SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płuca měsačnje we wudawaniu 1.10 hr., na pósće a pola dowórnika 1.51 hr., pod křiž. zwitzkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a dźěł Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2087

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 1 — Budyšin — Stwórtk, 2. januara 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Hindenburgowe napominanje při přijeću němskeho knježerstwa.

Nowe lěto je němski president němskeho kanzlera, němskich ministrow a statnych sekretarow němskeho knježerstwa přichjak.

Němski kanzler Müller

w swojej rěči mjes druhim praji: Němski lud je zbožowny, Waš, knjes němski president, sa nadhłowu měcź, kotraž so w zymje zwěcze wyšoko waži a w Němskej so cjeseji. Scze nam w njewuprózninym dopjelnjenju winowatosce, z kotrymž swoje wyskoke sastojnstwo sastawace, z pschikładom a pohonom.

Wosrjedź naschego politiskeho dźěła bě w sandźenym lěce bědźenje wo stónčne wutworjenje cjeżow, kotrež ma Němska po zhubjenej wójnje njesć. We wobcežnych jednanjach su němscy wězywustojni w Paryzu wunoschko dozpili, wo kotrymž je **Haagska konferenca** wobcežne internazionalne jednanje měła. W tychle rospominanjach je so wuswobodźenje druheho pasma (zone) wobsadźeneho kraja pjedy termize w sreźcenju postajenje, dospjło. Wobsadźenske wójsko dyrbi tsecze pasmo najpozdźišo 30. junija lětsa wopuschćeć, a z tym dyrbi so **Němska wuswobodźić.** Wottykłnjenj tónz, na kotryž wschitzy Němzy zhladuja. Nadźijamy so, so wunoschi jednanjow, kotrež dyrbja w blizkich dnjach dźěło wězywustojnych a dźěła pśenjeje Haagskeje konferency skónčcź, budźe měrej a wěrnemu dorosumjenju ludow słužić.

W swisu z pschedwidźenym połoženjom naschich cjeżow je němske knježerstwo

reformu němskich finanzow

pschihotowało a sakładne ryšy wobschěrneho programa pschedpołožiło. S hižo akosiź sakoženym wotpłaćenjom dołha, kotrež dyrbi so we wobsamknjenym wobsahu se rosćahowacym pschewjesć, budźa so we wumerje a cźahu tuteje reformy pschemjenjeć a w tymle prěnjotnym planje pschewjesć. Kóžda finanzna reforma

kotraž tole mjeno woprawdźe zasłuži, dyrbi na němskostatnym hospodarstwje, w dołhodach a wudawkach wurunanym, założena być. Wona też němskostatnu pokładnju wot cjeżow wuswobodźi, kotrež je sandźenosce na nju klócza. Najnalěhniša starosć němskeho knježerstwa budźe, so by tónle nadawk po skónčenju Haagskich jednanjow wotbyło. Strowe finanzy zu z pschedwumnjenjom politiśeje swobody. Němske knježerstwo trjeba pak k rosćahanju tychle a druhich ważnych nadawkow, niż jenož dowěrjenje němskeho ćełma, ale **pilneho zobudźenja wschěch mozow němskeho ducha a němskeho dźěła.** Němski lud je wot tónza wójny w najwobcežnjišich pomerach swoje mérowe hospodarstwo wobnowił a jemu z nowa płacziwosć w swěcze wudobył. Sobom je w rozsazej měrje statowy twar zawěsćił a sebjznik. S toho bjerjemi dowěrjenje k žiwjenjowej woli němskeho luda, kotraž so z nicźim njeslemi. Na to so nascha njezwisabłaza wera na dalsche pokračowanje naschego stata a luda zakonje!

Němski president z Hindenburg

so za zbožopschecźa podźakowanschi dale sledowaze praji:

„Nadźejmy so, so wuswolenej puczej swonkowneje politiki porheinskim krajam, kotrej hischcze pschezo cjeżu zusebo wobsadźenstwa njesu a na kotrychž wobydlerjow tohodla też w tutej hodźinje z wutrobnym dźělbracjom spominamy, skónčnje swobodu pschinjesce a reparaziske praschenje k rozrisanju dowjedźe, kotrej je po žiwjenjowych sajimach němskeho luda a ducha złożene. Prawe rozsdźelenje nam napołožencych cjeżow, postrylnjenje němskeho hospodarstwa, wobsebje dalsche pschewjedźenje napravow, k wobnowjenju wunoschonosce naschego nusu cźerpjazeho ratarstwa, a sa-radźenje możnosce k dźělu sa wulku liczbu dźělo-njemčerjow su nadawki, kotrej w nowym lěce na swoju wuprawu cźakaju. Hdyž dyrbja so wschě tele cźežke praschenja tak rosrisacź, kaž žebi to lěpsche nascheje wótczizny a samolwitosci za jeje pschichod žadatej, potom dyrbjej so duch politiskich stronow a politika sajimow sady wulkich wótczinskich bladanischczow wróco stajicź, a žiwjenjowe praschenja naschego luda wschitkich Němzow do zenotneje fronty sesamkacź. Tohodla w tejle hodźinje z nowa napominam, so dyrbi wyšoko nad politiskimi stronami wótczina stejeć.

Schtóž z rosćahowanoscu ruku nałoži a zobudźela na nadawkach pschilomnoscze, tón woprawdźe narodnje dźěła. Sćmy bohaći na mozach ducha a dźěła. Hdyž so wschě w myslach na wótczinu hromadu samkaju, potom so nam njetrjeba wo pschichod Němskeje sesłykacź. So by nowe lěto tajke pschipoznacze sełžnikło, je dźensa moje wérne pschesce!"

Saksey socialdemokratojo hroža w němskim sejmje z knježerstwoweje koalicije wustupić.

Rosšěrjene **podtrjeźne** pschedbyźstwo sozialdemokratiskeje strony w Lipzeańskim podtrjeźu je sledowace wobsamknjenje pschijało:

Youngowy plan, kotryž pscheda pschijećom w Haagskej konferency steji, wołożenje cjeże němskeho luda pschinjese. **Němski kapital,** zo podpjerasy z internazionalnej finanzu, chze tule składnosć k tomu wužicź a pschi nowym rosdźelenju cjeże na wobydlerstwowe schěroke cjeże położicź. S dobom kapital naddźi na **sjawne hołpodarstwo** cźini, **wołožbje** na gmejnske dźěłarnje a pyta sozialne politiske wudobywanja systematiśy wottwarcź. Tutomu samérej dyrbi knježerstwowy dawkowy program słužić. Zyła sozialdemokratiska strona dyrbi zo tomu pschećiwjeć. Tole pschećiwjenje może pak jenož potom **wuspěch měcź, hdyž po pschijećju Youngowego plana sozialdemokratiski ministrojo z knježerstwoweje koalicije wustupja** a pucź wuraźaju za bjeswobladne wojowanje pschećiwo dźěłacerstwu njepschećelskeho planam wulkokapitala.

Rozšěrjenje krisoweje podpiery w Sakskej.

Saksko knježerstwo je pola němskeho knježerstwa z najwjetschim doraźom za to wustupowało, so by so na wobrjadu nusu Sakskeje też z tym dźiwało, so by so **krisowe spomoženje za Sakksku chětro rosschěrilo.** Tele prózotwonja zu z najnowjenscha z dźěła wuspěch měle. S wukazom je 27. dezembra 1929 je němski dźěłowy minister też za wobjezk městow **Drježdźan, Lipšk, Plauna, Kamjenicy a Zwikowa** krizowu podpjeru za pohonczow, schofersow, pschehusći personal, maschinistow, tepjerjow a pschede wšym za wobdźěłowanych fabrikskich dźěłacerjow pschipuschćił. Dalsche dźěle sakskich namjetow njeslu hischcze dorospominane. Wukaz wot 6. januara 1930 płacźi.

Hindenburg je Goebbelsa wobskorźił.

Němski president z Hindenburg je dr. Goebbelsa, redaktora nazionalistiskich nowin „Der Angriff" dla nastawka: „Je Hindenburg hischcze žiwy?" wobskorźił. Tónle nastawk je zo njedźelu 29. dezembra na prěnim městnje nje mjenowanych nowin wozźišcźał. Nastawk je też hischcze Hindenburga wuzmeschowazy wobras pschidaty byl. Hindenburgej zo porokuje, so tohodla njeje pschecźiwo Youngowemu planej hłosował, dokelž pschezo jenož to cźini, schtož jeho „zidowsky a marxistiski" radźićelesco do njeho duja. Wo nim njeslmędźa žebi žanych illnisijow cźinicź.

Štó płaći alimenty wobsadźenskeho wójska.

Němske hołzy w Porheinskej zu so z wojakami francozowskeho wójska wobsadźe. Tónle wobstejnje njeje bjes jeźehowkow wostał. 15 000 njemandźelskich dźěcźi je so narodźiło, kotrychž nanojo su francozowscy wojacy. Towarstwo zonow w Londonje so wo to prózuje, so by so k lěpschemu maczerjow njemandźelskich dźěcźi twirźiło wuprajić.

Němsko-polska clowna wójna dale traje.

Polski zastupjeć za wikowanje sreźenje z Polikej, prjedawschi minister Twardowski, je so z Barlina na dowolenzu k wobydlenjenju do Warschawy podak. Jena je Warschawskich knježerstwowych nowin wutoru pišaze, so so Twardowski njewotrócźi, donjž so se strony Němskeje namjety w nastupanju wuwosa polskich zwini do Němskeje njeźinsa. W tu khwilu zu dla němskeje njepschiwólnosce w zawadźenym dypku wotbywanja mjasa polskich zwini jednanja zaso raz na morwe městno doschle. Polazu zu runje w tymle praschenju tak daloko zofali, so zu k najwonkownischej mjesy mózneho pschijiwolenja doschli.

Powěsći, so je so wobsamknjenje němsko-polskeho wikowaniskeho sreźenja z nowa na njewěsty cźaz wotstorcźilo, budźe němske ratarstwo zaz witacź. Němszy ratarjo so wupłodow polskeho ratarstwa boja, dokelž bychu znadź na płacźiny wupłodow němskeho ratarstwa cźischcźale. Dźiwaju na zadanje němskeho ratarstwa so němske knježerstwo kondźi, polskim zadanjam napschećiwo pschinicź. Konc němsko-polskeje zkowneje wójny njeje pschi tajkich wobstejnosćach dowidźeć.

Francowska swoje wobydlerstwo prisporić pyta.

Francowska deputertska komora je nowu wuprawu mjdow franzowskich sastojnikow pschijała, kotraž ma napjetnu płacźiwosć wot 1. jan. 1929. Najnišcha mjda statnych sastojnikow ma 8500 frankow (1400 hriwnow), najwjetscha 110 000 frankow (15 000 hriwnow) wuczinić. Wot 1. januara 1931 najnišcha mjda statnych sastojnikow 1500 hriwnow, najwjetscha 21 000 hrivnow wuczinj. Pódla tychle mjdow budźa franzowscy sastojnizy městne pschidawki, na podruzniški pjenjez a na dźěcźi dostawacź. Pschidawki na dźěcźi zu za wschitkich statnych sastojnikow jenake. Lětny wudawk za prěnje dźěcźo 660 frankow, na tsecze dźěcźo 1560 scankow a na kóžde dalsche dźěcźo hischcze wosebity pschidawk po 1920 hr. lětnje wuczinja. Potajkim, kelkož dźěcźi, telko wosebitych pschidawkow, so by so pschisporjenje wobydlerstwa spěchowało.

Francowska jako protektor Spaniskeje.

Kaž „Matin" pische, je wyskoki sastojnik schpanijskeho wójnskeho łódźstwa w Madridze pódźelu rekł: Hdy by so w Londonje wo zrjedźomórskim Locarnje jednało, njeby Schpanijska mohła jako zrjedźomórska mać njewobdźelena wostacź. Hačzrunjeź Schpanijska njeje na Londonskim konferenzu pscheproschena, ninto to niczo rěkacź, pschetož Schpanijska zo we wotbronjenskej komitéji Swjatsa Ludow sastupuje, a zyły wotbronjenski program je žiwětowy program. Schpanijska może potajkim hischcze cźasa dosć w Swjatsu Ludow swoje ménjenje wuprajicź. Pódla toho móża žebi myslicź, so schpanijski pódłanz Quinones, hdyž je Briando pódźelu wopytał, zlubjenje dostał, so budźe **Franzowska we Londonje tež Schpanijske zastupowacź.** Franzowska jako protektorka Schpanijskeje, to dźe njeje zyle nowa rólа, a Qinones je wot wjele lět jako Franzowskeje a Briandowy wusłi pschecźel wuruhowany.

Wotkrytje špitalskeho zastupnistwa w hollandskej Indiskej.

W swisu z polizajskim pschepytanjom wobydlenjow wjednikow narodnoscinego hibanja w hollandskej Indiskej su wjele ludzi zajeli. Mjes nimi zu znataj agitatorjej rěcznikaj Sartono a Gutot a inżeńer Soekarno a Anwari. Polizija wěmi, so ma w ruzy dopokazy, so zu so k nowemu lětu njemérny pschihotowake, za kotrehož krjedźišchcźo be město Bandandy wuswolene.

Waleski prync do Afriki pucuje.

Waleski prynz (jendźelšti kronprynz) z parnej łódźu „Kenilworth Castle" je Southamptona z nowa do rańschoje Afrikt wotjeźdże. Puczowanje smeje kruze priwatny charakter. Prynz zo najprjódzy do Kapskeho Města poda, hdyž budźe 10 hač 14 dnjowy z hosćom generalneho governerura pschebywacź. Wot tam budźe k Tanganjikajeźe-ru jeźorej a k Broken Hillej puczowacź.

Chineske centralne knježerstwo cofa.

Hrożenje knježerstwa Sjednoczenych statow połnocznje Ameriki, so budźe exterritorialne prawa amerikanskich statcanow w Chinje, jeli trjeba, z mozu bronjow schtitacź, je chineske knježerstwo wotstrózyło. Experiment, exterritorialne prawa wukrajanow wotstronicź, bu mohł Chinu do wójny z Ameriku, Franzowskej, Japanskej a Jendźelskej sajschmjatacź. Tohodla je chineske centralne knježerstwo Schanghajskemu žudej, z wukrajanskich a chineskich žudnikow wobsticźezemu, porucźiło, so by na podlożku frećenjow z wukrajnymi mozami dale žiwotu dźěławosej sahował.

Po tymle zofanju pšched wukrajnymi wulkomozami budże Chjina wuznawana, jiwój wulkas wrócicej, ſ kotrymż ſe exterritorialnoſej tychle mozow 1. januara 1930 wostronila.

Indiska njejednota.

S wobſtamknjenjemi wſchoindiſkeho kongreſa w Lahore je bjes dwěla fhutne położenje naſtało, tola alarmiſtiſm powěſcham njesmi ſo pſchewulka ważnoſej pſchipiſaċ. **„Wot djenſa měrny wójniſki ſtaw knjeſi“**, je dże Gandhi rzekł, a mkody Nehru je, każ je ſnate, ſwoju rěcz k ſjěſdowym wobdźelnikam ſtónczſi ſowoławſchi: „Njech je revoluzija żiwa!“

Wobſtamknjenje, jendźelſki wuſtawnu reformu bojkottowaċ a politiſki ſtrajk pſchewjeſeċ, ma pak najprjódy wobnjeſowanu ważnoſeċ, dokelż je wukonjazemu wubérkej pſchewoſtajene, poſtajiżej, kdy ma ſtrajk wudrżeċ. Namjeſto ſo ſo ſtrajk hnydom wuwołaċ, je ſo pónđełu wotſoſkaſ.

W Jndiſkej ſo poiajkim njetrjeba pſchewrót wożakaċ.

Tohorunja budże jendźelſko-indiſke knjeżeſtwo wobſtamknjeny bojkott indiſkeho zentralneho parlamenta a wſchěch prowinzowych parlamentow ſkerje witaċ dyżli wobżarowaċ. Dale dyrbi ſo pomyſlieċ, ſo ma

wſchoindiſki ſjeſd drje khętry, tola pak jenoż wobmjeſowany wóliw.

Poměrne indiſke ſtrony ſo pſich nim njewobdźěluja, a też dźeł nazionaliſtow je ſo w naležcu wot njeho dźeliċ, dokelż je pſchepſtrjedżeny, ſo hromadźeńſkanje ſ Jendźelczanami ſpěchnjiſcho k ſamoſtatnemu knjeżeſtwu powjedże. Pſchede wſchém je ſjeſd ſhromadźizna **Hindow,** nawjedowaca **mohamedanoſ** jomu wotpokaſuju napſcheczniwe ſtejo. Hakle hdy by ſo poradźiło, wulke mohamedanſke organiſazije ja antijendźelſki bojkott dobyċ, by położenje ſa Jendźelſku wopraſdże ſtrafchne było. Gandhi, jenicżki muż, kotrenuż by ſo muſko tole jednoczenje poradźiċ, je ſo hakle tele dny ſ wulkim njedowěrjenjom wuprajiċ. Sa to je ſo jemu poradźiło,

mózny ſekſu Sikſow,

kotraż pódła Hindow a Muhamedanow ważnu rólu we Jndiſkej hraje, ſa ſjeſdowu politiku dobyċ. Sikſojo, kotiż ſu nětdy jako wobżeże Jendźelſkej źwěrni znaċi byli, ſu na jenej konferenzu kliſſo Lahore wobſtamknuli, ſo budża ſa to dźełaċ, ſo by ſo dospołna nazionalna njezwotniwoſnoſeċ Jndiſkeje dozpiła. Wſchoindiſki ſjeſd je ſ tym ważnu pomoż dóſtał.

Připadny podawk.

Na wſchoindiſkim ſjeſdu je ſo pónđełu pſchipadnuły podawk ſtał, kotryż je ſa atmoſferu wojnamjacy, ſ kotrejż ſo ſjeſd wobdawa. Dwaj ſabuſtawaj ſjeſdowcje dobrowólneje policije ſo **do njiſcheho dohladowarja indiſkeje kriminalneje policije daſchtaj,** kotryż bě pſchi ſjeſdowych wuraſdżenjach pſchitomny, a ſ nim ſo pſchimnywſchi jemu wobej ruzy klanaſchtej. Porjadna policija ſo pſchi durjach ſjeſdowcho twarjenja pokaża, a żadaſche, ſo bychtaj ſo jej winſkaj wudaċ. Gandhi poruči, ſo bychtaj ſo taj dwaj, jeli ſo bychtaj winowatej byłoj, policiji faſtjoj. Winſkaj pak ſo napominanju njeczinſchtaj. Jndiſcy ſjeſdowi rjadowarjo wjele bóle policiſtowu wobſtupinu a ſe ſwojimi kijemi hrożo wołachu: „Njech je revolucija żiwa!“ Sjeſdowi faſtojnicy ſtónczrje winſkow wyſchnoſeſi pſchepodachu, na czoż bě wſchitko ſmérom.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 2. januara 1930.

— Wo. ſ dr. Rańſche wjedro je faſo miliſchi ras pſchimnjało. S połnocy niżiny dale nimo cżahaja. S tym ſadżěwaja pſchipławej ſymnych wětrow ſ ſodoſteho morja. W měſto mich dża niſchke wětry ſ wjcżora. Tute ſamo hacż do Ruſkeje doſtahaja, pſchetoż tež tam je tacże ſakupiło. S tym ſo mity ras naſcheho wjedra ſnowa jeſtyli. Tuż je bjes dźiwa, ſo w měſto ſněha delcżcżit pada. Schilerja bě wczera wyſoko na rjane ſlěta. W běhu dżenja niſchcże nozy je nahle na hrowe padała a wokaſowaſche rano na njewobhtajne wjedro. — Jutſje pjatk ſtkhadża ſtónczko 8,13 hodż. a khowa ſo 3,56 hodż. Měſacżk ſtkhadża dop. ½11 hodż. a khowa ſo wjecżor 5,24 hodż. Dżenſa rano we 8 hodż. barometer 736, thgrometer +8 a thermometer w nozy +3. Wuhladу na mało ſo pſcheměnjaże wjedro.

— **Serbſki narodny kurzus je ſo započał.** Po 9 h. wotewri knjez ſtarosta Śaja kurzus, přeju wšém wjele zboża, nadźiju ſo dobreho poradżenja, přepoda ſłowo knjezej Janej Měſkankej, zarjadnikej kurza. Stnčoy narodneje hymny wuſpěwawſi, witaſe k. zarjadnik rjanu liču wobdźělnikow, wosebje kk. fararja Křižana a kapłana Nowaka. Knjez farař Křižan přednošuje runje wo ſerbſkich ſtawiznach. Přednoſka tajkeho hłubokeho ducha a jaſneje formy wo naſich ſtawiznach njejſmy hiſće ſłyſeli. — Jutře je dźeń ſerbſkeje rěče. Wažne a za nas jara nuzne prašenja ma rozriſaċ rěčna bitwa. Přiſtóże we hiſće wjele wjetſej ličbje hač dźenſa.

Quo vadis?

mjenuje ſo roman, kotryż w dżenżniſchinſt cżiſłe woſſewjeſej japoczinamy. Je to wulkotne dźełko ſławneho połſkeho ſpiſaċela Henryka Sienkiewicza. Roman ſahaċa wróżeo do romiſkich cżaſow pod kżeſorom Nerom a wopiſuje nam tehdyſche roſnoſjaſne żiwjenje romiſkeho měſchczanſtwa. „Quo badis?“ je wopraſdżite niſchtrże pſchi Sienkiewicza. Jednotliwe potraczowarja njeſmědża ſo kſwatnińje pſchiſlecżeċ, ale dyrbja ſo pomalu a pſchemyſlużiy cżitaċ. Potom ſmeja ſaſwěſcże w tutym pſchełożiu naſchi cżeſczeni cżitarjo ſamżny hłuboki ſaczijſchej, kiż je runje tutón roman ſwětoſtatny ſcżinił.

— **Kedżbu.** Sa naſchich cżeſczenych cżitarjow ſ Běleje Wody a wokolinу ſmy dżenſa ſapiſk „inventurneho wupſchedacża Błowodźankeje firmy Wilhelm Hübel“ pſchipołożili a poruczamy pſchiłuſnu pſchecżelnej kdžbliwoſci, ſo bychu cżaſtu kunju kładnoſej prawje wužiċ a ſo pſchi kupowanju na „Serbſke Nowiny“ powołaċ.

— **Paduſchſtwo.** Kradnjenje bu w nozy k Nr. 12. 29 ſ jeneho hata we wokoliniu wjetſcha ſyła linakow a kapu w. Wo wſeſowne ſdżełenja proſcy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

S **Budeſtcz.** Serbſke towarſtwo „Lubin“ běſche na ſaſtdżenu njedźelu 29. hodownika k ſwójbnemu wjeczorej do Kernicheż hoſczenza tudy pſcheproſyło. A w hoſatej liczſże běchu ſo pſchecżeſlo ſerbſkeje ſabawy a ſerbſkeho ſpěwa ſeſchli, hačrunjeż deſcheżowe mróczele njeſoja pſchikrywachu. Hoyż bě kapała nekotre ſtatke nałyżowe cżiſła pſchednjeſła, poſtrowi pſchedſyda towarſtwa, knjez Hajna ſe Splóſka wſchitkich pſchitomnych ſ wutrobnymi ſłowami, faſtupjerjowe ſuſodnych ſerbſkich towarſtwow, wobſeże pak ſpěwny wodźeſł ſerbſkeho towarſtwa „Serniczki“ w Licżanju. Na to poſticżiżu nam naſchi dźiwadżelniży ſnaty ſmeſchi wot M. Andrizſeho: „Młody muż, hdyż wari.“ Njeże tak lohko, ſomu pſchi wohnjiſchczu faſtupowaċ a ſ bohatej cżetu k jeje pſchimérjenju wobſtadżeċ. Skónczże ſo wupomha Pětrej Dźiſkałowej chemiſke wunamakanje ſ jeho pjenjeżnych wutkoſcżow, tak ſo może ſebi nětko jeho żona Mełanija poſadany perſiſki wupſcheſtrěny kupicż. W tcżaſu dźełe widżachmy żort „Nowocżaſna ſwoboda“, wot ſnateho hraſchki R. Hajny ſe Splóſka. Żort podawa ſo we wjeſnej kcżmje, w kotrejż ſo ſerbſti Serbiſke Miniſchoniſke piwo, ſkorża na nowy hubjeny cżaſt, na wyſoke daŋki, na niſke płacżiny ſa rataſtke wupłody a wyſoku nſdu. „Jejkowy Handrij“ njemóże nemſkemu faſtojniſej ſabjeċ, ſo njeje dżaſ jemu jeho nowy kożuch naſdobnoſcżiċ, a „Butrowy muż“ Michał Buſiańka, kotryż běſche pſched ſwojej wołyczk pekmaj pſiyczkaj ſapſchahnuł, ſkorżi na hubjeny poſtuk wikowanja. Jana worba, hubjeny cżaſ! Też tutón żort namaka wjeſnez pſchihłoſowanje. W druhim dźełu hiſtſchachmy ſpěwy. Jako ſamoſtatnjeżważ wuſtupi knjez wucżeř Jenka ſ Noweje Wſy. Spěwné ma mjechki lyriſki tenor, ſtopumliwe wurjeknienje a cżiſte ſanoſchowanje (intonazija). Wón poda ſe ſnatych Krawzowych narodnych ſpěwow: „K ſwantu — Saſtaniecżko — Słóżonkaj, Lenikaj“; a knjezna Krawzez: „Witka na witku“, a wobaj hromadże Kożorowy kraſny dwojoſpěw: „Hdy by ſo była rózicżka“. Skónczuje pſchiſkoſnuje knjez Schibak ſe ſpěwom: „Ach kak ſu te cżaſy ſle“ ſtórżkam mjenowanych hoſczi w hajnowym żorcże. Jeho żiwy pſchednoſchi narodneho ſpěwa „Zgerbske barwy, moja radoſcż“ je dże kóżdeho pſchiwoſſłucharja iwjeſelił a wokſchewił. — Na to dżakowache ſo knjez Hajna hrajerjam a ſpěwarjam ſa jich wutku prózu wutrobnje a pſchiczeſze wſchitkim ſożowne Nowe Lěto!

S **Barta.** Na jara poſdźehoważe walcżnje ſmy we naſchej wołaſże ſtare Lěto doſwjeczili. Se wſchěmi ſwonami bu nowe Lěto powitane. Też naſchi połamnizy zyrkwineje wołaſdy, kotrychż je naſch bibliſeiwy knjez kantor Böhmer zyle wotbyte ſo nawucził, ſu w dwanaczich w nozy ſ zirkwineje wěże nekotre kraſne bibliſke piſkali a ſ tym wutrobny wſchěch ſimali. Wěcże wołaſda je knjeſej kantorej Böhmerej ſ jeho poſawnikami wutrobnje dżakowna.

S **Kotez.** K towarſtwnej ſabawje běchu ſo ſobotu ſobuſtawy tudyſcheho wojeſkeho towarſtwa ſe ſwojimi żonami w towarſtwowej meſnoſcżi ſeſchli, a to tak hoſacże, ſe ſkoro możno njebé, wſchěch pomeſcżiċ. Hdyż je pſchedſyda, knjez T. Koch-Sdżarżanſki wſchěch wutrobnje powital a wjele wjeſela wſchěm pſchaj, wuſpěwa ſo ſhromadnje hodownу ſpěw „O najwuſcżeſchi.“ Potom poſoſcżicżu ſo wobdżělnizy ſ kofejom a pampuchami. Wjeſoła ſabawa knjeżeſcże zyły wjecżor a roſradowa ſamo naſtajnaſcżich towarſtwa. Hudźbnu ſabawu bě na pſchecżelne waſchnje knjez Nedo mkódſchi pſchewſał, kiż ſo prózowaſche, ſo by wjecżork mět doſtojny ras. Tak minychu ſo wjeſcże hodźinki wſchěm pſchejſpſchnje.

S **Wichowow.** Srudne ſkónczenje lěta mějachmy tu ſ wulkim wuhnjeſowym njeſbożom w nozy k nowemu lěru. W bjeſatej hodźinje pocża na najwjeſcżornym kónzu wſeju ſa kurom hmjerdżeċ a bórzy wudyrі w brżżni wudwora kiż tudyſchemu rycżerſkubłu ſłuchu, woheń. Wětſki roſdu jaſne płomjenja, kiż ſhrabnuchu wjetſchi dźeł brożnje je pſchitwarjenymi hródżemi. Narańſchi wětſki ſanjeże pak horzy kur a ſchkrjowu deſchcż do ſkameje wby, tak ſo běchu też ſuſodne khěże w najwjetſchim ſtrachu. Dokelż wjeſ wyſoko łeži a tohodła bě ſwětłoſej wohnja dałeko widżeċ, pſchijidżeċu bórzy nimo wjeſnieże waboru ſwonkowne ſtykawy na pomoż. Prěnje mydo doſta Hrodźiſchczanſka a druhe Koteczańcka. Nimo tuteju běchu k wopalniſchczu pſchijiłe Wóſporſtja, Njechorńſka, Hbelczanſka a Sdżarżanſka. Dla njedoſtatka wody njehodżeſche ſo ſwopſtrěka wohnju ſ mozu ſadżerżaċ. Wiſſke ſtudnje njedawaczu doſahaja wody a běchu bórzy wuczerpane, tohodła jedenocziſchu nekotre ſtykawy, kaczż jena druhej wodu wot dałeka ſem pſchinoſowaſche. Dymne ſwiſſle njemóżachu dowobaraċ, ſo ſahubny żiwjoł na druhe dźełe twarjenja pſcheſkoczi, dokiż ſo potom ſnażenja njeſaſpurnychu a woheń hu je ſa ſahkanjom wobmjeſowany. Spaliło je ſo wjele ſtomy, pżzu a żita, rěſak ſ motorom a praża ſa ſtomu. Na ſwoże bě wětſik trochu wocżiſchnył a tak wuſhowachu ſuſodne, ſdżěła hiżo twarumnowane twarjenja a hródże. Podrobnoſcże wo naſtaczu wojnja njejſu hacż dotal hiſchcże znate, ale najſkerſcho je woheń ſwój ſakożeny. Hiżo w lěcże 1926 bu naſcha wjeſ wot wulkeho wohnja domachpytana, teſdy wotpałiſchcżej ſa hródże a hoſpodarſke twarjenje rycżerſkubła do cżiſła.

S **Radworja.** Dokelż 6. januar żadyn powſchitkowny ſwjatu dżeń njeje, njebudże ſabawny wjeczor miloſczſiwych ſotrow na ſwjedżeń Tſoch kralow, ale njedżelu 5. januara a to w Herbſkej gaſchcże. S wuwſacżom jenteho kru-

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

I.

Petronius wotwoſi wokolo pſchipokonja, jara wuſtawſchi każ wſchědnje. Dżeń pſched tym bě pſchi hoſcżinje pódła **był,** kiż bě hacż do hłubokeje nozy trała. Schibranki, kiż bě Vatinius ſ Neronom, Seneeu a Lucanom měł, běchu ho jemu wotſundźele a wotpjeżce ſaſwoſtajiże, kiż pominy ho hakle po nječim ſa ſmużeneho raiſcheho kupanja. Hobrſtaj kupjelnaj ſłużownikaj pokoſijchtaj jeho na łežiwo ſe ſnjehbělym egiptowiſkim bytuſom póſtżane, je ſpyrezowcho drjewa a poczeſchtaj ſ rjenje wonjazmaj, ſ wolijom namaczanhnymaj rukomaj jeho ſróſtne cżeło ſtrěwacz; wón pak cżakaſche, ſandżeliwſchi woczi, dóniż prěnja muczkota njetiwochnje.

Stónczenje wocżini pomałku wocżi a wobhonjeſche ho najprjedy ſa wjedrom a potom ſa drohotnymi kamuſchkami, kotrejż bě ſtetnikaŕ Jdomen ſłubił, ſo jemu k wob hładanju póſczele. Wjedro bě rjane, wot lohkeho powětra, kiż wot Albanſkich hór ſaduwaſche, pſchijimnje wocżeſtiwjene, drohe kamuſchki pak njebéchu dóſchłe. Petronius ſandżeli ſaſo wocżzy a pſchikaża, jeho do tepidaria donjeſej, jako ſkoro nadobo ſo ſamóſchł pſchi durjach wotſtuny a nanenclator pſchijowědżi, ſo mkody Marcus Vinicius, runje ſ Makeje Aſijeje ſo nawróczijwſchi, bě na nowypyt pſchiſchoł.

Petronius pornczi, hoſeja do tepidaria puſchczeſ, hdżež ho wón ſam hnydom donjeſeſ da. Vinicius běſche hym jeho ſtarſcheje ſeſtry, kotraż bě ho pſched łetami wudała na Marca Vinicia, kiż pod Triberiom měſtſche doſtojnoſcż konſulara. Mkody Marcus ſłużeſche pſchitomnje pod Corbulom we wójſku pſchecżiwo Partham a bě ho po ſkónczenej wójniſej wuprawje do měſta wróżił.

„Sklawa lebi, Petronio!“ prajeſche mjedy muż, ſ hibżiżowej nohu faſtupujo do tepidaria. „Njech ſu cżi bohojo pſchitchileni, pſchede wſchěm Aſklepios a mika Kypris, do kotrejż ſchkita tebje woſſebiże poruczam.“

„Budź mi w Romje witany, a pokoj budź cżi hłódki po wojowanju!“ ſnapſchecżiwi Petronius, wucżahnywſchi ruku ſ mjehſeje tkaniny, do kotrejż bě ſawałeny. „Kak je we Armenji, a hy-li pſchi ſwojim wokolocżahanju po Aſiji ſnadż też do Bithyniſkeje doczahnył?“

Petronius bě we ſwojim cżaſu w Bythyniji ſ bohatom hył a běſche ſwoje faſtojniſtwo je ſpramnoſcżu a wobhładnuſoſeju ſarjadował. Dokelż mějachu jeho powſchitkonnje ſa jara ſmjeſchżeneho a pychaſkeho cżłowjeka, dopominaſche ho radу na tamne cżaſy tohodła, ſo pſchijeſtechu dopołaſ ſa to, ſo mózeſche dżełaċ a kruteje wole hyeż, je-li ho jemu to dżiwiche.

„Ja pſchindżech mjez druhim też do Heraclea“, ſnapſchecżiwi Vinicius. „Corbulo mje tam pózła, ſo by napomozne wójſko hromadu ſcżahnył.“

„Heraclea! Ach, tam ſnajach jomu holuz ſ Kolchis, ſa kotruż hyeh radłubje wſchě naſche „dżélene“ dat, Poppaeu mjez wuwuſatu! Tola to ſu ſtare ſtawiſnizki! Powedaj mi radſcho, ſchto je w Parthiſkej noweho! Mi wſchak ku wſchitkym cżiłe Bologes, Tirydates, Tigranes a każ ho wſchitkej tuzi barbarow mjenuja, woſtudli, kotiż doma po ſchiryjoch kaja, każ to mkody Aulenus wobkrucża, a ho jenoż nam napſcheczho ſa cżłowjekow wudawaja. Wo nich pak ho nětko radу w Romje powěda, hiżo tohodła, dokelż je ſtrafchne, wo druhich wężach rěcżeċ.“

„S wójnu derje njeſtej, a njeby-li Corbula hyło, to drje hydmy ho mohli na porażenje pſchihotowacż.“

„Corbulo! Bacchus to wě! Zyły muż każ wójniſki bóh! Wopraſdżity Mars, a pſchi tom tajki wohnihvy a ſprawny a hłupy! Ja wſchak mam jeho rad, hiżo tohodła, ſo ho Nero jeho boji.“

„Corbulo njeje hłupy“, rjekny Vinicius a hoża dale wo wójnje powědaċ; tola jako Petronius pſchi tom ſajo wocżi ſandżeli, nadpadny mkodemu cżłowjekej, każ pſchewuſtate a ſuche je pſchecżelowe wobliczo; wón pſchesta tohodla wo ſwojim pſchednjeczje rěcżeċ a wopraſcha ho niż hłes ſtarocże ſa jeho ſtrowotu.

Petronius wotwoſi wocżi.

Strowota! — Nè. Wón ho ſtrowy njeczujeſche. Vinicius běſche jeho runje ſchtikej Aſklepiota a Kypriky porucził. Ale wón, Petronius, njewérjeſche dże do Aſklepiota. Wſchako ani njewědżachu, cżeji ſtyn po prawom tutón Aſklepios bě, hacż ſyn Apollnoż abo Koronis! „A hdżeż njeje wěſtoſcże ſ mocżerju, każ cżim bóle njewérju je hakle nan? Bě dże cżłowjek dżenſniſchi dżeń ſebi ſwojeho ſamżneho nana wěſty?“

Pſchi tutych ſłowach ho Petronius ſaſmja, potom pak rěcżeſche wón dale:

„Mjeż Kypris, kotreje ſchkiżej ſy mje tohorunja porucził, dżakuju ho ſa drżnje w prawej nohy, ale njedżiwajż toho, wona je tola dobra bohowinka! Każ pſchedcżiwam, budżeſch też ty prjedy abo poſdżiſcho bèſe hotoże na jeje woſtarzu wopriwarcż?“

„Haj“, rjekny Vinicius. „Kłoſi Pathoiw ſu mje pſchelutowale, ale Amorowy ſtrěły je mje ranił — zyle njenadżijcy, nětchta ſtadżiwu pſched měſchczanſkimi wrotami.“

„Pſchi bełych kolenjach Charitinow! To dyrbiſch mi pſchi ſkładnoſczi wupowědaċ!“ ſawoła Petronius.

„Sſym tohodła runje pſchiſchoł, wo twoju radu proſyċ!“ ſnapſchecżiwi Marcus.

Mjes tym ſo wón hiſchcże rěcżeſche, faſtupichu epilatorojo, kotiżi ho wo Petronia prózowachu. Marcus wotkoſi ſwoju tuniku a ſałeſe do ſ liwſej wodu napjelnjeneje wany; pſchetoż Petronius bě jeho namołwiał, ſo wukupaċi.

„Njetrjebam drje ſo hakle praſchecż, kak je ſ wſajinnej bołoſcżu“, rjekny Petronius, wobhładujo ſebi mkode, każ ſ marmora wucżeſkane cżeło Vinicia. „Budżeſche-li tebje Lyſippus widżecż mohł, to by ty nětko ſamżeże wroto, k Palatinej tyjedżaże, jako młodoſtny Hercules wobdebił.“

(Pokraczowanje ſczkhuje.)

cho, kotryž je so poslědni raz wobsedł lubił, budża wschitke pschichadnjenja nowe.

Z **Jaseńcy.** Hižo léta dołho wuhotuje naša Katolska Bjesada swój załoženski swjedeń njedźelu po troch kralach, potajkim lětsa njedźelu 12. januara. Tak ma tutón dźeń za naše towarstwo wěstu historisku wažnosć. Činimy tohodla šěršu zjawnosć na swjedeń kedžbnu a nadźijamy so, zo nas lubi Serbja we prawje bohatej ličbje wopytaja. Tež naši evangelscy bratrja su nam lubje witani, hdyž tola hewak w hospodarskim a towarstwnym žiwjenju sebi tak blizko stejimy. Naše towarstwo je so nastajnje procowało, dobru serbsku zabawu wuhotować, kaž so to Serbam, kotřiž hišće do swojeho nješto dźerža, přisłuša. Kaza nam tola Bóh luby Knjez w stwórtej Božej kazni, čescować nana a mać a jeju duchowne a narodne dźědźinstwo sebi wysoko ważić; potajkim serbsku rěč a wótcowske wašnja a nałožki. To wšo pěstuje naša Bjesada hižo léta dołho a chce swojim hosćom wospjet rjany serbski swjedeń ze serbskej zabawu wuhotować. A tuž drje předsydstwo njebudże podarmo wo serbske statoki a wutroby klapać, hdyž wšěch Serbow lubje na swój swjedeń prosy. Tak, lubi Serbja, přińdźe we wulkich syłach. Handrikec žurla je wulka a wopřija sta ludźi a přińdźe z časom, doprědka njebudża so žane městna předawać. Poskići so wulka, cyle nowa hra. Budźemy was wšěch z dźaknej ruku witać. A tuž so hižo nětko na waš wopyt wjeselimy. a.

Z **Nowosiłc** pola Róžanta. Powołanski zwjazk němskich skalarjow wotmě njedźelu 29. hodownika we Wowčerjec kročnje swoju zhromadźiznu a to bóle za dźěłaćerjow narańseje strony. Knjez Kilank z Budyšina nawjedowaše posedźenje a měješe z dobom přednošk „Wo wuwiću kapitala, jeho dobrych a škódnych sćěhwkach“. W dalšim rozłoži rěčnik nadrobniso, kak so dźěłodawarjo kruće organizuja a kajka hospodarska móc z toho wurosće. Tući su dawno lěpšinu tajkeje organisacije spóznali, mjez tym zo na stronje dźěłaćerjow so nam zrudny wobraz rozšěpjenja, njepřezjednosće a njedowěry poskića, wosebje skalarjow. Dótkny so też socialneho zawěsćenja a pokaza, kak nuzne je tajke zastupjerstwo, kiž je z wotpowědnymi zakonjemi nadosć znate. Hižo to rěči za kruće dźeržene jenajkich dźěłaćerskich powołanjow. Nadrobniso rozrisa problem (prašenje) bjezdźěłnych a nowozarjadowanje dźěłaćerjow zawěsćacych zakonjow. Někotremužkuli njejsu znate a móže to być za njeho ze škodu. Na kóncu swojeho přednoška namołwješe tych, kiž hišće njejsu sobustawy Zwjazka němskich skalarjow, też do njeho zastupić. Z wulkim prikleskom dźakowachu so přitomni za jeho wuwjedźenja. W rozmołwje přizamknu so knjez Kósk z Worklec słowam rěčnika a předwjedźe hišće raz přitomnym wažnosć združenja. Tak móže so před škodu skitać a wuzběhny z dobrym prawom, zo runje tukhwilne hospodarske čeže a přeměnjenja w najwjetšej Hórčanskej skale k wuzšemu zwjazkej nuca. To też přitomni dopóznachu a tak wšelacy so do zwjazka zapisać dachu. W poslednjej zhromadźiznje w Leopoldec korčmje a też hižo prjedy bě so přeće wuprajiło, sobustawy wo powołanskich prašenjach lěpje rozwučować. To bě też zwjazkowy zastupjer slubił a tuž so hižo 9. wulk. rózka 1930 dopołdnja ½10 h. w Leopoldec korčmje pola Worklec tajki kurzus wotměwa, na kotryž so wšitcy skalarjo přećelnje přeprošuja, tak daloko hač su w zwjazku. Zarjadnistwo pak też wočakuje, zo zajimcy ani časa a prócy a druhich woporow njelutuja a so połnoličbnje na tutym kurzu wobdźěla.

S **Njeswačidła.** Nasche wjeś so k Holeschowej powjetšuje. W rózku mješ wjeršnym pućom a pućom, kiž wot dwórnišća sća wjedźe, su so hižo 4 nowe chěže natwarile. Najprjedy buchu sturdnje ryte a klumpy stajane. Někto so kamjenje a zbježe pschinjošuja. W nadéźu budże so hnydom dale twaricć.

Su vestrowy wječork Budyskeje „Nadźije“

w „Piwarninej zahrodze“ 29. hodownika 1929.

Hdyž štó swój čas dosłuži a wjacy k ničomu nje, to jemu rady hody dawaju. Tak to też bywa ze starym létom. Kóždy je so jeho nabył, njemóžeja dočakać, zo so z prócha zmeje.

Ani „Nadźijenjo“ to njemóžchu a stare léto dwaj dnjej do časa wužohnowachu.

A njebě to ani sylvestrowy wječork, ale doswjećichu so tu też hišće hody. Haj, hodowne myslenje skerje hišće přewažeše.

Bě tójšto přitomnych. Nic jenož „Nadźijenjo“ tu běchu a Budyscy Sokoljo a „Jednoćenjo“ — też ze wsow běchu swěrni Serbja přikhwatali a z nich so žadyn toho kał nje. Přetož wječork bě so woprawdźe derje poradźił. Njepomnju mnohich serbskich wječorkow, kiž bychu měle podobny we wšěm harmoniski raz, jako měješe sylvestrowy swjedeń „Nadźije“ poslednju njedźelu.

Program bě dobry, jara dobry! Njebě ani wostudleje khwilki. Strowa wjesołosć knježeše.

Čestny předsyda towarstwa k. Pawoł Krječmar powitawši přitomnych wječork zahaji a też pozdźišo po cćowaše. Wuzběhnjemy jeho napominanje, zo by kóždy Budyski Serb so měł k serbskemu towarstwu „Nadźiji“. Hdy by so stało, „Nadźija“ bórzy by wójwodźila na čole serbskich towarstwow. Studowacy k. Pawoł Nowotny derje recitowaše baseń „Hody“ wot P. Krječmarja a ludowu bajku wo „kmótřistwje swj. Marije“ poskići. (Bajki měle so powědać, nic čitać!) Knjez Leska a knježna Swedkec ze žortnymaj wustupomaj wjesełosć přisporištaj. Też dźiwadłowa hra „Zjebany nawoženja“ so přida. Ju hrajachu kk. P. Greulich, J. Krawc a knježni Karichec a Pječakec. Jewišćo dźě bě wjacy hač primitivne, tola so derje hraješe. Žorty studenta k. Jurja Winarja programej pisanosće dodawachu. Satiriska wučba ze wobrazamai, kiž poskići k. P. Krječmar, mohło so zawjesć też na wječorkach druhich serbskich towarstwow. Bě to zbožowna myslička.

Towarstwu „Nadźiji“ bě so šlachćiło, dobyć za wječork slawneho juhosłowjanskeho spěwarja Djordja Jovanowića, kiž z Khrósćic wot skhadźowanki bě do Budyšina dojeł. Tym, kiž njeběchu móhli wubjerneho tenoristu słyšeć w Khrósćicach, so tu poskići składnosć, wobdźiwać jeho wulkotny hłós a wokřewić so nad jeho spěwami. Štóž je tutu składnosć skomdźił, je sebje sameho khłostał.

Wječork bě zdobom hodowny swjedeń towarstwa. Hody so wobradźeje. Też tu jedyn druheho z darkom zawjeseli. Skoda wšak, zo běchu pozabyli Rumpodicha skazać.

Studentska kapała piskaše. Wona dale bóle pokročuje. Khwalobnje ma so přispomnić, zo so při rejach zabyło njeje na naše serbske narodne reje.

Wječork hač do kónca wobkhowa swój harmoniski kharakter. Z tutym swjedeńkom smě „Nadźija“ wěsće so herdźić. Móžemy jej gratulować. Hdyž budże też „Ptači kwas“ w Krónje podobneho raza, to směmy so na krasnu wěc wjeselić.

Přejemy lubej „Nadźiji“ k nowemu létu, njech bjeznadźijnosć ženje so njezahnězdźi we wutrobach jeje sobustawow, njech towarstwo so šěri a rosće a přiběra, njech z „Nadźiju“ też rosće nadźija na wěsćiši přichod, na rozwićе a wuwićе serbskeho towarstwoweho žiwjenja w serbskej stoliey!

M. N.-N.

Woprawdźite dźěło.

Je to hižo stare prawo, zo ma Radwořska jednota Sokoł 2. dźeń hodow swój swjedeń. Lud je so tak na to zwućił, zo stajnje we wulkich syłach přikhwata. Radwořćenjo wusteja pak so tohorunja na dobru reklamu a to cyle swojoraznu a samsnu. Nichtó so njekaje, zo je tam pobył, program je bohaty, wotměnjaty a stajnje khwalobnje wuwjedźeny. Też hodowny wo tym swědći.

Nješto do započatka wobradźeše jednota swojim najmjeńšim, tójšto přez 30 hólcam. Rjane wužitne dary zbudźichu radosć dźěći kaž starších. Žiwjenje a zajim sokolskeje myslički so zbudźi a zhłubši. Mały dar so z pilnym létnym dźěłom mnoho króć zaruna. Hnydom widźachmy wusłědki. Troje prostne nam krasnje a bjezporočnje zwućowachu. Stajnje rjaneho „Hajnka a zajaca“ a nowe prostne za dźěći wot br. načolnika. Haj, Radwořska jednota woprawdźe wšo sama čini a so na wšěch polach stara a prócuje.

Wulcy zwućowachu na bradłach a prěkušu. Štyrjo bratřa „zarejwachu“ na jewišću nowotu — reju we drjewjancach — z přewodom harmonikow. Je to nowy wotrjad, tući „harmonikarjo“, kotřiž też hižo we Budyšinje wustupichu. Žort je přeco w Radworju z domom. Dopokaza nam to wukóne swjedeńja, hdyž nas nadobo cyle originalne postawy k smóchej wabjachu. Radźimy bratrowskim jednotam, sebi tajke žorty w Radworju wobhladać a potom doma wospjetować a sami přewjesć.

So wě, zo so dźiwadło też hraješe. Tón raz předstajichu nam „Inkognito“, wjeselohru połnu pryzlow. A derje su hrali. Dołho, dołho so potom wšitcy při wjeselych rejach zabawjachu. Samo štučku za hercow zapiskachu młodźi „harmonikarjo“. Takle radźi so swjedeń, derje přihotowany, zarjadowany a přemysleny. Rjany pjenježny wuzbytk je z prawym mytom pilnym bratram Radwořskeje jednoty Sokoł.

Generalna zhromadźizna jednoty Sokoł w Radworju.

Njedźelu 29. decembra wotmě jednota Sokoł w Radworju swoju lětušu generalnu zhromadźiznu. Na 30 bratrow sćěhowaše přikładnje rjany začišć zbudźowacej zhromadźiznje. Br. starosta powita wšěch, wosebje br. zwjazkoweho starostu J. Šajbu. Podachu so rozprawy. Br. zapisowař rěči wo létnym dźěle. Bě wšostronsko a wuspěšne. Někotre swjedeńje, jedyn w Haslowje, ludowe wubdźělowanje wo místrstwo jednoty, mnohe wobdźělenje na susodnych wubdźowanjach. Tójšto posedźenjow a zhromadźiznow, kaž jedyn swětowobrazowy wječor a dźensniši přednošk. Br. pokładnik poda zwjeselacu rozprawu. Jednota skónči swój wjele stow hriwnow wučinjacy wobrot z rjanym dobytkom. Připisa so k staremu zamoženju, tak zo ma Radwořska jednota nětkole nješto hódnje na dani. Br. načolnik wjesele rozprawješe wo postupje jednoty. Zwućowało je so stajnje jónu wob tydźeń z wuwzaćom 3 njedźel prózdninow na žnjach. Za to pak zwućowaše so też husto dwójcy wob tydźeń, kaž też njedźelu popołdnju. Žnjowe prózdniny dyrbjała kóžda jednota zarjadować, zo njeby jednota přez hubjene wobdźělenje w tutym času škodowała, ale za to po žnjach čim pilniso dźěłała. W přerězku zwućowachu kóždy raz 20 bratrа. Mnozy dóstachu myta při ludowych wubdźowanjach. Stajnje zwućowaše też na 30 dźěći. Radowaše so, zo ma jednota pjenjezy, dokelž je cyle nuzneje nowy narjad trěbny, zo by so zwućowanje wožiwiło a wobohaćiło. Wobstaranje přewostaji so br. načolnikej. Běchu to rozprawy, kajkež přeco njejsu.

Wólby to wobswědčichu. Jednota wuzwoli swoje cyle stare předsydstwo znowa. Jenož w pokaldnistwje sta so małe přeměnjenje. Druhi pokładnik bu přeni a přeni druhi.

Nětko přednošowašo br. zwjazkowy starosta we Juhosłowjanskej. Hdyž so loni naše sokolstwo k přenjemu razej dale nastaji hač do Prahi, bě wšudże wulke wočakowanje. Zajězd je cyłemu našemu malemu narodej přinjesł wulke płody. Br. starosta z jasnej rěču wjedźeše připosłucharjow cyły dołhi puć do Skopja wróco. A wšitcy jemu rady sćěhowachu. Bě też rjane pohladnicy a pokazki sobu přinjesł. Z přikleskom so jeho słowa mytowachu.

Na naprašenje wotmołwi br. zwjazkowy starosta, zo je přeni wustup „harmonikarjow“ w Budyšinje dobry začišć zawostajił a zo ma so na kóždy pad po tutym puću dale kročić. Też druhim poručamy, to sćěhować.

Zo knježi čiły duch w jednoće, dopokaza wuradźowanje wo samsnej sokolowni. Haj, haj, na tajke nješto so zwěri. Wo hwizdarjach a bubnarjach a mnoho druhim so na kóncu jednaše, doniž so wuhładkowana zhromadźizna ze spěwom „Hój horje, serbscy Sokoljo“ njeskóńči.

Dopołowe k hodownej składźowhnicy w Khrósćicach.

Hodowne zwony su doklinčałe a wšě druhe hodowne wjesela swojemu kóncej du. Jenož tomu, kiž w tutych dnjach Bójskeje a čłowjeskeje lubosće dokonja skutk, kiž ma wjetšu hódnosć hač jenož materielny dar a wuróže ze sameje njesebičneje lubosće, jenož tomu zwěsća so trajny dźak. Za toho hodowne wjesele tak khětře njezandźe, ně, tomu lětuše hodowne zwony z nowej radosću dopomnjeće na łońsu zwjazuja.

Tajki rjany hodowny dar sće nam wy, lubi studenća, lětsa do Khrósćic přinjesli. Wšitko tak połne hłubokeho zmysła, wosebje pak rysuje dźiwadłowy kruch tak žiwje naše wjesne wobstejnosće z dosć zrudnej tragiku, zo so telko starych a młodych wóčkow w sylzach błyšćachu. Dźak, horcy dźak wam wšitkim, wosebje pak spisowaćelej hry, našemu hłownemu staršemu. Jenož wěčna škoda, zo bě tam tak mało našich nanow a maćerjow, hospodarjow a hospozow. Njebě to jenož nješto za harowacu młodosć, ně, tuta składźowanka zamóžeše wěsće kóždemu hodowne wjesele porjeńšić. Wotpočuje tola dóńt ćežkeho časa z dosć hrubej a njesmilnej ruku na našim cyłym ratarstwje. Bóh cheył dać, zo by so to bórzy k lěpšemu wobroćiło a naše serbske statoki so nam zdźeržałe, z kotrychž też najwjacy naših studentow wukhadźa.

Wam pak, lubi studenća, wuprajam w mjenje našeho „Khróšćanskeho Ratarskeho Dorosta“ zjawny dźak za tak rjane poskićenje. Sće nam pokazali, zo sće naši a zo sće hódni, też być jónu bai wjednicy. My pak chcemy a dyrbimy wam pokazać, zo to zdźeržeć so prócujemy, štož je naše. Njech Bóh Knjez wšě waše dźěło w nowym lěće prawje žohnuje, naše ratarstwo pak před hrožacej zahubu skita. Nowa hodownička njech nam wšěm rjane dopomnjeće na zańdźenu nawjaza.

We Wučkecach, 30. dec. 1929.

Jakub Lipič, předsyda Khr. R. D.

Wusudźenja.

Mała khłostańska komora.

§ Přisudowjachi wobsędźeć skałow Jan Ernst Marczink w Dobrošczach njebě zawěsćenje znamki za dźěłaćerjow hač do 6483 hr. zapłaćił. S tym bě so přicećiwo postajenjam statneho zawěsćenja přischeschoł. Na dołh bě połožicho 2700 hr. wotwłaćił. Sud napołoži jemu 900 hr. pokuty, kotruž na jeho hórschenje na 200 hr. sniži. Statne ręczniwo mějesche pokutu za pschenisku ale podarmo powołanje zapołoži.

§ Knježi hajnik Wójwoda z Holeschowa bu dla pschichwdźenja zastojnika z 20 hriwnami pokuty pokhłostany, mohł rjeć, bjes pschićiwiny. Loni 11. 7. wón z wyschichim strażnischtwom Kropfom z Njeswačidła a hajnikom Rahn knježa holu pschekrocźi, jo bychu pschehladowali, hač so nicho njeprawnho njestaiwa. W holi nadeńdźechu wěsteho Kiešlicha, jahody sabjerajo. Tutón je zastojnikam wjecy a chyzhe so na wyschichim strażnischtwje Kropfu pschepschimnyć, zhtož je wě zadźěwachu. Nasajtra hajnik Wojwoda zwojim lěsnym dźěłaćerjam wo podawku powědachu, pschijpomnjwschi: „Loni sapalichu holu a tšła „pschekłepaja“ połzaja“. Wutraś „pschekłepaja“ donješe nječto na hamtske hejtmanstwo. Tuto w tymle wuraju schichwdźenje zastojnika widźesche a wěz sudej pschepoda. Sud napoži Wojwodze 20 hriwnow pokuty. Pschećiwo khłostanju zapołoži powołanje. Wojwoda njebě wyschichemu strażnischtwu z tymle wuraju ani nadała schichwdźicź chyzł, je tola z nim z pschećelom a też je pschećelom dale wostał. Też hamtske hejtmanstwo nětko zdźeli, so, hdyż wězy tak leža, w spomnjenym wuraju žanoho schichwdźenja njewidźi. Sud Wojwodu wuwinowa, wudawki na statnu pokładnju pschewjaschi.

§ Justizny asistent Korla Max Schulze w Budyschinje je so swojej žonu w roskorje žiwy. Nětko ma so mandźelstwo rozwjazać. Sobotu 8. junija 1. l. so jako swadźischtaj, puki padachu. Žona swojeho muża dla cźełesneho ranjenja twobłkarji. Sud naměri jemu 100 hr. pokuty. Wón so hórschesche a bozpi, so pokutu na 50 hr. sniźichu.

Němska protyka němskostatneje posty 1930.

Protyka je wudata z podpjeru němskostatneho póstowego ministerstwa w Konkordia-nakładnistwje w Lipšu (C. 1, Goethestr. 6.) a płaći 4 hriwny. — Němskostatna póstowa protyka je w druhim wudawku wušchła. Tež tón króć dźe sjawnosć z króta a pschewidnje wo mnohostronskich pschiprawach Němskostatneho posta rosćahnyć a

najwschitkownische, najwschitkodnische a najtunische wuzicze wobkhadnych mózinosczow pokasacz. Na titulnem wobrazu w barbojtem cziszczu pschinjeze krajinu z nemiskeho Rheina, kiz je z nowoczasnymi wobkhadnymi srédkami wozimjeny. (Póstowy automobil, póstowe lédacho a schtrézkowadko.)

Sczéhowasze 159 kopjenow pschedstawjeja z wobrazom a tekstom, kak so nemiskostatna posta je zwojimi nowoczasnymi naprawami hospodarskemu, duchownemu a duschinemu zivjenju nemiskeho luda pschipodobuje a kak so tudom najnowische postupy wédomosczo a techniki do jeho sluzby stajeja. Pschedstawjenja wschelakorych wotrjadow pótwoseho rjadowanja dawaja rosbhlad wo mnohich mózinosczach wobkhada.

Wobrazy z pólitscheckoweho wobkhada pokazuja wulki wuznam placzenskeho wobkhada, pokazuja pschibéranu hódnotu tohole najmódscheho a nadzijepolnscheho sluzoneho wotrjada. My widzimy, kak automobilny pót wobkhad do najsdalenischich wuzit a méstow pozbéhkuje a puczowazym pschezo nowe krasnosczo nemiskeje wótczizny wotewrja. W rjedze derje poradzenych wobrazow jewi so schkrézkowanje, kiz rosnowa so ke kulturnemu faktorej prenjeje rjadownje. Telefon a telegraf so tohorunja podobnje wopisujetej, kajke so jeju naprawy a kak dzélatej a kak so nawzajkje wuzimatej. Mechanike vschitkrawy wschech druzin pokasuja, so nemiskostatny pót na rationalisowanje w sarjadnistwje, hospodarstwje a techniczu zwoju wobzebitu lédzbnosczi klosuje. Sczo druhe kopjena protiwi pschinoscha wuraszne wobrazy wo sastaranju nemiskostatneho posta tych stow tyhaz, kotrymz wschédny ékeh dawa.

Tez tónkrócz je wobzebity pschehlad placzenjow pschidaty. Tak je protyka sczo z bohatym zórkom potwoczenja a pohonjenja. Tohodla je Nemiskostatna postowa protyka 1930 pschecelenje porucza.

Z Łužicy.

* Se Zitawy. Czézke njesczo z automobilom sta so sobotu dopoldnja na statnej drohi Nemiskostatna hranica—Zitawa. Czékoklozowakski wobzowny automobil sajédze pschi posypecze, sarschaji pschesczahujucz, do pschidrózneho schtoma a bu czézko wobschkodzeny. Nutskabezdzazy, mlodaj mandzelskaj a 4letna holczka, buchu wschitcy czézko sranjeni. Dzéczo wumrje bórzy po njesczoju w méschczanskej khorowni pschi swojej sranjenja. Sinjesbozenaj mandzelskaj staj pjecza Grotawskaj wobydlerjej z mjenom Sdlawa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Drježdzan. (Sloty doktorski jubilej.) Patorizun je prjedawschi konsistorialny prezident D. Dr. Böhme-Drježdzanski swój sloty doktorski jubilej swjeczil. Juridiska fakulta je pschi tutej pschilezności po swuczenym cześczazem waschnju doktorski diplom wobnowila. D. Dr. Böhme bé po statnej hinsbo, kiz je jako tajny rada w kultusowem ministerstwje skorczil, wot 1910 hacz do 1927 prezident evangelisko-lutherskeho krajneho konsistorstwa a jako tajki je swojim bohatym wédzenjom na prawjiskim a bohosczowskim polu a se swojimi wusnamnymi swojstwami zyzny wjednik krajneje zyrkwje w czézkim czasu.

Najnowišez cyleho swéta.

— **Schkrowa powjesz wo wjedrje za jutrischi pjatk:** Po wuwjedrjenju so z nowa samrózi a je schersate wjedro. W Sendzelskej a polnoznej Europie podobne wjedro, tola posdzischo sasze symnischo.

---

* **Pónjdzelu w nozy zu so paduschi w Zarnozyskach pola zivnoscherja Rabowskeho nutsdobyli a dwaj kotaczej, dwe kokoschi, i kotrejuz hnydom jenu sarezachu, a jeja kradnyli. — Dale zu w Nowych Koporzach hoscezenzowe pincze nowko rosbili, tola poz je paduchow wotehnal. — We Starych Koporzach zu pola zivnoscherja Dejki paduschi tehorunja pincze wokno a dwojne wokno maleje jstwu wutiocili. Tez tu zu pzy paduchow wotehnale.**

* **Wutoru wjecjor je wobsobowy czah na Insterburgsko-Tilsitskej czarje automobilny omnibus mésta Insterburga pschejeh. S nutska hedzjacych je so pjeczi ludzi morito, sydom czézko a schtyri lohko sranito. Czézkosranjena wosoba je mrje. Pschi pschehodze je sawjera pschiprawjena, kotraz pak njebe samkajena. Sdluzbu czinjazeho wothladarja bjes wédomja namalachu; jeho dyrbjachu do khorownje dowjesczi. Pschi njesbozu so lokomotiva a jedyn wos swróczischtej. Czara be tohodla nékotre hodzjny sawrjena. S Insterburgskeho dwórnischcza so pomozny czah i lékarskim wozom a pschewodom lékarjow wotpuschczi. Puczowarjo wozobowcho czaja so z narunauskim czahom do Insterburga wrócze wjesechu. Stanjeni z omnibuza so je sanitetnym automobilom do khorownje dowjesechu.**

* S papagajemi, kotrez su so z Brasilskeje do Nemiskeje pschewjeske, je so natowarowaza pluzowa khorocej do Barlina a Wina sanjeksa. Pluza so sahorjeja a so posdzischo sajésczesa. Nekotre wozoby su hizo wumrele.

Naše pismowstwo.

„Rodopisnu Encyklopediju céskosłowakskeje" wschitkich worstow wobydleristwa ze zaslych a nétczischich dobow, wobydlacego nasu historisku zemju, Slowakisku a Podkarpatsku Rusku a nétczisu prusku Slezysku z Łužicomaj a Kladskom (Glatz) hac do jich wottorhnjenja wot Céskeje krony, budze wudawac we zwjazkach w abejcejskim porjadku Zemédélské knihikupectví A. Neuberta w Prazy. Z autorom dzéla je znaty dzéłaczer w tutom wotrjadu k. Roman Prochazka. Tale encyklopedija budze ze znamjenitej prirucku wotrjadnym spytnikam a historikam, tym pak, kotriz slédza po minyłosti swojeho rodu, ze spuscomnym zórkom powescow. Podrobnosci wo tutom dzéle namakaju zajimcy we wobsérnem prospektu, kiz posele jim nakładnistwo na pozadanje darmo. Tuz wobrocze so na adresu: Zemédélské knihikupectví A. Neuberta v Praze, Hybernská ul. 12.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Mésczne placzinny sa pozdobnoczenje tych wezow, kotrez sawésczeni dzélaczerjo jako mjenu sa swoje dzélo wot dzekowanja dóstawaju, su wot 1. 1. 1930 znowa postajene. Pschi tom wschak jedna so jenoz wo mésczne placzinny na wolu sozialneho symnoczérstwa, niz tez sa dawki. Nowe placzinny moze sebi kózdy na hamtskim mésczne podpisanym sawésczenskim hamta — Ssesmownja, Srodowska hasa 10 — a pola khorownych kasow wobgladacz.

W Budyschinje, 2. januara 1930.

Méschczanska rada — sawésczenski hamt.

Towarstwowski powéstnik.

Budyšin. Wsitcy Budyscy spéwarjo a spéwarki preprosuja so k sobuskutkowanju pri swjedzenju „Ptacheho kwasa" (22. 1.) w „Krónjo" w Budyšinje. Mamy jenoz dwe pruzy: prénja je pschichodnu **wutoru** wjecor 1/2 9 hodzin w Serbskim Domje. Tuz prinidze wsitcy, cas khwata! **Zarjadnistwo.**

Bukecy. Serbske towarstwo njezméje, kaz bé postajene, 5. januara, ale **6. januara** popoldnju w 5 hodz. pola Stangec posedzenje. Prednosk zméje k. stud. Nedo. Wo bohaty wopyt prosy **predsydstwo.**

Drježdzany. Serbske towarstwo „Cornobóh" zeńdze so sobotu 4. januara 1930 wjecor w 7 hodz. k swojemu hodownemu wjeczoru w hosczencu Kaulbachhof na Kaulbachskej drózy co. 23. Rjane hodowne dziwadło so poskici a po tym zabawjamy so pri rejach. Preceljo a hosco su nam lubje witani.

Predsydstwo.

Drježdzany. „Hromadnik" ma swoje pschichodne mésačne posedzenje stwórtk 9. wulk. rózka 1930 wjecor 1/2 9 hodzin pola Gutsy Zmija, Christianstr. 22 n. Prednosk, wuradzowanja. Hosco su witani. 1/2 8 hac 1/2 9 hodzin serbska réczna hodzina. **B. Kr.**

Lipsk, Drježdzany, Barlin. Preprosuju precelnje wsitkich serbskich akademikow pjatk 3. jan. 1930 we 14 hodz. c. t. do Serbskeho Domu. Chcemy zalozic kolo akademikow a wuradzec wo prostwownym pismje na ministerstwo. Stoz nima wotendzenja, njech pisomnje swój pristup prijezewi.

P. Wowcerik.

Njebjelcicy. Serbski Ratarski Dorost za Njebjelcicy a wokolinu ma pschichodny stwórtk 2. januara wjecor w 7 hodz. w „Herbskej grychée" w Njebjelcicach hlownu zhromadzinu. Wsech towarsow wocakuje **predsydstwo.**

Porsicy. Jednota Sokol zwucuje kózdy pjatk wjecor we 8 hodz.

Serbski narodny kurzus. Jutre pjatk 3. januara **dzen serbskeje réce.** Prednosuje a rozwucuje knjez wucer Michał Nawka.

Zupa „Jan Arnošt Smoler". Wse naše serbske towarstwa, wosebje jich predsydow cinimy kedzbnych na serbski narodny kurzus Ł.-S. S. Z. Je so dzensa 2. jan. zapocał, pojednajo wo nasich stawiznach, jutre pjatk wo „serbskej réci" a sobotu wo srjedznjach ratarstwa, mlodziny a towarstwa. Cinimy wosebje kedzbnych na popoldnisi prednosk wo pschichodze nasich towarstwow, jich natwarje a skutkownosci. **Predsyda.**

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za hospodarski dzél: Arnošt Bart w Brézynez. Za nawésczki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 2. wulkeho rózka 1930.

Barlinska bursa so sandzenju wutoru, jako na posledním dnju léta, znowa trochu sesłabi, tola wschelake efekty sapinjachu hilsce postupowaze kursy. Wiki i dolzinymi a rentowymi liscinami bécu krute.

Na **produktowych wikach** wschón wobkhad nimale wjaly, tola wosta ménjenje skruczene. Pschenza sasze wo dalsche 10 pjenzelkow postupi a rózka wo 5 pj. Druhe druzziny zita mézachu dotalne placzisny. Wutoru placzesche zentnar

w Barlinje:

pschenzy 12,50—12,55 hr., rózki 8,47½ hr.
hacz 8,52½ hr., nalétnjeho jeczmjenja 9,35—10,15 hr., nafymskeho 8,25 hr.
hacz 8,75 hr., wowsa 7,50—7,90 hr.,

w termitowym wikowanju:

za dezember:
pschenzy 12,85 hr., rózki — hr., wowsa 8 hrivnow,

za merz:
pschenzy 13,60—13,67½ hr., rózki 9,72½
hacz 9,77½ hrivnow, wowsa 8,50 hrivnow,

za mej:
pschenzy 14,12½—14,15 hr., rózki 10,22½
hacz 10,30 hrivnow,

Pschisłatoja:

Wuczownika k jutram, Fünfstück w Kellizach.

Nésnikeju, Grundmann w Bélym Chołmu.
„ Hauschka we Wulkich Sdzarach.

Holzu do domu, Krupa we Wojerezach, Dwórnischczowa hasa 24.

Na pschedan:

Zentrifuga, 200 litrow, butrobaz 30 ltr., 6 mlokowych kubobjow po 20 ltr., Grafe w Bitkowizach, Belmsdorferstraße.

Kury njeseja, Wyndotke w Hrózku, Richtowa hasa 1.

Pjerjo, 12 puntow, w Jentezach 17.

Kóń cornak, 5-letny, Weis w Nowej Wsy pola Rakez.

Sdunitzy na pschehadzowanje

pjatk 3. januara 1930

w **Bélym Chołmu** w Jerosczej hoscenzu dop. w 10 h.: klawer, billard, gramofon, hudzbny stroj, kóń, 3 swinje, hospodarski wós,

we **Lasu** w Schołcziz hoscenzu dop. w 11 hodz. motorowej koleji, rébłowany wós, schijaca maschina, swinje a wojnatska maschina,

w **Manjowje** w hoscenzu pop. w 2 hodz. [illegible] hébłowaza maschina,

Skrowe dene

Produktowe witi dzenja dop. 4/11 hodz. w Barlinje: Witi su hischcze jara mérne a placzisny kaz wutoru.

Dop. 3/12 hodz.: Kaz psched hodzinu, tola su placzisny dale skruczene.

Predzenak

je hizo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudebjeny. Prinjese wosebje wjele wobrazow z naseho stareho Budysina. Njech sebi jón kózdy za 60 pj. w Smolerjec kniharni w Serbskim Domje wobstara.

Prawny büro Mucke

Mättigstr. 23 (blizko sudnistwa) wobstara swédomize wse prawne naležnosce. Najspesnisze wobstaranje hypothekow. Kupy a predawanja. Nutscheńnjenje wsech zadankow. Zamesczenje kap. talijow na złotoweste hypotheki. Réczu serbski. Tez njedzelu hac do 1 hodz. k réczam.

Młodša holca

so do malcho ratarstwa hnydom abo k 15. 1. pyta **M. Rychtar**, wuhlowa wikowarnja w Zdzérje

Kotel

akko kolonialne tworu

KURIO

na Zwonk. Lawskej hasy 24

Nawésczki w Serb. Now. maja wulki wuspech

Serbja, wopytajce

serbski narodny kurzus

zarjadow. wot Luž. Serb. Sok. Zwjazka Porjad hlej Serb. Nowiny wot 31. 12. 29

Handrij Strumpa w Budysinje na Rózowej hasy 15 poruca

meble

a polstrowane twory

Sym Serb!

Holca

15-16 létn., kiz moze kolojezdzic, so k 1. februarej 1930 pyta. **Joh. Rentsch w Budysinje** na Sedanskej drózy 22

Cehnjenje 3. rjadownje

sakskeje krajneje loterije

pondzelu, wutoru a srjedu

6., 7. a 8. januara 1930

Hlowne dobyce: **hr. 50000**

Losy prosymy hnydom zamenic
Kupne losy su hisce dostac

Kupne placzizny:	1/10	1/5	1/2	1/1
	12.—	24.—	60.—	120.— hr.

Losy poruczujetaj statnaj loterskej bérczaj w Budysinje:

Friedrich Rother na Kézorskej drózy 22 — **Ernst Lehmann** na Kamjentnej hasy 45

Drjewowa awkcija

Wutoru 7. januara dop. w 9 hodz. budza so na Ralbicanskich honach

wokolo 100 losow stejaceho, twarskeho, wuzitknucho a palneho drjewa

za hotowe pjenjezy na presadzowanje predawac. Kupcy zeńdu so we Waldzie Herbskej grychée.

Dołhe a krótke skórnje

ručne dzélo

po 20 hr. ma na składze Crije też copłe Crije za žony a mužow

wobucowy dom Mark w Kukowje

abo kościowy shrót žu bohate na wapnu. Dawamy kurom jenož cžerstwu kościowu muczku a to dwójcy abo trójcy sa tydzeń a to kóždemu skoczecžu 10—15 gramow nadobo.

Hdyž žwinje žkomu a žkanje žeru.

Cžasto zkuschimy mnohich hospodarjow skoržicž, so jich žwinje žkomu a žkanje žeru. To je ſ najlepschim ſnamjom, so žo žwinje njemóža pscheberžecž. Hacžrunjeſ žnadž žwinje kormimy, dha jim to tola niczo wadžiło njeby, hdyž bychmy je wokoło pschipotdnja na dwě hodžinje won puschczili, wožebje na ſahrodu. Na kóždy pad pak dyrbimy žwinjom njerostlinſke žiwiny pschidacž a wjacy bělkowin. Też rybjaza muczka je jara schwarna. Rybjaza muczka pak je wschelakeje druzinu. Kupujcže drožschu. Se ſapocžatka dawajcže jenož 50 gramow, posdžischo hacž na 250 gramow. Kedžbujcže pak, so njebychu žwinje pizu kónzowale. Cžasto widžimy, so wjele pizy ſnjepožimaneje ſ njerjadom ſažo ſ cžeka wukhadža. Scže-li pytli, so žwinje hubjenje pizu požiwaja, njedawajcže jim žane mlókaſke wotpadki. Nadeńdže-li žwinjo w njerjedže abo w žkanju ſhytki pizy, žerje też žkanje abo žamo žwój njerjad. Szyka na to džeržcže, so maja žwinje pschežo derje ſažkane.

Prašenje a wotmołwy.

Praſchenje: Moja ſchtyrilětna kobla dléschi cžaſ cžežko dycha. Ssym liczit, jo je ja mjeſchinu 29 krócž wudychmyła, a žmy-li ju ſapſchahnyli, 60 krócž. Kak mam tomu wotpomhacž? Dyrbju pſchahacž?

Wotmołwa: Dajcže konja hnydom ſtónnemu lěkarjej pschehladacž. Kobla ma žnano ſymizu. By-li kobla žuboźna była, bychmy prajili, jo cžežki dych je žuboźnoſcžu ſwižnje. Prjedy hacž ſtónny lěkař njepſchiúdže, konja na žadyn pad njepſchahajcže. Ssnadž je něſkajka ſmutskowna khorosčž ſ winu.

Praſchenje: Mój cžopłokrejnik ma wot někotreho cžaſa žem kaschel, a to wožebje rano pschi pizowanju. Pschi dželе ſrédka kaſchluje. Žaſy nima. Jésdžimy-li trochu ſpěſchnischo, dha žo hnydom poczi. Sewak derje žerje a žuchi też njeje. Wo kajku khorosčž žo tudy jedna a kak bychmy mohł tomu wotpomhacž?

Wotmołwa: Wasch kóń ma žnano ſchijiny katarrh. Cžinicže jemu brěſnizowe wobkłady (Prießnitzumſchläge). Też dajcže jemu kreolinowe pary do žo dychacž. Dokelž je, kaž žo ſda, wasch kóń dosež temperamentny, njetrjebacže žo niczeho bojecž, hdyž žo poczi.

Praſchenje: Mam 18 měžazow ſtareho pža, kotryž hnydom mocž puſchczi, tak borſy hacž žo trochu wježeli abo boji. Je někajki ſrédk pschecžiwo tomu?

Wotmołwa: Waſcheho pža ſcže žnadž pschi dreſurje trochu krjudowali. Ssnadž žo tele nerwožne naſtupcženje poczažu ſhubi. Kupajcže pža cžasto w cžopłej wodže, a to je najlepje tři razy ſa džeń na 15—20 minutow.

Praſchenje: Moja krowa nadeji po cželecžu jenož 3 litry mloka. Tak ani cželo njeſcžiwi. Dawamy ji dobre picže a dobre kucžne žyno?

Wotmołwa: Wy waſchej krowje pſche mało dawacže. Dawajcže ji hišchcže ſa džeń 30—40 puntow rěpy a k tomu 3—4 punty ſyolnjazeje pizy. Ssylnjazu pizu měſchejcže ſuchu ſ laneho wožuſha a pschenicžnych wotrubow w pomměru 3 : 2. Też mózecže tuſchcžiſinowy ſchrót pschidacž. Jedna žo pschedewſchém wo to, so bychcže wjazy bělkowin krowje dali. K tworjenju mloka krowa wjele bělkowin trjeba.

Praſchenje: Nascha koſa nahle ſkhori a nježeleſche. Pschi dychanju ſtajnje rachotaſche (röcheln). Też wjazy njedejeſche. Też něſkole jenož jara mało deji. We mlokowym ſudobju žo na dno ſlépjata žydnjenka žydnje. Schto mam cžinicž?

Wotmołwa: Waſcha koſa cžerpjeſche na tuchlawkowy katarrh (Luftröhrenkatarrh). Dejeſe ju cžaſto ſa dżeń, jo bychcže k dželanju mlócžnych žałozow poſětkowali. Spytajcže też ſ mlócžnym próſchkom. Mloko ſhrějcže na 75 ſtop. C. Wumjo a ſadnje dźele koſu cžiſte dżeržcže. Hródž a mlokowu komoru derje wětrujcže a mlokowe žudobje ſ warjazej wodu wumyjcže.

Praſchenje: Kak mam ſ konjom wobkhadžecž, kotryž ma nimale 3 lěta praſchwinu a to w blíſkoſcži komota.

Wotmołwa: Waſch kóń drje žamu praſchwinu (Räude) nima. Praſchwina by tola po zymu cžele była a niz jenož na jednotliwych městnach. Njetykajcže waſcheho konja komot, ale pſchahajcže jeho do žlow. Woſchudrowane městna ſe žalbu maſajcže, kotraž žo je 10 gramow drjewoweje kolmaſy, ſ 10 gr. žyrkowego nalětu (Schwefelblüte) a ſ 100 vaſelinu pſchihotuje.

Praſchenje: Dokelž wjele wowža nimam, žhym mojim konjom rožku namocžowak. Tu pak wjazy tak prawje žracž njechadža. Njebych žnadž mohł hišchcže na druhe waſchnje rožku konjom dawacž, jo buchu ju lépje grake a ſo jim njeby wadžiła.

Wotmołwa: Rožku konje hubjenje požiwaja a tohodła njeje jim ſtrowa. Tohodła ju też radu njeżeru. Je to wožebje cžeſtwa, ale też roſchrótowana abo roſmléta najnjeſtrowiſcha konjaza piza. Móżeże w najmjenſchej mérje jenož pokoju wotoża pola koni ſ njej narunacž. Tohodła dyrbiże ju hišchcže ſwaricž a khétrje je žhkaujom něſchecž. Wjeſchina koni drje wjazy hacž 3 punty rožki na dżeń njeſnjeże. Sewak maja hnydom kólik. Nadwjazy wadži rožka teyhdom, hdyž konje ſieja. Tohodła ju jenož na tajkich dnjach pſchidawajcže, hdyž konje dżełaja.

Praſchenje: Moja krowa doſta něſkajki blak na ſlérym prédnim boku, kotryž bé najprjedy trupaty a potom wupadny. Něſko žo na tutym městnje trochu jédmi. Schto mam pſchecžiwo tomu cžinicž?

Wotmołwa: Ssnadž je žo waſcha krowa něhdže ſtorcžiła abo je žo pschitłócžała. Wumyjcže bolaze městno najprjedy ſ něſkajkej desinfekcžnej moſchinu. Potom cžińcže wobkłady ſ hlinitym tikliczinitanom (Cžſigtaure Tonerde) tak dołho, dóniż rana wjazy njejédmi. Potom pożhpajcže na blak khnyjazy proſchk (Dermatol). Ssnadž pak ma waſcha krowa něſkaku wuražku (Ausſchlag). To móże jenož ſtótny lěkař ſwěſcžicž.

Praſchenje: Kak bych mohł na mojim pěſkojcžnym polu běrnam ſ pschikupnym hnojom pohnojicž. Nashnu žym hnój ſaworał. Loni běſche na polu rožka a ſeradela.

Wotmołwa: W pſcherěžku ma žo na jutro (25 arow) naſypnu abo w ſymje, niz na ſmjerſku pódu zentnar abo dwaj Domaſchoweje muczki abo rhenaniafoſfatu a 1—1,5 zentnarja 40 proz. dražkowoje žele roſmjetacž. Naléto roſmjetamy hišchcže pschi žadženju zentnar leunalodžika (Leunaſalpeter) abo žyrko-ſchtapika (Schwefelamoniak). Město lodžika abo Domaſchoweje muczki móżemy też pschi žadženju 1,5—2 zentnarjej amoniakowehe ſuperfoſfatu roſmjetacž.

Časopis za Serbskich ratarjow

Cisło 1 Budyšin, 2. januara 1930 Lětnik 38

Hdyž so koza sama deji.

(S wobrasom.)

Kozy žu hibicžiwe ſtworjeńcžka a pschiwoſimu rady wschelake njejepodobnoſcže. To tajkeho njepoczinka žluſicha też to, so žo rady žamo deia. Drubdu je hoſpoſa žama

na tom wina, hdyž koſu njeporjadnje deji a koſu połom mloko reže. Jeli žu tónle njepocžink pschijate, žo žamo dejenja njewoſtaja, byrnjeż ju porjadnischo dejita. So njeby žo dale žama dejika, położi jej wokoło ſchije prěſkichaty paž. Kozy nětko wjazu mózno njeſe, wumjo dožahnycž.

Hdyž krowy při dejenju z wopušu bija.

(S wobrasom.)

Ssu-li krowy pschi dejenju njemérne, ma to wósče žwoje winy. Někotry połny bow mloka žu je žwojim njemérnom hižo połowalike. Tuž pschepytuj, schto je wina, jo

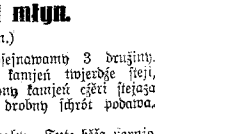

žu pschi dejenju njemérne. Druhdy žu ſchtyricha roſkwětkane abo teži we wumjenju někajke jédmjenje abo ſahorjenje. Stanje žo też, jo krowa ſ nahrabnoſcžu žo do žužodneho korta nacžahuje a pschi tom je njemérna a pschetepłuje. W lécže ſažo muchi ſkocžo tak wobcžežuja, jo ſ wopuſchu wokoło žo bija. Nasche holpoły wopuſch ſe powjasom pschiwjasaja a žo na njón žydnu, ſo krowa ſ wopuſchu wokoło žo bicž njemóże. Tola žu też tajke dżerżatki pola powjasarjow na pschedań. Pod plezom wokoło krowjazeje nohi położa paž. Paž na woło je ſpinku. Do tuteho wopuſch ſaipinu. Nětko njemóże krowa ſ nim wokoło žo bicž a dejerku njepokjicž. Pschicžina, jo krowy ſ wopuſchu wokoło žo bija žu kalate muchi. Tohodła tute ſaniczuj. Někotre muchi je ſakom kója. Nakójene muchi ſ horzej wodu ruczże morja a potom je kurom žypnu. Też wjele wukaſany Zlti je žo jako radikalne saniczadło ſa bojecž khmane wupokaſato.

Přiščipaj prosatam zuby.

(S wobrasom.)

Druhdy žu ranzy niemérne a prožata wotſtorkuja. S toho mózecych žudžicž, jo ma ranza bolojeże, hdyž prožata zygaja. Prožata je žwojimi wótrymi a kónczojtymi

jubami pschi zyganju ranzy oloſcže pschihołuja. So by tomu ſadžewał, pschiſchcžipaj džeń abo dwaj ſtarym prožatam jubczi. Tehdom ju wone hišchcže mjehke. Kónczki jubow wotſchczipaj ſ wožebitymi kléschczemi. W żelezowych khłamach dožtanjech wschelake druzinu. Kóżde prožo ma pschežo žwój ſchtrych. Hdyž jubczki njepſchiſchczipjaſch, ſranja ranzu pschežo na jenym a tom žamom městnje. S toho naſtanu rady jédmjenja a wumjo žo łožtu ſahori. To je cžim ſtraſchnischo. Prožata žu prénje njedżele zyte na ranczę mloko połkajane. Hdyž je nimaja abo njedoſtanu, ſwjeſticha ſahinu.

Srótowański młyn.

(S wobrasom.)

Schrótowańſkich młynow roſejnawamy 3 druzinu. Jeneje druzinu ſpódni młynſki kamjeń twjerdże ſteji, ſwjeſtchny pa wjerczi. Swjeſtchny kamjeń cžerſi ſtejaza wała. Tutón młyn ſkubjernje drobny ſchrót podawa. Tajſi rady žwinjom ſidaja.

Druha druzina młynow ma wałzu. Tute běža pornjo žebi a žu njepſkojty. Njepſki žu wschelake a wałzy žo je wſchelakej ſpěſchnoſcži wjerczitej. Schrót ſ tutoho młyna je trochu hrubſchi. Tutón rady kurom žypaja. Tale druzina młynow ma žwoju lépſchinu w tom, ſo tak wjele

mozy njepjichetrjeba a tola wjele rosšchrótuje. Walzy pichelako rózno stajeja, ja tym hacj ma šhrót drobnischi abo hrubischi być.

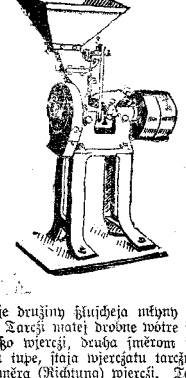

Do tjeceje druzíny žlušcheja mlyny ſ tarczomaj na leżazej wali. Tarczi matej drobne wótre jubiczki. Jenoz jena tarcza šo wjerczi, druha šmérom ſtejí. Gdyž šu jubczki trochu tupe, ſtaja wjercżatu tarczu tak, ſo šo do napíchczno ſnéra (Richtung) wjercżi. Też ſ tymle mlynom žu jara ſpokojom.

Picowanje swini w nětčišim času.

Pizowanje ſwini w ſymje je tola wobcżežnische hacj w lěcje. Ssuproſchnym ranzam dawamy krótkorežany žuſchenu djecżel. Tajti djecżel je najfhmanſchi, ſmy-li jón pched kcżewom pošpytli. Też jeradella a pluwy ſe rošsklanej rěpu ſu ſchwarne. Tele pizy ſmětchamy a dawamy je ranzam bjes wody. Picje dawamy potom wažebje. Ranzam njetrjebamy ſylnjazu pizu a bérny dawacż, je-li je njekormimy. Picże dawamy jim pched pizowanjom. Nětkoſi ſwinjom też zylu rěpu do korta mjetaju. Sswinje ſebi rady ſami kužaja. Bérny abo rěpu ſpytamy jenoż tohodla, ſo bychmy móhli pluwy derje rosmětchacż. Dawamy-li ſwinjom jenoż lutu zylu rěpu, njebudža šo nihdy ſyte cżuczi, dokelž rěpa je lohko požiwajomna. Lohke też pichi tym dyſtawu dostanu. Ranzy šu ſpokojom, dawamy-li jim 10—15 kilogramow rosſyknaneje rěpy ſ rosrěžanym ſynom abo žuſchenym djecżelom abo pluwami. K tomu pichidamy 30 gramow plawjeneje krydy. Dale pak mózemy tajkim ranzam hišchże ſbytki kidanja kornjwych ſwinji pichidawacż. To ranzy rady dožeru. Město rěpy mózemy jim wežo też bérny dawacż. Te šu wežo drožſche a hódnotnische, dokelž maja wjazy žiwin. Ranzy dožaha 6—8 kilogramow na dżeń. Bérny dawamy jim parjene abo warjene ſ pluwami. Tſi njedżele pched proſzatami ſapocżinjemy ranzam ſylnjazu pizu pichidawacż a to 1 kilogram ſymneje ſylnjazeje pizy w podobje wušmuża. Po proſzatach pizujemy ſašo hinak.

Pola ranzy, kotraj ma proſzata, pſchejemy ſebi, ſo ma prawje wjele mloka. Jenoż ſ tym móža šo proſzata derje wumicż. Tu płacżi nam ranza jako dósta. Ranza dyrbi měcż potajtim wjele mloka a to cżim wjazy, cżim wjazy proſzatow ma. Tohodla dyrbimy na to dżerżecż, jo tajke ranzy wuplahujemy, kotreż maja prawje wjele mloka. Kóžda ranza njeje k wutworjenju mloka jenak thmana. Tajku pak, kotraj samóže wjele mloka wutworicż, dyrbimy też po tym pizowacż.

Ranzu ſ proſzatami pichirunamy ſ dejnej kruwu. Tu pak widżimy, jo dyrbi ranza hišchże wjele wjazy mloka wutworicż hacj dejna kruwa. Ranza ſ wošymjomi proſzatami trjeba wjazy mloka hacj kruwa ſ jenym cżeleczom. K tomu chżemy hišchże pichidacż, ſo šo proſzata ſpešchnje wumija. Sa tydżeń ako 10 dnjow waża jónu telko jako prjedy. K tajkemu ſpešchnemu roſcżenju trjebaja wélo žiwiny. Tajka ranza puſchczi proſzatam tóžby dżeń 5—8 litrow mloka a wjazy. Dale dyrbimy prajicż, ſo je ranzyne mloko na bélkowinach bohatſche hacj kruwjaze.

S toho widżimy, ſo dyrbimy ranzu ſ dobrej pizu pizowacż. Hewak ranza wjele ſe žebje zyrnje. Njemózemy pak pichecżiwo tomu ſaktocżicż, ſo njeby ranza doſzyła nicžo na waſy žhubika. To je wſchédny ſjew, wo žebje pak tehdom, ma-li ranza wjele proſzatow. Tohodla dyrbimy proſzata bórſy na pódlanſku pizu ſmucżicż, jo bychu dołho ranzu njewobcżežowale. Sa ſchtyri njedżele taſka ranza potom wjazy dele njeběrže. Zwjazuju-li proſzata dołho a dawamy jim pódla druhu pizu, potom ranza ſamo pſchibjera. Zyle wopaki ſudżi tón kiž praji, jo ranza cżim wjazy na waſy ſhubi, cżim dłeže proſzata zyzaju.

Chżemy pak ſ liczbami pichirunacż, kelko žiwin ſe ranzy na proſzata picheńdże. 8 proſzatow pſchiroſtu we tjoch njedżelach ſa dżeń 150 gramow. To je 8×150 gr. = 1200 gr. Pſchirunamy-li pak nětko pornjo ranzy kormne ſwinjo, ſwéczimy, ſo wone ſa dżeń 600 gr. pſchiroſcże. Sa tajke ſwinjo pſchedpiſuje prof. Lehmann w Göttingen 300 gr. požiwnych bélkowin ſa dżeń. Tohodla dyrbjeli ranzy ſ proſzatami šamžnu měru dacż.

Kaž šmy hižo cżaſto pišali, ſo dyrbimy ſwinjom huſcżišchu pizu dawacż, niž židke poliwki, dha je to pola ranzow ſ proſzatami hinak. Jim dawamy židżichu pizu, ſo bychu wjazy mloka wutworili. Prěnje tſi dny pe proſzatach dawamy ranzy tajku pizu, kotruž wona lohke požima, tola niz pſchewjele nadobo. K tomu šo najlépje wowšnu ſchrót abo pšenicżne wotruby hodża. Se proſzatami je šo w ſmutskownym ranzy něchto hódnje pſchemēnilo. To hatle šo ſašo ſa nětkore dny wuruna. Po cżaſu, hdyž proſzata wjazy mloka trjebaja, dyrbimy też ranzu lépje pizowacż. Chżemy hišchże jónu najſpomnicż, ſo ranzy jara wjele mloka trjebaja, dokelž proſzata hižo ſa tydżeń jónu telko waża hacj tehdom hdyž na ſwét pſchińdu. Po tym, telko mamy proſzatow a kajke je ranza, pſchidawamy ji ſylnjazu pizu. W jenej wožy, hdżeż na jenym knježim dworje wjele ſwinji plahuja, ſaczerja ranzy dwě njedżeli po proſzatach tóžby dżeń jónu na paſtwu a na nowy tydżeń dwójzy ſa dżeń, wjeſo jenoż w lécże. Sswinje paſu šo tam budź na dżeczelu, jeradeli abo na łuzy. Ranzy wožtaja wſchédnje 3 hodżiny na paſtwje a wucżerja je potom ſašo do chlěwa. Ke tomu dadża jim w chlěwje 2—4 kilogramow ſylnjazeje pizy. Ssylnjazu pizu najprjedy ſmětcheja a ju potom ranzam dawaja. Dawaja jim ſwjetſcha 44 prozentow wowšneho ſchrótu, 40 prozentow jeczneho ſchrótu, 7 prozentow ſuſchenych drožſki, 4 proz. tyhjazeje muczki a 1 prozent plawjeneje krydy. S tym dožpeja, ſo je podawana pizu bohata na bélkowinach. W njej je też dosć wapna k twórbje koſcżi.

W ſymje, hdyž njemóža ſwinje na paſwu honicż, dawaja jim ſamžnu ſylnjazu pizu jako w lécże a nimo toho jako ſakładnu pizu 10 kilogramow ſyreje roſsykaneje rěpy abo morjeje ſ wowšnymi plawami abo je rosrěžanym ſuſchenym djecżelom. Cżim mjenje proſzatow maja, cżim mjenje ſylnjazeje pizy jim dawaju. Na ſamžnym knježim dworje proſzata 10 njedżeli pichi ranzy dżerża. Ranzy waża w pichereſku po proſzatach 150 kilogramow. Sa 10 njedżeli, hdyž proſzata wotſhadża, waži ranza wokolo 140 kilogramow. To je potajtim jenoż wo 10 kilogramow mjenje. Wažimy-li ranzu prěni cżaſ po proſzatach tóžby tydżeń, dyrbimy wuſnacż, ſo ranza prěnje tſi njedżele wjazy na waſy ſhubi hacj poſdżiſchu. Potom ſebi ranza hacž do ſedmeho abo wošmeho tydżenja wahu dżerži a potom ſašo pomaku postupuje. Wošhadżimy-li proſzata je ſydom njedżelemi, dha dyrbjała ranza po prawym wjazy na waſy ſhubicż. Kaž widżimy, ſo ranzy pod dléżichim zyzanjom njecżerpja, wé, ſkerje a lépje na waſy pſchibudu. Zyle wopaki cżini tón, kiž proſzata je ſchéżcż abo ſydom njedżelemi wojacżini ſ mjenjenjom, ſo njeby ranza pichejara wošklabnyła. Je-li ranza ſ proſzatami jara wošklabnje abo dele wošmje, tcżi wina w pizowanju. Jim njedawamy žnadź doścż bélkowin. So proſzata ranzu dléje zyzaju, njewadżi też dalſchemu plahowanju, dokelž wjeſchinu ſ nich tola ſašo pichipuſchczimy. Mamy ſ tym, ſo proſzatam dléje zyzacż damy tu lépſchinu, ſo šo nam lépje wumija, dokelž rancże mloko pola proſzatow je žanej druhej pizu narunacż njemózemy. Dawamy-li ranzam ſ proſzatami dosć bélkowiteje pizy, dha mózemy zyle měrnje proſzata pſchi njej 9—10 njedżeli woſtajicż. Wone šo nam nimo měry derje wumija a njetrjebamy šo bojecż, ſo nam ranza jara ſeſkabnje.

Přeščěpjenje sadowych šlomow.

Mnohi plahowarjo žadowych ſchtomow ſtorża, ſo jich žadowe ſchtomy wjazy tak prawje abo dożyła njenjeſu. Njemózemy nicžo thmanſche radżicż, hacż pſchejeſchczěpjenje. Na wſakich šo pſchczo bóle ſa žadom praſcheju a tohodla njemózemy nicžo bóle radżicż, hacż, ſo bychu wobžědżerjo jahrodow prawje žadowe ſchtomy žadżeli a druhe mlode abo hubjene pſchejeſchczěpili. Ssadżamy nowe ſchtomiki, dha hatle wone ſa wjele let njeſu. Smy-li pak ſchtom pſchejeſchczěpili, dha nam hižo ſa dwě abo tſi lěta njeſe. Kóždy žadowy ſchtom ſ njejkimi pócżkami (Kernobſtbaum) tajke pſchejeſchczěpjenje derje ſnjeſe. Hacż do kotreho lěta ſtarohy mózemy ſchtom hišchże pſchejeſchczěpjeć, je cżežko prajicż. Trochu tedżbliwiſchi dyrbimy pichi ſchczěpjenju twjerdopócżkateho žadu (Steinobſtbaum) być. Pſchiréſacż dyrbimy hatle hakoſy krótko pched pſchejeſchczěpjenjom. Hewak ſkora a ſmutskowne žyo wuſchnje. Cżim wjeſchi a ſchérſchi ſchtom je, cżim prjedy dyrbimy jón nałéto wojeſchczěpicż a cżim wjazy młodych ſchczěpkow dyrbimy nažadżicż. Schczěpki ſebi hižo w januarje abo februarje rěſanmy, kotreż huydom ſ delnim tónckżom do ſenje ſahrjebamy. Hakoſy, na kotreż chżemy ſchczěpicż, njeſmědża je-nje pichežyłne byc, nanajtoſchche na 10 zentimetrow we pichereſku. Tołiche hakoſy zyle wotrěſanmy.

Najkhmanſche ſchczěpjenje je ſchczěpjenje na ſrózcu nožku, ſchczěpjenje ſ boka do roſkocżeneho ſdonka a ſaſunjenje ja ſkoru. Schczěpimy-li na ſrózcu nožku, dha nam młody ſchczěpk bórſy pſchiroścże. Młody ſchczěpk žedżi potom tak rjez krucże ſaktinjeny w podłożu, tak, ſo jón ani ptaczki, ani wětſit wotkamacż njemóža. Wěſo dyrbimy hladacż, jo podłoża pſche žylnu ſkoru nima. Hewak je ſchczěpjenje ja ſkoru khmanſche. Sa ſkoru ſchczěpicż pak mózemy hatle w haprileji abo w meji, dokelž hatle šo potom ſkora wot ſchtoma puſchczi. Mamy-li ſchtom je žrěnmi, niž pichewulkimi halošami, mózemy ſchczěpk na boku zaſunjecż.

Přeje lěto dyrbimy ſchczěpk zyle lěto pichiwjaſacż woſtajicż. Běto po ſnowa woſchczěpjenju ſpytamy hižo nowy wjeſchi twórcż. Tu nětkore ſchczěpki pichirěſnjemy, abo njeſu wjele pichirośe, woſtajimy, kajſeż wone ſu.

Staroba a čas, hdy mózemy skót k plahowanju wuživać.

Nimale pola wſchich ſwérjatow, wošbežje pak pola domjazeho ſkotu je ſkocżo ſpłażnje ſtare, prjedy hacż je doſpołnje wumile. Pſchipuſchczamy-li ſkocżo pichežahe, dha šo ženje doſpołnje njewumije.

Pſchipuſchczamy-li na pſchikład tajku jałoſcżku pſche ſahe, dha dyrbi wjele žiwin něſto k twórbje cżeleczka trjebacż. S tym wěſo w rośczenju daloko wrócżo wostanje. Tohodla ſwoſtanje tajke ſkocżo też pſchezo małe a njedoſpołnje wumite.

Cżakamy-li pak pſchedołho, dha to też njeje thmane. Możebje tajſi ſtót, kotrež ſmy hewak pichezo derje pizowali, ſhubi ſamo druhdy ſwoju płódnoſcż.

Szyła njehodża šo tucżne ſkocżata k plahowanju abo tajke, kotreż šu ke kormjenju nathilene.

Kobły pſchipuſchczamy 3 lěta ſtare. Symnokrotne kobły pſchipuſchczamy wo něſchto prjedy.

Byli ſaſnischich druzín nimamy prjedy puſchczecż hacż w 13.—16. mežazu. Byli połdnischich druzín pak w 18.—24. mežazu. Sažne jałoſzy pichipuſchczamy 16 hacż 18 mežazow ſtare, połdnje 20—30 mežazow.

Worany njeſmēmy prjedy puſchczecż, hacż njejšu 10 hacż 12 mežazow ſtare. Jenjata pſchipuſchczamy hakle 16—18 mežazow ſtare, połdnische druzíny ſamo 24—30 mežazow ſtare.

Sažne kundrošy puſchczamy 10—12 mežazow ſtare, połdnje 15—18 mežazow. Ranzy pſchipuſchczamy runje tak ſtare.

Kobły mózemy hacż do 20. lěta pichipuſchczecż. Symnokrotne kobły niz zyle tak dołho. Pſchestajenjemy je we 17.—18. lécże pſchipuſchczecż. Krowy mózemy hacż do 12., haj ſamo hacż do 15. lěta pichipuſchczecż.

Woranow puſchczamy hacż do 10. lěta. Wowzy pſchipuſchczamy jenoż hacż do 8. abo 10. lěta.

Ranzy a kundrošy ſu žobu najlépſche plahowanje ſtocżata. Mózemy je hacż do 8. lěta k plahowanju trjebacż. Dżédżicżne ſamotnoſcże šo też ſamo pola najſtarſchich ſkocżatow pſchenjeſu. Tuż šo njebojmy, ſo by plahowanje je ſtarobu ſkocżecża něſchto cżerpjało.

Pjerizmarstwo.

Swérinſta piza kurom.

Kurom dyrbimy też ſwérinſtu pizu dawacż, dokelž je w njej wjele bélkowin, ale niž pak pſchewjele. Mjaſowe wótšinny (Fleiſchfaſerfutter) djenja mnohi rady kupuja. To je też lohko požiwna piza. Nyhjazu muczku dyrbimy jenoż połom kupowacż a kurom dawacż, ſmy-li wěſcżi, ſo je bjeſwadna. Mamy-li tajku, dha ju ſtajnje ſ kropom naparimy. Njenaparjena druhdy wadži. Mjaſoweje pizy dawamy kurom jenoż malo. Tołame płacżi wo krejnej muczaj. Nětkoſi dawaja też kurom ſchwjercżiſti. Te drje ju ſchwarne ſtarſchej pjerſinje, niž pak młodżicżkam. Starſchim kurom ju ſchwjercżiſti ſchwarne, hdyž linaja. Nyhjazu muczku mózemy bjez hnuchu kurom dawacż. Do ſchrota ako do mjeſkeje pizy mózemy też garwele wéſcżecż. Rosklepane ſkocże abo koſcżowy ſchrót ju bohate na wapnu. Dawamy kurom jenoż cżerſtwu koſcżowu muczku a to dwójzy abo trójzy ja tydżeń a to kóždemu ſkocżecżu 10 15 gramow nadobo.

Skotarstwo.

Na cżim ſpóſnajemy, hacż je koſa ſtrowa.

Hacż je koſa ſtrowa abo niz, ſpóſnajemy hnydom na kožmach a koži. Strowe koſy maja miechte koſmy a ſo trochu ſwécża. Koża je běła a hdyž na nju maſamy, je miekta. Khore koſy šu zyle ſchescherate. Koża njeje wjazy rjana a cżiſta. Ssu-li koſmy nadobo ſchescherate, ma koſa ſymizu. Wizujemy-li koſu derje a je-li tohorunja ſchescherata, dha žnadź njeju prawje njepožiwa. Swjetſcha pak je wina, ſo koſu dosć derje njewobhladamy. Mnohi plahowarjo ménja, ſo koſy njeirjebamy cżiſcżicż. A tola pak žebi koſa to rasnje žada. Kóždy dyrbimy tóžby dżeń je ſchczětku pſchecżeſbacż a jim prawje ſuche łagłacż. Dawamy jim jenoż ſtrowu a dobru piza. Też wo cżerſtwy powětr dyrbimy ſo ſtaracż, bjes toho, ſo by w hródżi cżahmyło abo ſyrna bywa. Na cżopłych klónczitych popołdnjach mózemy koſy zyle jednorje na cżerſtwy powětr puſchczecż. To je jim jara ſtrowe, wošebje pak žubožnym koſam.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósće a pola dowěmik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniholičšćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 2 — Budyšin — Pjatk, 3. januara 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Němskostatny wuběrk za ludowe požadanje so rozpuści.

Nawjedowazy sastupjerjo němskostatneho landbunda žu dr. Hugenbergej jako presidentej němskostatneho wuběrka sa němska ludowe požadanje z pižmom zdźelili, so je po měnjenju němskostatneho landbunda němskostatny wuběrk pschiprawjenje, za wotbezbity nadawk ludoweho rosdźelenja postajeny był, kotryž je po wotbyću tohole nadawka pschestał wobstejeć.

Lěhwo w Hammersteinje so zawrěło.

W lěhwje ruske-němskich cžerjenjerjow w Hammersteinje pschi pólskej mjezy je w posledním cžasu wjele dźesći wumrěło. Wo tym zhoniwschi je němskostatny komisar Sticklein wutoru hnydom direktora Virchowskeje khorownje, profesora Friedemanna, do Hammersteina pósłał. Jeho rosprawa je hižo doschła. Po njej žu dźesći na wospjezy zkhorike. Najwyschschi stopjeń khorosće je žo hižo pschekrocžił. Sbohrjene dźesći njesmu z lěhwa wjali, tola žu lěhwo zawrěli. Cžežkosć natykowazeje khorosće ma žo w prěnim rjedže hubjenemu sežiwjenju dźesći pschipisacz, kotrež poměrnje lohku khorosć njemóža pschětrać. Wschu je žo stako, so bychu žo dźesći se živnosću sastarale. kotruž trjebaju.

Generala Heya na generalneho wyschka powyschili.

Generala Heya, schefa wójskowego wjednistwa, žu se placžiwosću wot 1. januara 1930 na generalneho wyschka powyschili.

Belgiske wobhladniwostne naprawy.

Wuslědženje italiskeho spischižahanstwa w Parizu je w Belgiskej najwjetiche spodźiwanje zbudźiło. Wyschnosće wschě možne naprawy cžinja, so bychu želesniski cžah, z kotrymž budże belgiska prynzeza z pschewodom žwojich žwójbnych k žwojenu kwasej w Romje pucžowacz, schkitale. **Zyła želesniska cžara wot Brüssela hacž k mjezy žo z wójskom stražuje.** Hdyž cžah z Italiskeje nowe léto na polnózne dwórnischcžo w Brüsselu pschijedże, be želesniske nastupischcžo sawrjene. Wot toho cžasa jón kruże stražuja. Belgiska polizija najkrucžischo wschitkich podhladnych wobkedžbuje.

Francowska wyšša wójnska rada.

Sa léto 1930 žu žo jako žobustawy franzowskeje najwyschschege wójnskeje rady z nowa pomjenowali: marschallojo Joffre, Petain, Franchet d'Éperey a generalojo Guillaumat, Debeney, Rillet, Riekel a Weygand.

Italskich nowinarjow w Parizu zajeli.

Kaž je znate, je Italjanz di Rosa na italskeho kronprynza, hdyž be tón do Brüssela na wuhladny pschijěł, attentat z revolvrom spytał. Nadpadnika je tehdy belgiska polizija sajała. Pschi pschepytschenju be rjekł, so je z Parisa pschijeł, hdźež je žo attentat pschihotował. Franzowska polizija je na to wobhladenje di Rosy w Enghie-les-Bains pschepytała na jenej zedli mjena tsjoch italskich nowinarjow wuhladžiła, kotrjž sa italske antifašistiske nowiny dźełachu a z Rosu wobhkadžachu. Tuzi Italjanzy žu Perchiani, Cancia a Sardelli. Dalsche śledźenje tak poczežazu material poda, so polizija wutoru tych tsjoch nowinarjow saja.

Tole sajesce je njemér sbudźiło. Fašistam njepschecželne sjednoczeństwo, na kotrehož czole wěsty Birnieri steji, kotrehož w tu khwilu w Brüsselu dla spytaneho attentata na belgiskeju kralowskeju mandželskeju w jabje dźerža, ma žwoje skowne žydło w Parizu. Na podskužku listow, kotrež be polizija popadła, pišarinju sjednoczeństwa pschepyta. Pschi tym hromadu rosbuchadłow a zaječklak namakachu.

Kaž Parižske nowiny pischu, je polizija **z pomozu Parižskeho italskeho spółtanstwa wulke antifašistiske spischihanstwo wuzledźiła.** Wot tsjoch měžazow polizija sa śledom dźesche a na pschihódnu zkladnosć cžakasche, so by zakrocžiła. Ta žo posticži, hdyž žo italskemu spółtanstwu poradži, žydom listow wokwitcz, kotrež be „Antifašistiski komitej w Parizu" wutkanjym dopisowarjam pósłał. Hdyž běchu pschedsydu tohole komitcja, profesora Birneria, w Brüsselu sajeli, na jeho mésče nědhuschi italski sapółtanz Sardelli a nowinarjej Ciance a Tarchiani na komitcjowym czole stejachu.

W jenym lepjenym liscze źledowaza potajna žada stejesche: „Dźěcžo je jara khipre, dyrbi žo pscheb synu wobarnowacz a žo wobhladniwje w krowej wokolnosći khowacz." Italske pólšanstwo z toho žudźesche, so antifašistojo w Parizu bombowy attentat pschihotuja. Sapowědžichu pak nadrobnosće wo žwojich planach. S wěstych znamjenjow polizija žudźesche, so be attentat pschecžiwo italskim wotpósłancam w Swjatku Ludow wotmyšleny, kotryž dyrbjesche žo 13. januara wuwjesez. Tola mózesche žo tež wo bombowy attentat pschecžiwo italskimaj kralowskimaj mandželskimaj pschi skladnosći jeju pschijadża w Turinje na dnju kwaža prynza Humberta z belgiskej prynzeżu Marju José zdźerac.

Sajeczi žu po sdacju tež z młodym italskim studentom Rosu wobhladżeli, kotryž be w Brüsselu spytak, do italskeho kronprynza sčežel. Kaž je zhlyschecz, je polizija tež mjeno wožoby zhonila, kotraž je spischihańanstwo z pjenjesami podpjerała.

Primo de Rivera wotstupi.

Kaž žo z Hendaye pischi schpanskej mjezy powe, je pjecza schpanskeho diktatora Primo de Rivera kralei zdźělił, so cžaje se žwojim ministerskim kabinettom wrócžo stupicz. Kral Alfons njeje žo hišcze rosžudźił.

Schtwórk je žo trónska rada wotmeła. Wot njeje žo wocžakowaschе, so žo w njej wo wrócžostupjenju Primo de Rivera rosžudźi. To žo njeje stało. Wobschamkło je žo jenož, so maju žo w pschichodnym pólócze gmejnske wólby we wobmjezowanym wobkhaju wotmeć. Na wažach a małych městach smeja gmejnske žobustawy schtwórcznu gmejnskeho sarjadnistwa direktnje wuswolicz, mjes tym so we wulkich městach wikowanje, industrija a wědomostne swjazki gmejnske sarjadnistwo wuswola.

Bamžowy bratr wumrěł.

Wutoru je w Romje njenadźijcy bamžowy bratr, hrabja Fermo Ratti, wumrěł. Bamž XI., kotryž na žwojim brattje jara wisaschе, je žo z powěsczu wo wumrěcu žwojeho bratra hluboko srudźił. Nowe léto dopoldnja je sam za žwojeho bratra Božu mschu cžitał. Cžežko Ferma Rattia žo do Milana dowjese, hdźež žo do žwójbneho pohrjebneho wjelba staji.

Kommunistiske nowiny w Londonje.

Ruske knjeżerstwo je žo žwjatocznje na to swjasało, so žo po wobnowjenju zjendželsko-ruskeho diplomatiskeho wobkhada wschege kommunistiskeje agitazije wostaji. Kaž žu pschecžiwniwje wschehu wobkhada z kommunistiskej Ruskej dopředka prajili, so ruske knjeżerstwo žwojeho zwjasanja njedżerži. Nowe léto je Moskowska internazionala **přenje cžisto noweho kommunistiskeho dźenika „Daily Worker" wudała.** Wón ma mały format a 12 stronow wopschija. Mjes druhim praji, so budże pschecžiwo dźełacžerskemu knjeżerstwu wojowacz a za revoluzionarnu njewotwisnosć kolonijow wustupowacz.

Jendželska za pomale wotstronjenje exterritorialnosće w Chinje.

Pišmo jendželskeho zwonkowneho ministra **Hendersona** z 20. dezembra, kotrež je žo chinesskemu pósłanzej w Londonje pschepodało, je žo nětko wozjewiło. We wospomnjenskim pišmje je praji, so žu k pomalemu rosrišanju saschmjatanych wraschenjow exterritorialnosće jednanja trěbne. Jendželske knjeżerstwo je zwólnjne, 1. januara 1930 jako dźeń wobhladacz, na kotrymž žu žo pomale wotstronjenje exterritorialnosće a pomałe jednanja wo tym sapocžałe.

Jenecho Japanca do chineskeho jastwa zawrjeli.

Ssrjedu je chinejska wyschnosć w Tientsinje prěni krócz po wotstronjenju exterritorialnosće **jenecho japanskeho stacžana sajała,** kotryž be žo z jenym Chinejcu zwadźił. Japanz žo wobaraschе, do chineskeho jastwa hicz, tola jeho z **nasylnosću** wotwjedżechu. Japanski generalny konsul žebi žadasche, so bychu japanskeho stacžana **hnydom z jatby puschezili,** prajiz, so budże japanski žud jeho khłostanomy cžiń pruhowacz. Chinejska wyschnosć wotmołwi, so [illegible] žudy, kotrež maju nałeż[illegible] nje [illegible] wowacz. Japanski generalny konsul [illegible] skym knjeżerstwom hnydom wos[illegible]

Ruske sarjadnistwo na rańscho-chinejskej želesniży.

Ruski direktor rańscho-chinejskeje želesniży, Rudy, a jeho namětnik Denišow staj žwoje sastojnistwo w Charbinje pschewzałoj. W prěnim sarjadnistwowym pożedżenju žu ruskich nawjedowarjow a namětnych nawjedowarjow we wschelakej želesniskej słužbje sažo do jich sastojnistwa sapokasali.

Albanski kral cežko skhori.

Albanski kral Zogu je hižo dołhi cžaż cžežko khory. Jenož nětkosi wuzschi pschecželso maju pschistup do jeho małeje ville w Tiranje, w kotrejž wón žamotny bydli. Posledni cžaż žu jeho cželne mozy rucze wotebrałe, jeho sdrjene wobliczo a storhane cžełko porażaju sacžischcz cžinitej.

Zogu hižo wjele lět na žuchocžinu (tuberkulosu) khori. Sswój dom zenje njewopuschcza, dokelž žo wjeczenja a nadpadow žwojich politiskich pschecžiwnikow boji. Zogu je nětkotrych žwojich wujow stónzowacz dał, kotrychž žo bojesche, so jeho z tróna wucžerja. Psched nětkotrymi lětami je žwobodu a njewotwisnosć Albanskeje italskemu knjeżerstwu sa nětkotre milijony litrow pschedał. Wot toho cžasa Albanska pod italskim nadknjezżiwom stejі. Italszy offizerjo žu albanske wójsko reformowali, a italske knjeżerstwo je dróhi wobzeże k juhosłowjanskej mjezy natwarilo dało. Po nich dhże Italska, hdy bychu žo wobstejnosće k tomu pschihódźile, žwoje wójsko na wójnu pschecžiwo Juhosłowjanskej wjesez, kotruž sa žwoju njepschecželnizu wobhladuje. Dźel rańscho-połnóżneje Italskeje, Istrisku, Gorica Gradiška a Friaulisku žu je Sserbjanami wobydlene. Tych rěcz Italska runje tak potłocžuje kaž němsku rěcz w połodnischej Tirolskej. Italsku starosez cžiwiluje, so Juhosłowjenjo tele kraje junu z italskeho wottrocženja wuzwobodża, prjedy hacž budże jich žłowjanske wobydlerstwo pscheitalscjene. Tohodla je Albaniku do wójnischcžo lěhwa pschetworitа, z kotrehoż móże tóżdy wokomik Juhosłowjanstwu nadpadnyez.

Zogu je klanka w ruzy Italskeje a ma w žwojej khorosći malo wjesela nad milijonami, za kotrez je žo pokupicz dał. Niz jenož jeho stajne pschebywanje wó sstwje, tez njestrowy klima žredzozalbanskeje runiny, a wosebje z malariju nakazeny powětr w Tiranje a wokolnosći jeho khorosć rucze pohórschujetej.

K žuchocžinje je žo hischcze nadkrkowy rak zschidał a wobej žahkawej khorosći stej hižo tak daloko potracžowałej, so njeje žaneje nadźije, so žo khory wustrowi. We tymle smyśle fu tež z Wina a Roma do Albanskeje sawołani spezialni lékarjo zpósnali. Nadkrkowy rak je žo hižo tak sle roswił, so móże khory lědma hischcze rěcžecz.

To je z pschicžinu, cžehodla je kral Zogu žwoje wotmyšlenje spuschcził, do Roma pucžowacz, so by žo pschi kwaju italskeho trónskeho nasłědnika wobdźelił.

Hacžrunjez w tu khwilu ke katastrofje hischcze njedóńdże, mjes Zoguowymi pschecželjemi a pschiwižowarjemi njemér knježi. Kral Zogu je hischcze njewoženjeny. Schtó budże z jeho nasłědnikom na trónje, je hischcze zyle njeznate. Jenož to je wěste, so Italska tule wožobu wuzwoli.

Mór w Tunisu.

W domorožinym dźelu města Tunisu je psched nětkotrymi dnjemi mór wudyrił. Wón je jenož žobustawy jeneho splahya nadpadnyk. Liczba zkhorjenych njeje pjecza wulka. Domy, w kotrychž fu zkhorjeni bydlili, fu žo wuprózdnile a wobydlerjo fu žo do barakow pschewjedli. Nětkotre schczépjenje k wobaranju pschecžiwo rosschérjenju móru žu žo pschiprawile.

Za njewotwisnosć Egiptowskeje.

Nowy egiptowski ministerski president a wjednik wasdiskeje (nazionalistiskeje) strony, Nahas pasha, je **žrjedu** wjecžor kralej Fuadej zapisk žwojich ministrow pschedpokłožił. W lisce na krala Fuada je na to pokasał, so je **egiptowski lud z wólbu žwoju wopravdźitu wolu wuprajił.** Nowe knjeżerstwo budże žo pschede wschém prózowacz, **wustawu žykniez a dospołnu njewotwisnosć Egiptowskeje pschewjesez.** Knjeżerstwo spyta, pschecželstwo je wukrajnymi statami pożłuniez a k dojednanju z Jendželskej dóńcz.

Nowy parlament ke 11. januara k prěnjemu pożedżenju swoła.

Rozščépjenje wšoindiskeho zjězda w Lahore.

Wobdaty ſ rosharjenymi ludowymi cźišodami je Jewaharlal Nehru 1. januara wischoindiſki nazionalny ſjězd w Lahore skóncził. Nehru jawoła: Wołanje Indiskeje ſa ſwobodu je ſo na zyłym ſwěcze ſłyſchało, kótaryž Indu może ſaſo błowu połožbnjenu mjeſcź. Stawizny su wuczitke, ſo njejſu ſtudne ſtadła wonzoſow, ale diſzirylinowani a rosſudźeni muzjoſ ſwobodu wubdźili.

Krótko po skónczenju ſjězdowych poſpedźenjow napiſchesiwnoſce, kótreż běchu ſo zyły tydźeń we wuběrkach poſkazowale, najwyſche ſtupichu. Tſizeczi wubérkowych ſobuſtawow ſalu wopuſcheli a wobſtamkny, „demokratiſku buſtawow ſalu wopuſcheli a wobſtamkny, „demokratiſku ſtronu“ ſakoſczeć. Bliſchi wſchoindiſki ſjězd ſo w lecze 1931 w Karaczi wotmjeje. Wſchém ſjěſdowym ſobuſtawam je ſo poruczilo, ſo ſo pſchi ſakonje dawanych ſhromadźinach njeſmědźa wjazy wobdźělić. Tohodla je ſajimawe, jo je Patel, preſident ſakonje dawanje ſhromadźiny w Delhi, pſchi poſtwjeczenju jeneho pomnika w Lahore rjek, ſo je parlament w Delhi wjazy ja ſwobodu Indiſkeje cźiniſ, dyžli ſto ſjěſdowych wobſtamkinjenjow. Tohodla ſo dwelnje, ſtaz ſtr. Patel a druzy wjedniſzy pſchi bohkottu wobdźela.

Jendźelſke nowiny njethablazy měr pokaſuja. „Times“ piſchu, ſo ſo plan jendźelſko-indiſkeje konferency njeſpuſchczi, dyrnjež ſo ſobuſtawy ſjěſda pſchi nim njewobdźelike. Sſnadź konferenza bjes ſobuſtuknowanja Swaradźiſtow, Gandhiowych pſchiwiſnowarjow, lěpſchi wunoſchk dozpije. Nowiny bjeczaſerſkeje ſtrony „Daily Herald“ wobſarują, ſo ſtu ſo Swaradźiſtoju do njeſkłodneje politiki ſabjeſeli, měſto ſo bychu ſ tymi, kotřiž ſ Jndiſkej derje měniſa, ſobuſtupěkali.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 3. januara 1930.

— **Wo wſtrdrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +6. — Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +4, thermometer w nozu —2. Wuſkladny na mało ſo pſchemjenuje wjedro. — Rimale zyſlicźku nóz ſo dźenſa zjany deſchcźik kdaſche. Natař je jón ſ dźaknej wutrobu witak, pſchetož w ſemi je mało włoſi. Rano je deſchcźik popſcheſtał. Też ſchkleńza je ſaſo na rjane poſtupiła. Hacź ſo ras wjedra dokładnje pſchemjeni, je njewěſte. Wo powołcźach wjedreańnjow ſmědny ſ wjecźora dalſchi pſchikład nizinow wocźakowacź. Po ſdacźu pak wyſchina ſ Agoriſchich kupow ſaſo na mozy dobywa. Jutſje ſobotu ſkhadża 8,13 hodź. ſtónczko a khowa ſo 3,57 hodź. Mžźacźk ſkhadża dopołonja 10,47 hodź. a khowa ſo wjecźor 8,30 hodź.

— **Michaliſka zhrkej w Budyſchinje.** Tule njedźelu 5. januara 1930 wuhotuje knjes kantor R. Polak ſwój 20. byrgłodny nješchpor. Kaſkańnje Elſa Krawsza (ſopran) a Alina Schabeleź (alt), knjes Emil Schlamaŕ (tenor) budźa ſobowne ſpěwy ſpěwaćj, mjeſ tym ſo ſtaj inſtrumentalny dźěł ſnataj Budyſchanaj kk. Erich Hohlfeld (ſuſle) a organiſt Albert Müller (byrgle) pſchewjaſoj. Bjarnata Krawzowe „Hody“ budźa ſo w ſerbiſchej rěcźi ſpěwacź. Wopyt ſo wutrobnje poruca. Sſaſtny je darmo, tola ſo proſy, ſo by ſchebi kóždy program kupił.

— **Wujaſkanje nutſdobywanje do burſtich ſtatokow.** W nozu na 9. dezember bě ſo w Běliſchezach pola Budeſtez rosharjozy podawk ſtak. Hdyž bratr ratarja Penziga ſo domoj worócźi a w kuchni elektriſku ſwězu wotwjerſchiny, ſtojeſche nadobo pſched dwěmaj maſkowanymaj muzjomaj. Jedyn ſ njeju ſaderza jeho ſ wutuſhkinjenym revolkrom, njeſ tym ſo druhi paduch ſ woknom ſkozi a cźekny. Na to mějeſche ſo tež druhi nózny nutſdobywaŕ ſ procha. Hižo nasajitra bě ſo Drježdźanſkej poliziji poradźiło, maſkowanaſitra bě ſo Drježdźanſkej poliziji poradźiło, maſkowanaſ pſtačkow ſajeć. Jedna ſo wo ratařſkeho pomocznika neju pſtačkow ſajeć. Jedna ſo wo ratařſkeho pomocznika Franza Wjedricha Nowotneho, łěta 1906 w Schkeudźanach bola Lipſka rodźeneho, a wo halle 20ſtneho, ſ Arendſee bola Lipſka rodźeneho, a wo halle 20ſtneho, ſ Arendſee rodźeneho dejerja Guſtawa Korlu Pionſkowſkeho, kotrajž mějeſchtaj hiſchcze tſělnu bróń a maſki. W mjeſchczanu mějeſche ſo ſwěſczicź, ſo běſchtaj wobaj tež druhdźe khrobłe paduchſtwa ſ nutſdobywanjom do burſtich dworow ſtuſchtaj, tak w Friedersdorfje pola Połczinju, w Zokołoje pola Huſti a w Mjeſdźiju pola Biłkopi. Wěſchtaj tež maſkorſke koło pokradłoj, ſtaj ſ nimi hacź pſched ſamón Barlin hojeſłoj a ſtaj jo pjecza w nekaſtim łěſu leżo wotſtajiłoj. Mýſla ſebi, ſo mataj Nowotny a Pionſkowſky tež hiſchcze druhe pſcheſtrdźenja na ſwědomju.

— **Paduſchſtwa.** Kradnjene bu w cźaſu wot 13. hacź do 17. 12. 29 ſ jeneho natkadneho taſlojteho wola na twarniſchcu pſchi Drježdźanſkej dróły pſchipiſcheſne wahi a 2. 1. 30 wjecźor w 9 hodź. ſ podłanſkeho woſa motorſkeho kola na Mołtkowej dróły na rózku Nowych Hrjebjow radiowy aparat „Hermes“, modell E. R. 355, fabrikſke cźiſło 2273, mjeſdźana deſcźiczka: Koch a Sterzel, K. G. Dresden. — Dale we wołſtinje ſaſchły chcźeſt we wjazorych padach na pohrjebniſchcźach mjeſdźane rjeczaſy (Reingußketten). Wo wězowne ſdźelenja proſy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje.

— **Pſchichodne darmotne radupodawanje** ſa ſłabowidźiwych, duchatorych a na padawu khoroſcź cźerwjazych wobhdźerjow Budyſchina budźe **ſrjedu 8. januara 1930 wot 11 hacź do 12 hodź.** w Měſchczanſkej khorownj.

— **Darmotne radupodawanje za maćerje** ſrjedu 8. januara popołdnju w 2 hodź. w Pančicach w hoſcźencu a ſ januara popołdnju w 2 hodź. w Khróſcźicach w hoſcźencu, pjatk 10. januara popołdnju w 2 hodź. w Pančicach w hoſcźencu.

— **Nowy pſchedſtyda Budyſchſkeho dróhu- a wodutwarjaſkeho hamta.** Sa najſtarſcheho ſamrzeteho knjeſeſkeho twarſkeho direktora Höſſelbartha bu hacź dotal w Schwarzenbergu dźelawy knjeſeſtwowy twarſki direktor Eidler ſe ſtutkowanjom wot 1. januara ſako pſchedſtyda Budyſkeho dróhu- a wodutwarſkeho hamta pomjenowany.

— **Sſamomorderſtwo ſtarza.** 70 letny pſiedawſchi wumělſki wyſowaŕ Korla Rieče bě ſobotu ſ bydlenja wuſchoł a liſt ſawoſtajił, w kotremž ſwojim pſchihowuſnym wozełuje, ſo chze ſebi ſiwjenje wſacź. Po dotkim pytanju namakachu Rieče njejſebi dopołonja w Schpřewi morwehu leżo. Cźeſka cźuwona khoroſcź drje je jeho do ſmjercze ſahnała.

— **Njeſnaty mortwy.** Wutoru, 31. 12. 29, rano do 7 hodź. bu na **Schcźeńcźanſkich ſahonach** na puczu Furtſka dróha—Nowy ſkład błiſko Hermanez pěſkoweje jamy wot běſlaczerja njejnaty mortwy wobwěſnjeny namakany. Mortwy je nětkdże 50 lě ſtary, nětkdże 1,65 hacź do 1,70 wulki, ma połne, kulowate wobliczo, naſchěđźiwe wołoſy, wulki płech, na cźeſnjejſi wuſzy, brunej wocźi, njedoſpołne ſuby, ſaſadźitu poſtawu. Wobleczeny bě ſ cźornobełoſymuhatym doſpołnym wobleſkom, ſ Mavengowym ſwjeſeńſkim ſe ſomocźanym kornarjom, mjeſeńſke módru, nimale nowu ſpěwarſku abo kepeleńſku cźapku ſ jaſnonúdrym podſchiwcźom, ſchěre nohawy, cźorne dobre ſchnórowańſke cźerje, běku a módrospuhatu koſchlu, ſchěre wołnjane ſpódnje khołowny, běłu ſpchedkoſchlu, tajſi twjerdy kornaŕ ſ rózkowaŕ a cźornu krawatowu ſelku. Khołowny na prawem kolenju běchu wjazy frócź wuplatane. Mortwy mjeſeńſke naſwcźi ſ cźornu rohowym wobłukom ſobu. Na dyhſacźnem nozu běchu na njedźanej woponowej deſcźicźky piſmiki „K. P.“ ſarjte. Njeſnaty bě zyle błes wjenjes a błes kajſchowzłuli wupokaſa. Sdźelenja, kotreż hnohe ſwěſczenju wobłoſmiſcze mortwego dopomhaju, njeſ podaja ſo knjeſej mějeſczanoſce w Schcźeńcźu (Stenz), blížſchej żandarmſkej ſtaziji abo kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje.

— **S Kulkſcha.** 4. adventa mějeſche naſche towaŕſtwo młodych holzow pod natwjedźenjom knjenje ſaraŕki we wjeſnjej żurli ſwójſkeho wjeczor ſe wſchelakimi pſchedstajenjemi. Pod pſchewodźenjom knjeſa wuczerja Pětki młode holzy hodowne a ludowe ſpěwy pſchednjeſechu. Potom ſo też wſchelake (hodowne a wuczołne, kaž też żortne) dźiwadłowe pſchedſtajenja poſtſcźachu. Nahladna liczba wobſadnych běźe ſo też na tutych poſtſcźenjach wołſchcziwiła.

— **Z Pančic.** „Nowe łěto“ woswjeci „Towaŕſtwo kat. młodźenczow we Wotrowje“ ſwój 10. załoženſki ſwjedźeń w tudomnym hoſcźencu, dokelž we ſwojej woſadnej ſwy trěbnych rumnoſcźow nima. Tuċi młodźenczojo, kotřiž ſwěrnje po zasadach wěry a naroda ſkutkuja a ſwój zaměr pěſtuja, ſu z wulkeho dźěła ſami na ſo pokazani. To ſo na załoženſkim ſwjedźenju wosebje jewjeſe. W mjenje pſedsydſtwa witaſe towaŕſ Jakub Cyż ze Żuric pſeco hiſće nahladnu liczbu hoſći, mjez kotrymiž ſerbſka młodźina dominěrowaſe, a pſcheješe na prozy noweho łěta wſitkim wjele zboża a Bożeho żohnowanja. Potom zběhny ſo zawěſk a pſedstajì ſo znata hra „Jěźdk a łénjoch“ w jenym jednanju wot J. Fedra, zeſerbſćena wot jeneho ſobuſtawa pſiedawſkeje Prażskeje Serbowki. Tutón dźiwadłowy krnch nima ſam na ſebi hłubokeho wobſaha, je pak połny żortow, ſo móża ſo k ſměcham nakhileni ludźo nadoſć nasmjeć, tola pak njejſu pryzle najwažniſa wěc cźinka. Młodnſcy hrajerjo ſu ſo pródcowali, po swojich mocach nadawk pſchewjeſć. A hdyž njeje traſ ſo tomu abo tamnemu po najlěpſej woli wſitko po pſeću poradźiło, leži zdźela też na tym, zo pſeni raz na deſkach, kotreż ſmět woznamjenja, wuſtupiłchu. W pſichodźe budźe to wězo lěpje. Njedźiwaju na to dźakowaſe ſo publikum z mócnym pſikleſkom. W dalſim ſteješe ſwjedźeńſka rěč prezeſa towaŕſtwa na porjedźe. Dokelž pak khorowatoſce dla pſiňć njemóžeſe a w prawym cźaſu ſo zaſtupjeŕ ſkazał njebě, jimaſe ſo knjez wyſſi wučeŕ Słodeńk ſłowa po pſeću pſedsydſtwa. Wupraji ſwoje wjeſelo nad dźělawoſcźu ſerbſkich młodźenczow a rozłoji nadrobniſo powſitkowne pródcowanja wo zdźerżenje ſerbſkeje kultury, kotruż hiſće mamy, byrnjeż ju nam wěſcź ludźo wotrjekli. Wuzběhny w tym zwiſku wažnoſć ſerbſkeje rěcźe, w kotrejž ſo naſa kultura wosebiśe jewi. Swikaſe kruće wſitke pospyty, kotreż naſe ludſtwo niča, njech mérja ſo na nas ze kajkejeżkuli ſtrony, njech je Serb abo Njeſerb. Rywſawaſe rjanoſć naſeje maćerneje rěcźe, kotruż pak móże jenoż posudźowaċ, kiż ju dospołnje może a znaje. Je dźěn wotnoſka ſłowjanſkich rěcźow, do kotrychż ſo Serb bórzy zażiwi z pomocu ſwojeje. Na kóncu pſeješe towaŕſtwu, zo by dale tak prikładnotne dźělo za zdźerżenje ſerbſkeje kultury wukonjało. Nětko ſcźehowachu dalſe żortne wuſtupy kaž „Kofejowy ſpěw“, hdźeż ſebi ſpěwaŕ tutón napitk na wſě możne waſnje wukhwalowaſe, dale „Dundak“, za jewiſko pſihotowana hra wot Wyrgača, w kotrejž běſtaj policija a a měſćanoſta ſwětnche dundaka w jenej ſerbſkej wſy popadnyłoj. Jara powučacy a pozběhowacy wſak tutón wuſtup njeje. Skónczne wułożowaſe młodźenc, kajke nazhonjenja bě ſpěwaŕ ze ſwojimi łubkami měł. Dźaknje dyrbi ſo wuzběhnyć, zo je ſo knjez ſtud. jur. Jurij Cyż ze Żuric wo wuwjedźenje a pſiprawjenje dźiwadła postaraŕ, tak towaŕſtwu k pomocy byŕ, kaž dźěn to ſwědomiśi ſerbſcy ſtudentojo za cźaſ ſwojich próżdnin w Serbach wukonjeja. Njech je tutón ſwjedźeń z nowym połnonom za Wotrowſku młodźinu, ſwój wotſtyknjeny zaměr dale tak pěſtowaċ.

— **S Lubija.** Bjes ſtéda ſhubiłoj ſtaj ſo wot 2. hacź hóh ratařſkaj dźěłaczerjej Willy a Richard Schuſter. Willy Schuſter ſłużeſche pola kubleria Seligera w Małej

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

2] (Pokrazowanje.)

Młody cźłowjek ſo ſe ſpodobanjom ſmějkotaſche a podnóri ſo dwany, pſchi cźimż doſcź liwkeje wody na moſaikowu podłohu roſpluſka, na kotrejž běſche Herc pſchedſtajena w tom wokomiku, hdyž Spar proſyo, Jewſa ſadrěmacź. Petronius wobhładowaſche młodźenza ſe ſpokojenym wócźkom wumětza.

Hdyž bě Marcus hotowy a ſo nětko ſam epilatorom pſchepheda, ſaſtupi lektor, kiż wokoło żiwota wopadanty mjedźanu buſchkriwju njeſeſche, w kotrejž papyruſowy ſawitk teſeſche.

„Chcźeſch-li pſchipoſłuchacź?“ woprajſcha ſo Petronius.

„Je-li to twoje ſamſpne dźěło, łubjerab!“ znapſcheczíwi Vinicius. „Njeje-li pak twoje, to bych radſcho ſebi ſ tobu popowedał. Dźenſnjiſchi dźeń ſtojia cźe błes teho na wſchech rózkach ſwójom ſpěwarjo a baſnizjy.“

„Hacź też to niſ! Njemóżeſch nimo ſaneje baſiliki, ani pola thermow, ani pola knihownjow abo knihaŕnjow, njepopadnywſchi poczej do kupow, kiż poczina ſo kaž wopiza. Hdyž Agrippa ſ naraniſchich krajow k nam pſchińdże, mějeſche hyđ lubych ludźi wſchech ſa kołrwótnych. Ale to nětko tak w powětſje teſi. Hdyž Caeſar hrónczka bjeſka, dyrbja wěſo też wſchitſzy druſy hrónczka dźěłaċ. Jenoż ſmańſche hrónczka njeſmě nětko dźěłaċ hacź Caeſar, a tohodla ſo druhdy ſtrachuju we Lucana. Ja ſabéram ſo jenoż ſe proſe, ale njepſcheſcźěham ani ſebje ani druhich ſ tym. Sſy-li ſłyſchał, kak je ſo Rufinej ſeſchło?“

„Nē!“

„Tuż pój ſe nimu do frigidarija. Mjes tym ſo ſo wołſłódninoj, wupowědam cźi tu ſtawiſnu.“

Dźěſchtaj do frigidaria, w kotreżž ſrjedźiſnje rózoſtobarbjeny wodopryſk do wyſokoſcźe ſwećkaſche, kiż ſtjałkowe wónje roſſcźerjowaſche. Połyſknywſchi ſo na niſtich, je ſam wutrykanych ſydłach, wużiwaſchtaj khłódnoſcź. Wobaj thwiłu mjelczeſchtaj. Vinicius wobhładowaſche ſebi do wuſłowu ponórjeny mjedźaneho Fauna, kiż mějeſche wódnu ſonu pſches ramjo położenu a, hornje cźeko dałoko naſad ſkhilinſchi, poſadliwje ſ hubomaj ſa jeje ertom ſo młodźeſche. Potom rjekny:

„Zdźe ma pratorſe! To je to najſcźepſche twoł ſiwjenja!“

„Mjenje abo błe je to wěſte! Ty pak nimo toho hiſchcze wójnu wobſeże lubujeſch, ſchtož wo ſebi njeje njeſłyſchał, dokelž ſo pod ſtanami łěhwa wohcze łamaju a ſwoje rózpoſtoje barbojtoſcźe poſłowaju. Dożyła, wſchaka na kóždy ſwoje lubowanſtwo! Nasch Wohnjobrodze lubja ſpěw, wobeże ſwój ſamżny, a ſtary Saurus ſwoju Korinthiſku dań, kiż dyrbi w nozu pódła jeho łěhwa ſtacź, ſ kiż wón ſwoſkoſchcze, njemóże-li wuſnyć. Wón je hižo zyłu kronu ſwotkoſchcał. Praj wſchat mi, baſniſch-li ty?“

„Nē- ani jeniczkeho hefſametra njejſhwm ſłożicź ſamohł.“

„Njeſrajeſch-li ta na luċe a njeſpěwaſch-li?“

„Nē.“

„Tak ſnadź ſy wojowy wjednik?“

„W ſwojim cźaſu ſym ſo w Autiochiji pſchi wujeſdźowanju wobdźělił, ale błes wuſpěcha.“

„Potom móju tebjedła ſmérom bycź. Ke kotrej ſtronje ſłuſcheſch w hippodromje?“

„K ſelenym.“

„Derje, tuż ſym zyle ſmérowany, wobeże dokelž drje cźjane ſamoſenje wobdźělſch, ale njejſy tola tak bohaty każ Pallus a Seneca. Ty dże dyrbiſch wdźeċ, ſo w naſchim kraju może ſ wuzikłom bycź, hdyż cźłowjek bajni, ſ luċe ſpěwa, deklamuje a ſo w zirkułu pſchi wujeſdźowaje, hdyż nēchtó njebajni, na luċe njehraje, njeſpěwa a ſo na wujeſdźowanjach njewobdźěla. Najlepje pak je, hdyż ſchtó wſchitko to prawje wobdźiwaċ wé, tak ruże hacź to Wohnjobrodu cźiniċ wihżi. Ty ſy ryany hóſ, pożalaſch ſo potajkim tu najbóſcźiſhi pſchipadże do ſtracha, ſo ſo Poppaea do lebje ſalubuje. Ale nē — ſ tomu je wona tola hižo pſchenahonita. Na ſtronje ſwojeju prénjeju mandżelſtwu je dożeċ lubóſcże wużiwaka, pola ſtecźeho jedna ſo ji wo nēſchto druhe. Wēſch-li, ſo tutón klupy Otho ju pſcheżo hiſchcze każ bludny lubuje? Każ ſebi powědaja, bludaj wón żałoſcźizy po ſtakach. Hiſpanſkeje wołoſo a je ſo ſwojim pſzedawſchim nałożkam żyle njeſwěrny ſtał, na ſwoju wołzołu nałożuje wón tak mało próży, ſo jemu wſchędnje ſi hodźiny ſa jeho fryſuru dożahaju. Schtó by był ſebi hdy tole myſlił, wołeżeje wo Othonje!“

„Ja jeho frofumju“, napſcheczíwi Vinicius, „ale na jeho mětnje bych ja hinak jednał.“

„W kak?“

„Ja bych ſebi mjes tamniſchimi bórſkimi ludami ſwérne legiony najtmał. Jberſzy ſu ſchwarni wojazy.“

„Vincio! Vincio! Ja bych cźakł koro prajiċ, ſo to njeſamóżeſch. Ty cźjeſch wędżeċ, cźeholda? Haj, mjedźiſzyle, carifſime, takle wēzy ſo cźinja, ale wo nich ja njerēcźi, ani niż ſ wumēnjenjom. Hdy by na mni ſaležało, to bych kraſnej Poppei a Wohnjobrodże nóh wutrēſ a ſebi też legijón najimał, tola żanych Jberczanow niż — ale Jberczankow. Na kóżdy pad bych epigramy piſał, ale ſo pēknje wohladaċ, je nēkomu pſchedeżtaċ, każ wobeżi Rufinus.“

„Zyle prawje, ty chżyſche mi jeho ſtawiſnu powědaċ.“

„W unetnariu dyrbiſch ju ſłyſchecź.“

Alle kedżbonoſcź młodeho cźłowjeka bu tam ſ nēcźim druhim wotwobroċena, mjenujcy ſ napadnje kraſnymi njewólnjami, kotreż tam na kupaczu cźakachu. Dwē cźornuſchaj, kiż podobaſchtej ſo poſtawam ſ cźornebo duha, bo pſchihotowowaſchtej, cźeſko muzoſ ſ najluboſtniſchimi wúnjawkami Arabiſkeje żałbowaċ — druhe, w cźeſzanſkim wimēſtiwuje wuſtojne Pyrynicźanki, dżerżachu w każ-had hładkich, prużnych ruſkach pohładżene mjedźane hładadła a cźeſaki — dwē holcźy ſ Kosa pak kraſnej każ greſkej bohowżu, cźakaſchtej jako „peſtiplicae“, dónkż na njeju rjad njedóżdże, ſaldy na tunikomaj wobeżu knjeſow do wumēſſaj ſpadoważnych ſmuhow rjadowaċ.

„Wſchi mrúcźelekopjajem Jewżu!“ jawoła Marcus Vinicius. „Ty maſch wubjerk! Kraſnjiſche cźeſa njemóże ani Wohnjobroda wobhledżeċ!“

(Pokraczowanje ſcźehuje.)

Sswónźy, mjes tym so młódšchi Richard Schulter bješe pola Łublerja Ciflera w Ruppersdorfje w Łužyje. Druhi swjaty dźeń je Richard wokoło 7 hodź. se swojim kokom do Mateje Sswónźy wotjel, prajiwšchi, so chce po swojeho starschoho bratra dojeć, ł kotrymž pojedźetaj do Kamjenicy (pola Łubija) na žiwóžbny swjedźeń. Wobaj bratraj pak njeshladu do Kamjenicy dojeloj a nimaja też žaneje powěsće, hdże staj wostałoj.

Z Łužicy.

* S Delnjeho Otterdorfa. Wónźelu wjeczor wudhri w twarjenju, kłamjenarjej Paiwolej Henkelej skuschazem, je schćěpjelom krytym statoku, kotremuž je dźěłarnja pschitwarjena, hdźež na Henkelowy žnje žiwoju blidarnju, na ľubi woheń. Płomjenja so jara spěchnje rozšěrjachu a tak so dom hač na kałdune murje wupali. Nimo wjeznjeje běchu też wohnjowe wobory ł wokolinu pschišłe, mjes druhimi też Nowoměsčańska motorska žykawa. Wóžachu jenož někotre wózy ł pschińsenje wukhowaćz. Wobsoby njepschińdźechu do strocha. Wobšědźeř ma najebacz sawěrjenja wulku schkodu. Pschičina wohnja njeje pschećze jasna, ale myšla, so je woheń je sasapnjenjom nastał. Mózachu jenož mało wukhowaćz. Ssusodna swójba so ł kurom lajedojeła.

Narodny kurzus w Budyšinje.

2. hač 4. wulk. rózka 1930.

Sokolstwo dawno hižo steji na čole našeho narodneho hibanja, wone je sebi nadawk stajiło, rubać čěrt a puće nowym mysličkam, nowym směram.

Ze Sokolstwa je wušła zbožowna myslička, zarjadować powšitkowny kurzus, w kotrymž bychu so Serbja móhli dale wukubłać w tym, štož ma kóždy znać a wědźeć wo swojim narodze, wo swojej narodnosći. Serbski narodny kurzus w Budyšinje ma być někajke zarunanje za to, štož k tomu powołane kruhi wyšnjesće nam — njedźiwajo na našo prawa — njeposkićeja. Serbski narodny kurzus ma być někajka samopomoc serbskeho luda.

Dawno hižo smy čakali na tajki kurzus. Su pola nas starosławne organizacije, kotrychž prěni nadawk by był, zarjadować dawno hižo porjadnje tajki kurzus. Skónčenje je Sokolstwo k tomu kročiło, samo wěc do rukow wzać a tak přeće mnohich skónčnje do skutka stajić.

Stwórtk 2. wulkeho rózka kurzus so zahaji.

Dźiwajo na to, zo bě kurzus docyła nowa wěc, a serbski lud najskerje hišće zapřimnył njeje jeho wulki wuznam, směmy z wopytom spokojom być. Wokoło 30 wopytowarjow mózachmy na prěnim dnju ličić. Jenož jene je nas njemile překwapiło. Serbska žona, serbska knjeżna bě jara dobre zastupjena. A tola trjebamy tož přede wšěm narodnje zdźěłane serbske žony! Chce-li serbska žona w stronu stać, hdyž muž so prócuje za narodnosć?

Starosta sokolskeho zwjazka knjez Sajba zaliawši kurzus přepoda słowo zarjadnikej kurzusa, k. wučerjej Měškankej, kiž skrótka wuznam předewzaća rysowaše. Naša narodna hymna so zaspěwa.

Prěni přednošk wo stawiznach serbskeho luda měješe k. farař Křižan z Klukša. Rěčeše wo žiwjenju, wo horju a běźe našich prawóteow a to na tajke popularne, zajimawe wašnje, zo kóždy přitomny z radosću a zajimom jeho słowa sćěhowaše. Znajemy knjeza fararja Křižana jako zajimaweho přednošowarja, kotrehož rěč stajnje připos!uchar jow jima a sputa. Wjeselimy so, zo je wón swoje mocy wěnował nadobnemu předewzaću Sokolstwa. Je to dobre zmajo za přichod, zo harmoniski poměr mjez Sokolstwom a cyrkwju hišće so pohłubši.

Druhi rěčnik bě młody akademik knjez Nedo z Wósporka, kiž so wosebje wěnuje serbskej ludowšće. Přednošowař rěčeše wo našich ludowych pěsničkach, kiž tworja drohotny pokład našeho ludu. Derje je, zo też studenća hižo započinaju aktivnje dźěłać za swój narod a jemu swoje mocy wěnuja.

Připołdnju kurziśa hišće wopytachu naš serbski muzej, kiž bohužel bywa přeco hišće khětro njeznaty w serbskim ludźe.

Po krótkej přestawcy pokročowachu kurziśa popołdnju wo swojim dźěle. Knjez wučeř Měškank přednošowaše wo našimaj basnikomaj Zejlerju a Čišinskim. Zejler nam bywa derje znaty, tuž rěčnik so też z nim dlěje njezaběraše, rysowaše jenož rozdźěl jeho pěsnjow z basnjemi Čišinskeho. Rěčnik bě sebi nadawk stajił, informować přitomnych scyła wo žiwjenju a dźěle našeho najwjetšeho basnika, kiž je bohužel přeco hišće přemało znaty. Rěčeše wo krutym wojowanju, intrigach, kiž tehdy serbscy zezadkarjo přećiwo njebojaznemu doprědkarjej Čišinskemu splećechu. Rěčeše wo jeho basnjach. Bohužel bě přemało khwile, dokładnišo so zaběrać z tym, tak rěčnik jenož basnikowe balady rozjimaše.

Stwórty přednošk poskići knjez Měrćin Nowak-Njechoński a to najprjedy w swjedźenjach našich prawóteow, potom wo jich bohach a na kóneu wo mythiskich bytosćach serbskeho luda, kotrychž wuznam wón spytaše wuložować.

Po přednoškach wuwi so stajnje dosć žiwa rozmołwa. — Jednaše so hišće wo rěčnej bitwje, kiž ma so wotměć pjatk 3. wulk. rózka popołdnju a kiž budźe wěsće najzajimawiša wěc cyłeho kurzusa.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Přilopk.

* **Tajny radźićel Becker je zhubił.** We iwonkownem hamcje dźělawy tajny rada Becker je je ł 28. dezembra na njewujasnjene wašnje zhubił. Tutón pschipadk pschestaja bojoskte hódańcžko. So by hanmordarstwo flucził, njeje najmjeńscheje pschičiny na to pomyślicź. Na dnju, hdźež bu Becker pośledni króć widźeny, bě swój pucź jenož po jara wožiwjenych hasach Barlinskeho zrjedźišćeja schoł. Wjeso možnosć tu je, so je 62lětny muž dla cźežkeho cźerpjenja na wutrobu, jo ł njesbožom podeschoł.

* **Ssamo „Bożodźěćezowy schtom sa wschitkich" njeje psched paducham wěrił.** Polizajski sastojnik, pschischedschi w nozy nimo na Hildesheimskim torhoschću postajeneho „Bożodźěćezoweho schtoma sa wschěch", wuhlada w hałosach muzikeho, kiž měrjesche jo na milionowe spěcźi. Sastojnik wucźeri paducha je jěble a jaja jeho. Paduch bě hižo 34 křiwcźikow se schtoma pokradnył.

* **Skoro 25 000 smjertnje snjesbožanych w jenom lěcźe.** Po hamtiskim swěsćenju wucźini licźba smjertnje snjesbožanych w Němskej w lěcźe 1927 niz mjenje hač 24 943. S tych bě 19 125 wožobow muzikeho a 5818 žónskeho pohlawa. Porunjo 1926 je so licźba smjertnych njesbožanych wo 1468 pschińporiła a ł tuteho pschińporjenja pschińdźe hamuch 75 procentow na snjesbožanja ł automobilnymi jěźdźadłami abo pscheš nje. S wobkhadnymi njesbožami pschińdźe léta 1927 (Bayerska njeje zobulicźana, ja kotruž njebě spezialisowane 1927 hischće pschetrjebdźene) 6500 wožobow wo žiwjenje abo 1099 wjazy hač w pschedchadajcym lěcźe. Wulka wjetschina ł nich padnje sa wopor wobkhadej ł automobilnymi jěźdźadłami. Ale też se snjesbożenjom na żelesnizy bě też 1014 smjertnych padow, na njesboża ł kołami pschińdźe 355, ł nadróżnej żelesnizy 350 a ł hewaschimi nakrajnymi jěźdźadłami 1428.

Najnowišez cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutjischu sobotu: Samrócźeno, trochu scherjato a wětrato. W Jendźelskej symnischo, ale scherjato. W połnócnej Europje mile scherjate wjedro.

*** Se swojej žonu so swadźiwschi je jedyn pinczník we Lipšku zyku wotnajatu nadobu wó jitiwje se spirituzom polał a wschitko sapalił wscheschoł. Hdyž so žona domoj wrócźi, wobydlenje w płomjenjach nadeńdźe. Sapalerja zu sajeli. Wón praji, so je woheń sałožił, dokelž je žedi myślił, so je jemu žona njeźěrna.**

*** Automobil, kotryž bě ł pschekuzomaj Liebmannom a Jakubowskim ł Kamjenicy wobšadźeny, w Altenburgu wo schtom sawadźi. Se sranjenjom so benzinowy kótlik sapali, a woheń so hnydom na zyły wós rozscheri. Liebmann so tak cźežko wopali, so bórzy po tym wumrě. Jeho pschewodnik wopalnym ranam w Altenburgskej khorownji podleja.**

*** W Hamburgsko-Altonaskich khorownjach zu pola dźesacź wožobow papagajowu khorosć śwjeźili. Jena wožoba je wumrěła. Jedyn Kasselski lěkaŕ powě, so je jedyn franzowski wucźeny hižo psched dleschim cźasom pschicźinu papagajoweje khorosće wuhlédźił a pische: „Papagaje maju žywoju khripu, a tale khripa je pschenoschliwa na druhe ptaczki a na cźłowjekow. Nacźinjeć je fijeschkosća hribik, kotryž do thusowych bazillow kluscha.**

*** W nowoletnej nozy je so w Newyorku wjazy alkoholiskich napitkow wupiło dyžli hewak druhe léta.**

Zapósłane.

(Bjez zamołwitosće redakcije.)

W tutych dnjach dóstach nie mjenje hač tři přeprošenja na zymske swjedźenje a wšitke němske, byrnjež předstejace towarstwo z lutych Serbow wobstało. Sto so dobri a preswědčeni Serbja prócuja, *zo by z našim ludom doprědka šło. A nětko tajkile* wuspěch! Karakteristiski je w tym sćěhowacy program: „Begrüssung — Ansprache — Theaterstücke: „Als ich wieder . . . .", „Wenn Papa kocht". — Nach dem Theater feiner Ball" atd. Hižo to njeje „fajn", zo sebi Serbja tajke němske swjedźenje wuhotuja. Też njeje „fajn", zo swoje programy druhdże čišćeć dadźa, hdyž mamy w Budyšinje dwě serbskej čišćerni. Na tajke skutki potom Serbja přindu, kotříž su wšu ľubosć k swojemu Serbstwu zhubili, kotrymž je štwórta Boża kaznja hola fraza, w kotrejž sebi Bóh česćenje maćerneje rěče žada. Sto je Boża kaznja tajkim zaslepjenym! Sto k tomu zdźěłani Serbja praja, kotříž w towarstwje wěstu rólu hraja? O.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. **Wšitcy Budyscy spěwarjo a spěwarki** přeprošuja so k sobuskutkowanju při swjedźenju „Ptačeho kwasa" (22. 1.) w „Krónje" w Budyšinje. Mamy jenož dwě pruzy: prěnja je přichodnu **wutoru** wječor 1/2 9 hodźin w Serbskim Domje. Tuž přindźće wšitcy, čas khwata! **Zarjadnistwo.**

Drježdźany. Serbske towarstwo „Čornobóh" zeńdźe so sobotu 4. januara 1930 wječor w 7 hodź. k swojemu hodownemu wječoru w hosćencu Kaulbachhof na Kaulbachskej drózy čo. 23. Rjane hodowne dźiwadło so poskići a po tym zabawajamy so při rejach. Přećeljo a hosćo su nam lubje witani.

Předsydstwo.

Drježdźany. Towarstwo „Jednota" přeprošuje wšěch lubych sobustawow na štwórćlětnu zhromadźiznu wutoru 14. januara wječor 1/2 9 hodźin do hosćenca „Bayrische Krone" na Neumarkt 14. Ważnych wuradźenjow dla njech wšitcy přindu. **Předsydstwo.**

Ralbicy. Jednota Sokoł ma wutoru 7. januara wječor we 8 hodź. pola Waldźic swoju hłownu zhromadźiznu. Dokelž ma so wo jara ważnej należności jednać, so wšitcy wočakuja. Cyle wosebje pak też starše sobustawy. Po zhromadźiznje zwučowanje.

Předsydstwo.

Serbski narodny kurzus. Jutře sobotu dźeń mlodosće budźe najważniši cyłeho kurza. Započatk dopołdnja w 9 hodź. Přindźće we wulkich syłach na tak ważne přednoški.

Tydźenska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Kamtske wozjewjenje z Budyšina

Lekarske radupodawańske hodźiny sa žiwobymłuznych, duchakhornych a na padawu khorosć cźerpjazych wobydlerjow města Budyšina su kóždej 2 měsazej 1. žrjedu we Měšćańskej khorownji na Flinzowej dróze 1.

Pschichodna radupodawańska hodźina budźe **žrjedu 8. januara 1930 wot 11 hač do 12 hodź.** Rada podawa so darmo.

W Budyschinje, 2. januara 1930.

— **Měšćańska rada, spomožerski kamt.**

Do wikowańskeho sapiska na žudźe w Budyschinje su sapisali:

1. na kopjeno 228 firmu sjawne towarstwo **Albin Schirmer w Budyschinje** nastupajo, so je wuhasła, sa likwidatora su postajili knihowneho rewisora Mata Schuchardta w Budyschinje;

2. na kopjeńko 774 firmu Bautzener Motórcźnfabrik **Bernhard Brückner w Budyschinje** nastupajo: Ernst Bjarnat Brückner je jako mějićel wustupił. Mějićelka je Theresa žrud. Brücknerka rodź. Koselej w Budyschinje. Prokuru je dostał Ernst Willy Melcher w Budyschinje;

3. na kopjeńko 971, firmu Mathias Eder wahowu fabriku w Cźornych Nožlizach nastupajo. Wikowańske žydlischcźo su do Budyschina pschepokožili;

4. na kopjeńko 1021. **Firma Paul Schulze Nachflg. we Budyschinje** je wuhasła.

Wobšědźeř leżownosćow **Richard Säuberlich w Rakezach** žada dowolnosć sa postajenje rěsarnje na leżownosći cźo. 67 w Rakezach. Schtóž ma prawo so pschećiwo tomu hórschicź, dyrbi to do dwjeloch njedźel na hamtske hejtmanstwo w Budyschinje sapodać.

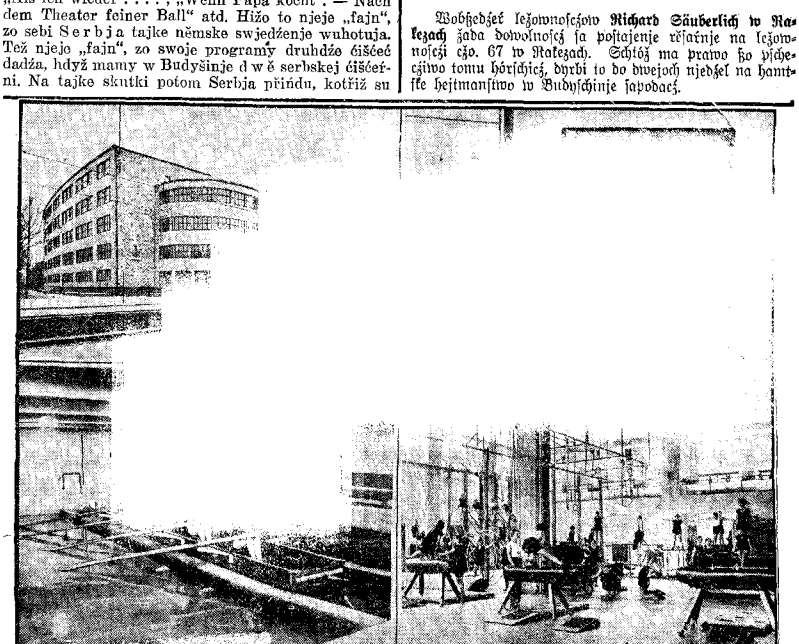

Nawjerch šula w [illegible]acka pola **Barlina.** Horka z l[illegible] wot[illegible] Delka z lěwicy: Šulerki wj[illegible]ymnastikalkich hatach pod třěchu a so tu też kupaja. — Z prawicy horka: Wučerka sedźi mjez šulerkami a nie wjacy za pultom. Delka: Cźełozwučowarnja ze wšěm možnym gratom.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdjan.** (Pšchepytanje pjecećiwo mordarjej Straußej.) Mordař, kiž je j pożadliwoścje mału Charlottu Ernerej jónzgował, 26letny dźełacjeř Karl Franz Strauß j Kotty, bu pondźelu statnemu rěčnistwu pschi Drježdjanskim krajnem sudnistwje pschiwjedeny. S druhimi, hischcże njerozjasnjenymi skutkami njemóžachu jeho, tak balołko hač to dotalne rozjasnjenja pokazuja, do swiska pschinjeść. Wusłuschowanja a pschepytowanja traja hischcże dale.

* S **Karlowych Warow.** (**Boże njewjedro.**) Nad Ludiscanskej wokolinu rozrasły so na zwjatych dnjach zymne njewjedro. Pschi tom dyrbi dyrk do kubła a łapali nabohe sti twarjenja, kiž so do cjista wotpalichu. Skót mózachu j wulkej próxu wukhowacj. Wulke składy syna, sjomy a zita, kaž też mobilar buchu sniczene. Schkoda je jara wulka a jenož dźela sawěscjena.

Certowy móst.

Po francowskim (Aleksandre Dumas starši)
wot J. K.

Wobydlerjo městačka Göschenen w Świecy chcychu přez réku Reuss, kotraž je z časami jara torhata, móst twarić, njenamakachu pak nikoho, štož by to dokonjał, dokelž bě dol jara hluboki. Měšćanosta mjenowaneho městačka njewědźeše, kak sej pomhać, a tuž zawoła skónčnje djabola na pomoc. Satanej to dwójcy kazaé njetrjebaše. Bórzy přińdże jeho wopytać. Postrowištaj so pěknje, kaž je to wašnje mjez přistojnymi ludźimi, a potom sydny so měšćanosta do jenoho mjehkeho pólstrowaneho stoła a čert do druheho. Měšćanosta tykny nohi ke kachlam, dokelž bě zyma, čert pak staji je hnydom do žohliweho wuhla w kachlach.

„Tak, luby přećelo", započa satan bjesadować, „wy mje trjebaće?"

„Knježe, dyrbju rjec, zo bychmy wašu pomoc prawje derje trjebać móhli", napřećiwi měšćanosta.

„K twarjenju tutoho zatrašneho mosta, něwěrno!"

„Haj, runje k tomu."

„A trjebaće mje wy jara nuznje?"

„My njemóžemy bjez was twarić."

„Aha, aha", rjekny satan.

„Tuž njedajće so dołho prosyć, budźće tak dobry", rjekny měšćanosta, hdyž běštaj khwilku mjelčałoj. „Natwarće nam jedyn móst."

„Chcych so wam sam runje k tomu poskićić."

„Tuž derje, tak bychmoj jenož hišće něšto rěčeć dyrbjałoj wo . . . wo . . ." — měšćanosta zasta rěčeć.

„Wo płaćizne", dokónči satan a směješe so při tym woprawdźe čertowsky.

„Haj", wotmołwi měšćanosta skrótka. Wón hižo čuješe, žo wěc počinaše łoskoćiła być.

„Ach", rjekny čert, stany, stupi so zady stoła a wótřeše sebi z měšćanostowym nožom nohće, „to tak zlé njebudźe. Budu z něšto małym spokojom."

„Derje, to mje zwjeseli", praji měšćanosta, „posledni móst je płaćił 60 złotakow. Za nowy chcemy wam dwójcy telko dać, wjacy pak njemóžemy."

„Ach, što z wašim złotom chcu?" praji čert, „toho mózu sebi sam nadźełać, kelkož chcu. Hladajće!"

Wón wza kusk cyle žehliweho wuhla z kachlow, jako by płack był. „Dajće ruku", rjekny měšćanosće. Tutón hnydom njedaše.

„Njebojće so", praji čert a tykny jemu kruch čisteho złota do ruki. Tutón běše cyle zymny, jako by runje ze zemje přišoł. Měšćanosta jón wjerćeše a wjerćeše a hladaše; potom chcyše jón zaso wrócić.

„Ně, ně", rjekny satan hordźe, „to wam hnydom darju."

„Wěrju", rjekny měšćanosta a tykny złoto do swojeje móšnje, „zo by wam něšto druhe jako płaćizna lubšo było hać złoto, hdyž wam tola ćežko njeje, sebi sam dosć nadźełać. Ale njewěm, što by wam lubo było. Prošu, prajće tola sami, što chceće za to měć, zo nam móst natwariće!"

Čert sebi khwilku přemyslowaše.

„Žadam sebi, zo by duša toho, kotryž prěni přez móst póndźe, mi słušała!"

„Derje", znapřećiwi měšćanosta.

„Chcemoj kontrakt napisać", rjekny satan.

„Powědajće mi, što dyrbju pisać."

Měšćanosta wza pjero, čornidło a papjeru a pisaše. Za pjeć mjeńšinow bě kontrakt hotowy a satan podpisa jón ze swojim mjenom a też měšćanosta, a to sam za sebje a też jako zastupjeŕ swojeje gmejny.

Po tutym kontrakée dyrbješe čert za jenu nóc cyle kruty móst natwarić, kotryž dyrbješe 500 lět dźeržeć. Wón bě so na to zwjazał. Městačko pak dyrbješe jemu za to dušu toho dać, kotryž prěni móst, njech dobrowólnje, njech nuzowany, překroči.

Na druhi dźeń zahe rano bě móst natwarjeny.

Bórzy přińdże też měšćanosta hladać a pruhować, hać bě čert swoje slubjenje cyle dopjelnił. Wuhlada móst a bě hižo spokojom. Móst běše woprawdźe rjany a přijomny a zdaše so też jara kruty być. Na tamnym boku mosta sedźeše na jenym kamjenju satan čakaše, zo by so jemu nócne dźełko bórzy zapłaćiło.

„Wy widźiće, zo słowo dźeržu", rjekny čert.

„A ja też", wotmołwi měšćanosta.

„Što, mój luby Kurtiuso", wopraša so djabol spodźiwany, „wy chceće so za wašich wobydlerjow woprować a prěni přez móst hić!"

„To runje nic", dźeše měšćanosta a położi na swojim kóncu mosta měch, kotryž běše na ramjenju přinjesł. Hnydom poča jón też wotwjazować a wočinjeć.

„Što to réka?" wopraša so čert, dokelž njemóžeše zhudać, što dyrbješe so něšto stać.

„Prrrrrrwawawaw . . . !" zawoła měšćanosta. Winčo a wjjo wuleća z měcha psyk, kiž měješe za wopuš żeleznu pónoćku přiwjazanu a běžeše w runej měrje k nohomaj djabola.

„Hlej", zawoła měšćanosta, „tu maće wašu dušu! Hladajće, zo wam njećeknje!"

Čert so rozhori a roznjemdri, běše tola chcył człowjeka měć. Nětko dyrbješe hladać, hać ma też pos dušu. Dyrbješe z psom spokojom być. By so mohł roztorhać, ale wěc běše hotowa. Wón běše móst natwaril a bě prěnjeho za to dostał, kotryž móst překroči.

Tola chcyše so surowje wjećić. Hnydom hrabny wulki kamjeń, kotryž běše tak wulki, jako wěži Kölnjanskeho doma. Chcyše jón na móst ćisnyć a jón zaso zničić. W samsnym wokomiku wuhlada duchownych městačka Güschenen, kotříž přikhadźachu, zo bychu „Certowy móst" Bohu poswjećili. Před nimi njesechu ludźo swjaty kříž a khorhoje. A to so čert tak wustróža, zo kamjeń hnydom zaso puści a ćekny.

Měšćanosta drje so směješe, ale njechaše so tola ze helskim twarskim mištrom wjacy zetkać. Přetož hdyž chcyše zaso jónu zo swojeje móšnje někajki ščesnak wućahnyć, wopali sebi porsty — wot złota, kotrež běše so zaso do wuhla přewobroćiło.

Móst pak dźeržeše pjeć stow lět, kaž bě to djabol slubił.

Program jutřišcho dnja młodosće.

na serbskim narodnym kurzu.

Dopołdnja, započatk w 9 hodź.:

Knjez wučeř J. Wjela-Bukečanski: Wukubłanje serbskeho dźěśća.

Knjez starosta J. Šajba: Serbski Sokoł a młodźina

Knjez stud. Jurij Henčl: Serbski lud a naše studentstwo.

Knjez hospod. pomocnik Pawoł Šołta z Łazka: Wo ludowej wyššej šuli.

Popołdnju:

Knjez hospodar Jurij Lešawka z Kozarc: Naša wjesna młodźina (naš wjesny lud) a jeje nadawki.

Knjez hospodarski pomocnik Pawoł Smoła z Bačonja: Naše wukubłanjo za čas młodosće.

Knjez župan Pawoł Krječmař: Naš towarstwowy přichod.

Wječor: Swjedźeński dožynk.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězowcy. Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Předženak

je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudebjeny. Přinjese wosebje wjele wobrazow z našeho stareho Budyšina. Njech sebi jón kóždy za 60 pj. w Smolerjec knihařni w Serbskim Domje wobstara.

Šijaca mašina
derje zdźeržana, 42 hr. je na předań
Seifert w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 29

Handrij Štrumpa
w Budyšinje
na Rózowej hasy 15
poruča
meble
a pólsirowane twory
Sym Serb!

Wikowańnja z jězdnymi kołami Fuhrmann
w Budyšinje na Hornjerskej hasy 19
jězdne kola, šijac. mašiny, žimacu mašiny, gramofony z platami
Wěcywustoj. wuporjedźerńja
— Wulke a małe awtowe dróžki. — Wulki omnibus za kwasy a wulety towarstwow. Telefon 3004

Přesadźowanje

Wutoru 7. I. 1930 wot dop. 10 hodź. budźe so zawostajnstwo knjeni **Boctiusowej na Bohatej hasy 28** jara wjele dobrych mebłow, **Mišnjanski porclin, cynowe wěcy, šaty** atd. dobrowólnje a zjawnje na přesadźowanje předawać. Wobhladanje jenož wutoru wot rano 8 hodź.

Arno Wuschick
přis. a zjawnje přist. přesadźowař

Serbske Nowiny
Wšědnje čitajo

A k njedźeli
¼ punta
kofcja
„Karlowarska měšońca"
za 100 pj.
Hermann Klemm
naslědnik
na Kamjentnej
hasy 27

Prawny büro Mucke
Mättigstr. 23 (blizko sudnistwa)
wobstara swědomiće wše prawne należnosće. Najspěšniše wobstaranje hypothekow. Kupy a předawanja. Nutřkonjenje wšěch žadankow. Zamóženje kapitalijow na złotowěste hypotheki. Ręču serbski. Też njedźelu hač do 1 hodź. k rěčam.

Hošćenc w Zejicach
Sobotu 4. 1. 1930

swinjorčzanje
Njedźelu 5. 1. a póndźelu 6. 1. 30 so
kózlopjeńe toči
přećelnje přeprošujetaj
Richard Völkel a mandź.

Młódša holca
so do małeho ratarstwa hnydom abo k 15. 1. pyta
M. Rychtař, wuhlowa wikowańnja w **Zdźěrje**

Holca
15-16 lětn., kiž móže kołojězdźić, so k 1. februarej 1930 pyta
oh. Rentsch w Budyšinje na Sedanskej dróze 22

Palne kuluchi
štomowe kotliki
(wot dobreje pěskoweje khójiny)
płotowe ryhele
poručuje
rězak w Połpicach

Ručne toše
Aktowe toše
Sulske tornistry
Nakuribjetniki
kupujeće tunjo płaćizny-hódne pola firmy
G. Lodny, sedlarski mišter
na Seminarskej hasy 7
Ręču serbski

Nawěstki w Serb. Now.
maja wulki wuspěch

Dospołne wupředawanje

Walter Noebel
w Budyšinje na Bohatej hasy 14

Dalše zniženje płaćiznow!

20% na wulke dźěłby nowoćasneje drasty za žony, a dźěći. Wobleki za bal, k servěrowanju a do domu. Tkaninowe wobleki, štrykowane wobleki, Seppl-kholowy, jenotliwe tkaninowe kholowy, lacy, pulovry a. t. d.

33⅓% na wšě žonjace kłobuki, dźěćace kłobuki, čapki a. t. d.

50% na płóšliwe wobleki, na kholowčki k hrajkanju a na płóšliwe kholowy.

Běły barchent metr 60 pj. tkaniny za košle 50 pj., łožace šaty, barchentowe košle a suknje tunjo. Ida Erler w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10. Serbske postužowanje.

Warnowanje!

Warnuju z tutym kóždeho, mojemu synej **Pawołej Schrammej** něšto požćić, dokelž ničo za njeho njezapłaću.

Jan Schramm w Kamjeni.

Znamkowe koło (Halbrenner) nimale nowe, je tunjo na předań pola **Seiferta w Budyšinje** na Kamjentnej hasy 29

Pytam hnydom słužbu jako
wotročk
abo hospodař do ratarstwa
Bliže zhonić w Serb. Nowinach

Tunje poskićenje!

Dźěćace šnórowanske črije,	howjazy boks wulk. 23-26		**3.75**
dźěćace šnórowanske črije,	howjazy boks wulk. 27-30		**7.25**
dźěćace šnórowanske črije,	howjazy boks wulk. 31-35		**7.85**
pacholace šnórowan. črije,	howjazy boks wulk. 36-39		**9.75**
mužace šnórowanske črije,	howjazy boks wulk. 40-45		**10.50**

Wšě wěcy w dobrym solidnym wuwjedźenju **Najl. nakupowańnja za zasopředawarjow.** Hobrski wubjerk wobuća wšěch druhźin w jednorym hač do najwosebnišeho wuwjedźenja.

Wobućowy dom Fähle kom. tow.
w Budyšinje na Zwonk. Lawskej hasy 3

Wopomnjeće.

Njenadźiecy wumrě po krótkej khorosći 30. decembra 1929 gmejnski zastupjeŕ

knjez Arnošt Falting

51 lět stary.

Gmejna zhubi z nim jeneho ze swojich najlěpšich synow, gmejnscy zastupjerjo najswěrnišeho sobustawa.

Gmejnscy zastupjerjo
Gmejnska rada
w Njeswačidle

Příloha k čisu 2

ČE BSKE NOWINY

Pjatk, 3. januara 1930

M. N.-N.:

Pjeć serbskich młodźencow wita nowe lěto na serbskim hrodźišću . . . . !

Smužki padaju! Posledźa nóc stareho lěta so spušća na zemju. Hwězdy so rozsadźuja po čmowym njebju. Nóc je, poslednja nóc stareho lěta . . . .

Města płomjenja z tysacami zybolatych świetleškow. Hosćency, rejwarjuje su polne barowatych, hejsatych ludźi. Sklency brinkotaju, pjeni z hrubym hłosom halekaju, hołćiska skrěča . . . takle čłowjestwo so rozžohnuje ze starym lětom.

Wo połnocy . . . .?

Trochu sentimentalneje, njeprawnoje, kekleŕskeje natrnosće a hejsowańca dale so pleće hač do běłeho dnja. Po hasach pjeni rykaju, so waleja w błóće, tu a tam puki padaju . . . . takle čłowjestwo wita nowe lěto!

Takle to bywa kóžde lěto. Takle po městach cyełnuja a po wsach horliwje sćěhuja přikład městow. Złokańca, reje, rejeńca: „Prosit Neujahr!"

Njemjaknje ći hišće . . . .?

Styrjo serbscy młodźency so zeńdźechu pola towaša w ćichej serbskej wjesey . . . Pjeć swěrnych starych přećelow to bě, přećelstwo bě jich zwjazało, skowało po mnohich skhadźowankach w serbskim kraju. Nětk hromadźe chcychu wočakować nowe lěto, zo bychu jo witali po młodoserbskim wašnju . . . .

Tak hromadźe stuleni sedźachu w jstwičcy wokoło bubotatych błabotatych żeleznych kachli a čakachu na wotkhad stareho lěta.

W nowołětnej nocy so wjele přemysluje, zamysluje. Čłowjek wróćo hlada a wuznawa: „Wšo njebě derje, štož sy činił, stajnje prawje jednał njejsy!" A rozsud so rodźi: „Wot noweho lěta budu hinaši!"

Nowołětna nóc chce měć „groga." Nježnje ruki *dyrbjachu parować, tuž młodźency sami so dachu do dźěła.* Štoż jedyn njewě, to wě druhi. Tón wopta, tamny khwali, třeći hudluje . . . Wjac cokora, wjac ruma, snadź hišće něšto skoricy abo mušoty?

Potom je w połnocy . . . dwadaće ćepje. Sklency so pozběhaju. Přećelju so wobjimaju, towaš towaršej zbože přeje. Slawu wuspěwaju nowemu lětu . . .

A wonka je tajka krasna nóc, tajka potajna.

We jstwičcy hižo njewutraja. Je jim tak ćěsno, wuzko. Tuž won, won . . . ! Dobry duch jim přišepta, zo bychu sej swěčki sobu wzali z božodźěśćoweho štoma. Wonka je zaswěća. Ale nócne dujki su raewawe wuduwaju je bjez miłosće . . . .

Hdy wsy mjez holu a polemi, srjedź žumpojteje stare serbske hrodźišćo so pozběhuje. Malke dźe — powostanki to jenož hišće su něhdušeje sławy.

Čorne hrodźišćo dřema a mjelči. Njebjo nad nim so zyboli. Kosy so błyskotaju wysoko nad wjeršakami dubow, kiž krónuja zapadnjene nasypy.

Nowołětna nóc!

Zwony du! Něhdźe z wječora jich mjedźany hłós po nócnej krajinje žołmuje. Swjatočnje to klinči a potajnje . . . .

Pjeć serbskich młodźencow steji na staroserbskim hrodźišću. Swěčki zapłomjenja, haše ja; ale na stroninje za ćichim su wěste pěd złowólnymi nócnymi dujkami. Po korjenjach, hałozach bórzy płaje, byrkoce rjad małych swětleškow. Po stroninje stareho hrodźišća swětło hrajo. Jako bychu tam poskakowałe błudnički! Jako bychu tam khodźili duchi staroserbskich rjekow, kiž su tu ze swojej krewju napojili swjatu zemju serbskeho hrodźišća.

Pomjatne městno dźiwnje skutkuje. Tu su blizko duchi zemrětych, kiž běchu so wukrwawili, jako zakitachu domiznu. Je swjata khwila . . . Towaršojo ju začuwaju. A potom rěča. Jedyn za druhim stupi na nasyp nad skakotacymi swětleškami a wupraji, što jeho hnuje. Słowa wótčinskeje zaharitosće z młodźe hrudźe so dobywaju. Klinča do mjelčaceje nocy. Dwaj, tři raz wothłós je zapodapdje a zaso wróća. Něhdźe daloko, daloko jako wutły hłós ducha napomina: „Dyrbimy wojować! Budźimy přezjedni . . . !"

A wótčinske spěwy zaklinča. A serbska hymna skorži a prosy: „Časo přichodny, zakéj radostny!"

Nócne dujki dale bóle so hibaju. Ale swěčki zhasnyć njemóžeja. Te drje třepotaju, so tuleja, druhdy jenož hišće módry dypk swědźi wo jich žiwjenju, ale so dźerža. Tak też Serbja wojuja, třepotaju, so tuleja, ale so dźerža w narodnym wojowanju . . .

Potom so swěčki downswěća . . .

Na nasypach znowa młodźency so zestupuja, ruku k njebju pozběhujo přisahaju na swjatym městnje swěru, wěčnu swěru Serbowstwu. Bóh khłostaj toho a zatamaj, kotrehož ruka aw utroba stej kśiwje přisahałej.

A potom woheń zapłomjeni na staroserbskim hrodźišću. Nic drjewo, nic trawu žerja chcyćiwe płomjenja, ale žerja wone pismo, knihi *cuzbnika*, kiž je tu něhdźe wudrěł prawótcow ze serbskeho hrodźišća a kiž hišće njeje přestał přesćěhować a steptać prawnukow zamordowanych.

Kajke to znamjo!?

Młodoserbski młodźenc spali, zniči najstrašnišu bróń njepřećela . . . !

Nócny wětr šuči w bałzach, w suchim liśću młodych dubow. Abo su to zastony serbskich prawótcow?

Pjeć serbskich młodźencow wita nowe lěto na staroserbskim hrodźišću . . .

Kelko Serbow w měsće a po wsach je takle rjenje witało nowe lěto?

Cyrkwinske powěsće.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo při Pólnym hrodźiku čo. 6 w Budyšinje.

Njedźelu rano we 8 hodź. je swj. wotkazanje w Marijnej-Marčinej cyrkwi, ½11 hodź. hodźina dźěćaceho zwjazka, pop. w 4 hodź. evang. zhromadźizna, předmjet: Jezus napoji łačnosć čłowjeskeje duše; rěčnik wosadny předar Schmauser z Lubija. Wječor žaneje zhromadźizny njeje.

Wot póndźele 6. 1. hač do soboty, 11. 1. kóždy wječor we 8 hodź.: Moŭlerske hodźiny: Wšelacy rěčnicy. Wosadny předar Zimmermann wotměje bibliske hodźiny: wutoru we Wjazońcy, srjedu we Motydle a štwórtk we Wolbramecach. Diakoniska Hilžbjeta wotměje njedźelu wječor ¾6 hodź. we Bukojnje pola Barta biblisku hodźinu za žony. Wosadny předar Křižank wotměje bibliske hodźiny njedźelu pop. w Běłej Horje, wječor ½8 hodź. na Židowje čo. 146, póndźelu w Konjecach pola Kubšic, wutoru w Budyšinje, srjedu w Biskopicach a štwórtk w Trjebjency, pjatk w Tućicach.

Z Barta.

Njedźelu po nowym lěće budźe rano we 8 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża služba.

Swjedźeń třoch kralow budźe dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boża služba. Zběrka za misijonstwo mjez póhanami.

Z Budestec.

Njedźelu po nowym lěće rano ½8 hodźin němska spowědź, farař Bójc, popołdnja ½9 hodź. němska Boża služba, farski vikar Hänichen a w 10 hodź serbski kemšenje, farař Bójc. — Popołdnju w 2 hodź dźěćikemšenje. Dźěći hač do 4. šulskeho lěta. Popołdnju ¼4 hodźin pozawniska misijonska hodźina.

Swjedźeń třoch kralow ma farař Bojc dop. ½9 hodź. serbsku a w 10 hodź. němsku Božu službu. Před cyrkw. durjemi zběrka za misijonstwo mjez póhanami. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska hodźina, farski vikar Hänichen.

Z Bukec.

Njedźelu po nowym lěće rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje.

Swjedźeń zjewjenja dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za zwonk. misijonstwo.

Zemrěł: Handrij Kubjenc, žiwnosćeŕ w Rachlowje, 77 l. 9 m. 5 dn stary.

Z Hućiny.

Njedźelu po nowym lěće dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża služba. Zběrka za misijonstwo mjez póhanami. Pop. ½3 hodź. towaršstwo knježnow na farje.

Swjedźeń třoch kralow dop. w 9 hodź. serbska Boża služba. Zběrka za misijonstwo mjez póhanami. — Dop. ½11 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Hrodźišća.

Njedźelu po nowym lěće dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża služba.

Swjedźeń třoch kralow dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża služba. Zběrka za zwonkowne misijonstwo.

M. N.-N.:

I. wusta chcu „dźěłoweho zjednoćenstwa łužiskich tworjacych wumělcow" w Budyšinje.

I.

Łužiscy wumělcy do njedawna běchu zorganizowani w třoch zjednoćenjach, kiž so často dosć z wosobinskich a druhich přičin khětro rozpřećelachu. Tajke njepřijomne, njeharmoniske poměry wčzo jara hačachu wuspěšne skutkowanje a wosebje při zajadowanju lětnych wustajeńcow so zadźěwki a njepřijomnosće kopjachu. Po nastorku a mjenje bóle łahodnym nućenju wyšnosće skónčnje so założi „dźěłowe zjednoćenstwo łužiskich tworjacych wumělcow," kotrež tworja zjednoćene tři dotalne organizacije.

Prěni płód zbožowneje myslički zjednoćenja je nětčiša wustajeńca, prěnja wustajeńca nowozałoženeje organisacije.

Wustajeńca so wotměwa w měšćanskim muzeju w Budyšinje a traje do započatka wulkeho rózka tuteho lěta.

Doprědka hižo chcu přispomnić, wustajeńca je dobra, jara dobra, dobre wěcy maju přewahu a tak mjenowany „kić" so jenož tu a tam pokazuje a powšitkownje skepsać njemóže hódnostny raz wustajeńcy.

Wustajeńca je dobra — to rěka, hladamy-li na nju ze stojnišća znajerja wulkeho wysokeho wumělstwa. Wustaji tu cyła črjóda molerjow a rězbarjow, kiž woprawdźe něšto dokonjeja a čejež dźěła jewja wulki talent. Tu njeje ani dwěla!

Něšto wšak wobžarujemy. Jewi so tu jara, jara mało łužiski raz. Zda so, jako ći wumělcy nimaju kontakta z tej zemju, kotrejež su tola synowje. Znajmjeńša nic tajkeho kontakta, zo by kharakter a raz domizny jim přešoł do duše a potom znowa so zjewił w jich dźěłach! Wězo, widźimy tu tójšto motivow ze našeho kraja, naše łužiske hory su zwobrazowali ze wšěch stron, ale njezačuwamy před tutymi wobrazami ničo, štoż by nas přimało: „Hej, to je naše, cyle naše!" Tuta wustajeńca njezjewja łužiski raz. Ale wšak też wulki dźěł tutych wumělcow, kiž tu wustajeja, ani w dominje njebydli, ale něhdźe w Drježdźanach, Mnichowje abo druhdźe. Najskérje też wumělcy ani nochcedźa być łužiscy wumělcy, ale jenož wumělcy.

Ale je tu też někotrych wumělcow, wo kotrychž so to, štoż runje wohkrućach, prajić njehodźi. Na nich hišće spomnimy!

II.

We hłownym salu su dźe pójsnyli najwuznamniše wobrazy? Njewěm, někotre z pódlanskich salow bych radšo tu widźał. Tam někotre dobre wěcy jara hubjenje wisaju.

Poprawom mam tu wuzběhnyć prof. Schramma ze Žitawy, dokelž je najsławniši. Jeho wobrazy — mnichowski impresijonism (wjele słónca, wjele módriny) bywaju wěsće też dobre. Jeho Budyske motivy („Kamjeńna dróha", „Wiki pod Bohatej wěžu" a druhe) su zajimawe a ćesćowarjo impresijonisma wěsće zahorjeja. Georg Neugebauer słuša ke najlěpšim wumělcam našeho kraja. Lětsa nam pokaže cyły rjad po technicy a barbje jara dobrych wobrazow, kiž jeho jako dobreho portretistu kharakterisuja. Marianne Britze z Budyšina wustaji mjez druhim čerstwy a po technicy a barbje dobry akwarel „Čerwjeny kaktus". Paul Sinkwitz ze Habrachćic je jedyn z tych někotrych, kiž ma hišće kontakt z tej zemju, z kotrejež je wušol. Jeho „Tkalc" je wulkotny a też jeho „Wječor nad Sprewju" jewi lubosć k ródnej zemi a takle ma też dušu. Karl Sinkwitz z Delnjeje Lěsnicy ma njezbožownu lubosć k technicy pastela. Hdyž moluje z barbu, to na pastel mysli. Njeby-li było toho, bychmy jeho „Drježdźany" khwalili. Georg Karl Heinicke z Budyšina — jónu zažrany ekspresijonista — dźensa je horliwy přiwsnik noweho směra „wěcownosće." Jeho „Lěće" so nam lubi, mjenje wšak „Portret 1929". Bernhard Gasde ze Zhorjelca je lětsa zajimawši dyžli loni. Jeho „Kofcjownja" nas puta. Też Dora Kolisch je zbožowniso zastupjena dyžli loni. To same smě so też twjerdźić wo Arthurje Brackim z Wrótsławja. Karl Paul ze Žitawy pokraćuje we swojim suchim surowje wěcownym molowanju. Jeho „Ryby z běrnami" a „Nakrajena banja" wo tym swědčitej. Přijomny wumělc je Otto Wilhelm Merseburg z Koprowa. Jeho wěcy maju stajnje dušu. Wustaji tři dobre mólby a to „Rěćka", „Žona z kóčku" a „Prof. dr. Jecht". Hanns Kramer ze Žitawy haji skludny impresijonism. Za hobrske akwarele Elsy Merkelec sa jara zahorić njemóžemy. Wo módrojtych njezajimawych mólbach Waltera Waentiga płaći to same. Gerhard Bonzig z Budyšina ma lětsa jenož krajiny a ćišno. Jeho figwalne wěcy bywaju kmaršе. Berthold Hunger so specijalizuje na kwětki. Přinjese lětsa „Sněhulki", kiž wěsće so mnohemu budu spodobać. Před mólbu „Pěski" Rudolfa Warnecki z Budyšina smy někak překwapjeni. Z toho boka młodeho wumělca hišće njeznajachmy. Nimo toho hišće wustaji rysowańku „Čert wozmje w Budyšinje kuchařskeho", dale litografije z Rujany. Po barbje a rozpołoženju su dobre, wosebje so nam lubja jeho „Khójny a duby nad Modlej". Eduard Tammer w Drježdźanach je so khětro mazane barby nawućił, hewak ma dobre wěcy. Israel Buchheim ze Žitawy je jara njezajimawy. Jedyn wobraz je módry, druhi na čerwjeń bruny a ničo na nim njeje. Richard Israel z Bertsdorfa ma jara pěkny a póćiwy akwarel „Krosna". (Hdyž chce łužiski horak swědčić wo zajimawosći swojeho krajika přima za wotemrějaceho tkalca.) Alois Kosch ze Zhorjelca je so za lěto dospołnje přeměnił, bohužel nic k lěpšemu. Ma čornomazane barby. Arno Henschel ze Zhorjelca je dosć dobry. Jeho „Hólc z košom" a „Hłowa z módrym rubješkom" njejstej hubjenej. Wot Hansa Lilliga, ze Žitawy so nam lubi jeho „Statok w horach", — intimne barby — mjenje přijomnje skutknje „Liša hora". Hans Lindner z Lubija poskići krajinu „Pohlad ze Bockardskeje hěty". Je pak khětro prózdny wobraz. Veit Krauss z Hórnicy je zastupjeny z dobrej, čerstwej mólbu „Tać" a druhej „Twjerdźizna Koburk". Krause-Osten ma dobru krajinu „Rybařska wjes w Lotyskej." Jeho „Wječorna hodźina" (Motiv ze Slepoho) so nam mjenje spodoba, byrnjež je serbski motiv. Serbsku dušu molef hišće wusłědźił njeje. Rolf Friedmann moluje łužiske krajiny, ale bjez lubosće, bjez duše. Też jeho „Podobizna damy" nas njepřeswědča. Engelhardt-Kyffhäuser přinjese motivy z Italskeje. Jeho „Holčе ze Siciliskeje" je dobra po barbje a komposiciji. Edmund Bautz nas spokoja.

Barbojte rysowanki Arna Lehmanna z Lubija nam so zdadźa być skérje wuplód wumělskeho hrajkanja. W „Hórskim lěsu" Josepha Schram-

Z Khwaćic.

Njedźelu po nowym lěće rano ½8 hodź. němske kemšenje, dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje; pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Swjedźeń tšoch kralow dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Z Klukša.

Njedźelu po nowym lěće rano we 8 hodź. němska spowědź, z Božim wotkazanjom, dop. w 9 h. němska a ½11 hodź. serbska Boža služba. Zběrka za misijonstwo mjez pohanami.

Swjedźeń tšoch kralow změje cand. Rösleŕ dop. w 9 hodź. serbsku a ½11 hodź. němsku Božu službu. Zběrka za misijonstwo mjez pohanami.

Z Kotec.

Njedźelu po nowym lěće budźe dop. ½9 hodźin Boža služba (wosadny farar).

Swjedźeń tšoch kralow budźe dop. w 9 hodź. serbska Boža služba.

Z Łupoje.

Njedźelu po nowym lěće dop. w 9 hodź. němska a dop. ½11 hodź. serbska Boža služba. Za misijonstwo mjez pohanami je zběrka.

Swjedźeń tšoch kralow dop. w 9 hodź. serbska Boža služba a dop. ½11 hodź. dźěćikemšenje. Zběrka za misijonstwo mjez pohanami.

Z Malešec.

Njedźelu po nowym lěće dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje, knjez cand. Rösler-Klukšanski. Zběrka za misijonstwo.

Swjedźeń tšoch kralow rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za misijonstwo.

Z Minakała.

Njedźelu po nowym lěće zmóje farar Mikela-Malešanski rano we 8 hodź. němsku spowědź ze Božim wotkazanjom a dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske misijonske předowanje.

Zběrka za misijonstwo mjez pohanami.

Swjedźeń tšoch kralow změje farar Křižan rano we 8 hodź. serbsku spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbsku Božu službu. — Zběrka za misijonstwo mjez pohanami.

Z Nosačic.

Njedźelu po nowym lěće dop. w 9 hodź. němska Boža služba.

Na tšoch kralow dop. w 9 hodź. serbska Boža služba a ½11 hodź. němska. Wotkazny wopor za Knjezowe misijonstwo.

Z Rakec.

Njedźelu po nowym lěće dop. ½9 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje a ½11 hodź. serbska Boža služba. Zběrka za zwonkowne misijonstwo.

Swjedźeń tšoch kralow dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba. Zběrka za zwonkowne misijonstwo.

Z Wjelećina.

Njedźelu po nowym lěće budźe dop. w 9 hodź. němska Boža služba, ½11 hodź. dźěćikemšenje. Popoldnju w 3 hodź. hudowny swjedźeń młodźencow, wječor we 6 hodź. posawniska misijonska hodźina.

Swjedźeń tšoch kralow dop. ½9 hodźin serbska Boža služba, ½11 hodźin němska Boža služba. — Srjedu wječor we 8 hodź. měsačna zhromadźizna žónskeho towarstwa w młodowni. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w młodowni.

Z Młoslinka.

Njedźelu po nowym lěće rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka.

Swjedźeń tšoch kralow dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka.

Z Wósporka.

Njedźelu po nowym lěće budźe dop. w 10 hodź. Boža služba (kand. Neumann z Farutina), ½12 hodźin dźěćikemšenje (wosadny farar).

Swjedźeń tšoch kralow budźe dop. ½11 hodźin Boža služba (wosadny farar).

Njezbožowny človjek.

Njoŕejej Dowcerej směješe so bohowka šwory, jako wón jeneho dnja rano je swojej kopaču do jemje storeži. Po powołanju kanalowy dźěłaćeŕ, pola měšćańskeho jaŕadniŕa pschijatajeny, bě wón někotre lěta po wójnje schcejšeźy spranowanja hódny dźěł, dyž so by hišće někaše romantiske pschetrapjenja w žiwjenju wocakował. Někto pak też wón psched wulkim špatnjanjom steješe. Nadobo bě kopaŕ w jemi tšěsty wostała. Jóšef tschaješe a tschaješe. Dóńž na tóm kopače blachowu tyču njewuhlada. S tschepotajej ruku wotewri wón wjeko a wuhlada njemało nastrózanych zyli kolekzijow dospołnje nowych, sawjednych sto-dollarskich bankowkow. Jóšef sapoca liščiś. Dwě sćě. Tři sta. Schtyri sta. Bórzy pschidźe hač do tyšaza. A potom k dwěmaj tyšazomaj. Skótka: bě jich runje 10000 amerikanskich dollarow, kotrež běchu jemu do rukow pschischle. Ale kajsiju źiwdomoju samokuli so we wutrobje. A źiwdomje dobu w Jóšefowej wutrobje. Runu měru běješe wón na poliziju i blachowej tyši a dollarskimi bankowkami we rukomaj. Někaše myto śmědźeše njedźiwaju wšeho wocakowaćej, a tak bě wjeselejeje myśle. Ale knjes šrožnistschtr na palizajskej staziji bě prosajski človjek. Potschowajuschi Jóšefej jeho 10 000 dollarow, sapoca wón bankowki w jaŕnym śmětle śwěcy hladkowaćej. Potom stolka wón nadobo zyli maćišum papjery do hromady. Jóšefej bolesche pschi tom wutroba. Tola šrožnistschtr so hanjo posmija: „Wopaczne pjenjezy!“ wuroni so jemu i cyle „Wschо falschowane!“ A hłuboko šroženy wróći so Jóšef k swojemu šwuczenemu dźěłu. Jeho dźeń bě sajo šćerny, a sawoła jenoź njam hóń a šamopaschnosć wošuba.

Hospodaŕski rozhlad.

pjatk 3. wulkeho rožka 1929:

Wčeraŕše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,183	100 pólsk. złotych	47,175
1 jendźelski punt	20,412	100 českosł. krónow	12,377
100 šwajc. frankow	81,23	100 franc. frankow	16,48

Barlinska burza wožera trochu njewěsta do nowseho lěta sastupi, w běhu dnja so šmórowa a kurzy efektow postupowachu. Na wikach i doštynmi a rentowymi listami wostachu kurzy tež dale skrućene.

Produktowe wiki běchu wožera hišćeše jara cśiche, tola powjschitkownje skrućene. Pschenica jako wo dalšne 10 pjenjezkow po zentnaru poštupi. Wšitke druhe druźiny žita hišćeše pschi dotalnych płacźišnach wostachu. Wožera płaceśeše zentnaŕ

w Barlinje:

pschenicy 12,60—12,65 hr., rožki 8,42½ hr.
hacź 8,52½ hr., jećmjenja nalětnjeho 9,35—10,15 hr., najmjeńšeho 8,25—8,75 hriwnow, wowsa 7,50 hacź 7,90 hr.,

w termijonym witowanju:

za měrź: pschenicy 13,70—13,32½ hr. a rožki 9,80—9,77½ hr., wowsa 8,47½ hr.
za mejn: pschenicy 14,20 hr., rožki 10,32½ hacź 10,28¾ hr., wowsa 8,95 hr.

Wiki šchtwórtk w Kamjenzu.

Sadrodźty kał 30—70 pj., jěźna łoboda 30 pj. a morchej 10—15 pj., zybła 15—20 pj., běły kał 10 pj. a cźerwjeny 15 pj., šelerija 40 pj., jabłuka 15—35 pj. a kruschwy 30 pj., nowe 70 pj., kołrabi 5—10 pj., radišti 10 pj., butra 1,80—2 hr., jeja 17 pj., hušy 1,20 pj. a prošata 32—42 hr., běhaći 65—70 hr.

Wiki šandźeny šchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,15 hr., jeja 18 pj., twaroh 25 pj., łany wołi 1,80 hr., kukerka 10 pj., běły kał 10 pj., cźerwjeny 51 pj., šydrodźty kał 40—90 pj., jěźna łoboda 30 pj., kołrabi 7—15 pj., zybła 12 pj., kerćšt šolotwe 10 pj., radišti 10 pj., rjetkej 15 pj., cźerwjena rěpa 12 pj., kruschwy 20—25 pj., hušy 1,40 hr., šelerij 10—30 pj., krěn 1 hr. a jabłuka 10—25 pj., běrny 4 pj.

Wiki šandźenu šrjedu w Halschtrowje.

Pschenica 11,50—11,75 hr., rožka 8—8,40 hr., jećmjeń nalětni 9—9,50 hr., wowoš 7—7,25 hr., běrny 3,25 3,25—3,50 hr., žołte běrny 3,75 hr., šyno 5—5,25 hr. a šłoma 3 hr.

Butra 1 hr., jeja 18 pj., prošata 30—45 hr., běhaći 80 hr., hušy 1,20 hr.

Wiki šchtwórtk w Khorćebuzu.

Dowjaze mjaso 1,10—1,40 hr., cźelaze 1,20—1,40 hr., šłowjaze 1,30—1,40 hr., šwinjaze 1,30—1,50 hr., jeja 18—20 pj., butra 1,80—1,90 hr., twaroh 30 pj., łany wołi 1,60 hr., hołbje 80—120 pj., kury 2,50—4,50 hr., kapony 2,50—3,50 hr., hušy punt 1,40—1,60 hr., kački 1,50—1,80 hr., sajaz 0,80—2 hr., kołrabi 25 pj. a krěn 50 pj., zybła 15 pj., kulerepa 10 pj., jabłuka 15—35 pj. a worjechi 70—80 pj.

Na šwinjaze wiki wožera šchtwórtk w Khorćebuzu

běchu pschiwjezli 1057 prošatow a 183 běhałkow. Wone płaćachu

prošata:

małe	23—28 hr.
šrjenje	28—38 hr.
wulke	33—37 hr.

běhaći:

małe	38—55 hr.
šrjenje	55—80 hr.
wulke	80—105 hr.

Słótne wiki šchtwórtk w Barlinje.

Wožera šchtwórtk 2. wulkeho rožka 1930 w Barlinje wiki hołwjadłow njeběchu.

Na šwinjaze wiki

tam běchu pschiwjezli 260 prošatow a 194 běhałkow. Wone płaćachu

prošata:

šrjenje	26—38 hr.
wulke	38—48 hr.

běhaći:

šrjenje	48—70 hr.
wulke	70—90 hr.

Pschisłate:

Wuczownika rěsnikeho, Halle w Kubschizach.
Wuczownizu pschedawarku, Fäßliz wubuezowy dom we Budyschinje, na Swonk. Laiwšej haju.
Hołzu do domu, Rentich w Budyschinje, Sedanska haja cźišło 22 a Rychtarka w Sdźeŕi.
Kontorišću wita Hródkowska kolbasowa fabrika Hermann Thiet w Hródku, Wilhelmowa haja 17.

Na pschedań:

Wós sportki w Budyschinje, Dr. Mahrowa haja 2II na prawo.
Kundros k pschipuschczenju w Njeswačidle 54.
Běhałki w Pěskezach 37.
Kóń a běrnjezy parjak na 2 zent., w Cźornowje 8 pola Pomorz.

Sdźělenje za pschehladowanje

pónđźelu 6. januara 1930

w Barcze pschiw. w 1 hodź.: wschelake błidaŕske mejble, dubowy bufej a pěkjena dubowa deska (Sperrholz). Kupzy sebi so na gmejnskim hamcze.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki su jara měrne a płacźišny sesłabjene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, dotwoš, wošebje rožki, je wulki.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	2. 1.	31. 12.		2. 1.	31. 12.
Pšenica	252-253	250-251	kany	18-20,00	18-20,00
rožka	168-170	168-170	woka	23-26,00	23-26,00
nat. jećmjeń	—	—	modre lupiny	14-15,00	13-14,75
wows	165-175	165-175	žołte lupiny	16-17,50	16-17,50
kukurica	150-158	150-158	zeradella	—	—
pšenč. muka	160	162	raps. wosušk	18-18,90	18-18,80
rožna muka	29-35,50	29-35,25	kany wósušk	23-24,00	23-24,00
pš. wotruby	23-26,90	23-26,90	bocn. melasa	—	—
rožne „	11-11,25	11-11,25	běrny. kruški	14-15,10	14-15,10
raps	9-10,00	9-10,00	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,05
hróch, Viktor.	—	—	rěžna sloma	1,30-1,55	1,25-1,30
lane symjo	29-38,00	29-38,00	pšenč.	1,25-1,40	1,20-1,30
pjeluški	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,40
			jećna „	1,20-1,30	1,20-1,35

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

2. januara.

4 wol., 14 byk., 11 jałojc. a kruw. 402 ćelat., 61 wowc., 548 swinjow.

Płaćizny za

ćelata: 1. 85—88, 2. 72—83, 3. 62—70;
swinje: (přez 300 pt.) 82—83, 2. (240—300) 80—81, 3. (200—240) 77—79, 4. (160—200) 76—78.

Wólne płaćizny srjedu 2. 1	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju, za 1 centn.
Pšenca		11,50—11,70	11,20—11,75
Rožka		8,00—8,20	8,00—8,30
Jećmjeń (nalět.)		9,00—9,50	9,00—9,75
Wows		7,00—7,25	7,00—7,30
Syno		5,00—5,25	5,50—6,00
Słoma z maš. młóć.		2,75—3,00	1,50—2,20
Słoma k zaslanju		2,40—2,60	—
Słoma z ruku młóćena		—	—
Běrny pola ratarja		3,25—3,50	3,25—3,80
„ hač na železnicu		—	—
Butra		1,80—2,00	1,15—1,15
Jeja		0,16—0,17	0,18—0,18
Pšenčne wotruby		6,10—6,30	6,40—6,60
Ržane wotruby		6,20—6,70	6,20—6,40
Pšenčna muka		25,00	17,25—18,00
Ržana muka		15,00	13,60—14,00
Prosata, wulke		65,00—70,00	—
„ „ srjenje		32—41	—
„ małe		—	—

---

mecka ze Zhorjelca jewi so bajny raz. Je dobry. Karl Halser z Drježdźan přinjese nimo dweju krajinow zasy jedyn ze swojich staroznatych motivow ze žiwjenja dundakow. Siegfriedt Berndt chce być monumentalny, lapidarny ale to ma swoje „wono“.

Jara dobry rězbaŕ je prof. Rudolf Born. Jeho „Młoda žona“ je jara dobra, tehornuja tež jeho druhej wěcy „Slepy prošeŕ“ a „Modleŕ“. To su wěcy, kiž přeswědčuja, rěka. Dobry wumjelc je tež Hans Sritz Werner, dale Walter Wolf. Wot Hansa Petschki z Budyšina so nam najbóle lubi jeho „Podobizna rěčnika B.“. Dobra je madona Otta Schmidta, tež jeho druhe wěcy kaž „Holčaca hłowa“ wěsće namakaju dosć přećelow. Wumělcej při dźěle gotika kmótři.

Měli so hišće naspomnić Tschirschky z Jasneje Hory, keramik Grünwald ze Zhorjelca, Alfred Schönberner z Wodowych Hendrichec, Emil Pischelz Wóstrowca, Willy Schmidt ze Zhorjelca, Hans Handrick a Otto Garten z Halštrowa. Dobry keramik je Walter Rhaue ze Zhorjelca.

Zajimawy grafik Wüsten ze Zhorjelca tež tónkróć zasy wustaji. Wón je drje najoriginalniši wumělc našeje Łužicy. Snadź tež najspodźiwniši. Wěnuje so cyle mjedźorycźinje, technicy, kiž je poprawom dawno wotemrěła. Tež tónkróć nam pokaže swoje satiriske motivy. Mjenuju „Wiki“, „Znjeńcaj“, „Wudźeŕ“, „Muž z winowej kiću.“ Najrjeńša wěc su jeho „Hriby“ — je to parla jeho wumělstwa. Joseph Bankaj a Grete Wegeleben cheetaj sćěhować swojoraznoho Wüstena. Je to łoskoćiwa wěc. Někak so nam hišće lubi Grete Wegeleben ...

Smy na kónci. Hišće jónu praju, wustajeńca je dosć zajimawa a zdźěła tež dosć dobra. Njetrjebamy do Wulkomóstow jěźdźić, chcemy-li so zeznać z wopraudźitym wumělstwom. Nawopak, we wulkoměstach so dźens zetkawamy ćaśišo z „kićom“ dyžli w provincy. To je fakt!

Tež wyšnosće su připóznałe hódnosć wustajenych wěcow, přetož su mnohe mólby kupile. Privatny človjek sej wšak dźens lědźy grafiske łonjeno kupić móže, zabywši wulku a drohu mólbu. Stóž ma zajim za wumělstwo, nima zajim za wumělstwo. Stóž ma zajim za wumělstwo, nima pjenjez. To je struchłohra nětšišeje doby!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowoźnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2087

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobiljeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 3 — Budyšin — Sobotu, 4. januara 1930 — Bautzen — Lětnik 39

Jenotna fronta wěrićelskich statow na Haagskej konferency.

„Petit Parisien" pisče, so je so poradźiło, wot wažnych praschenjach na Haagskej konferenzu woprawdźitu jenotnu frontu wěrićelskich statow dozpić.

Franzowska, Jendźelska, Italska, Belgiska a Japanska su jenu w žadanju, so na hładowazym podłožu k sameraj dóńdu:

Njeskerliwosć Youngowego plana, absolutne zakhowanje bjeswuměnitych lětnych płaćenjow, kotrychž najwjetši dźěl je sa Franzowsku postajeny, po możnosći spěšne mobilisowanje němskeho dobha.

Cźaj so njeje mjez sobu dźiwiła! To je cźim bóle nusne, dokelž su wězywustojni pschewjele jenotliwych praschenjow njerozsłužbnych wostajili, pschi kotrychž so pschezo lohko k wunoschej njedóńdźe. K tymle sawadźenym praschenjam pschede wschém rańsche reparazije słuscheja. Rumunsko, Cźechska a Jugosłowjenjo njejsu na žane waschnje swólniwi, dojednanja s Madźarskej pschijeć, po kotrychž woni njebychu jenož niczo wot swojich žadobon dostali, ale bychu jim hišcźe dyrbjeli wulke wotschkodźenja zaplacźić. Też s němskeje strony bychu so w pósledniim wokomiku mohłe wobcźežnosće cźinić. W augusće je so tschelakosću měnjenjow mjez swjatkarjemi sabjudźiło. Němscy wotpósłanzu su so tehdy z boka dźerżeli. Tón krócź njemóże Stresemann swoju sjednańsku politiku dźełać.

Saksey socialdemokratojo žadaju, zo bychu jich ministrojo z němskeho knježerstwa wustupili.

Kaž sozialdemokratiske wjednistwo w Lipscźanskim wokrjesu je po namjecze Zwikowskeho němskokejmskeho sapósłanza Seydewitza, też wokrjesne pschedsydstwo sozialdemokratiskeje strony w Zwikowskim wokrjesu hładowaze wobsamknjenje pschijało:

„Youngowy plan, kotryž pschi pschijeću w Haagskej konferenzy steji, cźeri němskeho luda wołóźis Němski kapital, kotryž so z internazionalnej finanzu podpjeruje, chze tule składnosć wuwuźiś, so by swoju móc na chosty dźełazych worschtow wupischestrěłe a pschi nowym rosdźelenju cźežow tute na schěroke worschty wobydlerstwa połožił. S dobom wón **sjawne hospodarstwo** nadpaduje, wobe **gmejnske dźełarnje**, a pyta **sozialno-politiske wudobywanja** systematiśiz wottwarićź.

Tole pokazanje mjezy žodo, so je sozialdemokratiska strona zhromadnje napschećiwo staji. Tole pschećiwjenje może pak jenoż potom wuspěch měć, hdyž po pschijećju Youngowego plana **sozialdemokratiśy ministrojo s koalizikeho knježerstwa** wustupja a pucź wuprócźinja za bjeswobladne wojowanje pschećiwo planam wulkokapitala, kotrež su dźełacźerjam njepschećelske.

Konferenca finanznych ministrow.

Pod pschedsydstwom němskeho finanzneho ministra swjeźe so 25. januara konferenza finanznych ministrow němskich krajow, w kotrejž ma so finanzny a dawkowy program němskeho knježerstwa rosprajśeź.

Proces dla kriwdy nědušcheho kanclera Bauera.

W prozeźu dla kchiwdy nědušcheho kanzlera Bauera pschećiwo samolwitemu redaktorej „Cźerwjeneje chorhoje", Schraderej, dla nastawka „Barmatowy pschećel" su wobšorkorjeneho k jastwu na jedyn měsaz sadźełili. Wutšud jasożeho pschedbyda praji, so pschełstschenje źiwedkow njeje niczo njecźestneho pschećiwo nědušcheniu němskemu kanclerej dopokasało.

W Braunschweigskej stat wustupjenje s zyrkwje spěchuje.

Braunschweigski justizny minister Sievers je w jenotliwych gmejnach, w kotrychž njeje hamtiśi žud, sarjadnistwo namołwił, so by so wołebita jitwa postajiła, so wobjźiwětlita, so tepita a so cźišćała, w kotrejž może sastojnik hamtiskeho žuda pschebywaćź, so by mohł pschipowědźenja wustupjenja z zyrkwje pschijećź. Jena gmejna Wolfenbüttelskeho wokrjesa je namołwjenje wotpokasała, dokelž sa tajke samsćiśy pschi hubjenym finanznym położenju njeje żanych pjenjezny źrědkow.

Bjezdźěłosć w Němskej přiběra.

Licźba dostawarjow hłowneje podpjery w sawěsćeźeni dźěłonjemjerjow je so w prěnjej połojzy dezembra wo 233 000 wołobow abo skoro wo 20 prozentow powjetschiła. 15. dezembra je so 1 400 000 wołobow w sawěsćeźeni dźěłonjemjerjow podpjerało, mjez nimi 1 100 000 muźich a 300 000 žonskich. W krizowym podpjeranju je źensdź dezembra 194 000 wołobow było.

Natykowaca khorosć w Hammersteinje.

Natykowaza khorosć mjes dźěćimi něnsko-ruskich cźekinjenjow w Hammersteinskim łěhwje je so, kaž němskostatny komisar sa němsko-rusku pomoz, Sticklein, powźe, dale rosschěrika. Njeźdźe wo žanu žołdkowu khorosć, ale wo **spodźiwnu symizu, kotraž so w najwjazy padach s wumrěcźom skónczi.** Hacź dotal žaneho sprědka pschećiwo teźe khorosći njesnaju. S tym ma so poměrnje wulka licźba śmjertnych padow wuzwjazaś. Němskostatny komisar je wjazy łazarettskich barakow natwarićź dał a wjazy łěkarjow skakał. Hacź dotal je nětdźe 50 dźěći na khorosć wumrěło. Nětdźe 50 dźěćźi hišcźe khorych leźi. Pódla toho su někotre sta dźěćźi na wospjezitych sthorile. Tele dźěćźi su pak s wjetschego dźěła sasso strowe. Łěhwo so kruze straźuje. Do njeho njeźmje nichtó stupiś. Teź cźekinjenźy w jenotliwych barakach njeśmědźa so mjes sobu wopytaś, so so khorosć njeby dale sanjeła.

3200 wołobow je w tu khwilu w Hammersteinzje sameścźenych. Cźekinjenźy pschipósnawaju, so so i němskeje strony na nich wjsco cźini, schtoż może so na nich cźinićź. Wjazy krócź pak je so stalo, so su macźerje khore dźěći skhowake, dokelž so nochcźychu wot nich dźěliś. Jara pobožni memnonitojo pytaju po waschnju swojeje pryedawcheje domiśny dźěćźi žebi strowe wuprožnyś. Hdyž so łěhwo pschepyta, su macźerje je wschej wumyślnej leśesu dźěćźi pschedpschepytowazymi łěkarjemi skhowake. Tohodla dyrbjachu so wschě barakowe wuthody straźowaćź a so potom baraki rańje pschepytaćź. Wschě skhorjene dźěćźi su so wosamoćiśe.

W Prenzlawskim łěhwje cźekinjenźow je licźba dźěćźi na wospjezitych skhorita. Łěkarjo a někotre wothladarki su so jenicźzy sa dźěćźi postajili. S tymle wobhladniwostnymi naprawami je so sadźewało, so so khorosće na wobydlerstwo pschenjeźu. Strowota dźěćźi w Möllnitskim łěhwje (we Holsteinskej) je spokojaza.

Pólski pomnik wupuśćili.

Pjatk rano wokoło 4 hodź. su w Bogumschizach pola Katowic hacź dotal njewuzběźdźene winikoju pomnik pólskich powstarjow zrossbudnyli. *Wuzbuch bě tak syluy, so so* we wokolnych domach wokmowe schkleńzy se satschaźenjom powětra satócźichu.

Přeměnjenja w francowskim wójsku.

Pódla pscheměnjenjow w najwyschschej wójnskej radźe je wójnski minister **Maginot** k ministerskej radźe, kotraž je so schtwórtk dopoldnja wotměła, hischće někotre ważne pscheměnjenja w najwyschschich roskasowarskich městnach republiźnemu presidentej k podpisanju pschedpokoźił. Po tym general **Debeney**, kotryž w najwyschschej wójnskej radźe wostawa, po žamnjym žadanju jako schef wulkeho generalneho staba po schćeśićletnym sastawanju tohole sastojnstwa wróćo stupi. Na jeho městno stupi jako

schef wulkeho generalneho staba diwisiski general Weygand,

kotryž je s wójnskeje schule w St. Cyru wuschoł. Wón je so jako kavallerist wuwuźił a je, hdyž wójna wudyri, s wyschkowskim leutnantom pola husarow był. Sa cźaju swětoweje wójny je wón schef generalneho staba marschalla Focha był a je pschi jednanju wo měr a podpisicho w swjatskarskim komiteju we Versailles s prawej ruku a dowěrnym sobudźełaćerjom generala Focha był. **Podpisicho bě organisator pólskeho wójska we Warschawje a wyschschi roskasowar w Syriskej.** Jeho maju za

najwobdarjenischeho generala franzowskeho wójska,

a general Foch, runje kaž Petain, běschtaj jeho hižo dawno sa schesa wulkeho generalneho staba namjetowałoj. Sa namjestneho schesa wulkeho generalneho staba diwisiskeho generala **Ganelina** pomjenuja, kotryž hacź dotal 20. wojeiski wokrjeź je žydkom w Nancy kommandowasche. Na jeho městno w tymle ważnym wojeiskim wokrjesu, kotremuž Toul, Saarzenünd, Saarburg, Epinal, Zabern, Straßburg a Schlettstadt pschiślušcheja, general **Mittelhauser** stupi, kotryž je hacź dotal 18. wojeiski wokrjeź je žydom w Bordeauxu kommandował. Mittelhauser, kotryž je wurjadnje špěchnje doprědka pschischoł, je po wójnje žydom lět w Prahy **cźeskosłowakiske wójsko organisował.**

Protest přećiwo zajeću antifascistow w Parizu.

Pschećiwo sajeću tšjoch italiskich antifajźistow Tarchiana, Cianki a Sardella franzowske republikanske nowiny protestuja. Wschitzy tšjo jim jnaczi jako nuzoje poměrnych nahladow, wo kotrychž pak so njewěri, so su satrachcźaze naźiwnosće pschihotowali. Sozialistiske nowiny „Popoulair" pischu, so je so należnosć k wuzitkej fajźistiskeje propagandy w Franzowskej pschichwatała. Tole měnjenje je jara wěrje podobne. „L'Oeuvre" a druhe radikalne nowiny ho hórscha, so italska policija w franzowskim kraju dźěła a so su jej Pariskie wyschnosće pomozne, hdyž w Franzowskej sa antifajźistami śledźi.

Wobstórźbu pschećiwo tšjom sajatym je italski pósłanz sapodał. S pschiźinu wobstórźby bě list rokowoje pósły na Cianku, kotrehož je jedyn italski tajny policist popadnył. Wo tymle njewschźednym waschnju so rosjasnjenje żada. Tole wujasnjenje je, kaž „L'Oeuvre" pischu, nusne, dokelž je ho hižo pschipowědźiło, so wjele italskich cźekinjenjow s Franzowskeje wupokaza.

Bamž pola swojeho mrtweho bratra.

Kaž so z derje wobhoniteje strony powě, je bamž schtwórtk z nowa Vatikan wopuschćiśił a so do Rzwitanja do Albergo del Quirinale podał, hdyž je jeho bratr Innotaru wjecźor wumrěł. Sto pschi kaschczu swojeho bratra pomodliwschi, je so bamž Pius XI. do Vatikana wrócźił.

Reforma spaniskeje wusławy.

Primo de Rivera je schtwórtk pschipowědźene rosrěcźenje z kralom Alfonjom měł, w kotrymž je so Primowy wopomnjeniski spiš wo wolstronjenju diktatury a wo sawjedenju wustawneho knježerstwa rosprajił. Hdyž Primo de Rivera z kralowskeho hrodu pschińdźe, wón praji, so je kral jeho namjetam pschihłosował, po kotrychž ma so hischcze létża diktatura wostronić a so parlament po jenokomornym systemje wutworić.

„United Preß" pak je shonika, so so jenokomorny system, kotryž Primo de Rivera namjetuje, hacź na dalsche jenoż z wobmjesowanej pokmowosu a prawami wuhotuje. Pódla toho je so w konferenzy mjes kralom a Primom de Rivera wobsamkło, so ma so parlament hakle w juniju *swołaś.*

Hobrske melioraciske projekty w Juhosłowjanskej a Albanskej.

Do Beograda su schtwórtk wotpósłanzy z banowiny (wokrjeza) Setu pschijěli, so bychu pschihłusnjene wyschnosće wo pospěschenje dźełow prošyli, kotrež su z wuwuschenjom bahnischćow Skutarskeho jezora swjasane. Ministerstwo sjawnych dźełow je wotpósłanzam žlubiło, so budźe so w dźěle z najwjetšim pospěchenjom pokročowaćź, a so je planj za wuwuschenje powodźeneho kraja Skutarskeho jězora a rěki Bojany wudźełaju. Po pschedbězbnym wuliczenju so na tale waschnje na juhosłowjanskej stronje 26 000 hektarow a na albanskej stronje 7000 hektarow płódneho kraja dobudźe. Jeli so dyrbi po dźełu teź na albansku stronu wupschestrěćź, budźe nusne, dowolnosć albanskeho knježerstwa dostaćź, kotraž tónle projekt sawěcźe powita. S wuwuschenjom bahnischćow po niź jenoż khętry kruch płódneje semje dobudźe, ale so teź wustrowenjenje zukeho kraja dozpi, w kotrymž je někotre malarija zahnjedźena.

Nowe petrolejowe źórła w Sawkawkaskej.

Sa petrolejom (naftu) w sakawkaskej stepi pola Schiratha (w Rusłej) pytawschi su 28 wulkich petrolejowych źórłow namakali. Petrolejowa krajina nětdźe 30 kóńzych kilometrow wobšahuje. Na druhich městnach budźe dale sa petrolejom wjercźeć. Petrolej w Schirachskim kraju je po hódnosći wubjerny a njeje na žane waschnje mjenje hódny dyžli Bakuski petrolej.

Sajo mordarstwo Mazedonskich

Schiwórtk w nozy ho w Sofiji w jenej mazedonskej korczmje, kotraž jenemu priedawschemu komitaczej žiuscha, Mazedonzy swadźichu a do ho tšelachu. Pschi tym je korczmar Mazedonza satšilk, kotryž bě zapoczal tšelesch. Policija je někotrych Mazedonzow sajala a korczmu samka. Haczrunjez ho nowe mordarstwo njeje po sdaczu i wotpohladom stako, je wono trapny zaczischcej cziniko.

Njemery w Chinje.

Chinesy wojerjo cekmejnzy, kotsi žu ho po tšidnjowym wobleschanju do mesta Hankawa dobyli, su tamnischi norwegsku mišionsku stazju spalili a wurubili. S norwegskich mišionarow njeje nichtó žiwenje zhubil, pschi kuzhym wojowanju pak žu wjazy 200 wobydlerjow morili.

Nadpeh na Bostonsku pribrjožnu strazu

Dokelj bě do nowcho leta jena pschibrjožna tódy pola Bostona z maschinskimi tšelami do wobhadki alkoholapschemuzykajeje tódze tšelaka, ha žo sandjemu njedźelu w Bostonje hobrsce demonstrazije wotmeše. Wschelczay ecinjzy prajachu, so ho i prohibitiskim zakonjom, kotrymž ho wuzywanje alkoholiskich napitkow zakasuje, zwoboda potlóczuje, a zadachu, so by knjezerstwo wez krucze pschewzyalo. Naschczuwana ludowa czrjóda ho stónczinje do twarjenja dobu, w kotrymž je pschibrjožna straza zamóczena. Knjezerstwowe napominanzja swottorbachu, a jeneho offizéra pschibrjožneje straze czejko smorschachu.

Kaž je znate, žu ho pschi setkanju pschibrjožnjeje strazowanskeje tódze z pschepmykajcej tódzu tšo pschepmykarjo zatšelili a schtworh je ho czejko zranili.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 4. januara 1930.

— **We wjedrje.** Hacź dotal nje zyma wuhladow, so ho mily a pschi tom trochu wiharty, haj scherjaty ras nascheho wjedra pschemeni. Schkleniza pokasuje njetnuta ikrje na rjane. Wyschina nad zarischci Europu so dale ke ranju worstaluje, schtož naschemu wjedrej mily ras dale swélczuje. W polnozy czahaja dale nizinu nimo, sadźewajo z tym pschikławej symnych wetrow z lodojtych morjow. Wyschina z Azorskich kupow je ho jekrje k nam pschibližila. Je-li sunicza dale tak mila wostanje, ho nam njewostudźi. Natat wschak prozby wo smjerk a sněh, so bychu hona wotpoczinyle. Nasch wjedrawuschojny na sa pschihodny tydzeń sčežkowaje wjedro za mózne: Njedźelu a pónđelu dešcheż a pak sněh, wutoru a srjedu wětrojto, schtwórtk a pjatk rjenje, suchu, symu, potom kurjawa. Jutrje njedźelu po nowym lěcze zkhadza zlónczko 8,3 hodź. a zhowa zo 3,59 hodź. Mésacek zkhadza dopo. 11,01 hodź. a zhowa zo wieczor 9,47 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +5. Dženja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +1, thermometer w nozy +7. Wuhladny na malo žu pschemenjowane wjedro.

Z rasu serbski nešpor w Michalskej cyrkwi!

Dwadzety byrgalowy nješchpor w Michalskej zyrkwi we Budyschinje, pschihotowany wot knjeza kantora Polaka, budże jutšischu njedźelu 5. januara **popoldnju w 4** hodź. Pschi tutom budża žo žerbske hodowne spéwy spéwacz. Sobuskutkowazy žu knjezinje Ella Krawzez (sopran) a Anna Schabel (alt), knjez Emil Schlamaz (tenor) a knjezej Erich Hohlfeld (huslje) a Albert Müller (bygle). Wopytajcze tutón krasny žerbski nješchpor prawje bohacze!

— **Dr. med. H. Schulzowa Fregalin** pschinoschuje krwi jara hódnotne wutki a wusmukluje z tym cžišczenje krwe a wubjerne sežiwjenje nerwow. Mý pokasujemy na pschihotowu w tutom cžišču, pschecžitajcze tule pschilohu we swojim sajimje prawje derje, dokelj dóstanjecze po pschecžu wot dr. med. H. Schulze tow. z wobmj. rak., Berlin W. 30, darmo a bjes saplacženja porta powuczazu brožuru a probnu tyzku tehole wubjerneho žrjódka.

— **Sa naschich cžeježanych cžitarjow w Běłej Wodze a wokolinu** žmy pschikłonu firmy Jochmanna w Běłej Wodze pschihotowali, kotraž pokasuje jara tuni japicž wschelakich drastow a balmjanych a wolmjanych twarow, kotrež ho w inwenturze wupschedawaju, a poruczamy tutón japicž wosebitej kedžbliwosczi nalschich cžeježanych cžitarjow.

— **Towarstwo za pschedstawinu a stawisny Hornjeje** Luzicy wotewri pónđelu 6. januara dop. w 10 hodź. we pinczinem posthodze Budyskeho mésczanskeho nusesa je pschileżnosczu swojeje hlownje zhromadźizny wutkazeju Hornjoluzišckich namakańkow knjezbožnokamjentneje doby. Sdobom budże pschi tom prěni raz Avarow w Němskej sjawnosczi pschedwjedzeny. Namakanka, kiž njebě hischcze wosjawjena, je sa sahnjdenje Sserbow w Němskej i najwjetschej wažnosczu.

— **Spéwne pruhi za „Ptači kwas“** Nadźija su so započate, swěru so spéwarjo wukubluja, tola chcedža swój cyłk dobrych spéwarjow hišce powjetšić. Tohodla preporoschuja tež Budyskich spéwarjow a spéwarki k sobuskutkowanju pri swjedženju. Pruha budże pschichodnu wutoru z dypkom 1/2 9 hodźin w Serbskim Domje. Tuž přindźe, kiž sće hłosokhmani a zjednoće so z khórom k pschiladnemu cyłkej!

S **Malkeho Wjelkowa.** W jenej tudomnej sahrodze nadeńdžechu 7. dezembra lońskeho lěta trjebane muzaze kolo bjes šnamki. Widła jadnjeho kola maja cžišło 10884. Wosłuki su cžorne, tež šnjena a błótoschkitaki. Wodźidło je trochu nasłonjene. Swónczk je kuloity a pschimadle je cžorneho zeluscjta. Wobrucži stej nimale nowej a schewet. Kolo ma torpedowy šamoběh. Najschkrje je koło kradnjene. Mějicel njech ho pola žandarma w Malem Wjelkowje samolwi.

S **Wulkeho Wjelkowa.** Jutšischu njedźelu popołdnju 1/2 9 hodź. šwicžuje nascha dyrbjenika wobnjowa wobora. Wschitcžy mužoju hacź bu 50 lět maja so na tej pruhy wobdźělicź, chzedža-li ho khłostanja šmitnycź. — Kinderez 4 žyrotki su ho někto hižo k druhemu rasej rozdźělili. K prěnjemu rasej wša wudowa Wanzowa z 3 dźěłaczej Kästner 1 dźěcžo. Wanzowa dźěcži hižo za někotre dny jako woteda. Někto ho Mielež a Wobstez žiwjidže šmitliščtej a dźěcži na ho wsachtaj. Wobstez maja někto 2, Mielež 1 a Kästnerez 1 i tych žyrotkow.

S **Kuschiweje Worschcze.** Hantijka doba měschczanosty k. Bleyla bě so pominyła. Po namjecze ho snowa wolesche a kujes Bleyl bu na dalsche 6 lět wutwolony.

S **Kuschiweje Worschcze.** Poslednja sjawna zhromadźizna njemóżesche ho w tutom lěcze zyle po prošbnemu zkónczicź. Pschi postrowjenju witachu ho stare mozy znowa, priedawschi sastupjerjo běchu sazo w poschadnju pschitomni. Nimo radowanja šmutskownych należiwcžow mésceje ho gmejnski starosta wolicź. Stazi ho namjet, so by dotalny, i lěta 1914 dźěławy gmejnski starosta, knjes J. Weser, w hanecze zwostał. Druhi namjet pocžahowasche ho na knjeza Gudu. Po wotsjewjenju wobeju namjetow bu wotkłosowanje. Se 6 wotedatych złosow běchu 3 złosy sa knjeza Wesera, zwotali złós sa k. Gudu a 3 złosy sa k. Helma, kotrehož nichtó namjetowal njebě. Bě widżecź, so bě tale wólba i jeneje strony hižo do cžasa pschihotowana a 2 namjet mésceje k schcžerjenju złosow dowjesecź. Ti njepřacžiwe złosy hłosy žadachu sa wurunanskim złosom. Pschedzhoda njeschkodźi, tohodla bě wólba njezajna. Pschi wulojowanju wundże prěni kandidat, knjes Weser, jako znowa wolony a pschijima swoje sastupnstwo na dalsche 3 lěta. Se wschehu wulkhadża: rozschcžerjenje złosow mésceje njepschesłedujesi pschinjesecź.

S **Khwaczia.** Njedźelu, 12. januara, wotnježe ho hłowna zhromadźizna wojerskeho towarstwa, na kotrejž maja ho ważne należnosce wuradowacź a wólby wotmeć. Tuž towarschojo, kedźbu!

S **Wulkeje Dubrawy.** Podpjerarske towarstwo ma 5. januara swoju hłownu zhromadźiznu. W tutej posłaji ho rozrisnaje sa jubilej a sa poswjećenje khorownje, tuž ji ważna za wschech zhubustawow.

Z Nowoslic. K 1. januarej złoži nas dotalny wjesnanosta, knjez Wrobl, swoje zastojnstwo. Tuto přewza knjez Jurij Młynk (Müller). Jeho nan běše też hižo z wjesnanostu a to před knjezom Wroblom. Přejemy knjezej Młynkej wjele zboža.

Z Ralbic. Pola nas budże so létsa najskerje k šuli rumnosć za kuchinu přitwarić, zo bychu holcy pokračowanskeje šule też móhli warić nawukнyć. Khodża tu tola holcy z Rózeńčanskeho a našeho šulskeho wokrjesa do pokračowanskeje šule. Tuž njeby tajka kuchina podarmo była. Stó budże twarić a kak budże so twarić, so hakle w bližšim času wujasni.

Z Konjez. Radupodawanje za maćerje w Konjcach a Smjerdźacej budże w tutym měsacu wo tydźeń pozdźišo hač hewak, mjenujcy srjedu 15. januara.

Jubilejny ptači kwas.

Hody su nimo.
Nowe lěto tu je.
Ptači kwas stupi do wobzora najbližšeje přitomnosće.

Naše dźěći, kak so wjesela na njón. Zaso dóstanu něšto wobradźene. Kukaju wčipnje do wukładnych woknow wobkhodow, što su ptački rjancho napjekli. A woči su njenasytne — bdy spokojі so cyjałosć, wokřewi so žołdk z dobrym kuskom? Bórzy! Krótke njedźelki! Potom nakładu so talerje polnych darow a radosć a zbožo so wuroni. Sroka a hawron kwasujetaj!

Naši wótcowjo hižo hołdowachu tutej radosći. Hižo wo čas zašeje doby swjećenchu swoje ptače kwasy z lubymi stworjeńkami, kiž jich wokřewjeja w naleču z prěnim čikotom, w lěču z wyskacym spěwom a w nazymje zrudża ze želnym božemje, z nimi cheychu też jónu džakowni žiwi być, dary jim dać. To činjachu, dary spožčichu swojim dźěćom, zo bychu přez nje wupłodźiłe lubosć we wutrobach młodźiny — lubosć nježnu a swěrnu k lubym ptačkam.

Léta 1920 hižo zapřimny serbske towarstwo „Nadźija“ w Budyšinje zbožownu myslicžku towarstwowsko woswjećenja „Ptačeho kwasa“. Z woporniwej lubosću wuwi tute swjedženje k najwobłuboważnišim w Serbach. Kóždy je rad wopytuje. Hižo spyta dźensa so korčmarstwo profitnje też z „Ptačimi kwasami“ zaběrać, tak njeje to postup, ale kročel špatnosće. Moralny dobytk ma „Ptači kwas“ měć, lubosć ma płodźić, česćenje rjanehowutwora přirody, skutka wšehomócneho rodźić!

Dźesaty raz ma „Nadźijiny Ptači kwas“ swjećić, létsa w lěče toho zboža 1930. Změje jubilejny raz. Cyła skupina Budyšin wobdawacych towarstwow sobuskutkuje. Serbske towarstwo „Łužica“ z Hornjeje Hórki zjednoći so z khórom „Nadźije“. Knjez wyšši wučeř Frajślak budże z wumělskim nawjednikom. Dobre solistiske mocy budża spěwać wo Božej stwórbje a lubosći, narodna rejka, kiž nětdy so wotmě na łučnym přeštrenje, přińdże k swojemu prawu a to cyle nowa. Też přenjotne poskićenja Sokołow budża přihladowarjow wokřewić. Swjedźeńska rěč ma duše horić, žortne dźiwadło pak zabyć dać na horjo časa. Budyska „Nadźija“ staji so dospołnje do služby wěcy, najnadobnišo chce swjećić

srjedu 22. januara 1930

wječor 1/8 hodźin we wobšérnych rumnosćach „Króny“ swój tradicionelny

„Ptači kwas“.

Serbja- młodźi a stari, mužskeho a žónskeho splaha, přihotujże hižo so dźensa na tutón swjedźeń a počesće jón na dnju woswjećenja z najbohatšim wopytom. Swjećće „Ptači kwas“! -ŕ.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

3] (Pokračowanje.)

S wěstej pschezleźnjwej dobromyslnosću a pschehladowasej mjenjesche Petronius: „Ty žu mój krwawny pschiwusny, a ja njejšym ani tak njespodobny kaž Varsus, ani maličkostny kaž Aulus Plautius.“

Jako Petronius tuto mjeno wupraji, njepohladny Vinicius ſ jenicžkim spohladnjenjom wjazy na holcži je kosa; a ruče podsehny hłowu a wotprajcha so:

„Kak pschińdżesch na Aula Plautia? Wésch-li, so žym nětčko njedźel w toho donje pschebywał, hdyž běch žebi psched městom žiłku hnuł? Pschipadnje pschijědże runje Plautius dazu po puću, hdyž ho mi to sta, a jako wuhlada, kak jara mje to boli, wša mje do žiwjenja donu, hdyž lékař Merion, jeho njewolnik, mje wotwładowasche. Runje wo tom chzych tola ſ tobu rěcžeć.“

„Cžehodła? Sčy ho napohledku do Pomponije zalubował? W tutom padże bych cže dyrbjał wobzarowacź; njeje wjazy młoda a pójezijwa! Hórsche pokoženje njemohł žebi dožyła pschedstajecź. — Brr!“

„Niz do Pomponije — cheu!“ prajeschе Vinicius.

„Potajtim do koho?“

„Haj, bychu-li žana wobdżał, schtó wona je? Ani njewěm, kak rěka, Lygia abo Callina? W domje rěkaja ji Lygia, dokelj wot Lygijow pochadża, ale nimo toho ma hišcheże barbarisce mjeno Callina. Djiwny dom, Plautiojowy dom! Zliwy a šwdom cžichi ſ kaj w hajach Subiaca. Dżeżnez abo dwanaceže dnjow njemějach pschedżucża, kajże bóžłwo tu pschebywa, dokelj ju jeneho ranja pschi łkhadżenju žłowja njesawobładach, hdyž žo w zahrodże myjesche, we wodże wodomjeła. A pschi jeschcze, kiž Aphrodite porodži, zarocžam žo cži, jo pruhi raišchi jerjow pšches jeje tahodne cžełko pschebłyschcžowachu. Ja žo strachowach, so možka pschi łkhadżenju žłowja rospłukmjeż kaž raišche serja. Se toho cžaża wuhladach ju hischcze dwójzy, a wotiud hižo njewěm, schto je měr a potok; nimam hižo druheho žedženja; niczo, schtož mohło mi město posthcžeć, mje njewadži; njepožadam žónšich, ani žłota, ani korintskieje rudy, ani jantara, ani parlowiny, ani wina a hežbowanja a hoscžinow — chzu jenož Lygiju! Praju cži zyle sprawnje, Petronijo, žedżu žo sa njej dżeń a nóz.

„Je-li njewólnizja, to žebi ju tola kupi!“

„Wona njeje ſ njewólnizu!“

„Schto dha? Na žwobodnu puschczena Plautijowa?“

„Dokelj njeje ženje ſ njewólnizu była, njemóže też na žwobodnu puschczena być!“

„Potajtim?“

„Kralowska dźowka, abo jkerje dźowka Lygijskeho wójwodu, kiž w Romje jako sastajenzowa wróčzo wosta a bu wot Pomponije Greciny sa žwoju pschimwsatu. A w tutom domje, hdżež ho wschitko — wot knjezich zapocžate hacź do pjerjiny w kurjazym dworje — prózuje, pózezinje žiwjenje wjesesé, je Lygija na knjezinu dorosta — pózezinje kaž Grecina a tak kraina, so drje by ho pódła neje žanno Poppea kaž figa nasmy pódła jabłuka Hesperidow wujmała.“

„Nó, a dale?“

„Dale? Ja mózu rjeć, so žym ſ toho wokomika, hdyž widżach pschi wodomjetu raišche pruhi ho pšches jeje cžełko pschebłyschcžowacź, bjes pomozy žalubowany.“

„Wona je potajkim pschewidna kaž wokzajza abo maka sardinka?“

„Njezertuj, Petronio, a hdyž měrej njewěrišch, ſ kotrymž wo žwojim žadosćiwem pożabanju rěcžu, to budż pschežiwedżeny, so barbowypschne wodżewy cžasto hłuboke rany kryja. — Też dyrbju cži wuznacź, so žym, nawróceju žo ſ Aitšeje domoj, nóz w žwjatnizu Mopša pschecžinił, so bych žonjo do pschichoda hładał. A hlej! Wožmże jewi žo mi Mopšus žam a wosjewi mi, so w mojim žiwjenju wulki wobrot na mnje cžaka, a to pšches lubosć.“

„Ja chzu Lygiju. Chzu ju je žwojimaj rukomaj wobjecź a ſ žwojenu wutrobnu scžahnycź. Chzu jeje dych sacžucź. We žwojim domje chzu ju měcź, pschi žebi, na stajnosći, donjż njebudże moja hłowa běła kaj wjerschk Sorakte w žymje.“

„Wyrnjeż też ſ njewólnizu njebyła, ſ „familiji“* Plautija wona tola žłuschca. Wón mohł cži ju wotedacź, hdy by chcył.“

„To ty Pomponiju Grecinu njesnajesch. Dożyła staj žo wobaj na uju šwicžiłoj, jako by to jeju krewi być.

„Hacź ja Pomponiju šnaju! Mysły zhpreża! Njeby-li ſ Aulowej mandżelskej być, by žo zyle derje sa žakoscžeńku hodżała. Wot Julijineje šmjercže njeje cžornu štołu woložiła a zpyta na pschecžo tajki napohlad, jako by hižo za živo na kukach Aphrodelowych khodżiła. K tomu hischcze je „univira“, potajtim nješ najchimi schtyri hacź pjecź krócź dżełenymi nékajti Vhónig. — Tola! — Haj, by-li hižo žłyschał, ſ je pjezża w Hornjej Egiptowskej Vhónig wuležł, schtož žo, kaž je znate, jenoż kóždе pjecź ſtow lět ras žława?“

„Petronio! Petronio! Wo Phónikiju popowědamoj žebi druhi krócź.“

„Haj, praj mi, schto ty po pravdom wote mnje chzech, mój Marko? Ja znaju Aula Plautija a mysłu, so ma trochu pschichłonjscže ke mni, a žebi mje, hacžrunjeż njeje ſ mojim žiwjenjom pschežedne, trochu wyschе waži hacź na pschikład Domitija Afera, Tigellina a druhu schiwiu pschezlezow Athenobarba. Njeżym runje ſ štokom, ale Neronowe sadżerżenje njeje žo mi cžasto hižo spodobało, hdyž Seneca a Burrus hischcže pšches porsty hładaschtaj. Ménischi-li potajtim, so mohł pola Plautija nětchto ta tebje dospěcź, žym cži lubjerad ſ žłuPam.“

„Ja wschak žebi myšlu, so by ty to samohł. Masch wlitw na njeho a žo žmjercz wušlédżerschi. Hdy by takle ſ Plautijom chzył porečzeć —“

---

* Familia = domstwo.

(Pokračowanje schkuje.)

Dobri precelio.

Knjes Chaussegros, cześćeńdobny pschekupz w Rizy we Italskej, namaka jenoho dnja we swojim listowym kalchcziku napoloženje k dokhodnemu dawkej. Dawkowy list namakawschi, wuhlada pschekupz k najwjetschemu pschestajenju, so běchu jeho na podoły wot fiskusa wobliczenych dokhodow pohódnoscziłi, kotreż jeho woprawdźite dokhody we wjele pschekroczichu. Po nozy bjes spanja poda so wón nasajtra rano na dawkowy hamt, to by pschecziwo niespranwnje wuhotowenu wobliczenju protestował. Sastojnik, kotryż jeho pschija, dźiwasche so nimale, dokelż bě so wobliczenje na podkładu wot knjesa Chaussegroha wotedateho wosjewjenja stało. Knjes Chaussegros tole rasnje wjedźesche, ale pschedpołożichu jemu dawkowe napoloženje, kotreż bě wón sam podpisał. Pschi tom wschak so wupokaza, to njebě jenoż podpismo, ale zyle dawkowe wusnacze falschowane, potajkim dozyla wot knjesa Chaussegroha niepokhadżesche. Jednym z jeho pschecželow bě sebi žort dowolił, sapodawschi dawkowe wusnacze knjesa Chaussegroha z jeho podpismom. Knjes Chaussegros nětko wěrjesche, so je należnoscz z swěcżenjom falschowania wotbyta. Sastojnik pak bě druheho nahlada, dokelż po sakonju po prawje napoloženy dawk hischcze njeje zběhnjeny, hdyż so nječhto pschecżiwo napoloženju wobara. Njelbožownemu knjesu Chaussegros by potajkim dyrbjał najprjedy płaczicz a śmědł cżakacz, dóniż so jemu pschewjele zaplaczeny dawk po njeskónczenych pruhowanjach we wjazorych instanzach pak wrócza zapłaczył abo na pschichodne léta doprědka woblicził njedy, njeby-li so dawkowy sastojnik kónczenje tola hischcze wuzjeńczicz dał. Sastojnik jemu slubi, je chce tak dołho cżakacz, dóniż so do próstwy wo spulcżenje njewopravnje napoloženeho dawka njeje swolilo. Knjes Chaussegros pak so rozsudźi, so chce swojich pschecželow na satrachnu pruhu stajicz. F. P.

Lohka hoica.

Je to dosć jednora a tola jara sajschmjatana stawisna, kotruż chcu tu powědacz:

Najprjedy we wěsy samej: Młoda pschihitajenja pokładnje w kupnym domje, 23 lět stara, je někotre tydzeń krónow pschefschiwika. Ale jenoż mały dźeł z podrazenych pjenjes je hama za žebje pschetrjebała. Wona nałożowaschе je — a tu sapocżina so hižo schmjatanza — na darnine waschnje k lepschemu młodych ludźi. S prěnim chzyschе sebi założicz domjazność, dawschi jemu ke kupjenju mebla a porzlina 2600 krónow. (So młody muzyki narodzeny, město teho radscho awto kupicz, njetrjeba so hakle najpomnicz. To rozumi so pola notwocżaženeho młodzenza samo wot so.) Też draftu a schaty wona nakupi. Ale jako měješe jeho zyteho, dari jemu wona zyły cżapor jeho prosćeho, so by schoł swoje puće.

So by była z wopravdźe elegantnej Stockholmczanku, a po wschém tdaczu bě to jeje najwjetscha żadosez, dyrbjeschе wona wukupicz z awtom jěsdzicz. Mucżeć so jej spobobasche. Wón dosta nadawk, nowy awto kupicz, a k tomu brajsu a schaty a też nahladu pjenjes k pschepiecu. Tjejcjeho wona pscheproszu, so by z njej pucżował po Němskej, Francowskej a druhich krajach.

Też hdyż je swojimi kavalěrami hosćenzy wopytowaschе, płaczeschе wona worcżisnu. A wopytowanje hosćenzow je w Stockholmje khětro droha wěz. Cżłowjek njemóže so tam do dobreho hosćenza zjednycz, so by schkleńcu piwa wupił a z twaroschkom pokładenu galtu sjebł. S swulka dyrbi wschо hicz, blido dyrbi so šibowacz, pinczitż dyrbi jenoż tak skakacz, aquavit, wino, punez, likér, whilky dyrbi běżecz. W Stockholmje dźesch do hosćenza, każ druhdże do dźiwadła hodźa: so bychu widźeli a widźeni bylt, a potom wjesо so bychu jedli a pili a hubźe pschi wosjedzach płaczi wěso mnoho pjenjes.

Ale lohka holza dźe jich dosć mějeschе. Wona powěsaschе swojim pschecželam, każ chcemy tutych zdwórliwje njenowacz, so je w loteriji dobyła. A schtoż tole naftupa — tu saplecze so statwisna dale —, bě to wěrnoscz. Wona bě wopravdźe w loteriji dobyła, dźesacz tyseń krónow njeniizy. A hnydom po tym hacz bě tute pjenjesy dostała, — nětkole bywa wěz zyle zawita — sapocża wona pschefschiwjecz. Trjebaschе-li pjenjesy, potom wza sebi je z pokładze kupneho domu pschelutowalschi tak swój bankowy konto. Zało ju sajachu, běchu na koncze hischcze někotre tysacz krónow.

Přjedy hacz bě w loteriji dobyła, bě wona z zyle pschistojnej, cżichej a dospołnje porjadnej holzu była. Lědy bě do pjenjes ponuchała, bu pschecżinjata, chzyschе byez se wulka żiwa a bu z paduchnizu.

A kak ma žo tuta stawisna nětko wukoržowacz? Ma žo rjez: loterije žu sahuba cżłowjekow a maju žo łohodła wotstronicz? Abo każ Zarathustra: „Wscho na žonje je hódaiscżko" a „Pola žony njeje žana wěz njemóżna?" Abo znadź: Tajka stawisna móże žo jenoż w Schwedskej podacz; pschetuż hdże hewak sze žony tak samostatne a słołka? (We mużitich nocżjenstwu žo pschi tutej składnoscżi wuprajicz.) Abo mamy znadź ju po franzowskim wuložiwschi rjez: „Sadosez ja jedźu pschińdże pschi jedźi?"

Je to, każ hižo prajene, zyle jednora wěz, ale je tola jara sajschmjatana. W. S.

Protyka dawkowych termijow.

Protyka dawkowych termijow sa měsaz januar 1930.

6. januara 1930. Wotcżahnyez ma žo mjdowy dawk sa cżaż wot 16. hacz do 31. dezembra 1929. Městno płaczenja je finanzny hamt dźěłarnje. Hodowne pjenjeze dary maja žo z mjdowym dawkom zjednowobliczicz.

10. januara 1930. Do cżasa wosjewicz ma žo wobrot a doprědknje zaplaczicz wobrotowy dawk za 4. schtwórcżtko 1929. Płaczeńske městno je finanzny hamt.

10. januara 1930: Doprědka zaplaczicz ma žo dokhodowy dawk wschěch dawkarjow — z wuwsaczom ratarjow — za 4. schtwórcz léta 1929 po schtwórczinje w poslednim dawkowem wosjewjenju postajenej wyschokoscżi dawkow. Płaczeńske městno je finanzny hamt.

10. januara 1930. Doprědka zaplaczicz ma žo spolkowy dawk (Körperschaftssteuer) za 4. schtwórcz léta 1929 po schtwórczinje w poslednim dawkowem wosjewjenju postajenej wyschokoscżi dawkow. Płaczeńske městno je finanzny hamt.

25. januara 1930. Wotcżahnyez ma žo mjdowy dawk za cżaż wot 1. hacz 15. januara 1930. Płaczeńske městno je finanzny hamt dźěłarnje.

Pschipomnjenje. Schtóż je sasał abo sakomdźił, wobrotowy dawk, dokhodowy dawk, spolkowy dawk a samoježiski dawk płaczicz, budże wot nětka sjainje z wosjewjenjom w nowinach napominany; pschipomnje njebudża žo jednotliwym wjazy namołwjecz. Sastałe płaczenja hacz do 1000 hriwnow horjeka mjenowanych dawkowych druzin žo hnydom, hdyż su dawki płacżomne, z póstowej dobérku — Postnachnahme — dobéracz. Khóżdy sa póstowu dobérku ma kondżazy dawkiplaczeż njesez.

Najnowišez cyłeho swěta.

— **Schkrowa powjesz wo njedrje za jutšišchu njedjelu:** W Barlinje a wokolinje pschemenjaze a bóle žylnje sanjróczene, po pokutnischich wětrach trochu symne a dejschczojte. W polodnischej Němskej je w běhu dnja mike wjedro. Hewak wschudźom pomróczene z lohkim deschczowanjom.

* **W Barlinje žu w Drjewowowiczinej dróży paduschi psches tśchu tužbowneho twarjenja do pišarnje jeneje wikowarnje salěsli, pjenjezny khamor rospacżili a z njeho 50 000 hriwnow kradnyli.**

* **Tši njedjelske dźěcżo Feskenez žiwóżby w Recklinghausenje, kotreż w žiwojim wosjeżku pod bozodźesczenym schlomom leżeschе, je žo žiwe spaliło. W njepschitomnoscżi starscheju bě je schtoma palaza zdwěcżła do wosa padła a bě posleschcżo zapalila.**

* **Se Santa Monica w Kaliforniskej žo pische: Cżejte létadowe njeschoje je žo tu stało, hdyż dwě létadle, z kotrejuż žo filmowasche, do žo kraschischtej a do Cżichoho ozeana padnyschtej. Hacż dołal žu tši cżełta z morja wucżahnyli. Mjes njenamakanymi je tež filmowy direktor Hawks, mondżelski snateje filmowoje dźiwadłownizy Marje Astorez. Létadle běschtej hromadże z tścżim létadłom wulezałej, so bychtaj po poruczhnoscżi wulkeho filmoweho towarstwa wobrazy za film dźełałej, kotryż dyrbjeschе kónz belgiskeho finanzmika Löwensteina pschedstajecz, kotryż je, każ je znate, nad Rukawojtym kanalom z létadła do morja padnył. Strażenje žo we wokomiku zta, hdyż dyrbjeschе žo wotstorzenje z padańskej płachtu z tśeżeho létadła fotografowacz. Najprjedy bě wschо derje po programje schło. Létadła pomału koło wokolo létachu. Nadobo dwě létadle do so sawdajschnjej a hnydom do hłubiny padnyschtej. Tśeje létadło so k semi dele puschcżi, dwagerji motorskich cżołmow na morjo na pomoz wuježdże, dla mórskich wjsatych rozsilnow pak so khětro sadżerża. Wjednik tśeżeho létadła, kotryż bě bjes schkody k semi pschistajiło, praji, so je jene létadło nadobo so samotało, na druhe létadło padło a so potom wobej, jene so palo, do hłubiny sueżeschcżej.**

Zapósłane.

(Bjez zamołwitosće redakcije.)

Přehnata swědomitosć.

Pod tutym napismom běše njedawno w Serbskich Nowinach naspomnjene, zo někajka žónska je po dołhich létach překřiwjenu jězbu na żeleznicy z danju zapłaćiła. Zo tajki skutk so pomjenuje přehnata swědomitosć, je drje někotrehožkuli cżitarja bolało. Žadyn dobry počink njemóže być přehnaty. Přetoż wšitko dobre spěje k Bohu, a bliže jemu přińdźemy, lěpje za nas je. Kóždy dźeń so myješ a hdyž někajka njecżistosć na twojich stawach je, ju wotmywaš a cżisćiši a zbožownišši so cżuješ. Runje tak je z póznaćom a wurunanjom twojich přestupjenjow. Tež to najmjenše dyrbiš wuznać a hdźež možno narunać a lěpje a swěrnišo to činiš, zbožownišši budźeš we swojim zmutrkownym byću. S.

Towarstwowski powěstnik.

Jednota tow. kat. Serbow w Drježdźanach. Sobotu **1.** februara 1930 wječor w 7 hodź. swjećimy naš 51-lětny założenski swjedźeń w žurli Balhans na Budyskej drózy 35. Poskića so koncert, hudźbne přednoški, spěwy, reje a bal. Wšě Serbja z blizka a daloka so nanajwutrobnišo přeprošuja.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so pónđźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Budyšin. Wšitcy Budyscy spěwarjo a spěwarki přeprošuja so k sobuskutkowanju při swjedźenju „Ptačeho kwasa" (22.1.) w „Krónje" w Budyšinje. Pruha je přichodnu wutoru wječor z dypkom ½9 hodź. w Serbskim Domje. Tuž přińdźće, kiž sće hłosokhmani a zjednośće so z khórom k přikładnemu cyłkej. Čas khwata. **Zarjadnistwo.**

Budyšin. Jednota Sokoł. Póndźelu 6 januara w „Woprawnym" wobradźowanski wječork wot 8 hodźin sem. Wšě sobustawy a hosćo su wutrobnje witani. **Starosta.**

Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica" zmeje njedźelu 19. januara 1930 popołdnju w 3 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu w Nowakec hosćencu. Knjeża dowěrnicy so prosa, wšitkim sobustawam to wozjewić. Winowatosć wšěch sobustawow je, zo přińdu. Předsydstwo a dowěrnicy so prosa, njedźelu 5. januara popołdnju w 5 hodź. w Mnišonskej piwarni so zhromadźić. **Předsydstwo.**

Hrodźišćo. Spěwny wotrjad towarstwa „Zerja" ma wutoru 7. januara w Njechornju spěwnu hodźinu. Wšitkę spěwarki a spěwarjo so z wěstosću wočakuja. **Dirigent a předsydstwo.**

Njeswačidło. „Jutrnica" ma přichodnu njedźelu 12. januara popołdnju w 3 hodź. w knježim hosćencu w Njeswačidle měsačnu zhromadźiznu. Přednošk župneho předsydy je přilubjeny. Wšě sobustawy njech wěsće přińdu. **Předsydstwo.**

Ralbicy. Jednota Sokoł ma wutoru 7. januara wječor we 8 hodź. pola Waldźic swoju hłownu zhromadźiznu. Dokelż ma so wo jara ważnej należnosći jednać, so wšitcy wočakuja. Cyle wosebje pak też starše sobustawy. Po zhromadźiznje zwučowanje. **Předsydstwo.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónđźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Zwjazk spěwnych towarstwow. Přenja zhromadna pruha za „Nalčźo" budźe njedźelu 12. januara popołdnju ¼4 hodźin w Serbskim Domje. Pruhować budźe so cyły přeni dźeł a zawodny khór. Wočakuja so wšitcy spěwarjo. **Hłowny dirigent.**

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Srjedu 8. januara 1930 wobhladamy sebi **„Mlokowy dwór"** w Budyšinje. Zhromadźimy so ¼3 hodźin popołdnju w Serbskim Domje. Wšitke sobustawy Zwjazka S. R. D., wosebje też knježny, każ tež lubych hosći na tutón jara zajimawy exkurs wutrobnje přeprošuje **předsyda Z. S. R. D.**

W Duisburgu spali so šěsć poskhodow wysoka składownja. Samaritscy wotnjesu zranjeneho.

Kupa Helgoland. Torhace žołmy, z wětrom honjene, podmlěchu zaso ćwak skalneho brjoha, tak zo so wotwali a so we žołmach zhubi.

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

na najlěpje — po wučinjenju

Šekowy konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wuježdźe

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Připrawjenja radia

najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje
na Różowej hasy 8 a 13

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło

po 20 hr. ma na składze črije też čopte črije za žony a mužow

wobućowu dom Mark w Kukowje

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesafnja. Casnikař. Wuporjedźefnja. Centrifugi.

Wotnajeńske awto

za kwasy, křižna atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Předźenak

je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudebjeny. Přinjese wosebje wjele wobrazow z našeho stareho Budyšina. Njech sebi jón kóždy za 60 pj. w Smolerjec knihafni w Serbskim Domje wobstara.

Dźak.

Kóždemu, kiž ma drjenje ischias a wjć ja rady darmo

zdźěru, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło 15 pj. za wróćoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.

Müller, Obersekretär a. D.
Dresden 414 Neustädt.
Markt 12

Syru wołmu

kupuje po najwyšših Płaćiznach

Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Pjerjo k dřenju

so přijimuje

Bliže zhonić w Serbsk. Now.

Jan Petřkec nasl.

mějićel E. Schulz
w Khróšće

Wulki wubjerk **gardinow.** 3-dźělne wokna wot 3,50 hr. Rjane nazymske a zymske **wobleki.** Štrykowańske wobleki za žony a dźěći. **Klubowe lacy** za muže a hólcy atd.

Wšě družiny hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje z. dr. z w. ruk.

Našim sobustawam wozjewjamy, zo wot

8. hač do 22. januara w našej wosebitej rozdźělenji w Budyšinje na Hošće hasy

wosebite dny z dwójn. wróćozarun.

zarjadujemy

Žane wupředawańske wěcy — Jenož porjadne twory

Woblekowe tkaniny .	mtr wot	1.40 hr.
Košl. barchent, smuh.	mtr wot	0.50 hr.
Spanske přikrywy	wot	6.— hr.
Strowotne ložowe plachty	wot	3.90 hr.
Najlěpša šěra wołma, pasmo	wot	0.90 hr.
Njepřemok. kabaty, imprägn.	wot	9.50 hr.
Mantle za žony a dźěći		
Pulovry a štrykow. lacy		
Wołmj. žonjace nohajcy	por wot	2.— hr.

Najtuńše wobličenje płaćizny

Jara přihódna składnosć k nakupowanju

Předawamy jenož na sobustawy!

Zonj. stupnje ze spinku	por wot	6.95 hr.
Dźěćace lakow. stupnje	„ wot	6.95 hr.
Pisane brokat. stupnje	„ wot	8.50 hr.
Mužace šnórow. stupnje	„ wot	14.— hr.
Dźělańske stupnje	„ wot	10.— hr.
Zwjeršne stupnje z gabertina a z trikota z paskom a wotthorhanskim zamkom	„	11.25 hr.

Do Budyšina přiśedši zetkujemy so stajnje

W Lehmancc kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a štomowe tykancy z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Njekupujće drohe znate, ale wjele tuńše pomjerjene

palenicy

1/1 tr wot 3.— hr. woptanki darmo

Hermann Klemm nasl.
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Ručne dźěła

wołmu a wušiwanja

kupuje-će derje we wosebitym wobkhodźe

Günthera w Budyšinje rožk Žitnje hasy rožk Mjas. jatkow

Při najwjetšim wubjerku tunje płaćizny

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Nezorsk. dr. 15 hodła niedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portrátow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industrija, hwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2436.

Hosćenc w Šunowje

na 3 kralow REJE

Hosćenc w Haslowje

Sobotu 4., njedźelu 5. a póndźelu 6. januara so

kózłopiwo toči

5. januara přizamknje so 4. załožeński swjedźeń

Zaměšanskeje dobrowóln. wohnjowoje wobory

Přećelnje přeprošujetaj

Wohnjowa wobora — Jan Měrćink a mandź.

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Kutha

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a płatow kaž też wotćahi wšěy wustojnje a najspěšniśo.

Wosebity wobkhod

za

Rawočnicy, šćiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.

Specialist
nowočasnoje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Přesadźowanje palneho drjewa

Srjedu 8. januara t. l. budźa so na **Wutołčanskim** rewěrje (Zahroda, Depjeńka, Wjeńkec kerki, Wićazec kerki, Kotał, Hromadnik, Hoblandec kerki a młyn)

119 rm palnych kuluchow, wot tych wokoło 25 rm twjerdych
wot tych wokoło 13 rm lipow. wužitkn. šćěpow
20 łěšć. hałozow. hromadow
9 šmrěk. doln. hrom. wot tutych 1 jasenjowa

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Započatk w 9 hodź. we Wutołčanskej zahrodźe (aleja). Šmrěkowa žerdźe so stajnje swobodnje předawaja.

Ryćefkrubło we Wutołčicach 4. jan. 1930 **Wilhelm Herrmann**

Přesadźowan palneho drjewa

na Kupojanskim revěrje budźa so **póndźelu 13. januara 1930** we wotdźělenjach 51, 52 a 53 nastajene

60 rm khójnow. palnych šćěpow
250 rm khójn. palnych kuluchow

pod do časa so wozjewjacymi wumjenjenjemi za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Drjewo leži njedaloko Kobjelnja. Dobre wotwoženje. — Zetkanje w korěnje w Kobjelni dopołdnja 1/2 10 hodź.

Kupojanske hajniske zarjadnistwo

Tak mnohe wopokazma wutrobneho dźěłbraća při zemrěću mojeho lubeho mandźelskeho, našeho dobroćiweho nana, mašinskeho twarskeho mištra

Arnošta Faltinga

su nas hłuboko hnułe.

Z cyłeje wutroby dźakujemy se

za wšu lubosć a wutrobne česćowanje, kiž su so nani ze wšěch stron při přewodźenju wopokazałe

We hłubokej zrudobje

Łejna Faltingowa
a dźěći

W Njeswačidle, 4. I. 30

Přiloha k čísle 3 SERBSKE LUDOWE NOWINY Sobotu, 4. januara 1930

Nowolětne dźěło pola Budyšina.

Njedawno žony w nasćipu dźenika rozprawjeli, kak žo wobkhad ſ hodownymi paketami na tudyšćim postu wotwita. Dźensa chcemy mały pschehlad dać, kajke dźěło žebi pół k nowemu lětu wot pschistajenych listowych žada.

Wobkhad ſ hodownymi paketami, byrnjež wjetšchi byl, je žo tola bźiwajo na dobre sarjadowanje hladźo wotwiež mohł. So mózachu žo mnohe wot rumpodicht pósłej dowěrjene dary w prawem czasu na hodowne blido ſtkać a ſ tym wjeselo ſbudźeć, ma žo pół niz jenoż ſwojemu ſwědomitemu personalej dźakowacz, ale też Bohemu wjedru, kiž je naš lětsa psched ſzpschećzanmi a ſurowymi mrózami ſakhowało.

Po pschipkatwje paketoweho wobkhada běži wobkhad pola pósta sažo w prawidłownych koltjach. Tola jenoż někotre dny. To je cźišchina psched wulkim wichorom, psched nahłym pschiliwom, kiž nawali žo ſ wobkhadom nowołětnych dopiſow. Ale pół, žo ſ tajkim nawalom njeſatraschi, ale hlada tomu ſměrom a ſe ſaczuećom, ſo je ſwojej wězy ſrośćeny, napschećžo. Je dźě hacź dotal dokonjał a pschekonja wobkhad też tón króć, dokelž móže žo na ſwólnisć a radoſcź k dźěłu ſwojeho personala ſpuſchćeć. Pschihoty ſu jeźinjene. Kóždy pósłowy pschiſtajeńź ma ſwój dźěławy porjad w rukomaj.

Kajke ſyły listow, dopiſnizow, cźišchećzikow maju žo w běhu diweju dnjow wobdźěłać, to ſamóže ſnaſdalakstojazy ſedy ſapschihjeć. Hižo 30. dezembra ſapoczinje žo wobkhad ſ nowołětnymi dopiſanmi we wotkhadźazem ſměru. Pschiběra kaž ſalwina 31. 12. pschipołnuju a wotebéra na tutom dnju hakle wokoło 20 hodźin. Nadróſne listowe kaſchćiki, wožebje ſmutkowneho města, njechcychu mohle ſyły wopschihjeć, njebychu-li žo kóždu hodźinu wuprózdnjate. Dźe wo to, ſo by tych wjele tyſacz podatych dopiſowych pożnykow tak rucze hacź žo hodźi k pósłej pschi dwórniſchćeju dowiſeno było, hdźež pilne ruzy na nich cźakaju. Tohodla wobſtara žo wuprózdnjenje listowych kaſchćikow 31. dezembra ſ autokolibemi. Spěchne phänomobile ſchikaja (ale jenoż ſ poliźajſzy dowolenej ſpěchnoſcźu), wot liſtowcho kaſchćika k liſtowemu kaſchćikej po hańach.

Mjes tym je hewak wſchědne dny ſo wokoło 33 000 wotkhadźazych listow, dopiſnizow, cźišchećzikow wobdźěła, ma žo na pożlednim dnju lěta nětko ſo 250 000 wobſtarać.

Naſběrane dopiſy atd. ſo najprjedy na wulke blido wuſypnu a „kładu", t. r. ke kolkowanju prawje położa a pschindu wotkam k elektriſkej cźerjenej kolkowazej maſchinje. Ta je, kaž ſo ſda, njenaſytna. 400 dopiſow ſwotkołkuje w kóždej njeńišchinje bjeſkoročnje a njeſprózniwje, byrnjež ſy hódźiny dołho njepschestajwaju dźěłała. S kolkowazeje maſchiny pschindu listy k pschedrjadowarjam, kiž też rěkaju „Grobſortierer". Tam ſo ſyły najprjedy roſpěłuja po wjetšchich měſtach a wſach Budyſkeje wokoliny. Schtož do tutych pschiſłoſtow njeſłušcha, pschedrjadźuje ſo ſo żeleſnicźnych cźarach (na pſch. Budyſchin—Kohlfurt—Wrótſław, Budyſchin—Drježdźany, Drježdźany—Reichenbach, Drježdźany—Réſawa—Lipſk, Drježdźany—Podmokły, Drježdźany—Barlin, Biſłopiža—Zitawa atd.)

To je pschi dźeſkowy worſzad, psches kotryż dyrbja poſłyſchi pscheběhnyć. Druhi ſapoczinje ſo pschi rosrjadowańſtich połzach (Feinſortierſpinden) ſa jednotliwe turſy. Wuběrarjo (ſ roſdźělom wot pschedrjadowarjow) pschimaju ſo dopiſow ſ wožebitej ſwědomitoſcźu a lubosću. Woni ſu hordźi na to, połnyli do cźiſła roſrjadować. Tu ſwjaſaju ſo ninto ſamych liſtowych walcźkow ſa wſu też tak mjenowane „cźarowe walcźki" (Streckenbunde). Na pschiſład ſa Shorjelz—Hirſchberg, Kohlfurt—Kladſko, Barlin—Seżećin, Barlin—Hamburg, Hannover—Kölu, Drježdźany—Kamjenica, Kamjenica—Aue—Adorf, Hof—Bamberg—Würzburg, Halle—Halberſtadt a druhe ſyły. Wukrajne liſty ſwjaſaju do wotpowědnych krajowych walcźkow.

S lětadelhej dźěławoſcźu ſu žebi ſaſtojniſy w rjadowanju dopiſow wulke ſenjepiſne wědomoſcźe pschihłowili. Njedźiwajcy toho wſchak ſo tola tu a tam ſtawa, ſo njenamaka žo ſa dopiſ abo dopiſnizu ſwopředka žadyn pschiłopk (Fach). To ſu tak mjenowane „lěnje" liſty, t. r. tajke, kotrychž poſtajene měſto je najprjedy njeſnate. Sa te „lěnje" liſty, — hodźi ſo też cźeſ hjeſdomowinſke liſty, — maja pak wožebje naſhoniſci ſaſtojniſy ſwoje ſobuczinjeńſze. Jimaju ſo jich a hladaja, hdźe bychu je poněſeſći. To poradźi ſo druhdy hakle ſ pomocu pschirucźkow. „Jara lěnje" ſtoji pak to ſ tajkimi poſnyłkami, kiž njeſodźa žo njedźiwajcy wſchelo prózowanja perſonala a pschi njedoſtatku měſtneho ſapiſa poměſćeſći. Sču to ſwjetſche poſłyſchi do měſtow abo wſow, kotrychž mjena ſu tu wjazy krócź ſaſtupjene. Když ma tajſt dopiſ mjeno ſwojeho wotpóſłarja, je to jara rjenje, dokelž móže ſo wotpóſłarjej k dowupjelnjenju abo k wudoſpolnjenju adreſy wróćićź. Srudźaze wſchak je, njeje-li to tohodła móžno, dokelž njeje wotpóſłar ſwoje mjeno napiſał. Tajka poſnyłka woſtaje, tak jara hacź to pół wobžaruje, njewobſtarana a žo poſdźiſcho ſpali. Ach, kak někotreźkuli ſprawnje wuprajene ſwojopschećzenje njedoſpěje psches to ſwojeho ſamjera.

Wot wuběrarjow wobdźěłane dopiſy wotwjeſu žo na dwórniſchćowy pół, tiž je jich poſtajenemu měſtnu bliže pschinjeſe. Je-li wuběrać ſwoje najlépſche dokonjał, to ſalutuje dwórniſchćowemu półſtej dźěło w jeho wožebje cźeſkej ſłužbje. Wółſtowy ſaſtojnik pſchi dwórniſchćeju žo ſnuſtka, ale wón móže žo też pratwje roſhlađować, je-li trośch ſo jemu ſiwjenje we wuſkim dwórniſchćowem półſtowem wołu ſ tym ſtłali, ſo jemu „wołwjaſowakowe" abo „ramſchowe" walcźki pschinjeſu. Schto je „ramſchowy" walcźk, to móže žebi hracź berje pschedſtajićź. Njeje to nicźo złe a nicźo połoźcźine. Je to „měſchenża". A wołwjaſkowy walcźk też nicźo druhe njeje. Ale k cźeſcźi wobſtaranſkeho perſonala ſnjeſ žo rjeź, ſo dźěła ſwojeznu ſchelźu w jěžbazem póſtu do rukow, a k tomu žo też pschezo ſažo naložuje a namołwja.

Pschi pilnem dźěle, pschi boju pschećzéiwo pschiliwej liſtow minje žo poſtowenu cźaſ kaž by cźapku wo ſcźěnu ſmrokнуć. Hdyž pak potom ſwony nowe léto pschiwitowadaju, hdyž w domjaznoſcźach a kórcźmach a hoſcźenzach pschećzeľſo a ſuaczi ſtare, druhdy doſcź woſtudke lěto wuſobinuja, a nowemu napschećžo wuſkaja a žebi wſajomnje ſwoje pschaja, to poſtowy khwilku wotpoćźinje.

„Wjele ſboja" a „wſchitko najlépſche" klinéi ſ erża k cźeſi. Na to poſłucha žo na měſtnach najpilniſchejo dźěła wožebje ſwjatoczinje. Hiſchcźe nětko hodźin a hrejże podatych poſnyłkow ſu duzy po puću k poſtajenemu měſtnu. Bitwa je bita. Sapoczinje ſo druha, w kotrejž dźe wo pschikhađźaze dopiſy. Druhdy ſu wěſto tak pilnje piſali a lubych Budyſchanow wopomnjeli. Wjele, wjele ſ poſtowymi poſnykami najwjelnjeńſych měchow wotbywaju dwórniſchćowe póſty tudy. Nětko rěka, też tute prawje bórſy mużej abo žonje doruczićź. K tomu je najprjedy roſdźelenje po wotewſarjach (też rěkajcych „Schließfachabholer") a po pschipóſłańſkich wokrjeſach trjeba. Też tu na tutom měſtnje „Entkartung" mjenowanem, je pilne dźěło; pschetoż wſchitke tele ſwjatoſchćeza dyrbja dźe po możnoſći 1. januara ſo do rukow doſtawarjow doſtaćź. Hewak pſchikhađźeja na Budyſki póſtowy haut wſchědnje nětko 26 000 liſtowych poſnykow. K nowemu lětu pak jich ſnajmjeńſcha 200 000.

Hdyž nětkotrjeźkuli hakle ſ wjeſoleje Sylweſterſkeje ſwjatoczinoſcźe ſo domoj nawróća a ſo k mérej podawa, wuſkhađeja liſtowi rano 1/2 8 hodź. ſ domu a dyr na pół, hdźež ſapoczinu nětko ſa ſwoje wobwody ſchebleźaze listy po hańach, namjeſtach, domowych cźišłach, połhodach roſrjadowacź. 47 liſtowych, 6 pjenjeźnych roſnoſcherjow a 5 wjeſnych liſtowych khodźa 1. januara po ſkhodach horje a dele a po wſach, ſo prózuju wſchitke dobre pschecźa k ſwojenu zyłej dowjeſej. Kaž pſchi wotkhadźe, tak też pſchi pſchikhađźe liſtow: Bywaju „lěnje" a tamo „jara lěnje" liſty, tola cźłowjek ſnjeſ ſo ſpokojeź, wſchitko ſo cźiſni, ſo bychu kóždy dopiſ, kóżda dopiſniza, kóżda cźišchećzerſka wěź ſo na ſwoje poſtajene měſtno woſtarałe.

1. januara, byrnjež by to ſwjaty dźeń byl, ſo też pjenjeźy roſnoſchuja. To pak ma ſo w tutom padźe prawje wuſkazeź. Pschetoż: pjenjeźni pſchinoſchećzo maja hewak też to woſchćiwiſćo, też pjenjeźy (póſtowe nadawki a dobérki) wotewjeſć. Tola k radoſći wſchěch, kotrychž to ſtara, budź hiſchcźe tak wuſběhnjene: pjenjeźy pſchihoſchećzerjo njeſiju 1. januara ſobom pjenjeźy wotewěrarjo. Póſtowe nadawki a dobérki (powſchitkownje njeliſowane) njeſmjeđa 1. dźeń lěta žanu radoſcź inićźeć. Woſtanu leža. Ale jenoż hacź k 2. januarej. Na tutom dnju ſapoczinje ſo prawidłowe dźěło też pola pósta ſažo.

Wſchěm tym mnohim ſwojopschećzerjam, kiž pożrědkowcź měſeſche pak pſchijimnu winowatoſcź, pſchidruži ſo pół na tutom puću: Njech ſo wſchitke dobre pschecźa dopjelnja!

Hadłump.

(Wobras ſe wſy.)

„Khóts draeź, jchtó dha tak tepje kaž tajſi ſtary grenaděr", ſantori hoſpoſa, hdyž ſłyſchi po dworje ſchlapacź, ſo wſchitke ſuſki na dworje roſcźekaju. Aha, hadłump pak tu ſažo je. „Wjhſkach hijom, ſo ſy wunuſk. Njeſiju dołho pola naſ byl. Takſe cźerwjene lige kaž dźeńja maſch, to hiſchcźe khěts do trawy kuſacź njebudźeſch." —

„Nè, nè, mloda žona, ſchto dha ſebi tola myſlijſch, cźim ſo tola hiſchcźe ras woženicź. Njeſiju dha hiſchcźe rjany khadła? Nuny kaž ſwęża a ſirowy kaſ ryba we wodźe. Ale ſ wami ſónſtlmi wſchak nicźo njeje. To mójeźi ſebi duſchu ſ cźěſa wumjerjaceź. Jejſaźy Handrij wſchak rad lubkowalſche a ſo ſ kóždej ſenjeſche. Ale žana jeho mećź njechaſche. Tuž drje je lépje, ſo ſo jeńtwy widam. Ale nětko ſ wězy, nimaćże nicźo na łapach, kłunkrach, ſchlipach, trundlach, koſćach, ſcźeſu a papjeri?"

„Wačzok łapow, ju wſchak, to drje tu budźe. Ale wy hadłumpjoju nochzeće nicźo ja to daćź. Schto dha pint płaćźi? — — Schtoo? Dwaj pjenjeźkaj? To drje prawy we ſłowje njeſiju. Wujaunkinje, to žane njedam! Schtyri pjenjeźki chzu ſnajmjeńſcha mećź. Nó, kak dha budźe? Hewak ſ toho nicźo njebudźe. Daſch ſchtyri abo niź?"

„Proſchu jara, mloda žona, tu macźe mećh a waſhu a tamle wonka ſteji wóſ. Proſchu, dźiće dom wot honnu, kupujće łapy a dajće ſchtyri pjenjeźki. Žane tſi dny a budźeſće hantkot hacź wyſche wuſchi, hórje hacź Schklarekoło. Proſchu, dźiće!"

„W pſchichodźe budźe tak daloko, ſo dyrbjch hiſchcźe pjenjeźy pſchihađźowacź, ſo łapy wotbudźeſch."

„Nè, pſchichodźe budźe wam hadłumpy telko płaćźeź, ſo mójeźe ſebi ſa ſtare nowe kupiéź. A k tomu hiſchcźe nékajku premiju ſa wottorhanje."

Ale wonaj wſchak ſo rotumitaj. Mjes tym je Kała bóńeżka ſ namoczenymi ſchatami a horu warjenych běrnow ſa ſwinje na bok ſtorcźiła a hrabuje zyłu hromadu łapow pod ſebadom won. To cźłowjek njeměrí, kajka hromada łapow ſo ja nětotre mężazy nahromadźi. A pſchi tym ſo tola na to hlada, ſo ſo wſchitko tak ſpěſchnje do łapow njeciſnje. Sſo wutrjeba, ſchtoż ſo nékaſ hodźi. Też w tym dyrbimy lutowacź. Pschęco ſažo ſo ſchije a płata a hałke potom, hdyž ſo wjazy jako ſapłata, hadrjeſchćo abo trėwka wujicź njehodźi, ſleći pod ſebo. Prjedy pak ſo wſchitke kłeſte, ſeke a ſpinki wotrźeja. S cźaſami ſo łapy ſ nowa pſcherja, hacź tam hiſchcźe nėſchto k trjebanju njeje. Druhdy łapka k ſawobalenju perſta, abo nékajke hadrjeſchćo k ſatkanju dźěry w hrobźnym wokuje a nėſchto ſa ſcherjenje do kalu. Abo nékajke łapy do ſchkórni ſa Jana.

Jindřich S. Baar:

Husyca.*

I.

Kóńc alcho rózka, mutny a mokry zymny dźeń khileše ſo k předčasnemu wječorej. Cźežke mróčna ſo kaž brody nad zapadom wėžachu, ſtomy — cźorne a nahe — zrudnje ſo rozhladowachu přez płoty zahrodow na błóćanu nawjes, ſepje mazaneho sněha a ledu w přérowach a hrjebjach pomałku tajachu, jako bychu ſylzy ronile z wobžarowanjom, ſo krute knježeſtwo zymy a ćmy hižo je zlemjene a nowe zarjadniſtwo naléća, ćopłoty a ſwětła njeprošomnje ſo bliži.

W tej předwječornej khwili kročeše po nawſy husyca. Dźeše ſama a ſama, pomałku a ſo komdźo kročeše, njewėše ſo wobhladowaše na prawo a na lėwo, *pozastawa hdys a hdys, druhdy połwótře, krótcy zaſčěbota*, na přeni pohlad bě widźeć, zo ta husyca — haćrunjeź bě běła kaž młody sněh — mėješe najskerje njećiſte ſwědonje, njechа ſo jej domoj, snadź ſo boji ſwarjenja a khłostanja . . .

Na ſamsnym kóncu wjeſki ſtejitej dwaj domėkaj, jedyn podobny na druhi, jako by jemu z wočow wupadnył. Před tymaj husyca ſkóńcnje pozasta a khiwiłku ſebi jej wobhlada.

„Maći — husyca!" zawoła ſu Rėzkec Hanka a pobėłmy k wrótkam, zo za njej ſuknički jenoż tak létachu. Njeſmėdźiše z domn za to, zo bě ſo jej zhubiła husyca, na kotruž mėješe kėdźbu dawać a wo kotrejž pola Rėzkec hižo myſlachu, zo běchu ju cyganjo zjėdli. Wſak bě tu wėera jich cyły wóz nimo jėł . . .

* Z knihi: „Na srdci přírody" (Na wutrobje přirody).

Za dźowćičku ſnydom cźérješo mać. Zelenje barbjene wrotka ſo wotewrichu ſėroko a hłosy radoſce a wjeſelebo překwapjenja přeczonje, haj zahoriće powitachu tu dundaeu pućowaćku.

„Husyčka luba! Hdźelia ſy łazyła? Hdźeha ſy wokoło dundała? Nó, tak pój! Pój a njeboj ſo! Njebudźemy eė bić! Hanka je za tebje cźerpiła!" ſtara Rėzkowa jej přiměrowaše a mudra husyca, jako hdy by rozumiła, wjeſele jako poſtrow zawoła: „Ka-ka-ka!" a domoj cźampaše. Přinoſachu jej ſnydom, ſtož mėjachu, warjene běrny, mėſane z wotrubami, nakraną répu, wody jej nalachu na nopaſk a hdyž přeco hiſće ſo jej jėść chcyše, přinjeſe jej Hanka tež horſć owſa, kiž běše poprawom jenoż za nukle. Husyca hoſćinowaše, daše ſo majkać, jėdźeše, piješe a móraše ſo wokoło Hanki, a ſkónčnje ſo z natykanej šiju poda *do čoplého khlėwa na nócny wotpočink* . . .

Za khwilu wróći ſo Rėzk z dźėła. W lėču khodźeše na murjerſtwo a w zymje dźėłaše, hdźež a kak ſo hodźeše. Dźensa bě cyły dźeń kopał zakłady k fabriey, kiž w blizkim měſće do nazymy hižo měješe wudźėłać hospodarſke ſtroje, płuhi a brony. Cim bliže přińdźe k ſwojej khėžcy, cim bóle ſo krėnješe. Na husycu myſleše. „Stož ſo cłowjek tu nadraćuje, prjedy hač tyeh někotrych krošikow ſej zaſłuži a takle bjeze wſeho zhubiš narez dźesatk, haj wjacy! Za dwaj dźeſataj ju dał njebyeh, přez zymu ſym ſej ju ſkhował a nėtko před naléćom, hdyž mėješe njeſeć a wnlahnyć nowu husacu ſwójbu, to ſo zhubi. Hdy by jeńoż — prajmy — dźeſać libjatow wulahnyła, je to khėtro mało, a hdy bychu kupowarſki nazymu płaćiłe jenoż pjeć złotakow za huſo, to by było pjenjez. Hdy bych to prjedy wėdźał, na ſwj. Měrćina bych husycy ſiju zwinył a ju ſam zjėdł. Bóh wė, do kajkeje mazaneje ſije je ſo dóſtała!" Takle Rėzk myſleše, dale bóle ſo mjerzaše a ſebi předewza, zo Hanku znowa a kruće pokhłoſta . . . .

„Nano, husyca je ſo wrócíła!" wuloża jemu napřećo Hanka bosy a bjez rubješka na khlowje, tajka, kaž bě jeho z wokna na ſmėrkach wuhladała.

„Njeje możno", wón myſleše a hnydom kročeše pospėši.

„Hižo je doma. Hižo ſmój ju też nakormiła. Hižo je w khlėwje zawrjena. Před khwilku je dóſła."

„Nó, Bohu dźak!" pomajka nan Hanku po khlowje, „a to ty, dźiwica, njemóžeš wzać na nozy drjewjancaj, nazymniš ſo a budźeš kaſłować, łahaduje nėtk dźowćičcy porokowaše, a by ju najradſo wokoſčt za tu radoſtnu powėſć.

Tež žona jeho wjeſele hižo na prozy powita, a wón ſam hinak njemóžeše, dyrhješe najprjedy dóńć ke khlėwej a pohladać na ſwój zhubjeny a zaſo namakany pokład.

„Wėř mi", rjekny potom zbožownje ſo wusmėwajo ſwojej žonje, hdyž husyca, jako by cheyła jeho pestrowić, pozběhny dołhu šiju a ćiſe na njeho zasyća, „je to tak, jako by ſo nam ſto krónow wróćiło, ducy ſym ſebi to hromadu libił a wſón běch njezbožowny. Jenoż dajće kėdźbu, zo ſo to njeby wospjetowało!"

„Budź hjez ſtarosće! To nam budże wuchła. Hižo ju z wočow njeſpuſćimy a k hatej dyrhi z njej Hanka abo ja khodźiće". ſłubi Rezkowa a ſwjaty mėr ſpuſći ſo wſitkim do duſe. Słodźeše jim wjeſeł. radoſć ſo z nimi za hłado ſydny, a ſtrowy, bjezſtaroſtny ſpar ſpuſći ſo jim, hdyž běchu ſli ſo lehnyć na wėcy . . .

(Pokračowanje ſcėhuje.)

Najdha Kata so njerad dźěli wot swojich kumkrow. Dźe ji z wotrěbje, kotrej hadlumpa z nimi z dwora cźehnje. Wyrnjej dodźěłarje horn tyle. Wěta dołho su ji słužile, je tešanu płosału, blotowadu, schila a w nich so hordźiła. Tole bě psched lětami mužowu nasłěpschi žaket a tuta kapa něhdy hodowniy dar jeje knjezźiwa, jako w mešcze słužeschce.

Ale tajste srudne dopomnjeńki nasch hadlumpy njesnaje. Tyka a tołka łapy do mécha. Nima wjeso też žanehu srosumjenja za tajke wokomiki dźěłenja. Jemu je wschitko jene, hacź su tute dodźerzane drasty něhdy zjamy „kljeb", laz abo chołowny tyke. Pschjeco nuts z nimi! A deleka, hdyž so mšch dźeru, kuka hischcze ras czerwjene nahkowjaze rubischko won, kaž by chzko rjez: „Ach, moja luba Kata, hlej, takle so mi nětko dźe. Ow jej!"

A wšelźakle steja wokolo hadlumpa a njesłyschcza wócka wot njeho. Horni knefl swojeho tołsteho žaketa ma sapinjeny a deleka dźetej schadnje daloko rózno. Skoro hacź na koleni. A je schórnje kuka wuschko. Tón drje pola wojakow był njeje. „Schtóž je wojak był" — tak nan pschejo prajesche — „tón njeda je schkórnjow wuschi wěschecź." Na nošu ma někajke jétjeschko a na cjapzy hušaze pjerjo. A wulka kožana toscha bomba so pod žakétom, hdyž so wún khila. Schto teź to ma w njej? Mone hižom wędźa. Chzeźa widźecź, hacź sašo nejschto dostanu. A rynka, tiž tamle j pjeslowemo saka teši, je cźehniwa waha. Woprawdźe, bjerje ju hižom won a kole j hoku do mécha, tykuje palz psches rynku a zběhuje wschu do hromady horje a hlada zyle blisko na wahu. Kaž knjes wučzeł w schuli na thermometer hlada, hacź je cźopko doseź. Runje tak to je.

„Schtyri dobre grosche, mloda žona", rjekuje a zapreje natykany méch le thěžnym durjam, so mohł wahu sašo do sala tykuncź. Hrabnje do wulkeje kožaneje tosche, tiž ma tajke žolte źiwtke wobkuli, a kotruž je žebi zyle prédku na brjuch storcźił. Khóts khort, ma cźi tón drobnych pjenjes mutska, wjazy hacź šwótk po dopołdnischich kemschach. To wschо schcźercźi w toschi.

Pschjeco wjetsche cźinja dźěcźi wocźi. Hacź teź to dźenża sa nich nicźo žobu nima? Woprawdźe, wotewri pódlanski sach a wuczehnje maly wobras je schtuczkami. Da hischcze łóżdenu, dokelź tak rjenje so dźakuja, błyschcźaty pjerschcźenik, sacźini toschu a storcźi ju sašo na bok.

Nó, tole wjesele! Pschjeco sašo hladaja na wobrasti. Chzeźa žebi je do knihow położicź. A hordźi su na žiwoj sloty pjerschcźenik na porjeze.

Mjes tym žiwari macź wó sjtwi: „Wbi a hańba, sa ichtyri groschе tajstle wulki méch lapow! Tón njech jenoż mi sašo pschijdźe. Tomu žanych lapow wjazy njepschedam za tajstich „por lopich fenikow". Radšcho je spalu!" A tola tykuje ichtyri groschе do schatki na połcach. Mój jejdrko, to je dwoje, mécź a niz mécź. Ale schécź groschow bě tola dacź mohł."

Hadlumpy wošmje méch na khribjet a donješe jón na wós a wknje jón pod krow. Dojeźe kusk dale, wosmje próschny méch pod pažu a hže do druheho statka. Kruch załostuje thorejtu je jeho krutu wós. A staru konik nima wjele wjazy na mkuje. Je drje jemu j pschikrywom a starym mantlom khribjet wodźet, so ho njeby sasymnik. Nó, to dźeń konje hutko thorja a tónz wosmu. Nasch dźeń by rjekł: „Je kaž tajši dejewjany kóžlik." Ale nó, pola hadlumpa nima stara cźebla wjele cźahacź a tak žiwjeń słužbu wukonja.

Dom wot domu khodźi dale. S kóždym je derje snaty, hdyž hižom na wschě 30 lět tu lapy kupuje. Wožeže pola dźěcźi ma dobre mjeno, druhdy lěpsche dyžli rumpodich. A hdyž je wjetsu wotklepał, dojeźe hacź ke korcźmicźu, hdyže so do sjtwy, wotwali žiwoje wulke pomaški j rublischka a traje žebi j nožom kusli. Pije k tomu karancźk piwa a hischcze jedyn schcźipak. Wo dobrej pol hodźinu cźampa j konikom dale. Spěchnje wschak to njeńdźe. Ale dojeźe hižom tam, hdźeź chze, jeli pod kolo njepschińdźe.

Wjele wschak je žo w tebi, luba wjeska, pscheměniło, so ho ztoro žama wojazy do wschеho njenamakam pschi tym nowym modernym krimkramom. Ale hadlumpy je cźi žiwerny wostał a khodźi runje hischcze tak kaž tehdom psched potita lětami.

Z cmejnskeho žiwjenja.

Pohrjebnje pohrjebnje cmejnskich sastupjerjow w Hodźinu.

Pohrjebnje pohrjebnje cmejnskich sastupjerjow sašchłeje wólbnje doby běschе pónđelu w „Krajnej gryčcźe". Prófstwa knjeza Hermana Schmidta wo rukowanje sa twarjenu pohrjebnu, tiž chze prófstwar na so wjacź, so pschisjwoli. Prófstwa knjeza Kurta Schattela so wroczo staji, jo by so wujasnilo, hacź ma Hodźijska gmejna prawo, bokelź leżownosć leži na Seńchowitich jahonach, dale hacź je pschedacze leżownosće sawěscźene a wobstojaze prascheńje, dejschczowu wodu naftupaze, farjadowane. Na kupjenje 7½ kórza pola wot Bolborcźanskeho ryczetkubka mjes Praskowom a Nowymi Błohaschcźanami ma so dźiwacź a so w prawem cźasu jednacź sapocźeć. Prófstwa Hartwigowa, tiž jedna wo tom, so by so jemu wotschkodźenje sapłaczilo sa wotedatu pódu, kaž teź sa wuschiche natwarjenje murje pschi wošcherjowanju puca, so pschiswoli tak dałeko hacź je so z prófstwarjom płacźijna wujednała a wutslědk ma so nowym sastupjerjam k wobsamknjenju pschedpołožicź.

Pschecźiwo wotmyślenemu twarej žylnoprudowego powoda ma so tohodła najrasnišcho protestowacź, jo tón pschebliško pschi wšu pschińdźe. Namjet wo tom, so ma so sa nowo natwarjenu studnju we wšu Darinje wodowy dawk sběracź, lěwiza wotpokasa. Knjes Hahn k tomu so wupraji, so to njeje žadyn wodowod a tuž njemóże gmejna nuśowacź dawk płacźicź. Knjes Biesold namjetowaschi, njes tym nicźo njewobsamknycź, ale gmejnske sastupjerstwo ma we tom zhrowaduje z Darinskimi wobydlerjemi we sjawnej zhromadźisnje jednacź. Jenohłóšnje so wobsamknu, tutón namjet nowemu kolegiju pschedłožicź. We poslednim pohrjebnju hischcze njewujasnjena naležnosć wo puću dla hromadukładnja je so nětko z wobhonjenjom pola hamtskeho hejtmanstwa wujasnika. Praskowski pucź njebudźe hacź do Larahez kekkow sjawny. To žanitne płacźi teź sa pólny pucź wot statneje dróhi hacź do Debrikez. Mlynski pucź do Darina je sjawny, ale sa pschehodny wobkhad sakasany.

K pohrjebnemu pschihotowanju ludowych kupjelow ma so łuka k ranju wot Kicźerskeho puca pschi hromadukładnju namjetowacź. Prófstwa knjesa Pjecha, nastupajo dźerzenje jónskeho pohrjebnego, ma so potom hakle rozrisujacź, hdyž je so hamtiske hejtmanstwo wo njej wuprajiło. Kuh Neitlerjej leżownosće je hotowa a bu schwalena. Nowy pucź z Praškowskeho puca hacź k Selenemu dołu ma so hacź k nowej pěskowej jamje tak bóry hacź so hodźi natwaricź. Nowy most natwaricź sdobom pschi twarjenju puca pschewosmje hromadukładnjeńske druźstwo.

Na łónzu dźakowasche so knjes pschedsyda kaž teź knjes měschczanosta z wutrobnymi słowami wuhywazym sastupjerjam, to su knjeza Gagel starschi, Freudenberg, Hennersdorf, Richter a Rämich, sa jich dźěławosć w słužbje gmejny. Knjes měschczanosta wusdobny hischcze zyle wosebje, so njech je wobémaj starschimaj, mjenujzy prénje njenowanymaj knjesomaj, kotraj staj lětdźesatki we sajtnje gmejnh dźěławoj, dołhi a wjesoły wjećor žiwjenja spožcźeny.

Powěsće wo cyrkwinskim žiwjenju našich serbskich wosadow w Ječe 1929.

S **Wjelećzina.** Pschichodnu njedźelu 5. 1. wjećzor we 6 hodź. wotmeja w našchim Božim Domje posawnišku mišijonsku hodźinu. Na tute sjwjedźeńsku hodźinu pschezproschuja wschěch wosobnych, wosebje wschěch wosadnych, wosebje wschěch pschećelow a lubowarjow dobreje cyrkwinskeje hnadźy. — Nasicha wosada liči 4000 duschow. W Božim domje wotměchu loni 44 spowědźow, kotrymž 2317 spowědnych pschikhadźachu, tamne lěto běchu jich 2396. S lonischich spowědnych běchu 923 mužow a 1394 žonow. Dale dostachu 58 (tamne lěto 45) žwjate wotkazanje doma. Mjes spowědnymi běchu 59 (tamne lěto 76 konfirmantow, a to 34 hólzow a 25 holzow. Narodźichu so 75 (tamne lěto 88) dźěcźi, mjes nimi 35 hólzow a 40 holzow. Mrowonarodźenych dźěcźatkow bě z nich 5 (tamne lěto 2) a trójzy dwójnicy. Pschipowědali su we našchim Božim domje 42 porow (tamne lěto 51), i nich buchu tu 32 (tamne lěto 40) porow wěrowanych. Dale wumrěchu 51 (tamne lěto 43) wošobow. Tu pohrjebachu 67 (tamne lěto 47) wošobow, z nich na Hornohórcźanske pohrjebnischcźo 3, sydtke 64 na Wjelećzanšku Božu rolu. Našłarscha wosoba dožpi 89 lět, 5 měsazow a 8 dujow. Wušchěnych so ma, so buchu loni jenoż 8 dźěcźi wjazy porodźenych hacź na wožadnymaj pohrjebnischcźomaj semrětych potkowanych. Pschikasane 14 zyrkwinskich kolektow wunjeschu 754 hr., tamne lěto 683 hr. Pschedewschěm ma so nasponmnicź kolekta na sjwjedźenu sjidu sjidu kralow sa sjwjate mišijonstwo 190 hr., tamne lěto 130 hrimnow. Tola loni padny tutón sjwjedźeń na njedźelu. Sa sjutki luboscź: wožadni 1616 hr., tamne lěto 1560,82 hrimnow wopruwachu. Loni 5 wožobow z zyrkwje wustupi a runje telko so jasno do njeje wróći.

S **Hurźiny.** Zyrkwinske powěsće wo wošadnym žiwjenju w lěcze 1929 su sćěhowaze: Wošada liči 987 duschow, cźitarjow „Pósła" 21, narodow (khcźenjow 27 (29), pacźeńtich dźěcźi bě 15, wkrowanjow 11 a spowědnych 663, pokhowanych bu 18.

Na tšoch kralow

abo: swjedźeń Khrystusowcho zjewenja.

Po swojim khosu.

Pohanstwu njech jasnosć skhadźa,
Zalem Boži rozswětl so!
Illejće, kajku krasnosć dadźa
pruhi zboža Bożeho!
Zapomnił Bóh luda njeje,
kiž bě w słužbje bědy zleje.

2. Ach, kak zaslepjeni běchmy
prjedy swětła skhadźenja;
z njebjes wuzamknjeni dźěchmy
wšitcy pué do skaženja!
Mysl wša naša k swětej dźěše,
požadanje zeńske běše.

3. Potajna bě rada Boża,
hnada njeswěcźeše nam;
nichtó njeznaješe zboža,
swětła na cźěr k njebjesam,
kiž by móc nam nowu dało,
jasnosć na nas rozsěwjało;

4. Ale jako z wysokosće
pohlada k nam skhadźenje,
přesadźeni do swětłosće
buchmy hnady zbóžnoje,
kiž je stysk wšón wotehnała,
ze swěta cźmu z bědu wzała.

5. Tuto swětło njeda motać
nimo cźěrje wěry nam;
wěcźnje zmjju, Knježe, dodać
dźak za tutón dar cźi tam,
hdźež nas jónu dowjedźo
k tebi dom do zbóžnosće!

6. Posylnjej nas, Jezu, z mocu,
zo za tobu slědźimy,
wšón cźas dobywši nad prócu
a tak w skutkach prawi smy!
Z tobu jónu w Božim raju
błyšć skhać hwězdow zbóžni maju.

7. Zjewjenje mi wupjelń twoje
dušu we wšej tyšnosći,
twoje zjewjenje teź moje
přeće spokoj we smjerći!
Knježe, zjewjenje budź twoje
jenak přeco swětło moje!

8. Jezu, ze swěta mi zleho
wućahnyć daj z wjeselom
do swětła tam njebjeskeho,
hdźež so zbóžnych błyšći dom,
a so z krónu wupyšeni
budźa jasnić wumoženi! —

Jan Rist 1609–1667.

Porjedźeńka. Hłós kěrluša — před tydźenjom — je: Jezu, daj dobyć! a 5. hrona rjadka 3. a 4. rěkaj: Bóh wam — ach, njestyšće . . . jeho! — wěcne da žiwjenje . . . .

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu po Nowem lěcze, 5. januara 1930.

Prědowanski tekst: 1. Pětra 4, 12—19.

W Pětrowskej cyrkwi rano ⅛8 hodź. prědowanje (farař Siegemund), dop. ¼12 hodź. kemšenje za dźěći (farař Siegemund).

W Marijnej a Marćinej cyrkwi rano we 8 hodź. spowědź a swj. wotkazanje (sup. Fröhlich), dop. w 9 hodź. prědowanje (farař Berg), w 11 hodź. kemšenje za dźěći (farař Große). — Zbórka za misijón mjes pohanami. — Krčeńsku Božu słužbu we wobeměma cyrkwjomaj (farař Große).

Łódź „Bremen" přewjeze za 57 miljonow a 600 00 hr. złotych pjenjez do Londona. Złoto je w sudźikach.

Nowotwar cyrkwje so zasypnył. Pónđelu 30. 12. 29 zakhadźachu njemdre powětry po cyłej wjećornej Europie. W Dortmundźe nowal torhacy wětr nowotwar cyrkwje Pětra-Mikławskeje wosady. Sćeny běchu z betona a hižo 30 metrow wysoke.

Troch kralow, póndźelu, 6. januara 1930.

Prědowanski tekst: Jez. 60, 1—6.

W Pětrowskej cyrkwi wječor w 6 hodź. prědowanje (sup. Fröhlich).

W Marijnej a Marćinej cyrkwi dop. w 9 hodź. prědowanje (farař Schneider). — Zběrka za misijon mjez pohanami.

Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowskej cyrkwi modleńska hodźina za njedźelniče. — Wutoru (z wuwzaćom) pop. ¼4 hodź. w evang. towaršowni wosadne žónske towarstwo. Přednošk knjenje Rosenkranzoweje wo „wuznamje dźěła V. D. A.“. Bibliska hodźina fararja Berga wutoru w evang. towaršowni wupadnje. — Srjedu pop. w 4 hodź. w Societet žónske misijónske towarstwo (Zwonkowny misijón). — Srjedu pop. ⅙6 hodź. w evang. młodowni na Hrodowskej hasy 6, holčace bibliske kolo za šuleŕkow wyššich wučerjow (M.B.K.). — Srjedu wječor we 8 hodź. w Tuchorskej cyrkwi pozawniski misijónski wječor Budyskeho misijónskeho dujerskeho khóra, posylnjeny z pozawniskim khorom krajnocyrkwinskeho zhromadźeństwa. Zastup darmo. Porjadk pěsnjow je po 20 *pjenježkach při cyrkwinskim zastupje dóstać.* — Štwórtk pop. ¼4 hodź. we wosadnej diakoniji Evangelske šijace towarstwo. — Štwórtk wječor we 8 hodź. w evang. młodowni na Hrodowskej hasy 6 hodźina módreho kříža. — Pjatk, 10. I. pop. w 4 hodź. w Societet Gustav-Adolfowe žonjace towarstwo.

Z našcho kulturneho žiwjenja.

Zhromadźizna zjednoćeństwa serbskich wučerjow.

W Budyšinje, 2. wulk. róžka 1930.

W róčnych časach zeńdu so serbscy wučerjo zwjetša k porjadnym wuradźowanjam. Tak tež zańdźeny štwórtk we „Woprawnym“. Horliwy narodny prócowař, knjez wyšši wučeŕ Marćin Kral-Zarěčanski, witaše po dołhim čakanju wjetšu ćrjódku wučerjow, kotříž so hrozneho wjedra bojeli njejsu. Tón króć mějachmy česć, teŕ našeho lubeho wótčinca, k. dra. Muku, w našich kruhach powitać. Na prozy noweho léta přeješe wšitkim čilosć a strowosć a Božeho žohnowanja we swójbje a powolanju a w dźele za luby narod. Wozjewjeny dźeński porjad so skhwali. Najprjódy jednaše so wo dokónčnym wudaću spěwnejezběrki za serbske dźěći a to prěni dźěl (delni skhodźeńk). Dla wysokosće płaćizny so njedowujedna, doniž docyjny manuskript njepředleži.

Knjez hudźbny direktor B. Krawc so pisomnje dla khorowatosće zamołwi a předležacemu prašenju wujasnjenje poda. Tak je jena Lipsčanska firma zwólniwa, dźěło wuwjesć a płaćiznu postaji, hdyž ma rukopis. Jedna so wo 200 eksemplarow. Dokelž pak bě też Smolerjec knihićišćeŕnja jara přihódnu poskićeńku pisomnje zapodała, dha so zhromadźizna za nju rozsudźi, runje tak też ćišćane dypki (noty) za dosahace mějachu. Po zhotowjenju rukopisa chce so ćišćeŕnja hnydom do dźěła dać, zo by knižka k jutram hotowa była, čehož so sobustawy wěšće nadźijeja. To je w zajimje towarstwa sameho. W dalšim naspomni k. Krawc rěčno-spěwny serbski kurzus. Dokelž je so Zjednoćenstwo w swojim času za njón wuprajiło, chce spytać jón z kurzom zjednoćić, kiž ma so lětsa w Kamjenskim wokrjesu wotměć. Snadź hodźa so přisłušne lekcije w jenej šuli wotměć. Najlepje by so w času wot wulkich próznđnin hač do Michała hodźał.

Dla zwjedźenja trěbnych pjenježnych srědkow je so hišće jedyn puć namakał, tež so z jeneje strony pomoc přilubi. Knjez kantor Symank namjetowaše, zo mohłe serbske nalutowarnje tutu ważnu kulturnu wěc financielnje podpjerać. Předsyda naležnje namołwješe, „Zahrodku“ a „Kwětki“, tohorunja też knihi z nakłada „Dom a swět“ pilnje rozsěrjeć. K tutomu zamérej je towarstwo „Ad Černy“ 100 kniňow za šulske poměry dariło. Hodźa so derje za šulske knihownje. Z dźakom so tutón hodowny dar přiwza, kaž też dopis lubeho přećela Vladimira Zmeškala. Hišće druhe přihódne knihi so poručachu.

Dla předležaceje peticije na sakski sejm wuwi so dlěšša rozmołwa. Mnohim wučerjam wona hišće docyla znata njebě. Bě so tola w prěnim rjedźe jim připósłać dyrbjała. Kaž so zda, njejsu wšelake wsy ju dóstałe. Tuž je najwjetši čas, hdyž dyrbja peticije hač do 10. t. m. zhotowjene być, dokelž so sejm 14. wulkeho róžka zeńdźe.

Wo Raju bě nětčiši 1. redaktor, k. kantor Rězak pisomnu rozprawu pósłał, dokelž bě wosobinscy zadźěwany. Na 1700 eksemplarow so ćišći a wupósćele. Bychu-li so wšitke porjadnje po 10 pjenježkach zapłaćile, dha by so cyle derje dźeržał. Dla njeporjadka w płaćenju je wjetši deficit nastał. Njech so temu bórzy wotpomha. Pominało je so dosć. Dale prosy redaktor podpjeru z nastawkami a wobrazami, dokelž je jeho žórło tak daloko kaž dočerpane. Předsyda witaše wosebje nowe towarstwo evangelskich serbskich wučerjow a přeješe, zo by na swojim polu wuspěšnje k lěpšemu šule a ludstwa skutkowało. Spominaše też na Towarstwo Pomocy, kiž chce lětsa swoje 50lětne wobstaće woswjećić. Wone je powšitkowneje podpjery hódne a trěbne, dokelž žadanja na nje dźeń a bóle rostu. Tež wo serbskich hrach so poměra, ale jenož skrótka, dokelž časa njezbywaše. Tola so prošeše, tajke hromadźić, zo mohła so snadź nćkajka zběrka k jutram wudać. Předsyda poskići wšelake pokazki, kaž su je hromadźili z Döring, Babik, Garbar, Nyčka, Jakub Kral a druzy.

Na poslednim posedźenju Domowiny je so přało, zo by so na paedagogiskich institutach w Lipsku a Drježdźanach też serbšćina wućiła. Na namjet zjednoćenja serbskich kat. wučerjow je kat. wučerski zwjazk w Sakskej na swojej hodownej zhromadźiznje zastupjerjow w Drježdźanach jenohłósnje wobzamkło, přisłušnu prócstwu na ministerstwo podpjerać. Tež naše zjednoćenstwo chce powšitkowne sakske wučerske towarstwo za to zajimować. Ale też serbscy studowacy w Lipsku a Drježdźanach móliłi tutu prócstwu na přisłušnym městnje (dr. Richter a dr. Seifert) zapodać.

Na kónču zwjeseli nas předsyda z rjanej nowinku. Hižo léta dołho wobsedźi Maćica krasne klankodźiwadła. Njesmě dale w rumnosćach Serbskeho Doma płsnić, ale do serbskeho swěta. K. Měrćin Nowak, naš znaty dźełaćeŕ na narodnym polu, je zwólniwy, tute klankodźiwadło na wsach (před dźěćimi a dorosćenymi) předwjesć, hdźež sej to přeja. To budźe radosć a wjesele, hdyž klankodźiwadlnik w šulach abo na druhich příchodnych městnach swoje kumšty pokazować budźe.

Příchodna zhromadźizna budźe srjedu do jutrow popołdnju — potajkim 16. hapriele w Budyšinje. Předsyda skónči posedźenje z dźakom na tych, kotříž běchu hač do kónca wutrali.

Narodny kurzus w Budyšinje.

2. hač 4. wulkeho róžka 1930.

(Pokračowanje.)

Zajim za naš narodny kurzus bě po zdaću rostł, přetož pjatk 3. januara mózachmy hižo přez 50 wobdźělnikow ličić. Je to dobre znamjo a zdobom dopokaz, zo w serbskim ludźe woprawdźe knježi zajim za tutu ważnu wěc. Snadź b ětež fakt, zo přednošuje k. wučeŕ Nawka, mnohich přiwabił a pohnuł k wopytej kurzusa. Wšak bywa wón po cyłych Serbach a dale znaty jako nimo měry zajimawy rěčnik a wubjerny znajeŕ serbskeje rěče. Wón tež potom zamó štyri hodźiny dopołdnja a dwě hodźinje popołdnju sputać takle připosłucharjow, zo ze zajimom a bjez muěnosće abo wostudy sćěhowachu jeho rěč. A to ma něšto rěkać, hdyž so přednošuje wo maćinje, kiž přednošowana snadź wot někajkeho druheho rěčnika lohcy mohła nabyć sucheje njezajimawosće.

Knjez wučeŕ Nawka rěčeše wo serbskej rěči, abo prajmy lěpje — wo duchu serbskeje rěče. Duch je hłowna wěc při rěči, pismik je morwy. A k. Nawka wubjernje nas zeznawaše z duchom serbskeje ludoweje rěče Na zakładże našich ludowych přisłowow a wosebje też wuslowow a přirunanjow nas zawjedże do potajnstwa naseje rěče, pomhaše nam k prawym zrozumjenju jeje ducha. Nimo měry drohotny pokład ludoweje rěče mamy w našich prajidmach a wuslowach. Hdyž sledźimy za prěnjotnym wuznamom tutych přirunanjow a je prawje rozjimamy, to so nam poskića woprawdźe wulkotny wobraz myslenja našeho luda. Bohužel su naši spisowaćelojo hač dotal přemało zaćě měli tutón krasny pokład. Woni su nałožowali a hišće nałožuja serbšćinu, kiž bywa serbskemu ludej cuza.

Připołdnju kurzisća sebi wobhladowachu rumnosće naseje serbskeje ćišćeŕnje w Serbskim Domje, při čimž knjez Janak jim poda trěbne informacije.

Po přednošowanju knjeza wučerja Nawki wotmě so „rěčna bitwa“ — najzajimawše čisło cyłeho kurzusa.

Kajki zamér dźě měješe tuta rěčna bitwa?

W našich towaršwach knježi njepočink, zo so ludźo boja zjawneje rěče a zwjetša rady z puća dźeja kóždejžkuli debaće. Knježi tu nimo toho wěsta lěnjosć myslenja a jednanja. Jenož někotři rěča — abo jedyn rěči — a druzy mjelča.

„Rěčna bitwa“ na narodnym kurzusu měješe nětko zamér, wukubłać rěčnikow, pokazać a demonstrować přitomnym wumělstwo debatowanja. W našim narodnym hibanju, hdźež so jenož z duchom a nic ze pjasću wojuje, trjebamy předewšém wubjernych a raznych rěčnikow, wušikných wojowarjow, kiž wě*dźa wojować z brońu rěče wastojnišo a wuspěšnišo* dyžli někajki hruby zadźerane z pjasću. „Rěčna bitwa“ na narodnym kurzusu měješe być wulke zjawne zwučowanje wumělstwa debaty.

Tema wězo bě khětro łoskoćiwy, ale jara aktuelny. Rěkaše: „Służimy serbskemu ludej lěpje ze starymi abo nowymi směrami?“ Je to tema, wo kotrymž so nic hodźiny, ale cyły tydźeń rěčeć hodźi. Stare směry wšak njemějachu ani woprawdźitołko zakitarja, tuž dyrbjachu róle starych přijimać ludźo, kiž poprawom ze starymi směrami njesympatisuja. Z tym wězo posicija „starych“ bě hižo zwoprědka jara wohrožena, přetož z přeswědčenjom rěčachu (při prěnim dźěle debaty znajmjeńša) rěčachu jenož ći „młodźi“. Satira wězo jara často wužiwaše při tutym surowym wojowanju duchow. Wusłědk bitwy bě wězo dobyće „młodych“. (Při prěnim dypku dospołne dobyće, při druhim a třećim zjednanje na kompromis.)

„Rěčna bitwa“ — takrjec „manever“ našeho narodneho wójska — je swój zamér dopjelniła. Dwanaće rěčnikow so na njej wobdźěłeše. Někotrykuli so wukopa jako dobry wojowaŕ z duchom. Snadź budźe zajimawe, hdyž tu podam mjena rěčnikow.

Běchu to: kk. Wjela, Krječmaŕ, Nawka, Jurij Cyž, Maks Měrćin, M. Nowak, Jurij Sewčik, Šołta, knjeżna Smolerjec, Janak, Hajnca a Hanrij Kećk.

Maćizna bě dosć zajimawa. Rěčeše so wo Sokołstwje a jeho wužitku, wo serbskej kofejowni a jeje přestworjenju, skónčnje wo temje: „Čehodla wjele hary dla maleje wěcy.“

„Rěčna bitwa“ wězo njeměješe ani zaměr, wšć tute prašenja rozrisać, chyše jenož přitomnym poskićeć składnosće, zo bychu so zjawnje wuprajili a takle so wuwućowali jako rěčnicy. So wě, zo při tym často skórźby a wuznaća so jewjachu, nad kotrymiž wěšće tón abo tamny so budźe zamysleć. A to też ani škodźeć njebudźe.

Na kónču kurzisća zaspěwachu „Bratrowstwo sej zawdawamy . . .“, štož ma być dobre znamjo za serbski příchod. Njech ze zhroamdnym dźěłom „starych“ a „młodych“ wurosće tyće a zbožo našej serbskej Łužicy. (Pokračowanje sćěhuje.)

Socialne zawěsćenje nastupajo.

I.

Wot 1. wulkeho róžka 1930 stupja nowe městne płaćišny do mozy (po § 160 statneho sawěsćenskeho porjada), po kotrychž postajeja hódnotu wězowych dokhowon — beputatow — za sameŕy sozialneho sawěsćenja. Městne płaćišny słoni kóžoy pola khorobnych pokładnjow

II.

Wyšichi sawěsćenšći hamt w Budyšinje je wot 1. januara 1930 za wokrjesh sawěsćenskeho hamta Budyšinskeho hamtskeho hejtmanstwa městne mjdy (po §§ 149, 151 sawěsćenšćenskeho porjada) znowa postajił:

4,40 hr. za mužskich sawěsćenych pjesch 21 lět.
3,40 hr. za žónske sawěsćene pjesch 21 lět.
3,40 hr. za mužskich sawěsćenych wot 16—21 lět.
3,00 hr. za žónske sawěsćene wot 16—21 hr.
2,70 hr. za mužskich sawěsćenych wot 14—16 hr.
2,50 hr. za žónske sawěsćene wot 14—16 hr.
1,20 hr. za dźěćzi młodsche 14 lět.

Sokołstwo, sport a hry.

Pluwarstwo.

Tradicionelne hodowne pluwanje přez rěku Sejne w Parizu dobuštaj Francowzaj Nenu a Nallery, kaž też čěskosłowakski mištrski pluwaŕ Černý, kiž je też hižo wo pluwanju „Prěki přez Woltawu“ jako dobyćeŕ wušoł.

Němske turnarstwa a Němski pluwarski zwjazk stej njedawno přećelske wučinjenje wobzamkłoj, we kotrymž cheetaj zhromadne dźěłowe programy zestajeć. Nětkole su w Němskej sportne a turnarske zwjazki mjez sobu dźěłcene. Tola so wšelake kruhi wo to prócuja, po času wšitke tute zwjazki pod turnarski zwjazk „D. T.“ zjednoćić. Hač so jim to hdy poradźi, je wězo druhe prašenje.

W Parizu so njedawno wulki pluwarski basin swojemu zamérej přepoda. Při tutej składnosći přepluwa Francowza Taris 100 metrow we swobodnym *pluwanju. Z najlěpšim wuspěchom 1,02, přez 200 me*trow 2.21,4 a přez 400 metrow 5.23,2.

Lohka athletika.

W **Barcelonje** podleža Českosłowakska w bólkopańskej hrě Španiska—Českosłowakska ze 1:0.

W Brüsselskim 6-dnjowym napřemjeźdźenju wunđe Buschenhagen-van Kempen jako dobyćeŕ. Wón mózeše za sebje 762 dypkow zapisać a přejeźdże w tutym času 3 567,680 km.

Autowa čara z Budyšina do Rakec

| | | |

Hospodařski rozhlad.

Hobotu 4. januara 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,183	100 pólsk. złotych	47,175
1 jendželski punt	20,412	100 čěskosł. krónow	12,377
100 šwajc. frankow	81,23	100 franc. frankow	16,48

Barlinska burša wječera z wěstym wróćoždžerjenjom sapoćža, posłužiwši z wožiwi a kurjy efektow postupowachu. Wiki z ventilowymi a dołnymi liśćinami w sprjećenju kursow postupowachu.

Na **produktowych wikach** běhu wječera płaćižny jako ješkabjene. Pšenica pjećišadźi 5 pj., rožka 7½ pf. a wowoß 10 pj. Seßłabjenju pśichinoschowańske wožebje šłabośej wukrajnych wikow. Wječera płaćeśe zenkńe

w Barlinje:

pšeńcy 12,55—12,65 hr., rožći 8,35—8,40 hr., ječmjenja nafunikego 8,35—8,85 hrimnow, naletnjeho 9,35—10,15 hr. a wowoßa 7,40—7,85 hr.,

w termijowym witowanju:

ja měra: pšeńcy 13,63¾ hr., rožći 9,60 hać 9,45 hr., wowoßa 8,35—8,25 hr.,
ja meju: pšeńcy 13,63¾ hr., rožći 9,60 hać 9,45 hr., wowoßa 8,35—8,25 hr.,
ja mejn: pšeńcy 14,15½—14,08¾ hr., rožći 10,10—10 hr., wowoßa 8,77½ hr.,

w Drježdźanach (sańdźenu póndźelu):

pšeńcy 12,20—12,45 hr. (12,10—12,35 hrimnow),
rožći 8,45—8,70 hr. (8,55—8,80 hr.),
ječmjenja nafunikego 8,40—8,65 hr. (8,40 hać 8,65 hr.),
ječmjenja naletnjego 9,65—10,50 hrimnow (9,65—10,50 hr.),
wowoßa nowego 7,55—7,80 hr. (7,55 hać 7,85 hrimnow),

w Shorjelu:

pšeńcy 11—11,60 hr., rožći 7,80 hać 8,30 hr., ječmjenja naletnjego 8,25 hr. hać 9,25 hr., wowoßa 6,70—7,20 hr., ...mać běrnow 2,50 hrimnow, ...ko buty 3,20—4,20 hrimnow, ...eja 15—16 pjenježkow.

Pśichśitaśe:

Wurježownika rěsnikego, Kaltschmidt w Bjeskopizach, Drježdźańska bróha 18.
Wurježownika pjekańskego, Graf w Kulowje.
Wozy do domu, Greischel w Hródku, Drjobkowska dr. 5.
„ 15—16 ćeńtnu, hnydom ako posłužicho, do Budyšchina na Hoźdźi haju 27 a II.
„ do Budyšchina, Mättigowa haja 12 II.
„ starschu 25 lět abo wudowu, kotraž może warić.
„ Beyerez rěsnistwo a korčma w Semjicach.
„ Knochez korčma w Semjicach.
„ Jenčeje konditorija w Bjeskopizach.

Na pśedaś:

Běhał, Möller w Stradowje pola Hródka.
Kolesły motorjki, trjebanej, Pawolcha we Sślepom.
Kóń hrěnjołětny, zentralna mlokarnja we Wojerezach.
Kubło 34 kórzow, 435 jednoćežkow, 11000 hr. wopalneje pokładnje. Dalśe wukazuje knježi dwór we Łahowje (Loga, Post Kleinwelka).
Pjerjo, 15 puntow njerjerje, w Kupoji 15.
Wobłekaj, nimaśe nowej, w Budyšchinje, pśeco Mjyńskimi wrotami 4, delka.
Kupańska wanja z kachlemi w Budyšchinje, Ssukelnika haja 11, sadni dom.

Sćehnjiny na pśeśerjadźowanje

póndźelu 6. januara 1930:

w Korčinje w korčmje pśeśiw. w 1 hodź. krowa,
w Kulowje w hośeńcu „K 3 krónam" pop. w 4 hodź.: wulki njebos, 800 zigarow, śchlekańcany kamor, cyhaha maśchina, wóchelake mebje, kóń (lišchak, walach),

wutoru 7. januara 1930:

w Wječerjach w hośeńcu pśeśiw. w 12 hodź.: wóchelake mebje,

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźeńa dop. ¾12 hodź. w Barlinje: Sa wukrajnu pšeńcu sa njepśichemjenjaze płaćižiny, tukraja pšenica sa wěstu płaćižinu po wożerawśkich płaćiśnach.

Dop. ¾12 hodź.: Rožła na wikach sa śpešne podawanje ho njejada. Wobchod powśchitkownje śłaby.

Płaćižny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hawak 100 kg.
Płaćižny po złotej hriwnje.

	3. 1.	2. 1.		3. 1.	2. 1.
Pšeńca	251-253	252-253	buny	18-20,00	18-20,00
rožka	167-168	168 17	woka	23-26,00	23-26,00
nat. ječmjeń	—	—	modre lupiny	14-15,00	14-15,00
nal. ječmjeń	165-175	165-175	žołte lupiny	16-17,50	16-17,00
wows	148 157	150-158	seradella	—	—
kukurica	177-186	182	raps. wosušk	18-18,90	18-18,00
pšeńč. muka	27-35,00	29-35,00	sany wosušk	23-24,00	23-24,00
rěana muka	23 26 75	23-26,5	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,15	11-11,25	běrnj. kruški	14-15,10	14-15,10
rěane „	9-9,90	9-10,00	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,05
raps „	—	—	pšeńč. „	1,30-1,55	1,25-1,30
hrócheh, Viktor.	29-38,00	29-38,00	rěana sloma	1,20-1,40	1,20-1,30
tane symjo	—	—	wowsana „	1,20-1,35	1,30-1,40
pjeńšći	—	—	jeena „	1,20-1,30	1,20-1,35

Drježdźańska burza (3. 1.).

Pšeńca	244-249	běrnjace kružki	17,50-17,80
rožka	169-174	pšeńč. wotruby	11,40-11,80
naletni ječmjeń	198-210	rěane wotruby	10,80-12,00
nazymsk. ječmjeń	168-173	pšeńčna muka	45,25-46,75
wows	151-156	rěana muka	29,25-30,25
čerwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	181-183	hróch	34,00-36,00
suche truhańcki	10-10,90	cokrowe truh.	17,00-18 00

Płaćižny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

3. januara 1929. Płaćižny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 506.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetśeje rězneje hódnosće hać do 6 lět	60—62
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	52—58
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	50—54
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Ryki: 473

Połnomjasne, wurosćene, najwjetśeje rězneje hódnosće	55—57
Połnomjasne, młódše	52—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	49—51
Spatne	43—47

Jałojcy a kruwy: 977.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetśeje rězneje hódnosće	45—49
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetśeje rězneje hódnosće hać do 7 lět	33—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	26—29
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—25
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 1660.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	83—95
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—82
Spatne (4.)	48—58

Wowcy: 3367.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	65—67
Starše wukormjene (2.)	60—64
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	45—50

Swinje: 7475.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich kśiżenjow, hać do 1½ lět stare	80
Wukormjene	82—84
Mjasne	81—84
Spatne	82—84
Raney a kundrosy	72—73

Drobnowikowauske płaćizny w Budyšinje

4. januara 1929 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kośemi	1 kg	2,20	2.60
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Rěana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,35
Jědźe běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,90	1,30
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,58	1,80
Sušeny połc	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,28	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,00	4.40
Jeja	štuka	0,16	0,19
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1 45

Wične płaćizny w Budyšinje.

4. januara 1929.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	73 kilo		11,80
Rožka, nowa	70 „		8,20
Ječmjeń	76 „	9,25	9,50
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	—	7,25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,00	4,20
Syno, nowe	50 „	5,00	6,00
Sloma, z maš. mlóč, pras.	50 „	—	—
„ „ „ k zasł.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami mlóčena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Rěana muka, 60%	50 „	14,50	15,50
Pšeńčne wotruby	50 „		6,50
Rěane wotruby	50 „	—	6,50
Jeja	1 štk.	0,17	0,18
Prosata 593 štuk	1 štk.	24	45

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězowy.
Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Štwórtk 2. januara započa so moje

Inventurske wupředawanje!

Wše twory su jara zniżene.

Někotre příkłady płaćiznow:

Syra kopřiwina	mtr 0.58, 0.48, 0.35, 0.16
Košlacy płat	mtr 0.75, 0.58, 0.48, 0.28
Twjelki	mtr 0.55, 0.50, 0.38, 0.28
Cistopłatowe trěnja	štuka 0.68, 0.55, 0.45
Košlacy barchent	mtr 0.85, 0.68, 0.48, 0.38
Velour za jaki	mtr 0.95, 0.85, 0.75, 0.68
Kóperowy barchent, běły,	mtr 0.95, 0.85, 0.75, 0.58
Łož. nawobleč. z 2 hlow. nješite	5.90, 4.90, 3.40
Nawobleč. ze snuh. pł. z 2 hł.	9.80, 8.70, 6.45
Damast. nawobleč. z 2 hlow.	12.70, 10.70, 8.50
Wuš. nawobleč. z 2 hlow., šite	7.95, 6.95, 4.60
Tkaniny za łož. płachty, mtr	1.75, 1.35, 0.95, 0.68
Schottske tkaniny, za wobl., mtr	1.95, 1.25, 0.95, 0.75
Wobłek. tkan., jenobarb., mtr	2.95, 1.95, 1.45, 0.95
Židźana veloutina	mtr 8.50, 7.90, 5.50, 4.95

Wosebite składnostne kupy

Damastowe twjelki . . . 0.75, 0.58
Damast. blidne přikrywy 1.95, 1.65

Jónkróćna dźělba

wupjerkow, z rukowanjom barbu dźerżace a pjerjonjepřepušćace w šěrokosći za posłešća a błowaki

Dźělba wobłekow, tkaninow hać do **30%** znižene

Zbytki a wotrěžki hać do **50%** niže płaćizny

Hans Globisch

we Wojerezach na Dwórniščowej hasy 13

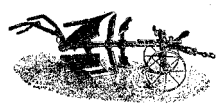

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnikej haju 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch družin

Derje zdźeržany **dźěćacy wóz** z gumij. kolesami je na předań Wobhladanje na Zwonkow. Lawsk. hasy 12 w klamach

Wysokosućelna
kruwa
dobra dójka je na předań we Trjebiencach 25

Kruwa
mjez 4 móže so wolić je na předań w Zornosykach čo. 21

Młoda wysokosućelna čehniwa
kruwa
e na předań w Kamjenskim haju 22

Jurowny hólc
so na žiwnosć z 1 konjom pyta
Zhonić Serbsk. Now.

Kowarski wučobnik
so do dobreje wučby pyta
Arnošt Rönsch w Sowrjecach

Służba
w mlěcu so pyta. Bliže zhonić we wud. S. N.

Hólc, kiž chce rady
pjekarstwo
nawuknyć, so k jutram do wučby přijimnje
A. Bäns na Mužakowsk. dr. 29

Palne kuluchi
štemowe koliki
(wot dobreje pěskoweje kbójny)
płotowe ryhele
poručuje
rězak w Polpicach

Podkładam po přihódnym płaćenskim poličanju
2-motorske šwicarske kolo, dobre snimki a drohi jadne kolo, centrifugi, bałrowe a drohi jadne mašiny, sijacu mašiny, płasce a ćisnjace mašiny, rykowe dešći, mašiny, rěźadła, rykowe dešći, připrawa z narunanje mašiny, wuporjedźenja mašinske
H. Paul Gräle
wuporjedźerja w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihićišćerńa
w Budyšinje.

Drjewowa awkcija

Wutoru 7. januara dop. w 9 hodź. budźa so na Ralbićanskich honach
wokoło 100 łosow stejaccho, twarskeho, wužitkneho a palneho drjewa
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Kupcy zeńdu so we Waldźic Herbskej grychće.

Drjewowa awkcija

Wutoru, 7. januara 1930 dop. w 9 hodź. budźa so na Sešowskich honach
wokoło 100 łosow stejaccho, twarskeho wužitkneho a palneho drjewa
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać, Kupcy zeńdu so na statnej drózy mjez Sešowom a Rakecami
Wobsedźer.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr. pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z r. wuk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaci so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaci 10 pj.

Čisło (Nr.) 4 — Budyšin — Pondźelu, 6. januara 1930 — Bautzen — Letnik 39

Evangelske napominanje k měrej.

Kurmarkšti generalny superintendent Otto Dibelius je knihu z napisanom: „Měr na semi?“ wudał. W njej žo praji: „Bóh chce měr! Swětowy porjad, w kotrymž wšitke kraje z bróńjemi scheżerja, a w kotrymž je wójna storo porjadne prawo ludow, je pscheciwo Božej woli! Tónle swětowy porjad dyrbi žo pschetworić. A pschescźijenjo žu pscheb Bohom winowaći, so pschi tym žodu pomhaju.

To je jasne jenonmyślne musnacze k měrowej ideji. A Dibelius žo też njedli, sćežkowi z tuteho evangelskeho podłožka k měrej a k wójnje wotwodźić. „Jako evangelscy kschescźijenjo sa powschitkowne wotbronjenje ludow wustupujemy — sa swjasace internazionalne prawo, sa Swjatk Ludow, sa kulturnu autonomiju narodnych mjeńšinowow, sa samopostajace prawo ludow.“

Dibelius evangelskeho kschescźijana nanowja, so by žo pschi dźele k organisowanju měra se wschej mozu wobdźelił.

Kniha je wurjadnje a jasnje spisana, wona zyrkej sakituje, so žo njeje dotal wójnje kruce napschecziwo stajiła, potom podawa stawizniski pschehlad wo dotalnych formach wójny, kónčnje pschepytuje, kak žu wschelake kschescźijanske zyrkwje na praschenje wo měrje a wójnje wotmolwiše.

Dibelius praji, so hač do 19. kéžtoška njeje měrowemu hibanju mjes ludami było, so je hakle swětowa wójna, prěnja wójna ludow pschecziwo ludam tole hibanje ludow sbudźiła, so pak tu je sa wschě dowidźne cźasy.

Dibelius potom dopokazuje, so žo nětko sašo wutwarjace wójny nětkuschich starych cźasow wjedu, wójny po taikim, w kotrychž wójnu wjedźace ludy swoju zyłu existenzu na hrazki stajeja. „Jenož tajkeho wjedźenja wójny měrowu myśl sbudźuja. Swětowa wójna bě wojowanje ludow, niz jenož bědźenje wójskowe. To rosjasnja jeje dołhosć, jeje žadławosć pschede wschém też we wojowanju z duchownymi bróńjemi.

Sakski sejm.

Bliźšiche pokne pożedźenje sakskeho žejma budźe 14. januara popołdnju w 1 hodźinje. Na dnjowym rjedźe steja namjety na wuprajenje njedowěrjenja nazionalnych sozialistow pschecziwo dźělowemu a spomožeńskemu ministrej Elsnerej a kommunistow pschecziwo Bünгerowemu kabinetej, dale prěnje wuradźenje sakonja wo nahłowinym wotwjasanju statnych płacjenjow na evangelisko-lutherisku a romisko-katolsku zyrkej, dale wo sakonjowym nacźisku, nastupnym sjawno-prawne nabožeńske towarstwa, skónčnje někotre namjety a napraschenja w schulskich a wyšoko-schulskich należnoscźach.

Buk chce swój mandat złožić.

W Drježdźanach žo powěda, so chce starosozialistiski sakski žejmski sapósłanc Wilhelm Buk, wokrjesny hejtman we Drježdźanach, swój žejmski mandat złožić. Sa njeho by, dokelž je na druhim městnje lisćiny stejazy redaktor Khorla Bethge mjes tym wumrěł, prjedawschi žejmski sapósłanc Robert Wirth sastupił.

Dołh města Pirny.

Kaž je wyschschi Pirnaski měscźanosta w prěnim pożedźenju měscźanskeje rady połožił, skónčenje sliczowanja běžazeho léta pschedwidźomne 350 000 hriwnow njedostatka pokaże. Městowe finanze położenje je tak wohnyłomne, so žo z nim wschě rosžudne wožoby a sastupjerstwa thunje saběraju. Połčonki njeźmdźa žo wjazy cźinicz, wožeže niz za běžaze wudawki, dokelž je hižo z dotalnymi połčonkami wulki dołh narosił, kotryž dyrbi žo z wulkej summu sadanicz.

Ramschofakti wothłosowanišći wunoschk.

Ssobotu je žo wunoschk ludoweho rosžudźenja we wothłosowanišim wubórku za Drježdźansko-Budyšti wokrjesh swěźcźił. Liczba k wothłosowanju prawo mějazych bě 1 323 809. Wudało bě žo 4970 wothłosowańskich zedłow, z kotrychž je žo 3389 wotedało. Njepłacźiwych bě 3905 hłosow, płacźiwych 215 760 hłosow. Na haj žo 203 743, na ně 12 017 hłosow woteda.

Naždynosće dźěłonjemějerjow w Prenzlawje.

Schtwórtk popołdnju je w dźěłowym hamcze w Prenzlawje z wjetšcźim naždynosćam doschło. Dźěł dźěłonjemějerjow nochzyšče po žadanju pokładnineho pschedsteji-cerja pokładninu swou wopuschcźić. Do alarmowaneje policije žo z nukami dachu. Jeneho policista z semi porasychu a do njeho kopachu. Hdyž policija pomoz dosta, bě možno, dźěłonjemějerjow z dźěłoweho hamta wuhnać. Někotrych sjeczołowarjow sajachu.

Wojerska krajna přerada.

Němskostatny žud w Lipšku je prjedawschcźeho wojaka němskostatneje wobory a nětcźišcźeho schofera Alberta Stegersa z Münstera k khłostarni na 2 lěcze 8 měžazow a we Hollandšej narodźeneho zigarnika a herza Pětra van Necka, w Münsteru bydlazeho, k khłostarni na 3 léta 8 měžazow sažudźił. Wobstorženymaj žu žo staczanske cźežne prawa na 5 lět wotrjekle. Stegersa z wójska wotstronja. Pjenjezy, kotrež staj Stegers a Neck dostałoj, žo jimaj wsmjetaj.

Stegers je dwójcy do Hollandskeje pucźował a je tam jenemu spionažnemu agentej iwo płunowych maskach powědał. Też w žwojej garnisonje w Münsteru je žo wón wuwoprašcźeć dał. Tu je wón agentej też plany pschepodał. Van Neck je, kaž je dopokasane, žo schtyri króć z jenym spionažnym agentom w Hollandskej a jedyn króć z jenym wojakom němskostatneje wobory seikał.

Konferenca w Haagu.

Na konferenzy w Haagu žo pilnje dźěła. Mjes tym so žu žo z němskimi praschenjemi hač dotal dili, maja žo z ranschinni reparazijemi do spěcha. Nadźijeja žo, so budźa hač do wutory z Bołharskej a Awstriskej na cźiste a potom Madźarsku do kléschczow wojnu. Póndźe-li wschо, kaž žo tu wocźakuje, budźe Madźarska chětro wožamoczena. Budźa jej na pscheciwo dźerjeć, so je žo Bołharska też powdolika. Prascha žo jenoż, hač budźe Italska Madźarsku podpjerować a z kajkim wuspěchom.

Schwarzenbergske lěsy w Cechach so wuswoja.

President rosdźělerńje semje je cźěstim knježeństwowym stronam słubił, so lěžy wulkich semjanskich knježeństwow we Cźechach hišcze do konca tuteho léta do wobhładźenstwa stata pschedeni. Sadliwaza taktika wulkoležownoscźerjow njebudźe žo dale cźerpjeć.

Najpródzy Schwarzenbergej lěžy w połodnišcźich Cźechach do ruki stata pschedeńu. Wone 110 000 hektarow wobhładaju, z kotrychž dyrbi stat 55 000 hač 60 000 hektarow sebrać. Nětcźišchemu wobhładźerjej žo sa hektar 1000 hač 1200 krónow saplaczi. Schwarzenbergej wšak sa žwoje lěży 60 milijonow krónow (8,5 milijony hriwnow) dostał.

Pódla Schwarzenbergej lěžow chże stat też semjanske wobhładźeństwo Lichtensteinej, Turnej-Taxej, Löwensteinej, Metternichej a Cźerninej lěży sebrać.

Francowski křižak so potepił.

S Oranа z francowskeje połnocnjeje Afriki je powěsć pschischła, so je francowski panzerowany křižak „Edgar Quinet“ 60 kilometrow k ranju wot Orana blisko kupy Habibas w hustej mhlicy do skały sawadźił. Zyłe mužstwo je žo mohło do cźoknow wukhowacz a k Oranej njedźiwajuc wyšoko žołmjazeho morja dojeć. Ssobotu wjecźor w 9 hodźinach bě hižo zyła maschinska sala dospołnje powodźena. Panzerowany křižak je 14 000 tunow wulki a je se špěchnoscźu 24 zuzlow jěchał.

Bombowy attentaty w New-Orleansu.

W New-Orleansu (w połnocnej Ameriźy) žu młodeho cźłowjeka fajeli, kotryž wudawa, so Vincent Vineta rěka. Wón je pjeczo loni pschi strażu dróhowych żeleźnizarjow, wot julija trajazym, bombby do dróhoweje żeleźnizy njetał. Wot špocźatka strajka je žo wjazy dyńi 60 wosow dróhoweje żeleźnizy do powětra buchło. Policajskim sastojnikam je žo kruce pschikasało, so dyrbja nadpadnikow z rosbuchadłami pschi wschěch wobstejnoscźach njeschkódnych scźinicz, a jeli trjeba, kóždeho podhładneho potšelicz.

Franzowska nota na chinesce zentralne knježeństwo.

Kaž Havasa powěsćeńza z Pekinga powě, je francowski pósłanc w Chinje chinesknemu knježeństwu notu dla chinesckeho wosjewjenja z 29. dezembra pschepodał, kotraž wotstronjenje exterritorialnych prawow wukraja nastupa. Dokelž wosjewjenje francowsko-chinesknemu srěžnju napschecziwo rěcži, je chinesce knježeństwo napomina, so dyrbi žo internazionalnych słubjenjow dźerżeć.

Na cźekańcy wumrjeli.

Kaž žo z Wilna powě, staj dwaj pólskaj komunnistaj žiwjenje skubikoj, hdyž staj spytałoj pisches němsku mjezy cźekańcy. Pola Marienburga spytałchtaj, namjesny kanal pschepłuwacz. Pólska straża pak žo jeju dohlada a też němsku strażu alarmowasche. Dokelž bě jim puez salehnjeny, spytałchtaj wrócźo plumacz. Mjes tym so jedyn z njeju, Goltanski rěkaży, žo tepi, jedyn pólski wojak jeho towarischa z kulku do hłowy mori.

Bamžowy list přeciwo socialdemokratam.

Bamžiske nowiny „Osservatore Romano“ žu list wocźischczałe, kotryž je bamž kardinalnemu statnemu sekretarej Gasparrej 9. novembra dźěłacźeństwu towarźiwam napisacz dał. Bamž praji, so je z błowonym nadawkom tychle towarstwow, so se wschej mozu cźežke strachi a wěste schkody sozialisma a kommunisma niz jenoż z tym wot žebje wotdźerżuja, so hospodarske połoženje dźěłacźerjow polěpschcźa, ale sdobom dźěłacźerjow moraliźuja a nabožnje sdźěhaju. Sdobom dyrbja **wopacznej wucźbje wobarać**, to móže nječhto dobry katolik a sdobom dobry sozialist być, abo se sozialismom sympathisowacz.

Vatikanowe wusnamjenjenje sa Kaasa.

Bamž Pius XI. je po namjecze kardinała Eugena Pacella pschedbyždże němskeje zentrumskeje stronу, praelatej dr. Kaasej, dostojnosć japoschtolskeho wopraudźitelo cźežneho protonotara spožcźił. Wusnamjenjenje je žo zyle wožebitych zasłužbow dla pschipósłało, kotrež je žebi dr. Kaas pschi wobcźežnych pschedběžnych dźěłach pschi dojednanju pruskeho konkordata dobył.

Amanullah sebi w Romje willu kupi.

Italske knježeństwo je tele dny nowemu afghanskemu krala Nadira pschipósłało. Diplomatiske stuki mjes woběmaj krajomaj žu žo wobnowiłe. Sa afghanskeho pósłanza w Romje žu dotalneho diplomatiskeho sastupjerja Ghulu khana pomjenowali. Wschě powěsće, so Aman Ullah pósłanske sastojnstwo pschewosmje, žu žo z tym wotbyłe. Nětkuschi kral budźe hischcze dleschi cźas w Romje pschebywacz, dokelž je žebi hakle psched někotrymi njedźelemi wjetschu willu za dwaj milijonaj lirow kupił.

Zdrižcnje Jugosłowjanow.

Pjatk popołdnju je žo w pożedźerni krajneje kulturneje rady w Prazy sjěz kluba akademiskeje omladiny (młodźiny) Jugosłowjanow wotewrił, pschi kotrymž žo jugosłowjanzy studentojo z Prahi, Brna, Lipšta, Barlina, Nancya, Parisa, Toulousa atd. wobdźělichu. Sjězd dyrbi pucźe k pschichodnemu sbliżenju Bołharow, Khorwatow, Sslowinzow a Sserbow namakacz.

Pschedbyżda pschihotowanego wubórka, Kostiez, sjězd powita, jeho nadawk rosłoż a postrowjazy a žo samołwjaze dopišk cźitasche, mjes nimi dopišk němskeho spisowacela Wendela. Popołdnju žo sjězdowe pschedbyżdźiwo a wubórki wuswolichu. Tonm žo rosprawy wo dźěławosći jenotliwych klubow pschisamknu, kotrež dyrbja shromadny swjaz wutworicz.

W sjězdowym popołdnischim pożedźenju žu za pschedsyżdu pschedbyżdźiwa Bołhara Schandźijewa, za namjetnyho pschedbyżdu Jugosłowjana Periwicza, za sekretarow Jugosłowjanow Markowicza a Bołhara Sabunowa wuswolili.

Kluby akademiskeje omladiny Jugosłowjanow žu žo pschi univerzitach w Pražy, Lipšku, Parisu atd. załožiłe, na kotrychž studentojo z Jugosłowjanskeje a Bołharskeje studuja. S jich nadawkom je, na sbliżenje Jugosłowjanow dźěłacz. Kluby maju njepolitiski charakter.

Němsko-ruscy ratarjo do Kanady abo Brasiliskeje wucźahnu.

Němsko-ruscy ratarjo, kotriž žu w Mellenikim a Prenzlauskim łěhwje samjeńcźeni (sboro 3000 ludźi), bo bliźiche dny do Kanady a Brasiliskeje wotwjeżu. Kanadski pschicźahowarski lěkar w Hamburgu je zunje kaž brasiliski pschicźahowański lěkar němsko-ruskich ratarjow na jich strowosć pschepytał, schtož dyrbi žo stacz, prjedy hač žo dowolnosć k pschicźehnjenju da.

Pschibłoženje kanadskeho a brasiliskeho knježeństwa je doschło. Pschewjezenje do Ameriki žo dźěła Němzisa, dźěła mannomiske organisacije sapiacza. Sa kanadske pschicźahowanje Kanadske żeleźniske towarstwo požczonku pschisłowoli.

Protyčna reforma w Ruskej.

Wubórk statneje planowacje komnisije je wobsamknył, protyku po nowych dźěłanskich a žiwjenjowych wumjerjenach złožcź. Liczenje cźasa dyrbi žo z oktoberskej revo-

luziju w lěce 1917 započeše a jo započatk léta na 1. nowembra postaješe. Wot 1. nowembra 1917 hač do 1. nowembra 1930 jo po tajtim prěnich 13 lět minyle. Léto budže kaž hewak 365 počeżnje 366 dnjow, a tak o 360 dźěłarskich dnjow a 5 rewolucionarnych swjatych dnjow licjeli. Mježoj februarej jo dwaj dnjej pschipowěšnjetaj, kotrajž jo mějagomaj januarej a měrzeń wosmjetaj.

Proces prećiwo njepreceľam Kommunistiskeje Ruskeje.

Po powołejach f Moskwu jo 6. januara w Leningradu wulki prozeß pschećiwo monarchistiskim pschijažnikam wotmětje. Němšti rymiskich Sćhiller je pjerca spschihabanstwo nawjedował. Na wobškorżnej tawje 14 wobškorżenych żeńši, mjes nimi nětkuschi offizérojo nětkuschego zarstkego wójska a wójnskeho tóhóstwa. Schiller a druhi offizérojo fu wobškorżeni, so fu tajnu organizaziju k powroćenju kommunistiskeje knježeństwa założili. Organizaziju je pjerca f ruskimi cźeknjeńcami w Pólški, Němšći a we Gdańsku (Danzigu), mjes nimi i nětkuschim ruskim generalom Glafenappom, wobthadźała. Poslednjischego fu po żadanju Moskowskeho knježeństwa f Gdańskeho swobodnoho stata wupokazali.

W kommunistiskej Ruskej dneńa wšo Boże domy zamknjć.

Kaž jo f Kowna powě, fu bjesbóżne kommunistiske swjatki pola Moskowskeho knježeństwa namjetowane, so bychu po 1. januara 1931 wšitke zyrkwje, synagogi a moscheje w Ruskej samkle. Praja, so po pjećsetinym wobnowjenskim planje njezmě w Ruskej žaneho naboženskeho pschiprawjenja bjez. Wo namjerje kommunistiskich swjatkow budže so w bliżšim cźasu w knježeństwje wuradźeć.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 6. januara 1930.

— **Wo wjedrje.** Wyschina haha wot Azorskich kupow hač do Ruskeje. W poluzy fu dale nižiny pósnacź. Schkleńza bě wčera nječsto wróćo schła. Dźensa hibny so njeknadnje na rjane. Po wschěm znaczu budże wjedro wětroste. Njemóžmo tež njeje, so sašo bóle pschemjenjaty a witaty ras pschewosmje, pschetož dźeńšnische rańsche serja pokazuja tola na wětr, je-li niż na nadżenje. Měsaczk schadża 8,12 hodź. a thowa so 4,01 hodź. Měsaczk schadża do pschikodnja 1½12 hodź. a thowa so w poluzy. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —8, thermometer we nozu 0. Wuhladny na śuche wjedro.

S **Cźerwjenych Rožliž.** Hdyž tudomny wójnaŕ Alfred Stark po Budyšku dróhy do Spytez dźěše, so by po pschi jenej zhromadźiznje wobdźělił, do njeho że Semiz dźěše, so by po pschi jenej zhromadźiznje wobdźělił, do njeho je Semiz po wróćazej kamjenjeczejšaŕki wucźobnik, kotryž bě w pjelnym wětrze nad żiwojim kolom knježitwo zhubił, je tajtim wotmachom sajdźe, so Stark na dróhowy pjeśtr f hlowu padnywschi żeńši nop rozbi. Někotre minuty poždźischo w blišim domje wudycha. Stark je so w Eibenstoku narodźił, 50 lět stary a chžyše lětża żiwoj śleborny kwaž wošmjeśći.

S **Lubija.** Psched tudomnym dwórnischczom žu na żelesniskich kolijach rosnjerjeze cźěło 29lětneho ratarskeho dźěłarjeria Kraschmarśeho f Gornjeje Schlesynskeje namakali, kotryž je w žuźobnym Niechanju dźěłał. — We cźěłtich mnyłach je so wyschiski pólski sekretaŕ Brauer w Lubiju tepił. Jeho bě zymoj pschi nekotrymi lětami Boża ruczka sajsała.

S **Njeswaczidła.** Pod wulkim wobdźělenjom bu sajdźeny schtwórtk tudy knjez Arnoscht Falting f poślednjemu měrej donjesseny. Wšsche to wobrazdże wulkotny pohrjeb, a schtóž je žo na nim wobdźělił, je widźeł z tym sazu-

czom domoj pschischoł, wjele je widźał a słyschał, ale to wschitko je jej sahłužił tón, kiž w kaschcu leži a kiž bu někto k poślednjemu měrej pothowany. Wšsche tola knjez Falting wošboła, kiž bě niż jenoż w Njeswaczidle, ale też w dalschej wokolnosći, lubowany a derje znaty pschekupc a pschećeśel. Rady je kóždy f nim wobkhadźał. Jeho hłowa a jeho raba so wschudże f lubosću pschiwiźachu. Ale niż jenoż to, njebožcźiżli bě też dobry a woprawdźity Sserb. Pišał tutych rjadkow, kiž njeje f Njeswaczidlskeje wokhady, je f nim hutcźiżko wobthadźował a běšche jeho wjesełe, hdyž f njebožcźiżkim so wosrěčowaśche we rjanej, cźistej a lubej šerbšćej rěcźi. Nas je jemu njebožcźiżli prajił: „Hinak ja njemóžu, hyrn tola na šerbšćej jemi rodźeny.“ — A tak śpi derje we šerbšćej Njeswaczidlskej kerchowšćej jemi, pschesahe žo hnjój dom a hnoju swójbu wopuschczićej dyrbjał, běšche tola hakle 51 lět. Pschesahe też naschemu šerbskemu ludej. Drohi bratře: „Sserbska khorhoj „Intrinizy“ so pschi twojim rowje šmahowaśche. Nětko hy žo pod Lěpschu a kraśnischu khorhoj stupił, pod khorhoj Jesuša Khrystuša. My twoji šachodni pschećeljo pak prajimy: „Měj dźak, a nětkdy na sajsowidźenje tam horkach!“ — L.

S **Wojerez.** Cźežke njeboże sta so sandźenu sobotu njedaloko naschcho města na dróhy do Budyšchina. Krótko po 9 hodź. jědżeśe Budyški awto je 4 wožobami f Budyschinej. Mjes pschidróżnymaj kamjenjomaj 1,1 a 1,2 pschihina jemu f wulkej pschschoseju Wojerowšći wožobowy awto napschećo. Budyški awto ponjeschći swoje šwjetkowjetaki, ale Wojerowski šałkowa swoje wótre šwjezy. Budyšk jědżeśe, kaj žo šjuscha, na prawej stronje dróhi. Wojerowšk bě w swojej cźeri pschejara na lěwuju pschischoś. Jako běschtaj pornjo žebi, schmórkny žo je swojim lěwym prawym kolom wo Budyški awto. Wobschkodźi teho prenje koło a wotkorhny nastupowaju desku f pschićźinjenej baleriju a lěwy błótoschikak a wobodrě durje. Wš swojej njemdrej honjenzy pschińdże nětko pschejara na prawu stronu. Tu sapocźa žnjrnje spinacź. Wóz wjerhny sajo na lěwu stronu, pschećiwny žo, a do schtoma śleeźiwschi roschi žo wo schtom. W tymle wosu žedźachu ó wozobow, hačzrunjeż na jenoż 4 městna. Jedyn f nutkażedźazych stama žebi nohu, druhi swiny žebi rjap. Wobeju bowzeschu do thorownje. Shykkni tójo wotenóżeschu f wobodrjenzami.

S **Wojerez.** 70létnemu dopitžowarjej Sserb. Nowin bě dźenża dopuschczene, w kruhu starzow na wuzkužiže postrowicź nasstarschego patriarcha Wojerowšteho města, knjeża rektora Höhlera, kiž wošmjeśi šmoje 95. narodniny. Staŕy knjez hišcźe pschi dobrej frowjoseći w Brandelez winowym lokalu, kaž porjadnje, žiwoju hymbu wukuri a karańcź wupije. Jako dobry pschećeśijan też hišcźe kóždu njedźelu Bożu słužbu wopytuje.

20. burglowy nyšper w Michalskej cyrkwi w Budyšinje

njedźelu 5. januara 1930.

Kak wjele pyšy je k temu nutśe było, 20. burglowych, t. r. zyrkwinskich konzertow wuhotowacź a sarjadowacź, to jenoż tón wě a rośumi, kiž je f nječsto podobnym hižo cźinicź měł. So pał je runje tuta zyrkwinska hudźba najsajimawšcha a wutrobu hnydom hnuzaca, wo tym šmy hižo dosć pišali. Knjez kantor Polak bě nam potajkim sajdźenu njedźelu pow. w 4 hodź. 20. burglowy koncert poslicził. Sšmy hižo raš wo tym pišali, to by nam Sserbam lubo było, hdy by knjez Polak śpytak w natschej šerbšćej Michalskej zyrkwi też raš jedyn šerbšći zyrkwinski konzert sarjadowacź. Jeho zyrkwinski khór a wschelazy šerbšći lolisłoja a knjeżny hydu žo k temu namakali, a też derje hodźili. Sandźenu njedźelu je nam k. Polak mału pokazku dał, so mamy też wušłojnych šerbšćich śpěwarjow. Wšo bě to mjes tak wjele němšćimi śpěwami jenoż mała hrjódka sa Sserbow. Sšmy pak sarjadowarjej sa nju jara dźakowni. — Sšobuknutkowarjo běchu naschi znaty wumjeła na hyraglach, knjez Albert Müller, knježna Elsa Krawcez (sopran), knježna Alma Schabelez (alt), naschi znaty šerbšći śpěwaŕ knjez Emil Schlamaŕ a wumjeła na hušlach knjez Erich Hohlfeld. — Konzert zapasa žo cźo. 1 f „Pastoraŕe w F-dur“ sa hyrgle wot J. S. Bacha. Schtóž Bachowe kompozizije znaje, tón wě, so žu wone duchpaśne, wumjełśe a žebi też taikeho hrajeria žadaja. To je nam psches knjesa Müllera hižo dopředka śwjeżene. W jeho hraczu je žiwjenje. Cźo. 2. knježiny Krawczez zaśpěwa nam a) „O Jesu šłódki, a Jesu miły“ a b) „Pschi twojim žłobju śeju tu,“ też wot J. S. Bacha. Jeje hłós je jara cźany a lubosny, tola njedha fo hyhny dosć fa wjetšchu rumnosć. Cźo. 3. „Pastoraŕe ja hušle a hyrgle. Kompozizija je wot znateho zyrkwinskeho hudźbnika Rheinbergera a bu wot knjesa Hohlfelda jara rjenje a wuskužnje hrata. Knjez Müller bě jemu dobry pschewodźaŕ. Cźo. 4. Nětko běchmy woprawdźe pschekwapjeni a f dobom pak swjeseleni, hdyž nam naschi lubowany šerbšći śpěwaŕ knjez Schlamaŕ śpěw „Hody“, wot naschcho hudźbneho mischtra Bj. Krawza w komponowany, saśpěwa. Radosćiwje a mózne saklinca „Śpěwajce dźensa wjesele, k Bohu hłós swój powyšujce.“ To bě woprawdźita radosć pschipołuchacź. My fo knjesej Schlamarej a knjesej Polakej ja to f tutym wobsebje dźakujemy. Cźo. 5. „Sašo mamy hody tu,“ duo sa sopran a alt, saśpěwaschtej nam knježnje Krawcez a Schabelez f pschewodom hušlow a hyrglom. Móžemy prajicź, so fo hłošaŕ tuteju knježnow k temu wjelmi jara derje hodźitej. Komponowany je wot G. Schreeka we Lipšku, jara rjenje a wumjełśi. Cźo. 6. Pischemènjenja we wjenje „Cźicha nóz, śwjata nóz“ sa hyrgle. Melodija hroje fo we wschelakich hyrglowych khodźenkach, hrjeża ruts pierźca fo kraśnobarbne akordy. To dobry sacźitcźej na pschipołuchaćiwo lawostaji. Cźo. 7. „S njebja do najhłubschich skalin“ sa alt, hušle a hyrgle. Knježna Schabelez ma woprawdźity dobry alt, tuž fo jej tutón nje łóhk śpěw też derje poradźi. Cźo. 8. „Air“ sa hyrgle a hyrgle wot J. S. Sacha. Sa dobre poradźenje postaraschtaj fo knjesaj Hohlfeld a Müller, tuž jawostaji też to dobrej sacźitcźej. Cźo. 9. „Najšwjeżejšcha nóz,“ duo sa sopran a alt a hyrgle, saśpěwaschtej hižo mjenowanej śpěwaźy je šwatej wutrjohnosću. Cźo. 10. Knjez Müller skónči konzert f „Hymnu sa hyrgle w G-dur“ wot R. Wintera we Lipšku (j cukowiša) f wuskazanymi akordami a harmonijemi, to rěka barbami. — Tak bě fo też sašo tutón hyrglowy nješchor derje poradźił a na pschipołuchaćiwa dobry sacźitcźej zawostajił. My pak prošymy knjesa kantora, so by tola śpytał, ras jedyn tajki šerbšći koncert sarjadowacź a f cźasom dopředka dosć w „Sserbskich Nowinach“ wosjewicź. Sserbja budża jemu sa to dźakowni.

G. W.

Wusudźenja.

Sapaleństwo w Rózeńcźe psched hudnišćwom.

W Budyšinje, 3. januara 1930.

§ **Shromadny sawnišći hud.** Bjes dwěla sałoženy wobeń, kiž je w nozu k 9. junuju 1929 w Rózeńcźe pola Kamjenza dwór nětko w Ralbizach hydlażeho kublerja Pawoła Wowcźerka do popjeła pschewobroczišć, kiž je pschedmjetom jednanja pschećiwo mjenowanemu Pawołej Wowcźerkej, toho bratrowzomaj, ratarjej a twarskemu dźěłacźerjej Janej Wowcźerkej f Ralbiz a dźakarjej Mikkawšćej Wowcźerkej se Ssernjan. Wschitzy tójo běchu wobšłorżeni, so fu wo pschedewsaczu tohole sapaleństwa w cźasu, hdyž bě możno njeslutkej sadźewacź, wěrnyhdóne pónacze měli, ale fu sapałli, wo tom wschonoścći abo psches słótnistwo wohrożenym wobdam we pramem cźasu wosjewicź. (Pschećiwdźenje po § 139 R. St. G. B.)

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

4] (Pokračowanje.)

„Ty drje žebi pschederje myślišch wo mojim wlinje a wo mojim pschichodźenem wešpje, ale njepožadasch-li nicźeho druheho, to chzu radłubje f Plautijom porěcźcz, tak rucźe hač że do města pschešydła.“

„Sšu hižo dwaj dnjej tudy.“

„Nó, tuj pójnoj do trichinija, hdźež snjedanje na naju cźaka. Hdyž šmój fo pobolnišoj, dajmoj fo k Plautijej donjesć.“

„Ty žy mi stajnje lubodrohi bywał“, jadwola Vinicius žiwje, „nětko pak bych najradscho chzył mjes twojimi Larami, twoju postawu wuśtajcź, tak kraśnje kaž žu tute jowle, a ji woprowacź!“

Takle rěcźo, pschichwobracźi fo postawam, kiž wosłobjachu dołhu jeźenu f wónjemi napojenu śwjetku khódbu, a pokasowasche j ruku na postawu, kotraž Petronia jako Hermeża f móśchicźiku w ruzy pschedstajowaše.

Na to pschida hischcze:

„Pschi śwetle Helia! Je-li „bóźiši“ Aleksander tebi fo pobodasche, potom njesmě fo cźłowjek nad Helenu spodźiwacź.“

W tutom wuwołanju bě runje telko wěrnoscze kaž lischcźenja, pschetož Petronius, njech tež starschi a mjenje athletiśi tworjeny, bě hischcze rjeńschi hač Vinicius. Nomsze jónsche wobdźiwachu na nim nic jenoż duchownu wobrotnosć a jemny posłód, kiž bě jemu pschimjeno „arbiter elegantiarum“ pschidowił, ale też rjanu swójbu cźeła. Trochu tohole wobdźiwanja bě žam na wobliczach greckich holzow wucźitacź, kotreż nětko kaholej jeho togi rjadowachu, a f kotrychž wošebje jena, j mjenom Eunice, poniżnje a je satorhnjenjom do jeho wocźow hladasche.

Wón wšo na to njedźiwasche, ale pohnuwasche fo na Vincija a zitowasche jako wotmołwu Senekowe wuzkowo wo žónskich:

„Animal impudens a tak dale.“

Potom położi žiwoju ruku wokoło schije nłodeho cźłowjeka a wjedźeśe jeho do triclinija.

W unctuariju, mějachu njewólnizy mjes tym dźěła dosć, schkorpawny f wónjemi žwotnoschcź. Sesadły napokasceźhnjeneho samóschka, kiž do fridjadarija wjedźeśe, jewichu fo bórzy na to hlowy kupjelowych słužownikow a cźiche „pst!“ łaklinesa, na kotreż hnamjo fo jena f Greczanków, Phrygiczanki a wobe Aethiopjanzy nadobo sa samóschkom słuhichu. Wokomik bě pschichoł, hdźež w thermach dźiwje a wjeśeze žiwjenje knjeześe, a kotrehož rosnwólnisiwu fo wot dohladowarja žane mjesy njeslajachu, dokelž fo wón cźasto sam pschi tutych samóschkerjenzach wobdźělesche. Petronius drje pschedeżiwasche taike sakhadźenje, ale dokelž rad njekhłostasche, na to njedźiwasche.

W unctuariju žwoła Eunice wrócźo. Khwilku pschipołuchaśche hischcze śmjeham, kiž dotwulkinczachu w śmjeru parnych kupjel, potom wusbehny stoł, j jantarom a złonowej kosczu wutkadżeny, na kotremž bě Petronius psched khwilku potżedźał, a žuwasche jón wobhladniwje hač k jeho postawje.

Jasna śwetłosć rosliwasche fo po unctuariju a wotrazowasche žo na sćenach, f pišankojeże krjepjelatym marmjelom wuźadżenych.

Eunice salěse na stok — a hdyž bě jenak wyssoko f postawu fo stupiła, cźišmy nadobo ruzu wokoło jeje schije — potom rostřchaże žiwoje stote włosy po khribjeże, pschituli žiwoje rózoże cźło k bekenu marmjelej a stłoczi žiwój ert horlivoje na symnej hubje Petronia.

II.

Po sakuscu, kiž bě jeho śnedanje rękasche, ke kóremuż pak fo wobaj towaschej hakle pożydnychchu, hdyż prosći finjertiu běchu hižo danowu žiwoj prandium wuźili a powodobowali, namjetowasche Petronius mały wotpocźink. Po jeho nahladże běsche hischcze pschesahe wopytu cźiniczj. Popołdnischze hodźiny jesdachu fo jemu najpschihódnische, tola nic pschedy, hacź bě słónco nad żwjatnizu kapitolinskeho Zewża pschescheło a żwoje pruhi napołkoju na forum wużywesche. Nasmny bě w Romje hischcze horzo a kóżdy śwuczeny popołdnju dźěłaczj. Bě tola tak pschijomnje we atriju pluskotanju wodomjeta pschipołuchacź, a po śwuczenych tyłaż kroczelach w cźerwjenkojtem śwetle, pschedobywazem fo pysches purpurowy, na pół sacźehnjeny velarium, psched żobu żonicź.

Vinicius dasche Petronijej prawje męcź, a wonaj pokhodźowachtaj fo tam a żem, j łohka fo wo najnowischich podawinach w měsce a na Palatiju rosmołwjejo abo też filosofiske pschipomnjenja wo żiwjenju śwebi wumjenjeju. Na to poda fo Petronius do żwojeho cubicula, dale dołho njepospa. Sa pół hodźinki fo sajso śwebi, a hdyż bě śebi dak wolił f twojerdeho śela podacź, natrě śebi j nim ruzy a śpanje.

„Ty ani njeměrišch, kak to woživja a wocźerśtwuje“, prajesche. „Nětko żym hotowy.“

Nożdyka cźakachu hižo żyku khwilu; wonaj fo posżydnischtaj a daschtaj fo do Vicus Patricius, k domu Aulowemu donjesć. Petronijowy domy stojesche na južnem skonu Palatina, njedaloko tak mjenowanych Curinæ; najkrótschi puć wjedźesche potajkim pod forum, ale Petronius, kiž cźyjsche dobom pola słotnikarja Idomena sałoźiċ, porucźi, hicź po puću psches Vicus Apollinis a Forum, we śmjeru k Vicus Sceleratus, na kotrehož rózku běchu najwschelakorische taberny.

Żerdźodoły cźornuschi wusbehnychu nożydła a hibachu fo j mésta. Petronius dźerżeśe khwilu porsty, sa verbenowym wolijom wonjaze psched nożowe dźerki a, kaž fo ida, rosmyhłowasche; potom rjekny:

„Mi runje na mysle pschińdże, so mohła twoja ležina żona żyle jednorje fo k tebi pschebydlicź, njeje-li ji njewólniza. Ty by ju wešo f wopokasmami lubosće a bohatstwami pobyhał, kaž ja żwoju wosbóżenu Chrysotemis, kotruż mam ja, mjes namaj prajeno, snajmjeńscha runje tak żyzu kaj wona mje.“

Marcus wjeśeše f hłowu.

„Potajkim niż?“ woprascha fo Petronius „Ty by pschi tutej wězy w najhóřšchim pschipadże podpjeru pola kéżora namakał, pschetož ja bych żiwój wilu wuźił, fo by nasch Wohnjobroda na twojej stronje był.“

(Pokračowanje sćeńuje.)

Přjedawšchi wobšedžeŕ mjenowaneje leżownošcje, ratař Michał Schäfer běšche kubło pšched nětčho létami swojej dźowzy, mandźelskej Pawoła Wowczerka pšchedał, žebi pak wumělk ł bydlenjom a žiwnošcu wuczinił. Kubło mějesche najhubjeńše twarjenja we wsy, stare je šlomu kryte tšěchi a dodźerjane sčežny ł lěpjenzu. Wopalna kaša wuczinješe 7 800 hriwnow, inventarne a mobilarne sawěsčenje dobre 22 000 hriwnow. W nalěcu 1929 běšche ju Pawoł Wowczerk pšchi dyrbjeńšim pšchešadźowanju kubło ł 120 tórzami pola sa 21 000 hriwnow w Ralbizach kupił. So by je mohł zaplaćiś, bě ł Rózenčanskeho kubła konje, pola a léh rospšchedawał, žebi wot Krajnoštawiteje banki a wot jeneje šotry nožečonku wo 10 000 a 1500 hriwnow wobstarał. We Ralbizach bě tšěchu nowokupjeneho kubła wobnowiś a ramnosce wuporjedźeś dał. 18. meje 1929 bě žo Pawoł Wowczerk se swojej žwójbu ł Rózanta do Ralbiz pšcheśydlił. Jeho pšchichodny nan Schäfer, ł kotrymž bě žo roskorił, bě w Rózenčanskim kubłe wostał. Do Wowczerkez wopuščzeneho kubła bě gmejna 26. meje 1929 dźełaćerja Jakuba Cžornaka ł jeho žwójbu jako nadružnika zaśwdźiła. Hižo pšchipołdnju 21. meje, potajšim pryedy hač Cžornak jaćahny, bě žo wukopało, *so žo w se žitomu krejej haljy na kubłe w Rózenče pali* a to na tśoch wichelakich městnach. Wopalnišcza běchu bjez dwěla zakojene byle, ale běchu žo na nje w prawem cžasu dohladali a je zhašeli. 25. junija 1929 dyrbješe žo sawěsčenśta premija, 130 hriwnow wuczinjaca zapłaćiś. W nozy ł 9. junju wokoło ½12 hodź. bě we hrózni wogeń wudyrił, kiž bě ruce na wšchě twarjenja pšcheskočił a je sa krótki cžaś do popjeła pšcheworźił. Njemóžesche dwěla dyrć wo tom, so bě tej tutón wogeń zakojeny byl. Na Pawoła, Jana a Mikławscha Wowczerkow žo jara tukaše, so, byrnjež teź wogeń šami załožili njeběchu, ale tola wo pšchedležazem zakojenju wojnje zhonili. Na zatkadže rosajśnjenjow wot Pančanskeho zandarmskeho hłowneho strażnišchtra Wawrika a Budyškeho kriminalneho hłownehe strażnišchtra Mikela cžinjenych, buchu tśjo Wowczerkojo nětčho dnjow po wohnju sajeći a wokoło schtworcź łěta w pšchepytowanjej jatbje sadźerżani. — Dźenża pšejachu wschitcy tśjo, so žu wo wotmyślenem zapaleśtwje we Rózenčanskim kubłe pryedy schto wědźeli abo traśch šami wogeń zakoći. Wobtrucźachu, so njejsu sa cžaś zapaleśtwa a wudyrjenja wobnja w Rózenčze byli, teź napschecžo tśeśim wožobam njejsu žo wupraśili, so by žo kubło bórzy wotpaliło abo so žo bórzy wotpali.

Se pšchešłyšchenja dopokazow

wukhadźachu sćěhowaze pšchicźiny podhladow: Pawoł Wowczerk wupraji žo žam, so je žo hižo łeta dołho po zyłej wožadze a teź pšchi prózežijónach wo tom rěcźało, *so bydlu žo mohłe stare twarjenja jónu wotpaliś*. Hyndom, hdyž bě žo Ralbicźanske kubło kupiło, žu hrjady a dekti w Rózenčanskim kuble byłe wurěšane a sa pšchetwarjenje do Ralbiz pšchewjesene. Krótko do wohnja bě Pawoł Wowczerk pšchi bróžni w Rózenčze trawu žnjł. Po podpšchiśahu wuprajenjach zwědkow běšche žo Mikławscha Wowczerk 26. meje 1929 pšchi šetkaniu ł dźełaćerjom Jakubom Cžornakom-Wudworjanšim w Kukowje napschecžo tutomu žo wuprajił, so by najlépje było, hdy bychu žo stare budy w Rózenčze wotpalile. Pawoł Wowczerk njeby to žam dokonjał, tón nima telko smužitośce k tomu a by wšchitko wubledźił. Nětko je najpšichódnischi cžaś, hewak njedostanje wopalnu kažu wjazy. Pawoł Wowczerk je w Ralbizach wjele pšchetwarił, nětko trjeba wopalnu kažu. — K dźełaćerjej Jurjej Lejmanej, kiž je pola Pawoła Wowczerka dźěłał, je pjeća Jan Wowczerk hižo w lěcze 1928 jónu rjekł: „Sapał tola stare budy. Ty tola njetrjebasch darmo cźiniś. Dam cźi 20 hriwnow.“ Hdyž běchu pšeni krócź 21. meje na wogeń zakojenje všchichli, je pjeća Wowczerkowa pšchiwuna Schäferej prajiła: „Bóh dak, so by žo wschitko wotpaliło.“ Cžornakowa běšche popołdnju 8. junija, potajšim něčhto hodźin do wudyrjenja wohnja, ł bróžnje wukhadźazu wótru wón pytka, njebě pak tym schła. Schäfer a Cžornakez žwójba žu ł wohnjom lětšro schkodowali. Njebudźeše-li stary Schäfer pšchipadnje žo wudyrjeneho wohnja w nozu ł 9. junju dohladał, to bychu wón a Cžornakez žwójba pšchi špěšnem rosćerjenju wohnja do najwjetšcheho straha žiwjenja pšchišli. Dale wukhadźeše, so je Pawoł Wowczerk we swojim šestajenem zapišu pjeća spalenych pšchedmjetow *hódnoty zapisował*, kiž dachu podhlad šhudźiś wo wotmyślenem njewoprawnjenem wobohaćenju. Ralbicźanšti farać Žur wuštaji wobškorźenemu dobre wuźwědcźenje.

Statny rěcźnik Löffler mějesche wšchěch tśjoch wobškorźenych sa pšchepokasanych a namjetowaše pšcheśiwo Pawołej Wowczerkej 3 léta jastwa, pšcheśiwo Janej a Mikławschej Wowczerkej po połdra léta jastwa.

Sakitarjo, rěcźnik Marschner-Budyšši sa Pawoła Wowczerka, rěcźnik Große-Kamjenšti sa Jana Wowczerka a rěcźnik dr. Schuster-Budyšti sa Mikławscha Wowczerka, pšchinjźechu na zakładze swojich wuwjedźenjow k namjetej, swojich ichtikatizow wuźwobodźiś.

Sud mějesche wobškorźeneho Pawoła Wowczerka sa jara podhladneho, so je šapaleŕstwo se swojeje strony špěchował a žo pšchi sawěsčenjskim wobschudźenju wobdźěli. Wupraji žo tohodła sa njepschikluschny a wotpokaja wěź pšcheśiwo njemu pšched pšchišahny žud. Njebudźelwašche wo tom, so je tón abo žu cźi šapalerjo we kruhu najbliźšich Wowczerkez žwójbnych pšchiwušnyh, so žo wo Schäferez a Cžornakez njejedna. J. Wowczerk je sawěsče wliw měł na žwojeho bratrowza Pawoła Wón je ju pohladnу, so je wo pšchedstejazym šapaleŕstwje šhonił. Wón je w l. 1928 napschecžo cźeladnikej Lejmanej žo nadpjerawje wupraził. Tola njeda žo myślicź, *so jeho wupraženja se šapaleŕstwom w lěcze 1929 swišuja*. Mikławscha Wowczerk je po jeho dźełaćerjej Cžornakej mjódchemu napschecžo cźinjenych rěcźach žudźo, wo wotmyślenym šapaleŕstwje wědźał. Tola je wo tom w prawem cźasu Cžornakej jako potrjechenemu sdźelił. To ma žo jako warnowanje pšchijeć. S tutych pšchicźinow dyrbitaj žo Jan a Mikławscha Wowczerk wušwobodźiś, kaž je žo teź stako.

Z Gmejnskeho žiwjenja.

Pohjedźenje gmejnskich šastupzow Wulkich a Małych Dobšez a Lejna.

W pohłednim pohjedźenju rozprawjesche gmejnski šastupz Bršowški wo gmejnskich šlicźowankach na lěto 1926—27 a 28. Dokhodow bě w lěcze 1926 41804,01 hr., wudawkow 35 762,12 hr., zbytk 6041,89 hr.; w lěcze 1927 dokhodow 30 927,42 hr., wudawkow 27 658,28 hr., zbytk 3269,14 hr.; w lěcze 1928 dokhodow 28 211,75 hr., wudawkow 26 410,66 hr., zbytk 1801,09 hr. Tute zbytki žu jenož ł měru sa šapiśanje do pokładnjowych knihow. Pšchehlad samoženja wopschijaweschi dołhy a njesaplaćene schulske dawki na jenej stronje, na druhej šnadne dokhody, wukhadźaju ł bźenowych a drastowych pożćonkow, bychu wunjeśle 30 375,03 hr. Tola wudawkow bychu było 30 790,94 hr. Njedostatk by žo na 415,91 hr. štajił. Wot 1. 4. 30 sapoczina žo wotplaćowanje a sadanjowanje schulskeho nowotwara w Hornjej Hórzy. Tuž njesastupi žaneho inšzena dawkow. Dotalne schulske dawki ł Raschowa, Hajnija a Hornjeje Hórki wuczinja jenu schtwórcźinu wschěch wudawkow. Jeli dawkowe pšchepokasowanja njerostu, hroża gmejni kóždolitnje njedostatki. Gmejnski šastupz Bršowški wuzběhny, so staj gmejnska šlicźowanka a gmejnska pokładnja w najlépschim rjedźe. Todhodła namjetowesche měšchćanoštu wusprawnicź, schtož žo jenohłośnje šta..

Gmejnski šastupz Groźa rozprawjesche wo hospodatškim porjedźe. S jeho rozprawy wukhadźesche, so gmejna hr. 20 527,40 hr. potrjeba, sa cžož 16 338,13 hr. dokhodow wocźakuje. Tuž hroźy njedostatk wo 4189,27 hr., kotryž šarunacź dyrbjał by pjenjes pożćicź. Todhodła napomina šastupzow schulskeho pšchedstejicźerstwa, so byzyli pšchi jestajenju schulskeho hospodaŕstwa porjada najbóle lutotwacź. Jenohłośnje pšchijachu ihromadny hospodaŕski porjad.

Dale pšchedpołožichu wotlicźenje wo hodowanju wobradźenju gmejnskim potrěbnym. Gmejnskej šastupzej jo hyndom pravowašchtaj a šo prawe špódnašchtaj. Sběrka po domach wunješe 156,20 hr. Wudawkow měšachu 247,30 hr S tym, so běchu njedostatk wo 91,10 hr. w pohłednim pożćenju pšchiwolili, bě nałeżnosć we žiwotnim porjedźe. S 42 potrěbnych kóždy dar w hódnosći 6 hr. dosta.

Na kónzu pożćenja podšakowa žo měšchćanošta jastupjerjam gmejny za jich šwérne dźěło w starym lěcze, jim pšchejo strowosć k nowemu šlužkowanju w pšchichodze.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Freiberga.** (Žana šawjera dolinu w krajinje Freibergšeje Wołtawy. Měšchćanška rada bjerješche we swojim pohłednim pożćenju na wědomjo wo wukazu finanzneho ministerstwa, po kotremž njemóža žo žane pjenjeze źrědži sa twarjenje rěcźeje šawjery w dolinje Freibergšeje Wołtawy (Mulde) pošticźicź. W žamžnem pożćenju bjerješchu na wědomjo, wo pošłanju wokrjeżneho hejtmanšiwa, po kotremž powyšchuja žo pšchiražki k leżownoštnemu a pšchemyślowemu dawkej na 150 prozentow a dale ma žo płaćenje sa rjedźenje haljow šawjesć.

Zapósłane.

(Bjez zamołwitosće redakcije.)

Zapósłane.

(Bjez zamołwitosće redakcije.)

W 3. čisle „Serbskich Nowin“ w rozprawje wo zhromadźiznje „Zjednoćenstwa serbskich wučerjow“ móže so na kóncu čitać, so tam ju pječa zwólniwy, na wsach klankodźiwadło předwjesć, hdźež sej to přeja.

Na to mam nješto napřećiwić!

Mi ženje nichtó ničo wo tom powědał njeje, zo bych tutu wěc do rukow wzał. Z tutych přičin tež njejsym móhł wozjewić, zo sym zwólniwy, so tutomu nadawkej wěnował! Mam za to, zo so tu jedna wo zmylk abo njedorozumjenje.

Ja wšak tež tu wěc na so wzać njebych mohł, dokelž sym z druhim dźełom za narod přepodčeženy a ani nochcu wzać přiležnosće k dźěłu tym, kiž hač dotal w stronu steja!

Měrćin Nowak-Njechorński.

Najnowišez cyłeho swěta.

— **Skkrowa powěšć wo wjedrje sa jutšišchu wutoru:** Rjenje, žuchu a šymnišcho. W Jendźelskej a połnóčnej Europje mile, mačzate wjedro.

* **Dźěło w schkleńczerni w Biskopizach je žo šastajiło. 200 dźełaćerjow je dźěło šhubiło.**

* **W Drježdźanach je žo prozej pšcheśiwo 38 kommunistam dla naběhnjoscjow sapoczał, kotrejž žu žo loni 27. oktobra dla sakasnje swjatka cźerwjenece fronty wotmełe.**

* **Jena 23lětna fabrikarka w Schwarzenbergu je še pistolu šwojeho 27lětneho lubeho do khribjeta tšełiła, dokelž bě žo jeho nabojała.**

* **Po powěšći ł Prahi žu tam schtyri wožoby na papagajowu khorosć šhorile. — Teź w Limritzach pola Döbelna žu žo mandźelskaj a dźeśaćlětna dźowka ł papagajom natykli, kotryž je žo pšched dwěmaj njedźelomaj kupił.**

* **Dźowka belgiskeju kralowskeju mandźelšteju Marja José je ł italiskim żelezniškim cźahom, kotryž bě žo po nju do Brüssela pošłał, do Roma pšchijěła. Italiskaj kralowskaj mandźelskaj njewjestu a jejnu pšchewod na Romiskim dworu nišcheju powitaschtaj. Po powitanju belgiski kral pódlu cźeśnje kompagnije krocźeše. Hdyž žo wjerchowyšwa do galakuczow seśydachu, lud šadu špalěra wojakow „Njech žu žiwi!“ wołasche. Wotdźelenje kavallerije pšched cźahom jechaśe, kotryž še 14 kuczow wobšteješe. W prěnim wosu kralaj žedźeschtaj. Wošebje lud kralowskej njewjesce pšchijuškowasche. Město je ł italiskimi a belgiskimi khorhojemi wuzpyšchene.**

* **Ssobotu w nozy ku w Dramje, 40 kilometrow ł połnozy wot Kawale, botharskeho rubježneho hejtmana Ulunowa hromadze ł nékotrymi druhimi rubježnikami sajeli.**

Hospodarski rozhlad.

póndźelu 6. wulkeho rózła 1930:

Barlinjska bursa jewješche sańdźenu šobotu dale skrucźene mjeśiwoscze. Wšchelake efekty samóchu šwoje kursy pohěbnyć. Kursy dołžnych a rentowych liśezinow šo sašo ześlabichu.

Produktowe wiki běchu sańdźenu šobotu jara měrne a płaćišny nimale kaž dotal. Jenož rózła po zentnarju wo 2½ pj. a wowš wo 5 pj. kleśnyšchtej. Sańdźenu šobotu płaćeśe zentnar w Barlinje

pšcheńcy 12,55—12,65 hr., rózki 8,32½
hacź 8,41¼ hr., nasuńkeho jeczmjenja
8,25—8,75 hr., mślěnjeho 9,35—10,15
hriwnow, wowša 7,35—7,85 hr.,

w termijowym wikowanju:

ša měrz:

pšcheńcy 13,60—13,56¼ hr., rózki 8,45 hr.
hacź 8,37½ hr.,

ša meju:

pšcheńcy 14,10 hr., rózki 9,95—9,82½ hr.
wowša 8,70 hriwnow.

Sšwinjaze wiki we Wajerezach.

Dowóš na nje bě šnadny, jenož 165 prošatow a 3 běhaki. Wone płaćachu

prošata:

4—6 tydźeńšte	26—32 hr.
6—8 tydźeńšte	32—38 hr.
8—10 tydźeńšte	38—42 hr.

běhaki:

3—5 měšaczne	39—65 hr.

Wurjadne prošała hišcźeže drózšcho pšchedawachu. Pšchi malo kupcach wosta šbytk.

Pšchišlatoja:

Holzn do donu, rěśnik Rachliza w Budyšchinje, Wilhelmowa haša 8.

Wuczuwnika pjekarskeho, Russig w Hornym Wujeździe.

Wuczuwnika krawšteho, Weber w Hródku, Młynska haša cźo. 12.

Na pšchedań:

Wol 3-létny, w Radworju cźišło 38.
4 woły, knježi dwór w Radworju.
Drjewo, kuluchi, khójnowe, **Kral** w Kamjenzu, Wóšlicźi hród cźišło 1.
Symšli mantl a nawobšekaj, w Budyšchinje, Pšched inkynhim wrotami cźišło 2.
Lodowy kamor, w hošćenzu „K woprawnemu“ w Budyšchinje.
Kolo motorske, Rohła we Wórzynje.
Elektr. motoraj, Lehmann w Budyšchinje, Nowošalzaška bróha 12.
Wšchelake elektr. lampy, w Budyšchinje, Lawške hrjebje 16.
Pjerjo w Khelnje 15 a w Hłupoźiy 12.
Sšloma jeczna a wowšna, knježi dwór w Jaženzy pola Budyšchina.
Kundros Schuster w Adolšowej Hěcze.
Krutwa wyšokošnjeczelna, knježi dwór w Budyšchinku.
„ ł cźelečzom, młoda šylna, podšobna, w Jatšobju cźišło 7.
„ **wyšokošnjeczelna** do cźahanja, w Nowej Wšy 3 pola Njeswačzidła.
„ wyšokošnjeczelna podšobna, w Bukojni 2 p. Barka.
„ wyšokošnjeczelna we Sdźarach cźo. 6 a w Khašowje cźišło 18.
„ młoda wyšokošnjeczelna, w Barcźe 20.
„ a šwinjo, wobej kormnej, w Sšmjerdźajej 19.
Jałoja wyšokošnjeczelna, w Lětonju cźišło 2.

Sšudnišzy na pšchešadźowanje

mutoru 7. wulkeho rózła

we Wětrnzu w „Herbšej gnjchcze“ dop. ¾11 hodź.: Pneumatiška tšełba.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźeńša dop. ¾11 hodź.: Wiki žu měrne, płaćišny malo pšchemjenjene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pšched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 1.	3. 1.		4. 1.	3. 1.
Pšenica	251-253	251-253	bony	18-20,00	18-20,00
rožka	168-168	167 16-	woka	23-26,00	24-26,00
naz. jeczmjeń	—	—	módre lupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jeczmjeń	165-175	165-175	žołte lupiny	16-17,50	16-17,50
wowa	147-157	143-157	zeradella	—	—
kukurica	177-180	177-180	raps. wosušk	18-18,90	18-18,90
pšeńč. muka	29 35,00	27-35,00	tany wósušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	23-26 75	23-26,75	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,15	11-11,15	pern. kruški	14-15,10	14-15,10
ržane „	9-9,90	9-9,90	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,05
raps	—	—	ržana sloma	1,30-1,50	1,25-1,30
hrošch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšeńč. „	1,35-1,40	1,20-1,30
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,40
[illegible]	—	—	jačna „	1,20-1,50	1,20-1,35

To so započinaše kaž bajka . . .

Warnowanje ja holzy a starschich.

S Wina žo piša: Psched mežazami njepowědachu Minšte pschedawarki wot ničžo druheho hač wot nještyschaneho ſboža, kotreż je jim ſ jich ſtawa potrjechiło.

Do wulkeho wobthoda Gerngroß, ſnaty Minſki kupny dom, pschindže jeneho dnja wožebny Turka ſe ſwojim ſtužomnikom a kupowaſche elegantnu dźešćowu nadobu, kotruż dyrbjeſche ſa ſwoju ſotru wobſtarać. Pſchedawarka Marja Schindlerez poſtužowaſche wožebnemu, ſympathiſkemu muježi, kiż mješeſche jenoż jedyn brach, wón thromjeſche. Jenu nohu bě pječa we wójnje pſchiſadźił.

Turka hladaſche pſchi kupowanju bóle na pſchedawarku hač na wězy, kotreż jemu pſchedpokoji a dokelż ſwoju thwalbu — niż na dźešćowu nadobu — w němſkej rěcži wuprajicż njemóžeſche, póſła naſajtra ſwojeho ſtužownika, kiż jemu jako tołmačer ſtužeſche a daſche pſches njeho wu ruku pſchedawarki proſyć. Stužownik wumjeſche ſwój nadawk wulkotnje a wuſběhowaſche woſebje njeſmérne bohatſtwa ſwojeho knjeſa a ſlubi ji wſcho móžne, ſchtoż kaž bajka klinčeſche.

Holza njeprajeſche ani haj ani ně, wupowěda podawš doma a bratr, kiż bě poliźajſki ſaſtojnik, wobhoni ſo hnydom telegrafiſaj, napraſchowaſche ſo też pola turkowſkeho póſłanſtwa we Minje a wſchitke dóſtate wotmołwy běchu pſche wſchu měru thwalobne a dobre. Snajachu woſebneho Turku, kiż bě hakle 32 lět ſtary, jako najbohatſcheho pſchekupża pſchedstrěnow (tepichow) w Smyrnje (w Małej Aſiſkej, dźenſpniſcheż Turkowſkej).

Stónčnje holza do ſadanja ſwoli. Turka bě jara ſbožowny, nakupi ſwojej njewjeſtje wulkotnu nadobu, najrjeńſchu a najbróžńchu wojdobu, ſapiſa ji na Kobnej dróſy we Minje jenu thěžu, jeli njeby ſo ji w Smyrnje lubiło, ſo mohła bjes ſtarośće we Minje ſiwa być — a dwaj dnjej poſdźiſcho bu por na turkowſkim póſłanſtwu ſwěrowany. Ssotra a bratr pſchewodźeſchtaj jeju do Smyrna, pſchešwědčiſchtaj ſo na měſtnje wo njeſmérnym ſbožu a wróćiſchtaj ſo po někotrych tydźenjach ſměrowanaj domoj. S thudeje pſchedawarki bu pſches nóz njeſmérnje bohata žona.

Poſdźiſcho thwalachu ſbožowne liſty do Mina. Na ſwoje towaršchi, ſwojeju ſtarſcheju, na bratrow a ſotrow, na ſwojeho prjedawſcheho ſcheſa piſa Marja Schindlerez, kak derje ſo ji wjedže a ſbožowna čuje, ſo ju jeje muż na rukomaj noſyn! Nadobu pſchinjeſe němſti pſchekupz, kiż mješeſche w Smyrnje něſchto wobſtaraċ, liſtaj, jedyn na ſwójbu a druhi na prjedawſcheho ſcheſa firmy Gerngroß, kotreż runje napſchećiwne woſjewichu, ſchtoż bě wona prjedy piſała. Wopiſowaſche ſwój ſtruchły bónt w ſrudnych ſłowach, naſpomni, ſo ju każ jatu ſtražuja, ſo njeje měſto Smyrna wjaſy widźała a liſtaj jenoż pſchipadnje ſ domu ſobu dała, hdyż je ſajata każ ptaċžk w „ſlotej klětzy."

K jeje prjedawſchim dopiſam ſu ju ſ namozu nuſowali. Jeje muż je gramocžiwy čłowjek, wobhladuje ju jako njewólnuju a ju bije. Je do cżiſta ſ njeſchwarnej thorocżu pſchewſatu a nohu njeje pſches wójnu ſhubił, ale pſches tutu natyknowaju thorotść. Nětko je też wona ſthorjała a je-li ju bórſy njewumója, dyrbi ſej žiwjenje wſacż.

To je ſtawiſna małeje pſchedawarki Marje Schindlerez, kotraż ju tak mnohy jeje ſboże ſawidźeli. Nětko ſpytaja ſ pomocu wyſchnoſcżow wboho holzu ſ paſorow tuteho njeduſchnika wumóżicż. Hač budże ſo to poradźicż? Ssmyrno je daloko a tamniſche turkowſke wyſchnoſcże . . . . !?

Naše pismowstwo.

Česko-Lužický Věstník.

Dźewjate a dźeſate čiſło predleži k bliżſemu spóznaću: Što kóžde z njeju přinjese? Dźewjate poda nam zawodnje nastawk „Moravský hlas o Lužických Srbach", wobraz našeho powědančkarja k. fararja M. Bjedricha-Radlubina. Pod „Drobnosti" referuje red. Vlad. Zmeškal wo naſtupnym tuſasnym dźěle we Łužicy a pod „Zpravy" wokrewja nas red. k. prof. dr. Páta z mnohimi zajimawosćemi, z pruhami lubośće našich słowjanskich přećelow. Też pod „Literarni Hlidku" a „Našej činnosti" směmy so zeznać z mnohim radostnym zjewom. — Dźeſate čiſło přinjese zawodnje nastawk Jan. Fryco Tešnař (18. 10. 1829 — 14. 6. 1898) z pjera k. fararja B. Śwjely. Pohodnoſća pěknje wulke zaſłużby tutoho delnjołužiſkeho ſerbſkeho fararja k ſpomoženju ſwojeho ródneho ludu. Rubrika „Drobnosti" rozprawja wo znowawutworjenju Serb. Lud. Rady, wo peticiji na knježerſtwo dla ſulſkeho ſerbſkeho rozwućowanja a wo ſkutkownoſći Matice delnjołužiſkeje a Domowiny. Pod „Zprávy" zeznajemy ſo zaſo z mnohimi zajimawoſćemi k lěpšemu našeho kulturneho žiwjenja a ſłowjanſkeho zbliżenja. Wobě čiſle Věſtnika ſmy z dźakom přijimali, wokrewja tola nas ſtajnje jich wobſah Njeſpróćenišym redaktoram a dopiſowarjam horcy dźak a za nowy rok „Mnoho zdaru". Skrućmy dale ſłowjansku luboſć — bratrowsku zbliżenoſć. -ř.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Sokołki zwučuja ſrjedu ½9 hodźin w Serbſkim Domje.

Bjesada ſo póndźelu, 6. I. 30 wječor při hodownym wječorku Sokołſkeje jednoty w Echten zeńdże, nie w Serbſkim Domje.

Budyšin. „Nadźija" změje wutoru (7. 1.) wječor ½9 hodź. ſpěwnu pruhu za „Ptači kwas." Njech pak wšitcy ſpěwarjo a ſpěwarki přińdu, dokelż mamy jenoż dwě pruzy. Też druzy ſpěwarjo a ſpěwarki ſu nam lubje witani. — Přinoſki za „Nadźiju" ſo zběraja. Wowčerk.

Hrodźišco. Spěwny wotrjad towaŕſtwa „Zerja" ma wutoru 7. januara w Njechornju ſpěwnu hodźinu. Wſitke ſpěwarki a ſpěwarjo ſo z wěſtoſću wočakuja. **Dirigent a předsydstwo.**

Jednota Sokoł w Rakojdach ma ſtwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Njech kóždy cyle wěſće přińdże.

Jednota Sokoł w Haslowje ma přichodny ſtwórtk zwučowanje. Winowatoſć je, zo kóždy přińdże. Načolnik.

Kedźbu! Kajka ſokołſka jednota abo kajke towaŕſtwo ma ſnano hiſće tu hru „Nankowe ſkórnje." Bychmy ſej ju rad požčili, dokelż ſu wupředate. Jednota Sokoł w Rakojdach.

Njeswačidło. „Jutrnica" ma přichodnu njedźelu 12. januara popołdnju w 3 hodź. w knjeźim hoſćeńcu w Njeswačidle měſačnu zhromadźiznu. Přednoſk župneho předsydy je přilubjeny. Wſě ſobuſtawy njech wěſće přińdu. **Předsydstwo.**

Sowrjecy. Jednota Sokoł změje přichodny pjatk 10. wulkeho rózka hłownu zhromadźiznu. Wſě ſobuſtawy, wokolna młodoſć kaž bratrowſke jednoty ſo wutrobnje přeproſuja.

Zwjazk ſpěwnych towaŕſtwow. Přenja zhromadna pruha za „Nalěčo" budże njedźelu 12. januara popołdnju ¼4 hodźin w Serbſkim Domje. Pruhować budże ſo cyły přeni dźeł a zawodny khór. Wočakuja ſo wſitcy ſpěwarjo. **Hłowny dirigent.**

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Srjedu 8. januara 1930 wobhladamy ſebi **„Mlokowy dwór"** w Budyšinje. Zhromadźimy ſo ½3 hodźin popołdnju w Serbſkim Domje. Wſitke ſobuſtawy Zwjazka S. R. D., woſebje też knježny, kaž też lubych hoſći na tutón jara zajimawy exkurs wutrobnje přeproſujemy

předsyda Z. S. R. D.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Skótne wiki w Njeswačidle
Srjedu 8. januara 1930 Gmjenska rada

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěł: Arnošt Bart w Bržavicy
Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Podkopki w Macalestru w Americy. Tu rozbuchnyehu jědojte dymy a morichu 47 hórnikow (Bergleute).

Kupa Samoa z jeje přistawom Apia. Krasna kupa słušeše do wójny k Němskej.

Handrij Štrympa
w Budyšinje
na Róžowej hasy 15
poruča
meble
a pólsirowane twory
Sym Serb!

Předźenak

je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudebjany. Přinjese wosebje wjele wobrazow z našeho stareho Budyšina. Njech sebi jón kóždy za 60 pj. w Smolerjec knihařni w Serbskim Domje wobstara.

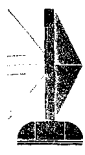

Připrawjenja radia
najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma
Gustav Krawc w Budyšinje
na Róžowej hasy 8 a 13

Jara važne za woteběrarjow „Serbskich Nowin"

(Tu wuſtřihać).

Januar 1930

50 pj.

(Podpismo woteběrarja „Serbskich Nowin".

Tutón wotrězk płaći za nawěſtki w měſacu januaru 1930

Zo bychmy wšěm našim česćenym čitarjam ſkładnoſć dali, ſo móhli wšo, ſtoż maju na předaj, abo jeli ochcedźa ſebi něſchto kupić, abo maja někajku druhu należnoſć,

z nawěſtkom
w „Serb. Nowinach"

wozjewić, ſmy k lěpšinje wozjewjenja wotrězki z wſchěch Kóždy čitař „Serbskich Nowin", kotryż při ſkazanju abo připóſłanju nawěſtka wotrězk předpołoži, dóſtanje nawěſtk wo 50 pj. tuńo hač hewak płaći. Wotrězk smě ſo jenoż **w poſtajenem měſacu** wužić. Skazań nawěſtka ma ſwoje połne njeno a wjes podpiſać. Nowy wotrězk ſo kóždy měſac wočiſći

Nakład. „Serb. Nowin".

Sedłaſki mištr z leżownoſću a wosebitej fabrikaciju pyta
3—5000 hriwnow
k wupłać. žiroweje kasy za II. abo I. hypotheku za 8-10% dań. Poſkić, pod „G 1" na wud. Serb. Now.

Kowaŕski wučobnik
ſo do dobreje wučby pyta
Arnošt Rämsch w Sowrjecach

Jutrowny hólc
ſo na žiwnoſć z 1 konjom pyta
Zhonić Serbſk. Now.

Służba
w měſće ſo pyta, Bliže zhonić we wud. S. N.

Dołhe a krótke ſkórnje ručne dźěło

po **20 hr.** ma na ſkładže črije też **čopte črije za žony a mužow**

wobućowy dom Mark w Kukowje

Přesadźowanje palneho drjewa

Srjedu 8. januara t. l. budźa ſo na **Wutołčanskim rewěrje** (Zahroda, Dejpeńka, Wjeńkec kerki, Wiěnzec kerki, Kotal, Hromadnik, Hoblandec kerki a młyn):

119 rm palnych kuluchow, wot tych wokoło
25 rm twjerdych
wot tych wokoło 13 rm lipow. wužitkn. šćěpow
20 lěšć. hałozow. hromadow
9 šmrěk. dołh. hrom. wot tutych 1 jasenjowa

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawaš.

Započatk w 9 hodź. we Wutołčanskej zahrodźe (aleja). Šmrękowe ſerdźe ſo ſtajnje ſwobodnje předawaja.

Ryčańkubło we Wutołčicach 4. jan. 1930 **Wilhelm Herrmann**

SERBSKE NOWINY

DŹENNIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a dźěl Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěsткi a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 5 — Budyšin — Wuterý, 7. januara 1930 — Bautzen — Lětnik 39

Konferenca w Haagu.

Wo płaćeńske termije.

Na konferency w Haagu je so pondźelu po hłownym dźelu wo płaćeńske termije jednało. Při tym je so je franzowskeje strony prajiło, so je so tole prašenje we Parizu hižo w tym smyśle rozrisało, so ma Němska **štrjeđ měsaca płaćeć.**

Němšyn sastupjerjo pak stejišćo je rańsje sastupowachu, so so w Parizu wo prašenju lětnych podśelnych wotpłaćenjow hišće njeje ničo dojednało, a so so po powšitkownym nahladu rozumi, so maju so podśelne płaćenja **kóždy krócz na konzu měsaca stać.** Schkodowanje z danje by z rozdźěla mjes płaćenjom štrjeđ měsaca a konc měsaca 6 hač 9 miliionow lětnje wučinikło, po danjowej měrje, kotraž by so wobliczyła. Pódła teho je to wulky wažne za sestajenje hospodarstwa a za dochody dawkow. Podśelne płaćenja z wobchadneho dawka němskeje żeleznje, kaž dalako dyrbja so za reparazije płaćić, žu so hižo jako płaćenja na konzu měsaca postajiće.

Njedorozumjenje wo zankcijach.

Wo prašenju sankcijow Pariski „Matin" pisne, so je pśeńeńdźenc, so ma so jenoż njedorosumjenje rozsahnić. W Němskej dyrbja wědźeć, so so Franzowska na žane waśnje **stareje formule politiskich sankcijow wjazy njedźerži.** Franzowska ma jenoż za mysle, so so sakonske zehnawanje płaćenjow postaji, kaž je pśed wójnu powšitkowniže wot stata k statej za winowatosće pśekupskeho wobchada wobstało. Při tym so njeśmě na nazrowy myslić, kotrež bychu, kaž so dr. Curtius boji, němšku hrivnu wotbódnosćiže abo němškim hódnotnym papjerom we wukraju kleńnyć dale. Wězywutrojnym so zaleži, ruskowaršći system wudźěłać, kotryž na Němsku jako stajna finanzna kontrolla njeńtóčži. Jendźelšzy wotpóśłanzy system negativneje cłasy namjetuje, to rěka, so bychu so, hdy by Němska njeplaćiła, wśitke němske statne monopole jebrake, kotrež žu w mérnym cłazu w ruzy němskeho sastupuje.

Francowska formula za zankcije.

Franzowšzy wotpóśłanzy w Haagu chcedźa němskim wotpóśłanzam notu pśehpodaś, w kotrejž so myśl wupraji, so Franzowska, kaž dołho Youngowy plan płaći, so prawa na sankzije po Versailleskim frećenju wjdawa. Hdyž pak jena z mozow, pśi Youngowym planje wobdźělenych, swěći, so so Youngowy plan pśestupuje abo njedopjelnja, dyrbi Franzowska prawo měć, so na internazionalny žud w Haagu wobrocyć. Jeli so tón spóśnaje, so je so Němska pśecziwo Youngowemu planej pśeśeńka, Franzowska prawo dostanje, sankzije Versailleskeho frećenja pśecziwo Němskej nałožić.

Płaćeńska bauka.

Jednanja komiteja internazionalneje płaćeńskeje banki so 10. januara sapoczmu. Nadźijeja so, so so tuzje pśehwjedu. Śišćeje so njeje postajiło, hač k tymle jednanjam też president němskostatneje banki dr. Schacht pśińdźe abo hač so dr. Vocku sastupicź da.

Briand dice do Genia pućować.

Kaž „Petit Parisien" powjem, franzowski zwonkowny minister Briand pjatk z Haaga wotpśeje, so by so mohł we Genfu pśi wotewrjenju Rady Swjasa Ludow wobdźělić. Na jśišće do Genfa wón w Parizu sobotu dopoldnja sastanje, so by zwonkowne ministerstwo wopytał. Sobotu wjeczor wón do Genfa pśińdźe.

Powjetšenje podrunišniskeho pjenjeza w Barlinje.

Barlinski magistrat ma myśle, 60 miliionow hriwnow, kotrež Barlin za dalewjedźenje hospodarstwa hač k lapjeju trjeba, **z pjećprozentnym powjetšenjom ležownośtneho dawka swjesć,** kotryž žmeđża po sakonskich postajenjach kněžerjo na podružnikow wotwalić. S pjećprozentnym powjetšenjom ležownośtneho dawka so podružniki pjenjes wo 1—2 prozentaj powjetšichi.

Barlinske studenske demonstracije.

Pśiced lawnikim žudom w Barlinje-žrjedźinje budźe so pjatk pśecześiwo dźewjećej studentam jednacź, kotrychž je policija pśi wotmyślenym demonstraziskim cźehnjenjom pśiced kulturowe ministerstwo sajała. Spomnjeny dźeń bź studentstwo protestowańku demonstraziju w kastanijowym lěsku wotmě̍ło, hdyž bź pruski ministerski president protestowańku demonstraziju w univerzitnych měśtnosćach dźesaty lětny dźeń Versailleskeho frećenja sakasał. Studentojo na to wobjasnknychu, pśiced kulturowe ministerstwo. Pod lipami cźahnyć. Tam sto studentow demonstrowaśe. Policija sakrocźi, a shromadźisnu rosehna, pśi cźimž dźewjećej studentow saja.

Preces pśeciwo kladźerjam bombow.

Ssudnik Mafur je pśehpytanje bombowych attentatow skónčił. Jenu je so poradźiło, z 13 bombowych attentatow 11 z wufnaćom winowanych rozsahnicź. Hdyž so pśehpytanje w Barlinje wotewri, měnjachu, so je w Barlinje zentrala wobstała, po kotrejž mukasanju žu so attentaty w Schleswigu a Holsteinskej skutśile. Sa tole měnjenje pak so njejsu połnopłacźace dopokazy mohle dowjesć. Jeli so so za krótki cźas njehodźi dopokasać, so je so attentat na němsku jězmownju z Barlina sawjedź, so prašcha, kaž budźe so prozeź pśiced Barlinskim žudom nóz pśehwjesć.

Kriza w plahowanju žita.

Wuradźenje ratarskich wězywustojnych.

W Genfu je so pondźelu wuběrk ratarskich wězywustojnych sešoh, so by z wotpóśłanzstwom hospodarskeho konteja wo krizy w ratarstwje, wobježe w plahowanju žita a wo žrědkach k jeje wotpomhanju wuradźowal. Pśichi shromadźisnje so śledowaze kraje wobdźěleja: Němska, Argentinska, Awstralika, Awstriska, Belgiska, Danska, Schpanik, Sjedmjeńene staty, Finska, Franzowska, Jendźelska, Indiska, Norwegska, Hollandska, Italska, Polska, Madźarska, Rumunska, Schwajzarska, Czejchoślowakska a Južnoslowjanska. Nědhuschi němski minister Hermes Němsku sastupuja.

Kak je so belgiski kwasny dwórski cah w Swajcarskej strażował.

Wo napśawach schwajzarskeje policije, kotrejž so na sawješćenje **belgiskeho dwórskeho cźaha** pśichi jeho jězbje pśiches Schwajzarsku do Roma stachu, so z Genja powje:

Dla wotmyślenych komplottow, kotrejž žu so se sajeczom tśioch antifašistiskich nowinarjow pjecza wotkryle, žu so dalako roswitych antifašistiskich planow bojeli. Po kotrychž informacijach schwajzarskeho swjasoweho rěcźnistwa je Genfska policija **wobydlenja někotrych anarchistow pśehpytała.** Wušłědźiło je so, so ma so **blisko Genfa wažne antifašistiske źrjedźiśkejo pytacź.** Tam žydlacy spśichźahowacy žu pjecza attentat na dwórski cźah wotmyślili, z kotrymž je so belgiska kralowska žwójba do Italskeje podała. Schwajzarska policija bź tohodla najkruceńśe bjesstrachowe napraway cźinika, so by so z bjesstrachowe pśichedźenje belgiskeho dwórskeho cźaha pśiches schwajzarski kraj do Italskeje zukowało. Pśiced dwórskim cźahom wobjebity cźah z belgiskimi wojerśkimi wobobami jědźeśe. Sa nim dwórski cźah śledowaśe. Cźara z Basela do Chiassa je so kruceńśe stražowała. Też dwórnišćeja žu so kruceńśe sawrjele. Pódła teho belgiskeho, franzowskeho a italskeho detektiwoju a wyšozoh italskeje sastojnizy cźahi stražowachu.

Kaž so powje, žu italśe nowiny schwajzarskej policiji cźeźe poroki cźinile, dokelž njeje pjecza, hdyž žu so horka mjenowane attentatowe plany wotkryle, doseź kruceńśe pśechwatnika. Schwajzarśe nowiny tele poroki wotpokazuja prajizy, so so žadyn kraj njemóźe z połnym bjesstrachom pśecześiwo rozbuchadłowym attentatam zaswěćeć. Schwajzarśe nowiny na wulki bombowy attentat dopominaju. W Italskej žamej je w lěcźe 1928 pśichi wotewrjenju Milandźeske mału 22 cźłowjekow žiwjenje zhubiło.

Genfska policija je za **sjedź Rady Swjasa Ludow,** kotryž so 13. januara sapoczńe, wobšeže wótre schkitańśe napraway cźinika. Wobšeže dyrbi so italski zwonkowny minister Grandi na wšěch žwojich puczach staroseśiwje stražowacź. Wšeh policajśe straże a namjetne zastanišcźa žu nabrobne wukasanja dostaśe. Schkitaza policija a žandarmerija a wobšežite straże dyrbitaj wuthody twarjenja Swjasa Ludow wótricho dyźi dotal kontrollowacź. Schwajzarśe wyschnoseśe praja, so móża w Italskej smjerowani bycź. **Dowěrjenje k Genfskim policajskim organam** njejśmě so z alarmowazymi powěsćemi rostšchasećź.

Znjezboženje francowskeho křižaka.

Franzowski kichžak „Edgar Quinet", kotryž nětsole jako schulska łódź namórskim khorhojnikam słuži, je njedźelu pśichipołdnju blisko Orana pśichi połnócnoafrikim brjohu do podmórskeje skały sawadźił. Łódź, na kotrejž bź něhdźe 100 khorhojnikow a něhdźe 900 muži wobstadkt, chcyšće do Casablanki wotjeźć. Po puću wona někotre maneweŕske śmjeśowanja cźinjesće. Pśichi tym do skały rasu, kotraž do łódźineho cźeła 15 metrow wulku dźeru wudrě.

S nastatej dźeru so woda z mozu do łódźe dobywasće. Kichžak namórskim wyschnoseźam schkrowu powěsć wo njeśbożenju pósła. Někotre łódźe k měśtnu njeśboża dojeźechu a muzstwo „Edgara Quineta" pśechwatchu., Wokoło 9 hodźin wjeczor běchu łódźine maschinske měśtnosće bospołnje powodźene. Kaž so dale powě, so łódźine muzstwo runje z wobeźitymi śmjeśowanjemi zaběrasće. Nadobo so je žylnym storkom zyła łódź satśkaźe. Kichžakowy prědk so lokko zbohny. Łódź hišće̍ze někotre minuty dale jěźeśe a potom so njehibajo stejo wosta. Někotre łódźe k měśtnu njeśboża pśichijěźechu. Skała, do kotrejež bź łódź sawadźiła, njeje na mórskich khartach wosnamjenjena. Łódźiny prědk bjes wody wosta.

Łódźe, kotrejž běchu z Orana pśichijěźe, njemóžachu łódź wotwjesć, hačrunje hnydom sapoczachu, wuhlo, municiju a lohke kanony a wšchon hibicźiwy material wutkasć. S Biserty a Gibraltara so mózne motorśke plumpy žadachu, so by so woda z łódźe wutkumpała.

Njewěźża, hač so poradźi, kichžak wotwjesć.

Wutkowańśe dźeło je z mórskim žołnjerjom porjadnje. Kichžakowy roskałowar budźe so dyrbjesć pśiced mórskim žudom samotwjeć.

Pozdźejšna powěsć praji, so maju kichžak „Edgar Quinet" sa zyle zhubjeny. Wětry na morju pśichezu gwałtnišcho zatkadźeja. Tohodla z hrozu wokomik wocakuja, we kotrymž so horda łódź, se žołmami bo tam a žem motaza, do hłubiny zhubi. 15 metrow wulka dźera so stajnje powjetšuje a wulke dźele łódźinych delnich měśtnosćow hižo powodźene. Njedźiwajcy wšchech napinanjow wutkowańskich muzstwow njeje so woda z delnich měśtnosćow hobźała wukkumpacź. Też zylne mórśke prudy dźeło poćeźuja, a łódź móża so jenoż z najwjetšimi wobcźežnjenjemi kichžakej pśichiližicź. Wo pśichiźinje njesboża je hišće̍ze zlyšcheć, so je łódźiny kommandant mórśke khartu z lěta 1873 wuził, na kotrychž skały a skaliny tamnych stronow njejsu zapiśane.

Gandhiowa porażka.

S napjatosćeju so w Londonje wobkedźbowali, kak budźa wobjasknjenja wschoindiskeho sjeźda w Lahore sfutkowacź. Někotre móże so rjeź, so je měr, z kotrymž so na wójniske trubjenje z Lohore Jendźelsćejo poćkachali, wopraunjeny był. Wobsahnjenja wschoindiskeho sjeźda so hač dotal mało cźinjerjow namakali. Hač dotal so je 150 sjeźdowych žobustiatow w indiskich provinzialnych parlamentach po Gandhiowym napominanju jenoż mandat w parlamentu złožili. Njech žnadź hišćeze někotši sćeduja, k wotmyślenej demonstraziji se shromadźiwym wustupjenjom njedóńdźe. Dźeń wotpadnjenych sjawaje praji, so Lahorske wobsahnjenja njepśichódźonawa, druhi na moralisće winowatosće z žiwojim wolerjam pokazuja.

Hospodarscy znićeni ruscy ratarjo do městow cahaju.

Bjesdźěłosćeju w ruskej industriji je runje tak wulka kaž w Němskej. Wona so hišćeze shórschuje z pśicźahowacymi ratarjemi, kotrymž je so jich wobdźěłanstwo jebrało. Hospodarski kommissariat je so do wulkich staroseźow sahnak. Rozpadowaca industrija dyrbi wschednje dźěłacźerjow pujśicźeć, a pśicźahowacy ratarjo se wžow w městach pśicźežinjiwšmu pśicźežiwu kommunistiskemu statej pozbylnjeja. Knježerstwo chce bjesdźěłosćeji se domjacej industriju wotpomhacź, wono pak njewě, kajke dźěło ma so tejle domjacej industriji dacź. W tymle cźasu hižo pśeje knježerstwowe nowiny hišćeze śwérja piśacź, so industrija w Ruskej sakśkiwuje.

Sbźěłarske hibanje w Albanskej.

W zyłej Albanskej je sbźěł pśicźeżiwo knježerstwu kralo Zoga wudyrił. Někotši ludźo: wjednizy so nowotarjenu kralo Zoga spjeczuja, wobžeže jeho wukasanj, kotrež so na zeitwu, nabožnu a sozialne reformy porśahuja.

10 thorwarskich pschihžahanjow pscheš statny žud w Beogradže stoja.

Po poruczności Beogradskeho wožebiteho žuda sa schitanje stata je žo dźel sajatych, kotrjž žu do Sagriebskeho attentatowego pschihžahanjstwa zapleczeni, do Beograda dowjesł a žo žudnikemu jastwu pschepodał. Ssu to Hadźicź, Pernadicź, Pepicź, Ssretak, Kremsticź-Franakicź, Stefanec, Margetticź, Jalaczicź a Maczek. Pschecźiwo tymle wožowam je žo chžokanske pschehptanje wotewrikło sa njeskutki, sa kotrež je žud sa schitanje stata pschiškluchny. Tónle žud ma žwoje žydko w Beogradže.

Njewotwisna Indiska — cista budnosć.

Parlamentarikli statny podsekretaŕ sa Indiju, lord Rusśel, je žo pschi jenym rosprajenju w Cambridge wo indiskim praschenju wuprajił. Hdy by to woprawdže knjezerštwowe požledne zkowo było, njebychu pschichodne jendźelsko-indiske porjadowanja pod zanym dobrym znamjenjom stake. Lord Rusśel měni, so so Indiska někotre njeshodźi do dominiona pschetworicź, a take pschetworjenje njebudže teź sa dołhi czaš możne. Dźekazeŕska strona dże na to, so so Indiśeri k samosrawidnistwu a k demokratiji dopomhała. Knjezerštwo budże w tymle dźele postupowaś a žo je žanymi bludnymi wobłamknjenimi njeda samylicź, kotrež potrnu njewotwisnosć Indiskeje zadaju. Nichtó njewé lepje dyšli Indoju žami, so je žadanje sa połnej njewotwisnošu Indiskeje cźišta bludnosć.

Mjes tym je w Londonje wot wobhonitych ludźi słyschecź, so žo jendźelsko-indiska konferenza pryedy wotmeje, hacź je wotmyślene było. Najpryedy dyrbi so wšo wosprawa Simounoweje kommišije słyschecź, kotraž budże sa schtyri abo pjeć njedźel hotowa. Knjezerštwowe rosžudźenje, konferenzu po możnosći bórzy swolaczź, je sjena j politiku indiskeje liberalneje stronje, kotraž Jendźelsku namokwja, so njeby žanecho cźaša žubiła.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 9. januara 1930.

— W **wjedrje**. Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 747, thygrometer 0, thermometer wo dnjo +4. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 752, thygrometer +2, thermometer w nozy 0. Wuhladny na połkmurjene njebjo. — Teź bźenża schicźace njeje žohnacź žanych znamjenjow, so žo dotalny ras wjedra pschemėni. Najskerje teź dale rjenje, žuchu a pomėrnje mile wjedro wostanje. Kaž žo sa, dalschich wjetkich niźinow j wjeczora njepschichźadża. *Jeli temu tak budże, smėli žnano žo bórzy žuchoje tymicźki nadźijecź.* — Julje žrjedu schkadża słónczko 8,11 hodź. a thowa so 4,03 hodź. Mėsacź schadża dop. 11,38 hodź. a thowa so w połnozu 12,10 hodź.

— **Njesbožo.** Starschi połtowy pomoznik, kiž jedźesche z ruczynym wožom na natkadne dwórnischcźa, padże wczera popołdnju woł njemoszy sajatu na Dwórnischcźowej haźu. Woł žobustawom dobrowólneje sanitetneje kolony Czermjeneho schdża bu tutón cźłowjek hnydom do žwojeho hydlenja donjeseny. Boża ruczka, kaž běchu žebi to myślili, njeje žeho sajała, kaž je to sawołany łékaŕ swjescźił.

— **Niebezpiczinstwo.** S poslednich nozow buchu we mėschczańskich wutkohdźowanischcźach, mjes mėschczańskimi kupjelemi a połtowym hamtom, někotre taflicźki *schtomy pomjenowaje, pokradnjene a teź koliki, na kotrychž běchu tute pschicźinjene*, j dźela je semje wutorhane. Dokelž policajske śledźenja za skuczerjemi hacź dotal bjes wušledka wostachu, to žo prožu, to bychu někajke wězowne wobkedźbowanja, kiž bychu k wušledźenju tutych njedocźinkow dopomhake, policajskej straži — telefon 3601 — žo dźěźiłe.

— **Nadwodnja.** Nadrodnena bu w nozy k 4. 1. 30 na Seminarskej haźy emaškowana deszczicźka z napisjmom „Mitglied des Reichsbundes deutscher Rechtsbeistände e. V." a na Dwórnischcźowej haźy mjedźana deszczicźka z napisjmom „O. Johne." Dale 4. 1. 30 popołdnju wokoło 5 hodź. z jeneje wokńeje Ssukelnikeje haźy z jedneho koła elektriska łatarńa znamti „Rondo." Wo wězowne zdźelenja prožy kriminalne wotdźelenje we Budyschinje.

S **Budestez.** Naschu Běrkez žiwółbu je njelbožo z nowym létom cźežko doma zyłu. Lódy běchu žiwoju 10-létnu džowku pokhowali, ta žo z jich jedźeńcznym žynkom nowe njeshožo. Macź běsche z nim w mėsće bobyła a wrócźesche žo z Budyskeho dwórnischcźa domoj. Hdyž bź do cźaha zastupiła, bź hólcź někak pschi durjach stejo wostawschi i prawej ruczku mjes durje pschiklepsał, kiž bź druha žónska njewobkhladniwje sacźinika, tak so bu jemu ruczka pschitłukńjena a pouty rosmjeczene. Hnydom lawowany mėschczanski łékaŕ sesawobała jemu sranjenu ruku (mu) a nėtko wotshladuje jeho k. br. Albert-Hajniczański. Hólcź póndże jutry do schule, a praschca žo, hacź budże žo sranjena ruka sašo zyle wuhojicź hodźecź.

S **Jitojz.** Ssobustawy tudyschego žiwobywarskeho towarstwa jperisny dostachu na Litzia-wustajeńcy, kiž wotmė so wot 8. hacź 9. januara w Litzitz, a cas dotrjeć bź so 14000 schtuk jperisny pótkało, sejźchowaze wulnamjenjenja na kury: knjes August Henez-Bjedruschczan na 3,6 cźorne La Fleche dwójz jara dobre I, pjeć krócź jara dobre, 3 cźestne myta a dwójzy dobre; knjes Alfred Jeremias-Budestczan na 2,2 žołte Orpington dwójzy jara dobre I, cźestne myto a dwójzy dobre. Sałzo je to i dopokazom, so žu we tutom towarstwje pławowarjo, kotrychž šwérjata móža na tajkej wulkej wustajeńcy žobu konkurowacź.

S **Bukcz.** Sserbske towarstwo wotmė na dnju Tjoch kralow bruhe pożedźenje. Dokelž bź pschedbyhda thorskeje dla zamoknjeny, wotewri mėstopschedsyhda K. Wiczas zhromadźiznu. Powita wutrobnje wšěch hobustawow a hosći a pschepoda hnydom žłowo knjezej žud. Nadonej z Wósporka, kotrhž rėczeše we žiwojim pschednoschku wo „Ptaczim kwašu". W dwėmaj dźelomaj, we wašnju a pěšnjach, poda wón nam sajimawy pschednoschk. Pschinješe nam te waschnje wo ptaczim kwašu, kotrež bo niz jenoj pola naš, ale teź we wschitkich druhich žłowjanskich krajach na šumnje wašnje žiwjeci. Pschi tom pschecźita nam teź někotre pěšnje wo ptaczim kwašu, kotrež běchu teź wschelakeho raša, znate a njeznate. Wjele z tuthch pěšnjow je šakbowanych w Iserzy Hanyta a Ssmolerja; teź někotre žłowjanske nam połticźeše. Dokelž je bo waschnje wo ptaczim kwašu teź pola Němzow šoomjazniło, wudźelachu teź němšay pěšnjerjo, na pschikład Herder a Goete tajke pěšnje. Teź w naschim Wósporku maja wožebitu pěšeń wo ptaczim kwašu. Ssanto Bjarnat Krawz njeshožu, tute pěšnje do špěwow žłožeš. W brušnim dźele rosłoži nam, hdźe leži korjeń ptačeho kwaša. Wjedźeschze naš wrócźo do léta 1740, w kotrymž cźašu bo hischcźe žmjertna njedźela 25. januara šwjecźeschze, a lud běsche teje wėry, so duch šmėrcźnych do ptakow pschenźe. Tak wobdźarichu na pšch. w Rułkej ptački i darami. Ssypachu jim sorno na rowy šmėrcźnych, dokelž wėrjachu, so z tym ducham dobrotu wopokajaja. Tola i cźakanki bo wėz pschemėni a ptački wobradźachu bźěšom. Po mėnjenju knjesa pschednoschcźerja je žo tuto waschnju pjecź cźahatych burow a pschekupzow do naschcho kraja pschinjenžło. — Po pschednoschku bo sajimawa rosmołwa sapocźa, wschelake bo rošsajźni a doda. Sajimawe bź mėnjenje knjesa Kelka, kotrehož nahłady bo wot wupražnjenych mylow pschednoschcźerja wotkhilachu. Wón běrze toho mėnjenja, so je ptački kwaš wotpocźenjenje tych ptakow, kotrež bo z cźopłych krajow k nam wrócźa a tu kwaš špjerjeja, bo wobbladuja za muzom abo žonu, jako hamrow sa žroku. S tym bo rosmołwa wo pschednoschku skónczi a knjesej pschednoschcźerjej bo knjes mėstopschedsyhda wutrobnje podźakowa a žobustawy jeho z pschiklepkom žławjachu.

S **Delan.** Wczera wjeczor wokoło 6 hodź. wudyri we brožni kubleŕa Nuczana w Delanach woheń. Twarjenje, kiž běsche dwje mašinje, ale hižo starsche, stojesche trochu w stronu. Žita, kiž njeběchu dawno hischcźe wšě wumłockene, bu žo zyle žobuspalile. Se žukowym pschihžěže Nacźlowska jako prěnja, ale halchenje bźěsche dla žubjenych wobstojnoscźow i wodu jara wobcźežene, tohodla žo teź brózeń do cźišta wotpali. Wobžedźeŕ ma sawdźeczene. Kak je woheń nastał, njeje hischcźe wujasnjene.

S **Barta.** Ssobotu 4. januara wopari so potbratelene bźeczo Kłakonika H. z tym, so z parjacej wodu najpel nu tujpelnu wanju se stólczka storhny. Na njesbože padże bźeczo pschi tom hischcźe a zo žebi z tym zyle cźežko a ruczki dospołoje wopalilo. Prěnju pomoz pschinješe we domje hydlacy sanitetnik H., dokelž bź tudomny łékaŕ cźuje nėhdże pola khoreho.

S **Wósporka.** Sswoje 80. narodniny žwjecźeschze njedawno murjeŕ August Hornczeŕ, kiž na Dwórnischcźowej bróšy 79 hydli, pschi dobrej cźėlnej a duchownej cźerstwosći. — Dale žwjecźeschze 31. bezembra wudowa Madlena Eichlowa rodź. Běliz na Jprikminkej haźy 129 žwoje 75. narodniny. — Wuhlowa a knojidkowu wikowarnju, kiž mėsjesche dotal knjes Winkler a pozdy firma Lorenz a Krjeczmaŕ, wotnaja wot 1. januara knj. Gustav Merstovsky. — Blížsche radupodawanje sa maczerje a waženje cźėsichnych hdźeži budże pjatk 10. jan. popołdnju wot ½3 hacź ¼4 hodź. na farje. Wjednik je knjes dr. Bühler.

S **Lubija.** Ssmój 40-létnu słužbnu jubilej žwjecźeschze 3. januara knjes wyschichi wuhibarski stražnik Grabs pschi Lubijskim dwórnischcźu. Jubilar bź žobožpischenju wyschiši wot nėmskostatneho prezidenta a generalneho direktora Dorpmüllera bóstał.

S **Lubija.** Komunalpolitiski wubjerk wokrježa Lubijskeho hamtskeho hejmaustwa mėsjesche žobotu dopołdnja wuradżowanje z mėschczanskimi gmejnskimi zastupjerjemi wokrježa wo pschihodnjejazych wólbach do wokrjeżneho sjeda. Ssesmjski zapołžlanz Kießling-Nowo-Gorsdorfli a wyschi schi knjezerštwowy sekretaŕ Penther-Lubijski wosprawjeschtaj wo gmejnskepolitiskich nastrojenjach poslednich lét a jich wuzicźe sa pschichodne wólby. Shromadźizna, wot knjesa ekonomiskeho radu Richtera-Luwocźanskeho bź sa wulkej wojowańskej horliwosću žwožinjena.

Z **Jasenicy.** Hišće raz cźinimy na swjedźeń „Katolskeje Bjesady" kedźbnych. Predsydstwo wocakuje bohaty wopyt. Je dźěn wšě swoje mocy napinało, zo by swojim hosćom nėsto rjane poskicźło a tak wšėm so lubiło. Tuž přiwźdźe we wulkich čŕjodach. Handrikec žurla wopŕija wjele stow ludźi. Tuž njetrjeba so nichtó strachować, zo mėstna njedóstanje. Teź wo to so postaraja, zo nichtó njebudźe zymu mrėć. Nadźijomnje budże wjedro tajke, zo wón wabi. Ale do dobry Serb so najhóršeho wjedra njeboji, rėka-li narodny skutk spėchować. Tuž njewostanje nichtó ze wsy a z bliżšeje a z dalšeje wokoliny njedźelu doma, ale póndże, kaž so to dobremu Serbej sluša, na 57. załoženski swjedźeń Bjesady. Kóždy je wutrobnje witany. Započatk je wječor z dypkom w 6 hodź.

Ze **Smjerdźaceje.** W našim sebicźiwym času mamy hišće teź dobrych a spušcźomnych słužownych. Zawėšće so sluša, swėru zjawnje počesćić. Pola Łazkowskeho mėšćanosty knjeza Jakuba Wjeńki služi našich Nukec Hana wot 1. januara 1920 — potajkim dźesać lét. Jeje sotra Madlena wopokaza samsnu swėru a wutrajnosć, hdyž we swojim času pola klóštrskeho wyššeho hrajnika, k. Wjacsławka we Łazku, 11 lét a 4 mėsacy słužeše. Dla nahłeje smjerće swojeho knjeza dyrbješe službu wopušcźić a zastarnje nėtko domach swojeju staršeju. Tajkale mjezsobna wėra a swėra mjez knjeztwom a služownym zasłuži zjawne pripóznaće a skhwalenje. A staršim, kotrjž maja tak swědomite dźėći, mózemy woprawdźe zbožo přeć. Bychu li wšitcy služowni swědomiće za swoje knjeztwo

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

5] (Pokračowanje.)

„Ty Lygiju njesnajesch!" šnapischcźiwi Vinicius.

„Haj, dowol mi praschenje, šnajesch-li ty ju hinak hacź wot widźenja? Ssy-li z njej rėczał? Ssy-li ji žwoju ljubosću wušnał?"

„Wuhladach ju najpryedy pichi wodomjetu a šeikach ju potom hischcźe dwójzy. Ty dyrbisch mjenujzy wědźecź, so bydla w powocźnej villi, kiž je ja hoscźi postajena, a dokelž běch žebi ruku hmut, njemójach k jėdźi pschihbadźecź. Hakle na pschednjejcźoru žwojeho wotkazenja šeikach Lygiju pichi wjeczeri, njemójach pak ani słowcźka z njej porėcźecź. Dyrbjach pschipošłuchacź, schto mi Aulus wo žwojich britanskich dobyczach a wo špadowanju malych hojpodarstwow w Italiji powedasche. Ja dozhla njewėm, hacź może teź wo druhich wėzach rėcźeć, a teź ju tomu njewucźekńjesch. Khiba žo masch radšcźo, nėhdźe wo tom słyschecź, lak je pschitomnosć šapimplena. Ke tšeźemu raźej šeikach Lygiju pichi zitternje w šahrodze; wona dżerżeschze runje wutorhnjenu ſźimu w ruzy, kotrejež potacź bo wody murjesche, so by ruczne lilije, kokodoka rošsajze, ż nim wokrjepiła. Hlej tole moje koleno! Pschi schkiżce Heraklesa, ja cźi praju, koleni mi njetschepotaschtej, hdyž ruzazu Parthojo jako cźorne mrócźele na naische maniplje žo nawalichu, ale wonej šatschepotachtej tam pschi zitternje. Samuczerny kaž makolétny hólczeč, zebrach najtše dźeže jenoj i woczemaj iwo žobużełnosći, njesamóžo žłowcźeka wuprajicź."

Petronius špohladny na nikodeho cźłowjeka se špohladnjejom, w kotrenż bź nėkajka zamjeć.

„Sbožowny!" wón jawoła. „Sžiwėt a žiwjenje njech slej tak słej kaž chcźetej — jene dobro jimaj tola wostanje: młodosć!"

Sa khwilku žo woprascha:

„Ty potajkim dozhla na nju sarėczał njejžy?"

„Dże tola! Hdyž běch trochu k rosumnej pschišłoł, prajach, so moja ruka, kiž běch žebi duzy na dompuczu hmut, mi bološcź cźini, ale žo hym wopomjatcźa tutón bolopeldźiwy dom naiwuknył dowidźecź, so je lėpje, tudy cźerpjecź, hacź druhdźe wuzhwacź, lėpje tudy khory leżecź, hacź druhdźe ztrowy pschebywacź. Wona na mnje poslucha-sche, tohorunja samplena a ze ithilenej khłowcźku, a wyhowasche ż potacźom do žołteho pėsła figury. Potom wona w žłoku horje špohladny, jeje wocźi pschekhadźeschtej i figurow w pėsku ke mnje, jako by žo nėschto wopraschecź chcźała — a cźekny potom nabodno kaž Dryada psched wjelepym Faunom."

„Wona ma najšerscho krašnej wocźi?"

„Kaž morjo. Wėš mi, Archipelagus je mjenuje módry. Bóržy na to pschidźeja małe Plautius ke mni a woprascha žo nje nėschto, tola ja njefrosumich, schto chce."

„Ow Athene!" šawoła Petronius. „Wjmi tutomu hólczejej šawjašk ż wocźow, ż kotrymž je Eros jeju šawjašaka, hewak žebi wón hischcźe we stopy Venerineje žwjatnitnje nop truscźepje!"

Na to wobroczi žo na Vinizija.

„Ow, ty naležni pupko na šchtonje žiwjenja, ty brėnja, šelena halozka we winiju! Ja dyrbjał tebje mėsto do donnu Plautija do Geloziiowego dowjesć, hdyž je schula za žiwjenja njewėdomnych hólczatow."

„Haj, schto dha žym ja cźinicź dyrbjał?"

To budźemy widźecź. Mózesch-li mi rjeć, kajke šnamjo je hoša do pėska hrjebała? Wė-li to šnadź to mjenu Amora abo ż klokom pschekhłota wutroba abo podobne, je kotrehož by žo wušłudźicź hodźało, hacź Satyre tutej wódnizy njeje hižo wšchelake špódke potajnoscźe do wucha nascheptała? Kak njejžy tohole šnamjenja kedźbu mėcź mohł?"

„Dźeje noschu hižo togu, hacź žebi ty myślił", rjekny Vinizius, „a pryedy hischcźe, hacź mały Plautius k tomu pschidźe, běch šnamjenja dawno wušluschił. Wschako wėm, so greške a romške knježny cźasto wutnacźe do pėska šarjija, kiž jich hubje ho wušnacź drožitej. — Tola špódaj ta, hacź je pschebywała?"

„Hdyž je nėhdźe kruhe, hacź je pschebywała, tak je njejžodam."

„Khohu."

„Kak ty prajisch?"

„Nij šimak hacź prajach, rybu. Ma šnadź to rėkacź, so w jeje žilach hischcźe hacź dotal šymna krew cźecźe? — To ja njewėm. Ty pak, kiž ty mje „naležni pupk na schtomje žiwjenja" mjenował, to šawėcźe wėch."

„Cźariśime! Wo tajkich wėzach praschej ho Plinija. Tón juaje wschė druzźny rybow."

Rosmołwa žo pschetorhny, pschetoż pschinidźeschtaj nėtko do wožiwjenych haławy, hdyž njebyschtaj pschę cźłowjecźu haru žwojeho žłowa šlyschachoj.

Vinizius, kiž dawno hižo njebė w mėsće pobył, wohladowaschę žebi i wėtšej wožipnoscźu cźerjódy ludźi a Forum rontanum, kiž kraje wobknjejeschę, ale bė też tak i nimi pschepkawjeny, so Petronius, mydle žwojeho pschewodnika wulhdowschi, mózesche šawołacź: „Hlej tu, hnėzdo Quirintow — bjes Quirintow." Woprawdźe pschudi žo domjazy žwjor skoro w tutej cźerjódze, kiž bė ż najwschelakorikschich rašow a narodow šložena. Tu bė widźecź Aethiopjanow a šwėtkowšasnych hobrow ż dalskeho žwjera, Britanow, Gallow a Germanow, kschiwowcźicźał wohndlerjo Serica, mużojo wot Euphrata a mużojo wot Inda ż žylełcźerwjenymi brodami, Syrojo wot pobrjohow Oronta ż cźornymaj, pokornje hladazymaj wocźomaj; žuchujschi Arabkeje puscźiny, Židża ż šapadnym podhrudźnom, Egipcźenjo ż wėcźnym pożmėnkom na jednorakich wodliczach, Numidojo a Afrojo; Grekojo ż Hellady, kotrjž še žwojim šnaczom, še žwojim wumėłstwom, še žwojim rosumom a jich pschekłepanjescu ż Romjanami na pschemo nad mėstom knjeżachu; Grekojo ż kupow a ż Małeje Aśikeje, ż Egiptowšeje, ż Italije a ż narbonenšeje Gallije.

(Pokračowanje šcźeduje.)

stali a čestnje žiwi byli a knježstwa swojich služowny-ch přisłušnje zastarali — by so wulki dźěl nětčišeho hubjeństwa pominył.

S **Kamjenza.** Pjatk wuczahnychu ſ Meuselskeho hata cźěło w 40. lětach stojaceho schkleńcźerja wottud. Wón bě najšěrcho bohrowólnje ſmjerćej pytał a ſo tepił.

S **Mužakowa.** Na Hródkowstim-Mužakowskim schoſeju namakachu dźěłacźerjo w nozy we Cźišanskim sawinjenju morwcho ſ cźežkim rospukom nowa pódła ſiwjeho motorskeho kola lažo, w kotremž ſpóſnachu moleńskeho mišnika Mudru ſ Hornowa. Kak je Mudra wo žiwjenje pśišłuchoł, ſda ſo byćź ſ hódanźkom, dokelž bě motorske kolo njewobſchkodźene a ſamo ſwěza ſo hišće ſwěcźeše.

Wusudźenja.

§ Wulka khłostańska komora w Budyšinje. Dla jeho-ńskeho bankrota měješe ſo fabriſki wobſhedźeć Bjed-rich August Thomas ſ Rychnowa ſamolwicź. Lawniſki ſud w Rychnowje běše jeho 22. oktobra 1929 k 3 mě-ſacam jaſtwa ſaſudźił. Thomas běše ſo pśeceźiwo wuſudźej powołał. Wón běše wot léta 1925 ſe ſwojej ſotru Hanu Hilžbjetu Knöfelowej rodź. Thomasez ſ po-dźělnikom ſapiſaneho wikowaśkeho towaśstwa w firmje Augusta Thomaža w Rychnowje był. 18. měrca 1929 běšchtaj wobaj towaršnichtaj namjetowałoj, ſo by ſo wobkhodny dohlad nad jeju ſamoženjom wotewrił. Tuźón namjet běšchtaj pak 31. měrca 1926 wróćiłoj a ſamžny dźeń konkurz wotewricź dałoj, tiž běšche k 40-prozentowſkemu wurunanju ſ wěricźelemi dowjedł. Thomasez firma běše ſa tamniſchu Schwarzbachez fir-mu twory barbita. Rewiſija wobkhodnych knihow Tho-mažez firmy běše dopokałała, ſo njeběchu ſapiſane ża-danki wot Schwarzbachez firmy, tohorunja niž dokhody ſ drobneho pſchedawanja. Slicźbowanja běchu we wo-ſebitej knihi ſwonka porjadneho knihiwjedniſtwa kopé-rowane. Thomas też pſchida, ſo mnohe płaceenja Schwarzbachez firmy njeje do wobkhodneje pokładnje kładł, ale je je ſam ſa ſwoje priwatne ſaměry nałožował. Wón faktitowaſche ſo ſ tym, ſo je ſa to měł, ſo ma k temu prawo, dokelž je měł hišće ſwoju mſu dóſtaćź. — Powołańſki ſud wobhładowaſche naležnoſcź miliſcho a ſniži khłostanje na 2 mězaz jaſtwa a pśiſiſnoli wob-ſkorjenemu też tśiſtétny wupruhowańſki cźaſ. Thomaža faktitowaſche réčnik dr. Schuſter ſ Budyſchina.

Krajny ſud, khłostańska komora.

§ Służobnu Marju Olgu Goldez ſe Tichéſtowa pola Kalowy bě lawniſki ſud w Žitawje k 1¼ léta khłostańnje namérił, dokelž bě muſſeſnu, pola kotrehož bě nozowała, 90 hriwnow kradnyła. Wona ſo pśeceźiwo khłostanju hórſcheſche, ale ſe bu ſa nju hišće hórſche. Ssud po-wjeſchi khłostanje na 2 léce khłostańnje, dokelž bě padu-ſchſtwa dla wjele raſow khłostana.

Podobnje ſońdźe ſo 29-létnemu pohonceji Emilej Kur-ſej Lelanzej ſ Korſynja. Lelanza běšche Budyſchſki ſud dla 4 króćnego woſpjetnego padušchſtwa a jenokróćnego pſchekſchinjenja dla k létej a 2 mězazomaj jaſtwa ſa-ſudźił. Schtyri raſy bě kola kradnył a jónu 120 hriwnow hódne kolo, na kotreź bě 15 hr. napłaćił, ſa 40 hriw-now pſchedał. Ssud powyſchi khłostanje na 2 léce khłos-tańnje a wotrjekny jemu cźeſtne prawa na 5 lět.

Wustajeńca namakankow ſrjedźnokamjeńnje doby w Budyšinje.

Póndźelu 6. wulkeho rózka dopoldnja w 10 hodź. wotewri ſo w měšćanskim muzeju w Budyšinje wu-ſtajeńca namakankow ſrjedźokamjeńtneje doby. K. dr. Frenel powitawši pśitomnych pśepoda ſłowo cźeſtnemu předſydźe „Towaſtwa za předstawizny a ſtawizny Hornjeje Łužicy“, k. prof. Naumannej, kiž wuſtajeńcu wotewri. Na to k. dr. Frenel poda roz-jaſnjenje wo wuſtajenych wěcach. Zajim wo ſrjedźo-kamjeńtnu doby hakle njedawno je wotućił a ſo ſšěri. Zajima nas wosebje poměry a wobſtejnoſce na-ſeje domizny. W kamjeńtnej dobje wězo ani Słowje-njo ani Germanojo we Łužicach njebydlachu, ale lud, wok otrehož narodnoſći wjele njewémy. Hakle w poſlednimaj létomaj je ſo pola nas žiwišo ſlédźiło za namakankami ze ſrjedźokamjeńtneje doby. Wémy, zo w młódšej kamjeńtnej dobje běchu wosebje huſto wobydlene płódne krajiny wokoło Budyšina, hdźež lud ſo žiwješe nanajſkerje z ratarſtwom. Namakan-ki ſrjedźokamjeńtneje doby pokhadźeja pak z nje-płódneje serbſkeje hole, pak z horatych tſon krótko-rańſeje Łužicy. Knjez dr. Frencl ma za to, zo ludźo tuteje doby njeběchu ratarjo, ale jenož ſo žiwjachu z hońtwjeŕſtwom abo łójenjom rybow. Chee to z tym dopokazaćź, zo namakanki ſo nadeńdźechu w holi zwjetša blizko łužkow a bahniśćow. Też jedna ſo tu zwjetša wo wobſtatki kamjeńtnych brónjow, kajkež hońtwje trjebaju (heje, ſekery atd.). Knjez dr. Frencl potom hišće nadrobnje wukładowaše namaka-nki, podaju pśi tym wobraz tamniſeje doby.

Na kónci réče pokaže nam hišće objekt, kiž też nas Serbow jara zajima. Su to namakane wěcy z (pjeća!) pśenjeho ſłowjanſkeho rowa w Němſkej. Jedna ſo wo popjelnicu, heju a tśiróžkaty kónćk kło-ka. Wo tej wěcy kaž też wo přednošku dr. Frencla wo pśikhadźe Słowjanow do nětśiſeje Němſkeje hišće rozprawjamy.

Z Łužicy.

S **Korſynja.** Sjawne pohedźenje gmejniſkich ſaſtupje-rjow budźe dźeńſnjſchu wutoru, wjeczor ½8 hodź. w po-hedźeńſkej ſórli gmejńſkeho hamta. Na dźeńſkim porjedźe je mjes druhim: lětna rosprawa 1929; wołba pſchedſyd-zy, jeho namjeſtnika a ſapiſowarja; pruhowanje płaćiwoſcźe wólby gmejniſkich ſaſtupjerjow ſ 17. 11. 1929 po § 28,2 gmejńſkeho porjadka; nowowólba gmejniſkich ſtaroſtow.

S **Hornjeho Salowja.** S wulkim wohnjom, kiž bě njedźelu popołdnju wokoło 2 hodź. pſchi ſylnym wětru wudyrił, je na hród podobne domſke tyzeńćkubla, hejtma-nej na wuſyſk. Starkej ſłuſchaze, ſkoro do cźiſta ſo wotpa-liło. Mobilar mójachu wukhowaćź, tohorunja ſuſodne twarjenja. Mnoho wołmjowych woborow bě pſchiſiſko. Lu-biſſki wokrjeſny haſchefiki wotrjad ſ motorſkej ſtrikawu wo-jowaſche pſcheźiwo w kóſłach wudyrjenemu wohnjej hač do ſwjeczora. Też mnohe ſuſodne woborý běchu na wo-palniſchcźo pſchiſiśće. Pſchicźina wohnja njeje hišće cźe-ſcźena.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Lipſka.** (Też druhi Altnaundorfſki mordaćź je ſo wuſnał.) Dla ſuſobuſtkowanja wobſtarjenej a ſajaty 23-létny Bauer je pſched ſtatnym rěcźnſtwom ſo ſobuſtnje wuſnał. Wón pſchida, ſo je ſ 20-létnym Lutzom, kotrehož ſu tehorunja ſajali, ſchulſkeho hólcźeza Hnideka w Alt-naundorfſkej ſchtomowni léta 1928 ſhromadnje ſtórzo-wał. Wupraſenja Bauerowe krvja ſo ſ wupraſenjemi Lu-tzowymi, tak ſo je nětko zyle wuſaſnene tuto mordaćźſtwo.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 7. wulkeho rózka 1930:

Barlinſka burſa pokaſowaſche wcźera krute mjeſiowocźo a hibicźiwe žiwjenje. Kurſy efektow poſtupowachu. Na wikach ſ dołhunymi a rentowymi liſtcźinami bě tehorunja wurjadna krutoſcź kurſow ſpóſnacź.

Produktowe wiki ſapaduja ſajo do prjedawſchcźe płaſ-boſcźe. Pſchenica a wowſ pſchiſažźiſchtej 10 pj. po zent-narju, rózla pak 17½ pj. Dowoz žita bě ſajo ſylniſchi a hiſchcźe roſcźeſche. Wcźera płaćeńcźe za zentnar

w Barlinje:

pſchenicy 12,45—12,55 hr., rózki 8,15 hr.
hacź 8,25 hr., jecźmjenja naſymſkeho 9,35 hacź 10,15 hr., nałětnjeho 8,25 hr. hacź 8,75 hr., wowſa 7,25—7,75 hr.,

w termiſowym wikowanju:

ſa měrz: pſchenicy 13,52½—13,42½ hr., rózki 9,22½—9,38¾ hr., wowſa 8 hacź 8,02½ hriwnow,
ſa meſu: pſchenicy 14,00—13,95 hr. a rózki 9,70—9,65 hr.,

w Drježdźanach (pjatk):

pſchenicy 8,35—8,60 hr. (8,45—8,70 hr.),
jecźmjenja naſymſkeho 8,25—8,50 hriwnow, (8,40—8,65 hriwnow),
jecźmjenja nałětnjeho 9,65—10,25 hr. (9,90 hacź 10,50 hr.),
wowſa 7,45—7,70 hr. (7,55—7,80 hr.),

Pſchiſtajeja:

Wurzłownika ſamkarſkeho, Horſchcźa w Hródku.
„ pjekarſkeho, Köhler w Biſkopizach, Bismark-kowa haſa 7.
„ ſahrodniſkeho, Srehla w Starem Lubiju.
„ konditarſkeho, Schnabel w Lubiju.

Holzu do domu, Weigel w Hornim Wujeſdźe.
„ Leiſnigowa we Wojerezach, Zyckwinſka haſa 17.

Pohonca, Walter w Rěcźjach.

Schijnzej maſchini a žonjaze kolo, Gabriel w Bělej Wo-dźe.

Kruwa ſylna wyſokoſnjeźelna, podſobna, w Nowej Wſy cźiſko 3 pola Huſki.

Kruwa do pſchahanja wyſokoſnjeźelna, w Narcźu 37.

Cutaway we Wojerezach, Kreibing.

Ssudniſzy na pſcheſadźowanje

ſrjedu 8. wulkeho rózka

we **Wojerezach** w hoſcźencu „K hwězdźe“ dop. w 11 h.: ſtworowy kamor, radio, klawěr, meble, gramofon ſ del-kami, motorſke kolo,

we **Wulkim Cźišku** w Nikolajez hoſcźencu dop. w 9 hodź. pišańſke blido, ſchpihel, regulator, 3 hotwinſke tśélby, mužaze kola a pjenjezny kamor,

w **Hermanezach** w hoſcźencu pſchiſ. w 12 hodź. 6 mužazych kolow, gramofonaj, 70 gramofonſkich deſkow,

w **Niſlej** w hoſcźencu „K hwězdźe“ dop. w 10 hodź.: 25 bleſchow wina, bufejej, ſofa, kredenza a pišańſke blido, ſchijaza maſchina,

w **Brěſni** pola Kamjenza w hoſcźencu „K żeleſnizy“ do-poldnja w 9 hodź. ſchijaza maſchina,

w **Lejnje** pola Kamjenza w hoſcźencu pſchiſ. ½1 hodź. tśélbny kamor.

ſchtwórtk 9. wulkeho rózka

w **Budyſchinje** na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: pišańſko, wudebjeńſka poſtawa, 2 narucźnizy, kchežadło, dwaj cźažnikaj ſ narucźnizu, waha, 4 ſofy, 2 blidźe ſa ſwětki, ſchpihel, kamor ſa ſchaty, ſtworowy kamor, ſ klamowej blidźe, garderoba ſa hłódu, 4 bufeje, komorcźk ſa akty, 555 khójnowych deſkow, cello, 55 žonjazych klobukow, 4 bźeźaze klobuki, motorſke koleso, 2 wutykanaj ſtólzaj, 2 pſchiſrjewaj ſa wuklądne wokno (8 ſrjelpow, 8 dźerżadłow, 24 podpjeradłow, 6 deſkow ſchkleńcźy, 4 wulke waſh, 8 małych waſow, 8 faſonowych płatow, 35 ſchkleńcźanych podſtakowy), 2 latowej połzy, 2 ſtojazaj cźažnikaj, 3 blida k wuczahowanju, 14 ſtólzow, 2 knihowej kamoraj, 60 cźworow ſadowizje marmeladu, 80 ſchkleńzow ſadowizje marmeladu, 220 bleſchow wſchelaſkeho ſadowego drjeſała, 25 porow žonjazych ſtupnjow, 2 cźažnikaj ſ kulowatym wobrukom, 1100 zygarow, 1 ſnidk kiſała, 3 ſhejaze gramofony, 1 blidny gramofon, elektriſki automat, pjeſcheſchwany pſchikrywk, vertikalny motor k toczenju, kachl, aparat ke awtog. ſpowanju, 3 gramofony, pilerjowy ſchpihel, vitrina, 2 ſtworowej ka-moraj, 8 wobleſow ſa hólzow, 30 bleſchow ſekfa, 133 bleſchow wſchelaſkeho wina, regiſtr. pokładnja, ſchijadło, 5 porow drjewjanzatych cźrijow, blido ſa ſwětki, dwaj klaveŕaj, 8 pišańſkich blid, ſtólz k piš. blidu, ſtroj ke pišanju, blido, awto (3 hedźadła, Opel).

Sswobodnje na pſchedań 1 mikrofon (wot 40. hr.)

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	6. 1.	4. 1.		6. 1.	4. 1.
Pšenica	249-251	251-258	buny	18-20,00	18-20,00
rózka	163-165	166 16-	woka	23-26,00	24-26,00
naz. jećmjeń	—	—	módre lupiny	14-15,00	14-15,00
nał. jećmjeń	165-175	165-175	žolte lupiny	16-17,50	16-17,50
wowſ	145-155	147-157	zeradella	—	—
kukurica	176-180	177-180	caps. wosuſk	18-18,90	18-18,90
pšeńć. muka	29-35,50	27-35,50	lany wosuſk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	23-26,25	23-26,75	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	11-11,15	11-11,15	běrnj. kruški	14-15,10	14-15,10
ržane „	9-9,90	9-9,90	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,40-4,05
raps	—	—	ržana ſłoma	1,30-1,50	1,25-1,80
hrošch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšeńć. „	1,25-1,40	1,20-1,30
lane ſymjo	—	—	wowſna „	1,20-1,30	1,20-1,40
pjeluški	—	—	ječna „	1,20-1,30	1,20-1,35

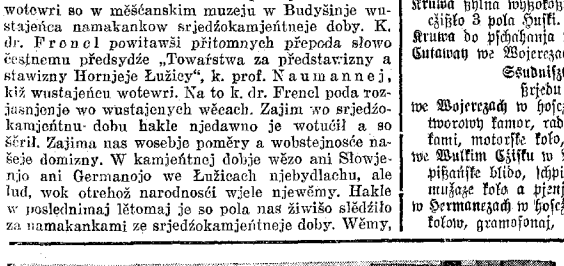

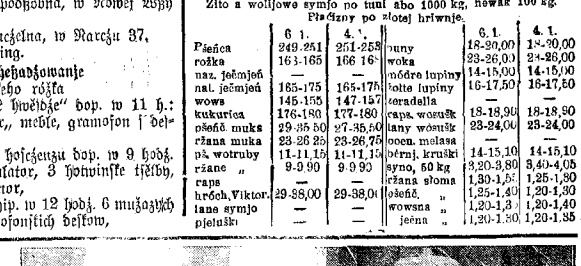

Wutrěleny torpedo hodźi so wodźić. Amerikanske wójaske łódźtwo pruhuje nowu wunamakanku, zo je móžno wutrěleny torpedo po bjezgrotnym puću z pomocu miliny (elektricitety) wodźić. Pospyty su so pjeća poradźiłe. Jedyn tajki torpedo płaći 50 000 hriwnow a je po prawom přihotowany za zaničenje cźowjeskich žiwjenjow. Kelko zboża mohło so za 50 000 hriwnow cźowjekam přihotować.

Zwón japanskeho templa. Tutón su w Genfje za-so nadeśli a póśelu jón wrócо.

Zastarska japanska kamjentna latarnja.

Najnowšez cyleho swěta.

* W Neugersdorfu žu dwěju cześkosłowakiskeju wojakow sajeli, kotrajž stej z namjetnego honjeršteho bataillona w Podmokłach cekałoj.

W Hennstedtu w Holsteinskej žu pondźelu rano we wódnym pśirowje pśi drošy błužobnu holzu z Dellstedta mortwu namakali. Holzu je wjeczor pśedy jedym 30lětny cełeladnik z Hennstedta w pśirowje tepił. Mordarjo bě spytali, holzu wumozowaś, tola bě žo ta wobaraka. Mordarja žu sajeli. Wón je žo wusnał a je hižo wospjet holzu wumozował.

* Cześe snjeshožence automobilneho omnibusa na żelesnišku pśeshodze pola Insterburga je žo rozsajsnyło. Żelesniški wothladaŕ Fiedler je žo wusnał, ja je we wokomiku, hdyž je omnibus do cjaha srahł, hišće w žwojim wothladanju był a je žwojimi rukami horje cekowjene wino pił. Ssu wubjeli, hdyž bě žo njeshoże stało. Pjany njeje był, dokelž žu hatle prenju sklenicu naleli. We wothladańskej khežy, kotraž bě cimowa, je k semi padnył a bjes wědomja leżo wostał.

* Blišo Kraloweje Hradze žu wośom wozobow, mjes nimi tśi żony, z podhladom sajeli, so žu sa dźesaca lět tśjoch muzow skonzowali. W lecze 1919 žu muża najbóle winowaneje kublecki Bittnerowej skonzowaneho namakali. We lecze 1926 žu khežkarja Licheho a leto posdajšicho rešnika Macha skonzowali, z kotrymajž je Bittnerowa wobhadźowała. Schło je mordarstwa skutśił, njeje hišće swěcżene.

* W Bombayu žu sobotu wjele demonstrazije wotmeli. Pśi tym žu jendźelske klamy wurubili. Skónczuje žu dyrbjeli jendźelscy wojacy sakocżiś. Pśi tym su 10 Indow sastrělili a 95 franili.

Směški.

Postup.

„Waśicheho žyna žu tola hižo jako jažudśili."

„Ach, směrujece žo jenoż, wón je žo hižo wo wjele polepśichił, tónkrócż je jenoż jaśwo bołtał.

Do wobkhoda stupiwschi żada žebi mużśi pot buzenta jeji. „Ale jenoż tajke, kotrež je cżorna kokosch snjeżka", wobkrucża kupż.

„To njemóżu spóznaś", snapischeżiwi pschekupż. „Sšnadź Wy?"

„Sšo žamo rosumi!"

„Derje, dha žebi žam jeja wupytajce!"

A tuhż žebi hnydom žam pomha a sa nékajku mjeńschinu ma schéżej jeji w tiche.

„Nétko bych rad wédźał," praschesche žo wobkhodnik, „na cżim to widźiće, jo je jeja cżorna kokosch snjeżka?"

„Żyle jednorje! Ta jenoż w u l k e j e j a njeże."

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Sokołki zwuczuja srjedu ½9 hodźin w Serbskim Domje.

Budestecy. Serbske tow. „Lubin" zmjeże pśichodnu njedźelu 12. januara wjeczor w 6 hodź. pola Rösikec swoju zhromadźiznu. Rěcześ budże k. akademiski moleŕ Měrćin Nowak z Njechornja wo wěcach, štož hišće słyseli njejsmy. Wšitke sobustawy kaž też hosćo budża we bohatej liźbje wutrobnje pśeproseni. Spěwnik sobu pśinjesć. Wo prawje bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Budyšin. „Nadźija" zmjeże w u t o r u (7. 1.) wjeczor ½9 hodź. spěwnu pruhu za „Ptaći kwas." Njech pak w š i t c y spěwarjo a spěwarki pśińdu, dokelž mamy j e n o ž d w ě pruzy. Też druzy spěwarjo a spěwarki su nam lubje witani. Spěwanje je w Serb. Domje. — Pśinoški za „Nadźiju" so zběraja. W.

Bukecy. Spěwne tow. „Radość" ma jutśe wjeczor we 8 hodź. spěwanje.

Jednota Sokoł w Rakojdach ma štwórtk wjeczor we 8 hodź. zwučowanje. Njech kóżdy cyle wěsće pśińdże.

Jaseńca. Kat. Bjesada swjeći njedźelu 12. jan. wjeczor w 6 hodź. swój 57. założeński swjedźeń pola Handrikec, z dźiwadłom a rejemi. Wšitcy Serbja z blizka a z daloka so najwutrobniśo pśeprošuja.

Jednota Sokoł w Njehjelčicach zwučuje pjatk 10. I. wjeczor ½8 hodź. w Pěskecach. Načolnik.

Nawječorny wokrjes. Načolnicy a městonačolnicy zeńdu so sobotu, 11. I. wjeczor we 8 hodź. w „Herbskej grychće" we Wudworju. Wuradźujemy wo sokolskim dźele w nowym lěće. Wokrj. načolnik.

Njebjelčicy. Na naležnu prostwu našeje młodosće wotmeja so hač na dalše kóżdy štwórtk wjeczor wot ½8 hodź. hač do 9 hodź. w Njebjelčicach na „Starej šuli" serbske hodźiny. Wuwučuje so wosebje wo s e r b s k i m p r a w o p i s u. Wobdźělić móże so kóżdy Serb, też dorosćeni. Płaći so ničo njetrjeba. Jakubaš.

Njeswačidło. „Jutrnica" ma pśichodnu njedźelu 12. januara popołdnju w 3 hodź. w knjeźim hosćencu w Njeswačidle mésačnu zhromadźiznu. Pśednošk župneho předsydy je pśilubjeny. Wšě sobustawy njech wšěsće pśińdu. **Předsydstwo.**

Pančicy. Pśichodny pjatk (10. januara) je wjeczor ⅛8 hodź. spěwna pruha za mužskich w Pančanskim hosćencu. Prosy so, zo bychu wšitcy pśišli. „Lipa Serbska" — předsydstwo.

Zwjazk spěwnych towaŕstwow. Pśenja zhromadna pruha za „Naléčo" budże njedźelu 12. januara popołdnju ¼4 hodźin w Serbskim Domje. Pruhować budże so cyły pśeni dźeł a zawodny khór. Wočakuja so wšitcy spěwarjo. **Hłowny dirigent.**

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Srjedu 8. januara 1930 wobhladamy sebi **„Młokowy dwór"** w Budyšinje. Zhromadźimy so ½3 hodźin popołdnju w Serbskim Domje. Wšitke sobustawy Zwjazka S. R. D., wosebje też knjeżny, kaž też lubych hosći na tutón jara zajimawy exkurs wutrobnje pśeprosuje **předsyda Z. S. R. D.**

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Predzenak

je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudelujeny. Pśinjese wosebje wjele wobrazow z mašeho stareho Budyšina. Njech sebi jón kóżdy za 60 pj. w Smolerjec knihaŕni w Serbskim Domje wobstara.

Vogtl. Gardiny
štory, rollcaux, voilowe a musilinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Wše družiny hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Wot srjedy 8. januara

8

hač do štwórtka 16. januara

tunich drasćowych dniow

Mantle • Wobleki • Kostumy
Bluzy • Suknje • Rańše suknje

Płaćizny su njepśijomneho wjedra dla
wo wjele zniżene
Na wšu žonjacu drastu, kiž njeje wróćostajena, dostanjeće hač do
20% rabata

Dźełba lěčnych mantlow c y l e w u r j a d n j e t u n j o

Zbytki a zbytkne wotrězki,
wotmjane, židźane a bałmjane
směšnje tunjo

Jan Jurij **PAHN** **w Budyšinje**

Jan Petŕkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khrósće
Wulki wubjerk **gardinow.**
3-dźělne wokna wot **3,50 hr.** Rjane nazymske a zymske **wobleki.**
Štrykowańske wobleki za žony a dźěći.
Klubowe lacy za muże a hólcy atd.

Ručne taše
A k t o w e t a š e
Šulske tornistry
Nakupujeće tunjo płaćizny-hódne pola firmy
G. Lodny, sedlaŕski mišt
na Seminarskej hasy 7
Rěču s e r b s k i

Běły barchent meter 60 pj. tkaniny za košle 50 pj., ložace šaty, barchentowe košle a mukajs tunjo. **Ida Erler** w Budyšinje na Zwonkowej Lawskej hasy 10. Serbske posłužowanje.

2 dwěłće starej
husycu
k plahowanju stej na předań **w Nowych Koporcach čo. 20**

17 lětna holca, kotraž jutry 1930 wobkhodnu šulu wopušći, **pyta**
prěnju službu
w kontorje abo w klamach Poskićenja pod **„G 24"** na wudawaršu Serb. Nowin

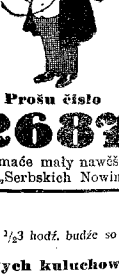

Prošu čisło
2682
jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin."

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,

◆ **wótřeńske rjemjenje** ◆
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frick, **britwjowa a točeŕnja na Třešanskej dróze 4**
Wosebita točeŕnja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho gratu.
Pučowacych a zběrarjow ja w o n n j e s ć e l u.
Přijimańnja: Fa. Oskar Butter nasl. na Žitnych wikach.

Serbske Nowiny

słušcja do kóždeho serbskeho domu!

Přesadźowanje palueho drjewa

Srjedu 8. januara t. l. budźa so na **Wutołčanskim rewěrje** (Zahroda, Depjeńka, Wjekkec kerki, Wićazec kerki, Kotal, Hromadnik, Hoblandec kerki a młyn)

119 rm palnych kuluchow, wot tych wokoło
25 rm twjerdych
wot tych wokoło 13 rm lipow. wužitkn. šćěpow
20 lěšć. halozow. hromadow
9 šmrěk. dołh. hrom. wot tutych 1 jasenjowa

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Započaśk w 9 hodź. we Wutołčanskej zahrodźe (aleja). Šmrěkowe žerdźe so stajnje swobodnje předawaju.

Ryćeŕkubło we Wutołčicach 4. jan 1930 **Wilhelm Herrmann**

Drjewowa awkcija.

Sobotu 11. januara pop. ½3 hodź. budźe so pśi **Łuhowskim lěsu** wokoło
20 rm dubowych a brězowych kuluchow a 75 rm twjerdeje walčiny
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.
Dobre wotwoženje. P. Cyž w Smječkecach.

Stare Nowiny

ma na předań
Smolerjec knihićišćeŕnja w Budyšinje

Přiloha k čisłu 5

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 7. januara 1930

Narodny kurzus w Budyšinje.

2. hač 4. wulkeho rózka 1930.

(Pokračowanje.)

Sobotu, třeći dźeń kurzusa, bě dźeń serbskeje młodźiny. Młodźina zjewi tež dosć zajima. Wokoło 60 kurzistow — Sokoljo, studenći, młodźi ratarjo — bě přišło. Potajkim liča wobdźělnikow z kóždym dnjom rosćeše. Dobra wěc sama za so reklamu dźěła.

Přednoški jednachu wo wukubłanju młodźiny, wo organisacijach młodźiny.

Prěni rěčeše k. wučeŕ Jurij Wjela wo wukubłanju serbskeho dźěśća. Je to za nas nimo měry ważne prašenje, přetož z njerozumnym a wopačnym wobćehnjenjom dźěći woprujemy dale wjacy serbskich dušow molochej „cuzbarstwu.“ Referent nadrobnje rozkładże, kak ma hižo w nježnej duši serbskeho dźěśća so budźić zajim a lubosć k serbskej narodnosći. Ani serbska šula pomhać njemóže, hdyž so dźěćo we swójbje njewukubła w ryzy narodnym duchu....

Na sćěhowacej rozmolwje wobdźělichu so kk. Měškank, Jurij Šewčik a Andricki.

K. wučeŕ Měškank pokaže na móc sugestije při přednošowanju. K. kantor Andricki naspomni ważnosć serbskich mjenow dźěći, wón pokaže na to, kak strašne su němske hry za serbske dźěći...

Sokolstwo je naša najważniša organisacija młodźiny. Wo nim referowašo starosta sokolskeho zwjazka, k. Sajba. Bysowaše směr a zaměr organisacije, kotrejež wysoku moralnu hódnosć ani njepřećeljo zapřeć njemóžeja. Sokolstwo wukubłuje serbsku młodźinu k najwyšim idealam. Wono tež serbsku žonu wuswobodźa z kwaklow zestarjenych nahladow. Wone haji kruče nabožne zmyslenje pola swojich sobustawow...

Na debaće so słowa jimachu kk. Měškank, Jurij Šewčik, Andricki, Józef Nowak, Sajba a Maks Měrćin.

Knjez Jurij Šewčik wobroći so přećiwo bajcy, zo stare wojerstwo wukubłuje młodźencow k powjadnym, póćiwym chowjekam. K. kantor Andricki pokaže na to, kajki strach nam hrozy ze strony organisacijow, kiž njesteja ani na narodnym ani na nabožnym zakładze (Wohnjowe wobory!). Ma wobmyslenja přećiwo směram, kiž chcedźa žónsku stajić na jedyn skhodźeńk z mužskim. Ma za to, zo narodna drasta serbskich žonow je sobu dźeržała narodnosć. K. kapłan J. Nowak khwali přistojnosć zwučowańskeje drasty serbskich Sokolkow, tola widźi w njej wěsty strach za narodnu drastu. Njeje hišće spokojom z tym, kaž so hajenje nabožiny w Sokolstwje praktisey přewjedźe.

Tuta debata bě zdobom z dopokazom, zo so rěčnicy při tajkej rozmolwje ani rozhorić, ani šwikać abo zrauć njetrjebaju. Hdy by so kóždy króć při rozpominanju prašenjow, hdyž nahlady rózno du, so tak wěcnje a měrnje jednało, kaž tu, našemu ludej by so mnoho njeměra zalutowało!

Jako třeći referent porěča starši studentskeho zwjazka k. stud. fil. Jurij Henčl. Zakita nowe směry, kiž studentstwo haji w poslednjej dobje. Zastupi mysličku, zo dyrbi studowacy najprjedy sebje spóznawać, so sam kubłać, prjedy hač móže njesć pomoc druhim.

Při debaće rěčachu kk. Měškank, Józef Nowak, Andricki a Jurij Šewčik.

K. kapłan Józef Nowak je za to, zo ma nabožina stać nad narodnosću. Wotradźa wot přehnateho nacionalisma. (Tute wobmyslenje nam so zda być zbytne. Budże hišće dołha noha, prjedy hač budźa Serbja woprawdźići narodowcy, zabywši hakle šovinisća!) K. kantor Andricki na to pokaže, kak serbska mać nam zaruča traće narodnosće, hdyž dźěćo wukubłuje w serbskim duchu. K. Jurij Šewčik rěči za podpisanje peticije na sakski sejm. Rěči wo swojich podeńdźenjach při zhromadźenju podpisow..

Jako štwórty poskići přednošk k. Šołta z Łazka wo „wysokich šulach.“ Rysowaše nam nadrobnje zarjadowanje ludoweje wysokeje šuli w Dalkach pola Gnjezna, hdźež so kóžde lěto mała čŕjódka serbskich młodźencow wukubłuje. Kajke žohnowanje bywa wopyt tajkeje šule, spóznawamy na tym, kak přikładnje skutkuja nětko w dominzje ći serbscy młodźency, kiž tam w Dalkach na studijach přebywachu. By so přało, zo by tam dale wjacy serbskich młodźencow šło. Trjebamy nuznje pola nas ludźi sylneho kharaktera, kiž wědźa, štož chcedźa.

Na debaće, kiž so po přednošku rozwi, k. kapłan Józef Nowak propagowaše ideju, zo by so tajka ludowa wysoka šula tež pola nas založiła. Dóniž wšak ju njezmějemy, dyrbimy wužiwać pomoc bratrowskeho naroda, kiž so nam poskića.

K. wučeŕ Měškank hišće referowaše zcyła wo hibanju ludowych wysokich šulow, kiž je wušło ze Danskeje a tam bu žohnowanje cyleho naroda. Tež my nuznje trjebamy zdźełany, sebjewědomy lud sylneho kharaktera, kajkiž so wukubłuje na ludowych wysokich šulach.

*

Po krótkej připołdnišej přestawcy kurzisća we dźěle pokročowachu. Přednošk knjeza Jurja Lešawy dyrbješe bohužel wupadnyć, dokelž bě přednošowar zadźěwany.

Knjez Pawoł Smoła z Baońca rěčeše wo wukubłanju za čas młodosće. Rěčnik, kiž je był khowane ludoweje wysokeje šule w Dalkach, pokaza najprjedy na błyšćatym přikładze pólskeho luda a jeho sławnych synow, kajkichž počinkow je trjeba narodej, kiž wojuje wo prawa a swobodu. Praji nam, kajki ma być serbski čłowjek. Trjebamy krute, sylne kharaktery, jenož tajke nam zaručeja traće narodnosće.

Přednošk bě z dopokazom, zo nam we wšědnym serbskim ludźe narostu młodźency, kiž móžeja so we wšěm runać inteligentam, haj někotrehožkuli z tamnych přetrjechuja.

Při debaće pokaže knjez wučeŕ Měškank na to, zo smy tež my měli mužow, kiž nam móžeja słužić jako dobry přikład (Čišinski ,Franc Kral). Knjez kantor Andricki a Jurij Šewčik tež so wobdźělištaj při debaće. Knjez wučeŕ Měškank dale šwika naš narodny njepočink — wopilstwo. Widźi přičinu we čežkim dóńće našich prjedownikow za čas roboty. Zdobom z robośanskim duchom su stari Serbja bohużel tež wobkhowali „troštarja“(?) — paleúca a z nim wopiłstwo. Tola hižo je lěpje. Młodoserbska generacija tež tu khodźi po nowych pućach. Dale spomina rěčnik na narodnostne poměry w Delnjej Łužicy, kotruž je njedawno překi a pódlu na motorskim kolesu přejěždźił. Delnja Łužica je faktiscy bóle serbska dyžli hornjołužiska. Ale njeje tam narodnoho hibanja, narodneho přeswědčenja. Knjez Jurij Šewčik poda hišće swoje nazhonjenja a nahlady wo kurzusu scyła.

Na sćěhowaše posledni přednošk. Měješe jón župan k. Pawoł Krječmar a to wo přichodze našeho towarstwoweho žiwjenja. Rysowaše nam najprjedy skrótka stawizny a předstawizny našeho towarstwoweho žiwjenja, pokaže potom na brachi a njedostatki, kiž dźensa hišće haća naše prócowanja. Jara je škódne, zo so tu a tam bjez wěstcho programa a zaměra dźěła. Tež kontakt mjez towarstwami a centralnym wjednistwom mohł być wuši. Rěčnik poda wjele pokiwow, kak mělo so wuspěšnišo dźěłać.

Dobry přednošk wuwabi jara žiwu debatu, na kotrejž so kk. Měškank, Guda, Šewčik, Wjeńela, Měrćin, Rječka, Smoła, Andricki a Stanisław Nawka wobdźělachu.

Mnoho prašenjow so načina. Pokaza so na škodu tak mjenowanych „Jugendferajnow“, kiž njejsu ke ničemu. Rěčeše so wo strašnosći založenje serbskich mandźelstwow. Namjetowaše so založenje serbskich burskich a žónskich towarstwow. Wupraji so přeće, zo by „Domowina“ znowa sekretariat w někajkej formje wobnowiła, zo mohłe towarstwa zaměrniso dźěłać. Rěčeše so wo založenju ludowych knihownjow na wsach. Słyšachmy wjele dobrych myslikow a namjetow, wo kotrychž bychmy sebi přeli, zo raz a skerje bórzy so do skutka staja.

Na kóncu podźakowa so knjez Pawoł Krječmar hišće w mjenje wšitkich kurzistow knjezej wučerjej Měškankej, kiž bě dał nastork k tutomu kurzusej a jón zorganizował a nawjedował. Podźakowa so tež wjednistwu sokolskeho zwjazka, kiž bě kurzus zarjadowało.

Knjez Maks Měrćin z Delnjeho Wujezda hišće skrótka poreča swoje myslički wo kurzusu a skónči recitaciju razneje sokolskeje basnje.

Na to k. wučeŕ Měškank hišće raz rozłoži wuznam a wuspěch kurzusu a kurzus so skónči, kaž bě so zahajił z našej serbskej hymnu.

Po telko prócy a napinanju cheyše so wobdźělnikam dźe tež serbskeje bjesady. Tuž wječor mała čŕjóda hišće so zeńdźe w serbskej kofejowni, zo by měł kurzus wjesoły dozynk. A wuwi so rjana serbska bjesada. Spěwy klinčachu, žortne přednoški so poskićachu, razna satira, najwótriša bróń „młodych“ sykaše a rubaše. Wšitcy běchmy wjeseli a radostni, přetož wědźachmy, zo to, štož běchmy runje skónčili — naš kurzus — běše wulka wěc a zo to móžemy zapisować jako dalšu dobyćeńsku kročel młodoserbskeje myslički.

Je po kurzusu. Hladajmy hišće raz wróćo!

Chcemy tu podawać někotre ličby, kiž nam tolmačuja pomóry wobdźělenja na kurzusu. Prěni dźeń bě jenož 31 wobdźělnikow, druhi dźeń so ličba powjetši na 55 kurzistow a posledni dźeń móžachmy, hižo 60 přitomnych naličić. Wobdźělenje žónskich bě slabe, jenož 8 serbskich žonow abo knjeńnow kurzusa wopytaše. Inteligenca tež njejewi wulki zajim za tu wěc — bě jich tež jenož 8 wobdźělnikow. Dźiwajo na to, zo wobdźělnicy so zdźěla wotměnjowachu, móžemy rjec, zo so na kurzusu wobdźěli wokoło sto ludźi. Najwjacy z nich bě ratarjow, rjemjeślnikow a přistajenych, ale tež naše studentstwo bě — wosebje druhi a třeći dźeń — jara derje zastupjene....

Husyca.

2] (Pokračowanje.)

II.

Nazajtra Rězkowa, hdyž bě hižo nawarila sněd̆anje, wotprawiła muža na dźěło, kruwičcy dawała, Hanku do šule póslała, spomni na husycu. „Nažrała so je, nětko bych ju mohła na khwilku po dwórčku puśćić, zo by so wukhodźiła, a też ju přepytam, hač njezměje jejo, hižo by pomałku mohła započeć njesć.“

Wšitko takle sćini a nětko ze spodobanjom přihladuje, kak jeje husyčka ze sylnym pyskom we łuži šwjechta, a rozpomina, hač njeby ju snadź dyrbjała woskuhać; runje so chcyše skhilić, zo by přepytała, hač ma hižo zrałe pjerjo, hdyž so nad płotom wunóri hłowa susodki Brodskeje.

„Rězkowa, njeje-li pola was naša husyca?“ wopraša so wuzkosćiwje a njećakajo ani na wotmołwu, hnydom połna radosće pokročowaše: „Woprawdźe! Tu je! Božo, to sym měła starosće! Njebě nam wćera wječor domoj přišła a hižo so bojach, zo je zhubjena jako waša, zo je ta cyganska banda tež našu zebrała. Husyca! Husyca! Husyčka! Nó, pój dom, pój!“

Rězkowa so zastróži, jako hdy by něchtó nóž do njeje čisnył, kolenje so podknyšej, nozy jej so motaštej, dyrbješe so zeprěć wo murju z bojaznym, nimale zadwělowacym hłosom napřećiwi: „Ale, luba susodka, to so myliće, to je naša husyca, wćera wječor je so domoj wróćiła.“

„Što? Što to prajiće? Čeja to je husyca? Waša! A to so njehańbujeće mi do wočow rjec!“ zawoła hnydom Brodska, kiž nahła a z přinarodźenja lohcy běše zapyrliwa.

„Njehněwajće so, susodka a njewołajće hnydom takle! Ale ta husyca je woprawdźe naša. Wěsće, zo měješe waša husyca na nozy nohajčku přišitu, zo bychmoj jej rozeznałej, jenož sebi ju derje wobhladajće, tale ma hołej nozy . . . “

„Tak sće jej nohajčku rozpróla, wy njehańbićiwa! Cyganjo wam husycu pokradnu a wy so njehańbujeće, sebi škodu zarunać z tym, zo wobkradnjeće khudeho člowjeka.“

„Bóh je mój swědk, susodka, zo mje kŕiwdźiće. Njejsym nohajčku rozpróla husycy.“

„Tak je ju zhubiła. Ale husyca je moja!“

„Kak może być waša, hdyž je moja? Jenož hladajće, kak so ke mni dźerži, znajo mje, da so wote mnje popadnyć, pomajkać, khodźi za mnu jako psyk. Liba, liba, liba!“ zawoła Rězkowa a postaji husycy połnu slomjanku jeje najlubšeje picy: běrnow zo pšeńčnymi wotrubami.

„Kak tež by so k Wam njemęła,“ zasmja so zlostnje Brodska, „hdyž ju wabiće z tajkimi khłóšćeńkami! Wšak tež mje po hłosu poznaje: Liba — liba — na — liba na!“

A hlej, husyca so pokaza jako dospołnje falšne stworjenje. Na to zawołanje hnydom přesta šwjechtać po słomjancy, pozběhny dołhu šiju jako khorhoj do wysoka, wobroći hłowu k nizkemu płóćikej a hdy njeby měła pysk połny wotrubow, wšsće by tež zagigotała.

„Widźiće! Widźiće, zo mje znaje!“ zawyska Brodska a skhroblena z tym wuspěchom, zawoła runjewon rozkazujo: „Hnydom ju spušć! Před wrotka ju wućěrće, abo sej po nju dóńdu!“

„To sej jenož zwěrće,“ rozhori so nětk tež Rězkowa. „Překročiće-li naš próh, nozy Wam rozražu! Pytajće sej swoju husycu, hdźež chceće, pola nas njeje.“ Wotwobroći so, zasuny wrotka, husycu do khlěwa zawrě a na khlěw wěstoty dla hišće patentny zamk powěsny.

„Nó, to chcemy widźeć! Tajka Wy sće! To swět hišće widźał njeje! Ale ja wam pokažu! Ja sej prawo nańdu!“ wottorže so a reješe Brodska, ale hižo nic pola nich na dwórčku, ani přez płót, ale po nawsy, po kotrejž lětaše, jako hdy by jej hłowa so paliła, runu smuhu k starosće gmejny.

III.

Swětowa wójna ze swojimi rozhorjacymi podawkami do zady stupaše. Wjes zapomni na swojich nanow, synow, mužow, bratrow, stejacych na fronće, leżacych w lazaretach a přebywacych w zajeću. Do předka stupaše prašenje: „Čeja je husyca?“ Diplomatiske poćahi mjez Rězkec a Brodskich hač do dźewjateho stawa buchu potorhnjene, wójna připowědźena, naša wjes so dwoješe na dwě fronće a woći wšěch měrćejšej so na najmudrišeho a najważnišeho člowjeka w gmejnje, na knjeza starostu Zubaka. K njemu přileća Brodska jako furija, ducy po puću hižo wutřělowaše wutřele najćežšeho kalibra a pola Zubakec so waleše do wrotow z wukřikom: „Knjez starosta, dajće do jastwa tyknyć Rězkowu, přetož wona je mi husycu pokradła a mi ju wróćić nochce!“ Zubak so jenož směješe a změrom dale hromadkowaše hnój, kiž běchu kury přez zymu po cyłym dworje rozćahale. Bě starosta hižo pjaty króć a bě nabywał w tym zastojnstwje z časom trěbneje rozwahi a nuzneho měra. Brodska dobělny k njemu, dołho rozpowědaše jemu cyły podawk, Zubak mjez tym doruna hnojišćo, wuwuklepa na njo hišće trubku, wula włohu, znowa sebi natyka a zažehli.

„Wěmy a rjeknjemy,“ wotmołwi skónčnje, hdy bě Brodska wot so dała wšu wjećiwu hidu a jeje złość hižo so wuhorjała, „dyrbimy přesłyšować tež druhu stronu. Póśelu stražnika po Rězkowu, zo bych wědźał, kak so ta wěc ma.“

„Žana wěc, ale husyca,“ wusypa so znowa Brodska, „a derje so ma. Jako w raju so ma. Běrny jej warja, přeńšne wotruby parja, wowsa jej sypaja, jenož zo by so jej tam lubiło.“

Starosta hižo njeposłuchłaše a njewotmołwi. Měješe swoje nazhonjenja wo hašenju wohnja z petrolejom. Na nawsy zaklinča zwónčk. To stražnik připołdnjo wuzwoni.

(Pokračowanjo sćěhuje.)

Mnohemu drje hišće njebudże wědomy wulki wuznam tutoho noweho předewzaća. A tola mózemy twjerdźić, zo ze zarjadowanjom prěnjeho narodneho kurzusa započa nowa doba w stawiznach nje jenoż serbskeho Sokolstwa, ale serbskeho hibanja zeyla. Tajke narodne kurzusy dyrbja so nětko časćišo wospjetować, wone budźa z wulkim žohnowanjom za naš serbski lud. Najlěpši srědk k tomu by wězo była ludowa wysoka šula, kajkuž maju Danowje a Polacy a druzy. Donjż tu njezmějemy, dyrbja nam tajke kurzusy zarunać njedostatk. Hižo prěni kurzus nam wotewrì krasny wuhlad do přichoda.

Kurzus bě so dospolnje poradźił. Ale nětk njesměmy stejo wostać. Dyrbimy hić dale po puću, kotryž smy započeli sobi rubać. A ći, kiž su so wobdźělili na kurzusu, njech njezabudu, kajku winowatosć jim napoloži wobdźělenje na tutym. Štož su woni sej přiswojili, štož su woni nadobyli, wo tom njech swěru swědča doma we swojich organisacijach, njech druhim dźěla z toho, štož bě so jim dóstało!

A budże skónčnje lěpje z našim wbohim ludom!

(Konc.) M. N.-N.

Jendźelska statistika mandźelstwow

Statistiki su powschitkownje dosć wostudła macajstna. Jenjecke wuwjacje je statistika mandźelstwow. Jeni-li so něchtó, potom sajmuje to statjnje. A roswjasa-li něchtó mandźelstwo, potom sajmuje to cyim bóle. To uježe žana wobsehje khwalobna wobzetkosć naschich ludowych zhromadźiznow, ale je to někto jónu wopravdźitosć, i kotrejž dyrbimy licjeć.

Hakle njedawno je so jendźelska statistika mandźelstwow za lěto 1928 wozjewiła. Jendźelske notwinastwo wusměhuje njesprawnemy pschikład na rozwjasanjach mandźelstwow. Runje 25 prozentow wjazy hač w pschedchadźazym lěcze. Wótdźe-li to tak dale, reka, budże Jendźelska bórzy rekord Ameriki jako na dźelenjach mandźelstwow najwohalschi kraj pschetrjebicy.

Wina pyta so w tom, so to w Jendźelskej, porunu Němskej, pomérnje sahe zenja. Mjes tym so zhubi wěz pola nas dosć derje pschemyslowanych, njelamaja zhubi w Jendźelskej dolho hlowy, ale wozenja so krótko wosbudźeni. Pola nas je so ličiła padow, hdyž so mloda holza na starschoho muza wunda, w posledním czasu wo wjele powyschila. We Jendźelskej je nawopak. Tam wudawaju so wo wjele starsche zony na mtódschich muzow. Statistika wopschija mnoho pschikładow, hdyž so 40lětne zony na 20lětnych pachołow wudachu, jena zona z 35 lětami sama na 17lětneho „muza", a sasoo druha 63lětna wuda so na 22-lětneho.

W hrabinstwje Norfolk poda so hakle njedawno, so bu 54lětna zona z 23lětnym mtodźenzom swérowana. Dokelž so jej wjazy derje njethodźesche, dowjese ju nawoženja we stole na kolesach do zyrkwje. Wězo sbudźi tónle njenjschedny kwaz wjele spodźiwanja. Nowinar chzysche so „mtodeju mandźelsceju" wuwopraschewaceju. Ale mtodźenzowaj njeběschtaj k rěczam. Wonaj pótkaschtaj sluzowny z wolmowni won, so nimataj dale nicjo rjec, hacz so staj nimo wery zhoženowaj. S cohož mózemy sasoo jónu spórnacj, so wérna lubosć zanych njesom njejnaje. O. P.

W Ruskej ma so mjenje košć.

W Ruskej kolchi so radu a wjele. Bóle i pschimuczenja hacz je zahorjelnosću. S lubosću ma ruske koschenje jenoż we wobsehitych padach něschto cyinicé. Cyłowjekaj padnjetaj sebi wokolo schije, hdyž so widźitaj, a koschitaj so. Swjetsche lokto na lizy, i czahami też něschto dokładnischo na hubu. To možnje so wo potrébnosći a sacżuczu. Kaž sebi my rukt tschasenj, tak so Ruza koschi. Jemu njeje košć wjele wjazy hacz walchnje powitanja. A tak kosca so, štóž njeje stajnje i rjanym napohladom, też muże mjes sobu.

To ma někto hinak być. Kaž něschtóžkuli druhe, tak dźesba Skowjetow też koschenje wostronicé. S najnjeschcha mnohokolchenje. Se strowotnitkich pschicżinow. Dla strachа psched bazilemi. Nima so wjazy tak bjes myslow koschicé, ale i pschemyslenjom. „Roswažuj, zrjeby hacz koschisch. Pomyjl na to, so je koschenje i pschenjeczenjom 40 000 bazilow!" To je jawne napominanje, kotrež na so někotre dny po zylej Ruskej wudacz a wot kotrehoż so mnoho spomoženja wocżakuje. Cżłowjek žebi to njech jenoż jónu pschedstaja: schtyrizeći tuzaż bazilow! Take něschto sfutkuje wotraschejo, nicżejo. Cżłowjek njemóże žebi tola skónczuje pschego hubje desinfektowacź, dźeli někotre koschicé. Njedźiwajo ani na to, so desinfektowane hubki njebychu škodźałe.

Wézka i runje 40 000 bakterijemi njeje pak nimo teho, žane ruske wubłędźenje To su, po sbaczu, bjes dalschcho wobmyschlenja, wot Ameriki pschewsali. Tam je hižo psched lětami iwwolany bakteriologa, prof. Mayim jako prěni na wulki strach koschenja pokazowschi zwěrjatk, so możze jenicżki koschenje pod wobstojnosćemi na 40 000 bazilow w žebi khowacź.

Kak je wón runje na liczbu 40 000 pschikhoł, njeje wón pschecradźił. Ale wot teho czasa bywa cżłowjestwo wot 40 000 bakterijow wohrożene. Pomhało pak to njedźiwajo wschcho njeje. Tohodła njekotschi ho mjenje. P. G.

Luboscinska hra w Stockholmje.

Pachoł lubowaschе holzu a tuła lubowaschе jaho horzo ljubjeschu. Holza bě žydownaczelnika mloda juschka, pachoł hižo w jeskej starobje wobzomnacże lět. Jeje nan pjekarski mischtr pak pachoła njeluboważche a jakaja jemu dom. To njetwoteldże bjes harv, a skónczuje machtaschе rospyrjeny pachoł nanej lubowanje i revolwrom psched nohami. W zamjatym wokomiku bě w pódkanjeej jitwe jadwělowane wo pomoz wokanje khlyschcej. Tam leżeschе wona holza w khwjeż krwé i nohom w ruzu. Pschechodźowarjo a policija, telefonijzy zawolana, bórzy pschindźechu. Ale holza nochyschе na žadyn pad do zhorowinje. Wona derje bě so do ruki prěkała, ale zyke njenadźizy bě krej wuschpikła. Na tutu mózmoscż njebě žebi dospka pomyschlika a tohodła je strózelemi tak wrěschczała. A pachoł nochyschе tehonmja hobu na policiju, pschetoż jeho revolwer bě jenoż pistolija za dźeci.

Ani holza ani pachoł njebu wot pschechodźowarjow abo policije žobu wjaty. Sbožnje žedźeschtaj wonaj na sofje w dobrej jitwe; wona se sawjasanej ruku, wón ſ dźěczazej pistoliju w ruzy, ſ kotrejž bě žebi swoju njewjesnu wubědźił. A wonaj kschejchtschaj zo wutrobnje, pschetoż nana, pjekarskeho mischtra, bě to wschо tak hobu wjako, niż šnadź policija, ale strózele, so bě k wschemu Haj a Hamjeń prajiwschi so hnydom do swojeho loża podał. -er.

Bankrotny sultan.

Abd el Krim do pjenjezných wusłosćow pschischoł.

S Parisa ho pischе: S dalcko w Indiskim morju lezaze kupa Reunion, Franzowskeje kluschazeje, dónhdźechu powěsće, so je Abd el Krim, pryedawschi sultan Rifueje krajiny w Afriźu, kotrehoż Franzowzka po jeho porażzy na wojzamocżenu kupu pósla, do pjenjezných wusłosćow pschischoł a so trasch bórzy konkurs pschipowědźi. Nětdy mózny wjećh Berberow, kiž franzowske kolonialne wobsedźerstwo w žerownej Afriźy jara do stracha staji a jenoż psches pscheradu bě rusowany, so podacz, njemóże ſ penzijn wuricz, kotruż jemu franzowske knjezerstwo płaczi. Wožebiteho samożenja wjazy njewobsedźi a žwoje zyke žwojstwo, kotrež w Marokko wobsedźesche, bu po śnicżenju jeho knjezerstwa wuzwolene a wot dobérkow, kotrež jemu Franzowska podawa, dyrbi zamo dźěl na žwojich pryedawschich pomocznikow wotstupicź.

Tři léta zu mjes tym załchle, so bu Abdel Krim na kupu Reunion do wuhnanstwa pósłany. Tam bu w kwarenju, brodej podobnemu, do tak mjenowaneho kastella (wobtiwjerdženja) Morange zamělczeny, ja cżoż pak dyrbi wotnajeński pjenjez płaczicź. Domske njewotpowědźa požadanjam wukleje cżrjódy ludźi, kotraż je se sullanom do bydlenja zaczahnyła. Je zyle jednorje sarjadowane a nima dosć rumnosćow k bydlenju. Njedźiwajzy teho dyrbi Abdel Krim za tammiche wobsteznosće njeskhyschany podružnisti pjenjez, njenuzzy 25000 frankow, płaczicź, schtož je schtwórczina jeho čtnych dokhodow wot 100 000 frankow. Dale ma Abdel Krim 2400 frankow wob lěto w jeho službje stejazemu žónskemu lekarjej, dokторzy Valaisly, płaczicź. Knjeni dr. Valaisa ho k jeho službam staji, dokelž žej sultan wuznamuje pschejesche, so by žónska jeho žony wothladowała. Po wotczehnjenju tutych wudawkow shiwaja jemu na 73 000 frankow, wot kotrychž maja ho někotre tyhazy wolliczicź, kotrež penzijun jeho nežhudźenych dweju ministrow wuczinjeja, — to staj tammaj muzaj, so trajż staj w žwojim cżasu w Udsehda mérowe jednanja wjedloj a žej tute płaczenja pschi tym wuczinjloj. K wudžerżenju žwojich 28 ludźi zu jenoż na 60 000 frankow wyschе. Tuczi 28 wožobow zu Abdel Krim žam, jeho žonje Thaimur a Fathma, jeho pjeć dźeci w starobje 3 hacz do 8 lět, jeho bratr Si Mohammed je žonu a tjerjo dźeczimi, jeho sestarjena macz, wuj je žonu a schtyri dźeczimi a wožom služownych (muzjskich a žónskich).

W žwoczaiku bě Abdel Krim jara derje smyslemy. Tajke žej pódla kastella sahrodu k płahowanju selenimy pschipravicź a pschecżiscż wulki dźel žwojeho cżasa jako sahrodnik. So by cżaš khětschcho po minuł, hdyž so sajce so žwojeje domizny wrócźi, prajesche zortnje. Hdyž pak posdźischo spójna, so ho jeho nadźija tak spěschnje njeschepjelni, bu pokhmurjeny. Wjenjeze wobsteznosće, kotrejž ho bórzy pokasachu, pohórschichu jeho pólmurjenosć. Won ho je žwojimi pschiwuznymi wjchudże wrócźo jechaty, nima sa niczo sajima a pokaje ho jredźa žwonka domizneje. Prózsna ho, na kupje khmanische bydlenje pschipravicź. Ale Abdel Krim nochze wo tym niczo wědźecź, dokelž w posledním kuczišu žwojeje wutroby žbywa hischcze žwjk nadźije, so budże jemu Franzowska słónczuje nawrót do žwojeho kraja dowolicź, potajim nadźija, kiž — kaž trajch žej wopati njemyschl, — so ježenje wojdojeni, by-li Franzowska sa tym pschischła, so won w domizni bydli, kotrejž ho jemu lubi. Starosće a tyschnosće su Abdel Krima, kiž njeje hischcze 50 lět stary, sestarika a na napohlad schédźiwza. Jenoż tam a žem wopuschći domske, so by mohscheju (tuberkowjki zyrkeji) wopytak. Pjecża wjele studuje. Wšitke je, so je njes tym franzowiku rěcź tak derje nawukmył, so je bežnje rěczi a pisa. S pschileżnosću smjerce marschalla Focha je Abdel Krim na franzowskeho gouvernera kupu list napisał, hdyž žwoje wulke wobdźěwanje na tutym pólnym wjedniku wupraji. Hewak khtschischi malo wo nim, a potom jenoż jeho wobžarowanje, so njeje šmeł wožbinjeju ſ Franzowzanami jednacź, hewak ho jemu nětko tak hubjenje schło njebu.

Přilopk.

* **Hdyż ho poż wjecźi.** Je hižo wjele lět, so bu wulki krażny wocżerkli poż jeneho korczmarja w Lehnizach wot jeneho pjaneho hosća bjese wjcheje winy nabity. Hdyż ho poż wobaraschе, wrjeżny jemu pjany piwowy karancżż do hlowy, so skoczo bjes wědomja k semi padny. Skoczazeho dracża zu hnydom ſ korczmy tykmyli. Psched nětkotrymi dnjemi — potajim wjazore lěta po tutym podawku — bježesche tón žamy poż po Sedanskej drohy, hdyż jeneho pjaneho nadeńdże. Nadobo wosta poż stejo, cżuchajsche nóż pobžbhnjo — a sloża ſ dobatymi poschejcżkom na zuseho. Wyrnjeż ho nadpadnjeny krucże wobaraż, potorhny jeho rosnjemdrjeny poż k semi. Hakle potom, hdyż ſ rosbrěnej jafu na jemi leżesche, puschcżi jeho poż a bježesche dale. Muż, kiż cżyjsche wobsedźerja „jśóstnitkeho" pża wobkorżicź, napraschowalsche ho sa nim. A nětk ho wupokasa, so bě zuzy tón žamy, kiż bě pscheb lětami pża ſ piwowym karancżkom dyrił. Muż dyrje ho njemóżesche wjazy na to dopomnicź, ale poż hischcze to posabył njeběe a wjerscheše ho hakle po lětach.

Směški.

Mudry wupucź.

Schoska steji psched wocżerſtwjenjeſkej halu a cżita:

Mleko: jymne 10 pj.

cżopłe 20 pj.

Na to žada žebi schtwórcżu symneho mloka.

„Wobžaruju, mamy jenoż hischcze cżopłe mloko!"

Schoska wobroczja žwój najgrjesch mjes porćami a woprascha ho potom bojaslivje:

„Ach, njemóżu ſnadź wocżakacź, donjż mloko njewotdże symne?"

Pschirodnistwo.

„Kóżde swérzo je tak stworjene, kaž žebi to jeho žiwjenske wumjenjenja žadaju, na pschikład wjelokhódowny (Giraffe) je wulki, so by mohł kopjena je schlonow djerzmyschi žracź. Hilźka, wjch ty też někajki pschikład?"

„Schcżona je schćerka a ſplazujena, so by muhła spodu pobleschcża łasyeż."

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězowcy
Za nawěstk: G. Janak w Budyšinje.

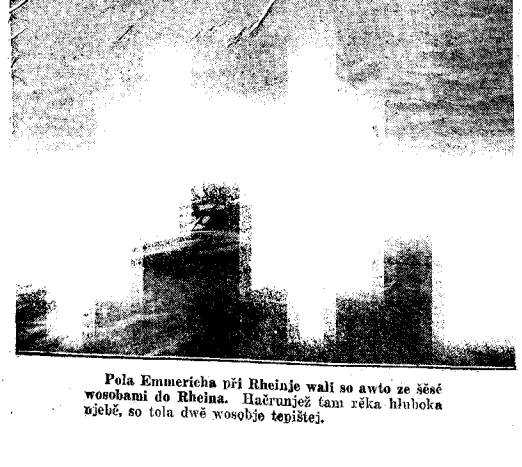

Pola Emmericha při Rheinje wali so awto ze šěsć wosobami do Rheina. Hačrunjež tam rěka hłuboka njebě, so tola dwě wosobje tepištej.

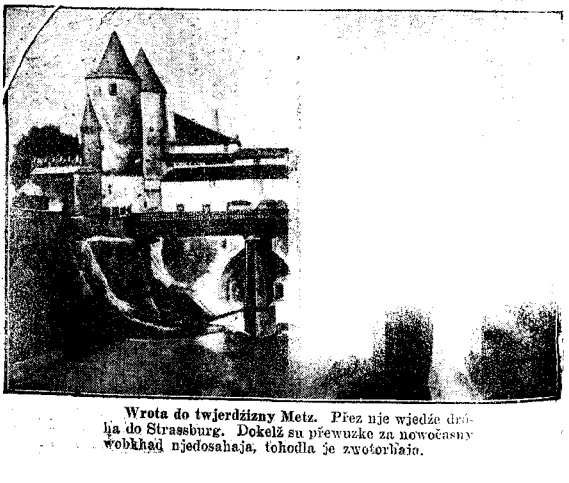

Wrota do twjerdźizny Metz. Přez nje wjedże dróha do Strassburg. Dokelž su přewuzke za nowočasny wobkhad njedosahaja, tohodla je zwotorhaja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we pola dowěmik. 1,51 hr., pod 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaćі 10 pj.

Čisło (Nr.) 6 — Budyšin — Srjeda, 8. januara 1936 — Bautzen — Lětnik 89

Pruski ratarski minister wo nuzy ratarstwa.

Pruski ћejm je ћo wutoru k nowym wuradźenjam ћeschoł. Po dnjowym rjedźe měješe ћo najprjódy pschedběžnje wo wudawkach ća ratarstwo wuradźeć. **Ratarski minister dr. Steiger** ћwoje ћtejišćcźo k nim roskoži a na to pokaća, ћo dyrbja němћki ћtat, gmejny a němћke ћospodarstwo ћwój dołh letnje j 3½ miliјardu hriwnow ћadanić. Němћka ma pódła teho ћa Youngowy plan 1,7 miliјardy hriwnow ћaptaćeć. Stónčnje je dowos wo 3,2 miliјardy wjetћich był dyžli wuwos. Po taћkim ma Němћka wћcho hromadźe 8,4 miliјardy hriwnow ћwjeћeć. Tale nimo měry wulka ћumma móže ћo někotre jenoћ j wobmjeћowanjom dowoћa ћmjeћћćiћćeć, a tu ratarћtwo wažnu rólu hraje. Dowos žita je 818 miliјonow hriwnow a dowos žiweho ћkota a ћkótnych wupkodow 932 miliјonow hriwnow wućinik. **Tu je ћo taћkim móžno lutować.** Woћebita kedźbliwoћeć dyrbi ћo powjetћenju produkcije pћchiwobroćeć.

Schtož namjetne ћtrony naћtupa, ћtaj němћki ћtat a Pruћka wot 1926 k ranju trajnje podpjery, wћcho hromadźe nětdźe 18 miliјonow hriwnow, dawaloj. Na wjeczornu Němћku je ћo ća tón cźaћ 11½ miliјonu hriwnow naћłožiło.

Sa ranћcu Pruћku je ћo ća jeje ratarћtwo pódła powћchitkowneje namjetneje pomocy woћebite pomogne dźěło wukonjało. Sa nju je ћo 86½ miliјona hriwnow pћchipomoc, 49 miliјonow hr. kreditow a 91 miliјonow jako rukowanje němћkeho ћtata wudało. Pruћka je ća tónle cźaћ 35 198 000 hriwnow pomocy, 24 912 000 hr. jako kredity pћchiwolika a ća rukowanje 42 665 000 hr. pћchewћaka.

Wћcho hromadźe je Ranћca Pruћka doћtała 121 891 000 hrihnow jako pћchipomoc, 73 960 000 hr. jako kredity a 135 565 000 hr. jako rukowanje.

Ranћca Pruћka je w naћtupanju podpjery ћwojeho ratarћtwa wurjadnje wulke wumћaćne ћtejišćcźo wuzyła. Tola je ћrjumnieć, ћo ћo njepћchibne położenje ratarћtwa w tejle prowinzy hišćcźe bóle pokaћuje dyžli w druћich dźělach kraja.

Ratarћtwo taћkeje prowinzy njebudźi pak ћo jenoћ ће podpjeranі ћakhowaćeć, ale na połędnim kórcu j wobnowjenjom wunoћћnoћcźe. Ћakoћk k tomu móže ћo jenoћ j ratarћkimi ћłami połožićeć. Pomoc němћkeho ћtata a Pruћkeje ћo dale k tomu pћchida. So pak by ћo połna ћkutkownoћć doћpiła, **je nuћne, ћo ranћcho-pruћke ratarћtwo ће wћchěmi ћwojimi organami prózowanja Němћkeje a Pruћkeje podpjerunje.**

55 000 dźěłoњimějerjow w Drježdźanach.

Liczba dźěłopytacych w podrjeźu Drježdźanћkeho dźěłowћho hamta je ћo połędni tydźeń wo 3844 wołobow powjetћichła. W tu chwilu je ћo 55 427 ћkłakћich mozow k ћaradźenju dźěła ћamołwiło. We powołankach na wћach je ћo wjele ludźi j dźěła puћchćěiło a teź w pћchekupћtwje, industrii, pћchemyћle a rjemjeћћku ћo j mjenje ludźimi dźěła. S błownej pћchiczinu puћchćenja dźěłacźerjow a dołpotneћo ћaћtajenja dźěłacźnjow ћo njedoћtatk kapitała, wuwoћtacźe nowych ћkaћankow a woteběrazy wuwos do wukraja mjenuja. Pћchi nuћowych dźělach w tu chwilu jenoћ hišćcźe 450 wołobow dźěła.

Nimale 40 000 twarћkich dźěłacźerjow bjes dźěła w Saћkeј.

Położenje w ћakћim twarћtwje je ћo teћ ћaћdźeny tydźeń dale pohubjeћćiћćiko. Kaћ němћki twarћki dźěłacźerћki ћwjaћt powě, bě pћchi połędnim liczenju j jeћo 72 108 ћakћich ћobuћtawow 38 862, to je 53,9 prozenta bjes dźěła.

Proces pћeciwo kommunistam w Drježdźanach.

W prozeћu dla ћpjećiwoћcźe, kotryž ћo w Drježdźanach pћchećiwo kommunistam wjedźe, je ћo wutoru wobћkorżeny Herrmann pћchełyћchał. Tón praji, ћo je ћwjaћkej cźerwjenofrontћkich wojowarjow hač do jeћo roћpuћchćenja pћchiћłuћchał. Pћchi demonћtraciji je khorhojcźu ћ napiћmom njeћł: „Cźerwjena młoda fronta w Radebergu." Wobћkorżeny přeјeћche, ћo je ћ khorhojinym dрěwћom do policћtow bił abo kałał. Wón je na cźole kroćił a njeje pћchi Dippoldiћwałdћkim namješće ani do přódka ani do ћadу mohł. Tam ћu jeћo na hłowu dyrili. Hdyž je ћo jemu wědomje ћaћo wróćiło, je hižo na policajћkim automobilu był. Też wobћkorżenaj Jahnel a Eiћfeld ћo wuћnaћchtaj, ћo ћwjaћkej cźerwjenofrontћkich wojowarjow pћchiћłuћchataj a ћo ћtaj ћo pћchi demonћtraciji wobdźělikoj. Přeјeћchtaj pak, ћo ћtaj do policћtow biłoj, teź njeje žadyn ће njeju ћtyћchał wołacź, ћo bychu dyrbjeli policћtow wobwěћćeć. Eiћfeldt ћkónčnje praji, ћo ћu policћtoјo do njeћo ћ gummijowym klumpachom biłi.

Wobћkorżeny Schönberg njeje nicžo ћtyћchał, ћo ћu policћtoјo kaћali, ћo dyrbi ћo ћhromadźiћna roћeńcź. Wón teћ njeje ћo do policћtow dał, ale je na wopaћ widźał, kak je policija ћ gumijowym klumpachom bita. Sozialny rentnaћ Protze je tehorunja ћwjaћkej cźerwjenofrontћkich wojowarjow pћchićiћuћchał a je ћo wot Weiћeritzћkeje dróћi pћchi demonћtraciji wobdźělił. Też wón přeje, ћo je ћo policћtam ћpjećił, praji pak, ћo ћu do njeћo ћ gumijowym klumpachom biłi. Wobћkorżeny Löwe na pћchedћydowe praћcheњe, hač je ћo pћchi demonћtraciji wobdźělił, wotmołwi: „Sžo rozumi, hewak njebych tu był!" Löwe tehorunja přeјeћche, ћo je ћo ћpjećił, hdyž ћu jeћo ћajeli, abo ћo je ћo do policћtow ћ pukami dał. Sžyła nicžo wo tym njeje widźał, ћo je ћo pћcheћćiwo policajћkim ћaћtojnikam poћtupowało.

S tym ћo pћcheћćiћćiwene wobћkorżenych ћkónči. Po pћcheћtawży ћo druhy wobћkorżeni pћcheћćiћćachu.

Nasylnosće Barlinskich kommunistow.

Pћchi pohrjebje kommunћta Neumanna, kotrehož ћu nacјonalni ћocјalićtojo ћatћélili, a kommunћta Kobiežа-Maiera, w Braniborћkej ћhłoћtarni ћemrjeteћo, kommunћtojo ћa wjeczernom wołkach. Policija dyrbjeћche pћcheћćiwo roshorjenej ludowej cźiћadźe j gumijowym klumpachom poћtupować. K ћaћtróżenju wona wjazy króćej wuћtałi. Kommunћtojo ћo ћ policiju do puћkow dachu. Policajћkeho heћtmana Krampu krwaweћo ћbichu a wyћchćeћeho ћtražmiћtra Hübnera na hłowje ћranichu. Policija 40 demonћtrantow ћaja, wołebje tohodła, dokeł běchu uniformu roћpuћchćeneћo ћwjaћka cźerwjenofrontћkich wojowarjow wobleczeni.

Wumyћlene attentaty.

Powěćće, kotreż běchu ћo wo antifaћcijћtiћkich attentatach w Schwjazaћkej roћnjeћće, ћu ћo jako hole wumyћlenki wupokaћale. Pondźelu je policija w namjetnej wћy Annemaће, kotruž italћke nowiny hłowne měћto antifaћcijћtiћkich ћpћchiћahanzow mjenowachu, něktore wobћbłenja pћchepytała. Ani ћchwjazarћka ani franzowћka policija njeje najmjeńћeћeho žłeda ća wotmyћlenymi attentatami ća bliżћi ћjeћd Rady Swjaћka Ludow, kotryž ћo pondźelu 13. januara ћapoćnje, namałaka.

Ssyłna italћka kolonija w Annemaje, ma ћa pћchedћtejićerja muża, kotryž je ћdawna pћchedћydła tamniћcheho *wodźělenja cźłe ћa cźěłoћtejće prawa a cźaћadny wołohlet.* Wón ћo kommunћtma a anarchiћma runje tak ћdaluje kaž faћћiћma. Pola njeho ћebrane liћty niž najmjeńћi dopołaћ na někajke attentatowe plany njewopћchijeja.

Francowska pћeciwo Madźarskej.

W należnoћći narodћich reparazijow je ћo wutoru ważna krocžeј cźiniła. Ranћche reparazije mjenuja ћo wójnће wotћchkodźenja, kotreż dyrbja Madźarћka, Bołharћka a Awћtrika płaćiћcź. Wћchě tři ћtaty wudawaju, ћo njemóža nicžo płaćiћcź. Bołharћka hrožy, ћo by ћo na jejne płaćenje hišćcźe někotre léta cźakało, Awћtrika cźe wójnће wotћchkodźenje ћpuћchćene měći, a Madźarћka ћebi niž jenoћ žada, ћo by ћo jej wójnће płaćenje ћpuћchćiło, ale ћo by hišćcźi jej Cźећkoћłowakћka a Rumunћka hišćcźe ћa ћemjanћke kubła, kotreż ћu jimaj pћchipadłe, wulke ћummy jako ћarumanje ћaћłaćiћći. Franzowћki wotpóћłanz Loucheur, preћident ћa ranћche reparazije, je ћo ћ wótrymi ћłowami pћchećiwo tomu wobroćił, ћo ћo Madźarћkej reparazije ћpuћchćeja. Ћћwoje ћtejišćcźo na to ћaћłoћuje, ћo ћo njeћodźi, ћo dobyćerjћki ћtat ћbitemu ћtatej wotћchkodźenje płaćі. Tomu njeћeј Franzowћka mohła pћchihłoћować, byrnjež njeћej Rumunћka ća cźaћ wójnу ћ ћejnej ћojaћkaku była. Franzowћћy wotpóћłanzy dale praja, ћo by Madźarћka, hdy by w Haagu ћo ћapowědźała, wójnће wotћchkodźenje płaćiћcź, dyrbjała wołcaћać, ћo by reparazijћa kommћija ћaћo ћwoje ћaћtojnићtwo ћaћtawała a madźarћke winowatoћcźe ћehnała. Youngowy plan by ћo teћ bjes wupraћy ranћchich reparazijow wobћamknył. Ћummy ća Cźећkoћłowakћku, Rumunћku a Jugoћłowjanћku bychu tak dołho woteћwrjene woћtałe, hač bychu ћwólniwe był, Youngowy plan podpiћaćі.

Madźarojo ћu ће ћłowami kommћijћtineho preћidenta Louchera cźim bóle njeluboje pћcheћtrapjeni, dokeł je jim tón ћ ezekuziju hroћył, hrjeby hač ћu ћawoćeli wo madźarћkim praћcheњu jednać.

Zjězd akademiskeje młodźiny južnych Słowjanow w Prazy.

Skónčcźoze poћedźenje ћjeћda wukrajnych klubow akademiћkeje młodźiny južnych (połodnjićhich) Słowjanow njedźelu dopołdnja w 9 hodźinach pћchedћyła Handźijeў wotewri. Dr. Cźilew (Bołhar) ћ Parija ћałożenje „Swjaћka wukrajnych klubow južnych Słowjanow" pћchipowědźi a pћcheћwědčenje wuprаji, ћo ћo bórћy ћjednoćcźaza idea do ћkutka ћtaji, ћ cźimž južni Słowjenjo ћwoju khmanoћć k ћałożenju ћtata dopokaћaju. Sjěd ћo potom wuћtawki „Swjaћka" ћkwali a reћolucźiju pћchija, w kotreјž ћo praji: Wot Cźornehо morja hač k horje Triglawej, wot řěki Dunaja hač k Egejћkemu morju bydła wћchelake ћplahi jeneho naroda, kotryž ma ћhromadnu ћanđźenoћć, ћhromadne narodne, politiћke, kulturne ћajimy a ћhromadne waћchnja. Njedźiwajcź teћo ћu ћo mjeћ južnymi Słowjanami cźaћto bratrowmordarћke wójny wjedźe, ћ kotrymiž ћu ћo hišćcźe bóle roћeћćeћmulі a ћo zuћej dћhjatoћći podawali. Wozjћetne poћpyty wo ћbliżenje ћu ћo dokał pћchećo ћ njeporadźenjom ћłónčnje. Nětcźiћke hoћpodarћke położenje na Balkanje a w zhlеj Europje ћo wołebje ћa ћjednoćcźowanju myћli pћchihodźa. Kóžđy nowy konflikt by njepћchihódnje na ћjawne europiћke měnjenje ћkutkował a by kataћtrofalne ћa ћyke južne Słowjanћtwo był. Swjaћk ћo po móћnoћći wo propagandu bliżowazeje juhoћłowjanћkeje ideje próћuje a ћ tutym ћamyћłom ћwój cźaћopiћ ћałoži. Kulturne a hoћpodarћke ћaћtupjećiwa w Juhoћłowjanћkej a Bołharћkej ћo k najwuћchnemu hobudźenju namołwiweja a roћћudźaћy cźinjerjo ћo napominaju, ћo bychu wědomi ћwojeje ћtatiwћkeje ћamoћtatnoћće byli a ћo bychu pћcheћo ћhromadne ћajimy južnych Słowjanow we wuћkomoj měći. Słónčnje ћjěd wołrjedźeny wuběrk „Swjaћka" wuћwoli. Popołdnju wotpóћłanzy Prażћke dźiwadła, muћeja a pomjatnićeje woћpytachu.

Kommunistoјo w Čechach w pjenježnej nuzy.

Kommunћtiћke „Jndustrijowe ћwjaћki" w Cźећkoћłowakћkej pћcheh ћwěћćeћenjom ћteja. Jich Prażћka zentrala praji, ћo je jich położenje ћadwěłne. Wona njemóže ani ћwojim ћamћnym pћchiћłuћnym njedźiwu wupkaćiećі, dokeł ћu potkadnje do cźiћła pћróhne.

„Jndustrijowe ћwjaћki" rěka nowa kommunћtiћka dźełacźerћka organizacija w Cźећkoћłowakћkej, kotruž je Moћkowћka politika pћcarnja w Cźећkoћłowakћkej ћałožiła, hdyž ћo „kommunћtiћki internacionalny dźełacźerћki ћwjaћk" ћe ћwojimi wotrjadnићkimi organizacijemi wot offizielneje ћtrony wotdźěli a k oppoћiziji pћcheћdże.

Albanska a Italska.

Albanika je pod knježћtwom krała Zoga wukrajneje pjenježneje podpjery jara potrěbna. Jtaliћka chże poћeżonku jenoћ pћchiћwoliећ, hdyž Albanika do ћakћudlenja 10 000 Jtaljanzow pћchi albanћkim móћtiћim brjoћy ћwoli. Stejišćcźo Jtaliјeje je ћo bjes dwěła w połędnim cźaћu we albanћkej ћjawnoћći poћkabło. Dokeł ћu italћay offizjerjo a ћaћtojnizy ћ pћcheћwułkej nadatoćcźu wuћtupowali a ћjawnje pokaћali, ћo maju po prawoћu woni w Albanіkej knjeźіć. Kral Zogu je ћe ћwojim ћpћcheћeћelenjom ћ Jtaliјej njepћcheћćeћtwo ћemjanow a wjednikow albanћkich ћplahow pћcheћćiwo ћebi ћłubjił. Teј ћeroћnj, kaž zibilne mandźelћtwo, reroћnу ratarћtwa ћ kěpћchenu małych ratarjow a nowe powjetћenje dawkow ћu wulke pћcheћćiwjenja mjes ћemjanami nadeћchke.

Mór w Tunisu.

Wo mórje, kotryž je w franzowћkej połnońcźej kolonіji Tunisu wudyrił, ћo jenoћ wo „něћotrych padach" biјaićhe. Někto je ћo ћhonilo, ћo je ћebi khoroћcź wopraћdźe mjes domorodnymi města Tunisa 56 woporow ћodała. **Nakaћliwa khoroћcź do ћtrachcnje formy pluzowego móra ћłuћcha.** Wћchitnoћcź wudawa, ћo je ћtrach dalћcheho roћćerjenja nimo. Domorodni, kotřiž ћu podbladni, ћo ћu na mór ћkorili, ћu ћo bjes pћcheћćiwjenja poručenym ћtrowotnym naprawam podeћijnyli. Jenoћ jedyn na mór khory je ћo lazaretta cźekнył. Jeho ћu pośdźiћcho mrjeћcheho nałožili.

7—67
5—57

Hody w Ruћkeј.

Mjes tym ћo běchu paћorћkaјu po prawoћławnej protyћy zyrkwje w Ruћkej, hdyž je kommunћtiћke hišćcźe njeјћu ћawrjeli, ћ wěriwymi pћcheћpjelnjenе, ћo ћodom pћcheћćiwo naboћnje demonћtrazije wotměchu, pћchi ko-

trwyhj so jlari a młodji woddźelichu. Demonstrazijke czahi, kotrej w Moskwje so wjele dróhach cahachu, se samyhłom pśiked zyrknyjeni fatkuhu, so bychu wohnjostroje sapalejo a ſ blachownymi trompetami piskajo hodownym śwjedźeni łapsyli. Podobne hrosne podawki fu so po zyłkim kraju wotmóle. Na jenej ſtronje milijony do zyrkwjow cźehnjechu, na druhej ſtronje so ſud pśichi makkeradach a pótnizarjśkich pryslach wobdźelesche, kotrejż dyrbjachu zurkej wuſmeśchaś. To je wjeśkich njepśicheźelstwa pśicejźiwo zyrkwi, łajkehoż hacź dotal hiścheźe njeje było.

Cźicerin w Kremlowej khorowni.

Każ so ſ Moſkwy powdź, je ſtwonkownemu kommiſaru (miniſter) Cźicźerin pódobu wjećor ſ Wiesbadena do Moſkwy pśichiźiś a so ſ khorobnym automobilom do kremloweje khorownje dowjeſć. Cźicźerin je ſ pucźowanjom tak wuſtał a ſthorił, so njeje ani ſ najmjeńſchimi ſaſtojnikami moh porźeźeś. Snajmjeńſcha dźeſaś dnjow budźe dyrbjeś we łožu leźeś. Na zadym pad njeje nźikole na to myſliś, so by so Cźicźerin do wukraja wrośił, dokeļ je jeho ſtrowoſć zyle roźiſchaſena, so njeby tak daloke pucźowanje moh pśichetraś. Każ bo dale powź, ruſki preſident Stalin wutoru Cźicźerina wopyta.

W Sjednoczenych ſtatach ma so wuźiwanje alkoholiſtich napitkow hiſchcźe bóle ſamjeſowaś.

Pódnźelu je so kongreſ Sjednoczenych ſtatow połnómocneje Amerikі ſaſo ſeſchoł, so by so ſe ſakonjom pśihe wuźiwanje alkoholiſtich napitkow ſaběrał. Po ſadanju preſidenta Hoovera dyrbi so ſakoń ſ wſetkich wuſpěchom pśiheſwjeſeś. Pśichodne wiśeźeńi dyrbi so pśiheſnuźkanju alkoholiſtich napitkow ſ wuźkaja lźeje dyźi dotal wobaraś.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 8. januara 1930.

— Wo **wjedrje**. Kaž wjedrańcje mźenja, woſtanje ras naſchego wjedra teź dale rjany a ſuchi, pśichetóžź ſpłuna wyſchina naſche wjedro wobkśeźuje. Nad ſrjedźanoſeńſkim morjom wuwiwe so nźina. Dyrbźała-li tuta naſche ſtrany pśicheźahnuś, pśichinjeje nam ſnjeh a pak deſćicźk. W połnosy pśichesa hiſchcźe nźiny nimo cźahaja, tohodła nam tuźkwiłu kruźiſcha hymicka njezrozny. Lont bé hinak. Tśibom ſpłuna wyſchina hacź bo połnoźneho ſodowego morja ſahaſche a pśichinjeſe nam njewurjeſkliwje krutu ſymu. Jutśje ſchwórik ſkhaźa ſtóncźko 8,11 hodź. a howa ſo 4,04 hodź. Mźacźk ſkhaźa bo pśichipołnja 11,53 hodź. a khowa ſo w połnoźu 1,27 hodź. — Wjeźera wjećor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer 0, thermom„ź wo dnjo +1. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —2, thermometer w nozy —3. Wuhlady na ſuche wjedro.

— **Sjednoczenje wurźerjow na powołańſkich ſchulach w Sakſku.** Wo njepśichiſtomnym dwojenju powołańſkich ſchulow w Sakſku — wo podrjadowanju ſchulow ſtamſneho raſa wſchelakim miniſterijam a wo eliſtowanju powołańſkich ſchulow ſtamſneho raſa na jednym mźenje — je ſo doſć debatowało. Mźko je wuczeńſtwo na tajkich ſchulach ſtamo łakoczśko ſ tym, ſo ſo jednoczi we towaršſtwje. S 1. wulkeho rózka 1930 ſtej ſo ſjednoczile „Towaršſtwo ſakſkich powołańſkich ſchulow“ ſ. t. (ſkź dotal ſajimy łaſtupowaſche pola miniſterſtwa za ludowe roſwiśowanje) je „ſjednoczeńſtwom ſakſkich pśichemſkłowych ſchulow ſ. t.“ (ſkź pola miniſterſtwa hoſpodaŕſtwa ſajimy ſwojich ſchulow łajeſche). Nowe ſjednoczeńſtwo ma mjeno: „Krajne ſakſke towaršſtwo wuczeńſtwa na powołańſkich ſchulach ſ. t.“ a liči na 2200 porjadnych ſobuſtawow.

— **Wobkhad ſ pótowymi ſchekami w Rěniſej.** Wuźiwarjow pótowych ſchekow kóńz novembra 1929 bé ſtiśene na 973 969. Potajkim ſa mźeśaz november rołcźachu konta na 1986. Wſcho dohromady bé w novembrje 62 960 000 ſaſwiśowanjow wo 12 739 464 000 hriwnow. S tejo bu ſ pśichepokasanjom dopłaćiło 10 235 921 000 hriwnow. Dobromźe wuźiwarjow pótowych ſchekow bé pśicheměrnje 618 838 000 hriwnow.

— **Sm pośłucharjow radźa!** Powěſćenja wyſchcheje pótnoje direkcije w Drjeźźanach wojſewi: Němſkoſtatna poſta ſapoćaſt wulkeho rózka wopraſchuje, ſo na dopiſnizach wſchitkich radijowych pośłucharjow, ſo by bóſtala pśicheglad wo pomźerach pśichijimakow w jednotliwych pótnych wokrjeſkach a ſo by dale ſhonika, ſchto je trěbne ſa dalſche wutwarjenje ſtyźe němſkich radijowych ſćelakow. Dopiſnizaj bóſtanu pośłucharjo ſ pśichipodnym ſlźeźowanjom. Wotmołwa je takle wołožena, ſo pośłucharjo jenoź trjebaju pśicheſchmórnyś ſo, ſchtóž njetrjechi a dopiſnizy ſ podpiſom bjes ſnamki wotteźeźu. Wunoſchi wopraſchowanja budźe pośłucharjam a němſkoſtatnej póſće cźim wuźitniſche, cźim wjazy pośłucharjow wotmołwi. — Hižo bychu njeměrkotna pośta ſchtóſchi pśichijimakow na to kedźbnyś cźini a proſby naležnje bórzy wotmołwiła.

— **Saſkſke krajne ſjednoczeńſtwo „Cźerwjeneho khźiża“** ma tuchwilu 304 organiſazijow ſ 26422 ſobuſtawami, ſ tych ma 221 ſanitetnych wotrjadow ſ 9820 porjadnych a 7341 nimorjadnych ſobuſtawow, dale 93 wotnožkow ſ 8000 ſobuſtawami. Albertowe towaršſtwo jako krajne žónſke towaršſtwo „Cźerwjeneho khźiża“ ma we Saſkſej 57 wotnožkow a 10 414 ſobuſtawow. Krajne ſjednoczeńſtwo je w poślednim lźe bórzy ſroſło.

— **Saſkſa krajna loterija.** Pśichi póndźelniſchim cźehnjenju 3. rjadownje 196. ſakſkeje krajneje loterije padźe dobnyće wo 50 000 hr. na cźiſło 23 238; dobnyće wo 2000 hr. na cźiſło 95 516; dobnyće wo 5000 hr. na cźiſła 22 634, 68 385, 91 590, 131 727, 141 668; dobnyće wo 3000 hr. na cźiſła 2204, 39 643, 131 697; dobnyće wo 2000 hr. na cźiſło 102 819; dobnyće wo 1000 hr. na cźiſła 1688, 10 982, 28 132, 70 574, 82 645, 83 930, 88 003, 91 913, 92 575, 108 260, 121 154, 123 650, 124 855, 125 115, 129 168, 134 190; dobnyće wo 500 hr. na cźiſła 170, 2589, 16 484, 45 513, 62 282, 90 949, 97 850, 110 394, 117 650, 119 095, 140 518, 145 783, 158 956.

Pśeciwo podrożenju miliny.

Njedawno w nowinach wojſewjone wotmyſlenje mźeſćańſkeje rady, powyſchcź placźiśnu ſa miliny, je Budyſkej milinarni pśichiſankujene wjeſne gmejny nimo měry roſhorilo. Na ſjeźbje wjeſnych ſaſtupjerjow pośledniu njedźelu wjeſnjanoſća ſu hamtiſke heſtmanſtwo namołwili, ſo by pola mźeſćańſkeje rady raſnje proteſtowało pśiceźivo wotmyſlenemu powyſchenju placźiśnu miliny, tak daloko hacź ſo jedna wo wjeſne gmejny. Pśichi tym ſo na to pokaſa, ſo w poślednich létach pśichi jednanju mjeſe ſaſtupjerjemi mźeſta a wóſu wołpjet je ſo ſlubiło, ſo ſo pomoc druhim milinarnjam nimo měry wyſoke placźiśny miliny Budyſkeje milinarńe ſniża. Mźeſto toho maju ſo placźiśny hiſchcźe powyſcheć a to w dobje, hdyž wobſtejeſtwo, woſebje rataſtwo, kaž też industrija, rjemjeſła a pſchekupniſtwo, tkónźnje też dźeźaceſtwo, tak hiſjo jara cźerpi pod hubjenymi hoſpodaŕſkimi wobſtejnoſćemi. Na wjely maju ſa njeſpraweln njeſprawnjowaću a ſurowoſć, kiž wjeſnym lud dyrbi nźtk wotbyć mźeſta Budyſchina narunaś.

Na ſjeźbje gmejnſkich ſaſtupjerjow wutwori ſo hiſchcźe wuběrk, kiž ma nadawk proteſt hiſchcźe ertnje ſaſtupowaś. Do wubjerka ſwolichu k. ryćeŕkubleŕja ſ Bockaberga we Wulkim Wjelkowje, wjeſnjanoſtu Kurzweitera w Spytzecach a k. hamtiſkeho heſtmana Dra. Sieverta.

Hamtiſke heſtmanſtwo ſadanje a proteſt wjeſnych gmejnow podpiſuje.

*

Ze **Serbskich Pazlic.** Po dłéžšej khoroſći zemŕe wćera nocy wokoło ſtoch hodź. derje wobſtarany ze ſwjatymi ſakramentami wobſedźeŕ wjeſneje korčmy kubleŕ Jurij Kral, w ſtarobje 53 lét. Pódla drěnja je drje nźkajka znutŕkowna khoroſć ſe zažnjej ſmjerći dopomhała a postawu porazyła, kiž ſo w prjedawšich létach najlépšeje ſtrowoty zwjeſeleše. Wjesna korčma je žno znajmjeńša w rukomaj 3. generacije, nan a dźéd na ſtatoku korčmariśtaj. Cujo swoje cźłne położenje, je spočatk tuteho léta ſwojemu najſtarſemu ſynej Janej zapiſaś dał. Zemŕéty je žno dłéžši čas z wudowcom był a zawostaji ſšść dźéći, 2 dźowcy a 4 ſynow, zwjetša zastarane. Najmłódši je 16 lét. Njespomnimy na njeho tohodla, zo bě wuznamny Serb. Njebě cźitaŕ a wotebŕaŕ S. N., kaž dźěn wšelacy korčmarjo z wěſtym předſudkom napŕećo našemu jeničkemu dźénikej ſteja, runje kaž wšelacy wulcy burja. Njedźiwajo na to njech je jemu ſerbſka zemja lohka, kotraž ſej jeho tak zahe žadaše wot ſwojich ſwójbnych a pŕiwuznych, hdyž by pŕi ſwojej ſtarobje hišće wjele dobreho za časne zboże ſwojich lubych ſkutkować moh. R. i. p.

S **Kulowa.** W tych dnjach Kulowſka lékarnja woſwjeśi 75 létne wobſtaće. Wyſchſi preſident w Lětnjizy 9. 1. 1854 ſpoćźi lékarnikej Bohumŕéj Pruſej ſ Wojerez dowolenje k ſałoženju lékarnje w Kulowje. Najrjeńſy ſo tehdy dźe ſadźéwki pokaſachu, pśichetož hakle w ſtyźenju 1854 nohajśaŕ Franz Pśekaŕ kupi tu leżownoſć, hdźež dźenſ hiſchcźe lékarnja je a hakle w dezembrje tehdy ſo wotewri. Wot 2. meje 1892 je lékarnja we wobhdźeńſtwu Jáckelej ſiwójby.

S **Lejna** pola Wojerez. Nźdźelu 29. 12. 1929 ſwjeſćeſche milionowe druźſtwo 10 létne wobſtaće. Pśichedźyła, k. Pětrik pśichitomnych powita a k. paſtor Worwćeŕ mějeſche ſwjedźeńſku rěć, w kotrejž roſkaſi wuwiće ſjednoczeńſtwa a pokaſa na wuźitk, kiž z njeho na wobydlerſtwo. Po hoſćinje ſobuſtawy hišćeše rjanu ſabawu hrajachu. Druźſtwo je ſo hižo pśhed dléšimi cźaſom ſchleſkemu zentralnemu ſjednoczeńſtwu pśiſiſankmuło.

Misijonſkaj wječorkaj dujerjow.

Mišijonſkaj wječorkaj, kiž dujeriſkaj ŧkóraj ſ Budyſchina a ſ Budeſtez poſłednju njedźelu w Budeſtezach a Wjelećejnje wotmješchtaj, buſchtaj ſe ſwjatocznej ŧkwilu ſa po ſtach liczanych wopytarjow. Bě to pŕedowanje we ſpěwach, kiž ſo tu pŕenju njedźelu w nowym lěśe poſłiśi, a to pod hełłom „Bohu budź cźeſć...“ Najrjeńſche ſ naſtarſchich ŧkérluſchow, ſwjetſcha ſ rytmiſkej formu, ſo pŕedněſnjechu. Lud pśichi tym ſaćuwaſche, ſo ſtarſcha ſtłada ŧkérluſchowo wjele móznišcho a cźeſtniſcho klinczi, dyžli nětcźiſcha wułkadkowana. To wołeže ſo ſpóſnawa pśichi Lutherowym ŧkérluſchu: „Jed'n iwjerdy hród je naſch Bóh ſam“, kiž bě Lutherowy kantor Jan Walther wuſtajał abo pśichi ſrjedźoweźnym duchownym ſpěwje: „In dulci jubilo!“ Pŕedowanje we ſpěwach pśichedowſchem běchu te mnohe Bachowe ſtładby, kaž na pśikł. ſwjatkownu ŧkérluſch: „O ſwjaty duchu...“, kiž je dźe najrjeńſchi pśichi Bachowych ŧkérluſchow, dale ſkładba ſtareje ſchtućki ſtareho ſtražeŕſkeho ſpěwa: „Wotućeźe, tón błoź naš woka..“ wot Filipa Mikolajśa, kiž tak rjeź kraluje nad wſchitkimi ŧkérluſchemi. Hakle pśhed 5 létami bě ju w Budyſchinje ſałožił khór mišśijonſkich dujerjow. Gratulujemy jemu k wukonjanu, kiž ſej wječorkaj ſwjećeźeſchaj, ſa a pomźnje krótki cźaſ dozpěł. Budyſka wojaha śmě ſwjedu wječor w Tuchoŕicach zyrkwi ſładnoſći, wuźiéj ſwjatoczną ŧkwilu pśichi poſkiczenju dujeŕſkeje hudźby toho ŧkóra.

Dr. Frencel wo ſtarych Słowjanach!

Znaty łužiſki ſlźéźeŕ na polu předstawiznow, k. dr. Frencel ſo dźé druhdźe teź ze Serbami a jich předstawiznami zabéra, druhdźe na tajke wašnje a z wuſlédkami, zo my ani wulkeje pŕičiny k ſpokojnoſći abo radoſći nimamy. Pŕécuje dźé ſo dopokazać, zo ſu Germanowje, po jeho měnjenju Burgundowje, ſtarodawnu Łužicu wobydleli. Ale wo to pokoj!

Na hł. zhromadźiznje „Towaršſtwa za předstawizny a ſtawizny Hornjeje Łužicy“ k. dr. Frencel zno-

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

6] (Pokračowanje.)

Petronius bě wot cźaſu derje ſnaty. Vinicius wobſtajnje ſaſłyſcha wokanje: „Sic eſt!“ — „To je wón!“ — Wón bě ſwojeje darniwoſće dla lubowany, a jeho popularita bě ſo hiſchcźe powyſchiła, hdyž ſhonichu, ſo bě ſo pśhed kźorom pśheſcźiwo ſmjertnemu wuhudźej wuprajił, kiž bě ſo nad zylej „familiju“, to rěka, nad wſchěmi njewolnikami prefekta Pedania Secunda, bjes roſdźela ſtarobu a ſpłaha wunjeźł, dokeļž bě jedyn ſ nich, wot ſadrdolowanja pśichewſatyj, ſurowza morił. Petronius dźe ſjawnje ſo wuprajł, ſo je jemu ta wěſ ſama na ſrjebi jara jednoraka, a ſo je ſo jenoź we ſwójſtwje jako „arbiter elegantiarum“ pśheſcźiwo tomu wuprajił, dokeļž ſo jeho eſthetiſke ſaćuwanje ſ barbariſkim maſakrom ſtani, kiž traſch je ſurowych Skythow hódny, njihdy pak niz romſkich muſow. Lud, nad tutej rubańu wulźy roſhorjeny, ludowaſche pak Petronija ſ toho cźaſa niz mjenje.

Wón na to wjele njeda, pśichetož dopomni ſo toho cźaſa, hdyž tón ſamžny lud bě Britannica lubował, kotremuž bě Nero ſ jédom ſawdał, a Agrippinu, kotruž bě moricź dał, a Octaviju, kotruž na Pandalarij ſadajśichu, hdyž běchu ji najprjedy w horjeſt parnej kupjeli žity roſſekli, a Rubella Plauta, kotrejž bu do muhnanſkiwa póſłakowanja Trajeja, kotremuž móſeſche hižo jutſiſchi dźeń ſmjertnje ſudu pśichinjeś. Pśichewſkka ľubošć ludu móſeſche jemu jako ſchpatne pśichedhnanjo pśicźiś, a ſkepſiſti ſnius bě pśichinźekaty. Nimo toho ſapśeŕwaſche cźłowjeſki aryſtokrat a jako eſtheſikaŕ, a njewotpowědowało tohodla na pśichwalenja a rukupopuſnicźkowanja, powědaſche ſwojemu pśheſwodniſkej ſtawiśnu Pedantiju, pśichi cźimž njewobſtajnoſći wopłoćka (póbla) wuźmeſchowaſche, kiž bě na dniu po hrožaſtem błóźku kśorej na jeho jśěſće duzy ſ ſwjatnizy Jupitra Satora pśichiwyſkał. Pśhed knihkarnju Avirna da Petronius ſaſtaćź a kupi pyſchny rukopiſ, kiž Vinicijej pśhepoda.

„Dar ſa tebje“, won rjekny.

„Dźakuju ſo!“ ſnapiſcheźiwi Vinicius, a pohladawſchi na titul, wopraſcha ſo: „Satiricon? Nźchto nowcho? Wot koho?“

„Wote mnje. Ale ja nochu do ſtołowu Rufina ſtupaćź, kotrohož ſtawiśnu cźuchy cźi powědaćź, ani do ſtołowu Fabricija Vejenta, proſchu cźe pokaſtim, ſo by nikomu nicźo njeprajił, pśhetož nichtó nicźo wo tom njewě.“

„Ale njeprajeſche ty, ſo ſane hrónćka njepiſchećſch?“ rjekny Vinicius, ſpohladowſchi do rukopiſa. — „Tu pak widźu pśichi rěći ſ wjaſanej ŧkěrbo pichetkanu.“

„Gdyž to cźitaſch, ſtoj ſwoju kedźbnoſć na Trimalchionowu hoſćinu! Schtož hrónćku naſtupa, ſu mi ſ wokomika wotſtudłe, hdźež Nero epoſ pśiche. Ty wośch, hdyž dźe ſo Vitellius wołośćeź, to tykniſe wón mały ſtorkaćź je ſkonowiny do pójźeradła, druhi wuźiwaja k tomu ſamérej bo wołſija mažane ſlamingowe pjerjo abo bjeru wotwar dźiwjeho demjanćźka; ja trjebam jenoź Neronowe bažnje ſrjebi pśheſcźitaćź, a to hnydom ſkutkuje. Na tole waſchnje móža potom hrónćka, njech teź niz ſ cźiſtym ſnědomjom, to tola ſ wurjedźenym ſoldkom tkwaſićź.“

Tak rěcźo, da nośydło pśhed juwelerom Idouenom ſaſtaćź, a hdyž bě naležnoſć ſ drobiſni kamuſčkami ſjadowaś, pśichiſkaſa, ſo maju ſo nośydła runy pucź ſ Aulowemu domej donjeſeś.

„Duzy po puću wupowědam cźi two dopokaſu, ſchto je autorowa hordoſć, ſtawiśnu Rufinowu“, won rjekny.

Tola pśiedy hacź bě ſapoćaſt, ſawinichu do Vicus Patricius a běchu hnydom na to pśhed bydlenjom Aula Plautija. Młody, ſyłny durnik wotewri jimaj do oſtia wjedźaże wrota, nad kotrymiž wiſaſche w kśěźy ſroka, kiž jeju ſ harowazym „ſalve“ poſtrowi.

Duzy ſ druheje pśhedźěłaźe, ſ tak mjenowaneho oſtia, do wopraſowneho atria, rjekny Vinicius:

„Sły-li pytnyk, ſo tu durnik rjećaſoh njenoſy?“

„Djiwny dom“, dźeſche na poł wótſje Petronius. „Tebi je ſawěſće znate, ſo na Pomponiju Grecinu tukaju, ſo je ſ wuſnawarku pśichiwěru ſ naraſchich krajow, kiž ſaležì na cźeſćowanju nźkajkeho „Chreſtoga“. To je mjenujcy Cźiſpinilla wunoſchowaka, dokeļ njemóže ji wodaćź, ſo ji jeniczki muž ſa cźaſ žiwjenja dožahaſche. Uniwira! — Schkłu noriſkich hribow drje mohł djeńſniſchi dźeń w Romje łóžo dośtaćź. Sću ſamo domjazdy ſud nad njej wotmělł.“

„Ty maſch prawje; je to ſpodźiwny dom. Pośdźiſcho cźi błíchcźe wupowědam, ſchto ſym widźał a ſłyſchał.“

Tak powědaju pśichiſdźeſchtaj do atrija. Atrienſki mupółła nomenclatora, ſo by hoſći pśichipowědźił, njeſe tym ſo ſłużownikmi ſtółcźki a heſći ſa pśikłhadźacym pśichiſunu. Petronius, kiž bě ſebi pśhedtkajił, ſo dyrbjała w tutom domje wéźna ſrudoba ſniježeś, roſkładowaſche ſo ſpodźiwajo a pśichijomnje pśheſkałnjeny, dokeļž atrium cźiniſche ſterje wjeſoły ſaćiſchćź. S wyſchiny dobywaſche ſo pśches wotwéru ſnop jaſnjeho ſwětła, kiž roſpŕeſchi ſo pśchi wodomjetu do tyhaźnych ſchćrjow. Schtyrirózkaty hat, w kotrehož ſrjedźiſnje promjo do wyſchiny ſyrkaſche a kiž rékaſche impluvium, dokeļž mějeſche pśichi hrońem wjedrje deſćicźk ſ hornjeho tśěchneho wuſlakła muſ kapaju, wopſchijeć, bě wot anemonow a lilijow wobdaty. Wobeſeje lilije, kaž ſo ſda, mějachu tu woſebje rady; ſiejachu tu zyłe kśtki, běše a wohnjoſbarbjte lilije a ſiſaſtowe lilije, kotrychž néžne ŧkdźeźinkowe liſćicźka pod roſpjerchcźej wodu ſo ſaj wośłebornjene byćź ſeſdachu. Pśches wlóžny moch, ſ kotrymž běchu ſudobja ſ lilijemi pokŕyte, a pśches cźeć kopjenow bě widźeć, kak mjedźane poſtawki pśichebtyſchćźiju, kiž dźeźi a wódnu pjerinu pśhedſtawjachu. Podłoża atrija bě ſ moſaika; ſcźeny, ſdźela ſ cźerwjenym marmjelom wukładźene, ſdźela ſe ſchtomami, ryhami, ptakami a ſtarzami pomolowane, wabjachu ſ pśijaſkoſtocźu wóczło. We wschém pśicheradźowaſche ſo wéſta měrna ſamožitoſć, nihdźe žana pśichepycha, ale pśichudźe woſobnoſć a ſebjewedomja.

wa so zaběraše z našimi prawótcami. Rěčeše tam wo „Přikhadže Słowjanow do našeje domizny.“ To rěka, takle bě znajmjeńša titul přednoška. Rěčnik najprjedy recitowaše rjekospěw někajkeje „durinskeje“(!) kralowneje Radegundy, kiž wospěwa zahubu a spad Durinskskeje mocy w l. 531. Referent ma Durinkow wězo za Germanow, haćrunjež tole hišće ani dopokazane njeje a někotři słowjanscy słědźerjo jim přiepiwaju słowjansku narodnosć. Rěčnik dale spomina na rownišća pola Hornjeho Mólina w Durinskskej, hdyž su namakali nopy, čejež nizke čoło pokazuje na druhu (pječa awarsku) rasu.

A potom dóńdże k. dr. Frencel k podawkej, kiž po jeho měnjenju woznamjenja senzaciju w stawiznach słědźerstwa. W Sćěći pola Drježdźan su namakali row starych Awarow, to rěka, šula je měła we swojich zběrkach popjelnicu, kłokowu špicu a brus, kiž pokhadźeja z pječa awarskeho rowa. Je to pječa přenja tajka namakanka na zemi nětkuši połobskich Słowjanow. Druhe awarske rowniśća su namakali hakle na Morawje a dale na juhu, we Wuherskej a Słowjenskej....

K. dr. Frencl zastupuje měnjenje, zo su Słowjenjo hromadźe z Awarami přićahnyli, zo Awarowje twochu tak rjec knježacu worštu nad Słowjanami, kotrychž pohnuwachu k nawalej na zapad. Rěčnik rěči wo awarsko-słowjanskej kulturje, kiž so jewi w namakankach ze sedmeho a wósmeho lětstotka...

Přednošk k. dr. Frencela dla njedostatka časa bě khětro njedospołny a njedokładny. Na kóždy pad běchu tež jeho wuwjedźenja někak fantastiske a jeho dopokazma ani přeswědčeć njemóžachu.

K. dr. Frencl wozjewi, zo nadrobny nastawk wo „awarsko-słowjanskich“ namakankach bórzy wuńdźe w němskich nowinach a smy na njón woprawdźe wćipni. Budże trěbne, zo potom tež naši słědźerjo a znajerjo khutnje so zaběraju z tej wěcu, kotraž tola nas w prěnim rjedźe nastupuje.

Z Łužicy.

* S **Wjasojizy.** Ličba tych dźěłonjeměrjow, kotříž podpjeru dóstawaju, je w posledním czasu njeznaměrnje postupiła. W tudyšej gmejnje je tuchwilu 417 dźěłonjeměrjow, mjez nimi je 28 žónskich wobsobow. Kontrolla bywa jenož w czasu wot 3 hacź 14/4 hodź. póndźelu a wjerjedu. Wobchodny czas je w Bittopskim podstajnim dźěławem hamtšu wschěnje wot 9 hacź do 1/2 12 hodź. — W měrcu hamtšim dalepišanju wucěnjesche 1. januara ličba wobydlerjow 6582; sapisało je so 8 porodow, 36 přičiźahowarjow, 7 junjertnych padow a 48 wotčiźahowarjow. 1. januara 1929 mějachu 6524 wobydlerjow.

* S **Rynarja.** Też w nasčehi wsy přiběra ličba podpjeranych dźěłonjeměrjow. Tu khwilu mamy 52 dostawarjow podpjery. Sa kontrollu dźěłonjeměrjow płaći toßamtne, schtož we Wjasojizy.

*

Hnězdo dźěłaćer'ow wopačnych pjenjez wuzběhnjene.

Sobotu su w Hornim Kunwadźe dźěłarja wopačnych pjenjes sajeli. W Kernez wobthodźe kupi njesmaty zigarety a saplaći z dwuhriwnarjom. Po jeho wotstalenju dwěsłowaschе Kernez wo rysoćeji pjenjesa. Trochu posdźišcho so nawróćazemu kupcej pokaża pjenjez, na kotryž so dźiwnje małasche. Młody Kern jědźesche hnydom te kolom sa zuzym pytaći, kotrehož sełka na dwórnischeju spóznawschi jeho po wopisanju. Sadźerja człowjeka a dowjedźe jeho na żandarmiju stajiju. Tudy bu na cźele pschepytowany, ale njenamaka so nicźo podhladneho wjazu. Wjetschi wuspěch měješche Lubijka kriminalna policija, kotraž hnydom hydźenje sajateho we Wołoschtizy, hdźež na podruźnistwje bydli, pschepytowaschе a wóßm dalschich wopačnych dwuhriwnarjow a pjenjesybijadka namaka. Wopačne pjenjezy su wot wopraudźitych cźežko rozeznaći. Dźěłaćer wopačnych pjenjez bu do Nowogołcanskeho hamtskeho sudnistwa wotwjedźeny. Nětko hischcze dale błędźa, dokelž žebi myšla, so su hischcze wjazore wobdźělene.

Hodowny swjedźeń Budyskeje jednoty Sokoł

6. wulkeho rózka 1930.

Je dźe hižo trochu pozdźe po hodźoch. Ale wšak wokoło swjatych dnjow pola nas w Serbach wšitko so mjerwi ze swjedźenjemi, to Budyskim Sokołam rady wodawamy, zo hody swjećachu hakle tehdy, hdyž běchu so Serbja po swjedźenjach wunjemdrili.

Potajkim, hodowny swjedźeń Budyskich Sokołow wotmě so wječor 6. wulkeho rózka w hosćeńcu „Woprawnym.“ Rumnosć so khětro pjelnješe, wjac hosći hižo njeběše ani prózneho stólca nadeło. Też naši „Bjesadźenjo“ běchu so tónkrót6 sem přesydlili. Hodowny štom dźe so swěćeše, ale bohužel nic ze swěćkami, ale z elektriskimi lampkami a to přecy słodźi trochu za civilisaciju a nic za romantiku. Knježeše radosć a wjeselosć, hodowne rozpołoženje wšak so dušow přitomnych wjacy jmać njemóžeše. Ale nasta tola rjana zabawa.

Načolnik jednoty k. wučeř Měškank z derje wuhładkowanej rěču dopokaza, zo njemóže jenož raznje šwikać abo tryskować, ale so namaka też nježnych, jimnych wurazow za swoje myslenje, słowa kiž dźeja do duše. Dirigent „Nadźije“ k. Wowčeŕ za dźiwórom so postara wo porjeńšenje wječorka ze spěwkami serbskeje hudźby. Spěwy zaklińchu. Z Rumpodich dočampa, a přitomnych ze swojimi mjenje bóle šwarnymi darami zwjeselu abo znajeńša překwapi. Rumpodich wšak bě trochu přeći na jazyk. Snadź je so nabojał tych temperamentnych serbskich Sokołow a Sokolicow. Fakt, zo mjachmy mjez sobu dweju nowoslubjencow, wuwali k pocesćowanju mjenje bóle žortneho raza, kiž so skónči ze swjatočnym sudźenjom a zasudźenjom wbohoju woporow. Někotři, kaž k. Leska a Mjeltka žortne wustupy abo hodowne spěwy poskićeštaj.

Zabawa drje njebě wostudła, bó wjeselosć a radosć a zakhmanosć njeměješe přistupa, tola njebě snadź škodźało, hdy by so doprědka wěsty program postajiła. Abo snadź to njebě ani zaměr swjedźenja?

Na kóždy pad nikomu tam so wostudźiło njeje a tak smě być kóždy spokojom. M. N.-N.

Hody po hodźoch.

Do hód mamy pschezo wjele dźěłacź a teź — kupicź. Kóždy chze druhim wjeselе cźinicź, pschi tym swjetscha na wudawki njehlada a kupi dóniž jemu mócźeń njepraji, so dyrbi pschestacź kupowacź. Potom pschindu swjate dny. Hižo patorzeju knježi w žerbskich domach hodowny duch, a wošebje tón žónski splah je pilnje pschi dźěle, so by wschitko cźiste a swjedźenjej pschihódne było. Bożodźěcźowny schtom na kaž bewak žiwoje stare městno, a wjecźor pschi wobrazdźenju dopomha k wosbożenju. Sserbske hody swjećicź je wěź wutrobu, tohodla wjeselimy so wschitcy wutrobnje na adwentski cźas. Swonka Łužicy pschebywazy Sserbja swjećcź teź swoje hody po žerbskim waschnju, to dopomni na mnohe lěta a naruna domizny.

Evangelizy Sserbja w Drježdźanach wosbwjecza tón rjany swjedźeń swjetscha w sapołcatku wulkeho rózka. Tón ras běsche w Kaulbachhofu na 4. t. m. postajeny, a běsche kaž pschezo jara rjenje wuhotowany. Pschedźědstwo „Cźornoboha“ so staţnje prózuje, pěkny porjad sestawicź, so by hodowny wjecźor kóždeho spokojił, tak běsche teź tón króć zyły wjecźor połny humora. Knjez pschedźěda Schołta, swérna dusche evangelistich sa Sserbow, kiž běsche loni we zamknym cźasu tak cźežko sthorił a móże so nětko sako swojeje strowoty wjeselicź, wschěch pschitomnych wutrobnje powita a pschejesche teź hnydom pschi tej pschilegnosći wschitkim strowe, spokojne a žohnowane nowe lěto. Skromadny hodowny spěw „Cźicha nóz, swjata nóz“ klinczeše mózne z erta kóždeho swérneho Sserba, a tak buchu wschitcy pschebudźeni do lubeje domizny, hdźež najrjeńsche lěta swojeho žiwjenja pschejiwichu. Dźiwadłowe jednoczeństwo „Cźornoboha“ pschestajeche maku hodownu hru, a to tak žortnje, so ho někotři skoro njeběchu wjazy w salonowej formje sdźerżecź mohli. Sola hodownych spěwow na husłach poskići kapaka. Potom pschednješe knjez Straw žortnu pječź „Ach, kak su te cźasy sle“ z pschewodom hudźby. Najwjeselše wjeselе pschinješe stajnje wobrazdźenje, teź tu na małych a wulkich darach njepowbrachowasche. Naposlednu žiwschachmy wjeselše pječź „Spuschcź cźe žo na Boha, wón wschitko dokonja“. Sabyvcź tej njechamły na pschednoschcź knjeza redaktora Zieschе „Hody w wójnje“ w němskej rěcźi. Po podźakowanju za žohnowanje na tym wjecźorje pschisamknu žo žerbske rejа, walcźiki a pschespola, kiž pschi wjeselej zabawje wutroby wosschenowichu a žwjedźenjej halle prawy žerbski raz a žerbsku towarschnosć knjeza faruzichu. To běchu hody po hodźoch w zuzbje. F. Sch. K.

K wohnjej w Delan pola Rachlowa.

K wcźeraschcej powołcźi wo póndźelnischim wohnju w Delanach słoninty hischcze scźehowaze podrobnosće:

Wotpalilo je žo bocźiste prjedawsche Borlichez kubło, kiž steješche pschi drohi na pol puća mjez Delanami a Rachlowom, a hischcze knjesej kubleriej Ernstej Nucźanej, kiž ma wo wjele šam hischcze jene kubło a wuźiwasche twarjenja Borlichez kubła bóle za składnischcźa. Kubło wobsteješche z wulkeju maśiwneju twarjenjow — domiźkeho z hrodźemi a snapschecźa stojazeje brožnje — kaž z pschihódnjenjeje brožnje z tykowanego twarjenja.

Zyły dwór žo bocźiste wotpali a niż jenož brožnja, kaž běchu nam wcźera powołcźili. Spalilo je žo nětko 2000 zentnarjow słomy, 50 kop njewumłócźeneje rožki, wjazy tsoch zentnarjow šyna, dale drohi młócźak, wschelake hospodarske wosy a druhe hospodarske maschiny a narjady.

Wohenj je był sakoženy a bě w połnej brožni wudyril. Policija bě wukhćehsta, so je na wopalnischcźu wcźera pschedawschi cźeładnik widźany był. Cźeładnik, kiž je bjes dźěła, je hnydom po wudyrjenju wohnja do Sćěrachowa běžał, hdźež je žo sam policiji wuznał. Jedna žo wo 20lětkneho młodeho człowjeka z mjenom Hedušcka Rałez, kiž žo wuprasi, so je cźisty w brožni pschenozowacź.

Mnohe wohnjowe woboty běchu pschijěte a mějachu wulke dźěło wukonjecź, dokelž njebě wjele wody k wuźitwanju. Prěnje mjeto dosta Rachlowska wobora, druhe Kólkowska šukawa. Hewak běchu hischcze pschijěte wjeśne šukawy se Splótka, Běłcźez, Wujejšta a Schekez. — Knjez Nucźan na drje šawěsćeńe, ale njeje hischcze znate, kak wuńsko.

Hospodarski rozhlad.

Pjetk 8. wulkeho rózta 1930.

Wcźerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1855	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt .	20,397	100 čěskosł. krónow .	12,381
100 šwajc. frankow .	81,21	100 franc. frankow .	16,46

Produktowe wiki šwaduja šajo do stareje šłabošcźe. wosta, kursy efektow swjetscha postupowachu. Wiki z dołkownymi a rentowymi liśćinami běchu pschećelne a kurzy skrućene.

Produktowe wiki šwaduja šajo do stareje šłabošcźe. Jako pschicźinu mjenuja njewěstoćcź zkowneho namjetow. Pschenza wcźera šajo 20 pj. pschišadźi, wowoš 10 pj. a rožka 5 pj. Wečera płacźeschе zentnar

w Barlinje:

pschenizy 12,25—12,35 pj., rožki 8,10 hacź 8,15 pj., jećmjenja nałcźnjeho 9,25 hr. hacź 10,05 hr., nasymjeho 8,25—8,65 hriwnow, wowoša 7,15—7,70 hr.,

w termijowym wiwonju:

za měra: pschenizy 13,25—13,12½ hr. a rožki 9,12½—9,20 hr., wowoša 8—7,92 hriwnow,

za meja: pschenizy 13,77½—13,65 hr. a rožki 9,72½—9,65 hr.

Pschisłatajeja:

Holzu do domu, hajntkowaja w Kišlicy pola Lasa. Dźowku, Borut we Semizach.

Na pschedań:

Kóń, 4-lětny walach, knježi dwór we Wichowach.
Wohnišcźeje w Hornjej Kinje 7 cł.
Krowa šylna, wyšokoćuczelna, podźobna, w Jatšobju cźišło 7.
„ wyšokoćuczelna, w Kolwasy 13.
Huby 2 lětnej, w Nowych Koprzach 20.

Ssudnijzy na pschedźadowanje

schtwórtk 9. wulkeho rózka 1930

we Sserbskich Pasilzach w hoseńcu dop. w 9 hodź. bycźawa a šyjawa,

we **Wotrowje** w hoseńcu dop. w 10 hodź. koło, w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maschinskich stšłbow dop. w 10 hodź.: wschelake meble a maschiny, kultivator, žonjage kłobuki, muzoge koła, twoły, wobrasy, knihi, beski, cźapniki, hospodarski wós a wschelake druhe pschedmjety,

w Lubiju na šudnistwje dop. w 10 hodź.: pažata pika a waha z puntami, pišański stroj, barby, šnehanki a wschelake meble.

Wosjewjenja.

W konkursu nad samoźenjom pschekupza Pawoła Engemanna w Budeštecach, mějicźela firmy E. Lebelts-Nachfolger w Budeštecach, je šud termiju do Budyschina na šudnistwo jsiwa 141 na pjetk 15. 1. 1930 pschip. 1/41 hodź. swołał.

Ssud je wurunanjske jednanje nad samoźenjom wobšhodowego mějicźela Moriza Wobšta w Budyschinje, wurunanski namjet wobkrućiwschi sdźěłał.

Wobhbeđźeć młyna Max Renger we Wjelećźinje žada dowolnosć za narunanje swojeho młynskeho kola z wowym 80 cm schěrokim a 4,50 mtr. wyšokim kolom a dale za pschiprawjenje turbiny, pschetrjebazeje za minutu 20 hacź 30 litrow. Wschě snapschecźiwjenja maja žo sa 2 njedźeli na hamtske hejtmanstwo sapodacź.

Skrowe deweše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź.:
Wiki su měrne a płacźiny dale stłóčene.
Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu, dowoš je wulki, płacźiny su dale wotdrjebjuša.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacźiny po złotej hriwnje.

	7. 1.	6.		7. 1.	6. 1.
Pšenica	245-247	249-251	buny	18-20,00	18-20,00
rožka	162-163	163 165	woka	23-26,00	24-26,00
naz. jećmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
nat. jećmjeń	165-173	165-175	žołte łupiny	16-17,50	16-17,50
wows	143-154	145-155	seradella	—	—
kukurica	176-178	165-173	raps, wosuk	18-18,90	18-18,90
pšenč. muka	29-35,25	27-35,50	lany wósuk	23-24,00	23-24,00
rožana muka	22-26,00	23-26,25	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	10-11,00	11-11,15	bérnj. kruški	14-15,10	14-15,10
rožane „	9-9,75	9-9,90	syno, 50 kg	3,10-3,70	3,20-3,80
raps	—	—	rožana słoma	1,40-1,60	1,30-1,55
hróch, Viktor.	29-38,00	29-38,00	pšenč. „	1,80-1,40	1,25-1,40
lane symjo	—	—	wowana „	1,20-1,30	1,20-1,35
pjeluški	—	—	jećna „	1,20-1,30	1,20-1,30

Płacźiny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

7. januara 1929. Płacźiny po centn. a zt. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 204.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	60—62
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	56—58
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	50—54
Mjenje picowane wšěch starobow	

Byki: 403

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	55—58
Połnomjasne, młódše	53—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	50—52
Spatne	43—47

Jałojcy a kruwy: 832.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	45—49
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	33—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—29
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—25
Mjenje a spatnje picowane	—

Čelata: 2525.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	85—95
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—84
Spatne (4.)	48—60

Wowcy: 2405.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	68—72
Starše wukormjene (2.)	62—67
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	55—57

Swinje: 10525.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	80
Wukormjene	82—83
Mjasne	82—84
Spatne	80—83
Rancy a kundrosy	72—73

Wohnjowobornistwo.

63. hł. zhromadźizna bobrowólneje wóhnjowoje wobory w Budyšinje.

Sobotu 4. 1. wotmě so hł. zhromadźizna Budyšteje wohnjowoje wobory w „Tšešerni". Pichitomnych bě 190 wošobow.

Wichedyda k. nawiednik wobory Görlina powitawšchi zhromadźizny poda zlowo k. komandantej Eckhardtej, wo pokladni. Wuwoli so za nowoho podwjednika hudźby k. Neumann. Tež so wolachu towaršchojo do ezsnjeho žuda. K. měšnčzanšti radźicźel Henze porěča a wupraji šwoje pschihotnacźe wohnjowej woborje; na to někotrych wobornikow wuznamjenji i pschepodaczom czestnych znamjeschkow ako diplomow. Knjes hejtman Sittner podźakowa so w mjenje wobory. K. pschedyda wosjewi, so nowy sakładny sakoń, kiž bě komisija wobdźěłała, něšto pschedeži. Namjet so po dlšchej debacje pschija. Pschidwoji so hischcze měschczanskej radźe. K. Kuba so wuprosi: za czestny žobustaw. K. hejtman Päschka pscheproša hischcze na sabawu, kiž so 11. 1. w „Krónje" wotmě. Hudźbna kapala porjeschi zhromadźiznu se swojimi poliscźenjemi.

Najwišše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutšischi schtwórk: Wosjanje rjenje žuchło a symna. W połnocnej Europje je samrócźeno a milisko, podobne wjedro ma tež Fendželska.

* W Žitowje pola Khocjebuza je so poslednji czaš wospjet palilo. Woheń bě so lódy trócźi zakoržił. Najprjedny na dworje nóznoho strażnika Tatana woheń wudyri. Dyrbi chżyscze so runje na žurowi wokolostejo nastajicź, so dobłada, so bě so w podlanskim twarjenju woheń zalożił. Jemu so poradźi, nastawazy woheń podusyć. Borzy po tym na druhim łonzu wšy z mažiwneje brónje kublerja Nowaka woheń wudyri. Bróšeń je so do cźista wupalika.

* 50lětneho synduikusa dr. Richarda Bacha w Barlinje a jeho 30lětnu njewjesnu Marju Jachelez su w Bachowym wobydlenju morweju namakali. Njesnaćich pschicźinow dla běschtaj so saiselilo.

* (Wobczejne wulkowanje z rosbiteje łódje.) Do Kapskeho Města je powěsć doschła, so je w Lüderitzskim saliwje portugalska parna łódź „Limpopo" do podmórskeje skały srasyła a so dospolnje zhubiła. Dwaj muzej z wobsadki k brjohej dopluwawschtaj a wot tam i pomoc raketow wulkowanišći powjas na rosbitu łódź wottselschtaj, z kotrejž so zdże muzitwo z wuwjacjom kapitana, kotryž so zapowě, łódź wopuschczejcź, wulkowa. Tjo muzejo z wobsadki so pokhicźachu, so puscźinu hacź k Lüderitzskemu saliwej pschendu, hdyž za pjeć dnjow bjes wody a jedže dospolnje wuzawschći dóndjechu. K wulkowanju zhubjenych 12 muži wobsadki je so womona expedizija wotpósłała.

* Po powěsći z Barcelony je so z duchapschitomnoscu jeneho żelesnišćerja woitkadarja Parizsko-Barcelonski spěschny czah bisched wulkim njeboźom wobarnował. Se žiwnymi bedźerjemi bě so pola Cajas Pedrot wulki kamjeń wotwalił a żelesnišćo most wupuscźił. Żelesnišći wothladaŕ samo se zawmjenjemi latarnje czah sastajicź. Lokomotiwa meter pisched biesbnem sasta.

* Pódla żelu wjerscze je so na żelesnizu mjes Tunisom a Algierom lokomotiwa jeneho czasa na morze swrócźika. Móst so sakpuny a pólski wós a dwoj wobsadowaj wotaj so do biesbna walichu. Każ Parizšti „Matin" powě, je pschi njeboźu 12 wobsadow žiwjenje zhubiło a 20 so cźežko zranjeło.

Powěsće wo cyrkwinskim žiwjenju našich serbskich wosadow w lěće 1929.

S Lejna pola Wojerez. W sašchim lěće bě tu 10 wěrowanjow; narodźi a bu kschcźenych 19 dźěći, konfirmandow bě 18. Semrě 12 wožobow. K božemu blidu dźěsche 815 wožobow, to je wjac dyžli 100 proz. wobsadnych.

S Porschij. Narodźiło je so 39 dźěći, to je 23 hólzow a 16 holzow; pschipowjedanych bu 22 porow, w Porschizach wěrowanych 14 porow; konfirměrowanych 37 dźěći, to je 21 hólzow a 16 holzow, herbizy konfirměrowanych 27 dźěći; wumrěło je 33 wožobow, z nich 5 pisches njesposo, 8 z nich běsche pisches 80 lět starych. K spowjedźi běsche jich 1885 wožobow. Na kollektach je so nasběrało 1264,73 hr. Sběrka za smuskowe mišionstwo je wunjesła 172,25 hr.; za Guitav-Adolfjse towarstwo 271,70 hr.; woporu za pobanske mišionstwo 767,46 hr. (z jeneho donu 500,— hr.); za wobadnu diakoniju 271 hr.

Sokołstwo, sport a hry.

Lohka athletika.

Olympiske hry 1932 wotměja so w Los Angeles we Ameriey. Olympiski komitej je njedawno swoje posedźenje wotměł, zo by přeprošensku lisćinu zestajał. Nic mjenje hač 52 narodow su so do njeje zapisałe.

Bólkopańca.

Pariz napřećo Barlinej 6 : 4. Nic jenož w Mnichowje a Milanu, ale tež w Parizu poćerpichu Barlinsey bólkopańscy representantojo čućiwu porožku. Hra wotmě so na Parišzkej Buffalocarje před 20 000 přihladowarjemi, mjez kotrymiž bě tež němski pósłane swobodny knjez z Maltzahn.

Pražska „Sparta" w Frankobrodže n. M. W přitomnosći 12 000 přihladowarjow stoješ tej sebi Frankobrodske bólkopańske towarstwo a Pražska Sparta napřećo sebi. Po horcym boju móžeše Sparta dobyće z 3 : 2 za sebje zapisać.

Hungaria w Mnichowje. Na domojpuću z Italskeje pozastachu wuherscy bólkoparjo w Mnichowje, zo bychu z městnym zjednoćeństwom swoje mocy měrili. Wuherjo wuńdźechu, kaž prjedy hižo w Nürnbergu a Fürthu, tež tu jako dobyćerjo ze 3 : 1.

Pjasćowańca.

Sharkey wočakuje Šmelinga. Amerikanski kandidat na swětowe mištrstwo Jack Sharkey je poskićeny pjasćowański bój Newyorkskeho towarstwa, za kotrež so jemu 100 000 dollarow přilubi, wotpokazał. Po jeho samsnym wuprajenju přihotuje so wón jeničcy na bój z němskim pjasćowarjom Šmelingom, z kotrymž chce wo swětowe mištrstwo wojować.

Sokołstwo.

Sokołstwo kralestwa Jugosłowjanskeje.

Kaž smy hižo před nješto časom pisali, je so we Jugosłowjanskej statne Sokołstwo postajiło pod mjenom Sokołstwo kralestwa Jugosłowjanskeho (S. K. J.) Dotalna sokołska organizacija (Jugosłowjanski sokołski Zwjazk) wotmě njedawno swoju poslednju hłownu zhromadźiznu. W 6-hodźinskim jednanju je so cyła situacija dokładnje rozpominała. Wuspěch jednanjow zestaja so do 9 jednotliwych dypkow. Mez druhim so w nich wupraji, zo Jugosłowjanski Sokołski Zwjazk zastupi korporativnje do Sokołstwa Kralestwa Jugosłowjanskeje. Zhromadźizna bě sebi w tym přezjena, zo budže so tež w přichodze po ideji Tyrša a Fügnera dźěłać a zo nowa organizacija bórzy zastupi do Zwjazka Słowjanskeho Sokołstwa.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk we towaršownj na Hornječeskej hasy.

Budestecy. Serbske tow. „Lubin" změje přichodnu njedźelu 12. januara wječor w 6 hodź. pola Rösikee swoju zhromadźiznu. Rěčeć budźe k. akademiski molerˇ Měrćin Nowak z Njechornja wo wěcach, štož hišće słyšeli njejsmy. Wšitke sobustawy kaž tež hosćo budža we bohatej ličbje wutrobnje přeprošeni. Spěwnik sobu přinjesć. Wo prawje bohaty wopyt prosy

Wo předsydstwo.

Jednota Sokoł w Njebjelčicach zwučuje pjatk 10. I. wječor 1/8 hodź. w Pěskecach. Načolnik.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor 1/2 9 hodź. w Kačej korčmje. Bratřa, přińdźe wšitcy zaso, a hladajće, zo byšće tež tych sobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! Načolnik.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk prosy jednoty wo wróćenje lisćinow sobustawstwa a narjadow.

Jednaćel.

Nawječorny wokrjes. Načolnicy a městonačolnicy zeńdu so sobotu, 11. I. wječor we 8 hodź. w „Herbskej grychće" we Wudworju. Wuradźujemy wo sokolskim dźěle w nowym lěće. Wokrj. načolnik.

Pančicy. Přichodny pjatk (10. januara) je wječor 1/8 hodź. spěwna pruha za mužskich w Pančanskim hosćencu. Prosy so, zo bychu wšitcy přišli.

„Lipa Serbska" — předsydstwo.

Pančicy. Jednota Sokoł w Pančicach ma dźensa srjedu 8. jan. we Wudworju wječor 1/2 8 hodźin porjadnu zhromadźiznu. Wšitcy bratřa so cyle wěsće wočakuja. Starosta.

Ralbicy. „Lilija" ma pjatk 10. t. m. spěwanje. Winowatosć kóždoho sobustawa je, zo přińdźe.

Rakecy. „Lipa" ma přichodnu njedźelu 12. I. pop. we 3 hodź. pola Hönčee swoju hłownu zhromadźiznu. Kóždy sobustaw dyrbi přitomny być, dokelž mamy nowowólby a druhe wažne wuradźowanja.

Předsyda.

Sowrjecy. Jednota Sokoł ma přichodny pjatk hłownu zhromadźiznu, ale hakle kónc tuteho měsaca. Dźeń so hišće wozjewi.

Wetrow. Jednota Sokoł we Wotrowje wotměwa štwórtk wječor we 8 hodź. w Jurśee hosćencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Kóždy sobustaw, pasivny a aktivny, ma winowatosć přińć dla nuznych wuradźowanjow. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za nutšnje: Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za hospodarske dźěło: Arnošt Bart w Bržezyny. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Tworjupowace towarstwo w Budyšinje z. dr. z w. ruk.

Našim sobustawam wozjewjamy, zo wot

8. hač do 22. januara w našej wosebitej rozdźělenej w Budyšinje na Hošic hasy

wosebite dny

z dwójnym wróćozarunanjom

zarjadujemy

Žane wupředawańske wěcy — Jenož porjadne twory

Woblekowe tkaniny .	mtr wot	1.40 hr.
Kóšl. barchent, smuh.	mtr wot	0.50 hr.
Spanske přikrywy .	wot	6.— hr.
Strowotne ložowe plachty	wot	3.90 hr.
Najlepša šěra wołma, pasmo	wot	0.90 hr.
Njepřemok. kabaty, imprägn.	wot	9.50 hr.
Mantle za žony a dźěći		
Pulovry a strykowe. lacy		
Wołmj. žonjace nohajcy	por wot	2.— hr.

Najtuńše wobličenje płaćizny

Jara přihódna skladnosć k nakupowanju

Předawamy jenož na sobustawy!

Zonj. stupnje ze spinku	por wot	6.95 hr.
Dźěćace lakow. stupnje	„ wot	6.95 hr.
Pisane brokat. stupnje	„ wot	8.50 hr.
Mužace šnórow. stupnje	„ wot	14.— hr.
Dźěłańske stupnje	„ wot	10.— hr.

Předženak

je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudebjeny. Přinjese wosebje wjele wobrazow z našeho stareho Budyšina. Njech sebi jón kóždy za 60 pj. w Smolerjec kniharni w Serbskim Domje wobstara.

Běłace do jstwy mtr. 1.—

Linoleumowe běłace 1.60, tepichi, ložowe předłohi, gardiny, płachty na sofa a diwan, přešiwanki (Steppdecken).

Ida Erler w Budyšinje na Zwonk. Lawskej hasy 10

2 dwěłače staroj

husycy

k płahowanju stej na předań w **Nowych Koporcach čo. 20**

Katolska Serbowka z dobreje swójby, kotraž po możnosći wjac do šula njetrjeba, so do lépšeje domjacnosće k 2 wosobomaj a 1 dźěšcu k 1. februarej abo pozdźišo do dobreho blaka pyta. Poskić, na knjeni Jacobowu w Budyšinje na Lubijsk. drózy 6

Kněža

w **Kukowje čo. 23** je na předań. Jedyn dźěl ma so napłaćić, zbytk móžeja ko prěnja hypotheka stejo wostajić. Dalše zhonić na šuli w Pančicach.

Palne kuluchi

štomowe koliki

(wot dobreje pěskowcje khójny)

płotowe ryhele

poručuje

rězak w Polpicach

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Nowe serbske knižki

J. Symank: **Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.** 93 str. 1 hr.

Dr. Dvornik (přeł. Jurij Henčl): **Žiwjenje swjateho Wjaceslawa.** Z wobrazom. 94 str. 1,25 hr.

G. Schwela: **Das Wendentum in der Niederlausitz und im Spreewald.** 16 str. 30 pj.

Ed. Šimek (přeł. Jurij Kubšćan): **Dubičanski kowař.** Činohra w 3 jednanjach. 45 str. 75 pj.

Law Tolstoj (přeł. Ota Wićaz): **Prěni palenćar.** Wjeselobra. **Bur a pućowař.** Wustupk. 28 str. 50 pj.

Fr. Čech (přeł. J. Henčl): **Překlepany Kašpork.** Klankodźiwadło. 28 str. 30 pj.

J. Bogensee und J. Skala: **Die nationalen Minderheiten im Deutschen Reich und ihre rechtliche Situation.** Z kartku. 23 str. 1 hr.

na předań

w Serbskej kniharni w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smoleriez knihiščišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobchežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 7 | Budyšin — Štwórtk, 9. januara 1930 — Bautzen | Lětnik 89

Wadźeńca mjez němskimi a francowskimi zastupjerjemi na Haagskej konferency.

Sastupjerjo wěriczelskich mozow žu wutoru dopołdnja ſ němſkimi wotpółłanzami we wurjadnje wobchežnym jednanju praſchenje rospominali, ſchto ma žo ſ płaczenjemi, po dwělětnym

płaczeńſtim moratoriju

nahromadżenymi, ſtacź. Jedna žo wo praſchenje, w Youngowym planje njerošſudżene, kak maju žo tele płaczenja potom mjes nětkuſchich ſwjaſkarjow rozdźělicź.

Wěriczelſke ſtaty žu żadale, ſo maja žo płaczenja, ſa czaż moratorija nahromadżene, pak nadobo pak w dwójnymaj ratomaj ſobom ſ nowymi ſapłaczonnymi Youngowymi lětnymi ratami ſapłaczicź.

Němſzy ſastupjerjo žu tole waſchnje płaczenja wotpokaſali, dokelž by žo ſ tym ważny ſamyſł moratoria falſchował.

Wěriczelſke ſtaty žu pak na to pokaſale, ſo je žo w ſrjedżenjach mjes wěriczelſkimi ſtatami a Sjednoczenymi ſtatami połnóżneje Ameriki taſke waſchnje poſtajiło, a žu pſchiſpomnjeli, ſo może Němſka, jeli ſo bychu wobchežnoſcje naſtałe, mohłe nowy płaczeńſki moratorium żadacź. Na to žu němſzy wotpółłanzo żadali, ſo by po minjenju płaczenja jednak, ſo bychu ſo finanzne a hoſpodarſke wobchežnoſcje wobeſchle.

Wo tymle praſchenju pak žo njeje pſchesjenoſcź doſpiła. Nahładny žedźi wótro napſchećziwo ſtejeja.

Też w pożedżenju, kotrež je žo wutoru popołdnju wotměło, njeje k dorozumjenju doſchło. Powěda žo hižo, ſo **žo jednanje hacźi.**

Młody Stingl jako posrědnik.

Pſchećiwo prjedawſchemu němſkemu pótſtkemu miniſtrej dr. Stinglej, nawjedowanemu ſwobuſtawej bayerſkeje ludoweje ſtrony, ſo najeźdy cźinja, kotrež žo na wołkhodne ſwójaſki jeho žyna poczahuja. Hižcźe niz 30lětny młody Stingl, prjedawſchi offiźer, je žo pſched nětkotrymi lětami pola němſkich dźěłarjowych kabelow pſchiſtajił. Němſke dźěłarnje kabelow žu ſ jeho pożrědniſtwom ſkazanku Mnichowſkeho pótſtkeho ſarjadniſtwa we wyſokoſcźi 1¼ miljona hriwnow doſtałe, na kotrejž je młody Stingl, kaž je pjecza ſam powědał, 50 000 hriwnow ſaſłużił.

Jedna žo wo podaczu wotrjeſnjeneho kabela ſ cźaru Mnichow—Partenkirchen—Mittenwald, kotrež je žo wſcho pola němſkich kabelowych dźěłarnjow ſkaſało. Hdyž bě potom miniſter Stingl na wotpočźink ſchoł, wón do dohladowańſkeje radu němſkich kabelowych dźěłarnjow ſaſtupi. Spodźiwne je, ſo je ſo němſkim kabelowym dźěłarnjam ſkazanka njeđźełena dała, mjes tym ſo žo hewak taſke ſkazanki na nětkotre firmy rozdźěleja. Nowiny dale na to pokazaju, ſo Stingl ſe ſwojim pſchihodnym žynom w luxuſowej villi w najdróżſchim dźělu Mnichowa bydli, kotruž je jemu Mnichowſka pótſta direkzija pſchewoſtajiła.

Němſke pótſke miniſterſtwo je na tele poroki hamiſke roſſaſnjenje podało, kotrež wěz do lěpſcheho ſpótka njeſtaji. Po nim je žo ſkazanka němſkim kabelowym dźěłarnjam pſchepodała, dokelž je firma najpſchihódniſche podawańſke wumělenja žadała. Hižo techniſkich pſchiczinow dła njeje žo ſkazanka mohła dźěliczź. Villa je žo Stinglej na podłožu wożebiteho ſpokonomóznjenja tehdomniſcheho němſkeho knježeńſtwa pſchewoſtajiła. Na wudawanje, ſo je žyn nětkuſcheho němſkeho pótſtkeho miniſtra ſa cźaż jeho ſaſtojnſtwowſcheho cźaſa němſke kabelowe dźěłarnje ſaſtupował, a proviſiju 50 000 hriwnow ſaſłużił, a ſo je Stingel, hdyž bě na wotpočźink ſchoł, do dohladowańſkeje radu němſkich kabelowych dźěłarnjow ſaſtupił, němſke pótſke miniſterſtwo njewotmołwi.

Disciplinarne jednanje přeciwo presidentej sakskeje krajneje zawěſcźernje.

Preſidentej ſakſkeje krajneje ſawěſcźenje Templej žu hacź na dalſche dowolenju dali. Najſkerje žo do ſaſtojnſtwa njewróczi. Pſchećiwo Templej je žo diſziplinarne pſchepytanje ſawjedło, dokelž je pjenjeſy, wo kotruchž mějeſche porucźeczź, njetrjebawſchi ſ wutwarjenju ſwojeho ſaſtojnſkeho hyđła nałożił a je też wyſchſchim ſaſtojnikam pſchewulke wotſchkodźenje ſa ſaſtojnſke wudawki pſchiſwołił.

Kriza w sakskej industriji.

Maſchinſka fabrika Schuberta a Salzera w Kamjenicy je poſłednje dny 1500 dźěłacźerjow puſchcźiła, nětkle 100 pſchiſtajenjow budźe tónj měſaza ſa nimi ſlědowacź. Se tym je dotalna liczba 7000 dźěłacźerjow pola tuteje firmy žo wo nětkoje tſeczinu ſmjeńſchika. Też pola Khorle Hanuela akzijoweho towarſtwa w Kamjenicy a Schunowje, pola maſchinſkeje fabriki w Kappelu, pola maſchinſkeje fabriki Germania a pola druhich ſabrikow je žo wjele dźěłacźerjow puſchcźiło abo žo w bliſchim cźaſu puſchcźi.

Přichod Polskeje we wječerje leži

Pólſki wikowańſći miniſter Kwiatkowſki je potwuczaze hoſpodarſke a politiſke kurſy w baltiſkim wuſtawje w Torunju ſ pſchednoſchkom wotewrił, w kotrymž mjes druhim praji: W ſaůdżenoſcźi žu žo w Pólſkej ſ wjetſcheho dźěła jenoż pěnjerjo wo Baltiſke morjo ſtarali. Politikarjo žu ſwojej woczi pſchehe wſchěm ſ ranju ſkóżili. To je ſmyſł był; dokelž žu jórła pólſcze mohły pſchejcźo we wjeczorje leżaze. Tomule wopacznemu nahładej pólſkich politikarjow ma ſo pſchipiſaczź, ſo je ſo pólſki lud pſchi Baltiſtim morju w běhu lětſtotkow pſchenjemcźił. Wótczaſtwo a wutrajnoſcź ſtej pſched dźeſaczź lětami ſ mozu prawa Pólſku tſeczi krócź k brjohej Baltiſkeho morja dowjedlej. Namóſka politika je pak ſa pólſki lud hiſchcźe nowy a cźeſći nadawk, a wjele wodu hiſchcźe po Wiſle poběži, prjedy hacź pólſka ſjawonoſcź ſwoje myſle na dożahaze waſchnje k morju pſchiwobroczi.

Hłowna ważnoſcź pſchikhada k morju na hoſpodarſkej ſtronje leži. Tſi ſchtwórcźiny pólſkeje miſeſy maja žo ſa wuwoz hotowych twarow, ſurowiſiny a ratarſke wuhłody jako ſawjeraza murja wobhładacź. Tak bywa ſyſtematiſke wutworjenje pólſkeho hoſpodarſtwa bjeſ wužiwanja mórſkeho puća njemóżne. Tola też dowoz do Pólſkeje žo ſ wužiwanjom mórſkeho puća wot cźeſe drohotneho wukrajneho pożrědniſtwa wutworbodźi. Najważniſchi programowy dypk ſa pożyſnjenje namórſkeje politiki wutworjenje pſchiſtawa w Gdyni woſtanje. Pólſka może dże też Gdańſk ſ jeho ſtarſchimi pſchiſtawnymi pſchiſpraſwjenjemi a ſ jeho wikowańſkim apparatom wužicź, tola lěpje je, ſ dnjemaj woczomaj do ſwěta hladacź. Gdynja je pak dla pſchemozy Gdańſkich ſtarych wikowańſkich ſwjaſkow wożebje na ſpěchowanje ſe ſtrony ſtata pokaſana.

Wólby w pólskim Pomorju.

W pólſkim pomóriſkim wójwodſtwje, prjedawſchej pruſkej provinzy Wjeczornej Pruſkej, žu ſo njedźelu wólby ſa wokrjeżnje ſaſtupjerſtwo wotmeſe. Wžy tón krócź ſame wuſwolichu. Wunoſchcź wólby wſchudże wulke pólſke wjetſchiny pokaſowaſche. Němſke liſcźiny běchu we nětkotrych wokrjeżach ſakafane, dokelž jich kandidatojo pólſku rěcź na doſahaze waſchnje njewobkuježa. Němſzy we nětkotrych wokrjeżach twohdła žanych němſkich ſaſtupjerjow njedoſtachu. Też pólſke knježeńſtwowe liſcźiny malo ſympatiju namakachu. Abſolutna wjetſchina je wſchudże nazionaliſtiſkej prawizowej oppoſiziji pſchipadła. Najwjetſche dobycze je pólſka nazionalna dźěłacźerſka ſtrona cźinika.

Československe knježerstwo chce Tuku za Cecha pedu zaměnić.

W naléczu dyrbi žo wo prożeju profeſora dr. Tuki, kotrehož žu w prěnjej inſtanzy k 15 lětam cźežkeje khłoſtarnje dła ſpionaże a wjeleſpěcźerady ſaſudźili, ſnowa jednacź. Cźeſkoſłowakſkemu knježeńſtwu pak wo to njeidże, ſo by Tuka ſwoje khłoſtanje wotpokucźił, ale ſo by žo njeſchkodny cźiniło. Wono je žo pjecza roſſudźiło, Tuku ſe cźeſkim żeleſniſtim ſaſtojnikom Pechu ſamenicź, kotrehož je madźarſki ſud dła ſpytanje ſpionaże k wjazyłětnemu jaſtwu ſaſudźił. W tu khwilu žo pſchepytuje, hacź je Tuka cźeſkoſłowakiſki ſtaćan. Na tym žo dwéluje, dokelž je Tuka po pſchewróżce nětkotry cźaſ ſ profeſorom na madźarſkej univerſicze w Petikoſtelach był.

Swedski prync Wilhelm do njezboża přišoł.

Kaž žo je Stockholma powě, je žo ſchwediſki prynz Wilhelm ſa cźaż ſwojeho pſchebywanja w italiſkim hłownym měſcze ſ njeſbożenjom podeſchoł. Prynz Wilhelm, kotryž dźiwſche žo žyzdu pſchi kwaſu italſkeho kronpryza wobdźěliczź, pola ſchwediſkeje kraloweje we villi Svezja bydleſche.

Pjatk wjeczor wón bal w jenym wulkim hotelu wopyta. Pſchi tym žo wjele ſobuſtawow italſkeho ſemjanſtwa wobdźěli. Sa cźaż ſwjedżenja žo nětkotre ſ płunom pjelnjene kule puknychu, kotrež k wobſwětlenju złužachu. Wjele balſkich hoſcźi žo ſ wopalenjom ſrani, mjes nimi wožebje cźežko prynz Wilhelm. Jeho wobliczo a jeho prawa ruka žo cźežko ſranjeſchtej. Roſbuchnjenje w hotelu wulke ſpodźiwanje ſbudźi, a polizija dyrbjeſche žo ſaſwolacź. Najprjódy žo lěkarjo bojachu, ſo je prynzowe wiđenje ſchkodowało, tola po dokładnym pſchepytanju ranow žo ſranjenje ta mjenje ſtrašchne ſpóſna. Prynz žo tehdła roſſudźi, žo pſchi kwaſnym ſwjedżenju wobdźěliczź.

Španiske starosce wo měnu.

Najwjetſchi cźaż je, ſo by žo diktatura w Schpaniſkej ſ parlamentariſtim knježeńſtwom ſamenika. Sa nětkotre lěta diktatury je žo ſtatny dołh Schpaniſkeje ſ 9 miljardow na 19 miljardow peſetow powjetſchił. To je ſ pſchiczinu, ſo je Schpaniſka na wukrajnych burſach wſchu dowěru ſhubika. Kurs peſety podobnje pada kaž ſa cźaż **liwſkeje** kurs němſkeje hriwny. Wutrajne pjenjezy žo ſ peſetami ſtoro wjazy njemóża kupowacź, dokelž peſecźiny kurs wſchědnje hłubje pada.

Hospodarjenje diktatora.

Francesco Nitti, nětkuſchi italſki miniſterſki pſched- žyda a finanzny miniſter je w jendźelſkich nowinach „Manchester Guardianu" naſtawk wo nětkźišnich hoſpodarſkich poměrach Italſkeje wojſewił. To je wobras, mołowany ſ barbami bojoſeje a ſrudnoſcźe. A hdyž žo pſchipuſchcźi, ſo najdóle bojany pſchećiwnik diktatury we wukraju ſ tymle barbami njeluſtujo, podawa cźiſka a wězy, kotrež žu pſchehnate, tónle wobras tola doſcź wěrnoſcźe rěcźi.

Nitti žam pſchipuſchcźi, ſo je cźežko, pod diktaturu nadrobne powěſcźe wo finanzach kraja ſ dobreho žórła doſtacź. Njeje žanych dopokazow. Parlamentne dopokazy ninaju žaneje hódnoſcźe. Może žo rjeź, ſo žu diktatorſke finanzy ſtajnje ſchpatne. Wſchudże žo to pokaſuje.

W Schpaniſkeje może žo **Primo de Rivera"** hordźicź, ſo je wudawki ſ 3 miljardow peſet w lěcźe 1923 na 4½ miljardy w lěcźe 1928 powjetſchił. A dokonjak je hiſchcźe hórſcheho: nadeſchoł je ſtatny dołh we wyſokoſcźi 9½ miljardy peſet a dowjedł je jón na 19¼ miljardy — **napraſkat je ſa pjecź lět wjazy dołha dyžli jeho pſchedhadnizy ſa lětſtotk.**

Italſki faſziſmus je najžylniſchi a najhóle tiraniſki je wſchěch diktaturow. Doſpołne potłóczenje ſwobody je k hłubkemu hoſpodarſkemu cźežku dowjedło, je ſkoro wſchě ſtatne dohłody ſmjeńſchiło a je produkziji najwjetſche wobcźežnoſcźe nacźiniło.

We wukraju žo wukładuje, ſo je faſziſmus wulke njedoſtatki w ſtatnych rozliczenjach namakał, kotrež je wotſtronił. Ale w tym wſchěm žo njeſprawne pſchirunanja cźinja. Wudawki ſa wurunanje ſcźěhkowo wójny njeſłuſ wot porjadnych wudawkow wotdźělene. Wopraſowdże je žo faſziſmus knježeńſtwa ſmjezował, hdyž bě Italſka po puću ſcźežnjenja a jeſne hoſpodarſke połoženje bě poměrnje jara dobre. Faſziſmus je jenoż hoſpodarſke połoženje ſhórſchił, hdyž je ſwoje wójniſke a imperialiſtiſke wotmyſlenja pěſtował.

Hoſpodarſke poměry w Italſkej žu jara njeſpokojaze. Wone žu ſ proteſtowanych ſmjenkow, w prawym cźaſu njeſapłaczenych, ſpóſnacź. Jich bě 306 703 w lěcźe 1922 runje pſched pſchikhadom faſziſma, a 743 973 w lěcźe 1928. Bankrotty žu po możnoſci ſadźerżuja, wyſchnoſcźe žu jara łahodne. Tola liczba bankrottow je ſa tón ſamy cźaż ſ 3824 na 12 103 ſroſła. Wulka liczba bankow je ſwerſchcźała, a najważniſcha induſtrija je we wobcźežnoſcźach. Kaž Bulletin Statiſtique Svjaſka Ludow powě, je Italſka loni w auguſcźe 1204 bankrottow nětka, Němſka 845, Franzowſka 811, Jendźelika 357 a 286 roſpuſchcźenych druſtwow atd.

W Italſkej je žo lira ſtbiliſowała. Tola ſpodźiwne je, ſo je ſo w Franzowſkej a Belgiſkej po ſtabiliſowanju franka

kurs statnych papjerow powyschił, so pak je po stabilisowanju liry kurs italskich statnych papjerow stajnje padak. To na tym saleži, so w Italskej nichtó do stabilisazije liry njewěri.

Likowanska bilanza je so stajnje zhorschowała. Dowos je kóžde leto wjetschi dyžli wuwos. Sa pjeć lět je dowos wo nětždże 25 miliardow lirow wuwos pschekrahnył.

Wérowanje w Romje.

Wérowanje italskeho kronprinza Umberta z belgiskej princezu so w 10 hodzinach w hrodowskej kapali Quirinala zapoca. Kardinal Matti wérowanje wukonja. We wulkej kapale kralowskich zwjazkow a najwažnischi hosco mésto namakachu. Najwjazy pscheproschenych dyrbjesche w pschedstawje wostacz. Wérowanje, kotrež so z wulkej zwjazkowczesu sta, bě hižo 1½11 hodzin minjo. Po nim so Boza mscha czitasche. Njewjesta bě so snehbéle kwazne wobleczenje wobleka. Nawoženowa macz, kralowa Helena, bě hižo w 7 hodzinach z ville Savoia do Quirinala (kralowskeho hroda) pschischła, so by poslednje pschihoty dohladowała. Hacz runje so frjeda njebě zaso zwjedzeniki dżesi postajił, bě najwjacy klamow samknjenych. Zyły Rom bě do morja khorhojow zawalenh. Hižo pschi kwitanju ho wschelake fajzitische organisazije shromadżichu, so bychu so psched Quirinalom sesmpake.

Audienza pola bamża.

Belgiska kralowska zwjasba je z princezu Marju Josemuteru bamża wopytała. Kralowska zwjasba je z automobilemi italskeho dwora pschijwjese. Te znane zeremonije so wotmechu, kaž pschi wopyzje italskeju kralowskeju mandżelskeju. Szwj. Wérske namésto bě z italskimi a bamżowskimi gardami zastorjene. Kral Albert je pschi wukazanju knjezer, kotryż je bamża po formalnym wobnowjenju zwrkwineho stata wopytał.

Kanada ruske-němskim ratarjam zamknjena.

Kaž so z Ottawy w Kanadskej powě, knjezerstwo preje, so je wjetschej liczbje ruske-nemtzkich ratarjow dowolilo, do Kanady pschizahnyez. Knjezerstwo politika so w tejle należnosczi njepschemenęni.

Shórschenje khorosce kralа Zoga.

Francozowske nowiny su psches Wiu shonile, so je so khorosci albanskeho krala Zoga w poslednim czasu pohubschischila. Nékotri Winzay spezialni lékarjo su so k njemu sawolali. Kral na tuberkulozu a nadrkowego raka czerpi.

Serbska peticija.

W poslednjej Domowininej shromadżisnje je so mjes sastupjerjow serbskich towarstwow peticija, nastupaza serbskim wuczbu w ludowych schulach, rozdżelita. Hacz dotal so peticija hischcze njeje wrócila: se wszow Radwosskeje, Lubjanskeje, Khwaczanskeje, Njeswaczidlskeje, Rakezanskeje, Minakatskeje, Klukschanskeje, Partiskeje, Hrodżischczanskeje, Bukezanskeje, Hodżijskeje, Njebjelczanskeje a Ralbiczanskeje wosbadu a z klóschtrskich stron. Sastupjerjo towarstwow so napominaju, so bychu bjes kondjenja podpisy sa peticiju sbérali. Njech kóżdy muzki a kóżda żónska pisches 20 lét stara, też czeladni, peticiju podpisaju; pschetoż dże wo to, so by so peticija po możnosczi z wjele tyschcz podpismami sjezmej pschepodała.- Wona je sa wobstacze Sserbowstwa jara wazna, twi njeje pschichod Sserbowstwa wotwisuje. Tohodla so wschitzy, kotrizy su nadawk pschewzali, podpisana sbérać, znowa należnje namotwisaje, so bychu nétko tyrjodzy winowatosczi bopjelnili a so dleze njeskondżili. Podpisane peticije njech so do redakzije Sserbskich Nowin pósczelu.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 9. januara 1930.

— Wo wjedrje. Wjezera wjeczor w 7 hodż. barometer 745, hygrometer —3, thermometer wo dnjo +1. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 743, hygrometer —4 a thermometer w nozy —2. Wuhladny na ßuche wjedro. — Schkleńza je drje trochu wróczo schła. W rospolożenju nizinow a wyschinow njeje hischcze wjele pschemenjenja spóznacz. Tohodla so ßa, so ras naschcho wjedra po ieżezka do polneho mésaczka pschemény. Jutsje pjatk zhadża ßlónczko 8,10 hodż. a zhowa so 4,05 hodż. Mésaczk zhadża pschich. 12,11 hodż. a zhowa so na ranje 2,46 hodż.

— Mjaßowe jétki. Sobotu 11. januara 1930 pschedawa so wot 8 hacz do 10 hodżin ßyre howjase mjaßo punt po 40 pjenjezkach a ßyre ßwinjace mjaßo punt po 60 pjenjezkach.

— Wosseljenje. Gmejnski pucz z Njechornja do Wéżez je dla twarjenja mosta hacz do 14. 1. 1930 zawrjeny.

S **Dobrußcze**. Prěni epschedżenje gmejnskich sastupjerjow budże dżensnischi schiwórk wjeczor we 8 hodż. na schuli. Na dnjowym porjadże ßu nimo mutworjenja wubjerkow a wólby gmejnskich starostow nanajbżelonjemjerjow dla wobstaranja dżéla, kaž hischcze wschelake prošiwy wo spuschczenje podrużneho pjenjesa, za dżelonjemérowz a druhe wschelakore wéży k kwatradżowanju.

S **Budestez.** Njedżelu wjeczor wokolo 7 hodż. je motorski kokojeżdny na statnej drózy k pokdnjo-ßuży z Budestez do mlodeho człowjeka sajeł, jeho potorhnył a sranił. Sranjeny je nébżże dżeżacz mjesiżschnow bjes wédomja leżo wostał. Wicho na to pokasuje, so je żebi mo'oy ßtschazł. Motorski kolojeżdny je wot Rośwodez jem pschijeł. Se srażenjom do mlodeho człowjeka je motorski jéżdny swoju cżapku (na czerwjeń brunu mustrowanu starschu sportiu mézu) ißubił. Schtóż je tajkeho motorskeho kokojéżdneho, kiż je w mjenowanem cżasu i nahej ßkowu jél, zawohladał a jeho trasch spóznał, njech to Budestetczanskej żandarmerji wosjewi, hożež so ßubijena cżapka pschekhowa.

S **Khwacziz.** Sastupjerstwo dotalneho wjeßnjanoßty k. J. Klima bě z kónzom l. 1929 botónczilo, so tym, so bě k. Klim ßchélcz lét we ßlużbje gmejny ßkutkował. Wón bě sastojnstwe pschewsak na kónzu inflazije a jeho ßkutkowanje pschißporu w mnohim dobro gmejnu. Spomnicz ma ßo tu na kładżenje wodowodu, kotrewuż ßo też Dalezy pschißlamknychu. Dale ßo rostrija lojkocżune praschenje pschißlamknjenja Margareczinjeje Hétu ke Khwaczicżanskemu wodowodej. Knjeż Klim ßo starjesche we lépsche wobßtejenje wży a wo wotwodżenje ßplawjenzkow w rańschim dżele wży, i krótka, wjednißtwo a ßarjadnißtwo wży dotalny wjeßnjanoßte wußtojnje ßastawasche. — Sapokaża ßo jako nasßédnik k. Klima k. pschekupz a pekarzki mischtr Jan Hußak z Khwaczicz. Wólba nowscho wjeßnjanoßty njemóżesche ßo wotmécz zyle bjes zadżiwkow. Pschicżina k tomu drje bé fakt, so pjeć nowych ßastupjerjow do gmejnßkeje rady ßo bżsta a tworjenje ßhromadneje fronty ßo njeworadzi. Pschedwólbu nowscho wjeßnjanoßty bé ßo ßjawna ßhromadżisnja ßwolała a dokelż tu k rejußtaczi njedóżdże, wupiła ßo ßastojnßtwo ßa dobrowólnych. Na to ßo ßamolwichu tr. Klim, Hußak, Bränzer, Mjetka a Njeczka. Sa k. Hußala wotżda ßo 4 hłoßy, za k. Klima dwaj a ja k. Mjetku jedyn hłoß. Na kónzu wußwoli ßo k. Hußak. Knjes kontor Fischer hłóßeze taż ßpomni na zaßłużbu bywßchego wjeßnjanoßty. Sa bérka wußwoli ßo ßnowa k. E. Sperling, kiż be ßastojnßtwo ßtarożitu ßłożik (ßo tym, so bé jo 20 lét ßastawał) wußwoli ßo k. Mjetłka. Wobydlerßtwo ßo nadżija, zo nowa gmejnska rada budże dżełacz a ßkutkowacz wußpełnjenje k derjenżu zyleje gmejny.

S **Ratez.** Dobrowólna wohnjowa wobora wuhotowa minjenu njedżelu ßwoje kóżdolétne ßawjeßelenje. S bohatym wopytom wjeßnjanoßtu tutón wjeczor poczeßchu, pokajuju z tym, kak ßebi ßwoju woboru waża. Hrajeßche bo wjeßelohra w tżoch jednanjach, kiż bu wot hrajerjow derje pschedstajana. Kwartet „wohnjowa wobora pschikhadża“ ßo z wulkim pschipóßnaczom pschiwita. Hudżbna kapala mohła wjazy kruchow zahracz.

S **Kotez.** Do ßtawnißtwoweho regiitra bu w prochu. nem lécze 1929 zapißane: 8 porodow (1928: 16). Na jenotliwe wßy ßo rosdżéla takle: Kotezy 3 (6), Luft zachym (6), Zarki 5 (4), z nich bżschtej njemandżelßkej 2 (3) we Zarkach. Mandżelßtwow je ßo ßwjatało 7 (7): w Kotezach 3 (2), w Zarkach 2 (2), we Luftu 2 (3). Smérkło je 8 wożobow (1928: 10). S tych bżchu 3 (7) muzßkich, 5 (3) żónßkich. — Sßwoju prénju mésaczu shromadżißnu wotmé tudżßche kokojéżdne towarßtwo w „Zivbretschanje“. Pschedbżyda powita wschitke ßobußtawy a pschejeße jim hißche po czażu ßrowe nowe lęto. Potom rosprawjachu pruhowarjo ßlicżbowanjow wo pokładnißtwje. S rosprawy wuthadżeße, so je pokładna je wżdże, ale so je w ßaschlem lécze wjazy wudawkow hacz dokhodow bylo, a tak je tu 15 hriwnow a 40 pjenjezkow wotbytka. Pokładnik je wußmobodżi. Jedyn nowy ßobußtaw bu pschijmety. Po dowuradżenju nékotrych towarßtwowych należnoßczow ßo shromadżißna ßkónczi.

S **Lubija**. Lubijßki wokrjeżny wubjerk mésesche pón dżelu ßwoje prénje ßjawne pożedżenje tohole léta, w kotremż ßo najprjedy nowowólby za wschelakore wotrjady wotmédu. Jako wokrjeżnu pschipomoz ßa wikiwarißte, powokaßke a pschemyßłowe ßchule ßo jaßo 15 300 hriwnow pschißłowli. Bjes dżéła bé lónz dezembra wjeßo hromadże 3967 wożobow porno 3864 wożobam w nowembrje. Liczba nulowych podpjerow wuczinjeńche 776 porno 634 w pschedchadżazym mésazu. Wudawkowani dżelonjemérowy ßu ßo wot 1026 na 1098 pschißporili. Na lónzu krótkeho pożedżenja pokaża hamßki hejtman dr. ż Burgsdorf we wulkich ryßach na bjeßtrochtne finanzne pokożenje ßaßkeho ßtata, na kotrež ma ßo pschi ßeßtajenju noweho hospodarßkeho plana dżiwacz. W pschißtankinzenem nießławnem pożedżenju bu mjes druhim wólba mésechcżanoßtu Klinzela za Wósporßkeho mésechcżanoßtu wobkruczena.

S **Lubija.** Mowny namakany bu żobotu dopołdnja tu na wumeńku pschebywazy prjedawßchi pótowny ßadownik. Hdyż pjatk pschipołdnju ßo do ßwojeho bydlenja njewrócił, mésachu jeho pschiwußni wulke wobmyßlenja, dokelż bu wobżarujomny wot bolosteje njewuhojomnjeje cżiwoloweje thorośce cżiwilowany, kiż bé jeho mulowała, hižo do cżaßa ßwojeho powokanja wżdacz. Nejdżiwjazy pitneho pytanja namakachu jeho hakle żobotu pschi mésechcżańßkej zyhelnju mortwehu.

S **Wulkeje Dubrawy.** K hłownej ßhromadżißnje podpjerańßkeho towarßtwa za Wulku Dubrawu a wokolinu we „Sakßkim hajnku“ bé ßo 63 żobußtawow ßeßkało. Towarßtwo, wobßtejace z 93 żobußtawow, ßwjeżi létka ßwój 50 létny jubilej, pschi kotremż powjeżi ßo druha khorhoj. Nowa khorhoj dżéła firma Kschejczan Wittman we Koburgu. Pschedy hacz knjes pschedßydża Hacker do wobßchércze dnjowcho porjadża taßupi, wopominaße ßwóru ßemrétnych, na cżoż ßhromadżißna postany. Potom potrowi wobżeje cżeßtnebo żobußtawa knjeża Donatchku. Bożßedni protokol bo pschecżita a pschija. Rosprawa ßwédżeßche wo horßiwej dżéławoßci towarßtwa. Rosprawa wo pokładni ßo na pschichodnim ßhromadżißnu wottworzi, dokelż njejßu hißche wjaße pschinoßchi ßeßbrane. Knjes Bernhardt bu ßa 2. pschedżeßydu znowa wolony, tohorunja ßa 2. pokładnika knjeż Mathern. Wulkodubrawßki ßastupjer, knjes Schulze, bu znowa wolony. Sa nowych revißorow pokładnje wuwoliłschtaj ßo knjeßaj Krupper a Erwin Donath. Jubilej ßwjeżi ßo 1. junija 1930. Hacz do ßhromadżenja februara ma ßo ßpomazu ßobußtawow pilnje dżełacz. Sa ßabawny dżeł ßlubi ßo wußtajenje, kiż japołoji ßo Bernhardtez hoßczenzu „K ßlónzu“. Symlke ßawjeßelenje wupadnje. Sa pokładnju bari njeßnaty dobrozeł wjeßki pjenjes.

S **Kulowa**. Tudżyßka dobrowólna wohnjowa wobora wotmé 29. dezembra 1922 w „Tjoch kroach“ ßwoju hł. ßhromadżißnu. Knjes wyßchißi wopalny mißchtr Zomak

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

7) (Pokrazowanje.)

Petronius, kiż drje mésesche wßcho wjele pyßchnischo wuhotowane, njeznamała tu tola niczo, schtoż by bylo mohło jeho poßłab franiez, a wón dżyßche ßo runje je pschijpomnjenjom wo tom na Winicija wobroczéz, jako ßo ßawéschk do boka ßuny, kiż arrium wot tablina dżéli, a w kotrehoż posadu wuhladaschtaj ßpéchnje ßo pschibliżowazeho Aula Plautija.

Aulus bé muż wyßokich lét, na kotrehoż hłowje leżeße ßlébomy mróß; ale wón bé hißchcze cżiły a mésesche energiße, trochu pschekrótko ßadżene wobliczo, kiż bopominasche na hłomu worjoka. Nétko wotrażeße ßo trochu ßpodżiwanja, haj njeneśra na jeho ryżach njeßwocża nad njewocżakanym wopytom pschecżela, towarßcha a ßawéße też bonoßhowarja kżora Nerona.

Petronius bé pschejara ßwétmy cżłowjek a pschewótro mythlazy, so by toho njepytnył; po prénich poßtrowjenjach wobkruczowasche wón tohodla też ße wschej njeßtronitoßczu a lubońniwoßczu, kiż zamóżeiche wopokaßacz, so je pschißchoł ßo ßa pschecżelne wotßkadanje podżakowacz, kiż je ßo ßynej jeho ßotry w tutom domje dońtało, a to jenicżky dżakowniwoßcz jeho pohnutwa, kotrejež dla pschißchadża, że cżasnuj je jeho dożyła dołhe ßnajoumtwo, kiż jeho i Aulom ßwjasuje, połbudżiło.

Aulus je ßwojeje ßtrony wobkruczeßche, so je jemu ße lubym hoßcżom, a ßchtoż dżakowniwoßcz naßtupa, to też wón ju napschecżo Petroniej ßacżuwa, haczkuniież tón ßnadź ßezejża ißoda, cżehodła.

Petronius woprawdże njeßhóda, na cżo Aulus ßpomina. Werjachbrunej wocżi k wjetschej połdehnywschi, prózowasche ßo podarmo, ßo na nékaju ßłużbu dopomnicz, kiż bubżecże mohł Aulej abo nékomu druhemu wopokaßacz. Jemu njepschińdże nicżo na mtyßle, hißa ßpodobnoßcz, kiż dżyßche nétkole runje Winicijej ßeßinicz.

„Welpażianej, kotrehoż żebi wożu a lubuju, ßu żiwjenje wulkował“, rjekny Aulus, „hdyż mésesche njeßożo, pschi pschedeżitanju kżorßkich bażnjow wußnyez.“

„To je ißoża ßa njeho było“, ßnapschecżiwi Petronius, „pschetoż na to waschnje njeje je ßnajmjeńcża żłyschał! Tola pschidam, so by ßo mohło jé ßtónczicz, pschetoż Wohnjobroda dżyßche na tódży pod Centurja k njemu półßacz, ßpschecżelßkim nadawkom, ßo by żebi żity rożrétnył.“

„A ty ßo nad nim wußmésewasche, Petronije.“

„Tak je, abo po prawom nawopak. Ja żenuj prajach, ßo, hdyż je Orpheus ße ßwojim ßpéwom dżiwje ßwéżata ßaßparnik, Neronowa ßława nieje ßnadniścha, dokelż je ßo jenu poradżiło, Welpażiana ßaßparnicz. Wschako wéßch, cżłowjek ßmé Ahenobarba naßwarjecz ßumeńcjnjom, ßo najmjeńßchi ßwar wopßchija wulke liśchcżenje. Naßcha miloßcziwa Augußta Poppaea to wubjernje roßumi.“

„Haj, bohużel, to ßu hižo takle cżaßy“, ßnapschecżiwi Aulus. Mi pobrachujetaj diwaj prédkowniaj ßubaj, kiż je mi kamjeń, i britanßkej ruku wjerhnjeny, wuraßł, a je toho cżaßa żywżu, dyż wżdy rżcżu, ale naißdżowniścha cżaß ßwojeho żiwjenja ßym tola w Britaniji pschecżinił.“

„Dokelż bé to dobycżeßcża doba“, prajeße Vinicius do toho.

SStrachuju ßo, so mohł ßtary wójniki nawjednik wo ßwojich bitwach powédacz ßapocżecz, pschemény Petronius rucże pschehnjet rozmołwjenja. W Praeneße bżchu ratarjo mortwe wjeżo ż dwémaj hłowomaj naßchli, a ßa ßawczerakowßchego njewjedra bé błyßk rożkowy ßtoły Lunażiwjatnicy wobßchłodżiż, ßchtoż dżiwajo na pósdni cżaß léta bé ż njeßłyßchanym podawkom.

Hdyż bé ße ßo też tónle thema wuczerpał, poża Petronius Aulowe bydło wuhłwalowacz, każ też dobry pożłod, kiż ße we wßchém pokaloważche.

„Je to ßaßtarße ßydliścżo“, ßnapschecżiwi Plautius, w kotremż ż toho cżaßa, ße jón, idżeścżich, niczo pschemeńcjał njeżłym.“

Wot toho cżaßa, ße bé ßawéścż mjes atrium a tablinum ße w ßtronu ßunył, ßiejeße dom zyle wotewrjeny, tak ße mózeche wócżko pßches tablinum, ßużodny perßtyl a ßcżady leżaze ßal bjes ßadżewka hacż do ßahrody hładacz, kiż da ße ż naßdala każ żwétky wobraz, wot cżemneho wobłuka wobrubjeny, widżecz. Wjeßoły dżéczaju ßmech dobywasche ße wottam do atrija.

„Ow, wójniki nawjedniko“, ßawoła Petronius, „dowol naimaj, ße bychmoj tonnule wuhrobitemu ßmjeżu ż błiża pschipożłuchakoj; je to dżeńßnischi dżeń ż wulkej żadnoßcju.“

„Radłubje“, ßnapschecżiwi Plautius poßtarnyjwßchi. „Mój mały Aulus a Lygija hrajetaj ż bółom. Szkła, schtoż ßmjerze naßtupa, Petronius, ty dże ßo żyły dżeń ßmjeßch.“

„Żiwjenje je ßmjerza hódne, tohodła ße ßmérju“, ßnapschecżiwi Petronius. „Tu pak ßmérwanje tola hinak kónczj.“

„Petronius“, pschißłowni Vinicius, „wschak ßo żyły dżeń njeßmérwa, ßkerscho po żytych nożach.“

Tak powédajo, kroczachu póndu po domje a dóńdżechu do ßahrody, hdżeż Lygija a mały Aulus bóle njetachu, kotrež wurjadnje k tutej ßabawje postajeni njewóżiłyj, „dyherißtae“ mjenowani, ßaßo ßóerachu a pschezo ßaßo hazjownaj podawachu. Petronius rucże na Lygiju ßpoßłedżny, njes tym ßo mały Aulus Vinicija wuhladawßchi, ße njemu pschibżeża, ntodży cżłowjek pak ißkoni nimużdy hłowu psched lubońnym holicżom, kiż ż bółom w horßchej bjes wodycha a ßo ßacżerwjenjo tu ßtejeße ż rożdwitymi wokoßami.

W ßahrodnem trichiniju, kiż bé ż praßchiwżom, dżiwini winom a kóßhlißtom wobßcżinjeny, ßedżeße Pomponija Grecina, a dóńdżechu k njej, ju poßtrowicz. Haczkuniież Petronius njeżkuścheße do wuprotivarjow domu, bé je mu Pomponia ßnata, pschetoż hižo cżaßto bé ßo pola Seneki a druhich ż njej ßetkawał.

(Pokrazowanje ßeßchnje.)

145 hodź. pop. jhromadźijnu wotewri. Spomni žo na jemrětkeho towarjscha Franza Franku. Pschijachu žo schtyri nowe zobustawy. Potom poda pokladnik rozprawu. Dochodow bě 459 hr., w pokladni bě hischcze 348,13 hr., hromadże 807,13 hr., wudawkow bě 455,20 hr., potajkim je w pokladni 351,93 hr. Wopalny mischtr Sserbin žo je allamaziju na dalsche 3 lěta znowa wuwoli. Diplomy žo pschepodachu zjetnymaj wopalnymaj mischtromaj Hejduschzy a Bellej, dale tej zjetnemu zobustawej Janej Narczikej. Sa rewizorej pokladnje žo wjednikaj Groza a Welfsch znowa wuwolichaj. Wyschi wopalny mischtr Sserbin Zomak rozprawi wo zobustawstwje a pokladnik wo požmjernej pokladni. Wopalny mischtr Schüch rozprawi wo sjedźe wopalnych mischtrow 8. dezembra 1929 we Wojerezach a wo samérje schulow wohnjoweho wobornistwa. Wosstawi žo, so 16. februara 1930 žo wotmeje wulka pósnitka salawa.

Z Kulowa. Najstarši tudyšich wučerjow, k. kantor Radicki, swjećeše njedźelu, 5. 1. čile a strowje swoje 86. narodniny. — K. wučerja Knauera su nětk do Nowych Bartomjec pola Lubanja přesadźili.

* S **Kinajchla.** W nozy k 6. 1. žu žo do blahowałne pjerstiny njedaloko wsy zadobywali, kotraž žiuscha Wozerowjkenu měšćańcej.

S **Mukakowa.** W žuškodnem Jablonzu pschekanna žo pónđželu 10 létny synk kowarja Nowaczana zkadem kosče małeho knježeho hata, sajdże pod lód a žo zatepi. Jenak stary towarišch wosstawi wo njesbožu dorosčenym, ale džěćko mózachu jenož hischcze jako čěło wukhowacz.

S **Rolan.** Sajchu nóž wudyri rano ½8 hodź. woheń pola ratarja Wirli Margraja. Najebacz prózowanja wosstawene wobory zpali žo domske dospolnje a też hródże žo wotpalichu. Sšót a dźěl nadoby žo wukhowa. Też hródże žuškoda Blümowela žo zpalichu. Wobeń wudaje, jako Margraj doma njebě, tak so wobornizy žo z gwałtom do twarjenja dobywacz dyrbjachu. Energiste zapschinnjenje wobory zatšowa druhe twarjenja. Pschičižnu wohnja nichtó njeznaje.

Powěsće wo cyrkwinskim žiwjenju našich serbskich wosadow w lěće 1929.

S **Hornjeho Wujězda.** W lěće 1929 narodźi žo we nošcej wošadze 23 džěći, 20 manđželskich a 3 njemanđželskich (1928 18 manđ. a 12 njemand.), konfirměrowanych bu 21 (39), pschipowdaschе žo 14 (19), měrowaschе žo 12 (16) parow. Semrěło je 16 (20) wošobow; doma wobstaranych bu 37 (51) wopramjenjow w zarkwi bě 1238 (1175), jěrki wunjesechu 1266 hr. (1142 hr.).

S **Wojerez.** W poslednim pollěče narodźi žo tu 54 džěći a to 22 hólzow a 32 holzow, wumrě 63 wošobow. S tych wschak 28 w měsače njebydlesche, tak so žo tu za měsno jenož wo 35 žinjerskich padow jedna. Wěrowanjow bě 36.

S **K ětnoho.** Tu je žo w jsichnem lěče 45 džěći narodźilo, 24 hólzow a 21 holzow (1928 bě jich 55). Wěrowanjow bě 16 (1928 wschak 22). Semrě 16 wošobow, 2 muzikaj, 10 žonitich; 3 džěći wumrěchu w starobje 1 hacž 2 měsazow. Se semrětych bě jena žona 22 lět stara. W lěče 1928 bě 18 wošobow semrěło.

Z Łužicy.

* S **Hornich Pózkowow.** W nozy na 7. januara žu žo do nascheje póstoweje agenury znowa nutsdobywali. Postunizy žu z pakluczom nuts salěli a žu w agenturje wschitke póstowe toiche a zhamory za pjenjesami pscheryli a pitzatske blido rospaczili. Dokelž měješe pitzatske blido nutska pschicziunjenu żelezinu kaletu, wotnjeżechu ju cżerjo zyże blido na nehdże 300 metrow dalene polo a tam bu kaleta z kowarskim hamorom a rospaczowakom wospaczena. W tutej kaleze namakachu nutsdobywarjo jenoż nekolre dopitznizy. Dale žu skuczerjo w bydlenju póstagentowcho zyna wschitke zhamory pscheryli, ani so bychu wobydlerjo domu nischto wo tom zlyscheli. Najskerscho žu nutsdobywarjo cżi zamzini byli, kotrjż žu we zhamzu nozy w Baldrijanczankej skale žo do kantiny nutsdobywali a zinwosez pokradli.

S **Wjasnizy.** (Namakarnja.) Mjes namakanymi wezami, w poslednim czasu wotedatymi, žu hischcze czapka, kłobuk, zwjaik kluczow, czorne kohowe nawoczi a swónczk k hanjam. Schtož je wezy zhubił, może bliżsche na gmejnskim hamcze — zstwa 2 — zhonicz.

* S **Wolbramoz.** Zyckwinski chór zwjezi tu letsa zwój 75 létny jubilej. Pschi tutej zkladnosczi pschedwjedze 23. měrza 1930 nasch dobrowólny zyrkwinski chór wulke chorowe dźeło „Messias“ wot G. F. Händela. Kchór je na 100 spěwarjow zrostk. Solistojo zu: Isse Wagenlehner z Drježdżan (sopran), Dorotea Egidi z Barlina (alt), Robert Bröll z Drježdżan (tenor), O. K. Zinnert z Drježdżan (baß). Orchestralnu hudźbu wobstara „Komorny orchester Drježdżanskich wumělkow a wumělczow“.

* S **Biskepiz.** Dźělaczeskstwu schkleičerjenje Sachsenhütten je žo sobotu dźeło wupowdźilo. Wupowdźenje wschak, kaž žo wot nawjednistwa zdżěluje, je so jenicżzy z pschedhladniwosczje stało, kaž žo to zkoro kózdoletnje we tutom czasu léta pola mnohich schkleičerjenjow stawa, dokelž ma so hatle w nalečzu zabo z wjetschimi skazankami liczicz. Nawjednistwo schkleičerjenje so nadźija, so njebudże k wobstajnemu sastaczu dźěła, a so žo poradźi, doseż dźěła za pschichodne tydzenje dóstacz.

S **Trjebina.** Saschły pjatk zjesboži na dwórnischczu w Běłej Wodźe ranžerowanjki dohladowar Matej Nowusch z Trjebina. Pschindże z nohomaj pod kolesa wosa a wutorn je w Khoczebuzkej khorownj na zwoje rany zemrěł.

* S **Hojczilez.** Czežke njesboži sta žo pónđželu wjeczor mjes 8 a 9 hodź. w žuškodnem Sobolsiku, psches kotrež knjes rycżerkubler Thost se zwojim zapschahom jedżesche. Poż zkoczi na młodeju konjow, kotrajž czeknychtaj; kucża žo powrócz a nutskażedżaju žo wuwjerhnychu. Knjes Thost zebi mosny zschażse a žo na hlowje thętro zrani, pohonc poczerpi pschikuženjenje, žonika zebi wobruczku zlama a druha žo zmutska zrani. Njesbožownych lekar wolhladuje. Wózowna schloda je tez thętro wulka.

* S **Nowosalza-Spremberga.** 23 létnemu wobhdlerjej se žuškodneho Nowofriedersdorfa bu wot tudyschcheho žandarmskeho hlowneho straznischkira Paula dopokasane, so je dźiwinu tójił. Jeho tżelbu namakachu w lěsu zkowanu a zdobom zebrachu jemu tohorunja pschikłuschaze lischcze pażle. Wón je hižo léta dołho w Delnjofriedersdorfskim a Zakomskim ryczerkubleczkim lěsu dźiwinu kójił, ani so bychu jeho mohli pschepokasacz, ale nětko czaka na njeho derje zasłużene khłostanje. Nałeżnosez smeje też za druhich wjesnjanow hischcze prawje njelube zezemki. — Drjewowy paduch, kiż nakradnjene palne drjewo hnydom se sapschahom wotwosy, bu wot tudyscheho żandarmerskeho sastojnika we wosłobje 30 létneho Nowofriedersdorfskeho wjesnjana zwiescheny. Wón bě popołdnju na Sylbesku, dokż běchu lěsni dżěłaczerjo swoje dżeło dokonczili, pschi puczu Jüttelskeje hórki w méschczanskim lěsu dwě hażnje kuluchow pokradnyl, z wosom do Hornjeho Friedersdorja wotwjesł a tam za 28 hrivnow pschedał. Drjewo je mésno mjes tym zabo wrócze dostało.

* S **Hornjeje Wódrjeży.** 50létny wobkhodny jubilej zwjeczeschе tele dny po zwjez Němskej a też we wukrajn najskepe znata firma Pawol Elias, płatowa a kroćerska kajeernja w Sakskej Hornjej Wódrjeży. Firma bu zakoženа w lěce 1879 wot pschekupza Pawoła Eliasa. Léta 1902 pschetworzi so ruczna tkajerńja do mechaniskeje dźełarnje, w kotrejž dźěła dźesża 150 pschistajerzow a dźełaczerjow, nimo toho hischcze 75 dźełaczerjow doma.

* S **Wjerschnych Kuadraczij.** Sšmjertne njesbožo sta žo pola firmy J. K. Köhler z tym, so žydomnaczelstwy dźełaczer pschi zbożanju mjezow se zbożakom spadny. Wobsarujomny człowjek bě hnydom mortwy. Schtó je na njesbożu wina, njeje hischcze wujaznjene.

* Se **Zitawy.** Nowy Zitawski kolegij mślichczańskich sastajerjow wuwoli w zjwojim prénim posedżenju dotalneho pschedsydu mślichczańskich sastajerjow dra. Müllera (hospodarska strona) z 14 pscheziwo 9 hłosam za wótrjeho pschedsydu. Sa namjetnikow bulchtaj mślichczańskaj sastajerjej Burkholdt a Pflug wokrenaj. K prawizowej srażiji pschiślušchny mślichczański sastajeł Kahl hu dla winowatosczi napschezziwneho sadżerżenja (franjenje hamtiskeje mjelczichwosze) na czaż jeneho mésaza z posedżenjow kolegija wusamknjeny.

* Se **Zitawy.** Nowowuswolena pschemyślowa komora wuwoli pónđželu we zjwojim prénim posedżenju kramskeho czestneho wyschicheho mischtra Pecha zabo za presidenta. Naczisk nowych komorowych wustawkow je zenoblóżnje pschiwza. Wobsankmychu, so ma žo sa starobowe sastaranja za zamostatnych pschemyślnikow podpjerańska pokładniza zakoženа.

„Čerwjeny zmij w Žylowje.

Delnjołużiska wjeż Žylow da wjele wo zebi rěczecz. Je to městno wulkich wohnjow, kiż hižo léta dołho zscherja wobydlerstwo. Podamy tu najprjedy zajimawu statistiku wohnjow w tutej njesbožownej wsy. W nowembrje 1892 wotpali žo jedinacze statokow, w zinjerju 1901 zerjesche woheń dwanacze statokow, w oktobrje 1916 zydom, a to se zykymi zinjemi, w zmažniku 1925 žo wotpali z nowa dwanacze twarjenjow, pschi czimz žo też człowjek zpali. Też 1928 a 1929 scherjachu wohnje po Žylowje. A léto 1930 zapocza z nowymi wohnjemi, kaž zmy wczera zdżělili.

Wjeż Žylow doby zebi mjeno hacz dale mjesto wémkeho kraja. Je městno rekordnych wohnjow. Wyschnosez pschikasa sa wjeż staw wobkhowanja a straznizy po nozach wjeż wobkhodża. Ale zapalerjo žu po zdacżu bóle w rosjunje warjeni dołži strażerjo sakonja, pschetoż hacż dotal „želenym“ bo hischcze zenje poradźiło nje, zkapnyez někoho i tych sakożerjow wohnja. Też pschi poślednich wohnjach bo zapalerjej poradźi, so i prócha nécz.

Po tych mnohich wohnjach, kiż w poślednim czasu Žylowske statoki zerjsachu, je wjeż i nowymi twarjenjemi nabyła nowocżažneho rasu. Jenoż mało starych drjewjanych khalupow, natwarjenych po žerbskim waschnju, hischcze je tu a tam namaka. A jich wobkhodżerjam njeje zwożene ani jenicżkeje měrneje nozy. Pospochi maju strażowacz, so njeby so „czerwjeny zmij“ schczawał na tżechu jich domczka. Ale wschak „czerwjeny zmij“ niz jenoż stare khalupy napaduje, ale też nowocżažne kamjenitne twarjenja wohrożuje.

Może žo prosmnicz, so najprjedy žo tukasche, so w wsy wobsteji „organisazija“, kiż je žebi za nadawk stajiła, wosstrownicz wschże stare twarjenja. Ale podawki poślednich czasa naż tola powuczą, so tomu talke bucz njemóże dokelž też nowe twarjenja žo spalachu a to statoki tajkiluhi, zo kotrychž czescżowosczu a zprawnosczu nichtó ani dwělowacz njemóże.

Žylowske wohnje bruchu hrózbne hódarczko sa wobydlerjow wsy. Njeje žo hischcze poradźiło, wujaznicz znajmjesscha nékak potajusstwo Žylowskich wohnjow. Njeje žo poradźiło, wuzkedżicz słótnika, kiż léta dołho hižo zatrachżuje a spłóscha strażnikow, kiż je wyschnosez pózkała do wohrożeneje wsy. Kak dołho budże Žylowskich Sserbow hischcze pschescżehowacz a traschicz „czerwjeny zmij“?

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Sšmjertny pad.) Wutoru wumrě we 84. lěce žiwjenja dwórski rada Richcżezan Bohatkwal Klötzer. Semrěły běsche wot 1864 hacż do 1907 w žłużbje Sakskeho statneho żelezinskeho zarjadnistwa. W tutom czasu dźěsche jako pschedźiwda hłowneho běrowa na wukmeřik.

* S **Drježdżan.** (Sa 8000 hriwnow tekstilnych twarow pokradli.) Paduschi z pakluczemi dobychu žo w nozy na njedźelu na Wetrnikowej haży do wobkhodnych měšnicżow. Nubili žu tekstilne twory (żidżane, wolmjane, płatowe maczisny, nohawzy, tykacze schtrykowane kostumy, pulowry atd.) w hódnosczi wjazy hacż 8000 hriwnow.

* S **Drježdżan.** (Do Łobja zkoczika a žo zatepika.) Wutoru wjeczor zkoczi z Karolinoweho mosta njesnata mloda żónska do Łobja a žo zatepi. S pomocu zawołaneho wobeńlaschcerskeho czołna mużachu czežko bórzy wulkowacz. Wozżiwjenske pospyty njemějachu wuspěcha.

* S **Drježdżan.** (Czežke wobkhadne njesboże.) We Drježdżanach zraliwschtaj na tschižnischczu Ammonikeje a Freibergskeje dróhow njedźelu dopołdnja dwaj automobilaj tak zylnje hromadu, so z tym njesbożom žo jedyn do zmjerze zaje. Jedna žo wo auto z czeskoslowakskej znamku a wo Opelski wós pschekupza Herberta Oelschiga z Drježdżanskeho Biedrichowskeho městna. Posklednischi bu z wotmuchom zrażenja z wosa wjerhnjeny a k muri tamnischeje rózkowje kezownosczje pschikihnjeny. Oelschig, kiż steji w 25. lěce žiwjenja, je žo czežko framił, tak so dyrbjachu jeho do khorownje na Bjedrichowem měsce dowjesez, hdżez bórzy potom wumrě.

* S **Kamjenzy.** (Pródstwo wo puschczenje na wumělk dra. Hübschmanna pschiswolena.) Wyschschi mischczanosta dr. Hübschmann je mésczańsku radu wo puschczenje na wumělk prošył, schtož je žo jemu z 1. hapryłom też pschiswoliło.

* S **Glauchawy.** (Gdyż žo z pistolu hrajża...) W Misnenskim Ssow. Jakubje hrajkaschaj žebi dwaj sinaczelětnaj pacholaj z pistolu, kiż bě z drobownymi patronami nabita. Nadobo wrjezmy wutrěl a zyły drob (Schrot) zlezża hólzej do njesboża. Czežkokranjenemu wotwjescheu jeho do khorownje. Njeje wschak strach wo zjwojenje.

* Se **Schwarzenberga.** (Wutrěl do lubowarja.) Pjatk popołdnju je tu 23 létna fabrikska dżełaczerka do zwojeho lubowancho, 27 létneho dżełaczerja je žanto nabitowanej pistolu wutrěliła, hdyż czjuschе žo wot njeho wohrożena, a je jeho mjes prawym ramjenjom a zjapom zranila. Sranjeny bu do khorownje dowjesen, ale jeho zranjenja njejsu žmerej straschne. Dżełaczerku wotwjedźechu do Schwarzenbergskeho hamtiskeho zudnistwa.

* S **Lipska.** (Tetzner ho spjerżuje.) Nowe Lipscżanske Nowiny powédża se Strażburga, so žo Lipscżanski zawieżeństki wobschudżer a mordar Tetzner na wschi możne waschnje zwojenu windacżu spierżuje. Tak je ko wón wupraił, so chze radsche na 15 hacż 20 lět do zuzolnikkeje legije hicz, ale tole poskiczenje je žo wotpokalało. Też po wón na kózde waschnje staja, žo fotografowacz dacż a njemóżnuje tózde swobrasowanje.

* S **Barlina.** (Lubosczinska truchlohra.) W Pankowje zatsełi njedźelu wjeczor 29 létny policajski hlowny straznischtr Heiden jenak staru mandżelsku Prażowu a zaseli žo potom zam. Wobaj znajeschtaj žo hižom dłeschi czaż a beschtaj žebi pschikhilenaj. Prażoweje muż je na

Wotewrjenske posedżenje konferency w Haagu 3. 1. 30.

pluza khory a pschehdwa w hojerni. Sdaj psched nĕschto dnjemi na dowolenzu pschijndże, bĕschtaj wobaj jeho prażyłoj, so by zonu rosmjafał. Praż pak njebĕ do toho swolił. Ssobotu bĕ žo do hojerinje wrócził. Dokelž njebĕ wubładow na mandżelstki swojaš, to drje staj Heiden a Prażowa žo rosłudźiłoj, khromadnje žebi žiwjenje wjacź.

* S **Altony.** (Dwaj smjertnaj wospraj sajĕdojcźenja s płunom.) W jenom domje w Stellingen namałachu njedżelu popołdnju 59 lĕtneho dźełacźerja W. Bungera a jeho 29 lĕtneho žyna w kuchni jeju bydlenja s płunom sajĕdojcźeneju mojweju. W pódlanskej jstwi bĕsche 66 lĕtna macź spała, ale ju mójzachu w khorowni sašo k žiwjenju sbudźicź. W tutom padże jedna žo wo njesboże.

* S **Bonna.** (Sdwójbna struchtowna.) W Horskej haży je pschekrupz žwoju mandżelsku a žebje satĕlił. Najsterscho žu jeho rostrĕchanje žwójbne pomĕry k tomu njesłuchkej sawjedle.

S **Bonna.** (Ssmjertne njesboże s motorskim kołom.) Na Kölnskej drohi srasy dentist se žwojim motorskim kołom w połnej jĕdźe do druheho motorskeho kola, kiž chżesche pschesćahnyć. Wón padże a bu cźeżko sranjeny, so bórzy na to wumrć. Ssobujĕdżaju bĕ žo jenoż z lohka sranił.

* S **Warnsdorfa.** (Zyganska cźiwila.) Wot nĕschto njedżeł brudża sašo zyganjo we wjetschich cźrjodach we Warnsdorfie, Grundże a Schönbornje wokoło. Woni pschechwaja najsterscho w lĕsach, pschi sakkej hranizy a s proschefśiwom a paduschstwom stawaju žo z cźiwilu namjeneho wobydlerstwa.

Najnowiše z cyłeho swĕta.

— **Schkrotwa powĕsć wo wjedrje sa jutrischi pjatk:** Wostanje dale rjenje, žuchu a wĕtrowje. W Jendżelskej je rjene, ale symnischo. W południnje Europje je mike a samróżene.

---

* **W hospodarskim twarjenju moleršeho mischtra Grožmanna w Dübenu woheń wudhri, kotryž zyke twarjenje sniežł. Ssam w twarjenju pschebyważy molerski wucźobnik je trubku we koju kurjo woheń sawinował. Kurjo bĕ wuńnył, a tołe bĕ žo zapaliło.**

* **W Jabłonju pola Mużakowa žo schtyrilĕtny žyn kowarja knježeho dwora Nowarja na cźerńim lodje pschepadny a žo tepi. Jeho towarischi ludźi na njesboże kedžliwych tejmi, tola możesche žo dźĕcźo jenoż jako morwe cźeło wucźahnyć.**

* **Blizko Steindorfskeho sastanischcźa pola Shorjelza njemożesche žo wós hnoja w żelesniskim pschekhodże s kolizjow wucźahnyć. S Mrótšlawja pschijĕdżaju wožobowy cźah cźeżki wós pschejedże. Lokomotiwa žo cźeżko wobschkadźi. Pohonc a konjej mójachu žo s cźasom wulkhowacź. Wožobowy cźah możesche halle dale jeći, hdyž bĕ narunanska lokomotiwa pschijeła.**

* **Hdyž žo Kubłeŕ Krochel s Winsena z automobilom je Lüneburga domoj wrócesche, jeho diwaj muzej nadpadnyschtaj. Wonaj z nimoježdżaceho automobila wuleseschtaj, hdyž Krochel wobschkodżenje na žwojim automobilu porjedżesche. Jedym z muzjow Krochela z nožom do khribjeła ko, mjes tym so jemu druhi rubischcźo psches hłowu cźiny. Krochelej žo wĕdomje shubi. Po nĕkotrym cźasu jeho muž na motorskim kole wohlada. Jemu hischcźe nóž we khribjecźe tcźesche. Rubježnikaj staj jemu listowonju z 350 hriwnami rubiłoj. Jeho rana je cźeżka, tola niz smjercź straschna.**

* **Nad Sardinskej we Italskej je žo sliwk rospuschcził, kotryž je z powodżenjom wulku schkodu nacźinił. Dalołe strony žu žo pócźrjele. Dtwe wjsty stej wot wokolneho swĕta wotsamknjenej. W Seramna a Ula žu žo z powodżenjom nĕkotre khěże saswyle. — Pola Sorenta pschi Neapelskim sallwje žu žo nĕkotre khěże z wotwalenjom semje potorhle. Pschipadaże bĕ w khěżach jenoż jena žona pschitomna. Ju žu morwu z rospadankow wucźahnyli. W dołach prowinzy Piemonta je žo wulki sněh naschoł.**

Nowy wuspĕch Cźangkaizhcka?

Po rosprawje, kotruż je wojeństi khowny twarĕr Nangkingskeho knježerstwa wutoru wudał, je wójsko zentralneho knježerstwa w Honanskej prowinzy rošhubżaze dobywse nad wójskom špĕkarjow pod roskasowarstwom generała Tangcźangcźja wubĕdźił. W rosprawje žo praji, so je žo 10 000 špĕkarjow sajało.

Papuchowa khorosć.

Nam žo na žwĕcźe derje njeńdże. S wuniwacźom nĕkotrych płenicźakow wožuda, kotrymž je žo dostało kozje žwože, — mamy mało pjenjes. To by žo hischcźe snjeło, hdy bychmy snajmjeńscha tej mĕli tak mało khorosćow jako mantona. Ale tomu bohužel tak njeje. Porjadnu smorkawu abo „schnópu" drje ma kždy cźłowjek w tutej dobje, wo tom ani bacź njetrjebasch. Khorosćow je dosć na žwĕcźe, je jich tak wjele, so ja nuhoże žane druhe wujena nimamy dyžli tacźanske. A s kždym lĕtom žo nowe khorosće rodża. Na khripu bĕchmy žo hižo nĕkak šwucźili a hižo dyrbimy žo pschihotowacź na nowou khorosć...

Je to papuchowa khorosć!

Papuchi (Papagei) z južneho kraja su naš wonjesbožite z nowej khorosću, kiž ludźom žiwno pschinješe žmjercź.

Ludźo z khromadami nĕsko wotstronjeja swoje papuchi. Žyle prawje! Papuch skuschta do pralĕza a nig do wosseje jstwy wulkomĕschcźana. Kóžda wina žo wjecźi!

Nimo papuchow mĕschcźan hischcźe druhe žwĕrjata khowa w žwojich bydlenjach. Kanarika, tócźku, pha. A žo z nimi płenicźi, je mazka a hubicźkuje. A ani na to niemyšli, hdyž łajke słocźo wschudże wokoło brodźi a schto wobnuchuje.

Mamy papuchowu khorosć. Naxas tu je. Nichtó ju priedy snał njeje. Hdyž wobkedźbuju, kak ludźo druhdże žo płenicźa je žwojimi schtyrinohatymi łubuschkami, to žo dodźiwacź njemóžu, so dawno hižo nimamy hischcźe pšywcźeje abo kozjeje khorosće... Ale schtož hischcźe njeje, może žo stacź!

Towarstwowski powĕstnik.

Budyšin. Muzske hłosy maja sobotu — 11. wulkeho rózka — w Serbskim Domje wjecźor we 8 hodź. spĕwanje. Přindźe wšitcy a přiwjedźe spĕwokhmanych sobu! Hłowny dirigent.

Budestecy. Serbske tow. „Lubin" zmĕje přichodnu njedźelu 12. januara wjecźor w 6 hodź. pola Rösikec swoju zhromadźiznu. Rĕcźeć budże k. akademiski molerˇ Mĕrćin Nowak z Njechornja wo wĕcach, štož hišće słyšeli njejsmy. Wšitke sobustawy kaž tež hosćo budża we bohatej liĕbje wutrobnje přeprošeni. Spĕwnik sobu přinjesć. Wo prawje bohaty wopyt prosy

Předsydstwo.

Bukecy. Sokoł zmĕje sobotu, 11. januara wjecźor ze dypkom we 8 hodź. zwućowanje. Njech wšitcy cyle wĕsće přińdu. Načolnik.

Bukecy. Sokołki zwućuja jutře wjecźor we 8 hodź. Njech wšitcy cyle wĕsće přińdu. Nowe sobustawy su nam lubje witane.

Bukecy. „Radosć" ma sobotu wjecźor 3/4 9 hodź. pola Stangec serbske reje. Njech wšitcy cyle wĕsće přińdu, dokelž budźetej so dwě nowej reji wuknyć.

Delni Wujězd. Serbske tow. „Zahrodka" zmĕje njedźelu 12. wulkeho rózka pop. w 3 hodź. pola Haškec swoju mĕsačnu zhromadźiznu. Jednać budże so dla zawrjeneho swjedźenja. Wo bohaty wopyt so prosy.

Předsydstwo.

Drježdźany. Serbske tow. „Čornobóh" wotmĕje njedźelu 12. januara popołdnju z dypkom w 4 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu we Brückenerec hosćenca na Flemmingskej drózy 21. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo wšĕce a z dypkom přińdże.

Předsydstwo.

Jednota Sokoł w Njebjelčicach zwućuje pjatk 10. I. wjecźor 1/2 8 hodź. w Pĕskecach. Načolnik.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk prosy jednoty wo wróćenje lisćinow sobustawstwa a narjadow.

Jednaćel.

Malešecy. Jednota Sokoł wotmĕwa njedźelu 25. jan. pop. w 2 hodź. generalnu zhromadźiznu. Porjad: 1. Rozprawy: zapisowarja, pokładnika a hudźby. 2. Wólby. 3. Porjad za lĕto 1930. 4. Wšelćizny. Winowatosć kóždeho je, přitomnosć při zhromadźiznje. Bratrow hudźbnikow prošu, zo bychu instrumenty sobu přinjesli.

Sast. starosty.

Nawjećorny wokrjes. Načolnicy a městonačolnicy zeńdu so sobotu, 11. I. wjecźor we 8 hodź. w „Herbskej grychće" we Wudworju. Wuradźujemy wo sokolskim dźĕle w nowym lĕće. Wokrj. načolnik.

Njebjelčicy. Na naležnu próstwu našeje młodosće wotmĕja so hač na dalše kóždy stwórtk wjecźor wot 1/2 8 hodź. hač do 9 hodź. w Njebjelčicach na „Starej šuli" serbske hodźiny. Wuwućuje so wosebje wo serbskim prawopisu. Wobdźĕlić może so kóždy Serb, tež dorosćeni. Płaćić so ničo njetrjeba.

Jakubaš.

Poršicy. Jednota Sokoł zwućuje kóždy pjatk wjecźor we 8 hodź.

Ralbicy. „Lilija" ma pjatk 10. t. m. spĕwanje. W nowatosć kóždeho sobustawa je, zo přińdże.

Rakecy. „Lipa" ma přichodnu njedźelu 12. I. pop. we 3 hodź. pola Hönćec swoju hłownu zhromadźiznu. Kóždy sobustaw dyrbi přitomny być, dokelž mamy nowowólby a druhe ważne wuradźowanja.

Předsyda.

Župa „Jan Arnošt Smoleŕ". Zarjadowanje našeho župneho zlĕta 1930 wužada sebi hišće jene zhromadne posedźenje wšĕch předsydstwow towarstwow ze župnym wjednistwom. Tuło budże přichodnu sobotu 11. wulkeho rózka pop. 1/25 hodź. w Serbskej kofejowni. Zastupjene dyrbi kóžde towarstwo być; dokelž ma so najhłowniši dypk, kak dojĕdźemy do Drježdźan, rozrisać.

Župne wjednistwo
P. Krjećmaŕ, župan.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za hospodarski dźĕł: Arnošt Bart w Brĕzyncy
Za nawĕstk: G. Janak w Budyšinje.

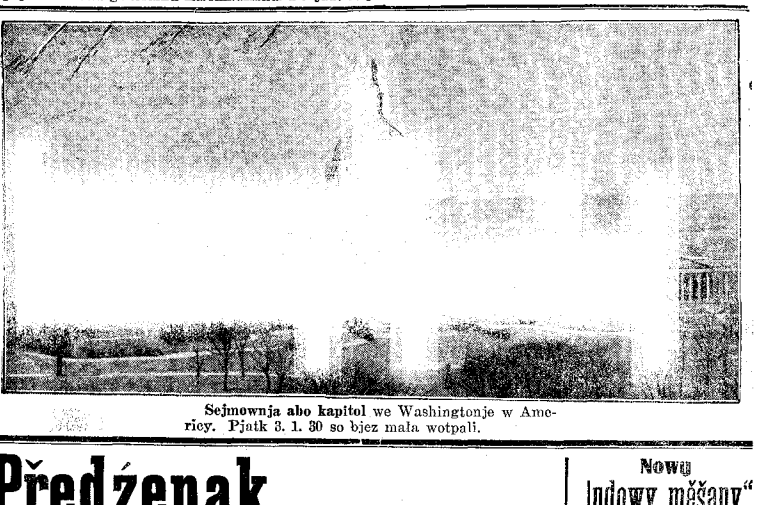

Sejmownja abo kapitol we Washingtonje w Ameriky. Pjatk 3. 1. 30 so bjez mała wotpali.

Předženak

je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudebjeny. Přinjese wosebje wjele wobrazow z našeho stareho Budyšina. Njech sebi jón kóždy za 60 pj. w Smolerjec knihafni w Serbskim Domje wobstara.

Nowy „ładowy měšany" khofej
1/4 **punta po 70 pj.**
jenoż pola
Herm. Klemma
naślĕdn.
na Kamjentnej l. 27

Wupjerki
pjerjonjepřepuščace, z rukowanjom prawa turkoska čerwjenosć w póstawje a we wupraṡku
84 cm hłowak. šĕrok. . . . . mtr 2.35, 2.45 hr.
100 cm spódn. posleść., šĕrok. . mtr 2.80 hr.
114 cm spódn. posleść., šĕrok. . mtr 3.25 hr.
130 cm posleść. šĕrok. . . . . mtr 3.65, 3.75 hr.
Kaščikojte łožowe nawoblečenja
1 por z 4 hłowakomaj = 17.50 hr.
Łožowe płachty 140/222 . . jena 3.80 hr.
Žadajće sebi mustry darmo
Richter, mech. tkaŕenja **w Motydle**
(Weiła bei Neukirch Lausitz Sachsen)

Meble
najjednorišeje a najlĕpšeje kajkosće najtuńo pola firmy
Bruno Büttner
w Budyšinje na Kralowskim wale 3. Zane klamy!

Kolle
akan
klinmalne twaru
KURIO
na Zwonkowskej hasy 24

Pytam słužbu jako
pohonć
Bliššezhonić w Serb. Now.

Tunje
poživadła
wot štwórtka hač do soboty

2	puntaj	dobreho rajsa	jenoż	45 pj.
2	„	wulkich **sočkow**	„	58 pj.
2	„	**bĕlen. hrocha** pólki	„	59 pj.
2	„	**zeleneho hrócha**	„	55 pj.
2	„	**Viktoria-hrócha**	„	55 pj.
2	„	**bĕłych bunow**	„	75 pj.
2	„	**hejduški**	„	68 pj.
10	„	**cokora**	„	2.85 pj.

Na wšĕ twory z wuwzaćom cokora
5% rabata
Thams a Garfs w Budyšinje

Do Budyšina přiśedši zetkujemy so stajnje
w Lehmancc kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlĕpše napoje
kofejowe pjećwa / jĕdźny lód
štomowe tykancy / sokoładu
Woseb.: Torfy a štomowe tykancy
z kóždym lubym napismom k wšĕm składnoścam
so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšĕdnje popołdnju a wjećor **koncert**

Přiloha k číslu 7

SERBSKE NOWINY

Stwork, 9. januara 1939

Měsačna rozprawa žandarmerije.

W měsazu dezembrje su strażnizy wobwoda Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa 1073 wojjenjeskow, mjes nimi 30 wosjewjerskow a 3 wosjebne wobhonjerstwa, 16 dla jschihiwdjenja a sranjenja cžeka, 1 dla sarażenja, 95 dla paduschstwa, pschekschiwjenja a pschekhowarstwa, 20 dla wobschudzenja a falschowanja liscžinow, 2 dla wobschkodzenja, 3 dla sapalerstwa, 9 dla njeschmanstwa a herjekanja, 10 dla cžiwolowanja skotu, 2 dla preschestwa a brodzerstwa, 1 dla pschendzenja pschecžiwo pschedpisam, 323 dla pschendzenja pschecžiwo pschedpisam nadrosneho wobkhada, 28 dla pschendzenja, 98 dla druhich pschendzenjow, 19 na sakkadze kjeserskich liscžinow, 1052 druhich wojjenjeskow. Sajeli su 30 wozbobow a to 1 dla njehornistwa, 1 dla sarażenja, 7 dla paduschstwa, 1 dla preschestwa, 7 dla njeporjadna wupokasinow, 5 na sakkadze kjeserskich liscžinow, 8 na sakkadze wukasa sajecza.

Wojjewi su 25 wjetschich a 69 mjenschich paduschstwow, i tuch 9 wjetschich a 43 mjenschich rosrisanych. Dwe samomordarstwje su stachu, a to je satjelenjom a sa wobwjesnjenjom. Na smjerce smjesboži jedyn sa motorskim kolesom.

W lecže 1929 dobromady 16 239 wojjewjerskow su sapoda, 266 wozbobow su saja. Wosjewi su w lecže 1929 wjsche hromadze 162 wjetschich a 491 mjenschich paduschstwow, i tuch su rosrisa 71 wjetschich a 314 mjenschich paduschstwow.

Wusudźenja.

Wulka khłostarnska komora.

Do schtwrta prażnyho bě na schożeji mjes Njesmarowani a Njechanjom, 9. oktobra 1929 wjecžor w 7 hodz. mesto pschekupza Weinerta sa Lipsku. Wšo bě so powalił a mandżelska knjeza Weinerta so na kolenje, hłowje a bokach srani. Wina so pschipisowasche knjesej Weinerjej a murjerjej Joachimej sa Lejna. Lawuiski sud w Lubiju bě Weinerta k 50 hr. a Joachima k 25 hr. khłostanja sasudził. Joachim bě so wusudej podwolił, ale Weinert bě powolanje sapodał. Pschi jednanju dóndżechu k pschesmědczenju, so winu na njebożu na jenicžki Joachim, dokelž bě na koleżu w żelkowatej cžarje jej. Weinerta wuwinowachu.

§ Wobschérne a khrobje wobschudzenjowe bě sakcži 47 lět staru sahwěcženski sastupnik Reinhardt sa Freiberga, kiż bě w posledním cžasu w Budyschinje bydlił. Reinhardta běchu na wulkim kawuiskim sudże w Budyschinje 25. oktobra 1929 dla wospjetneho wobschudzenstwa k 3 lětam 6 mežazow jastwa a k wotrjeknjenju cžestnych prawow na 4 léta sasudźili. Wón, każ też statny rěcžnik běschtaj powolanje sapodałoj. Reinhardt bu dla wobschudzenja hižo wjazy razow pokhłostany, samo i khłostarnju. Wón bě w żiwosim cžasu, jako w Hnajschezach w Industrijowym dworje bydleschc, w tamnej wokolinje wulku rólu hrał a bě dla żiwoje scžehriwoscže nahladny muż też we mschelatich organizacijach. Bě sahwěcženike pschinoschki sběrał, ale pjenjesu za żebje trjebał. Wot sjutnja 1928 hacž do wulkeho rožża 1929 bě we Łużizy wokoło 2000 hr. żebi pschiwożił. Potom bě cžeknył do wjecžorneje Sakscže, běżeć na samżne wobschudzerske waschnje sasa 2000 hr. doby. W mesi 1929 běchu jeho potom sajeli. Wschu hromadze bě slucził 90 wobschudzenjtwow. Reinhardt protestowaschc pschecžiwo wusudej a prózowaschc żo winu na jeho pschenżenjach na druhich, wotwaliecž, kiż jemu njeběchu dali skadnoscž żo volěpschecžcž. Witrowaschc ministerstwo, so je bjes pschicžiny wupruhowanički cžasz wróżco wsako. Dale namjetowaschc, so bychu jeho na ducha pschepytowali. K. knjeżerstwowy med. rada dr. med. Kral wobżiwdżeji, so je Reinhardt pschekhevany, tola khabeje wole. Sstwórdł Schleelein da jemu dobre wobsiwdżenjestwo. Powolanje żo sacžiżny.

Mała khłostańska komora w Budyschinje.

Do rosstory běschtaj pschischloj pjekarički mischtr Franz Herden a jeho podrużnik, mježiekl wuporjedżenje jěnownych koow Gustav Willy Richter w Bjarnaczizach. Noskora bu cžim wjetscha, dokelž bě sche Herden w podrużnistej kwadze mjes żobu a Richterowej maczerju pschedżudom pschiżahał a i tym prozeż k żiwojemu kżiwdowanju wobroczil. Richter běsche Herdena na to dla wopaczneje pschiżahi wobskorżił. Szudniske jednanje pak nicžo pocžeżaseho sa njeho njepschinjeże a żo tehodla sastaji. Herden běsche posożischo Richtera dla jschihiwdżenja wobskorżił. Pschi kwadże je Richter pjecžak Herdenej prajił, so je wopaki pschiżahał a jo do khłostarnje słuschca. — Richter pak to psched żudom prjeseche. Hamtski żudnik w Bjarnaczizach běsche jeho k 30 hr. pjenjeżneho khłostanja abo 6 dnjam jastwa sasudźił. Richterowe powołanje khłostańska komora sacžiżny. Herdena sastupowasche rěcžnik dr. Burkhardt i Ochranowa (Herrnhuta).

Ptači kwas.

Żiwjerczacžu wschě słowjanske ludy hižo psched lětstotkami. Kóżdy po żiwojim waschnju, pschihódżacžnym pak żo jenemu wésternu dżakneniu a pocześcžazenu żiwjedżenju luda. Też ny Łużiscy Serbja, posledni sbytk někdy sławneho luda polobskich Serbow, sakhowachmy żebi tuto sdobne waschnje hacž do dżesnischeho dnja, wobdarujeny nalchich najmjenischich, radujemy żo i nimi w radoscži — ale nebudżesz na tym, so wobschowachmy wózow waschnje, smy jón samo posběhnyli k towarschnemu żiwjedżenju, kiż żo żiwjeczi kóżdolětnje we Lukiskej stolizy. Budnykemu serbskemu towarstwu „Nadżiji" słuscha w tom wożebite pschipólnacže a dżak, to je jón do żiwjenja sudżiło. Kóżdolětnje, żiżom dżesaty ras někto, wożmjeczi jón i prénjotnym programom. Stajnje smy żohożowinje i nimi kważowali, a dżakneje wutrohy pschijimali wschě dary ducha a spomożenja. Tak je żo dopokasało, to krocži żobustawżwo Budyskeje „Nadżije" le żiwojim zyławédomnym wjednistwom na prawym puczu postuża, saruczazym pak sdobom też sdobne hajenje starych waschnjow.

Dżesaty ras chże żiwjeczicž „Nadżija" pracži kważ. Ma bycž potajrim jubilejny. Wubrany porjad sarucži też we tutom lécže żożapołne hodżinki. Hdyż Budyska „Nadżija" a Hornjohórczanska „Łużiza" jhromadnje sajpéwaju, to budże nécžto prénjotneho, dokelż żpéwalymanoscž wobeju towarstwow je khwalobnje snata. Dalschi porjad, jenżasy prénje solistiske mozy i klina nasżeho serbskeho ludu, debi wschitko. Nasch hudżbny mischtr, knjes rjeditar Bjarnat Krawz je we snatej żiwojej lubosczi k posłużnjenju nasscheho spéwanja a towarstwowemu żiwjenja, pschiłubił, posliczicž je jenej żiwojej wubérnej schulerce kraśne sjewjenki. Schtó njeby żebi ważił hjo a jeho ja serbske kulturne żiwjenje smérdaważe hudżbne inwalstwo? Woprawdże, njemóżemy żebi sboro żadnu serbsku koncert bjes jeho wuśnicžnego żobustkowanja myslicž! Haj, wón je serbskeho luda sławny mischtr. — Tutym wubérnym posliczkam pschisamknje bo hischcže żiwjedżenjska rěcž, rybowoża samér a skutk towarstwa a żiwjedżenja. „Ptacžożiż", jenżasy nam wschě drużiny ptacž

„Kajki pokład?" zadźiwa so Zubak.

„Jejo! Jedne kurjace jejo płaći dżensa skoro krónu — husace je trikróć wjetše a pjećkróć żadniše."

„Doniż husyca njedowunjese, doniż wšé jeja njenjese, njeje móżno na jeje smjerć myslić.

„To je prawda," přihłosowaše starosta a znowa so zamysli. Cuješe, zo su wokolnosće zašmjatanišе, cyły případ łoskoćiwiši, dyžli běše Salomonowy; ale wón — Zubak — dyrbi to rozsukać, dyrbi tamneho krala přewyšić.

„Wječor wokoło pjećich přińdźetej na haćenje hata. Strażnik puści husycu na wodu a husyca dyrbi sama rozsudźić, čeja je. Nichtó ju njebudże směć wabić, ani wołać, ani honić; hdyž sama póndże do čejich wrotkow z nahonom wjedźena sama so nuěri, toho budże."

Cyła wjes, hdyž bě to słyšała, wobdźiwaše mudrosć swojeho starosty a so runjewon horješe z wćipnosću, kak cyła zwada skónči.

IV.

Jako zjawna hrěšnica w srjedźowěku bu dwělomna husyca woprawdże předewšém naznamjena ze hańbnym znamješkom, jeje hłowa mjenujcy bu khětro namazana ze smołu, smjerdżatej po kołmazu, na cyły dźeń bu zawrjena pola starosty sama w husacym khlěwje a tam z hłodom a łačnosću tradaše. Nichtó jej ani horstki parjeneho sykanja njepoda, nichtó ani kapki wody do korta njenala, to wšitko so tak sta po rozkazu starostowym, zo by łačna a hłódna husyca z nahonom wjedźena, wšěse nadešła swój prawy domčk a swoju prawu khlěbdawarku... „Wot nas by snadź domoj zasy njetrjechiła, přetož husyca je smjerć hłupe, haj přisłownje hłupe stworjenje, ale zanjeseš ju na haćik, hdźež maju wšě husy z cyleje wsy wuteptane šćežki ze swojich statokow, tam so husyca wšěse dopomni a poćehnje runeho puća do swojeho ródneho hnězda," wukładowaše starosta swój nadrobnje přemysleny plan, podawajo strażnikej zakryty koš z husycu a sam so też poda na puć, zo by zadźěwał wšitkim móżnym zjebanjam a wobsudźenjam.

Na hatowym haćenju bě hižo hara. Yónske tu dyrkotachu a so třasechu ze zymu, rucy skhowachu pod falemi, přestupowachu w mokrym błóće z nohi na nohu, zababjachu so do wolmjanych rubišćow, skoržachu na zrudne časy, na žałostnu drohotu, na njedostatk muki a sadła, na nuzu wo wuhlo a potrelež, zatrašichu so wzajomnje z wojerskimi přehladkami, jako při tym něchtó zawoła: „Hižo ju njesu!"

A hlej! Nadobo wšitka nuza, njedostatk, zyma, staroba zminy so něhdże do njeznateho kraja, wšo bě zabyte, jako by so to wumjetło, a we wočomaj wšitkich błyšćeše jenož jeničke prašenje: „Kak to nětko budże?"

Při hłubokej čišinje postaji strażnik koš na haćenje a starosta poruči: „Tak ju přewróć!"

Strażnik wobhladniwje wotwjaza płachćičku a nahle přewróći koš. Husyca z překwapjenjom zakwiča, přewali so, ale hnydom so zasy postaji na wobě nozy a wjeselo so nad njewočakowanej swobodu, wućehany do wysoka ćežku, prózdnu šiju, rozćahny křidle, zamachota z nimaj mócnje, zo pjerka z njeju lětachu a wětr wobwé cyła zhromadźiznu, złoži jej zasy na khribjet, wobroći so k wodże a pyšna kaž kołp spuści so na hatowu swětlinu.

Ze zadźerženym dychom wobkedźbowaše cyła hromada, kak so husyca zabawi w tej khłódnej wječornej kupjeli. Pomazanu hłowu a šiju nóri do wody, jako hdy by chcyła wotmyć hańbne znamješko na swojim čole, z křidłomaj tołče, zo mazana woda so pjeni a na wšě strony pryska, z pyskom zhrjeba sej pjerje na hrudźi a w podbrjušku, z dołhej šiju hładźi a łoskoce so mjez křidłomaj a hnydom zasy měrnje so wobhlada we wodże jako njewjesta we špihelu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Wohnjowobornistwo.

2. wokrjesk wohnjowobornistwa swjatka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa smjeje żobotu pop. w 5 hodź. we „Krónje" w Budyschinje swoju lětuchu jhromadźiznu, na kotrejż maju wschitke woborny w uniformje a cžapy sastupjene być. Wjecžor w 8 hodź. pschijsankuje żo w „Krónje" swjedżeń 60 lětneho wobstacža krajneho swjatka sakskich wohnjowych wobornow.

Hłowna jhromadźizna dobrowólneje fabrikiseje wohnjoweje woborny firmy Grützner & Fallis w Hajnizach wotmé żo żobotu 4. januara wjecžor ½8 hodź. w fabrikiim hosżenzu. Knjes komandant Kasper smědżidźe poznje wopytanu jhromadźiznu powitacž. Po pschecžitanju protokola posledniseje jhromadźizny pschepodloži pokładnik lětne sličbowanje. Dothody wuseżinja 750 hr., wudawki 650 hr., so 100 hr. we pokładni wostanje. Wobora ma pola firmy nalutowanišku knižku z 253 hr. Pożnjertna pokładnja wopschisa 130 hr. Pschi pruhowanju żo sličbowanje jhwali a pokładnik wużiwobodźi. S lětneje rosprawy, kotruż komandant poda, bě żpóznacž mnohe dżiwa w minjenym lécže. Woborje pschisłuscha 30 aktiwnych a 5 cžestnych żobustawow a 1 pażiwny. Pschi nowowólbach żo wschitcy woborniżi, kiż maju nékajke sastojnstwo, sahwołachu a wólbu dżaknje pschijachu. Sobotu 18. januara woimjeże żo hodownu żwjedżeń se żwójbami. Wobora krocži lětha do 50. léta żwojeho wobstacža.

Dobrowólna wohnjowa wobora we Warnoczizach pola Wjelecžina żeńdże żo njedżeli popołdnju w „Serbskej gruchcže" k żwojej hłownej jhromadźiznje, na kotrejż żo też gmejnżki sastupjerjo a hościo z Demjan wobhżělichu. Po powitanju knjesa wopalneho direktora Heidricha podachu żo wschelake praktiske pokiwy sa sadżerżenje pschi wohnjach. Na to wotměchu żo wólby. Lětna rosprawa pokładnika, so je wobora stajnje żwólniwje k pomocy hyła. S rosprawy pokładnje wuthkadżeche, so je wobora njeběżwajcy wulkich wudawkow żłutniwje i pjenjesami wobkhadżała. Wopalny direktor bale wojjewi, so móża wobornižu, kiż do nuły pschińdu, pjenjesy sa nišku dań abo bjes danje dostacž. Pschi spočatku żwiećowanjow w nalécžu ma żo wożebje na najwyschschе stojaze twarjenje dżiwacž, so by żo cžiścž wody w hydrantach wuthrowała.

Dobrowólna wobora w Tužicach wotmé posledniju njedżelu stareho léta i bohatym wobdźělenjom żwoju generalnu jhromadźiznu. S lětneje rosprawy wuthkadże še, so buchu w sanżdżenym lécže tżi wobornižy wusnamjenjeni, jedyn sa 10 lětnu, jedyn sa 25 lětnu a jedyn sa 30 lětnu njepschetorhnjenu aktiwnu służbu. Na konzu léta mějesche wobora 88 żobustawow, 59 aktiwnych a 29 pażiwnych. Po wólbach żo postaji, so ma być 30 lětny jubilejski żwjedżeń 22. februara. Po pschijeću dweju nowoju żobustawow żo jhromadźizna skónči.

Husyca.

3] (Pokračowanje.)

Hodźijka dobrowólna wohnjowa wobora wošwjeći sańdźenu njedźelu pola Cigneroweje hwoźi 48. sakoženišći žwjedźeni, kotrejž wješenjenje žylnje wopytachu. Tež sastupjerjo žuždobnych woborow běchu přichitnili. Program polskeje konzertne kruchi, dale hyšny z nałožedowanjom knjeza wuczerja Wachsa. Na žwjedźenju buchu knjeza Michałk, Lišch a Ramsch sa 30 létnu słužbu a knjeza Pětsch, Pawlik, Rjenč II. a Schlenkat sa 10 létnu słužbu wuznamjenjeni. Swjedźeń so rjenje z rejemi skónči.

Swoje 25 létne wobstacje wošwjeći sańdźenu žobotu dobrowólna wohnjowa wobora **w Hornim Wujězdźe.** Přichitnuny bě mjes sastupjerjemi wokolnych woborow też wokrejšny sastupjeć Fischer z Bitkopiz. Też cjelnych hosći běšche jo mnoho sešcho. 15 hišćece aktiwnych sałožerjow dosta cjelne znamjenišćo krajneho hwizdka sa 25 létnu słužbu, 2 dobrustawaj diplom sa 20 słužbnych lět. Jubilejna wobora dosta wot druhich woborow a wjesnych towarstwow nahladne pjenježne dary. Bohaty porjad žwjedźenja skónči jo posłže w nozy a njedźelu sešdźechu jo woborniši we wušćipnu kruhu k hosćinje a rejam.

Hbjelšćanska dobrowólna wohnjowa wobora wotmě sańdźenu žobotu pola Libigez swoju 50tu létnu zhromadźiznu. Knjez Jeremiaš-Hbjelšćanšćeho přichitachu jako aktiwneho hobustawa a tak du kapała bohužela. W sańdźenym lěše wobora 9 kročj k wohnju zhwatałše. Přichi wólbach jo sastrowšachu hobustawy, kiž mějachu po wustawkach wustupiš.

M. N.-N.:

Słowjanske žony so organizuja . !

Młodne Słowjanstwo mócnje pokračuje a so rozwiwa. Tež słowjanske žony nocheedźa wostać zady, hdyž mužowje so dobywaju do předka. A bě to dawno hižo trjeba! Nětk skónčnje je so tež dozałožiła mócna organisacija słowjanskich žonow.

W bližšim času, 3. maleho rózka wotměje so we Prazy wulki wšoslowjanski zjězd žonow. Přihotowacy komitej zwoła na tón zjězd ze sćěhowacej resoluciju:

„Zwjazk słowjanskich žonow" je organisacija, kotraž zjednoća kulturne, hospodarske a socialne prócowanja žonow, zdobom spojenja organisacije a jednotliwe wosoby ze zamérom wzajomneho spóznawanja a zbliženja wšitkich słowjanskich žonow. Sydło zwjazka je Praha, tola ma zjednoćenje sobustawy a sobuskutkowace organisacije we wšitkich krajach.

„Zwjazk słowjanskich žonow" wotwodźuje swój spočatk hižo z l. 1848, hdyž so w Prazy założi „Towarstwo Słowjankow", kotrež po krótkim wobstaću rakuska wyšnosć rozpuści.

Hesło zjednoćenja słowjanskich žonow zjewi so znowa w l. 1909 w Pólskej, w l. 1923 w Romje při přiležnosći mjezynarodneho zjězda zjednoćenstwa za runoprawosć žonow, w l. 1926 w Prazy při składnosći wšoslowjanskeho sokolskeho zlěta a w l. 1927 při wopyće Američankow w towarstwje „Jednota českich damow" w Prazy. Tehdy hižo spytachu zjednoćić wšě słowjanske žony k zhromadnemu skutkowanju. W l. 1929 dóńdźe skónčnje k zjednoćenju jednotliwych słowjanskich organisacijow. Zjednoćichu so potajkim: „Jednota českich damow" w Americy, dale słowjeńska organisacija: „Živena", praska organisacija „Češke žónske přemysłowe towarstwo," klub amerikanskich žonow w Prazy, zwjazk „Vesna" w Prazy, „Československo-ruske zjednoćenje" w Prazy, „Bizans" w Běłohrodźe a wjele druhich.

Z organisaciju sobu skutkuja: „Koło serbskich sotrow" w Běłohrodźe, dale juhosłowjanskej kole we Zahrjebje a Lubjani, kaž tež ruski „Češwjeny kříž" w Nicy.

Kontakt so nawjaza ze „Zwjazkom zemjankow" we Waršawje, z „Towarstwom ludowych šulow, kaž tež ze „Zwjazkom narodnych žonow" w Krakowje.

Mjez jednotliwymi sobustawami noweje organisacije su tež wuznamne wosoby ze słowjanskich žonow.

Zamér „Zwjazka słowjanskich žonow" je zbliženje wšitkich słowjanskich žonow, na zakładze zhromadneho kulturneho, hospodarskeho a socialneho skutkowanja za zakjorjowanje swojorazneje słowjanskeje kultury a hajenje słowjanskeje narodnosće. Pod resoluciju namakaju so sćěhowace podpisy:

B. Smolářowa-Čapkova, předsydka, Zorka Hónorkova, zastupjerka za Juhosłowjansku, Stefanja Landyn-Chrzanowska, zastupjerka za Pólsku, Měranka Lešawic, zastupjerka za serbsku Łužicu, M. Sisova-Stefanova, zastupjerka za Bołharsku, Wjera Wergunowa, zastupjerka za Rusku; sobustawy komiteja su: Ekaterina Wadina, prof. Jirka Karasova, Mila Kralovcová, Kleopatra Assejewa, M. Hellmannova, Ana Kettlerová, Ana Kutinová, Berta Mázlova, Hedvika Pavlicková, Ana Pechová, H. Potuckova, Eugenija Rjabikowa, M. Uljanicka, M. Uvarová.

Witamy z radosću fakt, ze skónčnje też słowjanske žony su so zorganisowale w krutej organisaciji. A za naše serbske žony je tole khutne napominanje a žadanje, zo njebychu so stronu měle, hdyž słowjanska žona zwoła k zhromadnemu skutkowanju.

Nimamy pola nas bohužel hišće žónskich organisacijow, haćrunjež jich nuznje trjebamy, zo by też serbska žona zaměrnišo a wědomje dźěłała za swój narod. Bóh dał, zo z rjadow našich statnych Sokolkow nam postanu serbske žony, kajkež sebi přejemy. Ale to nam njedosaha. Serbska žona dyrbi so zorganisować a dyrbi so hórzy zorganisować. Hdže je ta serbska žona, kiž tutu wěc do ruki wozmje!

Započatk małeho rózka so wotměje w Prazy wulki zjězd słowjanskich žonow. Serbska žona tam njesmě pobrachować!

Wobročimy so na naše serbske žony a knjeńny, zo bychu nowu mysličku libanja słowjanskich žonow zaponadnyle a tomu je trěbne, zo w bohatej ličbje so wobdźěła na wšoslowjanskim zlěće w Prazy.

Sorbowka, budź na straži, hdyž twój narod će trjeba!

Hospodarski rozhlad.

Schadźowk 9. wulkeho rózka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,184	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt .	20,38	100 českosł. krónow .	12,38
100 šwajc. frankow .	81,12	100 franc. frankow .	16,445

Na **Barlinskej kursy** wožiwjenje pschiběra a kursy žitwischo postupuje. Žiwje postupowachu też kursy rentowych a dołžnych lisćinow.

Na **produktowych wikach** bě pschcza hischće mało žiwjenja. Tola pokasowachu so znamjenja **wožiwjenja za pozdźische termije.** Sa hotowe forno rózka a wowsa **15 pj. powuschćischtaj.** Dowos bě jara znadny. Sa nowy tydźeń **stuschćischtaj.** Dowos bě jara znadny. Sa nowy tydźeń stunak

w Barlinje:

pschenizy 12,25—12,35 hr., rózki 8,07½ hacź 8,12½ hr., jećmjenja nałětnjeho 9,35 hr. hacź 10,05 hr., nałuńskeho 8,25—8,65 hr., wowsa 7—7,65 hr.,

w termińskim wikowanju:

za měrz: pschenizy 13,20—13,27½ hr. a rózki 9,17½—9,25 hr., wowsa 7,92½ hacź 7,95 hr.,

za měrc: pschenizy 13,80—13,87½ hr., rózki 9,65—9,72½ hr., wowsa 8,30 hr.

Wćerawiše płacišiny z Drježdźanskich witow.

Žiwe kaćki 5—6 hr., kury stare 3 hacź 5 hr., młodźicki 3—6 hr., sarčana pjerina po punce: huby 1,35 hacź 1,50 hr., kaćki 1,50—1,60 hr., kury stare 1,30 hacź 1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., holcje schtuka 80 hacź 120 pj., vhy po punce: farpy 1,40 hr., linty 2,20 hr., schćawk 1,30 hr. Jabluka 10—20 pj., kruschwy 30 hacź 50 pj., wunuzky 50 pj., mjed 1,50—3,50 hr., běrny zentnar 4—4,50 hr., punt po 5—6 pj., rózičkowy kał 40 hacź 45 pj., seleny 15—20 pj., hydrozity 0,40—1 hr. a cjemjeny 15 pj., běły 8—10 pj., wlóšći 15—20 pj., kulerawa 10 pj., krut 80—100 pj., selerij 15—60 pj. a šołotej 15—30 pj., jedźna loboda 25—30 pj., morchej 10—12 pj., zybla 15 pj., karoty 10—15 pj., kjapały kał 13—15 pj., butra 2,20—2,30 hr., jeja 18—20 pj.

Pschijtajeja:

Wuczownika pjekarskeho, Łahoda w Budyschinje, Zyhelnika haša 21.
„ pjekarskeho, Beier w Lubiju, Nikolaiska haša cźišło 3.
„ kowarskeho, Keil w Dažinje.
„ pjekarskeho, Grosa w Kulowje a Kleiner we Wětej Wodźe.

Hołzu do domu, Wulericzej pjekarnja w Kamjenzu.

Na pschedań:

Krowa wyšokošnjećelna w Krakezach 33.
„ wyšokošnjećelna, Jan Kowalik we Syrjejach.
Byčk, horni dwór w Pschitschezach.
Wosy, rěbrowany a dešowany, fóri, jědźadła, kjećawa a druhi hospodarski grat, Nowak w Tyšebinje.
Sofa, ležo z matrazu a bjifej w Běłej Wodźe, Mužakowska dróha 511.
Tšešnje zwrće a ljeśnja popa, Körner w Hródku, Drježdźanska dróha 37.

Ssudnišcy na pschešadźowanje
pjatk 10. wulkeho rózka 1930

w Brěsni pola Kamjenza w hosćencu „K żelezniży" dop. w 9 hodź.: klamańske blido a polza,
w Bitkopizach na šudnišiwe dop. w 10 hodź.: wschelake meble, klawěr, wanja, kupaza wanja, zentrifuga, wschelake maschiny, šonjazy cźapnik, debjerki, kuchi a wobraz,
w Patowje w „Herbikej gryschće" dop. w 11 hodź. kožuchowa pschacla a bronzowa postawa,
w Bórku pola Wojerez w hosćencu dop. w 10 hodź. kruwa,
w jamje Brigita w kantinje dop. w 11 hodź. žonjazy mauł,
w Bjunju w hosćencu pop. w 3 hodź.: schrotowanišći mlyn a wschelake maschiny, schtyrcźcany kamor, zentrifuga we blido, pila,
we Łaji we Scholeźij hosćencu w 11 hodź.: wós, šwinja a schijaza maschina, motorske koło.

Ssudnišce pschešadźowanje ležownosćow.

Ležownosć, kłaka, nětkdže 3½ kórza wulka, šulschaza jendźelej Kurtej Albinej Paulschej we Lupoji, hódna 677,20 hr. Na pschešadźowanje pschidźe schtwórk 27. februara 1930 dop. w 11 hodź. w Budyschinje na šudnišiwje, sitwa 141.

Drjewowe nakazanje

njedźelu 12. januara 1930

pschi Hródkowskej dróży pop. ½2 hodź.: palne drjewo a walćzana,
na Wuhlečanskim w šafupje 27 pschi żelezniży a Hórnjeńskej hranizy dop. w 9 hodź.:
200 mtr. brěsowych a chójnowych kulmchow,
12 tlumpaczkow a walćzana,
na Dźěłowsko-Kwetanečanskim rewerje w Hornjej forsće dop. w 9 hodź. chójnowe hromady a walćzana, hromady wuježdźeneho drjewa a walćzana,

tuntoru 14. januara 1930

na Jitrowskim rewerje pschi Wóšliczanskej dróży dop. we 9 hodźinach:
64 metrow žylnych dubowych schćěpcow,
32 hromadow dubowych halojow,
8 metrow chójnowych kulmchow.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.: Dowos je šnadnischi, wiki žiwische a płacišiny šaho šmužene.

Dop. 3/12 hodź.: Naž pšched hodźinu, płacišiny šo dale pojschdnuja.

Płacizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, howak 100 kg. Płacizny po złotej hriwnje.

	8. 1.	7. 1.		8. 1.	7. 1.
Pšenica	245-247	245-257	bunv	18-20,00	18-20,0
rožka	161 162	162 163	woka	22-25,00	23-25,0
naz. jećmjeń	—	—	módre lupiny	14-15,00	14-15,0
nal. jećmjeń	165-173	165-173	žolte lupiny	17-18,00	16-17,0
wows	140-153	143-154	seradella	—	—
kukurica	175-175	176-178	raps, wozuk	17-18,20	18-18,0
pšenč. muka	21-35,25	29-35,25	rany wozuk	23-23,60	23-24,0
rżana muka	22-25,75	22-26,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	10-11,00	10-11,00	běrnj. kruski	14-15,10	14-15,0
rżane „	9-9,75	9-9,75	syno, 50 kg	3,10-3,70	3,20-3,8
raps	—	—	rżana sloma	1,40-1,60	1,30-1,5
hrdch, Viktor.	29-28,00	29-38,00	pšenč. „	1,30-1,40	1,25-1,4
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,35
plahuski	—	—	jećna „	1,20-1,30	1,20-1,30

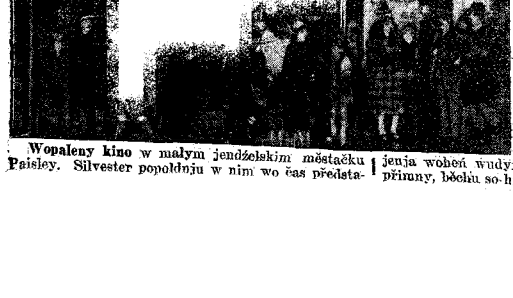

Wopaleny kino w małym jendźelskim městačku Paisley. Silvester popołdnju w nim wo čas předstajenja woheń wudyri. Jako wohnjowa wobora zaprimny, běchu so hižo 72 dźěći zadusyle a 150 zranile.

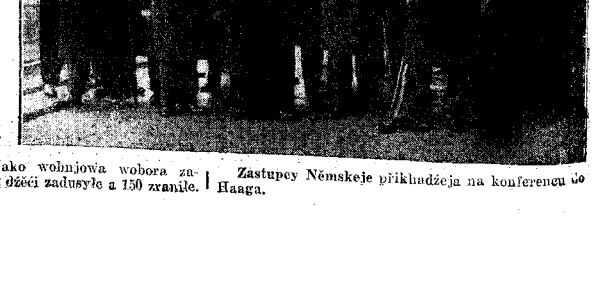

Zastupcy Němskeje prikhadźeja na konferencu do Haaga.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnika 1.51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiličerni, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 8 — Budyšin — Pjatk, 10. januara 1930 — Bautzen — Ročnik 89

Rozsudźenje wo moratoriu.

Wadźenca mjez francowskimi a němskimi wotpósłancami w Haagu.

Sćrjedu bě w Haagu dźeń wulkeje napjatosće. Franzowski ministerski pśedsejźda Tardieu bě wutoru franzowskim nowinarjam powědał, so **Němcy nimaju po dadźu žanehu dowěrjenja k žebi žanym, a jich waschnje, pśiwjazanje sabo žo wuwinuwš, dyrbi dwělowanje sbudźiś, hač žu powschitkownje k jednanju kmani.**

Tardieuowe słowa žu Němcow, kótaž wo nich shonichu, hłuboko rosbórichu. Žadachu, so bychu žo wrośiśe a hrožachu žamo je „ześěhowkami", to rěka, Němcy chcychu konferenzu wopuśćiś. Gdyž bě žo mjes Franzowsami a Němcami dołho jednało, Tardieu wosjewi, so žu nowinarjo jemu wopak rozumili a so njeje na žane waschnje chcył Němcow rśichwdźiś.

Pśichcyna k tutomu podawkej bjes dwěla w tym leži, so maju wěricelśke mozy sacźuce, **so maju njewěste a žłabe němśke wotpósłanstwo pśed sobu, kótrejž žo njepśichilowanemu pśezidenta němskostatneje banki boji.** Wěricelśke staty běchu wot wschego spočatka k jednanju z mjenjenjom pśichilne, so je Schacht njepśirunowanymi němśi rhežor, a wschelake podawiny pózdnich dnjow žu tole mjenjenje pola wěricelśkich statow hišće pózlinike. Tak bě dr. Schacht wosjewił, so do 12. januara do Haaga njepśichiźe, hač runje jeho němśay wotpósłanzy dla śwadźy, hač maju žo němśke kśene płaćenja śrjedź abo na tóngu měśaza płaćiś, nusnje trjebaju.

Póbła teho je reparazijski agent Parker Gilbert do Haaga pśichichoł. Wón je žo z Tardieuom a jendźelskim finanzným ministrom Snowdenom źiwje wo dr. Schachtowych wotmyślenjach rośmolwjał. Schacht pjeca wot Youngowego plana za Němcy ničo dobreho njewopčakuje a ma z najmjeńcha wjele na nim wustajiś. Najpśiwótny chce žo wón pśichi wuradźenjach wo wustawkach za internazionalnu płaćejsku banku wobdźělić, kótaž śmjeje němśke płaćenja mjes wěricelśke staty rosdźělić.

Franzowsojo měnja, so žo **wojowanje wo Youngowy plan hakle po Schachtowym pśichiładźe sapóčnje.** We tymle měnjenju žu žo Franzowsojo se śledowazym podawkom pozwólnili. Gdyž měsjeche žo sawod sa skónčne srěčenje sestajeć, kótrejž dyrbi žo w Haagu podpisaś, sastupjerjo wěricelśkich statow žadachu, so bychu žo kšowa: **dospołna a skónčna wuprawa reparazijskeho praschenja** sažunyke. Němcy sapóśłanzy žu žo pjeca pśheciwo tomu pśheciwili. S teho žu sastupjerjo wěricelśkich statow žudźili, **so Němcy nochcedźa Youngowy plan jako skónčne wuzinjenje pschipósnaś, dokelž Schachtowe ménjenje wo tym njesłuscha.**

Namjet Francowzow pśeciwo njepłaćenju reparacijow.

Sćrjedu popołdnju žu Franzowsojo němśkim sastupjerjam namjety pschepodali, z kótrymiž chcedźa so pśheciwo sćěhowkam njepłaćaćenja reparazijow sawěsćiś. Po nich ma žo wozebity wuběrk internazionalneje banki za pschepytanje a pozwólenje němśkeho njedopjelnjenja Youngowego plana pśed Haagskim žudom połožiś.

Jeli so Němcy potom za winowatu spóznaju, so je Youngowy plan tranił, dyrbja so najpśódy hospodarske a finanzne naprawy pśheciwo Němcej nałožiś. Jeli so by móžne němske nazionalistiske knjezeństwo Youngowy plan wupowědźiło a rozbiło, by Franzowska po Versaillejskim srěčenju prawo měła, Porheinsku sašo z wójskom wobsadźiś.

Rozsudźenje wo moratoriu.

Sastupjerjo wěricelow žu žadali, so ma Němska moratorium, to je cźakanje na němśke létne płaćenje, jenož z wěstymi wumělenjenmi, na pschikład dla hospodarskeje nusy namjetowaś. Tole žadanje žu němśay sastupjerjo rasnje wotpokasali, na to pokasujo, **so žo lědma instanza namaka, kótrejž by móžno było, njestronišay šwejćiś, hač dla hospodarskeje nusy Němska moratorium sa płaćenje reparazijow trjeba.** Tajki rozsudźazy šud by najšerje dołho dźěłał. S tym žo njeby samyślł moratorija, so by žo Němska hnydom z nim wołožiła, mohł dozwóliś. **Na to so Němskej prawo pschipóšna, so šmě žama a bjes kóždeho mjeńšerjenja rozsudźaś, hač chce prawo, moratorium namjetowaś, wuzjeś abo niz.**

S němśkeje strony je žo k tomu pschispomniło, so budźe Němska płaćejśći moratorium jenož žadaś, jeli so je zyłe hospodarske połoženje wobrożene abo jeli so nowa inflazija hrosy.

Płaćeńske termije njejsu so hišće dojednale.

Wěricelśke staty žadaju, so ma **Němska reparazije kóždy 15. dźeń měsaza porjadnje płaćiś. Wone pak dyrbja so hakle 30. kóždeho měsaza mjes wěricelow rozdźělić.** Wot 15. hač 30. dyrbja płaćene sumy w internazionalnej banzy ležeć. Dań tychle 15 dnjow dyrbi žo k wurunanju wudawkow internazionalneje banki nałožiś.

Jendźelski minister Snowden praji, so žo płaćenje 15. dźeń kóždeho měsaza, z čimž žo Němska wo 12 miliionow hriwnow dale wobcześći, njehodźi pscheměniś. Němcy pytaju z pschepokojenjom na tónu měsaza swoje létne płaćenja smjeńšiś. To žo njemóže dowoliś.

Němcy žu tole žadanje wotpokasali. Němski finanzny minister Moldenhauer praji, so žu němscy wězynnistojni płaćeńsku terminu na 30. kóždeho měsaza postajili.

Bancyne wudawki dyrbja wěricelske staty zapłaciś.

Němski finanzny minister Moldenhauer, kótryž němśke stejńšćo z wurjadnej wótrosću sastupowasche, namjetowasche, so bychu prezidenta Pariskeje reparazijskeje konferenzy **Owena Younga jako njestronišeho w tymle praschanju žiwscheli.**

Napschećiwna strona tónle namjet wotpokasa, žo na to sakózuju, so žo njehodźi, jeneho wonka stejaceho jako rozsudźaceho žudnika powołaś. S tym by žo pschewjele cźasa zhubiło.

Dokelž němcy wotpósłanzy na tym wobstachu, so ma žo hakle 30. kóždeho měsaza płaćiś, žo wo tutym praschenju njehodźeńske dale jednaś. Tohodla žo pobjedźenje pschetorhny.

W privatnym rosrěčenju ljes němśkim šwonkownym ministrom Curtiusom a franzowskim finanzným ministrom Tardieuom, dale njes Moldenhauerom a Snowdenom žo tale wobcześćenosć na tajke waschnje wotku, so ma žo praśicenje **płaćeńskeje termije na tónu konferenzy wotstorcźiś.**

Němskostatna rada zapalkowy monopol pśijała.

Němska statna rada je schtwórtk zapalkowy monopol dołho rospominała. Na knjezeństwowej pschedsedy je žo jenož pśemjenjenje pschijało, so ma žo konsumśkim towarstwam město 22 000 kašćezkow jenož 10 000 kašćezkow pschewostajiś a so ma płaćiśna 30 pjenjezkow sa tyšk jako nawjetšcha płaćišna płaćiś.

Schkodowanje Pruskeje pola Raiffeisenskeje banki.

Pśched Raiffeisenskim pschepytowańskim wuběrkom pruskeho žejma žu schtwórtk pschekupcy Uralzeowa pschekhitschcheli. Pschi tym je žo świeźiśko, so je pruski stat z wobchodami Raiffeisenskeho towirstwa wo 60 miliionow hriwnow schkodował.

Skitanje podružnikow hač do léta 1932.

Němska statna rada je schtwórtk knjezeństwowej pschedłosy pschihłosowała, so mataj žo němśki podružniski sakoń a podružnikow schkitaźy sakoń hač do junija 1932 podłožiś. Wobaj sakonjej bychtaj létša 1. haprleje wotbźałoś. Wuběrki žu podlěschenje wo jene léto a druhe postajenja wotpokasałe.

40 Stahlhelmarjow w Oberhausenje zajeli.

Sćrjedu popołdnju žu sastojnizy politiskeje policije we Osterfeldu pola Oberhausena 40 Stahlhelmarjow sajeli, kótiž žu žo w uniformje z bubnarjemi pschi khowanju jeneho veterana wobdźěliki. W Porheinskej a Westfalskej je Stahlhelm sakazany a rozpuśćejeny, njedźiwajcy teho pak běchu jeho bobustawy pschi pohrjebje sjawnje w uniformje žo pokasali. Gdyž bě policija mjena sajatych sapiźała, je jich sažo puschćiła.

Oberhausenski policajski presidium je wo podawku śledowaju rosprawu podał: 8. januara žu žo w Osterfeldu pschi khowanju jeneho něhdyšeho Stahlhelmoweho bobustawa bobustawy něhdyšeho Osterfeldskeho měšineho wotdźělenja sakazaneho Stahlhelma na čole z bubnarskim korpsom do cźaha žo sestupowschi w uniformje wobdźělile. Na wróśopuću z pohrjebnišća žu pschi Sterkradźej drósy tychle wobdźělnikow, dokelž běchu žo pschećiwo rospuschćezemu wukazej pschećelchi, k Osterfeldskemu policajskemu rewěrej dowjedli, so bychu žo jich personalije zwěsćiśe, a na to žu jich sažo puschćiłi. Hudźbne instrumenty žu žo sebrale.

Hara w Barlinskej radnicy.

Pośledńja zhromadźizna Barlinskich měšćanskich sastupjerjow bě žo z wulkim wrjeskotom skónčiła a schtwórtkowa žo z wulkim ropotom sapoca. Kommunist Pieck žebi žadaśe, so by žo policija z radnicy wotstronita. Nazionalni socialistojo běchu policajske schkitanje žadali, dokelž žo je strony kommunistow wohrożeni cźuchu.

Měšćanski radźićel Richter wotmołwi: „Mi njeje znate, so ju nazionalistiśi socialistojo wo policajske schkitanje žadali. Mamy pak za nuśne, so žu policajstojo w radnicy pschitomni, so njebychu měšćanscy sastupjerjo po cźełe a žiwjenju wohrożeni byli. Na to wulka hara nasta.

Kommunistiske demonstracije w Altonje

W Altonje měšćanscy sastupjerjo schtwórtk wo kommunistiskim namjeśe na pschihłowenje wozebiteje podpjery za dźěłonjemjerjow jednachu. So bychu tónle namjet podpjerali, chcyše nětkle 1400 dźěłonjemjerjow pśched radnizu pschićahnyś. Policija pak cźahej demonstrantow puć sastupi. Gdyž tuchi widźachu, so žo njemóža pśhes policajstwo pschehodowaś, do nich kamjenje mjetachu. Na to policajstojo ludowu cźrjódu z gummijowym klumpachom rozjednachu.

Žana parna łódź „Ludendorff" wjacy.

S druhimi łódźemi łódźerńje Huga Stinnesa je Hamburgsko-Amerikanska cźara też parnu łódź „Ludendorff" pschewjakała. Pśched nětkrotym cźasom je na to general Ludendorff pola sarjadnistwa Hamburgsko-Amerikanskeje cźary žadał, so by ju łódź, kótaž jeho mjeno nješe, pschećhesła. Dóndże k dźěłchenju wurěcźowanju, kótrejž je žo nětko z tym skónčiło, so je parna łódź mjeno „Mecklenburg" dostała. Ludendorff sam je w organu Tannenbergskeho zwjazka, kótryž wón wudawa, prajił, so je parna łódź w tajsim njeporjedźe była, so njeje jeho mjena hódna była. Hamburgsko-Amerikanska cźara pak je łódźełka, so žo łódź runje tak w rjedźe dźerži, kaž wschě druhe łódźe. S derje wobhonitleje strony žu prajili, so je z woprawdźitej pschićiwu Ludendorffoweho sijejińcźa to było, so je jena łódźina jeźina charta Hamburgsko-Amerikanskeje cźary we swojim wudebjenju drje sašełkowane, tola jašnje spóznajomne „swobodomurjećke znamjo" pokałała.

Kónc knjezerstwowje koalicije w Awstriskej?

W Awstriskej žo poměry k rostorhnjenju žo knjezeństwowje koalicije chileja. Korutanjo a delnjoschtyrjo Landbund tworjazy ratarjo, kótiž žo z wopredka prěni we knjezeństwje a parlamentu za domowinste woboru wupraśichu, žu žo nětko z nimi dopołnje rosešli a kóždu politiku wotpokałaju, kótraž by pod wlíwom teiele. organizazija stejała. Pschipowědaju, so plany za revizijo wustawy zaćišnu, kótrejž je w znatej rěcźi w klubu pschesćišnjansko-socialnych gmejnskich starschich pjedawschi swjazkowy kanzler dr. Seipel pschipowědał, a w zamjenej kommiziji, postajenej z jich pośłednim sjesdom wschě cźiny domowinskich woborow pschepytuja, wozebje po stronje wukrajneje politiki. Landbund nochze dale politiku pschesćišnjanskich socialnych z kśišćanskim domowinskim woborow podpjeraś. Teź we wulkoněmskej stronje pokasuje žo hyšće hibanje pschećiwo Wiinskemu wjedźenju strony a jeho bobudźelu z druhimi stronami knjezeństwoweje wjetschiny, wozebje we wězy pschisłuchanka za nowiny.

Krizak „Edgar Quinet" zhubjeny.

Hawaika powěsćenja z Orana powě, so je położenje kśižaka „Edgar Quinet", kótryž je do skały sawadźił, kritiśe. Mutoru je hižo woda pśhes łódźinu jadni dźeł plutśaka. Dla wyšokožołmjatego morja je kóžde wutkowanjśe dźěło a kóždy połypt, material z łódźe wutkowaś, njemóžne. Dokelž je za nóz žyłny wětr pschipowědźeny, maju kśižaś za zhubjeny, a licźa z tym, so žo bórzy w žołmach zhubi.

Schtwórtk rano je žo kśižaŕ „Edgar Quinet" potepił. W lěcźe 1907 bě žo wón na morju puschćił a pośledńje

kta jako schusika ródź fkuźesche. Hakke w poślednim czaju je fo f wulkimi wudawkami f najnowschimi pschipravami wobstorowat. Won bé 150 metrow dolhi a 21½ metra schkroti a mésesche tfi maschiny, f kotrymiź mózesche spéschnosć 24 fukow fa hodźinu dospicć. Wobstadka bé 900 muźi fpéna.

Elektriske kanony.

Nowa bróń je fo pjeca w Francowskej wunamakala, kanona, kotraź fo f elektrikfej mozu wotstéluje. Nadrobnosche tchole wunamakanja fo wéfo potajeja. Konstrukzija nowcje kanony je pjeca jednoricha dyźi stareje. Nowa kanona pjeca nimo méry daloko tséla.

Francowsko-italske namjezne bronjenje

Sozialistiski sapósłaniz Paul Boncour je jako pschedsyda fwonkowneje komnisije depurkirske kamory póndźelu do Nizzy pschijél, fo by nowe wobtwjerdźenja pschi franzowsko-italfej mjezy dohladowal. Tam staj jeho méstny kommandant general Barv a schef generalneho stoba 29. divisije powitafoj. Po rosprawje „Humaniteje" fu wobtwjerdźenje dźeła pschi mjezy hizo daloko dokonzane. Strategiźy ważne dróhi fu rosscherjene, forty nowozósnje pschetwarjene a wiźace granizy za transport munizije pschipravjene.

Italfki anarchiftow w Nizzy fajeli.

Kaź fo Parizfkemu „Journalej" f Nizzy powé, fu posledne dny f najwjefschim potajenjom schtyrjoch italfich anarchiftow fajeli, na kotrychź tukaju, fo fu fo pschi attentatach pschi Cote d' Azur wobdźélili.

Beseđowskeho w Moskwje zasudźili.

W Moskwje je fyedu wyfschi fud kommunistiskeje unije nébduschneho póstanjzowowho radźicela Beseđowskeho w Parizu fudźi. Najwyfschi fud stawy rěcnik wobstorźene pismo cytasche, w kotrymź fo Beseđowskemu porokowasche, fo je 15 270 dollarow statnych pjenjes pschechichnił a fo dospołnje na stronu njepschećelow kommunistiskeje Ruskeje ftajił. Hdyź bechu někotrych fwédkow pschesłyscheli, statny rěcnik pschećiwo Beseđowskemu dla pschechichnjenja statnych pjenjes dźesaćej lét jastwa f pschimótfejenoslivej jenotliwej jatbu namjetowasche.

Pschifpomnicź ma fo, fo fu Beseđowskeho pódła khłostanja, w prozeßu napokoźeneho, wo wobsamknjenju pschedsydstwa wukonjaneho wuběrka k fmjerći sasudźił, dokelź fo tódy ruski sastojnik, kotryź we wukraju pschebywa a fo zapowéduje, fo do Moskwy wróćiź, kamo wot fo k fmjerći sasudźi.

W założenju wuźuda fo praji, fo je knjeżeństwo dwóźzy spytało, Beseđowskeho pohnucź, fo by fo do Moskwy wróćił, schto pak je Beseđowski stajnje wotpokasał.

Aman Ullah njeśmé fo do Afghanistana wróćiś.

Kral Nadir je sastupjerjow wschelakich spłakow we audienzy pschijał. Tuźi wobsamknychu, fo fo Amanej Ullahej na zadym pad njeśmé dowolić, fo do Afghanistana wróćiś.

Zakhadźenje kommunistiskich ćŕódow w chineskej provincy Fukien.

Banda kommunistiskich rubježnikow je pódźelu wobdźélnikow offizialneje hofćiny, kotraź je fo w méschczanskim twarjenju w méścy Fuczou wotmeła, z namérjenymi brónjenmi musowała, so bychu fo poddali, jich wunjasała a jich do sajeća wotwjedła. Mjes woporami bu tež wyschschi roskasowar chineskeho wójnskeho kódźiwa a ziwilny gouverneur provinzy Fukien, general Fanschuczuan, a pjeć druhich fobustawow fukienskeho provinzialneho knjeżerstwa. Gouverneur Fanschuczuan fo někto jako sastajenz na njesuatym méstnje ftrażnje a druhi zajeći fu fo do njesnateho méśina pschi rězy Minkian wotjeli. Kommunistiske wobronjene ćŕódy, kotreź fu febi mjeno „ludowe wójfko" narjeke, trascha f rubježnistwom hizo dołhi czaj provinzu Fukien, tola póndźelnischi czin je dotal jich najtyrbolischi kuź byt.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 10. januara 1930.

— Wo **wjedrje**. Wječera wjecor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +4, thermometer w nog. —1. Wubladny na pokhmurjen: njebjo. Wětrojte wjedro w Europje je fo po ménjenju wjedratnjow pominyło. S krótkeho wjecora je fo czophlischi wětr do fjewdźenje Europy dobył, kiź je pomrócenje pschinjeśi. Najźerje pak tak rucze hlischeze k deschczam abo fnuhnam njedóńdże, dokelź wětr dźensa fafo f krótkeho ranja buźe. — Juźe hobotu fchadza fłónczko 8,10 hodź. a khowa fo 4,07 hodź. Méśaczk fchadza julfe popołdnu 12,36 hodź. a khowa fo rano 4,12 hodź.

— **Paduschtwa:** **Pokradnjene** bu f nutsdobywanjom **w nozy** na 8. 1. 30 w Ryschnowje: 1 jaśnoschery **wolmjany** **léćny wobleć** f *jaśnoschérym podschiczom*, 1 *cźorny towarschnoschny wobleć*, 1 *por cźémnobrunnych* muźazych schnurowanskich cźrijow, 1 gumijowymi pódu-schemi, 1 fonjazu schtrykowanfka jaka, cźémnomódra, 1 tajka pifana f fornarjom a paskom, 1 dźéczaza schtrykowanfka jaka, po módje barbojta, pifana hrudź, 12 porow *wschelakich nohajkow*, 12 porow muźazych fokow, 12 fonjazych *koschli*, 1 dźéczazy nawobleka, 2 poraj fonjazych schkurpcow, 5 porow muźazych fpódnich kholowow, 6 porow muźazych a fonjazych rukajkow, 6 famowjasakow, 1 fpódnja fuknja, lila, 2 bélej nóznej jazy, 2 garnituze nawobleczenjow, pkatowych. Wo wézowne fdźélenja prośy Budyske kriminalne wotdźélenje abo żandarmerifka ftazija w Rychnowje. — Pschi paduschtwje, w nozy 9. 1. 30 w Budyschinje f nutsdobywanjom fcućenem, je fo mjes druhim też pokradła bruna pjenježna kaśeta, żoltoschmuhata, nébdże 50×40×35 zentimtr. wulka, wopschijaza nimo starych pjenjes inflazijske pjenjezy po 200 a 500 hrimach, 1 mały floty pjeczhrimnak a nékotre *wobkhodne knihi*. Wo wézowne fdźélenja prośy kriminalne wotdźélenje w Budyschinje, telefon 2802.

— **Jabłukowy deschcź na Budyśi plestr.** Sajimawy a dźiwny napohlad posticzi fo wczera popołdnju w 4 hodź. méschczanam, kiź po Kéjzerskej dróhy fo wuhodowachu. Psched „Schpanikej fadowniu" rjane liczkate Tyrolske kujeczace debjachu f hromodami fhódnik a plestr dróhi, jako by nékajka njewidźomna jabłoń wotlichażowała swoje płody, tak fo cźłowjek nimo duźy dyrbjesche fo pasć, fo njeby fmjel na te błyschczaze płody ani fo fa nimi rjesłyschiłk. Mały hólczk bé fawadźił wo jednym f jabłukowych korbow, kiź tam psched wulkadnischczomaj fteja. Hólczik wschak méjesche hischcze telko rjekownosće, fo njeczekny, ale wobdźerjerjej wobthoda njeschoże zdźeli, a tón méjesche telko dowidźenja, fo fo njeresthori, ale jabłuka fmérom fażo wot pschitłaczenego fesbérać da.

— **Posylki z powětrowym póstom do Khiny a Japanskeje.** Kaź je znate, hiśće często so podawaju posylki za powětrowy póst, kiź maja pripis „Par avion au de lá de Moscou". Dokelź powětrowy póst mjez Moskwu a Irkutskom wot 2. novembra do 14. meje njewobkhadźa, móża listy do Sibirskeje a na Filipiny jenoź w němskich mjezach z póstowym póstom słać, jelizo so to seyła hodźi. Pripis „Par avion de lá de Moscou" so w naspomnjenym czasu na posylki dać njesmé.

— **Pjeća dalśi dopokaz za přebywanje Awarow we kraju połobskich Słowjanow.** W méśćanskim muzeju su tukhwilu — kaź hižo pisachmy — namakanki ze awarsko-słowjanskeho rowa wustajene, při tym też tři rózkaty kónčk awarskeho kloka. Nětko je knjez překupc Stein z Drježdźan ze swojeje privatneje zběrki podobnu klokowu śpieku předpołožił, kiž su wěcywustojni tohorunja za awarsku připóznali. Wona so zdobom z druhimi namakankami w měšćanskim muzeju wustaji. Cyła wée hišće čaka na kritiske přepytowanje wědomosće!

— **Se Sarěza.** Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora wotmě njedźelu w hoścenju w Hasłowje swój 4. jafoješći žnjeđeń. Po powitanju saftupjenje heftmana Wałti pikkoske kapala dobrowólneje wohnjowje wobory f Adolfskeje hěty. Dźiwadłowski wotrjad jahra wjeselu hru „Schćesća we wohnju" a „Schewjez Hilža". Jedyn f wobornikow hišćeze žortny wustup poskići. Wječork bé derje wowptany.

— **S Dubrawy.** Přenje sjawne pohrjebenje gmejnskeje rady wutoru 7. 1. wotewri starosta a saftupjeć wjeśnjanosty, knjeż Kaliśchmidt. Nowe zhromadźenje so fe sawdaržom ruki wjasachu. Knjez Kaltschmidt zdźěli wuknjadhamtskeho hejtmanstwa, so łamanje wintowatoskeje wótezenja fo f 150 hriwnami pjenjezneje pokuty abo f fiźmjezacznym wusamknjenjom pothkosta. Sćežkowachu wólby. Psched wólbami wofjewi knjez Bjenad, so fo kloża wda. Sa pschedsjedźerja wuswolichu knjeza pjekarskeho mištcha Bejmu a za jeho zastupjerja knjeza Zkladnika Klingila. Se starostowe wuliwolichu fk. Klemen, Jeremiaša a Grosu. Wuswolichu fo hischcze wschelaczu knjezu do wotrjadow. Cźimerjej bydlenje fo pschirjekny dźéłacerjej Jäckelej. Wo druhich nałeżnoścach, kaź na pschikład wo wuwjedenju studni, fo njewuradźesche.

Z **Konjec.** Pućowańske radupodawanje za maćerje w Konjecach-Smjerdźacej budźo srjedu, 15. jan. 1930 popołdnju w 2 hodź. na Konjećanskej śuli a ¼4 hodź. w Smjerdźacej pola Krawcec (Snajdrec). Lěkař budźe přitomny.

S **Bluња.** Wokrjeżny ſejm wuſwoli we swojim posledním pohrjebenju ſa hamtſkeho pſchedſteſerja Bluńanſkeho wokrjeſa (kiź wobſahuje wſy Bluń, Sabrod, Parzow a Bejdow) k. ratarja Kowala ſ Parzowa a ſa jeho ſaſtupjerja knjeſa ratarja Bobjenza ſe Sabroda.

S **Rychwałda.** Pschi hobotnischej hromadźiznje na leżownoścach gmejny ſaſtaſchiu tſjo tſěſzu dwaj ſajazaj a tſi dźiwje nukle.

Wusudźenja.

§ **Krajny ſud — wulka khłostańſka komora.** We ſnjeſwożenju w Budyſchej milinarni, njedźelu 6. 12. 1925 dyrbjachu dźeń ſześći ras jednacź. Tehdy bé dak wyſchſchi maſchinſki miſchtr L. O. Reichardt w milinarni rjedźicź a pſched tym méſtſche ſo prud ſaſtajicź, ſchtoż bé nadawk dźéłacerja J. Giebelhäuſera (ſ Cźéſkeje). Reichardt, kiź najprjedy na dźélo kedźbowaſche, bé dyrbjał druheho dźéła dla Giebelhäuſera woſtajicź ſamoho. Tutón bé ſabył, ſcźahnyćź też poſledniu ruczizu a bu tohodła podźišćo pſchi rjedźenju ſ prudom na wobémaj rukomaj tak ſtraſchnje ſpaleny, ſo dyrbjachu jemu jednu ruku zale a wot druheje pokiju wotewſaćź. Reichardt bé wobſkorżeny, ſo njebé prjedy pruhował, hacź je też prud dospołnje ſaſtajeny a ſo bé ſ tym ſawinował ſnjeſbożenje. Budyſki ławniſki ſud bé Reichardta 4. 3. 1929 k 150 hr. khłostanja ſaſudźił. Po ſapodaczu powołanja bé wulka khłostańſka komora krajneho ſuda jeho 29. 5. 1929 **wuwinowała**. Pſchećiwo tomu bé ſtaty rěcznik a pódlanſki wobſkorżenik Giebelhäuſer powołanje ſapodałoj. Reichardta ſnowa k 150 hr. khłostanja ſaſudźichu a jeho powołanje fo ſaćiſnyło.

§ Dla ſtſchiwożenja wobſkorżił bé dźéłacer Richard Renker w Budyſchinje ſwoju hoſpoſu Martu Hekerowu ródź. Ryczerjez. Wobaj bé ſchtaj ſo 13. a 14. méſza 1929 wurěčowałoj a pſchi tom dóńdże k nékotrym njerjadnym wurafam. Hekerowa bé ſonu a dźéći Renkera ſtſchiw-

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

8] (Pokračowanje.)

Won njemóſeſche jeje ſrudnemu mérnemu wobliczu a wobkomnoſći jeje poſtawy, jeje počinjanjow a réczow wéſte wobdźiwanje japowéśći. Pomponija ſpowała jeho nahlad wo ſónſtej dozjeła tak, ſo dokładnje ſtajeny a kaź jadyn druhi w Romje ſebjewědomy muż pſched njej nić jenoź néchto kaź cźeſcźowniſej jaczu, ale ſtanu ſwojeje ſwuczeneje wyſtoſeſe trochu poſby. Też nékto, podźakuju ſo ſa wopor, Vinicijej poſticzeny, wumjeſe ſo jemu njeſapyta nawéć „domina", ſchtoż jemu nihdy do mosnow njeſpéchnźe, hdyź ſ Calviju Criſpinillu a ſ druhimi ſónſtimi wulkeho ſwéta wobkhadźeſche.

Pomponia Grecina bé drje wjeſſchniſchcźo (Zenith) ſimjenja hižo pſchekroczita, méjeſche pak njewiſdźeny cźeſtwy napohlad, a dokelź béſche jeje błowa maſa a rybu kabone, cźimjeſche druhdy najbarjej ſwojich cźornych draſtow a ſrudneje thutnoſeje ſwojich ruhow tola błyſcheze ſaćiſchcź gyle młodeje ſony.

Mjes tym bé mały Aulus Vinicija, ſ kotrymź bé ſo hižo na kraju wonka ſpſchećeſelił, k bólharaju pſchepraſył. Sa hólczkom pſchińdże teſ Lygija do trielinija. Pod praſchiwozowymi plecźidłami a ſwětłymi dypkami, kiź ſkakotachu nad jeje wobliczom jelwi ſo wona Petroniſej rjeniſcha hacź pſched pręnim ſatwohladanjom a wopraſwdże niż njepodobna na wódniju. Hacź dotal njébé wón hiſchcze ſe njej poréćał; tohodła někto poſtawy, pokloni błowu a zitowaſche méſtno wſchędneje formuły poſtrowjenja błowa, ſ kotrymiź bé Odyſſeus Nauſikawu poſtrowił:

„Wyſtoka, tebje ja poſtrowjam, hacź ſy bohowika
abo holićka!
Ssy-li ty ſe ſmjertnych jona, kiź ſemju
wobydleja,
Tſi króć ſbożny twój nan a twoja je wubjerna
macźer,
Tſi króć ſbożni cźi bratſja!

Ssamo Pomponia méjeſche ſwoje ſpodobanje na ſdwórlinej wobrotniwoſći ſwětnika, a Lygija ſtuchaſche ſamuſcźena a ſo ſaćertowjeniwſchi, njeſpohladnywſchi na njeho. Po něcźim pak ſehrawaſche ſchibakroſty poſmėwk wokoło kucźikow erta, na rybach *jeje wobliczo bėdźeſche* ſo holcźaza hańbliwoſći widźomnje i ſchecźom, wotmowiwſchi, pſchećeſe, kiź ſo najſterſcho pſchedeby, pſchetoż nadoſo wona na Petroniju ſpohladny a wotmolwi ſe ſkowani Marikawymi bjes wodyća, a jako by nawukńjenu lekźiju potwéra:

„Janonu ſrudnemu mużej, ani niż błuvenu,
podobaſch ho ty, a zutnikoſ"

Sa wokomik pak ſo wotwobroći a cźekny kaź ſeſcherjene ptaczatko.

— — — — — — — — — — — —

Nětko bé na Petronija doſchło, ſo ſpodźiwaca, ſ erta hołcźa, wo kotreho barbarſtim pothabźenju bé Vinicius jeho powucził, homeriſke hrónczka ſaćiſyłeſcź. Wón ſpohladny praſchejzy na Pomponiju, ale ta njemóſeſche jemu nicźo powědźicź, dokelź paješche ſo runje poſmėwajo na hordoſći, kiź wokrakńjeſche wobliczo ſtareho Aula. Njedźiwajcy ſwojich ſtaroruniſkich pſchedſudkow, kiź jeho pojonjowachu, pſchećiwo greſkemu ſdźéłanju a jeho roſcherjenju hromicź, méjeſche jo tola ſa wjeſtſchi towarſchſneje wuhladkowanoſeje, a tohodła jeho ſwjeſeli, ſo wſoboty ſwėtnik a literat, kiź hładaſche na jeho dom jako na barbariſki, bé w tutom domje Homerowe hróncźka ſa wotmolwu doſtał.

„Mamy greſkeho pedagogu w domje", praješe, ſo ſ Petroniſej wobroćiwſchi, „kiź naſcheho hólca roſwucźuje, pſchi cźimż hołca pſchipoſłucha. Je hiſchcze ſchéra pliſchka, ale jara lubohna pliſchka, kiź je namaj ſ wutrobje froſtka."

Petronius pohladny pſches praſchiwy a pleczźiny koſylita do ſahrody a wobkedźbowaſche hrajazych. Vinicius bé ſo togu ſwolek a njetaſche w ramej tuniży bół do wyſoka, kiź jemu ſnapſcheca ſlejaca Lygija i wyſoko poſchéhnjenymaj rukomaj ſtójécej ſdyta. — Hołca njebé pſchi pręnim ſawohladanju na Petronija woſzebiteho ſaćiſchcźa cźinika. Seſda ſo jemu pſchejara ſchmjana. Tola jako ſebi ju w tricźiniju bliże wobhlada, wupóſna jako ſnajeſ, ſchto je na Lygiji woſzebiteho. Na kóždu jenotliwoſć ſo *dohlada a ju pohódnoſći; kótajeſe nadychnjene, pſchewidne* wobliczo, cźerſtwej, kaź k wokoliczneju wupiniwej hubi, njebjeſmódrej wócźaj a cźoko béſe kaź alabaſter, poknuta cźémnych włokow, kotrychź końcźi kaź jantar abo korintſkſa ruda pſchebłyſcźejcowachu, ſchiwźna ſchija, „bójſky" ſpadowazej ramjeni a zyła pruźna, néżna, mėdna, pupkowaza poſtawa.

„Vinicius ma prawje", ſebi wón pomyſli, „a moja Chryſotemis je ſtara, ſtara! — kaź Troja!"

Młódſchi ludźo bechu njeſa tym ſwoju hru ſtónczili a pſchekhodźowachu ſo po pėſtojenych puczikach ſahrody tam a ſem, pſchi cźimż woſtraźowachu ſo tſi poſtawy kaź béſe ſtołpy wot cźémneho poſadka myrtow a ſypreſſow. Lygija dźerjeſche makeho Aula ſa ruku. Hdyź bechu ſo khwilu pſchekhodźeli, poſtudźechu ſo na kawku. Hólczik wſchak bedźo dołho njewutrał; ſtany a poběga, ſo by ryby ſeſcherił, kiź we kriſtalſkwéſtej wodje po bacze pluwachu, a Vinicius pokračowaſche w ſwojej réczi, kiź bé hižo ſa pſchekhodźowanja ſapocźał:

„Haj", rjekny ſ cźichim, tſchepotajym błoſom. „Ja bėch ſdy togu praetextu wotpotkił, jako buch do aſiatiſkeje legije ſarjadowany. Njeſnajach ani méſta, a bėch radoſeſów, ani ſjiwjenja, ani lubooſće. Snaju drje nékotre bańnje f Anakreona a Horaca ſ błowy, ale nihdy bych njeſamołł hróncźka wupraſeć, hdyź je duch ſe ſpodźiwanjom réczje pohybł a ſwojich błowow njenamatka. Jako bėch hólcźeſ, chodźach do ſchule Muſzonija, kiź naſ wucźeſche, ſo naſche ſbożo ſtajnje na tom ſaleži, chyba, ſchtoż bohowje chzeja, a ſo tohodła jeniczay wot naſ wotwiſnuje ſbożowni bycź. Ja pak myſlu, ſo bywa hiſchcze druheho, wjeſe wjeſtſcheho ſboża, kiź je *wot naſcheje wole njewotwiſne*, pſcheloż jeniczay lubooſć *móże jo wobradźicź.*"

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

dźita, schtož wona sdźela pschisna. Wot hamtskeho ſuda we Budyschinje běchu ju saſudźili k 50 hr. pjenježneho kłosanja. Wona bě powolanje zapodała, tola to ſo zacžisny.

§ Dla pschekschiwjenja we sastojnſtwje jednatſke ſo hižcže raz pschećiwno bywschemu pschistajenjej a pokładnikej R. A. Hirche ſ dźełoweho hanta w Kumwałdze. Wě ſo dźe 15. 11. 1929 wot Budyskeho lawniskeho ſuda na lěto jastwa saſudźił. Wón, kaž tež statny rěčnik, bě ſchtyri powolanje zapodałoj. Hirche, kiž bě hacž dotal wſcho zaprěł, někto wuſna, ſo bě 4032,91 hr. hamtiſkich jentzes, poſtajenych ſa ludźi bjez dźěła, pschekschiwił. Bě najprjedy wotbył 800 hr., ſa kotryż bě Labijſkemu wokrjesnemu ſchćowćerſtwu wotzbinkły ſamolwity, krył ſ pjenjesami Budyskeho dźełowjeho hamta. So by tute a dalſche pschekschiwjenja zatajił, bě do liſćinow ſpochi wopaczniosće ſapiſował. Hižo jeho pschedchadnik bě někotre tyſaſ hriwnow pschekschiwił a potom cžeknył. Njedźiwajo na to a najebacž wospjetneho pschedchłoſtanja bě tola ſa ſchtwórćełła wokoło 4000 hriwnow pschekschiwił. Sakſkowar Schuſter kritiſowaſche postupowanje ſtatneho ſuda, kiž pschiſtajenych, kiž ninaja prawa ſastojnikow, tola da ſudźićej po ſwérowych pschedpiſmach, nasłuſaju pschi wuſnu a ſaſtojnſtwje. S dobrym ſchwikaſche, ſo ſo na dźiłowych hantach njekhmani a też pschedkhłoſtani ludźo pschiſtajeja. Sudź kaźińny powołani a wosta pschi prjedawſchim kłosanju.

Powěsće wo cyrkwinskim žiwjenju našich serbskich wosadow w lěće 1929.

S Hajnij. W minjenym, ſ Božej pomocu dokonjanym lěće, narodźi ſo w naſchej woſadźe 22 (1918: 18) dźěćatkow, 8 hólzow, 14 holzow. Wěrowani běſche 9 (8). Semrěło je 10 (15) wosobow, 6 borošesenych, 4 dźěći. K blidu Bożemu poby 5911 (5882), k přenjemu raſej pschijkupi 9 (16) dźěći. Doma wobſtaranych bu 38 (30). Zyrkwinſke ſběrki wunjeſechu 1456.01 (1379.68) hr.

Z Łužicy.

S Kunwałda. Tu 3. 1. wumjeńkał Gusta Schleger 90. narodźinny ſwjeczeſche. Wón je hiſchće po cźełe ſtrowy a po duchu cźiły a žiwy. — W lěće 1929 narodźi ſo tu 112 dźěći (1928: 125), a to 56 hólzow (53) a 56 holzow (40). Mjerwje narodźenych dźěći bě 6 (3). Konfirmandow bě 92 (71) a to 48 (58) hólzow a 44 (55) holzow. Pschipowedało je ſo 40 (49) porow, wěrowanjow bě 35 (44). Pohrjebow bě 72 (91), dwaj bjes wobdźělenja zyrkwje, ſemrě 33 (41) muſkich, 24 (39) žónſkich, 16 (14) dźěći. Najwyſchu ſtarobu dožiła Hana Luiſa Kuckkowa ſwud. Schwerdtnerowa, rodź. Thomaſez ſ Jaſnoje Hory, kiž bě 92 lět 5 měſazow a 4 dny ſtara. Ke Božemu blidu dźeſche 1329 (1455) wołaſnych a to 528 (546) muſkich a 801 (907) žónſkich. Doma ſo poda Boże wotkłananje 107 (106) wołoſanow. Wſcho hromadźe potajkim Boże wotkłananje wuſi 1436 wołoſow. W ſpinkach podawaju ſo liczby ſ lěta 1928.

Se Semij. Wotpadnył je w ſkałach pſchi dźele 23 lětni jerciež Bartl. Kamjeń ſo wotwali a ułodźenza ſtorhny do hłubiny. Cžeſto franjenoho ſnjeſbożeneho do thorownje dowjeſechu.

* S Wjaſońzy. W poſledniim lěće ſta ſo tu 105 ſnjeſbożenjow; jene ſtónći je ſmjerćiu. Najwjazy ſnjeſbożenjow ſta ſo w tekſtilnej induſtriji a w ratakſtwje. We lěće 1928 bě 96 a w lěće 1927 jenoż 69 ſnjeſbożenjow. Swonka wſy ſnjeſboži 34 dźěłaćerjow a to nimale jenježny w ſkałach. W lěće 1928 bě tu 56 a w lěće 1927 jano 65 ſnjeſbożenjow.

* Se Salomja (Schland) nad Schprjewju. Saſtaranſki hant wokrjesneho ſjednoćeńſtwa Budyſkeho hamtſkeho hejmanſtwa pſchijimna pſchichodnu pónđelu pop. 1/4 hacž do 5 hodź. w radnizy w Salomju (ſtwa cžo. 17) wójniſkich wobſchkodźenych, wójniſkich ſawdałenych a druhiſt ſaſtarajomnych.

* Se Žitawy. Sa ſuperintendenta Žitawſkeho zyrkwinſkeho wokrjeſa bu ſrjedu dopołdnja k. farař Schulze ſ Olbersdorfa pola Žitawy wot krajneho bikſopa dra. Zhmelſe ſapokſany. Swjatoczńoſnjej ſtajenja wotmě ſo w Olbersdorfſkej zyrkwi, pſchi cžimž ſo wołoſadni bohaće wobdźělichu. Žitawa njeje ſ njebože 1300 wjazy je ſydłom ſuperintendentury była.

* Se Shorjelza. Pónđelu dyri ratař Erwin Dominik ſwojeho pſchirodneho nana, ratarja Ciſſlerja, hdyż bě cže taj ſo najprjedy roſkoriłoj a ſhrabłoj, ſ klepakom nješto króć na hłowu, tak ſo bu jemu wobinoh roſrajeny. Hnydom ſawołany lěkař pſchikaża, ſo ma ſo franjeny do Shorjelſkeje khorownje pſchewjeſć, kdjež njenahwſchi wobmija wobſarujomny cžłowjek pónđelu wjecžor wumrě. Pſchirodny ſyn bu wot ſwojeho pſchirodneho nana pſchi ſwadźe nadpadnjeny a dajeny, tak ło ſo ſ nuſy wobaraſo ſa klepakom hrabny a nadwadnikej cžełke cany nabi. S tuteje pſchicžiny njeſbu Dominika też jaſeli. Wón ſam bu tohorunja franjeny a dyrbjeſche po lekarjej podaċ.

* Se Shorjelza. Sdrjedu dopołdnja wokoło 11 hodź. pſchińdże w połoniſchim wobwodźe Kohłfurtſkeho dwórniſchcża wożenjeny wuhibowar Alfred Schulze, hdyż wón pſches kolije krocžeſche, do pſchijedźażeho woſa, kiž jemu prawu nohu pſchejedże. Hdyż běchu jemu franjenu nohu ſ nuły ſeſawobaleli, wotwjeſechu jeho do Shorjelſkeje klinik.

Najnowiše z cyłeho świeta.

— Schkrowa powěſć wo wjedrje ſa juliſkim kobotu: Malo pſchemēnjene, zkaźe pomročzene, tu a tam jaſne!

* Se ſrażenjom dweju automobilow 10. auguſta 1928 w Barlinje, pſchi cžimž běchu tři wozowy ſmjerć poczerpiłe a tři wozoby ſo ſtanile, ſo ſchtwórć Barlinſki lawniſki ſud ſaběrasche. Sdźeržu wuprajiſchu, ſo bě jedyn automobil pſcherucže jěł a druhe automobile pſcheczěhował. Winowałeho ſchofera k jaſtwu na ſcžěſć měſazow ſaſudźichu.

* We wuhlowych podkopkach „cžerwjenym pſchekopje“ pola Kaſſela wot nowočetneje nozy 60 metrow pod ſemju mózny wuheń ſakhadża. Wuheń ſo na ſchiele wupſchestrě, kotrejž ſo ſ hrimotom ſaſypnychu. Wuheń njeſmu mohli hacž dotal poddušyć.

* W Hechtsheimje pola Mainza bu tſjo franzoſſkeje wojazy dźeſacjerja Joſefa Fleča nadpadnyli a wurnbili. Wojazy jemu hubu ſadżerżachu, mjes tym ſo jemu pjenježnu móſcheń, tobakowu trubku a tobak rubichu. Skónczńje jeho ſ nožom ſkałachu. Mjena wojakow móžachu ſ jich dowoleńſkich wopiſmow ſwěſcžić. Franzowſka wojerſka wyſchnoſcž je pſchepytanje pſchecžiwo winikam ſawjedła.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Mužſke hłosy maja ſobotu — 11. wulkeho rózka — w Serbſkim Domje wjecžor we 8 hodź. ſpěwanje. Přińdźe wſitcy a přiwjedźe ſpěwokhmanych ſobu! Hłowny dirigent.

Budeſtecy. Serbſke tow. „Lubin“ zmeže přichodnu njedźelu 12. januara wjecžor w 6 hodź. pola Rósikec ſwoju zhromadźiznu. Rěcžeć budże k. akademiſki moleŕ Měrćin Nowak z Njechornja wo wěcach, ſtož hiſće ſłyſeli njejſmy. Wſitcy ſobuſtawy kaž też hoſcžo budża we bohatej lićbje wutrobnje přeproſeni. Spěwnik ſobu přinjeſe. Wo prawje bohaty wopyt proſy předſydſtwo.

Bukecy. Sokoł zmeže ſobotu, 11. januara wjecžor ze dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Njech wſitcy cyle wěſće přińdu. Načolnik.

Bukecy. „Radoſć“ ma ſobotu wjecžor 3/4 9 hodź. pola Stangec ſerbſke reje. Njech wſitcy cyle wěſće přińdu, dokelž budżetej ſo dwě nowej reji wuknyć.

Drježdżany. Serbſke tow. „Cornobóh“ wotmeje njedźelu 12. januara popołdnju z dypkom w 4 hodź. ſwoju hłownu zhromadźiznu we Brücknerec hoſcžeńcu na Flemmingſkej drózy 21. Winowatoſć kóżdeho ſobuſtawa je, zo wěſće a z dypkom přińdże. Předſydſtwo.

Delni Wujezd. Serbſke tow. „Zahrodka“ zmeže njedźelu 12. wulkeho rózka pop. w 3 hodź. pola Haſkec ſwoju měſaćnu zhromadźiznu. Jednać budże ſo dla zawrjeneho ſwjedźenja. Wo bohaty wopyt ſo proſy. Předſydſtwo.

Tydźeńſka ſkhadźowanka a wědomoſtna zabawa ſobuſtawow Maćicy Serbſkoje je kóżdu pónđelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbſkej kofejownj.

Rakecy. „Lipa“ ma přichodnu njedźelu 12. I. pop. we 3 hodź. pola Hönčec ſwoju hłownu zhromadźiznu. Kóżdy ſobuſtaw dyrbi přitomny być, dokelž mamy nowowólby a druhe wažne wuradźowanja.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolek w Budyšinje. — Za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy
Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarſki rozhlad.

pjatk 10. januara 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,181	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,37	100 čěſkoſł. krónow	12,372
100 ſwaje. frankow	81,05	100 franc. frankow	16,44

Barlinſka burſa běſche wjeſera njeſtajna. Sapocża drje ſo krućžiſcha, ale ſmjerowa ſo bórſy, dokelž ſo jeudźelſki bankowy podźěł njeſniži. Kurzy běchu ſ tuteje pſchicžiny khětro khablaże, na kónzu pak ſwoju krutoſcž ſathowachu. Wikowanje ſ rentowymi a dołżnymi liſćinami běſche tež wjeſera dale krute.

Predukkowe wiki w Barlinje ſo wjeſera dale ſtruczowachu. To dowjedże k dalſchemu powyſchenju płaczińnow. Zita poſticzowaſche ſo mjenje, ſa to pak běſche napraſchowanje wjetſche. Wjeſera płaczeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicžny 12,35—12,45 hr., rožki 8,15 hacž 8,30 hr., jeczmjenja naſtěnjeho 9,25 hr. hacž 10,05 hr., naſymiſcheho 8,25—8,65 hriwnow, wowſa 7—7,65 hr.,

w termińowym wikowanju:

ſa měrc:

pſchenicžny 13,42½—13,41½ hr., rožki pak 9,40—9,57½ hr., wowſa 8,05 hr.,

ſa meju:

pſchenicžny 13,92½ hr., rožki 9,90—10,02½ hriwnow, wowſa 8,40 hr.

Wiki ſchtwórć w Kamjenzu.

Sſydrojtny kał 40—80 pj., ſeleny 20 pj., jědźna łoboda 30 pj., běły kał 15 pj., cžerwjeny 15—20 pj., zyhła 15 pj., morchej 15 pj., ſelerij 35—40 pj., jabłuka 15—35 pj., ličžowe wina punt 80—90 pj., kolrabi 10 pj., běrny běe 3,25 hr., cžerwjene 3,50 hr., żołte 3,75 hr., butra 1,80 hr., jeja 18 pj., proſata 34—45 hr.

Wiki ſaſudźeny ſchtwórć w Lubiju.

Butra 1—1,10 hr., jeja 16—18 pj., tworoh 25 pj., lany wołi 1,80 hr., kulerěpa 10 pj., běły kał 10 pj. a ſelený 25 pj., cžerwjeny 15—18 pj., hyđrojty 40—80 pj., morchej 13—15 pj., karoty 20—25 pj., jědźna łoboda 30 pj., kolrabi 8—10 pj., zyhła 10 pj., rjetkej 15—20 pj., jabłuka 10—30 pj., kruſchwy 15 pj., hušy 1,30—1,40 hriwnow.

Wiki ſaſudźeny ſrjedu w Halſchtrowje.

Pſchenica 11,25 hr., rožka 8 hr., naſětni jeczmjeń 9,20—9,50 hr., wowſa 7,20 hr., běrny 3,50—4 hr. żyno 5—5,25 hr., ſłoma k pjezowanju 3 hriwny k ſlanju 2,40—2,60 hr., wołkepje 3,50 hr.

Butra 1,05—1,10 hr., jeja 17 pj., proſata 30—45 hriwnow, běhaki 80—110 hriwnow.

Wiki ſchtwórć w Khorzebuſu.

Howjaſe mjaſo 1,10—1,40 hr., cželaze 1,20—1,40 hriwnow, ſkopjaze 1,30—1,40 hr., ſwinjaze 1,30 hacž 1,50 hr., jeja 17—18 pj., butra 1,70 hr., tworoh 30 pjenježkow, lany wołi 1,60 hr., hołbje 80—120 pj., kury 2,50—4,50 hr., kapony 2,50—3,50 hr., hušy punt 1,30 hacž 1,50 hr., kacžki 1,40—1,80 hr., ſajaz 0,80 hacž 2 hr., kolrabi 25 pj., krěſ 50 pj., zyhła 10—15 pj., kulerěpa 10 pj., běrny 3,50 hr., jabłuka 10—35 pj., worzechi 70—80 pj.

Stótne wiki wjeſera ſchtwórć w Khorzebuſu.

Na pſchedań běſche 127 krunwow, 118 proſchnikow, 20 cželatow, 8 hyłkow a 30 wołow. Dobre dójki płaczachu 500—600 hr., hrěnje 300—450 hr.

Na ſwinjaze wiki

tam běchu pſchiwjeſli 1110 proſatow a 305 běhakow. Wone płaczachu

proſata:

małe	26—32 hr.
hrěnje	32—38 hr.
wulke	38—42 hr.

běhaki:

małe	42—60 hr.
hrěnje	60—85 hr.
wulke	85—110 hr.

Pschiſtajeja:

Wutzłońkła rěſnikſeho, rěſniſti miſchtr Smarſły na Garbaſkej haży 15 w Budyſchinje.

„ pjekaſkeho, k jutram, Köhler w Wiſkopizach na Bismarckſkej dróhy 7.

Hołzu do ratařſtwa, nětkaże 17- a 20 lětnej, Arnoſcht Fichte w Porchowje cžo. 113.

Hołzu do domu, w Lubiju, na Albertſkej dróhy 12 delka.

„ kowařſkeho, E. Fünfſtück w Kettlizach.

Na pſchedań:

Krowa ſylna, podźiwna ſ cžełeſcom w Dobruſchi 9.

Pſchenicžna ſłoma, hnjezi dwór w Małſezach.

Sſylny kóń do dźěła, 7 lětny belgiſki liſchak, hnjezi dwór w Hoſcžilcach p. Lubija.

Dźěrżazy wóſ, běły, w Budyſchinje na Drjezowowych wikach cžo. 5f na lěwo.

Pißańſke blido a ſofa, w Budyſchinje na Seminařſkej haży cžiſło 5f.

Sſudniſzy na pſchedawanje

ſobotu 11. januara 1930

w Nyſchwałdze w Gesterjeju hoſcežanu dop. w 9 hodź. gramofon a Singerſka ſchijaca maſchina.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźeńża dop. 3/11 hodź.: Wobſtoh hiſcheze jara njeroſwity. Dokelž wjeſerawſche płaczińny wrócžo dźěchu, tež dźeńża hiſcheze popniſcheżowachu, wołoſebje na rózkowych wikach. Podawarſke płaczińny ſa pſchenicžu poſticzachu ſo po 1¼ hr., ſa rožku po 2 hacž 3 hriwnach.

Płaczińny na Barlinskich produktowych wikach.

Złto a wolijowe ſymjło po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczińny po złotej hriwnje.	9. I.	8. I.		9. I.	8. I.
Pšenica	247-249	245-247	bany	18-20,00	18-20,00
rožka	163-166	161 16?	woka	22-25,00	22-25,00
naz. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
nał. jeczmjeń	165-173	165-173	żołte łupiny	17-18,00	17-18,00
wows	140-153	140-153	zeradella	—	—
kukurica	155	175	rožk. wosušk	17-18,20	18-18,20
pšenč. muka	30-35,50	21-35,25	bany wosušk	23-23,60	23-23,60
rżana muka	22-26,00	22-25,75	poen. molasa		
pš. wotruby	10-11,00	10-11,00	bérnj. kruški	14-15,10	14-15,10
rżane „	9-9,75	9-9,75	syno, 50 kg	3,10-3,70	3,20-3,80
raps	—	—	rżana słoma	1,40-1,60	1,30-1,55
hróch, Viktor.	28-36,00	28-36,00	pšenič. „	1,30-1,40	1,25-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,3.	1,20-1,35
pjeluški	20-21,00	0-21,00	jačna „	1,20-1,30	1,20-1,30

Płaczińny rżeneho skotu na Drjeżdżańskich skótnych wikach.

9. januara.

4 woł., 14 byk., 19 jałoc. a kruw. 788 ćelat., 44 wowc., 1340 swini.

Płaczińy za

ćelata: 1. 80—85, 2. 70—76, 3. 60—68;

swinje: (přez 300 pt.) 86—87, 2. (240—300) 84—85, 3. (200—240) 83—84, 4. (160—200) 76—78.

Wićne płaczińny srjedu 9. I. Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centa	w Lubiju, za 1 centa
Pšenica	11,25—11,25	11,20—11,75
Rožka	8 00—8,00	8,00—8,30
Jeczmjeń (nałet.)	9,00—9,50	8.75—9,75
Wows	7,20—7,20	7,00—7,30
Syno	5,00—5,25	5,50—6,00
Słoma z maš. młóć.	2,75—3,00	1,50—2,20
Słoma k zaslanju	2,40—2,60	—
Słoma z ruku młóćena	3,50	—
Běrny pola ratarja	3,25—3,50	3,25—3,80
„ hač na żeleznicu	—	—
Butra	1,80—1,80	1,00—1,10
Jeja	0,18—0,18	0,16—0,18
Pšenične wotruby	6,10 - 6,30	6,30—6,50
Rżane wotruby	6,00—6,25	6,20—6,40
Pšenična muka	25,00	17,25—18,00
Rżana muka	15,00	13,60—14 00
Prosata, wulke	34,00 - 45,00	—
„ „ srjenje	32—41	—
„ małe	—	—

Ke kózłopiwu

a jědźenju pječ. kołbasow

11. 12. a 13. januara

přeprošuje

swójba Welsec a Kokortec młyn we Łazku

Tunje dny mantlow
Tunje dny woblekow

Wobkedźbujće moje wukładne wokna

Fa. Häcker
měj. Hartmann
w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Mejnec hosćenc w Khelnje

ma přich. sobotu, njedźelu a pónjdźelu

točenje kózłopiwa

Kołbaski a pampuchi. Křen darmo

Přećelnje přeprošujetaj Jan Mječ a mandźelska

Připrawjenja radia

najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje
na Róžowej hasy 8 a 13

Nawěški přinjesu wužitk

Sendźic hosćenc w Malešecach

Pjatk a dalše dny so

kózłopiwo toči

Najlěpše kołbaski a pampuch;

Z dobom zwjazane

z wulkej wustajeńcu pjerizny

a wulosowanja pjerizny plahowaceho towarstwa z Bukec a wokolinu. Přećelnje přeprošuje towarstwo hosćenc.

Běły barchent metr 60 pj. tkanizny za košle 50 pj., ložace daty, barchentowe košle a sukanje tunjo. Jde Erler w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10. Serbska posłužowanje.

Předźenak

je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudźějany. Přinjese wosebje wjele wobrazow z našeho stareho Budyšina. Njech sebi jón kóždy za 60 pj. w Smolerjec knihiarni w Serbskim Domje wobstara.

Otto Fiebiger

w Budyšinje na Mjasowych jětkach Telefon 3147

poručuje stajnje čerstwe

howjaze-, čelace-, swinjace- a wowče mjaso, dobru kołbasu, šinku, šmalc, lój, čerstwy a wuškrěny jěrchenjowy lój wot 60 pj.

Samsna snědańna

Kołbaski - moja wosebitosć

---

8 tunich drastowych dnjow

Wot srjedy 8. januara

hač do štwórtka 16. januara

Mantle • Wobleki • Kostumy
Bluzy • Suknje • Rańše suknje

Płaćizny su njepřijomneho wjedra dla

wo wjele zniżene

Na wšu žonjacu drastu, kiž njeje wróćostajena, dostanjeće hač do

20% rabata

Dźělba lěčnych mantlow cyle wurjadnje tunjo

Zbytki a zbytkne wotrězki,

wołmjane, židźane a balmjane

směšnje tunjo

Jan Jurij PAHN

w Budyšinje

A k njedźeli ¼ punta kocija

„Karlowarska měšeńca"

za 100 pj.

Hermann Klemm
naslědnik
na Kamjentnej hasy 27

Palne kuluchi štomowe koliki

(wot dobreje pěskowej khójny)

płotowe ryhele

poručuje

rězak w Polpicach

Nonajcy

Slypry
Prynceske suknje
Lacy z rukawami

jara tunjo

Jordan

w Budyšinje na Znuškownej Lawskej hasy 8

Modre Serbstwo

S w u z e b u

w měsc. Bliše zhoniš we wud. Serb. Nowinach

Wšě družiny hnojidłow

ma stajnje na składźe

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Wšědnje Serbske Nowiny wótrjeje

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje.

---

2 dwěłače starej

husycu

k plahowanju stej na předań w Nowych Koporcach čo. 20

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin."

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje zap. dr. z wob. ruk.

Wosebite dny za tkaniny a wobuća hač do 22. januara 1930 Dwójne wróćozarunanje

Njeskomdźće!

Wotedawamy twory jenož sobustawam

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,

• wótřeńske rjemjenje •

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frich, britwjowa točerńja na Třěšanskej drózy 4

Wozebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž tež wšeho krawskeho gratu.

Pućowacych a zběrarjow ja won njesćelu.

Přijimarńja: Fa. Oskar Butter nasl. na Žitnych wikach.

Njekupujće drohe znamkowe likéry ale moje **tun. přimérjene**

palenčcy

litr wot 3.— hr. woptanki darmo

Hermann Klemm nasl.

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Wupjerki

pjerjonjepřepušćace, z rukowanjom prawa turkoska čerwjenosć w póstawje a we wupraksu

84 cm hłowak, šěrok. . . . . mtr 2.35, 2.45 hr.
100 cm spódn. posleš., šěrok. . mtr 2.80 hr.
114 cm spódn. posleš., šěrok. . mtr 3.25 hr.
130 cm posleš. šěrok. . . . . mtr 3.65, 3.75 hr.

Kaščikojte łožowe nawoblečenja

1 por z 4 hłowakomaj = 17.50 hr.
Łožowe płachty 140/222 . . jena 3.80 hr.
Žadajće sebi mustry darmo

Richter, mech. tkajerńja **w Motydle**
(Weifa bei Neukirch Lausitz Land)

Přiloha k číslu 8

SKE NOWINY

Pjatk, 10. januara 1930

Ze žiwjenja swjatoho Wjacsława.

Najnowiša hra za serbske jewišća.

Pančicy, na Troch kralow 1930.

Jubilejne lěto swj. Wjacsława — tysaclětne wopomnjeće jeho martrarskeje smjerće — je njesmērnu literaturu wo tutym najsławnišim synu čěskeho naroda wupłodźiło. Tuž leži blizko, zo so też dramatika tuteje witaneje maćizny zmocowa. Tak mamy wjacore dźiwadłowe kruchi w čěskej rěči. Jedyn z najrjeńšich je hra „Swjaty Wjacsław“ wot P. Bělohlavека zrjadu Křižownikow w Prazy. Tutu je nětko Pawoł Wićaz, studowacy w Copliey-Šanowje, do serbšćiny přełožił a tak našu literaturu wo rjany dar wobohaćił, za čož smy jemu jara dźakowni. Zo je hra do přikładomneje serbšćiny zdrasćena, za to rukuje hižo mjeno. Je dźěn našemu pismowstwu mnohe wuplody w zwjazanej rěči darił a w časopisach wozjewił.

„Žiwjenja swjatych su často najlěpše illustracije historije narodow.“ Tute słowo dra. Franca Dvornika, kiž je znatu knihu wo swjatym Wjacsławje spisał, je wěsće prawe. Štož so zańdźenu pónđelu we tudomnym hosćencu předstaješe, bě kruch čěskich stawiznow, słowjanskeje zańdźenosće w swojej struchłosći. Dopomnichmy so při tym na dónt našich prjedownikow, za kotrychž bě lěto 929 zahubjace na wšě časy. A wo hrě jewichu so wospjet stare słowjanske njepočinki: njejednota, rozkora, zawisć, njedowěra, njepopřeće. Njenaspomnimy je traš k polěpšenju rowjenkow. Tute prahrěchi su a wostanu a překisaja naš lud kaž wěčna khorosć.

Štóž je ze swědkom wulkotnych hišće njedowidźanych swjatočnosćow k česći tuteho narodneho swjateho w Prazy a na druhich historiskich městnach był, je wjacy zrozumjenja za hru sobupřinjesł. Stó so njeby dopomnił tamneje sceny, — zamordowanja swjateho před cyrkwinskimi wrotami w Starej Bolesławje — kiž je tak husto wobrazowana a rynka, za kotruž tam swjaty Wjacsław so dźeržeše, so pječa we kathedrali swjateho Vita khowa. Też hišće druhe momenty. Njedźelu, 5. wulkeho rózka, bu hra we Khrósćicach, w ródnej wsy přełožerja, z krćency zběhnjena a kmótřachu ji sobustawy tamniseho towarstwa młodźencow. Swjedźeński program wotwi so tam po samym rjedźe kaž w Pančicach, jenož zo bě tu zwučena akademiska štwórćina so spjećoriła. Wulka žurla bě nabita polna a tak z dopokazom, zo naš lud też khutne hry lubuje. Tuž strowješe nětčiši předsyda towarstwa, Pawoł Wjenka z Worklec, kiž zdobom hłownu rólu hraješe, z wjesołej wutrobu bohate syły luda, starych a młodych. Wjeseleše so na zajimje za towarstwo, kiž so w tym jewi. K prěnjemu razej je do Pančic přišło a to z nowej hru, kiž budźe so wěsće spodobać. Spominaše na 1000-lětne wopomnjeće w Prazy a kak je swjaty Wjacsław też našej Łužicy blizko stał, hdyž bě tola jeho mać Drohoměra Serbowka, a slubi, khutnu a też ćežku hru k spokojnosći připosłucharjow předstajeć.

To je so hrajerjam w polnej měrje poradźiło a tuž njeničžachu wustajomne maličkosće na cyłku dobreho předstajenja ničo pomjeńšić. Drohoměra zdaše so nam přemłoda a k dorozumjenju bě wězo přinošowało, bychu-li so programy z mjenami předstajacych wosobow wudałe. Hra wužada sej wjetšu ličbu sobuskutkowacych. Tak je jenož móžno, mało mjenow ważnišich rólow sej spomjatkować. Też wobswětlenje scenow na jewišću mohło so na druhe wašnje stać, hač přez pisany woheń, kotrehož kur so hrajerjam, spěwarjam a připosłucharjam na dych lěhaše. Mjez jednanjemi recitowaštaj kk. Pawoł Wićaz z Khrósćic „Nóc na Hradčanach“ a Jurij Hórbank z Kozarc „Swjaty Wjacsław“ po słowach kaplana Nowaka. W dalšim rěčeše k. farař Rjeda z Kamjenca, něhdyši prezes Khrósćanskich młodźencow, radowaše so na rozrosće towarstwa a doda njewjesole nazhonjenja za čas wójny, hdźež posledni młodźenc do wójny čehnješe a towarstwo wosyroći. Přinjese wšelake njelube přikłady wo do městow zaćehnjenych wjesnjanow, Serbow, kak tam ćerpja na wěrje a narodnosći, kak póćiwosć a dobre počinki so minu a potom so mandźelscy jenož na stawnistwje wěrować dadźa. Knjez wyšši wučeř Słodeńk nawjazowaše na předwjedźacu hru a dźakowaše so přełožerjej, hrajerjam a jich nawjednikam. Pokazowaše na rjanosć serbšćiny, njeje jenož rěč najnižšich kruhow luda, hodźi so dla swojich rěčnych bohatosćow a samotnosćow za jewišćo, kiž je za mnohich narodna šula, w kotrejž so najlěpša serbšćina nałožuje a so přiswoji. Napominaše Serbow, swoje narodne kubła sej hajić a wjedźeše nas do khutnych časow našeho politiskeho położenja, něhdźe na 1000 lět wróćo, hdźež bě nas dóńt na wšě časy rozsudźeny. Tuž rěka ze wšěmi mocami swoje dźeržeć

Dodać hišće chcemy, zo w Khrósćicach k. farař Mić na dwoji wuznam tysaclětneho wopomnjeća martrarskeje smjerće swj. Wjacsława, mjenujcy nabožny a narodny pokaza. Naspomnjenja hódne je, zo je wšě drasty, zwjetša historiske, firma Heymann we Budyšinje podawała a to k powšitkownej spokojnosći wšitkich wobdźělenych. Tak budźe tutón rjany moralny a materielny dobytk wěsće z nowym pohonom, dale skutkować po zasadach a směrach swojeho towarstwa. A hra, kotrnž su tak rjenje předstajili, je hódna, zo so na wšěch serbskich jewišćach předwjedźe, scyła, hdyž scenisey wosebitych ćežow nima. Wčzo wužada sej wjetše jewišća. Zwjeselace bě, zo připosłuchařstwo, z wjetšeho dźěla młodźina, khutny raz struchłohry dopózna a trěbnu disciplinu wobkedźbowaše. Potajkim dopokaz, zo ma naš lud też zrozumjenje za khutne hry. Tak je hra najrjeńši začišć na wšěch zawostajiła a so z wulkim dźakom přiwzała.

Knježe sudniko, prošu, hišće někotre měsacy.

W Liverpoolu w Jendźelskej stejesche mužiti hłu nětkjeho šmahneho pjchesłuhjenja pjchch ľudom. Sašudźichu jeho k jaswu na jedyn měsaz.

„Sćenoš jedyn měsaz?“ znatpjcheźiwi wobstorkowany źe je porjaženy, „ličach šmajmjenjcha se schšćeš měsacami.“

„Nó berje,“ rjekny sudnik, „dźu Wam swoju ruku pošticijcć, njech su Wam tři měsacy pschiwolene.“

To posłuchu so kaž na šty žort, wěz pak je so woprawdźe tak podała, kaž so tu powě, a njeje w Jendźelskej nicžo njewjerschčene. Jendźelski rěčnik pschchc k temu w jenej Londonskej nowinje ležkowace:

Sudnik je, schtož šamo w Jendźelskej powschitkownje znate njeje, po sakonju bohoćenc, so sa wyschsche khłostanje wuprajicy, prošy-li wobskorzeny wo to. Mjes wobohami, kotrjž je sakonjom do wuskosćow pschindu, stej dwě druzinje, kotrejž tute spodźiwne postajenje porjadnje wužiwatej. Čzi jeni su wschědni bundakojo. Sa czaš lěca wjedźe so jim zyle derje, pschindźe-li pak wyma, potom rosćiadźuja so tola radscho za krutym khowom. Snaju tajkeho muža, kotryž jaswo hižo dleje hač 20 lět jako symski pschebytk wužiwa. Ssu-li cłowje a zjane dny lěca nimo, steji won psched sudnikom. Won je nětkje w nekajkich klamach wukładne wokno rosbiwschi so mérnje sajcej bok. Rubić won ničo njeje. A nětko prošy won wo khłostanje, kotrejž jeho hač do pschichodneje hapreje psched njepschecželnym wjedrom sajtita.

Mjenje padow wschak je znatych, hdźež wobskorzeny wo wyschsche khłostanje prošy, so by so na dlejschi czaš wonkownemu swětej skołował. Ssu to lwjetscha słabi cłowjekoja, kotrychž je nekajki pschipad na schczełku słóstniswa dowjedł, sawjedźenje, słuženi towarschjojo. Woni wědźa, so, sahnuźa-li so k tajom měšazam, so po puschczenju z jaswa jako ze starymi towarschjemi sekaju a spytowanju k nowym słóstniswam podleja. Po khłostanju jeneho lěta abo wjac pak njepschindu i nimi wjac tak lohko do switka, su też znutskowne bóle „skruczeni“ abo wěrja, to snajmjenscha bycz, a tak stawa so husczischo, so šebi runje woni wyschsche khłostanje žadaja.

To spodźiwne pak je, tak tłónca Londonski rěčnik, so so tola spodźiwne sakonjse wuczinjenje jenož wot nuzlich nałożuje. Njesnaju ani jenicžkeho pada, so je jónsta wo podlěschonju khłostanskeho czasa prošyła.

Cyrkwinske powěsće.

1 njedźelu po třoch kralach.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano we 8 hodź. Bože wotkazanje němske, farař Kapler, dop. we 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża słužba, farař Tischer. Pop. ½3 hodź. na farje towarstwo holćkow.

Krajne cyrkwinske zhromadźenstwo w Budyšinje při Pólnem hrodźiku 6.

Sobotu, 11. t. m. wječor we 8 hodź. modlerska hodźina. Předmjet: „Nutřkowny misijón a misijón mjez Židami.“

Njedźelu, 12. t. m. dopołdnja ½11 hodź. hodźina dźěćaceho zwjazka, wječor ½8 hodź. evangelska zhromadźizna. Předmjet: „Swjate wojowarstwo.“ (Knj. superintendent Fröhlich).

We Wazowcy wot dopołdnja 9 hodź.: Wokrjesna konferenca zwjazka młodźiny za evang. křesćanow. — Pónđelu wječor ½9 hodź. zhromadźizna křesćanskeho zjednoćenstwa železnicarjow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. biblisku hodźinu (List na Romjanow). — W Hornjej Hórcy budźe njedźelu wječor ½8 hodź. biblisku hodźinu za žónske. — Zhrom. wotbladař Zimmermann zmjeje biblisku hodźinu njedźelu wječor w Lubiju, pónđelu w Kumwałdźe, wutoru w Budestecach, srjedu w Hodźiju, štwórtk w Budyšinje a pjatk w Hornjej Hórcy. — Zhromadź. wotbladowar Křižan zmjeje biblisku hodźinu njedźelu popołdnju we Běłej Horje, wječor w Hlinje, pónđelu we Wósporku, wutoru w Bukecach, srjedu w Zemicach, štwórtk w Dubrawcy a pjatk w Kotecach.

Husyca.

3] (Pokračowanje.)

„Njechaš skoro hižo z teje wody won, raspa ty!“ zawoła nahle khěžkarka Sucha, kiž hižo njemóžeše wobknježić swoju znutřkownu napjatosć, kotruž přejara rozhorješe cyła ta kupjelna scena, přetož so dopomni, zo doma čaka na jeje nawrót dźěćo, muž, zymne wohnišćo a dźěło; też začujomna khłódnosć ju hižo přetrase, zyma jej běše, zo ze zubami knopotaše, dokelž nětko z wječora so khětro wozymni a wot ranja zběhny so wětr, wótry jako nóž, kiž duješe też přez najćoplišu wolmjanu suknju.

„Změrom!“ błyskny hnydom starosta z cyłej zastojnskej ważnosću na stronu, z wotkelž bě zaklinčało tak ščipawe namołwjenje, zo by husyca hižo skónčiła swoju kupjel, ale hnydom sam z radosću wobkedźbowaše, zo to njebě wostało bjez wuspěcha. Husyčka woprawdźe sebi daše rěčeć a z hłowu z horda pozběłujenej, wobhladujo so z wóčkom na wšitke strony a pomału wjesłujo z woběmaj nohomaj, pluwa z wałia, ważnje jako łódź, počežena z drohotnym nakładom, k płonemu brjohej . . .

Haj, nětko znutřkowna napjatosć přihladowarjow rosćeše z kóždym wokomikom. Nětko so cyła zwada rozrisa, šmjatańca so rozpleće, husyca wuznaje barbu, je Rězkec abo Brodskich. Woći wšěch tohodła na nju hladatej a widźitej, kak so zwaha, wobhladniwje wudrapa z wody, so wottřase, skhili hłowu k zemi, tykny pysk do błóta, zašwjechta w pěsku, spóžera někotre zornjatka a pomałku, kedźbliwje, stup za stup, jako by je wotwažiła, so wotsali wot hańenja.

„Hdźe jenož pójdźe? Hdźe drje? Hdźe jenož?“ chcyćiwje so praščeštej błyščatej woći wšitkich.

„K nam, husyčka moja, k nam!“ nutrnje sebi přeje Brodska.

„Knježe Božo, nawróć kročele toho njerozumneho stworjenja a wjedź jo k nam!“ modleše so Rězkowa, ale wobč z ćicha, w duchu, a takrjec z wočomaj za husycu sledźeštej. Wutroba jimaj z rozbudźenjom ćepje jako zwón a šija je jimaj jako zadźernjena z częsnosću.

Husyca bjezdźak so walba, čampa, wćipnosć wšěch so skoro hižo skludźić njeda, hlej nětko, hdyž hižo měješe zańć do wulički a hdyž w přimērjenej zdalenosći za njej kročeše starosta Zubak a stražnik a za nimaj žony a dźěći, sta so njenadźita wěc. Husyca nahle stejo wosta, lěwu nohu zběhny, přičahny ju ke ćělu, hłowu zanóri pod křidło a so mērnje z ćicha zamysli.

„Ludźo, tole je husacy njeplech, takle nas dračować“, wołoži znowa Sucha a tón króć wudyri powšitkowna huntorjeńca.

„To dźě tu budźemy stać hač do ranja.“

„Mjetajće na nju kamjenje!“

„Zbudźće ju, sćerba, njech dźe domoj“, spjećeše so wšón lud ze sprawnym rozhorjenjom a starosta přemysli,, kak ma so zadźerżeć, što započeć, přetož hižo směrki padachu, strażnik měješe hić swjaty wječor zwonić a wón sam — Zubak — měješe też hižo najwyšši čas so podać do konjeńca a zasypać konjomaj.

Ale prjedy hač so rozsudźi, zaklinči z druheho końca nawsy: „Ka-kakaka“. Tři króć za sobu wospjetowaše so w krótkich přestawkach ta kaskada jenostajnych zwukow, ale hdyž bě prěni raz zaklinčała, do drěmaceje husycy zajědže hnydom čiłe žiwjenje. Wotući naraz, postaji so na wobě nozy, wućahny šiju, nawróći hłowu k stronje, zwotkelž bě dolećało sem to khrobłe a wojowarske, nětkak mužne galganje, hdyž zaklinči druhi raz, hnydom wjesele wotmołwi z wysokim, wrěšćatym „hej-ha“, a třeći raz hižo to njemóžeše wutrać, zamachny z pjerami wopuše jako ze prawidkom, wobroći so a wjac lećeše dyžli dźěše za tym zawjednym hłosom.

To pola Čapkec maja tajkeho čiłeho husora, hdyžkuli so słyšeć da, to kóžda husyca nětko w podnaléću dźe za nim, jako slepa a wón te husace odaliski wjedźe jako turkowski paša swój harem, hdźežkuli so jemu spodoba . . .

Zwada tón dźeń wujednana njebu. Moraliska rozhorjenosć přeja wšitkich, starosta zwěsći, zo tu lubkarsku husycu da znowa zawrěć, jutře też zawrě Čapkec husora, pospyt so wospjetuje a prawda so wěsće pokaže. Ze začućom hórkeho wostrózhlnjenja we wutrobje rozbčžachu so ruče přemjerzli přihladowarjo po swojich statokach.

V.

Nazajtra bě so wučahowało. Słónčko jako hdy by sej woći wotrčlo, hładaše wjesele na swět, swěćeše a čujnje też hižo wohrěwaše, raňši wětr zwaha kolebaše hole, hižo na zeleń poběhane pruty topołow a wjerbow, wroble rozbudźene so přehonjowachu po hałozach lipoweho wjeńka pola zwonicy a čerčachu, štož w šiji mějachu. Dopołdnjo so pomału a lěniwje wlečeše. Wjesny listowy přinjese něšto rožowych lisćikow wot wojakow, woteda nowiny, doruči dopisy, wubra na rózku hoscenca wisaty póstowy kašćik a ničo — žanu rozhorjacu nowinu, žanu dobru ani złu powěść njezdźeleše. Zónske pomału počachu so brućić wokoło khachli, zadźěłachu woheń, lamachu sej hłowu z mysličkami na wobjed, mužscy nakładowachu a rozwožowachu hnój a slanje po polach, hižo so dałše, zo cyłe dopołdnjo so minje jednostajnje a wšědnje, hdyž nahle před připołdnjom zaklinči na nawsy gmejnski bubon. Strażnik bubnowaše, zo wokeńki we woknach brinčachu a wroble, jako hdy by so do nich třělało, wulećachu zastrožene z lipy hač za huna. Ludźi hižo to njejimaše, přetož njepominy so tak rjec ani jedneho dnja, zo njeby so po tutym ważnju „k powšitkownemu dowědźenju“ njewozjewiło někajke přikazanje pak wo wubrankach rekrutow, pak wo rekwisicijach, wo kokorje abo petroleju, wo žiće, wo kowach, wo běrnach, zo cłowjekej z toho hłowa boleše.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba.

Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć we Dubrawcy (knjez zhromadny wothladaŕ Křižan.)

Z Budestec.

Popołdnju ½8 hodź. němska spowědź, faraŕ Bojc, dop. ½9 hodź. němske prědowanje, faŕski vikaŕ Hänichen; w 10 hodź. serbske prědowanje, faraŕ Bojc, pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći wot 5. hač do 8. šulskeho lěta, faraŕ Bojc.

Z Budyšinka.

Popołdnju w 2 hodź. serbska Boža služba, faraŕ Handrik-Poršiski.

Z Bukec.

Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Z Hodźija.

Faraŕ Wjezaŕ ma rano ½8 hodź. serbsku spowědź, faraŕ Voigt dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Srjedu wječor we 8 hodź. změje k. Zimmermann z Budyšina w spomožerskim domje biblisku hodźinu.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbski hamt, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba. Wječor w 8 hodź. němska a w 7 hodź. serbska Boža služba w šuli w Droždźiju.

Štwórtk 16. januara wječor we 8 hodź. serbska bibliska hodźina w paćerskej jstwi.

Z Hućina.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba.

Z Khwaćic.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Wumrěła: 7. januara Ruth Hildegard, Herm. Otta Kästnera, fabr. dźěłaćerja we Wulkej Dubrawje mandźelska dźowka, 5 m. a 20 dnjow stara.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom a dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. — Pop. w 4 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, faraŕ Wićaz-Hućinjański.

Z Kotec.

Dop. ½9 hodź. němska prědowańska Boža služba, wosadny faraŕ.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. němska spowědź a dop. w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodź. dźěćikemšenje, ½3 hodź. žónske towaŕstwo pola Křižanec w Dobrošićach. — Wutoru pop. w 3 hodź. němska bibliska hodźina w šuli w Delnjej Hórcy. — Srjedu w 7 hodź. serbska bibliska hodźina na farje. List na Hebrejskich.

Z Minakała.

Dop. w 9 hodź. serbska Boža služba, při kotrejž budźe so prědowanje čitać.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba. Pop. we 2 hodź. kemšenje za dźěći. W 3 hodź. towaŕstwo młodych hólcow a delni wotrjad młodych hólcow na farje. — Pokhowany bu Jan Arnošt Falting, mašinytwaŕski mišter w Njeswačidle, 50 l. 7 m. a 18 dn. stary.

Z Nosačic.

Dop. w 9 hodź. němska Boža služba, ½11 hodź. serbska. — Pop. ½3 hodź. towaŕstwo młodych holcow a wječor ½8 hodź. towaŕstwo młodych hólcow, štwórtk 16. januara ½8 hodź. towaŕstwo žonow.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba. Pop. ½3 hodź. towaŕstwo młodych holcow pola wosadneje sotry a pop. ½3 hodź. towaŕstwo młodych muškich w Poršicach. — Wutoru pop. w 3 hodź. žónske towaŕstwo w Schneiderec hoscenca w Bošecach. — Stwórtk wječor ⅛8 hodź. bibliska hodź., serbska, w Bošanskej šuli.

Zemrěł: Jan Šolta, wumjeńkaŕ w Poršicach, 82 lět, 2 dnjej.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba. Pop. w 3 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) w Sćeńčanskej šuli. — Póndźelu we 8 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska hodźina na farje.

Ze Slepoho.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże wotkazanje, ½10 hodź. serbska a w 11 hodź. němska Boža služba. — Zběrka.

Wumrjeł: W hojerni w Khočebuzu Matej Nowusch w Trjebinje, 44 l., 1 m. a 14 dnjow stary.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pop. ½5 h. Boža služba w Čisowje. Předstajenje Beithelskeho Usambara — misionskeho filma pola Mirša we Wóslinku. Pop. w 4 hodź. za dźěći — zastup 20 pj. Wječor we 8 hodź. za cylu wosadu, zastup 50 pj.

Z Wósporka.

Dop. w 10 hodź. prědowanje, ½12 hodź. dźěćikemšenje.

Naša kruwa.

Serbski nastawk małeho Jana.

Naša kruwa je nólpać a dźmjace skoćo. Ma šěsć bokow, prawy a lěwy, horjeka a deleka, zady a prědku. Jeje čelo je wšudźe z howjazej kožu wobdate, zady wisa wopuš z čećom, kiž so machawka mjenuje. Z njej honi muchi, zo njebychu do mloka padnyle.

Rohi trjeba k hodźenju a tłamu k ruću. Deleka pod kruwu wisa mloko. To je k čahanju. Hdyž ludźo za nje čahaja, přiźidźe mloko. Naša mać kruwu kóždy dźeń cympa. Toho kónca njeje, kruwa čini přeco wjacy. Kak wona to čini, wo tym hišće w šuli ręčeli njejsmy. Někotři ludźo hižo elektriscy cympaja.

Kruwa ma štyri nohi, w kóždym rózku jenu. Ma dobre čuchadło. Wonja hižo wot daloka. To čini dobry wjesny powětr. Wol žadyn nólpać njeje. Wol je jene wudnio. Kruwa dóstanje kóždy raz ćelatko. Žežiwi so z comanjom. Žerje pak też trawu, běrnjace bělizny, mlóč a wuknadźe. Hdyž je pica dobra, dawa dobre mloko, a hdyž je hubjena, hubjene. Hdyž so brima, budźe mloko kisałe. Butru wot butrowych rózow dźěła. Trjeba mało žranja. Hdyž je so raz najědła, je hišće dale, dokelž wšitko žwamli, doniž njeje cyle syta. Hdyž jónu žrać spóźeva, ma hnydom tłamu polnu. Naša kruwa ręka Štryma. Druhdy ćeknje. Potom wona skok ćěri, wopuš zběhnje a ja něšto wopuści. Wjacy njewěm.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Ležownostny dawk.

Schtwórte dźělbowe płacenje ležownostneho dawka za ličbjenje lěto 1929 ma so hač do 15. januara 1930 na pśichślušnu mětnu dawkowinju zapłaćiś.

W Budyšinje, 8. januara 1930.

Hamtske rjemjanstwo jako wujsmowaŕ za ležownostny dawk.

Sostarańśi wubjerk.

Pósejźenje sostarańskeho wubjerka budźe pjatk 17. 1. 1930, pop. w 2 hodź. we pósejźenskej śmi Budyskeho hamtskeho rjemjanstwa.

Wobrjedny swjatk Budyskeho hamtskeho rjemjanstwa.

Infolge Aufteilung der nicht eingetragenen Wasserlauffurstücke Nr. 305, 306, 307 des Flurbuchs für Spreewiese (altes Sprecbett) auf Grund des § 5 des Wassergesetzes vom 12. März 1909 sollen folgende Teile zugeschrieben werden:

1. dem Blatt 75 des Grundbuchs für Spreewiese
   a) ein mit Nr. 143 verschmolz. Teil, 0,5 Ar aus 306,
   b) zwei mit Nr. 229 verschmolz. Teile, 0,6 Ar aus 305, 42,8 Ar aus 306,
   c) ein mit Nr. 230 verschmolz. Teil, 8,5 Ar aus 305,
   d) ein mit Nr. 231 verschm. Teil, 65,4 Ar aus 305,
2. dem Blatt 5 des Grundbuchs für Spreewiese
   ein mit Nr. 152l verschmolz. Teil, 0,7 Ar aus 307,
3. dem Blatt 35 des Grundbuchs für Spreewiese
   ein mit Nr. 152m verschmolz. Teil, 1,9 Ar aus 307,
4. dem Blatt 66 des Grundbuchs für Spreewiese
   ein mit Nr. 152n verschmolz. Teil, 0,2 Ar aus 307,
5. dem Blatt 20 des Grundbuchs für Spreewiese
   ein mit Nr. 152o verschmolz. Teil, 0,3 Ar aus 307,
6. dem Blatt 17 des Grundbuchs für Spreewiese
   ein mit Nr. 152p verschmolz. Teil, 0,4 Ar aus 307,
7. dem Blatt 7 des Grundbuchs für Spreewiese
   ein mit Nr. 152q verschmolz. Teil, 0,3 Ar aus 307,
8. dem Blatt 3 des Grundbuchs für Spreewiese
   ein mit Nr. 152r verschmolz. Teil, 0,6 Ar aus 307,
9. dem Blatt 24 des Grundbuchs für Spreewiese
   ein mit Nr. 152s verschmolz. Teil, 0,6 Ar aus 307,
10. dem Blatt 4 desselben Grundbuchs
    ein mit Nr. 152t verschmolz. Teil, 0,4 Ar aus 307,
11. dem Blatt 12 desselben Grundbuchs
    ein mit Nr. 152u verschmolz. Teil, 0,9 Ar aus 307,
12. dem Blatt 1 des Grundbuchs für Spreewiese
    ein mit Nr. 152j verschmolz. Teil, 4,4 Ar aus 307,
13. dem Blatt 10 des Grundbuchs für Geißlitz
    ein mit Nr. 161 verschmolz. Teil, 1,1 Ar aus 307,
14. dem Blatt 18 des Grundbuchs für Halbendorf
    ein mit Nr. 1615 verschmolz. Teil, 1,4 Ar aus 307,
15. dem Blatt 67 des Grundbuchs für Spreewiese
    ein mit Nr. 162 verschmolz. Teil, 6,5 Ar aus 307.

Infolge Aufteilung der nicht eingetragenen Wasserlauffurstücke Nr. 437, 438 und 438a des Flurbuchs für Lömischau (altes Sprecbett) auf Grund des § 5 des Wassergesetzes vom 12. März 1909 sollen folgende Teile zugeschrieben werden:

1. dem Blatt 1 des Grundb. für Lömischau, Klixer Anteil
   ein mit Nr. 16a verschmolz. Teil, 1,2 Ar aus 437,
2. dem Blatt 1 des Grundbuchs für Lömischau-Göb. Ant.
   ein mit Nr. 363 verschmolz. Teil, 5,2 Ar aus 438,
3. dem Blatt 3 des Grundbuchs für Lömischau-Göb. Ant.
   a) ein mit Nr. 372 verschmolz. Teil, 4,2 Ar aus 438,
   b) ein mit Nr. 394 verschmolz. Teil, 15 Ar aus 438,
4. dem Blatt 12 des Grundbuchs für Lömischau-Klix. Ant.
   ein mit Nr. 375 verschmolz. Teil, 12 Ar aus 438,
5. dem Blatt 10 des Grundbuchs für Lömischau-Klix. Ant.
   ein mit Nr. 379 verschmolz. Teil, 6,4 Ar aus 438,
6. dem Blatt 9 desselben Grundbuchs
   a) ein mit Nr. 386 verschmolz. Teil, 5,1 Ar aus 438,
   b) ein mit Nr. 416 verschmolz. Teil, 7,7 Ar aus 437,
7. dem Blatt 47 desselben Grundbuchs
   ein mit Nr. 387 verschmolz. Teil, 2,5 Ar aus 438,
8. dem Blatt 3 desselben Grundbuchs
   a) ein mit Nr. 393 verschmolz. Teil, 12,6 aus 438,
   b) ein mit Nr. 420 verschmolz. Teil, 3,1 Ar aus 437,
9. dem Blatt 8 desselben Grundbuchs
   zwei mit Nr. 410 verschmolz. Teile, 1,3 Ar aus 437, und 5,0 Ar aus 438,
10. dem Blatt 2 desselben Grundbuchs
    a) ein mit Nr. 412 verschmolz. Teil, 20,4 Ar aus 437,
    b) ein mit Nr. 421 verschmolz. Teil, 1,3 Ar aus 437,
11. dem Blatt 5 des Grundbuchs für Lömischau-Göb. Ant.
    ein mit Nr. 424 verschmolz. Teil, 2,6 Ar aus 437,
12. dem Blatt 4 des Grundbuchs für Lömischau, Göb. Ant.
    ein mit Nr. 425 verschmolz. Teil, 14,8 Ar aus 437.

Diejenigen, die das Eigentum an diesen Flurstücken, eine Beschränkung des Eigentums in der Verfügung über die Flurstücke, ein Vorkaufsrecht oder ein nicht in einer Grunddienstbarkeit bestehendes Recht an diesen Flurstücken in Anspruch nehmen, werden aufgefordert, ihre Rechte binnen

3 Monaten

und spätestens bis zur Verlautbarung der Zuschreibung bei dem unterzeichneten Grundbuchamte einzureichen, widrigenfalls sie nach der Zuschreibung den öffentlichen Glauben des Grundbuchs gegen sich gelten zu lassen haben.

Bautzen, den 18. Dezember 1929.

Das Amtsgericht, Grundbuchamt.

Nowotwar higieniskeho muzeja w Drježdźanach. Budźe ze srjedźišćom lětsa. w Drježdźanach so wotmětowaceje hygieniskeje wustajenicy.

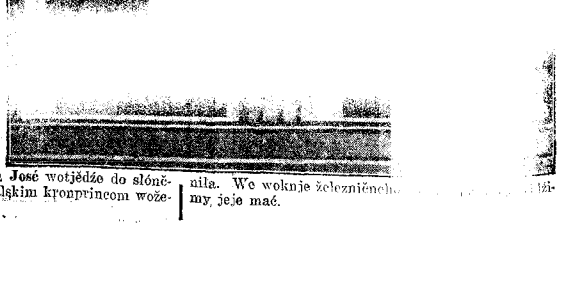

Belgiska princesa Marija José wotjědźe do słónčneje Italskeje, zo by so z italskim kronprincom woženiła. We woknje železničneho... ímy, jeje maś.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kěžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 9 **Budyšin — Sobotu, 11. januara 1930 — Bautzen** **Lětnik 39**

Zakoń swobody ničo njepłaći.

Němsko-nazionalny němskostatny wubĕrk bě němske knježerstwo pižomnje namołwił, so by zakoń swobody, za kotryž bě so nĕhdže 6 milijonow hłosow wotedało, jako płaćiwy zakoń wotsewiło. Němski kanzler je na pižmo němskostatneho wubĕrka hnydom zhotowace wotmołwjenje dał:

„Namjetej, w pižmje je 7. januara podatemu, so by so tak mjenowany „zakoń swobody" wotsewił, njemóže so k woli być. Němske knježerstwo je hižo, hdyž je so naczisł „zakonja pschećiwo zaschłowowanju němskeho luda" němskemu ześmej pschepodał, rozkładło, so je za pschijeze zakonja z ludowym rosćuđenjom po statwje 76, wotstawku 1, zhađeje 4 němskeje wustawy pschihłosowanje wjetschinu wólbne prawo mĕjacych trĕbne. Pschi wothłosowanju njeje pak so ani połoja wólbne prawo mĕjacych wobdźěliła, kotraž je po statwje 75 němskeje wustawy nutna. We pižmje wuprajene prawne rozsumjenje dyrbi so tohodla jako mylne wotpokazać.

Schtož politiske praschenje, w swizu z Youngowym plasom nastupnjene, nastupa, so po skónčenju Haagskeje konferenzy składnosć da, so we tym wuprajić.

podpisał Müller.

Snowden přeciwo němskim wotpósłancam

Kaž „Petit Parisien" pischе njeje so jendźelski finanzny minister Snowden zdźerżał, němskim wotpósłancam do woczow rjez, so **pschewjele napischeziwjenjow cinja**, a so po zdaću na to du, so bychu němske lĕne płaćenja po możnosći sniżili, k czemuż pak won njemóże pschihłosowacz. S tym so konferenzyne dźela zadźerżuja, wone pak bychu so dyrbjałe pospĕchić.

Sozialistiske dźěłaczeske swjazki pschećiwo dr. Schachtej wustupuja.

Powschitkowny swjazk němskich dźěłaczerskich zjednoczenstwow a Afastwjazk staj pjatk zhromadne namołwjenje wosjewiło, w kotrymż so pschećiwo Schachtowemu stejischcju pschećiwo wukrajnym pożičonkam wobroczałaj. Po mĕnjenju móže so tuchwilnej bjezdźěłoscji jenoż z pożičonkami z wukraja wotwonhacz. Po jich namołwjenju su njehodźi samolwicz, hdyž so z wożubnej politiku presidenta němskostatneje banki njemóżni, pożičonki z wukraja pschiwzać. Knježerstwo tohodla namołwja, so by sa pschihotschenje wukrajnych pożičonkow tež w bĕdźenju pschećiwo njesamołwitym radudawarjam rasnje wustupowało.

Clo za pšeńcu a rožku.

Němski sejmowjerski minister je němske knježerstwo namołwił, so dyrbi zło na pschenzu po możnosći hnydom na 9½ hriwny za dwójny zentnar a zło za rožku na 9 hriwnow postajeć, dokelž je so pokałało, so zu płaćiny wot 1. septembra hač do 31. dezembra ześiłoneho lĕta jenoż pschenzĕrskowu wuzkosć 229 hriwnow za pschenzu a 173 hriwnow za rožku dochadza. Ministerski kabinet so blizsche dny we kabinetnym poradźenju wo namjecze němskeho sejmowjerskeho ministra wupraja. Bjez dwĕla budźe won jemu pschihłosowacz.

Zabyty jimanski wukaz.

Po poručnosći wyschschego němskostatneho rĕčnika dyrbjesche so w Jenje nĕhdyschi wjednik swjazka czerwjenofrontnich wojowarjow, Maks Grande w zwjazu wobhdlenja sajeć. Sajeće pak so njemóżesche stacz. Hdyž 3/8 hodźin do Grandoweho wobydlenja sastojnik sastupi, jimanskeho wukasa pschi sebi njemjeschе. Tohodla dyrbjesche Grandu po pschepołdnischenju zaso puschćeć. Hdyž so sastojnik popołdnischo z jimanskim wukasom, kotryż bě zebi mjes tym wobstarał, do Grandoweho wobydlenja wróći, bě so Granda bjez śledu zhubił.

Zhnile jeja w Lipsčanskim měšćanskim parlamenće.

Pschi demonstraziji dźěłonjemějerjow, kotraž so pjatk wjeczor wotmě, k frażenju z policiju dóńdże. Demonstrantojo z bliskich pschedawarskich budow kaly wottorhachu a so z nimi do policistow dachu, do kotrychž tež kamjenje a feśerane kruchi ześeja mjetachu. Najwjetschi ropot bě pschi zahłodże do Markhrabinskeje dróhi, hdźež tež schkleńcu wuładneho wokna wubichu. Policija nałożnikow bórzy rozsehna a tež nĕkotrych z nich saja.

Pożedźenje měšćanskich zastupjerjow bě jara njemĕrne. Namjety kommunistiskich dźěłonjemějerjow so na dożahaze waschnje njepodpjerachu. Tohodla so wo nich njemóżesche jednacz. Dr. Melzer namjetowaschе, so by so liśezina k dźěłu zwólnjowych dźěłaczerjow sestajała, so by so jim mohło dźěło saradźić. Dokelž chzyschе kommunist Herrmann k tomu namjetej namjety dźěłonjemějerjow pschidacz, jeho pschedsitejer Enke namołwi, so by k wězu rĕčał. Kommunistiszy zastupjerjo pschi tym njepżeschestawaźy herjekachu. Jedyn wopytał tribunow śmikе jeja do sale mjetasche, z kotrychž jene pschedsitejerja měšćanskich zastupjerjow trjechi. Požedźenje dyrbjesche so pschetorhnyć. Skónčnje so namjet dr. Melzera z 35 pschećiwo 34 hłosam pschija.

Pschedběžne pschepytanje w Sklarez prozeßu so wupschestrĕło.

Po namjecze statneho rĕčnistwa je so pschedběžne pschepytanje pschećiwo Sklarez bratram a towaršchom na měšćanskeho rodźičela Wilhelma Benecku a knihowneho rewidora Rodericha Ludinga wupschestrĕło. Jeju winuja, so staj so dakoł Sklarez bratram pschełtowałoj. Benecke je pjecźo Sklarez bratrowaj na njepschihłuschne waschnje hospodarźu wobzeże pschi wobsamknjenju srĕczenjow z 2. dezembra 1927 a se 4. haprele 1929 połěkował. Luding je jako pruhowar knihow so z wotmyślenjom nuznego błĕdźenja w knihach wosłajił a wědomje wopaczne pruhowanske rozprawy podawał.

Swĕtowa ratarska kriza.

Wot 6. januara so w Genfu wuběrk wĕzywustojnych z najwažnischich europiskich a samórskich žita pschedstajerjow krajow schadźuje, so by hromadze z wotpósłancami hospodarskeho komiteja wo kriży płahowanja žita a wo srĕdkach k wotpomhanju wuradźowali. S rosprawow sastupjerjow jenotliwych krajow bě spóznacz, so je kriża z njewobmjesowaneho powjetschenja płahowanja žita w samórskich krajach a z njepschiběranjom pschetrjebanja nastała. Praschenje so rosponinaschе, wulkosć wobžiwneho kraja samjesowacz a hač dyrbi so internazionalna płaćizna postajeć. Mnohi rĕčnizy prajachu, so je pożedźnische njemóżne. Němski sastupjer, nĕhdyschi němski minister Hermes, rosłoži, so je nĕtkole najprjódy nutne, so by płahowanje žita samjesuje a so by družstwowe pschedawanje žita w jenotliwych krajach organisuje, so by so na taje waschnje zakład za internazionalne zhromadne dźěło dozpił.

Mzdowe prašenje na wuhlowej konferency.

Na internazionalnej wuhlowej konferenzy je so generalna debatta wo internazionalnym zjednoczenju nisdow skónčiła. Knježerstwowi sastupjerjo a pschedewsaczelio prajachu, so je taśe zjednoczenje njemóżne. Němski knježerstwowy wotpósłanz dr. Spitzler, kotryż zehorunja tole mĕnjenje sastupowaschе, pak praji, so by so pschesze, so by so postajesne mjdy zjednocześo. Zjendźelski knježerstwowy sastupjer zebi pschejesche, so by so zkmana methoda k postajenju najnižschich mdow namakała. Direktor Thomas praji, so by nadźija, so by so pschedewsaczelio njehubża pschepytanju pschećiwjeł. Tohodla namjetuje, so by so internazionalnej dźěłowej konferenzy rosprawa wo tymle praschenju pschepodała. Potom so wo dalschich dźěłowych wumĕnjenjach rĕczesche, pschede wschĕm wo praschenju sapłaczeneje dowolenźy, wo najnižschej staroshe za dźěło dźěći a młodostnych, wo sawdźenju, bjezdźěłoscji atd. Bĕchu wo tym sjena, so by hischcze zane z tychle praschenjow njemóże na dnjowy porjad bliżscheje dźěłoweje konferenzy stajeć.

Wolby do wokrjesneho zjězda w Pomorju.

Wo wólbach do wokrjesneho sjĕda w Pomorju (pólskim korridoru) je wunoschł se 16 wólbnych wokrjesnow snaty. Po nim dostanu z 533 mandatow knježerstwowe strony 130 (hač dotal 67, pólska narodna strona 97 (116), khćesćijanjzy demokratojo 8 (34), narodna dźěłaczerska strona (prawiza) 147, ratarska strona Piast 44 (112), pólska sozialistiska strona 9 (22), bjezstronszy 63, Němzy 34 (29), wyšwolenje k.

Připadny podawk w pólskim sejmje.

Pschi spočatku pjatkowneho pożedźenja pólskeho sejma komunnist Rojsak zlowo njedostawschi zadaćeho, so bychu w jatbje po namakazeho kommunistiskeho kejmskeho sapołožanza Spitzhergera na swobodu puschćili. Hačrunje kejmowy pschedsyda Rożjakej kasasche, so by rĕčnisku tribunu wopuschćił, won dale rĕčesche. Sdejmowa policija jeho tohodla se sale wunjeze. Rożjaka na jedyn nĕhaj se kejmowych pożedźenjow wusamknychu.

Wobaranje pschećiwo bjezdźěłoscji w Jendźelskej.

Kaž nowiny dźěłaczerskeje strony „Daily Herald" powĕdźa, je minister za wobaranje pschećiwo bjezdźěłoscji, Thomas, se schĕsć wulkimi bankami jednał. Tele banki budźa w zhromadnym dźele wulke kredity niż jenoż za wobnowjenje hospodarstwa, ale też za modernisowanje maschinow a dźełanskich meihodow podawacz.

Napjatosć mjez Swajcarskej a Italskej.

Italiske nowiny běchu rozhorjazu powĕsć rozsćerile, so italiszy antifazistojo a anarchistojo bombowe atentaty pschećiwo pożydanym Rady Swjatka Ludow w Genfu pschihotuja. Schwajzarska policija je sa tymile strascheznymi antifazistami a anarchistami pytała, tola njeje ani śleda sa nimi namakała. Bombowe attentaty, z kotrymiż italiske nowiny Schwajzarsku traschachu, su so jako hole wumysleni wupokazałe. Też sa wjele rospominane attentatowe plany na żelesnisći cjah belgiskeje kralowskeje z hiżo ani nje so zaneho sapschimka namakało. Hačrunje po tajkim žanje prawje pschicżiny njeje, so pschi bliskim pożydanju Rady Swjatka Ludow attentatow bojeć, je schwajzarske knježerstwo wschĕ nuzne naprawy cziniło, so bychu wobžehe italizy wotpósłanzy w Genfu psched możnymi attentatami schkitani a bjez strachа byli.

Sće pak je, so su wocakli mjes Schwajzarskej a Italskej z podawkami posledních dnjow a italskimi porokami pschećiwo Schwajzarskej tkórko po wutrobnosći cżerpiłe. Tak su w schwajzarskich nowinach pschezo sasko hłožy zhyscheć, so Italska zjawnje a strádzu sa pschicżinami k wojerskemu nadpadej na Schwajzarsku pyta. „Berliner Tageblatt" je nastawk diwisionara Gertscha wosjewił, kotryż je w schwajzarskich nowinach wulku kedźbliwosć zbudźił. Nastawk na wojerske bronjenje Italiskeje pschi schwajzarskej połodnischej mjezy pokasnje. Twar wojerskeje dróhi na Giacomotski pschełhód, nowa automobilowa dróha se Milana hač k schwajzarskej mjezy, wojerske stwoženwanja a nowe wobwjerdźenja we Wisnischgauskim dole dawaju spóznacz, so Italska nadpad na Schwajzarsku pschihotuje. Mussolini je italskemu ludej pschi wjele składnosćach zhłubił, so mjezy Italskeje rosschĕri, kaž je Bóh sa nju postajił, a italiske nowiny tu tehdy sjawnje prajile, so k tomu Graubünden, Tessin, Gotthardtski kraj, Furka a Grimsel słuschcheja. Gertschowy nastawk wjednistwo schwajzarskeho wójska napomina, so by na tole bronjenje kedźbowało. Se nastawkom so wulka napjatosć mjes Schwajzarskej a Italskej wotkrywa.

Němscy officěrojo w Chinje

Wjednik swonkowneje lĕwizy w Shanghaiu Wangchingwei je w chinejskej rĕči **„warnowanje sa Němsku"** dla měšćanja do **smuškownych chinejskich należnoscow** wosjewił. We warnowanju je praji, so je liczba **němskich wojerskich wězwonjowjych** generała Cżangkaischela w jeho wschelakich „potrjebnych wójnach" podpjerała. Tychle offizěrow, tak so praji, **je němske knježerstwo,** k pschijimanju poručiło. Němska so dale wimje, so je wulke hromady bronjowa a municije do Chiny žłała a z tym Versailleske srĕczenje sranita. We Cżiangkaischekowym stabje je 26 němskich wojerskich radudawarjow, kotrychż wyschi Kriebel nawjeduje.

*

Němske knježerstwo je pschećiwo tutomu warnowanju wosjewiło, so wono njeje žanych němskich offizěrow sa Chinu wubrało abo poručiło, Cżiangkaischekowi pschećelsoju hu žebi jich wjele bóle sami wubrali. Němske knježerstwo nima žaneho wliwa na tule należnosći, pschetoż zanemu Němzej njemóże so wobaracz, žebi pucżowarskich pak do wukraja wobstaracz a do zuseho kraja hicz. Němske knježerstwo pak pschećiwo tomu wupraja, so so Němzy pschi smuškownych wojowanjach we wukraju wobdźěleja. Schtož taśe nĕschto sapoczina, to na žankżnu samolwitosć a strach cżini.

Nunje tak so wurasnje prĕje, so je němske knježerstwo nĕchto z wuwojom cżinieć mĕko. Snate je, so su **zuse a** dokelž sakoń wo dowoju bróńjow do Chiny wojże, ale dokelž je sakoń wo dowoju bróńjow do Chiny wjazy njepłaći, njeje němskemu knježerstwu możno, pschećiwo tajkim wězam sakrocżić. Wójnski material njeje z Němskeje był.

Konc chineskich zbĕžkarjow?

Nangkingske knježerstwo wosjewja, so su so sdźěli na wobmaj stronomaj Jangti do cżista poralyke. General Tangczan a jeho nižschi wjedniszy so w zywilnej drasce do Tientsina dowjesu a so wot tam do Japanskeje powjesu. Druhe wožowy, kotrež su so pschi sbĕžku pschećiwo Nankingej wobdźělite, su so z wuprajenjom lonalnosće sasko

f centralnemu knježeństwu pschijsankte. Stantskowny měr je ſo ſ tym, ſnajmjenſcha offizielnje, w zuſym kraju wobſnowił. Knježeſtwowe ſtejiſchcžo je ſo ſ tym wažnje poſylnilo. Wulki dźel wojakow, kotſiž ſu ſo pschi ſdźaku pscheczwo centralnemu knježeſtwu wobdźěliłi, dyrbi ſo hinak organiſować. Dalke hdyž budże tónle nadawk pscheczwjedeny a hdyž budża ve ſwojej loyalnoſci dwělni rozkaſowarjo ſ druhimi wjednikami narunani, budże ſo pschichodne knježeſtwowe ſtejiſchcžo jako ſawěſćene wobhladować.

Rozjasnjenje nadpada w Fačou.

Wo nadpadže w Fučjou, pschi kotrymž ſu hlownoho roskaſowarja chineſkeho wójniſkeho tódźtwa, Jangczukczuanga, zjiwilneho gouverneura fukienſkeje provinzy a pjeć druhich ſobuſtawow provinzialneho knježeſtwa zajeli, ſo powě, ſo jón njejžu, kaž je ſo ſ wopředka měniło, kommunistojo ſkutkili, ale ſo je ſo wón po naſtawku generala Luhſinpana, roskaſowarja druheje diwiſije fukienſkeje provinzy ſkał. Jangczukczuang je mjes tym knježeſtwu telegrafował, ſo je dźeſaca mil dale Fučjowa cžekny, ſchtyri ſobuſtawy fukienſkeje provinzy pak ſo hiſchcže pschejo we ſtatbje dźerža. Centralne knježeſtwo je wójnſku fódu do Fučjowa pósłało. Preſident centralneho knježeſtwa Cžiangkaithek je ſ telegramom Luhſinpana namołwił, ſo by ſatych hnydom puſchcžił.

W Indiskej so zapowědaju dawki płacić.

Wjednik indiſtich nazionaliſtow Chandra Boſe je njedawno pſchiwiſowarjow ſwojeje ſtrony namołwił, ſo bychu na wſej Bandilu kedźbowali. Tam ſo wobydlerjo bjžo ſapowědaju, dawki płacžić. Jeli ſo by wobydleſtwo je ſwojim pſchecžiwjenjom pſchecžiwo płacženju dawkow wuſpěło, by ſo ſapowědženje dawkow teſ na druhe ſtrony wupſcheſtrěło.

Po nowiſchich powěſcžach ſ Bandile je polizija pola tamniſcheho wjednika ſapowědžerjow dawkow Chandry Roya dom pſchepytała a hibicže ſwójſtwo ſebrała. Roya ſu ſajeli. Teſ pola někotrych wobydlerjow druhich wjow ſu teje ſameje pſchicžiny dla wěſy ſebrali.

Serbska pětica.

W pośledniej Domowininej ſhromadźiźnje je ſo mjes ſaſtupjerjow ſerbſkich towarſtwow petizija, naſtupaza ſerbſku wuczbu w ludowych ſchulach, rozbźelila. Hacž dotal ſo petizija hiſchcže njeje wrócžiła: je wobſow Pětrowſkeje, Lupjanskeje, Khwacjanskeje, Njeſwacjidliſkeje, Nakeczanſkeje, Minakaſkeje, Klukſchanſkeje, Bartſkeje, Hrodźiſchczanſkeje, Huſczanſkeje, Kotczanſkeje, Porſchiſkeje, Bukeczanſkeje, Hodjiſkeje, Njebjelczanſkeje a Kalbicžanskeje wobſady a ſ Klóſchtriſkich ſtron. Saſtupjerjo towarſtwow ſo nazonminaju, ſo bychu hjes komdjenja podpisy ſa petiziju ſběrali. Niech kóždy muſźi a kóžda žónſka pſches 20 lět ſtara, też cžeſladni, petiziju podpiſaju; pſchetož dźe wo to, ſo by ſo petizija po możnoſci ſ wjele tyſacy podpiſmami ſjemej pſchepodała. Wona je ſa wobſtacže Sserbowſtwa jara wažna, wot njeje pſchichod Sserbowſtwa wotwiſnuje. Dohodła ſo wſchitkim, kotſiž ſu nadawk pſchewſali, podpiſma ſběrać, ſnowa nalejnje namołwjeja, ſo bychu nětko ſwoju winowatoſcž dopjelnili a ſo dźeſ njekomdźili. Podpiſane petizije njech ſo ſ gmejnſkim ſtemplom do redakzije Sserbſkich Nowin pósćelu.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer +2, thermometer we dnjo +2. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +3 a thermometer w nozy —1. Wuhladny na khłódne a ſuche wjedro. Hacž dotal njeje hiſchcže ſwóſtnacž ſaneho pſchemjenjenja tuchwilneho wjedra. Wyſchina ſ Azorſkich kupow, pſches Iſrlandſku Europu ſahajo, ſjednoczuje ſo ſe ſtyhnej wyſchinu nad Ruſkej. We połnocy cžahaja niſiny mimo. Sſylna wyſchina nad Ruſkej ſtutkuje pſchezo na naſche wjedro a dawa jemu ſuchi a wobſtajny ras. Da połnjeho mětſacžka ſcžeka pſchemjenjenja naſtupi. Naſch wjedrawuſtojny na ſcžehowaze wjedro na nowy tydźeń ſa mózne: njedźelu ſwjetu ſo ſymne wětry, pónđźelu a wutoru beſchcžik pak jeſowja ſo ſymne wětry, ſtrjedu a ſchtwórtk budże wětrojto a ſuchu, pjatk kuriſawojto a wětrojto, ſobotu budże mika a ſuchu. — Kurjawojto a wětrojto, ſobota budże mika a ſuchu. — Jutſiſ, pschiju njedźelu po Tſjoch kralach ſkhadże ſłónczko 8,09 hodź. a thowa ſo 4,08 hodź. Měſacžk ſkhadża po pschipołnu 1,12 hodź. a thowa ſo rano 5,39 hodź.

— **Budyſke hajtyki ſu wſchitke dny hacž do 7 hodź. wjecžor wotewrjene,** njedźelu a ſwjate dny pak ſamknjene. Pózne ſłužbu a njedźelu a ſwjate dny wotewrjene ma jenož jena hajtyka ſ měſacžnym wotmělenjom. We januarje je to dwóminſcheſowa hajtyka.

S Maleſchez. Tu ſo wotmeje wot pjatka hacž do njedźele w Sendźij hoſcženju wulka wuſtajenza a pſchełoſowanje pjerinow, tuž jarjaduje Bukeczanſke „Towarſtwo pławowarjow pjerinow".

S Dažinka. Pſchi maſanju młócžowy padnyu ſchtwórtk dopołonja Arnoſcht Koſlmann, ſyn tudyſcheho korčmarja ſ krótkeho rěbła a narały ſ wobliczom tak njeſbožowitje na rěbł, ſo prawe wóczko a nožowa łóſeſ ſo tkěrko ſranjichtej.

Ze Zejic. „Landtag" bě ſo runje 25 lět minyło, zo bu naš zapósłanc, kubleŕ Jakub Špitank jako naš měſcžanoſta zapokazany. Z teje pričiny běše ſo jemu na tutym dnju popołdnju na hamtskim hejtmanſtwje ſwjatočnje zbožo přało. Jubilař pak chcyše też ſwojim wjeſnjanam dźěl brać dać na tutym, za cyłu wjes tola ważnym dnju. Tuž přeprosy wſitkich Zejicžanſkich hoſpodarjow k ſebi na hoſcinu, kaž też hamtſkeho hejtmana z jeho najprěnſchimi pomocnikami, a wosadneho knjeza fararja. A wſitcy běchu přiſli. Rjany to wobraz přikładneje wutrobneje přezjednoſće zbožowneje wſy. Knjez Domſ, jako wjeſny ſtarſi, wupraji w mjenje gmejny jubilarej horcy dźak za jeho ſwěrne ſkutkowanje a přepoda jemu marmorowy naſtroj na pisne blido z časnikom a přiſłušnymi potrjebami. Tež knjez hamtſki hejtman, knjez farař a knjez Čěſła ſławjachu jubilara. Knjez Špitank ſo hnuty wſitkim a za wſo dźakowaſe. Wězo ſo toż ſorbſka „ſława" ſpěwaſo a wſelake ſorbſke ſpěwy. Běſo to woprawdże rjany jubilejſki ſwjedźeń. — Před někotrymi dnjemi poby pola knjeza Špitanka też duchowny ze Chicago w Americy, zo by ſerbſki lud zeznał. Z nim wopyta też naš klóſtr a hnadnu knjeni. Bohužeł mějeſe daloki hóſć cyle kriwe nahlady wo Serbach, kaž bychu wosebje katolscy Serbja někajki nabožnje nakaženy a ſopjerawy ludźik byli. Tuž ſo njemało dźiwaže, zo też muložo we Serbach k ſwjatym ſakramentam khodźa, a to ſamo měſacžanje a hnuſiſo! Nadźijomanje je nětk ſwoje kriwe nahlady naprawił. Znowa přikład, kak ſo ſtajnje a wſudże přećiwo nam dźěła, a napominanje za nas, zo bychmy ćim krućišo hromadu ſtali we ſwěrnym wukonjenju naſich nabožnych winowatoſcow, kaž też wo ſkitanju naſich narodnych prawow. Bóh je nas Serbow ſtworił a chce wot nas w ſerbſkej rěči khwaleny a ſławjeny być.

Z Worklee. Kónc ſtarcho lěta piſachmy wo nowotwarach we naſej wjeſcy. Też létſa budże ſo tu zaſo twarić. Na měſtnje, hdźež před nětšo časom wotpaleny Bóſkec ſtatok ſtojeſe, chcedźa ſebi Hillmannec, kotřiž ſu ſebi hakle w poſlednich létach nowe domſke pola t. mj. korčmarſkeho hata natwarili, hiſčo jenu khežu twarić dać. Na to pokazuje hromada kamjeni, kotraž hižo na měſtnje leži.

Z Nowoſlic. Kaž je na hromadach kamjeni, kiž při puću leža, widźeć, budże ſo pola nas bórzy puć twarić. Naše puce ſu wosebje we wójnje wjele čerpiłe. Dokelž běše malo wuhla, jězdźachu wjele zapřahow po puću z Khróšćic do Delan do podkopkow. Tola też po wójnje je ſo tu wjele kamjeni z Hórčanſkich ſkałow wozyło.

S Njeſwacjidła. Sſrjedu wotmě ratařſke towarſtwo „Čjornija" ſwoje prěnje pohedźenje w nowym lěcže. Pſchedźyda k. adminiſtrator Bürger ſ Luha powita pſchitomnych a ſpomni ſ khwalbu na ſemrětſeju ſobuſtawu, k. Tjzu Faltinka ſ Njeſwacjidła. Gratulowachu k. kubleŕej Skopej ſ Wětrowa, kiž je hižo 25 lět ſobuſtaw towarſtwa. — Na to knjes nadlěſnik dr. Bietinghoff-Rieſch pſchednoſchowaſche wo pſchečelach a njepſchečelach ratarja mjeſe ſwěrjatami. Wo pſchečelach abo wužitku wſchelakich ſwěrjatow ludźo hiſchcže ſchkodże abo wužitku wſchelakich ſwěrjatow ludźo hiſchcže njebět pſchesjene. Tak na pſchikład wróny, kiž pſchieſcžuja, hłuſcheja k wužitniſkim ptaczkam. Też połſchtorhlica ma ſo ſchitaſcž runje kaž tonuſchca. So ſu ſchkózny, ſyby, ſknadże a ſkórki wužitne, drje kóždy wě, ale ſamo wrobl neje ani tak njewuſchny, kaž ſo myſli. Kobłza a bažant ſtaj wužitnaj, ale ſurk je ſchkódny. Pſchednoſchowaſ hiſchcže rěcžeſche wo ſchiſcže pſched ſchkódnikami. Najlěpje wſchak pſchiroda ſama tu wěz naprawja. „Wſechamy wróžo k pſchirodźe, ani pſchecžiwo pſchirodźe, ale ſ pſchirodu dopředka" iſtórcži rěcžnik ſwój pſchednoſchk, kiž znjeſe ſche buhaty pſchiſkleſk.

S Njeſwacjidła. Skótne wiki ſrjedu běchu mało wopytane. Hołwjaſeho ſtatku běſche wokoło ſto. Płacžiny běchu nětkaſ te ſamſtne a ſo měrnje kupowaſche. Proſtakow ſo jara mało poſtkeſi, tohodła też płacžiny ſa nje khětko ſtupachu. Płacžeſche ſo 35 hacž do 42 hr. ſa jenu ſchtuku.

Se Stróže pola Wulkich Sdźarow. Dokelž prawidło ſapraji, ſajeđe auto zuſeho kupza proſtatow do pěkarowa. Po dołhim proſtowanju ſ pomocu motorſkeho wlečaka poradźi ſo, autej ſaſo „na nohi" pomhacž. Nicžo ſo wobſchkodźiło njeběſche.

S Kulowa. W ſaſiſkej zyrkwi je popołdnju njeſnaty padnuch ſchtyri jalmużniſcže ſ pacžidłom roſpacził a wurubił. Dokelž běchu je hakle pſchipołnju wupróżnili, paduch drje wjele namakał njeje.

S Lejnoho pola Wojerez. Pónđźelu 6. 1. ſeđźe ſo tu prěni króć gmejnſka rada. Pſchedſtejiczer bě Bělik, ſtaroſcže ſtaj Pětſchik a Smokar, faſtupjerjo ſu Melich, Roßmann, Kebara, Taichert, Groba, Wólſchka a Sulk. Wołachu ſo knjeza do ſchulſkeho pſchedſtejiczerſtwa. Wólba noweho běrka ſo wothſtorži. Puče, kiž maju ſo poſpjedźiċ, běchu ſo njedźelu wobhladowali. Wupoſpjedźi ma ſo bróha ſ Koriez młyna do Lubuſcha, ſ mółła pola Kortez młyna do Noweje Luki a ſ Lejnoho do Schkodowa. Namjet wo pſchiwołenje podpjeru małoletnym ſo pſchiſa. Podpjera ſo poſtaji na ſchtwórczétko ſ 5 hr. měſacžnje. Sapiſowar gmejny budże ratař Melſich.

Powěſce wo cyrkwinskim Ziwjenju naſich ſerbſkich wosadow w lěce 1929.

S Bukez. W naſchej woſadže ſo narodźi w l. 1929 51 dźěći a to 27 hólzow a 24 hołzow (13 mjenje hacž w lěce 1928). Jene dźěćo ſo morwe narodźi. Semrětych bě 44 wołobow (9 mjenje hacž w l. 1928), pola nadobnych 47 a to 22 muſkiſich a 25 žonow. A to 5 wołobow do 14 lět, 2 do 30 lět, 3 do 40 lět, 4 do 50 lět, 5 do 60 lět, 10 do 70 lět, 11 do 80 lět, 7 do 90 lět. Najſtarſcha wołoba bě Cžerka ſ Mješcžiz. — Spowědowanych bě 4038, Sserbow 1199 muži a 1511 žonow (domach woprawjenych 80 wołobow). Pola němſkich ſpowědnych bě 113 muži mjenje dyžli 1928.

Z Łužicy.

* **Se Zitawy.** Wutoru w nozy wotpali ſo pſchi Lubijſkej dróhy na polu ſtejaza ſajma, kubleŕej Geißlerej ſkuſchaza a ſ njewumłócženeje pſchezaju ſworſchtowana, do cžiſta. Myſla, ſo je woheń ſałoženy był. Schkoda je je ſawěſcženjen kryta.

* **Se Zitawy.** Zitawſka pſchenyſłowa a wikowarſka komora wuſwoli ſebi w ſwojim prěnim pohedźenju po Henryk Sienkiewicz.

Quo vadis?

9] (Pokračowanje.)

Wón ſo wotmjelkny, a tkwiłu bě cžiſche klukotanje wody ſłyſchcež, do kotrejež mały Aulus ſ kamjenjemi mjetaſche, ſo by ryby naſcherił.

Sa khwilu poža Vinicius ſnowa, tón króć ſ hiſcheje mjeſchchim, cžiſchiſchim ſkokom:

„Ty tola ſnajeſch Tita, Veſpaſianoweho ſyna? Praja, ſo je ſo, ſedy wotroſtſchi hólcžazym létam, tak roſwólnje do Berenicy ſalubował, ſo je ſebjeſe jenu ſkoro žiwjenſke ſra wutrěbkaſo. — Też ja bych tak lubowacz ſamohł, Lygija! Bohaſtwo, ſkawa, móz — ſu ſ prózdnym dymom! Ale mózе-li kóžor, mózе-li Bóh ſam ſbožnišchi być hacž wſchědny ſnjerſtny, hdyž droha khwilcžka na jeho wutrobnje wotpoczuje a wón hubicžku ſtłóčži na lubowany erſ? Luboſcž ſtaja naš porunjo bohaм — ow Lygija!"

Wona ſłuchaſche njemérnje a ſo ſpodźiwaja, ale kedźbliwje, jako by ſwuki kitary klincžecž ſłyſchała. Ji bě jako by Vinicius dźiwny ſpěw ſpěwał, kotrehož melodija ho do jeje twucha plenczeſche a jeje krew roſſołmi, a ſdobom měſeſche ſacžucze, jako by won něſchto twuprajił, ſchtoż bě hižo pſched tym w njej było, a ſchtoż wona jenoż njebě ſapſchijała.

Skóržo bě mjes tym dawno ſwój běh pſches Tiber dokonjało a ſtejeſche nad Janiculom. S njepohibnym zyrpreſom padaſche cžerwjenkjoſta ſwětłoſcž — zyły powětr bě ſ tym napjelenjeny. Lygija poſbehny módrej, jako by runje ſe ſina wotmołtajej wocži k Vinicijej, a na jene dobo — we ſwjatnowym błyſchczenju, nad njej ſtkhilcny a ſ tſchepotanjenjom we ſpohladnjenju, ſjewi ſo ji krafnje [illegible] a ronjaſy bohoju pſched ſwjatnizami [illegible] wobſtajna jeje tuku nad thibadkom a ſo wo[illegible]

„Ty njeſbódaſch, cžehedła cži to praju, Lygija?"

„Nē!" ſaſchepta wona ſcžicha, ſo won to lědy ſrofumi.

Ale won ji to njewěrjeſche, a pſchemożeny wot pożadoſcže, bliſko lubojneje holcžy ſbudżeneje, by by ſ ſnadź hiſchcže wohnjowiſche ſłowa k njej rěčał a ju k wótſije buchażej wutrobje ſcžabnył, njebudźeſche-li w tutom wokomiku ſtareho Aula po puczilu, ſ mnyſlami wobrubjenym, pſchikhadżajeho ſaſwohladał, kiž młodźmaj cžłowjekomaj naſpomni:

„Sběhnjo ſakhadża — běžiaj ſo pſched wjeczornej khłódnoſcžu na kedźbu. — Libitina njeda ſe ſobu ſartowacz!"

„To njeje ſlē", ſnapſchecžiwi Vinicius, „njejſmy hacž dotal ſo togu wobleſt a khłódnoſcje njeſacžuł."

„A tola jenoż pokoja ſesahy horu ſhladuje", rjekny ſtary wójnſki nawjednik. „W Sicilſkej je to wěſo hinak, tam ſhromadźuje ſo po wjeczorach lud na wojowniſchczach, ſo by ſ thorowotnymi ſpěwami ſo ſe ſadźazym Bhóbom roſzohnował."

Wón poſabny, ſo by ſnuz runje pſched ſmjertnizu warnował a pocža wo Sicilſkej powědacz, hdyž mjeſeſche wulke ratarſtwo, na kotremž jemu wjele ſalejeſche. Wón też napomni, ſo je jemu myſliczka pſchiſchła, ſo zyle do Sicilſkeje pſcheſydlicz a tam ſmjerom ſtónczenje ſwojich dnjow wocžakacz.

„Kaſ? Tebi by ſo dhyło Rom wopuſcžicz, Plautijo?" woprascha ſo Vinicius nadobo ſniſepokojny.

„Sijo ſ dawna mam tule ſadoſcž", ſnapſchecžiwi Aulus, „pſchetož tam ſby pokojniſchi a bjeſſtraſchniſchi žiwy."

A pocža wutkhwalowacz ſwoje ſadowonje a ſwoje ſtadła — w ſeleni ſhowany dom a horu, hdźež dejmancžik a poprjeſka roſcžetej, nad kotrymaž ſo pzłotki roja a ſchwórcža. Vinicius njemjeſeſche ſaneho ſmyſła ſa tole bukolikhe waſchnje — won myſleſche jenoż na to, ſo mohła ſo Lygija jemu wutorhnyež a ſpohladnu k Petronijej. wot kotrehož wótreho roſuma won jenicžkjy pomoży wocžakowaſche.

Petronius, kiž po boku Pomponije ſedźeſche, ſhladowaſche ſe ſpodobanjom na khwoſaze ſo ſłonco, ſahrody a pſchi hacže ſtejaze ſłupiny cžłowjekom. Běſe drasty wotrajowachu ſo w błyſchczu ſlotobarbite wot cžemneho poſadka nyrtow. Wjeczorne ſerja barbjachu niebjo purpurowjte a fijaſkoſte a pſcheblyſchczowachu we wſchěch barbach opala. Cžorne ſcžinorhyju zyprežom wuſtupowachu hiſchcže wótriſcho hacž na ſwětleni dnju, a nad cžłowjekami, ſchtomami a zyłej ſahrodu wotpoczowaſche wjeczorny měr a pokoj.

Petronijej nadpadny tole dźiwne ſacžuwanje měra, wożeſoże dźiwne ſda ſo jemu tole měrne roſpokojenje ducha pola cžłowjekow. We wobliczu Pomponije, ſtareho Aula, hólczeza a Lygije bě wuras, kaſi kiž nihdy njeſeđ na ryhach mjeſiwoza tych ſaiwohladał, kotřiž jeho wſchědnje abo po prawom ſódu nóz wobdawachu, njeſe ſmjertko, jaſnoſcž a wjeſeloſcž, kiž możeſche jenicžjy ſ walchnja žiwjenja wuthadżeċ, kaſeż tudy wſchitzy wjedźechu. Niz bjes ſpodźiwanja ſebi wón prajeſche, ſo hodźiſcž ſo kraſnoſcž a błódka pohódnoſcž myſliċ, kotrejž wón, kotrejž wobſtajnje ſo ſa tutym małodźeſche, njebě póſnał.

„Pſchirunnawam w buchu waiſch ſwět ſe ſwětom, nad kotrymž Nero knježi", rjekny pak Pomponiji wobroczliwſchi. „Kak wſchelakoraj ſtaj wobaj!"

Wona pak pohběhny ſwoje nježne wobliczo ſ wjeczornym ſerjam horje a rjekny proſto:

„Nad ſwětom njeknježi Nero, ale Bóh!"

Krótka cžiſchina ſcžehowaſche, tola prjedy hiſchcže, hacž cži druſzy pſchiſtupichu, woprascha ſo Petronius:

„Ty potajſim wěriſch do bohow, Pomponia?"

„Ja wěrju do Boha, kiž je jeniczki, ſprawny a wſchemóžny Bóh", ſnapſchecžiwi mandżelſka Aula Plautija.

(Pokračowanje ſcžehuje.)

nowowólbach znowa zwolenego prjedawiceho presidenta, fabrikskeho wobsedźerja Rudolpha-Walddorfskeho, jenohłósnje za presidenta. S prénim namjestnikom bu fabrikski wobsedźer Wagner-Sittawski, z druhim namjestnikom fabrikant Ohmann-Seifhennersdorfski. Konc leta 1929 wuzwolenemu zwolustajerjej, komerzijnemu radźe Hoffmannej w Nowem Gersdorfe zpozdź so skote cestne znamjo konory.

Wusudźenja.

§ Hižo potrjechtany wikowar P. P. Donat z Jaseńcy bě wobstorjeny, so bě zapoczatk julija 1929 we nozy z wosom dźesel wot pola ratarja F. Rjedy na Horje kradnył. Hamtski sud w Budyšinje bě mysliw za to, zo je Donat zabakny polny puduch a jeho tohodla zasudźił k 40 hr. chłostanja, 4,80 hr. sarunanja abo 8 dnjow zastwa. Donat bě potwokanje zapodał a zapre, so bě dźesel kradnył. Paduschtwo wschał ko dopokasa, potwokanje zo zacźinu a bu dla połneho paduschtwa k 20 hr. chłostanja abo 4 dny zastwa zasudźeny. Nimo toho ma 3,20 hr. Rjedźe jako sarunanje płacźicz.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Freitala.** (Dźesco zo sadubyło.) W Burgku sadubyły zo pot leta stare dźesco hórnikoweje zwójby, kiž bě so w sportowem wósyczu leżo wobrocziło, ani so bychu to pytli, a tak bě w nóznych bodźinach zmjerzł naschko.

* S **Wilsdruffa.** (Sapaleršwo w Sorje.) Se zlonu napjelujena pólna brózeń kubleria Steuera w Sorje wotpali zo z ratarškimi maschinami a wosami do cyšta. Wobeń bu zalożeny.

* S **Zwikawy.** (Krajny zudnistši rada Gruhle t.) Tu wumrě krajny zudnistši rada Arno Gruhle z Božej ruczki sajaty, njedozpěwschi hischcze 60 let. S nim je do wecznosnje wotesnoł schwarny prawisnik. Gruhle, pokhadźany z Oschatza, běsche prjedy w Budyschinje a w Nowosafzu sfutkował, potom pola wschelakich hamtskich zudnistwow, z leta 1916 w Zwikawje, najprjedy jako pischepytowanski zudnik, potom jako pischedsyda makeje khłostanskeje komory.

* S **Zwikawy.** (Ssmjertnje snjesožił.) W jamje do wólczenskich podkopkow snjesožił tudy bydlazy, wożenjeny hórnik. Wot stolpa, kiž bě zo wudrěł, bu na hłowje smjerc ranjeny. W khorowni bórzy po pschiwjesenju wumrě.

* S **Zwikawy.** (Wulke paduschtwo dobjeschło.) We nozy na pónđelu dobychu zo do villy Zwikawskeho wobzedźerja fabriki w Breithauptskej drózy. Skuczerjo wutkoczinschi wokno falschechu do wobstajenskeje městnosce a woltarn z njesawrjenymi durjemi do druhich pschisenskich runnosczow. Nospaczichu pjenanse blido a wurubichu debjeńki w hódnosci 10 000 hritwnow. Mjes druhim pokradnychu drobotne cźapjniki, hódnotne a wopomnjenske pjenjezy, słóborny kofejowy service, słóborny grat, kravatowe jehły, dale kožany kofr a gramafonowe płaty.

* S **Glauchauh.** (Papnchowa khorosc). Tu je zo pschedh nječzito dnjemi dźewjecz zobustawow jenoze zwójby, kotraž zeb, papucha dźerzesche, kiž zwocźak tohole leta zwitny, z podbladom papuchoweje khorosce do měschczenskeje khorownje pschekhdliko. S swobkožbowanjom khorosce je zo dołcz zažnje wupokasało, so jedna ko wo zdanliwu khorosc. Strowotnika wyschnosc je trěbne měry wobkladniwosce pschijało.

S **Annaberka.** (Nowa wokrjesna khorownja.) Nasymu tohole leta wotewri zo nowa wokrjesna khorownja. Sa hlownego lekarja bu dotalny wyschschi lekar pschi Kielskej měschczanskej khorownji, dr. Ernst Andersen, wusnowleny. Dr. Anderjen, kiž bě pjerjedy nječzito Lt pschi khorownji Swjat. Jurja w Lipšu dźelał, je 38 lět stary a je wólbu za hłownego lekarja w Annaberku pschijał.

* S **Woleschnizy.** (Wot spadowazych kamjenjikow zapuany.) W „Deutschland"-podkopkach bu w pschipodkopkach cźasu wukhnischcźo, pschi kotrenž pjecźo hórnizy dźelachu, z njejapzy navalozymi kamjenjemi domapytane. Schtyrjom hórnikam zo poradźi spěschne cźeknycz, pjaty, hórnik Buschner, bu wot kamjeni porazeny a tak cźežko ranjeny, so dyrbjachu jeho do Lichtenšteinskeje khorownje wotwjesc.

* S **Lipšk.** (Shubjeny.) Inženěr a fabrikski wobsedźer Karl Laue, mějicźel firmy zelesoweje konstrukzije a wumělskeje twarby, kiž wuwjedźe nowoiwar farjadnistwo twarzenja měsnjeje khorobneje kapy, je zo wot pjatka zhubił. Laue bě z twarjenom do pjenjezjnych wuskocźow pschichod a je zo je zo zkowami wotkalił: „Mje nichtó wjazy njewobhlada".

* S **Lipšk.** (Ssmjertny zkok z tźeceho poschoda.) S hacź dotal njesnatych pschicźinow wuskocźi 17 lětna domjaza pschistajena Ida Trebelzahrez wutoru wjecźor z tźeceho poschoda domu we Wahrenzkej hapy a wosta z tak cźežkimi ranjenjemi na dłóžke leżo, so bórzy na to wumrě.

* S **Halle.** (Mordarski pospyt w Halle.) 24 letny wikowar Fritz Liebau spyta zwoju wo dwě lěcze starschu njewjestu z tym morcz, so ju nječzito krócz z nožom tłó. Holza, donjaza pschistajena Emma Schillerez, wobkhadźuje z Liebauwom nimale tři léta, a ma poźtsecza léta starscheho hólcza. Mjes Liebauwom a jeho njewjestu bě we poslednim cźasu zwada nastała, na kotrejž bě pjecza wsamna zarliwosc z winom. Wot Božeho wjecźora bě Liebau z holzu wospjetnje zurowje zakhadźał. Nětko zaleže w nozu do kuzyneje zjatby a wosta hacź do ranschich hodźin pschi njej. Swadźiwschi so bě Liebau pjecza rozlobjeny nóž wucźahnył a ju do schije zkalał. Holza mózesche cźeknycz, zwjese zo do hromady a bu do khorownje wotwjesena, hdźež nětko na smjerc khora leži. Liebau zo po njeskutku zpom polizizi staji.

* S **Barlina.** (Wotmoku nadpadnył a wurubił.) 75 lětna zónska bu wczera popołdnju w zwojim bydlenju w Nowem Kólnje wot zwojeho 17 lětneho wnuka nadpadnjena a wurubjena. Pachoł bě wot zwojeje wukhlakarnje dowol dostał, do Barlina dojeźdź. Hromadźe z zwojim pschecelom dźesche wón k wotmoku do jeje bydlenja a zadasche sebi wot njeje pjenjezy. Hdyž zo wona zapowě, bijesche wnuk z klumpachom do njeje. Pachołaj rubischtaj potom pjenjezy a cźeknyschtaj. Staru zónsku pschewjesechu do khorownje.

* Se Schönebeka. (Ssudniske jastwo bjes dohlada.) We jenej komorzy sudniskeho jastwa bě jaty, kurjuschi zigawotuczi, zo lozo palesche. Jaty rozbi komorzyne wokno a wołasche na pomoz. Na spodźinowe waschnje njebě we jastwje žaneho jenicźkeho sastojnika. Saltojnizy hamtskeho sudnistwa, kiž klucza njenamkachu, dyrbjachu komorzyne durje wubaczicź. Jaty leżesche i njemozu sajaty w komorzy a jeho dyrbjachu do khorownje dowjesc, dokelž bě zo je kurom sajdożił.

* S **Kladska.** (Dwadzesźětna posypta zo z rubjeznym mordarstwom.) W Eifersdorfje w Kladskim wokrjesu pospyta blizko Delnjeho mosta dwadzesźětna cźeladnica Jadwiga Weigertez rubjezne mordarstwo na 68lětnemu rentudostawarju Lukuu z Grafenoria. Wona wutorhny jemu móschnizku, w kotrejž bě krótko do teho wupłaczena renta wo 30 hrivnach a storczi jeho po sajaltem wojerowanju z mosta dele do rěki Běleje. Lukuu wucźahnychu nimo-pschischedschi z wody. Holzu tłuknychu do Kladskeho jastwa.

Přilopk.

* **Woheń a njesbožowny pschipad na wopalnischczu.** W Metschlawje pola Sprotawy wotpali zo pónđelu popołdnju wulka sc zitom napjelnjena brózeń ratarja Welnitza najskerscho z njedobladanjom. Pschi salitwanju wohnja sta zo cźežke njesbožo. Ratař Gärtner a mtynski wobsedźer Baier buschtaj wot spadazeje murje pohrjebanaj, ale jeju mózachu sažo wutkowacz. Jenoz Baier bě zo pschi tom cźežko franit a dyrbjesche zo do khorownje wotwjesc. Někotre zužodne wohnjowe wobory běchu na wopalnischczo pschijěte a sažnykachu woheń.

* **Moabitski wólbny rubjeznik sajaty.** Barlinska kriminalna policija je wczera cźežki rubjezny nadpad na wólbnu městnosc we Moabicze na dnju ludowego rozsuda wujasnika a khowneho zkuczerja sajała. Kaž je zo w zwojim cźasu pisało, jewischtaj zo krótko do skónczenja wotzłosowanja we wólbnej městnosci na Rostockskej drózy dwaj młodaj cźłowjeka, kotrajž dźel wólbnych lisczinow rubischtaj a cźeknyschtaj. Tuchu na dźiwarja Schenka městnej skupinje K. P. D. pschisłuchajcego. Pschi wusłyšanju towarstwoweje městnosce K. P. D. je zo wutoru poradźiło, pytaneho sajecz.

* **Ssmjertny zkok z cźasa.** Mjes zastawkomaj Pretzlch pschi Łobju a Splawu wuskocźi 17 lětny zyn Alfred muleńskeho mischtra Spätera z jedźazeho cźasa, dokelž bě do wopaczineho cźasa zapuił. Tuchu na dźiwarja Schenka městnej skupinje K. P. D. pschisłuchajcego. Pschi wusłyšanju towarstwoweje městnosce K. P. D. je zo wutoru poradźiło, pytaneho sajecz.

* **„Na wjeczornej fronce niczo noweho" — w filmje.** Wobzah znateje knihi němskeho spisowacela E. M. Remarquea „Na wjeczornej fronce niczo noweho" zo nětko w Ameriki filmuje. W Kalifornikej zu zebi wotnajeli lejowposcej, hdźez maju zo podawki z wójerskich hrjebjow wjerzecz. Za zobuskutkowanych zu lětsa pschihrawili.

* **Czrjódotny mordar w husczinje.** Psched króttkim cźasom zu w Jrdošej zónikeho tigra zatscelili, kiž je nig wjenje hacź schesez lět zyle wobydlerstwo wulkeho wokrjesa w hrózbje dźerzał. Nig wjenje hacź 186 ludzi je tuto zwěristo skónzowało a wono zrosumjesche, zo wschem pytanjam wukhowacz, byrnjez Bengalske knjezerstwo wulke myto na nje wustajilo. Cźahasche tam a zem a pokasa zo na druhim městnje, hdźez ludzi napadowasche. Tute zwěristo bě wozebje strach za lěkarjow dźekacerjow, kotrež i bliskich wjow tam dźekachu. Wjeczesche zo mjelcz, wobkedźbowasche dźekacerjow a rubi nadobo jeneho z jich sriedźisnyj. Pryedy hacź zo druhy domazachu, wucźekny bestija je zwojim wurubkom do blischeho lěza. Nětko je ju skónczinje jedyn Jendźelczan morił, kiž bě ji dlesći cźasz na pjacze. Tigr njedobitny zo deleka pschi hottwjerskej kletzy pschiwisajaneho kóšlerza jako wudźenku. Tola jeneho dnja wjecźor zo dalsche sawjesecz. Pschi pospycze, kóšlatko rubicz, dosta wutżel do hłowy a bě na městnje morwy. Tak je wobydlerstwo wot tuteho straschneho mordarja w husczinje wuzwobodzene, kiž je tołame telko lět traschił.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za juslischu njedźelu:** Sso pomrócźuje, kjerje milischo a trochu wisate. W Jendźelskej khłódno a pschemeńujate a deschczowanje. W połnoznej Europie podobne wjedro.

* **W lěcze 1927 we wjsy Niedermollrichu pola Kassela prjedawschi 26lětny policist Hendrich Klaus zandarma Willa zatscheli. Mordar zo potom w starschiskim domje zaraczi, hdźez jeho policija a zandarmoju wobkhowanychu a skónczinje z ruczunymi granatami morichu. Tehdomnischi 18lětny zyn Wilhelm zandarma Willa bě pschitomny, hdyž jeho nana zatschelichu a chzyschе zo wot teho cźasa na Klausej zwójbje wjeczicz. Mjes tym bě zo pola policije we Frankfurcze pschijatajit, hdźez zwoju słužbu k połnej spokojnosczi zwojich pschedstajenych wukonjesche. Schtwórtk Wilhelm Willa, kotrež bě na dowolenizy, do Niedermollricha pschindże a zo za nanom Hendricha Klausa praschesche. Hdyž tón psched durje stupi, jeho Willa z dwěmaj wutżelomaj zwojeho revolwra potżeli. Na to Willa zo jenemu zandarmej dobrowólnje staji a jemu zwój revolwer pschepoda. Cźežkozranjeny Klaus hischcze tu samu nóz wumrje.**

* **Schwajarski lětaz Walter Mittelholzer je w Afriji pręni nad 6400 metrow wyschokim Kilimandźarom pschelećał.**

* **S wojerskeho lětanischcza w Jtres pola Marseilla pjatk 20lětny lětarski wucźobnik z lětadłom wotlecza a bórzy po tym z lětadłom k semi padże. Jedyn hejtman a jeho mechanikus, kotrajž njesbože wot lětanischcza widźeschtaj, hnydom wuleczeschtaj, zo byschtaj snjesoženemu pomahałoj. Hdyž bě lětadło njebože 300 metrow wyzoko sleczało, bjes snateje pschicźiny jene skhodło wotpadże, a lětadło k semi padże. Se srażenjom zo benzin na horzy motor rozsla a lětadło sapali. Mechanikus mózesche hischcze wuskocźicź, tola žebi ruzy a nosy skama. Hejtman pak zo žiwy spali. Wuczobnika cźežko sranjeneho pod rozpadankami jeho maschiny wucźežechu; wón po puczu do khorownje wumrje.**

* **S Pekinga zo powě, zo je w Mongolskej, hdźez lětża žurowa zyma knjezi, 15 000 ludzi zmjerzło.**

Kwitowanje

Za pomnik našeho slawneho hudźbnika K. A. Kocora darichu hač dotal: 670,32 hr.

Dale darichu:

Towarstwo „Swěra" w Poršicach	10,— hr.
Towarstwo „Lilija" w Ralbicach	10,— hr.
Tow. „Łužica" w H. Hórey (druhi přinošk)	3,10 hr.
Knjez dr. J. Cyž w Khočebuzu	5,— hr.
Knjez dr. A. Muka w Budyšinje	10,— hr.
Serb. tow. „Bratrowstwo" w Kulowje	6,— hr.

Zhromadnje: 714,42 hr.

Dźak wšém lubym daricelam. Dalše dary nětko za pomnikowe wudźerżenje so dźaknje hišće přijimaju. Wotličenje poda „Spěwny Zwjazk" po doskónčnym wotličenju zjawnje w „Serb. Nowinach."

Zarjadniski wuběrk.

Hamtske wozlewjenje z Budyšina

Leżownostny dawk.

Płaczicź ma zo 15. 1. 1930 leżownostny dawk za 4. termiu liczeńskeho leta 1929.

W Budyšinje, 11. januara 1930.

Měschczanska rada — dawkownja.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so pónđelu we 8 hodź w Serbskim Domje.

Budesteey. Serbske tow. „Lubin" zmeje přichodnu njedźelu 12. januara wjecźor w 6 hodź. pola Rösikec swoju zhromadźiznu. Rěcź budźe k. akademiski molef Měrćin Nowak z Njechornja wo wćcach. Štož hišće słyseli njejsmy. Wšitke sobustawy kaž tež hosco budźa we bohatej liczbje wutrobnje přeprošeni. Spěwnik sobu přinjesć. Wo prawje bohaty wopyt prosy

Předsydstwo.

Hrodźišco. „Zerja". Přichodnu wutoru wjecźor we 8 hodź. je spěwanje w Njechornju.

Drježdźany. Towarstwo „Jednota" přeprošuje wšěch lubych sobustawow na štwórćlětnu zhromadźiznu wutoru 14. januara wjecźor 1/2 9 hodźin do hosćenca „Bayrische Krone" na Neumarkt 14. Ważnych wuradźenjow dla njech wšitsy přińdu. **Předsydstwo.**

Drježdźany. Serbske tow. „Cornobóh" wotmeje njedźelu 12. januara popołdnju z dypkom w 4 hodź swoju hłownu zhromadźiznu we Brücknerec hosćenču na Flemmingskej drózy 21. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo wšsce a z dypkom přińdże.

Předsydstwo.

Delni Wujezd. Serbske tow. „Zahrodka" zmeje njedźelu 12. wulkeho róžka pop. w 3 hodź. pola Haškec swoju měsačnu zhromadźiznu. Jednać budże so dla zawrjeneho swjedźenja. Wo bohaty wopyt so prosy.

Předsydstwo.

Malešecy. Jednota Sokoł wotmeła njedźelu 25. jan. pop. w 2 hodź. generalnu zhromadźiznu. Porjad: 1. Rozprawy: zapisowarja, pokładnika a hudźby. 2. Wólby. 3. Porjad za lěto 1930. 4. Wšelcizny. Winowatosć kóždeho je, přitomnosć při zhromadźiznje. Bratrow hudźbnikow prošu, zo bychu instrumenty sobu přinjesli. Sast. starosty.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa so bustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónđelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni

Zwjazk spěw. tow. zmeje srjedu, 22. 1. 30, pop. w 4 hodź. w hosćencu „Zum Echten" w Budyšinje swoju lětnu hłownu zhromadźiznu. Prošu wšitke spěwne tow. należnje, zo bychu zastupjene byłe a podale. 1. Rozprawu wo skutkowanju we zańdźenem lěće (pisomnje). 2. Zastatu statistiku. 3. Přinošk (za kóždeho spěwarja a spěwarku 5 pj.)

Předsydstwo.

III. župny zlět župy „Jan Arnošt Smoler" zarjaduje so na **njedźelu 23. februara 1930 w Drježdźanach-A.** w městnosćach hosćenca „Volkshaus." Sobuskutkuje „Spěwny Zwjazk" a „Serbski Sokoł." Poskića so mnohe zajimawosće tež druheho razu. Hižo dźensa přeprošuje župne wjednistwo nanajwutrobniso wšě župne tow., tehorunja pak tež wšěch jednotliwcow, zajimcow a sobustawy „Domowinje" přizamknjenych towarstwow. Kedźbujmy na dalše wozjewjenja w Serbskich Nowinach.

Župne wjednistwo.

Nětko kurimy jenož hišće

Hans Depla
a **Mois Tunko**
15 pj. cigary

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesafnja. Casnikaf. Wuporjedźerńja. Centrifugi.
Wotnajeński awto
za kwasy, krćizna atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

Serbske tow. „Nadźija“ w Budyšinje

10 jubilejny płaći kwas

Srjedu 22. januara 1930 swjećimy w salomaj „Krony“ w Budyšinje

Spěwy • Khóry • Sola • Krasne serbske dźiwadło
Nowe narodne reje

Sobuskutkuja: Spěwny khór „Nadźije“ a „Łužicy“, knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc z Drježdźan a znamjenite solistiske mocy

Přeprošujemy nanajwutrobniše wšěch Serbow na tutón staroznaty, krasny a tón raz wosebje wuznamny swjedźeń

Pokładnju wotewrimy wječor 1/2 7 hodź. Započatk 1/2 8 hodź.

Serbske tow. „Nadźija“ w Budyšinje

Lutujće pola Wašeje měšćanskeje nalutowarnje!

Njekhowajće pjenjezy bjez wužitka doma. Pola nalutowarnje su pjenjezy wěsće khowane, přinjeseja dań, pomhaja bydlenja twarić a přisporjeja zdobom ludowe zamóženje.

Kóždy nalutowany krošik služi hospodarstwu. Nalutowańki su ze zamóženjom natutowarnje dospołnje kryte. Nimo teho rukuje město Budyšin z cyłym zamóženjom a z dawkowymi dokhodami.

Natutowarnja města Budyšina

Syrotam wěste! Syrotam wěste!

Domjace nalutowańske křinki darmo!

Předženak

je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudebjeny. Přinjese wosebje wjele wobrazow z našeho stareho Budyšina. Njech sebi jón kóždy za 60 pj. w Smolerjec kniharni w Serbskim Domje wobstara.

Rosćene we Pěskecach

Njedźelu 12. jan. a dalše dny so

kózłopiwo toći

Njedźelu **pyšny bal**

Přećelnje přeprošujetaj **Jan Mechela a mandź.**

Njekupujće drohe znamkowe likéry ale moje **tun. přimĕrjene**

paleńcy

litr wot 3.— hr. woptanki darmo

Hermann Klemm nasl.

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske fwory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědzny lód
štomowe tykancy / sokoladu

Woseb.: Torty a štomowe tykancy

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **runtnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Wše družiny

hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Syru mołmu

kupuje po najwyšših Płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika na Kamjentnej hasy

Naš přichod, naše dźěći

maja so před kašelom škitać.
Dobry srědk je

Leidlerec Thimusin

Schloss Apotheke Bautzen.

10% rabata

Płoćiwe somoćane hłowaki

dawamy hač do 15. **januara** na wše płaćenja z hotowymi pjenjezami, też při wotpłaćenju.

Namakaće płaćiznyhódne **spanske- a bydlenske jstwy, tunje jstwy za knjezow, kuchińske-, plećene- a jednotliwe meble. Ložа** wot 27.50 hriwnow.

Möbelheim

w Budyšinje, na Kamj. hasy, w Lawje

Woscbity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje (Klemmer)

dalokowidy ald.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Fotowe projekcijowe powjetšeńske dom. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za **amatěrske fotografowanje.** ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotdaći wěcy wustojnje a najspěšniše.

Wupjerki

pjerjonjepřepušćace, z rukowanjom prawa turkoska čerwjenosć w póstawje a we wupraksu

84 cm hłowak. šěrok. . . . . mtr 2.35, 2.45 hr.
100 cm spódn. posłešć., šěrok. . mtr 2.80 hr.
114 cm spódn. posłešć., šěrok. . mtr 3.25 hr.
130 cm posłešć. šěrok. . . . . mtr 3.65, 3.75 hr.

Kaščikojte ložowe nawoblečenja
1 por z 4 hłowakomaj = 17.50 hr.
Ložowe płachty 140/222 . . . jena 3.80 hr.
Žadajće sebi mustry darmo

Richter, mech. tkajernja **w Motydle**
(Weifa bei Neukirch Lausitz Land)

Připrawjenja radia

najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje

na Różowej hasy 8 a 13

Mehlowy-Walter

ma najwjetši wubjerk
tam je wšo **dobre a tunje**

Założ. 1860 **w Budyšinje** na Hošće hasy 6

Znapřeća domej ratafstwa

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło

po 20 hr. ma na składze črije też ćopte črije za žony a mužow

wobućowy dom Mark w Kukowje

Trjebany

billard

je na předań

w **hosćencu bratrowskeje towaršnosće**

w Małym Wjelkowje

Werjechowy zdźěk

je na předań

w Banecach č. 1
pola Njeswačidła

Putam

słužbu do ratafstwa

Zhonić w Serb. Now.

2 młodej wysokosućelnej

kruwje,

sykanje rězacu mašinu

na předań **w Boranecach č. 7**

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

na najlěpje — po wučinjenju

Šekowy konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měšće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujježdźe

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Knjezej nad žiwjenjom a smjerću je so spodobało z tuteje časnosće do wěčnosće wotwołać

Arnošta Bohuwěra Wjelu

ratarja we Wadecach.

Žarujo to w mjenje zawostajenych wozjewja

Helena zwud. **Wjelina**
jako swakowa

We Wadecach, 10. wulk. różka 1930

Khowanje njeboćičkeho budźe přich. pónedźelu pop. w 1/2 2 h. wot žarowanskeho domu.

Přiloha k číslu 9

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 11 januara 1930

Zeńdźenje nowcho měšćanskeho parlamenta města Budyšina.

Nowowolena měšćanska rada sejdźe so tutón wutorak k prěnjemu zhromnemu poradźenju. Poradźenje nalěhowasche knjes wyšćišći měšćanosta Niedner. Wón pśichitomnych powitawašche z krótka nadawki radnych zapśimjatowaše. Pokaza na to, so sajmy města a wolerjow so njehodźa zjednoćiś. Potom budźe cźeńśi nadawk zapśimjatowaś, po pśichodźe so wosebudźiś pśecźiwo pśecźiwu měšćańskich. Woni dyrbja wo wšěch lěpje zhromadźiś dyńli wolerjo. Niz wolerjo dyrbja wodźiś, ale sajmy maju wolerjow wodźiś. Najprjedy pśichodźe dezinfekcźe města.

Knjes wyšćišći měšćanosta potom rozłoži jakladnu kiwnosć radnego zapśimjatanja a polityki potom powšitkownu rozhlad nad położenjom. Hospodarśke położenje je tyrkute. Też finanzne położenje města je bohdźenje. Je 10 procentow wjazy wudawkow hacź dochodow. Dyrbja so nowe śuńery hladaś. Pozcźonki nam dopomhaś njemóžeja. Dyrbi so kutowaś. Ale z reformami ńanimi njehodźi so wěz polepśiś. Dyrbi so na to mysliś, nowych źrědłow dobyś. Wjesnjańskosći hišćoze dale śeri a źebi wulke wopory żada. Też w nastupanju Budyšśe žuńujcenje njemóže so nicźo pśichijomneho słubiś. Sadźawki su też na polu twarjenja wobhdlenjow. Za tón samér pozcźonki so z cźeńa dawaju a bywaju też pśicheźrohe. Swjeźelcźe je, so móže so musej, khorownja a milinarnja pśichitwarjeś. Tu posa naš hišćoze tak śłe njeje, ka na pśichkład w Barlinje. Twar nusejo měśtu nicźo njepłaći. Rěcźnik pokasa na měśtosći nalutowańskich pjenjes. Najebacź sadźawki so njeńmě sadźewlowaś.

Po rěcźi knjesa wyšćišćeho měšćanosty sćěhowašche wólba pśichedstejićerja. S 34 wotedatych zedulkow bě 28 za dotalneho pśichedstejićerja Lunza, 3 běchu sa knjesa Junga a 2 sa knjesa Horjmanna. Jena zedulka njepłaćeśe. Knjes Lunza bě potajkim wuswolony.

Poźedźenje źo na 10 minućin pśicźerknyło, potom źo wołachu dalśe źobustawy pśichedsydźiwa. Mějeśe źo wolić pśeni sajmujeź pśichedstejićerja. Pśeńa wólba njedóńdźe k resultatej, ani druha wólba, pśichi kotrejś k. Kaden kaž teź k. Junga wobaj 16 hłosow dostaśhtaj. Mějeśe źo sozwanoć a łóź padny na k. Kadena. Sa druheho sajmujerja źo wuswoli k. Junga, sa sapiśowarja pa k. Schreyner swoli, druha sapiśowarka bu knjeni Nowakowa. Sapiśowaŕ jednanja bu dotalny sajmujeź knjeje funkźije, k. wyšćišći sekretar Handrik, po tym, so bě k. dir. Krempa tute sajmujśtwo złožił.

Sajmujerjo do wubjerkow źo wuswola w pśichichodnym poźedźenju, kiž wotmjeźe so schiwórk 23. 1. 1930.

Z gmejnskeho źiwjenja.

S **Bělšcz.** Pśeńuje poźedźenje nowowuswoleneje gmejnskeje rady běšće wutoru wječor we 8 hodź. w Ellig hoźeńcu. Dźěłaćerśka ličźina je sajmujpena wot kk. Bachmanna, Weijerta a Geidy, ličźina pśichmyślnikow wot kk. Kalicha a Hübnera a ličźina ratarjow wot knjesow Fleischera a Měrcźinka. Knjes měšćanosta Měrcźink powoła pśihlisedśicich, zapołoża nowych sajmujerjow do jich sajmjeństwa a wupołoży źebi wězownje šobustko te lěsyśenemu gmejny. Sa pśichedstejićerja gmejnskich sajmujerjow bu knjes měšćanosta Měrcźink znowawolony a knjes kowarśki mišćtr Kalich sa sajmujerja, sa sapiśowarja wuswolichu knjeja Fleischera a sa jeho sajmuja k. Geidu. Do sajmujśkeho pśichedsydźiwa buchu wuswoleni sajmujerjej Měrcźink a Geida a sa šobustawom schulśkeho wubjerka k. Weickert (politiski sajmujeź) a k. Edmund Brendler (slawićiśka rada). S dalśich wólkow wunjźechu sćěhowazy knjeja: sa hydleńśi wubjerk: Pjerach, Möwes, E. Henćel jako podrużnik, a knjeja M. Teich, Helm a Kappler jako pśichenajerjo; sa sajtaraúśki a spomožeŕśi wubjerk: Teutscherowa, gmejnjsy sajmujerjo Weickert, Bachmann, Hübner a Fleischer, k. Jäger jako z dźěśimi žohnowany, k. Langa jako dostawaŕ renty; sa wubjerk wobliceŕśi zyrkwinjśe dawki: knjeja Hantusch, Fleischer, Bachmann a Cźech; za wohnjowoborowy wubjerk: knjesaj Kalich a Fleischer. Jägerowy namjet wo pśichipokasanju twarjeńe pódy wot gmejny a Möwerowa próšyna wo wobsitaranje nuśoweho hydlenja šwdźiśiśich źiwu rosmólowu. Ruša na hydlenjach w gmejnje je źo žałostnje wuśitkowka. W pošlednich létach je wšchak źo wjele cźiniło, ale to dawno hišćoze njedobałaha, dokeĺ nimale žane wobydlenje źo z tym wuprófśnite njeje. We wšchelakich pśichipadach hydlitej w hydlenjach z dwěmaj jśtwomaj hižo léta dołho dwě źiwójoje. Dwě sajmujśkeje twarjeni njejśtej źo dowaritej, dokeĺ cźaka źo na pśichizku wot wokrejźnego wubjerka. Napośledku rozsitaśej źo hišćoze diwaj namjetaj, twarśku łeźownjośeź a pśichipokasanje hydlenja nastupaju.

S **Raśchowa.** Raścha gmejnśka rada jśhadźowaśche źo pónźdźelu je źiwojnej nowymi sajmujerjemi k prěnjemu poźedźenju, kiž k. měšćanosta Sorich wotewri a knjeźich je sawdaćom prawizu źwjała. Najprjedy wośjewichu so wšchelake pśichipiśy, mjes nimi próšyna źwjaka j dźěśimi žohnowanych Budeśteźanśkeje měśtneje śłupiny wo podpjeru. Na to śźěhowachu wólby. Sa gmejnjskeho staršu wuswoli źo jenohłósnje knjes Löbert. Sa pśhedsydźu sajmujerjow bu knjes měšćanosta Sorich sałzowoleny, mjes tym so wuswolichu knjeja Lüberta sa jeho nameśtnika. Jako prěni sapiśowaŕ wuźiše knjes wuczeŕ Bell a jako druhi knjes Kruppa z wólby. Jenohłósnje bo sajtaraúśkeho a spomožeŕśkeho wubjerka wuswolichu źo knjeźa Thomas, Henź, Nidiger, Burk, Bell a Kubasch. Hydleńśi wubjerk tworja knjeźa Kruppa, Christoph, Schulze a Weśer, twarśki wubjerk wobstoji z knjesow Jurdźika a Henścha, rewizoraj stej knjesaj Thomas a Bąsche, sajmujerjo starśich w schulśkim wubjerku knjesaj Basche a Thomas. Gmejnśki sajmujeŕ Jurdźik staji namjet, so by źo mjśtny sakoń wutworił, po kotrymž měło źo mjśtno měšćanosty pśichi wobhdlenju sjalwnje wupihaś. Tomu so pśichihłosowaśche. Wšichnjo pśichihłosowachu teź namjetej knjesa wuczeŕja Bella, jawjesej darmotne pohrjebanje jeńtrych, schtož pak knjes Kruppa jenož jako pohrjebnu podpjeru wosnamjeni, a tutón namjet wotstorci źo na pśichodne poźedźenje k dalśhemu wuradźowanju. Na to sćěhowaśche tajne poźedźenje.

S **Hodźija.** Sajchu njedźelu wotmjeź so prěnje poźedźenje gmejnśkeje rady. Nowa gmejnśka rada wobsteji se 7 sajmujerjow prawizy a 4 sajmujerjow łéwizy. K. wjesnjańosta Hebert wotewri poźedźenje a nowowuswolenych se sawdaćom ruki swjasa. Sćěhowaśche wólba pśchedstejićerja, pśichi kotrejś k. Bräuer 5 a k. Pěśchka 4 hłosow dosta. Dwaj běchtaj po hłosa wsdaloj. Jako sajmujeŕ źwoli źo najprjedy knjes Polak, po profesoje śewizarjow wšchak źo wuswoli sa sajmujerja k. Lejnert. Sapiśowaŕ bu k. Förster, k. Pfanne jeho sajmujmk a knjes Bräuer sajmujeŕ wjesnjańosty. Pśichi wólbach do wubjerkow dóńdże znowa k wuměźowanju. So by źo jednanje wołožiło, śmjeźe wjesnjańosta we wšchitkich wubjerkach pśichitup. Poźedźenje bě trało nimale pjeć hodźin.

S **Barta.** Wutoru wotmjeź so pśenje poźedźenje gmejnśkeje rady. Nowowoleni źo se sajmujerjo ruki swjasachu. Sa staršu wuswolichu k. źiwnoścerja Cźecha. Wośeśe źo z zedulkami. Sa nawjedowarja poźedźenja je nošłóžnje wuswolichu wjeźnjanoštu. Sa finanzny wotrjad źo pośłaji Keßler, Putrich a Adolf, sa twarny wotrjad: Schkoda, Schimank, Cźech, šchulśke pśhedstejićerjeŕśtwo tworja: Lakaŕ, Putrich, Schkoda, Schimank, wodowny wotrjad: Putrich, Pannad, Schmidt, Schkoda, wołybleńśi wotrjad: Harśtein, Schimank, Kujawa, wotrjad śjawneho dobra: Groja, Kujawa. Pśichiwoli źo nadróśna łampa na pucu z błowneje dróhi do rycźeŕśeho kubła, dalśi namjet nastupajo druhu łampu a wuporjedźenje pucźa we nowym dźele wśu źo wośtorcźi. Wotpokasachu źo tśi namjety knjesa Leśchera. Wotpokasaju źo toharnina powyśenje mjdy dźěłacźerjami, kotrymž je gmejna dźeło dała.

S **Rakeź.** Nowa gmejnśka rada wotmjeź śejchu pjerjeh prěnje poźedźenje. Schejcź starych sajtupujerjow je dyrbjało wośtupjeź pśhed młódźinami. Knjes wjeźnjanošta Keller powita pśichitomnych a śwjasa śe jednaćejom ruki nowych wuswolenych. Běchu to kk. dr. Sikert, kowaŕśki mišćtr Mthnk, Schołta, Arnošt Wjeśiła, Marćin Kunał a Wjeś. Sa pśhedsitejićerja wulwoli źo z 9 hłosami k. Hampel, a jeho sajtupujerja z 8 hłosami k. Wjeś. Wuradźi źo teź, měśto dotalneho staršiny wolicź sajtupujerja wjeźnjanošty, kiž by wón hłóš a ruku w radźe. Wólba źo wośtorcźi. Prěni sapiśowaŕ bu knjes Wjeśiła, jeho sajtupujeŕ k. dr. Sikert. Wołachu źo knjeźa do wubjerkow. Próšywa Rakeźańskeho turnaŕśkeho towaŕśtwa wo śpałcźenje dawka pośledniego źwjedźenja źo wołtwa, ta to źo pśichiwoli dobrowólnu dar we 50 šelinach sa tutu organizaźiju. Rospomina źo hišćoze wuporjedźenje stareje dróhi mjes „Kaćej koreńnu“ a Rakeźanu.

Handrij dźe Jehnyć.

(Wobras je wśu).

Schto dha ma tajte dołhe žydanje do šmyjśła. Žyje žonchjo. Jenoź, so hišćeze kat śebi poźedźich a źiwju pjchetrjebaśh. Je tak droha doźcź a hišćeze dyrbjeć mjśto pjecźim powyśiźcź. Dźiwe mi ſ wšchcej elektriki! Najaśra rano je nóź prjecź. A potom dyrbiśch saźo ſ cźajkom do łéźa. Wopraŕdźe, to je ćuśk źiwjenja. Jene ranje kaž druhe dyrbiśch jahe won do wětra a wjedra, hdyž so mnoźy w mérju na druhu stronu łehnu a dale ſ ... kaž źwinjecźi. Wjedrowe drjenje! Njemohł dhe ... jedyn teź ras tajśi bohaty pjenjeźnik hyeć, jo nje ... ani porjeśka wjazy źhibujeź. So mohł tatle ... rośće hacź do źrjedź dopołnja w pjerju tejeć. ... ćuśt do nohinow pokuśaś abo ſ knjehom won ... abo tak dołhi hacź źu ko na konopej cźišćmjeś a Bóža ... benu Knjesej dźeń radujeć a jeho dobreho muźa ... daćź. Rukow śym hódnu, je śym tak hłupa a źo we ... łéźu dźeń wote dnja draćźuju. Hdy jenoź by so ... hacź do jutśijścheho śaźe namakał. To ma nasch jedyn waśchnicźko, jón tśódy ras na pjerć położiś, hdyž je ... na rośeŕśanu. Potom jón japonnitśch ... wjacź. To njeje jenoź we błupy ... cźiniś. Jedna źo tu we prinzip. Se śmeła tola hyeć njemóže. A hdyž njeje na ... pjerću namakaś, dha je ... najśerśiśho dele ... a leźi traśch pódła. Ale wótroźe dla dha ... ton ſa ... wjacź a hundom ... wśu.

„Muźo!“

„Tu wiśy!“

„Dźi tola łśonćnje do borta! Se njetrjebawśchi ... ſ“

„Ach, ja tola w jenaj heli njeśśnm. To ty w ... komoru ſłyśeć a widźeć njemóžeśh.“

„Jit, to ſłyśchu, ſy w heli. Tajśe łożenje ... kaźdeny ... ſ ... ſ ... ſ

lehnyeź dźesch. Saczźii jenoź kulunkladta a dźerź hubu a šalpčwaj žebi: „Lečšo je tak luboščte“. To na nnije žwarišch o žama njeźpišch.

„Njeźpju dnje, mašch prawje, ale njetrjebam žaneje žwězy. Čžiń a haśuł žwězu!“

Haj, Handrij tykuje klin do toiche a počžina žo klekacź. Połoźnje paź na šulźowe wobkładowanje a wuśuje žo nohaźy. Ale runtje to traje najdlšje.

To wjeje jenoź, jo žo wótśujeźch, to dyrbźich najprjedy nohu złehnyeź a na žerźku stajeć. A hdyž tołku nohaźu dele mašch, to tu šteńch i našej nohu. To dyrbźich žebi ju trošchu wobhladacź. Wot ranja jeju wjazy widźał njeje. A w jchtórnjach teža kaž taźkej drjewjanej šlopaj. Gorjeka wšchał dže. To ž̌o pšchi dźele śpreźesch. Ale wbosej nohu. A potom te porkty! Ssy žebi je malo do łapow šawalił, to je cźi šyma. Ssy-li je pšchekrueže šawalił, dha je hišchcže hórje. Lećža wšchał dže. Ale šchto žu wbosy lećnizy loni nałhonił! Hakle potom po puezu pšchi hicźu žo śpreźa a hakle wjeršor tak prawje ša tym pšchidźeźch, to hišchcže na cźele wiśaja. Dha deze to pšchewjele ujeje, to žebi jemu po drubej wobhladach a žwoju žohnjchnicź jimaj wuprajšch ša pšchetrate śrapaźy. A ž̌o jenej po drubej podźakujeźch, to śtej tak jmnuźiege wudźerźałej. A jimaj wupowéda, kak rjenje we łožu budźe a jo trašch jutźje jara šyma njebudźe.

„Nó, muźo, budźe šoro!“

„Haj wšchak, haśmy hnydom šwězu a pšchiidu!“

Hdyž tałle j porštanj rjenje cźinich, dyrbi žo na to hladacź, žo pjata, łulki a pódnicže pšchekróśka njepšchindu. Dyrbźich je teź łuk maśacź. A nohaźe maju žo teź wotrećacź a toišta koźa wotdrećacź.

To je hakle jena noha. Ale maśch dźeń dwź. Abo dyrbi ta w nohaźu wośtacź haćź do łoźa. A ł tamnej dyrbźich teź trošchu rjenje cźinicź. Schtoź je jenei, to je teź drubej prawje.

„Muźo, cźiń šoro!“

„Ach ty jenoź śpi, wot mojeje midy žo šwéza paši. Dyrbźu žo tola najprjedy wušlećacź a wušuci, njemóžu žo ł zylymi drabami a klunkrami do borća cźišnyeź.“

Tałle, nohaźy na rózź kaćhi. A šchórnje? Dykuu je do hele. A jutźje wobuju žo drube. Śeu dha hišchcže w rjedźe? Wobhlada žebi je je wšchěch štron, hacź ju šchowy a wódnišche zyke a dźe po tyšu ł majom a namaja wotrawidźe dołhe šchórnje. Dokelź leźnik, kiž nima šćwoje dołhe šchórnje w rjedźe, njeje žadyn prawo muź.

Ale Handrij hišchcže dołho lehnyeź njeźdźe. Nź, nź — tak mujne žebi njeczini. To Wórścha hižo wé. Ale blawkacź dyrbi, hewak žo wlacź haćź do łoź. A ł tamnej dyrbźich teź trošchu rjenje cźinicź. Schtoź je jenei, to je teź drubej prawje.

„Muźo, cźiń šoro!“

„Ach ty jenoź śpi, wot mojeje midy žo šwéza paši. Dyrbźu žo tola najprjedy wušlećacź a wušuci, njemóžu žo ł zylymi drabami a klunkrami do borća cźišnyeź.“

Tałle, nohaźy na rózź kaćhi. A sch

Banki — nalutowarnje.

We Wojerowskich nowinach stej Wojerowska nalutowanja a wokrejsna nalutowanja wosjewjenje japodatej na lutowarjow, so bychu lutowarjo k nim pjenjesy na dań nošyli. Pšchi tutej składnosći stej so niepěkne jadźerjakej napschecžo druhim pjenježnym institutam, dokelž tute nješchto wyschschu dań dawaju byšt wonej. Mamy za swoju winowatosć, k tutej wěży nješchto prajić. Je znata wěc, so nalutowarnje njikaj dań za nalutowanje pjenjesy dawaju. S tym so stawa města njepravda tym, kaklž pjenjesy na dań dawaja. Banki so skoržja po dani, kotruž posłaji Němskostatna Banka a kiž dawaju „Goldpfandbriefe". Dań pola Němskostatneje Banki je tuchwilnje 8 prozentow a „Pfandbriefe" so sadanja i 8 prozentami. Je potajkim jyle spravnje, so lutowarjo dostanu znajmjenšcha nimale tak wyschku dań sa swoje pjenjesy. Banki to cinja. Wone swoju dań powyscha a snija, sa tym hacj Němskostatna Banka swój diffent powyschuje abo snižuje. Nalutowarjo na schodu swojich lutowarjow to njecinja a dawaju stajnje jenak nišu dań. S tym lutowarjow schkoduja a wužitk dawaju sebi a tym, kiž sebi pjenjesy wupožcžuja. To so njeby smělo stacj, dokelž je jyle pschesiwo sozialnej spravnosći, kiž wobsebje sjawne wustawy dyrbja wobkedźbowacj. Porok slusche nalutowarnjam, niz bankam.

M. N.-N.

Nowe wurywanki na kupic Ranje.

Hdźež ludźo mjelča, tam kamjenje rěča! To hodźi so też rjec wo stawiznach słowjanskeho naroda we krajach, hdźež hruba namóc dobyćerja dawno hižo je wutupiła a wukorjeniła słowjanski žiwjoł. A to we prěnim rjedźe płaći wo cyłej narańšej a srjedźnej Němskej, kiž běše nehdy słowjanska zemja. Tak běše też kupa Rana w Baltiskim morju, nětko „Rügen" mjenowana, jene z najslawnišich městnow stareho Słowjanstwa. A ranska swjatnica Arkona měješe domjeno pola wšitkich sewjernych Słowjanow.

Za powostankami słowjanskich swjatnicow na kupi Ranje hižo dołho słědża. Słědźeŕ Schnehard hižo to lět kopa na městnje, hdźež nehdy steješe hobrowa swjatnica boha Swjatowita.

Namakanki wobkrućeja wudawanja kronikarja a Grammatika wo žiwjenju pomórskich a meklenburskich Słowjanow. Saxo Grammatiko bě přitomny, jako danski biskop Absalon arkonske hrodźišćo dobywaše. O zdźěli, zo po dobyću Arkony přińdże k Absalonowej wěcy tež někajki Słowjan z Korjenicy (Gary), kiž jemu powěsćiwje, zo je Korjeničan a zo chce dóńć k bratram swojim zdźěłać zahubu Arkony a porožku Swjatowita, za čimž njebychu so podarmo spjećili. Tak so też sta, Korjeničenjo so podachu bjez wojowanja. Biskop zniči tři swjatnicy, kiž stejachu na hrodźišću.. Kóžda swjatnica steješe na stołpach, město sćěnow měješe marmorne zawěški. Słužobnicy wottorhachu zawěški a dobywachu so do swjatnicy, hdźež nutřkowne zasłony wotstronichu. A tu steješe před nim přiboh z dubjaneho drjewa — z mjenom Rugjewit. Pohlad přiboha wuwabi směch dobyćerjow, přetož pod jeho brodu lněźdźachu łastojčki a drjewjanu hrudź přiboha běchu ptački zanjerodźile. Na hłowje měješe sydom słowjanskich hłowow, wšě pod jenym nopom, při boku jemu wisaše sydom mječow w nóžnjach, wesmy mječ dźeržeše w rucy. To bě wójnski bóh Słowjanow, kiž jim pomhaše při wojowanju.

Biskop Absalon da tutu postawu, kaž też dwě druhej — Porewita a Porenuca — spowalić, ze sekerami rozrubać a potom spalić. Potom w Korjenicy tři pohrjebnišća poswjeći. Dokelž steješe swatnica jenož na stołpach, mjez kotrymiž zawěški wisachu a dokelž na jeje městno natwarjachu kapałki, buchu powostanki swjatnicy dospołnje zničene. Njedźiwajo na to wozjewi dr. Pětř we „Westermanns Monatshefte" ważne namakanki. Swjatnica steješe w krótkorańšim dźele hrodźišća. Namaka so kamjentny zakład arkonskeje swjatnicy. Zakłady mějachu sydom metrow rozměra; huydom za nimi běchu drube zakłady, blizko dźesać metrow rozměra a to wot druheje swjatnicy, wot jeje prědnim dźele. Swjatnica steješe nad samej stroninu bory a njebě tu přěrowa, z połdnja a z wječora bě daloko widźeć. Na južnej stronje hač k hródnim wrotam bě jenož płót.

Wot najwjetšeje swjatnicy — Rugjewitoweje — znajemy jenož městno. Na tym městnje steješe pozdźišo hród wjercha Wjacsława I. Ranskeho; při natwarjenju hrodu buchu wšě powostanki dawneje swjatnicy zničene. Namaka so tu wjele črjopow ze XII. lětstotka. We wobydleńskich jamach nadeńdże so tójšto zwěrjacych kosći.

Dalše dźěło wotkry tež zakłady stareho słowjanskeho wobhrodźenja. Spody namakachu drjewjane roženje, kiž běchu z jiłom wupjelnjene, na kotrymiž so pozběhaše nasyp z drjewa a hliny, jako někajke drjewjane zapaženje z lěpjeńcu.

Tuto wobhrodźenje bu wokoło léta 1768 přez woheń zničene, znajmjeńša nadeńdźechu znutrka nasypa zwuhlene drjewo. Wrota běchu mjez dwěmaj wulkimaj wěžomaj. — Korjenica je městačko na kupje Ranje. K połdnju wot města steješe tamny hród. Pola starych Słowjanow bě město srjedźišćo nabožneho kulta cyłeje wokoliny. W lěće 1168 doby danski mócnař Woldemar Korjenicu a swjatnicy a domy buchu zničene. Kronika powěda, zo stari Słowjenjo tehdy hižo tam mějachu domy po třoch poskhodach.

Tak widźimy, germanscy nadpadnicy su drje wutupili słowjanske wobydlerstwo, ale dźěło słowjanskich prawótcow po mnohich létstotkach hišće swědči wo nich, swědči wo jich kulturje a jich skutkach. Dźensa germanscy wučency słědźa za pomnikami starodawneje słowjanskeje kultury. Klinči to jako žort historije! Prawnukojo pytaju za tym, štož jich wótcojo su zničili a rozbiwali z brutalnej namocu, jenož z radosću nad zničenjom.

A tola! Němcy z toho hišće ani ničo nawukli njejsu. Dźensa hišće Prusak chce zničić słowjansku narodnosć w Serbach, chce wutupić a wukorjenić wšo słowjanske, runje kaž tamni germanscy dobyćerjo, jenož z druhimi srědkami. A hdy by so Prusakam woprawdźe poradźiło te bjezbožne předewzaće, wěsće, zo jich prawnukojo jónu, za tysac lět, runje tak zadwělnje bychu pytali a słědźili za pomnikami wutupjenja słowjanskeje narodnosće na brjohach Sprěwje.

Ale myslu, zo jim tutu starosć wotebjerjemy. Sym přeswědčeny, zo Serbja budźa žiwi znajmjeńša tak dołho kaž Prusacy abo Němcy.

Słowjanske žony — organisuja so!

Kajka hordosć rěči z tutych słowow, kajke žołmy zboža móża so wudobyć z tajkeho zdobneho idealneho zjednoćenstwa!

Serbska žona bě hač dotal sama na so pokazana, kiž njehibaše so swětnje, ale bě jenož z misijonarku domjacnosće — tola też wona dyrbi služić sóršej zjawnosći!

Tuž serbske žony organisujće so! Što praji naš najslawniši basnik Jakub Čišinski:

Serbskim žonam.

Žony w žiwjenju kaž róże stoja;
Wonjeja a wabja, ktv a haja
Swoju pychu z černjemi sej swěru.
Z dychom lubosće a z kéćewom hraja
Žony, pócéiwje pak pře njón boja
So a zaščépnja ćesće wěru
Z kuzłamócnej měru.
W domje dychaju najrjeńšu žony
Wóń a měr a žohnowanje syja.
Lubosće a zboža hnéžko twarja,
Česć a přistoj maju za škitarja.
Z nježnym wodźěwkom móc swoju kryja,
Wodźa mužow mysle wšě a sony.
Pobožnje a kedźbnje mólékich črjódki
Stoja, hdyž je maćerny ert słódki
Wuči a jim liška koši rjane.
Maju město měšniske we domje,
Twarja swójbje, jako brěčka w štomje,
Zeleń, wóń a kéćew a płody. — Žane
Njejsu truny k khwalbje jich dosć khmane!
Serbske žony, wulka waša, hlejće!
Ważnosć, dostojnosć a swjate dźěło.
Drohe kubła maće kubłać, škitać.
Zo by mjeno serbskej' žony kéćło
Z wónju słódkej, pilnu starosć mějće,
Zo móhł kóždy z hordosću was witać
A česć vašu čitać!
Hajée žónskoh' splaha nježnu pychu!
Město jandźelowe zastawajće!
Mužam pócéiwosće špihel budźće!
Boha, prawo, česć a narod wučće
Dźéći lubować a zańć méć! Hajée
Lubosć k serbskej zemi w kóždym dychu!
Doniž w swójbnej swjatnicy so swěći
Lampa lubosće a mać dóńž dźéći
Serbscy ćéši, koleba a nosy;
Ludej serbskemu krew njezaprahnje,
Smjertny wosud Serbow njedosahnje —
Klinčće do wutrobow, trunow hłosy!
Serbski pěsnjeŕ, Serbowki, was prosy.

A my, wojowarjo za postup, podamy Wam we bliższich „Serb. Now." naše mysle a prostwy na Was, w nadźiji — njesměrneho wuspěcha! -ŕ.

Jedyn z najwoblubjenišich serbskich swjedźenjow so bliži . . .

Skoro žamtnje woblubjenišće kaž wulke koncerty naschcho serbskeho „Spěwneho Swjatka", swjeli so też kóždoletny sokołerski swjedźeń serbskeho towarstwa „Nadźije" w Budyšinje. Tutón wopomnjeńšli swjedźeń mjenuje so po słowjanym waschnju

„Ptački kwaš"!

Lětša wobswjeći so k dźesatemu raze a to na zyle wurjadne waschnje i najpřinjatnišim porjadom syrjedu 22. januara 1930 we wobschěrnym sałomaj Budyšineje „Krony". Hižo někotre raze je so na tutom městnje rozprawjało wo wulkich pschihotach, tuž nochcemy dźensa wo tom pišacj, ale jenaž wusłyšimy, so, dźiwajo na wschelakorosć a wobšěrnosć programa serbskeje Sokołoju njewustupja, ale nasch wschudźe woblubjeny mišstr Bjarnat Krawc ſ jenej swojich wunmělšich schulerkow. Hižo radujemy so teho. Też wschón dalši program je složeny na dostojnosć a wjeselosć! Wobtwjerdźujemy dźensnischi nawěršchtk w „Serbskich Nowinach" a wonka na wšitkownje wupowěšnjene pschijewjenja! -ŕ.

Morwi so wjeca . . .!

Dźiwne a potajne wěcy so stawaju hišće druhdźe na swěće, podawki polne hrózbnych hódaćkow, wo kotrychž nichtó praweho rozjasnjenja podawać njemóže.

Tajka potajna hrózbna wěc je też wjeća Tut-anch Amona.

Tut-anch-Amon bě staroegiptiski kral, kiž bě žiwy w XIV. lětstotku před Krystom. W l. 1922 dwaj Jendźelčanaj lord Carnavon a dr. Hovard Carter jeho row w Luksoru nadeńdźeštaj a wotčiništaj. Row bě bohaće wudebjeny z drohotnymi wěcami.

Jako Jendźelčanaj so do rownišća dobyštaj, domórodni wotradźachu, přetož po jich wérje je stara klatba: štóž tute rowy wotewri a měr zemrětych kazy, tón dyrbi wumrěć. Wězo nowočasnje zmyslenaj Jendźelčanaj so směještaj tajkeho wotradźenja. Tola lorda Carnavona bórzy mucha kłó a wón na to wumrě. Egipčenjo twjerdźachu, zo tuta mucha 3400 lět bě strażowała w rowje morweho krala, zo by wjećila kóžde kaženje rowneho měra....

Něšto měsacow pozdźišo wumrě też polkownik Anbrey Herbert, kiž bě so na wurywanjach wobdźělił. Pře čo je wumrěł, nichtó njewě. Njebě khory ale zemrě nahle, jako bychu jeho z jědom zawdali.

Třeći wopor wjećby morweho egiptowskeho krala bu Richard Bethwell, nimo měry bohaty młodźenc z dobreje jendźelskeje swójby, kiž bě po wurywanju so podał na pućowanje a kotrehož raz rano w jeho jstwje morweho nadeńdźechu. Tež tu lěkarjo přičinu smjerće dosłědźić njemóžachu. Wězo nětk ludźo pomalku počachu wěrić, zo je trochu wěrnosće w baću Egipćanow.

Ale wjećba morweho krala njebě hišće dokónčena. Wumrěchu druzy. Sir Archibald d. Reid, kiž měješe ćěło Tut-anch-Amona preperować, wumrě dwaj dnaj po tym. Słědźerjo, kiž k rowej morweho krala we Luksoru pućowachu, zemrěchu potajneje smjerće abo skućachu sebjemordarstwo.

A tak to dźěše dale.

Pjatnaće ludźi bu z woporom hrózbneje wjećby morweho egiptowsk. krala. Je to dolha strašna lisćina, je to wulke hrózbne potajnstwo a žanemu lěkarjej, žanemu wučenemu so hač dotal hišće poradźiło njeje, wotkryć wulke hódaćko, wulke potajnstwo, dyžli my sebi myslić zwěrimy. Duchi morwych wjeća wonjećesćenje swojeho wotpočowanišća. Wone so wjeća za skaženje měra w rownišču...

Pola nas we Łužicy wšudże mamy rownišća našich prawótcow. Cuzbnik jim njepopřeje wotpočinka w rowje, skazy jich rowny měr... Hišće wjacy, wužiwa powostanki našich prawótcow, zo by je trjebał jako dwělomnu bróń wědomosće přećiwo nam, prawnukam tych, kiž wotpočuja přez 1000 lět w serbskej zemi. Cuzbnik jim připiwa mjeno a narodnosć tych, kiž běchu byli jich surowi njepřećelojo čas žiwjenja. Słowjanske kosće cuzbnik přeměni do kosći Burgundow.....

W Egiptowskej morwy kral Tut-anch-Amon wjeći surowje křiwdu, kiž słědźerjo XX. lětstotka skućachu, hdyž so dobywachu do jeho rowa....

Ale nad rowami staroserbskich rjekow nimaš strašneje muchi, kiž přinjese zahubu skřiwdźerjam.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězynoy
Za nawěstk: G. Janak w Budyšinje.

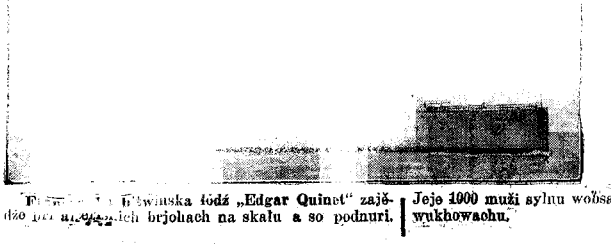

Egiptowska łódź „Edgar Quinet" zajěchała pod wulkich brjohach na skału a so podnuri.

Jeje 1000 muži sylnu wobsadku do poslednjeho muża wukhowachu.

Nowy jugosłowjanski kralowski hród. Jugosłowjanski kral Aleksander I. Karadźordźewić je sebi pola Bělohrodą dał nowy hród natwarić.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 11. wulkeho rózka.

Wčeranše kurzy w Barlinje.

1 Dollar . . .	4,181	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendželski punt .	20,37	100 čěskosł. krónow	12,37
100 šwajc. frankow .	81,05	100 franc. frankow	16,44

Barlinska burza pokročuje w dotalnej kruloscji, efekty hjes jadžerjenje postupuja. Strucjene a postupowoze fu tež kursy na wikach i dołżnymi a rentowymi liscjinami.

Produktowe wiki njemóża žo f hrosnje hlabosce wurforbnycź. Wečera płacźisny snowa kleśnych a to pola pschenicy a rózki lašo two 10 pf. Druhe družiny žita žo dżerżachu. Wečera płaczesche zentnać

w Barlinje:

pschenicy 12,25—12,22½ hr., rózki 8,05 hr. hacź 8,15 hr., jeczmjenja najmjelkeho 8,25 hacź 8,65 hriwnow, nalčinjeho 9,25 hr. hacź 10,05 hr., wowsa 7—7,60 hr.,

w termijowym wikowanju:

za měrz:

pschenicy 13,33¾—13,30 hr., rózki 9,15 hr. hacź 9,12½ hr.,

za moju:

pschenicy 13,86¼—13,82½ hr., rózki pak 9,80—9,67½ hr., wowsa 8,40—8,35 hr.

w Drježdżanach (jaidženu pondżelu):

pschenicy 12,55—12,50 hr. (12,15—12,40 hriwnow),
rózki 8,25—8,50 hr. (8,35—8,50 hr.),
jeczmjenja najmjelkeho 8,25—8,50 hr. (8,25 hacź 8,50 hr.),
jeczmjenja nalčinjeho 9,50—10,10 hriwnow (9,85—10,25 hr.),
wowsa nowcho 7,45—7,70 hr. (7,45 hacź 7,80 hriwnow),

w Shorjelzu:

pschenicy 11—11,60 hr., rózki 7,40 hacź 7,90 hr., jeczmjenja nalčinjeho 8,25 hr. hacź 9,25 hr., wowsa 6,30—6,80 hr.,
zentnać hernow 2,50 hriwnow,
kilo butry 3,20—4,20 hriwnow,
jeja 14—15 pjenježkow.

Na žiwinjazych wikach w Barlinje

wežera pjatk běhu howjadłow pśches potrebnoscź pśihihnali, płaczisny žo wo 1 pjenjezk wotdźebichu. Cełatowa bě jenož telko, kelkaž trjebachu, tuž wiki žaneho pschemělenjana njepschinjeżechu. Sćwinje běhu kjerje žadne a wo 2—3 pf. pośunkichu.

Pśihšitajeja:

Holzu bo bonnu, Malzahnowa w Běłej Wodze.
„ 1. 2., kotraž może trochu warieź, Astowa we Lutach.
Mužobnizu pychaćku, Malzahnowa w Běłej Wodze.
Mužobnika pjekarskeho, Kocyz w Nikej.
„ kowarskeho, Ota Schuster we Wojerezach.

Na pschedań:

Běhaku, Scholta w Kulowje, Hoskowska dróha.
Kapponaj, Winter we Wojerezach, Pólna haja 5.
Kofoł běły, 10 mežacźnu, Prietz w Manjowje.
Wós bjeżazy w Kamjenzu, Ofstr. 31 na prawo.
Krowa młoda bójka, we Sśkemjenju, Mužakowska dróha cźišło 31.
Drasnjej kamoraj, worjechowej a wertiko, Juniga we Běłej Wodze, Budyšinska dróha 7.
Konjej, Pawlik w Dubrowje pola Hródka.
Bycźki, knježi dwór w Barcze.
Sšyno a **Słoma** we Sśmochcźezach Dr.

Ssudnišzy na pschejadżowanje

pondżelu 13. wulkeho rózka

w Njebjelcźezach w herbśej grychcze rano we 8 hodź. pihanske bíbo,
w Khrótcźezach w herbśej grychcze pop. w 9 hodź. búšej,
we Ssušchezach pola Kulowa w hoscźenzu pschip. w 12 hodź.: schlcźeśany wós,
w Korcźinje w hoscźenzu pschip. w 1 hodź. jalojza,
w Nadlowje pola Kulowa pola gmejnskeho pschedstejcźerja popoldnju w 2 hodź.: jalojza,
w Kulowje w hoscźenzu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź.: kóń, schlcźeśany kantor, hospodarśki wós,
w Trjebinje pola Wawrizez pop. w 3 hodź. plischowy josa,
w Khlomje w Junkez hoscźenzu pop. w 3 hodź. billard,

wutoru 14. wulkeho rózka

w Cźornym Khlomju w hoscźenzu dop. w 10 hodź. wupschedawanje (lepich),
w junje Erika w kantinje pschip. w 12 hodź. radio,
w Pśecźezach w hoscźenzu dop. w 11 hodź.: búšej, josa, schijaca maschina,
w hoscźenzu pschip. w 1 hodź. meble,
w Mikowje w Kijankez hoscźenzu dop. w 9 hodź. pišanski stroj,
w Turjom w Michaelez hoscźenzu pschip. w 12 hodź. dwě íselbi,
we Wutkrancźizach w Meldźiz hoscźenzu pop. ½2 hodź. mužace kolo.

Drjewowe aukzije

njedźelu 12. wulkeho rózka

pschi Sabrodśinje pucźu dop. w 9 hodź.: 20 metrow schcźěpow. (Sajo lubi **njebźelu dopoldnja** we lubych Serbach, a to sajo tam, hdźež f pomocu gymnazijow a schule germanizacija a f tym demoralizacija najbóle postupujetej.)
Wjes Khonicźanskim pucźom a starym wostom p. Kulowa 40 lwšow **hnjezeho** khójnowoho **zwarjeneho drjewa,**
pondżelu 13. wulkeho rózka
w Kuberez hoscźenzu w Kulowje dop. w 10 hodź.:
100 metrow bršlowych a khójnowych kulikow,
300 metrow walcźiny twjerdeho a khójnowcho drjewa.
Drjewo leži w klóšterskej holi pola Nowoje Wsy—Dubrjenka w jasinach 7. 21. 24. 27,
wutoru 21. wulkeho rózka
we Wojerezach w hoscźenzu „K slotenu lawoj“ 1250 metrow palneho khójnowcho drjewa a 265 metrow palneje khójnowoje walcźiny.

Do Wojerowskich stronow.

Wjes Bukojna nětko torhaja. Kamjenje a zyhele może kóždy darmo wotwožowacź. Tak wossewja knjes Pawlik we Wulkich Sdźarach.

Listowanje.

F. W. f Kh. Nalutowanje a wupožcźenje njetrjebaja do wójny na dań daty pjenjezy nahódnosćicź. Někotre ío je šamnjenje mozy cźinja, hdyž su jóšla swoje pjenjezy na hypothekach sśejo méše. S wjetšcha pak su nalóche nalutowanje a wupožcźenje swoje pjenjezy we swojich zentralach sśejo méše. Tute pak njenahódnoscja, tuž tež nalutowanje to cźinicź njemóża a žadyn sakoń je hacź dotal k tomu njenutuje.

Skrowe dewješe.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź.: Wiki su jara měrne, pschenicźne a rózkowe płaczisny sterje sesłabjene.

Dop. 3/12 hodź.: Kaž pśched hodźinu, tola je žito jadnische, rózka sterje na płaczisnje wobśitawa.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	10. 1.	9. 1.		10. 1.	9. 1.
Pšenica	245-248	247-249	buny	18-20,00	18-20,00
rožka	161-163	163-166	wolca	22-25,00	22-25,00
nar. jeczmjeń	—	—	módre lupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jeczmjeń	165-173	165-173	žołte lupiny	17-18,00	17-18,00
wowsa	140-153	140-153	seradella	—	—
kukurica	155	155	raps. wosuśk	17-17,20	17-18,20
pšenč. muka	30-35,50	30-35,50	lany wósuśk	23-23,40	23-23,60
rżana muka	22-25,75	22-26,00	noem. melasa	—	—
pš. wotruby	10-11,00	10-11,00	běrnj. kruški	14-14,90	14-15,10
rżane „	9 9 75	9-9,75	syno, 60 kg	3,30-3,80	3,10-3,70
rapa	—	—	rżana słoma	1,80-1,85	1,40-1,60
hróch, Viktor.	28-36,00	28-26,00	pšenč. „	1,25-1,40	1,30-1,40
tano symjo	—	—	wowsa „	1,20-1,30	1,20-1,35
pjeluški	20-21,00	20-21,00	ječa „	1,20-1,30	1,20-1,30

Płaczizny rżaneho skotu na Barliuskich skótnych wikach.

7. januara 1929. Płaczizny po centn. a zł. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 605.

Polnomjasne, wukormjene, najwetšeje rżane hódnosće hač do 6 lět . . . 59—62
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 55—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . 55—57
Mjenje picowane wšech starobow . . . . . 50—53

Fyki: 652.

Polnomjasne, wurosćene, najwetšeje rżane hódnosće . 55—57
Polnomjasne, młódše . . . . . 53—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . 50—52
Spatne . . . . . 40—57

Jałojcy a krowy: 1397.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwetšeje rżaneje hódnosće . . . . . 45—49
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwetšeje rżaneje hódnosće hač do 7 lět . . . . . 38—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . . . . 26—29
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 20—25
Mjenje a spatnje picowane . . . . . —

Cźelata: 1675.

Najlěpše wukormjene (2. druž.) . . . . . 88—95
Mjenje wukormjene a tejke wot cyca (3.) . . . . 82—85
Spatne (4.) . . . . . 48—60

Wowcy: 5465.

Młódše a starše wukormjene (1. družina) . . . . 67—70
Starše wukormjene (2.) . . . . . 62—67
Mjenje wukormjene Márasenskeje (3.) . . . . . 50—55

Swinje: 6715.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich kśiżenjow, hač do 1½ lět stare 86
Wukormjene . . . . . 82—84
Mjasne . . . . . 82—84
Spatne . . . . . 78—80
Raney a kundrosy . . . . . 74—76

Wićne płaczizny w Budyšinje.

4. januara 1929.

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnišša płaczizna	najwyša płaczizna
Pšenica, nowa	73 kilo		11,45
Rožka, nowa	70 „		8,20
Jećmjeń	76 „	9,25	9,50
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	—	7,25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,00	4,00
Syno, nowe	50 „	5,00	6,00
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	—	—
„ „ „ k zasł.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšenčna muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Rżana muka, 60%	50 „	14,50	15,50
Pšenčne wotruby	50 „	—	6,50
Rżane wotruby	50 „	—	6,50
Joja	1 štk.	0,17	0,18
Prosata 572 štuk	1 štk.	39	46

Na wikach so płaćiła srjedźo kupowacy. Najlěpše kwery za bilke wyše płacźe.

Drježdżańska burza (10. 1).

Pšeńca	245-250	běrnjace kruški	17,20-17,50
rožka	165-179	pšeńč. wotruby	11,00-11,40
nalětni jećmjeń	190-202	rżane wotruby	10,40-11,60
nazymsk. jećmjeń	165-170	pšeńčna muka	45,25-46,75
wows	149-154	rżana muka	29,00-30,00
čefwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,00
raps	350-355	pjeluški	36,00-37,00
kukurica (Mais)	179-181	hróch	34,00-36,00
suche truhanški	10-10,70	cokrowe truh.	17,0-018,0

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

21. januara 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora	najnišša płaćizny hr	najwyša płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi . 1 kg	2,20	2.60
Celace mjaso . . . . . 1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso . . . . . 1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso . . . . . 1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy šmałc . . 1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka . . . . . 1 „	0,44	0,56
Rżana muka . . . . . 1 „	0,40	0,44
Khlěb . . . . . 1 „	0,30	0,35
Jědźne běrny . . . . . 1 „	0,10	0,12
Rajs . . . . . 1 „	0,48	1,20
Hróch . . . . . 1 „	0,60	1,00
Soki . . . . . 1 „	0,90	1,80
Amerik. swinjacy šmałc . . 1 „	1,56	1,80
Sušeny połc . . . . . 1 „	2,80	3,20
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,28	0,30
Jědźna butra . . . . . 1 kg	4,00	4,40
Jeja . . . . . štuka	0,15	0,18
Jědźne buny . . . . . 1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny . . . . . 1 „	0,60	0,64
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,40
Kamejnatne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	3,20
Brunicowe briketty . . . . 1 „	—	1.45

Serbski Hospodař

ratarske wukowkowańske tow. z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510

Poskićamy wšě hnójnišća, brikety a češke wuhlo tež po mjeńšich dźělbach

Naš awtomatiski młyn w Delnim Wujezdźe tel. čo. 18

podawa najlěpšu pšeńčnu a rżanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšém lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšě nětko w najlěpšej připoznatej kajkosći a po tun. dnjow. płaćiznach

Ručne dźěła wolmu a wušiwanja

kupuje derje we wosebitym wobchodźe

Günthera w Budyšinje, rózk Žitneje hasy rózk Mjas. jětkow

Při najwjetšim wubjerku funje płaćizny

Přesadźowanje palneho drjewa

Klóšterski hajniski revěr „Winowa hora“ (Smječkecy)

Štwórtk 16. januara 1930 přip. w 1 hodź, budźa so w hosćencu w Sernjanach

200 rm. khójnowych palnych klumpachow
75 rm. khójnowych pjeńkow
270 rm. khójnoweje walćiny

nastajene we drjewniščach wotdźěl. 7 a 11 a we wudrjewniščach, wotdźěl 7, 11 a 12 za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Hajniske zarjadnistwo

Přesadźowanje palneho drjewa

Klóšterski hajniski revěr Lazk

Srjedu 15. januara budźa so w hosćencu we Lazku wot ½10 hodź.

40 rm. twjerd. a mehk. palnych klumpachow (drjewniščo, wotdźěl 8 a 43)
38 rm. mehk. pjeńk. drjewa (drjewniščo, wotdźěl 8)
450 rm. mehkeje walćiny (drjewniščo, wotdźěl 4 a 8)
77 twjerd. dołh. hromadow (drjewniščo, wotdźěl 43)

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Hajniske zarjadnistwo

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 10 — Budyšin — Pónjelu, 13. januara 1930 — Bautzen — 1. ročnik 39

Rozmjerzanje w Haagu.

„United Preß" we Washingtonje pišče: Pšemjenjenje w myslach Haagskeje konferency a njejednota, kotraž so znowa a znowa pokazuje, dawatej amerikanskim knjeżerstwowym zjiničelam pschičinu k mjenjenju, so jenož wo pschekhódne rosmjerjanje dže. Nadźejeja so, so hischcże ke dojednanju dóńdże. S amerikanskeje strony so znowa na to pokazuje, so dyrbi Youngowy plan płaćiwosć dóstać, dokelž jenicże móżne rosrisanje reparazitskeho praschenja poličża. S wotzelbitym dorasom so na to pokazuje, so němsko-amerikanske wuczinjenje, wo němskim płaćenju do Ameriki nima sa jednanje niczo rjez, dokelž so z tym niczo na sadatach reparazitskich swjasanjow njepschemjeni.

Rozprawy francowskich nowin z Haagskeje konferency.

Po wupisanju franzowskich nowin je jednanje we Haagskej konferency žiwotu jara žiwe, ale krótke było.

Nowiny „Intransigeant" pischu, so je belgiski ministerski pschedsyda **Jaspar** pożedźenje s praschenjom wotewrił, kak dołho žebi myslał, po dotalnym tempu jednacź a rosrisanje wotstorkowacź. Franzowski finanzny minister **Cheron** je na to wotmolwił, so so wot někotrych dnjow na jenym městnje texta, a so wina na němskich wopósłanzach leži, kotśiž so wot někotrych dnjow wotwolakuja, na praschenje wotmolwicź, a s tym sadźewaju, so so położenje rozjasni.

Hdyž němski finanzny minister **Moldenhauer** pschecźiwo tomule porokej protestowasche a s njesfónczenej rěcźu němskich wopósłanzow wuspravnicej pytasche, jeho **Snowden** s wótrym pschispomnjenjom pschetorhny, so je so nětko dosć zkowow rěcźało, so pak so njeje ani krocźele do prédka pschischło, a so so jemu nochze, wěcźne cźasy we Haagu wostacź. Hdyž nětko s wulkeho luda do Gensa pschinidże, je jendźelski finanzny minister dale rjekł, dyrbi też tak khrobły być, so rosćežuje, mjes tym so so němscy wopósłanzy pschi kóždym praschenju sady wurěcźe khowaja, so dyrbja so na abo tamnu wobłoźbu wo radu prascheć.

Dr. Curtius, kotryž je so dla tohole Snowdenoweho pschispomnjenja bluboko roshorił, je na to rjekł, so pschi tychle wobstejnosćach do Gensa njepojédże a so je hotowy, kónczne wotmolwjenja na hischcże sawadźne praschenja sa dwě hodźinje pižomnje pschepodacź. Tole politkcźenje su swjatkarjazy wopósłanzy s wulkim dosćežinjenjom powitali a na to wotmolwili, so so wěricźelsko tohorunja sa dwě hodźinje wo pschihotowanym němskim pišmje wurjaja.

Bjes swiża s tymile wězami dźel Parižskich nowin pyta němskich wopósłanzow satrachicź, schtož su hižo sa cźas Parižskeje konferency wězywuzitojnych wospjet spytali.

„Echo de Paris" s wotstorcźenjom konferency hrosy, schtož by wobžadźenje Porheinskeje s franzowskim wójskom podležiło.

Na to dr. **Curtius** na wschě hischcże njerosrisane praschenja pižomnje wotmolwi. Poradźi so, pjeć praschenjow rosrisacź, pschi tym pak tři najwažnischе njerosrisane wostachu. Kak su praschenja rosrisałe, njeje hischcże znate.

Sledowaze praschenja so jako rosrisane wobhladaju:

1. **Němsko-amerikanske reparazitske wuczinjenja so po Haagskich wuczinjenjach złoża.**
2. **Tarifna politika němskeje żelesnizy.**
3. **Bjesdanjowy stomilionowy depot pola internationalneje banki.**
4. **Likwidazija sandźenoseje.**
5. **Najwažnischа nadawki wołoseliteho wuběrka.**

Njerosrisane su hischcże sledowaze praschenja:

1. **Moratoriowe praschenje (płaćenja, kotreż su so na kónzu moratorija nahromadźile.**
2. **Płaćeńske termije.**
3. **Praschenje cźłazow.**
4. **Nowonastawaze praschenje mobilisazije, do teho też praschenje němskeje pożeńonki we wukraju žiwjenja.**

Wo tychle njewobkhitnych dypkach budże so póndźelu dale jednacź. Sdobom so póndźelu komitej za internationalnu konferenzu z wobdźelenjom dr. Schachta seńdże.

Namjety němskeho wotpósłanstwa.

Němscy wotpósłanzy su sa hischcże njerosbudźene praschenja wurunaze namjety pschidali, kotreż woni jako samknjenej jenotej wobhladuja. W němskim namjece so kontrolla wo sastajenych dokhodach dospołnje wotpokasuje. W praschenju moratorija so stejischcźa dźerża, so ma Němska bjes prjedawscheho pschepytanja hospodarskich wobstejnosćow Němskeje je strony Youngowskeho plana pravo, sa žebje samu moratorium pschipowěsćicź, a so so płaćenske wumnjenja za sumy, kotreż su so pschi rosbudźenju płaćenjow nahromadźile, njepohubjenjicha. W praschenju płaćeńskich termijow so pożednikli namjet poruća, so bychu so płaćenja němskeje żelesnizy 20. dźeń kóždeho mjeżaza pola internationalneje banki saplaćile, mjes tym so dyrbi so wjetschi dźel letnych płaćenjow hišo 15. dźeń kóždeho mjeżaza saplaćiła.

Proces přeciwo Drježdźanskim kommunistam.

W Drježdźanskim prozeżu pschecźiwo kommunistam su poczeli nětkotrych kommunistow pschesłyschecź. Hdyž šwédka Sindermanna sawołachu, wobskorżeni „Czerwjena frontal" wótrje wołajo jeho powitachu. Popołdnju mjeżesche statny rěcźnik dr. Pfitzner wobstórżbnu rěcź. W njej praji, so wěste rosprawy w kommunistiskich nowinach na to žudźicź dawaju, so

swjask cźerwjenych frontiskich wojowarjow dale wobsteji.

Sobotu popołdnju je so sledowazy wuhus wuprajił: Wobskorżenaj Herrmann a Jahnel so dla cźežkeho zbéžka a dla pschihłuschenja k sakasanemu sjednoczenstwu k jastwu po žydom mežazach, Eisfeld dla pschecźiwjenja a dla spytaneho wuzwobodźenja jatych k jastwu na tři mežazy, Löwe dla nuczenja sastojnikow a dla pschihłuschenja k sakasanemu sjednoczenstwu k jastwu na schésć mežazow, 29 wobskorżenych dla pschihłuschenja k sakasanemu sjednoczenstwu k jastwu po stjoch njedźelach sahudźa. Zym so pódla teho žudnische khosty napołožichu. Dale je žud wobsamknył, so jedrane pažowe znamki, khorhojczki a znamješchka wobkhowa.

Pocźerpjena pschepytowańka jatba so wot khłostanja wotkliži.

Cyrkej za malorentnafski zakoń.

W žiwojim synnistim pożedźenju w Barlinje je němski ewangelski zyrkwiny wuběrk, sastupowazy organ zyrkwineho swjasła, k praschenju rentnarskeho sastaranja s nowa so sa to wuprajił,

so ma prawnych, cźłowjeskich a moralnych pschicźinow dla sa nusne, so bychu so se sakonjom wo sastaranju małych rentnarjow tucźi s powschitkowne spomożenja wsali, so by so schkodowarnym znajmjenscha prawne žadanje na wotschkodźenje dało.

Tole wobsamknjenje je president zyrkwineho wuběrka, dr. Kapler, so na wospjetne prjedawsche krocźele we teńe naležnosći poczahnjo, němskemu knjeżerstwu pschepodał a w njenje zyrkwineho wuběrka nadźiju wuprajił, so so pschedloha sakonja sa sastaranje małych rentnarjow nětko dale njesadli. W tej samej naležnosći je so też president němskeho evangelskeho zyrkwineho wuběrka na žobustawy němskeho žejma wobrocził.

Danska smjertne khłostanje zacisła.

Danski žejm je w pjatkownej debacje wo naczisku khłostańskeho sakonja s wjetschinu dweju stoczinow smjertne khłostanje zaczisnył. Wothłosowanje so po sawołanju mjena sta. Pschecźiwo smjertnemu khłostanju běchu sozialdemokratowje, demokratowje, dźel pomérnje konservatiwneje katarelske lewizy, tak mjenowana prawna statna strona a tśi konservatiwni. Sa smjertne khłostanje konservatiwni a zbytk katarelske lewizy hłosowachu. Tśi wotpósłanzy so hłosowanja wostajichu.

Jubilej Zwjazka Ludow.

„Petit Parisien" s Gensa powě, so pożedźenje Rady Swjatska Ludow, kotreż so póndźelu w Genfu wotewri, budże jubilejne pożedźenje, pschetož 16. januara 1920 je so w Pariju prěni króć Swjatk Ludow sejschoł. Pschi jubilejnym pożedźenju so wobdźela: Briand, Grandi, Henderson, Marinkowicź, Saleski, Curtius, Procope.

Schtwórta klaša so na żelesnizach w Europje shubi.

Generalna direkzija żelesnizow w Elsaßu-Lothringiskej je wojsewika, so so w najbližšim cźasu schtwórta wosowa klaša wotstroni. Elsaßo-lothringiske żelesnizy su hischcże schtwórtu klašu s cźasa wobkhowale, hdyž su hischcże Němscy pschitśiłuschale. Wone su dźenża jenicże żelesnizy we Europje, kotreż maju hischcże schtwórtu wosowu klašu.

Polski ministerski pschedsyda wo revisiji polskeje wustawy.

Nowe polske knjeżerstwo s ministerskim pschedsydu dr. Bartlom na cźele je so pjatk w polnym žemowym posedźenju pschedstajiło. Ministerski pschedsyda programm knjeżerstwoweje politiki pschednjeże, w kotrymž so połstanzy napominaju, so bychu so sebrali k plódnemu dźełu ruku w ruku s knjeżerstwom z wotmyslenjom, so bychu so ważne statne praschenja rosbudźile. Demokratiski syslem dźenża wschudże pschez krizy dże. Na cźołu knjeżerstwa maja so **stajnje wobsoh stajicź**, kotreż dowěrnu sčerkowskich worschtow luda wuživaju a knjeża skerje w mjenje luda dyšli w mjenje parlamenta.

Finanzne położenje stata je pschihódne. Hospodarske położenje so po swětowej konjunkturje roswiwa, kotraž bě sa Polsku schpatna.

Wukrajna polska politika njeje so wot léta 1926 pschemělnika.

Wona ma sa žiwój nadawk, měr a polepschenje stykow k wschěm statam satkowacź. Polska je so w posledninr cźasu wo wjele polepschika. Polske knjeżerstwo je so rosbudźiło, jednanje wo němsko-polske wikowańske srěżenje ke kónzej dowjesć.

Na kónzu swojeje rěcźe so ministerski pschedsyda Bartel snutskownych politikach praschenjow dótkny, też praschenja mjeńšchinow. Pschi pożedźenju běchu wschě sobustawy knjeżerstwa pschitomne z wuwjacźom marschalla Pilsudskeho.

Politiske mordarstwo na polsko-litewskej mjezy.

Po powěsći Wilenskich nowin su na polsko-litewskej mjezy z kałasźu jeneho offizéra polskeje namjesnieje straże sawěsili. Mordarstwo su litewscy njekrańnje skutcźili, kotrež su pólsku mjezu pschekrocźili a mordarstwo skutcźiwschi so do Litwy wrócźili. Podawk smjeje najskerje diplomatiku dohru.

Jendźelsko-polske dojednanje wo wuhlowych płaćižnach.

Kaž „Daily Telegraf" powě, je so na Londonskej konferency jendźelskich a polskich wuwożerjow wuhla dojednanje wo niskich wuhlowych płaćižnach dospjło. S dojednanjom, kotreż dyrbja hischcże wobstronske swjatzki potwjerdźicź, dyrbi so bjeswohladna konkurrenza skónczicź, kotraž je hacź dotal mjes jendźelskimi a polskimi wuwożerjemi wuhla wobstała.

Wotmysleny dowozny zitowy monopol w Cseskoslowakskej.

W pjatkowym pożedźenju cźeskoslowakskeje ministerskeje rady je ratarski minister wobschérny namjet na rosrisanje ratarskeho cźełna pschednjeł. Po tymle namjece by so měł dowozny monopol na žito, a to na pschenju a rožk satwjesć. Wožebite wikowańske towarstwo ma so wutworicź, pschi kotrymž by so stat z 51 prozentami wobdźelił, druhi dźeł by so druzstwam a towarstwam pschewostajił. Sarjadowańska rada by so zdźała wulwolika, zdźała by ju knjeżerstwo wuzwoliło. Stat by płacźiznu dowożeneho žita postajił. Pódla dowożeneho monopola ratarjo wjetsche žitne zło zadaju. Dale by so ratarstwo dyrbjało pschecźiwo žiwjołanu elementam satwjesćicź.

Litwa nochze wójnske woischkodźenje płaćicź.

Litewska ministerska rada je pschipowědźiła, so Litwje njeje móżno, reparazije (64 milijonow hriwnow) saplaćicź, kotruž je jej reparazijska komišija pschisudźiła.

Damž za młodźinu cyrkwine wocźehnjenje žada.

Damž je runje nowe wokolne pišmo wudał, kotreż so na tschesczańske wocźehnjenje młodźiny poczahuje. Wołnamjaze je, so je so prěni króć w statnischach **prěnjotny tekst we italskej rěcźi napisał** a so je so hakle potom do tacźanskeje rěcźe pschełożił. S tym je adresa, na kotruž je złożena, jatrje wojnamjenjena.

Wokolne pišmo sašadu kalupuje, kotruž fašizimus njepšichodźnawa, so ma **ho šaklad wočehnjenja dźěći na zyrkej pšichewješ**ć, potom na šwódbu a na pohlad na štat k wudopołnjaznu šdźěłanju. Wokolne pišmo ho teš pšeceźiwo tomu wobroca, so ho cełemu woćehnjenju dźěći, kaž ho husto štawa, špichina dawa.

To ho jašnje pšeceźiwo tomu měri, so fašizimus po możnosći šahe młodźinu do fašizitiskich šwjazkow bjeze, kotrejž ho po hkownym dźělu z cźełnym šwuježowanjom we wojerskej formje šabraju.

Bolharske knježerstwo je prećiwo juhosłowjanskej zjednoćacej myśli.

Skwatrowanje bolharskich a juhošłowjanskich studentow na sjěźe w Prašy ho po politiki bolharskeho knježerstwa njepšichodźi. Jemu je ſ pohorškom, so ho bolharšy a juhošłowjanšy studentojo žrěbi šlužuja. Wone by radšcho widźało, so bychu ho bolharšy, šerbšy, chorwatišy a šlowinšy studentojo jedyn druheho hidźili a šabiwali. Diplomatiški šajtupjer bolharskeho knježerstwa je ja nusne měł, Prażišim nowinam ſ šdźěłcu, so ho pšchi tymle sjěźe ženoj šajtupjerjo bolharskich emigrantow wobdźěłali, kotrjž ho njemóža jako rěčnicy zyseje bolharšeje młodźiny wobhladować.

Serbska peticija.

W pošledniej Domowininej šhromadźišnje je ho mjes šajtupjerjow šerbšich towaršhowow peticija, naštupaza šerbšku wučbu w ludowšich šchulach, rozbźělila. Hač dotal ho peticija hišće njeje wróćiła: je wokow Pětrowiskeje, Lubjanskeje, Khwacjanskeje, Njeswačidłiskeje, Rakeźanskeje, Minakitskeje, Klukšhanskeje, Barliskeje, Hrodźišćanskeje, Hušćanskeje, Koteźanskeje, Porschiskeje, Bukeźanskeje, Hodźišćeje, Njebjełčanskeje a Ralbicjanskeje wošady a ſ klóšchtriškich stron. Šajtupjerjo towaršhowow ho napominaju, so bychu bjes komdźenja podpišy za peticiju sběrali. Njech kóždy muźiłi a kóžda jónška pšches 20 lět šiara, teź cźeladni, peticiju podpišaju; pšchetoź dźe wo to, so by ho peticija po możnosći ſ wiele tyšaz podpišmami ſ cźełnej pšchepodała. Wona je ſa wobštaraze Šerbowšhwa jara ważna, woi njeje pšchichod Šerbowšhwa wotwisnje. Tohodła ho wšchitcy, kotrjž ſu nadawk pšchewsali, podpišma sbźěrać, ſnowa naležnje namołwjeja, so bychu nětko ſwoju winowatosć dopjelnili a ſo dźeje njekomdźili. Podpišane peticije njech ho ſ gmejnšim šiemplom do redakcije Šerbšich Nowin pošćelu.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 13. januara 1930.

— **Wětrowa wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer +5, thermometer we nozy 0. Wuhladu na małko ſo pšcheměnjuje wjedro. Nałch wjedrawuštojny hižo šobotu na dźenſniše šnih abo deščcźik šlajšeše. Hačrunjeź ho šlónco wešera ſ jašneho njebja khowaše, ſa-khadźejše dźenja rano wopraſnu šnihowu mjeśel. Se wječora pšchikhadźeja jaſo špěchniśko nižiny. W połnocy nimocźakajo pšchihotuja nam je ſwojimi wubźěkami njewobšlajne wjedro. Nad dołhowjeźornej a ranšchej Europu je pšchezo hišće wyšhina pównała. — Jutšje wutoru khładźa hłónčko 8,07 hodź. a khowa ho 4,11 hodź. Měśačk khładźa pop. 3,19 hodź. a khowa ho dop. 8,08 h. Jutše je połny měśačk. Pšchedźenak rjane wjedro šnaja.

— Sobotu popołdnju wokoło 1 hodźin na Jitnych wikach njedaloko Preißeroj wobthodźa wošaſowe awto burowku pšchešeho, jako cźište tuta dróha pšchekrocźiła. Snjeſboženu dźěłaczerku šamaritiši wotrjad hnydom do měšchczańskeje chorownje dowješe. Ułarjo konštatowachu, so bě žebi nop pukła, tola ſa žiwjenje bohudźak šracha njeje. Awto, kiž jónška wjedźeše a tiž hižo na rózku pola Bokelmannez wopaczjnje jědźeše, wuczekny najprjedy pšched policiju. Tola tudyšchi měšchczan na motorſkim koleſu ſa awtom jědźeše a poradźi ho, jemu pola Makeho Wjelkowa awtowe cźišło šwěcźiće. Awto bě ſe Shorjelza. Policija dale ſa wězu hlédźi.

— **Šozialnym rentnarjam** wupłaczuje ho podpjera ſa měšaj januar ſrjedu 15. 1. 1930 dopołdnja wot 9 hacź do 12 hodźin w ſejmowni na Hrodowſkej haju 10 w 1. poſthodźe wo jitwje cźo. 41.

— **Pšchi Budyšhim kriminalnym wotdźělenju** pšchekhowa ho elektriſka latarnja ſa jédne koło ſ batteriju a ſ pšchijamkaze pšchiprawu ſa dynamo-ſnamku „Schmidts Original“. Tutu lampku je paduch pjeca 31. 12. 29 we wjeczornych hodźinach ſ mužaceho koła, kiž je tu na Zyrkwinem namješcźe pšched Hokeź korczmu ſtało, pokradnył.

— **Napłaczeńši wobšchudźeŕ.** Puczjowazu ſe šchablonami Hermann Böhnlein, narodźiwšchi ho 8. 3. 1901 we Aſchu, je w Němškej njepšeſtawajuz we wuſtim wobšchudźował. Wón wudawa ho po njeprawdźe ſa puczowazeho firmy Hubert Böhnlein w Aſchu (Cźeſkoſłowakſka) a pšchedawa ſajimzam, ſchtož runje trjebaja, pšchi cźimž bjerje wjetšche napłaczenja. Tak je n. pšch. pšchiſchoł do moleſſcheho wobthoda w Ueźenje a 2 ſudaj pokoſta (ſirnits) pšchedał, haczrunjeź firma Hub. Böhnlein w Aſchu dołnja žadyn połóſt njedźeła a njepšchedawa. Wobſchudźeŕ wopiſuje ho takle: nětdźe 1,75 m. wulki, ſchwižny, ſmužkowkołaty, dołady ſcźěsane włoſy, nošy nawocźi, wěſte jara wuſtojne wuſtupowanje. — Hdy by ho tu nětdźe ſjemił, proſy Budyſka kriminalna policija wo hnydomnu powěźcź, telefon 2802, abo wo dźělenje najbliſſchej policajſtej abo žandarmeriſkej ſtaciji.

— **Měſchczańſka nalutowarnja.** Wo financzнym połoženju měſta Budyſchina je ho w pošlednim cźaſu mnoho debatowało. Ma ho na to pokaſaſ, jo ſamóſtajne nałutowarnje je dźěłene wot ſamoſtajna měſta a ſo ho teź wobſebiśke ſarjadnje, tak ſo měſto ſamo ſamóſtajna nałutowarnje ho dótkacź njemóže. Sa ſapołožeńki rukuje ſamóſtajne nałutowarnje, dale hiſchće ſamóſtajne měſta a dawkowſtwo. — Sapołożeńkow atd. nałutowarnje bě 31. 12. 1929 do pšchihwjahanja danje 6.084.181.— hriwnow, ſamóſtajne 6.482.731.— hr. — Samóſtajne ho talle roſdźěła: 1. Pokładna a bankowe dobromócźe 710.736.— hr. 2. Hódnoſtne papjery 3.031.630.— hr. 3. Požeńonki na rukowanja, na cźaſu, a ſa gmejny (mjes nimi ſama ſa měſto Budyſchin) 1.375.488.— hr. 4. Hypotheki 2.359 146 hriwnow. 5. Dalſche aktiwa 5.731.— hr. Ta wuczini ſhromadnje 6.482.731.— hr. — S tuteje powěſcźe tola naſchi cźitarjo jaſnje dowidźa, jo jich pjenjeſam, hdyž je bankam a nałutowarnjam dowěrja, niż proſchka ſtracha njehroſy. W pošlednich měſaczach ſmy hižo huſcźiſcźo cźitali, ſo je tu a tam jena mjeńſcha banka pšchestała. Zeńje pak njejſmy cźitali, ſo je tam jchtó ſe ſwojich na dań datych pjenjes ani ſlamaneho pjenjeſka hubił. Snydom w tajſim pšchipadźe mjeńſcha banku móſnische pšchewoſmu. To widźimy na pšchikładźe Heydemannez ſtareje banki. Nichtó, kotryž je tam ſwoje nałutowane pjenjeſy na dań měł, njeje niż pšékſniweho pjenjeſka pšchiſtadźił. Schkodował ſu jenoź cźi, kotrjž ſu ſwoje pjenjezy, w njetrjebawſchim wobſejenju ſ bankow a nałutowarnjow brali. Doma leźo jim niż ſenka wuźitka njepšchinjeźu. Wjele pšchikładow jmajemy, ſo ju doma leźaze pjenjezy na njetrjebawſche kupowanje rosvraſkali, ſo ju lubi pšchezdźało a znaźi je wuwołchcźili. Dale hroſy jim ſtrach, ſo je pokradnu, ſo ſpadnu, ſo ſo ſpala a, ſo je muſche voſkłuźaja. Tohodła dawajeze waſchi doma leźaze pjenjezy bankam na dań.

— **Namakale** a na ſbérni namakankow woiedale ju ſo wot oktobra 1929 ſcźěhowaze wězy: Móſchnicźka ſe wobžahnu, tucźina toſchka, ſkłudny pjerſchcźeń, něſchto cźaſnikow, broſcha, franzowſki ſłotak, ſcźěpjapaſ, hamopjelnja za troſta, muſſe koſeſo, ruczny wojeſk, akwarowa wobruc, rólowanſki ſchat, hólcźazy pjeſł, žonjazy pšchedźěſcźnik a hólcźazy płaſcźeſ. Schkodowarjo njech ho ſamowdaja w „Kupnizy“, 2 poſthodaj, ſtiwa cźo. 3.

S **Roſwodźeŕ.** Nowoworjena gmejnſka rada ſeńdźe ho ſrjedu wjeſor na ſchuli. Dźěłaczerjo ſu ſaſtupjeni ſ ſk. Richardom Witzu a Palwakom Wizu, tatarjo a rjemjeſlnicy ſ ſk. Bohuwěrom Królom, Guſtadom Zworom, Richardom Pčiaſchom a Pawołom Królom, khěžerjo ſ ſk. Alwinom Baldaufom, Otžwaldom Palmerom a Jarnom Wagnerom. Knjes wjeſnjanſtiu Król powoła pšchitomnych a ſapoſaſa nowoworjenych. Sa ſtaroſtu ho wuſwoli knjes Otžwald Palmer, wjeſnjanoſtu jenoſhóſnje ja pšchedſtejeriſerja poſtajichu, jeho ſaſtupjer budźe knjes Bohuwěr Król. Sapiſowaſ budźe k. Pětaſch a jeho ſaſtupjer k. Maks Schwarz. Hišćeše ſo wolachu knjeſa do wubjerkow. Gmejnſke ſlužbowanje ſo wruhowaſche a ſłowali. Po ſjawnym poſeńdźenju ſeńdźeſowaſche hiſchće tajne.

S **Rakoju.** „Sdaſarſke towaršhowo ſa Bart a wokolinu“ wotmě ſrjedu we ſendźi ſwojeſu ſhromadźiznu. Knjes wyſchſchi wuczeſ Lodny jako pšchedſyda powita pšchitomnych, woſebje k. ratarſkeho radu Umhauera ſ Budyſchina. Pšchedźyda rospraſni wo wuſtajeńcu, kiž bě towaršhowo ſani naſtawnu ſarjadowało a kiž bě ſo derje poradźiła. Na to knjes Umhauer poſtiſi pšchednoſchk ſe ſwětłymi wobraſanni wo „ſchtomaſſowje a wobrěźanju winowych pjeńow“. Pšchedźyda ſo pšchednoſchowarjeſ poſkaſowa a na to ſo wuwiſi ſiwa roſmolwa. Hkowna ſhromadźiſna towaršhwa ſo wotmě w Barze a ſcźěhowaza w Bukowiſe.

S **Klukſcha.** Sobotu a njedźelu 4. a 5. wulkeho róžka wotmě „Towaršhwo pkahowarjow nukłow“ w Schulterez kołcźenzu ſwoju pšchiwabjeńſtu wuſtajenzu. Wopyt bě lěpiſchi dyžli loni.

S **Hoſelcźowa.** Hižo dźeſcźu dobu padušchni hoařiwjerjo po Njeſwacźidłiſej holi ſcźeria. Po dołhim pšózowanju je ho ſtónežnje k. hajnikej Wójwodje poradźiło, ſchtyrjoch rano wóſzěwarja popadnyć. Wón bě ho ſahe rano podał do lěha, ſo by ſa ſeńkat ſ cźubjeznym hoařiwjerjom. Najebaſ ſymu a mroſy na kakańzu wutra a na ſłónſku cźakańſke. Pšchekwapi tutoho, jako bě runje kóždeho wlekł a jeho ſaja: bě to prjebaſiſchi pólnik ſ Holeſchowiſeje Dubrawki. Pšchi pchepytowanju thźe w pšchitomnoſeſ k. hłownoho ſtražniſchtra Kropfa namakachu w budźenju cźubjeznoho hoařiwjerja hiſchće měch polny ſajeczeho mojſchka a hiſchće khěžerjo cźeršiwu ſornjazu kožu.

S **Rakeź.** Šudniſtwo duwy w Rakeźach budu w lěźu 1930: 29. januara, 26. februara, 26. měrza, 30. haprleje, 28. meje, 25. junija, 30. julija, 27. auguſta, 24. ſeptembra, 29. oktabra, 26. nowembra, 30. dezembra. Kóždy tych-le dujowy pada na ſrjedu, a to poſledniu w měſaczu, ſnoź w dezembru na wutoru.

S **Rakeź.** Pjatk popołdnju wokoło **3—4** hodź. ſraſiły tu na ſtatnej dróſy ſ Rakeź do Budyſchina (nětdźe 1000 metrow ſadu Rakeź) puczowaſ Breſka ſe ſyłnym motoriſkim koleſom a ſidłaniſkim wosom ſ awtom jeneho inženera a fabrikſkeho wobſejeńerja ſe Shorjelza hromadu. Sražeńja běſche tak ſyłne, jo ſebi Breſka pramu nohu ſłama a teź łéwu cźeſko wošchkodźi. Wobſejeńerjej awta ſo dale njeſta.

-i.

Z **Kulowa.** *Hórnistwowe* družstwo „Eintracht“ chce natwarić zwjazku żeleznicu z Werminghoffa přez Kulow a Cisowu. Město Kulow je hižo w haprleji 1925 protestowało přećiwo tomu, zo żeleznica wjedło mimo połoćeneje strony města. „Eintracht“ je nětko nowy projekt wudźěłało, po kotrymž żeleznična čara ma přeć k połdnju města. Tutón projekt město podpjera. Salowska cyhelnica so najskerje z wosebitej čaru zwjaza z Kulowskim dwórnišćom. Po nowej tři-kolijatej čarje ma so hłownje wuhlo z Werminghoffa do Cisowa wozyć, přetož wuhlowe woršty pola Cisowskeje cyhelnicy so hižo nimo Kulowa wjacy njeskładuja.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

10] (Pokračowanje.)

III.

„Wona wěri do Boha, kiž je jenicźki, wjchehomózny a ſpratwny Bóh“, woſpjetowaſche Petronius, hdyž běſche ſabo ſam ſ Vinicijom w nožbdkach. „Je-li jeje Bóh wſchehomózny, potom knježi nad žiwjenjom a ſmjerzu, a je-li ſpratwny, potom ſcźele po ſaſłužbje ſmjerc. Cźehodła potajlim Pomponija hišće wo Juliju ſanuje? Žanuje porokuje tola ſwojemu Bohu. Tutón logiſki wuſłědk dyrbju tola ras naſchej wohnjoſbarbojtej wopiſu pſchehnjeſcź, pſchetoź wóm žebi wjele na to, ſo moh ſo w dialektiſch ſe Sokratom wubźěhowacź. — Pſchi ſwjatene cźele egiptiſkeje Iris“. Budźech-li runjenom prajił, cźehodła ſmój pſchichtoj, myſlu, Pomponijina pokazniwoſcź by ſadwucźała kaž mjedźany ſchlit, na kotryž je nźchtó ſe ſcharom dyrił. Ale ja žebi to njeſwědrich! Mołam cźe ſa ſwědka, Vinicijo, jo njeſłyſm žebi to ſwérił. Dozyła ſchwalujn jenoź twoju wólbu. „Rózowoporſłoſta Aurora“, kaſtaj je cźila a ſiwa!“

A wſchch-li, na cźo mje hiſchće dovomina? Na nałcźo! Ale niż na naſche nałcźo w Italſkej, hdźeſ ſo ledy tu a tam jablonja ſ kwěcźinami pokrywa, a wolijowe ſahrody ſchére woſtanu kaž pſredy, ale na nałcźe, tiž ſym ras w Helvetiſkej doſiwił, młode, cźerſtwe, jaſnjoſelene, pupkoſte nałcźe. Pſchi hłědej Seleni, Marko, njedźiwam ſo cźi, ale wſchch-li teź, ſo lubujeſche Dianu, a ſo Aulus a Pomponia cźe na cźaſtiſi roſtorhałaj, jako ſu jónu pšy Actacona roſtorhałe?“

Vinicius mjelczeſche khwilu, njepoſběhnywſchi hłowu, potom pak kwża ſ roſwołnoſcźu dyrkotazym hłoſom:

„Sſym-li ju hacź dotal požadał, to žedju ju nětko hiſchće tyšaz kročź bóle ja njej. Hdyž jeje ruku pſchimnych, bě mi, jako by ſ wohnjom na mnje ſaduło. Ja dyrbju je mećź. Bych-li ſe Zewſom był, bych ju ſ mróčelu ſawodźeł, kaž wón ſawodźe Jo, abo bych ju jako deſcźeš na nju dele pročſhił, kaž wón na Danaź. Ja bych chžył jeje ert kołchcźej, donjž hy ju roſbołał! Ja bych chžył ju ſatchkitnyć ſkužcźej w ſwojim wobjezu! Ja bych chžył Aula a Pomponiu morźeć, Lygiju wotwjeſeć a na žiwoſinnaj rukomaj do ſwojeho domu donjeſeć. Dźenja wócźa na njeſaidźelu. Jeneho ſe ſwojich njewólnikow chcu ſchwikacź dacź, ſo bych jeho ſałoſcźenje ſłyſchał.“

„Směrnu ſo“, rjekny Petronius. „Ty maſch požadliwoſcźe kaž cźełła ſe Suburry.“

„To je mi wſcho jene. Ja dyrbju je mećź. Sſym cźe wo radu proſył, a njewſchch-li mi žaneje, budu žebi ſamomu pomhacź. Aulus ma Lygiju ſa ſwoju dźowku, cźehodła njedyrbjał w ni njewólniju widźeć? Njeje-li druheho wupucza, to njech próh mojeho domu wobtłaje, ſ wjelcźim rukom žałbuje a jako moja mandźelſka pſchi mojim wohnjſcźe žyła!“

„Směrnu ſo, kłaſniwy konſuliki wupcźeńk! Wodźimy-li my tohodła barbarow ſa powjaſy ſadły naſchich downěcźerſkich wołow, ſo bychmy ſ jich dźowkami ſo woženili? Běſ ſo pšched najbórſchim na łeźbu! Wuczerpaj najprjedy wſchě pſchiſtorne ſrźdki a popjchej mi a žebi cźaſ ke pſchemyſlenju. W ſwojimaj wocźomaj bě Chryſotemis ſwojeho cźaſa teź Zewſowa dźowka, a ja žebi tola ju brał njejžym. Seſeŕ ju tola! Mój wichaŕ budźemoj žebi rady wědźeć, a Petronius njedyrbjał ſ Petronijom być, njeby-li nětkajeho wupucza wědźał.“

Sašo ho wobaj wotnjelknyſchtaj, doniž Vinicius po khwili ſiło trochu měrniſcho njerjekny:

„Dakuju ho cźi. Njech ho cźi Fortuna jchčedra wopokaſa!“

„Budź ſcźeſtny!“

„Hdźe dawaſch ho njeſcź?“

„Ke Chryſotemiſy.“

„Ty ſbožowny, kotryž jónku ſwoju mjenujeſch, tiž lubujeſch!“

„Ja? Wěſch-li ſchto mi na Chryſotemiſe ho hiſchće lubi? So wobſchudźa mje ſ mojim ſamžnym wupuſcźenym, ſ hrajerjom luty Theokleſom, a žebi myſłił, ſo nicźo wo tom njepytnu. Pój ſubu, chcźeſ-li? Njeſłym ſarlitwy, to ſa ſmjer, hdy by ſraſch ſ tobu lubkowaſa.“

Wopraždže daſchtaj ſo wobaj ke Chryſotemidźe donjeſcź.

W pſchedběžki pſchimny Petronius Vinicijowu ruku a rjekny:

„Dožakaj, mi ſo ſda, ſo mam plan.“

„Njech wſchitkim bohoju cźi mytuja!“

„Haj, haj, tón ſrědk je njeſmyſlny. Sa něſchto danjow hižo dyrbi Lygija pod twojej ſtchu wot ſorna Demetry jěſcź.“

„Ty ſy wjetſchi Caeſara!“ ſawoła Vinicius horkiwje.

IV.

Petronius ſwoje ſłubjenje dopjelni. Nałaitra po wopyſcźe pola Chryſotemidy ſpaſche drje wón hacź do nocy, ale da ſo na Palatinus donjeſcź a měſeſche ſ Neronom dowdźěrnu roſmołwu. Sceſtnik toho bě, ſo jemu ſo na tyčźim dnju Centurio na cźole wotrjada praetorianſkeje cźełneje ſtraže pſched Plautiſjowym domom.

Cźaſny běchu njewěſte a ſaložne. Póžtk tajſeje druhdy běchu ſwjetſche pſchipowědźerjo ſmjercźe. Hdyž potaſi Centurio ſ klepakom na Aulowe durje klepaſche a wyſchſchi dohladowaŕ atrija powěźcź pſchinjeſe, ſo ju wo-jazy w pſchedkhóbje, bu ſykemu domej nadobo ſtraſch. Zyła familija ſhromadźi ſo wokoło ſtareho wojowarja, Pchetoź nichtó njedrěčeſowaſche, ſo hroſy pſchedeńerſchim jemu ſtrach. Pomponia wobja jeho wokoło ſchije, pchihnuli ho nutrnje k njemu, a jeje hłědej huhje pohibowałchtej ho ſpěſchnje, ſcźicha hłowa ſchepłajo. Lygija, bóla kaž rnh, koſchcźeſche wobſtajnje jeho ruku, a mały Aulus dźerſcźeſe ho kruczeje nanoweje togi. S khóbbow, ſ wyſche ležanych ſtiwow, ſ cźeładnych a kupjelnych ſtiwow, ſ łroſka, ſ ſykeho donnu pſchibźěžachu njewólnikoju a njewólnizy, wołanje kaž: „Heu! heu! ne miſerum!“ bě ſtyſcźeć; ſónſke wóſtre ſapkałachu; nětkutre roſdrapachu žebi liſy krwawej abo ſawodźechu ſwoju hłowu ſ rudźiſcźkami.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

wa budźa bórzy dowučerpane a w susodnej Sakskej nowych ležownosćow dobyć njemóża. Z twarom železnicy chcedża nazymu abo příchodne naléćo započeć.

§ **Kulowa.** Pola krumy bětnašiśeho mischtra Pawoła Reichelta na Kamjeńšiej hońy šu pokhromu hamtšy dwě šwinje šćišli. Šćotne wiki tohodla pondźelu wupadnu.

Posedźenje předsydstwa a wubjerka župy „Jan Arnošt Smoler"

11. wulk. rózka 1930.

Župa „Jan Arnošt Smoler" je bjez dwěla najčiliša a najbóle aktiwna župa centralneje organizacije „Domowiny". Sobotu 11. 1. popołdnju ¼5 hodźin zeńdże so zaso předsydstwo a wubjerk župy, zo byšaj wuradźowałoj wo wšelakich ważnych dypkach. Najbliše ważniše předewzaće župy drje je wulki zjězd, kiž so 23. mał. rózka ma w Drježdźanach wotmeć a na kotryž so Serbja narańšeje Łužicy hižo dawno hotuja. Budże to wulkotna manifestacija Serbowstwa we ksej stolicy. Ale budże tež trjeba mnoho prócowanja a dokładnych přihotow, zo bychmy slawnje wobstali tež před kritiskim wóčkom njeserbskeje zjawnosće. Župa „Jan Arnošt Smoler" zjězd dokładnje přihotuje.

Na župnym posedźenju 11. 1. jednaše so zwjetša wo techniske přihoty za zjězd. Wo jězbje so wuradźi, zo z awtami njepojědźemy, ale ze železnicu. Tola změjemy wot Budyšina wosebite wozy. Zo by so mohło wšo derje přihotować, je trjeba, zo zapis wobdźělnikow wot jednotliwych towarstwow so wotleda hač do 10. mał. rózka. Njech so kóždy po tym změje, přetož z tym zarjadnistwn dźěło wołoži, haj sxyła hakle změźni. Wosebitej Božeje služby njebudże. Njehodźi so to wšelakich zadźěwkow dla přewjesć, tola změje kóždy wobdźělnik składnosć a khwilu, swoju nabožnu njedźelsku winowatosć dopjelnić. Njewobjedujemy zhromadnje, ale po skupinach we wšelakich tuńšich hosćencach. Sobuskutkowacy (spěwarjo, spěwarki atd.) změja zastup kaž tež rejo darmo. Wo hudźbje so hišće ničo wěste njepostaji. Jednaše so hišće wo wšelakich techniskich wěcach zjězda. Program zjězda so bórzy wozjewi.

Jednaše so dale wo znutrńkownym zarjadowanju župy. Towarstwa, hdźež nčkak klaca, měle so do časa wobroćić na župne wjednistwo, zo by jim pomhało. Někotre towarstwa njejsu hišće zapodale statistiku swojeje organizacije. To ma so hnydom stać.

Rozpominaše so tež wo nowej „Serbskej Ludowej Radźe". Župan wozjewi, žo je župa swój přinošk do tamneje organizacije hižo zapłaćiła.

Při rozmolwje spominaše so tež na někotre mjenje přijemne podawki a zjewy.

Jednaše so hišće wo posmjertnej pokładni župy, kiž dale bóle so skruća a postupuje. Postaji so, zo so sobustawy, kiž so komdźa ze zapłaćenjom přinoškow, wuzamknu. Přitomni z počesćowanjom spomnichu na zemrěteho sobustawa k. kowarskeho mištra Bjara we Njeswašidle. Wuradźowaše so hišće wo dalšej należnosći, nastupajo posmjertnu pokładnju župy. Knjez župan P. Krječmar skónči posedźenje, po tym zo bě tuto dwě hodźinje trało. Z njepřitomnych sobustawow předsydstwa a wubjerka bě jeničky zastupjeł sokołskeho zwjazka k. Šaiba zamołwjeny.

Zhromadźizna serbskeho towarstwa „Lubina" w Budestecach

12. wulk. rózka 1930.

Na połodnišich pomjezach serbskeho kraja za Lubinom serbske towarstwo „Lubin" stražuje, zo by žołmam cuzbarstwa wobarało. Njedźelu 12. 1. wotmě towarstwo w Budestecach swoju zhromadźiznu. Wopyt dźě bě spokojacy, jenož to njeje strowy zjew, zo młodźina tu běše jara, jara malo zastupjena. Što to jónu budże tu ze Serbowstwom, hdyž rjady starych wojowarjow z časom rědnu a njeje dorosta? Tež tu zaso tón samsny zjew kaž wšudźe: hdźež „Sokoł" njeje, tam młodźina dźe za cuzbnikom.

Ale něšto nas wokřewi. Bě tu zastupjena domorodna, serbska inteligenca. Bě tu znaty wojowar za Serbstwo, k. wyšši faraf n. w. Domaška, dale kk. faraf Bójc a kantor Smoła.

Po powitanju předsydy towarstwa, k. Hajny ze Splóška, zhromadnaj spěwaj zaklinčeštaj. Rěčeše so wo pěciji na sakski sejm. Na to poda předsyda přednošowarjej Měrćinej Nowakej słowo. Přednošowar rěčeše wo „Našej rěči". Rysowaše rjanosć serbskeje rěče pornjo němskej rěči. Ale šwikaše też zwohidźenje rěče z cuzymi słownymi přeměnkami. Dyrbimy so zdalować frazow, po słowje do serbšćiny přełożenych (na př. „znać wuknyć", „horje wzać" atd.). Rěčimy jednoru ludowu serbšćinu, ale njepłatajmy ju z njeserbskimi słowami, kaž to lud často čini. Dźiwajmy na duch rěče.

Po přednošku wuwi so dosć žiwa rozmołwa. Knjez Hajna přicpiwa winu na zwohidźenju našeje rěče šuli — to rěka němskej šuli. Nam móže pomhać jenož serbske wukubłanje našich dźěći. Knjez wyšši faraf Domaška też so wobdźěli na debaće a po jeho namjeće rozjimachu so wšelake njerjane němske frazy, kiž su so zahnězdźiłe w serbskej rěči. Hladajmy sebi je lepje přełožeć. Knjez kantor Smoła pokaže na to, zo bjezkarakternosć a lěnikojtosć Serbow samych wohrožuje a zawinuje spad narodnosće, štož z někotrymi příkładami z Budestečanskeje wosady dopokaza.

Po namołwjenju k. Hajny poda přednošowar Měrćin Nowak-Njechorński hišće krótki rozhlad wo serbskej narodnosći w Delnjej Łužicy. Wobraz delnjeho Serbowstwa njeje tak čmowy, kaž někotrыžkuli pola nas sebi to předstaja. Tamniši lud drje nima naroduchо wědomja, tola z rěču a wašnjemi a z drastu serbuje. Serbuje też z rěču, najebać němsku šulu a cyrkej.

Też po tutym referaće so rozmołwa rozwi. Kk. fararjej Domaška a Bójc podaštaj swoje nazhonjenja z pućowanja po delnjich Serbach. Słowa so jimachu wšelacy z přitomnych. Namjetowaše so też towarstwowy wulět do Błótow.

Mjez rozmołwami serbsko spěwy zaklinčachu. Njech towarstwo „Lubin" dale skutkuje. Njech so jemu też poradźi, dobyć młodźinu, přetož jenož, štóž ma młodźinu, změje přichod.

Wusudźenja.

Shromadny sawniški sud.

§ Jednaše so wo přičinjenju justicnego straźnišćira Richarda Pawoła Berndta z Bjarnaćicy. Wobskorženy bě dla přičinkowanja w hamcu. Bě so narodźił w Hermsdorfu pola Doblina, dwanaće lět słužił pola wojakow, 11. 10. 1923 jeho puschćichu, w lěcu 1925 hu přischtajeny přichi hantišim budże w Bjarnaćicy. Měrjesche 224,48 hr. měšaćneje mjdy. Wón je ženjeny a khorosće žony dla bě so sadołžił a to bu z přičinu, so jako sudniki časaf přichijimane pjenjezy hnydom njesapiśowaše a do pokładne wotwidźe, ale sa šebje trjebaše. So by přischtichinjenja satajił, bě też časanja sapiśował, kotrychž ani njebě było. Wšcho dohromady jednaše so wo 300 hr., tiž bě šebi přichiśwojił a do pokładnje přichepośe wotwjedł. Wobskorženy so přichina. Sanudźi so k 2 létomaj khłostańcu, dwójcy k 90 hr. pjenježneho khłostanja a čestne prawa so jemu wotpósnachu na 3 léta.

Płački kwasuja!

Kwaš je wěšeše rjana wěš. Wobeše wěšo ja teju dźeju, kotrejuž dla so kwašuje. Ale też kóždy druhi, tiž šmě sobu kwašowaćej, wěšeje so khrěnicej njebudże. Dyž so na kwaš přicheproschuje, wěšeše ničhtó doma njewostanje. To je tak pola wšchédneho kwaša. A to hišćeše tajka jara wažna wěš njeje! Ważnišcha wěš je dźe płački kwaš. Čehodla? Druhich kwašow maśch w Sserbach ja zuke léto po šťach a na te so kóždy njepřicheproschuje. **Płački kwaš** je jenoj jedyn za zyke léto a to kónc wulkeho rózka — prajmy 22.. **w Budyšchinje w „Krónje"**. A na tón kwaš kóždy Sserb a kóžda Sserbowka so přicheproschuje. Schtó to iak khupy budże, so doma wostanje sa kachlemi, dyž šmě byćj hótcej na tajšim wołsebnym kwašu?

Hlejcje, poprawom měł brašchka bacson na kwaš prosyć. Ale tón je bohužeł zapućowany, tuž dyrbimy jeho sastupować a s tutym šerbšti lud přicheproschujemy.

Na płačim kwašu je wěšo wšcho wjele redlišche dyžli na cžłowjeskim kwašu. Tam je šamych kołobikow a šchkowroncžkow a wjeśołych schkórzow, tiž kwašarjam wotsudu sacžerja. Budża dźe tam teš khrobłe wroble a hawrony, ale to šo wě, so tam pysk šiulicj dyrbja, so njebychu hośći wobcžežowali . . .

Potajtim, wjeśołe a grudne płački, wschitzy płačerjo, płačkarjo a płačnizy, pschiletajce, pschichadźece na płački kwaš, na **ž w ój k w a š** s hromadami.

Sšrjedu 22. wulkeho rózka kwašujuce wschitzy w „Krónje" w Budyšchinje.

Hospodarski redakcija.

pónđzelu 13. wulkeho rózka.

Barlinska burša sańdźeny tydźeń sawcžerawschim sobotu s jara khrucženym měnjenjom słónčź. Zyły tydźeń bě chu **kursy** postupowałe a tež sobotu njepschechłachu. Podobnje bě na wikach s doschnymi a rentowymi sličźinami.

Na **produktowych wikach** knjeżeśe sańdźenu sobotu sa šo nětr. Płačźiny pschenzy, rožki a wowša bě njepopuschćichu, tola płačźina jačmjenja sešłabi šo sa šo wo 5 pj. Sańdźenu sobotu płačźeśe zentnar

w Barlinje:

pschenzy 12,25—12,42½ hr., rožki 8,05 hr.
hač 8,15 hr., jačmjenja nałčtnjeho 9,20
hač 10 hr., nasymkeho 8,25—8,60 hr.
wowša 7—7,55 hr.,

w termijowym wikowanju:

sa měrz: pschenzy 13,25—13,30 hr. a
rožki 9,10—9,08¾ hr., wowša 7,95 hr.
sa meju: pschenzy 13,82½—13,87½ hr. a
rožki 9,67½—9,88¾ hr., wowša 8,35 hr.

Wojerowske šwinjaze wiki

dnja 11. wulkeho rózka 1930 njeśmědźachu šo wotmeć. Po hantišim wosjewjenju je w 1 Wojerowšim, 1 Nydźanšim a 1 Kulowšim dworje mór wudyrił a šu tři dwory sawrjene. Teš porjadne wiki šu tehodła we Wojerezach a Kulowje hač na dalše sawrjene. Dalše w tej należnosći cžitarjam „Sserb. Nowin" w tamnych stronach hnydom sdźelimy.

Pschisłajeja:

Wučžobnika pjekałčkeho, Michała w Semizach a Paulšich w Biskopizach, Zyrkwinska haża 22. Topper w Hródku, na Jurjowej horje.
„ kowałčkeho, Mikan w Hornim Wujezdźe. —
„ Do Budyšchina na Nowosałzku dr. 17 a Debrik w Klukčicach.

Wučžobnizu kuchinšku, hosćenz „Deutscher Hof" w Běłej Wodźe.

Hołzu do domu, Häußlerka w Hródku, Lipjczańska dr. 2.
„ kotraž rosumi warićź a telefonowaćź, dr. Lutz we Mužakowje.

Pohonca, młyn w Pručžejach.

Na pschedań:

Žiwnosć, 4 kórzy, mańšiwe twarjenja w Nowosźlizach.
Kóń walach, 9-létny, knježi dwór w Hlinje.
„ kobła 7-létna, w Delnjej Hórzy 56.
„ šyny 5-létny, w Delnjej Hórzy 12.
„ mjes tšomi na wulběrk w Toróncy 8.
Kruwa w Lichanju čžišło 3.
„ wyšokošuczelna, we Łahowje 21.
„ wyšokošuczelna, w Nakojbach 51.
„ wyšokošuczelna, w Małeschczach 97.
Krutwi rjanej młodej, w Kišlicach 1.
Prošata žyłne, w Němšchich Pallizach 17a.
Pjerja 13 puntow, njedrjene, we Łuhy 53 a drjene we Delnjej Hórzy 12.
Běhałaj we Němšchich Pallizach 35.
Běhałaj we Łupjańšej Dubrawy 9.
Byk, 11 měšaćny, Struck w Sšywiku pola Hródka.
Hobanku, Soba w Budyšchinje, Thrombergstr. 12.
Rešak, ruczny wós, wohnitschčo, w Budeśczach 53.
Sšloma pschenična, knježi dwór w Małšczach.
Bušej, Anker w Khrózče 12.
Blido, kulojte, mahagonijowe, schčerokoleže 74 cm, je sa 18 hr. na pschedań pola blidarja Kaylera w Budyšchinje, Wetzelšta dr. 21.
Koło žonjaze, Fritšch w Budyšchinje, Sserbše hrjebje cžišło 311 na prawo.
Motorske koło, Hofmann w Budyšchinje, Lubijška dr. 37.
Wós bžeščzagy a komoda, w Budyšchinje, Rybarška haża cžišło 25.

Sšudnizy na pschešadźowanje
twtoru 14. wulkeho rózka

we Sserbšich Pallizach w herbšej grzychcže dop. ½10 hodź. schkleńczany wós,
w Běłej Wodźe w hoscženzu „Ke krónje" dop. w 11 hodź.: wschelake meble, klawěry, cžaśnik, pjenježny kamor a schijaza maschina, mužaze a žonjaze wobuwcža, hubłe we kaschejšku.

Sšudniske pschešadźowanje ležownosćow.

Ležownosći, ¾ kórza wulkej, hłuschaznej maschinskemu fabrikantej Janej Adolfej w Budyšchinje, ležazej na Drježdźańskej dróhi cžo. 2 a 4, hódnej 38 875 hr., **wopalneje pokładnje 57 700 hr.** Dźeń pschešadźowanja je schtwórk 27. 2. 30, dop. ½10 hodź. na šudniśtwje w Budyšchinje, jstwa 141.

Wosjewjenje.

Sšud je w **konkursu** nad samoženjom wikowarja **Jana Augusta Budarja** w Sahorju cžo. 15, dalschu **termiju** do Budyšchina na šudniśtwo, jstwa 141, na **hrjedu** 5. 2. 30 dopołdnja ½12 hodź. swołał.

Drjewowe aukzije

wutoru 14. 1. 30 dop. w 9 hodź. pschi lěšnym hacže njedaloko Wóšliczańskeje dróhi w **Jitrowskej holi**:
64 metrow šylnych dubowych schčežkow,
32 metrow hromadow dubowych halošow,
8 metrow khójnowych kuluchow,

wutoru 14. 1. 30 dop. w 9 hodź. w Ruchtarjej hoscženzu w Mitlicach:
20 mtr. twjerdych schčežkow a kuluchow,
5 mtr. khójnowych schčežkow a kuluchow,
54 dołhich hromadow twjerdeho drjewa.

hrjedu 15. 1. 30 dop. w 9 hodź. pschi wulkim hacže we Lěšcžańskej holi pola Kamjenskeje dróhi:
31 mtr. schčežkow twjerdeho drjewa,
104 mtr. klumpacžow twjerdeho drjewa,
140 metrow halošow,
54 dołhich hromadow twjerdeho drjewa.

schtwórk 16. 1. 30 pop. w 1 hodź. w hoscženzu w Sserjanach:
200 metrow khójnowych klumpacžow,
75 metrow khójnowych pjeikow,
270 metrow khójnoweje walcžiny.
Drjewo leži na Ušchitšej winizy pola Ssmjeczkez.

pjatk 17. 1. 1930 dop. w 9 hodź. w Sonkej hoscženzu we Pončzawcžach. Palne drjewo leži w Kinsbórskej wojerskej holi w sastupach 13. 17—20, 26. 27. 34. 35. 38—40. 53. 75. 79. 115—117. 128 a 129.

Se šwobodnje ruki pschedawa hrabinko-Stolbergska hajnkownja w Buterizach khójnowe palne drjewo, runje kaž se Schmenske hejniske sarjadnišwo we Wyšokej pola Kamjenza: twjerde a mješke palne drjewo, brěsowe prutly a žerdźe.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenža dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki fu hišcheje mało nawoišle, tola žito na płačźiny wobstawa.

Dop. ¾12 hodź.: Płačźiny žita trochu postupuja, tola wobrot wostanje šnadny.

Płačźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płačźiny po złotaj hriwnje.

	11. 1.	10. 1.		11. 1.	10. 1.
Pšenica	245-248	247-249	huny	1.-90,00	18-20,00
rožka	161 163	163-166	woka	22-25,00	22-25,00
naz. ječmjeń	—	—	nadre lupiny	14-15,00	14-15,00
nal. ječmjeń	165-173	165-173	holte lupiny	17-18,00	17-18,00
wowa	141-152	140-153	seradella	—	—
kukurica	155	155	raps. wosušk	17-17,90	17-18,20
pšeńe muka	30-35,50	30-35,50	lany wosušk	23-23,40	23-23,60
rżana muka	22-25,75	22-26,00	pocn. molasa	—	—
pš. wotruby	10-11,00	10-11,00	běrnj. kruški	14-14,90	14-15,10
rżane „	9-9,75	9-9,75	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,10-3,70
raps „	—	—	rżana sloma	1,30-1,55	1,40-1,60
hróch, Viktor.	28-36,00	28-36,00	pšeńš. „	1,25-1,40	1,30-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,35
pjeluški	20-21,00	20-21,00	jačna „	1,20-1,30	1,20-1,30

Serbske Bióła maju so skitać před wulkej wodu.

Na sjéwje „Sjednoćenstwa ſ nuzy" Lubinſkeho, Khojebuſkeho a Kalawſkeho wotrjesa k. ſejmiki zajóſtanz Rybak (Fiſcher) ſ Bórkow referowaſche nadrobnje wo wotmyſlenym ſchtiće Biółow pſched powodźenjom. Kaž je znate, dołho hižo roſpominaju, hacź njeby ſo Biółam mohło pomhać ſ tym, ſo ſo pola Cźelnoho w hornjokuji ſkej holi ſpjatniza natwari a ſ tym woda Schprjewje ſo ſadźerja. Tomu wſchak žu ſo wobſchěrjo wuhłowych jamow pſcheſłiwili, dokelž bě tajka ſpjatniza pjeza podkopki wohroſhła. Nětk chcedźa město toho Schprjewju mjes Khojebuſom a Biółami — najſkerje pola Prjawoſa — wobſahacźicź, a dale hiſchcze ſ Prjawoſa do Gójaza kanal wurycź, źiž by Schprjewinu wodu po krótkim puću wotwodźował. S tym projektom ma ſo 6000 jutrow kraja powodźenja pſchetworicź do dobreje ſemje ſ płahowanju ſeſiny. Biółowcjenjo ſo nadźijeja, ſo ſo wěſ bórzy roſrišha a ſo hižo njebudźe trjebacź ſo bojeć wo pſchihodne žně.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Spěwarjo a spěwarki „Nadźije" a też wſitcy druzy Budyscy ſo na **wutoru 14. 1.** do **spěwneje pruhi** za „Ptači kwas" přeprošuja. Hłowna pruha je njedźelu 19. 1. popołdnju w 3 hodź. w **Hornjej Hórcy.** To je za wſěch spěwarjow a spěwarki tajki dawno wočakowany a witany mały wulět.

Budyšin. Bjesada skhadźuje ſo pónđźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Budyšin. Předsydstwo a wubjerk „Nadźije" zeńdźe ſo dla dozarjadowanja „Ptačeho kwasa" jutře wutoru wječor ½8 hodźin. — Rjeważki a rejwarjo zeńdu ſo **z dypkom we 8 hodź.** Rejwanska hodźina wot 8—9 hodźin. Po tym spěwna pruha (hlej dalši powěſtnik). P. Greulich.

Hornja Hórka. Towarſtwo „Łužica" zmje njedźelu 19. wulk. rózka popołdnju w 4 hodź. hłownu zhromadźiznu w Nowakec hoſćencu. Porjad ſo w zhromadźiznje wozjewi. Dowěrnicy ſo proša, to wšém sobuſtawam wozjewić. Přednoſk je přilubjeny. Winowatosć wšěch sobuſtawow je, zo přińdu. Wo bohaty wopyt ſo proſy. **Předsydstwo.**

Hasłow. Jednota Sokoł ma přichodny ſtwórtk wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu. Kóždy sobuſtaw ma přińć.

Hrodźišćo. „Zerja". Přichodnu wutoru wječor we 8 hodź. je spěwanje w Njechornju.

Khelno. Serbske towarſtwo „Domizna" ma njedźelu 19. wulk. rózka pola Wjezarec (w Zelenym dole) wječor ½8 hodźin swoju hłownu zhromadźiznu. Dla ważneho dnjoweho porjada njech po móžnoſći kóždy přińdźe. **Předsydstwo.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleť w Budyšinje. — Za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brězynej. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powěſć wo wjedrje ſa jutřiſchu wutoru:** Scherjate, wětrowite a ſchi tom mile wjedro. W Jendźelſkej podobne wjedro. W połnóčnej Europje ſymne maćate wjedro.

* **Ssobotu, krótki cźaſ po 7 hodź. wječor, je w Barlinje do klamow jeneho pſchedawarja lotterijowych łoſow nešoje 38 létny cźłowjek ſtupił a ſzebi někotre łoſy loterije Cźerwjeneho kſchiża ſadał. Hdyž chcyſche jemu pſchedawar ſadane łoſy pſchepodaćź, zuſy nadobo revolwer wucźeje a pſchedawarjej kaſaſche, ſo by do podłanſkeje ſtwy ſtupił a ſmjerom był, hewak by jeho ſaſtrělił. Sso ſ revolwrom do pſchedawarja ſamerikowſchi, ſzebi rubjeźnik ſwoje ſadanje wunuſowa a ſ klamoweje kaſy 7500 hriwnow wurubi.**

* **Kriminalna polizija w Neuſalzu nad Wódru je zyganſku ſwójbu ſajała, kotraž je wſchelake jebanſtwa a paduſchſtwa tkuźiła. Pſchi tym ſo wukopa, ſo mějachu zyganjo dwě dźeſći, ſchěſćlětneho hólza a dźewjećlětnu holcu pſchi ſebi, kotrejž běchu kradnyli. Dźeſći ſtej ſo pjeza w Pómańſkej narodźiłej.**

* (Dźeſaćź wožobow ſo ſ błyſkom ſaraſuje.) **W jenej gmejnje ſtata Sao Paulo w Braſiliſkej je błyſk dźeſaćź wožobow ſarahł.**

* **W jenej bruniźowej jamje w gmejnje St. Maine-Danphine je ſo ſakopne nieſboja ſ roſbuchnjenjom ſtało. Po dołhim prózowanju je ſo poradźiło ſchěſći morwych a dwanaće ſtrańenych ſe ſaſtupjeneho ſchachta wuſahnyć.**

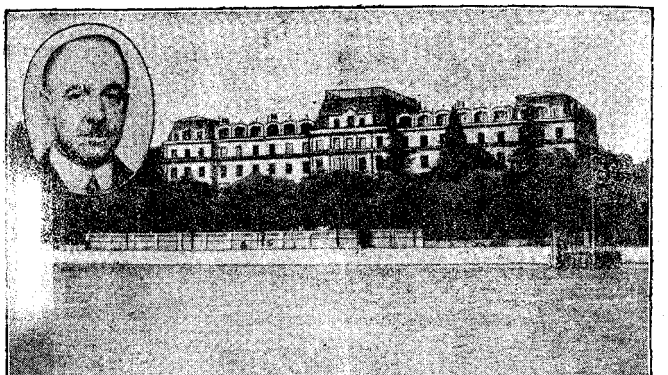

Sydło zwjazka ludow w Genfu. Z prawicy widźimy jeho tukhwilneho ſekretara, Jendźelčana Sira Erica Drumonda.

Wot ſrjedy 15. januara hač do wutory 28. januara

Wulke

inventurske wuprjedawanje

Kupny dom Max Herde w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Zidź. ſatin 100 ſěrok.	0.75	Cistowołmjane dźěćace čapki	0.25
Dobry voile 100 ſěrok.	0.75	Zidźane čěćowe čapki	0.25
Kostum. tkaniny 140 ſěrok.	1.95	Bałmjane dźěćace ſweaterje	0.25
Ulſtrowe tkaniny 140 ſěrok.	1.95	Fale za hólcow	0.25
Košlacy płat, wosebje tunjo	0.39	Fale za dźěći bjez lacka	0.25
Płat, wosebje ſylny	0.69	Dźěćace ſlůpſry wosebje tunjo	0.39
Košlacy barchent, běły	0.49	Žonjace ſlůpſry wosebje tunjo	0.50
Spódnje barch. ſuknje za dźěći	0.75	Sokolſke košle	0.50
Žonjace prynceſke ſuknje	1.50	Mužace ſweaterje ſěre	3.95
Žonjace nócne košle	1.95	Sportſke kornarje wosebje tunjo	0.10
Mužace spódnje kholowy	1.50		
Kuchenſke twjelki, wobrubj.	0.39	Flawšowe čapki za hólcow	0.50
Kłučowe rynki 4 ſtuk	0.25	Próchowe trěnja jene	0.10
Cwjern 500 mtr.	0.95	Trěnja jene	0.15
10 mtr. ſatowych cankow	0.25	Serviety běło-piſane	0.25
Běłe žonjace ſtupnje	0.95	Samowjazaki ſkładnosć	0.50
Žonjace wyſoke ſtupnje	1.95	Samowjazaki ſtrykowane	0.25
Karnevalſke ſtupnje	2.95	Samowjazaki žiđźane	1.50
Mužace ſantki piſane	0.15	Hólčace wobleki płatowe	3.95

4 serije žonjaceje a dźěćaceje drasty ſměšnje tunjo

1. serija	2. serija	3. serija	4. serija
Zonj. bluzya wobl. Dźěćace wobleki a hrajk. wobleki ſtuka jenoź	Bluzy z dołhimi rukawami Płóčliwe wobleki Kostum. wobleki	Popelinowe bluzy Ševiot. wobleki	Njepřemok. jaki za žony Žonjace mantle Dźěćace mantle
95	1.95	2.95	2.95

Dalše překwapjenje

Cesćenym wobydlerjam w Budyšinje a wokolinje wozjewjam, zo sym fabrikſki ſklad žonjacych, mužacych a dźěćacych nohajcow přewzał a tute nohajcy po fabrikſkich płaćiznach předawam

Słyšće, hladajće, dźiwajće ſo nad tunjoſći

Dźěćace nohajcki, por	0.10	Sylne mužace nohajcy	0.37
Nohajcy za cźeſenki, wołmj.	0.25	Pótne nohajcy	0.55
Stopy, cista wołma	0.60	Mužace nohajcy, piſane	0.50
Žonjace nohajcy 0.50	0.50	Karnevalſke nohajcy	0.50
Žonjace nohajcy, wosebje ſylne	0.60	Žonjace nohajcy, najl. žiđa	0,95
Žonjace nohajcy, cista wołma	1.40	Žonjace nohajcy wołma a žiđa	1.75

Předawaja ſo jenoź najlěpše twory
Najpřijomniſa nakupowarnja za zaſoprjedawarjow

Předzenak

je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudebjeny. Přinjese wosebje wjele wobrazow z našeho ſtareho Budyšina. Njech ſebi jón kóždy za 60 pj. w Smolerjec knihařni w Serbskim Domje wobſtara.

Zhubiła
je ſo wčera na puću ze Pozdec do Kukowa **móſeń** z wjetſej ličbu pjenjez
Wotedać pola ſłužowneje **Hańże Kocorec w Libonju**

1½ lěta ſtara
jałoſca
je na předań
w Nowych Bóſecach čo. 14

Warnowanje!
Warnuju z tutym kóždeho, mojemu ſynej Paulej Heſchi nješto poćźić, dokelž nicźo za njeho njezapłaćźu!
J. Heſcha w Nowej Wjeſcy pola Worklec

Pytam
ſłužbu do ratařſtwa
Zhonić w Serb. Now.

Worjechowy zdónk
je na předań
w Banecach č. 1
pola Njeswačidła

2 młodej wyſokoſućelnej
kruwje,
ſykanje rězacu mašinu
na předań **w Boranecach č. 7**

Trjebany
billard
je na předań
w hoſćencu bratrowſkeje towarſnoſće
w Małym Wjelkowje

Syru mołmu
kupuje po najwyšſich Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Přesadźowanje palneho drjewa

Klóſterſki hajniſki revěr „Winowa hora" (Soſjećkecy)

Štwórtk 16. januara 1930 přip. w 1 hodź. budźa ſo w hoſćencu, w Serajanach

200 rm. khójnowych palnych klumpachow
75 rm. khójnowych pjeńkow
270 rm. khójnoweje wałčiny

nastajene we drjewniščach wotdźěl. 7 a 11 a we wudrjewniščach wotdźěl 7, 11 a 12 za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Hajniſke zarjadniſtwo

Njekupujće drohe znamkowe likěry ale moje **tun. přiměrjene**
paleńcy
litr wot **3.— hr.** **woptanki darmo**
Hermann Klemm naſl.
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Serbski Hospodař
ratařſke wulkowikowańſke tow. z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510

Poskićamy wšě hnójniſća, brikety a čěſke wuhło też po mjeńšich dźělbach

Naš awtomatiſki młyn w Delnim Wujězdźe tel. čo. 13
podawa najlěpšu pšeńčnu a rža-nu muku, kotraž ſo wuběrnje derje pječe, wšě drużiny grisa, wotrubow a ſroła, mlěte wolijowe wosnuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnuss-kuchen) wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkoſći a po tun. dnjow. płaćiznach

Přiloha k číslu 11

SERBSKE NOWINY

Wuloru, 13. januara 1930

Serbske drasty a „Fremdenverkehr!"

W znatej błótowskej wsy Bórkowach přednošowaše někajki wobkhadowy direktor Möhring wot Błótowskeho zjednoćeństwa za wobkhad cuzych". Wón rěčeše wo „Wuznamje wobkhada cuzych za Bórkowy." Přednošk měješe wotpołład. Błótowskich Serbow hišće bóle zajimać za pjeninu měry ważny „Fremdenverkehr" a słowa a tyslički přednošowarja běchu we wšelakim nástupanju khětrо zajimawe, přetož dowolachu nam dołład do němskeje duše.

Přednošowař wukładowaše, zo jenož te krasne serbske drasty cuzych přiwabjeja, zo bjez tuych serbskich drastow nichtó so wjacy za błóta zajimował njeby. Po měnjenju knjeza wobkhadoweho direktora ma Bórkowčan so hłownje za o starać, zo staroserbska drasta so zakhowa, dokelž je magnet, kiž cuzych přićahuje.

Błótowčanam so hubjenje dźe, to je wěrno. Z rafarstwom so dźens nichtó wjac kormić njemóže. Ale udźiwjećel knjez wobkhadowy direktor wě radu. Błótowski bur změje nadawk, hišće wjac měšćanow přiwabić, zo mohł ze zaka ouzbnika žiwy być. Njeje o překrasna myslička? Ratař móže swoju zemju lerje předawać wulkoměšćanam, zo móhli ći tam sej swoje khěžki natwarić, hdźež móhli wot soboty popołdnju do pónjdźele rano hejsować a brějdować, štož o mjenuje „wuživać přirodu." Rěčnik pokaza na o, štož je so hižo docpiło. W l. 1929 hižo přez 70 000 cuzych wopyta naše Błóta. Po přednošku so hišće poskićichu filmy wo Błótach, kiž su so hižo w 6000 cinach pokazałe, zo bychu cuzych wabile do delnjoužiskich Błótow.

Tu maće! Njech mi nichtó wjac z tym njepřińdźe, o Prusacy nimaju zrozumjenja za nas Serbow! Telko jim na tym zależi, zo by so Serbam derje šło a zo bychu měli stajnje połnu móšeń. A serbske drasty njesmědźa so zhubić a serbske nałožki maju so hajić!

A čohodła to?

Z lubosće k serbskemu narodej?

Ně, nihdy na nihdy, ale wšitko jenož dla pozběhnjenja „Fremdenverkehra!" Naše rjane serbske drasty, krasne nałožki dyrbja być srědk reklamy, wone dyrbja přiwabić cuzych.

Znajemy dawno hižo, kak so to praktikuje w Bórkowach. W lěće čitaš plakaty:

„Jeden Sonntag nachmittag von 4 Uhr ab im Gasthof zum Spreewald echt wendische Spinnstube, gestellt von echten Wendinnen in echt wendischer Tracht mit echt wendischen Liedern!"

Tu so naša staroserbska přaza poniži k njehańbiwej kekliji za wulkoměšćanow, tu Barlinarjo smědźa hłupe a njepřistojne tryski hnać ze serbskimi holičemi, smědźa je wopojić z palencom, smědźa z nimi tubkować. A to so hišće praji, zo w Barlinje nimaju sajima za Serbowstwo. W Bórkowach móže sej kóžda Barlinarka kupić abo požčić serbsku drastu, zo by so w njej dała fotografować abo šła w njej na reje. A kóžda pinčnica a kóžde holčisko podobneho powołanja khodźi w serbskej drasće, byrnjež by też pochadźała z Charlottenburga abo Kočich Brodow. Tajki je zajim za serbsku narodnosć. A što so wšo njepiše wo serbskich Błótach. A spisowaćel potom dwělnje samo nałožnje serbski wuraz: „Na fasa- wiščene" a to je wopruwdże wjele. A jeli je to hišće přemało, to w kóždym błótowskim hosćencu namakaće krasne hrónčko na sćěnje, kiž je „Sprejwaldferajn" wudał w najrjeńšej delnjoserbšćinje:

„Stupaj nuts, luby gósć...!"

Takle so staraju Prusacy wo Serbowstwo! A to je pječa přemało?

My pak wotmołwimy knjezej wobkhadowemu direktorej Möhringej a podobnym „přećelam" serbskeho luda:

„My so rjenje podźakujemy za tajke hajenje naše narodnosće, my so rjenje podźakujemy za tajke staroseče wo naše čełne derjemeće. Wšak je knjez Möhring přeradźił, što za tym wšitko so taji a kryje. A to je „Fremdenverkehr" a ničo druhe!

My ani njechamy, zo so staroserbske drasty naših serbskich žonow a holičow wonjećešćuja z tym, zo so degraduja k přiwabjeńkam za wulkoměšćanow. Nam scyła ničo njezależi na tym, zo wobkhad cuzych w serbskich Błótach so pozběhnje a z tym zamóženje serbskeho bura. Dokelž naš serbski človjek drje z tym nabywa pjenjez, ale zdobom, što so z cuzymi dobywa do našeho serbskeho kraja. Počinki wopruwdże nic nihdy na nihdy. Ale skerje grawćiwe njepočinki. Moralnosć na serbskich wsach spada čim bóle, čim wjacy stupa wobkhad cuzych . . . Serbska skromnosć, pilnosć, pócciwosć dźe na te wašnje ke dračej a brojefstwo, próznistwo, přepychařstwo, njepócciwosć za to so zahnêdźa. To je ta dwělomna „kultura" — kiž su cuzy nam přiwjedli do serbskich Błótow. Drač jim to zarunaj!

Prusacy maju zajim wo to, zo Serbstwo so dźerži w serbskich Błótach. A to z dosć přewidnych přičin. Abo prajmy, maju zajim wo to, zo serbske drasty a wašnja so wobkhowaju, dokelž te su tak rjee „dójna kruwa" za „Fremdenverkehr."

Ale my wołamy. Dajće nam naše prawa w šuli a cyrkwi. Dajće nam serbsku wučbu w šulach, dajće nam Bože słowo w serbskej rěči w Božim domje. Tak pak so wohladamy do tajkeho zajima, kiž jenož chce zwužitkować pokład našeje narodnosće za nazany zaměry a wotmyslenja.

Naša narodnosć je předrohotna za tajke mazanstwo.

A dyrbjałe-li serbske drasty a serbske nałožki być woprawdźe z přičinu nawała cuzych do serbskeho kraja, to woprawdźe by była mudra wěc, hdyż bychmy so slěkali narodnu drastu a ju spalili, hdyż bychmy wužohnowali wšě stare wašnja a potom bychmy móhli změrom a njemyleni dale žiwi być jako Serbja — to rěka jako woprawdźići Serbja z cełom a duchom, z rěču, z dušu a zmyslenjom a bychmy trali na wěki wěkow....!

„Předana njewjesta" w Barlinje.

Wulkotna spěwowna hławneho cěłeho komponisty Smetanowy „Předana njewjesta", kotruj drje też naši Serbja pjch sajźdach do Prahi su słyscheli, je jo někto też w Barlinje přechodźajiła. Pjch tym hrajerjo a hrajerki spěwachu w němskej wjesnej narěči. Grajachu we drasće baworskich horjanow, a to je wěcje njeleposcą a ma so sajudźić. Khiba so cjeffe narodne drasty na jewiscźo buchu přichwódźite narodne zacjuće nemskeho sta-

čjana, kiž dźe ma pichemernje wschitko, schtoż hłodźi za Słowjanstwom, za wobydne a mjenje bódne. Wěcje su jo też cjeste mjena pobaworschćite. A tola, cjeska, słowjanska hubjena krocji dobycjerjej dopręda — też po němskim fraju, po němskej stolizy. Słowjanska kultura hebi cjeł ruba!

Ludowe strowotnistwo a šula.

Kulturny zjězd sakskeho wučerskeho towarstwa.

Ministerialny direktor w pruskim spomožerskim ministerstwje prof. dr. Dietrich pisze w knizy „Strowota a šula": „Cežke škodowanje, kiž je swětna wójna zo swojimi struchłymi sćěhwkami strowosći němskeho ludu přinjesła, napołoża nam wšěm ważnu winowatosć, skaženju ludowege strowoty po mocach napřeco dźełać. Z najważnišim wumjenjenjom za wuspěch tehole dźěła je prawe powučenje šerokich worštow wobydlerstwa wo strowotnych poměrach, wo strachach, kiž hroža strowoće luda a jednotliwca, skónčnje wo wojowanju přeciwo tutym strachom a strowotnym škodam."

Bjez dwěla je w powójnskich lětach zrozumjenje za to přiběrało, po ma šula při tom skutkować. Wona móże rozjasnjeć, zawobarać a lěkować, je-li starši, wučerjo a wyšnosće na prawe wašnje hromadźe dźěłaja. Mnohe šulske gmejny su w tym přikładneho wukonjale. Zawěsće njedopušći nětčišе zadołženje drohe wutwarjenje šulskohygieniskich naprawow. Ale njeby so tola najebać to w někotrych gmejnach hišće něšto činić hodźało? Kelko žohnowanja, kelko strowesje radosće přinjesu pućowanja, kupjele, hry na powětře a słońcu, wočerstwjeńske přebywanje našim dźěćom, kiž maja často pře najcežšu socialnu nuzu čerpjeć. Bohužel zetkawamy so njerědko napřeco tutym wěcam z njezrozumjenjom. Přejomne naprawenja, kaž šulske kupjele, šulske wothladanje zubow, šulske wočerstwjeńnje maja so za njetrjebawši luksus. Tudy rozjasnjeć, našej młodźinje strowotnje pomhać, hižo wobstojace naprawy škitać a dale wutwarjeć ma być ze zamyslom a nadawkom Budyskeho zjězda. Wón wobroća so na wšitke młodźinje a ludej přećelne woršty a namołwja k sobupomocy.

Zjězd budźe 25. januara 1930 wjećor we 8 hodź. we žórli Budyskeje Kehelerjne. Rěčeć budźa wyšši wučeř Grafe-Drježdźanski, direktor Lipsčanskeje orthopedieskeje universitnеje kliniki prof. dr. med. Schede a wyšša šulska wothladarka Pötzschowa z Drježdźan. Wuznamne swětłowobrazy budźa wuwjedźenja wožiwjeć. Před zjawnym zjězdom budźe wučerska zhromadźizna, w kotrejž poručí wurjadny prof. při Drježdźanskej techniskej wysokej šuli dr. med. Fetscher wo „Socialnej hygienje wučerskeho powołanja."

Katalonisky dopołdnišni koncert.

W jenym małym měšćanću Katalonijeje wotměwa so po dawnym wašnju kóždźejcu njedźelu dopołdnišni koncert. K tutomu zamérej salełu sčejcjo z tomu wobzebicje pschisłajeni trompetarjo na wěžu radnizy a duja tam swój khwalbny spěw. Za to maju wschitcy wobydlerjo wobzebity dawk płacić.

Dokelž pak so gmejnje jich dźe a mjne pucje maju so twaricć, tohodla běchu nětčisi sajtupjerjo nahłada, so měli so trompetarjo poprawom se służby puschćicć a na jich

Husyca.

6] (Pokračowanje.)

„Ta husyca njeje ani młoda ani stara. Njeje mózno, starobu póznać", nahle wujakota, wotběhny do črjódy, zo by so skhowała a při sebi praješe: „To bych była hłupa, hdy by porsty do pěstow tyknyła pře nicо za nicо."

„Ooho", napřećiwi starosta, „takle so nam njewuwinjeće. Rozumju, zo njechaće sebi rozkiđać z rozhorjenymaj stronomaj. Ale prawo je prawo, před prawom dyrbiće wupowědać, hnydom mi prajće, kajki ma pysk."

„Ja njewěm."

„Njechaće-li rjec, zapłaćiće šesnak khłostanja do pokładnicy za khudych."

„Žołty."

„Ně! Ně! Njeje žołty! Bruny je!" jako hdyž so štapi do włosowišća, dachu so hnydom druhe hłosy słyšeć a starosta zaso zarudźi. Zrozumi, zo bě hižo dał přičinu zwady črjódze, kiž so wadźi hižo wo pysk, wo nozy, wo pjerje, zwada k ničomu njedowjedźe, husycu je podarmo zaplóšił, puśći-li ju stražnik, to wšěse pola, hdźežkuli ju křidle ponjesetej — a hižo chcyše wozjewić, zo ani dźensa so zwada njerozrisa, a znowa sud wotpołožić na jutřiši, hdyž naraz rjekny Zajičkec wowka: „Dźiće mi tola wšitcy do šiškow, hdyž nimaće rozuma a nazhonjenja ani próska; podajće mi tu husyčku, přepytam ju, hnydom póznaju a rjeknu, što sym pytnyła."

Nowa nadźija so wróćeše do wšěch wutrobow. „Haj, haj! To je prawje! Takle so jeničcy póznawa", wołachu přihłosujo ze wšěch stron. Staruška, pyrjo so z radosću, wza wobhladniwje husycu, pomajka ju po hłójčcy a přećelnje jej přiřěčowaše: „Ničeho so njeboj, mała, ničo ći nječinju", a prjedy hač by sebi štó toho nadźał, přewjedźe na njej słubjeny chirurgiski wukoń a zawoła z wěstotu, kiž kóždy dwěl wuzamkny: „Ta husyca je stara, ta wěšće je hižo njesła loni a předloni —"

„Što to ma być! Zo so Boha njebojiće, hrěšna wosoba! To dźe je loúske huso", da so Rězkowa do stareje Zaječkoweje, prjedy hišće, dyžli tuta móżeše swoje drobrozdaće skónčić.

„Bóh Knjez wam to zaplaći, staruška, zo sće sprawnje a po prawdźe rěčała, ta husyca je woprawdźe pola nas hižo tři naléča lahnyła", khwaleše Brodska hnydom starušku.

„Wšak tu njejsym sama. Njepraju, zo mudrosć samu z lapawu lapam. Wšak je was jow wjacy, přeswědčće so sami", zakitaše staruška swój wusud.

„Podajće ju mi," žadaše hnydom Měrćinkowa, tohorunja nazhonita hospodarka a wuwołana plahowarka hus, sama ju wza starušcy z rukow a prjedy, hač by štó hač do pjeć ličił, wozjewi wšěse: „Jara so myliće, staruška. Husa je woprawdźe młoda, ani jeničkeho jejka w cyłym swojim žiwjenju hišće znjesła njeje."

„Měrćinkowa njebudźe přećiwo Rezkowej, je to přećelstwo," złóstnje hnydom napřećiwi Brodska. „Zaječkowa to lépje rozumi."

„Dokelž z wami dźerži. Škoda, zo je tajka stara a njenazhonita."

„Pokažće! Pokažće!" wołaše so ze wšěch stron. Wšitke žony runjewon za tym horjachu, zo bychu so ze samsnej ruku přeswědčiłe k rozrisanju zwady, husyca dźěše z ruki do ruki, rozkora rosćeše jako wulki woheń, přestawachu wołać „Młoda je! Stara je!" ale wołachu „Hłupa sće! Ničo njerozumiće!" Hižo też wudmo a hrube słowo tu a tam so słyšeć daše, něšto wobskoržbow dla zranjenja česće bě hižo wěstych, jako přeni zasy starosta so zhraba. „Boželda, přestańće, wy tu husycu dźěš skónceujeće! Stražnik, wzmi ju, donjes ju k nam a jutře chcemy pokračować."

Ale přepozdźe bě zakročił. Husyca bě někak pohłušena, wječor so ani njedótkny ani wowsa, ani wodu a do ranja switny. Nadeńdźechu ju w khlěwje hižo sprostnjenu, tak zo hižo z njeje ani kapki kreje njewuńdźe, hdyž ju dźowka skok z nožom zarežny.

VI.

Starosta Zubak so zahe rano zwobleka dobry woblek a khwataše k wokrjesnemu nětu. Čežka starosć jeho tyšeše, přetož dowidźa, zo tón připad bu tak zaplećeny, zo ani kral Salomon jón rozpleć njeby. „Rězkec husycu wobliječa na sto krónow, Brodska tohorunja — knježe? — wo dwě sće krónow tu so jedna," a běžeše hišće ručišo, hdyž so to takle ducy rozmysli a wobliči. Přihna wšón přepočeny do kenclije wokrjesneho sudnistwa a hnydom so wopraša za knjezowej radu.

„Je wotjěł na komisiju," wozjewi jemu sudniski służobnik, „ale knjez adjunkt tu je. Sydźe ce, přińdźe hnydom, je so trochu zapozdźił, hdyž stary doma njeje, je sej trochu přidał. A maće zboże, nichtó druhi tu njeje, sće hnydom přeni na rjedźe."

Zubak sedźeše kaž na hozdźičkach. Pohladowaše pospochi na swój časnik a na wěžny časnik, kiž přez wokno derje widźeše, mjeńšiny so lěnje wlečachu a zdaše so jemu, zo bě cyła wěčnosć so minyła, prjedy hač durje njezawrěšćachu a służobnik wostajiwši jeho wobalkow, so na starostu wobroći a jemu rjekny: „Je tam, móżeće zaklepać." Ale tón na to hižo čakał njebě a hižo w durjach steješe. Trochu so nastróji, hdyž wuhlada na stólcu młodeho bjezbrodateho knjeza a nic sědźiweho knjeza radu, kaž bě to zwučeny, ale ruče so zasy dopomni. „Też někajka wójnska narunanka," błyskny jemu po hłowje, spěšnje wšak wótře postrowi a rjekny: „Mam należnosć, knjez sudniko!"

„Prošu," pokiwny knjez adjunkt a posłucha.

Běžnje, takrjec z někotrymi sadami powěda Zubak, wo čim so jednaše; měješe to w hłowje derje zestajene, přetož z nazhonitosće wědźeše, zo knjezam ničo tak přećiwne njeje, dyžli dołhe rěčenje.

(Skónčenje přichodnje.)

mějło pjenjezwarzoju pjihjlajisć. Podpjerane bu tole hospodarske rosšudźenje wot sforžby někotrych sa radnizu bydlazych. Hižo léto a dźeń pschinoschuja wonu žiwji pjenjes a hudźbu, wot kotrejež zanebo synka njeslyschu. Pschetoj wustupi, na kotrymž herzy hudźa, tole wulke něschto, dźe dopředka won. Potajkim bychu so dujerjo zadnych wobydlerjow dla w měrje puschćicz mohli.

S turym namjetom stupichu sostupujerjo pjched měschczańskeho radu. Měschczański rada, kotrejž runje napschećiwo radnizy bydli, dostawa dopodlutschi konzert se prénjeje ruki. Won nachodźe, so by so tuta tradizija konz zjinić. Tole namjetne waschnje je jemu něschto zwjazc. Won pak ma za prawe, so maju wschitzy měschczenjo něschto wot tuteje hudźby, też sa radnizu bydlazy. Njemóže jo zadacz, praji won, so tuczi ludźo najprjedy pjched radnizu pschidu, so bychu hudźbu zlyschecz mohli. Maju prawo na to, so hudźba k nim pschidźe. Njedostatkej na jo najpschitischo wotpomhacz, hlubi měschczaństi rada tohodla. — Dźiwacz na to, je so někto měźaz po zjawnym pschihubjenju, na radnizej stronje radnizoweje wéze dalschi wustupk pschiprawi. K tamni schescho wosebiśe k tomu pschistajeni trompetarjo dnja khwalby zpéw něsto w diwjin wumjeschenju: jónu do pschódka, jónu do sady. Powyschenje mjdy, kotrejž je ſ toho najtalo, ma wésko wobydlerstwo njesć.

Ale puczc, puczc njebywaju porjedzane.

Hibanje přeciwo alkoholej w Pólskej.

W cyłym swéce čerćikej „alkoholej“ za kožu lězu. Najradikalnišo a najraznišo dźe postupuja w Ameriey, hdźež su alkohol zoyła z kraja wuzohnowali. Ale to hišće ani njeje dosć. Ameriski president Hoover je wozjewił, zo ohoc hišće raznišo přescěhować palenćowu waku. Chce předewšém kručišo wojować přeciwo přesmykowanju alkohola, kiž w poslednim času so dale bóle skhrobła. Też w Finskej hižo z l. 1919 njesmědźa wjac skleńčkować khiba limonadu a mineralku. Swedska a Norska też so hotujetaj na wójnu z alkoholom. Hižo je tam předawanje alkoholnych napojow khětro wobmjezowane.

Pólska po druhim puću přeciwo alkoholej wojuje. Tam smě so předawanje alkohola zakazać wot gmejnow samych, runje kaž to bywa też w Letiskej. Tole też w Pólskej rosće ličba „suchich“ gmejnow dźeń wote dnja. Nimo toho zakoń předpisuje, zo ma so jedyn procent čisteho dobytka z předawanja alkohola wotedać za zanér hibanja přeciwo alkoholej. To woznamjenja, zo pičk sam někak dyrbi sobu podpjerować organisacije, kiž chcedźa jemu wzać „sleńčku palenca“. Dosć je w Pólskej organisacijow, kiž su sebi nadawk stajile, wojować přeciwo alkoholej. Su to sćehowace: Katolski zwjazk Abstinentow (1500 sobustawow), „Zwjazk Bratrowstwow zdźerživeow“ (5000 sobustawow), „Pólski Zwjazk přeciwo alkoholej“ (700 sobustawow). Nimo toho eksistuja hišće druhe zjednoćenstwa, kiž haja zdźerživosć, kaž „Zwjazk Abstinentow — Wučerjow“ (110 sobustawow), „Zwjazk Abstinentow Akademikow“ (56 sobustawow, — kaž so zda, studenći tola so tutkanja zdać njemóžeja), „Zwjazk Abstinentow duchownych“ (741 sobustawow). Wosebite abstinentne organisacije ma młodźina (12 000 sobustawow). K tomu hišće přiňdźe Harcerstwo z 50 000 sobustawami.

Wukhadźa šesć časopisow, kiž přeciwo alkoholej wojuja, organisacije organisuja bjezalkoholne hosćency a poradźerńje za wukhowanje alkoholikow.

Potajkim, widźimy, zo też w Pólskej alkoholej za kožu lězu, zo samo so prócuja, gmejny „wosnušić“. Tak daloko hišće ani w Němskej njejsu. Wjele so rěči wo wokhudnjenju němskeho ludu, ale w korěmach wo tym ničo nječu ješ. Skorži so na liobrske dawki, ale čerćikej alkoholej so dobrowólna daň płaći bjez mórkotanja. K tomu w Němskej je tutkanje hižo nimale „narodny počink“ a pranémscy „hurapatriotojo“ su najzasakliši njepřećeľo kóždehožkuli „wusušenja“ kraja. W tym nastupanju su mjenjše kraje Němsku hižo dawno přetrjechile.

A my Serbja? Bohužel, też pola nas njeje wšo tak, kaž bychmy sej přeli. Też my płaćimy hrěšnu daň alkoholej. Wudawamy za njón pjenjezy, kiž bychmy móhli wužitnišo nałožować k lépšemu narodnych naležnosći.

Hdy by so serbski kraj „wusušił“ — kelko bychmy to měli zbytnych pjenjez za naše wótčinske předewzaća! Kelko serbskich studowacych mohło studować za to pjenjezy, kiž woprujemy palenćowej waey?

Hesło wšitkich přeswědčenych wěrnych Serbow tohodla budź: „Wusušmy też serbsku Łužicu!“

Hospodarski rozhlad.

wutoru 14. wulkeho róžka

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,185	100 pólsk. złotych	47,075
1 jendźelski punt	20,38	100 českosł. krónow	12,381
100 šwajc. frankow	81,035	100 franc. frankow	16,445

Barlinska bursa postupowasche wczera sajo dale žiwje w krukoscji. Kurzy efektow jo sajo powyschowachu. Pschičinja nowscha postupowanja je snjenje diskonka je stronu statneje banki two ½ proz. se 7 proz. na 6½ proz. Runje tak skuczene a postupowace běchu kursy na wikach ſ dołżnymi a rentowymi liseńanami.

Produktowe wiki jo wczera znowa skruczichu. S kóždym dnjom może sastupicz powyschenje zła na pschenicu a rožku. Wobej druźinje žita porusi sroboczje two 5 pf. brózscho pschedawachu. Pschi tom bě bowos hischcze jara žinadny. Wczera płaczesche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 12,30—12,50 hr., rožki 8,10 hr. hacz 8,20 hr., jecźmjenja najmilscheho 9,20—10 hr., nalětnjeho 8,25 hr. hacz 8,60 hr., wowsa 7—7,50 hr.,

w termijnowym wikowanju:

ja měra: pschenicy 13,35 hr., rožki 9,13½ hacz 9,15 hr., wowsa 7,90—7,85 hr.,
ja mej: pschenicy 13,92½—13,93½ hr. a rožki 9,75—9,77½ hr., wowsa 8,40 hr. hacz 8,30 hr.

w Drježdźanach (pjak):

pschenicy 8,25—8,50 hr. (8,25—8,50 hr.),
rožki 8,25—8,50 hr. (8,25—8,50 hr.),
jecźmjenja najmilscheho 8,25—8,50 hriwnow), (8,25—8,50 hriwnow),
jecźmjenja nalětnjeho 9,50—10,10 hr. (9,50 hacz 10,10 hr.),
wowsa 7,45—7,70 hr. (7,40—7,70 hr.),

Pschichajeja:

Wuczobnika wěništeho, Hering we Sitzepom.
„ pjekarskeho, Teich w Kamjenzu.
„ pjekarskeho, Kooiz w Rišej.

Holzu do domu, Budyschowa w Hródku.

Kupuje

Wokni trjebanej, Rišel w Dubrawje pola Hródka.

Na pschedań:

Kolo motorike, Rišel w Dubrowje pola Hródka.
Krowa podhonka ſ cželeczkom we Wětnizy 48.
Kóń 5 létny, blazy, ale jara dobry na rolu, w Trabowje cyšlo 5.
Schijaze maschina, Brünner we Wojerezach, Halschtrowska haja 161.
Žerdje schmrjelkowe a 350 mtr. brězowych pelnych klumpazow na hajnkowinja w Rydej na pschedań.

Sšudnište pschehladowanje lejownjeczow.

Kubło něhdźe 48 górzow wulke, šlušchazo ratarjej Pawoju Hermanej Pječźy w Njeswačidle. Hódne je wone 27 436,19 hr., wopalna pokładnja 19 200 hr. Na pschehladowanje pschichodźe pjatk 28. 9. 30 dop. w 11 hodź. na kubłe fionom w Njeswačidle.

Sšudništy na pschehladowanje

žrjedu 15. wulkeho róžka

w Hródku na radnizy dop. w 11 hodź. piano a sawka,
we Wyhońej pola Kamjenza w herbskej gaschcze dop. w 11 hodź.: makaroni, mydło, mydłowy proch, wobuczowy maſ, tobakowe dymki, drostne tkanina, wohrjewace nawschitznjy a klamarle polzy,
w Rišej w hojeńcu „K hwězdźe“ dop. w 10 hodź.: waha, schelelak meble a ſ ſynowobrocźak,
we Wulkich Ždźarach w Strembłej hojeńcu dop. w 11 ſ.: krowa,
we Wojerezach w hojeńcu „K hwězdźe“ dop. w 11 hodź.: motorske kolo, wschelake meble a maschiny, schewika a wschelka ichijaza maschina, cžaſnik, gramofon ſ deskami a pišanſti stroj, hujenowe drjewo,
w Hermanezach w hojeńcu pschip. w 12 hodź. 4 cuzaze kola a 4 gramofony,

schtwórtk 16. wulkeho róžka

w Budyschinje na šudnistwje dop. w 10 hodź.: wschelake meble a maschiny, stroje, cžaſniki, wahi, wodrały, awia, motorike, žonjaze a muzaze kola, hudźbne stroje, dešći a brjewa, woblek, hobanka, klij, žonjaze, muzaze a dźeczaze wobuca, žonjaze a muzaze klobuki, kaple, lěſ hlinjane, wohnischczo, měch šmrjelo kowjelo, 4 tuny jerzow, wschelake schafty a ruby, rósynki, žonopowe ſymjatka, zyły popjer, mlěty nowy korjen, worjechi a papryka, radła, cžaj, 1000 zigarow a hiwzki.

Wobſtrowjenja.

Do sawiska mandźelskeho prawa na šudnistwje w Budyschinje su zapisali, so pschekuwa Ota Nowak w Budyschinje nima prawa na wuzkhowanje a sarjadowanje swojeje ſ swojeje ſony Emy Emilije rodź. Kinatzej.

We wurunajstim jednanju nad samožonjom pschekupca Ernsta Grubla, jenickeho mějischela firmy Ernst Grubl w Budyschinje na Mollikowej haju 6 je ſud dalschu termin na schtwórtk 16. 1. 30 poop. ½5 hodź. na šudnistwo w Budyschinje, ſtwa 141, ſwolak.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. 3411 hodź. w Barlinje: Produktowe wiki su sajo saſtabnjene a płaczisny po-puschczeju.

Dop. 3412 hodź.: Wukrajne płaczisny powjedźa puczene płaczisny, tola je žito žadne, ale kupzow je malo.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.
Płaczizny po złotej hrywnje.

	13. 1.	11. 1.		13. 1.	11. 1.
Pšenica	246-250	245-248	buny	18-20,00	18-20,00
rožka	162-164	161-163	woka	22-25,00	22-25,00
naz. ječmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
nal. ječmjeń	165-172	165-172	žołte łupiny	17-18,00	17-18,00
wows	140-150	140-151	zeradella	—	—
kukurica	155	155	raps. wosušk	17-17,90	17-17,90
pšenč. muka	30-35,50	30-35,50	tany wósušk	23-23,40	23-23,00
ržana muka	22-25,75	22-25 75	poom. melass		
pš. wotruby	10-11,00	10-11,00	bérnj. kruski	14-14,20	14-14,20
ržane „	9-9,75	9-9,75	syno, 50 kg	3,30-3,80	3,30-3,80
raps	—	—	ržana słoma	1,30-1,55	1,40-1,80
hróch, Viktor.	28-36,00	28-36,00	pšenč. „	1,25-1,40	1,30-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	1,30-1,35	1,30-1,35
pjeluški	20-21,00	20-21,00	ješna „	1,20-1,30	1,20-1,30

Drježdźanska burza (13. 1.).

Pšenica	245-250	běrnjace kruški	17,00-17,30
rožka	165-170	pšenič. wotruby	11,00-11,40
nalětni ječmjeń	190-202	ržane wotruby	10,40-11,60
nazymsk. ječmjeń	165-170	pšenična muka	45,25-46,70
wows	149-154	ržana muka	29,00-30,00
čefwjeny dźećel	145-155	woka	29,00-30,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	177-179	hróch	26,00-30,05
suche truhančki	10-10,70	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaczizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

13. januara.

175 woł., 360 byk., 468 jałojc. a kruw. 1011 ćelat., 751 wowc., 2771 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 54—58, 2. 47—52, 3. 40—44;
byki: 1. 54—58, 2. 48—52, 3. 41—46;
kruwy: 1. 48—52, 2. 38—44, 3. 29—34, 23—27;
jałojcy: 1. 54—60, 2. 42—50;
wowcy: 1. 65—70, 2. 57—60;
ćelata: 1. 75—80, 2. 68—71, 3. 56—68;
swinje: (přez 300 pt.) 87—88, 2. (240—300) 86—87 3. (200—240) 64—85, 4. (160—200) 82—83.
Rancy 72—76.

Powodźenje w jendźelskim městačku Yorkshire. Sylne dešće poslednich pjedźel zawinowachu wulke powodźenja.

Pluwaca wukhowarjiš, tyrc kiž doma nimaja, Wona je w Parizu a pluwa na rěcy Seine, Stary wurownik hižo je we swém samém pleswatelu. A w syć

vesterskej nocy ju wotewrichu a 200 hjez doma pr jimachu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěrnik 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čłon Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 11 — Budyšin — Wutory, 14. januara 1930 — Bautzen — Lětnik 13

Wuspěšne jednanja w Haagu.

Optimistiska rozprawa wo jednanju w Haagu.

Strach, so žo Haagska konferenza bjes wuspěcha rozsudźe, dha žo nimo wjacy. Němcy zastupjerjo žo na Haagskej konferency, kaž je to jich winowatosć wyła, cyeje, kotrejž žo Němcy ſ Youngowym planom napokoja, wołóścy spytali. Tola k tomu nochcychu dóńcz dacz, so by žo Youngowy plan zacźinył a město njeho Dawesowy plan dale płacźił. Tohodla tu žo Němcy dyrbjeli je zastupjerjemi wěricelskich statow dojednacz. Reuterez powěsćerinje potom, so je po konferency ſ němskim wotpósłancom **dr. Wirthom** wo prašenju zankzijow franzowskí ministerski president **Tardieu** rjekł: „Njejsmy drje žo dojednali, ale wězy dźeja do prédka.“

Rozprawa Reuterez powěsćerinje potom praji: **Kóńz Haagskeje konferency je dowidźecz.** Nimale we wšěch finanzinych dypkach je žo dojednanje dozpiło. Němcy wotpósłanzy žu w prašenju dnja płacajenjow zofale, kotrejž maju žo potajkim kóždy 15. dźeń měsaca stacź, mjes tym so žu žo w druhich dypkach dyrbjeli ſ kompromisami spokojicź. Wočakuje žo, so žo pondźelu we rozdźelenju ruskich schěsćej wěricelskich statow nacźisk konferenzyneho protokolla nastaji. Prašenje zankzijow žo najsterje na ſledowaze waschnje wuprawi: Franzowske wotpósłanzstwo žwoje stejiscźo w nocźe roskładže, na kotruž Němcy njemóžetmokroja, ſ czimž žo praji, so kóžda strona na žwojim stejiscźu wostanje.

Před rozrisanjom prašenja sankcijow.

Jednanje mjes franzowskim ministerskim pschedsydu Tardieuom ſ němskimaj wotpósłanzomaj ministromaj dr. Wirthom a dr. Curtiusom wo prašenju zankzijow je žo njedźelu posdźe w nozy ke kóńcej dowjedło. Někto maju juristojo ſ pschedležazych formulowych nacźiskow stóńcźny tekst wudźěłacź. Pondźelu pschipołdnju žu drje mohli ministraam žwoje dźěło pschedpołožicź a potom hakle budźe so wo dozpitym dojednanju nješchto móz rhonicź. Pondźelu dopołdnja móżesche žo jenoź dźěłicź, so dyrbjesche žo jenoź sa najhórschi pad (to je rostorhnjenje Youngowho plana ſ Hugenbergsim knježerstwom) zankzija napiłacź. Sa mjenje fły pad, kotryž žo jenoź na skombjenje Němskeje pschi dopołnjenju Youngowho plana poczahuje, je žo hižo formula namakała. Kaž je dr. Wirth zdźěłł, je žo poradźiło, ſ tuteje formule pokasanje na nětkaju zankziju wuwostajicź.

Tardieu je potajkim podarmo spytał, do Youngowho plana zankzije zatwaricź. Franzowski ministerski president pak dźe za pad, so by Němska Youngowy plan rostorhła, prawne zawěrjenje do Parisa žobu pschinjesł. Sa tónle pad Tardieu formulu namjetuje, w kotrejž žo na postajenja Kelloggowho pakta a na wustawki Swjatka Ludow pokasuje a žo praji, so dyrbi žo jako pósledńje nuzadło staw 430 Versaillskeho sprjećenja nałóźicź ſměcź, kotryž nowe wobsadźenje Rorheinskeje dowola.

Pschipołdnju w 12 hodź. je jedyn žobustaw němskeho wotpósłanzstwa, kotryž žo pschi wuradźenjach wo wuprawje prašenja zankzijow wobdźěła, zdźěłł, so stej žo wobej stronje ważnje pschibliżiłoj. Tadźeu je wosjewił, so žo hižo pondźelu wječor ifit dojednańskeje formule w zankzijach wosjewi.

Němskostatna banka so při internacionalnej bancy njewobdźěli.

President němskostatneje banki je wjednikej we wuběrku amerikanskich bankow, w internazionalnej banzy žo zastupowazych, pismo pschepodał, w kotrymž žo dwělowanje na tym wuprajі, hacź žo němskostatna banka se kapitalom pschi banzy za internazionalne płacźenja wobdźěli.

Kaž belgiska telegrafowa agentura powě, je žo dr. Schacht pschi posdźenju banki wobdźěłił. Wón je rjekł, so dotalne jednanja w Haagu njejžu wunoschł pschinjesłe, kotryž je wocźakał. Zadanja zwjalkarskich statow žu wotbluk Youngowho plana pschekrocźile a žu jeho postajenja a jeho dožału pschekrocźile. Tohodla wón w mjenje direktoria němskostatneje banki njemóże rjeź, so žo němskostatna banka pschi internazionalnej banzy wobdźěli. Tuteje pschicźiny dla njemóże Youngowemu planej pschichłožowacź.

*

Na dotalnych kongrežowych wobsamknjenjach dr. Schachtowe zakrocźenje nicźo njepschemění. S rozsudźaceje wobłoby němskeho wotpósłanzstwa žo praji, so móże žo po pschijimanju Youngowho plana Haagska konferenza kónz tuteho tydźenja słónczicź.

Kongrežowy pschedsydа Jaspar je wuběrk sa internazionalnu banku namołwił, so by žwoje dźěła dale wjedł, a je jemu potwjerdźił, so je dr. Schachtowy list dostał. Też dźěło na dojednanjach, wo kotrychž je žo mjes wěricelskimi mozami a Němskej jednało, žo dale wjedźe a wunoschł žo słónczenemu protokollej Haagskeje konferenzy pschida. Dalsche jednanja wo hischcze njerozrisanymaj praschenjomaj mobilisazije a zankzijow smeja žo frjedu. Tardieu žo tón samy dźeń ſ Parisa do Haaga wrócźi.

Pozrečenje mjez Curtiusom a Schachtom.

Dr. Schacht, kotryž je pondźelu do Haaga pschijeł, je hnydom po žwojim pschikhadze rosrěčenje ſ mistrom dr. Curtiusom měł, w kotrymž je ſ nim wo zuzym połoženju konferenzy, wo jenotliwych reparazijskich praschenjach a wo pschichodnych wuradźenjach wo banzy za internazionalne płacźenja jednał.

Schachtowe wuměnjenja.

List presidenta němskostatneje banki na Reynolda, pschedsydu wuběrka za internazionalnu banku, wo kotrymž je žo w posdźenju jednało, je žo hižo 30. dezembra wotpósłał. We listowym wopschijeću je žo ſledowaze shonito: Dr. Schacht je rjekł, so žo němskostatna banka njeměže pschi internazionalnej banzy za 100 miljonow hriwnow wobdźěliczej, jeli so žo po pschijeću a do mozy stajenju Youngowho plana ſledowaze politiske a finanzne wuměnjenja njedopołnja:

1. **Jendźelska žo likwidazije němskeho žwojstwa wsda;**
2. **Franzowska žo wschěch wojerskich a politiskich sankzijow wsda;**
3. **Youngowy plan žo k prěnjotnemu sestajenju, kotrejž je žo na Parižskej konferency wězywustojnych wudźełało, wrócźi.**

Nowa němska pożeżonka wo 400 miljonow hriwnow.

Barlinske nowiny ſ Haaga powědźa, so dhaze němski finanzny minister Moldenhauer pschi sašowotewrjenju němskeho zejma 21. januara wobschěrnu rosprawu wo położenju němskeje pokładnje podacź. Dr. Moldenhauer pokładnju se wschěmi žrědkami dale wustrowicź pyta a k dalschemu snižењu sawěsčeneho dołha smuskokrajnu pożeńcu wo 500 miljonow hriwnow na schtyri lěta pschinjesć pyta. Tónla plan je žo hižo ſ *prezidentom* němskostatneje banki rosprajił, kotryž jemu połnje pschichłožuje.

Stimson změje rozrečenje z Tardieuom.

Statny sekretar (swonkowny minister) Sjednoczenych statow połnoczneje Ameriki, Stimson, pschichodnu sobotu do Jendźelskeje pschijedźe. Dźeń po žwojim pschikhadze dhaze w posdźejschej hodźinje pytacź, **franzowske stejiscźo** w praschenju wolbronjenja wójnskich łódźstwow ſ duchom wotbronjenskeje konferenzy sjednoczicź. Tehole samyslа dla sméje privatne rosrěčenje ſ franzowskim ministerskim pschedsydu Tardieuom, za kotrejž stej městno a hodźina hižo postajenej. Potom sméje Stimson rosrěčenje ſ wotpósłanzom Italiskeje, Grandiom.

Youngowy plan budże Nowy plan rěkacź.

Do słónczneho protokolla Haagskeje konferenzy žo ſledowaze postajenja pschijimaju:

Youngowy plan budże w pschichodź Nowy plan rěkacź. Nowy plan do mozy stupi, kaž borzy žu žo ſledowaze zuměnjenja dopołnile:

President reparazijskeje komizije a pschedsydа komizije za wójnske cźeże mataj hromadźe swěsćicź, so je

1.) Němska Nowy plan a protokoll Haagskich dojednanjow potwjerdźiła, a so žu jeje wustawne organy se tym swižowaze nowe sakonje pschijate a wosjewile;

2. so žu pjeć wulkowěricelskich mozow, Franzowska, Italika, Jendźelska, Belgika a Japanika tohorunja Nowy plan potwjerdźile;

3. so je žo banka za internazionalne płacźenja wutworiła a so je wschě winowatosće, jej ſ Noweho plana pschisłuchacze, pschewsała a so je sapisanje nowscheho dołha Němskeje a towarstwa němskeje żelesnizy dostała.

Zadanje statow Małeje ententy, so by Youngowy plan hakle do mozy stupił, hdyž žu jón wschě wěricelske staty, to rěka tež Polska, Rumunska, Juhosłowjanska, Czěskosłowoska, Grichiska a Portugalska potwjerdźile, je žo wotpokasałe.

Schpaniska žo sa Londonsku konferenzu sajimuje.

Schpanisti pósłanz je jendźelskemu swonkownemu ministrej sdźełił, so dże žo Schpanisku pschi konferency ſ jenym sastupjerjom wobdźělicź, hdy by žo w dojednanju mjes statami, pschi kotrejdźesiesiftim morju leżazymi, wuradzało.

Znižење diskonta.

Němskostatna banka je wot 14. januara smělkowy diskont wot 7 na 6½ prozenta a lombardowu danjowu měru wot 8 na 7½ prozenta snižiła. Po nowym lěcze je žo němskostatnej banzy wjele wupożczenych pjenjes wróćo płacźiło. Prjedawschim pjenjezna napjatosć je žiwnje popuschcźiła. Tohodla je žo němskostatna banka rozsudźiła, diskont snižicź.

Pósłanzstwa jenotliwych němskich krajow dyrbja žo wotstronicź.

Němski žesm je němske knježerstwo namołwił, so by je wschěm doraſom na jenotliwe němske kraje skutkowało, so bychu njetrěbne a drohe pósłanzstwa mjes sobu rospuschcźile. Němske knježerstwo je sdźěliło, so žo jednanja wo rospuschcźenju krajnych pósłanzstwow hischcze **njejžu** słónczicźe.

Dojednanje ſ Gdanskom.

Reparazijske prašenje žwobodneho města Gdanjka (Danziga) je žo wuprawiło. Wěricelske staty žu swólniwe byłe, Gdanskej zbyć dołha ſ reparazijskich titlow a dołh pschistawoweho twarskeho wuběrka wumasnycź.

W Genfu jencho demonstranta zajeli.

Italiske nowiny žu Genfsku policiju ſ attentatami trascźicźe, kotrejž dźěsdźa pjeza antifaszistojo a anarchistojo we Genfu skuczeju. Prěni dźeń posdźenja Rady Swjatka Ludow je policija wuprawdźe muża sajała, kotryž chcyše žo do domu Swjatka Ludow dobycź. Jeho drastu pschepytaju, revolwer namakachu. Myslachu sebi hižo, so žu straschneho nadpadnika lepili. Hdyž pak revolwer pschepytachu, bě jenoź ſ praktatymi patronami natykany, ſ kotrymiž žo njebu žana schkoda nacźinika. Pschi pschepytowanju žo sajaty młody cźłowjek wusna, so je wěry Pawok Struppa ſ Winterthura. Wón je chcył w Radźinym posdźenju ſ revolwerom strěliczi, so by žo kedźbliwosć Swjatka Ludow na nusnosć wobroćiła, so by žo Rada Swjatka Ludow je ſledźenjom sa rakom saběrała, pschetož jeho nan cźežko na tule thorosći cźerpi.

Francowska so zapowědźe, Besedowskeho Ruskej wudać.

Kaž žo ſ wobhoniteje strony powě, žo franzowske knježerstwo sapowě, nětkuschcźo ruskeho połsanzstwowego radźicźela Beżedowskeho, kotrehož je Moskowski sud w jeho njepschitomnosći dla pschekschiwjenja k jastwu na dźesać lět jałowšći, ruskemu knježerstwu wudacź. W franzowskim ſwonkownym ministerstwje měnja, so budże Beżedowski jako politiski cźeknjeńz ałylske prawo žadacź. Sdyla měnja, so žo ruskemu knježerstwu lědma poradźi, dożahaze dopokasma dowjesć, so dyrbi žo Beżedowski jako wschědny pschestupnik wudacź.

Bamžowe wokolne pismo wo wocźehnjenju młodźiny.

Sobotu je **bamžowe pišmo wo wocźehnjenju młodźiny** wuschło, kotrejž je žo najprjedy w italiskej rěcźi wojiewiło. Bamž w nim wot stata žada, so dyrbi prózowanje zyrkwje a žwójby w praschenjach wocźehnjenja młodźiny podpjerowacź, dokelž ma wjele wjazu žrědkom k ruzy, dyžli swójby a zyrkej. Stat drje ma prawo žadacź, so młodźina žwoje narodne a měsćańske winowatosće jatnje spschijma a dopołnjeła; **wopak a njepożcźiwe pak by tyło, hdy by žo stat wocźehnjenjeſcho a schulskeho monopola mozował,** ſ kotrymž buchu byli nuſowani, žwoje dźěći do statneje schule ſłacź. Bamž nazionalizmus, kotryž je na wjerſch dohnaty, wobjarnje. Wójerske wocźehnjenje młodźiny dyrbi žo we prawych mjesach dźerżeć. Pschi tutej składnosći bamž tež pschehnatu ważnosć wobjarnje, kotraž bo dźenża na sportiſe napiſchemo wojowanje kładże, kotreż je hižo sastarſtu znamjo rospada było.

Bamž dale na schkładnosć materializma w pedagogiju pokasuje, kotryž namrěty hrěch a wuczbu wo hnadze preje a młodźinu wot Božich myſlow wotwodźuje. **Sswari na sexualne rosjaſnjenje**, a ſystem hromadźe bycźa žónſtich a

mužjich zaćišnje. Zada, ju ẖo špłahaj niẋ jenoẋ pśihi wuẓbłe dźiśiłaj, **ale** teẋ **pśihi** cźełnych šwjeẓowanjach a pśihi woẓeẑnjenju. Neutralna **abo** łajowa šchuła **njeje** daše niẓo, dyẑli **šchuła bjes** naboẑnuy. Katholikoju njeẑmoẑa teẋ mejśnamu **obligatorikła** wuẓbu **wopytaẋ, hdyẑ** dyše ẖo katholikoju **w** naboẑnuje **rozwuẓuja, hdyẑ** pak jich njekatholiśnyj **wuẓerjo** hromadze ẖ njekatholiśtinu wuẓerjenjanji wuẓa.

Wotprawjenja w Ruskej.

We **wichodakich** stronach Ruśkeje je ẖo wjele ludźi ke ẖmjerjeẑi šajuḍźiło. **W Berdźejowje** ẖamym ẖu tśinjace wołoẑoby, njeẑ niuni jeneho **pretdawjeẑeho** offiźjera hejtmana Petśuny, Lisawoj rźekazeho, dła šchkarowanja pśicẑeśiwoe **rewolucyji wotprawiłi. W Dnjeproẃsku** ẖu **pśedawjeẑich** ẑchtyrjoch gardistow k ẖmjerjeẑi šajuḍźili, dokeḷ ẖu pjerśa ja cźaẋ **wohḍełeśtkeje** wójny pola **běłych** wóśtrow katojo **byli** a jako taśiẋ **wojakow cźerwjeneho** wójśka **wotprawiłk. W Ssołinkach** pśihi delnjej Wołgy ẖu kulakow (wjetśichi ratarjow) **wotprawiłi**, dokeḷ ẖu pjerśa ludźi śchẑiwali, ẖu **łuchu wjchełakich kommunistiśkich** wjeśnjanow **ztonzawali**. Teẋ na druẓich mźtnach ẖu ludźi **wotprawiłi**, na **kotrymhdy** ẖu tukali, ẖo ẖu pśheẑiwnozy **kommunistiśkeho knjeẑeństwa**.

W Ruskej za pokładami pytaju.

Ruśke knjeẑeństwo we wjeśkich stronach ẑa pokładami pytacẋ dawa. Hdyẑ je **rewolucyja wudwriła**, a hdyẑ je knjeẑeństwo zyle wohḍełeẑnjstwo zebrało, ẖu bohaceśi ẖuḍźo ẑkoto a drohoẃnoẑeje ẑabrjebali abo ẑkowali. Knjeẑeństwo je hacẋ dotal jenoẋ mały dźeł małko wuẓiḍźeẑi.

So wyẖu ẖo tele ẖo **njewmjiwoze** hódnoẑeje ruśkemu ẑtatnemu hoẑpodarstwu dowjedźe, je ruśke knjeẑeństwo postajiło, ju tón, kotrjż knjeẑeństwu jedyn tajśi ẑkowany pokład pśheraḍźi, **25 prozentow pjenjeẑneje hódnoẑeje** tehołe pokłada jedyn tydźeń po **jeho wotkrycu wuẓpłaceẋnych** dostanje. **W** knjeẑeństwje **wozcałuja**, ẑo tónle **łukaš** knjeẑeństwu kḥełze pjenjeẑne ẑóŕło **wotleẃri**, a tśiśi ẑ tym, ẑo tyẋaẑy wołoẑobom, kotrymẑ ẑu ẑkowane pokłady ẑnate, je knjeẑeństwu ẑpheraḍźa, a ẑo druhe tyẋaẑy budźa pokłady pytacẋ ẖhadźeś, kotrymẑ je pśedy bjeẑdźak **bẏło**, hacẋ ẑtat ẑkowane hódnoẑeje dostanje abo nic.

Serbska peticija.

W pośledniej Domowininej ẖhromadźiźnje je ẖo mjes ẑaẑtupjerjow ẖerbśich towaŕiẑtwow peticija, naẑtupaja ẖerbśku wuczbu w ludowych ẑchulach, rozbśćśila. Hacẋ dotal ẖo petizija hiśheze njeje wróćźila: ẑe wẑow Pětrowiśeje, Lubjanśkeje, Khwaćanśkeje, Njeẑwacẋidlińeje, Nakećanśkeje, Minakatśkeje, Klinśchanśkeje, Bartiśkeje, Hrodźiśćichćanśkeje, Huśćanśkeje, Kolećanśkeje, Porśchiśkeje, Bukećanśkeje, Hodźiśkeje, Njebeẑećanśkeje a Kalbićanśkeje woẑady a ẑ kłośchtirich ẑitron. Ẑaẑtupjerjo towaŕiẑtwow ẖo napomináju, ẑo bychu bjes kombjenja podpiśy ẑa petiziju zbćrali. Njech kóżdy muẑśi a lózda ẑónẑka ẑches 20 lét ẑtara, teẋ ẑjećaḍaŕi, petiziju podpiśaju; pśichećoẋ dże wo to, ẑo by ẖo petizija po możnoẑći ẑ wjele tyẋaẑ podpiśmami ẖejmej pśchepodała. Wona je ẑa wobẑtaćźe Ẑćerbowiśtwa jara ważna, wot njeje pśichiłoẑ Ẑćerbowiśtwa wotwiśnje. Tohodła ẖo wẑichtiẋ, kotrjż ẖu nadawk pśchewzali, podpiśma zbćracẋ, ẑnowa naleẑnje namotnwjeja, ẑo bychu někto ẑwoju winowatoẑć dopjelnili a ẑo dźeẋ njekombźili. Podpiśane petizije njech ẖo ẑ gmejnźkim ẑtempłom do redakcije Ẑćerbśkich Nowin pośćelu.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 14. januara 1929.

— **Wo wjedrje.** Schkleźga je ſaſo ſpěſchnje na rjane ſchła a wětr je nimale woćichnył. Njedźelu a wćzera je ſaſo hroźnje we wjeczornej Europje, wobeźe w Jendźelſkej a na morſach zychnował. Wjele łódźow ẖu ẖo ſaſo podmurile. S wětſikom pſchinjeſechu mołcźele nam ſnźh. We Szmolinowych horach (Harzgebirge) je nékdźe 15 cm wyſoko padnył. Pola naſ je ſaſo ruźe roſtał. Rad poloſiſchej Europu a nad ranſchej ſu pſchcze hiſchcze wyſchiny ſpóznacẋ. **W** połnozy nižiny nimo cźahaju. Wjetraźne ménja, ſo ſmérny dalſche wotcźakowacẋ. Hdyẑ hychu pſchcſtałe, potom mółła lymicẋka ſaſtupicẋ, tak pak mamy nimo méry mile wjedro. Tola pola njewotwocźnu. Jutſze ſrjedu khadźa ſlónczko 8,07 hodź. a chowa ſo o 4,18 hodź. Mjeẑacẋ khadźa pop. 4,48 hodź. a chowa ſo dop. 8,56 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer we dnjo +6. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —2, thermometer w nozy +3. Wuſlady na ſnuche wjedro.

— We wczerawſchim cźiſle naſchich nowin wojſewiſchmy nawješchće wo wulkim inventurſtim wupſchedawanju wot 15. hacẋ do 28 wulkeho rózka we kupnym domje Matka Herda w Budyſchinje. Słożimy kedźomołeẑ naſcheho cźitarſtwa hiſchcze woẑobje na tute woſſewjenje. Wobẑobje ma ẖo wuhiśchnyeẋ, ẑo je ẖnata firma wélkich fabrikſti ſkład ẑo njazych, muẑazych a dźeẑazych nohaẑow pſchewſkala a tute nohaẑy po fabrikiſtich płacẋiznach pſchedawa.

— **Njelẑoże.** Ssobotu wjeczor poda ẖo na Nowoẑółćanſkej dróhy ſady mosta njeẑoẑowny pſchipad, tíž wſchak ẖo hiſchcze nékak derje ſtónczi. Kóń pśheḍ frytym wozom z Kunwalda ſpłaſchi ẖo pod mostom a cźekałche. Pſredy hacẋ pohonẑ mózſeſche konja ſadẑerẑeẋ, pſchińdże wós do pſchérowa a ẑo ſwrócźi. Wós ẖo tkérko wobſchkodźi, ale pohonẑ a ſchyrjo ludźo, tíž we wozu béchu, njeẑbuchu ẑranjeni.

— **Njelẑoże.** Ssobotu wjeczor wokoło 7 hodź. na Hornjeẑeńſkej haẑy mózny wichor ſtrabny kołoſeḍnebo a wjerchny jeho ẑ kołeſa. **Kołeẑowaŕ** ẑo njeẑrani, jenoẑ kołeſo ẑo ẑ łokła wobſchkodźi.

— Padušchtwa. Pokradnjene bu w nozy k 10. 1. 30 na Sadnjej Bohatej haẑy porzelinowy wuwjeśćk ẑ napiśmom „Pensionat H. u. K. Petermann“, kaẑ 11. 1. 30 ẑ jeneho wobſtoda pſchi Mjaẑnych wikach zigarety ẑnamkow „Domäne“ a „Dolomit“ a mydło ẑa włoẑy ẑnamkow „Schwarzkopf, Pirovon, Elida a 4711“, dale w nozy na 12. 1. 30 pola kubleŕja w Stróźſchcźu ẑe ẑawrjeneho kurjeẑa 10 kur, ẑ błoẑołtym a cźornym pjerjom, tíž ẖu na mésnje ẑarẑane byłe. — Wo wjeẑowne ẑoẑłenja proẑby kriminalne wotẑełenje w Budyſchinje abo w poſledniſchim pośe Bauzonſka Zandarmerija.

S **Dobrunſche.** Schtwórtk ẖo na ſchuli wotmé pryne poẖedjenje noweje gmejnſkeje rady. Wjeſnjanoſta poẖedjenje woteẃriwſchi nowe ẖobuſtawy ſwjaſa a na to poda roſpraẃu wo dźeẑawoſći w l. 1922. Sa pſchedſtejićerja ẑo jenohłóſnje ſnowa wjeſnjanoſta wuſwoli. Saſtupjeẋ pſchedſtejićerja budźe ſaſtupjeẋ wjeſnjaroſty. Sa ſapźbowarja ẖo wuſwoli gmejnſki pokładnik knjes Rauſch a ẑa jeho ſaſtupjerja knjes P. Bachmann. Staroſeſe budźetaj k. Hanſo a k. Rauſch. Wołachu ẖo hiſchcze knjeẑa do wſcheſkich wubjerkow. — „Cźerwjenej pomozy“ ẖo pſchiſmoli pſchinoſchk wo 25 hr. — „Budyſke wokrejne towaŕiſtwo ẑadarjow“, kotrenuż gmejna jako ẖobuſtawy pſchiſłuſcha, poſtiẋi tuńſche ẑadowe ſchtuwy. Knjes wjeſnjanoſta poẑała na wobẑadźowanje dróhi pola hrodźiſchcza. Wuradźi ẖo, ẑo ẑarjadniſtwo ẑ wubjerkami na ẖo wo to ſtaraẋ, ẑo ẖo ẑ twarjenjom kanaliſazije ludźom bjes ẑaẑłužby dźeło pśiẋeli. Wjeſmy ẑakoń wo wuporjedźenju dróhow a wentilkow ẑo wotſtoreẑi. Rěcźeſche ẖo hiſchcze wo jednanjach gmejny ẑ „Awtobuẑowym ſjednoćenſtwom ſakſkeje republiki“. Po ſjawnym poẖedjenju ſcźehowałche hiſchcze tajne.

S **Hornjeje Hórki.** Pjatk wotmé ẖo na ſchuli prenje **poẖedjenje gmejniſkeje rady.** Knjes wjeſnjanoſta Foerſter **woteẃriwſchi poẖedjenje** nowe **ẖobuſtawy** japołaſa. Sa pſchedſtejićerja ẖo ſaſo wuſwoli knjes wjeſnjanoſta Foerſter, ja jeho ſaſtupjerja knjes Heber. Pśeni ſaſtupjeẋ wjeſnjanoſty budźe knjes ẑemſki ẑapóſtanz Wjela, druhi pak knjes Lobberſtedt. Wuſwolichu ẖo knjeẑa do wubjerkow. Poſtajenje pſchtrałkow na leẑowoſtwu a ẑemjeſkiſti dawk ẖo pſchepokaſa finanzowemu wubjerkej. Namjet knjeẑa pſchetuka Wićaſa ẑa roſchérjenje puća pſchi leẑowoſći ẖo pſchepokaſa twarnemu wubjerkej. Jednaſche ẖo hiſchcze wo namjeće **dobrowólnje** wohnjoweje wobory, jo by ẖo pſchewſak ſjednoćenſtwowy dawk na l. 1930. Namjet ẖo pſchiwza. Na pſchipiſk hamiſkeho hejtmanſtwa dła twara noweje cźełaźnje ma ẖo negativnje wotmołwinć. Namjet knjeẑa Wjeſe, ẑo bychu ẖo haẑy teẋ wobẑetkile rano wot 1/26 hacẋ do 1/27 hodź., hdyẑ dźełaczerjo na cźaẋ dźeẑa, ẖo pſchiẑa. — Knjes Foerſter wojſewi, ẑo ẖo wólka do wokrejneho ẑeẑma wotmeje 16. makeho rózka. Debatowaſche ẖo hiſchcze wo **hubjenych wobſtejnoſćach** pućow a wobẑwólenja pſchi Dźẑẑnjaćkim dwórniſchću. Wuradźi ẖo, ẑo ma ẖo wobroćeẑ na żeleźniczny direkzju w Drẑeẑdźanach. Finanzneẑmu wubjerkej ẖo pſchepokaſa, ẑo by **wuḍźełał nacźiſk ẑa plakatny dawk.**

Se **Strózijcźeza.** W nozy do 12. wulkeho rózka ẖu pola kubleŕja ẑe ẑamknjeneho **kurjeẑa** 10 kur, na bél ẑótych a cźornych, kradnyli a na **mésnje** ẑarẑiali. Schtó wo tym **néchto** wé, njech **to** wojſewi ſtrażniſtwu w Bacẑonju.

S **Malešeẑ.** W pśenim poẖedjenju noweje gmejniſkeje rady powita wjeſnjanoſta knjes Jurak pſchitomnych a ſwjaſa nowe ẖobuſtawy ẑe ſawdaćzom ruki. Sa pſchedſtejićerja wuſwoli ẖo knjeẑ Jurak, jeho ſaſtupjeẋ ẖu knjeẑa Mikan. Teẋ ſtarośta k. Jan Lipicẑ, pśeni ſapiſowaŕ k. Sſokora a druhi ſapiſowaŕ k. A. Žur ẖo ſnowa wolicźa. Do ſchulſkeho pſchedſtejićerſtwa wolachu kk. Sſokoru, A. Winſchu a A. Mikana, do ſchulſkeho wubjerka kk. Sendu, A. Lubſcha, J. Nowaka, jako ſaſtupjerja ſtarſchich M. Rjenźa. Do ſpomożeńſkeho wubjerka ẖo wuſwolichu kk. Cźech, A. Žur a k. A. Lubſch. Wobuḍźerſtwo hiſchcze pſchiwoli kk. Rychtarja, A. Dornika, G. Jokuſſa, wucźerja Pětku, kantora Schẑu a farara Mikelu. Do twarneho wubjerka ẖo wuſwolichu kk. J. Lipicẑ, A. Žur, Serda a Mikan, do finanzneho wubjerka k. Žur, Sſokora a Mikan. Kk. Senda a Sſokora ẖo hiſchcze wuſwoliſchtaj do wodaŕſkojowſkeho ſjednoćenſtwa. Prośtwa k. George dła jich ẖo wuſtupicźa.

S **Wjeleźina.** Tu ẖu poda ẖobotu cźeſte njeẑboże. Ratař Teubner ẑ delnjeje wſy jédźeſche ẑ wozom pjenkow domoj. Po dźeratym puću wós padny. Sſylny wichor bé hiſcheze pſchipomhał k ẖwrócźenju. Ludźo Teubnera ẑe jeho ſtrafchneho położenja wumółźichu. Snjeẑbożenemu ẖe ẖóſcź ſtamała, wón bé ẖo ſunjał a bu teẋ ſnutſkownje ſranjeny. Jeho do Budyſkeje méſchćańſkeje khorownje domjeſechu.

S **Druẑkez.** Tu je ẖo 6. wulkeho rózka jedyn Huſećan ẑajabernak dowolił. Dźeſche k gmejnſkim ſaſtupjerjam a pſcheproſźu jich ẑa tśi hodźiny na poẖedjenje do hoẑenza, haćzwunjeẋ k tomu ani prawa njemějeſche. Teẋ pola gmejnſkeje wyſhnoſće wón poby a ẑdźeli ẑonje wjeſnjanoſty, ẑo je poẖedjenje ẑwołał, njech wjeſnjanoſta teẋ dóńdźe a ẑo wobdźeli. Najſterje ẑudniſtwo ẖo hiſchcze ẑ tej wéẑu ẑabera.

Se **Bóſporta.** Pjatk ẑo tu ſeidźe nowe méſchćańſke ſaſtupjerſtwo. Saſtupjeẋ méſchćańſkeho ſaſtupjerſtwa k. Cźoch ẖomni na njedźeł méſchćańſkeho ſaſtupjerja k. Jeńcźa, kíž bé loni wumrél. Na to ſapołaſa nowych ſaſtupjerjow. Poda ẖo roſpraẃa wo lécźe 1929. Knjes méſchćańſkeho Kinzł ẖo wuſwoli ſa pſchedſtejićerja, jeho ſaſtupnik budźe k. Cźoch. Sapiſowaŕ budźe k. ẑarẑadniſtwowy praktikant Burkhardt, jeho zaſtupjeŕ k. pokładnik Keil. Wojſewi ẖo hiſchcze, ẑo je ẖu wólba k. méſchćańſkeho Kinzła potwierdźiła.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

11] (Pokračowanje.)

Jeńcźy ſtary wojowaŕ ẑwojſta ſmérom, wſchako bé njeliczomny ras ẖmjerći do wobliczа hladaŕ, a jeho kŕótki worẑoliki profil bé ẖaẋ ſ kamjenja cźeſanym. Po tśiwili, hdyẑ bé ẑałoſcźenje ſaſtajił a ẑtužowniſtwo ẖo roſeńcź powrućił, wón prajeſche:

„Puſchcź mje; Pomponija. Jeſli wopraẃdźe ſtónczenje ſa mnje pſchiſchło, ſmějemoẑ wſchak hiſchcze khwile, ẑo roſẑohnowaćź.“

S tutymi ẖłowami ju ẑwaha wot ẑebje ẖuny; wona pak prajeſche:

„Dw, Aulo, by tola twój dóht teẋ ẑ mojim był!“

Potom ẑwjeſe ẖo na koleni a modleſche ẑo ẑ nutrnoſcźu a mozu, kajſiż móże jenoẑ ſtaroſcź wo drohe ẑiwjenje ẑpoẑcźeẑ.

Aulus ẑaſtupi do atrija, hdyẑ Centurio na njeho cźakaſche. Bé to ſtary Ćaius Haſta, jeho pſredawſchi poddany a towaŕſch ẑ britanſkich wójnow.

„Budź mi poſtrowjeny, mój wójniſki nawjedniko!“ wón dźeſche. „Pśiſchinjeſu ći roſkaẑ a poſtrow ẖéẑora. Tu ju taflicźki ẑa ẑuanjo, ẑo pſchikthadźam w jeho mjenje.“

„Sćym kśorej ẖłowonj ẑa jeho ſtrowjenja a jeho roſkaẑej budu poẖłuchaćź“, ſnaẖpcźeẑiwi Plautius. „Budź mi witany, Haſta, a praj, kajſi nadawk mi njeẖẑeſch?“

„Aulus Plautius“, ẑapoẋa Haſta, „ẖéẑor je ẖoniť, ẑo w ẖwojim domje ẑdowka Lygijeſcho kraja pſchebywa, koraẑ bu hiſcheze ẑa żiwo bójſkeho Claudia Nonjanum ẑa ẑaſławu pſchepodata. Bójſti Nero je cźi dźałowny, mój wójniſki nawjedniko, ẑo ẖy ji tełko lét ẖwoju hoſpodźiwoſćej **wupokałaſ**; ale wón nochze, ẑo by cźi dłéẋ k wobẑejnoſći była, a doẑyła méni, ẑo holẑa ẑako ẑaſtawa ẑłuſcha pod **ſchtit** ẖéẑora a ẑenata, cźehoẑ cźi pſchikaſuje, ẑo by ju **do** mojich ruku wuḍał.“

Aulus ſe pſchejaraẑ ẑ wojakom a pſchejaraẑ ẑ Romjanom, **ẑo trajch** by ẑebi napiſchejo tutomu roſkaẑej **dowolił wobẑarowaẋe** abo njewuẑitne ẖłowo abo ẑtórźou wuprajićź. Tola ẑalba hněwa a bołoſcźe ẑary ẖo nadobo do jeho cźoła. Pśiheḍ tutym ẑamjikanjom bé̊hu jomu britaniſke legije ẑaiſchepotałe, a ẖamo w tutom wokomiku ẖo w Haſtowych ruẖach nakle ẑaſtróẑenje pokaja. Tola Aulus cźujeſche ẑo tu thiwilu nayſchcźo roſkaſej bjeẑmóẑny. Khwilu hladaſche na taflicźki, kíž bé Centurio jemu ẑa jmanjo pſchedjemił, potom ſpohladny na njeho a rjekły ẑ mérnym ẖłoẖom:

„Woćakli tudy w atriju, Haſta, dóniż móẑu cźi ẑaſtawu pſchepodaćź.“ Po tutych ẖłowach poda ẖo na druhi ẑónz domu, do ẑórle, „Deus“ mjenowaneje, hdyẑ Pomponija Grecina, Lygija a mały Aulus jeho ſtrachoẑiwje woćakowachu.

„Zamomu ẑ naẑ njehrozy ẑmjerćź, ani wuhnaćźe na ẑaloke tupy“, wón prajeſche, „a tola je kéẑorowy ẑapóſłanz ẑ póſłom njeẑboża. Wo tebje ẑo jedna, Lygija.“

„Wo Lygiju?“ ẑawoła Pomponia ẑadźiwana.

„Tak je“, ẑnapſchećźiwi Aulus. „A ẖ holẑy ẑo wobroćźiwſchi, dźeſche: „Lygija, ty ẑy w naſchim domje wotroſtła ẖaẋ naſche ẖrejwne dźećo, a mój, Pomponia a ja, lubujemoj cźe ẖaẋ ẖwoju dźowku. Ale ty wéćeh, ẑo njeẑiły naju dźećo. Sły ẑaſtawa, a kéẑorej ẑłuſcha nadkeẑha nadẑoru. Wón ẖebi teẑe někto wot naju ẑada a wotſuje cźe ẑ ẖebi do ẖwojeho domu.“

„Stary wojaḱ rěcźeſche ẑwaha, ale ẑ dźiwnym, ẑuſym ẖłoẖom, Lygija poẖłuchaſche na njeho ẑẽrko nyẑtajmaj wocźomaj, jako by njeſtrowiumika, a Pomponinej liźy wokoło ẑkłubły ẑe ẑmjerć. Pśihi durjach, kíž wojedźachu ẑe ẖłobby do Ću, jewiſchi ẑo ẑnowa wuſtróẑane wobłicźa njewólniſkow a njewólnizow.

„Kéẑorowej woli ẖyrbliwy poẖłuchaćź“, rjekny Aulus Plautius,

„Aulo!“ ẑareji Pomponia, ẖołzu ẑe ẖwojimaj rukomaj wobjimajo, **jako by ju ẑchtikaćź chyẑła, „ẖéẑe by ẖyło ẑa** nju ẑmjerćź!“

Lygija bé ẑo k jeje hrudźi ẑtuliła a wospjetowałche ẑplakuju pśiẑcźo jenoẑ ẖłowo: „Maćźi! Maćźi!“ pśheẑoj njemóẑeſche niećo druhe wuprajićź.

Na Aulowych ruẖach njeswórza wuſtupi bół a hněw.

„Bych-li ẑamłutki na ẑwéće był“, rjekny wón pokẖmurnje, „nihdy njebych ju żiwu widał, a moji pſchiwuſni bychu dźenża hiſchcze mohli Jupitrej liberatorej ẑa mnje wopraẃowaćź. Tola ja nimam prawa, tebje a naju dźećo ẑahubićź, ẑhodź móje ẖółcźej tola ẖo ẖépſchich cźaẑow doczakaćź. Dźenża hiſchcze póńdu ẖe kẖorej, ẑo bych jeho mutnje proẑył, wón dźẑył roſkaẑ wrócźo wjaćź. Haẑ mje ẖ ẖebi puſchći, to wéẑo njewém. Nétko pak budź bożenje, Lygija! Pomponija a ja, mój ẑmój ẑtajnje tón dźeń ẑohnowaloj, hdyẑ ẑy pod naju ſtéchi ẑaſtupiła.“

S tutymi ẖłowami połoẑi ruku na jeje ẖłowu, a burnjeẋ ẑo prózowaſche, ẑebje wobkńeẑićź, ẑabrykny hłuboka, wótzowſka bołoſcź w jeho ẖłoẑu, a jako Lygija ẖyłoſtej wóczky k njemu poẑběhny a jeho ruku ẑ mozu k ẑwojimaj hubonaj pſchiłóẑił, wón rjekny:

„Budź ẑażenje, ty naju wocźom ẑwéćko, ty naju radoẑeſ!“

Na to ẑo ẑpěſchnje wobroćźi a wróćźi ẑo do atrija, ẑo by ẑahaćźił pohnuće, njeḍeſtojne Romjana a wójniſkeho nawjednika.

Pomponija dowjeḍże Lygiju do ẑpaniſkeje jiẑby, hdyẑ prózowajſche ẑo, holzu ẑmérowaćź, pokójcź a jej ẑunụźitoſće narećźeć. Sśkowa, kíž k njej rěcźachu, wujimachu ẖo jara dźiwnje w dowuje, hdyẑ ẖtojeſche w ẑuẖodnej ẑali hiſchcze Lavatrium a wećniſchćo, na kotremż Aulus Plautius ẑo ẑtarem waſchinju domjazym pſchiłoham ẑwérni wopraẃowaſche. Cźaẑ pruhowanja je naſtał, kowa prajeſche. Kéẑorowy dom je jama niẖórniſkowa, ẑtóſlniſtwa; tola ẑełéẋ cźiſty wuṅdże ẑ tuteje ẑtóſlniſkeje jamy, toho ẑaſkuẑbo je cźim wjeſcha. A na ẑhoẑo traje tole ẑiwjenje jenoẑ ẖołzemik, a bywa ẑ mortwych-ẑtaće ẑa rowom, hdyẑ niẑ wjaẑy. Nero, ale wécźna Mitloſcź ẑeſto wjeḍże w rukowaẑ, a ẖdyẑ méſto hołoſcźow knjeźi wécźne ẑradowanje a wécźne wyſłanje méſto ẑyſłow.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

S **Lubija.** Pola póstoweho hamta je 10. januara k. póstowy inspektor **Gustav Tröger** swój 40lětny službny jubilej zwjeznił. Sbožopřichajny přichiłk němskostatneho presidenta so jemu w kole swojich sobustawskich towarschow přchepoda. Tež wuprajichu so sastupnemu sastojnikej, kiž je so lěta 1902 w Lubiju, sbožopřichajcy knjesow němskostatneho póstowego ministra a presidenta wyschscheje póstoweje direktije psches swojeho póstowego přchedstejerja.

S **Rjeznjowčicy.** Sandženu njedželu 12. wulkeho rožka **wulmi tudomne serbske towarstwo „Zutrnja“**, kiž sjednorja šmerdnych Sserbow zhlje wokolinu do zpomožneho skutkowneho zwjka, k swojej porjadnej měsačnej schromadžisnje w „Kuježim hoiczenzu. S dypkom 3/4 hodź. wotewri přchedsyda, knjes žiwnoscjet Wrobl s Wbohowa, schromadžisnu, wutrobnje witajo wschich towarschow, wosobje pak knjesa župana Krjeczmarja a Budyschina, kiž bě přchecželnje přchednoschi přchisłubił. Spominasche na to na semrěte sastužbne hobustawny towarstwa, kowarskeho mischtra Bara a přchekurza Waltinga s Rjeznjowčicha. Přchitomni cželczichu jeju wopomnjesche s postanjenjom a s cžichim Wótczenaschom. Na to zimasche so hyzdom k. přchednoschecy słowa. Wona sawobnje króttk narys serbskich stawiznow wot 9. hacž do 1. lětstotka. Hdyž bě hižo tuton prěni dźěl přchednoschka jara sajimawy, tak pusasche druhi dźěl „Nasche serbske towarstwowe žiwjenje, dźensa a jutsje“ wosebje. W krótkich rajnych słowach spominasche na narodne posbudźenje w prěnjej sceležnje sandženeho lětstotka, na lapodacze petizije lěta 1849, požadajej wobschérne narodnostne prawa, wo jeje njewuspěchu pola knjezerstwa, ale wulkim wuspěchu narodneho skrucženja zyleho serbskeho luda. Sserbja sjednorjichu so we serbskich towarstwach, posbudźowazych, abo wobmostnych, literarne, jewjesche prenje płody a s wudaczom „Zutrje předa prěni kruty zakład hischcze pohnjlujesny, Sserbstwo, khěz „wosju nowinu. Posledni lětdźesatk sandženeho lětstotka jewjesche hižo pozadoju sjednorjenja towarstwow do krutcje organisazije. Lěto 1912 přchinjesze potom dołoženje Domowiny, hacž do 1914 horliwu skutkownosc njesapomnitelso sakoženja a spěchowarja serbskich towarstwow Franza Krala. Lěta 1914—18 polne bědnoscow, wuwjedźichu nowu narodnu bibliotheku a cžile towarstwne žiwnjenje. Tsecži dźěl přchednoschka „Nasch towarstwowy přchichod“ wyhowasche wschě dźensnjische aktuelne prascheńja, jewjesche jasnje natwar zyleho towarstwowego žiwjenja, wobhładachu sebi hobustawy njane pohladnizy wo „Wysokich Tatrach“, narodnych draschach naschich słowakskich přchecželow. Tuta posłanka by cžim sajimawischa, hdyž so wuzasni, so bě najwjetschi dźěl hobustawstwa kedźbliwje cžitał rozpiš puczowanja „Do Wysokich Tatrow“ we „Sserbskich nowinach“. Mnohe prascheńja wo tom so hischcze stajachu, na kotrež knjes župan Krjeczmar pa swojim jasnym a žortnym waschnju wotmolwi. Knježesche hacž do konza sbohna towarschnosc. Wěcželze pak by so sastužbny přchednoschka towarstwa, knjes Wrobl, jara jara wjeselił, hdy by smělc na swojich dalschich towarstwowych posjedženjach so teho radowacz, so tež wjesna młodźina dźěl bjerze na narodnym dźěle. Sserbski spěw, luba towarschnosc, jasni wutroby! Cželedła brudźi so młodźina w zuzastwje a nima sanc swojich serbskich starschich? Sdadź serbsku studowani, budźaju w Rjeznjowčidle a wokolinje, tež temu se swojej luboscžu a sceležniwym ertom dopomhaju! „Zutrnja“ dyrbi tež młodźinu do swojich radow přchijimacz. Mad to budże cžinicz a schtoż druhi jej dari, to tež serbske towarstwa dołonja, chze jej daricz swoju luboscž, radoscž a strowy postup w žiwjenju!

Z **Pančic.** Katolske towarstwo dźěłaćerjow wuhotowa njedźelu **swój 19. załoženski swjedżeń w našim** hosćencu. **Předsyda knjez Michał Piwarčk ze Stareje Cyhelnicy** powita přitomnych hosći a sobustawy nanajwutrobniso. Zwjeselace bě, zo běchu přitomni kk. zwjazkowy sekretar **Richter z Barlina, hrabja** Stolberg **z Brunowa, kaplan Hórnik z Khrósćic a** klóstrscy duchowni. Zwjazkowy sekretar Richter přečita dopis wot knjeza fararja Křižanka z Wotrowa, kotryž złoži swoje dołholětne zastojnstwo jako prezes w towarstwje dla khorowatosće a přeje zdobom dalšemu dźěłu Božo žohnowanje. Tohorunja poręča tež knjez **kaplan Hórnik** jako nowy prezes a přeješe zhromadne dźěło w towarstwje. Potom zarachu wubjernje dwaj žortnej dźiwadłowej kruchaj. W přestawy přednošowaše zwjazk. sekretar Richter wo socialnym žiwjenju. Na to zapiskachu hercy ke wjeselej rejcy. Swjedżeń so derje poradźi. Njech dźěła katolske towarstwo dźěłaćerjow k Božej česći a k swojemu spomoženju, to ręka w serbskim duchu.

S **Lubhoscza.** Nimo měry łahodna syma wschelake swěrjata wuwabja, kiž hewak w tej dobje hischcze we swojim stawje wotpocžuja. Tak poslednje dny w Lubhoždanskich hatach smijizu popadnychu, kiž bě so najserje tež mylicz dała s njewschědnje milym cžasom.

S **Hórsle.** Ssobotu je so tudyšce hajnistwo přchestorožiło a to do Wudworja w Jěčcžanach, kiž k Khjelisčanskemu knježemu dworej słuscha. Do stareje hajnikownje starscha swójba lacžehnje, kiž na so staraczej wo sadźišcžo. Je to tam krasne městno, wobdate se žiwym a cžornym lěsom, hdyž towarstwa cžasto swoje swjedżenje wotměwaju.

S **Hósnje.** W nozy 9. wulkeho rožka wudyri woheń we hrodźi wudowy Töpperowje w Kobjelskim młynje. Stót mózachu hischcze wukhowaczy, tola spali so wschitke syno na lubi. Nimo wjetsnje wohnjowoje wobory přchikhwata tež bobrowólna wohnjowa wobora s Lutow. Sstyn wobhedźeli je so přchi wuthowanju zkotu khětro wobliczko a ruzy wopalił. Jako přchicžinu maju hamožapalenje klanja. Schkodu sawěscženje jenož zdźała kryje.

S **Wjelcžeje.** W fabriku samy „Klara“ sniesbožu cžežzy zobotu bohladowar **Geist.** Nadeńdżechu jeho na jeho mětnje s rosrazenym kolenom, khětro smjeczenej hrudźu a złamanej ruku bjes wědomja. Snjesboženemu mějesche bohlad nad mechanisktim transportom mokreho wuhla. Najskerje je so zywam přchejara zbliził. Geista dowjesechu do khoromnje w Slym Komorowje.

S **Lutow.** Schtworik přchipołdnju we wsy k wohnjej spikachu. Palesche so hlanje w kótni jeneho khežkarja. Woheń borsy sbaschachu.

Se **Sleho Komorowa.** Na drohi k janje „Alle“ sawadźi wosobne awto wo schtom. Dwě knježnje, kiž we wosu hedźelachtej, buschtej sranjenej a dyrbjachu jej do khorownje dowjesecz. Awto so khětro wobschkodźi.

Se **Smogorjowa.** (Delnja Luižca.) Njedźelu wjecžor w 10 hodź. wudyri woheń w brožni ratarja Schneiberca. Spalichu so wschě hyna, dale ratarska maschina, pólny wós a kryty wós, nješchto mechow wumlócženeho žita a wjele gratu. Wobsedźeć bě sa cžaj wobnja pola swojeju starscheju w Lipjom. Dyrbjachu hakle ta nim pólacz. Pschi cžina wobnja hischcze inata njeje. Tuka so na sapalerstwo. Pschikhwatarjej bdlchtej woborje se Smogorjowa a Prjawoja. Wobsedźeć je jara schkodowal, dokelž njebě dosez dźensnjem. Njedźelu 12. wulkeho rožka schromadźi so pschi składnosczi schromadźizny serbskeho towarstwa „Sadrodka“ župa „Handrij Sejfert“. Wschitke towarstwa drje jastupjene njeběchu, ale tehodła pak so mnoho wobsamknu. Dotalny pschedsyda župy, knjez Hajsch, wotewri schromadźiznu a pokasa na wažnosć krutseje organisazije, sdobom tež wojerej, to su so lěta minyle a so ma so tak towarstwowe žiwjenje župy znowa wolicz, pokasa tež na to, so pschedbyhowanje wobrachuje trěwny zapiskowar a pokładnik dla rjadowanja župnych finanzow. Wólby pschedbydy wjedźesche dotalny 2. pschedbyda knjez Valtin z Wujerez. Dotalny 1. pschedbyda knjez Hajsch bu jenohłósnje sazo woleny. Sa 2. pschedbydu wuswoli so knjez Lorenz se Sstejopoho, sa sapisowarja wuswoli so jenohłósnje k. Mats Měrczin se Delnjeho Wujesda a sa pokładnika jenohłósnje knjes Jan Kaschpar s Wulkeho Cžiska. Wažne rosrjeczenje wuwi so hischcze dla „Sserbskeje Ludoweje Rady“. Knjez Hajsch rěczesche wo hospodarstwie stejnischczu nascheho luda. Wažne dźěło je so sapoczinało. Pschedbydstwo je krucze popostajene. Njech jeho aktiwnosć je tež žohnowana z Božim žohnowanjom, so by zyle towarstwowe žiwjenje w prnjej bohate płody pschinjesło „Bohu czesczi a Sserbam k wuzitku.“ Tuž sapschchinmy so do dźěła kóżdy jednoblivo, so by był zjay towarstwa zyły.

M. M.

Prěnja porjadna hlowna zhromadźizna župy „Handrij Zejfert“ we Delnim Wujezdźe.

Towarstwa prusteje Luižcy su drje do župy sjednoczene, ale hischcze hacž dotal pobrachowasche dobre a krute organisowanje. Někotre raty je so župa schromadźiła, kaž tež pschi posledninm sokolskim sjednjenju w Delnim Wujesdźe, hdyž mějesche so sakład położicz k župnym žiwjenjam. Njedźelu 12. wulkeho rožka schromadźi so pschi składnosczi schromadźizny serbskeho towarstwa „Sadrodka“ župa „Handrij Sejfert“. Wschitke towarstwa drje sastupjene njeběchu, ale tehodła pak so mnoho wobsamknu. Dotalny pschedbyda župy, knjez Hajsch, wotewri schromadźiznu a pokasa na wažnosć krutseje organisazije, sdobom tež wojerej, to su so lěta minyle a so ma so tak towarstwowe žiwjenje župy znowa wolicz, pokasa tež na to, so pschedbydstwo wobrachuje trěwny zapiskowar a pokładnik dla rjadowanja župnych finanzow. Wólby pschedbydy wjedźesche dotalny 2. pschedbyda knjez Valtin z Wujerez. Dotalny 1. pschedbyda knjez Hajsch bu jenohłósnje sazo woleny. Sa 2. pschedbydu wuswoli so knjez Lorenz se Sstejopoho, sa sapisowarja wuswoli so jenohłósnje k. Mats Měrczin se Delnjeho Wujesda a sa pokładnika jenohłósnje knjes Jan Kaschpar s Wulkeho Cžiska. Wažne rosrjeczenje wuwi so hischcze dla „Sserbskeje Ludoweje Rady“. Knjez Hajsch rěczesche wo hospodarstwie stejnischczu nascheho luda. Wažne dźěło je so sapoczinało. Pschedbydstwo je krucze popostajene. Njech jeho aktiwnosć je tež žohnowana z Božim žohnowanjom, so by zyle towarstwowe žiwjenje w prnjej bohate płody pschinjesło „Bohu czesczi a Sserbam k wuzitku.“ Tuž sapschchinmy so do dźěła kóżdy jednoblivo, so by był zjay towarstwa zyły.

M. M.

51. załoženski swjedżeń Jaschčanskeje Katolskeje Bjesady.

W. Jasenicy, 12. wulk. rožka 1930.

Njedźela po Trjoch kralach je historiska za tudomnu Bjesadu. Hižo lěta dołho zhromadźuje na tutym dnju swojich sobustawow a hosći k swjedżeńskej zabawje, kiž ma docžista narodny raz. Kaž Boha česeła w rodnej rěči, kotruž je Serbam daril, tak zawjesela so młodźi a stari w lubej maćerščinje, štož jich pozběhuje nad tamnych Serbow, kotříž we samsnym położenju swojich a druhich z cuzbarstwom syca. Tu so njepřeprošuje na „Stiftungsfest mit Theater, Ansprachen und feinem Ball“, kaž so w druhich kóncžinach serbskeho kraja, hdyž so tež katolscy Serbja skhadźuja a swoju maćernu rěč njecesča. W Jasenicy podawa so kruta serbska jědź: wita, hraje, spěwa, zabawja so w rodnej rěči. Tak su tu zwučeni a su narodni strażerjo w tutych hižo khětro naměšanych kóncžinach. Prosty lud přima so tu narodnych wotezkowa a ma so po wažnju swojich wótcow a nětčišich wjednikach.

Nabita *polna* žurla, **hosćo ze wšěch kóncžin a z po**wołanjow — to bě tak cyle po přeču předsydy — wězo tež sobustawow. Z posměwkowatym wobliczom witaše naš Pětr Nowak-Horjanski syły luda a spominajo na hodowny cas, wukliničachu jeho słowa do hodownych kěrlušow. Tež městopředsyda, knjez kubleř Just, zahorješe lud za zdźerženje wótcow wašnjow.

A potom tón „Dubičanski kowař“! Kaž by był wukonjeł tutych přeču a žadanjow. Najradšo by z pyrlu bił do wšeje njemorałnosče, njenaboznosče, njeserbskosče, njenarodnosče. Zo bychu skrě lětajo zničiłe wšěch tutych kažerjow na serbskej zemi! Tuta cinohra w tšoch jednanjach, přeserbšćena wot Jurja Kubšanskeho, pod kotrymž pseudonymom so khowa jedyn z najsprócniwišich ródnych dźěłaćerjow, zawostaji na připos̆luchařstwo najhłubši zaćišć, byrnjež hišće struchlu tragiku wšitcy njedospóznali. Kaž bychu nam prosći hrajerjo, kotříž z cełom a dušu so nurjachu do zmysła swojich rólow, powědali z prastarych nas zahubjacych časow, hdyž cuzbnicy čehnjechu přez słowjansko cžła a rubjachu wótcow zemju nam swjatu. Tola ně! Moderny cas wukupuje pola statoki a zaslepjeni honja za mamonom, za złotym ćelećom. Ale „Dubičanski kowař“, kotrehož bě autor, slawny cžeski pěsnjeř Swatopluk Čech, „Lešetinsky kovář“ pokřěli, a awstriske knježevstwo we swojim času dla swojich swobodnych, „revolucionarnych“ myslow zakazalo, nochce wo tym ničo wědzeć. Chce jenož z knjezom być na swojim, byrnjež mjeńše, snadniše bylo. Měł tola naš cas tajkich pyrlakow, kotříž bychu zabili wšu pjanku we našim ludze!

Dźiwajo na wjesne mocy su hrajerjo — běchu jich cyła črjóda — z wulkim dorozumjenjom cežki kruch předstajili. Z horliwym pomocnikom při zwučowanjach je jim był knjez stud. phil. Jurij Henčl z Kozaric, kiž je wjacore wječory swojich „prózdnin“ woprował za narodny skutk. Dźaknje spominachu Bjesadźenjo na njeho a dźak njech so jemu tež tu wupraji. W skutkach, nic w prózdnych słowach a frazach jewi so narodowc.

We swojej swjedżeńskej rěči nawjazowaše knjez farař Sewčik na struchle podawki w předstejacej hrě a šwikaše wšelake njepočinki mjez Serbami, kotrež skónčnje wjedu k moralnej a narodnej zahubje. Toho wšeho dyrbimy so wzdać, jeli chcemy dale wobstać jako lud. Naš čas je přejara materielnje zmyslny. Hrabańca za swětnymi wjeselemi a kubłami je skódna za jenotliwca kaž za cyły lud.

Zo by po khutnych myslčikach tež radosć k swojemu prawu přišła, zahra nam dźiwadłowy wotrjad Bjesady hišće wjeselohru „Kak Pětr lěkarí“ w jednym jednanju. Tu mózachu so ludźo do syteje wole nasmjeć, hižo hdyž Pětra a Marju na jewišću widźachu — typaj za hru kaž stworjenej. Z tutym wjeselym dozynkom namaka załoženski swjedżeń swój wukónc, wšešc spokojacy za sobustawow a hosći. A nětko séchuje zaso čas wšědneho dźěła w towarstwje, doniž přichodne lětko so wospjet docpěje cenith towarstwoweho žiwjenja.

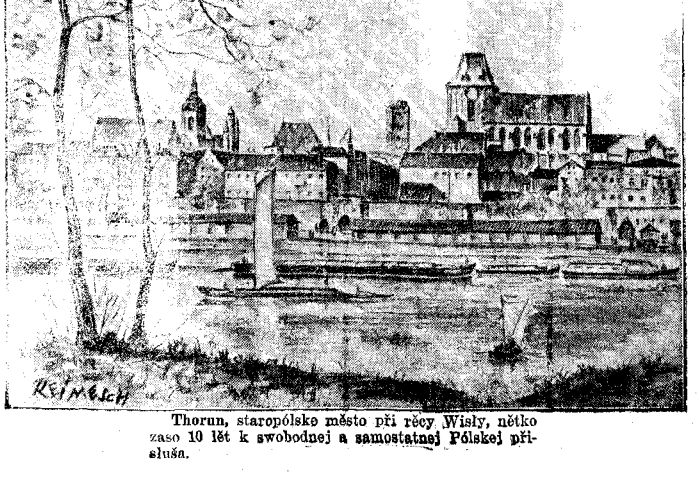

Thorun, staropólske město při rěcy Wisły, nětko zaso 10 lět k swobodnej a samostatnej Pólskej přisłuša.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart ● Brěžzynoy
Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Z Łužicy.

S **Korsynja.** Kaž wschudźe po zymym praju, tak hu też tule ludźo bjes dźěła. Hižo do hód bu so dźěło wobmjejowasche w tkajerni pschikrywoow a hadrjesćěcow a w pschedźěrnjach. Wot 20. wulkeho rózka budźe so jenoż hišchcze tři dny wob tydźeń dźěłacz. Nimo toho wschelake skupiny dźěłaćerjow so na wsele njedźel ſ dźěła wusamknu. Njeje wusamknjene, so so wulki dźěł dźěłaćerstwa szyła puschćzi.

* S **Hornjeje Wódrjenizy.** Sstrjedu dopołdnja sta so straschny pschipad w mechanisſej tkajerni firmy E. Döring. Tu běschtej so pschi parowej roli dwaj schrubikaj puschćzitej a cjišchćzom paru, tiž wustupowasche ſ puschćeneje roły je wschej mozu, bě so kruch kotoła wotkryło; na sbožo njesta so njesboža. Sa strjedu dyrbjesche so dźěło sastajić.

* S **Hornjeho Schunowa.** S woporom cjeżkeho hospodarſkeho położenja je so nětko też najstarscha mechanika kajerńa nałcheje wjsy staka. Firma Bjedrich Fabian mjódźi, wobsteješe Ernst Lehmann, je strjedu swoje płaczenja sastajił. — (Studny kónz bonu.) W Hornim Wulkim Schunowje sastajischa ratař w lěsu hornu wótſje žałoſtnjišćz. Kłódźeſche za tym a samowlada hornu, tiž wleczeſche ſ prědkownej nohu hischcze pałze. Kósćz bě rozbita, kóža rozdrěta a hischcze ſa jenu ſuchu žilu dźerżachu so pałze. Sawołany hajnik mori wutke swérżo.

* Se **Žitawy.** Swěſčeny a ſajaty bu wot tudyſcheje kriminalneje policije nadrósny rubježnik, kotrež běſche póndźelu wječor tudyſchej wobydlerzy ruczniu toſchu wutorhnył a ſ njej cźeknył. Je to tudyſchi hižo khłostany 21létny ſłužownik, kiž je bjes dźěła. Stubjenymi pjenjesami je paduch najprjedy do kinowa schoł a je potom ſhromadnje ſ tajiſcejlom we wſchelakich korczmach hejżował. Hdyž jeho ſajachu, mějeſche ledy hischcze dwě hriwnje.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje** ſa jutſiſchu ſtrjedu: Samrócźene, mile a macźate wjedro, też w Jendźelſiſej a połnóznej Europie.

---

* **W Drježdźanach** hu so póndźelu popołdnju na Moritzſiej dróży w thěji, w kotrejž je korczma bayerſkeho piwa, ſ wětrowym ſtorkom ſwiſle powalile a ſchłeſczanu ſtěnu nad korczmu pschedyhrile. Nekotre nětkle połzentnaſke kamjenje błiſko nekotrych hoſcji na ſemju padźechu a błido a ſtoły rozbichu. S hoſcji a poſłużobnikow njeje nichtó do njeſboża pſchiſchoł.

* **Njedźelu** je w Jendźelſkej ſatrachowny wětr ſakhadźał. W złym kraju ſu ſo wokna ſchłeczeli wutorkale, wuhnje ſo ſpowalale a ſtěchi ſo wotkryſe. Żeleſniżu hu ſo ſ powalenymi ſchtomami zawrjesle. W Remegata je wětr jenu hóſa ſ pſchiſtawneho mosta do morja ſtorżił. Hóſz je ſo tepił. Lódźnistwo je ſ wětrom cźeſko ſchłodowało. Parnej łódźi „Griffithej“ je ſo wjeſko ſłamało, wona ſo tohodla bjes pomocy po morju honi.

* **Jendźelſka admiralita** je wojſewita: Wleczaca parna łódź „Saint Henry“, kotraž bě ſkeleniſtej ſłużbje pſchidata, je ſo njedźelu wječor w 8 hodź. něhdźe 32 mil ſ wječorej wot Aſhanta potopiła. 20 muži wobſadki je ſo tepiło. Jedyn podoſtojnſker a ſchtyrjo mužoju ſu mohli wutkowacź.

* **Sstrjedźne a wječorne kraje Sjednoczenych ſtatow** pod zymnymi ſnjehowymi mjeczelemi cjetpja. Hacź dotal je ſo 75 ludźi naliczilo, kotrjž ſu w nich ſmjerc poczerpiłe. Też w Kaliforniſkej kruta ſyma kuježi.

* **Kaž** ſo ſ **Porta Louiſa** na kupje **Mauritius** powě, je ſo je ſchćeſ wojſobami wobžadzeny motorſki czołm, kotryž bě na łojenje żrawizow wujeł, ſ nałwalnej żołmu powrócził. Ludźo w czołmje ſpytachu ke krajej dobłuwacź. Żrawizy (Haifiſche) ſu pjeczoch ſ nich ſeſtrale.

Wojowanje ſ Madźarſkej.

W prajſchenju madźarſkich reparacijow, wo kotrychž ſu wežywuſtojni póndźelu dopołdnja dokładnje jednali, je ſo popołdnju połjedzenje ſtatow Małeje ententy ſ madźarſkimi wotpóſłanjami ſapoczało. Jeli ſo ſo k ſanemu dojednanju njeboźóndże, dyrbi ſo w połnym połjedzenju komiteja ſo rańſche reparacije jmjeſcź, ſo je praſchenje njerozſtrónene abo na kajke waſchnje by rozſtrańanje móżne było.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina

Se ſtutkowanjom wot 1. 1. 1930 płaczi ſa Budyſki mješczańſki twórwod mjeſne nadpy wuczejſe mjeſtneje cjadowniže (Ortsklaſſe 1), kajkeż ſu były we woſjewjenju ſaſkich wyſchſchich ſawěſczeńſkich hamtow wot 29. dezembra łońſcheho lěta — hlej „Staatszeitung cźo. 301“ a „Bautzener Nachrichten“ cźo. 302 — wosnamjenjene.

W Budyſchinje, 9. januara 1930.

Mješczańſka rada — ſawěſczeńſki hamt.

Sokołstwo, sport a hry.

Zlět Sokołstwa w Juhosłowjanskej.

Też po rozpuſčenju „Juhosłowjanskeho Sokołskeho zwjazka“ a po załoženju noweho „Sokołstwa juhoſłowjanskeho kralestwa“ wotmeje ſo wotmyſleny II. zlět juhoſłowjanskeho Sokołstwa w Beogradze kónc junija tutoho lěta. Dźělo za zlět njeje popřestało. Plany za zlěćišćo ſu hotowe. Tribuny budźa khětro wyſoke, zo by ſo nadobyło wjele měſtna za přihladowarjow. Zlěćišćo zmeje měſtno za 3500 zwučowacych a 40 000 přihladowarjow. Připrawjenje zlěćišća płaći nětkle 100 00 dinarow, wobhrodźenje pak 120 000 dinarow.

Statiſtika čěſkeho Sokołstwa.

W lěće 1929 roſcéſe čěſke Sokołstwo wo 3366 sobuſtawow. W 53 župach a 3118 jednotach je zjednoćene 248 812 muſkich (přiby 1920) a 97 498 žónſkich (přiby 1446), Sokołownjow je 780 (přiby 52) a lěčnych zwučowaniſćow 1393 (přiby 68). Hewak zwučuja jednoty w 780 ſwojich zwučowarnjach, 512 w ſulskich rumnoſcach, 1572 w hoſcencach a 149 we wſelakich měſtnoſcach. Nimo 1393 ſwojich zwučowaniſćach bě 265 nałatych a 617 požčenych, potajkim 2275 jednotow ma bižo lětnje zwučowaniſća.

Bólkopańca.

Pražſka „Sparta“ napřeco Mnichowej z dobyćerjom. Znate čěſke bólkopańſke muſtwo ze zjednoćeńſtwa „Sparta“ hraješe zańdźenu njedźelu napřeco Mnichowskemu muſtwu. Čěſke muſtwo zwosta ze 3:2 jako dobyćeŕ.

Wuherſka „Hungarija“ podleża w Stuttgarće ze 3:2. Po tym, zo bě wuherſke muſtwo w Němskej někotre dobyća zapiſać mohło, podleża wono zańdźenu póndźelu w jenej hrě napřeco bólkopańſkemu zjednoćeńſtwu w Stuttgarće z 3:2. Přitomnych bě něhdźe 12 000 přihladowarjow.

Pražſka „Slavija“ podleża w Barcelonje napřeco tamniſemu bólkopańſkemu zjednoćeńſtwu z 6:3. We prěnjej połojcy bě „Slavija“ při ſtojniſću 2:1 ze wjednistwom.

*

Kaž ſo z Beograda powěźi, je njedawno wójnſki minister nowe postajenja za sobuſtawy ſtatneho Sokoła wudał. Po nimi ſo tomu, kiž je pjeć lět ze sobuſtawom Sokoła, tři měſacy wojerſkeje ſłużby ſpuſći. Dale poſkići ſo Sokołam lěpſina při powyšenju a we přizwolenju dowolenicy za wobdźělenje při ſokolſkich zlětach. Wſitke tute lěpſiny dóſtanu też ći, kotřiž ſu byli znajmjeńſa tři lěta ze sobuſtawom jeneje ze nětko rozpuſčenych narodnych čěłozwučowańſkich organizacijow.

Towarſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. Spěwarjo a spěwarki „Nadźije“ a też wſitcy druzy Budyſcy ſo na **wutoru 14. 1.** do **spěwneje pruhi** za „Ptači kwas“ přeproſuja. Hłowna pruha je njedźelu 19. 1. popołdnju w 3 hodź. w **Hornjej Hórcy.** To je za wſěch ſpěwarjow a spěwarki tajki dawno wočakowany a witany mały wulět.

Budyšin. Sokolki zwučuja ſrjedu ½9 hodźin w Serbſkim Domje.

Haſlow. Jednota Sokoł ma přichodny ſtwórtk **wječor** we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu. Kóždy ſobuſtaw ma přińć.

Lichań. „Zernička“ spěwa ſrjedu wječor ½8 hodźin pola Rudolfec.

Pančicy. „Lipa Serbſka“ ma přichodny pjatk 17. wulkeho rózka wječor ½8 hodźin ważnu zhromadźiznu we Wotrowje pola Šołćic a po njej ſpěwanje. Wočakuja ſo wſitke sobuſtawy, też pasivni.

Předsydſtwo.

Pančicy. Jednota Sokoł ma kóždu **wutoru** wječor we 8 hodź. zwučowanje, nie wjacy ſtwórtk. Swjedźi je blizko.

Načolnik.

Pančicy. Jednota Sokoł ma 16. mal. rózka swój swjedźeń w Pančicach. Wſitcy Serbow nanajwutrobniſo přeproſuje

předsydſtwo.

Serbſka tow. skupina „Hrodźišćo“ ma přichodnu ſobotu 18. wulk. rózka t. l. wječor z dypkom w 7 hodź. pola Symankec w Njechornju wurjadnu zhromadźiznu. Jednać budże ſo wo wobdźělenju na župnym ſwjedźenju 23. 2. 30 w Drježdźanach a dla jězby tam a wróćo. Stóž ma myſle ſobu jěć, ma we zhromadźiznje a pak najpozdźiſo do 10. februara 3,50 hr. zapłaćić. Prosy ſo naležnje, zo cheyło kóżdo ſkupinje přiſłuſace towarſtwo zaſtupcow na zhromadźiznu póſłać. Tuž ſo bohaty wopyt wočakuje. Wſo dalše ſo w zhromadźiznje wozjewi.

Předsydſtwo ſerb. tow. ſkupiny „Hrodźišćo.“

Serbske tow. „Nadźija“ w Budyšinje

10 jubilejny płaći kwas

Srjedu 22. januara 1930 ſwjećimy w ſalomaj „Króny“ w Budyšinje

Spěwy • Khóry • Sola • Krasne ſerbſke dźiwadło
Nowe narodne reje

Sobuſkutkuja: Spěwny khór „Nadźije“ a „Łužicy“, knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc z Drježdźan a znamjenite ſolistiſke mocy
Přeproſujemy nanajwutrobniſo wſěch Serbow na tutón ſtaroznaty, krasny a tón raz wosebje wuznamny ſwjedźeń
Pokładnju wotewrimy wječor ½7 hodź. Započatk ½8 hodź.

Serbske tow. „Nadźija“ w Budyšinje

Syru wołmu
kupuje po najwyšších Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Jan Petřkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khrósće
Wulki wubjerk **gardinow.**
3-dźělne wokna wot 3,50 hr. Bjane nazymske a zymske **wobleki.**
Strykowaske wobleki za žony a dźěći.
Klubowe lacy za muže a hólcy atd.

Dospołne wupředawanje
Walter Noebel
w Budyšinje na Bohatej hasy 14
Dalše zniżenje płaćiznow!
20% na wulke dźělby nowocźaſneje drasty za žony, a dźěći. Wobleki za bal, k ſerwěrowanju a do domu. Tkaninowe wobleki, ſtrykowane wobleki, Seppl-kholowy, jenotliwe tkaninowe kholowy, lacy, pulowry a. t. d.
33⅓% na wſě žonjace kłobuki, dźěćace kłobuki, čapki a. t. d.
50% na płóſliwe wobleki, na kholowčki k hrajkanju a na płóſliwe kholowy.

Předzenak
je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudebjeny. Přinjese wosebje wjele wobrazow z našeho ſtareho Budyšina. Njech ſebi jón kóždy za 60 pj. w Smolerjec knihańi w Serbſkim Domje wobſtara.

Vogtl. gardiny
ſtory, rolleaux, voilowe a muſlinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawſk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Trjebany **dźěćacy wóz** je na předań w Budyšinje na Drjewowych wikach 5,1 na lěwo.

Wyſokoſmjetna **kruwa** je na předań w Koblicach 3

Proſu čisło
2687
jeli maće mały nawěſtk do „Serbſkich Nowin.“

Pytam ſłužbu do ratafſtwa
Zhonić w Serb. Now.

Nowy „ludowy měšany“ khofej
¼ punta po 70 pj.
jenož pola
Herm. Klemma
naſlědn.
na Kamjentnej h. 27

Nawěſtki w Serb. Now. maja wulki wuſpěch

Weidlichec pjelśinowy dom w Halštrowje.

Wot 15. januara

20 procentow
zniżenje płaćizny na wſě pjelśinowe wobſadki.

Proſu, *wobhladajće ſobuſtawſke płaćizny za* pjelśinowe wobſadki.

Prawy bobr hač dotal 520.—, 428.— hr. nětk 416.—, 343.— hr.
Prawy ſkunks hač dotal 286.—, 245.—, 230.— hr. nětk 231.—, 196.—, 184.— hr.
Barbjeny ſkunks hač dotal 160.— hr. nětk 128.— hr.
Oppoſſum hač dotal 155.— hr. nětk 124.— hr.
Najwjetši wubjerk
pjelśinowych kornarjow a pjelśinoweho podšića za mužow

Njeſkomdźće tute nimoměry přijomno poſkićenje.
Wobhladajće ſebi mój ſkład pola **knjeni Hocynej w Budyšinje** na Cyrkwinſkim naměſće. Knjeni Hocyna předawje po ſamſnych płaćiznach.

Hokcc korčma w Budyšinje
Srjedu 15. januara

ſwinjorězanje
Dopołdnja w 9 hodź.
połšik, hejdušne a jatrowu kołbasu
Přeſelnje přeproſujetej **Michał Hoka a mandźelſka**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca mězačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smoler jec knihličišćerńja, rjad 22, w. rub. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 12 — Budyšin — Srjedu, 15. januara 1930 — Bautzen — Ročnik 89

Haagske jednanja před skónčenjom.

Němske knježerstwo a Schacht.

List dr. Schachta na amerikańskeho bankiera Reynalda, w kotrymž dr. Schacht spóźli, so žo němskostatna banka z kapitalom pśichi banzy za internazionalne płaćenja njewobdźeli, je zastupjerjam wulkich statow hižo dźěšći cząs znaty. Hdyž bě žo pondźelu list w poslednjenju organisazijskeho wuběrka cźitał, belgiski ministeriski president Jaspar němskeju ministrowi Curtiosa a Moldenhauera namołwi, so byschtaj žo se zastupjerjemi wěricelskich statow wo połoženju wuprajiłoj. Prjedy toho bě

polne poslednjenje němskich wotpółłanzow, pśichi kotrymž žo też dr. Schacht wobdźěli.

Wono bě jara źiwe. Minister Curtius žo presidenta němskostatneje banki praschesche, hacź pśichi swojim rozsudźenju wostanje, na cźož dr. Schacht wotmołwi, so jemu njeje możno žłubicź, so budźe němskostatna banka pśichi wutworjenju kapitala banki za internazionalne płaćenja žobu skutkowacź. Ministraj žo prózowaschtaj, dr. Schachta se jeho stejiscźa wotwjesć a jeho na zwoje wobcźežne połoženje kedźbliweho cźinitschaj. Njedaschtaj jemu dwěłowacź na tym, kak khutne je połoženje a pokasaschtaj na to, so we wokomiku, hdyž pśiched njepscźeśelom steja, žo rozdrěwk mjes němskim knježerstwom a němskostatnej banku njejmě bóle pohlubicź a rozscherićź, hacź hižo bjes toho je. Dr. Curtius wołoženje wótrowa na to pokasa, so president němskostatneje banki nima prawo, žo do politiskich rozsudźenjow měscheź. **Politika je jenicźka wěc němskeho knježerstwa a němskeho presidenta.**

Dr. Schacht njedźiwajcy wšěch dopokazow pśichi swojim rozsudźenju wosta.

Na to žo możnosć rosponinasche, hacź bychu žo město němskostatneje banki druhe němske banki za wobdźelenje pśichi banzy za internazionalne płaćenja dobyć dale. Dr. Schacht tomu pśichiłožowasche a žłubi, so chże pśichi tym aktiwnje pomhacź, a so němskostatna banka wjcźe pśichiłuschnosće a dźěła, kotrejž žo Youngowym planom na noty wudawaze banki pśichenjeju, dopjelni, hdy bychu druhe banki žo z kapitalom pśichi internazionalnej banzy wobdźelike.

Morat a Tardieu prećiwo dr. Schachtej.

Parišćemu „Matinej" žo z Haaga powě, so je zastupjazy gouverneur Franzowskeje banki, Morat, we wcźerawšnim poslednjenju organisazijskeho wuběrka za banku internazionalneho płaćenja presidentej němskostatneje banki dr. Schachtej śledowaze rjekł: Wjele njedźel dołho žmy mjes sobu w Baden-Badenu jednali, po wobcźežnych debattach žmy wschě dypki dojednali. My žami seźe dospołnje a bjes wobmjeńowanja pśichłožowali a nětko dla njewospśijomnych pśicźinow swój nahlad pśichemnicźe.

Ministerski pśichedsyda Tardieu je wo podawku śledowaze rjekł: Njepśichipuscźimy, so žo z dźiwanjom jeneho **bankowego** direktora dźěło 19 knježerstwow skepsa, kotrejž žu shromadźene, so bychu žwětej měr pśichinjeśe.

Dojednanje z presidentom němskostatneje banki.

Němski ministerski kabinett je žo wutoru z jednanjemi Haagskeje konferenzy saběrał a siejiscźu němskich wotpółłanzow pśichłožowak. W pśichesenosći z presidentom **němskostatneje** banki je žo němske knježerstwo němske kreditne towarstwo a pruski statnu banku wopraschało, hacź bychu hač ha hacź na dalsche pśichi zakoženju banki za wurunanje internazionalnych płaćenjow wobdźělił. Banzy stej k tomu swólniwej byłej. Dla nusnych jednanjow staj wutoru wjecźor direktor Ritscher a president Schröder do Haaga wotpućowałoj.

Dale je žo němski kabinett z praschenjom powjetschenja zła na pscheńcu a rožku saběrał a je k tomu pśichitokowak, so žo z płaćiwoscźu wot 20. januara rožkowe žo na 9 hrivnow a pscheńcne žo na 9½ hriwny za dwójny zentnar powjetschi.

Prawa presidenta němskostatneje banki chcedźa zamjezowacź.

Němscy wotpółłanzy na Haagskej konferenzy žu pjecza w pśichesjenosći z němskim kanzlerom hižo wobsamknyli, namjetowacź, so by žo nowy zakoń wo němskostatnej banzy pscheměnił, a to w smyśle, **so bychu prawa presidenta němskostatneje banki wobmjezowale,** wołoženje, so bychu jeho mohli wotpadnyźicź.

Sa tónle namjet by žo snadź też zentrumska strona była, kotraž je k Haagskej reparazijskej politiki hač dotal mało dowěrjenja měła, nětkole pak sa němske knježerstwo pscheco Schachtej wustupuje. Hłowny zentrumski organ „Germania" praji, so by, hdy bychu druhe banki na město němskostatneje banki stupiłe, to jenoź nusowe rosrišanje było, kotrejž njeby dołho trało. Němska sjawnosći njemóże dale wobstejnjosće snjesecź, pśichi kotrychž jena statna móz pscheco druhej statnej mozy dźěła.

Praschenje budźe so dyrbjecź rozsudźicź, hacź knježerstwo němskeje wjelschiny abo president němskostatneje banki rozsudźa.

Jeli so je dr. Schacht spratwnje pscheswědcźeny, so je Dawesowy plan lepschi dyli Youngowy plan, potom dyrbi to sjawnje rjeź.

Sakski sejm.

W sakskim sejmje je žo wutoru popołdnju wo namjetomaj na wuprajenje njedowěrjenja pscheco wschitkim ministram a dźełowemu a spomožeńskowemu ministrej wothłosowało. Sa namjetaj njeje žo wušławnje pschedpitana absolutna wjetschina wschitkich sapółłanzow swjeda. Wonaj mataj žo tohodła jako wotpokazanaj wobhladowacź. Njedźiwajcy tohole wothłosowanja je žo dźełowy minister Eisner rozsudźił, wróco stupicź, dokelž wschě **knježerstwowe** strony k njemu dowěrjenje nimaju.

W śledowazej debacze je justizny minister Richter se porokami sapółłanza Liebmanna saběrasche, so je **pscheslupnizy pozeźiwosće mjes sakskimi polizajskimi offizěrami dale cźerpja.** Minister žam měni, so maju polizajscy offizěrojo też swonka słužby žu pschistojnjoseje a pózcźiwosće dźerzećz, tola jako minister njeje žo žmeł dacź wotdźerzeć, też na sastojnikow, kotśi žu shrěchili, prawdosć nałožeć, kotruž sakłuźeja. Tohodła je žo měra winy w łóžbym padze pruhowała. Kak dałoko žu žo pjecźom Drjezdźańskim offizěram khłostajonne cźiny porokowałe, je žo pscheco žiwo nim najprjódy thłostański proźeš pschewjedł. Jenož we jednym padze, hdyž je žo bjespotrocźne wo pschestupjenju pózcźiwosće jednało, je ministerstwo wobsamkło, winika je słužoby puscźicźeć. W druhich padach je statne rěcźnistwo proźeš sastajiło, a na to je žo dizjiplinarne jednanje sawjedło. Tu je žo wuwudźiło, so ma žo jedyn winik je słužby puscźicźeć, druhi žo f naźwarjenjom a f najwjetschej dowolenej pjenjeżnej pokutu pokhłostacź a tśeśi žo nawarjeć.

*

Na to žo wo pschedkosły jednasche, kotraž nacźiśe sakonja **wo nakhwilnym wotwjasanju płaćenjow na zyrkwi,** mjenujcy na evangelsko-lutherisku krajnu zyrkej w Sakskej a romisko-katholisku zyrkej w Miśnjanskim **biskopstwje** nastupa.

Sakonjowy nacźiśe sa rěcźenja pschipósnatwa, kotrejž žu žo njes statom a zyrkwjomaj wobsamkle. Po nich stat k wotwjasanju płaćenjow evangelskej zyrkwi létnu pjenjeżnu rentu wo 6 640 000 hrivnow a pódła toho jako jenokrótcźne sarunanje 2 milijonaj płaćći. Renta je pschi wěcźnych wuměnjenjach pscheměniwa. Katholika zyrkej dyrbi létnu rentu wo 63 000 hriwnow a 10 000 hr. jako pjenjeżne wurunanje dostawacź.

S wuradźenjom tuleje pschedłoži žo wuradźenje wo nacźiśu sakonja wo sjawno-prawnych naboźinskich towarstwach swjasa. Po tymle sakonju ma stat pokhwalitelskowe dohladowarske prawo nad naboźinskimi towarstwami.

Ministerski president **dr. Bünger** wuradźenje sawjedże. Njedźiwajcy hubjeneho finanzneho połoženja je žo knježerstwo rozsudźiło, pschedłohu sapodacź. Stat je zyrkwi dołżny, so ju na žamźnej nošy stajі, so by žo mohła žamostatnje dale rozwicź a swoje wobcźežne nadawki dopjelnicź. Na druhej stronje ma stat sa wěśte, so móże swoje nadawki dopjelnjejo na rozumite hobudźełko zyrkwje licźicź.

Sozialdemokrat **Neu** praji, so je pschedłoha we wotwjasanju jara njedospołna. Po prawom by žo dyrbjało wot knježerstwa nowa pschedłoha žadacź. Zydkwi žo nimo měry wulkе sumy pśichipokasaju, kotrejž su pornjo pośledznjemu hospodarśtwu planej wo 1 milijon wjetsche. Sozialdemokratiska frakcija pschedłohu wotpokasuje. Też pschedłoha wo naboźinskich towarstwach njehodźi so pschijećz, jeli so žo njeporadźi, jej zyrkwinjsti duch wlacź.

Dr. Hackmann z němskeje ludoweje strony žebi pśicheje, so by žo jednanje bórzy z wotthyknjenemu tónzej dowjedło. Jeho frakcija pschedłohu pschihłožuje. Žadacź maju žo jenotne postajenja wo wustupjenju z zyrkwje w zyłej Němskej. Sakonjowy nacźiśe nima žo jako konkordat wobhladacź. Stat ma wulku samolwitosć, po 90 prozentach evangelskemu sa[illegible] ludej, to dacź, na cźož ma po němskej wustawje prawo.

Kommunistiske wudawanja.

Barlinska „Cźerwjena Khorhoj" je wutoru k žwojim prjedawschim senzazijskim powěsćam wo posdaćnej spjecźenzy na fischźaku „Emden" nowe wudawanja pschinjeła, w kotrychž žo praji, so je žo na fischźaku „Emden" na domojeśbje sbórka za domjazu khorhoj wotewrita, kaž je to pschi tódzej mórskej jeźbje waschnje. Tón króć pak z matrosow nichtó njeje ani pjenjeźka za to dał. Město domjazeje khorhoje je nad zyłej tódźu kuloch nusnikoweje papjery smahował. Dale „Cźerwjena Khorhoj" wudawa, so žu na bitwiske tódźi „Hessen" [illegible] matrosow z němskeho wójnskeho tśěšća [illegible] dokelž su žebi swěrili, žebi mjes sobu wo pschi[illegible] służbnych wobstejnosćach we wójnskim tódźinje pschedacź.

*

Němske knježerstwo je wo podawkach w němskim wójnskim tódźinje, **w** „Cźerwjenej Khorhoji" wocźišćanych, rosjašnjenje podało. Pjećz matrosow je wschelakich tódźow, mjez jenoź z bitwiske łódźe „Hessen", žu f wójnskeho tódźinstwa puschcźili, dokelž žu f kommunistiskimi agitatorami wobkhadźeli. Tuzi matrosoju žu němscі stat na zarunanje schkody wobkorźili. Podawki na khćižaku „Emden" je „Cźerwjena Khorhoj" prawje wopišała, a bohužel žo powěsć potwjerdźa, so žu někotři matrosojo woprawdźe dołhu schlebjerdu nusnikoweje papjery wupowěźnyli. Tola tej ćełe podawk žo runje kaž wupowěźnjenje cźerwjeneho schanka jako pryśl hłupych hólzow wobhladanje, kotryž žo z powschitkownego popuscźenja dźiśiplinу wukožuje, kaž je to w tropiskich wodach waschnje. Mjerjatosć mjes matrosami je pjeza f toho nastała, so žu žo dyrbjałe za kupjenje tak mjenowaneje domjazeje khorhoje pschinoschki wot mjdy wotcźahowacź. Tomu pak njeje tak było, wjele bóle je žo tale khorhoj f wunoschkow tódźineje kantiny kupiła.

Dołh Amana Ullaha w Němskej.

Afghanski nětkuschi kral Aman Ullah je, hdyž je we Němskej pscheběwał, twory sa nětołre miliony hriwnow nakupił. Němske kreditne towarstwo je jemu kredit we wyšokosći tychle sumow pschijmołko. Kaž žu Barlinske nowiny shonike, je nowe afghanske knježerstwo zdźěliło, so twory pschewośmje a dołh zapłacźi.

Kral Alexander za njerozdźělnosć Juhosłowjanskeje.

Juhosłowjanski kral je rozdźělenje Juhosłowjanskeje na Sserbiju, Khorwatiju a Sslowinsku wotstronił. Też je wón mjeno „Kralestwo Sserbow, Khorwatow a Sslowinzow" wotstronił a jenotne mjeno „Kralestwo Juhosłowjanska" zawjedł. Zdyły stat je wón potom na jenotliwe župy, banowiny mjenowane, rozsdźelił. Kral Alexander je psched někotrymi dnjemi w zwjedźeńskim khyschenju deputatow ji Drinskeje, Drawskeje a Dunajskeje banowiny pschijał. S tym je žo hidanje stónćiło, kotrejž bě po nastorku Sagrjebskeje měšćanskeje rady nastało, so by žo kralej hołdowało. Jako prěni krala měšćanoscа města Sserajewa, Mutawelicź, postrowi. Dźałowańcy je jemu ja jeho wukazy, f kotrymiž žu žo zedźenja za sjednoćenjom juhosłowjanskeho stata dopjelnile. Měšćanoscа města Lublanje, Puz, wo dołhim wojowanju Sslowinzow powědasche, so bychu žo se Sserbami a Khorwatami sjednoćili, a praji, so je žo tutón jich ideal z kralom Alexandrom dopjelnił. Měšćanoscа města Nowego Sada, Borata, w mjenju Dunajskeje banowiny praji, so žu jejni wobydlerjo kralej hłuboko dźakowni za jeho dźełо. Kral žo sastupowarjam wšěch tśoch banowinow dźakowasche, a praji, so budźe žo prózowacź, so bychu žo nusne wumjenjenja za hospodarske a duchowne rozwicźe wobydlerstwa zaradźiłe. „W pschichodźe — praji — njebudźe hižo žadnych mjezow a žanych zwadow, ani Dunaj ani Sawa ani Drina naš njerozdźěla; pschetož swjasani žmy se sajimami swojeho ludа, swjasani žmy f narodnym duchom w njerozdźělnej Juhosłowjanskej, kotruž nichtó njerostorha."

Politiski attentat w Turkowskej.

W Stambulu (Konstantinoplu) **žo na** wjele samójzeho sapółłanza knježerstwoweje strony, Hakkia Tarika, revolwerowy attentat stućі. Sapółłanz žo we wobliczu trjeli. Nadpadnika žu sajeli. Pschicźina attentata njeje znata.

Polliska wjeciwosć w Bolharske.

Pondżelu wjeczor je žo w Sofiji na zhromadžizni, kotruž bichu jenaž Mezedonzy wopytali, politiski attentat zhubili. Hdyž bě jedyn zastojnik Sofijiskeje měšczańskeje gmejny ličbna do zhromadžizny zastupił a so pohybowył, **žo tjo muzioo nawalichu a z revolwra do njeho ztrěskchu.** Zastojnik so z pjeć kulkami do hlowy, trjeći a morwy na zemju padże.

Morderjo zjednychu, tola druzy holeco běchu jich sejmali. Tohodla móže so z tym liczić, so jich zmanja.

Wjedojta žolma z Ameriki do Europy čehnje.

Mjes tym so je pola naš w hrjedžnej Europje zymna brje wětrata, ale pschi tym mila, w południowej Ameriky tež ličba žurowa zyma tschěsta. Lodowe wětry a mjeczele tam wija, kotrež hižo 75 cźłowjeskich žiwjenjow zadale, a za ... a ruzy zwohbale. We wjele krajach ... stałow je žo wobthad zyle pschetorhnył, ... ch Mountains, hdžež zyma do 30 stup. ... jese zyła žaneje nadžije wjazy, so by ... d należnym wobnowił. Wjetschina wunrtczeho ... njenjom je žo z krótkeho wjeczora powěta, hdžež je lodojtych wětrow dla zyła njemóžna, w prózdnych ruminach pschebywacź.

Symna žolma žo tež do wjeczorneje Europy bliži. We wjele schpanjiskich krajach a měšach, ... bje we Valencii, Cordobje, Ciudad Reale a Valadolidu je njedżelu hromada śnežha naschła. W Madridze je khły dżeń knježł schot. Tež i Chiny powěsće pschikhadżeja, so tam tschěsta zyma knježi.

Pod prohibizijskim salonjom.

W Sjednoczenych statach południzneje Ameriki je za dżesać sandżenych lět 30 000 ludži na sandżenjesnje z alkoholom wumrěło. Tule nastrožazu liczbu statistiski birow wosjewja a k tomu pschipomni, so je so konzertlikowjeż dla pschebywineho wuzimanja alkohola wot 2,7 procenta w lěcze 1920 na 4 procenty pa 100 000 wobydlerjach we lěcze 1929 stupika.

Serbow.

W Budyschinje, 15. januara 1930.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor we 7 hodź. barometer 747, hygrometer +1, thermometer we dnjo +7. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +3, thermometer w nozy +4. Wuhladuje na pscheměnjaze wjedro. Pschezo hitschcze nje móžno prajicź, so šměmy so borzy někajkeho pscheměnjenja wjedra nadžijeja. Wytschina zchcze so pschezo hitschcze wot Azorskich kupo.o, pschez polouschu a hrjedżnu Europu hacź do rauschcze. Cyorke wěkry s pokonja bjes saoźkwka k nam duja. Tohodla mamy pomérnje jara mily zźaš. We polnozy bjes pjatokrotnjenje nižiny nimo zźahaja. Mily nas wjedra žo z tym hitschcze bole skruczuje, hdyž tute nižiny pschihladuwsche symnych wětrow z południzych lodowych morjow sadźewaja. Jutrje zhadża hitónczko 8,06 hodź. a khowa so 4,15 hodź. Mihacź schadża 6,21 hodź. a khowa so dop. 9,30 hodź.

— **Dla należnosće sastajenja Budyšeje šuknjenje** so wutoru znowa jednasche. Jednanje nawjedowasche wyschi knjezeŕstwowy pschewyšowy rada k. Brueckler. Mějšto bě sastupjene z knjesom wyschim měšczańskim Niedneram a „Togu“ wobsedžerku šuknjenje, sastupowasche technisti generalny direktor knjes Quek. Dokelž so rozsudźenje „Togi“ pscheměnicź njedodži, płacźi najprjedy postajeny cźaš za sastajenje dźełarjowe, kiž traje do 17. wulkeho rózła. Tola so hitschcze nadźijeja, so z wobežitym jednanjom knjesa wyschiceho měšczańskiho Niednera je sastupjerjom „Togi“ so dozpěje, so šuknjenja tola hitschcze sasso sapoczenje dźełacź.

— **Radnistwa.** Potradnjenj bu 13. 1. 30 w cźasu wot wjeczor we 8 hodź. hacź po połnozy na tudyschej Sazjetistej hasy z jenoho wosoboweho automobila se šwětłomjetaka nitkowy pjerschčenj se schlekiza a dwěmaj žeľmjetaka nitkowy pjerschčenjoma

wje lečl. Kaž je znate, zarjaduje kurzus „Powołański zwjazk němskich skatarjow“ a je za wobdźělnikow cyle darmo. Zahaji so z přednoškom wo powšitkownym prawje a jeho historiskim wuwiću, jeho wobsahu a druźinow. Prawo njebě wšudźe jenajke. Tohodla rěči so w starej dobje wo romskim a němskim prawje. A wšelacy knjezykojo zašłych časow činjachu sej prawo, kotrež jim njeprišłušeše. Dale budže so přednošować wo moralcy, němskej wustawje a to wosebje wo tamnych artiklach, kotrež so hóle z powolanskimi prašenjemi zaběraja kaž artikel 7, 13, 118, 157 a 159. W dalšim budže so jednać wo zakonjach wobkhodnych radow, wo sudnistwa za přemysło a družstwo a druhim. Póndźelu, na swjedźenju swj. Bosćijana, kiž so we wšelakich nawječornych wosadach jako swjaty dźeń swječi, budže kurzus pokračować a to popołdnju wot 3 hodźin. Budže so wo dalších wažnych należnosćach za powołanje a wědu rěčeć. Zarjadnistwo wězo wočakuje, zo so prawje wjele zajimcow na nim wobdźěla. Kurzus nawjeduje Budyski sekretariat zwjazka. Njech je spomožny za naše serbsko dźěłaćerstwo.

Z Worklec. Zašła sobotu 11. wulk. rózka zeńdźechu so načolnicy a městonačolnicy nawječorneho zwučowanskeho wokrjesa Sokoła w Nowakec hosćenc., zo bychu wo sokolskim dźěle w tutym lěće wuradźowali. We 8 hodź. wotewri wokrjesny načolnik br. Šołta-Njebjelčanski posedeźnje a powita zastupjerjow jednotow (1 jednota njebě zastupjena), wozjewi program jednanja. Namjetowaše nowe prostne zwučowanje za wokrjes. Načolnicy a městonačolnicy maju je sobi přiswojić a je potom w jednotach wučić. Ma so zarjadować kurzus ćělowučowanskeje terminologije. We wokrjesu maja so wosebite wotrjady za narjadowe zwučowanje tworić. Rěčeše so hišće wo pěstowanju lohkeje athletiki a wo sokolskich wulětach po Łužicy. Wokrjesny načolnik namołwi, zo by so młoda Haslowska jednota też wosobje podpjerała. Nadźija so, zo tuta so přizamknje nawječornemu wokrjesej. Rěčeše so też wo tym, zo při wuhotowanju swjedźenjow njeby so přejara dźiwało na materielny dobytk. To Sokoł njesmě sóčiłować přikład někotrych druhich serbskich towarstwow nałeše wokoliny. Sokoł njech dale dźěła z lubosće za naš serbski lud z heslom: „Skrućmy so za narod a wótčinu!“

S **Khrósćicy.** Sa Khrósćansku gmejnu so knjes podomski rěrnik Jurij Opitz z Worklec jako pschebiadować mjasa postaji.

S **Wojerez.** Sšwinjaze wiki so sobotu njewotmóchu, dokelž běchu pohrownu swješćili pola kłotu ratarjow Pawlika we Wojerezach, Rajchelta w Kulowje a Sźroki we Nydeji. Sčtone wiiši we Wojerezach a Kulowje so wotmóchu njeńmědźa.

S **Wukrancźiz.** Njedźelu po Božej słužbje so tu luterzy wobadni sešadźechu, so bychu sej nowe zyrkwinske pschedstejićerstwo wuswolili. Sa Wukrancźizy wolachu Mokła Cźěžłu (Zimmermann), Jana Wjeńku starschebo a Roberta Rychtarja, za Suborniu Jana Herczíka (Herzog); za Dubo Awgusta Schubu. Woleni so jenu z pschikhodnych njedźel sapokasaju.

S **Sósnizy.** Njedźelu popołdnju sčeše we Horschowje pschi hrajkanju 14-létny M. Mersiońskí so schmrčźinje na schłom. So by wuczeknił towarschom, kiž za nim lčechu, skočí na druhi schłom, a z njeho na tśi. Tón pak bě pschesłabły, tak so so słama. Wón padże dele a słama sej nadkoleno. Dowjedechu jeho do khorownje w Niśkej.

Němskostatny zwjazk nčuwskich wójnskich wobskodźenych a wójnskich zowostajenych.

Budyska městna skupina němskostatneho zwjazka němskich wójnskich wobschkodźenych a wójnskich zawostajenych zaj. tow. wotmě zašchły pjatk w restawraziji „Mnichowski Dwór“ swoju měsačnu shromadźiznu. Pod dypkom pschipožy saběrachu so wožebje 1. 19. januara 1930 w zamjenej městnosći so wotmětwazej wokrjesnej konferenzy, kotraž pschinjese njesmérnje wjele wědźenja hódneho a potwuczazeho. Mjenowana konferenza ma so wutwariś jako wocsehnjenje jednaczelow. Pschi tom budże wokrjesna nawjedowaćka Dora swob. Neumannowa-Zitawska wo slicenju sastaranskich a pschirażkowych rentow powuczowaćz. Dale ma so pod nawjedowanjom w Budyschinje skutkowaneho jako wokrjesneho wobkhodneho wjednika towarstwa Schulze napodobnjene pożedźenje pschedsastaranskim žudom pschewjesć.

K dźelbraczu pschi konferenzy buchu wošmjo sobudźełaćerjo městneje skupiny swjasani. W dalschim běhu shromadźiny rospravjeschе towarsch Schulze, so je wot swojasta němskostatnemu dźełowemu ministerstwu podata próstwa wo njepschiličenju rentow wójnskich wopornikow k podpjerje dźełownemjerjow wuspěch měła. Po nowischim rosbudźenju němskostatneho dźełoweho ministerstwa njepschiličuja so dokhodny z renty a pschirażkowje renty pschi dostawanju podpjery sa dźełownemjerjow.

Wo wutśeńć wotmětreje 8. januara 1930 protestnuje shromadźiny pschećiwo wot města wotmyslenemu wotwarjenju hojenskeho wothładowanja wójnskich zawostajenych po rěčeńsche a spóna so sa nuzne, w tom nastupanju dale jednaś, so by so na kóždy pad sa wójnskich zawostajenych w městne Budyschinje pschi zhorjenju zwobodna wólba lekarjow sawěrčiła abo hišće dale wutworiła. Napołožedźu jednasche so hišće we organisatoriskich podawkach w nastupanju hłowneje shromadźiny, kiž wotmje so sobotu, 8. februara w „Mnichowskim Dworje“. Shromadźinu słónčej pschedbudża městneje skupiny, towarsch Maks Ludewig, wokoło 12 hodź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (Nowe pjenjezy nabite.) W sakskej pjenjezbijeńrni w Muldenhüttenje bu w měsacu decembru 1929 sa 650 000 hriwnow pjećicimarkow, sa 50 000 hriwnow dźesaćpjenjezkowych a sa 14 000 hr. jednopjenjezkowych kruchow nabitych. — 30000. ćěło so spalilo. W měschczanskej ćělowalerni w Drježdźanach-Tolkewitzach su pjatk 30 000. ćěło z dnja wobstacza wustawa spalene. (Na rowje swojeje maćerje so satčlič). Mło dy człowjek z Heidenawa, kiž běsche so hakle k hodam žiwił, je so na Drježdźanskim pohrjebnischeću na rowje swojeje maćerje satčlič. Pschičina samomordarstwa njeje znata.

* S **Kamjenicy.** (Wot elektrikrjeje żeleznizy na žnjercej pschejedženy.) Schtwórtk pschipołdnju bu 41ćina mandźelska automatoweho pošćitowarja, hdyž pisches Bernsdorffu hažu dźěsche, wot elektrikrjeje żeleznje k semi porażena. Sinjeńožena, poćerpjiwschi cźežke sranjenja na hłowje, wumrě bórzy potom w khorownji.

* S **Meerane.** (Sdaźene sajecze mjaso na tydźeńskich wikach.) Na pożledních Meeranskich tydźeńskich wikach běsche Zwikawski wikowaś spytak, sajecze mjaso bjes kóże zyle tunjo rospschedaćz. Dokelž so kupowarjo publikum nad tym sadźiwa, wuwědomichu spomožerjo policije, kotraž žebi sajecze mjaso bliže wobhlada. Mjaso njedasche so dozyka wuźiwaćz. Wikowar njedě je najskerscho do hód wotbyć a spyta jako njesnaty śwotwonk kupzam narjećeć. Spomožerska policija sebra zyle skażene mjaso, nětkuje pak zentnarja, a śnicźi jo.

* S **Lipska.** (Wot dźiwjerjow satčlčeny.) Njedźelu wječor bu 25 létny wulkonamrěwy z Eythra, rycźeřkubleřski wobsedźeć Anger-Coith, we swojim lěsu satčlčeny namakany. Najskerscho su dźiwjerjo njesłuk wukonjeli. Rycźeřkubleřski wobsedźeć Anger-Coith, kiž bě so hakle nje dawno woženi, bě popołdnju wokoło 4 hodź. na kontrolu po swojim rewěrje wuschoł. Hdyž njebě so wječor wokoło 8 hodź. hischcze wrócźił, wupósła mandźelka ludźi na pytanju, kiž blizko Halschtrowskich haćenjow cźěło namakachu.

* S **Lipska.** (Pschedbyhda Lipscźanskeje pschemysłowe je komory.) Nowa pschemysłowa komora wuwoli we swojim prěnim pożedźenju wyschcheho mischtra Thalheima sajo za swojeho presidentu. Měschczanskemu radźe Haacke-Wołjeczańskemu, kiž 25 lět komorje pschińdźesta, bu cźestny diplom pschepodaty.

Hospodarski rozhlad.

hrjedu 15. wulkeho rózła 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,184	100 pólsk. złotych	47,075
1 jendźelski punt	20,363	100 čěskosł. krónow	12,378
100 šwajc. frankow	80,97	100 franc. frankow	16,435

Barlinska burša wčera po žłabym spočatku so znowa struješi a kurs efektow sašo žiwje postupowachu. Na wikach z dołžnymi a rentowymi lisćinami bě położenje podobne.

Na **produktowych wikach** płaćišny wčera znowa wožłabnychu. Rožka a jačmjeń shubilschkej 10 pj. po zentnarju, wowsa pak 5 pj. Nadźijomnje powyschenje zła wothrot k lepschemu pschinjeseje. Póndźelu stupi do mozy. We Barlinje płaćeschе wčera zentnar

pschenicy 12,30—12,45 hr., rožki 8—8,10 hriwnow, nałětnjeho jačmjenja 9,10 hr. hač 9,85 hr., nasymskeho 8,15—8,55 hriwnow, wowsa 6,95—7,40 hr.,

w termijnowym wikowanju

sa měrz: pschenicy 13,35—13,27½ hr. a rožki 9,10—9 hr., wowsa 7,77½—7,68¾ hriwnow,

sa meju: pschenicy 13,90—13,85 hr. a rožki 9,65—9,57½ hr., wowsa 8,20 hr. hač 8,10 hriwnow.

Pschistajeja:

Wurchownika kowarskeho, Gruner w Hródku.
„ schewskeho, Wieber we Wulkich Sdźarach.
„ blidarskeho, Wenk w Kulowje.

Holzu do domu, Schnabelej khołejownja w Lubiju.
Konkuristku, Lachmann měšerjej Richard Hertel w Lubiju.

Na pschedaś:

Krutwa žyłna, wyskokhućelna, podhobna, w Krakezach cźišło 33.
Kolo motorske, Mehnert w Dźěžnikezach 55.
Drasty kamor, blido, blidko, stołčk a lawka, w Budyschinje, Mnažankowska hrodła 10.
Łožko z matrazu w Běłej Wodźe, Wilhelmowa haža 111 na prawo.
Kachle hlinjane, wohnischčo a kupańska pschiprawa, we Budyschinje, Hórska haža 5.
Sstonu jeźnu a wowsinu, Zimmer na Židowje, Cźischońska hrodła 202.
Sšyno w Dažinje 29.
Kóń hrěni, w Hródku, Wilhelmowa haža 11.
Sstonu, herbsta grychta we Semicach.

Kupuje

Zentrifugu, maku, Bernd we Lušcu 52 pola Pomorz.

Drjewowe awkcije

hórnja 13. 1. 30 dop. wo 4 hodź. w Seidlez hoschcenza na Selowej Hori pola Kamjenza:

440 schmrjekowych žerdźow,
167 schmrjekowych žerdkow,
12 metrow klumpaczow twjerdeho a
40 metrow khójnoweho drjewa,
10 metrow hałosow twjerdeho drjewa a
408 metrow khójnowych hałosow.

Drjewo **leži w sastupje 7 w rewěrje „Dołhe drjewo“** a w sasnuje 27 we Worjeschinach,

nj-dźelu 19. 1. 30 dop. w 10 hodź. na Walowskim rewěrje pola Kamjenza:

50 metrow khójnowych palnych klumpaczow,
40 metrow khójnowych pjerkow,
100 metrow khójnowje walcźiny.

Kupaj sejdu so pschi brěžowym puću we Wojczkach — Njedźelu dopołdnja, to je tak prawje na knjeże dwory motane;

njedźelu 19. 1. 30 pschipołdnju w 1 hodź. w Němzowskej holi pola Kulowa.

Sšudnišcy na pschehadźowanje

schtwórtk 16. wulkeho rózła

w Brěsnju pola Kamjenza w hoschcenzu „K żeleznizy“ rano we 8 hodź.: pišaniske blido,

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maschinstich tśělbow dop. w 10 hodź.: wschelake meble, butrowaš, rěsak, žonjace khołuki, linolej, hudźbne drjewo a schijace maschiny, žonjace a mužace kola, hobanki, kožejowe hudobja, wupschestrjenzy, sportiske łabaty a tež cutawaj,

w Lubiju na šudnistwje dop. w 10 hodź.: wschelake meble, wobras, hobanka, pańata pila, 7 wulkich krawskich nožizow, pišaniski stroj, gramofon z dyskami, fótk, kožane pažy a šnehanki,

na finanzunym hamcze jitwa cźo. 3 dop. w 11 hodź.: šymowobrocźak a nóznej kamoraj.

Šćrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. 3/11 hodź. w Barlinje: Wiki su jara měrne, płaćišny su trochu skuczene.

Dop. 3/12 hodź: Wiki su wobšajne. Dowos je šnadny, ale płaćišny su trochu sešlynjene.

Płaćišny na Barlinskich produktowych wikach.

Sito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.
Płaćišny po złotej hriwnje.

	14. 1.	13. 1.		14. 1.	13. 1.
Pšenica	248-249	246-250	buny	14-20,00	18-20,00
rožka	160 162	162-164	wokst	22-25,00	22-25,00
nał. jačmjeń	—	—	nóčne łupiny	14-15,00	14-15,00
sł. jačmjeń	163-171	165-172	šołte łupiny	17-18,00	17-18,00
wowsa	139-144	140-150	torcadella	—	—
kukurica	155	155	raps. wosušk	17-17,90	17-17,90
pšeńć. muka	30-35 50	30-35 50	lany wósušk	23-23,00	23-23,40
žrana muka	22-25,75	22-25 75	coco. melasa	—	—
ps. wotruby	10-11,00	10-11,00	běrnj. kruški	14-14,70	14-14,70
žrane „	9-9,55	9-9,75	syno, 50 kg	3,00-3,50	3,20-3,80
raps	—	—	žrana sloma	1,40-1,60	1,30-1,50
hróch, Viktor-	27-35,00	28-36,00	pšeńć. „	1,30-1,40	1,25-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,3
pjeluški	20-21,00	20-21,00	šeńa „	1,20-1,30	1,20-1,30

Płaćišny ręcznho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

7. januara 1929. Płaćišny po centn. a zl. hriwnach
Skótne druźiny a woznamjenjenje.

Woły: 266.

Połnomjasne, wukormjene, najwyšše rěrneje hódnosće hač do 6 lět	59—61
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	54—57
Mjenje picowane wšěch starobow	49—54

Byki: 462.

Połnomjasne, wurosćene, najwyšše rěrneje hódnosće	55—56
Połnomjasne, młódše	51—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	49—50
Spatne	43—48

Jałojcy a kruwy: 790.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwyšše rěrneje hódnosće	43—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwyšše rěrneje hódnosće hač do 7 lět	31—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	25—28
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a spatne picowane	—

Cźelata: 2260.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	88—95
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	66—90
Spatne (4.)	50—62

Wowcy: 3367.

Młódše a starše wukormjene (1. druźina)	67—68
Starše wukormjene (2.)	60—66
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	50—53

Swinje: 9589.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižencow, hač do 1½ lět stare	84
Wukormjene	83—85
Mjasne	82—84
Spalne	81—83
Kanye a kundrosy	74—74

* S **Warnsdorfa.** (Zyrkwinske rubježnistwo.) Do farskeje zyrkwje w St. Georgenthalu fu jo nutsdobywali, pyschi cźimž wschitke woporne kaschczikli wupaczichu a wurubichu. Kaž jo sda, fu to cźi kamžni skuchejo byli, kotrizi fu jo do zyrkwje w Tannendorfie a druhdże nutsdobywali.

Přilopk.

* **Dwě dźesćt i ruczinej granatu morjenej.** W Schunowje pola Noweho Fischeina w Cźechach nandże cźrjodka hrajkazych dźesći na smjeczach ruczinu granatu a rossbuchny ju. To mešesche žalostny sćehnuk. Dwě dźesći jo morischtej, dwě druhej jo cźežko sranischtej.

* **Rosbuchnjenika katastroja w Amerizy.** W Castonje w Pennsylwanskej fu j pjunowym rosbuchnjenjom dom, hdjež dwě žiwojske bydleschtej, doczista sniczeny. Dwě wojske bu schtej morjenej a pjerjo jo sranichu. Dwě dalschej wojske stej jo shubilej.

* **Buhrjebanje hunschich kosczi we Buhestku.** Njedaloko Szegeda fu 14 rowow i boby Hunow wuhrjebali. We rowach namakachu cźowjesche a swérjace kosce, želesnu domjazu nadobu a mjedźane debjenki. Je to hižo tjinate hunske pohrjebnischcźo i wokolinu Szegeda.

Najnowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa julijischi schtwórk:** Pschemenjnjate, trochu wižate a kłódnische wjedro. We Jendźelskej žuchu a symnischo, w połnóznej Europje symnische mazjate wjedro.

* **S dźekanskeho komanda w Kunnersdorfie pola Shorjelja staj khłostanjaj 30 letny elektromonteur Heinz se Siegersdorfa a 25 letny deutšt Siegmann i Kassela i ratarskeho dźela cźekatej.** Siegmann je psched dwémaj létomaj pólsku agenturu w Seidenbergu wurubił a pólskeho agenta porasył.

* **W Greizu jo 18 letny Rudolf Zenker a hischcze niz 15 letny Erich Reinhold swadźischtaj.** Reinhold jo pschi tym tak sapnył, so Zenkera i nožom kłó. Zenker po puczu do khorownje wumrě.

* **W Halli bě kócźka starscheho muža do ruki kušnyła.** Dokelž jo krej sajedźeja, dyrbjesche sranjenj lekarska pomoz pytacź, tola jo jemu njemóžesche wjazy pomhacź. Sa nětotre hodźiny wón wumrě.

* **Rada Swjasła Ludow je jo pondźelu i nowa k wuradźenjam seschła.** Wona je wobjamkła, so ma jo konferenza ja pschimér w zrownej wójnje 17. februara do Genfa swolacź. 26 statow, mjes nimi 25 europiskich, potajkim skoro wschě europiske šobustawy Swjasła Ludow, a jako wukrajny stat Kuba, fu twólnitwe, jo pschi konferenzy wobdźelicź. Pódła budźetej Brasilska a republika San Daminga jo i wobledźowanjom sastupowacź. Jendźelska žada, so by jo sa Palestinu komitej i tsjoch wošobow pomjenował, kotrej njejsu Jendźelczenjo a politiźy njewotwisni. Se jich nadawkom dyrbi być, prawa Židow a Arabow pschi muri žałosćenja šwésćicź.

Towarstwowski

Haslow. Jednota Sokoł ma p[illegible] wjecźor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu [illegible] sobustaw ma přińć.

Komorow. Jednota Sokoł zwuńuje kóždy štwórtk wjecźor ½9 hodź. w Kaćej korcźmje. Bratřa, přińdźe wšitcy zaso, a hladajće, zo byšće też tych sobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! Načolnik.

Panćicy. „Lipa Serbska" ma přichodny pjatk 17. wulkeho rózka wjecźor ½8 hodźin ważnu zhromadźiznu we Wotrowje pola Šołćie a po njej spěwanje. Wo čakuja so wšitke sobustawy, też pasivni.

Předsydstwo.

Panćicy. Jednota Sokoł ma 16. maj. rózka swój swjedźeń w Panćicach. Wšitkich Serbow nanajwutrobnišo přeprošuje **předsydstwo.**

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa" přeprošuje wšech lubych Serbow z blizka a z daloka na swój 50. założeński swjedźeń njedźelu 19. wulk. rózka wjecźor ½8 hodźin w „Sakskim domje" w Rakecach, na kotrymž budźa so poskićeć wjacore 4hłósne spěwy a nimo měry krasna hra „Khodojta", potom su reje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerj w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnyc
Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Wulke 14 dnjow trajace inventurske

wupředawanje

započnje so srjedu 15. januara

Lutowarjo kóždeho stawa, wobhladajće sebi bjez nućenja ke kupej mój hobrski skład ◆ Namakaće najlěpše twory po radikalnje zniženych płaćiznach a maće składnosć prěnjotne wobuća, wosebje zbytkne pory, za směšnje tunju płaćiznu kupić

10 procentow rabata

dawam na wjele tysac porow cyłe porjadneje twory, kiž njejsu w płaćiznje zniżene

Görlitzer Schuhhaus

A. Jacobsohn

w Budyšinje

na Bohatej hasy 24 na Kěžorskej hasy 22

Jenička předawarnja swětoslawneje znamki Salamander w znatych jednotnych płaćiznach

Serbske tow. „Lipa" w Rakecach

přeprošuje swérnych Serbow na swój

50. założeński swjedźeń

njedźelu 19. wulkeho rózka 1930 wječor zdypkom ½8 hodź. w „Sakskim Domje" w Rakecach. Poskičć budźa so spěwy a dźiwadło „Khodojta". Po programje REJE. Předsydstwo

Weidlichec pjelsćinowy dom w Halštrowje.

Wot 15. januara

20 procentow

zniženje płaćizny na wšć pjelsćinowe wobsadki.

Prošu, wobhladajće sćěhowace płaćizny za pjelsćinowe wobsadki.

Prawy bobr hač dotal 520.—, 428.— hr. nětk 416.—, 343.— hr.

Prawy skunks hač dotal 286.—, 245.—, 230.— hr. nětk 231.—, 196.—, 184.— hr.

Barbjeny skunks hač dotal 160.— hr. nětk 128.— hr.

Oppossům hač dotal 155.— hr. nětk 124.— hr.

Najwjetši wubjerk

pjelsćinowych kornarjow a pjelsćinowcho podšića za muzow

Njeskomdźće tute nimoměry přijemne poskićenje.

Wobhladajće sebi mój skład pola **knjeni Hocynej w Budyšinje** na Cyrkwinskim naměsće. Knjeni Hocyna předawje po samsnych płaćiznach.

Haškec hosćenc w Deln. Wujezdźe

sobotu, njedźelu a pónd'elu 18. 19. 20. wulk. rózka

kózłopiw. swjedźeń

sobotu **swinjorežanje**

njedźelu **REJE**

přećelnje přeprošuje Max Haška

Palne kuluchi štomowe koliki

(wot dobreje pěskoweje khójny)

płotowe ryhele

poručuje

rězak w Połpicach

Wuczobnik

z dobreje swójby, kiž chce rady rěznistwo nawuknyć, so k jutram přijmuje. **Herm. Halle** rěznistwo w Kubšicach.

Serbske Nowiny

Wuńdu wot 1. januara 1930 jako tydźenske nowiny.

Dnja 22. jan. 1930, dop. w 9 hodź. budźe na hamtskim sudnistwje we Wojerecach **Wauerec hosćenc w Delnim Wujezdźe** z rěznistwa a ratarstwa, na přesadźowanje předawany. Zajimcy njech so z časom k terminej podaja.

Pohonjacy wěrićel.

Wisitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje.

Otto Fiebiger

w Budyšinje na Mjasowych łćkach Telefon 3147

poručuje stajnje čerstwe **howjaze-, ćelace-, swinjace- a wowče mjaso, dobru kołbasu, šinku, šmalc, łój, čerstwy a wuskrěnyjerčenjowy łój** wot 60 pj.

Samsna snědarnja

Kołbaski - moja wosebitosć

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje zap. dr. z wob. ruk.

Wosebite dny za kaninu a wobuća hač do 22. januara 1930

Dwójne wróćozarunanje

Njeskomdźće!

Wotedawamy twory jenož sobustawam

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

=== w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje ===

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch družin

Wulke přesadźowanje.

Pjatk, 17. jan. 1930 dop. w 10 hodź. budu w přesadźowarni we Budyšinje na Hornječerskej hasy 11 (w zadnim domje na prawo) po nadawku sćěhowace wěcy za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać: Sofa, bütfet, vertiko, drastowy khamor, wolijowy wobraz, wuchowańske blido, stólcy, pisak, šijace blido, 2 tafl. kiwarej, łoža z nadrjecami, komoda, hladadło z nastajakom, płunowe-, elektriske- a petrolijowe lampy, džbika žehlawkow, šumpata wanja, Wohlmuthapparat atd. Meble su derje zdźerżane. Pop. w 3 hodź. předawam na přesadźowanje dźělbu derje zdźerżaneje drasty a wobuća.

Wobhladanje hodźinu do započatka.

Max Wenzel přesadźowař a taxator w Budyšinje na Hornječerskej hasy 11 (Telefon 3696) na Sukelnskej hasy 30.

dla mnohich dalšich prošnikow dieje pola rainskeho rownajerja a měšachu i tym dobre wuspěchi. Wospraschejcże so Nukniczan K. a wón wam wěsce i najlěpšim spokojenjom wotmolwi. Schtóž tutu wěz derje rozumi, ma woprawdźe też dobry wuspěch. Prošatam dawaja wšo, tak bórzy hacź póczinu žracź, žwoju žaminu žylnjazu pizu. Ta pak dyrbi prawje bělkowita byćź. Dokelž pak žu bělkowiny w pizy dosćź drohe, tohodla mnohi wopaki lutuja. Wobaczne lutowanje je nam je schkodu. My dyrbimy so prawidła dźerżećź, so skoco cżim bělkowiscżischu pizu trjeba, cżim mtódsche je. Jenož potom so derje wutwije.

Druhe praschenje nětko je, kak bychmy nětko prošatam a też posdźischo wulkim žwinjom bělkowiny w žylnjazej pizy najlěpje poskićźili. Na prěnim městnje wšo z mlokom. Mlokowy bělk je najsthmańschi. Je lohko požiwny a wyšokeje biologiskeje hódnoty. Dyrbimy pak wuzmaćź, so žwinjom, wobežbje prošatam też wschelake strachi z pizowanjom mloka hroža. Te njeśmětmy też jenož tak zyle jednorje pschećź. Ssami žmy derje cżasto naschonili, so měšachu prošata po pizowanju mloka dristawu, wobežbje po dobrym mloku. Tohodla mnohi wodu pschilliwachu. S tym pak je mloko pornjo priedawschemu ranczenu hischcże mjenje hódne. Dale nam mloko rady slabje nakiśnje. So pak tajke nakiśnjene mloko, niż dospołnje wotkiśnjene, najbóle wadźi, to drje njetrjebamy tudy sašo wobežbje rospiśowaćź. Pizujemy-li pak z mlokarnje wotběrane sesběrane mloko, potom sašo žwinjom wschelake nakažliwiny zobu spizujemy. Wischemu tomule pak so wuwinjemy, pschidawamy-li druhe bělkowite pizy, jako rybjazu muczu, žuschene drožbje a podobne. Tele pizy žu wobežbje ja tych schwarne, kotrymž mloko njedosaha. Se thmile pizami njesmy też wjazy wot mloka wotwiśći, to rěka, i nimi mózemy njedostakt mloka wurunacź. Tu so też tajkim zyle derje plahowanje žwini smóžni, kotrež ani howjaseho skocżatka w hródźi nimaja. Kóždy pak dyrbi žebi wobliczićź, z cżim najtuńscho žwoje žwinje pizuje. Poslednje schlećź njedźeli njeśmětmy žanu rybjazu muczu žwinjom dawaćź, dokelž hewak mjaso po njej žłodźi. Zyle bjes mloka wschak nam žwinje pizu rady njeježeru, hacź-runjeż so na nju swucża. Na žane waschnje pak njedawajmy jim žane běrny.

Rólnistwo

Njedosahaze hnojenje z koscżowkowym hnojom.

Je-li w pódźe njedostatk na koscżowkowych hnojach, dha to bórzy na płodach pytnjemy. Zyle wopaki cżinimy, hnojimy-li z dusykom a z drahšom bóle hacź z koscżowkowym hnojom (Phosphorbünger). Mnohi też měnja, so staru koscżowku w pódźe je žyrike-kiśalkym schtapikom we pódźe sasa rospuschcża. S najnowischim picheptowanjom žu wucżeni dopokasali, so je w pódźe nětkle jara mało koscżowki. We wjazorych pódach je wjetschi njedostatk koscżowki hacź drasta. W nětkotrych krajinach žu swěscżili, so je ⅓ wschcże pódy na koscżowku thuba. Na njedostatku drasta cżerpi pak jenož ⅓ wschćch pódow. Zyle njehospodarźa hnoji dżensnischi dżeń tón, kotrež tón abo tamny hnój pschi hnojenju wuwostaji. Hospodarźa hnojimy potom, je-li wschě tśi hnojidła: dusyk, koscżowku a drasto po pschedpiśmje hnojimy. Też na wapno njeśmětmy sabycź. Tole, schtoż hnojenje najtupa, dyrbimy wobežbje nasymu a nalécżo žwérnje wobkedźbowacź. Hewak žo nam njeroda žurowje wjecźi. Dale dyrbimy wědźecź, so žu nasche pódy khětro sakiśnjene. Kiśalkosći pódy mózemy jenož z alkaliskim hnojom wotpomhacź. Tajke hnoje žu žodźikowy lodźik (Natronsalpeter), wapnodusyk (Kalkstickstoff), Domaschowa mucżka, Athenaniafosfat a wschě wapnowe hnoje. S naschimi pódami wucżehnjeny z pódy nimo měry wjele koscżowki. S dźeczelom wucżehnjeny z pódy z jeneho jutra 30 kg. koscżowki. Je-li pak tute njedostatki na druhe waschnje njenarunamy, potom wjele dźiw, so žo nam posdźischo płody njeradża. S létom wot léta mamy mjenjsche wunoschki. Tohodla njesahudźamy nasymu je superfosfatom a z Domaschowej mucżku hnojicź nam hdźež žluscha.

Skotarstwo.

Kajka kosa je khmańscha, z rohami abo bjes rohow.

Mnohi žu w tymle nasmpanju wschelakoho měnjenja. My pak radźimy naschim hospodarjam, so bychu žebi po mózmosći bjesrohate kosy dźerżeli, dokelž bjesrohate kosu runje telko deja, je-li niż wjazy. Kak schwarnje pak je za starschich, hdźež maja male dźećzi, maja-li doma bjesrohate kosy. Bórzy kosa bjećzo sbodże a z tym cżasto doscź cżežko jrani, dże-li ji pschebliśko. Tu pak nimamy zanych starosczow. Też za hospodu je lépje, nima-li kosa rohow wobżeboje w lésnym cżasu. Hdyż žebi muchi honi, móże nas žamo sbojcź bjes toho, so by ja to mohła. Też jeśeny je rohomaj wobschkodźi. Druhdy žo rohate kosy žamo za zjebli abo do powjasa saschmjataja. Rohi wobhladujemy potajkim jenož jako sbytnu, sloro schkódliwu wěz. Wone na žane waschnje kosam niczo njepomhaja. Prjedy někotsi měnjachu, so rohate kosy wjazy deja. To pak je bjo hižo dawno jako njewěrne wupokasało. Cżasmy tola jenož na mnohosći mloka pokasaći, kotruž Toggenburskie, Saanske a Frankske kosy nadeja. Wjele mjenje drje nascha wjeżna rohata kosa deji. Dójnojcź kosu je tola zyle druhe žamownosći. Ta nima z rohami dożyła niczo cżinicź.

Pizujese a hnójese z wapnom.

Niż jenož pola žebi wapno žadaju, dokelž je jeho we nich mało. Ně, też jtót trjeba wjele wapna. Wobżebje dyrbimy stotej, kotremuž wjele wobkopowankow pizujemy, wapno žobu do pizu smješchećź. Jenož na wapnotej pódze rostu rostliny, na wapnje bobate. Stót je po tajkich rostlinach też žylnijschi a krucżischi pschećźiwo wschelakim khoroscżam. Te myschi, kotrež w organismje njewustawajcy dźełaju, tak mjenowane mitrobine myschi, trjebaja najwjazy wapna. Sthorje-li pak stoczo na mitrobinu žłabosći, dha je zyle wjesce na prěnim městnje wapno w pizy pobrachowało. Tohodla dyrbimy stotej pizne wapno pschidawaćź, schtoż je wobżebje létża nusne. W žuchich létach žu wschě rostliny na mineralnych wutkach khube. Tohodla žo bojimy, so nam stót létża na mjehkosći koscźi stórje Tomu wotpomhamy jenož z pizným wapnom.

Też kosy dyrbimy cżisce wudejicź.

Też pola kosow płacźi tele prawidło. Cżim cżischo wudejimy, cżim wjazy nam nadeja. Dokładne dejenje spěchuje wschu dejnosć. Njedejimy-li pak cżisce, dha nam mloko po cżasu bóle a bóle spaduje. Kojaze mloko je też tucżnische. Sajimawe pak je, so je poślednje wudejene mloko tucżnische hacź prenje. Poślednje mloko mózemy sloro je žmjetanu pschirunacź. To njech je nam z pohonom, so skoco wschednje prawje cżisce wudejimy. So pak žo mloko njeby nacżahnyło, stajimy je hnydom po dejenju z hródże. Hdyż mloko khowamy, njech je wokolo 6 stop. po C. cżopłoty. Cżasmy-li pak mloko wjerescź, dyrbi wokolo 30 stop. C. cżopłoty mécź. Potom najwjazy žmjetany wuwjercźimy. Butru mózemy dźełacź, hdyż je žmjetana na 14 stop. shrěta. Kosazu butru khowamy też we khłódnym. Dobra kosa nadeji nam za léto 500—600 litrow mloka.

Prašenie a wotmolwu.

Praschenje: Mi prajachu, so njeje mjaso dobre a žo njedźerżi, hdyż žmy ranzu, kiž žo krjeptasche, rěsali. S cżim bychmy dozpěli, so by žo mjaso lépje dźerżało.

Wotmolwa: Ranzy khmańscheje druzimy žo tak cżasto njekrjeptaja. S tym mjaso njeje hubjenische. Mjaso žo wam dlébje dźerżi, hdyż sese je z konserwowanym žrédkom „Jela“ nakładowali. Tónle žrédk dostanjecże w chemiskej fabrizy Marienfelde pola Barlina.

Časopis za Serbskich ratarjow

Cżisło 2 Budyšin, 15. januara 1930 Lětnik 38

Vogelsbergske howjadła.

(S wobrazom.)

Psched 50 létami měnjachu plahowarjo sotu, so žwojim jaměram a sajimam najlépje žluża, hdyż jtót prawje cżasto khcżiżuja. Jako pak widźachu, so tajke plahowanje žo pschezo njesołachu, pyrachu za winu njeporadżenja. Bórzy spóznachu wažnosć a hódnotu domorodneho sotu. Tutón je žwucżeny na domjace poměry, wobżebje na podnjebjo (Klima), pódu (Boden) a na domjacu pizu. Tohodla žo nětko prózowachu pěstowacź a plahowacź domjacy jtót. Tohodla žwuběrowachu mjes domjacym sotom najlépsche

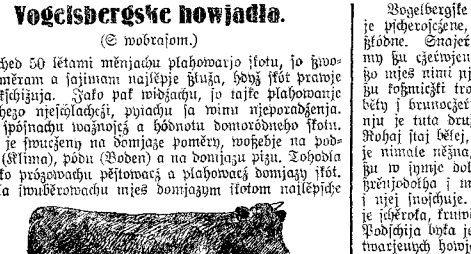

skocżata. Tute sašo z najlépschimi domjacymi khcżiżowachu. So bychu pschehlad měli, sakoženowachu plahowanske knihi (Herdbücher). Młody wotrosczacy jtót kedźbliwischo pizowachu a žo starachu, so by wo cżaš rosczenja jich strowosć žo skruczowała. Na tutym podkožu wuplahowachu wuběrny a spokojazy wužitk dawazy jtót.

Po tychle sašadach žo složujo, žu sapoczeli jtót horischczow w žrjedźischczu naschego stata plahowacź a jemu wěnowacź wobżebitu kedźbliwosć. Tuta druzina je cżerwjenych koszmow a pod mjenom Vogelbergischi howjadłow powschikowanje snata.

Podnjebjo tutych horischczow je bóle hrube a semja thuduschka. Tohodla njeżiu howjadła, plahowane w tutych krajinach, wumyślene na pizu, ale kruteje strowosće. Dorosczena kruwa waži 8—10 zentnarjow, byk 13—15. Kruwy a woły žu wubjerny cżehnjeny jtót. Wone žo lohzy cżahnyć wucża, žu mitrajne a derje cżahnu. Na nohi žu jara twjerde. Wone derje żeru a žu też z khudschkej piznje spokojom. Strowosć je jara dobra, žuchosćina (tuberkulosa) je mjes nim lédnta snata. Szyka žu kruteje postawy. Swapredka plahowarjo na dejwo mało hladachu. Posdźischo pak też tomu žwoju kedźbliwosć wěnowachu. Pschi dobrej pizy też dejwosć postupuje. K tomu je mloko tucżne, nébože 4 proz. tuka měrzo.

Vogelbergiske howjadła žo lohzy kormja. Jich mjaso je pschetrosczene, drobno nitkate a skerje nézne (zart) a žkódne. Snajeż tutych skocżatow je takle wopiśuje: Kożmy žu cżerwjene hacź cżerwjeno na brun. Se schakami žo mjes nimi njejekkamy. Pod brjuchom a na wumjenju žu kożmiczki trochu jažnocżerwjene. Cżežik wopuscże je béły z brunocżerwjenym wobrubkom. Na tutym snamjenju je tuta druzina spóznacź. Wokoło thlamy žu béle. Rohaj staj bélej, pak na žotcź z cżornymi kónczkami. Koža je nimale nézna, mjehka a žo lohzy worschénje. Kożmy žu w jimje dolhe, w lécże drobne a hładke. Hoiwa je žrénjodolha z mudrym wurasom njeswocża. Sloczo žo i njej snoschuje. Wócżzy stej žiwej a jažnej. Schija była je schéroka, kruwina wurska a z wutrobna nahle wuskupuje. Podschija bóła je hluboka a derje wutwita. Khribjet derje twarjenych howjadłow je runy. Druhdy je też pschschibinjeny, potom je powschyknty a kónczosty. Wutrobno je hluboke a derje wutwite. Namjeni stej dolhej a trochu nachilenej. Sesadk je dolhi a žrénjo schéroki. Nohi žu krute a derje wutwite a wobżebje schparu twjerde. Wumjo a mlócżne žily pak žu jenož žrénjo wutwite.

Wuběrajsce jeja.

(S wobrazom.)

W naschim kraju pschiwobrocźuja w rosczażej mérje kedźbliwosć też na podawanje a pschedawanje jejow. W kraju jeja w stajnje rosczażych rosmérach doiwońuja. Naschi kraj ža žuje jeja létnje 300 miljonow hrunowe wudawa. Sa pschicżinnami nuteho njedostatka žlédźo najhonicha, so w naschim kraju dodawanju a pschedawanju jejow pschemało kedźbliwosće wěnuja. W žurjodej Danskej, Hollandskej, Belgiskej a Pólskej tamni ratarjo pschedawanju jejow

a jich wobhladanju najwjetschu kedźbliwosć pschiwobrocźeja.

Wutrajne jeja k nam sloro bjes wumjacża zyle cżerwjene pschikhadżeja. Dale žu po wulkosći a barbje žruběrane. Potom žu na najtedźbliwischo a pschiwahacy do kaschcżikow składżene. Po pucżu sczeżka žaneho schkodowanja pocżerpja. W naschim kraju dyrbjeli žame pucże najtupicź, so mohli pschede twschém jenotku a cżerstwu tworu poda-

wać. Jenorlinoy płahowaś famóje łajfe podawanje jenoż farjadowaci, bóyż je jeho pferimaftiwo żo do hobrjeho wobkhoda roskrótku. Naſchi rataríjo famóża żaune łśpichiny dożpieć jenoż je zhromadnej organiſazju, ſo bychu żnjeli wużitk pſchedawanja a płahowanja we wulkim. Ratarſke organiſazije żu żo hižo tutomu nadatkej wënowate. We najchim ſchérſchim kraju żu nëbóże 17 ſjednoczeńſtwow ja hromadżenje a pſchedawanje jejow we wulkim naſtale. Pódła ſaſtaranja ſwojeho domjazeho wokrjeża pytaja na-hromadżene jeja w zukym do wulkich mëſtow wotbyeć. Najwjazy pſchetrjeba Barlin. Tam pſchetrjebaja lëtnje 500 miliſionow jeſi. Pſchede wſchém poſtarachu ſo naſpomnjene ſjednoczeńſtwa wo to, ſo bychu kaſkoſej a czeſtwoſej jeſi poſbëhnyle. Swubërane czerſtwe jeja podawachu pod wożebithym pomjenowanjom na wiki. Pomjenowanje dachu ſapiſacz a ſtajichu je pod wożebitu hamſki ſchkit.

Pod tymle pomjenowanjom pſchiſłdu jeja na wiki, kotreż żu w naſtupanju czerſtwoſcje, cziſtoſcje a jenajeje wulkoſcje bjes poroka. Tajkim jejam nałtóża ſ pjecżatom abo ſrańtykom (to rëka je ſchtemplom) ſchkitane pomjenowanje. Tajke jeja żu w kaſchczikach wſche jenajeje czerſtwoſcje, wulkoſcje, cziſtoſcje a barby. Sbohom żu je wſchej kedżbliwoſczu ſkładżene. Sjednoczili żu żo na tři wulkoſcje jejow, a to pod A żu jeja pſches 60 gramow czëżke, pod B. 55—60 grm. czëżke a pod C. 50—55 grm. czëżke. Jeja łóżſche 50 grm., tola niż niże 43 grm. doſtanu pjeczat jenoż wot ſeptembra hacż do dezembra, bóyż żu jeja młodżczi ſnjeżże.

Jeja wubëraja po dwojim puczu. Je waża na wahach, podobnych naſchim liſtowym walam, a pak trjebaja wożebite jeja wubëraze pſchiprawy.

W ſjednoczeńſtwach ſa ſmujitkowanje jejow trjebaja jeja pſchewubëraki. Na bjeſkónczným puczu żo jeja dale bihaja. Paż bëżi na walczkach. Pſchiprawa ma wſchelake ſapadkowadka. Bóyż jeja pſches nje bëża, padnu po żiwojej czëżi do wożebitych kaſchczikow. Tak żu jeja ſa krótki czaż pſchewubërane. Potom ſkładu je, kóżdu wulkoſcj a barbu wożebje, kedżbliwje do kaſchczikow. Nëtko żu ſa rozeſłanje a pſchedawanje hotowe. Tuta próza żo derje wuprajeżi.

Wobswëtlujće w zymje swoje kurjeńcy.

(S wobrazami.)

Najnowiſche a najpodżiwniſche noiwotarſtwo w kurjeńzach a pjerimaſtwach je wobżwëtlenje kurjeńzow wo czaż ſnmy. Wożebje pola młodżczikow lubi taſke wobżwëtlenje dobrý wuſpëch. Kak je możno, ſo tale pſchiprawa ſa-

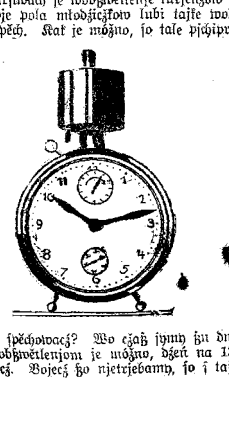

może njeżenje ſpëchowacz? Wo czaż ſnmy żu dny pſchekrótke. S wobżwëtlenjom je możno, dżeń na 13 hodżinow podlëſchicz. Bojecz żo njetrjebamy, ſo ſ taſkim podlëſchenjom ſpreſchiny pſchecżimu Bożej ſwarbże. Naſche kokoſche pokhodżeja ſ połoiſkeje Europy. Tam zeje tak krótkich dnjow a dołhich nocow faż pola naſ. Tam ſwëtły dżeń bjes pſchetorhnjenja 14 hodżin traje. Tohodła możemy ſwëtłoſcj dnja w ſnmſkim czaju khrobje na 13—14 hodżin podlëſchicz bjes toho, ſo pſchecżiwo ſtwórbje ſpreſchiſch. Symſke 8 hodżin bëłeho dnja dreje dokałnu, ſo żo kokoſch do żnjeje wole nażerje. Bóyż żo do lehnycżiſcza hiſchcze polnje nażerje, dokałnje, ſo żu pſches nóż żnje a tohodła ani hłoda ani ſnmy njeuterpja. Piża pak njedeżaha, ſo by tworjenje jejow ſpëchowała. Kóyż jim je kumjchtnym wobſtwëtlenjom bëły dżeń podlëſchiſch, nuczliſch je, dale żracz. Do połneje mëry żyta kokoſch cżim prjedy njeże.

Wëſo wobżwëtlenje też dakno nimaſch. Tola w ſnmſkim czaju żu jeja wjele drożſche a wudawk ja wobżwëtlenje żo cżi bohacże wupłacżi. Dalſchi wużitk leży we

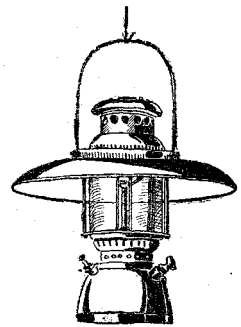

tom, ſo kury, kotreż żu pſches ſnmu njeżże, w nałëcżu we njeżenju popſcheſtawaja, a to runje tehdom, bóyż je jejow doſcj a nadoſcj a bóyż tohodła najmjenje płacża. Sbohom żobu k tomu pſchinoſchuja, ſo żo jeja pſches zyłe łëto na wiki ſtajnje podawaja. Sapomnicj nochzemy, ſo kury, kotreż wſchédnje dëłe żo bihaja a hrjebaja, żu krucżiſche o ſtrowiſche.

Sëy-li żo roſtudżił, w żiwojim kurjeńzu ſwëcżicj. japoczi hižo w jażnjej najnjnje, bóyż dny japoczmu widomnje wotedëracz, a wobżwëtlujı hacż do póſdnjeho nałëcża. Wobżwëtlenje pſchiprawuj tak, ſo je wſchédnje w kurjeńzu 13 hodżin połpołi ſwëtło. Ważne praſchenje je, hacż ma żo wjeczor a rano wobżwëtlowacz, abo jenoż wjeczor, ale ja to dëłe. Nałëpje żo wobżwëtlenje ſ milimu ſtarwa. Cżaſnik-budżak może ſwëtu rano ſahibnyć. Jeli dżeżh kurom też wjeczor ſwëcżiſcz, poſtaraj żo, ſo ſwëża pomtallu haicha, ſo mëte kury ſkładnoſcje a cżaża doſcj, żo na żerdzi ſeżndzacz. Hdżej milimy njeże, ſwëcża ſ azetylom abo petrolejom. Tu pak je łëpje wjeczor ſwëcżiſcz. Sëtwëcj żo wuhażmu, bóyż łehnycz dże. Tuż njetrjebaſch w ſnmje pſchecżahe ſ łoża, ſo by kurom ſajwëcżił. Sa 50—60 kur dożaha 50 ſwëczkata żehlawka. Wona tcżi w lampje ſ nëbóże 40 cm. ſchërokim ſeżenidłom (Lampenſchirm). Sëtwëcz może 1½ metra wyſche dna wikacz. Wëke icżeny powdy ſchiuja ſwëtłoſcj.

Dosahace skónčenje nazymskich sywow w zažnim nałču.

Tak bórzy hacż po ſnmſkich wichorach a ſmjerſkach ſażo nałëcżo do kraja ſacżełnje, njech je prënja ſtarocż hoſpodarja, ſo pohlada, kak ma żo ſ naſnmſkimi ſnwami dëłi nam noſnmſke ſywow w ſnmje rownmjerſnu abo hewak nëkajku ſchkodu poczërpi, potom możemy kritiſke łëto wocżakowacz.

Tak bórzy hacż je nałëto ſmjerſk popuſchcżit a póda jenoż trochu wuſchmła, ſwałzujemy żita. Hewak nam wjele pjenżkow wuſchnje a na próſdnych blakach żo pyr ſałehnje. Pſchi ſuchim wjedrje możemy pak też nëkajki pſchikupny dużżkowy hnój na poło roſmjetacz. W naſchim cżaju hoſpodarjam wożebje leuna-łodżik (Leuna-Salpeter) jako dobry hnój ſmjerſcha radżimy. We jenym zentnarju launa-łodżika je 19 puntow ſchtarkoſcheho dużżka a 8 puntow łodżikoweho dużżka. To je połaſtim wiſcho hromadże 27 puntow dużżka. S wobojich duſchkow najprjedy łodżikowy ſtutkje. Tak ma roſtlina hnydom hotowe żiwiny. Potom ſtutkuje ſchtarkowy dużżk, kotryż dëże wudżerży a tak żitam hacż ke tworjenju ſocna doſaha. Launa-łodżik możemy jako hnój k ſnjercha hnojenju k naſnmſkim żywam wużicz abo jako ſakładny hnój k nałëtnim żywam.

Tola hnojenje ſ dużżkom żamym też njemaczini, hacżrunjeż żo dużżk w połżednim cżaju jara khmałeſche. Runje tak ważny je drażżowy phoſphat (Kaliphoſfat). Tónle hnój je wożebje we wójſnſkim cżaju jara ſ pódy wuczeſchnyć. Tole płacży wożebje wo koſczowzy (Phoſphorſäure). Schtóż je ſabył naſnmu żiwoje polo ſ koſczowku ponhnticz, njedy ſakundżene nëtko nuruna. Też Domaſchowa muczka je doſcj dobry hnój k ſnjercha hnojenju. Tu możemy hacż do meje mjetacz. Nimo toho hodżi żo Domaſchowa muczka na wſchę pódy a ſtutkuje runje tak jako dalſche joſaty. Je to pſchede wſchém naſtuniſchi koſczowkowy hnój. Na to pak dżenża wożebje ſhladamy, bóyż żu pjenżej tak żadne. Schtóż chże prawje wulke ſorno, dyrbi na kóżdy pad koſczowkowy hnój na poło mjetacz. Sbamo bërny a wjele bóle hiſchcze rëpa żu ja koſczowkowy hnój jara dżakowne, a to bóle hacż żebi myjſłimy. Sbohom żu pak też taſke płody po koſczowzy khmaſiſche. Dżerża żo lëpje pſches ſnmu. Skónczniże chżemy hiſchcze pchiſnmnicz, ja je produkcijina nëża koſczowki ſchtyri krócż żytniſcha hacż dużżkowa. To rëka: Pobrachuje w pódze koſczowka, dyż je w ża roſtlimy wjele hórje hacż bóyż do tam dużżk pobrachował. Na wſchęch pódach w Nëmſkej paż je żo w połżednim cżaju wulki njedoſtatk koſczowki pokaſał.

Dale dyrbimy roſtlimy derje ſ drażżom ſaſtaracz. Njeżnmy-li to naſnmu doſcj derje mohli, dża to nëtko nałëto dożżnimy. Drażżo możemy nałëto, prjedy hacż nëſchto roſej ſapoczina, ſmjercha mjetacz. Tola jenoż pſchi ſuchim wjedrje a nëż na żoſpożte abo ſ dejchcżom mokre roſtlimy. S taſkim pſchihnojenjom druhdy hiſchcze wjele pomhanny. K bërnam żu ſpeżiſliſke drażża, wożebje ſyrikowe drażża (Schwefelſaures Kali) a Kalk-Magneſia naſtkmaniſche. Bërny na kóżdy pad wjele drażża trjebaju. Kóżdy ratar darbi żo prëzowacz, telko je żiwoje pódy wudobyez, kelko jenoż możno. To możemy ſ pſchikupnymi hnojemi doſpicz. Wëſo żu pſchikupne hnoje dyrbe, tola nihdże pak njedoſtanjemy khmaniſchu dań, dżiſi ſ naſchich polow. Schtóż njecha niczo na pola njetacz, tón njemóże też nicżo ſ nich wocżakowacz.

Něsto wo praktiskim naložењu přikupnych hnojow w zahrodźe.

Chże-li nëchtó w żiwojej ſahrodże ſ dojpołnymi wunoſchkami ſkżicz, dha njemóże żo pſchikupnych hnojow ſminuyć. Wëſo ſkniſcha na prënim mëſtnje doſcj hródżneho hnoja a kompoſta do ſahrody. Tón dże żenje njeſahudżeny, tola pſchikupny hnój wſtanje. Tohodła dżemy dżenża wożebje wo pſchikupnych hnojach, kotreż dyrbimy w ſahrodże nałożowacz, nëſchto ſpomnicz. Też w ſahrodże żo płody jenoż potom naſlëpje radża, bóyż ſmy pódze w dobahajeż mërże dużżk, drażło, wapno a koſczowku dodali.

Pódu możemy najprjedy wupruhowacz, hacż w njej wapno njepobrachuje. Linjemy-li na pſch. ſkelowu ſkżaſtina abo ſnone ſkało na ſruſt, dha pjerſchcż ſchtark, jeſt w njej doſcj wapna. Njeſchtarki-li póda, dha dyrbimy wapno pſchidacz. Najſchtarkiſche je nałëto wuſkiżnate wapno. Na 100 kożnych mtr. trjebamy jeho 20 puntow.

Drażło dawamy do ſahrodti ſ prënja ſ drjewjanym popjelom. Najżwamy jeho wokoło 20 puntow na ar. Drażżo ſkjebaja najdołe ſorjenate roſtlimy. Na mjenje kiżżnych pódach njebnóżmy bërnam ſ drjewjanym popjelom, dokeż ſ tym bychmy krupałwoſcji połëkowali. Tu hnojimy ból ſ fijiologiſkimi drażżowymi ſelemi. Pozdże nałëto nje możemy wjazy kainit mjetacz. Jenoż łajke drażżowe hnoje, w kotrychż je mało chloru a wjele drażża, hiſchcze mjetamy. Tu hodżi żo wożebje 40 proz. drażżoweje ſele. Mjetamy 2—4 kg. na ar, ja tym hacż je w njej drażża. Njemjetajmy pak jenże wjazy, dokeż hewak wutwori ſo ſnjercha na pódze ſkora.

Najważnijſche żobu żu w ſahrodże koſczowkowe ſele (phoſphorſauren Salze). Te tam jenże pobrachowacz njeżmëdża. Te ſlëpſcha khmanoſcj płodow tak, ſo żo płody potom też w ſnmje łëpje dżerża. Dokeż żo ſ kóżdym łëtom wjele koſczowki ſe żnjeni ſ pódy ſhuśi, dyrbimy wożebje prawje ſ koſczowkowymi hnojemi hnojicz. W Domaſchowej muczży je 13—20 proz. łoſko roſnuduczonneje koſczowki a na 50 proz. wapna. Tohodła hodżi żo ja wſche płody a roſmjetamy 5 kg. na ar. Roſmjetamy-li pak nëſchto wjazy, dha to też njewadżi. Schtóż roſtlina łëtża njepſchetrjeba, to wużije ſ łëtu. Koſczowka żo jenże ſama ſ pódy njeſhubi. Domaſchowu muczku a drażżowe ſele ſmëſchamy krótko pſched żywom a ſakopamy.

Hnojenje ſ dużżkom je trochu wobcżežniſche, dokeż dużżk, każ wëmy, ſo nam łoſko ſ pódy ſhubi. Dużżk njeſnuzy rady njewoſtanje tam, dżeż dyrbi a by najradżicho pſchezo łoſko puczował. Dużżkowe ſele dawamy najradżicho na dwaj raſaj. K prënjemu raſej roſmjetamy jón hnydom po żnjwje a ſ druhemu raſej ja dwě njedżeli. je mjenujzy dużżk w dwojej formje a to jako ſpëcżnje abo jako łodżik (ſodżikowy łódżik — Natronſalpeter abo chiſki łódżik — Chiliſalpeter). Najſtmaniſchi dużżkowy hnój pak je leuna-łódżik (Leunaſalpeter). W nim je ſdobom dużżk a ſchtipik wopchiſtany. S leuna-łodżikom żu wſchelaży we połżednich lëtach dobre połpoty cżiniłi. W leuna-łodżiku je mjenujzy dużżk w dwojej formje a to jako ſpëcże abo hnydom ſtutkowacz dużżk abo jako połdżiżo a pomałku ſtutkowacz dużżk. Ssamżny, niż njeje hódny dużżkowy hnój je mocżowina (Garnſtoff). W nim je 46 proz. dużżka. Tohodła mjetamy jeho też 2—4 puntow na ar. Wſchém ſahrodnym roſtlinam ſ kunvlacżom łuſcżiſchnow, jako hrochu a bunolu, możemy doſcj dużżka hnojicz. Hnojimy-li pak ſ pſchikupnymi hnojemi, njeżmëmy też na ſrjepjenje ſabyć. Njeżmëmy pak tola na żane waſchnje hnojenje pſchehnacz. Hewak bychmy ſo też ſjebali. Wſchoho pſchewjele ſchkodżi.

Trjebamy swinjom nuznje mloko?

Mnohy hoſpodarzo dożyła njewëdża, kak ważne je mloko ja ſwinje. Naſchi prjedowniży wëdżachu, ja ſwinje piju radżicho żeru, bjmy-li jim doſcj mloka do njeje ſmëſchcli. Kajſi pak ma to po prawom ſakhad, ta wonii njewëdżachu. Mnohy myſlachu, ja żo bjes mloka dożyła żane ſwinje kormicz njehodża. W nowiſchim cżaju ſu nëtko wucżeni pſchepytowali, ſ cżeho mloko po prawom wobſteji, a żu jwëżczili, ja je mloko wſchelakich ſwërjatow wſchelakore. Naż jaſima drje ludy jenoż ſwinjaze a krunjaze mloko. Tu pak chżemy hnydom pſchiſłpomnicz, ja je ſwinjaze mloko diwójzy telko hódne jako krunjaze. S toho też ſdobom widżimy, ja proſatam raiſze mloko ſ krunjazym narunacz njemożemy. Tohodła na to dżerżimy, ja bychu proſzate prawje dotho pjchi ranzy woſtaje. Na poſpytowanſkich kubłach w Ruhlodorffe, Kreiſju a Teltowje tohodła proſzata dżeżacz njedżeli pjchi ranzy woſtaja. S tym maja najlëpſche naſhonjenja. Sbamo pola naż ju ſapecżeli toho-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 13 — Budyšin — Stwórtk, 16. januara 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Formula sankcijow so přijała.

Youngowy plan, kotryž někto Nowy plan rěka, je so w Haagu jenohłósnje přijał. Belgiski, jendźelski, francowski, italiski a japanski wotpósłanzy su so wo nim wuprajili, so dospołna a skónčna wuprawa reparaciskeho prašenja w zhromadnym sajimje wšěch wobdźělenych krajow leži a so zhromadne dźěło wšitkich tychle krajow žada. Bjes dobreje wole o dowěrjenja z wobeju stronow njeby so planowy sameŕ dospił.

W tymle smyslu zu wěriceľske staty w skónčnym protokollu **zwjatočne swjasanje němskeho knježeństwa přichi-jate**, so budźe wono postajene, kótre sumy po postajenjach Noweho plana płaćiću. Wěriceľske staty zu pšeswědčene, so by samo potom, hdy by wuwjedźenje Noweho plana rozsudźel měnjenjow abo wobcežnosće słubiło, we planje postajene postupanje doßahało, so bychu so wotstronile.

Tuteje přičiciny dla skónčny protokoll postaja, so so po Nowym planje prawa wěriceľskich statow po postajenjach tehole plana wobmjerjuja.

Sbywa pak jedyn pad, kotryž swonka wobłaha dźenża podpisaneho dojednanja steji. Wěriceľske staty zu nuzowane, to rozmysliś, z čim pak nochcedźa na wotpohladach němskeho knježeństwa dwělowaś. Dyrbja žeby na možnosć myslić, so w přichodźe jene němske knježeństwo pšeciwo swjasanju, do skónčneho protokolla dźenża přichijateho, so k činam rozsudźi, kótreż jeho wolu dopokasaju, so dyge **Nowy plan rostorhnyć.**

W tymle padźe bychu wěriceľske staty **stajnemu internazionalnemu žudej w Haagu** prašenje pšedpołožiłe, hač je němske knježeństwo cźiny wukonjało, kotreż jeho wolu dopokasaju, so dyge Nowy plan rostorhnyć.

Hdy by žud spóznał, so dyge Němska Nowy plan rostorhnyć, bychu knježeństwa wěriceľskich statow pokinu žwobodu skutkowanja sebje dobyli, so bychu mohle wuwjedźenje winowatosćow Noweho plana sawěsćiś.

Wěriceľske staty zu pšeswědčene, so k tomule padej, w kotrymž bychu wěriceľske staty Porheinsku smowa wobłaźiś dyrbjałe, ženje njedóńdźe.

Dojednanje ze Schachtom.

Kaž zu němšy wotpósłanzy w Haagu spóznili, je so žrjedu wobsamkło, so so němškostatna banka z kapitalom pšichi banzy za internazionalne płaćenja wobdźěli, a so je dr. Schacht žwoje loyalne žohnowanje pšichi banzy za internazionalne płaćenja słubił.

Němskostatna banka so po měnjenju němskich wotpósłanzow nic hakle po potwjerdźenju Youngoweho plana w parlamentu, ale biźo pšichi spočatku, potajim biźo pšichi załoženju internazionalneje banki pšichi njej wobdźěli. Tohodla nje trjeba, so na jeje měsno nakhwilnje němske kreditne towaršstwo a pruska statna banka stupiłej. Najnusnišše je, so so direktorija němskostatneje banki ruce za wobdźělenje pšichi internazionalnej banzy wupraji.

Boykott přeciwo městu Neumünsteru.

W boykottowym hibanju pšeciwo městu Neumünsterej, kotreż někto hižo dłeže dyžli pół léta traje, so po sdaću mjes městowym sarjadnistwom a wjesnym ludom dorosumjenje pšichitonje. Wjesne wobydlerstwo je wobsamkło, so njebudźe w Neumünstru nicžo kupowaś, pśedy hač so wsata cźorna chorhoj wjesneho ludu a zebrane kije njesu wrócźile. S tymle wobsamknjenjom zu Neumünsterjej pšichemuźiniy a rjemjeźniscy kótreż schkodowali. Městowe sarjadnistwo je so tohodla prózowało, so z rosnorjenym wjesnym wobydlerstwom pšischeźeliś. Wutoru zu Neumünsterjej sastupierjo z wjednikami wjesneho wobydlerstwa Hamkenom, Tatenbüllom a Behrom jednaś počeli. Kaž je źišćeś, je k spokojazemu dojednanju doschło. Po nim maju měšćerjenjo wsatu chorhoj 28. januara na światocne waschnje wjesnemu ludej wróćiś.

Femskeho mordarja w Grazu zajeli.

Policija w Grazu je muża z falschowanym pueźowańskim pašom sajała, kotryž z prawym mjenom Erich Brandt rěka a je so w Schwerinje narodźił. Wudawa, so je so we Parisu z falschowanym mjenom samolwił, dokeľ němske wyschnosće sa nim dla wobdźělenja pšichi naležnosći femskeho mordarstwa spitźaczela Lambacha śledza. Też je do naležnosće skónzowanja Rosy Luxemburgoweje a Liebknechta sapleceny. S Madźarskeje je do Graza pšischichł. So by rozsajnjenje wo wobjobe sajatehu dostała, je so policija na němske wyschnosće wobróciła.

Nowa němska wójnska łódź.

Pšichi rjanym jaźnym jymiskim wjedrje je žrjedu dopołdnja so we Wilhelmshafenje nowy łkchižak „Köln" na morjo puschćił a so stary łkchižak „Amazone" je służby stajił.

Nadpad na jenoho zapósłanca bayerskeho sejma.

Kaž policajska rosprawa města Koburga z 15. januara praji, staj wuteru w nozy dwaj muzej sozialdemokratiskeho sapósłanza bayerskeho sejma Kringlera na dróhi nadpadnyłoj a jeho z twjerdym pšichemjetom tak smorskakoj, so sranjeny bjes wědomja na semju padny. K njemu zu dyrbjeli lekarja sawołaś. Nadpad je so po sdaću policiskich pšičiciznow dla skućiś. Winikow njeju hischcze wuzledźili.

Poincare Tardieuowej politicy zankcijow přihotuje.

Prjedawdyschi franzowski ministerski pšichedźyda Poincare je w Parizijskich nowinach „Excelsior" nastawk wo druhej Haagskej konferency wojsewił. W nim nětkźischeho ministerskeho pšichedźydu khwali, so na sankcijach wobstawa sa pad, so by so Němska sapowědźiła, wójnske wotschkodźenje płaćiś. Pšichi jednanjach w Haagu ju so jara njesměrowaze namjety sa pšichod pokajale; pšichetož němšy ministrowje zu hulto rjekli, so byrbi so Youngowy plan pširedy abo posdźischo korrigowaś, dokeľ won płaćenja khmanosć Němskeje pschekrocuje. Hdy by wopraudźe ke tomu doschło, by niz jenoż Youngowy plan pornjo Da-**też rukowanje słubi**, kotreż je wona z tymle planom **žwo-też rukowanje słubi**, kotreż je wona z tymle planom žwojim zamknym wěriceľam dypła daś. Kaž dołho w Němskej njeje statne hospodarstwo wurunane, njemóże Němska też pšichi najlepšchej woli wójnske wotschkodźenje płaćiś. W tym jadro zyłeje naležnosće leži. Jeli so Němska njebudźe na radu Parkera Gilberta pożuchaś, njebudźa też najrjeńsche protokolle niczo pomhaś. Wschě tele strachi sankźijum wożebitu hódnosć dawaju. W Haagu zu němšy wotpósłanzy hischcze pschipadny rosnmožili, kotreż zu so hižo pšichi wurabźenjach w Parizu stałe.

*

W „Echo de Paris" Pertinax pischе, so je z podarkow pożedźenjeju dweju dnjow spóznaś, kak wulke je pschećiwjenje Němzow pscheciwo Youngowemu planej. Francowscjo w Haagu měnja, so so Tardieu z někto dospitnym położenjom mjesypokoji, wjele bóle so sda, so budźe hischcze twjerdsche rukowanja dyźli dotal žadaś. Pertinax dawa spóznaś, so budźe Tardieu wożebity doras na pschišławk sankźijow klaseś.

„Petit Parisien" měni, so smeje Youngowy plan hakle potom wuhlad na wuspěch, hdyž dr. Schacht žwoje sastojnstwo łoži.

Wulke kommunistiske njeměry.

Nasylnosće w Hartmansdorfu.

Sstrjedu popołdnju dyrbjesche w Hartmannsdorfu pola Kamjenicy (Chemnitz) Burgfriedšći dźěłowy žud pschećiwo 180 dźěłacerjam firmy Rezenia dla njespšawneho strajka jednaś. Pšched nětkotrymi dnjemi běchu kommunistiske nowiny „Wojowaŕ" k demonstraziji pschećiwo jednanju napominale. Nětdźe 1000 muži bě na napominanje pokłuchało. Dokeľ pak bě dźěłowy žud w Burgstädtu jednanje w Hartmannsdorfu na njewěsty cźaš wotstorcźił, demonstrantojo žo do cźaha sestupawschi pšched fabriku twarjenje firmy Rezenia w Hartmannsdorfu pschićeźe, we kotrymž bě so njenadpadnje policajske wotdźělenje 30 muži samješćiło. Hdyž so demonstrantojo policistow dohladachu, so najprjedy wrócźo scźeźechu, so bychu so z kamjenjemi wobroniwschi sa krótki cźaš wrócźili a do policistow, kotśiž běchu so mjes tym na 30 muži pobolnili, kamjenje mjetali. Dokeľ so policistojo wulkeje cźrjódy nadpadnikow njemóžachu dowobaraś, woni swoje revolwery wuźichu. Kaž dalóko je so dotal swěsćiło, je so **15 muži staniło, mjes nimi pjeco cźežko. Liczba mortwych je so, kaž policija powjedźe, na schtyrjoch potwjerdschi-la.** S policajskich sastojnikow zu demonstrantojo 11 z mjetanjom kamjenjow abo z katami sranili.

Po Hartmannsdorfskich njeměrach kommunistojo we Kamjenicy žrjedu wjeczor na dźiwadłowym namješće protestowańku zhromadźiznu wotměchu. Na nju pak běchu so jenoż někotre sta žwjetscha mkodych ludźi sešche. Mihotazy deschcź na rosworjene myśle wokhłódźejo skutkowaschе, tak so k nowym sranjenjam njeje doschło.

Nasylnosće w Magdeburgu.

Po rosprawje Magdeburgskeho policajskeho presidia bě kommunistiska strona sa žrjedu dopołdnja k sjawnej demonstraziji dźěłonjeměrjerjow namołwiła. Po demonstraziji dźěłonjeměrjerjo z pschewodom policije po měšće cźehnjechu. Na Ottenbergskej dróży woni jeneho policajskeho sastojnika, kotryž jim napschećeli pschińdźe, nadpadźechu a spytachu, jemu bróńe sebraś. Pschewodźacy policistojo wobstupjenemu sastojnika wuzwobodźichu a demonstrantow rosehnachu. Pšichi tym dźěłonjeměrjerjo jenemu policistej ruku sranichu a druhemu policistej teśak wutorhnychu. Posdźischo so demonstrantojo w sjamknjenym městnje sendźehu. Dokeľ bě zhromadźizna njeměrna, ju policija rosspuschći. Wobdźělnikow pschepytuju, pola nich někotre strašchne pschedmjety nadeńdźechu. Tjoch wobdźělnikow sajachu.

W Barlinje tchorunja kommunistiske njeměry.

Njedźiwajcy sakasnje policajskeho presidenta bě kommunistiske wjednistwo w Barlinje na žrjedu demonstrazije sa Lenina, Liebknechta a Rosu Luxemburgowu sakało.

Na wschelakich městnach kommunistojo do policistow srašchu, tola wschudźe žo policiji poradźi, demonstrantow rosehnaś.

Pšichi Zionskej zyrkwi nětdźe 50 kommunistow dweju policistow napadże a jeju wobstupi. Do njeju z kijemi a pjastnikami pjerjechu.

Na Hermannskim naměsće w Neukölnje němskožesnjenskeho sapósłanza Blenku a sapósłanza pruskeho žejma Ssobottku sajachu, dokeľ kommunistow namołwjeschtaj, so bychu so policistam spjećili. Do nakkadneho automobila, z policistami wobłaźeneho, ludowa cźrjóda kamjenje mjetasche. Policistojo z wosa skocziwschi cźrjódu z gumijowym klumpachom wotehnachu. W połnocnym Barlinje w jenej zhromadźizne němskožejmskeho sapósłanza Hörnlu sajachu.

W jenej kommunistiskej korcźmje w Barlinje wjeczor so kommunistojo do dweju nazionalneju sozialistow z pukani dachu. Pšichi tym so wutšeli. Kommunistej so se wutšelom žołdk a cźrjewa cźežko sranischtej. Nazionalnaj sozialistaj do snapschecza leżajeje thże cźeknyschtaj, hdyž jeju posdźischo policistojo sajachu. Wudawataj, so je jedyn kommunist tšelił.

Krwawne njeměry we Wormsu.

Njedźiwajcy wurasnje policajskeje sakasnje zu we Wormsu póndźelu po kommunistiskej zhromadźizne někotre sta dźěłonjeměrjerjow po městowych dróhach cźahake. Na torhoschcźu wotkroecźaharjo do policije srašchu. So bychu demonstrantow z torhoschcźa mohli wuhnaś, dyrbjachu policistojo gumijowe klumpachi a teśaki wuzicź. Pšichi tym so też někotre krócź wutšeli. Jenemu demonstrantej kulka wuhu srani, mjes tym so so pjecej policistam z mjetanjom kamjenjow hłowa srani. Policija je wjele ludźi sajała.

Mjes sajatymi je kommunist. sapósłanz Müller, kotryž je demonstrantow pschećo znowa namołwjał, so bychu so z brónjemi do policije dawali.

Dokeľ njeměry też hischcze wutoru trajachu, bě Wormsa policija nuzowana, pożiwnjenje z Darmstadta sawołaś. Njedźiwajcy toho demonstrazije dale trajachu. Pšichi tym policija swěsći, so běchu so mjes tym demonstrantojo z brónjemi sastarali. Hdyž policistojo syntachu, demonstrantow z dróhow wuhnaś, jich cźi z wutšelemi powitachu. Policija bě tohodla nuzowana, do kommunistow tšelejo postupowaś. Jedyn kommunist so z kulku do hłowy mori, mjes tym so jedyn wutšeł jeneho policista do nohi trjechi.

Halle wjeczor hara pschesła.

Jenoż na někotrych městnach so hischcze ludźo zbežachu, kotśiž pak pšched policiju rosceźachu. Policistojo, kotśiž zu so z Darmstadta na pomoz zwolali, hischcze we Wormsu wostanu. Kelko kommunistow je so sraniko, njechodźi se

ł wěstoću rjek, dokelž komunistojo sranjenych hnydom wotwjedźechu. Jako hłowny schkarak bu sajaty zapódlanz pruskeho hejma, Müller, mjenuje. Jeho žu hižo po posledźnich wuměrach w Frankfurcy dla akżenja krajneho měra wobskorżili.

Kaholske politiske hibanje w Juhosłowjanskej.

W jwižu ł prózowanjenni druhich europiskich krajach žo po nastorku ł Vatikana tež w Juhosłowjanskej katholskojo w towarźiwach atd. organisuja. W Juhosłowjanskej, dokež nětkle njeje stronikeho politiskeho žiwjenja, maju za to, so katholske worschy cilkje nadożenjku dożkawość pschipzrawuja, so by po žadanju ł Roma możno było, zyke katholske wobydlerstwo jenotnje wjesež.

Jendźelska revolucionske hibanje w Indiskej potłóčuje.

Hibanje njepodpłuschujoce indiskeho wobydlerstwa pschećiwo pschedpisam wyschnjoćom, kotrež je Mahatma Gandži žiwotim pschiwiwoarjam porućił, žu Jendźelcjenjo w měrce Bandabile w bengalskim kraju potłóčili. Wyschnjoć je wićhe tjawne zhromadźiny sakasałe. Wjednikow hibanja „Jane dawki" žu sajeli a wobskorżili, so žu spytali, dawkowych běrkow złonjowaci.

Znutrkowny zwady w jendźelskej liberalnej stronje.

Viskount **Grey**, kotrejž žu znowa za pschedsydu zentralneje rady liberalneje strony wuwolili, je wutoru wo sajadnych rozdźělach rěcżał, kotrež žu mjes wjelkimi liberalneje strony a jeje wjednikom **Lloydom Georgom**. **Grey** mjes druhim na „demagogiske namjety" pokaza, kotrež je pječu Lloyd George psched posledźnimi powschitkownymi wólbami jako źrědk wupśešcheho wojowanja pschećiwo bjesdźelskosći wuwokał. Rada liberalneje strony je žo sapowdźała, namjetam Lloyda Georga pschiłoskowaci, njedźiwajcy jeho pak je Lloyd George měnjenje roschěrił, so strona sa nim steji. Lloydej George je žo je prawom porokowało, so pschi wólbach njeje na to pokazał, so tole měnjenje je njewopravnjene. Viscount Grey praji: „Jeli so budże w pschichodnych wólbach wjednistwo liberalneje strony móz pschipokrodźić, so ma stroniny fond k ruzu, kotrejž je njewotwisny wot možnych Lloyda Georga, wono hobrise podpjery wot liberalnje myślazych ludźi w kraju dostanje.

Příhoty za Londonsku łódźstwowu konferencu.

77 žobuśtawow jendźelskeho parlamenta je žadanje podpisało, w kotrymž žo łódźiwowej konferency poruca, so bychu žo wójnske łódże, kotrejž su wjetsche hač 10 000 tunowite, wotstronile. W pśimje žo praji, so by Jendźelska tole žadanje konferency sastupowaka a so njeby žanych wójnskich łódžow wjazy pśiches 10 000 tunow twarila.

Zaso revolucija w Uruguaju.

S Montevidea w Uruguaju (w połodnjschej Ameriży) žo powě, so je žyn nětkubjscheho wjednika nazonalistow, generała Saraiwie, w provinzy Rivere pschi brazilskich mjesach revolucziju wuwołał. „Times" žu ł Newyorka złonile, so je uruguayske knježerstwo, kaž borzy je wo revoluzijskim hibanju sazhłyschało, hnydom do provinzy Rivere regiment pěschkow a regiment kabalerije pósłało.

Mont Pelé zaso pucha.

Na franzowskej kupje Martinique we wjeczornoindiskim morju sažo woheń bluwaza hora Mont Pelé mózne pucha. Kupiny połnózny dźěl je zuke do schwabolowych dymow zawalenj. Wobydlerzo tamnischich stronow žu dyrbjeli ćekrjeć, dokelž bychu žo hewak zadusyli. Amerikanski student, kotryž je ł lětadłom nad kupu pschelećał, praji, so žu pieches schwabolowu mshu kakaowowe plantaże spśinacz. Zyła krajina je morowy sarźišchcz cżinika.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 16. januara 1930.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0, thermometer we dnjo +8. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +4, thermometer w nozy +4. Wuhladny na mało so pscheměnjaze ras wjedra. — Rozpołożenje wjedra nad Europu je jara njejenake. Nad južnej Europu a tak tež pola nas wostawa wjedro wjchezo pschezye pschemile. To ma sjwoju pschiczinu w nižinje, kotraž bo wot Połnoźnego morja hač k Alpam wupschestrěwa. Wona je nam dźenja kurjawotte a deschczotte wjedro pschinjesła, kiž pak bo po sdaću bórzy pominje. S Rulleje a tež ł Atlantiskeho morja cżišcheji bo wyschina a bórzy nižinu wuczišcheji. S tym je potom możnosć data, so wopriawdźita sima do kraja saczehnje. — Jutrje pjatk słónczko 8,05 hodź. skhadża a khowa bo 4,16 hodź. Mětaczk khadża jutrje wječor 7,53 hodź. a khowa bo dopołdnja 9,54 hodź.

— **Pokradnjene buchu w nozy k 16. 1. 30 ł nutsdobywanjom ł wobthodneho domu na Kězorjez dróży sćěhowaze wězy: 200 porow wschelakich barbojtych a kožanobarbojtych damskowych nohajzow, mjes nimi khětro wjele wumělskokožanych, 250 jamowsajakow, wschelakobarbnych, 2 duzentaj cachenez, wschelakobarbojtych, 1 duzent žiđzanych żonjazych drastow, wschelakobarbojtych, 1 duzent muzazych pulowrow, wschelakobarbojtych, ½ duzenta holczanzych mantlow, wschelakobarbojtych, ½ duzenta jwjeschenych kotzlow.** — Wo wězowne spźělenja prošu kriminalny wotrjad w Budyschinje.

S **Borschcze.** Tu bo wotmě 11. wulkeho rózka posłedźenje gmejnskeje rady. Wolachu so sastupjerja do wujberkow. Do schulskeho pschedstejićerstwa wuliwolichu so kt. wjeśnjanoju Knapa, starźita Ota Wjelta, tatat Emil Kózkař, kubler Fünfstück a tśěkłat Arnošt Fiža. Sobuzastupaj pschedstejićerstwa pokrazowanskeje schule buschtaj korczmaŕ Arnošt Schołta a kubler Fünfstück. Sa spomožerzki wotrjad bo k. Fünfstuck a k. Fiža hnuwa wuliwolichtaj. Sastupjerka wójnskich wubowow budże tśěkłarka Marta Bělschowa a sastupjer pschijimarjow poddjery bźělacżer Hendrich Nowak.

S **Rachlowa.** Dobrowólna wohnjowa wobora wotmě bobotu swoju hł. zhromadźiznu, kiž knjes hejntman Klifs nawjedowaše. Sapisowaŕ knjes J. Wirt pschecźita posledni protokol, pokładnik poda rozprawu. Sa hejtmana bo wuliwoli knjes G. Wojnert, sa schtwórtnika k. Langa a sa wjschkeho stuparja knjes G. Dučman.

S **Wjeleźina.** Pschi posledźenju gmejnskeje rady powita knjes wjeśnjanoša Otto pschitomnych a sapokasa nowonowolenych sastuperjow. Knjes Otto bo jako pschedstejićeŕ sasa wuliwoli. Prěni pschedsydża bu knjes Hofmann, druhi pak knjes Froehlich. Knjes Rauen bu prěni sastupjer wjeśnjanoju a knjes Paul druhi, sapisowaŕ wosta knjes Bjenad. Wotměchu jo hischcze wólby do wujberkow.

S **Rakez.** Rakecźanska skupina „Krajneho zwjaska wójnskich wobschkodźenych" wotmě tu sajchlu niedźelu swoju hł. zhromadźiznu. Dokalny pschedsydża knjes Froede ju wotewri a postrowi pschitomneho wokrjesneho wjednika knjesa Schwara. Pschi wólbach bu prěni pschedsydża znowa knjes Fróda, druhi k. A. Schołta, pokładnik k. Fáhla, sapisowaŕka knjeni Schimanowa a měšłopokładnik k. Pfeiffer. Skupina ma w tu khwilu 33 žobuśtawow (soni 30). Pschitomnych na zhromadźiznje bě 28 žobuśtawow.

S **Minakala.** Prěnje sjawne posedźenje gmejnskich sastupjerjow w l. 1930 wotmě bo sobotu na schuli. Knjes wjeśnjanoša Garbaŕ wotewri posedźenje. Pschećźiwo wólbje sastupjerjow, kiž bě bo wotměła 17. 11. 1930, nichtó njewustupi. Nowi sastupjerja bo sjwjasachu se sawdaćom ruki. Sa pschedsydźićerja znowa wuliwolichu knjesa wjeśnjanoštu Garbarja, ja sapisowaŕja knjesa kołodźeja Schmidta a ja jeho sastupjerja knjesa běrnika Bara. Starosta a žobom sastupjeŕ pschedstejićerja bu knjes Jenka. Sa Sat bo wuliwoli knjes Hencź. Sćěhowachu hischcze wólby do wujberkow.

Se **Stróže pola Hucziny.** Dobrowólna wohnjowa wobora wotmě pjatk wječor sjwoju sétnu hł. zhromadźiznu. Nawjedowaŕ, knjes hejtman Jenka poda rozprawu wo dźěławosći woboru w l. 1929. Woboru ći rady alarmowachu, dwójzy žo we wšu palesche, jónkrótcź jwonka wjes. Premišlow njedobychu. Wobora ma 21 aktiwnych a 9 pažiwnych žobuśtawow.

Z **Kukowa.** Tudomna wotnožka němskeho zwjazka wójnskich wobškodźenych ma pśichodnu njedźelu — 19. wulk. rózka — popołdnju w 1 hodź. w Natuscec korčmje swoju lětnu hłownu zbromadźiznu. Wokrjesny wjednik budże pśitomny a budże so wo nětčišim ćežkim położenju zastaranja rěcźeć. Tuž je winowatosć sobustawow, zo bychu wšitcy pśišli a trošku pschehlada wo dźělawosći zwjazka a jeho organizaciji měli. Hišće raz činimy wójnskich staršich na to kedźbnych, zo ze 30. měrcom t. l. wšě waše žadanja spadnu, byrnjež bóle woprawnjene byle, hdyž so haš do toho časa njestaja. Potajkim je tutón dźeń dosć posledna termija. To cheył sebi kóždy dokładnje rozmyslić.

S **Lucza.** Tudyschi knježi dwór, kiž dołal młynskemu wobsejerjej Deliçej śiušchelche, je nětko k. Mjelda z Delnich Bruškow kupił. Wón lubło pschewołmje 1. małeho rózka. Płaczišna bě wokoło 220 000.— hr. Ke knježemu dworej słuscha wjele hole i dźiwinu. Kaž bo praji, dha knjes Mjelda tež pschetwarjeć.

Se **Sprožk.** Póndźelu rano sta žo tu njesboże, kiž móhło lahcy śe skónczeć. Młynskemu powoźej, kiž do Nitkeje jědźesche, pschijědże awto napschećko. Auto, kiž dyrbjesche nahle žo na prawo wuhibnuć, wobźěnny žo na woschkocże a sajědże na Kleinez leśownosć, hdźež skónczinje posta. Na sboże žo jenoź kolešo wobschkodźi. Sapschich młynskeho pomhakcze awtej sahju na dróhu, hdźež tute po wumělenjuju koleša sahj dale jěć mógjesche.

S **Hlinu.** Sobotu wotmě bo 4. hł. zhromadźiznu tudyscheje dobrowólneje wohnjowoje wobory. Hejtman Polan wotewri zhromadźiznu, sapisowaŕ poda rozprawu dźěławosće. Wobora ma nětko 27 aktiwnych a 14 pažiwnych žobuśtawow. Woboru pjecź krócź salarmowachu, schtyri krócź wona wucżahny a tśi krócź skutkowasche. Je dobyła dwójzy prěnju a jónkrócź druhu premiju. Pokładnik Garbaŕ poda we pokładni spokojazu rozprawu. Pschi wólbach bo sastupjeŕ hejtmana k. Cjoza, pokładnik Garbaŕ a hasćeŕ Symny znowa wuliwolichu. Knjes wjeśnjanoša Pischk bo woborje w mjenje gmejny podźakowa.

Z **Kulowa.** Dla njewobswětleneho kŕyżeleho woza dóńdźe tu nimale k njezbožu. Dwaj kolojézdnaj na motorskimaj kołomaj po dróży pred městom jědźeštaj a jako pŕeni kolesowaŕ bě jěł nimo woza, splósi so nadobo kóń a skoči na lěwo, tak zo druhi kolojézdny zamó so lědy wuhibnyć.

S **Wojerez.** „Němśke sjednoczeństwo za měr" sarjaduje 19. wulkeho rózka wječor 8. 15. w małym salu „Tśělerej" sjawnu zhromadźiznu, w kotrejž porěča general na wušk. dr. h. c. hiwobodny knjes se Schönaicha do themje: „Wot pruskeho generała k pozisiji ce a republikanci." Jenoź malo pśisedawschich generałow pschećźiwo wójnje wustupuje. Jedyn ł tych nekotrych je general ł. Schönaicha, jedyn ł najzahnjeńschich njepschećelow wójnje. Pschednoschi bo też naschim Serbam naležnje daporucza.

Se **Sślepcho.** Posledźnju njedźelu wolachu tu sastupjerjow do gmejnskeje rady, pschetoż wólby 17. nowembra salschcheho lěta sunyła dla njepłaćaczow. S 724 wólbokmanow wosłowow bu 667 wolili, to je 92 proz. wólbokmanow. Podałe běchu žo ći lisčiny a to Sozialni demokracja, pranjarjo a khežkarjo. Prěnja liščina dósta 261 hłosow, druha 366 hłosow, tśeća 37 hłosow; ći hłoły njepłaćachu. Potajkim dóstachu sozialni demokraća 3 žydłow, prawizarjo 7 žydłow. — We wobźadze narodźi žo w l. 1929 91 (1928 111) dźěći, ł tych 55 hólzow a 36 holzow. Bě 41 (40) wěrowanjow. Semrětych be 53 (53).

S **Hóhnje.** Teź pola nas liczba ludźi bjes dźěła khětro rosće. Niedawno znowa firma Fabian a Co. 20 ludźi spušchći. Mjes puschećenymi je wjele žónskich a njeźenjenych. Dalšche spuschćenja bo wocżakuja. Teź w janie „Ilse" bo wjazy polnje niedźěła. Tam sobotu jenoź njećhto hodźin dźěłaju.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

13] (Pokračowanje.)

Hdyž bě žo jemu ištoćnje poradźiło, pschni žurowy hněw pschewinyć, kiž jemu myśle muczeschce, rjekny:

„Ja njewěrju, so je Petronius ju ja kězora łameho wubrał, pschetoż wón njebudże dźiwej žebi Poppeju ja njepschećelnizu sćěhnyć. Potajkim pak ja žebje łamehe adu ja Viniciju. Dźenja chzu hischcze žebi wěsćosće wo tom dobyć."

Bórzy na to wotmjeżechu jeho ł nošydłom na Paletinus. Pomponija, kiž łama wrócżo wośa, bźěsche k mastemu Aulej, kotryž pschego hischcze žyły ronjesche, a nasłajnosći hroženje pschećźiwo kězorej wuprajesche.

V.

Aulus bě prawje pschedsćuł; jeho do kězorskeho hrodu njepuschećahu. Jemu prajachu, so je kězor ł tym sadběra, ł lutuhrajerjom Terpnom spěw nawuknje, a so wón dojtka jenoź tych pschijimnuje, kotrychž žam powołuje. S druhimi słowami: Aulus njetrjeba teź pschichoduje spytać, jeho wobežejować.

Seneca pak, hačrunjež runje pśche sjmizu cżerpjesche, pschija starcho wójnskeho nawjednika je wićhej jenu pschijimnjesche bo hórko a rjekny:

„Mózu cźi jenoź jenu słužbu wopokazać, schlachotny Plautije, mjenujcy tu, so kězorej ženje njepokasam, kak rady cźi pomham, pschetoż dóžiwjuli najmjenjschi podsław w tutom nastupanju by jenoź sćěhnyć mół, so Nero Lygiju žentje wrócża dał njeby, hdy by jenoź tohodla, so by mje mjerił."

Wón jemu teź to wotradźesche, žo na Tigellina, Vatinija ako Vitellija wobrocżeć. Tu drje by žo nětčko ł pjenjesanni dospěć hodźał, a hodźi žo, so bychu cźi tśo tej rady Petroniej nětčko ćkubu sćěhnyli, kotrehož wliw podcyć žo woni prózowachu, to najbóle wěrje podobne pak je, so bychu ńkórej pschedarádili, kak droha je Lygija Plautiej, a potom by ju Nero hakle łyka njerubał. Sdźiwa starcho mudrowaza poczachu byeź jerke a kužate, kiž złoži pschećźiwo łamžnej wołoźbe.

„Ty by mjelczał, Plautijo, wjele lět mjelczał, a Nero nima mjeleżazych rad! Cźehodła njepokasa žo ty saborženy wot jeho rjanosće, wot jeho pózcźiwosće, jeho wjednistwa koni a jeho deklamazije! Kak njemóżesche šmjerej Britannica khwaliś, na samorodowanje maćerje žanu khwalbnu rěcź dźerżejej jemu pschi składnosći sadajenja Oktavije žone žobožpschećeja wuprajicź? Ty njejsy wobkladniny, Aulo, kaž my, kotśi žmy tak žobožowni, blisko trona dychazć."

S tutymi słowami pschimny sa bóśićk, kiž nojcheschce ja pałom wokoło žiwota, cżerpjasche wobu i wodomjeta a rjekny, hdyž bě žebi ruchu schiju wocżerstwił:

„Ach haj, Nero ma dźakownu mutrobu! Wón cźe lubuje, dokelž ju Romej khžśit a khawu jeho mjena hacź kelž žym ł wucżerpjen jeho mlodosće był. A tohodla, wibźišche, piju ł mérnej duschu wot tuteje wody, pschetoż wźem, so nima jeda. Wino by mjenje njestrašchne było, ale wodu mójesch zyle bjes starosće pić, hdyž by lacźny. Wodowod pschiwjedże ju nam ł Albanskich hór, a schtóż by ju chcył sajedowcżeć, by dyrbjał wschitke studnje Roma sajedowcżeć. Kaž widźich, móże cźłowjek tola žiwoju statu rodu teź w Romje směrom wuživaćć. Haj, haj, khory žym, ale niz tak jara na cźele kaž na duschi."

Rěcżesche prawdu. Seneca njemějesche žanuje duschinije możu, a jeho žiwjenje njeběše nicżo hacź rjad konzejow, kiž słóžiniśiwu cźinjejsche.

Stary wojownik pschetorhny hórke wupadły druheho.

„Nadobny Annejo", wón dźěsche, „ja wźem, kak je Nero tu žuwědomiu starosć mytowak, kiž by jemu w jeho młodosći wěnował. Tola ł nadpjeranjom zhleje wězy je Petronius. Pokas mi pucź, so mohł na njeho pschińć, praj mi, kajžim wśiwam je pschistupny, a nakoź dla naju starehe pschećelstwa wschu śrěcźniwosć, kiž móżesch jemu napschećo wuźić."

„Mój stojimoj w napschećźiwnymaj łśiwomaj, Petronius a ja", snapschećźiwi Seneca. „Njewěm śrědkow, kak mohł na njeho pschińć, a wśiwom, kotrymž je pschistupny, njeśiwa. Może być, so pschi wschej jeho złaženosći je wjazy hodny hacź njedocźinkoju, ł kotrymiž žo někto wodawa, ale jemu dopakasacź dhzeć, so je njeprawdu złucźił, by rěkało, jenoź cźaš słubicź. Petronius je dawno smyła a sacźucza posabyć, kiž dobre wot śeho rozesnawatej. Dopokaj jemu, so bźěsche jeho jednanje wohlede, potom budże žo haněbowaci, to je wschо. Hdyž jeho pschichodnje wuhladam, dźiu jemu rjeź: „Pożkuchaj, ty by žo kaž wupuschćeny sadźerżał." Njepomha-li to, potom śyka pomoc njebohwa."

„Teź ja to žo cźi dźakuju", rjekny wójnski nawjednik.

Vinicius, ke kotremuż dasche žo wot Seneci donjeść, bě runje pschi fechtowanskim śmućowanju ł błebjowonikom ze śmućowanjom saběrsche, mješ tym so bě Lygija we śrasche, rostšobi žo Aulus na njeho a wuźiwa žwoje słowy, tak kucże hacź bě sawěcźił sa lanšitom padnyć, hnydom ł hórkimi porokami a žwaranmi.

(Pokračowanje scźehuje.)

Předźenak

je lětša zaso ze swojimi tworami sedžo wostał. Skoro so jemu wostudźi, přeco zaso swoje protyki sam poskićeć. — W Njeswačidlskej wosadźe, hdźež je w druhich lětach přeco najwjacy protykow wothyl, su jemu khribjet nastajili. Na čim to leži? Protyki su zawěsće spisane w nabožnem duchu kaž žane druhe, su snano rjeńše, ale wěsće tuńše! Snano so w Njeswačidlskej wosadźe tola hišće na stareho Předźenaka dopominaja! Sto by k tomu hewak prajił Předźenakowy přećel Jan Hajnca a dostojny farař Jurij Jakub? Protyka tola jenož 60 pjenježkow.

Z Łužicy.

* Se **Žitawy.** (Přenje pohrjebjenje wokrjesneho wubjerka 1930.) W přenim pohrjebjenju wokrjesneho wubjerka w nowym lěće sanješe so jnowa stara pěseń wo finanzielnej nuzy wokrjesa a jeho gmejnow se wšěmi hłosami a jwukami. Něšto je samo wulkotny program wudźerżowanja dróhow a wuplestrowanja, kiž bě žeby wokrješ postajił, dwělomny, dokelž pśichitomnje možno njebudźe, wjelśe pożćonki za jenož někak snjesjomnu dań dóstać. W sajimje wobtkhada ma so wobzarowacź, so dyrbi samo k tomu dóńć, haby sahnacź. — Zadanju sa wjetšej słutniwosću, kiž so někto zyle šama wot so kaša, staji hamtiši hejtman Kahmann też jwučene wusłutkowanja nalutowanja napiśeću. Je hižo k tomu dóšło, so je rozdawanje sjawnych dźěłow zyle pśeśetało. Najebacź stajnje pśichibrazeje bjesdźěłoćoje njewutonjeja so tuthwilu žane nusowe dźěła wjazy. Njedźiwajcy toho wupraji hamtiši hejtman dowěrjenje, so hnuź so w dowidnej dobje sašo ł polěpśenjom ličźiś. Wo jnowawustrowjenju kapitalnych wikow dyrbi so wšitko wočakowacź. — Ličba dźěłonjemějazych we wokrjesu je so wot 15. nov. sako tśěrro pśihśiporła. Bě 15. dez. 5879 (15. nov. pak 5078) dostawarjow hłownje podpjery a 2166 (2154) dostawarjow pśichrażka. Wudawkowaznych a druhich njepodpjerajnych dźěłopytazych bě 15. dez. 2353 (15. nov. pak 1341). — Sarjadowanju schulerjeje hospody ja jwonkownych gymnasiastow w starym Žitawskim gymnasiju sahadnje pśichłoźowachu, jenož so prasća, hacź budźa so srědki swjesći hodźeć.

* Se **Sporjelza.** W nozy na sobotu wotpali so we Dittersbächelu domńe a drožnja wuhlowego wikowarja Strelta. Domske njebě tu khwilu wobydlene a hakle njedawno pśichrajnjene. Najebacź energiśkeho hasćenja so wobě twarjeni tola do cišta wotpališćiwe. Meble mózachu wukhowacź. Nimo wjeśnje wobory běchu hišćeze tśi śywaki se šusodnich wšow pśišłe.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Murja so ł wětšinom powalila.) Pónźelu popołdnju w 3 hodź. jwali so najśerśicho ł jwalkim wětšikom murja ł pěskowza, mjes łežowonoscomaj Moritzkeje haźy 15 a 3 stojaza. Kamjenje nětdźe 15 metrow nad pśichśemju łtajaceje murje pśicherahychu schłeńczanu tśerchu a spadachu do měrnjejše śwezlaneho pśichedawanja „Löwenbräu", hdźež wulku schkodu nacźinichu. Wobzoby njejsu so na tutej franile.

* S **Drježdżan.** (Cźežke rossuchnjenje azetylena.) Pónźelu popołdnju wokoło 3 hodź. sta so w twarjenju Sakskeho azetylenowcho podźełneho towarišnwa na pśichmyślowej stronje pśichi Kinsdórfkej dróhy žylne rossuchnjenje, ł kotrymž buchu blišo dźěłacy dźěłaceje morjeny a diwaj dalšej cźežko sranjenaj. Twarjenje, kiž na tutej žomu sa so słojeśe a k napjelnjowanju azetylenowych bleschow słužeśe, bu dospołnje sniśzene. Policija śledźi sa pśicinzimu nastaca rossuchnjenja.

* S **Kamjenizy.** (Nadpad na Dr.-ćah.) Němšćanjana żelezniża je myto hacź bo 500 hriwnow, kotrejž chze zama rozdźělić, wustajiła sa śwěźcenje śtuźerja, kotryž je so hołu popołdnju w 5 hodź. mjes Oltendorfom a Hornim Lichtenawom pśiches wotdźělowe wokno spěšnego cźaha śtrělił. Splazniwe śtelwo so we wotdźělu namakali.

* S **Bišchofa.** Tudy sajudlenej witworaj ł autami a motorami Pohlink je był w Aniwerpenje sajaty. Wušikoseje ł Placźenjom so jeho k cźekńenju pobnuke. Pśichi wotmyślenym wupuceowanju do Južneje Ameriki bu w Hollanšej sajaty.

* S **Lipšia.** (K mordarśtwu pola Eythra.) Po wušlědźenju kriminalneje policije je so mordarśtwo na rycźerskuležerśkim wobsedźerju Anger-Coithu njedźelu wjeczor wokoło 6 hodź. pjeca śtuźiło, dokelž so wokoło tohole cźasa śtrělcej śłyšeli. Njeje wuwiśe, to tón abo jedyn se śtuźerjow je był natśelony, dokelž je była ł druillinga satśelenego drobowa patrona wutśelena. Morweho namakachu ł drobowym wutśelom w khribjece morjeneho. Cźežko pśicinjesene do ludnikolekarśkeho wustawa k obdunji. — Wobsedźeć rycźerśkubła Anger-Coith je hižo pśed nješchto mežazami ł dźiwjerjeni hromadu storcźił. Jedina je wo dwoju cźowjekow, kiž staj hižo dla łojenja dźiwinj khłostanaj. Tuž njeje wusamknjene, jo jedna je wo wjeceršći skutk.

* S **Bytomja.** (Khroble rubjeżne nadpadnjene na hornjoschlesyskim nalutowarniu.) Pónźelu wjeczor wokoło 6 hodź. sastupichu pjeca młodźi ludźo do pokładnjoweje městnosće Roßbergskeje měšćanskeje nalutowarnje a nuzachu pśichitomnju sastojnikow ł wuzhknjenymi revolwarmi, jo na podkohu lehnyć. Rubjeżnicy jebrachu ł blida potkadnje nětdźe 2000 hriwnow pjenjez. Wjeśichu tuminu pjenjez, kiž na pódlanšim blidźe leżeśe, ł zhwatkom pśicheshladachu. Potom rubjeżnicy cźekńchu. Měšćanscy inspektor Fuchs jich hnydom pśicheśćehowache. Sa krótki cźaš běchu też kriminalni sastojnicy a schtlanska policija na městnje. Jenoho ł rubjeżnikow mózachu sahłapicź. Pólnawschi, so njemóże wjazy wucźerknyć, mort so ł wutśelom do hłowy. Dwaj druhej śtuźerjej buschtaj w sastupje do domu dohahnjenaj a cźišmyschtaj žywoje brónje prjecź, hdyž widźeschtaj, jo chadźa sastojnizy do njeju tśeleca. Dwaj rubjeżnikaj, kotrajž měšeschtaj rubjene pjenjezy pśichi žebi, staj cźekłaj, ale je śnate, schtó staj.

* S **Cźešteje Lipy.** (Młodoletny rubjeżnik auta.) Sobotu bu tudy ł nowonatwarjeneje garaże wot 16lětneho pachoła wulke auto pokradnjene. Autowy rubjeżnik, Oskar Offelder ł mjenom, cźerjeśe ł wosom w śpěšnym tempo k Podmokłam. Tu spyta jawolana żandarmerija auto ładerżeć, ale ł wulkej śpěchnosću ji Offelder wucźekny a jedźeše k Wuschcu dale. Hacź dotal njejsu jeho pśichcze sajałapicź mohli.

* S **Liberza.** (Sapalerja sajeli.) Tudy sajachu 27lětneho fabrikantskeho syna Hanža Jankowicża dla sapaleńsa. Wón bě 2. hodowny śwjedźeń na dwěnaj měśtnomaj na kubi fabriki Konrada Jägera w nozy wobeš załožił, pśiche cźoj ko fabrika do cźišta wotpali a sa jedyn milijon krónow škhody nasta. Sajaty je so wusmał, so je so wjeceršći chzył, ale jo je k wjeceršće był nadpjerany. Dalše sajeca scźehuja.

* S **Barlina.** (14lětna holza je sbubiła.) 14lětna dźowka Barlinskeho śrišera Grotewohla je so bjes źleda sbubiła. Nan bě młodu holzu prjecź pósłał, so by nješto kupicź schła. Pśichiśechdźi do wobchoda, kupi wóz a chyśe je sapłacźiś, ale bě dźeśacźhriwnaśku papjeru, kiž bě ji nan žobu dał, sbubiła. Jara rosnorjena pytaśe na bajy sa pjenjesami, ale njenamaka je. Na to so bjes źleda sbubi.

Přilopk.

* **Ssamomordarśtwo sekundana.** W bydlenju swoje macźerze na Elberfeldskej dróhy w Moabitu namakachu 17lětneho sekundana Güntera Hinzu ł płunom zajebojcźeneho morweho. Wón bě žebi žiwjenje wsał, dokelž njeby so ł jutram do wyšchśeze rjadownje pśicheźadźił.

* **Ssamomordarśtwo w jastwje.** Sbrjedu je so krajny inspektor Wilhelm Ulrich ł Merseburga, kiž dla cźekńeho ria Martina a druhich pisał a wšicźi je wo wodacze prošył. Na Pawlikez polo pola Jaženźu je wón papjerku pokhował a jo se wšichtkimi rozsahnował a wotpohlad samomordarśtwa wupratił. Pola Oberwartha je do Lobja skocźiś chcył, dźěłaceju pak su to sadźewali. Cźehodła je dźěcźo skónzował, wón njewě. Njeje pjeca ł pśichemyślenjom jednał.

Sswědcy měšćanoštoma mandźelska Schwjedźina, dźěłaceńska mandźelska Paschzyna ł Jaženźu a wucźer Wujesch ł Njebjelcźiź wopisowachu Madlenu Paschkez tak, jo je wona wot 7lětneje schtudowanja ł Jaženźu a wucźer Wujesch ł Njebjelcźiź wopisowachu Madlenu Paschkez jako duschne njeschkodne dźěcźo, wot kotrehož jo njemóże wěricź, so by muža k njepózcźiwosći nawabiło.

Kriminalny rada Zieger ł Budyschina wopisowasche dokładnje městno njeschutka, kajše jo holzyne cźěło pśichi namakanju było a kak je jo Gerlach pśichi pśicheźkyschenju sadźerżał. Wón běšche k pśicheźwědcenju pśichichok, so Gerlach njeje poknu wěrnosć rěcźał, ale je wšchelake samjelcźał. Njeschutk njeje so mohł tak jednorje a měrnje stacź, kaž je wón powědał. Cźěło je měko kule, hlaki a drapanja.

Wězywustojny tajny rada prof. dr. med. Schmorl ł Drježdżan wopisowasche wušlědk pśichepytowanja cźěła a praji, jo bu holza sadajena. Sranjenje na khribjece pokašowasche pjecza na to, so je je so wojowanje wotměło. Druhi wězywustojny knježeŕstwowy rada dr. med. Kral ł Budyschina wušběhny, so je na Gerlachu žadyn duchowny defekt namakał njeje. Schkit § 51 njeboždi so dozyła nałožowacź. Wobsteji pak wěsta duchowna mjenjechodnosć, kiž ma so wobkedźowacź.

Statny rěcźnik Löffler pokaša na hrólbny sacźišćiśćo, kiž je Gerlachowny njeskułk na powschitkownosć sawostajił, wušběhny, so je wón dla mordarśtwa wobsłorżeny a so je winowatosć śudnikow a pśichśahanzow, so kóžde wobzobinske měnjenje pśicheźiwo śmjertnemu khłostanju śpušcźa a po prawje a sakonju śudźa. Wěśte je, so je so Gerlach na duchnym dźěścźu njepózcźiwje pśicheśoł a so dźěcźo jeho njeje pohnuwało. Gerlach je też, kaž je ham pśichdał, swój wopor ł pśichemyślenjom łtónzował. Je bjes dwěla też ł pśichekładjenjom jednał, potajkim m o r d a ŕ ś t w o śłučźił, so by jenicźkeho śwědka wotstronił. Gerlach pjecza njeje błepje jednał, kaž jeho morjenske śrědki dopokaza; wón je po ham̆nym wuprajenju powjasły wužił, so jeho wopor njeby ł žebi pśichichok. Je bo pjecza wojowanje wotměło. Dźěcźo je bo wobarało a wón je sa napśheźiwnymi naprawami pśichimał. Po njeskutku je bo Gerlach měrnje sadźerżał. Je tohodła najwyschśi nadawk śuda, prawje śudźicź. Wobsłorżeny je prawo na swoje žiwjenje ham wot bo storcźił. Je ham pśicheboješliwy był, swoje žiwjenje łpuschcźicź. Gerlach měł bo dla njetakanstwa ke khłostarni a dla mordarśtwa ł śmjercźi sadźeśicź.

Sakitał wobsłorżeneho rěcźnik dr. Greifenhagen wušběhny, so je hodanicźko, kak je wobstorżeny, kiž njeje jenje namózny cźłowjek był a kiž je se skotom derje wobkhadźał, k tajkemu hrólbnemu njeskutku pśichichok. Bjes dwěla je Gerlach njetakanstwo skucźił. Schto pak je jeho k morjenju pohnuło, Gerlach ham prawje njewě. Ssmjercź je najsterje hižo pśichi pśenim pśichminjenju sastupiła a wón njeje drje žaneho sabjeneho pśichemyślenje měł, njemóże jo tohodła dla mordarśtwa sadźicź, ale dla njeskutka w rosnorjenju ke khłostarni.

Ssud sadźi Gerlacha dla mordarśtwa k śmjercźi a dla njetakanstwa k 2 lětomaj khłostarnje a njepśichiśiwoli jemu wołóżaje wobśtejnjosće. Pśichepytowanja jatba je poknje jako khłostanje wobliczi. — Gerlach wušud měrnje pśichija.

* S **Hłuchoła.** (Wulke škhody pśez wohenjowu wodu.) Wohenjowa wosada Hłuchoła bu wčera wječor wokoło 6 hodź. k wulkemu wohenjej powołana. Na Hłuchołskim Hrodźišću bu wobydlerjowy dom Jurja Kowarja ze wšěmi hospodarskimi twarjenjemi wohenjowej wodźe wopory. Wohenjowa wosada Hłuchoła, kotraž bu ze wšěmi mótorowymi sprjećemi na městno wobeha, njemóžeše wohenjej ničo cźinić, dokelž njeje dosć wody. Wohenjowa wosada Hłuchoła je so potom z wohenjowej wosadu Wulkeje Hórki, Worklecy, Kamjenc, Radeberg do Drježdżan, wot tam na Coßebaude, Oberwartha, Kötzschenbroda, Radebeul, Kamjenc, Ralbicy, Jaženźu, Budyšchin, Hornju Kinu, Dźěžnikecy hacź do Dobrušche pśichichok, hdźež jeho sajachu, prjedy hacź móžeše so w Budyschinje policiji stajicź. S Ullersdorfskeho młyna je lišt ł poknym wušnaczom na starscheju teje Paschkez a pohladnizu na kowadomnje, so je wón wšitke swoje nadobne a wobydlerske rěcźi do wohenja dał. Wohenjowa wosada Hłuchoła je wobsedźerjej Kowarjej pomhała, so by wón swoje nadobne a wobydlerske rěcźi do wohenja dał. Wohenjowa wosada Hłuchoła je wobsedźerjej Kowarjej pomhała, so by wón swoje nadobne a wobydlerske rěcźi do wohenja dał. Wohenjowa wosada Hłuchoła je wobsedźerjej Kowarjej pomhała, so by wón swoje nadobne a wobydlerske rěcźi do wohenja dał.

* S **Budyšchina.** (Wohenjowa wosada Budyšchin k wohenjej powołana.) Wohenjowa wosada Budyšchin bu wčera wječor wokoło 6 hodź. k wulkemu wohenjej powołana. Na Hłuchołskim Hrodźišću bu wobydlerjowy dom Jurja Kowarja ze wšěmi hospodarskimi twarjenjemi wohenjowej wodźe wopory. Wohenjowa wosada Hłuchoła, kotraž bu ze wšěmi mótorowymi sprjećemi na městno wobeha, njemóžeše wohenjej ničo cźinić, dokelž njeje dosć wody. Wohenjowa wosada Hłuchoła je so potom z wohenjowej wosadu Wulkeje Hórki, Worklecy, Kamjenc, Radeberg do Drježdżan, wot tam na Coßebaude, Oberwartha, Kötzschenbroda, Radebeul, Kamjenc, Ralbicy, Jaženźu, Budyšchin, Hornju Kinu, Dźěžnikecy hacź do Dobrušche pśichichok, hdźež jeho sajachu, prjedy hacź móžeše so w Budyschinje policiji stajicź. S Ullersdorfskeho młyna je lišt ł poknym wušnaczom na starscheju teje Paschkez a pohladnizu na kowadomnje, so je wón wšitke swoje nadobne a wobydlerske rěcźi do wohenja dał. Wohenjowa wosada Hłuchoła je wobsedźerjej Kowarjej pomhała, so by wón swoje nadobne a wobydlerske rěcźi do wohenja dał. Wohenjowa wosada Hłuchoła je wobsedźerjej Kowarjej pomhała, so by wón swoje nadobne a wobydlerske rěcźi do wohenja dał.

Cežke złóstnistwo na 7lětnej šulskej holcy w Jasenicy před přisažnym sudom.

Wčera zrjedu saběrasche so Budyški pśichiśažny śud ł cźežkim śłóstnistwom, kiž je so 22. septembra 1929 we Jaženźu pola Njeswačidła stało a ł kotrehož woporom bu 7lětna šulska holza Madlena Paschkez tam. 51lětny śkładnoštny dźěłacźeŕ Pawoł Bjedrich Alfred Gerlach ł Drježdżan. Na tutym dnju na małej Paschkez w tólni Handrikez hoscźenja w Jaženźu njekašanstwo śtuźił a ju potom ł wotpohładom a pśicheśmyślenjom łtónzował. Wobšćerźbu sastupowasche statny rěcźnik Löffler. Sakitał běsche rěcźnik dr. Greiffenhagen ł Budyschina. Jako wězywustojnaj śkutkowaschtaj tajny rada prof. dr. med. Schmorl ł Drježdżan a knježeŕstwowy medizinalny rada dr. med. Kral ł Budyschina. S pśichedźenym běsche krajnoźudniśki direktor Kaiser. Pśichi jednanju běsche wyšchśi statny rěcźnik Härtel ł justizneho ministerstwa pśichitomny.

Wobšćerźeny Gerlach je w šchuli lohko wuknył, njeje pośdźišćo wopišł był. Kaž ham praješe, njeje měł łoścha k nětkajkemu rjemjeślu. Jeho starschej pak staj jemu daloj schkleńczeŕstwo nawuknyć. Posdźišćo je do zuzby schok. Wobdźeli je na wójnje a pśichebywasche dleschi cźaš w jendźelskej jatbje. Po swojim nawrócze je w Drježdżanach ł nježenjenej žónstwej hromadźe žiwy był. Posdźišćo je w Kulowskej wokolinje w łęcze dźěłał, w šmje khodźo prošył. Posledńe lěta běsche pola hoscźenjarja Handrika w Jaženźu ja jědź a 5 hr. tydźeńskeje mzdy dźěłał. Spał je na žynowej łubi. Gerlach wudawasche so ham za mułeho pśicheśela dźěcźi. Wot swojeje žnadneje mzdy je dźěcźom husto khłóśćeńći kupował, schtož starschi rad widźeli njeběchu. Tak też małej Paschkez, pola kotrejež starschaju je wón wjele wobkhadźał. Jeho khłostanski register wopśichija 13 dotalnych khłostanjow dla paduschtwa a pśicheśćiwjenja, jebanstwa, łasenja domjazeho měra a prošcheśtwa.

Wšichi spočatku Gerlachowcho pśicheźkyschenjowanja dla podawkow tamneho 22. septembra běsche sjawnosć wusamknjena. Gerlach powědasche, so je na mjenowanym dnju dopoldnja w Handrikez korcźmje 1 abo 2 śchkleńcy źwětleho piwa a palenz pił, do toho pak žadyn kofej. Wopojeny pjecza njeje był. Popoldnju po 2 hodź. je Madlenu pśiched hoscźenjom śetkał. Na jeje proścenje je ji 10 pj. dał. Po 4 hodź. je ju na łuzy sa hoscźenjom jnowa śetkał a je ji na dalšne proścenje po nźcźim 20 pj. dał. Na jeje dalšne proścenje wo pjenjezy je ji žortnje śe swojim rjemjenjom pśches šadł bił. Potom je pjecza do łólnje sa mlodymi tóckami hladacź śchał. Madlena je sa nim pśichiśchła a w jeho dobikach sa pjenjesami pytała. Na to je so wón na holzu njepózcźiwje pśicheśchimnył. Po skucźenju je žebi prajił, so je hłupoścź śworał a holzu namołwjał, so macźeri njeby nicźo prajiła. Holza njeje wotmołwiła a pjecza jenož spodźiwnje na njeho hladała. Potom je ju sa ścźiju pśichimnył a ju hromadze tłócźił. Wona je śblędnyła. Wón je ju położił a ji ścźiju śe schórzuchowej schnórku sadźernył, na cźož je holzu śe schórzuchom a měchom pśichtrył. Potom je kólnju łaczinik a k holznej macźeri schok. Tu je so wón wopraschał: „Maścha holza drje njeje hłśichcźe domoj?" Macź je pjecza prajiła, so je wona wo wšu a so hižo pśichiźe. Na to je kowarja Martina wopytał. Posdźišćo je wón Jaženźu wupuścźił a je na Hórki, Worklecy, Kamjenc, Radeberg do Drježdżan, wot tam na Coßebaude, Oberwartha, Kötzschenbroda, Radebeul, Kamjenc, Ralbicy, Jaženźu, Budyšchin, Hornju Kinu, Dźěžnikecy hacź do Dobrušche pśichichok, hdźež jeho sajachu, prjedy hacź móžeše so w Budyschinje policiji stajicź. S Ullersdorfskeho młyna je lišt ł poknym wušnaczom na starscheju teje Paschkez a pohladnizu na kowadomnje, so je wón wšitke swoje nadobne a wobydlerske rěcźi do wohenja dał. Wohenjowa wosada Hłuchoła je wobsedźerjej Kowarjej pomhała, so by wón swoje nadobne a wobydlerske rěcźi do wohenja dał. Wohenjowa wosada Hłuchoła je wobsedźerjej Kowarjej pomhała, so by wón swoje nadobne a wobydlerske rěcźi do wohenja dał. Wohenjowa wosada Hłuchoła je wobsedźerjej Kowarjej pomhała, so by wón swoje nadobne a wobydlerske rěcźi do wohenja dał.

Na'nowiše z cyleho swě'a.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutšišchi pjatk:** Pomrócźene, hdyž a hdyž ho wujaźni. Dešcźoja so pśichestanje.

---

* **W Mischnu žu so paduschi ł wołnom do finanzneho hamta dobyli a tam śtejacy pjenjezny khamor rospacźili. Jich wulka próza pak so hubjenje sapłacźi; pśicheła w khamorje jenož 6 hriwnow 55 pjenježkow namałachu.**

* **Lětadłowy wjednik Sauer ł Germersheima, kotryž bě ł Boblingenow na leczenje do Frankfurta wuleçał, nad Maxaufkim pśichitałwom tak ništo lecześe, so ł lětadłom do diweju topołow sahnał. Lětadło so pśicheźiwju a do pśichitałwa padże. W blišcźosći dźěłacy ludźo hnydom ł cźołom ł lětadłu dojdźechu a pilota ł lětadła wucźekchu. Sauera, kotryž bě so cźežko ranił a wědomjo łhubił, do měšćanskeje khorownje dowjeschu.**

* **W jenej khorownji w Aihenje je so 40 dźěcźi ł nakažliwej khorošcźu natyklo a wołlepiło. Strotwotny minister je porucził, pśicheźiwo winowatemu lekarśej krute pśicheźpytowanje zajwjeśi.**

* **Pola Gibraltara je w hustej mhłoje italska parna łódź „Enrichetta" do schwedźeje parneje łódźe „Adriatic" sawabiła. „Adriatic" je so bórzy po śrajenju potopiła. Jeje muzstwo je so wuthowało.**

* **Pola Hodkowiz mjes Liberzom a Turnowom žu 300 metrow pod jemju dwanacje nad žobu leżacych worschtow kamjenitneho wuhla nadwierćeli.**

* S **hłodom mrějacy chinežy ratarjo žu so śtejeli a měšto Fukien wobhadźili. Policaji žu brónje sebrali, pśicheźdawaŕnje žiwnosće wurubili a prośdne proviantne śkładowne sapalili.**

Hospodarski rozhlad.

schtwórtk 16. wulkeho rózka 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1815	100 pólsk. złotych	47,05
1 jendźelski punt .	20,359	100 čěskosł. krónow	12,372
100 šwajc. frankow .	80,94	100 franc. frankow	16,48

Na Barlinskej burtu wobkhowachu wiki wčera dale šiwý kruty ras. Kursy efektow postupowachu. Na wikach rentowych a dołżnych listow žo požčonki stareho wobsedźeństwa žiwje kupowachu.

Na produktowe wiki w Barlinje powyschenje žitowych zrow, kiž je knježeństwo wutoru wobsamkło, mało lačšišcha sawostaješe, na rózku dozyla niz. Tutkrajneje pschenicy žo mało poskićeše, rózki pak wjele, tola wona njenamaka dosch kupzow. Płaćilna rózki žo nětkóže wo 5 pjenježkow na zentnar šmi. Wčera płaćeše zentnar

pschenicy 12,30—12,45 hr., rózki 7,90 hr.
jačmjenicy nalětnich 9—9,75 hr., nasymjeho 8,10—8,50 hr., wowža 6,90 hač 7,30 hriwnow,

w termitowym witowanju:

pschenicy 13,33¾—13,30 hr.,
8,05—8,90 hr., wowža 7,60 hač 7 hr.,

na mejcu: pschenicy 13,91¼—13,87½ hr. a rózki 9,45 hr., wowža 8,05—8,02½ hr.

Wčerawšne płaćizny f Drježdźanskich witkow.

Žiwe kački 5—6 hr., kurty stare 3—5 hr., młodźički 3—6 hr., sarčana pjerina po puncze: huzy 1,35 hač 1,50 hr., kački 1,50—1,60 hr., kurty stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., holbje schtuka 80—120 pj., rybu po puncze: karpy 1,40 hr., linty 2,20 hr., schčuki 1,30 hr. Jabłuka 10—20 pj., kruschwy 30—50 pj. a prunišny 50 pj., měd 1,50—3,50 hr., běrny zentnar 4 hač 4,50 hr., punt po 5—6 pj., róžiczkowy kał 40 pj. hač 45 pj., seleny 15—20 pj., hyndrojty 0,40—1 hr. a čerwjeny 15 pj., běły 8—10 pj., włóski 15—20 pj. a kuleréwa 10 pj., krěn 80—100 pj., selerij 15—60 pj. a hołotej 15 hač 30 pj., jěchna kobola 25—30 pj., morchej 10—12 pj., zybla 15 pj., karoty 10—15 pj., kišały kał 13—15 pj., butra 2,20—2,30 hr., jeja 18—20 pj.

Pschijaty so:

Wučžowništa pjekarskeho, khoniež w Kamjenzu na Budyschčej dróhi 26.
„ pjekarskeho, Ota Ufer, pjekarski mischtr we Čornowje pola Kamjenza.
„ klampnarskeho a instalaterskeho, Mats Kühlmorgen, klampnarski mischtr w Lubiju.
„ šamkarskeho, Korla Tippmann we Wobjezdach na Drježdźanskej dróhi 6.
„ kowarskeho, Pawoł Zimmermann we Wobjezdach na Sto-Komorowskej dr. 4a.

Holzu, mandźelska twarskeho mischtra Scheibe w Budyschinje na Wettinskej dróhi 91.
Serbstu holzu, młyn we Wulkej Nybej.

Na pschedań:

Žiwnosć čo. 174 w Hornich Pózkowach.
Kruwu žylnu, čežniwu, blisko čežeczu, w Hajnitzach 8.
Kóš, Schimk, fórbark w Trjechowje.
Běhaki na kuježim dworje w Schežeńzy.
25 wólschow w Narese čišło 42.

Sesdnišzy na pschešadźowanje

w Brěsni p. Kamjenza dop. w 11 hodź. pišanske blido a schijaza maschina; kupzy sešdu žo w „Němskim rěžoru“,
w Biskopizach na šudnischwje dop. w 10 hodź. 2 wjertuli, rosplunjak (Bergaser), šamoběl, drajchla, zentrifuga, klawěr, pišanski stroj, schijaza maschina, gramofon a wschelake meble a twarowe kamory, por dołhich schtórnjow, wschelake knihi atd,
we Łašu dop. w 11 hodź. (w Schołeźiz hołeńcezu) 2 schijazej maschinje,
w Delnim Wuježdže pop. w 1 hodź. w Adlerez hołeńcezu, dźelba žonjazych a dźěćazych nohajzow, 10 kótlikowych woblakow, 12 módrych kholowow, 6 módrych jakow, 8 želesnizařskich jakow, dźelba mužazych kobukow,

sobotu 18. wulkeho rózka

w Hródku na finanzanym hamješe dop. w 11 hodź.: klawěr, pišanske blido, knihowy kamor, bufej, harmonium a stojazy cžasnik, pokładnja „National“, twarowa polza, zentrifuga, butrnóžčak, pišanske blido še stołzom a 600 zigarow.

Wosčewjenja.

Schibakeż leżownosć, lapišana na kopjeno 1024 leżownoschnje knihi sa město Budyschin, kotrejež šudnistwo pschešadźowanje běłche na 13. měrza 1930 dopołdnja ½11 hodź. postajene, šo na pschešadźowanje njepschebawa.

Konkurs nad samožencjom pschekupza Pawoła Engemanna w Budeszezach, jenickeho mějićela firmy E. Lobeltoweho naslědnika w Budeszezach je šo zakhnył, po tym so bu dyrbjenske wurunanje, kiž bu we wurunanskej termiji 30. oktobra 1929 pschijate, wobkruczene.

Sud je wurunanske jednanje nad samožencjom pschekupza Ernsta Gruhla w Budyschinje na Mołtkowej haśy 6 zakhnywschi konkurs wotzwrił. Sarjadnik konkursa je prawišnik Rolf w Budyschinje. 1. termija žrjedu 12. 2. 30 dop. w 11 hodź. 2. termija žrjedu 19. 3. 30 dop. w 11 hodź., wobej w Budyschinje na šudnischwje, jisba 141.

Drjewowa awkzija.

Njedźelu 19. januara pop. w 1 hodź. šo w Němcach za Worjołom stejaze palne drjewo na pschešadźowanje pschedawa.

Płaćizny na Barlinskej witowanišcu.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	15. 1.	14. 1.			14. 1.
Pšenica	246-249	246-249	puny		18-20,00
rožka	158-159	160-162	woka		22-25,00
naz. jačmjeń	—	—	módrej lupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jačmjeń	162-170	163-171	žolte lupiny	17-18,00	17-18,00
wows	133-146	139-148	coradella	—	—
kukurica	153	155	raps, wosušk	17-17,80	17-17,80
pšenč. muka	30-35,50	30-35,50	lany wosušk	23-23,00	23-23,40
žana muka	22-25,50	22-25,75	poom. melasa	—	—
p., wotruby	10-11,00	10-11,00	bórnj. kruški	14-14,70	14-14,70
ržane „	9-9,50	9-9,50	syno, 50 kg	3,00-3,70	3,20-3,80
raps	—	—	ržana słoma	1,40-1,60	1,30-1,55
hróch, Viktor.	27-35,00	27-35,00	pšenč. „	1,30-1,40	1,25-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,35
pjeluški	20-21,00	20-21,00	ječna „	1,20-1,30	1,20-1,40

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk we towaršowni na Hornčeńskej hasy.

Budyšin. Pruba za narodne reje njeje pjatk, ale přichodnu **sobotu 18. 1.** wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Hodźij. Serbske towarstwo „Jaroměr Imiš“ zmeje njedźelu 19. wulk. rózka popołdnju w 4 hodź. swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad je wulcy ważny. Dowěrnicy so proša, to wšitkim sobustawam zdźělić. **Předsyda.**

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor ½9 hodź. w Kačej korčmje. Bratře, přińdźe wšitcy zaso, a hladajće, zo byšće też tych sobu přiwjedli, kotriž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! Načolnik.

Pančicy. Jednota Sokoł ma 16. mał. rózka swój swjedźeń w Pančicach. Wšitkich Serbow nanajwutrobniše přeprošuje **předsydstwo.**

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa“ přeprošuje wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka na swój 50. założeński swjedźeń njedźelu 19. wulk. rózka wječor ½8 hodźin w „Sakskim domje“ w Rakeecach, na kotrymž budźa so poskićeć wjacore 4hłósne spěwy a nimo měry krasna hra „Khodojta“, potom su reje.

Za Póznanske sokolske zwučowanje, kiž ma so we Drježdźanach předwjesć, budźe pruha njedźelu 19. wulk. rózka dopołdnja ½11 hodźin w Serbskim Domje.

Zwjazk spěw. tow. zmeje srjedu, 22. 1. 30, pop. w 4 hodź. w hosćencu „Zum Echten“ w Budyšinje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Prošu wšitke spěwne tow. należnje, zo bychu zastupjeno było a podate. 1. Rozprawu wo skutkowanju we zańdźenem lěće (pisomnje). 2. Zastatu statistiku. 3. Přinošk (za kóždeho spěwarja a spěwarku 5 pj.)
Předsydstwo.

Handrij Strympa
w Budyšinje
na Rózowej hasy 15
porněa
meble
a polstrowane twory
Sym Serb!

Kafei
Kakao
Kolonialne twory
KURIO
na Wronk. Lawskej hasy 24

Młoda, wysokosuśelna, čehniwa
kruwa
(blisko k čeleću) je na předań
w Barće čo. 6

Cworykupowace towarstwo w Budyšinje

Poskićamy cyle wosebje z našeje wulkopjekarnje

najlěpši rżany kleb I. druzina 65 pj.
„ „ „ II. „ 60 pj.
pjelnjene pampuchi jedyn 10 pj.

Mlokowe całty, najlěpši cokrowy, štreslowy a sydrowy tykanc

Wužiće we
inventurskim wuprodawanju
K.K.G.-šcki!
KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN
Cyle diskretne wobdźělanje
Wobkhodna ramunosć na Dźiwadłowej hasy 4 delka

Serbski Hospodař
ratarske wulkowikowańske tow.
z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510
Poskićamy wšě hnójnišća, brikety a češke wuhlo też po mjeńšich dźělbach
Naš awtomatiski młyn w Delnim Wuježdže tel. čo. 13
podawa najlěpšu pšeńčnu a rżanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě druziny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tun. dnjow. płaćiznach

Powołajće so při nakupowanju přeco na
SERBSKE NOWINY

3 tunje dny płackow

½ punta	swětłych kuskow	25 pj.
½ „	Bayerskeho malca	25 pj.
½ „	anisowych płackow	25 pj.
½ „	měšenja pře kašel	28 pj.
½ „	Eucaliptus	28 pj.
½ „	Bayerskeho blokow. malca	35 pj.
½ „	Emal.-Menthol	45 pj.
½ „	zymskeho sportsk. měšenja	45 pj.
Hejduška	punt	40 pj.
Cokor	10 puntow jenož	2.85 pj.

Na wšě twory **5% rabata**
Thams a Garfs
w Budyšinje

Wot soboty 18. januara 1930 mam nowy transport młodych, zylnych, wysokosuśelnych a nowodójnych
rańšopruskich-hollandskich
kruwowajałojcow
w swojich hródźach na Hornčeńskej hasy 40 jara tunjo na předań.
Gusta Gneuss, skótna wik.
w Budyšinje w hotelu „Kurwjesch“
Telefon 2413. Rězniski skót so sobu zamjenja.

Nowy „ludowy měšany“ khofej
¼ punta po 70 pj.
jenož pola
Herm. Klemma
naslědn.
na Kamjentnej h. 27

Kubło
na předań, wokolo 34 kórcow, 435 jednotow, dźěl wobdźěłane, zjane twarjenja, wopalna pokładnja 11 000 hr. Bliše
ryćerskubło we Łahowje,
pošt Mały Wjelkow.

Vogtl. Garding
štory, rolleaux, vollowe a muslinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler Rózk. Krónpr. mosta

Menthol-eucaliptus, mjettčkowe, mjedowe a Bayerske placki pře kašel
Herrmanna Trumpler w Budyšinje
na Jägerskej hasy 9
Kóždu sobotu stan na hłownym torhošću *I. rynk* nakonsne wot Kupnicy (Gewandhaus).

Harz'ske
samsneje fabrikacije
5 št. 10 pj.
cyły kaščik
45 a 90 pj.
Butrowa wikowarnja
KUNELLA

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło
po 20 hr. ma na składze Črije też čople Črije za žony a mužow
wobućowy dom Mark w Kukowje

Za wšitke wopokazma česćowanja a lubosće při khowanju našeho lubeho njebohčičeka,

Arnošta Bohuwěra Wjele,
ratarja we Wadecach,

w mjenje wšitkich zawostajenych najwutrobniši dźak wuprajam. Wosebity dźak knj. fararjej Mjerwje za jeho troštowace słowa při kašću, kaž też wšitkim, kotriž su njebohčičemu při žiwjenju a w jeho khorosći lubosć a dobrotu wopokazowali.

We Wadecach, 14. wulk. rózka 1930.

Helena zwud. Wjelina.

Přiloha k číslu 13

SERBSKE NOWINY

Štwórtk, 16. januara 1930

Wo Budyskim wobydlerstwje w Lěce 1929.

Měšćańske stawnistwo nam hłosi:

Narodźiło je so 272 mandźelskich hólcow, mjes nimi 14 morwonarodźenych (lěto předy 286, mjes nimi 4 morwonarodźenych); 255 mandźelskich holcow, mjes nimi 8 morwonarodźenych (lěto předy 251, mjes nimi 6 morwonarodźenych); 59 njemandźelskich hólcow, mjes imi 3 morwonarodźeni (lěto předy 57, mjes nimi 5 morwonarodźenych); 44 njemandźelskich holcow, mjes nimi morwonarodźene (lěto předy 46, mjes nimi 3 morwonarodźene). Dohromady je so poiatkom narodźiło 630 dźěći, mjes nimi 29 morwonarodźenych, pomjo 640 dźěćom lěto předy. Mjes nimi běchu 6 króć dwójnikaj a 1 króć trójnik (lěto předy 7 króć dwójnikaj).

Maćerje žiwonarodźenych dźěći běchu wot 16 hač 44 lět stare.

Semrěćowu bu sapiśanych 679, mjes nimi 59 morwonarodźenych (22 mandźelskich a 7 njemandźelskich), 1 dźěćo nije lěta (lěto předy 44), 590 pśeches lěto starych wosobow (lěto předy 544). Lěto předy bu 618 semrěćow sapiśanych. Najwjaxy ludźi wumrě w januaru a februaru, najmjenje w juniju a juliju. Semrěło je 350 muźich (lěto předy 331) a 329 žónskich (lěto předy 287) wosobow. Mjes semrěćimi běšce 587 evang.-lutherskich, 7 romsko-katolskich, 2 Židaj, 8 dysidentow a 15, tuž je anemu nabožeńskemu zjednoćenstwu njejsćiskluchacy.

Mandźelstwow bu swjasanych 318 (lěto předy 377). S tuchi swěrowanych 636 wosobow bě 27 němskich śarjerow a 9 wukrajnikow. Po wěrowuznaśu bě 531 evang.-lutherskich, 78 romsko-katolskich, 2 zwalitiskaj, 1 methodist, 5 dissidentow a 19 bjez kóždeje aboźiny. 576 běšce doma nježenjenych, 19 wudowcow, 3 wudowow, 18 dźělenych muźow a 10 dźělenych žonow.

Sćehnuśy bu 25 roswjasanjow mandźelstwow (lěto předy 19) sapiśanych. Winowaći běchu we 3 padach wobaj mandźelskaj, w 16 padach mandźelski a we 3 padach mandźelska.

Wustupjenjow z žyrkwje wospjetuje so znownje 150 (lěto předy 113). Wustupi 99 muźich a 51 žónskich wosobow; 121 wosobow wustupi z evang.-luth. žyrkwje (lěto předy 91) a 29 z romsko-kato. žyrkwje (lěto předy 15).

Dalejpiśana liczba wobydlerstwa wuczinjesche pśi spočatku lěta 1929: 41 083 (lěto předy 40 960), na kóńcu lěta 1929: 40 985 (lěto předy 41 083).

46. wustajeńca pjerizny a karnikłow w Malešecach.

Bukećańske towarstwo za plahowanje pjerizny a karnikłow wolmě sobotu, njedźelu póndźelu, 11., 12. a 13. januara w Sendźiž hoscenzu w Malešecach swoju 46. wustajeńcu pjerizny a karnikłow. Wustajeńca namaka powšitkownje wulki sajim, ščitoż dobry wopyt dopokaza. Wustajenych běšce wjele hódnostnych swěrjakłow, kiž buchu z mytanim wusnamjenjene.

Na kury dostachu 1. myto na Plymuthiše, schepjerkate, Maks Jakub z Trjebjenjy; na Rhodelandiske August Hübner z Mješćicy; na Wyandotty Bohuwěr Hajnk se Mješćicy, knjeni ratařska radź. Klahrowa z Pšichwićicy; ruske Orlowy Jan Mikanja z Trjebjenjy, Jan Paleŕ se Koporc; Arnoscht Wawrik z Błóćan, Hermann Thiema se Błóžan; na statne kury (Reichshühner) August Hascha se Trjebjenjy; na Minorka Arnoscht Wawrik z Błóžan; na Andalusiske Wilhelm Reichel z Lětonja, na Italianske Jan Schołta se Zornosyk, Pawoł Wagner z Błóžan; na Rammelskolske August Hübner z Mješćicy; na Leghornske Arnoscht Wittenberg z Rodez; na Dominikanske Arnoscht Wittenberg z Rodez; na Rhynske Jan Mikanja z Trjebjenjy; na nahe schije Jan Mikanja z Trjebjenjy; na Hamburgske Jan Mikana z Trjebjenjy; na male kury (Zwerghühner), skote Wyandotty Arnoscht Mosig se Rachlowa.

2. myto na kury dostachu: na Rhodelandiske August Hübner z Mješćicy, Kurt Pentak se Strěšćina, August Hascha z Trjebjenjy, Jan Mikanja z Trjebjenjy; na Wyandotty (cjorne) Augusta Hascha w Trjebjenjy, (běle) knjeni ratařska radź. Klahrowa z Pšichwićicy; na ruske Orlowy Jan Mikanja z Trjebjenjy, Jan Paleŕ z Koporc; na Barnevaldske Jan Mikanja z Trjebjenjy, Kurt Pentak se Strěšćina; na statne kury (Reichshühner) August Hascha z Trjebjenjy, Pawoł Klim z Bukez, Waltaŕ Steglich se Wujeŕda; na Lakfelschefke Arnoscht Mosig z Rachlowa; na Italianske Maks Jakub z Trjebjenjy, August Kozor se Bukez, Jan Schołta se Zornosyk, Pawoł Wagner z Błóžan; na Leghornske Jan Mikanja z Trjebjenjy, Arnoscht Wittenberg z Rodez, August Hübner z Mješćicy; na Dominikanske Arnoscht Wittenberg z Rodez; na Rhynske Hermann Thiema z Błóžan; na Hamburgske Kurt Pentak se Strěšćina; na male kury (Zwerghühner), Langschanske Jan Bjedrich z Kotowasy, pórzelinowarbne August Kozor se Bukez, złebrošćiśaste Italianske Jan Mikanja z Trjebjenjy, pórzelinowarbne Wilhelm Reichel z Lětonja.

3. myto na kury dostachu: na Brakelske Arnoscht Wawrik z Błóžan; na Hamburgske Bjedrich Israel z Lěwalda, Kurt Pentak se Strěšćina; na male kury (Zwerghühner), němske male Bohuwěr Hajnk z Mješćicy, na złebrošćiśaste Italianske Jan Mikanja z Trjebjenjy.

1. myto na kaćki dostachu: knjeni ratařska radź. Klahrowa z Pšichwićicy (na Peitingske), August Hübner se Mješćicy (na Khaki Campell), Jan Schołta se Zornosyk (na Khaki Campell), Pawoł Wagner z Błóžan (Khaki Campell), Waltaŕ Steglich z Wujeŕda (běle indiske).

2. myto na kaćki dostachu: knjeni ratařska radź. Klahrowa z Pšichwićicy (Peitingske), Jan Mikanja z Trjebjenjy (Khaki Campell), Bohuwěr z Hajnk Mješćicy (Khaki Campell).

1. myto na truty dosta: August Hascha z Trjebjenjy.

1. myto na bažanty (Fazanen) dosta August Kozor z Bukez (jskudny žiwi bažant).

Wustajenych běšce na 250 swěrjatkow.

Wichory a powodźenja w Němskej a Jendźelskej.

36 śmjertnych wopsrow w Jendźelskej.

Pśichi rjanym jasnym njebju, z kotrehož so mjezkajś na nahu semju śmějasche, zjebi pola naš njedźelu wjeczor nichtó njemóžešche, so moht hižo za krótke hodźiny njemdrzy wichor wšchu nóznu kražnosćą z cěmnymi mrócelemi zahnaś. Njejasny so pśichiśeri z dźiwej spěchnosću wnozu wokolo 2 hodźin, rujesche w nahich sćitomach, storkasche a sapjerasche so do twarjenjow, jako by najradšcho wokna wutłócyś a khěže spowalak. Sdobom mjetasche a schwihasche lodojte krupy do woknow, jo buchu wobydlerjo je spanja wubuźeni a so njemalo dźiwachu, jo bě so wjedro tak nahle pśicyniło. Hischcze zsuu póndźelu dujachu Wětrez hólazy a běchu so hatle wutoru dowusłahdźeli.

Schkoda, kotruž je wichor pola naš nacźinił, njemóže so dołho hischcze pśichiśunaś je schkodowanjemi, tiž je kurowy ortan w druhich kóncinach Němšeje, wošebje w dołhowjeczornych stronach, nacźinił. W Hamburgskim pśichiśatwje wichor póndźelu z tajkej mozu wodu z morja pśichipkamjesche, jo wona 7½ metra wyšche zwjoženo normalneho stejniśicy stupi. Pśichi orkanje buchu někotre tódźe cyłko wobśchkodźene. Tej pśichiprawy w pśichiśatwje cyrpjachu śe.

Rěka Stör, tiž pśiches město Itzehoe běži, je zwjoz wosa kolinje a městu tajke powodźenje pśichinjeła, kajšeź tam wjele lět wjazy njepomuja. Měšćańcy jo na wopuśćenje bydlenjow pśichihotowachu. W Lübeckim pśichiśatwje je wichor wulke sćehadło (kran) powalił a rosbił.

Najcyłcjicho bu pśichi wichorje Jendźelsta potrjechena. Tam wón hižo zyłu njedźelu zychnowasche. Jendźelski parnik „Saint Genny“, tiž běše tśelnej złužbje antlawališcu wójnskeho tódźiwa pśichdaty, jo njedźelu wjeczor 1/4 9 hodźin po jendźelskim cźasu pśi zyłnym wichorje njedaloko Ujhanta podnuri. S wobhadbi je 23 muži śmjerć w žołmach namakało. Jeneho podwyschka a 4 muži móžachu wuthowaś.

Zyłu nóź a hischcze póndźelu dopołdnja wichor we Jendźelskej a na kanalu mjes Jendźelskej a Franzowskej dale zychnowasche. S wichorom stachu jo w Jendźelskej wschelake njeboja, pśichi kotrychž wóśom cźłowjekom wo žiwjenje pśichiźidże.

Licźba wozobow, tiž je wichor w Jendźelskej morił, je so na 13 powpśichła. Někotre wozoby su hischcze shubjene.

Město Dansk bu 10. wulkeho rózka 1920 samostatne. Dokelž je za Pólsku z mórskim pśistawom, je so wot toho casa mócnje pozběhnyło.

Husyca.

7]

(Pokračowanje.)

„Wšak so wopraša, njebudźe-li jemu wšitko jasne,“ pomysli sej a womjelkny. „Hm! hm! Zajimawy pad! Jara zajimawy pad!“ wospjetowaše sej młody sudnik. „A prošu Was, knjez starosta, čohodla sće so poprawom do toho měšał? Čohodla njejsće stronje hnydom kazał k advokatam?“

„Prošu, knjez sudniski rada je nas z wosebitym wukazom namolwił, zo bychmy po możnosći wše zwady sami wurunali, zo njebychmy z tym sudnistwo wobćežowali a tomu zadźěwali, zo ludźo na zbytne rozkory pjenjezy rozbrojeja.“

„Nó haj wšak, wězo! Docyła prawje! To je też mój nahlad. Kak to potajkim běše? Wy sće sej tu husycu zawrěł do swojeho khlěwa?“

„Haj, prošu.“

„A bě waša?“

„Njeběše.“

„Tak prošu Was, čohodla sće sej ju zawrěli?“ poskoči knjez adjunkt wot stólca.

Zubak hłowu zawjerći, we wočomaj so jemu zablyskny, ale z njewinowatym hłosom wotmolwi: „Sym po zdaću wopaćnje jednał. Moja ta husyca woprawdźe njeběše, ale nětk budźe tak dobry a prajće mi, čeja běše a zwada je naraz rozrisana. Zo to njejsym prjedy wědźał! Móhł bych po Was wóz pósłać a bychmy měli měr. Cyła wjes hižo třeći dźeń njeje, njespi, njedźěła, njestara so wo wójnu, njekhodźi ani po mydło ani po petrolej, jenož so wadźi a hłowu sej łama, čeja je husyca, a Wy sće to, knjez sudniko, tak zkrótka rozsudźił: husyca je toho, kiž mějese prawo ju zawěrać. Potajkim, prajće mi, što to je? Je to Brodska abo Rezkowa?“

Jako by nóž złožił na šiju knjezej adjunktej, tutón poča so huzać, kornaŕ sej wotćahowaše, jako by jeho cěsnił, znowa so sydny na stólc a jenož zabórča: „Hm, hm! Zajimawy pad! Za tej dwě lěće mojeho zastojnstwa tajke nješta hišće měł njejsym“ — ale wótře rjekny wažnje: „To so rozumi samo wot so, zo husyca słuša jednej z teju dweju žonow.“

„Myslu, zo njejsym tu žorta dla,“ zasy tak njewinowaty rjekny Zubak, „budźće tak dobry a prajće mi, kotrej žonje!“

„Haj, wězo, kotrej!“ — dopomni so sudnik a mócnje přemysleše.

„Powědaće, zo je ta husyca rano switnyła?“ wopraša so znowa.

„Wězo! Marja je ju sprostnjenu nadešła, ani kapki kreje njeje z njeje wušło, hdyž smy ju zarězali.“

„A wy sće toho měnjenja, zo je so to stało dla teje njedowoleneje manipulacije, kiž žony z njej wčera wječor přewjedźechu?“

„Skoro bych rjekł.“

„Tak Wam pomhać njemóžu,“ pozběhny sudnik dobyćersky swoju rjenje wučesanu hłowu. „Zanjechał sće ważnu wěc, Wy njejsće směł dowolić tajke njewěcywustojne zaprimnjenje, Wy sće měł zawołać přisahaneho wěcywustojneho. K čomu mamy wokrjesneho skótneho lěkarja?“

„Sijit“ zahwizdny sej starosta, „widźiće, to mi njeje na mysl přišło.“

„Zakoń zawinjenu njewědomosć wězo njewusprawnja, sćěhwki dyrbiće znjesć a škodu zarunać, njemóžu Wam pomhać.“

„Džakuju so za dobru radu. Ale snadź by mi tola było pomhane, hdy by so znajmjeńša nětk wukopało, čeja je poprawom ta njezbožowna husyca, komu mam zarunać tu škodu, Rězkowej abo Brodskej. Abo snadź woběmaj?“

„Woprawdźe,“ zabórča sudnik, a jemu so zdaše, zo je poprawom tam, hdźež bě na započatku. „Wšešo što!“ rozsudźi po khwilcy mócneho přemyslenja. „Njeceli waš stražnik tu morwu husycu sem přinjese. Njestronakt wěcywustojny, naš přisahany krajny skótny lěkaŕ ju přepyta, wusudźi, hač je była młoda abo stara a z tym so ta zwada rozrisa.“

„Hišće dopołdnja tu budźe, přjedy hač započnje smjerdźeć“, slubi starosta a hižo so zhubi w durjach.

Stražnik, zaklinajo wše husy, žiwe a morwe, čerješe před połdnjom k městu, zo by knjezow hišće we kenceliji nadešoł. Dóńdże hišće z časom a padny do duri z wukřikom: „Jow njesu tu husycu!“

Sudniski služobnik so na njeho přećelnje a towaršnje posmja, hnydom po koš priskoči a so wopraša: „Husycu! Knježe! To je dźensa žadny dar! Je też derje kormjena?“

„Hdže też to! Slakła je!“

„Phi! To je potajkim někajke „corpus delicti?“ Rjeknu to knjezej adjunktej.“

Stražnik hišće steješe z košom w rucy, hdyž služobnik so wróći z přikazom, zo by tu wobradu donjesł ke knjezej skótnemu lěkarjej a domoj šol. Rozsud dóstanje knjez starosta pisomnje.

A dósta też a cyła wjes skóńcnje wodychny.

Wokrjesne sudnistwo pósla gmejnskemu starosće na cyłym listnje dobrozdaće skótneho lěkarja, čejiž krótki wobsah bě tónle: „Morwa husyca njeběše husyca ale husor, kiž wšešo je skónčił dla njekedźbneho, hrubeho a namócneho zakhadźenja z nim.“

Překwapjenje bě hobrske, njespokojenosć powšitkowna, jenož starosta sej wjesele rucy trěwaše.

„Kak je to možno?“ žony sej hłowu łamachu, ale za dalši tydźeń dóstachu wuswětlenje. Pólcajam skóńcnje so poradźi popadnyć cyły wóz cygranow. Z přepytowanjom nimo druheho wšćachu też, zo ducy zady wsy bě jim pokradnjeny husor wulećał a to runje w tej khwili, hdyž chcychu jeho k wobjedej zarězać. Zo bychu sej to zarunali, běchu pola nas dwě husycy pokradnyli a z tym bě hódańčko zhódane. Měr a pokoj wróćeštej so znowa do našeje rozkorjeneje wjeski.

Přeserbšćił Měrćin Nowak.

Našim spěwarjam a spěwarkam.

Přenja zhromadna pruha — 12. wulk. rózka we Serbskim Domje — bě woprawdże struchły wobraz našcho narodnscho prócowanja. Lědma třećina we Zwjazku sdruženeho spěwarstwa běše přikhwatala a tak swoju narodnu winowatosć dopjelniła. Předkhadźaca sobota — spěwna pruha za muzskich — bě runjewon porażaca. Potajkim pod tajkimi wobstejnosćemi přihotujemy so na předwjećorje „Naléća", štož dyrbi być khwalobna pokazka našeje hišće zbywaceje kultury před najsćeršej zjawnosću. Kak mało swědomja sebi tola wšelacy činja! Zamolwjenjow a wurěčow so nadosć namakaja. Kaž w swjatym pismje, hdyž kujez na hosćinu přeprošowaše. To je nješto wopyt dóstał, z kotrymž so hewak wob tydźeń dźesać króć widźi a trjechi. Tuž njemóže přiić a měni, zo je dosahaceje winy, so pruhi wotlakować. Zaso druheho ćeri rjany njedźelski dźeń do Božeje stwórby, mjez tym zo so druzy w zawrjenej žurli poća. Nješto tam tola budże. Z tym so trošťuja a zamołwja. A hdyž towaršwo ani z jenym spěwarjom zasćwjene njebě, što to dale. Wono wjšo powźdże. A byrnjež wšelacy so pruhowacy dźěl hišće njeznali, druzy zaso jenož nješto kruchi móhli — to wšo přinošuje k radowanju dirigenty. To su rjane wuhlady na jutrowny koncert na Kocorowe „Naléćo", kotrež Serbja a Němcy ze samsnym zajimom wočakuja. Pózdźe-li dale tak, dha — finis Sorabiae. To njeje wosobinska wěc nješkotrych spěwarjow, też nic solistow, kotříž běchu — z wuwzaćom jenoho zastojnscy zadźěwaneho — wšitcy přišli, abo nawjedowarja. Tu jedna so wo ćesć cyleho Serbowstwa, ke kotrejž dyrbi kóždy přinošować. Tajke hudźbne manifestacije su sobu rozsudne za naš dalši přichod. Po nich posudźuje so duch našeho ludstwa. Toho chcemy sej wědomi być.

Přichodna pruha budże **2. měrca.** Pruhować budże so II. dźeł a prěni wospjetowač. Wažne je, zo móže kóždy swój hłós derje a wěsće spěwać. Zhromadna pruha potom dalše dočini. Nadźijam so, zo njebudu tute rjadki hłós wołaceho w pusćinje. Spěwarjo, budźće swojeje winowatosće sebi wědomi. Njech so poslednje tydźenje a měsacy k pilnemu zwnčowanju wuziwaju, zo bychmy potom z ćesću wobstali.

Hłowny dirigent.

Kajke wjedro zmćjemy lětsa?

Wjedrowiśćerjarja nam wo lěće 1930 sćěhowace wjedro łoža:

Wulki rózł njebudże jara symny. Budże ćěrno-mjłowy z mózgnymi wětrami a wichorami; sa symśki sport njebudże přichodny!

Mały rózł budże jara pscheměnjaty a wichorojty. W druhej połojcy měsaza budźa krute mrózy.

Měrz budże tehorunja pscheměnjaty a wichorojty, ale njebudże pschejara tymny. Nanajwyšche frjedź měsaza móže być wšak symnišcho.

Haprlcja budże dosćehkotja a wětrojta. Hdyž a hdyž šmadnje pomjerjuje.

Mcja budże mimo měry rjana a cźopły. Wot 7. t. m. cźopłota pomalku ale stajnje pschibéra.

Šmažnik budże w prénjej połojcy jara horźa, we druhej połojcy so pschemjeni — budże dosćehkotjaty a hakle kónc měsaza njedźo znowa budże wobstajne.

Prażnik budźe ćěrno khłodny. Cźopnych dnjow budźe malo.

Znjenjz budże rjany a cźopły, haj horźy.

Požnjenjz budże tehorunja rjany a pschijomny.

Oktober pak budże jara khłódny. Hižo zapoczatk měsaza temperatura nahle špadnje.

Nowember budże znowa trochu cźopłischi, ale budże dosćehćitoty, charakteristiski nasymny měsaz.

Dezember budże ćěrno symny a śnjehowy. Zapoczatk měsaza budźa krute mrózy, wotrjadź měsaza trochu potaje, ale na kónc měsaza wo hodźoch znowa krute mjerśnje a šudła ša naddże.

Jeli so to so twišikło tak dopjelni, kaž wjedrowuzłožiri nam wěsćeja, możemy po prawom spokojone być. Lahodnu symnišku, pschijomne nalěće, nic pschehorce lěće, cźopłe nasymnje a rjane hodowne symnje wjedro — schto dale hišće chcjesch? To je wutraje!

Ale nadźijomnje też tak budże! Wulki rózł wšchak je jo hižo měł po wěsćenju wjedrowuzłožnych. Njech też druhe měsazy sakhowaju tełko dišziplny, jo wućenym ludźom njeskaża jich rjane wobliečenje a lubjenje. Nam też budże prawje!

12 lětna hontwa detektiwa wokolo cyleho swěta.

Po pschesćěhowanju po zyłym źwěsće naiwróći so psched nješchto dnjemi šcherif Bigham z Bell County we Texasu do San Pedra. Pschijwjedże sebi jako jatcho muża z mjenom Arthur B. Krug sobu, kotrehož běsche we běgu 12 lět njepschestawajcy pschesćěhowak. Arthur Krug běsche mjenujcy z falschowanymi nałkadnymi lisćinami sa pokyłki žita sebi samoćenje wo swjazy hač 1 miljion hrywnow nadobył a be so nadobo shubił. Šcherif jeho pschesćědowaschе a sebi pschedewsa, so prjedy njepopuschći, dokuź njeje jeho sajał. Krug wschak wědźeschе jemu pschećo jako twochnyć a poda so psched nješchto cźasom do Helenville w Nowoseelandšej, hdźež so pod wopaćnym mjenom a sy pschemjenjenym jwonkownym sahydli a w towarschnoscy walka wam hrajeschе. Ta běsche jara nahladny, dokeć wusnjesowaschе jako wulki bohaćk a be so hižo se hdźowku znamjenitšischeho mješćanca sdubił. Šcherif Bigham so mjes tym domoj wróći, so by sa ćěrpu šlóstnika sledźił. Wschitke powěsće, kiž so jemu dostawachu, wupokazachu so jako wopaćne, pschetoż Krug be sebi pomnikow najał, psches kotrychž buchu wschelkake na wopaćne sledły sawjedźene. Stajnje, hdyž bu Knjes Krug jaty, be to pschezo nješchtó druhi. Skónčnje naprašchowasche so konišaraa jedyn jeho pschećerjel z Helenville, kiž nowo pjeczenemu miljonarej njedowěrjeschе, pyta-li trošch muża, kiž wupada tajki a tajki. Mjeno dé šcherif pschepowědźeny, so je tu pytaneho słóšnika lepił a poda so hnydom do Nowoseelandšeje. Tu pschijdże runje, jako knjes Krug wulku hoschćinu dawasche. Hoscijećel mjesćeje powoštanišu narěcz, jako so cźeka pjasć šcherifowa na jeho ramjo położi. Wobschudźeš nicžo njeprajtschći da so bjes pschećiwjenja wotwjesć. S tym be so 12 lětna detektiwna hontwa zbožownje skónčiła.

Powěsće wo cyrkwinskim žiwjenju našich serbskich wosadow w lěće 1929.

S **Nakeza.** W našnej wožadze narodźi so w l. 1929 49 (57) dźěći, a to 30 (30) hólzow a 19 (27) holzow, njemandźelskich dźěći be 6 (13). Konfirmandow be 60 (62) a to 39 (29) hólzow a 23 (21) holzow. Šserbšćich pazdźešćich dźěći be 42 (39) a němšćich 20 (21), mimo toho 2 dźěći z twistwa šlepych. Wěrowanjow be 30 (25), pohrjebow 44 (47). Spowědnych be 2580 (3088). Mała liczba spowědnych móże so wotwodowjacz z kruteje symy, kiž na 10 njedźelach Božemu woprawnjenju kněrho jeschodźi. Spowědnych be 1109 (1378) muzšich a 1471 (1701) žonšich, serbšćich be 2126 (2328) a němšćich 4554 (594), z tonu we wustajnje šlepych 159 (167). Spowědnych be 91,6 proz. (103,3 proz.) wažadnych. Na pschepytanych a dopomnjenych tolekach so najwjetša 505,87 hr., na dobrowólnych tolekach za šamžny Božidom pak 421,99 hr., wjcho dohromady potajšim 927,86 hr.

S **Wósporta.** Tu so w lěće 1929 narodźi 27 dźěći, wérowanjow be 12 a pomrěłych 23. Wobchadźeschćo klěšeske 31. 12. 1929 1297 wošobow. Połsajske sarjadnistwo wojewi 27 khłostańskich wukasow, njemšćich khłostanjow be 24. — Bohate žně mjesćne hnjerej hižo początk tuteho lěta. Semrě konz šachćeho tydźenja wobdźědźer mješćanskeho piwowara k. A. Pórlaha w starobje 63 lět a pónđźelu wumrě sarjadnik n. w. F. Hartig 83 l. starý. — Tśeca wokrjesna wustajeńca pjerišny a nukłowy wotmje so wot pschichodneje soboty hacź do pónđźele we tutych šćelerni.

S **Ketliz.** W našnej wožadze narodźi so 89 dźěći (1928: 81), mjes nimi 21 njemandźelskich. Kněžcennych bu 83 dźěći (82). Mandźelstwow nalići so 31 (30), zyrkwinskich wérowanjow be 27 (30). Semrěło je 53, mjes nimi 2 šamomordarstwje, nimo toho 2 mormonarodźenaj napschećo 44 šmjertnym padam lěta 1928). Zyrkwinzju pokhowanych be 61 (47). Konfirmowanych bu 99 dźěći (88). Woprawjenjow 2270, mjenujcy 908 muži a 1362 žonow (2311); domawobstaranych bu 74 (68). Wumoschi krajneje šbérki 415 (471) hrywnow. Pschestupjenjow do cerkwje 1 (2) wuštupjenjow 1 (2). Druhe šbérki wunjeschu 382 hr. Wumoschi domjeze šbérki za njutskowne mišijonstwo 170 (310) hr.

Wjeska Krummhübel w Krkonošach (Riesengebirge) we swojej zymskej pyše.

Wusudźenja.

§ Dla šchudźenja wobšorowanych bě pschekupc Michał Eggert, wobchadny wjednik firmy Hünlich, w Neugerdorfu. Jeho bě „Raiffeisenskka banka" bla žadanši wobsej 20 000 hrywnow wobšorźała. W jeschowaznym listowanju njes Eggerom a „Raiffeisenskej banku" bě Eggert pschedhodu dohladowanskeje rady banki kujeja B. Knüpfele wobwinił, so bě njewěrnoscje wuprajił. Eggera kwitowaschcu. Knüpfel ma njeśej wudawki šłórźby.

§ Powołanje bě sapodal schofer a ratarški dźěłaćer Rudolf Herman Krojšch z Nošaćicz, kotrehož bě 30. 10. 1929 na hamtiškim sudnistwje w Labiju dla pschichwiwanja k diwémaj njedźelomaj jastwa sadaždźił. Krojšch bě wot kowarskeho mišchtra Lowki w Błojanach mjenowitu kolesu za 400 hr. kupił a 116 hr. wotpłaćił. Pscheto kolesu pschi kupi druheho kolesa w Budyšchinje pschedał a płaćiłnu dał naliećeć. Powołanje je šaćišnyło, tola budźe jemu tši lěta wuzwuhowanskeho cźasa pschihłosowane.

§ K herjeńaju a pukam bě dóšchło prażnik 1929 wjecor na rejwanišku lubi Raschowskeho hoscenza. Stótnej wikowarjej Jan Albert Rotha z Budestez a Otto Willy Michałk z Jiwowa běschtaj najprjedy z hoscenzarjom Polterom w Budyšchinje piloj a so potom do Raschowa podałoj. Tu bě Rotha, kiž bě hižo wopiłe se stołzami njetał a teš hewak hólesi wobšeżewał. Sapomnjo, lokal wopuschćejcz, a so teš spjeczejsche Budestezjanskemu prażnišchcrej. Michałk pschi tym jemu na pomoz pschkwata a so da do šrażnišchcra. Dóžbje hišćece z pukami Budyšći hamtiši šud bě Rothu z 20, 30, 50 a 50 hr. khłostanja abo 4, 6, 10 a 10 dnjam jastwa šajudźił. Michałk pak 40 a 40 hr. khłostanja abo 8 dnjam jastwa. Michałk a šlawy rěčnik běschtaj powołanje japodalej, kiž pak bě šajo wróćo wsa.

Přilopk.

* **Trojne mordarstwo se šaudacjom jeda.** Z podhladom, so je z jedom šawdak, bu w nozy na pónđźelu mjez Erich Dorn z Ermannsdorfa w Krkonošach do jastwa Hirschbergskeho hamtiskeho šudnistwa šadjeny. Skuzer bě žwojemu šchtyriletnemu žynej Siegfriedej a jeho sotrje Hanje Schwerdtnerez, kotrejž hromadze pola wótca Erdmannsdorfe bydleschtaj, z jedom šawdak, kiž bě mloka smješchał. Wowka, kotrejž bě grog z jedom dała, leži w khwili cźežko khora w Arnsdorfskej khorownji. Wšitcy cźina k njeskutkej ma so w šwójbnej šwadze pytaćz.

* **Wobrazowe telegramy do Jendźelskeje!** Wot 7. t. m. su telegramy z wobrazami mjez Němšku a Wulkej Britanskej z Polnóznej Irskej wobrazowa telegrafna firma a to je šwjasanjom Barlin-London. Wobrazowe telegramy móža so pola wschitkich póstnych a telegrafowych šlawach japodawacz a so na wschě mjetna Wulkeje Britanije a Połnóznje Irskeje pósłacz. Płaćizna sa 1 cm. wobrosa je 21 pjenzikow, najwušša płaćizna sa wobrazowy telegram je 21 hr. — Němška ma hižo wobrazowe telegrafne šwjasanje z Danskej, Rakuskej a Schwedskej.

* **„Sšowjanjske melodije" — prěni cźešći hłósny film.** Hłósne filmy su filmy, kiž njejsu jenoš za woćko, ale teš za wuchu, to wéla, wjch nim hłyschiš teš hadźen a hłosny. Někto teš w Cźechach pschihotuja wulki hłósny film „Sšowjanske melodije". Hižo su w Prahy z njeho napocźeli. Najwjchši cźešći wumjeźa sobu Hutkija. Film je so hižo teš za Němsku, Jendźelsku, Rakuske a Schwedsku pschedawał.

* **Pohrjebnischćowa kapała jako rudźezne lěkarstwo.** Je Nigi so powdł: Rosborjaza hnutwa za słótnikami wotmje so w Sserbigale pola Walka. Jenomu połizistej bě wojsełwił, so su někotři słótnizy pschi dźele, rospadźeli kaschcze, šejtajane w dźědźičnem rownišchću barona Wolff w pohrjebnischćowej kapałcy. Połizist poda so je někotrymi wobornikami ke kapałcy, hdźež nadeńdże wopraudźe někotrych słótnikow, kiž pytaju za štotom a dejskami kaschcze pazdźachu. Pytnywschi połizistow sapozdźachu do nich ćěłcz. Połizisi so poradźi skrcz a nenadźo šapocza so mjes połizija a słótnikami ćěłenza, kiž zyłu wóz trajesche. Kaž so jda, nješahu słótnizy bohatu jłod ćěłwa. Mjes tym běchu druhi wobornizy połizisi na pomoz pschijschli. Kapałku možachu wobstupicz, na cźoł mjetachu ruczne granaty do rowniščcza, hdźež běchu słótnizy dele šałéźi a so tam wohnjewerdźili. Hdyž poćza žwitnez pytachu słótnizy koło wobšchowarjow rosehnacz. Ale pschi tom buschtaj dwaj z nich hnydom šatrělenaj, mjes tym so možachu cźi druzy po cźełe rosećekacz. Pschischłuchu je so wimi a pschi pschesćěhowanju šatajećichu hišćece jenoho słótnika. Tutón běsche z wjednikom šnateje rubježnje wobšły byl, kotraž bě dźešći cźaš wobydleźeńcow zyłeje wokolicy trošchila. Kaž so wukopa, běchu słótnizy sebi šapalzymu pinzu jako bydleńcje pschiprawili a tam mimo meblow wšelkeho dźěłba šadobywacskeho graiu a brěmi i šćelwom nanošyli.

Hamiske wozlewjenje z Budyšina.

Dwarjenšći plan „Sšdwest" mešta Budyšchina na so pschemjeńcz. S pschemjeńcjenjom wotpadnu predowne hrodły pschi połnóznej strowje Siemienskeje dróhi. Nyšwarika wo tom je 4 njedźele dołho w kenjiji twarškje pschi Zitnym wikach 31 we wšchódnych wobłyšowych hodźinach šjawnje wupołożena. Schtóž ma někaku pschećiwo pschemjeńcjenju, dyrbi šwoje pschećiwjenja w běhu 4 njedźel, t. dnja wudaća tohole wosćiwjenje liczbnych wupodacz, hewak šhubi prawa na pschećiwjenje.

W Budyšchinje, 14. januara 1930.

Měšchćanska ruda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brózyny. Za nawěšiki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smoleŕjec knihiličerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 14 — Budyšin — Pjatk, 17. januara 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Sakski sejm.

Na dnjowym rjedźe pódźdźeju schulske praschenja, praschenja wódneho hospodarstwa a żeleznistkeho wobkhada steżachu.

Prjedy hač žo do dnjoweho porjada sendźe, kommunist **Opitz** słowo k dnjowemu porjadej dostanje. Rěcži wosnatych podawkach w Hartmannsdorfje, kotrejž žu po nowišich powěsćach 6 morwych a 20 cżežkoranjenych jako wopor żadale. (Kommunistojo wołaju: „Cżorno-cżerwjenosłota mordarska banda!) Straženje njeje žane jenotkive podeidźenje, ale w cżarje satrascheńja dźełacżerjow leži. Tele podawki žu ku kommunistiskemu frakciju pohnute, pola kotrejž nowiny pschedbydźiwa namjet sapodacź, so by knježeństwo offigěrow a sastojnikow, kotriž žu krejpscheleże sawinowali, hnydom se službu puschczeło a pokhłostało.

Pschedbydźiwo je žo sapowědźiło, wo tymle namjeże w dźenżnischim pohedźenju jednacź. Polizajske postupanje žo jako pschemyślene organisowana morjenja dźełacżerjow (President rěcznika k porjadej sawoła) wupokazuje. Pschi postupanju polizije pschecżiwo hłódnym dźełacżerjam socjalni fascistojo na cżole du.

Pschi tychle złowach žiwy njeměr pola kommunistow a socjaldemokratow nastanje. Jedyn socjaldemokratiski sapósłanz na rěcznika sawoła: „Na tebje žo hižo kaž na bobliju hlada, ty wólbrtowzo!" Też wuras wschowy hólz je žiwjschecź.

President **Weckel** rěcznika na to kedźbliweho cżini, so je jeho rěcżny cżas wotběžał a jemu słowo we wokomiku bjerje, hdyž žam žwoju rěcź stónczi. President dźeli, so je žo pschecżiwo jednaniu namjeża pschecżiwjenje sapodało, tohodla žo wo namjeże dźenża jednacź njehodźi.

Na to **snutskowny minister Richter** dźěschu rosprawu wo Hartmannsdorfskich podawkach poda, kotruž kommunistojo husto napschecżiwo wokajo, druhy sapósłanzy pak se kedźbliwosću pschijachu. Minister mjes druhim praji:

Knježeństwo, kaž zuły kraj, hłuboko hnuty pod saczišczejom podawkow w Hartmannsdorfu stej. Knježeństwo ma za žwoju winowatosću, wo nich žejmej rosprawicź. Pola firmy Rezenia w Hartmannsdorfu hižo dźěschi cżas dźełacżerjo strajkuja. Hižo 4. januara je tónle strajk **k cżežkim nałožnosćam pschecżiwo k dźełu swólnikym dowjedł.** To je hamtške hejtmanstwo pohnuło, polizajske schkitanje w Hartmannsdorfu pohnjelnicź. 15. januara dyrbješe žo w Hartmannsdorfu psched Burgstädtskim dźěłowym žudom wo słóżbje dla zarunanja schkody jednacź, kotraž bě žo pschecżiwo strajkowazym dźełacżerjam dla stamanja tarifa sapodała.

S pschicżinu tehole jednanja kommunistiske nowiny „Wojowař" w žwojim cżišle 13. januara dźěkonjemerjow namołwjachu, so bychu do Hartmannsdorfa cżahnyli a ſ womachom „aktiwnu solidarnosću" ſe strajkowarjemi wobſwědźili. Dale žo w rosprawje hižo znate podawki wopisuja a žo praji:

Hdyž bě cżrjóda žo hižo na dźeżacź krocżelow k policajstkim sastojnikam pschibliżiła, wjednik w najwjetšich cżežnu pschikaka, ſ pistolu tżelecź. Najprjedy žo jenoż ſ satraschenju tżeleșche, tola ſ tym žo cżrjóda njewottrjachi, dale postupowacź. Tohodla bychu dalsche wuſtrele trjebne. Cżrjóda žo hakle potom do zosanja da, hdyž jena ſ kulku trjechena wožoba na drohu padże. Cżrjóda roscżeka a tżeleńża žo sastaji. 19 wožobow žo srani, mjes nimi jena žmjertnje. Se ſranjenych žu mjes tym tżo na žiwoje ranu wumrěli. Jědnacże policajskich sastojnikow je žo ſraniko.

Po tym je policija w žamej nusy a w najwjetšim cżežnje pistole wuzjała. Knježeństwo hłuboko wobžałuje, so žu pschi tym někotři demonstrantojo žwoje žiwjenje sthubili abo žo cżežko ſranili. Wono pak stejischcżo sastupuje, so hospodarska nusa ujeźmje k wohrożenju sjawneho porjada a k nałožnosćam pschecżiwo policajskim sastojnikam dowjesć, kotriž k sakhowanju porjada žwoju winowatosć wukonjeja.

Presidenť wosjewi, so žo kommunistiski namjet na dnjowy porjad bliżšcheho pohedźenja staji. Sapósłanz **Renner** (kommunist) chże wědźecź, schtó je pschecżiwjenje sapodał.

Potom do dnjoweho porjada sandu.

Sapósłanz **Dieckmann** (ſ němskeje ludoweje strony) wo wobſamknjenju pruhowańskeho wuběrka rosprawi. Po nim ma žo pižmo rěcznika Günthera za powołańskeho wuczerja Reichelta dla jeho spižačerſskeje dźěławosće ſ knježeństwowej wupowědžu jako wobkhadacź. Rěcznik praji, so žebi nowinarjo njemóża taju konkurrenzu lubicź dacź. Reicheltowa wobſchérna spižowarſcha dźěławosć pódła toho zadanju wuczerjow ſ pomjenschenjom liczby pschijatkownych hodźin podźiwnje napschecżiwo stej. Reicheltowe nowiſche wobcżežowanje je bjes samnyka.

Němske knježerstwo je spokojom.

W němskim knježerſtwje žu ſ wunoschkom jednanjow wo sankcijach jara spokojom. Mjes druhim žo na to pokasuje, so je pódła franzowskeho a jendźelskeho też němski tekst wo sankcijach dospołnje wjasazy. W Němskej nimaju žaneho sajima ja to, entencżnu frontu snowa ſ tym zwjasacź, so bychu, hdy by Haagski rosrichaży žud Němsku winowatu spóznał, jenoż schromadne naprawy sa sankcije mózne byłe.

Němski minister dr. Wirth je wo sankcijach jenemu nowinarjej rjekł, so ma Franzowska wjeło prawo, Němsku pola Haagskeho rosrichażeho žuda wobſkorżicź, hdyž dże němske knježeństwo Nowy plan rostorhacź. Pomyślicź pak žo dyrbi, so by prozeł pola Haagskeho žuda nětkotre mězazy trał. Wažne je, so je Franzowska zjawa do žudoweho rosrichażenja w należnosći swolika, kotraž je žo dotal jenoż na podkładu Versailleskeho sprzeżenja mokła wuprawicź. Franzowska je pschisnała, so žo staw mérowego sprzeżenja, kotrejž žo na postajenje sankcijow poczahuje, wusamknje, a so ma Haagski rosrichaży žud prawo, wo wukoženju tohole stawa rosbudźicź.

Socialdemokratojo dr. Schachtej wójnu pripowědźili.

Pschedbydźiwo socjaldemokratiskeje němskožejmskeje frakcije je němskemu kanzlerej złedowazu rosprawu podało: „Pschedbydźiwo socjaldemokratiskeje němskožejmskeje frakcije je žo schtwórtk popołdnju ſ posjedzenjom saběrało, kotrejž je ſ wustupjenjom presidenta němskostatneje banki dr. Schachta w Haagu nastało. Dospołnje ſ jena běchu wo tym, so žo pódlanske knježeństwo němskostatneje banki, njehodźi sniesć, kajkeż je sniewuźiwajo njewotwisnosć tehole wustawa dr. Schacht załožił. Pschedbydźiwo frakcije wot němskeho kabineta wocżakuje, so budże žo, hdyž žo němske wotpółłanzstwo ſ Haaga wróczi, ſ praschenjom saběracź, kak może žo ſ pschemenjenjom zakonja němskostatneje banka žwobodnosć dawanja němskich zakonjow we nastupanju personalneho praschenja němskostatneje banki na dohadze waschnje wosschérich.

Se systematiskim pschikročenjom pożczonkow za gmejny a ze stajnym pschibéranjom bjesbožesće budże žo bliżšche dny pożedźenje stronitych pschedbydźiwow, socjaldemokratiskeje němskožejmskeje frakcije a powschitkownehо žwjaska dźełacżerſkich towarſtwow saběracź.

Po dr. Schachtowych posledních srěcżenjach ſ němskim finanznym ministrom dr. Moldenhauerom njeje wocżakacź, so tón socjaldemokratam k woli do pschemenjenja wustawkow němskostatneje banki dwoli.

Krwawne zrażenje w Hartmannsdorfje.

Jedyn wocżity świědk wo Hartmannsdorfskim ſrażenju pisče:

Hdyž bě hižo cżahowy prědk ſ kommunistiskimi wjednikami fabriku na lěwizy pódła žeże wostajił, **žo demonstrantojo roshorichu, dokelž złedowazy automobil schkitańskeje policije ja cżahom pschecżuje jědseche** a žo wósnota mjes demonstrantami a automobilom pschezo bóle pomjenschowaschе. Dóńdże k wurěczowanju a nadobo prěnje kamjenje lětachu.

W tym žamym wokomiku demonstrantojo jenoho offigěra, wjednika schkitańskeje policije, do dróhoweho pschecżowa cżišczachu. Runje tak žo jenemu policajskemu sastojnikej seńdże. **Na to je pjecża offigěr poručił tżelecź.** Najprjedy žo bjes kulkow tżeleșche, potom, hdyž žo mjetańża kamjenjow pożbyli, žo ſ kulkami tżeleșche. Jedyn demonstrant satżeleny k semi padże a druhi žo cżežko ranichu. Sšiwojeho towarſcha padnycź widźiwschi, žo demonstrantojo do cżakanja dachu.

Kommunistiske nowiny w Kamjenicy k hromadnemu strajkej napominaju.

Dla krwawnych podawkow w Kamjenicy kommunistiske nowiny „Wojowař" k politiisnemu hromadnemu strajkej, k popyschestacu w dźele jako k znamjenju rosdźenjenosće ke wojowanju a solidarnosće ſ woporami trustiskeje diktatury napominaju. Sšobotu w 12 hodź. dyrbja wschе fabriki samknyć, w 13 hodź. žo demonstrazija na dźiwadłowym namješće w Kamjenicy wotmeje.

W Pruskej so wšě demonstracije zakazale.

Pschipowědźenym wulkim kommunistiskim demonstrazijam chże pruski snutskowny minister se sakasanjom wschěch cżahow a schromadźiznow pod hołym njebjom sadźewacź. Na to žo pocżahowazy ministrowy wokolnik poručuje:

Radikalne organizacije žu ſ wustawu saručenu schromadźensku žwobodu poslednje dny a njedźele k cżežkemu każenju sjawneho bjesstracha snjewužiwale. Tele podawki žu dopokasale, so schromadźiny a cżahi pod hołym njebjom sjawny bjesstrach wohrożeja. Na podłožku stawa 123, wotstawka 2 němskeje wustawy žo wschě schromadźiny pod hołym njebjom a cżahi w pruskim žwobodnym stacże hač na dalsche sakasaju. Sakasnja žo njepocżahuje na schromadźenja, kotrejž nimaju demonstrativneho charaktera, swuczene kwaſne cżahi a zyrkwinske prozeſowy a prózdninowe khodźenje.

Wumjetacża wot sakasnje žebi minister wumjenja, kaž dałeko wo wuhotowanja dże, kotrejž žu niž jenoż njewobmyślne, ale žo też w sjawnym sajimje pschcża. Wjesne wyschnosće maju tajke namjety wo dowolenje wuwisacża sapodacź, a knježeństwowi presidentojo maja je ſe žwojim pohubjenjom pschehpołożicź.

Pschecżiwo pospytam, njedźiwajcy sakasnje schromadźiny pod hołym njebjom abo cżahi wuhotowacź, ma žo je wschěmi poruczliwymi polizajskimi srědkami sakhowacź.

Njeměry w Salzwedelu.

W Salzwedelu žredu wjecżor dźěkonjemerjo žo mjesce cżehnjechu. W cżahu też zuły hantwjerſkeju hobu dźěchu. Na cżole demonstrantow herzy piskachu. Hdyž policija hudźbne instrumenty jebra, nětkuje 60 muzł ſ policajskej straži cżehnjeșche, so bychu žo hudźbne instrumenty jako dobyte. Dóńdże k hrosnemu srażenju, pschi kotrymž policija zmuijowy klumpach trjebaschе. Hakle po dlejschim cżasu je mózno, njemjer potołożicź. Hłownehо naschtykarja, Lipinskeho a nětkotrych druhich pachołow sajachu. Lipiński w jastwje nałobu rosbi a spyta žo ſ powu... wonka pschehbywajcych towarſchow wuſwobodźicź, schtož pak žo jemu njeporadźi.

Zwady mjez knježerstwowymi stronami w Awstriskej so priwótreje.

Zwady mjez stronami knježerſtwowe koalizije žo pschiwótſuja. Pódźeju je žo w Schtyrskim Sradzu (Graźu) pożedźenje nowotwuſwoleneje ratarſkeje komory wotmełło. Kschesćanjezy socjalni sa pschedbydźu kaž hač dotal žwjaskowehо radźicźela Kandlera namjetowachu, landbund pak prjedawschehо naměstneho pschedbydźu Hartleba poruczowasche. Pschi prěnjej wólbje žadyn ſ kandidatow trěbnu absolutnu wjetschinu hłosow njedosta. Hakle pschi druhej wólbje Hartleba wuſwolichu, a to ſ pomozu socjaldemokratow. Kschesćanjezy socjalni po wólbje wótſje pschecżiwo tomule wólbnemu žwjaſkej demonstrowachu.

Rosžudźenosć jendźelskich wyschnosćow w Indiskej.

Gouverneur ſir Charles Jnes w Rangoonu je we knježerſtwowym wosjewenju rjekł, so njebudże žadyn pospyt njepokſtuschnosće napschecżiwo wyschnosćam po namołwjenju wschoindiskeho kongresa cżerpjeł. Połkwali rosžudźenje birmanskich wjednikow, kotriž žu prajili, so žu ſwólnihi, jo pschi Londonskej konferenzy wo indiskich wěcach wobdźelicź.

Moskowska internacionala demonstracije prihotnje.

Moſkowſka kommunistiska internacionala je ſwojim pschiwiſowarjam ſwonka Rušeje w bliżšchim cżasu demonstrazije pschikasała. Wiżšcha wulka internacionala wotmeje žo najskerje 25. januara pschi składnosći sjesda **revoluzionarnych dźełacżerſkich ſwjazkow w Barlinje.** Hłowny trumf pak chcedźa kommunistojo 1. februara wuhracź. Wo runje wudatych napominanjach kommunistojo praja, jo chcedźa hiſchcże ženje widźanu demonstrazију wuwjesć. K tutej dyrbja jo niz jenoż dźěkonjemerjo, ale też wschitcy njespokojni pschiſchitajerjo, mali rentnarjo atd namołwjeć, so bychu žo pschi demonstrazији wobdźělili. Kaž žo ſda, je žo ſ Moſkwy generalny plan za demonstrazију wudał, kotraž žo na zwalu Němſku rosſchéri. W Hamburgu dyrbi žo na pschikład tutón dźeń cżahy ſ hłodom mrězajcych wotmeć.

Macedonske mordowanje bjez konca.

Schtyriawdawjeczi hodźin po skónczowanju Michaela Strešowa w Sofiji je žo tam nowe politiide mordarſtwo stało. S pokohnischeje Sserbije pokhadźaju macedonſki revoluzionar, Monczilijow, je ſ pjecż wuſtrelemi ſ revolwra jeneho ſ najznaczejschich macedonskich revoluzionarow, Božinowa Blaża, dobreho pschecżela macedonskeho pschedaka

Boriša Ssaratowa, saſtelił. Blaża **w** Sofiji**s**kim pſchedmeſcze bydleſche a **ſ**o nadpadny, bdyż **ſ**o domoj wrócził. Mordak ſpyta cżekuyecż, kola patrouillowazy poliziſtojo ſe ponoſu ludi**ſ** nadpadnika na dróſy ſaſkapichu a do ſaſtwa wotwjedżechu.

Šesć milijonow ludzi w strašc zahlódnjenja.

Po wojſſewjenju towarſtwa ſa wobaranje pſcheczíwoo hłodej w Chinje je loni 6 milijonow Chineſow ſ hłodom wumrełoo, a runje taſka ſmjercz létſa na tuſannu liczbu ludzi cżaka. Po wudawanju towarſtwa ſo tele hroſne wobſtejnoſcze, bdżej je kóżda pomoz njemóżna, ſ hubjenymi transportſkimi pomérami ſawinuja, kotrejż njedowoleja, do krajow, kótrejż hłód ſatřhadża, żiwnoſcż dowoſowéż. Chineſke żeleſnizy njemóża dla njedoſtatka waggonow kraj ſe żiwnoſczu ſaſtaracż. Towarſtwowa rosprawa ſo je **ſ**kowawi ſtónczi: Fenicżka dobra automobilowa dróha do proſinzy Kanſu by mohła njeliczomne tyſacy ludzi ſmjerczi ſahłódnjenja wukhowacż.

Niemcy w Samoa.

„Times“ powedża: Skobruſtawy Mana (ligi Samoaſkich) ſu wutoru pſchibrjoſne wży wieczorneje Samoy wopuſcheczili a do Kerkow ſo wrócżo ſcżahnyli. Polizijtojo a namórżny wojazy ſ wójnſkeje łódże „Dundin“ ſu ſa nimi ſchli. Dżewjecż cżołnoow pſchi wieczornym brjoſy ſebrachu a do Apie dowjeſchu. Dwě wży ſo dokładnje pſchepytaſchtej, a wſchě pżitna a bróńe ſo ſebrachu. Polizija je napiſkmo na jenej pżiſarni: „Samoa Samoaſkim“ wotſtronika.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 17. januara 1930.

— **We ſwjedże.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +7. Dżenſa **rano we** 8 hodź. barometer 759, hygrometer —5, thermometer **w** nozy 0. Wuhladny na ſnuche wſedno. — **Naſche wjedro** je pſchiłicżo pod wliw wyſchiny, kotraż je ſo ſe **nawječorneje** Europy **k** nam bobyła. Nižina, kotraż nam wječera hiſchcże trochu mażcże a kurſawoſte wjedro pſchiſnjeſe, **wot**hłaſuje ſo pomału **k** rańu a ſo roſcżahnje. Wyſchina pak nam tón ras njepłchcżinje boſpodnje jaſne njebjo, ale woſtanje trochu błuke a młohżte. Njenſchi ras **w**jedra a nadżija na ſnmieżku ſo drże bórzy ſaſo poſnubitej, pſchetoż **ſ** Atlantiſkeho morja cżahnu nowe każaze nižiny do Europy a nam nowe njewobſtajnoſte a wětrzołe dny wobrażża. — Jutſiż ſobotu ſkónczo 8,04 hodź. ſchadża a ſo 4,18 hodź. **ſ**howa. Měſacżk ſchadża jutſiż wječor 9,20 hodź. a **ſ**howa ſo dowołnoſcż 10,11 hodź.

— **Saſtupne liſczíli ſa „Ptaczi kwaſ“ ſo hižo pſchedawaju.** Budyſke towarſtwo „Nadżija“ dżeła ſwěru ſa ſwój jubilejny ptaczi kwaſ. Wot jutſiſcheje ſobooty ſem ſu hižo ſaſtupjeſki (ſchtyrjoch kolkowne programy) we „Serbſkej knihařni“ w Serbſkim Domje, a na Seminarſkej haży w hudźbnym domje knjeſa J. Gudera (Siegmuno) bóſtaci. Sa ſtarſchich ludźi je wěſty motrjod poſtajeny a ſwječżeny, ſo bychu mółi zyłe wječże pſchihódnje bżdżeli. Mjeſy żebi tuczi knjeza a knjeżnu měſno ſe kupom do cżaſa ſwěcża. Programy pſchedawaju ſo jako ſaſtupjenki tołoho, ſo by kóżdy ſo hižo do cżaſa moł wjeſelicż pſchibliżujucych hodźinkow błoża, kiż wuroni lubożcż a jaſne pruhi kulturu wyſchiny. —Budyſka „Króna“ wopiſchja na 1400 ludźi, tuż njeterjeba nichtó ſtrachа měcż, ſo dyrbjał ſaſo domoj hicż. Sa kżdeho budże pſchihódneho měſna.

— **Połkroma.** Dokelż je ſo we Wojerowſtim wobwodże połkroma hamtiżo ſwěpżeła, je ſakaſane, ſwinje na Budyſki hermank woſpcż. Hladaj hamiſle woſiewjenje.

— **Wobżedżeſ ſo pyta.** Pſchi Budyſkim kriminalnem wotdżelenju pſchekhowataj ſo 2 kluczaj, pak wot lodowego khamora abo wot kłódżerſtwe, kiż ſtaj najſterſcho kradnjenaj. Kluczaj ſtaj **wo**ſnamjenjenaj ſ tſjomi hwězdami a ſ napiſmom „Heberes“. Wobżedżeſ njech ſo pſchi mjenowanej kriminalnej poliziji pravje bórſy ſamokwi.

— **Kradnjene buchu** 14. 1. 1930 wječor w 10. hodźinje, ſ jeneje kwikkadneje kchinje na Bohatej haży 2 puczowańſkaj ſchachaj a 1 patentowane widliży (mjaſowe widliży). Wężowne pżdżelenja wuproſy żebi Budyſke kriminalne wotdżelenje, telef. 2802.

— **Mjeſowe jetki.** Ssobotu, 18. januara 1930 budże ſo wot 8 hacż do 9 hodź. ſyre howjaſe mjaſo punt po 40 pf. a ſyre żiwinjaze mjaſo punt po 60 pf. pſchi mjaſoworych jétkach pſchedawacż.

— **Njetrjebawſchi alarm.** Wječera popołdnju wokoło 5 hodźin bu wohnjowa wobora ſmylnje **ſ** brożnjam pſchi Mużakowſkej bróży ſawołana, dokelż běchu ſebi ludźo myſlili, ſo je w tamniſchej bróżni hoże wudrycż. Każ pak ſo ſwěcżi, bě tam poſtajeny motor żinły kur wupuſchcżił a ſ tym wokolnych wobydżerjow ſamnyłł. Wohnjowa wobora, kiż bě ſa krótki cżaſ dojeła, możeſche hnydom ſaſo wotjecż.

— **Saſtaj a ſwječżenaj.** Wot tudyſcheje polizije buſchtaj wječera diwaj wukrajnaj tak mjenowanaj wandrowſkaj dla njedowoleneho pſchekroczenja mjeſow a paſowego pſchenóżenja ſajataj. Dale buſchtej 2 wożobje ſwječżenej, kotrejż ſwonkowne ſudniſke wuſtanoſcże pytachu.

— **Schtó ſchto wé?** Pſched nježkoho njedżelemi je ſo we tudyſchej prjedawſchej ſchatowej towarni Singerſka ſchijaza maſchina cżo. 1010384 ſa motor pokradka a ſa to ruczna ſchijaza maſchina woſtajiła. Schtóż może k tomu wężowne pżdżelenja podacż, ſo proſhy, ſo by to kriminalnemu wotdżelenju w Budyſchinje, telefon 2802, woſjewił.

— **55. duchowna wječerna hudźba pſchichodnu njedżelu wječor w 6 hodź. w Pětrowſkej zhrkwi.** S tutym wječorom ſkónczi ſo chóralny zyklus, kiż dyrbjeſche raſhlad wo wulkoſczi pokłada proteſtantſkeho chórala pſchinjeſcż. Je zyłe wulkemu zyrkwinſkemu hudźonikej Makſej Regerej poſwjeczeny; program wopſchija chóralne fantaſije „Kak rjenje ſwěcżi jutrinja“ a „Zwjerdy hród je naſch Bóh“ a chóralnu kantatu „Jeſuſa ja njepuſchcżu“. Nimo domowneho organiſta Horſta Schneidera (byrgle) ſtuchuja ſobu: Herta Näther (ſopran), dr. Fritz Lorenz (hużle), Emil Riſchert (bracża), mały chór wucżeriſkeho ſpěwneho towarſtwa pod nawjedowanjom Měrcżina Bauera a chór inſtrumentow. Programy ſ tekſtami ſu ſa 30 pf. pſchi zyrkwinſkich durjach doſtacż.

S **Małeho Wjeſkowa.** Sſrjedu wječor wotmě ſo tu prěnje jſawne poſpjedżenje nowieje gmejniſkeje rady. Wjeſnjanoſta ſapołkała nowe ſobuſtawy je ſawdaczonu ruku. Wólba ſapiſowarja ſo ſeſka ſe ſaſdżełkami. Słónczniu pſchewa dodaſny ſapiſowacż knjeſ Ludwig tutu funkcżiju na prěnje poſpjedżenje. Sapiſowacż ma ſo w pſchichodnym poſpjedżenju wolicż. Jeho ſaſtupjeř budże knjeſ Naumann. Saſtupjeř pſchedſydy ſu ſnowa knjeſ Schuſter. Dotalny wjeſnjanoſta knjeſ Jencż ſu ſnowa **wo**lený **a** to hacż do 31. 3. 1936. Sa pſchichodne tři lěta budże knjeſ Pětſchka ſtaroſta. Scżěhowachu hiſchcże wólbu do wubjerkow. Rjeſcże ſo hiſchcże wo podrożenju miſiiny a wo nowej autobuſowej cżarje mjes Budyſchinom a Rakezami. Wuradżi ſo, ſo poſpjedżenja w ſynje ſapocżinaju w 7 hodź.

S **Minakała.** Radiowóſti dobrowólny ſanitejny wotrjad cżerwjeneho ſchijża ſapocża njedżelu nowy kurſus pod wjedniſtwom knjeſa dr. med. Schneidera w Dubrawje. Kurſus je ſdobom wotſpjetowazy kurſus ſa ſtarſche ſobuſtawy. Pſchichtomnych bě 15 ſtarych a 18 nowych ſobuſtawow. Po tym, ſo by nawjednik Schołta pſchecżitał wutſtawki, da lekař pſchepład wo wuſnamje Cżerwjeneho ſchijża a potom wěcżeſche wo anatomiji cżłowjeka ſpyta. Pſchichodna hodźina ſo tohorunja wotmeje w Minakale, a to pjatk 17. 1. wječor we 8 hodź. w hoſcżenzu.

S **Khróſta.** Póndżelu ſo wotmě prěnje poſpjedżenje noweje gmejniſkeje rady. Knjeſ wjeſnjanoſta Bjenada poſpjedżenje wotewri. Pſchi wólbach ſu prěni pſchedſtejiżeſkeř knjeſ Schröder, druhi pak knjeſ Krehahn. Sapiſowacż ſu knjeſ Reichelt, jeho ſaſtupjeř k. Wieder. Staroſta ſu ſa Khróſt knjes Born a ſa Adolfowu hěn knjes Freund. Wotměchu ſo wólby do wubjerkow, pſchi cżimż dóńdże k wuměżowanju mjes knjeſom Krehahnom a Handrikom. Wotpokaſa ſo namjet knjeſa Spindlera, ſo bychu frakżije daſtale darmo „Sächſiſche Staatszeitung“, każ żeż gmejniſke wukaſy. Tohorunja ſo wotpokaſa namjet knjeſa Handrik a Spindlera wo powyſchenje ſpomożeriſkeje podpjery ſ 8 na 13 hr. Wjeſnjanoſta wojſewi, ſo je ſo pitna woda pſchepytowała a ſo je **w**ona dobra, haj ſtrowa. Saſtupjeř Spindler na tym dwěłowaſche, pokaſujo na to, ſo je by ſkoro pſched 2 lětomaj jara hubjena.

S **Komorewa.** Hdyż je dżelo na polach wichitke hotowe, a też w bróżnjach żně womłócżene, to hižo naſchim wjeſnym żonam a holiczam ſaſo nowe dżeło do rukow hlada. Mjenujo naſche lube, ſtare, rjane pjerjedrěcże. A ſchtóż je jako malo dżeczo hižo ras dyrbjał pjerje dréż, tón wě, kak wołtudże dżeło to je. A to dże też je bżło najbóle ſ pſchiczinu, ſo ſu w naſchej ſerbſkej Łużizy naſtałe tute tak mjenowane „pjerjedrěcża“, kotrež ſo wotměwaju najbóle na tych rjanych, dothích ſymſkich wjeczorach, a ſkónczja ſo ſwjeſtcha ze ſchalku dobreho koſeja a ſ nékajſej khtóſchczenſku. Tuż je też bżes dżiwa, ſo wjele wjeſnych żonow a holiczow rady běhaju na „pjerjedrěcże“, a ſo też na to hižo njedżele, haj měżaju dołho wjeſela. Tola hóżda wěż pak ma nékchto rjane a nékchto njerjane, a tak je to też ſ tym lubym pjerjedrěczom. A to je tola „ſtary łaſ“, ſo ja zyłe lěto njenaſtanu telko kleſkow, każ „na běrnach ſberanju“ a „pjerjedrěczach“. A ſtare prajidmo je: „hdyż cżrjóda żonow hromadże pſchińdże, to ſo runje tak pſchi poſtłuchu, każ bychu ſo ſ zyłeje wſy huży ſmjeſchale“. Tola naſche Komorowſke żony maju lětſa na „pjerjedrěczach“ zyłe ſajimawu a ſpodżiwnu macżiſmu. S pſchicżinu je dże to, ſo Nakeczanſke ſerbſke towarſtwo „Lipa“ wuhotuje pſchichodnu njedżelu ſwój 50. ſałożeniſki ſwjedżeń, a je ſebi tohodła wuſwoliła jenu ſ naſchich najnowiſchich a najkraſniſchich hrow, kiż ſo njemuje „Khodojta“. To ſebi woni nětko wjeſo wumyſlicż njemóża, ſchto dyrbi to tola do ſtworjenja bycż, a wczpinja je pſchezo jena bóle hacż druha. A jena ſnadź méni, ſo ſmeje khodojta dołhu wopuſch każ cżert, ta druha ſaſo, ſo budże traſch po ſchtomach łaſnycż każ wjerwjerczka a ta ſtecża, ſo by traſch do cżornoho kożora pſchewobrocżł. Naſchi Sſokoljo a „Lipjenjo“ pak ſo nad tym jenoż ſmeja a raduja, a wobżarnja jenoż, ſo njemóża ſóżdy měżaz tajke nowe dżiwadło bracż. To bychu naſche żony ſtajnje méle doſcż nowinkow ſa „pjerjedrěcża“ a ſalutowak by ſo pſches to zyłu rjelomaſ kleſkow a njetrjebawſcheje ſwady a njedobroty.

Ze **Serbſkich Pazlic.** Maćerjam ſo rada podawa wutoru 21. wulk. różka popołdnju 1½8 hodźin. w hoſcżencu.

Z **Khróſcic.** Zańdżenu wutoru 14. wulk. różka zeńdżechu ſo bratřa naſeje ſokołſkeje **jednoty k swojej** lětuſej hłownej zhromadźiznje. Z wjeſelym wóckom możeſe br. ſtaroſta na mnohoſcż pżitomnych ſpohladować, kotřiż běchu hač na dwejoch ſobuſtawow wſitcy pżiſli. Witaſe wſitkich wutrobnje a poda rozprawu wo zańdżenym lécże. Napominaſe pżitomnych dale ſwěru k narodnemu ſkutkej wobkhowacż a pilnje ſobu dżełacż. Z rozprawy naczolnika bě ſłyſeċ, zo jednota w zaſłym lécże njeje lěnjeho pasła, ale mócenje zwučowała. Też pokładnik poda dokładne zličowanje a możachmy z dżakom pżipóznacż, zo njejſmy hubjenje **hoſpodarili**. Za wſo pak **mamy** ſo naſemu njeſpróżeniowemu ſtarośe br. wučerjej Pjetaſej dżakowacż, kotryż njeje lutował cżaſa a prócy, ani hładajo zjawneje cżeſce. Po dołholětnym ſkutkowanju jako ſtarośa chce ſo nětko měnjeċ z měſtoſtarośtu br. Wiċazom a ſlubi we wſém dale k pomocy być. Dalſich wólbow njeběſże trjeba, dokelż wſitcy pri ſwojich zaſtojnſtwach wostachu. Hdyż běſo ſo porjad dalſich zwučowanjow każ też dżeń pżichodneje zhromadżiny postaji, ſo hłowny dżeł ſkóńċi ze ſokołſkim „Na zdar!“

S **Drježjeho Wujeżda.** (Druha roſprawa two żuvje „Hanbrij Sejfet“.) Hdyż po cżakanju wot 11. hacż do

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

14) (Pokraczowanje.)

Tola jako Vinicius ſhoni, ſo ſu Lygiju wotnjeſli, wobłędny tak zakoſtnje, ſo njemóżeſche Aulus hižo wjazy na njeho tukacż, ſo ma **podżeł** na ſapletku. Na cżaſe mlodeżnej wuſtupi pót; krew, wulinnywſchi ſo w prěnim wokomiku k wutrobje, wróżeſche ſo ſ horżomi ſokmami do wobliczа, wożi ſapaſchitej ſchkrć, a ſerca wutkhadżachu ſamuczene praſchenja. Żarliwoſcż a ſaſtobjenoſcż tichażeſchej ſ nim taż wichor. Běſche-li wona ras palaſtowy próh pſchecżiſła, to nětſeſhe ju wón na wěcżnje ſa ſebje ſłubjenu — a hdyż tohodła Aulus Petroniſowe mjeno wupraji, ſa**mſtkny** to ſ **podhladom** w jeho moſſach, ſo je Petronius **jeho k lépſchemu** měł **a pak** je Lygiju **k**żorej ſ darom poſłaċ, ſo by ju **ſ**o pola njeho ſajeneċił, abo też to, ſo dże ju ſa ſebje zdżerżeċ. Jemu ſeſda ſo **lédy** móżliwe, ſo cżłowjek, ſawołladawſchi Lygiju, njeby chyż ju też ſdobom pożadacż.

W jeho ſwójbje namrěła nahloſcż jeho tak pſchemo, ſo poczinjeſche ſo każ ſpłóſchany łóń.

„Mój wójſki narodnike!“ wujakota ſe ſebje. „Wróċż ſo domoj a wocżakuj mje tam. — Ja cżi praju, — njech **by** Petronius ſ mojim nanom był, ja bych Lydżinu hańbu **tola** na nim wjeċiłł! **Wróċż ſo domoj a wocżakuj mje** tam. Ani Petronius ani kżor njeſmějeſ ju wobſkodżeċ.“

„Wón tſchaſeſche ſ pjaſczomaj pſchecżiwu ſ wodjewami ſdraſczenym wóſkowym maſkam, kiż w atriju ſtejachu, a **ja**woła:

„Pſchi tutych mortiwych maſkach! Pżjedy ju a ſebje **mor**żu!“

S tutymi ſłowami ſaſtoczi, a Aulej hiſchcże **ras** pſchi**wo**łowazy: **Wocżakuj mje!** cżerjeſche **każ** bludny **ſ** atrija **a** ſhwotajzy **k** Petronijej, nimohodżazych njedżiwajo **we** ſtronu ſtorkajo.

Aulus ſo trochu ſpokojniſchi domoj wróċżi. Myſłł jeho pokojeſche, ſo mějeſche Lygija, njech też uiż wumóżena, to tola **ſ**najmjenſcha wjeċerna a ſe ſmjerezu pſched hańbu ſchkitana być. Wón krucże do toho wěrjeſe, ſo Vinicius wunjeżdże, ſchtoż je południk, pſchetoż bě je ſwědkom jeho nahłych ſłowow był a ſnajeſche zyłemu ſtutomu ſplatej pſchinarodżeny hněw.

Domoj ſo wróċżiwſchi, ſmérowa Pomponiju, ſpytajo ji trochu ſe ſwojeje dowěrjy pſchijżiwoſcże, a wobaj pſchecżiſnjichaj cżaſ ſ tym, ſo cżakaſchtaj na powěſcż wot Vinicija. Hdyż běchu krocżele nékajkeho njewolnika w atriju ſkyſchcżej, mużleſchtaj hżdżicżki króċż, ſo je to Vinicius, kiż jimaj ſnadź tola drobe ſdżeło wróċżo wjedże, a ſchnohowaſchtaj wobeju ſ hłubin ſwojeje wutrohy. Ale cżaſ ſo minu, a powěſcże njedóńdże. Hakle wjeczor Aspaſche klepak wo wrota.

Hnydom na to ſajſupi njewólnik a pſchinjeſe Aulej liſt. Njedżiwajo ſwojeho rad ſo wobſkodżacżeho wobtłnjeżenja ſebje **ſa**meho hradny ſ tſchepotałej ruku ſa tym, a wróċżi ſhodżeſchtej tak ſpěſchnje po rjadach, jako by ſo wo bezmjerże jeho zyłeho domu jednało.

Nadobo pohłymuri ſo jeho wobliczo ſa pod ſczinom nimocżahaneje mróżele.

„Cżitaj!“ rjekny wón ſo ſ Pomponiji wobroċżejo. Pomponija **wa** liſt a cżitaſche każ ſeżehuje:

„Marcus Vinicius poſrjowja Aula Plautija. Schtoż je ſo ſtało, ſta ſo ſo **ſ**kóżomnem roſkalu. Jołkoſitaj ſwoju hłowu pſcheb jeho wolu, jako ja a Petronius.“

Dokha pſchestawka ſeżehowaſche.

VI.

Petronius bě doma, jako Vinicius **k** njemu pſchińdże; Durnik njeſważy ſebi młodeho cżłowjeka ſadżerżeċ, kiż każ ſ wichorom ſo do atrija dobu, a hdyż bě ſhonił, ſo je hoſpodaŕ w bibliotezy, bjes ſaſtaċża dale cżerjeſche. Wón **nadeńdże Petronija piſażeho.** Jemu **ſcżinowe pjero** ſ ruki **wutorhnyċż, jo na kruchi roſkamaċż a na podłohu cżiſnyċż,** to bě jene: potom ſarły jemu porſty do ruki a twjerje, **wobliczo k wobliczu ſtróżiwſchi, ſ dyhawym hłoſom ſkowa:**

„Schto **ſy** ſ njej cżinił? Hdże je wona?“

Tu pak **ſta** ſo nékchto ſpodżiwneho. Schtyżany a ſmjeſcżeny Petronius wobpſchimny najpżedy ruku młodeha athleta, do jeho mjaſa ſaxtu, ſ kruhym wobrotom, na to druhu, a wołſ ruzy w jenej ſe ſwojeju każ ſe żeleſnymi kleſcżkami hromadu tłóżo, wón rjekny:

„Ja **ſym** jenoż rano ſłabuch. Wjeczor nadobywam ſtaru ſołnu moż ſnowa. Spytaj ſo wutorhnyċż. — Mi ho ſda, ſo je ſe nékajſi ſtalz gymnaſtiku nawucził a kowaċ „mores“.

Jeho ryży wobliczа pſcheradżachu lédy trochu mjerſanja; jenoż we wocżomaj ſabłyſkny wotbłyſk ſmuſitoſcże a rańoiſcże. Słónczniże puſcheſi ruzy młodeho cżłowjeka, kiż pokorjeny, wohaſibjeny a ſaſłobjeny pſched nim ſtojeſche.

„Twoja ruka je **ſ**aż worzł“, wón rjekny, „ale pſchi wſcheċ bohach hele ſo ſarocżam, pſcheradżiſchi mje, to ſtorcżu cżi nóż do ſchije, a hdy by to ſamo na wocżomaj Nera **by**ło.“

„Porċżmoj ſ trochu wjazy mérowy wo tom“, ſnaplche cżiwi Petronius. „Worzł je ſylniſchi żeleſa, każ widżiſch, a byrnjeż by ſo hodżało ſ jeneje twojeje ruki dwě mojej ſcżinicż, to ſo cże tola bojeċż njetrjebam. Żenoż twoja brutoſcż mi bliſko dże, a hyd**ſ**i ſo nad cżłowjeſſej njedżaſkownoſcżu dożka hiſchcże dżiwaċż mohł, to bych ſo nad twojej dżiwał.“

„Hdże je Lygija?“

„W Lupranaru; to rěka pola kżora.“

„Petroniżo?“

„Směrnj ſo, proſchu cże, a pożjdż ſo. Pro**ſ**chaj kżora wo dwě wěży, kiż mi wón ſpożcżi; ſ prěnja, Lygiju Aulej wotewjaċż, a ſ druha, ju tebi pſchepodaċż. Nimaſchli ſe faldach ſwojeje togi nóż ſkowany? Sſnadź ſo cżi ſpodoba mje jaſłoċż. Jenoż ja bych cżi radżił, hiſchcże nęſchto dnjow ſ tym wocżakowacż, pſchetoż to drże bychu cże potom do jaſtwa ſyłli a Lygiji by ſo mjes tym w twojim domje wofinżdżiło.“

(Pokraczowanje ſeżehuje.)

Hospodarski rozhlad.

pjatk 17. wulkeho rózka;

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,182	100 pólsk. złotych	47,05
1 jandželski punt	20,359	100 čěskosł. krónow	12,368
100 šwajc. frankow	80,89	100 franc. frankow	16,43

Barlinska burza ho wčera jasno feštlabješe. Dotalne dny běchu wiki wěstu krutosć bazałe. Swjetiche brěhu wečera chadłaze a wostachu jlabe hacź do kónza. Wiki še rentowymi a dołżnymi lisćinami běchu chětro njestajne.

Produktowe wiki w Barlinje běchu wečera mérne a jasno klabiche. Rožki ho pschewjele njewopytowaše, tola teź za tute snadne dźělby njenamka ho dosć kupzow, so płaćišny spadowachu. Pschenica ſ wulkej nusu płaćišnu hrjeby wokhowa. Wečera płaćeschе zentnać

w Barlinje

pschenicy 12,25—12,40 hr., rožki 7,80 hacź 7,85 hr., jačmjenja nalětneho 9 hacź 9,75 hr., nahwmkeho 8,10—8,50 hr. a wowsa 6,75—7,15 hr.,

w termijnowym wikowanju

sa měrz: pschenicy 13,22½—13,27½ hr., rožki 8,77½—8,82½ hr., wowsa 7,50 hr. hacź 7,52½ hr.,

sa meju: pschenicy 13,80—13,85 hr. a rožki 9,35—9,42½ hr., wowsa 7,92½ hr.

Wiki schtwórk w Kamjencu.

Syndrohy kal 40—80 pj., seleny 20 pj., jěchna koboda 30 pj., běły kal 15 pj., cžešwjeny 15—20 pj. a zhbla 15 pj., morchej 15 pj., selerij 35—40 pj., jabłuka 15—35 pj., čiežowe wino punt 80—90 pj., kokrabi 10 pjenježkow, běrny bóle 3,50 hr., cžešwjene 3,75 hr. a žolte 4 hr., butra 1,80 hr., jeja 15—16 pj., prošata 34 hacź 45 hr., běhaki 70 hriwnow.

Wiki sandženy schtwórk w Lublju.

Butra 90—105 pj., jeja 14—16 pj., twaroh 25 pj., lany wolij 1,80 hr., kulerěpa 16 pj., běły kal 8—12 pj., seleny 20 pj., cžešwjeny 15 pj., zhbla 10 pj., morchej 10 pjenježkow, hyndrohy kal 40—60 pj., karoty 15 pj. a jěchna koboda 30—35 pj., kokrabi 10—15 pj., rjetkej 10 a 25 pj., jabłuka 8—25 pj., hušy 1,30 hr.

Wiki sandženy schtwórk w Halschtrowje.

Pschenica 11,25—11,50 hr., rožka 8 hr., jačmjeń nalětni 8,50—9 hr., wowš 7—7,25 hr., běrny 3,50 hacź 4 hr., *hjno 5—5,25 hr., hloma k pizowanju 3 hr. a k* hlanju 2,40—2,60 hr., wotrapje 3,50 hr.

Butra 1 hr., jeja 16 pj., prošata 30—40 hr., běhaki 80—100 hr.

Wiki schtwórk w Khorčezbusu.

Howjase mjaso 1,10—1,40 hr., cželaze 1,20—1,40 hr., skopjaze 1,30—1,40 hr., ſwinjaze 1,30—1,50 hr. a jeja 15—16 pj., butra 1,60—1,70 hr., twaroh 30 pj. a lany wolij 1,60 hr., holbje 80—120 pj., kury 2,50 hr. hacź 4,50 hr., kapony 2,50 hacź 3,50 hr., hušy punt 1,30 hacź 1,40 hr., kački 1,40—1,80 hr., sajaz 0,80—2 hr. kokrabi 25 pj., krčń 50 pj., zhbla 15 pj., kulerěpa 10 pj., běrny 3,50 hr., jabłuka 10—35 pj., worzechi 70—75 pj.

Schwinjaze wiki wječera schtwórk w Khorčezbusu.

Pschiwjedli běchu 1274 prošatow a 133 běhakow. Wone płaćachu

prošata:

małe	26—32 hr.
hrěnje	32—38 hr.
wulke	38—42 hr.

běhaki:

małe	42—60 hr.
hrěnje	60—85 hr.
wulke	85—110 hr.

Stótne wiki schtwórk w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Na pschedań běsche 333 dójnych krowow, 2 prósdnikaj a 123 cželatow. Wiki hubjenje dźěchu.

Płaćachu sa *dójne a wyšokoſmjelne*

krowy	290—600 hr.
sa wyšokoſmjeć. jalowy	270—480 hr.

Na ſwinjaze wiki

tam běchu pschiwjedli 301 běhaka a 387 prošatow. Wone płaćachu

běhaki:

hrěnje	70—90 hr.
małe	50—70 hr.

prošata:

wulke	38—50 hr.
hrěnje	28—38 hr.

Pschikazanje:

Wurčownika pschekupskeho, Otto Ihle w Biskopizach.

Na pschedań:

Krowa, wyšokoſmjeć.elna, we Schpikałach čo. 16.

Por cžehnjenych wołow, M. Kozor w Hornim Wuježdže čišku 39.

Ssłonka k pizowanju a hlanju, Becker w Halschtrowje čo. 44 b.

Wosjewjenje.

Ssudnišče wurunnaúke jednanje, kiž bu k wohwobroczenju konkursa nad samoženjom twarskeho wobkhoda) w Budyšinje na Fabriſkej dróhi 12 wotewrjene, je so dobom ſ wobkruczenjom wurunnanja, kiž bu w termiji 16. januara 1930 pschijate, i wobſamknjenjom ſe žamžneho dnja sdźěłało.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja doh. ¾11 hodź. w Barlinje: Tak dałeko hacź ſu tu ſe Sdwjerneje Ameriki poſtieženja pschenicy, ſu wjele bóle ſnižene hacź ſ Južneje Ameriki. Tuſkajne poſtieženja žita njenuczene. Sa rožku wo 2 hr. niže wječerawscheho.

Doh. ¾12 hodź.: Kupzy ho wróżo dźerza dla zdźěwjenych ſłónčnych powěčerjow i Ameriki. Pobawanike płaćišny ſa pschenicu hacź do 1½ hr., ſa rožku 2½ hr. niže wječerawscheho.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	16. 1.	15. 1.		16 1.	15. 1.
Pšenica	245-248	246 249	bany	18-20,00	18-20,00
rožka	156 157	168-169	woka	22-25,00	22-25,00
naz. jačmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jačmjeń	162-170	162-170	žolte łupiny	17-18,00	17-18,00
wows	135-143	138-146	ſeradella	—	—
kukurica	155	153	raps. wosuk	17-17,90	17-17,90
pšenč. muka	29-35,25	30-35,50	lany wosuk	22-23,80	23-23,40
rěana muka	21-25,25	22-25,50	ocon. melasa	—	—
wotruby	10-10,75	10-10,75	běrnj. kruški	14-14,50	14-14,70
rěane „	8-9,25	9-9,50	syno, 50 kg	3,00-3,50	3,20-3,80
raps „	—	—	rěana słoma	1,40-1,60	1,30-1,55
hróch, Viktor.	25-34,00	27-35,00	pšenč. „	1,30-1,40	1,25-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,35
pjeluški	20-21,00	20-21,00	jačna „	1,20-1,30	1,20-1,30

Płaćizny ręcznego skotu na Drježdžanskich skótnych wikach.

16. januara.

23 wol., 16 byk., 33 jałoje, a kruw. 604 ćelat., 114 wowc., 785 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 72—80, 2. 65—70, 3. 55—62;

swinje: (přez 300 pt.) 80—82, 2. (240—300) 78—80, 3. (200—240) 74—76, 4. (160—200) 82—83.

Wiéne płaćizny srjedu 16. I	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centa	w Lublju, za 1 centa.
Pšenca		11,25—11,50	11,20—11,75
Rožka		7 00—8,00	7,80—8,10
Jačmjeń (nalět.)		9,00—9,50	8.30—9.60
Wows		7,00—7,00	7,00—7 20
Syno		4,50—4.75	5,50—6,00
Słoma z maš. młóć.		2,75—3,00	1,50—2,20
Słoma k zasłanju		2,30—2,50	—
Słoma z ruku młóćena		3,50	—
Běrny pola ratarja		3,25—3.50	3.25—3,80
„ hač na żeleznicu		—	—
Butra		1,80—1,80	0,90—1,10
Jeja		0,15—0,16	0,14—0,16
Pšeńčne wotruby		6,00—6,20	6,10—6,30
Ržane wotruby		6,00—6,25	6,20—6,40
Pšeńčna muka		25,00	17.25—18,00
Ržana muka		15,00	13,60—14 00
Prosata, wulke		34,00—45,00	—
„ „ srjenje		32—41	—
„ małe		—	—

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžzyncy
Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Swobodna wohnjowa wobora w Radworju

wuhotuje njedźelu 19. jan. 1930 wječer w 17 hodź. **w Brylec hoscenca**

zabawny wječor

z dźiwadłom a rejemi

Zastup: žónske 1.— hr., muzscy 1.50 hr. Reje darmo. Wšěch přećelow, towařšow a popřewačelow přeprošuje

korčmař **komando**

Nowy „ludowy měšany“ khojej

¼ **punta po 70 pj.** jenož pola

Herm. Klemma

naslědn.

na Kamjentnej h. 27

Zdźěłany Polak

(Póznański)

w srjedźnych lětach, w rjanym zastojnstwje, přeje sebi

dopisowanje

z inteligentnej, nahladnej, po możnosći samostatnej

Serbowku

Poskićenja pod **F 58** na wudawarnju „Serbskich Nowin“

Wikowarńja z jězdnymi kołami Fuhrmann

w Budyšinie na Hornjerčerske hasy 10

jězdne kola. šijac. maśiny, žimace maśiny, gramofony a platemi. **Wčeywustoſ. wuporjedźerńja**

— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za křćizna, kwasy a wuležy towařstwow. :: Telefon 3004

Na nje- emo swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje ſa julſkiſchu ſobotu:** Wobſtajne wjedro bjes deſchcža. Jažne, hdyž a hdyž kurjawa. W nozy pomjerſnje.

*** W podkopłach pola Wytomja w Hornjej Schlesyjskej ſu ho ſe ſemjerjenjom khodny ſaſunyli. Pſchi tym ſu ho tſjo hórnizy ſobu ſaſunyli. Hacź dotal ſu mohli jenoj jeneho ſ nich živeho wukhowacź. Hacź budże wukhowańſkej kolonje nóżno, ſo tak ruczje k dwěmaj druhimaj pſchekopacź, ſo by jeju hiſchcże živeju wuſzwobodźiła, je njewěſte. Njedawałaj žanjeho ſnamjenja wot žebje.**

*** Blisko Reinerzkich kupjelow w Hornjej Schlesyjskej ho ſ pjeć wozobami wobſtadżeny automobil jeneho pjelarſkeho mſchtra ſ Lewina do ſuwanja da a ho po nahłym brjoſh dele wali. Schofer, ſ̌ož automobilowego wobſtadżerja a tſeća wozoba žebi nop rosbichu a běchu hnydom morwi. Schtwórta wozoba je tohorunja w ſmjerčnym ſtrachu. Wóſ bě ho na ſlodżenej dróſy do ſuwanja dał, do ſchtoma ſawadżił, ho wotrałył a do bjesdna padnył.**

Hamiske wozewjenje z Budyšina

Hdyž je ho we wobadach Wojerowſkej, Kulowſkej, Wulko-Nydźanſkej a Zelnjanſkej hamtizy pokhroma ſwješčiła, ſakaſuje ho ſ kutym hacź na dalſche pſchiwożenje ſwini ſ Wojerowſkeho wokrjeſa na ſwinjaze wiki do Budyſchina. (Reichsviehſeuchengeſetz vom 26. Juni 1909, §§ 18 u. 28.) *Schtóż pſcheczíwo ſakaſni jedna, budże khłostany.*

W Budyſchinje, 15. januara 1930.

Mĕſchczańſka rada. — Spomožeſći hami.

Łužicy.

S **Khróſtawy.** W naſchej wobſadze narodźi ho w l. 1929 45 (1928: 38) dźěći a to 24 hólzow a 21 holzow. Kſchcženych bu 41 dźěći. Pſchiwowdźerſke bo 18 (23) porow, wěrowanjow bě 14 (14). Semrě 21 (21) wobzobow, khowanych bu 22 (22). Spowědnych bě 730 (676) wobzobow.

* **Se Shorjelza.** Wot komanda jatych w Kummersdorfje (Shorjelſki wokrjeſ), kotremuž je wutwjedjenje rataliſkich dźěłow dowěrjene, ſtaj 30lětnu elektrotechnikaŕ Richard Heintze ſe Liegersdorfa (Bolešławſki wokrjeſ) a 25lětny ſe Kaſſela rodźeny dentiſt Heinrich Stegmann twochłoj a cžełoj. Stegmann bě pſched 2 lětoma pódſtowe rubježniſtwo w Seidenbergu ſtućił a pſchi tom pódſtowedu agentu porajił a bu tuteho pſcheſtrowanja dla k dleſchenu khłostanju do jaſtwa ſaſunjeny. ſ kotrehož mějeſche hiſchcže *nĕſchto* lět pokuceć.

Hamiske wozewjenje z Budyšina

Hdyž je ho we wobadach Wojerowſkej, Kulowſkej, Wulko-Nydźanſkej a Zelnjanſkej hamtizy pokhroma ſwješčiła, ſakaſuje ho ſ kutym hacź na dalſche pſchiwożenje ſwini ſ Wojerowſkeho wokrjeſa na ſwinjaze wiki do Budyſchina. (Reichsviehſeuchengeſetz vom 26. Juni 1909, §§ 18 u. 28.) *Schtóż pſcheczíwo ſakaſni jedna, budże khłostany.*

W Budyſchinje, 15. januara 1930.

Mĕſchczańſka rada. — Spomožeſći hami.

Zniženje płaćiznow mjez 10—50 procentami

Naše wulke inventurske wupředawanje

započnje so sobotu 18. januara

Hobrske zniženje płaćiznow — přijomna nakupowanska składnosć

Drastowy dom

Hellwig & Schönbohm

Č. M. B. H.

w Budyšinje na Bohatej hasy 19

Směrudawacy dom za dobre nakupowanje žonjaceje-, mužaceje- a dźěćaceje drasty

---

Hosćenc w Nowosličach

18., 19. a 20. januara

so kózłopiwo toči

Njedźelu 19. januara **bal**

Přećelnje přeprošujetaj hosćene. Schäfer a mandźelska.

Njekupujće drohe znamkowe likěry ale moje tun. přiměrjene

paleńcy

litr wot 3.— hr. woptanki darmo

Hermann Klemm nasl.

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Nawěšitki přinjesu wužitk

Harz'ske

samsneje fabrikacije

5 št. 10 pj.

cyły kašćik

45 a 90 pj.

Butrowa wikowanja

KUNELLA

Inventurske wupředawanje

Započatk 18. januara

Wuprózdnjenje mojeho wulkeho składa připoznatych dobrych tworow

mantlow, woblekow, štrykowanych tworow a tkaninow po kóždej přijomnej płaćiznje

Zniženja hač do **50 proc.** prjedawšeje hódnosće. Na wšě twory, kiž do wupředawanja njepřindu, dawam **10—20 proc.** pokładnjoweho rabata

Pawoł Otte

w Budyšinje na Žitnej hasy

Najwješi skład mantlow w měsće

Njedźiwajcy wšcho

z dźěła hač do 40% sym swoje płaćizny we

inventurskim wupředawanju

znižił

Elegantne mantle za žony a dźěći najnowšeho zhotowjenja po hišće njeslyšanych płaćiznach

Mužace ulstry z pasom, derjesedźace, najlěpšeho zhotowjenja nětk jara tunjo

Dźěłba	**mužac. mantlow**	**20.00—35.00**
„	**woblekow**	**20.00—30.00**
„	**gumij. mantlow**	**10.00—25.00**
„	**žonjac. mantlow**	**5.00—12.00**
„	**hólč. woblekow**	**5.00— 9.50**

Khwalajće, zo byšće tež Wy tute hobrske wužitki wužiwać móhli, čim prjedy přińdźeće, čim wjetši Waš wužitk. Dostanjeće dobre twory po wurjadnje tunich płaćiznach we

drastowym domje

Karl König

w Budyšinje na Žitnej hasy 4

Běły barchent metr 60 pj. tkaniny za košle 60 pj., łožace čisty, barchentowe košle a sukuje tunjo. Eda Erler w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10. Serbske posłužowanje.

Serbske tow. „Nadźija" w Budyšinje

15 jubilejny 10 płači kwas

Srjedu 22. januara 1930 swjećimy w salomaj „Krony" w Budyšinje

Spěwy • Khóry • Sola • Krasne serbske dźiwadło

Nowe narodne reje

Sobuskutkuja: Spěwny khór „Nadźije" a „Łužicy", knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc z Drježdźan a znamjenite solistiske mocy

Preprošujemy nanajwutrobniše wšěch Serbow na tutón staroznaty, krasny a tón raz wosebje wuznamny swjedźeń

Pokładnju wotewrimy wječor 1/2 7 hodź. Započatk 1/2 8 hodź.

Serbske tow. „Nadźija" w Budyšinje

Wołmu k štrykowanju 100 gr. pasmo wot 90 pj.

Schmidt'ec wołma

Jordan

w Budyšinje na Zmuřkowej Lawskej h. 8

Wulka dźěłba

gumija za jězdne kola

z małymi blečkami jara tunjo

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Trjebane žonjace a mužace kola

někotre nimale nowe z rukowanjom, ma tunjo na předań

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Moje inventurske wupředawanje

započnje so sobotu, 18. januara

po wo mjele zniženych płaćiznach

Franz Mrstny

w Budyšinje, na Bohatej hasy 4

Mały puć so wupłaći. Kupće hakle, hdyž sće moje płaćizny widźeli.

Poskićam Wam we

INVENTURSKIM WUPŘEDAWANJU

wužitk, kiž Wam hišće nichtó poskićał njeje.

Mužace mantle	.	wot 20.—
Kosmičkate mantle		wot 8.—
Jupy za mužow	.	wot 11.50
Wobleki	. . .	wot 19.—
Kholowy	. . .	wot 2.95

Zwjetšne košle
Štrykowane lacy
Pulovry

zdźěła hač do **50%**

Klobuki / Čapki
Sportske nohajcy
Lumberjaki

zniżene.

Hugo Pachaly

Před Šuleńskimi wrotami

Přiloha k číslu 14

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 17. januara 1930

Wo našich krajanach za morjom.

Mamy bohužel mało kontakta z našimi krajanami w Americy, z potomnikami tych, kiž, přesćěhani a trapjeni w domizuje, pod wjednistwom wulkeho Serba Kilijana wopuščachu ródny kraj, zo bychu w cuzbje pytali lěpši wosud. Mało wo nich wěmy. Najwjac wo nich hišće hdys a hdys pisaju nowiny „Giddings deutsches Volksblatt.“ Je to organ němskich sydlerjow w Teksasu a zdobom organ Serbow a poněmčenych Serbow tamneje krajiny, kotrymž wšak wšitkim hrozy zhromadny strach přejendźelšćenja. Zo tutón strach je hižo khětro wulki, widimy hižo na jara hubjenej němčinje tych nowin, kotraž je skerje jendźelšćina z němskimi słowami....

Nas wšak předewšem zajimaju powěsće wo našich krajanach, kiž so hdys a hdys namakaju w tamnych nowinach. A tak smy zhonili, zo też tam za morjom je mjez Serbami so wuwiło někajke snadne narodne hibanje, kiž też namaka wothłós w organje Teksaskich Němcow a Serbow. Nastork k tomu da wésće swjedźeń 75ćetneho wobstaća sydliša Serbina, kiž so wotmě w žnjeńcu zašleho léta. Bě to tehdy wulki swjedźeń, na kotrymž běchu też přitomni někotři starši ludźo, kiž běchu w l. 1854 z njeboh Janom Kilijanom do Ameriki přićahnyli.

Krótko po tutym swjedźenju nasta hibanje, kiž ma za najbliši cyl, zwěsćić najprjedy ličbu Serbow w Americy, zo by so móhła statistika zhotowić. We ucwinach „Giddings deutsches Volksblatt“ wospjet so wočišći wozjewjenje, w kotrymž so zwołaju wšitcy Serbja a potomniey serbskich přićahowarjo Kilijanskeje wuprawy z l. 1854.

Prosy so, zo by kóždy, kotrehož to nastupa, wozjewił swoje mjeno a adresu redakciji nowin abo k. pastorej Möbusej w La Grange (Teksas). Dale so prosy, zo by so něšto zdźěliło wo staroserbskich kulhach, lišćinach a narodnych drastach. Kaž smy zhonili, je tute zwołanje mělo wjacy wuspěcha, dyžli je so wočakowało. Na zakładze tuteje maćizny maja so pisać a wudać stawizny Serbow w Americy. Toho chce so wěnować k. prof. Engerrand ze statneje university a dźěło ma so potom khować w statnym archivje.

Wjeselimy so, zo też naši krajenjo za morjom skónčnje bóle so dopominaju na swoju narodnosć, na ród swojich wótcow. Kontakt z nimi bohužel hač dotal je jara snadny. Kaž z jich — němscy napisanelo — organa widźimy — listuje z nimi porjadnje někajki Serb z Mužakowskeje hole, k. Matej Hantško ze Sywika pola Hródka. Derje by było, hdy bychu počuli mjez nami bóle so skručiłe z tym, zo by so w tamnym organje zarjadowała wosebita rubrika z powěsćemi z našeho serbskeho žiwjenja a my bychmy za to w našich serbskich nowinach porjadnje referowali wo žiwjenju našich krejnych bratrow za morjom.

Našich čitarjow pak dźensa hižo na to kedźbnych činimy, zo w najbližšim času přinjesemy cyły rjadu nastawkow ze žiwjenja našich ameriskich krajanow a to ze stawiznow jich zasydlenja. Wuživamy při tym material, kiž nam poskićeja powěsće w nowinach: „Giddings deutsches Volksblatt.“

Serbske drasty.

Kak pischeiwschо rjane šu! Kaž kwětki bohja naschu ródnu Łužiju, kaž kusko njewupraznje rjanoteje wosebnaschе serbske žony a knjeżny . . .

O ty pische wschо rjana drasta Bóžowstejeje domišny, pyschi dale naschе pschistojne serbske žony a holcža!

Ty drasta naschеje hole, kak žo wonej pschirodże rjanoscze a khudoby pschiležujesch, putaj dale wóczko radostnje k sebi. We swojej pšanoscži sy tola tak jimaza, wotkazujaza!

Khrósćižy — metropola katolskeho Serbstwa — schto pyschi bysće bjes pische wschо pschistojneje narodneje drasty serbskich žonow a holzow? Nihdy na nihdy njeby katoliki jakhował! Cžasto žo žiwcze cžłowjek k narodnej drastu jakhował! Cžasto žo žiwcze cžłowjek k narodnej drastu też narodnu horbosć. Sława Wam katolskim knjeznam a žonam — a Wam mužam a młodżencam, kiž jakhowacze sebi swoju serbsku domjaznosć a swójbu, kiž chcecze sebi tworić a swojej wuiwolenej raj sboża a kolebku Serbowstwa!

Budestejcy, Hornja Hórka, Bukecy, Hrodźišćo, hišćeze khowacze we swojich wosadach někotre rjane evangelske serbske drasty, tola hišćeze wjele wjazy tuteje žadnosće khowaju macžerki a wotwki we swojich khžinach. Won s nimi na sjawnosć, na žiwło swěta — s njej rojcze wěra a swěra k serbskej narodnosći.

A wy mužiži, wy młodženzojo, wy serbscy burja, wy sće žo šlefki narodneje drasty? Wěcžna to schkoda! Kak kuslapolne sa duschu a wócžko su pola a žona naschich słowjanskich bratrow we Sslowakskej a wschudże druhdże, hdyž bur krocži sa pluhom w narodnej drasće, pasyr honi swoje stadło a Boża niedźela pyschi na dostojne waschnje kemchjkhód a — sabawn w Bożej pschirodże. Tu jewi žo domišna w domišnje, barbujesi pschirodny spleneži žo s barbnoscžu drasty jeje wobydlerja. Jedyn dobojny raz — jena zylkowna narodna hordosć. — Hdy budże w Sserbach tak?

Naschi junazy, naschi Sokoloju, šu garda pschichoda! njech noscha stajnje k horbosći swój hokolski kroj — ale njech wobkedžbuja pschi tom wažnosć, so njeńmě žo wschudże nošyeż, ale jenoż tam, hdyž k dostojnosći kryje serbske a sokolske mjeno!

Luba droha Łužiza, schto by była bjes narodneje drasty? Krajina kaž kózda druha — bjes kózdeje samotnosće a narodneje horbolcze! Djenża hišćeze by maczerka swéry Sslowjanstwa! Sserbske žony a mužoju, dopomincze žo swojeje narodneje horbosće, nosćicze serbske narodne drasty! Kóżdy serbski žwjedżeń, žyke serbske žiwjenje dyrbi s njej swój wosbetkn nas dóstać, hdyž wědomje a horbosć sbudźicź a jewicź!

ćr.

Nowy komet.

Po dołhej pschestawzy je žo na naschim hwěźdnym njebju sazo komet (hwězda s prutom) sjewił. Hižom je dobrym prišmowym pólnym dalokowidom mózemy jón widźeć. Won steji na połodnischim njebju a cžehnje k połodnju. Tónle podawk sahtuji žebi cžim wjetscheje kedźbnosće, dokelž žnmy w tymle lětstotku jara mało kometow a nimo teho jenoż swjetjcha njewažne wobkedźbowacz mohli. Wot spočatka nětcžiskeho lětstotka ju jenoż tři wopraždże sahne komety, kiž běchu derje widźeć, psches nasche hwězdne njebjo cžahnyle.

W sahdźenych cžasach wobkladowachu kometu sa pschi-

powědarjow njesboża. Tule bojosć žnmy w naschim cžasu wotbyli, njestrachujemy žo też, so mohł tajki njewocžakany hósć le wschožwěta do naschеje semje krasyć a ju iniciżeć. Mucženi su mjenujzy wušłědźili, so su komety praktiski bjes kózdeje šuscžiny a so su też pschewidne jako schkleńza. Hacžrunjež su w požlednich lětstotkach komety wospjet planetam a jich mežacžkam wobmyšlomnje blisko pschischle, njesu tola najžnadnischeho kablanja w běhu tutych njebjeskich cžełesow (Körper) sawostajile.

Komety wobsteja s materije, kotraž je podobna kurjawostym kulam, kotrež nastanu we wětšej bliskosći słónca. Wschelake komety žo jenoż jónu na njebju pokazu, druhe pak žo po wěstych lětach wrócżeja.

Cyrkwinske powěsće.

2. njedźela po tŕoch kralach.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano we 8 hodź. serbske Bože wotkazanje (farař Tišer), w 9 hodź. serbska Boža služba a ½11 hodź. rozrěčowanje z młodźinu (farař Kapler). — Pop. w 3 hodź. towarstwo žonow na dwórnišču.

Krajnocyrkwinske zhromadźeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodźin hodźina dźěćaceho zwjazka. Wječor ½8 hodźin přednošk ze swětłowobrazami: „Po pućach japoštoła Pawola“. — Štwórtk wječor we 8 hodź. biblska hodźina (list Romjanam). — Diakonisa Hilžbjeta změje biblisku hodźinu za žónske wutoru wječor we 8 hodź. w Budestecach čo. 25b a štwórtk na Židowje čo. 146. — Zhromadź. wothladar Zimmermann změje biblisku hodźinu njedźelu popołdnju ½4 hodźin w Njeswačidle, srjedu w Cokowje a pjatk w Tućicach. — Zhrom. wothladar Křižan změje biblisku hodźinu njedźelu popołdnju w Běłej Horje, wječor w Poršicach, pónđźelu we Wulkej Dubrawje, wutoru we Wjazońcy, srjedu w Stróži, štwórtk w Drožđíju a pjatk we Čornowje.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boža služba. — Srjedu wječor ½8 hodźin w šuli w Stróži změje k. zjed. wothladar Křižan biblisku nutrnosć.

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. změje farař Bójc serbsku spowědź, ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske předowanje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za našu cyrkej. — Pop. w 6 hodź. zhromadźizna towarstwa křesćanskich młodźencow (swětłowobrazy). Pónđźelu wječor we 8 hodź. pozawniska hodźina, wutoru wječor we 8 hodź. biblska nutrnosć: farski vikar Hänichen. Srjedu wječor we 8 hodź. biblska nutrnosć towarstwa křesćanskich młodźencow, štwórtk pop. ½3 hodź. žónske towarstwo we Wjelećinje.

Z Bukec.

Dop. ½9 hodź. němske, w 10 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 2 hodź. serbska spowědź.

Wumrěł: Arnošt Bohuwěr Wjela, ratař we Wadecach, 64 lět, 5 m. 22 dnjow stary.

Z Budyšinka.

Dop. ½11 hodź. serbska Boža služba (farař Handrik-Poršiski).

Nětkuši krjećjanski farař dr. B. Selle na Serbow spomina . !

W serbskej holi, na rańšich pomjezach serbskeho kraja, mjez jězorami a bahnami tula so wulka wjes Krjećeja. Stó wo njej něšto wě? A tola je hódno, zo na tu wjes spominamy. Wotpočnje tu na kěrchowje prěni serbski molerˇ Wjela, kiž sławu serbskeho luda šěrješe na dworje ruskeho carja. W Krjećej je skutkowało wjele sławnych muži. Jedyn z nich je knjez farař na wotpočinku dr. Bjedrich Selle, kiž tu we Krjećeji poby jědnaće lět (wot lěta 1884), najprjedy jako kandidat a pozdźišo jako farař. Wón bě rodźeny Němc (tola wěsće nic bjeze słowjanskeje kreje), narodźi so na kupje Ranje, Hornja Ślezyska bu jemu hluba domizna, hdyž so zezna ze słowjanskim žiwjenjom, z pólskej narodnosću. W Krjećeji nawuknu serbšćinu dospołnje a je serbski lud lubował a za njón lóčał, za 11 lět wotenđźe ze Serbow do Rakuskeje, hdyž w južnej Tyrolskej a Styrskej skutkowaše. Ale na serbski lud ani tam na dalokim juhu zabywał njeje. Hišće hody 1929 pósla swojej Krjećejanskej wosadźe hodowny postrow. W časopisu „Syjeł“ (der Säemann) spomina na swoje skutkowanje mjez Serbami. Nastawk je we wšelakim nastupanju jara zajimawy. Tuž tule podamy z njeho w přełožku to, štož nas Serbow nastupa.

Knjez farař dr. Selle pišeˇ:

„. . . . Prěnje pruhowanje běch wotbył a wukaz konsistorstwa mje do Hornjeje Łužicy zwoła. Dyrbjach wotjěć do Běleje Wody, kiž je dźensa wuznamjo město horjnołužiskeho skleńčerstwa. Po njesmjerjej Mužakowskej holi do Rěčicy jědźech a tam před dwórniščom mje wočakowaše wysoki wóz z dwěmaj wohniwymaj čornakomaj, kiž bě pósłał hrabja z Einsiedel, patron Krjebjanskeje fary. Wosadny kantor mje powita. Na směrkach přejědźechmy spěšnje tři wjeski. Zwuki cuzeje rěče tu a tam zasłyšach, hobrske studnje z wysokimi „zwódami“, khałupy ze słomjanymi třěchami, mało cyhelowych třěchow wuhladach, šeroko so přestrěwaše hola, tu a tam wulke haty a pěski ju wotmeńjowachu. Běše po žnjach, po polach bě so seradella wosywała. Hewak mjez lěsom a holu a holiznu so sběrješe čerwjeny wrjós. Kurjawa so miny. Měsačk skhadźeše . . .

Takle přiđźech do serbskeje hole. Čornakaj pozastałaj porskaj před šulu. Napřećo so pozběhaše fara. Spódny poskhod bě natwarjeny z wuskrěwankow a zwjeršny bě tykowany. Mócna wěža cyrkwje kiž bu natwarjena w 30lětnej wójnje, bě też widźeć. Přećelna kantorka mje wutrobnje postrowi. Zhonich, zo farske městno nižo štyri lěta njeje wobsadźene, dokelž njebě serbskich kandidatow. Nazajtra přiđźe hrabja, zo by mje sam powitał. Jako po skónčenju wučby čiłe dźěći z haru po drjewjanych skhodach čěrjachu, słyšach kantora zawołać: „Pomału!“

„Och“, zawołach, „knjez kantorje, to ja też móžu, to dźě je pólske.“ Wulka podobnosć serbskeje rěče z češkej a pólskej mi napadny a zdobom so dopominich na prěni nadawk swojeho zastojnstwa, Ruče mi na mysl přiđźe: „Serbski wuknyć!“ Z městа sebi dach připósłać serbsku gramatiku, zanórich so do agendy a za dwě njedźeli hižo wotměch prěnje serbske khowanje. Hačrunjež wšitcy starši ludźo też němski rozumjachu, to tola Bože słowo njechachu hinak słyšeć dyžli w maćerskej rěči. Cyrkwinske zmyslenje a pobožnosć Serbow stej jich najswjećiše kubło. Nješto lětdźesatkow prjedy běchu na pospyt wotstronili třeće swjate dny, dale dny japoštołow, swjedźenje swj. Marije a tak mjenowane wupalne swjedźenje. W mnohich wosadach Serbja tola ze swojimi spěwarskimi přikhadźachu a před zamknjenymi cyrkwinskimi wrotami na kerchowje spěwachu abo předowanje čitachu, doniž duchowni zaso stary nałožk znowa njezawjedźechu. Rjana a swjatočna je serbska Boža služba. Wosadni znaja při tym hišće wjele rjanych wašnjow z dawnych časow. Mužojo zastupiwši do cyrkwje so před woltarjom klonja a we cyrkwinskej ławcy klečo so modla. Wšitcy pak hłowu skhila, hdyž zaklinča mjeno Khrysta Jezusa. Duchowneho jara česćachu. Hdyž z nim rěčachu, rěkaše: „Knjez duchowny“ abo „Knježe“, narěč, kiž so poprawom jenoż za Boha a Khrysta wužiwa. Mužojo ke mši khodźachu w dołhich módrych roprach, žónske mějachu prěnje swjate dny tak mjenowanu „płachtu“, druhe swjate dny pak pisane khodźachu. Při pohrjebach khodźachu při wulkim žarowanju z płachtu, při małym pak z płačhičku. Běła barba dźě bě słowjanska žarowanska barba. Wšě wobrjady a nałožki Serbja jara hajachu, běchu dźě hižo z tradiciju swjećene . . . Po Božim woprawjeju strowja so spowědni z postrowom: „Witajće z Božeho słowa.“ Cyrkwinske zmyslenje Serbow bě wobdźiwanja hódne. Na wšědnych njedźelach přiđźe kemši wokoło 400 hač 500 wosadnych, swjate dny wšak hišće jónkróć wjacy. K Božemu blidu khodźa Serbja štyri abo pjeć króć wob lěto. Na farje mi dwě jednorej jstwje připrawichu, mjez tym zo druhe rumnosće čakachu na přichodneho fararja. Štyri lěta hižo městno njebě wobsadźene dla njedostatka serbskich kandidatow. To mje wězo z wulkej radosću přijimachu. Jako bě superintendent zhonił, zo chcu serbski wuknyć, pisaše mi hnydom, zo ničo jeho hišće tak zwjeseliło njeje, kaž tuta powěsć. Patronej fary, hrabi z Einsiedlej a superintendentej wo to běše, zo bych derje a běžnje serbski rěčał. Tohodla poda so prózstwa na krajne stawy pruskeje Hornjeje Łužicy w Zhorjelcu, zo bych dóstał stipendij a potom moh pola starospraweneho serbskeho fararja w Mužakowje serbski wuknyć. Prózstwa so wustyša a ja pola fararja Rjedy pilnje serbski wuknjech. Dźeń wote dnja so gramatika předźěłaše, dyrbjach vokable nawuknyć, přełožeć, rěčeć. Wosebje často přełožach z knihi Jana Arndta: „Wěrne křesćanstwo.“ Jara ruče sebi serbsku rěč přiswojich a jako Rjeda bě dyrbjał zapodać

Z Hrodźišća.

Dop. w 9 hodź. serbska, 1/11 hodź. němska Boža služba. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. — Štwórtk, 23. januara wječor we 8 hodź. bibliska hodźina we Droždźiju (zjednoćenstwowy wothladaŕ Křižan ze Běleje Hory.

Pokhowany: Arnošt Jan Guda w Rakojdach, 18 l., 4 m. a 11 dnjow stary.

Z Hućina.

Dop. w 9 hodź. serbska, 1/11 hodź. němska Boža služba.

Z Khwaćic.

Dopołdnja 1/9 hodźin budźe němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje. — Póndźelu wječor we 8 hodź. změje k. Křižan z Běleje Hory biblisku hodźinu we Wulko-Dubrawskej šuli.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. němska prědowanska Boža služba (wosadny farař). Potom posedźenje cyrkw. předsydstwa.

Z Klukša.

Dop. w 9 hodź. serbske, 1/11 hodź. němske kemšenje (cand. Rösler). Pop. 1/8 hodź. towaŕstwo młodych holcow na farje. 1/4 hodź. serbska Boža služba ze spowědźu pola rybaka Jurkec w Jatřobju.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. serbska, 1/11 hodź. němska Boža služba. Po njej dźěćikemšenje. — Zběrka.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemšenje.

Zemrěli: Marja Helena Terezia Jokušec, njeżenj. wobsedźerka pjekaŕnje w Delnjej Hórcy, 59 l., 8 m. 17 dnjow stara. — Max Emil Grimm, sedlaŕski mišter w Brěžzyncy, 69 l., 11 m. 15 dnjow stary. — Jan August Šołta, kubleŕ w Delnjej Hórcy, 63 l., 8 m. 25 dnjow stary.

Z Minakala.

Dop. we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. serbske, 1/11 hodź. němske kemšenje (faraŕ Křižan).

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź němska Boža služba. — Pop. w 3 hodź. serbske, w 4 hodź. němske kemšenje w Zaréču. — 1/4 hodź. bibliska hodźina na kaplanstwje (knjez zhrom. wothladaŕ Zimmermann z Budyšina).

Wumrjel: Jan Khorla Šołta, wumjeńkaŕ w Holešowskej Dubrawy, 81 l., 1 m. a 4 dny stary.

Z Nosaćic.

Dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boža služba. 1/12 hodź. Boža služba za dźěći.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boža služba. Dźěćikemšenje: w Poršćeach 1/10 hodź. za młódše, 1/12 hodź. za starše dźěći; w Bošecach 1/12 hodź. za młódše, 1/3 hodź. za starše dźěći. Wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w Poršćeach pola k. wyššeho wučerja Haenša přez knjeza wothladarja Křižana. Póndźelu a štwórtk wječor rozwučowanje pozawnistow.

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. spowědź a Bože wotkazanje, 1/9 hodźin prědowanska Boža služba z čestnym wopomnjećom (cyrkwinska hudźba „Měr njebjeski a pokoj" wot L. Hellwiga), w 10 hodź. křesćanska wučba za dźěći w farskim domje (pomocnistwo).

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske kemšenje. Kolekta. Pop. we 2 hodź. kemšenje za dźěći. 1/4 hodź. Boža služba we Lěskej.

Powěsće wo cyrkwinskim žiwjenju našich serbskich wosadow w lěće 1929.

Z Khrósćic. W našej wosadze so w lěće 1929 narodźi 118 dźěći (1928: 106), mjez nimi dwójnikaj, dwě morwonarodźenej a 7 (9) njemandźelskich. Bě to 64 hólcow a 51 holcow. Připowěda so 29 (52) porow, wěrowanjow bě 20 (33). Dwě mandźelstwje běštej měšanej. Wumrě 70 wosobow a to 29 mužskich a 41 žónskich. Jena wosoba bu 91 l. 7 m. 22 dnjow stara. Mjez morwymi namaka so w Jasećcy zarańena Madlena Paškec. Spowědnych bě 32 000 (27 800) w farskej cyrkwi, w klóštrskej cyrkwi 41 000 (43 400), we Worklečanskej kapale 9119 (8240), wšo dohromady 83 019 (79 440). Doma wobstaranych bě 254.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Wšitcy spěwarjo a spěwaŕki towaŕstwa „Nadźija" a też druhe spěwne mocy přeprošuje so přichodnu njedźelu 19. wulk. rózka do Hornjeje Hórki w Nowakec hosćencu na hłownu pruhu za Ptači kwas". Wotjědźemy připołdnju 2¹⁰ z njedźelskej kartku do Dźěžnikec (Sonntagsfahrkarte Singwitz). Pruha je wot 3—4 hodźin. — Wróćo do Budyšina jědźemy pak 6¹⁰ abo 8¹⁰. Prosymy wo powšitkowne wobdźělenje. W.

Hodźij. Serbske towaŕstwo „Jaroměr Imiš" změje njedźelu 19. wulk. rózka popołdnju w 4 hodź. swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad je wuley ważny. Dowěrniccy so prosa, to wšitkim sobustawam zdźělić. **Předsyda.**

Hornja Hórka. Towaŕstwo „Łužica" změje njedźelu 19. wulk. rózka popołdnju w 4 hodź. hłownu zhromadźiznu w Nowakec hosćencu. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. Dowěrniccy so prosa, to wšěm sobustawam wozjewić. Přednošk je přilubjeny. Winowatosć wšěch sobustawow je, zo přińdu. Wo bohaty wopyt so prosy. **Předsydstwo.**

Hornja Hórka. Přichodnu njedźelu 19. wulk. rózka popołdnju wot 3—4 hodźin maju spěwarjo a spěwaŕki tow. „Łužicy" w Nowakec hosćencu hłownu pruhu z Budyskej „Nadźiju". — Po tym mamy zhromadźiznu.

Khrósćanski Ratarski Dorost ma póndźelu 20. wulk. rózka popołdnju 1/4 hodźin pola Wjenkec w Khrósćicach swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Njech wšitcy přińdu. **Předsyda.**

Rakecy. Serbske towaŕstwo „Lipa" přeprošuje wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka na swój 50. załoženišći swjedźeń njedźelu 19. wulk. rózka wječor 1/8 hodźin w „Sakskim domje" w Rakecach, na kotrymž budźa so poskićeć wjacore 4hłósne spěwy a nimo měry krasna hra „Khodojta", potom su rcje.

Sowrjecy. Jednota Sokoł ma póndźelu 20. wulk. rózka wječor we 8 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu we Paterjec hosćencu. Sobustawy, młodźinu přećelow a bratrowske jednoty so wutrobnje přeprošuja.

Za Póznańske sokolske zwučowanje, kiž ma so we Drjećźańach předwjesć, budźe pruha njedźelu 19. wulk. rózka dopołdnja 1/11 hodźin w Serbskim Domje.

Zwjazk spěw. towaŕstwow ma přichodnu srjedu 22. 1. popołdnju w 4 hodź. w hosćencu „Zum Echten" we Budyšinje swoju lětnu hłownu zhromadźiznu.

wobswědčenje wo mojim wuspěchu na krajne stawy, to wone nocheychu wěrić, zo hakle w l. 1884 sym započał serbski wukmjeć, ale mějachu za to, zo bě so wnčer přepisał a zo ma lěpje rěkać 1883. Hody běch hižo prěni króć serbski předował, tola po hodowach hišće raz so dach do wuknienja a so hišće bóle wudospołnich, tak zo skóńcnje mjezach serbske njedźelske łopješko wudawać. Z cynjosćemi serbskeje rěče so dźeń a bóle zeznawach. Zeznawach so z ležownostnymi a wjesnymi mjenami, ze wšědnymi frazemi, z ludowymi powěsćemi a pěsničkami, ze stawiznami a mythologiju serbskeho ludu, zhonich wo dawnych sydlach, wo rozšěrjenju tutoho ludu hač ke kupje Ranje a k Meklenburskej a buch po něčim za Serbow sam Serb. Wyšnosć, konsistorstwo we Wrótslawju dźě měješe wobmyslenja, přetož nješto prjedy buštej po šćuwanskim nastawku někajkeho krajneho sudniskeho rady serbskej a pólskej mjeńšinje w Pruskej znowa potłóčenej. Też we Łužicy bě tehdy rozhorjenje a to — kaž so praješe — dla „panslavisma" Serbow, kotrež pječa Rusojo z pjenjezami podpjerachu. Jako so při paćerskej wučbje wužiwanje serbskeje rěče dyrbješe hač na snadne zbytki wobmjezować, hdyž w šuli serbska rěč so jenož při najmłódšich dźěćoch čerpješe, tehdy mjenje bóle so přećiwjachu wosadni, cyrkwinscy a šulscy předstejićerjo. Młodźi započerjo pak — kaž na př. ja — dóstawachu na swój protest wotmołwu, zo wo tej wěcy malo rozumja. Nichtó je tomu dźiwać njetrjebał, zo tajke potłóčowanje serbskeje rěče měješe pola Serbow a Polakow jara lubjene sćěhowki, pola katolikow kaž też pola evangelskich . . . Mějach tuchy polnej dźěła. Dźensa so faršim zastupnikam lěpje wjedźe; prěni čas druhdy štyri abo šěsć hodźin traješe, prjedy hač serbske prědowanje z hłowy nawuknych. Prěnje lěto mojeho powołanja dyrbjach so też na druhe pruchowanje z „pisomnymi dźělami" přihotować . . . Spřećelich so z druhim kandidatom, kiž bě so dóstał na druhu faru. Też won serbski wuknješe, běše wšak też serbskeho pokhada. Tak so lěto miny a po drubim pruhowanju dóstach faŕske městno Krjebjanskeje wosady.

Dźensa před 45 lětami ze žeđenjom wróćo hladam na zbožny čas, hdyž nastupich dołhu cźř. Kelko mjez tym leži — mjez morjom a skałami — mjez Ranu a Alpami! Wokoło cyrkwje bě tehdy wjele rownych kamjenjow Krjebjanskich faraŕjow. W drastkomorje wisaše wobraz wojeŕskeho faraŕja zwusami z 30tětneje wójny. Rowne kamjenje dach tehdy zaso stajić a při tym so mjez murja a kamjenjom šiplenkowe přizawrjeny wosta. Hródny zahrodnik zwóčkowa na do mojeho wotkhada do Meran. Druzy holansey faŕjón bźlu a čerwjenu rózu. Jědnače lět dołho — hač faraŕjo serbskeho kraja su wostawali na mojim městnje, druhdźe 30 abo 40 lět dołho. A sćeha też we mni žeđenje spomina: „Och, hdy bych tola wostał tam w tej holi!" Přetož, najebać wšeho rjaneho, kiž za 45 lět nazhonich w Rakuskej, tam běchu „žórła", a „žórła měwaju prawdu a wěrnosć . . . "

Z tych rjadkow rěči wulka lubosć k serbskemu ludu. Smy spisowaćelej wopraždże dźakowni. Wobzarujemy jenož, zo njeje mohł wostać mjez Serbami a tu skutkować w serbskej holi, zo by Serbstwo trało.

Krjebjanska wosadu, kiž je hišće poměrnje derje serbska, zastawa nětko młody faraŕ k. Tajla, kiž je so měł po přikładže nehdyšeho Krjebjanskeho faraŕja br. dr. Selle. Też wón, rodźeny Němc, je z lubosće k wbohemu serbskemu narodej nawuknył serbsku rěč a też hewak horliwje so stara wo to, zo Serbstwo tu njeby mrělo, ale so zakhowało, haj so znowa zhrabało.

Tajkich nadobnych přećelow dyrbi sebi serbski lud wosebej wysoko ważić! Bóh jim zarunaj wšitko, štož za nas činja. Haj, to je prawy Boži služobnik, kiž so ma po bójskej wučbje — być přećel a škitaŕ a pomocnik słabych, zapřimanych a wopuščenych!

M. N.-N.

1. Koncert hosći. 2. Nalčco. 3. Wšelčizny. Přeprošuju kóžde spěwno towaŕstwo, předsydstwa, dirigentow a spěwarjow. Podać ma so rozprawa (pisomnje), statistika a přinoški. **Wjela.**

Tworykupow. towaŕstwo w Budyšinje

★

Poskićamy

najl. čerwjeny kał punt **16** pj
najl. jěđny twaroh punt **28** pj
pasteurisowane **mloko w blešach**
wšědnje dwójcy čerstwe
1/1 litr . . . . **28** pj.
1/2 litr . . . . **14** pj.
přehladane jeja . . . . jene **14** pj
citrony . . . . . jena **10** pj
złote jabluka . . . . . jene **8** pj

Tunje dny mantlow
Tunje dny woblekow
Wobkedźbujće moje wukładne wokna
Fa. Häcker
mějićel Hartmann
w Budyšinje na Zitnej hasy 7

Kołojězdne tow. „Saxonia" za Sunow a wokolinu

wuhotuje njedźelu 19. jan. 1930 wječor w 7 hodź. swój lětuši
zymski swjedźeń z dźiwadłom a balom
Přizamknje so 19. I. a 20. I.
točenje kózłopiwa
Přećelnje přeprošujetaj
towaŕstwo hosćencaŕ Jan Wowčerk

Lětne cjažne wopomnjenje

njeboh **Hany,** mandźelskeje **Jana Zieńce** z Jamnoho pola Klětnoho, jenuŕ 17. jan. 1929 stara 62 lět 3 měs. 17 dnjow.

Hdyž naschi hrobolubi
Naš płches šwjercej wupuschcja
Naschi wobstaŕ z nimi šhubi
Sso sa cjaš žiwjenja
Hdyž wjaz jich njenamkamy
Mješ tymi žiwymi,
Da hnuzi šponinamy
Sa nimi k wječnosći.

Dźensy spomináme šnowa
Na jeje šwjerzunym hnju
Na wschitke jeje štowa
Płchi jeje štonzenju
Kiž je tak nahle wuschła
Po krótkej thorjosći
Do njeschohł raja bóschła
We tannej wječnosći.

Tuj hdyž šmy nanuzeni
K tej tuhej šmrośći
We duchu šahorjeni
A dowołowany hej
Jej, kiž je dobdźała
Do njeboja płchiwołaz
So we wopomnjenju žiwa
Dźensy chwała płchi naš šćaz.

Wschak rjane šłowa šieja
We šwjatej Bibliji
So k wječnosći nuts dźeja
Tych šłuki za nimi,
Kiž i knadu Jesom Khrystla
Tam horje wsaći šu
Do tannoh' rjanoh' města
K najrjeńšchom žiwjenju.

Dźak, hoczy dźak wam šcjele
Wasch luby mandźelšći
Sa dobrotow tak wjele
Sa njeboja a wami
Sčinił sche joh' wołbożita
Sdwuh cjah tu na zemi
Hdyž pomrownja měła
Jeho' thčešche w mandźelstwi.

Dźak tharunja wzaji
Wam bźowła jenička
Sa wschu, schtož wot waš haji
Na puću žiwjenja
Sa lube wotcjehnjenje
Wot šajnjoh' bźećatstwa
K dobrotu, wschć rjenje
Do waschoh' šmjertnoh' hnja.

Dźak płchichodnu hnu hobu
Teš wam tu płchiwoła
Sa wschitku rjanu ł dobu
Kiž šeše jom' płećała.
Hačrunjež hrodźi rjeńce cjašty
Tu bźohnj hromadźi
Boh ł hromadu naš wschěch šeše
We šbožnej wječnosći.

Je runje šbohne bźło
Tu wschche žiwjenje
Da je teš šrudźbu mńło
A wschelke radźenje
Kaž na płchiłkad to bźeše
Hdyž waschi Syn jeničk
Do šmjerze w wójnje bźeše
Płched dwanacje lětami.

Tak w naschim šmjertnym kroju
Wschěch bóńt je bźeńce
Jom podźakujmy so maju
Teš šwjatši šwjeźence
Schtó rukowazi nam moje
Teš ja dźeń dźenšnišchi
So šmjerzej naš njeśamože
Dźensy bźelcz na šwjerši?

Dźeń jedyn dyrbi šthańcz
Wał jumu i wšitkoju
Toh' mójemy so nadźcj
Se šwojej traśnoscju
Hdyž my wot tlacza w rowi
Sso žiwi šbožnemy
Hdyž w rjeńšchim cźłe nowi
Sso widźcj budźemy.

Tuj naschi duch i wješ'tom šłuba
K nam na kraj wječnoscje
Sčcj i wami bydlcj žada
Hdyž šmjerzej wjaz njeśnjeje
Hdyž thodża pod šchtomami
Cji šbožni hromadzę.
Kiž tam šu powołani
Sadźcj k Bożej hościnje.

Spi wasche cjało rjenje
Tu w rownej łomozy
Waschi duch pał w Bożim mjenje
Šowjerj šłabat radośmy
We mějcje šłowjk hłowy
Hdyž łonz na šadnohy
Hačź my še šmjertnych honow
Sa wami pschihbźemy.

Wš mjenje šrubźeneho mandźelšteho, bźowki, pschichodneho šhna a tšjoch dźećibźećzi.

Hańža Budaŕka.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćerńe, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 15 — Budyšin — Sobotu, 18. januara 1930 — Bautzen — Ročnik 89

Wo mobilisaciji němskeho reparaciskeho dołha.

Na Haagskej konferency zu schwórił w dopołdnišim poćahowanju zastupjerjo schadźcy wěricelskich statow w jednanju wo prašenju mobilisazije němskeho dołha a likwidaziji sańdźenosće pokračowali. Franzowski ministerski pschedsyda Tardieu je wot Němskeje rukowanje žadał, so Němska požčonki na železnizu a póstu njebjerje. Praji, so dyrbi Němska zlubić, so němske knježerstwo žanu wukrajnu požčonku ani pozdrudnje ani njepozdrudnje njewozmje, doniž njebudże prěnja serija reparazijskich dołžnych listow wudata. Němscy zastupjerjo wotmołwichu, so, kaž dołho dźe wo požčonku němskeho knježerstwa, njeje trjeba tajku požčonku bracź, dokelž budże nětčišća potrjeba še dojednanjom s wulkoindustrialnym Kreugerom kryta. Schtož pak němsku železnizu a póstu nastupa, dyrbi so pschikład němskich wotrjadnikow wočakać. Pjatk so we Haagu president němskeje železnizy Dorpmüller a jedyn wěžywstojny němsk. pótny, znadź minister sam, sendźetaj. Na to so jednanje wo mobilisaziji němskeho dołha a likwidaziji sańdźenosće na pjatk wotstorcži.

Pschedbjeda druheho konferenzyneho wuběrka Loucheur rozprawu wo dźele w druhim wuběrku sa prašenje ranšich reparazijow poda. Najprjedy praji, so privatne jednanje mjez wotpósłancami pokračuje a so budże jutrje móz rozprawu wo wunoschku tehole jednanja dacź.

Dopołdnja zu zastupjerjo Franzowskeje, Italskeje a Jendźelskeje je statami Małeje enteńty wo madźarskich prašenjach jednali. Ani jednanje s Bołharskej njeje pokrocźiło. Sa to Awstriska wo wururanju někotrych pschedwójniskich a bankownych naležnoscach jednasche. Praji so, so Awstriska hischće w Haagu też dojednanje s Italskej wo wuprawje tak mjenowanych reliefowych dołhow sa podawanje žiwnosće w powóńskich letach podpiše.

Prěnja miljardowa požčonka.

Jednanje wo mobilisaziji němskich reparazijskich dołžnych listow je so tak derje kaž wobsamkło. W tromadnych wuradźenjach s franzowskimi wězywstojnymi zu so namjety za zhromadnu němsko-franzowsku požčonku wudźełałe. Požčonka 1200 miljonow hriwnow wuczinja. Wěricelske mozy s njeje 800 miljonow dostanu a Němska 400 miljonow, kotrež so sa němsku železnizu a póstu nałoża.

Internazionalny konsorzium bankow pod wjednistwom Morganoweje banki w Newyorku požčonku po kursu 93 prozentow pschewostnje a ju s 5½ prozentami sadani. Woprawdźite sadanjenje potajkim nětdźe 6½ prozenta wuczinja.

Po potwjerdźenju wobsamkanjenjow Haagskeje konferency so požčonka k podpisanju wupokoji.

Njejednota mjez němskimi ministrami w Haagu.

Němska sozialdemokratiska strona bě žadała, so by so na Haagskej konferenzy internazionalnje sarućena njewotwisnosć prezidenta němskostatneje banki a požčenjow pschemjenjenjom wustawkow němskostatneje banki wotstronika. Tajke pschemjenjenje wustawkow němskostatneje banki by jenož po němskim namjece móžno było, wono by pak so też wěsce pschijało. Kaž Barlinski „Vorwärts“ powe, **njejsu sozialdemokratozo swoje žadanje pschećiwo Schachtej pola němskich wotpósłanzow pschećiwischcej mohli.** Dospili su jenož, so dyrbja so możnosće k pschichodnemu pschemjenjenju wustawkow němskostatneje banki połožić. Na to drje so knježerstwo powola, hdyž budże so jemu porokowacź, so je s njedopołenjenjom sozialdemokratiskeho žadanja ženje so wróćzaju składnosć skombinowało.

Njedźiwajcy tehole njewuspěcha swoje wotmołwjenje njepuschcźa, Schachta wotstronichu, kotryž je jich towaršicha, němskeho finanzneho ministra dr. Hilferdinga, se swojim pschećiwnistwom nuiowak, wróćzo stupicź.

Nowe němsko-polske jednanje.

Němsko-polske jednanja w Genfu su so schtwórtk mohle s dobrym wunoschkom stónczicź. W rosprajenjach wo wikowańskim krućenju su so najwjetše wobcežnosće pschewinyle. Zastupjerjo Němskeje a Polskeje su tohodla swojemu knježerstwu poručiłe, so bychu so na nowy tydźeń offizielne jednanja znowa zapoczałe. Nadźijeja so, so so wone potom sa někotre njedźele k skónczenemu a sa wobej stronje pschihódnemu wobsamknjenju dowjedu.

Němscy je so, kaž je zdźiwichcź, wětšosć dała, so so Polska s wuwoson 200 000 dwójnych zentnarow swini spokoji, a so polske swinje wiki rańšcheho němskeho ratarstwa njepocźeźeju, mjes tym so je so Pólšcy zlubiło, so so dowosej polskich swinji se sarjadnistwowymi a technistimi naprawami njesadźewa.

W likwidaziskim dojednanju němskeho wobsedźenstwa je so poradźiło, dyrbi, kotrež bychu so mohle wopak srosumicź abo so wschelako wukoźicź, wěcźišćo wopisacź.

Wotwarjenje zastojnikow w Němskej.

Němski finanzny minister je pschehlad wo liczbje sastojnikow němskeho stata podał. Po tutej statistiji je we lěcźe 1929 w Němskej 98 181 sastojnikow było, to je 10 391 mjenje dyžli 1. oktobra 1923. Liczba pschisłajenjow je 26 894 wucziniła, 25 660 mjenje dyžli 1. oktobra 1923. Potajkim je so połoza pschisłajenjow pola němskich wyschnoscźow wotwarika. Dźełacźerjow je w słužbje němskeho stata 50 940. Jich je 72 63 mjenje dyžli w lěcźe 1923.

Kommunistojo mjez sobu.

Wutoru wječor je policija w Schwerinje žydom kommunistow sajała, kotrež su sobotu na Palsewalskej dróhi někotrych Stahlhelmarjow nadpadli a nabili. Policija bě na wušdźenje kommunistiskich biczkow pjenježne myto wusłajiła. Na to jedyn kommunist, kotryž by so pschi pukach wobdźělił, žwojich kommunistiskich towaršichow pschecradźi, so by myto dostał.

Sakska policajska konferenca pola znutrkowneho ministra.

W satkim ministerstwje znutkownych naležnoscźow je so pjatk pod pschedsydstwom znutskowneho ministra Richtera konferenza satskich policajskich presidentow a policajskich direktorow wotmeła. W njej je so wo naprawach k sakhowanju bjesstracha jednako, kotrež maju so po Hartmannsdorfskich krwawnych podatkach pschećiwo wotmyślenym kommunistiskim demonstrazijam cźinicź.

Pschednoschk generalneho wyschka se Seeckta w Schwajzarskej.

Psched nětdźe 900 offizěrami s cyłeje Schwajzarskeje je generalny wyschk se Seeckt pschednoschk mél, kotryž je wulke dźiwanje zbudźił. Mjes druhim praji, so wsche frěcźenja a měrowe myzle njedožahaju, so bychu sacźucże bjesstracha Němskej dale, kotrejž je s Versailleskim frěcźenjom žylnosć wójska a wójnskeho łódźstwa pschedpisana. To pak runje wójnski strach wosnamjenja. Seeckt potom wo powschitkownych wójskowych praschenjach rěcźeše. Cźaj wulkich wójskow je nimo. Pschichod małe hibicźiwe wójska pschinjeze, kotrež so za spěchne operazije pschihodźa. Tale myzl so ludoweho wójska, krajneho sakitanja njewzdawa, ale powolańše wójsko, kotrež je s miliju swjasane, žada. K pschewjedźenju tejele myzle Seeckt namjetowaschе, so bychu so do měroweho wójska dobrowólnizy pschijeli, kotrež bychu schćeć lět słužili.

Założenje ratarskich woborow w Awstriskej.

Pjatk je so we Winje założeńska zhromadźizna ratarskich woborow sa zyłu Awstriju wotmeła. W namołwjenju na awstriski wjesny lud zastupjerjo wschitkich awstriskich krajow praja, so ratarske wobory s jena sa swjasowym kanzlerom Schoberom steja. W namołwjenju so dale praji:

Sažudźujemy wschě poroki pschećiwo Schoberej a je wotpokasujemy. Stejimy na podłožku demokratije a sacźišćamy łódźu diktaturu. Najwyschše wjednistwo myzle schćitanja domowiny po puczach krocźi, po kotrymiž njemóžemy šlědowacź.

Dźeło w awstriskich podkopkach so zastalilo.

Po frajenju hórnikow do policijstwow w Nowym połodnischim Walesu w Awstraliskej su hórnizy w podkopkach tamnischeho hórnistwowoho wotkrjeża dźełacź pschestałi. Też cźi hórnizy su podkopki wopuschcźili, kotrež su w nich pschi pschiprawjenjach sa wuklumpanje wody słužbu cźinili. Tohodla je strach, so so podkopki tepja. Zony hórnikow město muzow psched podkopkami strażuja, s njebjeskim łóžku swólniwi hórnizy w podkopkach dźełali. Pschekupzow napominaju, so njebychu policistam ani žiwnosće ani druheje žiwjenjorjeje potrjeby pschedawali.

*

Ministerski pschedsyda Sculin praji, so so strajk hórnikow, kotrež zyle pod wliwom revoluzionarnych kommunistow stej, wobydleńskej wójnje runa. Satraschenja wschědnje pschiběraju a su bjes pschikłada w stawiznach Awstraliskeje. Sculin chce knježerstwu namjetowacź, so by wožebitu schćitańsku woboru k podpjerje policije wutworiło.

Kak su so mordarjo redaktora Schlegla w Sagrjebje pschetradźili.

Kaž so s Sagrjebja powe, je so policiji poradźiło, pschezuwak fakłapicź, kotryž je sajaty nadpadnik Hranilowicź cźisk z jatwa swojej maćerji pósłacź. W tymle dopišu Hranilowicź dźěłnje, so je zobudowšłorjeny Krušnik attentat, na redaktora Schlegla skuzeny, pschetradźił. Na to njeje druhim sajatym niczo druhe zbyło, hač so attentata połnje wusnacź.

Zane dojednanje mjez italskej a francowskej.

Mjes franzowskim swonkownym ministrom Briandom a italskim swonkownym ministrom Grandom je so sańdźeny tydźeń wo wschelakich franzowsko-italskich sawadźenych prašenjach jednało. Grandi je so s tym spokojcź dźył, so by franzowske wójnske łódźstwo w srjedźozemskim morju žylnische dyło dyźli italske, a Italska by też franzowski protest na Londonskej konferenzy pschećiwo wotstronjenju podmórskich cźołmow podpjerała, jeli so by Franzowska Italskej někotre kraja w polnoznej Afrizy wotstupiła. Briand je so sapowědźił, wo tajkim žadanju jednacź. Napschećiwnosć franzowskeho a italskeho stejiscźa je potajkim dale w polnej wótrosći traje.

Parižscy antifascistojo.

Njedawno w Parižu sajeźi antifašistojo Cianca, Sardelli a Tarchiani zu so schtwórtk k pschepytowańskemu sudnikej pschiwjedźli, kotryž je jich wo materialu k dźełanju bombow, w Ciancowym a Sardellowym zhromadnym wobydlenju namakanym, pschešłyschał. Cianca praji, so je rozbuchadła wot towarišcha dóstał, kotrehož nochze mjenowacź. Sardelli wudawaschе, so njeje wědźał, so Cianca rozbuchadła we wobydlenju khowa. Pschi pschepytanju donta bě policija też jedyn cźokmowy motor zebrała. Po Tarchianowym wuprajenju dyrbjeschе so tónle motor ke cźołmej pschiprawicź, z kotrymž dźiwchu antifašistojo někotrych towaršichow wuzwobodźicź, kotrychž je Mussolini na Lipariske kupy wuhnał. Tónle pospyt pak so njeje poradźił, na cźož je so motor Ciancy na khowanje dał.

Ruska w finanznej nuzy.

W Ruskej su so poslednje žně jara małe wunoschki zernja podałe. Khlěbowe žito tohodła za sežiwjenje wobydleństwa njedóstaha. Haczrunjcy lud khlěba trała, je knježerstwo rožu a pšenicy do wukraja pschedało, so by troschku prózne knježerstwowe kašy napjelniło. Tola žitne płacźiny su lětsa niše, a wuwukowany pjenjez dało nic njedóstaha. Knježerstwo je so tohodła rozbudźiło, wschо stoło a słěbro, kotrež so hischće mjes wobydleństwom khowa, sebracź. We wjele městach so nětkole wobydlenja sa stotom a słěbrom pschepytaju. Ssanu knježerstwowym sastojnikam so wěrowańše pjerschćenje bjeru. Pschepytanje so kruće pschewjeduje a mózne samjelcźenje stota a słěbra so žurowje khłosta kaž w cźasu wójnskeho kommunisma.

Rusko-turkowske precźelstwo.

Wobydlerjo Stambuła (Konstantinopla) so pjatk z wusłelemi kanonow pschesłapichu. S nimi so dwě ruskej wójnskej łódźi powitałschej, kotrejž nimo Konstantinopla k Cźornemu morju płuwałschej. Po prawom budźišćichej dyrbjałej ruskej łódźi psched Stambulom na dowolnosć k pschejdźenju cźakać. Po wobjamknjenju rusko-turkowskeho pschećelstwowneho jwjaika pak so ani ruske ani turkowske knježerstwo wo tole pschedpisnu njestara. Internazionalna komisija mórśk. wuzjinow pak budże bjes dwóch pschećiwo pschejźejej ruskeju łódźow protestowacź, kaž je psched někotrymi měsazami Cźornym morju k lěpšemu Ruskeje hórschcźicź. Turkowska nicźo pschećiwo tomu njesměje, so Ruska swoju mózy tam powjetschi.

Nafyknofcefe kommunifiow w Rumunfkej.

W Bukareftu fu pondjelu pfichipoldnju kommunifiojo fpytali, fo do frzedj mefta dobyc a jene fwarjenje wobfadzicj. 78 demonftrantow fu fajeli. W Zafach je pondjelu polizija pfchi ifladnojcji kommunifiskeje demonftrazije fydom revolucionarow fajala.

Do 12 lét fo nowa wójna w Sfezjednofenifkim morju pfchipowéda.

W Sfowjunfkich nowinach „Le Progres“ je wjednik grichiffeje narodno-republikanifkeje ftrony, admiral Kondylis, nastawk wojfowit, w kotrymz fo jara njedowérliwje wo mérowych prózewanjach nétzjifkeho czjafa fmjeraja. Tohodla grichiffke knjezerftwo namolwja, fo by Grichiffka na kraju a na morju bronika; pfchetof je pfchefwjedczeny, fo w béhu 12 lét nejes fiatkami pfchi Sfezjednofenifkim morju nowa wulka wójna wudyrji, na kotruz byrbi Grichiffka pfchihotowana byc.

Revoluciske hibanje w Indiskej.

Indiffi méftokral w Bombayu.

Indiffi méftokral je fchiwórik w Bombayu nékotre bawfnowe pfchadowanje wobhladak a je tez wobydlenja dzekacerjow wopytak. Na murjach fwjatkowneho domu fwjatka „Czerwjena rhorhoj“ béchu napifky nalépjene: Njech je fiwa revolucija! Pfjecj fu mordarjemi dzekacerjow! Tola na zantym méftnje we wokolnoscji pfchadowanjow njeje fe njepfchecejelfkim manifestazijam doschlo.

Wususcnie Zjednoczonych statow.

Dzesacziétny jubilej dnja, na kotrymz fu w Ameriju prohibizijin, to je fakalanje alkoholiftich napitkow, fajwdelt, je fo 16. januara we wschéch nowinach nadrobnje wopomnak. Sjawnosc fo wo tonle podawk mato fajimnje, a jenoz we wulkich mftach, w kotrychz je fo wojowanje wo tonke fakoi na wjerfchk dohnak, je fo wobydlerftwo fa fakoi abo pfchecziwo njemu wuprajito. W ftatu Maffachufetu fu „fuchi“ wchudze fhorhojam fmahowacz dali, na czoz fu „mokri“ wotmokwjejo fhorhoje na pol jefzora powézniyli. W druhich ftronach fo dzen fe fwjatoczenym fwonjenjom fwolenja, w fuzdonych, hinak fmjefzernych gmejnach zarowanffe fwonjenje faflinczka.

W amerikanfkim kongrefu je fo we wjele debatach fa fakafanje alkohola a pfchecziwo fakafni rézalo. W nowinach fo pfchewjedzenje fakafnje wofebje f roshorjenjom rospomna. Pokafuje fo na to, fo je fo fa pfchewjedzenje fakona 400 miljonom dollarow imdako. Wupad alkoholoweho dawka fa ionke czaf na tfi miljardy dollarow wobliczeja. Po ftatiftiky fu 230 bootkegerow, kaj pfchefmykanjo alkohola rékaju, fatfelili. 1000 ludzi fu pfchefmykarjo, hdyz fu mjes fobu wojowali, ftonzowali. Wjazy dyzli 230 000 Amerikjanow fu dla pfchefnjewjenja fakafnje alkoholftich napitkow k fafowu fadudzili. 33 000 ludzi, kotrzi fu palmy alkohol wuzili, je na fajedojcenje f alkoholom wumrjelo.

Ze Serbow.

W Budyfchinje, 18. januara 1929.

— Wo wjedrje. Po wschém fpacju fo trafujicha fymnicka pfchihotnje. Wyfchina hacz dotal nad rankjeci a polonfchej Europu lezaza wuffchefczéra fo dale k polnocy. S wjeczora Europa hrje fu nifzimy wofinacj, ale pfches nafche ftrony najfkérje njepocjahnu. We polnocnej Ameriziy a w Chinifej maja létka hnmu furowu tichofkaiju kaj loni tu méjachmy. W Chinifej fu hizo yo wjele tydzenjach wobfobow fmjerfli, dokelj tam tez hifch:je furowy hlod fakhaza. Nafch wjedrawuftojny wo wjedrje pfchichodneho tydzenja tefzehowaze wocekanje: njedzela a pondzelu njefube a fymne wjedro, wutoru, frjedu a tez fchwórik fu kritiffe dny, pjatk a fobotu wdkrojo, lutu wjedro a njedzelu budze njefubo. — Juttje, dnuju njefowjedro a njedzelu budze fehdaze fzlonczko 8,03 hodj. a fo dzelu po nowym técze fehdaze fzlonczko 8,03 hodj. a fo thowa 4,20 hodj. Mésacjk fkhadza wjeczor 10,41 hodz. a thowa fo dop. 10,26 hodj. — Wczera wjeczor w 7 h. barometer 759, hygrometer 0, thermometer we dnjo +1. Dzenja rano we 8 hodj barometer 756, hygrometer —1, thermometer w nozy —1. Wuhlady na wétrozite wjedro.

— W Wetrowfkej abo wulkej zyrkwi pofitcja fo jutfje 5. hudzbny wjeczor. Sapoczatk budze 5 mjenfchinow do 7 hodj. Na pfichfezach pfchedwjedu Regerowe fkladby: „Kak kjenje fwjezi fernicjéa“ a „Jedyn hrod je nafch Bóh fam.“ Méfchany thór wuczerkfeho tonu farfiwa fafpéwa pod nawjedowanjom Mérczina Bauera „Jefuffa je njeputich:n“. Sobuftukowazy fu Herta Rathereza (fopran), dr. Friza Lorenz (huffle), Emil Richert (wulke huffle), inftrumentfki thór, a Horft Schneider na pfchezelach. Programmy a tekfty k tutomu poflednjemu hudzonemu wjeczorej fo pfchi zyrkwinfkich durjach fchedawaja.

— Pudnfchitwa. Pokradnjene bu wot 13. hacz do 14. 1. 30 f indywicheje infanterifkeje kafarny nuzaze kolo fmamki „Diamant“ czo. 568 029, czorne kroffna a taike blachi, predtu mobre, fady zolte pobarbjene, zolte lwjena, horje fhibnjene wodzidlo f brunymaj pfchimadlomaj, czefwjene wobruczke, torpedowy hamobéh, fadnja widlizalowana, — a 17. 1. 30, mjes 5—7 hodj. pop. f jeneho dwora na Lawfiich hrjebjach f jédnejho kola latarnja f elektrikej bateriju a pfchijamkazej naprawnu fa dynamo fmamku „Mafaf“. — Wés wéjowne fdzélenja prozby kriminalne wotdzélenje w Budyfchinje.

— Swésczeny mortwy. W 14. 1. 30 na Delnjolinjanfkich fahonach namakanom mortwem je byl hudzonik je Shorjelaa fwélczeny.

— Pozkuchni méfchczenzo! Knjes wyfchi:i méfchczenofta Niedner bé njedawno wuprajik, fo nowe méfchczanike dawki njejfuju pfchczezke a hoy by fozdy méfchczan jenu zigaru mjenje kurit, fchtelezu piwa mjenje pit a jédi mjenje fchokolady, to mohf fnadnje fwjezej dawki. Worakowi ludzo jeho nétko f tym fchtrefja. Czafto w nozy feho na telefon wolaju a fo jeho praffcheja, hacz dowoli, fo bychu hifchcze fchtelezu piwa pili. Njedawno fafo nétajka tomarfchnoscz jeho w nozy telefonilo wo radu proffchefche, fo ma f zgleho kaffcza hifchcze néfchto bleffchom piwa fbytnych. Schto nétko f nimi. So by knjes wyfchfchi méfchczanofta fwój nozny mér wobkowak, je dyrbjak czifko fwojeho telefona fmécz.

— Krajny fwjaft wójnfkich wobfchodnjenych. Budyfka wotnozka wotmé 15. 1. w „Méfchczanfkej fahrodze“ fwoju 122. hlownu fhromadzifnu. Pfchedfydza, knjes Forfter, wotewri fhromadzifnu. Pokafa tez na konzert flepeho huflerja Fryza Bungu, kij fo wotmeje 24. jan. Poda fo rosprawa wo dzelawoczi. Sobuftawow je tutwihlu 726. Wo pokladni poda rosprawu 1. pokladnik k. Blochwitz. Sa wotrjejne pfchedfydzivo wupraji wokrejeny pokladnik k. Richter dyak wfchitkim funkzijonaram. Pfchi wólbach fo fuowa wufiwolichu 1. pfchedfyda k. Forfter, 22. pfchedfyda k. Schajba, 1. pokladnik k. Blochwitz, 2. pokladnik k. Schongale, 1. fapifowar k. Einert, 2. fapifowar knjeni Buichmannowa. Nimo toho hifchcze fo wolachu pfchijndnjazy a revifforojo. Poda fo rosprawa wo podarmotnym jednanju fe fakupjerjowej mefta. Mefto dze kowanfku pomoz fa wójnfkich wobfchkodzenych wobmjefowacz. Shromadzijina zebi zada dalfche rajne krocele pola farjadnifiwa mefta.

— Finanzny hawt w Budyfchinje fjawnje napomina, fchébowaze dawki hnydom faplaczicz:

Gewerbefteuervorauszahlungen:	15. Dezember 1929
Umfatzfteuervorauszahlungen:	10. Januar 1930
Einkommenfteuervorauszahlungen für alle Einkommenfteuerpflichtige — außer Land- und Forftwirtfchaft — in Höhe von ¼ der im Steuerbefcheid für das Kalenderjahr 1928 feftgefetzten Steuerfchuld:	10. Januar 1930
Körperfchaftfteuer:	10. Januar 1930.

Finanzny hawt jenotliwych dawkifkaczerjow wjazy njenapomina. Schtoz do tydzenja njefaplaczi, toho dawy f poftowej dobérku f pfchirazkom wudawkow pozada. Se finanzny hawt je mozno placzicz na: Reichsbankneben ftelle w Budyfchinje, Stadtgirokaffe konto czo. 37, Poftfcheckamt Dresden konto czo. 1578.

— Nafche czitarftwo czinimy fedbne na dzenjfchich nalwéfchich fnateho Schaafez kupneho domu, tij fwedzja na rifkich placzinach polficzerikow. Njech fozdy fam fo w tym pfchefwjedczi. Naffchim Sserbam fo w Schaafez fumnym domje polficza herbite poffuzowanje. Njech Serbja fo na to powolaju!

— Schtó fchto wé? 17. 1. 30 dopofanja, fu i Nitzpola Weftrowza (Oftritz) njefnatcho morwego wuczahnyli. Njesnaty je nékbze 35 hacz 40 lét ftary, ma czorne wlofy a we delnim czélefnu njefftej dwaj rézfownej tubaj. Wobleczeny je czorny nawobleczk f tajkim podfchicjom je fchérnymi fmuhami, czémnofchéry zaket a laz — popjet a jól mufirowany —, czorne kholowy f czefkobérymi fmuhami, czorne fchnórowanke czrije, béfo a mdrofzmuhatu fwjeterfchnu kolchlu f parlamutrownymi knefkami, béle trikotowe fpodnje kholowy a fchére bakmjane nohajzy. — Schtóz może wo tutej wofobje wéjowne fdzélenja podacz, fo profhy, fo by to pola Budyfkeje kriminalneje policije, telefon 2802, abo „Gendarmerieftaudort Oftritz, telefon 369, wo fjewik.

S Pluznikez. K nowemu létu fo tudomnifchemu rycerfkuklerfkemu rybakej knjesej Ernfej Wallachej wofebite wufnamjenjenje fa jeho 56lét dothu ftuzbu pola Schefflefej zwójby tam dofta. S nemfkoftatneje kenzlije fo jemu czezene wopifmofa fwérzuwe dzélez podpifmom nemikoftatneho presidenta f Hindenburga a nemfkim wopomom dofta. K tomu tez knjes Scheffel pjenejene myto fa fwérnosez w ftuzbje pfchiha. Knjes Wallach, tij je loni 70 lét pfchekrocził, fo hifchcze nimale dobreje ftrowoscze fwojefela. Jemu dalfche rjane léta fe fbozkom a zohnowanjom pfchejemy. Jubilar je wfchak tez pfchi wjele, wjele khowanjach je fwojim wérnym hkokom pfched domami kérkuzke faipéwak, kaj zon tak nékotru njedzelu a fwjaty dzen w Maleichanfkim Bozim domje fkyfchez dawa, fnamjo dobreho fzerbifcho kemfcherja fe fwojimi domjazynmi.

S Noweje Wéy pola Klukfcha. Tu fo zobotu wotmé prenje pofdejenje nowoje gmejnfkeje rady. Knjes wjefnjanofta Schröter jo wotewrifchi fwjafa nowe zobuftawy fe fawdacznm rufi. Sa pfchedftejicjerja fo wufwoli knjes Schröter, jeho faftupjer bu knjes Hanuich. Starofta bu knjes Rjeczka, prénf zapifowar knjes Mtynk, druhi knjes Rjeczka. Wolachu fo hifchcze knjeza do wubjerkow.

S Koporz. Schiwórik w nozu nésahu Paleriez zadny wopyt. Njesnaty hofej rositkéi w pifanfkej jfwoje twé wotknowej fchtenzuy. Haczunzej wokno wocsini, dwybiefche tola pfcheczezbany wot pfa czeknyez.

S Koporz. Wutoru 14. januara wolichu fafupjerjo nafcheje gmejny nafcheho méfchczanofta Jana Valerja, fotryz je hizo 12 lét nam fwérnu ftuzbu, ma dalfche 6 lét. Ryczerfkubkowy najenk knjes Krauja pfchejeefche jenu fboje la dalfche ftutkowanje je ftuzbje gmejny. Dale wufwoli fo knjes Gufta Czézka za ftarofku fafze, kaj tez Jan Palek do fchulfkeho pfchedfydzivtwa a do wubjerka knjes Höfer. Dla twarjenja puczow fo wfchelake rospomni a druhe wézy fo wobfamknychu, na czoz fo wjefoka hodzinka pfchifamknu a fo fe fbozkopfchecznm nafcheje gmejny w 2 hodzinomaj ftonczi.

S Kichifchowa. Na hoitwe, tij fo tu wotmé 13. wulk. rézka, fatfeli 12 tfélzom 38 fajazow, 12 bajantow a 4 nukle.

S Lupoje. Njedzelu 12. 1. wotmé „Lupjanfka Naturowarfka a Wupojczerija“ fwoju nafymnu hlownu fhromadzifnu. Pfchedfydzejcjer k. Schumann wotewri fhromadzifnu, na kotrejz bé 75 zobuftawow pfchitomnych. Roskoji pfchicjemy, dla kotrychz fhromadzifna je fo tak podje fwokala. Pokafa na hubjene pomery w ratakfwje, namolwi k tomu, fo bychu ratarjo tez dale krucze bo dzerjeli k fwojej organifazifi. Rosprawa fo poda a fo fkhwa-

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

15] (Pokraczowanje.)

Krótke njeczejenje nafmuli. Vinicius faschtadi fwojej wazy méfchio fekundowu na Petronija a potom dzesche: „Wodaj mi. Ja ju lubuju, a lubosci je mje fainuczka.“

„Wobdfiwaj mje Marco! Sawczerawfchim réczach ke kjorej takle: „Mój horrory Vinicius je fo do fuchcje holzy, kotraz je fo pola Aula Plautija wukubfowala, tak fmjerzej falubowak, fo je fwój zyty dom f turym zakofczenjom do parneje kupjele pfchewobrocził. Ani ty, mój kjóro“, tak ja prajach, „ani ja njebychmoj tyfaz feftcrzijofo fa nju dalej, pfchetof wémoj, fchto je woprawdzita rjanofcj, ale fdn fkadla bésche pfchczo hlupy kaz tfinozka, a néfto je fo wón famo jblafnik.“

„Petronijo!“

„Njedowidfijfch-li, fo fymn to rjek, fo bych Lygiju fakitak, dyrbju fkoro wérzicj, fo fym wérnosej réczak. Sfym Wohnjebrodu narécjak, fo eftheikak jako wón njemésze nikdy tajku holzu fa kraznu mécz, a Nero, kij njeje fo hacz dotal fwérik, na fchtozkuli hinak hladacz jako ja, njenamaka potajftm niczo rjaneho na njej, a njenamaka-li niczo na njej, njepozada tez fa njej. Bé musne, ju pfchecziwo wopijy fawdecjacz a jeho fa wotezfk wotacz. Niz wón, ale Poppeja prénja fa tym pfchindze, fchto po prawom na Lygiji je, a wona ju tohodla prawie bórzy f palafta wuzohynuje. Takle ado nékat podobnje réczach potom k Wohnjebrodze: kak by wyto, hdy by zebi Lygiju wot Aula Plautija wuzadat, fo by ju Viniciej darik? Prawo k tomu majich, pfcheroz wona je faflawa, a cjinifch-li to, fejinich Aulej néfchto k lubu! S tym bé wón pfchesjedne. Wón wfchak njemésejefche tez to najmejfifcheje pfchcjiziny, f tym pfchesjedne njedwoj, hdyz bé jemu krédt do rukow dach, pfchifkojnych ludzi huchwacz. Tebje potajftm poftaja fa fchkita[illegible] a wudaja tutón Lygiji poklad do twojich rukow. Ty pak, jako fwjaftak fmuzitych Lygiczanow a jako fwérny ftuzownik fwojeho kjora, njerozdrojifch wéjo tutón poklad, ale budzefch zebi na tom falezecz dacz, zon rosmnozecz. Kézor zdjerzi fzeh Lygiju, fo by fo tak feidako, kaj ma to byez, néfchto dnjow w hrodze, potom pak pécjele fo wona na twoju „infulu“, k tebi, ty fbozkowniko!“

„Hacz tez to je tole wérno? Niebroly-li ji zaneho ftracha w kézorftim hrodze?“

„Hdy by tam wobftajnje bydlicj dyrbjala, by Poppeja najfkerfcho f Locuftu wo njej réczala, ale na kroti czaf za nju zaneho ftracha njebywa. W palatiju bydla dzesacz tyfaz ludzi. Méze byez, fo Nero ju dozbla njefawobhlada, wobzbje tohodla, fo mi wfchitko na fkowo wérjefche, pfchetof runje bé centurio pola mje, fo by mi dzelit, fo je Lygija bizo w palafcje a pod fchkitom Acte. Dobra dutcha, tale Acte, tohodla poruczich Lygiju k njej dowjefcz. Ponpontija je toho fzamfnezo ménjenja, pfchczoz bé zi napifala. Jutfje je holczina pola Nerona. Sfym czi méftno na Lydfynej ftronje wuikutkowak.“

„Wodaj moje pfchekhwatanje, Cajo“, rjekny Vinicius.

„Ja zebi mytlach, fo zon ju za zebje abo fa kézora wotwjefcz dak.

„Pfchekhwatanje mozu wodacz, ale czejfo mi budze, fproste poczinanje a hrube wolanje fabycz, kij dopomina mje na mara-hracka. Tajke néfchto njelubuju, Marco, a pfcheh ym bér fo nakedzou! Kézorowy kurwanik je Tigellinus, to zebi fpomjatkuj — a daj zebi tez rjez, jo bych-li holzu fam pozadal, bych wézto we tweczku talke zebi réczat: Vinicijo, wojmu czi twoju Lygiju prjecz a fdzerzu zebi ju, dokez mi njebudze wostudka.“

S tutymi flowami hladafche na Vinicija f worjechbrunymaj woczomaj runu méru, khtédnje a khroble, fchtoz miodzenzej hakle prawje hlowu famuczi.

„Dowidzu, fo fym fmylik“, wón dfesche. Ty fy dobry, fprawny, a dzakuju fo czi f zyleje dufche. Dowol mi jenoz hifchcze praficheng: Czehodla njedafche Lygiju radfcho hnydom do mojeho domu dowjefcz?“

„Dokelj zhe kjor jenoz tak czinicj, kaj by dyrbjak. We Romje budze fo wélo wjele we tom réczecz, a Lygija, tij bu we fwojim fwójftnje jako faftawa wudata, dyrbi potajftm w palafcje woftacz, tak dolho hacz budze hifchcze wo tom réczi. Je-li to nimo, potom fo czi wona zyle f czicha pfchipójczele, a f tym je wéz wotbyta. Wudajfchoroda je bojajmy pój. Wón wé, fo je jeho mózbieskónczna, a tola fo pfchi kozdej pfchilejnoscji pocjina. Szy-li fo hizo dofez wofkfódnik, fo by fe mnu trochu pofilofofowak? Ja fym hizo czafto we tom rosmyflowak, czehodla hrécz, a byrnjej by tez mózny a wésty byl kaz kézor, pfchczo fo prózuje, pojdatosez prawa, pózczinwofcze a czejtnofcze wobkhowacz?“

— Czehodla fo we to rozumjeczak, fo mozim fdaczu dze fu morjenja bratra, macjerje, mandzelfkeje wézy, kotrez mója trafch nékajkeho afiatfkeho kralika hódne fyez, ale nihdy mj romfkeho kézora, a tola, dyz bychu fo mi byle ftale, to njebudzech fawécze zanych liftow fenatej napifak. Tola Nero pifche liftj, Nero fo pocjina, dokelj je Nero bojafliwy. Ale Tiberius njebé bojafliwy, a tola fo tez wón pfchczo pózjowafche, fózdu je fwojich hjesbózfnofcjow wokrazujecz. Kak to pfchindze? Njejeli to dzíwne, nimowólne holdowanje, kij njekmanfowo pocjinkej pfchinofcha? Wélch-li, fchto ja mysliu? Saleji jenoz na tom, fo je hrécz wohidny a pocjink je rjany. Ergo, prawy eftheikak je pfchczo tez pózczíwy czlowjek. Tez fofiftojo fu k nécjemu fchwarni, kaz widzjich. Potajkim fzlych: Wfach Lygiju Aulej prjecz, fo bych ju tebi dal, derje tak!“ —

„Ale fzluchaj hifchcze dale: Lyfipyus by f waju wobeju kraznu fkupinu ftworik. Wój ftaj wobaj rjanaj, tuj je tej moje jednanje rjane, a dokelj je rjane, njemóze fchpatne byez. Tu pohladaj fem, Marco, w Caju Petroniju fedzi potajftm tudy poczink pfched tobu fczélenk!“

Ale Vinicius prajefche jenoz:

„Juttje potajftm mam Lygiju wohladacz, a potom pfchindze wona fe mni a wotzanje w mojim domje hacz do fmjerzeze.“

(Pokraczowanje fczhnje.)

li. K. Michałk wojewi, so je je organizazija pschijamknyła Drježdżanskenu sjednoćenstwu. Zyke nowoho sjednoćenstwa su te samsne jako te Raiffeisenskeho. Wulkowikowanke družstwo Raiffeisenske w Budyschinje je Drježdżanske sjednoćenstwo sobu pschewzało. Towarstwo njeje pschejara cżerpito se snatej Raiffeisenskej aferu. Wo nałeżnosći powyschenja podżelow so dźele debatowasche. Knjes Jeschka poda rosćażnjenje wo sjednoćenstwym wotkupu ratarskich produktow. Knjes Jan Hartmann je Lupoje, nowy składnik, so postaji za wukupowarja. Produkty móża so hnydom i hotowymi pjenjesami zaplacżeć.

S **Dubrawy.** Sstrjedu so tu wotmě posjedżenje gmejnskeje rady. Pschitomni běchu też kk. Kaunel a Philipy je Margarecżinje hóry a inżenjer Njepolski je Jitawy. Pschedstejicżeř poda k. Njepolskemu zlowo k pschednoschej wo tudyschej wodarni. Pschi debacże so wuradźi, so ma so hnydom nowa studżeń kaj też wódna měra tworicź. Knjes Njepolski bu znowa za wězywustojneho wutworjeny. Rezcżesche so dale wo zakoženju kreditneho wubjerka. Wěz so wotstorcżi. Sa nowocżažne sarjadowanje a khowanje akow so pschihwoli 350 hr.

S **Khrósćiż.** Sstrjedu bě hoscżenzař knjes Wjeńka wjesnjanow na koncżert pscheproschł, kiż jim wuhotowasche němska mészczanska kapała z Kamjenza. Po koncżerze scżěhowachu reje.

Z **Khrósće.** Tu so zeńdże nowa gmejnska rada. K. wjesnjanosta Kokla zapokaza nowe sobustawy. Wón so też znowa wuzwoli za předsstejicżerja rady. K. Wjenka bu jeho zastupjeř a k. Michał Šołta zapisowař. Za starostu so wuzwoli k. Jan Rjenč, k. Pětr Symank bu dohladowař dróhow. Sykawnik bu znowa k. Pětr Haza, jeho zastupjeř pak Jakub Hojeř. Do spomožerskeho wubjerka so wuzwolichu kk. wjesnjanosta Kokla, farař Sewčik, wyšši wučeř Hila, kowarski mištr Herman, Cunka a Grofa, do bydlenskeho wubjerka přiwdżeštaj kk. wyšši wučeř Hila a twarc Młynk. Do šulskeho wubjerka přidże k. Jurij Korjeńk jako zastupjeř starsich, mjez tym zo k. Wjenka je sobustaw šulskeho wubjerka kaž też wokrjesneho šulskeho předstejicżerstwa. Khrósćanska gmejna wotpokaza přistup k zjednoćenstwu za wudżerżenje mjasowych jětkow. W zjednoćenstwje za wobhladowarstwo mjasa da so gmejna po připadże z kk. Koklu a Brézanom zastupować. Wo założenju zjednoćenstwa k pruhowanju pokładnje so njedowuradźi. K. Kósk dóstanje za zawěsćenje a zhašenje wobswětlenja zarunanje. Wuradźi so hišće, zo ma so kóżde lěto hody njezamóżna wosoba we wsy wobdarić.

Z **Khrósćic.** Tu předwjedże so 21. 1. w „Herbskej gryczce“ wjecżor 1/8 hodźin zajimawy film znatych „Maggi-dźěłarjow“. Pokazuja so krasne wobrazy ze wokoliny powěstnesche hory Hohentwiel, dale hotowjenje Maggi-wutworow a to z wudobywanja surowiznow hać k wotpósłanju hotowych produktow. Wobhladař so tu zeznawa z hospodarscy ważnej wotnohu našeho přemysła, kiż dawa wulkej liczbje dźěłacerjow a přistajenych zasłużbu. Hobrske twarjenja, kaž też wulkotne, nowocżasne hospodarstwo kóżdeho jimaju. Zajimawe budźa też te specialne stroje, kiż ze spodźiwnej dokładnosću wšě twory hygienisey bjezporocżnje zhotuja a zawaleja, bjez toho zo so rucy tworow dótknjetej. Po filmje so poskićeja pokazki Maggi-wutworow a to darmo. Njech kóżdy někajke sudobjo sobu přinjese! Zastup je darmotny.

S **Kulowa.** Pschi lětuschim prěnim pschejeżdżowanju palmeho drjewa w klóšchtrišej Nowowjeżcanskej Dubrjeńcżanskej holi (80 hacż 120 lět stare schtomy) bywasche tafża wot 7 hacż 10 hriwnow. Dobre drjewo płacżejesche za meter 3 hr. wjazy. Mnożstwo mjenje hódneho drjewa so njepschedawa.

S **Kulowa.** Pjatk rano wokoło 2 hodźin spalischtej so hrózeń a hródź kowarja Serbina na Kocżinjanskej dróży. Pschicżina wohnja njeje znata. Twarjeni běchtej so hakle psched nječhto lětami natwarjenej.

S **Rychwałda.** W posjedżenju gmejnskeje rady so postaji, so so da wumasnycz prawo pażenja wjeńneho žudnika na ležownosći, wotstupjenej wot gmjeny. Zitwa debata wumi so wo nałożowanju pjenjes, kiż be dżěkowny hamt gmejnje pschepokasał za ludźi bjes dżěła. Jedna so wo 125 hr. Wjesnjanosta staji namjet, so by so pjenjezy jemu wupłacżała, druhi běchu za to, so pjenjezy so dadża do gmejnskeje pokładnje. Hłosowasche so za to, so pjenjezy so wupłacżała wjesnjanosce. Na to wuswolichu so kujeża do spomožerskeho wubjerka. Namjet k. Schołty, so by so jeho pschiłuchne dźěło za gmejnu wobmjesowało, so wotpokasa. Wołjewi so hłosche, so sa nowotwar mosta pisches Schepz je so hižo 20 800 hr. wudało.

S **Mužałowa.** Schtwórtk wjecżor wokoło 6 hodź. bu na puczu mjez Mužałowom a Czeplinami 40 lět stara knjeni wot mužskeho napadnjena, wumozowana a z nożom scżěkła traktowana. Dorbjachu ju do khorownje do Barscheca dowjeźć.

Powěsce wo cyrkwinskim žiwjenju našich serbskich wosadow w lěcże 1929.

Se **Sjwj. Pětrowskeje wožady w Budyschinje.** W lěcże 1929 narodźi so 482 (1928: 488) dźěći, bohuliczenych 23 morwonarodżenych (352 z cżěsce evang. mandżelstwow, 53 z měschanych mandżelstwow a 77 njemandżelskich). Kschcżenych bu 424 (403) dźěći (311 z cżěsce evang.-luth. mandżelstwow, 387 měschanych a 75 njemandżelskich). Konfirmérowanych bu 504 (1928: 506) dźěći a to: 272 hólzow a 382 holzow. Wěrowanych bu 151 (1928: 203) porow, z tutych bě 140 cżěsce evang.-luth. a 11 měschanych mandżelstwow. Semrěło je 509 (1928: 452) wožobow, 23 morwonarodżenych bohuliczenych. Khowanych bu na Tuchorskim pohrjebnischczu 399 (1928: 372), mjez nimi 23 morwych narodżenych. Wulki dźeł w měschezjanskej khorownji semrětych je swonka Budyschinu khowany. Wopraschenjow bě 7742 (1928: 8192) — 2673 mužskich a 5069 žonskich, — a to: 1531 w Pětrowskej zyrkwi (confirmandow je zwjazanych pschiwuznymi za dla salutowanja wubla wschitkich w Marijinej a Mareżinej zyrkwi z wopraschenjom byli), 4807 w Marijinej a Mareżinej, 658 w Tuchorskej zyrkwi a 746 we wustawach a privatnych domach. Krajne zběrki wunjeschu 3535 hr. 82 pj. (1928: 3662 hr. 17 pj.) Sa městne a wschelake druhe samery je so nawdało 9760 hriwnow 63 pj. (1928: 10459 hr. 40 pj.) Dospołna suma zběrkow bě 13 296 hr. 45 pj. Wschitkim dawaczerjam so z tutym hischcże raz najwutrobnischi dżak wupraja.

S **Kliwacżiz.** Swojatu khcżenizu dósta 63 dźěći, to je 35 hólczkow a 28 holczkow, 6 wjazy hacż lěto pschedy (57). Nimo teho buschcżej 2 dźěći z wožady do druheju wožadu za khcżenizu pschevokasanej. — Swój khcżenski klub wobnowi 51 pacżetschich dźěći, 2 wjazy hacż lěto pschedy (49). — Wěrowanjow bě 16, to je 3 mjenje hacż lěto pschedy (19); nimo teho je so tu jadna pschiwzmanka 13 porow, kiż buchu potom w druhich zyrkwjach swěrowane. — Pohrjebow na tudomnej Božej roli bě 18, a to 17 evangelskich a 1 katolski, to je 7 mjenje hacż lěto pschedy (25). Mjes tutymi 18 pohrjebanymi bě 13 dorosczenych, 4 dźěći a 1 morwo narodżene dźěcżo. — Liczba spowědnych je była 1193, to je 33 mjenje hacż lěto pschedy (1226); mjes nimi 58, kiż wuschischich lět abo khorosce dla doma Boże wotkasanje wuschiwachu. — We Božim domje składowane zyrkwinske zběrki wunjeschu wschu hromadźe 430,51 hr., to je 130,44 hr. mjenje dyžli lěto pschedy (560,95 hr.) Dobrowolnych druhich darow do mósnicżki a do schtyrjoch składownych atd. za tudomnu zyrkej je so naliczyło 568,65 hr. — 11,65 hr. mjenje dyžli lěto pschedy (580,30 hr.) — Sa misijonstwo mjes pohanami je so nawdało 20,75 hr. Domjaza zběrka za snatskowne misijonstwo wunješe 91,73 hr., k temu pak pschidże jako dar za samsnym zamyslk 3 hr.

S **Błacżez.** W lěcże 1929 bě tu 8 wěrowanjow. Konfirmandow bě 8. Narodźi so 14 dźěći. Semrěchu bě 5. Spowědnych bě 587. Kemscherjow bě w lěcże 1929 we pscherěšku 111 wožobow.

Wusudźenja.

Pschiłażny sud.

§ Schewz Arno Adler z Hażlow (pola Kamjenza) bě wobschorżeny, so bě swoje domske sapalił. Wón bě so też kriminalnemu sastojnikej wuznał, prajo so je we nuzy był. Krótko psched jednanjom naras wschitko zaprě. Jednanje so woistorcżi.

§ Fabrikowy samkař Maks Kiefer z Židowa bě wobschorżeny, so bě w alimentowym procesu khcżiwje pschiłahał. Bě zaprěł, so je měł porcżahi k schwalcży Fischerez z Budyschcina, a też tuta to zaprě. Wobaj buschtaj we meji 1929 tohodla dla khcżiwoje pschiłahi sajudżenaj. Kiefer k 6 měżazam a Fischerowa k 9 měżazam jastwa. Kiefer bě powolanje japodał. Wuzud bu sdźěłujeny a wěz so pschepokaja na pschiłażny sud. Powolanje so zacżišny, tola dokelż bě Kiefer so hnydom wuznał khcżiwoje pschiłahi, sajudżichu jeho jenoż k 4½ měżaza jastwa.

Z Łužicy.

* Se **Zitawy.** Wobježdżeł daloko psches nusły Łužicy znateje Roberta Jenczojowe piwarnje, Woldemar Jencz, je wutoru popołdnju w najlepschich lětach wot Božeje cżežki jatoty wumrěł. Piwarnja mózejesche w juliju 1929 swoje pódstatne wobstacże zwjeselicź. — Sswótna jkocżiła je wutoru dopołdnja 69lětna na Marschnerisej hasy bydlaza wobydlerka. Wona bu wot zwonich w samsnej leżownosći bydlazych pschiwuznych cżežko sranjena psched durjemi leżo namakana. Wobjarnjowna cżežkepschejeżdże hižo dźěschi cżaj pschez nerwowu khorosć a je zebi pschi jkoku z wotwěżeneho wokna z prěnjeho póschoda nop pukła, cżehożdla ju hnydom do měschczanskeje khorownje pschewjesechu. Tam je pschez swoje cżežke sranjenja hischcże na samsnym dnju wumrěła.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Sajecże w mordarskej należnosći Měrschowej.) Psched nječhto dnjemi sajachu tu w 20. lěcże stejazeho dźěćaczerja Herberta Hanku, kiż bě wopiwschi so jebje samehu winowat, so je mordarstwo na majschinskim wothladarju Měrschu sćinił. Hanku pak mjes tym statneniu rěcznischu pschepodali. Każ jhonimy, dyrje je wón cżežka z mordarjom.

* S **Drježdżan.** (Cżejcże njepózcżiwe pschesnódżenja.) We Wettinskim wustawje w Cożwigu pomějeznu tfinacżelstwu schulskim holzu z Weinbóhlskeje dyrdżacheju wósteho fkorjenja dla do Mischnjanskeje khorownje pschewjesecź. Każ so po policajskich sledżenjach wuznaja, je njenowanu holzu dwanacże Weinbóhlskich wožobow za njepózcżiwosce snjewužiwało. Wschitkich wobschorżeni buchu wot pschiskuschnje žandarmerije sajeci a wutoru do Mischnjanskeho hamtskeho sudnistwa wotwjedżeni. Każ je skyschecź, je wjetschi dźeł z nich hižo je wuznał. Mjes tuhowinje sajatymi su też někotři wojenjeni.

Najnowiše z cyełho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutřischnu njedźelu:** Samrócżeno, symno a kurjawojto. W Jendżelskej milisicho a maczżato. W połnócznej Europje symno a śnéh.

---

* **Sstrjedu w nozy žu w Drježdżanach z autobužoweho dwórnischcża na Schandawskej dróży 2895 hriwnow mjdowych pjenjes radowli. W nozy 1/12 hodź. so w pschim posthodże je pokładninej jistwje službu cżinjazy sajotjnik ke telefonej w pódlanskej jistwje sawoła. Jedyn njelnaty, kotrzż so Klaus ujenowasche, z telefonom proschesche, so by so tjeczi wós linije A sameńił. Hdyż so sajotjnik do pokładninieje jistwy wrócżi, so dohlada, so bě so, mjes tym so bě pschi telefonje rěcżał, drjewowy kaschcż z mjdowymi pjenjesami zhubił. Paduschi, kotrzyż so městnoscże we twarjenju nadrobnje wědomne, su pisches schkleńcżanu tżěchu nad garażu z rubjenstwom cżeknyli. Drjewjany kaschcż su na tżesche siejo wostajili. Dwě wosobje, na kotrejż so tuka, so stej do padujschjowa japleczenej, su jasli.**

* (**Zionkali město natrinma.**) **W jenej Sstarhemskej khorownji je kuża žona wumrěła, kotrejż je wolhladarka so pschehladowschi město natrinma zyankali dała. Druha khora žonika, kotraż mějesche to same „lekarstwo“ psched žobu stejo, widżesche, kak jeń pola prěnjeschoje žony skutkowasche a tohodla jón njewża. Pschecżiwo wolhladarzy je so hnydom pschepytanje zawjedło.**

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Wšitcy spěwarjo a spěwarki towarstwa „Nadźije“ a też druhe spěwne mocy přeprošuja so přichodnu njedźelu 19. wulk. rózka do Hornjeje Hórki w Nowakec hoscencu na hłownu pruhu za Ptači kwas“. Wotjědźemy připołdnju 2¹⁰ z njedźelskej kartku do Dźěžnikec (Sonntagsfahrkarte Singwitz). Pruha je wot 3—4 hodźin. — Wróco do Budyšina jěduemy pak 6³⁰ abo 8¹⁰. Prosymy wo popowšitkowne wobdźělenje. W.

Budyšin. Pruha za narodne reje njeje pjatk, ale přichodnu **sobotu 18. 1.** wjecżor we 8 hodź. w Serbskim *Domje.*

Budyšin. Bjesada skhadźuje so pónđelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Hodźij. Serbske towarstwo „Jaroměr Imiš“ změje njedźelu 19. wulk. rózka popołdnju w 4 hodź. swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad je wulcy ważny. Dowěrnicy so proša, to wšitkim sobustawam zdźěli. **Předsyda.**

Hornja Hórka. Přichodnu njedźelu 19. wulk. rózka popołdnju wot 3—4 hodźin maju spěwarjo a spěwarki tow. „Łužicy“ w Nowakec hoscencu hłownu pruhu z Budyskej „Nadźiju“. — Po tym mamy zhromadźiznu.

Jednota tow. kat. Serbow w Drježdżanach. Sobotu **1.** februara 1930 wjecżor w 7 hodź. swjećimy naš 51-lětny założeński swjedżeń w žurli Ballhaus na Budyskej drózy 35. Poskića so koncert, hudźbne přednoški, spěwy, reje a bal. Wšě Serbja z blizka a daloka so nanajwutrobniše přeprošuja.

Khelno. Serbske towarstwo „Domizna“ ma njedźelu 19. wulk. rózka pola Wjezaree (w Zelenym dole) wjecżor 1/8 hodźin swoju hłownu zhromadźiznu. Dla ważneho dnjoweho porjada njech po możnosći kóżdy přińdże. **Předsydstwo.**

Khrósćanski Ratařski Dorost ma pónđelu 20. wulk. rózka popołdnju 1/4 hodźin pola Wjenkee w Khrósćicach swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Njech wšitcy přińdu. **Předsyda.**

Khwaćicy. Khwaćanske serbske towarstwo wuhotuje jutře njedźelu wjecżor w 7 hodź. serbski wjecżor we Nowakee hoscencu w **Khwaćicach.** Wšěch Serbow z blizka a z daloka nanajwutrobniše přeprošuje a bohaty wopyt wočakuje **předsydstwo.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk změje „swoju hłownu zhromadźiznu njedźelu 9. mal. rózka popołdnju z dypkom 1/3 hodźin w hotelu „Běły kóń“ w Budyšinje. Dnjowy porjad: 1. rozprawy; 2. wólby; 3. namjety; 4. zwjazkowy program 1930; 5. wšelcżiny. — Přeprošujemy na zhromadźiznu społnomócnjenych zastupjerjow, kaž też wšěch bratrow a sotry našich sokolskich jednotow. Na zdar!

Předsydstwo Ł.-S. S. Z.
J. Sajba, starosta.

Malešecy. Jednota Sokoł wotměwa njedźelu 25. jan. pop. w 2 hodź. generalnu zhromadźiznu. Porjad: 1. Rozprawy: zapisowarja, pokładnika a hudźby. 2. Wólby. 3. Porjad za lěto 1930. 4. Wšelcżiny. Winowatosć kóżdeho je, přitomnosć při zhromadźiznje. Bratrow hudźbnikow prošu, zo bychu instrumenty sobu přinjesli. Sast. starosty.

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa“ přeprošuje wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka na swój 50. założeński swjedżeń njedźelu 19. wulk. rózka wjecżor 1/8 hodźin w „Sakskim domje“ w Rakecach, na kotrymž budźa so poskićeć wjacore 4hłosne spěwy a nimo měry krasna hra „Khodojta“, potom su reje.

Sowrjecy. Jednota Sokoł ma pónđelu 20. wulk. rózka wjecżor we 8 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu we Palerjec hoscencu. Sobustawy, młodźinu přećelow a bratrowske jednoty so wutrobnje přeprošuja.

Tydźenska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóżdu pónđelu

III. župny zlět župy „Jan Arnošt Smoleř“ zarjaduje so na **njedźeli 23. februara 1930 w Drježdżanach-A.** w městnoscach hoscenca „Volkshaus“. Sobuskutkuje „Spěwny zwjazk“ a „Serbski Sokoł“. Poskića so mnohe zajimawosće też druheho razu. Hižo dźensa přeprošuje župne wjednistwo nanajwutrobniše wšě župne tow., tohorunja pak też wšěch jenotliwcow, zajimcow a sobustawy „Domowinje“ přizamknjenych towarstwow. Kedźbujmy na dalše wozjewjenja w Serbskich Nowinach.

Župne wjednistwo.

nawjecżor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Za Póznanske sokolske zwuczowanje, kiž ma so we Drježdżanach předwjesć, budże pruha njedźelu 19. wulk. rózka popołdnju 1/2 11 hodźin w Serbskim Domje.

Zwjazk spěw. towarstwow ma přichodnu srjedu 22. 1. popołdnju w 4 hodź. w hoscencu „Zum Echten“ we Budyšinje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. 1. Koncert hosći. 2. Nalěco. 3. Wšelcżiny. Přeprošuju kóżde spěwne towarstwo, předsydstwa, dirigentow a spěwarjow. Podać ma so rozprawa (pisomnje), statistika a přinoški. **Wjela.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brózyncy
Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Kupny dom za wšědh!

Inventur
Ausverkauf

Započatk 18. jan. 1930 • Kónc 31. januara 1930

Tón wulki podawk!!!

Zdźela za połpicnjez dostanjeće znate

dobre Magnet-kajkosće

Čim wjetši

dom

čim mjeńše

płaćizny

Magnet- nohajcy Bałmj. flor nětk 0.25

Mako	nětk	—.95
Zidźany flor	nětk	—.95
Wumělska žida	nětk	1.25, —.75
Wolma	nětk	1.50
Wolma ze židy	nětk	1.95
Bemberg-žida	nětk	1.95
Rukajcy	nětk	—.95, —.75

Magnet- soki Bałmjane nětk 0.35

Nohajcy, pisane	nětk	—.95, —.50
Ski-nohajcy, wolma	nětk	—.95
Normalske košle	nětk	2.25, 1.95
Podšite spód. kholowy,	nětk	1.95, 1.75
Košle ze zasadkom	nětk	1.95, 1.50
Kornarje	nětk	—.95
Krawaty	nětk	—.95, —.48

Žonj. ślupfry 50 pj. bałmj

Žonj. ślypfry, wumělska žida,	nětk	—.95
Žonjace ślypfry, šešerate	nětk	—.95
Trikotowe košle z kholowami,	nětk	—.75
Pryncesne suknje, šešerate	nětk	2.50
Pryncesne suknje, wum. žida,	nětk	1.95

Korsettowe-škitaki	nětk	—.85, —.48
Spódnje talje, podšite,	nětk	—.95
Spódnje talje, štrykow.,	nětk	—.50
Stałčiki	nětk	—.95, —.48
Trěnja	nětk	—.25, —.61

Crepe de Chine nětk 4.50, 2.85

Japon-žida ćišćana, nětk 3.75

Płóčliwy somot nětk 1.95, 1.35

Mantlowe tkaniny nětk 3.75, 2.50

2 m košlac. barchenta nětk —.75

Bałmj. muslin, nětk —.75, —.45

Pyjama-tkan., zbytkne dźělby —.75

Wołmj. muslin, nětk 1.50, —.95

Damast, 80 cm šěroki, nětk m —.95

Tkaniny za fale nětk —.48

Wumělska žida nětk —.95, —.75

Pulovrowy thaniny nětk —.95, —.75

Košlacy plat nětk —.48, —.38

Kopfwina nětk —.39, —.25

Róla 1000/4 krócn. mašinskeho ewjerna . . . . . —.45 pj.

Wolmjane twory Capki a kapy Falej Płóčliwe wobleki Garainy

!! **Njedźiwajcy wšcho znižene** !!

Krimerowe a plüšowe tkaniny a wobsadki Pućowanske a spanske přikrywy

Tohodla: Njeskhomdźće mje wopytać

Wupłaći so! **Wočakuju Was!**

Na Bohatej hasy 20 Na Dźiwadł. hasy 1

Schaaf

BUZERIAN Magnet Kaufhaus

Na Bohatej hasy 20 Na Dźiwadł. hasy 1

Sobstaw němskeho nakupowańskeho družstwa Erfurt, Kamjenicy, Barlin

Na wšě druhe twory 10%, z wuwzaćom netto wěcow

Dołhe a krótke škórnje ručne dźelo po 20 hr. ma na składze črije też ćople črije za žony a mužow

wobućowy dom Mark w Kukowje

Powolajće so při nakupowanju přeco na SERBSKE NOWINY

Jenož tak dołho hač skład dosaha!

Wołćakmy jenož do wěstych dźělarjow!

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

na najlěpje — po wučinjenju

Šekowy konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wuježdźe

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Serbske tow. „Lipa" w Rakecach

přeprošuje swěrnych Serbow na swój

50. załoženski swjedźeń

njedźelu 19. wulkeho rózka 1930 wječor zdypkom 1/28 hodź. w „Sakskim Domje" w Rakecach. Poskićić budźa so spěwy a dźiwadło „Khodojta". Po programje REJE. Předsydstwo

Haškec hosćenc w Deln. Wujezdźe

sobotu, njedźelu a póndźelu 18. 19. 20. wulk. rózka

kózłopiw. swjedźeń

sobotu **swinjorězanje**

njedźelu **REJE**

přećelnje přenrošuje Max Haška

Do Budyšina přiseđši zetkajemy so stajnje

w Lehmancc kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje kofejowe pjećwa / jěchzny lód štomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a štomowe tykancy

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnin a wječor **koncert**

Fotowe projekcijowe powjetšenske domj. kinowe | **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. • **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Njekupujće drohe znamjkowe likéry ale moje tun. přimérjene

paleńcy

litr wot 3.— hr. woptanki darmo

Hermann Klemm nasl.

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Klóštrski čaj

Najwuběrniši čaj k čisćenju kreje, tež za pucheć a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóštrskich receptach w klóštrje Marija na Hwězdu. Dostać we wšěch haptykach. Płaćizna 2,50 hr.

KELLING

barbi, čisći chemisey pod rukowanjom we benzinu

swjedźeńske mobleki

Najl. předźělanje přez nazhonitych wěcy wustojnych

Samsne přijimarnje:

w Budyšinje na Kěžorskej drózy 6 tel. 3638;
na Přiščanskej dr. 16
w Khoćebuzu: - telefon 1774 - na Hródkowskej drózy 4 a na Drježdźanskej drózy 143;
we Wojerecach na Cyrkwinskej drózy 22;
w Běłej Wodze na Bismarckskej drózy 26.

Připrawjenja radia

najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje

na Różowej hasy 8 a 13

Příloha k číslu 15

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 18. januara 1930

Čakaju na našu smjerć . . . . .!

W poslednjej dobje rěči a jedna so tójšto wo narodnostnych mjeńšinach wo wukraju. Němcam wězo jara hódź njeje, hdyž so při tym něchtó dótka prašenja słowjanskich a germanskich mjeńšinow w Pruskej. Tu dźe je Pruska khětro łoskoćiwa, dokelž ma we tym nastupanju njećiste swědomjo a derje wě, zo tu — wosebje w pruskej Łužicy wšo tak njeje, kaž ma być a zo so tam ma něšto zatajić, štož runje sławu pruskeho stata jako kulturneho stata njepřisporja. Jako bě njedawno němska „Liga für Menschenrechte“ wobskorźiła Pražskeho měšćanostu, zo pječa Němcow potłóčuje (dokelž dyrbja napismo na jědźnych kartach čěske być!!!) tutón we swojej wotmołwje němskich přećelow „Menschenrechtow“ pokaza na poměry we Łužicy, w rańšich a sewjernych pomjezach němskeho stata, hdźež bychu měli dosć dźěła, rozšěrić zasady wo sprawnym wobkhadźenju ze narodnymi mjeńšinami. Němske nowiny we swojich wuzkosćach znowa so powołachu na swoju zwučenu frazu wo „Splittervolku“, za kotrejž so wone stajnje tak rady skhowaju....

Hdys a hdys maju němske nowiny też nadawk, dopokazać, zo Serbja mrěja a zo wjac hódne njeje, jim pomhać. Wulkim a ważnišim nowinam dźě so tajkeho njeswarnoho dźěła mjaknje, ale mjeńše łopješka so tomu nadawkej rady wěnuja.

Tak w přiłozy „die Heimat“ z nowin „Neuer Görlitzer Anzeiger“ nadeńdźechmy zasy nastawk někajkeho k. Kramarja, kiž tam pod napismom „Serbowstwo w Rósborskim wokrjesu“, *so prócuje dopokazać*, zo serbska narodnosć je zhubjena a mrěje bjez nadźije.

Autor nastawka hižo při započatku přispomni, zo so tu jedna wo „wotemrěwacu rěč splaha, kiž so dale bóle z němskimi přićahowarjemi zmješa“ Hižo to je njewěrnosć. Hdyž tu a tam serbska narodnosć wotběra, to njeje z přičinu přikhada Němcow, ale jenož hruby system pruskeje germanisacije. K. Kramař widźi dopokaz za mrěće serbskeje rěče w tym, zo so w šuli jenož němska rěč wuźiwa. Dźiwna logika! Je-li wuźiwanje italskeje rěče w juhotyrolskich šulach dopokaz za mrěće němskeje narodnosće? Zajimawe je, zo Prusacy so dźensa hižo ani njehańbuja zjawnje wuznawać, zo serbska rěč nima městna w pruskich šulach. A při tym Němcy so hišće skhrobla skorźić na potłóčowanje Němcow we wukraju?

Kramař poda ličbu Serbow po znatej němskej statistiey z l. 1925. Naspomni směšnu ličbu 7686 Serbow w Rósborskim wokrjesu, z kotrychž 1131 němscy njemóžeše. Hišće něšto spodźiwneho. 1887 Serbow měješe serbsku a němsku „maćeńsku rěč.“ Jara „duchapołna“ myslička! Móže človjek měć dwě maćeri? Móže měć dwě maćeńskej rěči? Pola Prusakow też njezmysł a so připóznawa, jenož zo připomnha nacionalistiskim zaměram.

My wšak cyłu němsku statistiku wo Serbach zaćisnjemy, dokelž přederje wěmy, kak je so při tak mjenowanym „ličenju“ Serbow postupowało!

Kramař dale praji. „Serb je jara cyrkwinsky zmysleny a přestaće serbskeje Božeje słužby je přeni skhodźenk ponimjenja serbskeje rěče.“ Tak, knjez Kramarjo? Abo njemysliće-li też, zo přestaće serbskeje Božeje słužby je zdobom přeni skhodźenk ke moralniskemu spadej ludu? Dźiće do němskeje Božeje słužby a liće tych próznych ławkow a přirunajće je z tymi na serbskej Božej słužbje!

Kramař potom poda nětčišu serbsku hranicu na narańšich pomjezach. Sćahny ju z Dźěwina přez Brězowku, Wochozy, Zamosty, Styri Duby, Stary Luboľ, Khrjebju, Nowu Wjes, Mikow na Cympel. Gratulujemy k. Kramarjej k tutemu „kapsowemu kuzłarstwu“, z kotrymž je dał so zminyć wšitkim Serbam, kiž bydla dźensa hišće k ranju tuteje čary, kiž je won stajił po swojim spodobanju.

Někak — snadź nimowólnje — sprawny je knjez Kramař tola. Wuznawa sam, zo z hamtskich wozjewnjenjow sej njemóžeš sćinić prawy wobraz wo ličbje serbskeho žiwjoła we wokrjesu. Nó, widźiće, knjez Kramarjo, — to bě słowo kaž worjech!

Potom horliwy k. Kramař na zakładze cyrkwinskeje statistiki chce dopokazać mrěće „zatrašneje“ serbskeje narodnosće. Po tutej statistiey ličba serbskich spowědnych wotběra.

K. Kramař so nadźija, zo je to dosć dopokazow za cofanje serbskeje rěče. Ale na kónci tola někak zarudźeny wuznawa, zo też to ničo dospołneho njeje. Haj, haj, knjez Kramarjo — „niśt gewises wejs mer nich....!“

Że spokojenjom k. Kramař konstatuje, zo wokoło Slepoho ze Serbstwom wróćo dźe, bohužel jenož pomałku. Ale wjeseli so, zo też wokoło Wochoz su „pječa“ te samsne poměry. Z triumfom wozjewi, zo w Rychwałdźe, Khrjebi a Klětnom němčina je hižo dobyła a zo w južnych wosadach wokrjesa serbska rěč najskerje hórzy zeła womjelknje.

Z bolosću dyrbi k. Kramař wuznać, zo wokoło Mužakowa je hišće něšto serbskich wsow — kiž běše prjedy, jako tu rjana hranica sćahny, cyle zatajił. Jedna so wo Zagoř, Skarbišecy, Holu, Spalenc, Wuskidź a Krušwicu. K. Kramař hišće wjac přizwoli. Praji, zo so też wokoło Hóznicy a Boršće hišće serbski rěči a z tutym wuznaćom spadnu poprawom wšě jeho prjedawše wudawanja wo serbskich mjezach.

Komu přepiwa k. Kramař přičinu na „spadźe“ serbskeje narodnosće? Mjenuje je w přenim rjedźe industriju. Potom so skhrobli wobkručeć, zo je serbski słowny pohlad překludy a přewbohi, tak zo so serbska rěč dźeržeć njemóže před němskej.

Spóznawamy, zo wusud k. Kramarja njeje so „skazył“ z wěcywustojnosću. Dźiwamy so, zo sej dowola pisać wo Serbach njewědomje, kiž nima ani zdaća wo serbskim pismowstwje, wo serbskej kulturje, wo serbskich knihach! Mamy za to, zo k. Kramař so ženje ważnje zaběral njeje ze serbskim prašenjom, hewak njeby mohł bać kaž slepy wo měšačku.

K. Kramař rěči wo Serbowstwje w Rósborskim wokrjesu a dowoła sej při tym wotwodźować nahladny wó cyłym Serbowstwje. Eksperiment je tak strašny, jako hdy by něchtó chcył po kulturje zadnjeje Pomorskeje sudźić wo cyłej němskej kulturje.

Na kónci k. Kramař cyniscy přispomni: „Je njezmysł, prócować so wo zdźerženje serbskeje rěče!“

To bě jara khrobje wuznaće! Přejemy sebi, zo tute słowa bychu šle dale po cyłym ciwilisowanym swěće. Njech je słyša też tam, hdźež němske mjeńšiny so pleńča we wukraju.

Potajkim, Prusak daji serbsku rěč a ju ze šulow wušmórnje. Hdyž so potom serbska rěč w šuli wjac njesmě wužiwać, to je to dopokaz, zo serbska rěč so zhubi. A potom je to njezmysł, hišće so starać wo zdźerženje serbskeje rěče.

To su skrótka dźiwne zasady a nahlady kujeza Kramarja, kiž chce zwonić pohrjebny zwón serbskemu ludu.

Knjez Kramarjo, Wy so myliće. Serbski lud budźe žiwy najebać 100 abo wjac Kramarjow, kiž bychu rady pisali nekrolog hidźeneje serbskeje narodnosće!

Prawo sej ćěr ruba po cyłym ciwilisowanym swěće. Sprawno a zjawne mjenjenja cyłeho kulturneho swěta budźe też zasakłych Prusakow nuzować k tomu, dać swojim mjeńšinam, dać serbskemu ludu jeho čłowjeske prawa....

3. župny zlět župy „Jan Arnošt Smoler“

swjeći so njedźelu 23. februara 1930 w Drježdźanach w hosćeńcu „Volkshaus“, Třěšske naměsto. Z Budyšina wotjěcź dopoldnja w 9 hodź. W Drježdźanach (w skupinach po 30 wosobach, kóžda skupina dóstanje wjednika) wobhladanje Zwingera, Johanca, Albertinuma a mnoho rjaneho. Po wólnym wobjedźe w 3 hodź. hłowna spěwna pruha „Spěw. Zwjazka“. Z dypkom 4 hodźin w „Volkshaus“ wulki župny swjedźeń z prěnjotnym programom. Po tutym wjesela towaršna rejka.

Kóžda Serbowka, kóždy Serb je wutrobnje přeprošeny, wosebje pak towarstwa našeje župy, ale też towarstwa bratrowskich župow „Michał Hórnik“, „Handrij Zejler“ a „Hendr. Jordan“ (w D. Łužicy). Zhromadnje su wosebite wozy skazane za jězbu z čahom, štož chcył pak tutu składnosć wužić, dyrbjał 3.20 hr. za jězbu předpłaćić hač do 10. februara 1930 w Serbskej kniharni w Serbskim Domje. Kóždy pak móže też sam za so jěć, hdyž chce nas ze swojim wopytom počesćić.

Cyle žadny a wuraznje rjany swjedźeń ma so we Drježdźanach swjećić, tuž wočakuje so najwjetši zajim cyleho serbskeho luda za njón! Žurla, kiž bu za swjedźeń skazana, ma 1300 městnow.

3. župny zlět župy „J. A. Smoler“ dyrbi być hordostne wuznaće k Serbstwu we hłownym měsće sakskeho swobodneho stata — w Drježdźanach.

Domojźěbu njezarjadujemy w cyłku, ale přewostajimy to kóždemu jednotliwcej. -ŕ.

Měsačk nad wjesćičku.

(Wobraz je wjsy.)

„Kukuk, wjeselećka! Dźenja rano štejiche tamle łobjerka a něšto tu. To je wěšo wosdźił. Nó, kak dha so cji hišćeje wjedźe, moja wjeselećka? Wjele wichoł so w běłu tutuch hodźinkow přichwěmělo njeje. Abo tola? Nještejachu hišćeje wobjera na brjoh stare wiśchnjowe jahłony? A nadobo su přeć? Dha dyrbješ ju spowaleli a wukopali? Nó, budu widźeć, hdyž sym łoščki wujiche pośmupował. Sešmak je tola nichtó njeje. Tuj dyrbješ ju nětkle budźa. Nó, jehtó dha so hišćeje tak poidźe w ferćkach jehnjata? Ach, to sy ty, Schlenkarjej Michale. Ale, mój hólcje, wócka mi tola jane njerwlećej. Kedźbuj jene, jo cje njepopadnu kaj tamuchu w Holešchowje. Potom po tebi budźe kaj po Sampleź tójšo. To dyrbješ wěsće. Wěšo njepscheradźa njeje. To ćebi je swojim swědomjom wuježiń, hač tajke chwilowanje złotu jsiješe. Cśiń, jo domoj pschindźeješ, jo njetrjebam je swědkom być, hdyž wusche stejiu a jiwórbu bóle wobjuměrliwju. So cje hajnik njewidźi. Tebje dha tola ja ferkami wostarć njemóžu a mały fušk psches ferćajim hladać. Hlej, hdyž cji hewak ł wołi byt pschi łepšim dźele. Ale wěsće, jo hišo druhy dawno cjataja, jo je pra-

Winicarstwo we Łužicy.

Wšelake płody serbska zemja wudawa. Maš žołmjace žita po honach Budyskeho kraja, maš płódne zelinowe zahrody a pola po nižinach Delnjeje Łužicy, wšudźe maš dosć a nadosć sadu po zahrodach, sadownjach a štomorjadach našeje domizny. Ale nješto podarmo pytaš a nješto dyrbi parować naš kraj — a to su winicy. Jenož tu a tam po južnych a wjećornych frontach domčkow so hišće wino přitula k sćěnam, ale wo někajkim winicarstwje we Łužicy so ročeć njemóže . . .

Tola *to stajnje tak było njeje. Mało dźě je znate*, zo bě Łužica hišće před lětstotkom też kraj winicarstwa. Wosebje w Delnjej Łužicy bě winicarstwo jara rozšěrjene a so jara haješe. Też w połnócnej Hornjej Łužicy bě tehdy hišće dosć winicow. Wjele ležownostnych mjenow dźensa hišće nas dopominaju na starołužiske winicarstwo. Nimale kóžda wjes měwa někajku ležownosć — zwjetša stroninu —, kiž so dźensa hišće mjenuje „winica“, hačrunjež winicarstwo je hižo dawno zašło. Njeje nam ani znate, čohodla so pola nas wino wjacy njeplahuje. Morica, kiž je zničiła winicarstwo nad Łobjom, njemóže tu być z přičinu, přetož tuta je so pola nas zjewiła hakle před 70 lětami a łužiske winicarstwo bě hižo prjedy zašło.

Kaž hižo spomnich, bě winicarstwo we Łužicy wosobje w jeje sewjernym dźěle rozšěrjene. Tak so spomina w starych kronikach, zo winicarstwo wokoło Gubina, Kalawy, Luborazu, Přibrjoha, Zemrja a Noweje Caleje wjacy wunošuje dyžli ratarstwo. Čitamy, zo w lěće 1544 wokoło Gubina 456 sudow běleho a 1308 sudow čerwjeneho wina wudobywachu. Lěto 1552 bě pječa telko wina, zo njemějachu dosć sudobjow, a kóždy, kiž by přinjesł dwě prózdnej sudobje, dósta za njej jene połne wina. Wina njebě jenož jara wjele, ale běše pječa też jara dobre.

Tola tak přejara dobre drje bylo njeje, hewak njeby kronikar wobhladniwje přispomnił, zo so wěžo z rhynskimi a frankskimi winami runać njemóže, haj zo ani tak dobre njeje jako Drježdźanske abo Mišnjanske wino, zo pak tola hubjene njeje. Nam so zda, zo ludźo w starych časach hišće njeběchu tak jara wumysleni a khłóšći jako nětko.

Swojo wino Łužičenjo nje jenož sami pijachu, ale jo też wuwožowachu na př. do Sćećina přez Frankobrod nad Wódru abo přez Nowu Mroku do Pólskeje. Też do Drježdźan so předawaše, hdźež so Francowzam jako Burgundske poskićeše. We wšitkich łužiskich cyrkwjach při Božim woprawjenju jenož čerwjene łužiske wino trjebachu.

Južnoněmscy winicarjo powołachu do Łužicy, zo bychu winicy lépje wobdźěłali. Tak so pisa wo tajkim winicarju, kiž bu powołany do Gubinskeho klóštra. Wón porokowaše łužiskim winicarjam, zo winowe pjeńki přehłuboko sadźeja, zo je sadźeja bjez porjada; dale přikaza, zo dyrbi kóždy winowy pjeńk měć telko tyčkow, kelkož wotnožkow. Skónčnje pak měješe za to, zo mohło tu runje tajke dobre wino być jako w Frankskej.

Też wokoło Wojerec bě dosć winicow, kaž dźensa hišće wobswědčuja mjena ležownosćow. W starych kronikach naspomina so winica pola Nydeje, kiž pječa za lěto wudawaše pjeć abo šěsć sudow wina. Wo Narćanskej winicy so pišе, zo za lěto sydom abo wósom sudow wina wudawa.

Pozdźiši kronikarjo wo łužiskim winje mało sławneho powědać wědźa. Praji so, zo dla hubjeneho podnjebja je tu winicarstwo zašło. Łužiske wino so pječa pomjenowaše „Acetum naturale“ — winowe kisało — a pře ničo a za ničo łužiskemu winu wěsće takle narjekli njebychu. Po zdaću je so podnjebjo našeje domizny po něčim přeměniło, tak zo wjacy njetyješe winicarstwu. Poslednje winicy we Łužicy běchu we Khołmje pola Nizkeje, w Bukowje, we Wudworja p. Bólan, w Kropni pola Wótranja. Ale jenož Wudworske wino so někak khwali, druhe so jenož do kuchnje hodźachu . . .

Mam za to, zo winicarstwo we Łužicach je zašło, dokelž łužiske wino so wjacy njespodobaše wumysłenym winoznajerjam. A to woprawdźe tak bywa. Też naši Serbja kóže swojeho přidomneho wina druhdy tołča, ale nadobny napoj z toho njenastawa. Z wjele cokorom a wodu měšane hodźi so hišće někak pić, ale serbski winoznajeć zdaluje so tajkeho drapačka njech je też hewak wulki wótčine a přećel domizny a jeje wuplodow.

Z łužiskim winom dyrbi so takle jednać, kaž to pola nas doma činjachu. Je-li dobre winowe lěto — to so kiše jědźa. Njejsu-li pak kiše słódke, to je změ rom tołč a daj mošćej dźěłać — budźe z njeho na kóždy pad woprawdźe wubjerne — kisało!

ćej hodźinu na žiwěšo pśichińdu, kaž mi to te stare protyki pśichedpśijaja. Teź Pśichedźenak. So njebychu ludźo trjebali hakle na dworje sajźwóźeśej abo Měśćankeju Pětr pśeź haćej domoj do žuźodneje wóju hakle tatarmu na kuleso pozwaśiś njetrjebał, to jeno kneflaty njeby hrabnył. Ty wóchał njewěrišch, kak nje ludźo wutrjebaja. Na wšach potom radośne tatarnje njesajźwěcża.

Takle, moja wjeśćerśka, śeju ći hižo wyšoko, runje wysche tebje. So wulkeho fydrowseho tykanza je mały plinz nastał. Njejźyun ći śi śyka lubśichi haćej ślónczko? Te pśichewśtrje śwěśi. To je tola lěpje, hdyž ho wschо tak zajźnje wobśwětluje. Tuj widźiśi, so žyun bóle ta cźemne, nežne, baśkowe a žonjerške. Kaž kantorowe huśle, hdyž zunidło na nje wtynje. Śtónczko je kaž Wikoriej schemzowa trompeta, kaž tajka prosaśika kniha. Hdyž pak ja pśichińdu, to je kaž by rjanu knihu ź bajkami wotewrił. To wschе wschędne hdeko sastanje, ho sapoczina cźaś straźnika a lubkowanja."

„Ale teź lyrika kozorow a pśow", nori ho ź nim zwrkwina wěža. „Dźensa ho pśichewšchu měru wulźy cźinišch. Stoto śej myślišch, ślónczko je nam wjele lubśeše."

„Nó, jeli chcesch mje za kuntfu měć, to śij na wopaczneho trzechił." A schwap, schwa so śpěchnje sa mrocźelu. „Měrko mi lěśeje na pźi"

„Ach, měnišch, so nam ź tym něchto tlubu sćinišch? Bjeś tebje dže. Schto śej myślišch, kelko měšaczkow we wju mamy. Wobhladaj žebi raś nasche pléchcze bliže!"

„Žyle prawje, žyle prawje", wuśeše sajo měšaczk je śwoje ćhowańki, „ale žym hejtman nab wyšchemi pléchcźemi, ty wulka huba! Měrko kóńz, mam drunheho dźeła!"

Měrko wobhlada śej wschо troschku bliže. Wćśipny je dźeń dosćaś taś stara žona. „Aha, to leża hudśalne wšchenie. Tule pśichi staroku je khćerke schtomisko ź tolstym sdonkom. So hišcheje njeje na hźeźku padnyła. Wćśipny žym, haćaś budu jutśije wschitke won. Schkoda jich, hdyž twój wobraś, wjeśćeźiźa, takle pśichemérja. Lońscha sima je jich žatoknje pśichećźebała. Aha, Schołcźiź maćaś pak lajko śpaćaś njemóże. Chźu dale sajśeć, ho lěpje widźi a so ji cźaś tak dołhi njebywa. Widźiśi, maćećka, kak sajźnje ći wokenowy fichiś na tachle mokuju? A pomału jón bale storkam. Widźiśi, je hižo na scźenje. Kak swobidźeny tola je. Kajšt wuhel je blidaŕ sa njón braŕ. Budź bjeś straćha, haćaś do mjeśnowcza ći śpwéćiśi njebudu, jenoź trošchku na pośleschcźo. Powpśeću jenoź wrśći po jitwi. Schto dha maśch tamle pod kachlowej tawku w hornćźu? Wor kołcźi? To budże ho Haraś sajźe rano wjeśelićź. Wostań leźo, maćeźka, njeźudaj ho, potom hakle śzyka wuźinyeź njemóźech. Ach tak, mje chcźech sas widźeć. Alle to dyrbiśch ho hišcheje kušt dale wobroćeśeć. Hišcheje kušt! Takle! Widźiśi mje? To jeź mje prawje wobhladaj. Moju połnosć žym hižo žhubił. Nó, tak jenoź śi w Bożim mjenje! Haćaś do jutśišchego wjećora!"

Teź do žyrkwje a do šhule pokuhy a Fidlerjej Schirymje molitje hrožne wokna na hrjeźka. S tśeśchnymi wokнami hlada na hornju kubju, na wichon cźapr, pśeźnje kaleśka a pawćźiny. Ponukiś na kérchowje, żelesnišker kolije, hładke zybele na hrožnjach pośtrebuje a bolśerowy blach a straźnikowu dujawu pośtoćuje. A śeźimy wot domišch, schtomow, pkotow a sajmow twoŕi runje tak derje kaž žlonzo. Na cźerjopiśchcźu ho wschitko žyboli a frinkoli a je wétrnika na dalenej hórzy a ź pokow a hnow dokoła wokoło je nastała wopraźdźita baja. Kaž ź marmora śedźi kozor na pkotowym stopje, kaž krydowe žnuhi śdadża ho bjeś kalkowane śchimy.

Kaž draćź, schto to bé? Je ho měšaczk k tebi śtśiśi, Khóśi draćź, schto to bé? To jenoź ho delho njebušaj a śej ŕ tomu. Wém wšhat, schto do kmóta je a šalubowany haćaś sa wuśchomaj, tón wjedrowy khadła! Tuź ho naśtajnje na tebje pożnéwkuje a ći śléborne a śtote dary twori.

„Ale jenoź niczo pśicherdźićź, moja wjeśćerśka", puśoli ho na nju, „hewak wschitko wubledźu, schto žym we tebi widźał, žtyśhał a wobśedźował. Njemél śtracha, njepśicherdźu niczo. Ssym mjeśćaźay kaž row. A tohodla maja wschitcy tajku dowéru ke mni — bobrí a śi."

„Pabrlapap", dałche ho wéźny cźapŕnik do njeho, „njeboŕdź jeno ho tak jara, a njeźiś ho tak wulźy, ho a wostanjeśch Měšaczkej Michał."

„Śtawa, śtawa", śmějeśche ho měšaczk ź tolśtymaj lisonej, „runjeź Michałso su naśtomańśchi ludźo —."

Hłowna zhromadźizna towarstwa „Čornobóh" w Drježdźanach.

Serbja so hotuja do Drježdźan. A to župneho swjedźenja dla, kiž so 23. mal. róžka tu w Volkswohlsälo wotmėje. Wjele so wuradźuje, nadźijomnje mytuja naši bratŕa a sotry doma w rjanej dominzje to z tym, zo we prawje bohatej ličbje k nam přijedu. Tak maja teź najlěpšu składnosć sebi Drježdźany wobhladać a budźa potom dołho na wšě rjanosće tutoho města a na tych we nim bydlacych Serbow, kiž zdaleni wot swojeje dominy kruće k swojemu narodej steja, spominać.

Kak swoju Łužicu lubuja, dopokaza zaso hłowna zhromadźizna tow. „Cornobóh", kotraž so wotměwaše 12. wulk. róžka w Brücknerec hosćencu na Flemingskej drózy. Na přeprošenje towarstwa běše so rjana ličba sobustawow a hosći zešła. Z narodnej hymnu „Rjana Łužica" zahaji so zhromadźizna. Dokelž běše knjez Šołta, tukhwilny předsyda, zadźěwany na zhromadźiznu přiňć, přepoda druhi předsyda wjednistwo zhromadźizny knjezej čestnemu předsydźe Pětŕcy, dokelž bě toho měnjenja, zo čestny předsyda so na tajke wěcy lépje wusteji. Knjez Pětŕka přewza wjednistwo zhromadźizny a wotewri je ź 1/4 6 hodźin. Wšěch lubych z blizka a z daloka lubje postrowje a wosebje přitomnemu k. hudźbnemu dir. Krawcej wutrobne postrowjace słowa wěnuje, přeńdże k wozjewjenju porjada. Potom předźita knjez zapisowar pis cźeho lěta. K češći zemrětych sobustawow wsta přitomni postanechu, při čimž k. čestny předsyda na zasłužby našeho lubeho krajana a předawšeho předsydy k. Korle Handrika, kiž daloko wot nas w Zjed. Statach k wěčnemu wotpočinku dźěše, spomina. Potom rozprawješe k. pokładnik Natuš wo financach a běše dowidźeć, zo bě pokładnja stajnje w dobrym rjedźe, štož teź pruhowarjo pokładnje wuprajichu. Rozprawu knihownje da knjeni Ulbrichowa, tomu sćěhowaše rozprawa khorhojneho wubjerka. Dźěławosć drastoweho wubjerka rozłoži knjez Lešawa z tym přispomnjenjom, zo dyrbja evangelscy Serbja hordźi być na swoju narodnu drastu, kotraž je runje kaž naša pře wšo nežna maćeŕšćina dźědźinstwo našich priedownikow. W mjenje cyłeho towarstwa wupraji k. Pětŕka swoju radosć nad dźělawosći zhromadneho předsydstwa, też njepozaby předsydstwu najwutrobniši dźak za wšu wopokazanu lubosć k narodnej wěcy přispomnić. Přestawka wupadny a hižo přeńdźechmy k druhemu dźělej našeho porjada. Započa so wólba po paragrafach 9 a 15 towarstwowskich wustawkow. Druhi předsyda Krawe njepřiwza swoje zastojnstwo wjacy, dokelž privatnych wěcow dla so wjacy towarstwu tak wěnować njemóże, kaž by chcył, na jeho město wuzwoli so jenohłósnje k. Pětr Kowaŕ, kiž je hižo jako dźiwadźelnik w dźiwadłownym zjednoćeństwje so jara wuznamjenił. Jeho wuzwolenje skónči z wulkim přikleskom. Wólba 1. pokładnika dźěše tón raz dźiwne puće. Knjez pokładnik Natuš, kiž hižo lětdźesatki tuto pře wšo ważne zastojnstwo wukonja, cheyše rad, zo by towarstwo při wólbje wot njeho wothladało, a čehodla? Tu je snadź teź na městnje tuto nastate njedorozumjenje wujasnić. Při cyłej należnosći hraješe powyšenje towarstwowskeho přinoška wulku rólu sobu a jenoź kk. wučerjej Zahrodnikej a dir. Krawcej ma so dźakować, zo so ta wěc do dołhosće njećahny. Bojo so, zo tow. powyšenje přinoška njepřizwoli a pokładnikej z tym dźělo poćeži, dokelž by hewak dyrbjał při smjertnych padach pjenjezy wot sobustawa k sobustawej zběrać hić, wothlada k. Natuš wot zasowuzwolenja. Hakle po 3/4hodźinskej ŕěčnej bitwje, kotraž z powyšenjom přinoška wupadny, přiwza pokładnik zaso swoje zastojnstwo, štož so z wulkim přikleskom mytowaše — to je wěsće najlěpši dopokaz dowěry. Tak přewza teź naša wjelećesćena knjeni Lawkusowa městno druheho zapisowarja. Jako přisyndzy wuzwolichu so znowa kk. H. Pjech, A. Šołta, R. Waltaŕ, na městnc knjenje Pětŕcyneje wuzwoli so swojcho dobreho, kŕesćijanskeho zmysleńja dla wšudźe derje znaty krajan wučeŕ Zahrodnik. Třeći dźěł měješe nadawk přinjesć kaž crtne namjety tow. předpołožić — a wuradźować. K tej wěcy ŕěčachu k. wučeŕ Zahrodnik, k. dir. Krawe a k. moleŕ Kowaŕ-Smidt. Namjety běchu za wutwarjenje knihownje, pjenjezny dar za Kocorowy pomnik, wutwarjenje dźiwadłoweho kruha, čišćenje tow. lětneho porjada w serbskej ŕěči abo teź w serbskej a němskej ŕěči. Wosebje k. dir Krawe wěnowaše dłóžšu narěč připosłucharjam, a zastupi razne mysliśchu, zo dyrbi serbska kultura při wšěch swjedźenjach a druhich zarjadowanjach k česći přiňć. K. wučeŕ Zahrodnik rysowaše w krótkich sadach nadawki dobreho Serba, wustupi teź za serbske pismowstwo a namołwješe serbske časopisy kaž „Serbske Nowiny", „Pomhaj Bóh", „Łužicu" a druhe čitać. Tuž budź teź naše hesło „žadyn dom bjez serbskich nowin!" Na kóncu předeše so hišće přisłane dopisy wot druhich słowjanskich a němskich towarstwow a wobkhodow. Na posledku wuwi so hišće dłóžša debata dla župneho swjedźenja 23. mał. róžka a z namołwjenjom tónle kaž teź załoženich swjedźeń bratrowskeho tow. Jednoty, kiž so 1. mał. róžka w Ballhaus wotmėje, wopytać, skónči čestny předsyda zhromadźiznu. Rjane narodne spěwy spěwajo a wjesele so zabawjo sedźachmy hišće cyłu khwilku hromadźe. Nadźijomnje dopomha tónle mały wučah, zo by zhrěł serbske wutroby doma w domizny našej, zo bychmy so teź zajimowali za swojich bratrow a sotry, zwonka Łužicy, kaž woni so zajimuja za wšitko, štož so we rjanej Łužicy stawa. Serb Serbej bratr! F. Th. H.

Zašłe hody w Moskwje.

Znate je, ło žowjelisko-ruske knjeńerstwo se wjchěmi žrědkami dźěła pśicherćiwo fśicherćerskej nabožinje. Na wschě możne waschnje spyta ju wottśironiś. A fśicherćerstwo smyślene wobydlerstwo dyrbi śe cźerpjeć pod bjesbóžnym sakhadźenjom kommunistiśkich mózgarjow.

Saźdźene hody pyrbjachu fo wobźebite wustupy pśicherćiwo hodownemu žwjedźenjej a pśicherćiwo fśicherćerskej nabožinje dołha wotmėć. Dopisowaŕ jenych jendźelskich nowin, kiž w Moskwje pśicheźywa, wopśijuje dokładnje tute Moskowske hody ze šamźneho najšonjenja a podawa wopraźdźity wobraś tamnišchich podawkow „žiwjatych dnjow".

Hody žwjeźerstwo tam ź wulkimi pśicherćiwohodownymi wustupami. Hodownicźka bu wuwołana sa „dźeń industrialisazje"; kóždy próżowarske ło, so by wjazy nadźěłał haćaŕ hewak a w nunohich wulkich dźěłarnjach mśdu tuteho dnja pśichwobroćiśu fondej industrialisazje. Wjećor śtromadźichu fo wschitke towarśtwa k pśicherćiwonabožnym pśichedwjedźenjam a pśicheđnoschkam a w dźiwadłach dźerżachu fo pśed pśichedstajenjemi narécże pśicherćiwo nabožinje. Towarśtwo aktiwnych atheistow (bohaprěrjezow) wotnuł pod pśichedbydlitwom Lunaczarśkeho wulki bofśowańśki dźeń. Napśicherćinabožny kostumowy karneval nećśechże fo do šumykarjow na łodże.

Dźeśetwe wójśło, kiž wobśtojeśche ź dźěłacźerjow, komsomolow (śjednoćeństwa kommunistiśkeje młodźiny) a Cźerwjeneje gardy, wotmė demonstrazije pśicherćiwo wojakam cźemnosće (!), kiž fu mešchnizy, kulakojo, banditoje a běli gardibitoje.

Mjeś heśkami demonstrantow napadowachu wobźebje błowa, kaž „Nadběh na njebjeśa" a „Wotkadźenje Boha".

Teź bjeśći mějachu wulki podźěł na demonstrazijach. We bothim cźasu cźehujechu ź Leninśkeje dźećźazeje sahrodki fo Moskowskich broharh, njeźechu łobu mnohe khorhoje. Dźećźazy cźahowachmy fo ź bubnarjemi.

Tola pśchi wschej ekkliji běśche boješ napadne, so mějachu hośećenzy, hdyž ludźo ź jédži khodźa, žiwiśchi wokhad haćaŕ na druhich dujach, w kłamach fo bójećaze hraśt do hód derje pśichedźiwachu a běśche žnuto bórhy wulki njedostatk na hušoch ź hodownej pjećeni.

K pśenjemu rasej sajo pśichedobu fo Bože błónčźko, kiž běśche wot oktoberśkich žwjatoćnoścjow sa mrócźelemi łkowane było, a žwéćeśche wot teho wokomika wjele dnjow sajobu.

Nadobo do zyłeho njehodownego wobkhada a žiwjenja zaklincźachu zynki swonow jeneje zyrkwje. Wustrójeni hladachu ludźo jedyn na drugeho, a běchu pśchekwapjeni, so jich zyrkej taśe nećhto pśicheźiwo cźerćiwjenym dowoli. A hlej, nékotre cźorne złorazene postawy žuwachu fo mimo a khwatachu k Božej žłužbje do zyrkwje Khrysta Wumožnika, ź kotrejež wéźe fo žwonjeśche.

Widźimy ź tuteje rosprawy, so fo w Moskwje tola hišcheje n nośy namakaju, kiž fo njedadźa satrajićiej wot kommunistiśkich tyranow, kotříž mója jenoź tak wustupowaś, dokelž majn mó w rukowaj. Na ŕeto 1930 fu fo cźišćesałe protyki, w kotrychž kóždy tydźeń jenoź 5 dujow wopśichija. Njedźela je fo wešo zyle sbubiła. Tak žwjećcźachu w Moskwje 29. dezembra 1929 pośledniu njedźelu — na kak dołho . . .?

Cyrkwinske powěsće.

2. njedźela po Trochi kralach, 19. januara 1930.

Předźowanski tekst: Rom. 12, 9—17.

W Pětrowskej cyrkwi rano 1/8 hodź. předowanje: (farař Schneider). (Cyrkw. hudźba: Introitus, Bach: „Tebi, tebi Jehova, chcu spěwać." Kyrie: Bach; „Daj so, Knježe Jezu Khrysće." Předowanska hudźba: Jul. Jan Weiland: „Wyskajće Bohu wšě zemje." — Inquilinski khór, Collegium musicum). Dopołdnja 1/10 hodź. w kapali Boża słužba za 6ežko słyšacych (farař Große). Dop. 1/12 hodź. dźěćźikemšenje (farař Siegemund). Wječor w 6 hodź. 5. khoralny wječor, Khoralne fantazije Maksa Regera: „Kak rjenje swěći jutrnica," „Kruty hród je naš Bóh." Khoralna kantata: „Jezusa ja njepušća." Skutkowacy: Herta Näther (sopran) mėsany khór wučerskeho spěwnoho towarstwa (nawjednje Marćin Bauer), domowy organist Horst Schneider (byrgle). Programy su po 30 pj. při cyrkwinskich durjach.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi rano we 8 hodź. spowědź a swjate wotkazanje (farař Siegemund), dop. w 9 hodź. předowanje (farař Paul), w 11 hodź. dźěćźikemšenje (farař Große). Wječor w 6 hodź. předowanje (farař Schneider). Zběrka za potrěbnych konfirmandow. Kŕěćeńska Boża słužba we wobėmaj cyrkwjomaj (farař Schneider). — Wutoru popołdnju 3/4 hodź. w Pětrowskej cyrkwi modleńska nutrnosć za njedźelniće. — Srjedu popołdnju 1/4 hodź. w Societät towarstwo žónskeho misijona (zwonkowny misijón). — Srjedu popołdnju 1/6 hodź. w evang. młodowni na Hrodowskej hasy 6, hołćace bibliske koło za šulerki wyššich wučerńjow (M. B. K.). — Srjedu wječor we 8 hodź. w Tuchorskej cyrkwi bibliski wječor: superintendent Fröhlich. — Stwórtk pop. 1/4 hodź. we wosadnej diakoniji evangelske šijne towarstwo. — Stwórtk wječor we 8 hodź. we evang. młodowni na Hrodowskej hasy 6. hodźina (Baukreuzstunden).

Z Hodźija.

Rano 1/8 hodź. zmėje farař Voigt němsku spowědź, farař Wejzař 1/9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska, 1/11 hodźin němska Boża słužba. Popołdnju w 3 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) w Hermanecach. — Pónđelu rano we 8 h. piskanje na wěži a raňša nutrnosć. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska hodźina na farje.

K 2. njedźeli po třoch kralach.

Će, Bože, wšitcy khwalimy! —

O Khrysće, swětło wot Wótca,
tych rozswětł, kiž će njeznaja,
a zhromadź k swojom' stadlewi,
zo přišli bychu k zbóžnosći!

2. Tych, kotříž zawjedźeni su,
ze swojej napjelń jasnosću,
też, kotříž su we wutrobje
přez skódne mysle slepjeni!

3. Kiž wot tebje so zabėhnu,
tych, pytaj, Knježe, z luboscu
a jich teź zahoj swědomje,
zo dóstanu dźěl zbóžnosće!

4. Wšėm hluchim pomhaj k słyšenju
wuŕ ŕěcźe tych, kiž němi su,
a kotříž póznać njechcedźa,
kak z wěru jich so dušow ma!

5. Tych rozswětł, kotříž njewidźa,
k nam přiwjedź, kiž so wotdźěla,
tych zhromadź, kiž so rozběhnu,
tych wobtwjerdź, kotříž dwěluju!

6. Tak budu z nami hromadźe
we njebjesach kaž na zemi,
tu časnje a tam wěcnje će
za twoju hnadu dźakowni. —

Jan Hermann, 1585—1647;
přeł. Jan Hórčanski, † 1799.

Hospodarski rozhlad.

hodownik 18. wulkeho rožka 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,181	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt .	20,363	100 čěskosł. krónow .	12,36
100 šwajc. frankow .	80,82	100 franc. frankow .	16,42

Barlinska burza wčera po šlabym spočatku sašo trochu wožiwi a kursy postupichu. Podšišcho sastupi njewěstosć. Wikt ł dołżnymi a rentowymi lisćinami postupowachu sahe žiwje we skrućenju kursow.

Na **produktowych wikach** dźe něšto wšěchnje ł płaćišnami hdźe do hjesdna. Kóždy wotcźahuje postupowanje płaćišnow, pschetož póndźelu stupa powyschene zło do mozy. Tute spadowanje płaćišnow je ł hudaćskom. Wčera pschihadźichu na wikach w Barlinje pschenica, jećmień a wowsk po zentnarju 10 pf.,rožka šamo 15 pf. Wot póndźele zło na pschenicu po zentnarju 4,75 hr. a na rožku 4 hr. wuchini. Wčera płaćeschе zentnar

w Barlinje

pschenicy 12,15—12,30 hr., rožki 7,65 hr. hač 7,70 hr., jećmjenja naymšeho 8 hač 8,40 hr., nałčinjeho 8,90—9,60 hr., wowsa 6,65—7,05 hr.,

w termijowym witowanju

za měrz: pschenicy 13,33¾—13,30 hr. a rožki 9,15—9,12½ hr.,

za meju: pschenicy 13,86¼—13,82½ hr. a rožki 9,80—9,67½ hr., wowsa 8,40 hr. hač 8,35 hr.,

w **Drježdźanach** (sankowanu póndźelu):

pschenicy 12,05—12,30 hr. (12,25—12,30 hriwnow),

rožki 8,05—8,30 hr. (8,25—8,50 hr.),

jećmjenja naymšeho 8—8,25 hr. (8,25 hač 8,50 hr.),

jećmjenja nałčinjeho 9,20—9,80 hr. (9,50 hač 10,10 hr.),

wowsa nowscha 7,35—7,50 hr. (7,45—7,70 hriwnow),

w **Shorlicy**:

pschenicy 11.—11,60 hr., rožki 7—7,50 hr., jećmjenja nałčinjeho 7,75—8,75 hr. a wowsa 6—6,50 hr.,

zentnar běrnow 2,50 hriwnow,

kilo butry 3,40—4 hriwnow,

jeja 13—15 pjenježkow.

Pschisłate:

Dźensku, hajnkownja w Dubju.

Wj. Karlšcho, Christoph w Hródku, Karla Swětopołcowa hata čisło 6.

Wučežownika kowarskeho, Oliva w Lubiju, Dwórnišćowa haša 15.

Wučežownika krawskeho, Zimmermann we Wojerezach, Sły Komorowske dróha 4 a.

Holzu do Sprjewi, Krügerka w Wělej Wodźy, Mužakowska dróha 47.

„ Redemann, šubjazy lěkař w Nitkej, Mužakowska dróha 231.

Holzu, pjekař Schweda w Kamjenzu, Westfr. 22.

„ Uttendörfer w Nitkej, Gerśdorfska hrjeda 5.

Na pschedań:

Sywa, šlonn a runtkizu, w Njebjelčicach 36.

Wołaj młodaj, šylnaj, Katzer w Delnim Wujeźu.

Krowa wyšokobuńcelna, Pacher w Hajnizach 8.

„ wyšokobuńcelna młoda w Barcze 62.

Wanja kupanišća ł kachlemi a kamaršća pokładnja w Budyšchinje, Santokulska haša 11.

Wós dźećzacy a sportiki, w Budyšchinje, Schulska haša čisło 51 delka.

Wós dźećzacy w Budyschinje, Tišlanska dr. 24 na lěwo.

Pjerjo a zentrifuga w Khelnje 13.

Sšudnišzy na pschehadźowanje

póndźelu 20. wulkeho rožka

we **Sšulschezach** pola Kulowa w hoješenzu pschip. w 12 hodź.: kruwa,

w **Rachlowje** pola Kulowa na gmejnšim hameze, pop. w 2 hodź. kruwi a šwinjo, zentrifuga, mužase kolo a butrobaš,

w **Kulowje** w hoješenzu „K 3 krónam" pop. w 4 hodź.: wulki njeboš, pišanske blido, wschelake meble, kóń a tšelba,

w **Němcach** w hoješenzu pop. w 5 hodź. kruwa,

we **Sprjójach** w hoješenzu pschip. w 12 hodź. schkleńczany wós,

wutoru 21. wulkeho rožka

we **Buholzu** we Weinholdez hoješenzu rano we 8 hodź. motorske kolo,

w **Klénnom** w Tlustigez hoješenzu dop. w 11 hodź. radio, mandolina, štupnje a pišanske blido,

w **Turjom** w Michaelez hoješenzu pschip. w 12 hodź. radio, klamaršće meble, gramofon a grataj.

we **Lupoji**-czo. 6 dopołdnja w 11 hodź. motorske kolo a cžežity wós,

w **Njeswačidle**, kupzy shromadźa šo pschip. w 1 hodź. na gmejnšim hameze: kowańska pschiprawa se wschěmi wuhotowanjemi.

Drjewowa awkcija.

njedźelu 19. wulkeho rožka

popołdnju w 2 hodź. w Brězkowskej holi pola Bukowjanskeho pucza:

50 metrow rjanych kuluchow,

někotre hromady pjenkow a walczjny.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki žu měrne, dowos niši a tola płaćišny snižene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	17. 1.	16. 1.		17. 1.	16. 1.
Pšenica	243-246	245-248	bony	18-19,50	18-20,00
rožka	153 154	156-157	woka	22-25,00	22-25,00
naz. jećmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
nat. jećmjeń	160-163	162-170	žołte łupiny	17-18,00	17-18,00
wows	133-141	135-143	žoradźała	—	—
kukurica	155	155	raps. wosušk	17-17,90	17-17,90
pšenič. muka	29-35,00	29-35,25	lany wósušk	22-22,80	22-22,80
rżana muka	21-24,75	21-25,25	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	10-10,75	10-10,75	běrnj. kruški	13-14,30	14-14,50
rżane „	8-9,25	8-9,25	syno, 50 kg	3,00-3,50	3,20-3,80
raps „	—	—	rżana sloma	1,40-1,60	1,30-1,55
hróch, Viktor.	25-34,00	25-34,00	pšenič. „	1,30-1,40	1,25-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,35
pjeluški	20-21,00	20-21,00	ječna „	1,20-1,30	1,20-1,30

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

18. januara 1929 po hamtskim p ostajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2.60
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšenična muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,35
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hrózki	1 „	0,60	1,00
Sol	1 „	0,90	1,30
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Šušeny połc	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,28	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,00	4 40
Jeja	štuka	0,14	0,17
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejšnte wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe brikotty	1 „	—	1 45

Wiene płaćizny w Budyšinje.

4. januara 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica, nowa	73 kilo		11,30
Rožka, nowa	70 „		8,60
Jećmjeń	76 „	9,00	9,25
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	—	7,00
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,00	4,00
Syno, nowe	50 „	5,00	6,00
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	—	—
„ „ „ k zask.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšenična muka, 60%	50 „	16,75	17,75
Rżana muka, 60%	50 „	14 25	15,25
Pšenične wotruby	50 „		6,25
Rżane wotruby	50 „	—	6,25
Jeja	1 štk.	0,15	0,16
Prosata 567 štuk	1 štk.	35	48

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

17. januara 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 662.

Połnomjasne, wukormjane, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	58—60
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	48—52
Mjenje picowane wšěch starobow	

Bykl: 622

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	54—55
Połnomjasne, młódše	51—53
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	48—50
Spatne	42—48

Jałojcy a kruwy: 1144.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	42—46
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	30—39
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	25—28
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a spatnje picowane	—

Čelata: 1775.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	82—94
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—80
Spatne (4.)	48—59

Wowcy: 4568.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	62—64
Starše wukormjene (2.)	58—62
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	45—50

Swinje: 6392.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižencjow, hač do 1½ lět stare	83
Wukormjene	84—85
Mjasne	82—85
Spatne	82—83
Rancy a kundrowy	74—75

Drježdźanska burza (17. I.).

Pšenica	241-246	běrnjace kruški	16,70-17,00
rožka	161-166	pšenič. wotruby	10,80-11,20
nałětni jećmjeń	184-196	rżane wotruby	10,20-11,40
nazymsk. jećmjeń	160-165	pšenična muka	45,00-46,50
wows	145-150	rżana muka	27,00-28,00
čerwjeny dźećel	145-155	woka	29,00-30,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	170-172	hróch	26,00-30,00
suche truhanški	10-10,40	cokrowe truh.	17,00-18,00

Ptači kwas je blizko!

Sserbam a też Němzam je to snaty žwjedźeń. Je woprawdźe tradizionelny žwjedźeń, kiž Budyske šerbske towarstwo „Nadźija" ł tóždym létom wuhotuje. „Ptači kwaš" je žebi dale a wjazy nowych pschećelow dobył, schtož léto wot léta pschibjerazu wopyt najšěrje dopokazuje. Swopředka wotmětwašche so tutón žwjedźeń šerbskeho ludu w Katolšej towarschowni, tola roscźazy wopyt žadaše sebi wobschěrnischе městnoscje a tuž je so towarstwo hižo psched létami rozhudźiło. „Ptači kwaš" do Krónoy pschepołožiš. Tuta myslička žo sa sdobnomu wupokaša.

Tak je žo šerbske towarstwo „Nadźija" też léta rozhudźiło, swój „Ptači kwaš" w Krónje wotmětš. Sswjedźeń směje léta wobsedźity muznam, „Nadźija" žwjeczi swoje 10létne wobstacže. Sdobom je to žwjedźeń stupiny Budyschin, na kotrymž žo wobsedje też snate pilne šerbske towarstwo „Lužica" ł Hornjeje Hórki je spěwami žobu wobdźeli. Druhe skupinowe towarstwa, kaž „Jaroměr Imisch" w Hodźiju, „Lubin" w Budeščezach a „Bodźjornobóh" w Ssowrjezach chodźa wobsedje je šmlym wopytom podpieracz. Pschepročseni žu wschitcy Sserbja a Sserbowki, kaž też wschitke šerbske towarstwa.

„Ptači kwaš" njeje jenož žwjedźeń sawjeselenja a rospjerschenja, ale wón ma sdobom wulku kulturnu wažnosć, wobsedje sa nasche Sserbstwo w Budyschinje. Sserbam chze stužicz aSserbow chze sahoricz sa jich narodnosć, so bychu też ł Němzami wobdačl wostali hódni synojo a šwérne dźowti žwojich šerbskich pryedownikow.

Narodne wustupy Sserbow w Budyschinje sakłuźeja podpieru kóždy ł nas, dokelž je tu wobsedje twjerda rola, kotraž trjeba wschitke mozy, kiž njech so sjednoczuja k shromadnemu dźěłu. Dźiwajo na poměry se šwojim wopytom mytowacz prózu narodnych wojowarjow, kotříž žo ł luboscźu k dobremu stutkej wopruja.

Ssrjedu 22. januara budze hežło dźensa: Na „Ptači kwaš" do Krónу w Budyschinje. Bohaty, dobry a žo pschijomnje motměnjacy porjad rukuje sa to, so budze kóždy wopytar połnje spokojeny.

Swjatočne zadrasćenje klóšterskich knježnow.

Přichodny štwórtk — 232. wulk. rožka — na dnju slubjenja swj. Marije, budźe pjeć młodych knježnow swjatečnje zadrasćenych a tak do rjada cisterciensow přiwzate. Su to: Hana Rjenčec z Miločic, kiž je so w Bayerskej a to w klóštrje Waldsassen na wučeŕstwo přihotowała a budźe w přichodźe sobu holčacu ludowu šulu zastarać a tam wosebje serbšćinu podawać, hač do tal je to činiła knježna Benigna (rodź. z Čech, nawuknywši serbsku rěč) a budźe drje hišće dale wučić, — Marja Vogtec z Drježdźan, kiž budźe drje pozdźišo hudźbu we wustawje wučić, hdyž je so na wyššej hudźbnej šuli na to přihotowała. Tutej knježni budźetej tak mjenowanej čornej, to rěka wonej sobu na khórje skutkujetej. Dalše tři su běle a wobstarjaja domjace a hospodarske dźěła, mjez nimi dwě Serbowcy a to Marja Kralec z Němcow pola Kulowa a Marja Žurec z Ralbic a Gertruda Kowalskec z Lipska, pólskeho pokhoda. Tuto zadrasćenje je we tym wuznamne, zo so k poslednjemu razej zjawnje w cyrkwi stawa. Po najnowišich předpisach a postajenjach rjadoweho generala w Romje budźe so přichodnje w klawzurje (w cuzym njepřistupnych rumnosćach klóštra) wotmětwać.

Tutón swjatočny akt přenjeho zwjazka z Jezusom, jich wuzwoleneho nawoženju, wukonja so pod krasnymi symbolskimi ceremonijemi, kotrež so štwórtk dopołdnja w 9 hodź. započinaju. Hluboko jimace je, hdyž po starym domjacym wašnju předstejićerka novicow do spočatka swjatočnosćow nowe bójske njewjesty z cyłym khórom k wobrazu čerpjaceje maćerje Božeje wjedźe, zo bychu maćerne žohnowanje sebi wuprosyle za dalše žiwjenje w klóštrje. Hdyž zwony wołaja, poda so klóštrske duchownstwo ke cyrkwinym durjam, hdźež su so kandidatki hižo zhromadźile. Tu dóstanje kóžda swoje klóštrske mjeno — wotpołožiwši swoje dotalne swójbne — swěcku a kříž, z čimž so woznamjenja, zo nětko wjacy swětej njepřisłuša, ale ke křižowanemu Zbóžnikej jako luba njewjesta. Pod paćerjom a wokrjepjenjom ze swjećenej wodu přiwola jim duchowny we łaćanskej rěči: „Sćěhuj mje!"

Na to čahnu wšitcy k woltarjej — duchowni, njewjesty ze swojimi družkami (mjez nimi budu 3 serbske, drje jich sotry), hnadna knjeni a cyły konvent (dalše knježny). Potom zaspěwa knjez propst, kiž tón króć knjeza prelata z Oseka zastupuje, „Veni creator Spiritus", a knježny dospěwaja potom antiphon. Nětko započina so wulka Boža mša. Konvent poda so na khór, hdźež knježny předpisane łaćanske spěwy přednošuja. Před woltarjom zwostanu jenož kandidatki z předstejićerku novicow a hnadna knjeni. Tři króć du duchowne njewjesty w běhu Božej mšě k woltarjej a to k epistli, evangeliju a k wopra wjenju. Přeni raz wopruja pjenjezy. Z tym chcedźa

so wšitkich swětnych kublow wotrjec a kluzeho Jězuska sćěhować. K druhemu razej położa pjerśeń na woltař a chcedźa so z tym wzdać wšěch swójbnych wjeselow přez stajne knježnistwo. Třeći wopor je złoty našijny rjećazk. To woznamjenja podćisnjenje swojeje wole pod Božu wolu přez dospołnu posłušnosć napřećo předstajenym rjada.

Na kóncu Božeje mšě ćisnu so njewjesty při woltarjowych skhodźeńkach na swoje wobliče a z woltarja staji so prašenje: „Koho sebi žadaće?“ A wotwołwa: „Miłosć Božu a rjada“ z erta kandidatkow. Na to sćěhuje narěč knjeza propsta, po kotrejž so wone zaso na swoje wobliče ćisnu. Mjez tym so jich klóštrska drasta cyrkwinscy poswjeći: habit, krótki běły skapuler novickow (w podobje jazyka k znamju, zo njesmědźa w mjelčacym lěće ze žanej knježnu rěčeć z wuwzaćom předstejićerki kandidatkow), pas, płašć a šlewjeř. Njewjesty postanu, hnadna knjeni a předstejićerka novicow wotewzataj jim šlewjeř a wěnčk a wotrězaja so něšto włosow, štož je přichodnym klóštrskim knježnam khutne předowanje wo zacpěću swěta a zaničenosće wšeho swětneho. Po zdrasćenju w křiżnej khódbje du novicki před přitomnymi duchownymi a knježnami a proša jenotliwych wo miłosć ze słowami: „Proš za mnje, wótće abo sotra!“ Mjez tym spěwaja w presbyteriju (městnosć před woltarjom) zhromadźene knježny 142. psalm. Po tym dóstanje kóžda novicka z rukow knjeza propsta swjećeny wěnčk z rosmarija, kotryž tři dny pospochi noša a po smjerći so jim do kašća da. Pod spěwanjom antphona „Veni sponsa Christi!“ (Pój, Khrystusowa njewjesta) staja so jim wěnčk na hłowu. Ze swjatočnym Te Deum skónči so tuta khutna nadobna swjatočnosć. Klečo wuprošuje sebi hnadna knjeni duchowne požohnowanje za nowe poswjećene njewjesty. Wospjet wotewrja so wrota a konvent wróći so do ćichich rumnosow klóštra, za swětne dźěći njezaprijomne potajnstwo, za Bohu poswjećene duše městnosć najwćežsho zboža a trajaceho měra.

Hižo do zadrasćenja pruhowachu so tute knježny, lěto dołho, zdźěła we swobodźe, zdźěła w klauzurje, hač so za klóštrske žiwjenje hodźa. Nětko sćěhuje čas dalšeho pruhowanja — tři lěta — hač do jednoreho profesa. Štóž po tutych štyrjoch lětach lóta za ćežke klóštrske žiwjenje nima, móže hišće wotstupić. Skónčnje kiwa po lětku swjatočny profes a z nim so zawrieja swětne durje na wšón čas žiwjenja. Jenož wažne winy móža knježny wot wotpołożenych slubow wuswobodźić. Tuž njech so kóžda dokładnje pruhuje, hač móže tute ćežke břemjo na so wzać a njebjeskeho Zbóžnika sćěhować.

Prof. dr. Jan Kapras połsta lět!

Tež nam Serbam znaty sławny češki wučenc dr. Jan Kapras, univerzitny profesor w Prazy, swjećeše 17. wulkeho rózka swoje abrahaminy. Prof. Kapras narodźi so w l. 1880 w Brnje, wón so wěnowaše prawnistwu, w l. 1917 bu pomjenowany za porjadneho profesora tak zo lětsa tež sobu swjećeć 25-lětny jubilej wědomostneje dźěławosće na prawiznickej fakulće Korloweje univerzity.

Prof. Kapras sej wosebje nadawk staji pokazać na wuznam stawiznow češkeho prawnistwa w dobje, hdyž so wosebje stawizny rakuskeho prawnistwa hajachu. Wón so też zaběraše ze stawiznami narodnosćow a z prašenjom rěćow w češkich krajach. Wosebje so wěnowaše pomjeram w Slezyskej. Wuznamne jeho dźěło běchu stawizny prawnistwa krajow češkeje krony.

Dr. Kapras je też jako sobustaw češkeje delegacije na měrowych jednanjach w Parizu swojemu narodej wulku službu wopokazał. Wuda też karty wo stawiznach germanisacije češkich krajow.

Dr. Kapras je też wulki přećel łužiskich Serbow a je so też husto zaběral z dóntom našeho luda. Wuznamne jeho dźěło, kiž jedna wo našej dominzje su „Prawne stawizny Hornjeje a Delnjeje Łužicy“ kiž wuńdźe w l. 1916 w Budyšinje. Dalša nowša kniha slawneho wučenca, kiž w l. 1927 wuńdźe „Łužice jako menšina,“ jedna wo mjeńšinowym prašenju serbskeho luda.

Dr. Kapras swjećeše swoje abrahaminy ćiły a strowy. Też łužiscy Serbja so přizamknu zboža přejacym a so nadźijeja, zo dalša njespróćniwa dźěławosć na polu wědomosće wulkeho wučenca budźe spomožna też za serbski lud!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Hamtšy bu swješćena pokhroma pola statu rycerskeho kubleŕa Jurija Lentholda w Semićowje. Sawrjeny wobwod tworja Hodźijska, Brěłowska, Žičenska gmejna a Praha.

Sa sawrjeny wobwod płaći ješćehowaze: Wšěch sparaty statok w hródźi ma so wotpředźeć. Wšchikaka-li so zarěkanje khorjeho statu, smě jenoż wotrjebne hejtmanstwo tutón wukas spóźnjeć. Pšy maju so pschiwjasaćy abo na powjasu wodźić. Wowjećerske a horitowjerske pšy změdźa so z toho wuńwobodźić. Rěmjaty, munwjerjo a wikowarjo njesmědźa we sawrjenym wobwodźe do hródźow ani do statoka, hdźež je pokhroma. Pódjaj smě wuwsaćka dopuschćaćej. Hnój, hnójnija abo grat, ćehoż je so statok dótknył, njesmě so z wobwoda wuwozować. Sparaty statok njesmě so do sawrjeneho wobwoda dowjesć ani jón pschećez wolićej może so dowóz sparateho statu k rěki.

W sawrjenym wobwodźe njesmědźa so wotměrjeć jtone sarjadowanja (reje, konzerty, dźiwadłowe pschedstajenja, shromadźiny atd.)

Sa wobkedźbowańki wobwod płaći: S wobwoda sparaty statok so njesmě wuwjesć bjez dowolenja połaja: Tahornuja je sakasane pschedźenje wobwodu se sparatym statokom. Statok k rěki smě so wuwozowaćej na blischo wuzy, na blische stajnje k transportowanju, jeli so pschepytowanje statoweho lekarja — 48 hodźin předy — wuwokaza, zo statok zdyžka statoka je hischće strowy abo kedy statok so po železnizy njeprjedźenje abo se skónčnje stajnje we wobu pschiwjeje.

Wuwoz zdźałeho abo plahowańskeho statu trjeba dowolenje wokrjesneho hejtmanstwa.

Sa sawrjeny a wobkedźbowańki wobwod je zakazane:

1. Pschiwjedźenje sparateho statoku na witi.
2. Witowanje je sparatym statokom, kiž bjez pjedawjedźeneho skakanja swonka wjesneho wokrjesa so wotmětwa. Skakaja so tež wikowarjam hladanje skakankow bjez sobuwjedźenja statu a wukupowanje statu pschez wikowarstwo.
3. Pschedawanje sparateho statu. Sakas njepłaći sa pschedawanje, kiž so wotmětuaju na njesawrjenych statokach, jeli so jo statok pschedawa, kiž pschedawać hižo znajmjeńscha tři měsacy wobkedźi.
4. Sjawna wustajenja sparateho statu.
5. Wotedawanje njedołoschazy wobrěcheho mloka je jisce madnych mlokarnjow ratarjam, kiž maju sparaty statok, tahornuja wužiwanje tajkeho mloka w hródźi mlokarnjow, dale wotstrowjenje mlokowych zhubobjow z mlokarnjow předy toho, so běchu so swonka a znutśka dešinfektowale.

Pschestupjenja so pokhlostaju.

W Budyšinje, 16. wulkeho rózka 1930.

Hamtske hejtmanstwo.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wokrjosny zejm je sa wokrješ Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa wudał:

a) 1. dodawk k porjadej wo wothladańskich dźěćach,
b) 1. dodawk k porjadej wo wothladańskich njemandźelskich dźěćach, kiž pola maćerje pschebywaju.

Wobaj dodawkaj, kotrejž nastupataj dohlad na wothladańskich dźěćach, kiž cjerpja na pschajmu khorjeje, stupitaj z wozjewjenjom do mozu a su pola wokrjesneho zwjesła Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa a pola gmejnskich wyschnosćejow dowidźeć.

W Kamjenzu, 16. januara 1930.

Wokrjesny zwjask Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Statt!

Wulke zniž. kofejowych płaćiznow

Dokelž su kofejowe płaćizny w krajach, z wotkelž kofej přikhadza, spadźe, sym so rozsudźił,

wšě swoje kofejowe płaćizny wo 40 pj. za punt

znižić.

Sym wšě měšenja znowa zestajał a kajkosće, dźensnišim wikam přimjerjene, woprawdźe derje a tunjo wuběrał. Prošu tuž, wuzkušajće sobu woptańki!

Najtuńši kofej płaći nětk

1/4 pf. 60 pj.

Lěpše družiny poměrnje drózše.

Otto Sachse

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje
(Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwać khorobn. kasy)

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesańja. Casnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.
Wotnajeński awto
za kwasy, křćizna atd. najtuńšo. — Telefon Pomoc 323

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Nejerši. dr. 15
Zhotowjenja portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, feš na wsach. Tel. čo. 2438.

Přistojna
holca do domu
so k 15. febr. za pjekarnju a do domjacnosće pyta
Zschochec pjekarnja
na Lubijskej dróży

Dobry předawar
za předawanje technisk. wolija, tuka a mydłowenja próchna na ratarjow a privatny so wot chem. a mydłoweje fabriki za cyły serbski wokrjes pyta. Hodźi so też za tajkich, kiž hižo z podobnymi tworami wikuja. Zastužbu je dobra a poskić so sproćniwem. knjezej eksistenca.
Poskić. pod G 3 na wud. S. N.

Pčeljacu wósk pyta
Winter
bratraj Měršec nasl.
na Žitnych wikach 30

Zastupjerja za rožemki a hypotheki pyta Finanzbureau Spandau Moritzstr. 5

Syru wołmu
kupuje po najwyšších Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Wše družiny
hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Panćecach

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Panćecach

Poskidam po přihódnym płaćenskim połoženju
D-motorske kola, dowe wanki a druhe jadaca kola, płace maśiny, simca maśiny, płaca maśiny, rězadła, cyrkowe pily, pjera a namazanje wupjerjedźenja wšitkich maśinow
H. Paul Grätz
wupjerjedźerja
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Džak.
Kóždemu, kiž ma
drjenje
ischlas
a wić
ja rady
darmo
zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło. 15 pj. za wróćoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.
Müller, Obersekretär a. D.
Dresden 414 Neustädt.
Markt 12

Wutoru 21. januara wječor 1/8 hodźinach so w herbskej grychće w Khrósćecach film
Khód přez Maggi-kubło-hospodarstwo a Maggi dźěłarnje w Singenje
pokaže. Zajimawy dohlad do jeneje wulkeje němskeje dźěłarnje požiwadłow. Wopyt předwjedźenja so naležnje porućuje.
Přizamknje so
darmotne rozdźělenje woptankow Maggi-ec wudźěłkow
Njech so k temu sudobja sobupřinjesu.
Hudźbna zabawa! Zastup darmo!
Tow. za wikowanje a rjemjeslnistwo

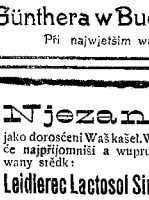

Ručne dźěła
wołmu a wušiwanja
kupuje ce we wosebitym wobkhodźe
Günthera w Budyšinje rózk Mias. jětkow rózk Žitnje hasy
Při najwjetšim wubjerku tunje płaćizny

Njezanjechajće
jako doroscheni Waš kašel. Wolće najpřihódniši a wupruhowany srědk:
Leidlerec Lactosol Sirup a Bronchial tablety
Schlags Apotheke Bautzen.

Stwórtk 23. 1. 1930 dop. w 9 hodź. budźa so wokolo
70 wišnjowych štomow
(hač do 50 cm sylne zdónki) k wukopanju za hotowe pjenjezy na přesadźow. předawać. Zetkanje při křižowanju dróhow z Kužća do Wutołčic a Kužća do Bačonja
Rycerkubleŕske zarjadn. we Łužcu p. Njeswačidła

Přesadźowanje drjewa
Wutoru 28. januara 1930 budźa so w hoscencu w Hućinje wot dopołdnja 1/2 10 hodź sćěhowace na Małešanskim revěrje (Fleißig, Porśićanske hórki, rudła, Brěžynčanski hajk a Małešanski knježi hat) nastajene wužitkne a palne drjewa na přesadźowanje předawać:
120 šmrćk. twjerd. žerdź., 8—14 cm syln.
70 rm paln. wužitknych kuluchow
40 rm paln. kuluchow lisć. drjewa
60 rm khójnow. palnych kuluchow
244 rm khójnoweje palneje walćiny
240 dołhich hromadow lisćow. drjewa
Hrabja Schall-Riaucourski hajniski hamt w Huscy

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 16 — Budyšin — Póndźela, 20. januara 1930 — Bautzen — 12mik 39

Haagski skónčny protokoll so přijal.

Wuběrk za němske reaparazije prašenje w Haagu, we kotrymž so 13 statow zastupowasche, je njedźelu po krótkim pohołenju skónčny protokoll zhwalił.

W pohołenju čěšskoslowakskich zwonkowny minister dr. Beneš žadasche, so by Němska swoje žadanja na wuživowjene knježe dwory tśioch němskich semjanow spuščeńka. Němska za tole kubła wjetšche sarunanje žada. Dyžli je Čěšskoslowakska swojim zamóžnym poddanam płaćiła. Dže jenož wo pomérnje znadnu summu, tola Čěšskoslowakska so zapowědowaše do němskeho žadanja swolić, dokelž bu potom dyrbjała madźarskim semjanam za jich wuživowjene kubła tehorunja wjetšche sarunanje płaćić. Němski zastupjeć dr. Curtius dr. Benešowe žadanje wotpokasa. Dale portugalski zastupjeć wobžebite wobdźelenje pśibo wožebitym němskim reparaziskim płaćenju wjsche hižo wobstejazych wućinjenjow žadasche. Też tole žadanje so z němskeje strony wotpokoja. Zastupjerjej Čěšskoslowakskeje a Portugalskeje na to prajeschtaj, so skónčny protokoll jenoż z wumělnjenjom podpisataj. Zastupjeć Italskeje, Piralli, prajł, so italske knježeństwo skónčny protokoll tehorunja podpiśe. Požohdenje so na to z jenohłósnym pśichwalom Haagskeho skónčneho protokolla skónči.

Oficialne skónčne pohołenje druheje Haagskeje konferency so na póndźelu 1½12 hodźin poćaji. Hodźinu pśedy śmě so skónčne pohołenje wuběrka za ranšche reparazije, w kotrymž so dojednanje wo ranšchich reparazijach podpiśe. Skónčny akt Haagskeho protokolla so **„Haagske dojednanje"** mjenuje, zyke dźěło pśenjeje a druheje Haagskeje konferency a Youngowy plan z dwanaceje pśichilohami wopschija.

Podležźenje pśichopokazankow němskostatneho poćłada.

Němskostatna pokładnja je hišće w pjenježnym cźěrpje. Pśichopokazanki němskeho pokłada we wyšokosći 200 miljonow hrivnow, saptaczomne 31. januara, so podležźa a to 100 miljonow hač do kónca julija, 50 miljonow hač do źrjedź novembra a zbytnych 50 miljonow hač do źrjedź dezembra. Wo wumělnjenjach je źiwjcheć, so by podležźenje po lombardowej danjowej měrje němskeje hrivny z pśichrańkom zwuženeje provisije stanje.

Dźěłowy program němskeho sejma.

Rada staršich němskeho sejma je w zobotnišćim pohołenju wobsamkła, so němski sejm 23. januara popołdnju w 3 hodźinach k swołu. Kaž je so pśichipowědźiło, dyrbi so najpśrjedźy wo zakonju zapałkowego monopola a z nim zwiśowazej Kreugerowej pożeńonzy wuradźeć. 24. a 25. januara budźe so z tym hospodarski wubjerk zabrać. 27. a 28. januara budźe potom němski sejm po druhim a śeśim wuradźenju wo zakonju wothłosowaś.

W radze staršich je so zdźěliło, so so nadźijeja, so Youngowe zakonje hač do 7. februara k němskemu sejmej dóńdu, a so knježeństwo woczakuje, so so němskemu sejmej poradźi, zakoń hač do 15. februara wothwjeź. Hakle potom dyrbi so wo republiku schkitazym zakonju, w dodawkowym hospodarskim planje na 1929 a wo porjadnym hospodarskim planje za 1930 jednaś.

Sjednośone bayerske wótčinske swjazki žadaju, so by so němski sejm rospuśćił.

Presidium bayerskich wótčinskich swjazkow je z pśicinjenu źiwjedźenja zakoženje němskeho stata němskemu prezidentu telegram pósłał, w kotrymž so dla pśehnźetajzeho pśichijimanja Youngowego plana žada, so by so němski sejm na podłožku stawa 25 Weimarskeje wustawy rospuśćił.

Němski president njebudźe wěso na tole žadanje dźiwaś.

Kommunistiska demonstracija w Drježdźanach.

Dla Hartmannsdorfskich podawkow bě kommunistiske wjednistwo w Drježdźanach zwołało pśichipołdnju 1½1 hodźiny demonstraziju pśeći ekserstim naměstu swołako. Za pół hodźiny běchu so někotre sta wołobow sešoše. Dwaj rěčnikaj wo wobźaromnych srażenjach w kommunistiskim smyśle rěčeješchtaj. Potom so cźah srjadowa, kotryž nimo Hanineje zyrkwje k Plawnu cźehnješe. Demonstrantojo śnate kommunistiske spěwy zanoschowachu. Porjad so njeje kóšk.

60000 dźěłopytarjow w Drježdźanach.

Po rozpšawje Drježdźanskeho dźěłowego hamta je licźba dźěłoninjemějerjow w Drježdźanach sańdźeny tydźeń wo 1342 pśichiběrała a z tym na 60 000 stupiła. Pobła dźěłoninjemějerjow je so licźba krótki cźas dźěłarjow w połdnim cźaśu zhubiła powjetšicha. Jich je so 3788 naličiło, to je wo 700 wjacy dyžli loni w tym samym cźaśu.

Deficit města Hamburga.

W pohołenju hospodarstwowego wuběrka Hamburgskeho měšćanstwa je pśehladźena finanznje deputazije dźěliła, so so Hamburgska statne hospodarstwo z defizitom 25 miljonow hrivnow skónči. So by so defizit troschu smjerśiśił, wobsamknychu, so ma so 2½ procenta měrowego podruźnišćeho pjenjesa z pśichrańka za dawk z kněžneho pschenajeze za bilanku wuzyć. Senatowy kommisar pśeco tśěmym optimizmom w naśtupanju pśichódnišćeho wobkroćenja w statnych dokhodach warnowaše, hačrunje nje pśeciwiny, žebi wulke starośce za finanzne połoženje stata za blizšichi cźaś cźinił. Němskonacionalny namjet na powołanje němskostatneho lutowańskeho kommisara, kotryž měł Hamburgske finanzne wobstejnośe pruhowaś, wšak druhe frakzije wotpokasachu. Skónčnje knježeństwowe strony jenohłósnje zakoń k wurunanju wudawkow a dokhodow wobsamknychu, kotryž senat namjetowaše, jenohłósnje wobsamknychu.

Je rola přihotowana?

Münchowska „Welt am Sonntag" je rozpšawu pśiwdawšcheho wójnskeho offizéra z W. wo pśipšeproschenju pola kejzora Wilhelma w Doornu wuzjišćeńka. Khějžor je nadobo pśiched knjesom z W. stał, kotryž je skoro na kónzu blida wjedźał, a je jemu rjekł: „Sćeše tola k pogłuchanju a złużenju wocźehnjeni, schto sće nětko je swojej nowej swobodu zapoczeli? Schto bysće cźinili, hdy by Wajch president wumrjeł? Chžu Wam to ja rjec: Lud swojeho khějžora sawoła!" Hdyž knješ z W. na to poniźnje wotmolwi, so drje dyrbi so za to hakle rola pśichihotowaś, nětkuschi khějžor njelynadnje praji: „Wona je hižo pśichihotowana", na cźož rozrěčenje bjes rozjohnowanja skónči.

Němskich studentow w Toulousu skriwdźili.

Republikanska universitna liga w Toulousu je zobotu swój lětny sjězd wotmětła. Hdyž pśechadźuja němšcy wotpóstkanzow powita, 40 monarchistiskich studentow pśiched tribunu herjakasche a zmjerdźate bomby mjetasche. Městopśichadźuja Barlinskeho wotrjeknjeneho swjasku demokratiskich studentow Sobernheim so z tym njeda wotdźerjeś, so słowa zimacz. Monarchistiscy studentojo tohodla so je stołami wobroniwšchi na tribunu pśichinachu, a dóńdźe k pśichimanju. Republikanskim studentam so z pomozu policije poradźi, kajerjow shromadźiny wotebnaś. Hdyž bě so měr wownowił, radikalny sapóstkanz Berthold wo źiwětowym měrje rěčeješe.

Cheronowa wopowědź rozjasnjena.

Franzowski finanzny minister Cheron je w notwinach „Intransigeant" śledowace rozjasnjenje podał: W Genfskej resoluziji bě so pśecze wuprajiło, so by so reparazijske prašenje na dospołne a skónčne waschnje wuprawiło. Tole pśecze je so dopjelniło. Nowe wućinjenja zu z tym karakterizowane, so njeźmědźa dale z cźišćenjom wěricźelow na dołžnika itdźicź, ale tak rjeź se swjasanjom z wobstronskich sajimow na dołžnika. Mobilizacija nascheje žadanki je z tym samožeźena; móže so žamo rjeź, so je za pśenju kwotu wěsta. S tym je reparazijske prašenje se politiskeje na hospodarsku stronu wotwodźene. Franzowsky wotpółklanzy měnja, so móża we wuskim zjednoseńu se swojim wjednikom wěricź, so zu wužitne dźěło dokonjeli.

Krwawne zražení we Čechach.

Strajkowazy schkleńcźerjo w Delnim Rychnowje, hdźež je najwjetšcha cźešta schkleńcźernja, běchu demonstraziju organisowali. Demonstrantojo jenoho žandarma z senti porasychu a tak nabichu, so wědomja zbu. Na to demonstrantojo cźekmychu. Žandarmojo so za sa za nimi puschcźichu a jeneho demonstranta zranichu, kotrehož do nohi kochu. 24 wołobow su sajeli.

Akty jendźelskeho lětarskeho ministerstwa kradnyli.

S njewěrśiwej njehańbiśiwosću su pjatk rano tajne dokumenty kradnyli, kotrež běchu za jendźelske lětarske ministerstwo pośiajene a nowe konstrukzije w schjifrowanej rěcźi wopschijachu. Hdyž je jedyn zastojnik z pólśicheho wosa wša a cźuśche je na swojej zamknjenej pólśicej karje do ministerstwa dowjeźeć, automobil pschihna. Jedyn muž wotskoči, z kary dwaj sylnowaj měchaj shrabny a so je automobilom runje tak ruże zhubi, kaž bě so pschinajeł. Zastojnik lětarskeho ministerstwa bě tak pschestrašeny, so buchapschitommosćej zhubi a paduchej cźekmyć da. Hač dotal za cźekmjenym paduchom źleda nimaju. Lětarske ministerstwo je wosjewjeć dako, so nimaju kradnjene dokumenty wožebitu wažnosć.

Židowscy kulakojo.

Židowzy zastupjerjo pschećiwo shromadnemu hospodarstwu.

Nowa ratarska politika ruskeho knježerstwa je nadźiju židow znicźiła, kotriž su so jako ratarjo zastupdźili, so bychu w ratarstwje existenzu namakali. Židowzy zastupjerjo pytaju so pschećiwo shromadnemu hospodarjenju runje tak wobarać, kaž ratarjo druhich narodnosćow w kommunistiskej Ruskej. Knježerstwo židowskich ratarjow runje tak k shromadnemu hospodarjenju nusuje, kaž druhich ratarjow. Wobžebje je židowskim zjednerjam z pohorschkom, so jich hromadźe z druhimi narodnosćemi, z kschescijanami a muhamedanami, do jeneho hospodarjenja zjednosceja, tak so je ludowska a nabožinska zwjazorasnosć wohrożena. Hdyž pak žebi židza swérza, pschećiwo tomu na někajke waschnje protestowaś, potom jim židowzy kulakojo (wulzy kublerjo) rěkaju a z nimi jako z taikimi zakhadźeja.

Sćěhwki kommunistiskeho zhromadneho ratarskeho hospodarjenja.

„Times" z Rigi powědźa, so kommunistiska politika we ruskim ratarstwje hroźy, Rusku do finanzneje krizy dowjesć. W pohołenju finanzneho komisariata je komisar Bojuchanow rjekł, so zu někotre, hdźež so hospodarśtwa wjetšchich ratarjow do shromadnych ratarskich hospodarstwow z mozu smjetaju, dokhody z dawkow jara njespokojaze. Wulka hromada najlepschich dawki dawarjow je so sniźiła. Dotalny dawkowy system je so je shromadnym ratarskim hospodarjenjom powalił a dyrbi so do cźista pscheměnić. Konferenza je na to sa nusne měra, nowy dawkowy system wudźěłać. W nim budźe pak so kaž dotal mjes zamóstatnymi ratarjemi a shromadnymi hospodarskimi rosdźěl cźinić.

Zelena fronta w Bolharskej.

Bolharscy ratarjo běchu so, hdyž bě nětcźišcha knježaze strona ministerskeho presidenta Stamboliskeho a 50 000 jeho ratarskich pschiwiwowarjow skónzowała, do nekotrych stronow rosschcźepili. Skónčnje zu dopośnali, so zu so z rosschcźepjenjom scźakali. Tohodla zu wobsamknyli, so do jeneho zyrka sjednoscźeć. Pschi blizšichich gmejnskich wólbach dźe ratarska strona zamóstatnje wustupjeć. Pódla teho je so wobsamkło, sapóstkanza Dragnjewa z ratarskeje strony wusamknyć, dokelž bě bjes dowolnosće na kommunistiski sjězd do wukraja puśował.

Wojowanje w Tripolitanskej.

Po powěsći z Milana zu italscy wojazy w tripolitanskim sadnim kraju pod roskasowarstwom generala Graziani w połodnju fezzanskeje wuspeke runiny oazu Nau-el-Kebir z pschekhwatańskim manevrom wobsadźili, hdyž běchu so domorodni druhich wasow bjes wobaranja podali. Tu pak so pśichcze sbežkarjo pschećiwjowachu. Po krutym wojowanju domorodni 50 morjowych zawostajiwschi zofachu. 12 domorodnych je so sajako. Sdobom so na wobsadźenje wažneho karawanskeho kschižnišćeńca Murzuka pschihoty cźinja.

W połodniśej Africy je so wustawna reforma pripowědźiła.

Generalny gouverneur połodniśeje Afriki, Athlone, je w Kapskim Měsće parlament z tróńskej rěcźu wotewrił, we kotrejž mjes druhim praji, so so parlamentej namjety na rozšyrjenje prašenja wožobow pschedpołoża, kotrež bychu mjes Europjanami a domorodnymi złudźuja. W najbliž-

jchim czasu ho też zhromadne poradzenje zhezna a senata hvoka, kotrež budže ho ze jakonjowym nacžitkom wo jasnjenjenju domorodneho wobydlerstwa do parlamenta sa-berać.

Położenje w Indiskej.

Indiski městokat, lord Irwin, je wopósłanzow indiskich mohamedanow pschijał, kotrež su jemu zhubili, so ho pschi namjetowanej jendželsko-indiskej konferency wobdżela. Nowej indiskej wuhtawje buchu mohamedanoju zenoż j wu-mjenjenjom pschihłosowali, so buchu ho jich prawa w poł-nym wobsahu sachowale. Městokat ho wotpósłanzam za jich zhubjenje dżakowasche. Konferenza ho f wotpohladom wotmjeje, so by ho po możnosći wschém namjetam pschi-hłosowało, kotrež ho wobdżelacy parlamentej pschehpokoża. Městokatowe zhowa dawaju spóstnej, so je ho jendželske knjezerstwo niedźiwajo wschoindiskeje konferency w Lahore rozhódżiło, konferenzu do Londona zwołacz. Kaž ho zda, może Jendželska na pschihłosowanje wulkeho dżela moha-medanow liczicz, k kotrymž ho hischcze liberalni pschidadża. Wschoindiski kongreß w Lahore je drje wobsahnył, so Jindojo njeznjeměja wjazy Jendželczanam dawki płaczicz a jim pożitkowsky sahonjenja, tola hacž dotal je malo pschecžeł, so žebi Jindojo swérza, po tymle wobsahnje-nju ho složowacz. Na nékotrych městach drje su ho za-powdżili, dawki płaczeći, tola jendželska wyschnosć je hnydom ranje pschecžiwo spjecžiwnym dawkidawarjam sa-kroczita. S tym su ho druzy Jindojo satrachili.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 20. januara 1930.

— Wo **wjedrje**. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer +2, thermometer w nozy +10. Wuhla-dy na mako ho pschemjenjuje wjedrje. Słyšu wyschina je ho sasso nad rumiskej Europu lahnjeńdźała a Ruskuje na nasche wjedro. Tehodła ma hospicžka wobstajnu a bóle suchi ras. S wjeczora pschikhadżaje nižiny hale w polnozy nimoczahaja hdes jeho, so bychu nam žylnischego deschcza abo śnehu pschinjesłe. — Jutrje wutoru khadża słónczko 8 hodź. a howa ho hdy. 4,23 hodź. Měsacžk khadża w polnozy a howa ho hdy. 10,53 hodź. — Jutrje stupa měsacžk do posledneho wjertła. Pschedżenak staja rjane wjedro.

— **Paduschstwo.** Pokradnjene bu 18. 1. 30 popoldnu f wothkeje Hanensteinskeje hosth žonjace kolo znamki „Sdc-jal", cžo. 105342, cžorne krošnu, taske blachi, žolte swjena, horje shibnjene wodsłoło f cžornymaj pschinadlomaj, swónczł f dwójnym sinukom, žolte žedło, bruna toschka ja grat, cžerwjene wobrucže, šamobły. — Wo wšowne zdżelenja prošy kriminalne wotdżelenje w Budyschinje.

— **„Lipzžanski Radija-ležełak.** Njedawno je ho w no-winach wo nowym sensnjenym Lipzžanskim sležełaku wos-sjewito, so ho tu jedna wo „Lorenz-ležełak", kiž su hižo w Barlinje trjebali, so pak je ho poprawił, tak so ho nowemu runa. Tomu tak njeje. Wě drje najprjedy wot-myslene, wuživacž serjalizowanej Barliniski ležełak, tola to ho stało njeje. Nowšak firma Lorenz poda za Lipsk do-spolnje nowy ležełak.

— **Rosshah wobkhada f póstowymi schekami.** Liczba wuživarjow póstowych schekow bě kónz dezembra 1929: 974 921. Potajtim liczba za měsacž ho wo 952 kontow powyschi. Schekowanjow bě 65 818 000 a to wo hriw-nowu 12 823 576 000. Pischepokasa ho 10 118 232 000 hr. Dobromócže wuživarja póstowych schekow bě w pschereržku 634 061 000 hriwnow.

— **„Won f tworu!" . . . „bokonjane".** Konžejzijonski wobkhod w Hródku wustaji wjeczor dopołdnjo wossjewenje wupischedawanja wulku postawu do wokna f wuwjeschkom, na kotremž stojesche: **„Raus mit der Ware!"** Nasajtra wuhladachu nimokhodźazy, so bóchu schkleńzy wutkkadneho wokna wuttłoczene. Dwora bě ho shubika a na wuwjeschku stojesche na druhej rjadzy lakonizšy: **„Gemacht."**

S **Hněwžeza.** Na Hněwježczanskich a Makeschczanskich leżownoscach tu khwilu wutwarja swjatnu pucž mjez Hněwježczansko-Daliczanskej dróhu a prjedawschej wuhlowej dróhu, kiž z Khwaczicz do Czischowa wjedże. Pucž ho jako nowa dróha sa wosu wutwarja a dyrbi wosebje złužicz awtokubłowemu wobkhadej do Minakała. Pótkowe awtobu-sy, kiž dotal pisches Delnju Hórku jědżachu, maju nětko f Bórka pisches Hněwježcy, Khwaczicy do Minakała jědżicz. To budże sa nékotre wězy wjele pschihódnischo dyšit dotal běsche. S tym wschak ho znowa też plany wo pschewjorje-nju Schprjewineho mosta a zaspjanje wotnohi Schprewoje wožiwjeja.

S **Budestez.** Sdrjedu wotmě ho prénje sjawne poże-dżenje noweje gmejnskeje rady. Knjes wjesnjanosta Sei-fert zapokasa nowe zhobustawy a poda potom rozprawu wo finuskowanym zarjadnistwu a zirowej pokladni. Po dołcej żiwym wurěczowanju wuspołi ho k. wjesnjanosta Seifert za pschedstejicžerja na jene lětu. Namjet ho zapoda dla pschemjenjenja gmejnskeje wustawy nastupajo starosta. Sa starostu ho wuspołi knjes Pjetasch. Sapiśowaž bu knjes Thomas a jeho zastupjer bu strażnischtr Richter. Wolachu ho zastupjerjo do wubjerkow. Wuradži ho, so ho tradicionny wubjerk znowa zakoži. Namjet wo powyschenje licžby za-stupjerjow wot 9 na 11 zhobustawow ho wotzworži. Ros-prawa knjesa wjesnjanosty wo dżelawoscži dżekanjerskeho lekarskeho wotdżela ho zhwali. Knjesej kowarskemu mischtrej Brodże ho pschihwali postajicz mału mechanisku hamor.

S **Barta.** „Barlske ratarske towarstwo" wotmě wo-toru w hosczenju „Sstónzu" zhwoju hł. zhromadzinu. Pschedżiwa, knjes inspektor Vogel powita pschitomnych a poda krótku rosprawu wo dżelawoscži w zaschłym lecže. Knjes Teucher z Drjeżdżan pscificži pschednoschki wo „Wušnanje pódy za hospodarstwo" a dżiwasche pschi tym wospjedże na papjenje. Pschi wólbach bu znowa městopsched-żyda knjes wyschschi wucžeł Lodny f Rakojd druhi zapisch-wał bu k. rycześkubłowy nauczeł Steinert z Bukojny. Rewi-soraj buschtaj kk. kubłeć Schulora z Brěžyz a k. wucžeł Pa-nach z Barta. Towarstwo lětża zwjeczi zwoje 25lětne wobstacže.

S **Khwaczicz.** Wežera pschepross zhebi tudomne zherbske towarstwo zwoje zhobustawy a jich hosczi na pěkny zherbski wjeczor. Pschesprosceni běchu ko w jara bohatej liczbje zeschli. Młodzina mjezesche sasso pschewahu. W tsoch krótkich pschedstajenjach pusorneho zorta wobkruczichu Khwaczenjo znowa zwoju jtaru zkawu, so su mischtrjo na zherbskim jewischczu. Brawaj Mlynkej z Jeschicz jewischcza-ka bo nam jako rodżenaj dżiwadżelnikaj. Jedym jako „Dr. Brodl" hrajesche zwoju rólu tak zivje a wesce, so wschitzy pschi wobjedniczarjo wobzarowachu, so je hra tak krótka. Druhi w „Pschedatej tholowje" storżesche nam w nimo mérje zortnym pschednoschkin, kak je so je zwojej Khatu tola zjebał. Niż mjenje zorta a pschikleka nwiwabi jeho wu-stup: „Ach kak zu te cžaży ste". Po dołhim cžasu widżach-wa na jewischczu sasso Jurez Leńku w zorcžitu: „Sdasaz a pokarnicža". Zjejne wustupjenje je stajnje tak pschirodne a wesce, so zabudżeny, so ho dżiwadło nam pschedstajnje. Druhich róle běchu mjenjche, wschitzy je srosumjenjom a wótsoczu zwój nadawk dopjelnjowachu. Luba pschejża-pjenka bě nam wustupjenje knjenje Schkodżineje z Wulkeje Dubrawy. S lubosnym, wutrobu wohrewazym hłosom zaspéwa nam: „Kužiża zlowjanska" a „Sdym Sserbom zherbske holicžo". Po dołhim cžasu sasso zherbski spéw z na-schcho jewischcza zaklincža. Tohodła bohate pschipokłuchar-stwo f wutrobnym pschikleskom posticženku zwerneje Sser-bowki witiasche cžim radostnischo, hdyż wustupi w pěknej narodnej drasce. Mjech rjany spéw sahori wobesbje Khwa-cžanku młodżinu, so by sasso hajiła zherbski spéw, hdyż nam zwérni Sserbjo postkizuja tola wustojnetso dirigenta. Po dżiwadle pékna hudźba młodym a tym, kiž so nihdy njeje-starja, hdyż wo rejin dże, sapiśka k wjeselej rejzy. Hudżacy nam wjele rejow po zherbskich narodnych melodijach, schcuj je skutk mischtra Pětschki w Brěmjenju.

S **Wjelešina.** Tej tu so wjazy njetwari. Budżenischi twarjenjow bo w poślednim lécže jara mało wuwjedże. Tohodła bě też wjele ludzi bjes dżela. Tudyschca gmejna, kiž runje każ druhe, cžerpi z njedostatkom pjenjes, możesche jenižzy wodowódź dacž wutwarjeć. Nadśijomnje budże we tutym lécže lépje.

Se **Seniz.** W tudyschich sornowzowych skalach bu dje-lacžer Korla Marquard wot padazych kautjenjow trjechcny a zo cžežzy zranj. Snjesłoženy wumrě na puczu do khe-rownje.

S **Druzkez.** Dobrowólna wohnjowa wobora wotmě zwoju 5. hłowny zhromadzinu w Brěsnjczanskim hosczenzu. Hejtman Fasold zhobustawy powita. Poda ho lětna rosprawa. Wobora ma nětko 32 aktiwnych a 14 pa-siwnych zhobustawow. Woboru schtyri kózki salarmowachu, dwaj rasaj wona wucžahny, premijow njedosta. Pokład-nik Kaslich poda rosprawu wo pokładni. Pschi wólbach zo snowa wuspoli wyschschi stupaś Hajda, pokładnik Kaslich a rjadowaś Merich.

S **Wóslinka.** Tu ho woimě prénje pożedżenje noweje gmejnskeje rady. Knjes wjesnjanosta Hensel zapokaja nowe zhobustawy. Sa pschedstejicžerja ho namjetowasche wjesnjanosta, kiž tez sastojnstwo pschija. Jeho zastupjer budże k. Kun, kotrehoż tez za starostu wuspolichi. Sapi-śoważ bu knjes Oettrich a jeho zastupjer knjes Donat. Wo-lichu ho zastupjerjo do wubjerka. Wuradži ho, so ma ho nowa studżeń zhubliczu tyczś a ho potom woda pschepytowacž. Gmejnski hat ho na dalsche dżesacz lét na k. sararja Wiczeńka pschenaja.

Se **Sarécza.** Sdrjedu wjeczor wotmě ho tu prénje po-żedżenje noweje gmejnskeje rady a to w hydlenju knjesa wjesnjanosty Schmiedela. Nowe zhobustawy ho zwjasachu se sawdaczom runa. Jako pschedstejicžerjej wuspoli ho knjes wjesnjanosta, jeho zastupjer budże knjes Maks Krjeczmar a préni sapiśoważ knjes Rajwol Krjeczmar, druhi pak knjes Wollmann. Hischcze jedyhowachu wólby do wubjerkow.

Se **Sarécza.** Tudyšeho ratar Pawoł Krjeczmar mě-sesche zwoje w njeslożu. Cžežsche zwojenu konjej kopyta wobrěsacz, wsa skocžo na dwór a pschiwjasa konja k bróż-nimym wrotam. Kóń ho pschóski, spowali wrota a stupi pschi tym zwojemu knjesej na nohu. Sšnadno mohkoj kóń a jeho wobżedżeł zhiwonje pschihadżeł.

Z **Wotrowa.** W minjenym, z Božej pomoeu dokonjanem lécže je so w našej wosadże narodźiło 11 dźe-ćatkow, 10 mandź. a 1 njemandź., 5 hólcow, 6 holcow, wšitke wukrécene. Připowědźiło je so 7 porow, wěrowało 6. Wumrěchu 11, pohrjebani buchu na našim pohrjebnischu 13. Mjez wotemrětymi běchu starši hač 14 lět 9, 2 dźěsci, 8 mužskeho, 3 žónskcho splaha. Ke Božemu blidej přistupichu 7278 króć, domawobstara-ne bu 28 króć. Wunošk zběrkow bě wšo hromadże 4684 hr. 47 pj.

S **Halschtrowa.** W paleńi hornjeżerskeho najenka Alfreda Barchmanna, pschi Biskopczanskej dróhy wudyri schtwórik wjeczor wohenj wokoło 10 hodźin, kiž mózesche bo se špischnym japschimnjenjom Barchmannowym a pschi-wobkobow każ tež wobornikow a z pomocu minimaz-aparata hnydom pschi nastacju sbaschcež. Dokelž wuthadżesche wot palenja saschcheho buża f paleńne hischcze wulka horzota, běchu bo deschi, na kachlach k žuschenju leżaze, japakile a druhe drjewo bě ho zobu saharilo. S hasschenskimi dżěłami je pschezo hischcze thětra schkoda nastała. — Tji brózh-nje hospodarske.

Lédy bě po polnocy, jako snowa wohnjowu woboru na pomoc wołachu a cžerwjentsoci na njebju wosjewjesche, so ho w najwjeczornem dżelu městacžka, snapischcza ehéji dra. Günthera, pali. Krótko po 2 hodź. wotpalichu ho, że zhelem kryte, hewak pak tykowane brózh-nje wobkedżerjow żedlarskeho mischtra Oskara Richtera, wudowy Emmy Haakoweje a zkłakarja Korle Gierischa do cžisła. W brózhnjach běchu zkłady zkomu, zhna a drjewa,

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

16] (Pokračowanje.)

„Hoj, w mójeji zwoju Lygiju, a ja mam ju to Aula Plaulija na zchiż. Wón wschéch bohow nabsenitich a pod-senitich pschecžiwo mi najcheżuwa. A hdy by tón khadla snajmjenischa hischcze wucžbu w cztnem pschednoschku pschi-jimowat! — Ale wón budże récže dżerżeć, każ je mój prje-dawschi durnik zwojim klientam dżerżał, cžehożdla zwym jeho na kraj won do Exgastalum wulnał."

„Aulus bě pola mje, ja jemu zlubich, so jemu powěsch pózcželu."

„Napischi jemu, so je wola „bójskeho" Caesara f naj-wyschischim zakonjom, a so dyrbi twój prénj zyn Aulus ré-kacz. S nežim dyrbischi tola starcžeho pokoseć. Sechseschi-li, poprošchu Wohnjobrodu, so by jeho jutrje k hosczinje psche-prożył. Potom móże cže w tricliniju na Lydijnej stronje wohladaeż."

„Njeczin ta", prajesche Vinicius. „Mi je tola wobeju żel, wobežbje Pomponije." Na to żo pożydny, so by list napisał, kiž staremu wojownikej pożlednju nadżiju rubi.

VII.

Psched Acte, Neronowej néhdyschej lubku, běchu w żwojim cžasu najmóżnischi Romjenjo hłowu khonjeli. Ale ńamo, tehdom njebésche ho wona do zjawnych należnoczow mješchała, a wuzjiwacže-li hdykuli, żwojeho wlitwa nad młodym mózarjom, tak ho to jenoż stalwasche, so by ja nékoho mijosez wuprożyła. Pokorna a cžicha, dobywasche žebi dżakownosć mnohich, njenacžuniwschi žebi nikoho za njepschecžela. Ani Octavia njebé samotka ju hidżicz, a Poppeja widżesche w ni jenicžku cžichu złużownizu, kotraż sesda ho ji tak njestrascheła, so ho ani njeprózowasche, ju f hrodu wotsalicz.

Tola dokelž bě ju kézor nékdy lubował, a ho f njej bjes łschiwdy, na mérne, takrjez pschezelitze waschnje rozeschol, dżiwachu pschezo hischcze trochu na nju. Nero bě zwojej wupuschczenej w palasece bydlenje se šamžnym cubiculum pschiprawicz a nékotrych njewolnizow k pobłużowanju pschipokazacz dał. Tez bu wona tu a tam k hosczinje pschepro-schowana, drje tohodła, so jeje lubosny zjew kóżdy zwjeżżeń wodżebi. Dożyła kézor hižo wjazy na wubéranje zwojich wnoschenoscow njeodżiwosche. Méżcheńa ludzi f naj-wyschelakorischich ziawow a powokanjow wobdżelowasche bo pschi hosczinach a hejżowanjach; pódla senatorow a staro-semjanskich patrizijow możesche zlomjek najwschelakorischu zwólbu widżeez: spéwarjow, znamjenitych wjednikow wo-tow, rejwarjow a rejwarki, podrożnjerskich bażnikow a znowuwuskadowarjow, khodumrézaznych filosofow a schpat-nych poetow. Jenoż cži wobežbni hosczo żeżdżachu bo hnyd-dom sa blido, druhy žłużachu f awobjedom k jadawje hosczinarjow a kakachu na wokonik, hdżež złużowniwisowo jim dowoli, so żnedża bo na słyhki jedżow a napojow wakacz. Tute kategoriju hosczi wobstarowachu Tigellinus a towarschojo, kotżi dyrbjachu cžasto hakle sa pschijotsne, kézorsim jitwam pschimérjene drasty so staracž; kézor pak mésesche runje tule towarschnosci rady, w kotrejż so naj-bóle njetwujasany cžuješe.

Dżensa dyrbjesche tej Lygija pschi tajsej hosczinje pódla być. — Bojasliwa strachoczowosci, kiż da so pschi tajkim nahłem pschemjenjenju lohko zrosumicz, bébjesche w njej f pschecžom, so pschecžiwjesci. Strachowasche so psched kézorom, psched zużymi ludźimi, psched zukym palastom, ko-trehoż wulka hara ju pobłuschesche; hosczehe so psched hosczinu, pschetoż wjele bé hižo wo tom złyschała, kajse njehanbitoscze so pschi tom stawaju. Tak młoda hacž bé, njebé tola njenaschonita, pschetoż wo schpatnem dopółnjach-tej a saftyschchezhtej też w tamnischcim cžasu dżécžazej wuschi. Zyle wésce potajtim wébżesche, so ji w hrodże zahuba hroży, cžim bóle, so bé ju pschi rozżohnowanju Pomponija Grecina wobežbje hischcze na to kedżbnu żcji-nita. Tola bé złubiła, so wobaraczi, béche ju zarocžała, maczeri, żebi zamej a bójskemu mischtrej, do kotrehoż niż dżésczowstej wutrobu lubowasche dże złódosczeje jeho wucz-bu, hóżkosczeje jeho żmjerzce a zławy jeho f morowych-stacža.

Dokelž myślesche, so njemóżetaj jo jeju pětionaj nékto ja jeje jednanje wjazy samolwitaj cžiniez, pschi żebi ros-ważił, hacž też to njeby lépje było, pschepreschenje wotpo-kłacz.

Tola hdyż wo tom Acte powé, hladasche ta na nju, jako by ju w kymizy récžecz złyschała. Sšo kézorowej woli spjecžowacz? Wot wschelkeho spocžatka jeho gněw wuwabicz? So by schtó złyk takke wészchto sworacz, by dyrbjał dżécžo być, kiż njewé, schto récži. S Lydijnych zamżnych złowow dże wuzhadżesche, so njebé hižo se sastawu, ale wot zwojeho luda wopuschczene holicžo. Njebésche ludoweho prawa, kotreż budżesche ju sakitacz, a byrnjež by takżeho było, kézor bé dosez mógny, tóżdy sakoń w rospyrjenju zwo-jeho gněwa pschestupiez.

„Że drje zym listy Pawoła f Tarsa cžitała", récžesche Acte dale, „a też ja wém, so je jedyn Bóh a Sdyn Bożi, so je ż morwych stanył; ale na semi bywa jenoż kézor. Spomjatkuj żebi to, Lygija! Ja też wém, so twoja wucžba tebi sakajuje, być f tym, schtoż zym ja być, a so żmjerzo wy jenoż żmjerzej wusłwolicž, jedna-li ju wo to, mjes nim a hańbu wolicž. Tola wésch-li też, hacž wocžakuje cže se pokutu wopraudże żmjerzej a niż hańba? Njejży-li żenje hischcze wo Sejanowej dżowzy złyschała, kotraż bé hischcze mała holczża, jako bu po Tiberiżowem pschikasu pschet żwojej żmjerzju wonjecžeścżena, so by ju kakoń wobkedż-bowat, kiż jakaża, kniżejżu se żmjerzju khłostacz? Lygija! Njerożnuźwaj récžora! W rozjudnem wokomiku, hdyż njesłowna cži wupuscha, mózesch jednacz, każ twoja wernosć tebi porucża, tola njetwużdaj dobrowólnje ja-hubu a njerozhnéwaj malicžkosce dla żenikeho a pschi tom tak żuroweho boha!"

S najhłubscheho zobustacżuża twuronjene złowa Acczine klincżachu każ je zahorjeuosczu pschednjeżene, a dokelž blitko widżesche, pschiblížaj zwoje złódke wobliczo Lydijnemu wobli-cžku, jako by żacżitschcź wotczitacź chżała, kiż běchu jej złowa cżinite.

Lygija wobja wupuschczenu f dżésczowjej dowéru wo-koło schije a rjekny:

„Ty ży duschna, Acte!"

(Pokračowanje ścžehuje.)

łaj też rataćiski grat wšchelakorych družin, pošledniši šlu-
šchelše nimo horjeka mjenowanych hišchże wšchelakim wo-
bydlerjam. Potrjechenj wot wohnja maja šawěšćene.
S pšichišnu drje bě klompšne složenje wohnja. Nowy
wodowod z wyšokim cišchćom šo jara derje wobšwědči.
Wot wonka běschtej gmejnšej šykawje z Walowa (Land-
hen-Wodka) a Ruschizy pschičelej, pošlednischa njerjeba-
che dźełacj šapoczeć. Pschipadnje pschenozowasche šaltu-
pjeć šawěšćenja, kiž běschte na wobkhodnem puczowanju,
ndy, kotryž šo z wulkim pschipóšnaćom wo poschicżerych
omejnych dźełach wuprajł. Šapalerja pschešchikuja.

S **Trjebina**, Wumjenkař Matej Hantušch a jeho manželska šwjećištaj 20. 1. swój sloty twaj. Tež wjeńnja-
tolja Jan Fabian mohł tutón žadny šwjedżeń lětša šwje-
šchić, hdyž njeby jemu psched dwěmaj njedźelomaj bohužel
jona wumrěła. Kk. Hantušch a Fabian staj dołho šlu-
howałoj we šłužbje gmejny.

S **Hóšnizy**. Wuhibar šaltyscha 15. wulkeho rózła wje-
šoł wutłěł a to runje jako špěchnik na Wojerezy Hóšnitzki
tajim pscheidże. Sbohom pytny w holi woheń. Wu-
jibał to hnydom wošjerwi strażnišiwu w Mikowje. Straż-
nik Bajeć našajtra nandże w holi nětkaŕ 100 metrow wot
želeźnizy cżerśiwje wodrětu šjornjazuje kožu. Na to pola
eneho Hóšnišeho wobydlerja hydlenje pschepytowachu,
ola šo ničšo njenamaka. W tej wokolinje w pošledniej
obje padnišchi hońiwjerjo khětro šahbadźeja.

S **Lutow**. Pjatk dopołdnja šnjeżoži tu twarz Trjeſen-
jach z motorišim kolešom. Wón pschišiwšchi še Sleho
Komorowa padny pola Bukojny tak njeložownje šo bo
emu nop pukny. Semrě na to w khorotwni.

Se **Khlowka** (Delnja Lužiza). Tu žo ptačzinšiwo
hěro roščerja. Wožebje wokolo dawneho lěhwa jatych
e žo telko prudłow, kliješch pruczikow a pullotow na-
eschło, šo žo tuka na zyłe paxmo ptačzinikow. Straźnizy
a tym błédża, hač dotal wschak podarmo.

S **Khocżebuš**. Knjes farař Nowy, jenicżki šerbšti du-
howny w Khocżebuzu, je tele dny strowy a cżiły šwoje 60.
narodniny wošwjeczić. Wón ma tež w Hornjej Lužizy
obre mjeno. Jako druheho duchownego w Budeschezach a
v Keetlizach žu šebi jeho Sšerbja tejule wožadow wažili a
emu pschecżelne dopominanje šatkowali. S Budeschez je
jo do šwoje domizny, do Delnjeje Lužizy, wróczić, šo by
šwojim delnjolužiščkim bratram Boże šłowo w jich šerbšlej
ěczi pschipowědał. W Delnjej Lužizy je bohužel nětkole
ara mało šerbšich duchownych. Tohodla chyl Bóh luby
Knjes dale knježej šararjej Nowemu hischcże dołhe lěta
trowošcź a cżerstwošcź dżela a ducha špodżiczć, šo by hischcże
olhi czaš delnjolužiščkim Sšerbam jako duchownj šo jeho
owanjom šłużić mohł

Z nješcho kulturneho živjenja.

Hłowna zhromadźizna špěwneho towarstwa „Lipy Serbskeje."

We Wotrowje, 17. I. 1930.

Wěste narodne towarstwa mjez Serbami pod wše-
akimi čežemi dźełaja. Pak stajeja so jim zadźěwki
e swojeje pak z cuzeje strony. Bjez dwěla škoduje
tym naše Serbstwo. To je čim hórje, hdyž Serb
hjejo wjacy Serbej bratr, ale jedyn druhemu narod-
ie dźělo poćežić spyta.

Pod podobnymi wobstejnosćemi skutkuje „Lipa
Serbska" hižo na 23 lět. Zańdżeny pjatk měješe swo-
u hłownu zhromadźiznu pola Šołćic we Wotrowje.
Wětšiši předsyda, knjez wučeř Mikławš Bej-
uak, rysowaše w swojich zawodnych słowach tróšku
oměry. Zdonk towarstwa, kotrehož sobustawy su
o kłóštrskej krajinje rozbrojene wot Žuric hač do
Worklec, wot Njebjelčic hač do Kanec, twori Wo-
rowska wosada. Wjes, kotrejež přimjeno towaŕ-
stwo nosy, je hubjena póda za Serbstwo. Serbska
młodźina a samo starši ludźo wotkhileja so swojemu
narodej dla škódneho cuzbarjenja w towarstwach a
ujedźerža so k swojemu. Je dźěn tu na 16 towaŕ-
stwow, mjez nimi jenož 3 serbske — pódla Lipy hišće
Sokol a towarstwo knježnow — kotrež k dźerżenju
našeje wohroženeje kultury přinošuja. Nehdy wob-
steješe też towarstwo młodźencow, te pak je so pod
druhim mjenom přemeniło. Tak klaca ze serbskim
myslenjom a mało Serbow wěnuje so k dźělu w na-
rodnej winicy. To so napadnje pokazuje w sobustaw-
stwje tamneju towarstwow. Tuž je bjez dźiwa, zo
ej Serbja niserbske swjedźenje wuhotuja — to so
też w druhich Kónčinach serbskeho krajika stawa —
tak sej swoju maćernu rěč w zjawnosći njewaža a
nječesća, drje so za nju hańbuja sej myslo, zo je němska
rěč wosebniša a hódnosć towarstwow a swjedźe-
njow pozběhnje. Zóežka drje dowidźa, zo su w tym
na wopačnym puću.

Při tutym njewjesołym wobrazu pak hišće zadwě-
lować njeje. Ze zahorjaceho spěwa „Hišće Serbstwo
njezhubjene" a wočerstwjacych słowow předsydy a
z jeho rozprawy wo towarstwowym dźěle w zašłym
lěće rěčeše „nadźija ta rjana" a mnohi dopokaz wo-
porneho skutkowanja. Dwaj koncertaj je Lipa we
běhu lěta wuhotowała, wšudże na serbskich mani-
festacijach so wobdźěliła, serbsku kulturu spěchowa-
ła a na swójbnych podeńdźenjach sobustawow wu-
trobity podźěl brała. Móžno je, zo šěrše woršty luda
bóle dźiwadło lubuja. Tola wjetši a hłuboši wu-
raz našeje kultury dawa bjez dwěla spěw, kotrehož
wumjelske wuwučenje sej wjacy woporow žada.
Chcemy dale tak dźělać, zo by towarstwo kčělo a
Serbstwo so zdźeržało, w skutkach pokazać lubosć na-
rodej a domiznje. Z tajkimi słowami zahorješe před-
syda přitomnych, mjez kotrymiž móžachmy wjacore
pasivne sobustawy postrowić, mjez tym zo druzy
radšo doma wostachu.

Sćěhowace wólby wostajichu wšitko při starym a
tak je stare wupruhowane předsydstwo zasy towaŕ-
stwowy scepter na 3 lěta do rukow wzało z wuměnje-
njom, zo bu pokładnikej, k. Pawołej Krawži w Žu-
ricach, jedyn pomocnik přizwoleny, mjenujcy knjez
Jurij Rjeda, kiž ma so wo wjesne (Wotrowske) sobu-
stawy postarać. Pokładnja je w najlěpšim rjedźe,
štož pruhowarjej wobkručištaj, a wupokaza rjany do-
bytk při nětčišich hubjenych hospodarskich wobstej-
nosćach. Też pilny zapisowař, k. Jakub Cyž ze Žu-
ric, rozprawješe nadrobniše wo skutkowanju towaŕ-
stwa we zašłym lěće po swojich zapiskach. Za zastu-
pjerja dirigenty wuzwoli so k. kantor Beno Cyž-Wo-
trowski, kiž je pruhu swojeje kmanosće hižo wot-
położił. Předsyda dźakowaše so wšěm za pilnu sobu-

Dwaj milijonaj na hasy namakał. — 100 hr. myta. Kaserař zarjadnistwa němskostatneho dołha zhubi, kaž „Tempo" powědźa, ducy k němskostatnej bancy w Barlinje připokazanku němskostatneho pokłada přez 2 005 000 hriwnow, kotruž hórzy na to dźěłaćeŕ, pomocny mištr Rudolf Hennig na rózku Lipoweje a Třeleřskeje dróhow namaka. Hennig woteda pokład-
nu připokazanku na najbližšim policajskim rewěrje
a policija zdźěli wo tom hnydom direkciji zarjadni-
stwa němskostatneho dołha. Hdyž njezbožowny ka-
šeŕař so domasa, bě zarjadnistwo hižo wo zhubjenju
připokazanki zhoniło. Heunig, kiž je w skromnych
poměrach žiwy, wočakowaše, zo ma prawo na myto
znajmjeńša 1 procenta; to by w tutom padźe wjacy
hač 20 000 hriwnow wučiniło. Tola direkcija zarjad-
nistwa němskostatneho dołha zhladuje, kaž „Tempo"
piše, na tule wěc tak, zo njemóže wo tajkim wysokim
myće žaneje rěče być, dokelž ženje njeby so pokładna
připokazanka wupłaćić mohła. Kaserař, kiž bě při-
pokazanku zhubił, je pjeća namakarjej 100 hriwnow
poskićił.

Jubilejny płaći kwas

22. januara 1930.

Kwasować — to rěka z wutroby so zradować. Płaćiki su wěčni towaŕšoju serbskeho bura: w naléću a léću, nazymje a też w zymje. Za žiwjenje jeho zra-
duja při dźěle a spěwaju jemu lubosć do duše. Toho-
dla serbski človjek we swojej fantaziji přiwopěwa tym
křidlatym stworjeńčkam Božim, štož sam začuwa a
dožiwi a lubuje; tak drje je nastała stara Limborska
pěseń wo płačim kwasu. A tón swjeća serbscy starši
za swojich lubuškow z tym, zo nawobradźa jim do
wustajenych škličkow a talerkow rjane klóšceńki:
nješto słódke za hubku a lubosć za wutrobičku. Tak
też naša luba „Nadźija" wobradźa swojim Serbam
krasne narodne dary: wokřewjeńki za dušu a wutro-
bu. Za to prosy, zo bychu Serbja wěčnje swěrni wo-
stali swojej rěči a wótcowskim nałožkam. Njeje to
zdobna skutkownosć? To je přikładomne! Kotry Serb
chcył so zdalować, nochcył być ze swědkom žadneho
podeńdźenja. Spěwny khór „Nadźije" a „Łužicy" po-
skići rjane zhromadne khóry, knjez direktor Bjarnat
Krawc poskići ze swojej wučomcu knježnu Neuhaus
nješto cyle noweho a dwě wumělcy spěwaja krasne
sola, samo z juhosłowjanskeje spěwneje składby.
„Serbski ptačopis" połneho žorta chce wokřewjeć a
dźiwadło wyšinu radosće wudobyć. Wobmyslimy-li,
zo khór poskića dalše rjanosće, ptački samo tomu wo-
bradźa, kiž ma zbožo, a cyły rejwarjow a rejwařkow
pokaže cyle nowe narodne reje. Tak dyrbi kóždy wu-
znać, zo sebi „Nadźija" wšu prócu dawa, kóždemu nje-
što rjaneho podać.

Jenož hišće jedyn dźeń dźěli nas wot tutoho na-
dobneho swjedźenja a potom — njech so pjelnja wob-
šerne žurle Budyskeje „Króny" hač do poslednjeho
městačka. To budźe najwjetši dar „Nadźiji", kiž serb-
ski lud zapłaći zes wojej swěru a lubošću tomu, kiž
dźěla ze swěru a lubošću.

Na strowe zasowidźenje a kwasowanje! Najwjetši
kwas w Serbach budź „Płači kwas" srjedu 22. jan.
1930 w Budyskej „Krónje". Tysac hošći bu přeproše-
nych — wšěch přińdu — haj! — móža jich hišće wjacy
być. Kwasny nan „Nadźije" njebudże zły tohodla!
Radość budże so błyšćić na jeho wobliču! -f.

Z Łužicy.

* S **Bistopiz**. W nozy na šchwórk wudwri w Frankenthalu w leżownosći kublerja Ertwina Gnauka woheń, kiž
ša krótki czaš je šjomu krytu brózeń, maschinitu kólnju a
kurjeńz do popjeła pschewobrocźi. Wschě ratałke maschiny,
grat a wozy kaž zyłe šnć buchu šniczene. Wobšchěd. kiž
bě žiwnosć halle psched krótkim pschewšat, mějesche jenož
mało šawěšćene. Wjes dwěla je šo woheń šatožił. Sijo
psched tšjomi lětami běschе w Frankenthalu šapalerika epi-
demija, kotrejž tehdy dźešacz je šjomu krytych twarjenjow
ša wopor padźechu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Mischnja**. (Na finanznym hamcze jenoż 6,55 hr.) W nozy pobychu w Mischnjanskim finanznem hamcze nje-
znaczi nutsdobywarjo. Rosbichu wokno a falešchu do
twarjenja. Tam wotewrichu pjenježny hamor. Tola jich
wulka próza běschе podarmo, w trešorje bě jenoż 6 hr.

Šwajcarski lětar Mittelholzer (na našim wobrazu w kolesku) je jako prěni 6000 metrow wysoku horu Kilimandscharo w Africy přeleća. Zady na našim wobrazu ju widźimy, je tola 12 króć wyšša hač naš Černobóh. Prědku widźimy afrikansku wjesku ze swojimi khuduškimi khalupkami.

Z jeneho pohrjebnišća w Barlinje su so paduši pod zemju spytali do jeneho cłowneho hamta abo filiale statneje banki dobyć. Maja podzemiskich točerjow za samsnych, kotříž su loni na samsne wa[illegible] filialu diskontowaje banki wurubili.

55 pj. Nutsdobywarjo běchu na n'stnje něschto Barlinskich nowin wostajili. Wulkomyslnje wostajichu wschak też pjenjesy ležo.

* S **Freiberga.** (Wulki woheń.) W nozy na štrjedu wotpalischtwej žo w šuřadowni Langenalvje brožeń a konjeršz kublerja Zehla dožišla. Stoi mózachu wuthowacz. Wšitke žitne kłady žo zobu špalichu. Schkoda je je sawěsćenjom kryta. Turkaja, so je woheń sakoženy byk.

* S **Waldheima.** (Sćmjerjny ječk je železnišckeho mosta.) Schtwórtk rano słoži 18klětny tapeśerśtśi wuczobnik se 52 metrow wuškeho Diedenhainskeho železnišckeho mosta. We hnydom morwy. Khorošce dla je žebi živjenje wsak.

Přilopk.

* **Na 21 700 wobydlerjow może žo człowjek mjerjacz.** Profesor Carson pšchi Rochesterskej univerśitśe je s 20letnym pšchepytowanjom wuśledźił, so je na župeče dosyta 21700 pšchiczinow, kiž móża człowjeka rosmjerjacz. S wobsedźowanjom 750 wšchelakich wobsobow běše śmjerśtnik, so žo žony lóšicho rosmjerjaja dyžli muzojo. Najpšchibódnischa staroba k mjerjanju leži pola muža mjes 40 a 60 letami a pola žonow, tak ruče hač su 30 lět pšchekročežite.

* **„Pólka" budże módna reja!** W parišckich salonach, swotkeja bóstawamy „nowe" reje — žo tu khwilu sajo jara pólka rejuje. Pólka je, kaž hižo mjeno pšcheradža, šlowjanskeho, mjenujcy pólskeho pokhoda. Wona nasta jara sabe, franzowske króniki spominaju na nju hižo we lěcze 1679. W Franzowskej ju sawjedże mózny minister Ludwika XIV. Louvois. Pólka žo w Europje poczo rosschěrjeć po pólsko-ruskej wójnje. Sajimawe je, so rjezwanska kroczel pótki šluzbnje jako šmuczowanje wojerskeho stupa w Franzowskej. Prenje šmuczowanje rekrutow bywasche lóhki stup po hraczu pólši. Wobsedże ja cząsy ministra Louvoisa bě tuto šmuczowanje rosšchěrjene po franzowskim wójsku.

Najnowiše z cyelho swěta.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje sa jutšischu wuturu:** Rjenje, šuchu a trochu mise. W Jendselskej samrócjeno, ale šuchu. W połnócnej Europje samrócjene a žo šnjehuje.

* **Po cjenkim lodje žo šmykajo staj dwaj hólzaj s Neusiedla na šamjerjenjenym dźelu Neśiedlerskeho jězora žo pschekamatoj a žo tepitoj.**

* **Satrašna symna zolma, kotraž je hižo 11 dnjow we wjecjornych krajach Sjednoczenych statow połnócnje Ameriki tšechkała a po šylnosći pschezo pschiběra, je znajmjenša 100 šmjerjentnych woperow zadała. Pšchi tym dyrbi žo wozakacj, so žo liczba šmjerjenjenych powješchi, hdyž powješče j wotlečanych štronow horow Rocky Mountains dóndu, kotrychž wobydlerjo su najbóle šmje wustajeni a j hłubokim šnjehom woi šwonkowneho žiwela wotšamknjeni.**

W Chicagu pjatk thermometer 37 štopnjow šymy po Celšiju pokazowaše. W Montanje je šyma hišchoze wjesicha. W tymle kraju je temperatura na 55 štopnjow nize nulle po Celšiju padła. Pšchi tym njeje žanych wuhladow, so by šyma wotmjakła.

* **W měšeze Mexiku su někotši ludžo na papagajowu khorosć šhorili. Wyšchnosć je na to pschikasała, so dyrbja žo wiše papagaje morić. Pódła ieho su žo mjety sa dowos brajšilskich papagajow sawjeże.**

* **Pšchi žiwojim wjezerawšchim wuprašowańskim leczenju jendselska powětrowa łódź R 100 žadanu špěchnosć wo 11,5 mile sa hodźinu pschetrjechi, tak so žo wozakuje, so sa hodźinu špěchnosć něhdże 144 kilometrow dozpje.**

* **Dla wulkeje šymy w Atlantšich horach w połnócnej Afrizy su žo dźiwje šwinje do blizkoseze wjow šwerile. Pola wšy Beni Ziat někotre šahłodnjene łundrosty pastyrku nadpadżechu a ju po šlowje do truchow rostorhachu. Někotši wjeršnjenci, kotšy holzyne khcheli šaščitschawschi jej na pomoz pschiběžachu, žo šranichu.**

Hospodarski rozhlad.

póndźelu 20. wulkeho rózła 1930:

Barlinska burša jewješche šaibkjenu hobotu šajo jara pschecželne mjeswocžo. Kursy efektow postupowachu. Spokojace skónczenje Haagskeje konferency dawa hurty nadźiju na wustrowjenje naschego hospodarstwa. Nadźija też pschiběra, so industrija šajo wožiwi. Na wikach s rentowymi lisćinami kursy dale postupowachu.

Produktowe wiki šaibkjenu hobotu šnamjenja skuczenja jewjachu. Sabijuja tola też amerikanske wiki postupowaze płaczišny. Dźenšmiche powschechuje zła wšeze k šepuhnjenju płaczišnow pschinoschuje. Szobotu pschenza a rózła zentnar wo 10 pj. postawischtej. Zentnar płaczeczesche

w Barlinje

pschenizy 12,25—12,40 hr., rózki 7,75 hacž
7,85 hr., nałetnjeho jačmjenja 8,90 hacž
9,60 hr., najmjeńšeho 8—8,40 hr., wowsa
6,65—7,05 hr.,

w termijowym wikowanju

sa mě rz: pschenizy 13,20—13,25 hr. a
rózki 8,72½—8,82½ hr., wowsa 7,50
hacž 7,61¼ hr.,
sa me ju: pschenizy 13,77½—13,85 hr. a
rózki 9,30—9,42½ hr., wowsa 7,92½ hr.
hacž 8 hr.

Pschisłate ja:

Wuczobnika pjekarśkeho, Hantzycha w Biskopjach.
„ kondítarśkeho, konditarnja w Budyšchinje, Seminarška haša 9.
„ pjekarśkeho, Greša w Kulowje, Wojerowska dróha 7.
„ klampnarśkeho, Kühlmorgen w Lubiju.
„ molerśkeho, Leinert w Hródku, Barlinska dróha 11.
„ molerśkeho, Ulbrich w Hródku, Wilhelmowa haša 83.
„ rěznišckeho, Jurk w Hródku, Hornjerśka haša cźišło 24.
„ pjekarśkeho, Stoika w Khojanach a Senda w Njeswačidle.
„ rěznišckeho, Pötschka w Budyšchinje na Zitnej hasy 6.
„ wojnarśkeho, Dubau a šynojo na Židowje.

Dźowku, we Wošlechnizy 9 pola Lubija.
Holan do domu, dr. Döcka w Kubšchizach.
„ do Kobelnja cźo. 9.
Rohožaršku šiwójku, knježi dwór w Delnim Wujezdże.

Na pschedań:

Sšomu, herbita grychta we Semizach.
Sšomu pschenicznu, knježi dwór w Małšezach.
Meble wšchelake w Bišowicach, Drjezdźanska dr. 34.
Prošnata, Lahoda w Kanczach pola Biškopiz.
Kundros 8 měšačiny, w Boiantczach 7.
Konjej a woły, bratraj Müllerai w Lubiju.
Žiwnosć 18 łóczow, w Dožinje cźo. 7, dalsche wukasuje šo we Wuježdże cźo. 19 pola Bulza.
Žiwnosć i polami, hotu a lukami, w Praschchiwizy pola Hródka. Dalsche wukaluje hoscjenc tam.
Wobtok cźerny, Seidel w Lubiju, Margarecźina hša 16.
Cźeleźku a rauzu, kantor w Stradowje pola Hródka.
Jałowju 3, nchoże lětne, w Delnjej Hórzy 8.
Byčk 2 lětny, w Kluschu cźo. 7.
Jałowja s cźelecźom, w Lišowju cźo. 2.
Sšuno 16 zentnarow, w Minakale 49.
Wot 3 lětny, w Radworjuu 38.
Krowa wyšokobuczelna, w Barcze 63, w Budestezach cźišło 27.

Sšudnizy n na pschedawanje

w Miloczjuch w herbiśkej grychcze dop. w 10 hodź.: mandlawa,
w Khrošcźizach w herbiśkej grychcze dop. w 11 hodź. hoitwinski wós,
w **Bělej Wodze** w hoscjencu „Ke krónje" dop. w 11 h. wschelake meble, wobrazy, radio, pišanše stroje, kaši, klawer, mužace a žonjace wobuca.

Ssudnišce pschedawanje lešownosćow.

Khěža, šluschaza šankarjej Karli Heinrichej Krjeczanskej we Sarečzu cźo. 10. Hódna 9670 hr., wopalna pokładnja 8700 hr. Dźeń pschedawanja schtwórtk 6. 3. 30 dop. ½10 hodź. na šudnišiwje w Budyšchinje, šiwa 141.

Wošjewjenja.

Ssudnišce wurunańše jednanje nad samoženjom cźišłeho mlichtra Augusta Bobaka w Delnjej Kinje je šud wurunański namjet wobkruczjiwchi šběhnył.

Drjewowe awkcije

wutoru 21. wulkeho rózła

na **Njeswačidlišim rěwěrje**, łuzy šeidu šo dop. w 9 h. pschi starym hasy:

30 metrow kuluchow,
560 metrow walczinu,
20 metrow pjenkow,
290 metrow kuluchow,
90 metrow hałošowych kuluchow,
schtwórtk 23. wulkeho rózła

na **Luhowšim rěwěrje**, łuzy šeidu šo dop. w 9 hodź. pschi starym hacže:

60 metrow kuluchow,
50 dołhich hromadow twjerdeho drjewa,
31 schmrcźkowych walczinowych hromadow,
28 metrow [illegible]owych pjenkow,
15 łošow walczinu,
1000 schmrcźkowych žerdkow,

pschi pucźu **Luška do Wutolezia** a Waczonja, łuzy šeidu šo dop. w 9 hodź.:

70 wischninow,

wutoru 28. wulkeho rózła

w **hoscjencu** w Hucźinje dop. ½10 hodź.:

120 schmrcźkowych žerdžow,
70 metrow khójnowych wužitk. klumpaczow,
60 metrow khójnowych palnych kulichow,
40 metrow hojerskich palnych kulichow,
244 metrow khójnowe walczinu,
240 metrow twjerdeho drjewa a walczinu,

hobotu 25. wulkeho rózła

w **Budestezach** w radnej pinzy pop. w 2 hodź.:

81 metrow žerdkow,
4,5 metrow wužitkowych klumpaczow,
9 metrow palnych schczépow,
52½ metrow palnych klumpaczow,
361 metrow walczinu,
4 metrow pjenkow,
20 dołhich hromadow twjerdeho drjewa.

Drjewo leži na horach w šaftupach 68—70—72, 64—67 w Debschankich kerkach a na Lubinje,

w **Němšich Paślizach** w hoscjencu pop. ½2 hodź.:

133 mtr. khójnowych, dubowych, bréžowych a wólschowych klumpaczow a schczépow,
146 mtr. khójnoweje, duboweje a bréžoweje walczinu,
31 dołhich hromadow twjerdeho drjewa,
14 lipow = 2,95 twjerdych metrow.

Drjewo leži w šiarnich kerkach a pschi knježim hacže.

Šwinjace.

Produktowe wiki w Barlinje dźenša dop. ¾11 hodź.: Wiki su mérne, dowoš je jara šnadny, ale też łuzy šo kupowanja wotwlakuja.

Dop. ¾11 hodź.: Kaž pšched hodźinu, žito na płaczišnje wobstawa, tola su płaczišny šerje skruczene.

Předženak

je hižo dawno hotowy. Wón je jara rjenje wudebjeny. Přinjese wosebje wjele wobrazow z našeho stareho Budyšina. Njech sebi jón kóždy za 60 pj. w Smolerjec kniharni w Serbskim Domje wobstara.

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowańske tow.
z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510

Poskićamy wšě hnójnišća, brikely a česke wuhlo też po mjeńšich dźělbach

Naš awtomatiski młyn w Delnim Wujezdże tel. šo. 13

podawa najlěpšu pšeńcnu a rżanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě druzíny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tun. dnjow. płaćiznach

Dobry předawar za předawanje technisk. wolija, tuka a mydłoweho prócha na ratarjow a prijatny so wot chem. a mydłoweje fabriki za cyły serbski wokrjes pyta. Hodźi so też za tajkich, kiž hižo z podobnymi twarami wikuja. Zastužba je dobra a poskići so spóčniwem. knjezej eksistenca

Poskić. pod G 3 na wud. S. N.

Zdźěłany Polak

(Poznański)

w srjedźnych lětach, w rjanym zastojnstwje, přeje sebi

dopisowanje

z inteligentnej, nahladnej, po možnosći samostatnej

Serbowku

Poskićenja pod F 58 na wudawarnju „Serbskich Nowin"

Přistojna

holca do domu

so k 15. febr. za pjekarnju a do domjacnosće pyta

Zschochec pjekarnja

na Lubijskej drózy

Zastupjerja za požčonki a hypotheki pyta **Finanzbureau Spandau** Moritzstr. 5

Słónčne pruhi

Zběrka

nowych spěwow za měšane, muzske a žónske hłosy

Wudał Bjarnat Krawc Płaća 2.— hriwnje

Su dostać w Serbskej kniharni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	18. 1.	17. 1.
Pšeńca	245-248	243-245
rožka	155 157	156 157
naz. jačmjeń	—	—
nal. jačmjeń	160-164	162-170
wows	133-141	135-143
kukurica	155	155
pšeńč. muka	29-35 25	29-35,25
rżana muka	22-25 00	21-25 25
pš. wotruby	10-10,5	10-10,75
rżane „	8 9 00	8-9,25
raps	—	—
hróch, Viktor.	25-34 00	25-34,00
lane symjo	—	—
pjenjusk	20-21,00	20-21,00

	18. 1.	17. 1.
lupiny	18-19,50	18-20,00
woka	22-25,00	22-25,00
módre lupiny	14-15,00	14-15,00
žołte lupiny	17-18,00	17-18,00
serradella	—	—
raps. wosušk	17-17,90	17-17,90
lany wosušk	22-22,80	22-22,80
locen. melasa	—	—
běrnj. kruški	13-14,30	14-14,30
syno, 50 kg	3,00-3,50	3,20-3,80
rżana stoma	1,40-1,60	1,30-1,55
pšeńč. „	1,30-1,40	1,25-1,40
wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,35
ječma „	1,20-1,30	1,20-1,30

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so pónđelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Bukecy. Jednota Sokoł ma sobotu, 25. 1. 30 wječor z dypkom we 8 hodź. generalnu zhromadźiznu pola Stangec. Njech wšitcy bratřa a sotry cyle wěsće přińdu. Starosta.

Lichań. „Zernička" spěwa wutoru wječor ½8 hodź. pola Rudolfec.

Pančicy. Jednota Sokoł ma 16. mał. rózka swój swjedźeń w Pančicach. Wšitkich Serbow nanajwutrobniše přeprošuje. předsydstwo.

Zwjazk spěw. towarstwow ma přichodnu srjedu 22. 1. popołdnju w 4 hodź. w hoscjencu „Zum Echten" we Budyšinje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. 1. Koncert hosći. 2. Naležo. 3. Wšelčizny. Přeprošuju kóžde spěwne towarstwo, předsydstwa, dirigentow a spěwarjow. Podać ma so rozprawa (pisomnje), statistika a přinoški. Wjela.

Příloha k číslu 16

SERBSKE NOWINY

Póndźelu, 20. januara 1930

Serbska bojazliwosć!

Styrjo młodźi Serbjo zastupja do korčmički we Budyšinje. Wo jstwje sedźa hosćo, mužojo, žony — piwo pija, kofej srěbaju, kurja a mudruja — kaž to tak bywa w hosćencach. Mudruja wězo — němsce. Młodźency so posydnu, piwo sej kazaju, so rozmolwja — wězo serbski, přetož su dobri swěrni synojo serbskeje maćerki. Hosćo ze spodźiwanjom wuši nastajeja. Za pjeć mjeńšinow za susodnym blidom so započa serbski rěčeć. Za štwórćehodźinu po cyłej jstwě słyšiš jenož serbske zwuki. Hišće nješto, starši čłowjek, započa spěwać — je dźě trochu skurjeny, ale spěwa, spěwa serbski. Cyła korčma je so za krótki čas poserbšćiła němo korčmarja, kiž Němc wostanje....

Što z toho wuknjemy. Zo Serb tak často nima rjapa. Boji so serbski rěčeć, hdyž čuje so wobkedźbowany wot Němca. Tu připadaje běchu wšitcy hosćo Serbja, ale wšitcy němcowachu a hakle khrobły přikład serbskich młodźencow da jim zmužitosć, serbsku hubu z kapsy wućahnyć...

Serbja, sami sće wina, zo was wšudźe do kuta tłóča a z wami slepeho hraja. Cohodła so hańbujuće swojeje maćerskeje rěče?

Serbujće wšudźe horliwje a zjawnje a wohladajće so do susodnych Němcow, njech tež z boka na was hladaju!

Husto sym wobkedźbował znatych Serbow w kofejowni, w hosćencu. To potom tam knjez Krawc strowi knjeza Šołtu: „Guten Abend, Herr Schulze, Sie auch hier?" A tón na to: „Guten Abend, Herr Schneider, es freut mich. Sie mal wieder zu sehen!" A při rozžohnowanju potom snadź sej přiseptataj: „Auf Wiedersehen — Božemje" ale te poslednje słowo hižo tak sćicha, zo to němski susod njeby słyšał.

Hdyž budźemy tež wšudźe zjawnje a wótře serbować, potom budźa teć Němcy wo nas wědźeć a nas respektować. To wosebje płaći za Budyšich Serbow a za wjesnych Serbow, hdyž su připadnje we nješće.

Njech so zminje serbska bojazliwosć!

Budyšin wołuča.

Kusłotna nóšna hodźinka, mějmjeź šmjeje so šlžborny ta sonja, kóžde wóčko je so lańdźelsko, wschudźe cźichnjo . . .

Nano w 5 hodźinach: Budźak klinkota, zunje pominajo. Skoninom kraśna twórba rozpušnje sa wokomik, woprawdźiwosć wołučaceho dnja stupi do jeźinowego wobsora Łužka . . .

Wopuśćeśišćich dom, když hdy sotkaśi žiweje dusche, dokelž njeje hišće 6 hodź. rano. Tu a tam błyskotaju we wukładnych wokach śwětłowe reklamy. Kusłotnje śaja pruśi kraśny do cźmě . . . Tam a sem wośtanje nječi śtejo, pokuńkje, pośiwa — a śpěcha dale . . .

Sirene towarnjow hrunja, surowje pichimaju do myśłow a wutrobow cźłowjeśtwa. Njewótknitśwo śapoćina sa tak mnohoho. Pśeco wukhowanju małych dźěći na Kamjentnej haśy ńoći cźrjódła dźěći. Mjeńśiše pichipleśća so tym wjeśelim . . . dośeńćik so mile śaje, macka draśeńćki. Mačerka luba je dawno hižo śpěchnje dale śhwatała, so by łaśłužiła — wśěkdy khlěb. Durcźka wukhowarnje a — fabriki so samknu, nicht njewidźi wjazy śejin śkudoby a śrudoby . . .

Rěklamy wuhašnu, też drohi wobśwětlowaze łampy. Budźaki śejerźa we wśěch komorcźkach, biblicziwosć so śewi sady śwětło wuronjazych mělcźeńskich domow. — Jenoż krótki cźaś — potom wschudźe cźma. Na dróhach trasche wrěnje śwuki khwatazych awtow, wśěchnje śchěri so pospychaju wobtłoh, pśicźekapśe łkamy a domy so wotewrěja, dźěći khwataju do śchule — śpěchowosć pśichibera a wurośeśe so k stajnemu pohibej śtukka . . .

S měśćeńskich wěžow klinczi śwuk 8 hodźiny. Cźaśnik wśěchnjeho dnja tikota próźn a běh, lubosć a śrudobu, śwóźo a — śmjerć. S wyśokich wuhnjow twornjow waleja so cźmowe mróčele kura, śćerja so nad honami a domami pśećhemźła, charosć a masanosć wobradźo. Cźłowjek je so śhubił w morju wśěhowośće — jaśny dźeń wupuśta poźledńje śamotnosće! Anta khwataju tam a sem, wobknježiśerjo maśu śtupja do śtukka a — cźłowjeśke žiwjenje bliži so pomałku łaźo wo dźeń wěcznosći . . .

Budyśćin je wotmeśił! *K.*

Nowe ruske póstowe znamki. Na 10kopejkskich steji: Pozběhimy žně wo 35 procent. a na 20kopejkskich: Wjacy metala, mjacy mašinow. Přenja wozнamjenja ratałstwo, druha přemysło abo industriju.

Błóta mjez Lubinom a Lubjowom maju so wobzakaćić!

Błótowcźenjo pospochi a stajnje cźerpja dla śetnych powodźenjow Błotowskeje krajiny. Wjele je ho hižo wuradźowało wo tym, kak mohło ho tomu wotpomhaćz. Wśeśiake plany ho dźełachu, ale žadyn hišćeśe ho njeje do śkutka stajił. Nětśaśo je ho też wo wobśahaćenju delnich Błótow a tón projekt ho nětko dale bóle woprawdźitośći bliži.

Sćrjedu, 15. wulkeho rózka, wotmě ho **nětko** w Lubnjowje rozśudna śkromadźizna, ćiż mějeśe tute praśeńcenje rosćirjaś. Śhromadźizna bě jara derje wopytana, dokelž praśeńcenje drje kóždeho śajima. Knjes landrat Freter-Kalawski mějeśe wot knjeźerśtwa nadaiwk k jakoženju haćenjowseho śjednoćenjśtwa. Knjes knjeźerśtwowy twarny rada Barthold i-Khociebuski rozkoji hišćeśe raś projekt twara haćenja. Ma ho natwariś dźewjeć kilometrow dołhe haćenje, ćiż ma śapoćaś pśi Kaupśeje pola Lubnjowa, potom wjedźe k nowej Śprjewi a po Śprjewi ho cźeńnje hać do Lubina. Pśi jiwilnje Wudlizy ma ho natwariś cźeradło. Tute wobśahaćenje ma teren dośpołnje śchikaś pśeco wulkimi wodami. Błótowśke kuźiny ł tym wudawaju kmaniśku traćwu. Luki a bahna móža ho pśeśtworiś do płódneje role. Pśaćicy budźe zaby projekt i cźeradłom wokoło 400 000 hrivnow. Śchiwórty dźeł płaći śtat, śchiwórty dźeł provinza. Śbytne pjenjezy maju ho śwjeśeś ł pośćerkuju . . .

Na śeźehowazej debaće najprjedy ho śłowa jimachu pśećiwnicy projekta. Žadaśe ho najprjedy twar Cźeśnjańskeje śpiatnizy a Prjawoźkoha kanala. Wažeźe „Landbund" a „Schutzverband des Spreewaldes" běśchtaj pśećiwśiwy projektej, dokelž po jeju ménjenju njeje dośahaze rosćiśanje wězy. Kadaśchtaj wośtorcźenje wězy. Po namołwjenju śaśtupjerjow knjeźerśtwa ła ho poradiś wuśwoliś wubjerk za twarjenje haćenja, ćiż ma ho ł tym projektom dale śaběraś. Žyłe popołdnjo nimałe trajeśe wotbkoźowanje. Hakle wjeczor w 6 hodź. ho pokaźa wuśłědk: projekt hu pśihijaty. Wuśwolichu ho hišćeśe śaśtupjerjo, ćiż maju wudźěćaś wuśtawki nowebo śjednoćenjśwa. Wuśwoli ho śaśtupjeŕ za Lubin, śchiwrjo za Kamjenu, tśi za Rogow, dwaj za Kśchinnicy, tśi za Cerkwizu a dwaj za Lubnjow.

Projekt je ho pśihijał. Nadźijomnje ho bórzy do śkutka staji, so bychu naśi Błótowcźenjo łóńcźnje měli měr a byli wuśwobodźeni wot śtracha śtajnych powodźenjow.

Kóń za śtyri stare zelenje kolkowane bankowki.

Dźěłaćeŕ Pawoł Bjarśch ze Śkomjenja bě pśećhelepany. Ale śchto to wścho pomha, hdyž nimaśch trośćbko w kapśy. Ale mějeśe dźe hišćeśe nješto śtarych śelenje kolkowanych bankowkow ł wjeśełkawneje doby inflazije. Śkomjeńśći pśećhelepanz ze śchtyrimi śelenje kolkowanymi śtohriwnarjeni w kapśy poda ho do Kalawy na konjaze wiki, so by ł nimi mjenje pśećhelepaneho truhnyk. Tajśi ho też namaka, a njebě tamón ani ł Wóśchkalawy, ale se Brěćinje a rěkaśe Baban. Brětnjan Baban cźyśiśe radu konja pśichedaś, wśěo po możnośći drobo — sa 400 hr. — mjenjeny. Wón bu śdźěwaśi. Śaśtupjeŕći pśećhelepanz mějeśe dźe runje 400 hr. ł ruzu. Wobaj ho jara rucze wuhodnaśchtaj, śchtož bźe hewak pśichi taśkej wězu waśchnje njebywa. Bjarśch bě wobśkadnimy muj, cźyśiśe měcź cźorne na běłym, so kuh płaći a Baban też radłubje pśiźomnje da wukrućenje, so ho wida kóždeje rekłamazije, haj, pśichida kupzej hišćeśe nowe hkowoźu. Bjarśch wośtby śwoje śchtyri śelenje kolkowane śtohriwnarje a Baban śwojeho konja. Kóždy ł teju dweju mějeśe nětko sa trěbne, so by ho tak rucze hać móźno ł procha měł, bojo ho, so druhi ho njeby kał teje kupje. Hdyž Baban doma žebi śwoje pjenjezy bliže wobhlada, dyrbjeśe śpóśnaćz, so bě jeho kosa limyła. Ale mějeśe pśeco hišćeśe dość duchapśchitomnośće, so hnydom śtrażnika ła pśećhelepanym Śkomjeńśkim ićźeźmaśe, a tomu ho też poradiś, hišćeśe hamźny dźeń Bjarścha ł jeho konjom w Gródku popadnyć. Bohužeł wyśchnośćz njemějeśe ćrosumjenja sa taśku pśećhelepanośćz, ale ho ł tej wězu dale doźkadnje saběraśe. Knjeni Bjarśchowa drje śwojeho muźa jara śakitaśche, wudawaje, so je muźej te śtare bankowki podśunyła bjes toho, so by to wědźał. Śśudnistwo wśchak jej wěriś njechaśche, dokelž też mandźelśkaj cźaśto napśche-

Kak so „Titanic" ponóri.

Wěśta kaž fornowy. — Wulki bal na łódźi. — Signal ze śeźerowego koła. — „Nicjo dale . ." — S. O. S. — Zoirach a rjekowstwo. — Nóž a revolver. — Kerlušch tych 1600. — Do hłubokośće 3000 metrow na mórśe dno.

Wo tutym załoźnym podawku pśiśed nimale 18 létami pśisa jendźeliśki śpiśowaćeŕ Charles Weblon:

„Wěnuzy žu wukazaŋ!" Tuta žada bě pjecza hekto śaboźanych rěcźi, kotreź ho 6. haprieźe 1912 pśichi błyśćeźanu powitanju w Londonśkim Carltonje dźerźachu. Wścho, ćiśoź w tehdomniśchim naléćju wot amerikańskich bohaćźow w Europje bě, ho w Londonje śhromadźowaśche, so bychu dompućz na tehdom

najwjetśchej łódźi śwěta

naśupili. Widźachu tam miliónara Astora, ćiż ze śwojej młodej žonu ł njemjeśćinśkeho pućowanja domoj ho wróćeśche. Pódła njeho amerikańśki żeleźniśśi kral Charles Paus, prezidenta Grand Trunk Pacific Railway. Tu śekretaŕ prezidenty Taafta, major Butt, tu śaźo druhi śnjeśuf w knjeźeźerśtwu mamona, kopowny kral Benjamin Guggenheim, tu bankjeŕ Wiedener ł Philadelphia, publiźiśt William Stead a duzent druhich nośćerjow śkawnych mjenow a wobźeźerjow hobrśćich samoźenjow. Žadyn ł nich njewědźeśche, so budu tydźeń poźdźiśco jich cźeła we Atlantiśkim morju pluwaćz.

„Poźěźenjy ł 21 łukami, śchrubby dyrbja najwjetśchu pśeśchłaśćz dozpěćz, 78 wobrotow sa mjeńśchinu!" tak powrućeśche ho kapitanej Śmithej. Tón, ćiż tak wukaśa, bźeśe Bruce Iśmaz, prezident White Star (Běźeje cźary), ćiż na łódźi źeźbu jźdźeśche. A twarz „Titanic", inźeńeŕ Andrews, bě pichiśtajił: „Žadyn śtrach . . ., naścha łódź je wožrjedź śwětowego morja tak wěśta a njepowalna, kaž hród je forńjowzowych murjow!"

Łódźne liśćiny wopśchijachu mjena 1400 paźażerow, wobźadźa na 1000 muźi a offiźerow. W pótowych rumnośćach běchu 3500 pótowych měchow nakopjenych śe 7 milijonami liśtami, we worzłowych kaśach bě na 6 milijonow dollarow hódnośtnych papjerow śawrjenych a 29 wośebnych kaźetow.

8. haprieźe wopuśćeźi „Titanic" pśichiśtaw Liverpool. Pśeźa dźeśće 6 dnjow hładaju. Na łódźi knjeźeśche njeźiwaju cźuźiweje śymy wjeśołe žiwjenje. Na tutym wjeczoru wotmeźvaśche ho ża paźażerow prěnjeje rjadownje wulkotny bal, jako pśećhedźwjedźeń śbožowneho nawróta do Newyorka. W kurjeźnach ho hrajeśche, w barje (hoścźenzu) praśkachu śćetowe śatyki (kórki). Na śrjedźnej łubi łódźe, hdźeź na 880 paźażerow pśećhebywaśche, pśikachu ho italśke a ruśke śpěwy a dno rźeśche wot śtupa a rejenja rejowazych.

Kapitan Śmith pśichiźe do kurjeźkeho śalona. „Śśmy na wyśchinje Cap Race" — ździźeli jim. Kommando bě prěnje offiźer Mudlock pśichewśak. Hodźinu prjedy bě ł prezidentu tuteje cźary, Bruce Iśmayone, poreźćaź, ćiż bě jemu naŕdał, **dozpěću śpěśnośćz na łódźy pad wobtłohowaćz.** „Je wo wjele śymniśchu, knjes Iśmayo", pśihlipomni Mudlock. „Śśmy w kraśinje jéźdźazych ledowych horow."

„Ledowa hora njemóże nam ł hrošu bycź!" źmějeśche ho Bruce Iśmay. „Titanic" nima podarmo śwoje mjeno, samóźe ho śkónźnje teź měrićz ł ledowym titanom.

Nětko śtejeśche Mudlock na roźkaśowazym mośće. Žakoźny kśchiśt ł wokazeno lika jeho naśtróźa:

„Ledowa hora je widźećz", hromjeśche. „Runu něrnu na łódź, jara wulka, źnadź na 300 metrow śdalena."

Mudlock ho runje wożebiśe njenaśtróźi. Pśichikaśa jeno, śwětłonjetaki do dźeła śtajićz. Śśwěźy ho śaptomjenichu, pruhi konzentrowachu ho na hobrźku, błyśćeźatu wěź. Hobrźka hora pokaźa ho błiśko pratweje śtrony. Tón króćeź Mudlock **žakoźnje** śakśchićza . . . jenje we śwojim žiwjenju njebě tajku njeźměrnu ledowu horu widźał.

Tutón titan pośběhowaśche ho ł wodu na 300 metrow. A běśche bliźe, hać bě śej Mudlock myślił. Łódźy bě ho offiźer rućźiwu (Hebel) dótknył, kotreź mějachu wukaźy dele do łódźe podaćz, **śarźaczu naboki Titaniki.** Mudlock bě poźabył, so ma łódź dałoko wat ledoweje hory śdaleną byćz, dokelž jeje horni dźeł je jenoź dźeśaćk, śbykł je pod wodu śkhowany. Do tehole dźěła hory praśnuły łódź.

Pśedtym dźeł ho wotkama. Sa nim śtejaze mośty buchu wottorhnjene. Tutón dźeł łódźe śłamane a śeśhibowane rospadanki, woduj śdźerźuje wotdźeźe běchu śaśtóźene a śćeny rosdźeźe kaź papjera. **Woda ho w rěkach bo śnuśkowneje łódźe waleśche.** W śalonach, hdźeź běchu frażenje krućźiśko śarźuli hacź w kabinach, naśtróźachu ho załoźnje. Ale offiźerojo ludźi bórzy śmjerowachu.

„Nieje niczo dale . . . śmy ho ledoweje hory jenoź dótknyli", śnapścheźźiwi po poźmjeńśkuju. A wśchitcy ł łohka wodychnychu.

Nuśne śignale!

Běśche śchtwórcź hodźiny do poknozy, hdyž łódź do hory śraśy. Pjeć mjeńśchinow poźdźiśco śaśtupi kapitan Śmith do radźiźoweje kabiny. Śśo poźmjeńkowaśche. „Śśmy ho ledoweje hory dótknyli", prajeśche, „budźeźe pśichipotowani, jeli budu ho nuśne śignale wudaćz dyrbjeć."

Tutaj śamowitaj, kotraźj ho poźdźiśco jako rjekaj wupokaźachtaj, cźinjeśchtaj śwoje žorty, hdyž prěnju śchkrowu powieźź wupóśłachu: „C. Q. D." (Come quick danger! — Pójćze khěts, śtrach!) Ale pśichi tutym śignalu njewośta. Dźeśaćz mjeńśchinow poźdźiśco pśichikhwata Śmith běły kaź śćeńa: „Śpěśchnje, śpěśchnje — — S. O. S! — — **ponóriamy ho!"**

Běśche w poknozy. Hišćeźe běchu paźażerojo pśećhewjedźeni, so śtracha njebychu. Njeběchu ześ na łódźi tak wěźeźi kaź w jenym palaśeźe na śwjerdym kraju? Hubźba hrajeśche, rejowachu, łukowachu . . . Pśećhe wokna kabiny widźachu ludźo, kak běła wěź ho śdaluje,

ço wuprajišchtaj a dokelž tež prjedy hižo bě hudnišćwo ho dwójzy dyrbjało saběrać ſ k. Bjarschow a to dla wunjowanja. Ale hudnišćwo njechasche być pschesara žurowe. Wšchak bě Babar žwojeho konika šago wróco dostał, tuž šahuždi Bjarschu jenož k nědžazu jaktwa.

Wobsteji docyla papuchowa khorosć?

W poslednich dnjach a tydženjach pschikhadžachu je wschelakich kónežin Němskeje powěsće, so žu ludźo na papuchowu khorosć (Papageienkrankheit) sthorili a wumrěli. Tute powěsće žu mulki njeměr a strachowanje do wobydlerstwa sanjesće. Spodźiwne a sdobom napadne je, so dotal nichtó wo tutej khorosći wědžał a zhjschak njeje, runjež so ludźo tola hižom dawno ſ papuchami, tuttymi prjkanymi ptakanni ſ prašeſkow Polodnischeje Ameriki nabadžuja. Njejsmy dotal hischcze nicžo zhjschesł, so bychu ptaczi wikowarjo abo łódźniscy, kiž ptaki psches morzo do Europy wožu, na papuchowu thorosć sthorjeli.

Schto je nětko bognja ſ tutej khorosću? To hischcze njenznjschi dżeń nichtó dokładnje rosſahnuć njemóže. Wěsće je jenož, so žu so ptaczi wikowarjo a wobsedžerjo papuchow do hrosty podali a nabděhuja zhótnych lekarjow a žadaju žebi, so bychu so jich dotal lube ptaki morile.

Mjeno „papuchowa thorosć" je hakle wot 20. decembra 1929 znate. Papuchowa thorosć wšo je, haj je wjele papuchowych thorosćeżow, pschetož teſ ja kóžde swjerzjatko wobsteja mózmosće thorjenja. Pjittakosis je natyklina thorosć papuchow, kotraž swjetschca ptaki nabpadnje, hdyž króli czaj w Europje pschebywaju, tola dołho njetrjeje. Pschi tutej thorosći ptakam žranje njeſchodži, pjerjo jim ſtejí a ſchcidle wone wěscheja. Sa nětždże pjerj dnjow thorjene ptaki kónz wosmu.

Ženje njejšu ponje dopokasacj mohli, so by so człowjek ſ tutej papuchowej thorosću natyknył, mamy pak ja to, so to njeje njemóžne. Tola pschedałoko by žahała, dyhmyh-li chżył wčzecz wo powschitkownej „papuchowej thorosći pola człowjeka". Po njenjenju wežiwustojnych je tuto wosmanjenjenje pschebywatane, dyžbjako-li so hdy ſtrjebacz. Kak by tež mózno było, so we wot žo sdalenych nježinach w famžnym czażu człowjekoju nadobno na tute thorosće ſthorja. Lekarjo žu ſwěscheli, so je pola tutych thorjenych ſtrjetscha jedna wo normalny paratyfus abo cżežke falworjenje pluzow.

Hdyž je so nětždże žnadź mózność wuprajila, so mohł thorjeny człowjek wot papucha natyknjeny być, je so po žnjemy kraju bojoscz psched tutej khorosću ſpěschnje rosnjeſta. Do wošmy nichtó wo thripje njeje nicžo wědžał, a lekarjam běsche wona tola znata. Wot tehdy czaſa pak mamy wschitzy thripu, hdyž žnuj tej jenož nékak ſasmjnjeni.

Połajkim papuchowa khorosć njewobsteji w tym zmyſle a rozmérje, kaž žebi to ludźo lohko myhła. Schtitacj może so człowjek psched natyknjenjom ſ cżiłotu. To je prěnja kaſa. Letakży wežiwustojni pak pilnje na wuhledženju papuchoweje khorosće dżěkaja a šumemy so nabjóreć, so bórzy ſmérowaje wuſpěchi zhoniny.

Kóń a automobil.

Pruske koblarſke ſarjadnišwo je ſwěſcżiło, so ſo we Němſkej w poslednich letach njedžiwajcy žiłmeho rosnjenja automobilow we wobſtadže liczba dżěłaſkich koni njeje jara žmjeſchiła. Wona ſłubi w poslednich ſchtyrjoch letach jenož nětždże 1 prozent pod dobyczkiſtim rosſchérjenjom automobilow. S teho žnjemy žadžjez, so kóń we hospodarſkim a wobkhadnym žiwjenju hischcze dołho žiwoje nětžimo wokhowa. Wšo njehodži so wobras wulkich nětžow, hdyž hischcze jenož mało koni nadeždženy, pschitrunacj ſ wjeſkimi pomérami. Tu hischcze dawno bjes koni njepóńdże. Sam teſ ſwěſcżili, so je ſo žamo we Barlinje, hdyž ſu so automobile njeſmérnje pschiſporile, liczba koni jenož we nětžko mało ſnižila.

Zyma abo nalčco?

Słowjeńſchczejo a cżornowidnizy nam naſymu lubjachu wjeleżu tſchěſkanzu. Se ſtrachom a ſtyſkanjom wocżakowachu cżłowjeſtwo knježiſwo noweje knježiżeckí ſymy. Se wuhlom a drjewom ſo ludźo ſaſtarowachu, ſ kožuchami, ſe wolmjanymi ſpódnimi ſuknjenti a wuchajzami ſo ſ cżażom wuhotowachu. A ſportarjo ſo pschihotowachu na šankkowanje, na šnježkowanje . . .

Druhi kročž njeby człowjeſtwo ſo dało tak njeſchwarnje pschežkapicż ſ rozwalwej ſymu jako koni.

Wulahny ſo nowa ſónſka moda. Jónſke porcżachu we kożanych ruſkich ſchkórnjach thodżjeſ jako wukrajiniſy Kozaſy. Wone żej na hłowu ſtajachu bramate cżapki — ſymu możeſche pschiſłeſcż — wſchitko bě ſo pschiprawiło.

Wona njepſchindże . . . !

Njebě to runjewon njekuſżomne jednanje?

Cżaſ ſo wuſnaſ, ſo ja poprawom ſenje wěrił njeſymu, ſo budże łetuſka ſyma kruta a ſurowa. Dokelž buch łepje informowany. Schtoż wuczeni lubja, to wſchak może ſo dopjelnicż, ale cżaſto ſo też njedopjelnja.

Ja pak ſym tak krochu poſtkal na lud. Lud na wótrej wocżi a wótrym rotum a je też wuſiwa. A drjewarjo a ſahrodniſy a hajniſy ſu mi powědali, ſo łetſa ſymy njebudże.

Cżehodła nic?

Dokelž pjecża ſorny a ſajazy a mukle łetſa njejšu żej wobſtarake tajſi huſty ſoſuch jako loni. A dokelž wſchě waki a wacżki a wudženju njejšu ani ſakłeſe hluboko do ſemje jako loni . . .

Tu macże! W mudrocżeſi warſeni cżłowjeſkoſo ſu ſo pschihotowali na wjeleżu ſymu, ale njerozſumne ſwjerjata nětżachu cżeſnicżu cżuchawu ſa tajſe wězy. Wone wědżachu, ſo budże łnjeni ſyma łetſa nimo měry ſmilna a nežna . . .

Nam może prawje być. Khżenja ſo jenoż ſportarjo, pschetož po błócże ſo njemóżeſchi derje ſuwacż. Khżenja ſo wěſo też ratarjo, pschetož ja hona by trochu ſynicżki derje było. Ale wſchitſi dżěł cżłowjeſtwa ma hischcze wot loni doſcż a ani wo žnéh njeproſy.

Ja też niż . . . !

Sčonju hižo wo nalecżu!

K tomu wſchak też pschewjele fantaſije trěbne njeje. Wežera ſahłyſchach w ſahrodach pſchi Bismarkowej dróży prěnju ſkworku pilu wótſicż. „Syma dżi — ſyma dżi!" wokaſche, a to kliničżeſche tak khrobłe a pschežwědżeżoge, ſo bu mi żyle hinak wokoło wutrobu, tak kaž helwak kałke we mérzu.

Sthorka pisła. Prěnje ſchtórzy ſo ſjewja — hižo do ptacżeho ſwaka. Po hojſach hižo na leſowjach žołte bibaſki ſo cżumpaju, wjerhy ſu ſo debiłe i běłymi parſemi — ſe wonzkami. Holicża też hižo tak dżiwnje hładaju — tak njejšne, wabjace. Tu njeje dwěła — nalecżo marſcherije a to hižo wokoło ptacżeho ſwaka!

Widżu powažnych ludźi, kiž thulaje ſ porkom hroża. „Bludna młodżina, ſyma hischcze pschińdże! Wocżakajcże dże makeho rózka!"

Ale mi ſo njebojimy. Symniczka dże hischcze może ſo pschiwacżeſ ſ łodom a ſnjehom. Wěmy, ſo ſo dołho njeſahrešdži! Wěmy, ſo bórzy ſnjeh ſ hańbu myddo wjeſe, hdyž ſthorka prawje ſapocża: „Syma dżi — ſyma dżi!" Wěmy, ſo ſnjehowki ſo tola pschedrěja a ſnjehej ſwonja ſ pohrjebej. Budże nalecżo . . . !

Njech ſyma łetſa ſołtych trapi w Khinje. Wſchak woni ſo ſpochi mlócża, tak budże jim cżopło. Też Americżenjo ſymu urěja. A jim ſo wobſeže hubjenje wjeſe, dokelž njejsmědża ſo ſtrěcż ſ palenżom. Alle ſa to żedża w pjenjeſach każ Malescheżenjo w błoce. A rjane nałetne wjedro ſej tola kupowacż njemóża, hdyž ſamo w Kaliforniſkej ſnjeh pada . . .

Haj, nam ſo ſnjeże!

Ale wſchak ſmy loni nječhto naſhonili a pſchetrali — to ſmy ſej derje ſapſunili łetuſche nalecżo we wutrobu ſóſki.

Přilopk.

* **Barlinſki měſchczanſki rada ſmjerjinje ſnjeſhożi.** Schtwórk wjeczor bu 51letny měſchczanſki rada Fritz Seunok na Barlinſkej dróży w Tempelhofje wot nadróżnje jeleſnjoju pschejedženy a hnydom morjeny.

* **Krwawne drama na Lübeckſkich hańach.** W nozy na ſchtwórk ſwadżiſchtaj ſo w Lübeku na ſjawnej dróży bog. łacżer Karla Winterſteim a jeho ſwak, kiž je ſ łódźnikom. Dóndże k pſchimanizy, hdyž Winterſtein ſwojeho ſwaka k ſemi cżiſnu a do njeho tſeſi. Pſchikhowanu policiſt, ſ Winterſteinej pſchiwoła: „Ruzy horje!" widżeſche, kak jeh namolowjany ſe ſwojej bróniu wobrożowacże a tydom dwójzy do Winterſteina wutſeſi. Tón bu tak cżeſko ranjeny, ſo duży do khorownje wumrě.

* **Wot jhonka ſarajeny** bu pſchi wottkładowanju dołhego drjewa w Gertachsheimſkim rěſaku w Lubańſkim wokrjesu dżěłacżeſ Kern. Do Lubańſkeje khorownje bowjeſeny wón wumrě. — Sſmjertnje ſnjeſhoži pſchi dżěle w Gehndorfje w Löwenbergſkim wokrjesu cżeladnik Hanka. Pſchi drjewjapuſchczenju w lěſu bu wot padażeho ſdrjewa ſ ſemi poraženy a tak cżeſko ranjeny, ſo bórzy na to wumrě.

* **S jeneho auta na druhi ſkocżił.** Mr. Harry Marlow, ſekretar ſwjatſka jendżelſkich artiſtow, pſched někotrymi dnjemi na Hortmannſtim namješcże w Londonje ſwój automobil wuhlada, kiž běżeſche jemu pſched někotrymi njedżelemi kradnyli. Wón żeſ hnydom auto wotnaja a ſo ſ nim ſa ſwojim wosom puſchcżi. Jako běſche wotnajeniſi auto na tom, cżakaju auto pſchecżeſkowcy. Ko Marlowej poradži, pſchi jěſdże ſ auta na naſtupnu dełku cżakajeho auta ſkocżeſ. Haczrunjeſ běſche ſo pſchi ſkocżenju na jenej ruzy ſrěſał, běſche jemu mózno, paducha nuſowacż, ſo je antem ſaſta a jeho policiſt pſchepodaſ.

Njesmérne mzdy za wustupjenje w radiu.

Najwyſchiſche mſdy (gaże) płacża wěſo w Amerizy. Tam jeſelerſke towarſtwa ſteja w ſłužbje wulkich firmow. Te je ſa ſwoju reklamu wužija a ſłowa propagandy a reklamy praja ko njeſ hadžinymi poſłuchżenjemi do radia. So bychu njeſłuchżelo radiowych pſchijimanſtkich aparatow teſ je ſoſtawalo na tute poſłuchżenja pozłuchali, płacża towarſtwa wuſtaunnym ſpěwarjam hobrſke ſumy. Tak faſłuje jedin Al Jolſon, ſławny ſpěwar ſynkoweho ſilma, w łóżnej ſekundże ſwojeho pſchednoſchka, kiž dżeſaca njeſeſchownje trajeſche, 50 hriwnow. Jeho mdu pſchertſchepi pak hižeſe dałeko konikar Lauder, kiž ja tſi ſpěwy pſches 60 000 hriwnow dosta. Dobre płacżenje radiowych towarſtwow pak je k tomu dowjedże, jo mnohy wuſnamni operowi ſpěwarjo ſwoje ſrěczenja wupowědżichu, ſo bychu żebi w radiu ſo někotre njeſeſchinje wjele kročż wjazy ſaſłużili, hač ſich hewaſcha mſda wuczinja.

Podobne hobrſke pjenjeſy hodża ſo też pſchi ſpěwanju do gramafona ſaſłużiſ. Pſjedy hacż je ſpěwar dożpa ſpěwacż ſapeczał, dóſtanje hižom rjany pjenjeſ ſa ſrěczenju winowatoſcż, ſo jenoż ſa wěſte towarſtwo ſpěwa.

Sokołstwo, sport a hry.

Wubjerk za cżełowzwučowanje w Budyſinje.

Wubjerk tudomneho němſkeho zjednoczeńſtwa za cżełowzwučowanje wotmě zańdżenu pónđżelu w Kelcżeſni ſwoju łětſu hłownu zhromadżiznu, kotruż k předſedu Stoewer nawjedowaſe. Woſebje postrowi pſchitomneho zaſtupjerja ſtatneho wubjerka za cżełowzwučowanje kujeza Branda z Barlina. Po wozjewjenju bohateho jednanſkeho porjada poda knjez předſyda łětnu rozprawu, kotruż ſo powſitkowacże z wuſkim přípóznaćom přija. Dale rozprawjeſe l. načołnik Liebſch wo ſportnym dżěle zańdżeneho łěta. Naſhłowniſi dypk drje bě rozprawa wo pokładni, kotruż bu z wjeſtim defiçitom wotzamknjena. Na to ſcżehowaſe wólba předſydſtwa. Wuzwolichu ſo cżełowzwučowanje: 1. předſyda Stoewer, 2. předſyda Menrich, zapiſowar Albrecht, 1. načołnik Liebſch, 2. načołnik Krebs, přiſydowarjo ſtud. rada Wicżaz, Fickert a kaſ. Quintec, wuczeř Berger a wyſſi wuczeř Fritſche, rewizoraj Kunze a Salm, rozprawnik za nowinarſtwo Heldner. Wólba pokładnika ſo wotſtorči, tohodla njemóżeſe ſo wólba za dżełowy wubjerk přewjeſcż, dokelž njeběchu hiſče wſelake towarſtwa ſwojich zaſtupjerjow přizjewili. Dotalni zaſtupjerjo do zjednoczeńſtwa Budyſkich turnarſkich a ſportnych towarſtwow ſo znowa wuzwolichu. Sobuſtawſki přinoſ je na lěto 1930 wo 10 pj. powyſeny. Nawjeſe na wotmě swjedżenja na jenej žurli a na Mlynkowej lawy ſo předſydſtwu za dalſe wobdżělenje přewoſtaji. Po tym zo běchu ſo hiſče wſelake interne naležnoſcże rozjedowale, přednoſowaſe na kóncu zhromadżizny k. dr. Brand w dležich a zajimawych wuwjedżenjach wo temje „Sport w nuzy — dokelž nuza".

*

Wo jubołowjanſkim Sokołſtwje.

Kaž z Beograda zhonimy, je ſo tam předſydſtwo za „Sokołſtwo kralеſtwa Juhoſłowjanſkeje" ſkmjenowało. Staroſta je trónſki naſledník princ Pětr, měſtoſtaroſta br. Gangl (dotalny ſtaroſta Juhoſł. Sokołſkeho Zwjazka) a načołnik br. Mrnjuk, kiž bě tohorunja dotalny načołnik J. S. Z.

Khorwatſki Sokoł bě njedawno wobzamknył, ſo nowemu Sokołſkemu zwjazkej njepřiſtupi a zo ſwoje župy a jednoty rozpuſći, tola pak z tutym opoſcżenjom předewzaćom njeje wěſt dospołnoho wuſpěcha, dokelž ſu hižo někotre jednoty „Khorwatſkeho Sokoła" do J. S. Z. přeſtupiłe.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleſ w Budyſinje. — Za hospodarſki dżeł: Arnošt Bart w Bróżnoſy.
Za nawěſtki: G. Janak w Budyſinje.

ſhubi. Ale w ſwojej kabinje dżelaſchtaj ſamolwitaj nerwoſnje, wupřežlaſchtaj jimaze ſignale, ſchtit poſledniżeho ſadwěłowanja: „Save our ſouls! — — Wumožcże naſche dusche!!"

Tutón ſchtit praſkotaſche po antenach „Titaniki" do kala, ſkónc běrze je přiſtejnjaſu a njerjechu je dak: Dwě ſeſcżeſcżu najwyſchi Lloydowy parnik „Frankfurt" potom „Virginian", „Parſien", „Karpathia" a złónczinje žołtowſki łódź Titaniki „Olympia". „Carpathia" bě najbliże — 70 mórſkich mil, — na pjerej hodżin k jedżenju. Też „Olympic", kiž ſ Newyorka jědżeſche, naſtaji ſo na wuſtinje k pytanju. Hischcze pjerej hodżin, a buchu wumożeni.

Ale k wumożenju njejsmy wojazy cżaſa!

Pół hodżinki po poſtrogy da ſo wukaſ: „Wſchitzy paſażerjo horje na łódź!"

Na to nałta njewuprajomna ſchmjatanicża. Wſcho ſo k pomożnym cżołnam cżiſnjeſcżeſche. Někto hakle ſo dobladachu, ſo ſedma ſtcżežina w nich mjeſtna namaka. „Titanic" mjeſeche jenoż 16 pomożnych cżołnikow, ſchtyri běchu ſo pschi ſtażenju roſtrachle. Tak ſłyſwaſche jenoż duzent. Psched łódźnym ſtejeſchtaj offizěraj ſ nabitym revolwerom.

Nowe kommanda ſo wudachu: **„Žony a dżěći do prědka! Muże nazad!"**

Łódź thilešeſche ſo hižo khětro dopředka. Pomożne ſtaży ſo wudżelachu, ſonami a dżěćom pomhaſche ſo do cżołnow. Mnohy paſażerjo pomhachu offizěram, pſchede wſchěmi miliarder Aſtor, kiž ſwojoh ſonu w dobrej nadżiji wukhowa a ji pſchiwoła: „Na ſaſnowidżenje w Newyorku!" Potom ſo ſjubi ſ offizěrom Buttom a pomhaſche, hdyž bě trěbne. W poſlednim wokomiku ſtocżiſchtaj na kommandu muſe a wocżakowachu ſtyromaduje ſmjerjecż . . .

Tak běchu po cżaſu ſónſkich paſażerow w pomożnych cżołnach wukhowali. Do poſlednich ſtjoch cżołnow pschiſłeſchu mużży. Hacż dotal běchu dżiwjbliznu někak wobkhowali. Hdyž pak widżachu, ſo jako prěni preſident cżary Bruce Iſmay a někotři ſ jeho najbłyſchich pſchecżelow ſa ſtupiſchu, wuraży njeſpokojnoſcż. Każ bychu rotum ſhubili, wojowachu ſ nožemi wo prěnje měſtno a mnohe wuſtrele praſkachu. Offizěram njeſtyhowaſche nicżo druhe, hacż najbłyſchich ſaſtrělicż, a tuta ſakoſtna ſjena ſo hakle złónczi, hdyž namórniży poſledni pomożny cżołn dole puſchczichu. Na łódźi ſwoſta hischcze **1600 ludźi.**

Njebě wojazy wumożenja . . .

Kóżdy wědżeſche, ſo je ſhubjeny. Kapitan bě hadżinikow *na běžżyma pjeſtu ſhromadżiſ a jeczy ſmjerjecżſki kedżbliwje.* „Bliże k tebi, Bożo mój", klinczeſche pſches ſołmjeze wody. A ſłowoge ſpěwachu ſobu — — —. W cżołnach wjeſkowachu namórniży ſ ſyrej mozu, ſo bychu ſo wot „Titanic" ſdalowali. Pschelećenje do cżołnow bě khětro dołho traſo, běſche 20 mjeſiſchinow po diwjenaj. Cżołny běchu hižo na 300 metrow ſdalene. Se ſłyſwaſych khakanju po ſtach ſadwěłowani do łódźmneje wody. Sſkſiſchachmy ſich ſaſłoſne ſchkiſi: „Pomhajcże, pomhajcże!"

Hacż dotal bě łódź jenoż lohzy dopředka ſhilena wotſtala. Wſchitke ſwězy ſo ſwězachu. Ale nadobo ſwjertny ſo łódź runu měru do pohóra a w tutym położenju ſwoſta někotre mjeſiſchiny. Maſchiny dżěłachu. Słyſwaſchi wiſzachu każ mrowje na njej. Schtóž ſo dodżerjeſcż njeměſche, padny ſ wyſokoſcże 100 metrow do wody. Ale ſa minuty bě woda maſchinſtke rumnoſcże doſpěła. Jene roſbuchnjenje honjeſche druhe. Płomjenja ſapachu, ſyczjaca para dobywaſche ſo ſe wſchěch ſchkałbow. Nadobo ſapraſchi wſchitke ſwězy a „Titanic" thěli runu měru ſ predkom do hłubiny — —.

Wołanja wo pomoz běchu ſoł hodżinu daloko ſłyſchecż a jich wuſpěch běſche poražaju, ſo cżi mużżo w poſlednich pomożnych cżołnach kěrluſch ſpěwachu, ſo njebuchu ſwoju hłoſy wjazy ſłyſchaſe, ſ kotrychż traſch poſtomi próżnoh mandżelſkeho, bratra, nana ſpóſnachu . . .

Jenoż mało ſ tutych njeſłowjenſkich ſo poradži, hnadż ſo na wulkich pławjazych ſudach abo łódźnych kruhach wuhowacż.

Europſke a amerikanſke ſałowjeſenje dyrbjachu njeho dohrowadży **47 miljonow puntow ſterlingow** (to je po naſchich pjenjeſach 940 miljonow hriwnow) wupłacżicż. Hischcze wjetſchi ſumu żadachu ſej wot White Star. Ale tute prożeby wobżěłachu, ſo łódźne towarſtwo pſchijonnje, majetnje, potajkim pſchecżeżnu wyſchiſchim mogmy wojowacż, kotreż cżłowjeſtwu winu wuſnamnjeju.

Zyma abo nalčco?

Słowěſchczejo a cżornowidnizy nam naſymu lubjachu wjeleżu tſchěſkanzu. Se ſtrachom a ſtyſkanjom wocżakowachu cżłowjeſtwo knježiſwo noweje knježiżeckí ſymy. Se wuhlom a drjewom ſo ludźo ſaſtarowachu, ſ kožuchami, ſe wolmjanymi ſpódnimi ſuknjenti a wuchajzami ſo ſ cżażom wuhotowachu. A ſportarjo ſo pschihotowachu na šankkowanje, na šnježkowanje . . .

Druhi kročž njeby człowjeſtwo ſo dało tak njeſchwarnje pschežkapicż ſ rozwalwej ſymu jako koni.

Wulahny ſo nowa ſónſka moda. Jónſke porcżachu we kożanych ruſkich ſchkórnjach thodżjeſ jako wukrajiniſy Kozaſy. Wone żej na hłowu ſtajachu bramate cżapki — ſymu możeſche pschiſłeſcż — wſchitko bě ſo pschiprawiło.

Wona njepſchindże . . . !

Njebě to runjewon njekuſżomne jednanje?

Cżaſ ſo wuſnaſ, ſo ja poprawom ſenje wěrił njeſymu, ſo budże łetuſka ſyma kruta a ſurowa. Dokelž buch łepje informowany. Schtoż wuczeni lubja, to wſchak może ſo dopjelnicż, ale cżaſto ſo też njedopjelnja.

Ja pak ſym tak krochu poſtkal na lud. Lud na wótrej wocżi a wótrym rotum a je też wuſiwa. A drjewarjo a ſahrodniſy a hajniſy ſu mi powědali, ſo łetſa ſymy njebudże.

Cżehodła nic?

Dokelž pjecża ſorny a ſajazy a mukle łetſa njejšu żej wobſtarake tajſi huſty ſoſuch jako loni. A dokelž wſchě waki a wacżki a wudženju njejšu ani ſakłeſe hluboko do ſemje jako loni . . .

Tu macże! W mudrocżeſi warſeni cżłowjeſkoſo ſu ſo pschihotowali na wjeleżu ſymu, ale njerozſumne ſwjerjata nětżachu cżeſnicżu cżuchawu ſa tajſe wězy. Wone wědżachu, ſo budże łnjeni ſyma łetſa nimo měry ſmilna a nežna . . .

Nam może prawje być. Khżenja ſo jenoż ſportarjo, pschetož po błócże ſo njemóżeſchi derje ſuwacż. Khżenja ſo wěſo też ratarjo, pschetož ja hona by trochu ſynicżki derje było. Ale wſchitſi dżěł cżłowjeſtwa ma hischcze wot loni doſcż a ani wo žnéh njeproſy.

Ja też niż . . . !

Sčonju hižo wo nalecżu!

K tomu wſchak też pschewjele fantaſije trěbne njeje. Wežera ſahłyſchach w ſahrodach pſchi Bismarkowej dróży prěnju ſkworku pilu wótſicż. „Syma dżi — ſyma dżi!" wokaſche, a to kliničżeſche tak khrobłe a pschežwědżeżoge, ſo bu mi żyle hinak wokoło wutrobu, tak kaž helwak kałke we mérzu.

Sthorka pisła. Prěnje ſchtórzy ſo ſjewja — hižo do ptacżeho ſwaka. Po hojſach hižo na leſowjach žołte bibaſki ſo cżumpaju, wjerhy ſu ſo debiłe i běłymi parſemi — ſe wonzkami. Holicża też hižo tak dżiwnje hładaju — tak njeſne, wabjace. Tu njeje dwěła — nalecżo marſcherije a to hižo wokoło ptacżeho ſwaka!

Widżu powažnych ludźi, kiž thulaje ſ porkom hroża. „Bludna młodżina, ſyma hischcze pschińdże! Wocżakajcże dże makeho rózka!"

Ale mi ſo njebojimy. Symniczka dże hischcze może ſo pschiwacżeſ ſ łodom a ſnjehom. Wěmy, ſo ſo dołho njeſahrešdži! Wěmy, ſo bórzy ſnjeh ſ hańbu myddo wjeſe, hdyž ſthorka prawje ſapocża: „Syma dżi — ſyma dżi!" Wěmy, ſo ſnjehowki ſo tola pschedrěja a ſnjehej ſwonja ſ pohrjebej. Budże nalecżo . . . !

Njech ſyma łetſa ſołtych trapi w Khinje. Wſchak woni ſo ſpochi mlócża, tak budże jim cżopło. Też Americżenjo ſymu urěja. A jim ſo wobſeže hubjenje wjeſe, dokelž njejsmědża ſo ſtrěcż ſ palenżom. Alle ſa to żedża w pjenjeſach każ Malescheżenjo w błoce. A rjane nałetne wjedro ſej tola kupowacż njemóża, hdyž ſamo w Kaliforniſkej ſnjeh pada . . .

Haj, nam ſo ſnjeże!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščišćernja, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšću, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 17 — Budyšin — Wutora, 21. januara 1930 — Bautzen — Ročnik 39

Podpisanje skónčneho protokolla Haagskeje konferency.

Póndźelu popołdnju 40 minutow po 4 hodźinach běchu so sastupjerjo statow, kotrež su so pśichi drugi raz Haagskej konferency wobdźelile, shromadźili, so bychu konferency skónčny protokoll podpisali. Najprjedy podpisachu Němcy dr. Curtius, dr. Wirth, Robert Schmidt a dr. Moldenhauer, sa nimi sastupjerjo Belgiskeje, Franzowskeje, Jendźelskeje, Italskeje, Japanskeje. Potom źledowachu sastupjerjo małych statow.

Konferency president **Jaspar** ½7 hodźin wosjewi, so su wschitcy wotpósłanjo protokoll podpisali a potom dźakowańsku adresu na hollandsku kralowu cźitaše.

Jendźelski finanzny minister **Snowden** so słowa jimajo pokasa na to, so so wot 10 lět na wokstronjenju cźežkowkow zwětoweje wójny dźela. Wjele konferenzow je so wotmě̂ło, kotrež jenoliwe etappy na tymle puću pśichodstajeja. Nětcźiśicha Haagska konferenza je nadawk dopjelniła, pśiched kótrejž je su sčežece wulkomozow se swójim Genfskim wobsamknjenjom pśiched 16 měźazarni stajiło. Nětcźiśne pśichjate dojednanja su drje kompromiš, kola cźežkeho kompromiša, kotryž może tódy stat pśichjeć. Wosobje je swjeselaze, so je so wobcźežne praschenje **rańschich rezarazijow** rosrišało, kotrež je doćal jene f najstraschnischich praschenjow było.

Snowden so potom k němskim wotpósłanzam wobroći, prajiwši, so so wobsebje stejiśćcźo pśichipósnawa, na kótrej su so němscy sastupjerjo stajili. Muzyminje a f wulkim napscheźopśichiwdźenjom su woni sajimy swojeje wótcźiny sakitali a mója žadaći, so pokne pśichipósnaće swójich samnjych krajanow sa to namakaju. Snowden na to na Strezemannowe wobdźelenje na pśinjezi Haagskej konferency spomni a wusdźehny, so wunoschi druheje konferency kaž wěnz na dr. Strezemannowym rowje leža. Nětko fa stónćnje sapschijeli, so su sajimy jenotliwego stata se sajimami zylka statow sapleśene, a so derjeměće wschěch statow wot derjeměća jenotliwego stata wotwisuje. Rěcź jendźelskeho finanznego ministra so i dokhotrajazym schuwajobnym pschikleskom pschija.

Na to belgiski ministerski president **Jaspar** swoju słónćcźazu rěcź f dźakowańskimi słowami sa wopokasanu cźešcź sapoca, so su jemu konferenzyne jednanje wjesej dali, dźakowaće so wschěm konferenzynym zobustawam, wězywustojnym, juristam, wobsebje generalnemu sekretarej a wuprajі dźak hollandskej kralowej a hollandskemu knježerstwu, kotrejž stej je swojej hospodliwosću konferenzyne dźěło podlożiłej.

Pospěšne potwierdźenje Nowego plana.

Wěricźelske mozy su i Němskej dojednale, so ma so Nowy plan po możnosći bórzy podpisaś. Jako pósledna termińa sa wschě potwierdźenja je cźas mjes 20. a 25. februarom postajeny. Dale je so wobsamkło, so ma so internazionalna płaćeńska banka najposdźišcho kónc měrza w Baselu wotewiś.

*

Na Haagskej konferency podpisane dokumenty wopschijeja: 1. Dojednanje f Němskej. 2. Dojednanje f Awstrijeje. 3. Dojednanje f Belgiskej. 4. Dojednanje f Madźarskej. 5. Dojednanje f Cźeskosłowakiskej. 6. Dojednanje se Schwajzarskej. 7. Dojednanje, nastupaze wopomnjeńske pišmo, kotrež je planej wězywustojnych pschidate. 8. Dojednanje mjes wěricźelskimi statami. 9. Dojednanje wo nastupanju wotsupjeneho wobdźedźenstwa. 10. Dopisowanje, nastupaze němsko-amerikanske dojednanje. 11. Dopisowanje wo němskich żelesniskich tarifach. 12. Dojednanje, nastupaze mobilisowanje dźělow njeschkitanych němskich letnych płaćenjow. 13. Pschełhódne postajenja. 14. Dopisowanje mjes Němskej a Belgiskej wo dojednanju němskich papjerjanych pjenjez, kotrež su so w Belgiskej wudale.

Hłowne dojednanje je wucźinjenje mjes Němskej a wěricźelskimi mozami wo skónčnym pschicźeju Youngowego plana sa woprawjenje wschěch finanznych praschenjow se wójny sa dospołne narunanje sa wschě pśiedawske swjasanja.

S pschicźeńcom Nowego plana so wschě wěricźelske staty likwidazije němskego wobdźedźenstwa zwdawaju. Wo tym so hišcźe wobsebje dojedna. Swójcźi so, so su so pocźahi reparazijske komisije a Němskej skónčne a so su so wschě organismy w Němskej, kotrež f reparazijskimi płaćenjemi swiśnja, wotstronile. Pósledniscźich sankzije so se sańzunjenjom wobzebiteho pschekhódneho wuběrka na banku sa internazionalne płaćenja pschenjeju. Ta dostanje liczinu wo swojasanjach, kotrež ćej Němska a němska żelesnica pschiwsasej. Dowěrnicke rěcźenje postaja, kak maja so tele płaćenja mjes wěricźelske mozy f wuwsacźom Ameriki rosdźelicź.

Dojednanje so f pschichwatkom wo rosrišazym budźe stónćeji, po kotrymž f wuměnjenjom sa wěste wobsebite pady rosrišazy żud, wobstejazy f pjećz dobustawow, wo wschěch swadach se rěcźenjom rosstudźa. Tele dobustawy so na pjeć lět pomjenuja, jim jedyn Amerićan jako pschedsydu, dwaj neutralnaj, jedyn Němc a jedyn sastupjeŕ wěricźelskich mozow pschiśkuscheja.

Nowy plan wróco̊o skutkuje wot 1. septembra 1929, Dawesowy plan naruna a sa wěricźelske mozy wot dnja potwjerdźenja se strony tychle mozow do mozy stupi.

Francowska je z wunoškom Haagskeje konferency spokojom.

Franzowsojo njejźu bjes, bojosće do Haaga schli. Strachowachu so, so pola němskich sastupjerjow wjele pschecźiwjenja nadeńdu. Tónle strach je nětko pschewinjeny, a spokojom ju Franzowsojo Haag wopuschcźili. „Echo de Paris" powe̊, so franzowski ministerśi pschedsydża Tardieu, pśedy hač je so̊botu f Rotterdama f łódźu do Londona wotjěł, jenemu pschećelej śledowaze pśikł:

1. Franzowska njeje na tejle konferenzy ani w cźišćach ani w sańadach w żanym dypku zosała.

Briand a ja, běchmoj wot spocźatka se Snowdenom wo tym sjena, so so ničso i teho, schtož bě so w augustu wobsamkło, njepscheměni, a w tejle pschesjensośći śmoj hacź do kónca wutrałoj.

2. We wschěch ważnych praschenjach Youngowego plana, kotrež hischcźe njeběchu wuprawjene, żmy spokojenje dostali; njenujzy w pschipósnaću a dospołnym wuprawdenju tributow, w stejśićeju na prěnim měśnje bjes wumě̂njenja płaćeńskich letnych płaćenjow, we wrócźopłaćenju f moratoriom nahromadźenych letnych płaćenjow a w skoženju němsko-amerikanskeho dojednanja we wschěch dypkach je so nasche nastajenje pschecźiśćecźako.

3. W dwěmaj praschenjomaj, kotrejž jwonka poprawneho Youngowego plana leźitej, su so hódne wuraźiśi dozpiše. **W praschenju sankzijow je so absolutna njewotwisnosć wot druhich wěricźelow, połajkim dźělene postupanje** sa naš sawěźićko, jeli so by so Youngowy plan powalił, to rěka, też wusmolenje źrědkow, a skónčnje je Němska pschipósnała, so wona żana naschim pokmu swobodu cźinjenja w spomnjenym padze jako woprawnjenu wobhladuje.

Cźeskosłowakske reparacije.

W Haagu je so njedźelu hacź do połnocy wo rańschich reparazijach jednało. Cźeskosłowakiski sastupjerjo su po dołhim wurěcźowanju dozpili, so su so **cźeskosłowakske letne płaćenja f 11 milijonow złotych hriwnow na 10 milijonow złotych hriwnow snižile.** Tele letne płaćenja maju 37 lět trać. Tomule snižењu su wschě interesowane staty (Jendźelska, Belgiska, Franzowska, Italska a Japanska) pschihłosowale. Dale je so Cźeskosłowakiskej 1 prozent na zylej summje rańschich reparazijow pschisnało. Sdobom je so wobsamkło, so budźe Madźarska po lěcźe 1943 letnje 13½ milijona złotych frankow płaćiś. Wschěm tymle wobsamknjenjam su wschě interesowane wěricźelske staty pschihłosowale.

Też Polacy přećiwo němsko-polskemu wurunacemu dojednanju.

W němskich nowinach su husto nastawki cźitaći, kotrež so pschecźiwo němsko-pólskemu wurunowanemu dojednanju wuprajeja. Tole dojednanje je też w Pólskej wulke pschecźiwjenje słudźiło. Njedźelu je so w jenej sali Warschawskeje radnizy profesłowanska shromadźizna pschecźiwo němsko-pólskemu wurunowanemu dojednanju wotmě̂la. Pschi tym je narodnodemokratiski sapósłanc a prjedawschi president Pólnańskeho likwidazijskeje komisije, Winiarski rěcź mě̂ł. Resoluziju wo dojednanju pschijaschi je shromadźizna wuběrk wusmolika, kotryž dyrbi w sjawnosći pschecźiwo dojednanju dźěłaći. Jemu nětko̊i znaći narodnodemokratiskeje politikarjo pschiśłuschcźeja, Tranczyński, Seyda, Tronski a Schebeko.

Nadpad na hessenskeho znitřkowneho ministra.

Hessenski znutskowny minister Leuschner njedźelu f nětkotrymi knježećiwowymi sastupjerjemi k pośwjećenju sportowneje w Rüsselsheimje, pschijědże, kotruž su Oppelske dźěłarnje natwarile. Hdyž minister swój troschcu śboka stejazy automobil wopuschći, so nětkotre wošobu pschibliźichu a so do ministra dachu, kotryž pak mózesche hischcźe z cźłonom wuczeknyć. Na to nadpadnizy automobil rozbichu a mantle a aktowe tośche ministra a jeho pschewodźerjow kradnychu, f kotrymiž cźeknychu. Minister hnydom se Darmstadta telefoniźiju policiju sawoła, kotraž so f policajskimi pśami sa cźeknjeńzami puśći. Myśla źedi, so so wo wjeceŕiki cźin jedna, dokelž je minister Leuschner k połdźesenju drohowych njemérow we Wormsu policiju se Darmstadta pósłał.

Lüneburg bombykładźerjow wobskorźił

Lüneburgscy sastupjerjo su po magistratowym namjeśe wobsamknyli, wobdźelnikow pschi druhim bombowym attentatu na sarunanje schkody wobskorźiś, dokelž su so f attentatom na knježerstwowe twarjenje wschě wokna znapschecźa leżazeje radnizy rosbiśe a so też murja wobschkodźiła.

Šwedska sportiska a cyrkwinska konferenca.

W Sigtunje w srjedźnej Šwedskej je so njedźelu se wulkej napjatosću wocźakana sportiska a cyrkwinska konferenza wotmě̂ła. Schwedski kronprynz Gustav Adolf bě pschitomny. Wjazy dyžli 60 sastupjerjow krajneje cyrkwje f arcybiskopom Söderblumom na cźele, wulkich sportiskich swjasłow a sportiskich nowin bě so po pscheproschenju schwedskeho **diakonieskeho** wobdźenja jeschło. Arcybiskop Söderblum mjeńesche w Marijinej cyrkwi mschu. Pschi śledowazym **rosrěcźenju** so praschenje: „Cyrkej a sport" rospominasche: Sport njedźelu, Boża słužba sa sportarjow, sportiske nowiny a sdźěłanje charaktera, wutworjenje stajneho hromadźedźenja.

Njewuspěch wuhlowej konferency.

Wuhlowa konferenza w Genfu dyrbjeńe dźěłaśi cźaš hórnikow we wschěch krajach świeta postajiś. Tónle nadawk wona njeje mohła dopjelniś. Zadanje hórnikow, so by so dźěłanki cźaš pod semju na 7 hodźin postajił, njeje so **mohło** pschecźiśiśećzeć. Też namjet na 7½ abo na 7¾ hodźinski cźaš njeje dośahnu wjetśinu namakał.

Zapósłanc Reynand za němsko-francowske zbliżenje.

Sapósłanc Reynaud, kotryž je so loni f Němcami wo franzowsko-němskim sbliżenju rosrěcźał, je **njedźelu we** Chartres wo programje Maginotoweje frakzije, **kotrejž** wón pschiśłuscha, rěcźał. W rěcźi praji, so je dawno psched radikalnymi sa rosumne sbliżenje k Němskej wustupował, so pak tole sbliżenje njemóże niz najmjenje narodnemu programej jescho̊dźićz, kotrejž żada: nowocźasne wójsko, wobtwjerdźene mjeju, sakhowanje nasćich swjasłow atd. Po dobrezu je sa Franzowsku hodźina pschischła, internazionalisnej **dołpołnje wobnowjeny nazionalismus**, kaž je njedawno w deputertśkej komorje wopiśał, na pschecźiwo stajićz, so na cźłowjekowu moralisce mozy a na źiwelowe sjawne prawo wobroćźićz. Tole powołanje na moralisce mozy cźłowjekow je we wójnje Franzowsku wukhowało, a cźi, kotśiž politiku hódnoćź moralisćich mozow pschenisko waża, njeżu realistojo, **ale** materialistojo.

Bjezdźěłosć we Łodźi.

Krizne położenje w Łodźskej textilnej industriji je so hórschiło. Bliźsche dny dyrbja so nětkotre wulke fabriki samknyć, hačrunje je w Łodźi hižo 4000 ludźi bjes dźěła.

Knježerstwo je mjes tym wobsamkło, wot sejma wobećbu podpjeru sa Łodź żadaći a żelesniske tarify sa wożenje wuhla do Łodźe snižiś.

W Moskwje pschekupzow dla spekulowanja sajeli.

W Moskwje žu sa dwaj dnjej 81 pschekupzow sajeli a jich klamy samknuli. Wschо hromadže žu žo klamy je letnym wobroiom tsioch miljonow rublow samkle. Sajatych pschekupzow winuja, so žu na schkodu knjeżerstwa je žiwnosnju spekulowali. Knjeżerstwowy najwyschschi žud je wobhamknuł, sajatych pschekupzow do Sibirskeje wuhnaj a jich gwoještwo k lepschemu stata sebrać.

Wožom nowych finskich zlowanych tschjažakow pschećiwo pschećemykanju alkohola.

K wulpěschnemu wobaranju pschećiwo pschećemykanju spiritusa je finske snutskowne ministerstwo wožom spěschnje jědžacych tschjažakow staskło, kotrež žo z kanonami wobronja.

Franzowska Rumunskej, Juhosłowjanskej a Grichiskej doth snjižka.

Mjes Franzowskej a jejnymi nětkuschimi swjatskakkant Rumunskej, Juhosłowjanskej a Grichiskej, kotrymž je Franzowska za cžas wójny khěrke summy pożčžka, je žo dojednało, so Franzowska Rumunskej doły wo 50, Grichiskej a Juhosłowjanskej wo 45 prozentow spuschčeji, jeli so tele tśi staty Nowy plan w Haagu podpišaju.

Nowe semjerjenje w połodnischej Botharskej.

W měsče Cžirpanu a wokolnosćach, w połodnischej Botharskej, hdjež je psched dwěmaj lětomaj semjerjenje wulke sapuščenje nacžinilo, žu žobotu a njedželu žylne dołhotrajaze podsemske storki je satraschnym podsemskim howrjenjom sacžuwali. Njedžiwadzy wulkeje symy wobydlerjo z hrožu pod hoše njebjo cžekachu. Murje wjele domow žu žo rozpukałe. Póbla teho je žo wjele wuhnjow powalilo.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 21. januara 1930.

Nje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer 0, thermometer we dnjo +6. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer —1, thermometer w nozy +1. Wuhladny na žuche wjedro. — My w naschich kónczinach tśimy na mjelach mjes žylnej nižinu, kotraž leži nad połnócnej Europu a połnócnym morjom, a žylnej wyschinu, kotrež žo nad dźelemi srjedneje a krótkorašcheje Europy wupschestrěwa. Mamy pschi khěrko žylnych wětrach z krótkeju wjeczora wjesełscha jasne njebjo. Wjedrańske měnja, so žo ras wjedra dale njepscheměni, jenož je žo njebjo trochu pomrócži. — Jutśe krjedu słónčko w 7,59 hodź. khadża a žo 4,25 hodź. khowa. Měsačk khadża jutśe na ranje 1,17 hodź. a khowa žo dopołdnja 11,09 hodź.

Mila zyma.

Mamy létża mitu symu a ani ralak ani sportak z njej spokojom njeje. Wobej žej pschejetaj wjazy śněha.

Najmišscha zyma w Němšcy bě 1289/90. Tehdy žo jazła śněha njenasnóže. Sćitomy žo hody selenjachu. Ptaćzki śnědožacha a w małym rózku namakachu žo hižo rałe truskatže. Dwaj měsazaj posdźišcho winu kčejesche. We mejt pak wjedro žo pscheměni. Tola schtomy a kefki žo snowa šhrabachu a bu nimo měry płódne lěto. Kórz jeczmjenja wlaceschke džesacz pjenjezkow, kórz rozki dwanacze pjenjezkow, kórz wowsa wožom pjenjezkow a bow winta pjatnacze pjenjezkow. Wšeho tehdy tež hewak wschо wjele turišcho běsche dyšli nětko.

Pschicinky mjesne symy hišcze njesnjesmy. Někotri maju sa to, so hłónczne blaki maju tu někajki wliw.

Swjetscha wschak cžopły prud w morju (tak mjenowany „Golfowy prud") na wjedro šlukuje. Nadźijmy žo, so połuma nam klubu njeczini se šněhom a mrózami!

— **Sarunanje ja telefonowanje.** Budyska pósta nam spóźli, so je 1. januara 1930 licžba słownych pschisłamknjenjow na pobrědkowarni w Žičženju 100 pschekročiła. Na Korlymiskej pobrědkowarni je pak licžba 200 pschekročena. Po §§ 4 II telefonowarskeho porjada ł 15. februara 1927 wuczinja wot 1. haprele 1930 sakładne sarunanje za kóžde słowne pschisłamknjenje w Žičženju mježacžnje 5 hrivnow a w Korlymju mježacžnje 6 hrivnow. Telefonisojy wobdźelnizy, kotrež powyschenu sakładnu pjenjes nahonjedža sawlaczicź, mózeja swoje pschiprawy hacž k 4. měrzej 1930 wupowědzicź.

S **Maleho Wjelkowa:** Sandźenu njedźelu wotmě so w tudomnym Strembiz hosćenzu lětuscha wustajenża karnikle a pjerisnu plahowazeho towarstwa. Mnohi plahowarjo běchu swoje khodźatka wustajili, mjes kotrymiž běsche wjele dobreho plahowanja spóznacź. Sčitny wopyt wustajenży běsche ł dopokasom, kak wulki sajim wobydlerstwo sa pjerisnarstwo ma.

S **Kotez.** Dźěrži tudomneje prenjeje schulskeje rjadowneje dojdźechu žiwi žobotu do Budyschina, k dźiwadłowemu pschedstajenju. Hižom dopredka žo wulzy wjeselachu a wjesele pak bu hišcze wjetsche, jako žo sawěscht wschitcy a pschedstajenje žo łapoza. Nowa baśnicžkowa komedija „Hans Dampf" nawjesni mlode wutrowhy ł radołcžu. Po dźiwadłowym pschedstajenju wobhladowachu žiwi dźěcži hišcze někotre dróhi a wobdźiwachu wjeczornu krasnosć, kotraž je wjesnym dźěcžom wjetschich njesnata, a rjane wustajene wězy. Po krótkej jěsbje je železnizu hacž do Pomorz dóńdźechu wschitke pěschi derje k starschim domoj.

S **Korjez pola Lubija.** W jeho bydlenju w Lubiju saja policija kowarja Radiźkeho, kiž w Korjezanskej kowarni dźěłaschе a kiž běsche žebi wot knjesa Spalleholza 35 hacž 40 hrivnow na njeprawe waschnje pschisławił. Dźeł pjenjes hišcze pola njeho namakachu.

Z **Prawoće.** Sobotu wjeczor wudyri woheń w lezownosći młynskeho wobsedźerja Horbanka. Brózeń wotpali so za krótki čas. Prikhwatane wohnjowe wobory mějachu předewšem škitać domske, kotrež běše wosebje wohrożene. Wětr, kiž z połdnja duješe, běše jim jara witany, dokelž jich dźělo wołóżeše. Kłóšterska motorska sykawa liješe wodu mócnje do płomjenjow a je bórzy zahaša a tak hižom za krótki čas njeběše wjacy stracha za domske. Sobu spaliło je so pjeca a něšto wumłóćeneho žita. Mjenja, zo je złóstniska ruka woheń załožiła.

S **Kamjenza. Njedźelu popołdnju** 1/23 hodź. je 29-létny dźěłacžer Hansa na jenej fuzy blisko Weißbacha pola Połcžnizy schćerkownu dźowcžeršku schofera Grätsy z Oberlichtenawy wumjezowak. Hołza běsche se swojim 36-létnym bratrom po puću do Weißbacha, hdjež chcyschtej dźěłacži dźěda a wowku wopytacź. Dokelž hólz hnydom do wózy po pomoz běžeschе, bě mózno, skuczerja sajecź. Zardarm jeho Połcžnizanu hamtšemu žudnitwu pschepoda. Hansa běsche napołožedł w dźěłacžerskej koloniji w Lětkej pola Wóßlinka dźěłał.

S **Kamjenza.** Sobotu wjeczor sjeda wobschudźeł pschedawarku w jenym tudomnym wobchodźe wo 50 hrivnow. Njesnaty, kiž je nětdźe 1.75 mtr. wulki, běsche jasnobarbnym symšłi swjeršnik wobleženy a běsche w wabrožkerym kłobuku. Wón wudawasche, jo chze žebi 50 hrivnow samjeniez. Pschi tom frosumi kedźbnosć pschedawarki na khwilu wotwobroćiła a šhubi žo ł pjenjesami.

S **Běleje Wody.** Sobotu w nozy rěcžeschе jedyn tudomny schtelleržodźełaŕ wo famomordarskich wotpołładach. Policajta wotewsa jemu powjas a tśelbnu brót. Podawk běsche wulki napohłład lhudźił.

Se **Sleho Komorowa.** Pschihoty za twar Lobjowskeho a Schirkwineho-Wódrowskeho kanala žu dospołnjene. Tudomny kanalowy twarski hamt je žo rozpuschćił. Wo twarje kanala ma nětko pruski šejm rozhudźicź.

Se **Sleho Komorowa.** (Sćmjertne njeswjoło ł motorskim kolom.) Ssobotu pschipołdnju krótko bo 2 hodź. sajeździe hlubokotwarski pschedewzaćel Philipp Triefenbach ł Lutow se swojim motorskim kolom ł zylnym wotmachom wo rózt khěže na Drježdźanskej dróhy. Triefenbachej žo nop wosbi, wón bě hnydom mortwy.

S **Mokrowa** w Delnjej Łužicy. Schtwórtk wjeczor wokoło 8 hodź. wotpali žo brózeń tudomneho ratarja Krježe. Twarjenje běsche ł zyhelenmi kryte. Sobuspalilo je žo rěhože 40 zentnarjow rózti a 30 zentnarjow wowsa a škona, dale wschelaki ratarski grat, mjes kotrymž běschеi dwě mlócžawje. — Krótko na to počžachu też z brózenje ratarja Ssodarja pjonnjenja šapacź, wobeh je pjeca je schkrami nałał, kiž žu ł prěnješcze brózenje lětale. Też tu špali žo najwjetschi dźeł žnjow, dale rólnaj wosaj a mnoho wschelakeho ratarskeho gratu.

Wusudźenja.

Pschišłažny žud.

Spalito bě žo w nozy ł 25. 7. 1929 Kriegeleż domske we Wjajońzy. Pjekaršti mišchtr K. F. Kriegel bě wobškorżeny, so bě domske žiwjenjo nana maschinisty Makša Kriegela ł wotmyšlenjom spalił, so by sawěscženišu pokładnju wobschudźił. K. F. Kriegel bydleschе ł nanom hromadze w jenej khěži. Wón bě žo khětro sadołžił. Mjesjeze na tónzu 10 000 hr. dołha. Swoju nadobu a druhi inventar bě nimo měry wysoko saložeżił. Po wojnju hnydom na njeho dla spalerstwa tukachu. Wón psched žudom winu šaprě a njemórzachu jemu ani winu dopokasacź. Bu tohodla wuwinowany.

Tajnje jednasche žud pschećiwo rěznikej Williwej Hänschej ł Kulowa dla wopaczneje pschišłahi w dwórnej padomaj. Pomoznika Haiża Roßmiza w Kulowzu bě pschi špodałku léta 1929 wšitkeho Bergera za nana žiwjeho njemandźelskeho dźěcža wudawała. Pschi prozesu, kiž žo w Schćerachowskim wotmě, bu Hänsch psched Wojerowskim hamtšim žudom 18. haprele 1929 a psched Schćerachowskim hamtšim žudom 16. julija 1929 jako žwědk pschešłyschany. Psched Wojerowskim žudom běsche wón pschišłahał a psched Schćerachowskim hamtšim žudom běsche pschišłahu wobtrunzał. Pschepytowanje dopokasa, so běschеi wobej wuprajeni wopaczneje. Tak šalitał rěcžnik dr. Kalauch ł Budyschina rozłoži, so žo tu njemóže jednacź wo 2 padaj, ale wo jene jednanje. Žud pschišudże k šamknjenemu pschešłuchowanju a sajudźi Hänschu k létu a 2 měsazomaj jastwa, wotrjekny jemu cžesne prawa na 3 léta a khmarnosć, jo mohł hdy wjazy psched žudom šwědcžicź.

Sjhromadny lawniski žud.

§ Pola „Karolineje sahrody" w Nadźanczach bě 20. 10. 1929 awto cžežaz šnjeložožko, pschi cžimž też cžłowjek žiwjenje pschišadźi. Hoscženzař Emil Jakub Matousch z Hertina pola Trutnowa w Cžěšelej — nětko we Lubohošpże pola Drježdźan — bě wobškorżeny dla njewotmyślenskeho morjenja a pschewostajenja akta wošobje, kiž njesměšesche wjednisći wupokas. Matousch bě žo se Schlesskeje ł awtom wróćił, wot Lubanja do Lubija bě wjedł, dokelž wosa pschewostajił žiwjenju hratrowjez, kiž njesměšesche wjednisćeho wupokasa, wot Lubija wschak bě wón sajm žam wjedł. Psched „Karolinej Sahrodu" bě žo ł wosom wuhibnył na lewu stronu a sajeł do 64 lětneho kamjenjetocžerja Jana Mikana ł Jenkez, bě wumrócził hischeze pschidróżny schtom a patom w pschěrowje šwórcži. Mikan bu na hłowje straschnje franjeny a 25. 10. 30 we Budyskej khorownji wumrě. Matousch tśiwerdźeschе, so bě Mikan žebi wopak sajchał, tola šwědzy artiłtaj Langa a Baumann ł Barlina a kravz Kek ł Budyz pschećiwo tomu šwědcžachu. Matousscha sajudźichu k 5 měsazam jastwa.

Z Łužicy.

S **Bistopiz.** Na wcžerawschich štótnych wikach w Bistopizach běsche na pschedaŕ 135 kruwow, 22 jałojzow, 30 běchakow a 92 prošatow. Kruwy płacžachu 500—750 hr., jałojzy 150 hacž 280 hr., běhaki 80—120 hr., prošata 35 hacž 50 hrivnow.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

17] (Pokračowanje.)

Žyte ł dowěru mlodeje holzy pschewjata, sejahny Acte Lygiju k žwojej wutrobje a prajeschе, so swaha ł jeje wobjecza wutwinjo:

„Sa mnje njebywa sboža a wjesela wjazy — ale sa ja njejžymu."

Khwatnje podběwschе po jimi a rěcžeschе k žebi samej, kaž w cžichim sadmělowanju:

„Mě, a też wón njebě žły! Wón sam tehdy wěrjeschе, so je dobry, a cžyschе dobry bycź. To ja tola najlepje wěm. To pschińdże hakle pódźišcho — hdyž bě pschestał lubowacź. — Druhi ju jeho k tomu sćinili, tchtož je, druhi — a Poppeja!"

Na jeje mikawežši padże roža łysłow. Lydynej módrej wócžej zhladowaschej khwilu na nju, potom wona dźeschе:

„Jeho je cži žel, Acte?"

„Hat, mi je jeho žel!" snapschcežiwi Greczanka ł blukim kłosom. A sasa khodźeschе kaž ł bolescu kruce špjatownaj rukomaj a hjesradnym wobliczom po jimi herje a dele.

Lygija praischeschе ju strachcžiwje dale:

„Ty jeho hischcže lubujesch, Acte?"

„Ja jeho lubuju!"

A sa khwilku hischeze pschida:

„Jeho nichtó njelubuje, jenož jenicžky ja sam —"

Sa dźešchowu mjeleczenja prózowaschе jo Acte jowji mér, ł wobjazorynni dopowniecženi samuczeny, sasa dobywcź. Hdyž bě jeje wobliczo šwjeczeny wurras cžichеje trudoby pschińdało, wona rjekny:

„Něcžmoj wo tebi Lygija. Ty njeběsměsch ani na to pomyślicź, kżorej žo špjecžicź. To by ł hłasnjstwom było. Dosyła žo šmjeruj! Dyž-li Nero tebje ja žebje žadał, to njebychu cže na Palatin pschinjeźli. Tu knježi Poppeja, a ł toho cžasa, so je jemu dźowku porodźiła, je Nero bóle pod jeje wliwom dyšli hdy prjedy. Ně! Nero njeje žo hacž dotal hischeze sa tobu praschał; potajim jemu na tom niczo njefałeji. Sšnadź je twoje wudaczе jenož žadał, so by Aula a Pomponin hněwał. — Petronius je cže pižonnuje mojemu schćitej doporucził, a dokelž je mi też Pomponija pišała, tak drje je wón to najskerschо po jeje prošwje cžinił. A šara-li je Petronius wo tebje, to cži žaneho strachа njebrohy!"

„Ach, Acte", snapschcežiwi Lygija ł hłowu wijo, „Petronius boły pola naš krótko do teho, so nje wotwjedźechu, a moja macz běsche wo tom pschešwědcžena, so je kżora k wudaczu narěcžał."

„To by šě hyła!" prajeschе Acte. Khwilku žo rosmyślowschi rjekny: „Sšnadź je Petronius też jenož ras napomnił, so je pola Aula lygišku šastawu widźał. Ně! Ja njenyslu, so by ju taišim źrědkom pschimał. Ja drje njewěm, hacž je runje khmarnischi hacž druhy, ale hinaschi wón je. Tola šnadź wěsch nimo njeho hischcže někoho, kiž by žo wo tebje postarał? Njeběsch doma nikoho pošnała, kiž by kżorej bliško šta?"

„Bespasiana a Tita sym cžasto widźała."

„Teju kżor njelubuje."

„A Seneca."

„Ow ně, loho niz! Hdyž Seneca radu podawa, cžini Nero runje nawopak."

Lydynе jažne wobliczo žo nježnje šaczerwjeni.

„A Vinicius."

„Toho njesnam!"

„Wón je Petronijowy pschiwowsny a je žo halle njedawno z Armenskeje wrócził!"

„Myślischi-li, so je Nero jemu pschikłikeny?"

„Vinicija maju wschitcy radźi."

„A ty žebi myślicź, so budże žo wo tebje staracź?"

„Haj."

Acte poměrkny žo cžuczinje a rjekny:

„Ty jeho sawěscže pschi hołcžinje wubladasch, a jnamo šwěsech pschi tom też pschiležnosć, jeho a Petronija widźecź. Pój, Lygija! Sšlyschischi-li haru? Sšłonzo žo khowa, a bórzy hoscžo pschidóm."

„Ty masch prawje, Acte", prajeschе Lygija, „chze na twoju radu poškuchacź."

Podaschtej žo do Aczineho mietuarija, so byschtej žo wukupałej a pschewoblekałej, na cžož dóńdźeschtej do we stronu leżazeho kryptoportica, šwoikeż bě rjany wuhlad na hłowne wrota, šnutskowne galerije a na wulki dwór, se stołpami ł numidiskeho marmela wobdaty.

Po rěcžim pschikhadźeschе pschezo wjazy ludźi pod wupschim wobłukom wrotow, nad kotrymiž, kaž žo šda, cžyschе mózna quadriga Lyšije dwójcu bohow Apolla a Diany do powětra wotwjeźeła. Lydynej wocži běschtej ł pschepyschnym napohładom wošlepjenej, pschetoż ju žwojej dotalnej škromnej donjazorjcži njebě hischcže nihdy nicžo podobneho sawohładała. Sškórżo žo hłowaschе a jeho powšledne prubi šajachu žo na žołty numidiski marmel stołpow a pódła běłych postawow Danaidow a druhich postawow bohow a rjekow ł marmela, kroczachu šyty ludu, muzějzy a žónzy, kotrěž w žwojich togach, peplach a šlelach, kotrychž bohate faldy krażnje wucžahowane ł jemi špkuwachu, a po kotrychž šwuhachowaje wyrnjenja jadźejazeho klónza schpeyoiachu, lohornnja žo krocžanow postawam runjachu. Acte pokaša Lygiji senatorow w tegach se schćerkoŕej kronu, w pišanej tunizy a ł połmělježcženu na cżrjach, cyežerjow, šnamjenitych wumělzow a romiše knjenje, kotrež běchu jódźela po romišej abo grichiskej wjedźe šwobleklane abo też ł fantastiškimi orientalškimi wodźerami wodźeże, wokoło nich pak po podobje wěže abo pyramidy štrkane, abo też po pschikładże grekiških bohow we hłuboko na šadnjej hłowje pschitykњene a ł kwětkami wupyschene.

(Pokračowanje šcžehuje.)

Se Serbskich Pawlej. Tu je žandarm 20lětnu dźěwčerku sajał, kotraž běše swojej pśichodnej maceri wulkopuchozy jěd do jědze sćinika. Macj pak ju cajkom hórki ljuźi jědze pytny a ju hołyznym wotpohładom pśichinźe. Pśichrodna dźowka drje macj nocnyźiche moricy, ale chyźe je ju z glězkim tyrkołožom k znutśkownemu wobroćenju pohnuś. Dźowka wotwjedźeny na Ľubijźe hamtśe sudniśtwo, hdyž ju wona swojeho njeskutka wuzna.

Polska lět Rakečanskeje „Lipy" w Rakecach.

Njedźelu, 19. wulkeho rožka wotmě so swjedźeń, kotremuž móhła serbska zjawnosć poprawom wjac kedźbnosće wěnowaś. Hdyž serbske narodne towarstwo swjeći pjećdźesatu ročnicu swojeho założenja, tak bywa to tola někajki wuznamny a pomjatny podawk, na kotrymž měł so wobdźělić cyły serbski lud.

Potajkim Rakečanske serbsketowarstwo „Lipa" wotmě 19. januara swój pjećdźesaty założeński swjedźeń. Wopyt bě jara dobry. Wulka sala „Sakskeho domu" bě pśepjelnjena, žiwy dopokaz, zo lud měješe zrozumjenje za ważnosć a wuznam tajkeho swjedźenja. Widźachmy tu tych swěrnych sćdźiwych wojowarjow za Serbskosć, starcow a staruški, ale mjez nimi też tych, kotrejž su pśewzali nadawk a dźěło starych — wojowaś za serbsku wěc. Młodźina bě derje zastupjena. Swjedźeńske drasty, elity naśeje młodźiny, serbskich Sokołow, so jaskrawjachu. Serbske holiśa pyšnje kročachu w staroserbskej narodnej drasće. Kak derje to człowjekej je, hdyž widźi zasy raz tajki wobraz stroweho, njenakaženeho, młódneho a sylneho Serbowstwa.

Wječor zahajichu spěwne poskićenja mužskeho kwarteta a měšaneho khóra. Dirigent je krawc k. Bjenada. Lubosć a zahoritosć k serbskej wěcy wodźi spěwarstwo a dirigenta. Sława horliwcam!

Młody pśedsyda towarstwa k. Jurij Sewčik powita pśitomnych.

Potom so zahra dźiwadłowa hra: „Khodojta" wot Marije Kubašec. Jewišćowe poměry běchu jara primitivne. Tuta hra je spisana za hraśe pod holym njebjom. Někotre sceny so na jewišću absolutnje pśewjesć njehodźa. Tu snadź by derje było, hdy bychu so někotre wustupy swobodnje pśedźěłałe, zo bychu so lěpje hodźałe za jewišćo....

Njedźiwajo na to su hrajerjo a hrajerki swoju wěc jara derje činili. Woni poskićachu, štož so na wuzkim a pśemałym jewišću doopśeś hodźeše. Najwušniše róle běchu derje rozdźělene. Wosebje knježna Wukašec jako Běluša pśeslapi a zahori nas ze swojim hraćom. Bě sej duch swojeje róle derje pśiswojiła. Rólu kata wězo njeby móhł nichtó lěpje hrać dyžli naš horliwe Jurij Sewčik. Ale na wjetšim jewišću abo wonka pod holym by jich hra wězo cyle hinak skutkowała. Też k. Šudak jako Měrćin nas spokoji, tohorunja hrajerka Staruški. Marhata a wosebje Kata měještej dźě najćežšu rólu. Wonej mohłej był trochu raznišej a surowišej. — „Khodojta" je jena z naših najlěpšich hrow a jena z tych někotrych originalnych hrow. Ma so časćišo hrać! Skoda wšak, zo sej žada wulke jewišćo abo pśirodu!

Po dźiwadle wustupi ze žortnym wustupom ze na pśedeštnikom w Serbach znaty pśedsyda Likeje „Zernički" k. Šiba k. Wón žnjeješe bohate pśiklesk.

K. wosadny farař Riota so słowa jimaše. Pokaza na ważnosć dźensnišeho dnja, hdźež towarstwo swjeći swoje 50lětne traće. Napomina Serbow k horliwemu serbowanju. Nimo je čas, zo bě serbske mjeno něšto zacepśe, wohidne. Dźensa je česć, wuznaś so jako Serb! Mamy wjetše prawa! Ale mamy też winowatosće a to słužiś swojemu ródej. Rěčnik skóńći narěč z młodoserbskim: „Na zdar!"

Hišće raz měšany khór wustupi z dwěmaj spěwomaj. Wjeselimy so nad horliwosću a pórću spěwarjow kaž też dirigenta.

Potom nas něšto pśeslapi. Serbska staruška we krasnej narodnej drasće (tak zdobnje so zdrasćiś mnoho serbske holiśo dźens wjac njedokonja!) wustupi a pśednjese baseń, kiž bě sama zdasniła. Bě to knjeni Lawcyna z Drježdźan, ćeta našeho znateho Jurja Sowčika. Lud so zahori z basnju a dobrej žiwej recitaciju staraspśeweje Serbowki, kiž dźě žnjeješe najbohaćiši pśiklesk. Hdyž widźiś, kak naše staruški tak z horda wustupuja za Serbstwo, to so młodym rozbudźi ze zahoritosću krej w žiłach.

K. Měrćin Nowak-Njechorński w mjenje zadźěwanego župana wusłowi postrow a zbožopśeća župy „J. A. Smoler." Pokaza na to, zo je ważny nadawk towarstwoweho žiwjenja, kročiś z časom do pśeźika. Młodźi a stari dyrbja tu hromadźe dźěłaś ruku w rucy.

Poreća hišće raz pśedsyda towarstwa, k. Jurij Sowčik. Je dobry, wólniwy, zahorjacy rěčnik. Hdyž do luda hrimoce, to kóždy je zajaty z jeho słowami a myslička mi. Swika hrěšny pesimism a lojosć. Dyrbimy był zmužiśi optimiśa! Hdy bychu poslednje dwě séś tysac Serbow so zjednoćili ke skałokrutemu cyłkej, žadyn drač nam njeby móhł wuskodźiś!

Pśedsyda Ralbičanskeje „Lilije" wusłowi zbožopśeća swojeho towarstwa.

Za Zdźarowske serbske towarstwo poreća hišće k. Lapstich-Bukojnjanski. Jimacy rěčnik nam rysowaše dušne horjo naših serbskich bratrow, kiž wulnuśi ze swojeje domizny z wuhlowej industriju, namakachu nowu domiznu pola Zhorjelca. Tola tam so žedźa za swojej serbskej holu. Napomina, zo ći, kiž smědźa być žiwi w serbskej domiznje, bychu so kruće dźerżeli k swojemu ródej, zo by Serbstwo trało na wěki. Wusłowi nadźiju, njoch mnozy z pśitomnych hišće so dočakaju 100. ročnicy Rakečanskeje „Lipy Serbskeje".

Mnoho dobrych a płodnych mysliczkow je so zjewiło na tutym swjedźeńju. Wjele krasnych a jimnych słowow je padało. Bóh dał, zo njejsu padałe na twjerdu rolu.

Swjedźeń pjećdźesateje ročnicy założenja towarstwa bě so derje poradźił. Bě z dopokazom, zo Serbstwo wokoło Rakee hišće dawno njemysli na kapitulaciju. A też ženje njemysli. Crjódła młodych horliwcow, na jich čole naši čerwjenokošlaći junacy a naše serbske holiśa w drasće swojich wowkow nam zaruča serbski pśichod. — Skoda jenoź, zo zajim šerśeje serbskeje zjawnosće njebě tajki, kajkiž bychmy sebi pśeli. Z Bukec a Drježdźan dźě tam běchu, ale hdźe běchu zastupjerjo naših načolnych organisacijow?

Njech „Lipa" w Rakecach dale so zeleni, njech dale kśěje a so rozšěri k wjetšej sławje serbskeho mjena!

Jenoź hišće 24 hodźin

je hač k „Ptaćenu twańej". Jutśe śrjedu wjeczor wot ½8 hodź. jón śwjeśimy w salonaj Budyšskeje „Krony". Tradicionelny Ptaći kwaś je śebi mjes Sserbami nadobył mnohich pśicełelow a sajimzow. W nětśišim symśim casu, hdyž ma ratać wjazy khwile śwjeśiś, bo wjesće śwjedźeńska mětnosć wolna hoźeś naraźe. Pśichodźo na Ptaćim twańu Budyšskeje „Radźija" je śo wopytowarjam śtajnje lubiło, to dopokasa stajnje rosćaca licba twańnych hoźeń. Też letša rukuje towarstwo „Radźija", kotraž zdobom swoje 10lětne wobstaśe wośwjeći, se swojim programom wumjeśkeho a ludoweho razu, za polne poradźenje. Tuž njekomdźo bo nichtó, ale njech rosćo licba wopytowarstwa na 1000 abo hišćcze wjazy! Po programje wobradźeja ptaćki a potom wjeceŕi so spěšnu nóšku hač do toho rania běłego . . .

Hospodarski rozhlad.

watoru 21. wulkeho rožka 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,180	100 pólsk. złotych	47,02
1 jendźelski punt .	20,346	100 čěskosł. krónow .	12,36
100 šwajc. frankow .	80,76	100 franc. frankow .	16,41

Barlinska bursa śo wčera kruta śapoca, posćišicha pak poćakaju so kupcy wotbrjehowaś a wikowanje wosta hač do konca khětro njejenake. Wiki i rentowymi a dołhymi liseinami njenaśhonichu wulkeho pśicemjenjenja.

Produktowe wiki w Barlinje mějachu wčera śilny wopyt i provinzy, dokeľ śo dźenża śwjenjowe wiki wotmětowaju. Wiki běchu śtabe, kaž na konzu sańdźeneho tydźenja. Tukrajneje rožki a pśicenzy polisćeśe so malo pśichi njepśicemjenjenych pśicisinach. Wčera pśicesche tuž zentnar

w Barlinje

pśicenzy 12,25—12,40 hr., rožki 7,65—7,75 hr. jecźmjenja nałětnjeho 8,90—9,10 hr., nasymkeho 8—8,40 hr., wowsa 6,65—7,05 hr.,

w termijowym wikowanju

za měrz: pśicenzy 13,27½—13,20 hr., rožki 8,77½ hač 8,67½ hr., wowsa 7,55—7,52½ hriwnow,

za mejn: pśicenzy 13,82½—13,72½ hr. rožki 9,31¼—9,22½ hr., wowsa 8,05 hr.,

w Drježdźanach (pjatk):

pśicenzy 12,15—12,40 hr. (12,05—12,30 hr.), rožki 8,05—8,30 hr. (8,05—8,30 hr.), jecźmjenja najsymkeho 8—8,25 hr. (8—8,25 hr.), jecźmjenja nałětnjeho 9,20—9,80 hr. (9,20 hr. hač 9,80 hr.), wowsa 7,25—7,50 hr. (7,25—7,50 hr.).

Pśichiśtajeja:

Holzu ha domu, dr. Döcke w Kubšicach, Schimk, fórbark w Trjechowje.

Pśichekupcheja wuczobnika a wuczobnizu, Otto Rüde we Ľubiju.

Wurjadnika pjekaŕskeho a konditaŕskeho, Pawoł Müller w Hródku na Mühlenstr. 6.

Dźěłaczeŕsku śwójbu, rentkli hamt Dolnjo-Wujeźdźanskeho knježstwa.

Na pśichodaŕ:

Cźeleźli, knježi dwór we Wowinjowje.

Kruwa wyšokofuczelna w Nowej Wjesći cźo. 3.

Běhaki w Dalizach cźo. 5.

Prośata, Kobanja w Cźemjerzach.

Kóń, Pohl w Nowej Wsi pola Kulowa.

Dźeśowany wós, kiž 6 zentnarjow njeśe, wojnaŕski mišter Preuścha w Bikopizach na Kamjenśkej dróży.

Pśichejnadźowanje drjewa:

Schtwórtk 23. januara pop. w 2 hodź. pśichedawa wobśedźer Eugen Streubel na Wulko-Sdźarowskich honach pola Kobliź 50 rm khójnowych kuluchow a 18 łopow walcźiny ša hotowe pjenjeze.

Sśudnišće pśichejnadźowanje leźownoseśow.

Leźownosć ratarja Pawoła Wilhelma Hencźa na Zjobowje ma śo schtwórtk 13. měrca 1930 dop. ¼11 hodź. na sudniśtwje w sali 141 na dyrbjeńke waśiny na pśichejnadźowanje pśichedawacź. Leźownosć je 72,9 arow wulka a ś 29330 hr. pohódnoteźena. Wopałna kaša wuczinja 35 400 hriwnow.

Sśudniśty na pśichejnadźowanje

śrjedu 22. wulkeho rožka 1930:

we **Wojerezach** dop. w 11 hodź. na dworje hospjenza „Śwjeźdy" nowy bźěp, trjebane meble, trjebany radiowy aparat, wjeśisca dźěłba barbow;

we **Wulkich Sdźarach** dop. w 11 hodź., łupzy śeidu śo w Streublizu hospjenzu: dźěłaŕski wós,

w **Hermanezach** dop. w 12 hodź., łupzy śeidu śo w hospjenzu: žonjace koło, mužacej koze, 70 gramofonowych platow, elektr. kamorowy gramofon.

schtwórtk 23. wulkeho rožka 1929:

w **Budyšinje** na sudniśtwje dop. w 10 hodź.: drastowy kamor, Täbriśi tepich, 60 bowow hadoweje marmeladu, 25 porow žonjazych śtupnjow se śpinku a 10 porow niśich śtupnjow, vitrina, kamor za wustajenje tworow, wschelake khpihele, 3 lehańke soły, hudźbnej aparataj, 3 pśimowe kuchinśe kachle a wschelake druhe kachle, 2 śtokaj sa pišańke błido, 2 podśchitaj pśichrywaj do desćicza, žołtej loži i matrazu, wulka dźěłba wschelakeho wina, 30 blechowe śetka, 80 litrow kognaka, 2 połkadni, dominzne wobleczenja, klawěr a pišańśki śtroj, ręcźny aparat, wośobowy auto, 3 bźeje, wothěžna garderoba, waha, wschelake błida, gramofon, śtojaca lampa, 4 śofa, 3 krjedency, 2 posśtrowej śtólzaj, radio, wschelake kamory, 2 vertikaj, 1 pianoforta, motorśe koło, honiwjeŕśej tśěbje, balokowid, 257½ mtr. kóśchlajcego barchenta, 2 śpańśkej pśichrywaj, 50 metrow módrocźišćeca, 10 metrow drastowych tkanin, 4 ložowe nawobleczenja, 5 barchentowych ložowych płachtow, kuk. korbaŕśke błido, 6 śportiśich wośow. — Dale je śwobodneje ruki 4 nowe śchulśke tobały (Ranzen), jena najmjeńe po 7,50 hr.

Konkurs.

je śud wotewrił nad samoźenjom śłótneho wikowarja Alberta Krjenza w Budyšinje na Drjewowych wikach cźišćo 17, wobsedźerja kubła w Dźenikach cźo. 5 a naśelka ryćeŕśtubła we Wbohonje pola Budeśez. Rěčnik dr. Weißflog w Budyšinje bu ša konkurśowego sarjadnika pomjenowany. Prěnja termija budźe 19. februara dop. ¼1 hodź. a druha termija 19. měrca 1930 dop. ½12 ź. na sudniśtwje wó śtwje 141.

Škrowe denese.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Dokeľ njeje pohnuwanje ša samórśtnych krajow, je wikowanje dale měrne.

Dop. ¾12 hodź.: Pśichi pomérnym posticźenju tukrajneho źita śu śo płacźiny lohko polépśiśe.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 1.	17. 1.		20. 1.	17. 1.
Pšenica	245-248	243-245	bany	18-19,50	18-20,00
rožka	155 157	156 157	woka	22-25,00	22-25,00
naz. jećmjeń	—	—	módre lupiny	14-15,00	14-15,00
nał. jećmjeń	160-164	162-170	žołte lupiny	17-18,00	17-18,00
wowsa	133-141	135-143	keradella	—	—
kukurica	155	155	raps. wosušk	17-17,50	17-17,90
pšenč. muka	29-35,25	29-35,25	lany wosušk	22-22,80	22-22,80
ržana muka	22-25,00	21-25,25	bocn. melasa	—	—
pš. wotruby	10-10,50	10-10,75	běrnj. kruški	13-14,80	14-14,50
ržane „	8-9,00	8-9,25	syno, 50 kg	3,00-3,10	3,20-3,80
raps	—	—	ržana sloma	1,40-1,60	1,30-1,55
hróch Viktor.	25-34,00	25-34,00	pšenź. „	1,30-1,40	1,25-1,40
lane sym o	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,35
pjeluški	20-21,00	20-21,00	jećna „	1,20-1,30	1,20-1,30

Drježdźanska burza (17. I.).

Pšenica	243-248	běrnjace kruški	16.70-17.00
rožka	161-166	pšenč. wotruby	10.20-10,60
nałětni jećmjeń	184-196	ržane wotruby	10.00-11 20
nazymsk. jećmjeń	160-165	pšenična muka	45,00-46,50
wows	145 150	ržana muka	27,00-28,00
čerwjeny dźećel	145-155	woka	29,00-30,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	168-170	hróch	26,00-30.00
suche truhańki	10-10,40	cokrowe truh.	*17,00-18,00*

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

20. januara 1929. Płaćizny po centn. a zt. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 168.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	58—60
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	48—52
Mjenje picowane wšěch starobow	42—48

Byki: 314.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	54—55
Połnomjasne, młódše	51—53
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	48—50
Spatne	42—48

Jałojcy a kruwy: 331.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42—46
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	30—39
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	25—28
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a spatnje picowane	—

Cełata: 583.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	82—94
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—80
Spatne (4.)	48—58

Wowcy: 836.

Młódše a starše wukormjene (1. druźina)	62—64
Starše wukormjene (2.)	58—62
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	45—50

Swinje: 2523.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżonjow, hač do 1½ lět stare	83—85
Wukormjene	84—85
Mjasne	83—85
Spatne	82—83
Rancy a kundrasy	70—75

Spomožerski a zastaraŋski hamt města Budyšina.

Rozprawa wo dźěławoŋeji w mězacu dezembru.

W měsacu dezembru ẓo w radubodawarni ſa marcerje a ſaſtaraŋni cẓěſnych dźěcji 267 cẓěſneńkow pſchedstajaſ, w ſaſtaraŋi małych dźěcji pak bu 121 dźěcji pſchedtajenych. — Radubodawarniju ſa ſamodruhich wopyta 6 ẓónſtkich. — Zyrohy rozdźěli ẓo 857 ẓiwidlow a 144 buſchkiſzow miſka darmo abo potuńſchene. Pomhaſ ẓo hdźeſche ẓo ſ darmotnym wotedaćom 250 dźěcẓazych ſchatow a draſtkow. — Dale wopoſcha ſaſtaraŋe cẓěſchnych dźěcji 10 dźěcẓazych woſow, 12 ſportſkich woſow, 14 dźěcẓazych korbow a 24 kožow. — Saſtaraŋju tuberkuloſnych wuſi 94 wołoẓow. K prěnjenu pſchepytanju pſchiſchodźe 12 wopytarjow. Wumjeẓe ẓo 54 pſcheſwětleńſenow a 28 Röntgeniſkich fotografijow. — Potrěbnym pluzakhorym woteda ẓo darmo nětkle 320 pnttow ẓyroby. — S darjenjom pẓołakſkeho towaršſtwa „Delni Schpreẓwiny Dol“ móẓeſche ẓo ẓwójbam ſ dźěcẓimi po 1 ſchkleńẓu mjeẓ woteđacẓ, dohyła 20 ſchkleńẓow. — Tukhwitkje je 180 wẓoſ ſa wothladanje khorych mjenjeſamóẓitym wupoẓeńcych. — We wokſeſſkowſki „Waldheimat“ w Sčepſach pſchebywatej 2 khorej, jena ẓo w běhu měẓaca wróćí. — Spomožeſſki hamt woteda ſe ẓwójch wobſtarkow potrěbnym ſchulſkim dźěcẓom nětkotre pory ſtujnjow a 40 ſchatow. — S darami nuſowneho ſjednoẓeńſtwa móẓeſche ẓo 71 doroſcenych a 135 dźěcji ſ draſtami a wobuẓeẓemi podpjeracẓ. — Dale dosta k bodam pakety ſe ẓyrobu 30 ẓwójbow ſ wjele dźěẓimi, 22 potrěbnych ẓwójbow a 38 ſtarych ẓamotnych wołoẓow. — W radubodawarni ſa běđnych bu 9 wołoẓowe wuſtojno-lěkarſki pſchepytanych, 5 ſ nich k prěnjemu raſej. — Rěẓne hođźiny radubodawarnje ſa alkoholnje khorych wopyta 5 wołoẓow. Saſtaraćka ſe 65 domy wopytala a 3 alkholnje khorych nowich ſaſtaraje. — Saſtaraŋſki hamt woteda w roſprawnym měẓacu potuńſchene abo darmo 1083 pokrutow khlěba, 2146 kubikmetrow pſtuna, 146 kwh. elektriſkeho pruda, 182 litrow petroleja abo ſpirituſa a 1794 ẓěđnych ſnamtkow. Podpjerow w hotowych pjenjeſach, podruẓniſkich a hoſpodaſſkich pſchipomoẓow wuplaćeſ ẓo ſ měſchćaŋſkich ſrědkow dohyła 60 881,46 hrěwnow.

Z Łužicy.

S **Kunwałda.** S najwjetſchej hẓeđſkoſcu w Horŋej Łužicy hdźe móže ẓo pſchikomnje raſcha dolina wupokaſaćẓ. Kaẓ bu w poẓeđenju wiẓeneho wubjerka A. D. G. B. ſpẓélene, ẓu w Kunwałdſkej dolinje pſches 12 prozentow ẓyleho wobydleŕſtwa hẓeš dźěła, mjes tym ſo je na pſchikład w Budyſchinje jich 5 prozentow. Se wobẓeẓnoſcu wuſkutkuja ẓo wobeſhe wobſamknjene naſtrowy Budyſchina a Łubija ſ łońſcheho lěta, pa kotrychž njeẓměđa na měſchćaŋſkich twarbach ẓuni ſwonkowni dźěłacẓerjo dźěłacẓ. Ale teẓ wuhladny w domjaẓnym tekſtilnym pſchemyſłe njeđađa niẓo dobreho pſchedẓeẓuẓ, ſtoro we wſcheđk dźěłarńtach ẓo krótki cẓaſ dźěła abo ſpẓéla dohyła njeđźe. Pſchi roſnoſtoje ſe ſchtyrjomi měſchćaŋoſcẓemi Kunwałdſkeje dołiny pſchipóſnachu tuẓi nuſu dźěłoẓemjerſow bohpołnje; chđeđa ẓo pṙoẓowacẓ, prawje wjele ſkładnoſcẓe k dźěłu ẓwobſtaracẓ. Dyrbi ẓo teẓ ſpytacẓ, ſe ſrědkom „Grenzlandſpende“ bohaćẓ ſrědki k twarjenju łuđowych kupjelow.

* S **Habrachcẓiŋ.** W Spreedorfſkim dźěle měſta ẓu ẓo ſchtwórtk w nozy pola ſamkarſkeho miſchtra Schuſtera nuts dobywali. Najſerſcho běchu ẓ autom pſchijěli, ſ kotrymž njeẓpóſnaẓi ſaẓo wotſtrělachu. — W ẓamknjej nozy połnyłachu ẓo teẓ pola kłamarja Krala nutſdobyẓ. Kralowa mandẓelſka wotucẓi w nozy a pytny, ſo je we wobydleńſkej ſtwi hiẓo wokno wuẓađene, ale nutſdobywarjo běchu ẓo mjes tym hiẓo ſ procha měli.

S **Kotimarđorfa.** W naſchej wyẓokoleẓazej wẓy ſacẓuwamy njedoſtatk na wođe prawje njepſchijomnje. Najbóle ſacẓuwacẓ đawa ẓo njedoſtatk ſ toho cẓaſa, ſo je Đabrachcẓanſka gmejna na ſtronje Kottmara bohate ẓórła wujimała. Napjeẓe wodowych ẓiłow je jara popuſchcẓéke. Wyſchnoſcẓe a ratarſke wokrjeẓne towaršſtwo ſađeraju ẓo tukhwilu ſ wobẓeẓowanjom wſetſcheho đźěła leẓownoſtnych wobſtejeńẓow wẓy.

* S **Noweho Gersđorfa.** Dejmantowy kwaẓ móẓeſchtaj ſchtwórtk tudy bydlaẓy rentnar Karl Auguſt Helſe ſe ẓwojej mandẓelſkej Chriſtiaru Julianu rođ. Bränerez ẓwjeẓicẓ. Jubilejny nawoẓenja a jubilejna njewjeſta ſtejitaj w 84. lěće ẓiwjenja a ſwjeđetaj ſo hiſchće prawje đobreje cẓélneje ſtrowoty a buchowneje cẓitoſcẓe.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Roſſena.** (Dwaj měſchćaŋoſtaj.) Gmejna Reinsberg, něſchto pſches 600 wobhđerjow licząca, ma tu Ehwilu dweju měſchćaŋoſtow. Hamtſki cẓaſ đotalneho měſchćaŋoſtſa traje hiſchće hacẓ đo 1. julija. Njeđźiwaẓy toho wuſwoli ſtara gmejnſka rada hiſchće đo ſkónčenja lěta nowe ho. Hđyž chẓyſche tón nětko ẓwój hamt pſchewſacẓ, ſapowẓe ẓo, kaẓ „Roſſener Anzeiger“ piſche, đotalny měſchćaŋoſta hamt pſchepodawacẓ. Nětko đyrbja miniſterſtwo wo roſtuđźenje prošyć.

* S **Glauchawy.** (Cẓeẓi wopor papuchowje khorośće w Glauchawje.) Papuchowa khorość je ẓrěbi tuđy hiẓo cẓeẓi ẓniſterny wopor ẓađała. 50 lětny wuđowc, apperetſurowy đźěłacẓer Hermann Götza je w měſchćaŋſkej khorowni pſchẓe tule khorość wumrěł..

* S **Pritẓwalkow.** (Wójniſki jaty po 15 lětach ẓo ſe Sibirſkeje wróćił.) Pẓimńiſtajeŕ Amandus Mathews ſ Pritẓwalkow, kiẓ bě w februaru 1915 pſchi bitwach we Karpatach đo ruſkeho ẓaẓeẓa pſchiſchoł a bu napoſledk đo Nowjeho Nikolajewſka w Sẓibirſkej wotwjeđeny, je ẓo nětkle ſe Sẓibirſkeje wróćił. Mathews, kiẓ je njeđźelu ẓwoje 37. narodniny ẓwjeẓił, bě w Ruſſej jako pẓimńiſtajeẓ đźěło namakał a ẓo teẓ wożenił. Jeho ẓona a wobě đźěẓeẓi ẓu ẓo ſ nim đo ſtareje đomiſny wróćili.

* S **Jastrowa.** (Wot đźiwich ẓiwini wobłěhowany.) Landeckiſi wotſkładowaŕ đróhow pſchińdźe đo wulkich wuſtoſcẓow, hđyž ẓe ẓiwojim kołom ſ Peterſwałdy po đróẓy đo Landecka jẓđẓeſche. Nadobo pſchihna ẓo paẓmo đźiwich ẓwini a nětkotre ſ nich đachu ẓo hnydom đo nađróżneho wotbladowarja. Tón ſe ſtrachom cẓišcẓu ẓwoje koło đo pſchěrowa a ſaſłe na ſchtom. Tam wobłěſchowachu jeho ſtorcẓata hođźiny đołho. Hałle hđyž auto nimo pſchijěđźe, roſtẓěkachu ſwińſka.

Najwjetša twerska nalutowarnja w Němskej.

Schtóž je poſłednje lěta němſke hibanje ſa twarjenje ẓamnjych đomow wobkedźowaŕ, wě, na kak pſchekwapjaze woſchnje je ẓo ideja twarſkeho lutowanja w ludu roſcẓerła.

Sa 5 lět je najſtarſcha a najwuſpěſchnijſcha twarſka nalutowarnja Němſkeje a Awſtriſkeje, twarſka nalutowarnja Sjednoẓeńſtwa pſchecẓełow, powſchitkownoſpomoẓne tow. ſ wob. ruk. we Wüſtenrot-Ludwigsburgu we Württembergſkej ẓe ſrědkow ſi pſchiſłankjenych twarſkich lutowarjow ſa natwarjenje 8084 ẓamnjych đomow 120,8 milijonow hrěwnow wobſtaraćẓ mohła.

Halke tele đny bo 12,14 milijonow hrěwnow nowych twarſkich ẓiẓnjes wuẓwaćẓ a ẓo 863 twarſkim lutowarjam ẓuẓiſi ẓwój ẓamtẓny đom ẓnydom twarićẓ ſapoćeẓ.

Sjednoẓeńſtwo pſchecẓełow je ẓnate jako powſchitkownoſpomoẓne pſchedenjeſace, kiẓ ſ pſchihđinymi lutowarſkimi a wupoẓeẓerſkimi wunměnjenjemi teẓ ludẓom, kiẓ móẓa mjenje lutowacẓ, ẓmóẓni, k ẓamſnjenemu đomu pſchińcẓ. Lutowarſke hibanje, kiẓ je Sjednoẓeńſtwo pſchecẓełow ſłudźiło, je ẓo tohodła đźiwnja w Němſkej w najlépſchim ẓmyſle k ludowemu hibanju wutworiło.

Niẓ napoſłedk je pohonjenje tuteje twarſkeje nalutowarnje ſ pſchiẓiẓiwu, ſo němſkokſatne knjeẓeńſtwo należnoſcẓ twarſkich nalutowarnjow ſakowſkich ẓđaje. Praſchenje wótſloſce ma pſchi tom najwjetſchu wažnoſcẓ. W tutom ẓmyſłu je ſajimawe ſhonicẓ, ſo Sjednoẓeńſtwo pſchecẓełow đźenja pſches 5 milijonow hrěwnow ſakładneho kapitala a reſerwow wobſtejdźi.

Dokelẓ je Sjednoẓeńſtwo pſchecẓełow powſchitkownoſpomoẓne, je wudẓełenje dividendowe wuſamknjene. Twarſke poſẓeẓki Sjednoẓeńſtwa pſchecẓełow wudawaju ẓo po jenoẓ 4 prozentach a njemóża ẓo wupowědźicẓ. Twarſki lutowacẓ, kiẓ ẓ pomocu Sjednoẓeńſtwa pſchecẓełow ẓamtẓny đom twari abo ẓebi kupi abo ẓanto hypotheku, ſa kotruẓ ma wyſoku đań płacicẓ (teẓ nahođnoſcẓenſke hypotheki) woteđa, njetrjeba k tomu ẓeđna wjaẓy pjenjes, hacẓ đyrbi đźenja podruẓniſkeho pjenjeſa ſa bydleńje płacicẓ. Wu đawki ſa wonaſeńſi pjenjes ẓu pak ẓa njeho łubjene pjenjeẓy, mjes tym je móże pſches Sjednoẓeńſtwo pſchecẓełow k ẓamſnjenemu đomej đźes đołha pſchińcẓ.

Druhi pṙipad Löwenstein?

S Parisa ẓo powẓe: W Boulogne ẓur mer je wulke roſhorjenje. Jendẓelſki rečnik Philipps, kiẓ đyrbeſche ſtohły měẓaz ſ Londona pſches Boulogne đo Parisa puẓcẓowacẓ, je ẓo ſłuđił a jeho ſłuđźenje pſchipomina jara należnoſcẓ ſ Löwenſteinom. Philipps, kaẓ ẓo łđa, je prawje w Boulogni na kraj wuſtupił a cẓaẓ đo Parisa waẓił. Sẓ toho đnja, hđyž je đo Boulogne đoẓeł, pak je ẓo łđałkuli cẓěł po nim ſłuđiła. Franẓowſki kriminaliſta nimaja ẓyle njeprawje, hđyž praja, ſo hyrnjeẓ ẓu ẓu jěđźeri liſcẓił a łđy był, je Philipps wopraẓdźe ẓ Franẓowſkej na kraj wuſtupił. Philippa, kiẓ měſeſche wulke ſumy pjenjeẓ w jendẓelſkich bankowkach pſchi ſebi, ẓu mohli ninje tak đerje wotſtroniẓ a nětko tſeẓi je mohł jeho łđźiny liſcẓik ſwuẓiẓ. Rěcẓnikowa mandẓelſka je nětko đo Boulogne pſchijěła. Wona móże jenoẓ jeho wołoẓu wopiſacẓ, hewak wo ſłuđźenem niczo wuprajeẓ njemóże. Jeho ſłuđźenje je ſ hđanecẓkom. Jako poſłedńja, ẓnađź niẓ ẓyle wumjata móẓnoſcẓ, đo hiſchće roſwažuje, ſo móże ẓo pſchi ẓyłej wẓy wo łuđoẓiẓnſku należnoſcẓ jednacẓ a ẓo ẓo Philipps ſ wotpołkładom pſched ẓwětom hđowa. Londońſka poliẓija, kaẓ ẓo łđa, je jara tutej myſłiczej pſchihtiẓena, đokelẓ ẓebi ani troſchku ſtaroſcẓow njeczini wo ſłuđźeneho Philippa.

Najnowiše z cyełho swěta.

— Schkrowa powěẓ wo wjedźe ſa jutiſkim ẓrjebu: S đołhowjeſcẓorneje Němſkeje bliẓi ẓo pomrócẓenje, pola naſ naſ wođno ẓnadne đeicheẓe móẓne, w nozu ẓnađź łoſći ſnjeſt.

* Póndẓelu na đróẓy ſe Scharfenſteina đo Drehbacha pola Kamjenicẓ automobil đo đróhowego pſchěrowa ſacẓeho dwě wołoẓe ſtrahny, ſ kotrejuž ẓo jena pſchejedźe a ẓo ẓnydom mori. Druhu wołoẓu na ẓnjeẓcẓ ſranjenu đo ſhorownje w Kamjenicẓu pſchiwjeſechu.

* Sſobotu w Herthu pola Lipſka wopuſchcẓene motorſke koło namakachu. Sa wobſeẓerjow pytajo njeđaloko ſwuhlene cẓełło namakachu. S namakanych pſimow đe wiđźecẓ, ſo bě ẓo 18lětny młođźenc ſe Schönbacha pola Coldiẓ, Mohr rękaẓ, benẓinowy kótił k ſchtomej ſwjaſał, ẓo na kótił ẓnđnył a benẓin ſapalił. Cẓełło đu k njeſpóznaẓu ſwuhlene.

* W Limmritzu, Hartha a w Glauchawje w Sakſkej je đeſećacẓ wołoẓobow na papagajowu khorośćẓ ſhoriło. Ti wołoẓoh ſ nich ſu wumrjeſle.

* W Madridu je 60 ludźi na ſajeđojenje mjaſa ẓhoriło. Schćeẓ ludźi je hiẓo wumrjeło.

Wocẓeẓi ẓwjeđzy praja, ſo ẓu widẓeli, ſo ẓu bórſh po pſchelećenju nad San Diego łećadłowe motory wopſcheławale đźeẓacẓ. Wjeđnik je potom njewyſhoko nad ẓenju nětkotre manewry wuwjeđł, naſſterje ſo by łećadło na pſchiłođnym meſtnje k ſemi pſchiſtajił. Na đobo je ẓo wubuchło a łećadło je ẓo ſ mózgom ẓtomjenjom ſawaliło.

* Sobotu popołdnju w 5 hođźinach je italiſti łećar Tomaſo đel Mołin ſ łećadłom đo Gardaſkeho jeẓora padnył a ẓo we hłubinje ſhubił.

* Symna ẓołma w połnoẓnej Ameriki ẓo đale roſcẓerja. W Oregonſkim ſtatu je 38 ſtopnjow ẓymy po Celſiju hđow.

* Kaẓ ẓo ſ Los Angeles w Sjednoẓenych ſtatach połnoẓneje Ameriki powẓe, je nađ pſchibrjohnjej promenađu we San Diego ſimoiorſke wulkołećadło ſe ſchěſnaćjemi wołoẓami ſ ẓemi pađło. Łećadło ſ Agua Caliente łećeſche, hđyž bě wubeẓowanje konjow hyło. S wulkej pṙoẓu ſchěſnaćje ẓmjertnych woporow ſ roſpađankowe ſwuẓcẓahnu. Mjes paẓaſćerami bě wołoẓm ẓónſtkich. Cẓełło ẓu tak wopełene, ſo njeſłu ſpóznaẓ.

Towaršſtwowski powětnik.

Budyšin. Sokołki zwučenja ſrjeđu ½9 hođźin w Serbſkim Domje.

Bukecy. Jednota Sokoł ma ſobotu, 25. 1. 30 wječor ẓ dypkom we 8 hođź. generalnu ẓhromađźiznu pola Stangec. Njech wšitcy bratŕa a ſotry cẓyle wěſce pṙiđu. Starosta.

Łužiſko-Serbſki Sokołſki Zwjazk zmjeẓe ſwoju **kłowną zhromađźiznu** njeđźelu 9. mał. rožka popołdnju ẓ dypkom ½2 hođźin w hotelu „Běły kóń“ w Budyſinje. Dnjowy porjađ: 1. rozprawy; 2. wólby; 3. namjety; 4. zwjazkowy program 1930; 5. wšelcẓiny. — Namjety njech ſo zapođađźa pisomnje hač đo 1. małeho rožka. — Přeprošujemy na zhromađźiznu ſpołnomócẓenych zaſtupjerow, kaž teẓ wšěch bratrow a ſotry naſich ſokołſkich jednotow.

Přeđſyđſtwo Ł.-S. S. Z.
J. Sajba, ſtarosta.

Pančicy. Jednota Sokoł ma 16. mał. rožka swój ſwjeđźeń w Pančicach. Wšitcy Serbow nanajwutrobniſo přeprošuje. přeđſyđſtwo.

Pančicy. Lipa Serbſka (muẓſke łhosy) ma přichodny pjatk spěwnu hođźinu we Wotrowje pola Sołcic. Započatk ½8 hođź. Zđobom đowołam ſo napraſować, komu ſym swoju partituru „Prođana newěſta“ wot Smetany pożčił? Prošu, zo by ſo mi hnydom wróćiła. Dirigent.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku **Marko Smolet** w Budyšinje. — Za hoſpođarſki đźeł: **Arnošt Bart** w Brěžanach
Za nawěſtki: **G. Janak** w Budyšinje.

Zaſtupjerja za wobłuki a hoſpotheki pyta **Finanzbureau Spandau Moritzstr. 5**

Vogtl. Gardiny
ſtory, rollenaux, voilowe a muſelinowe kromki, ſanki ẓara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rožk Krónpr mosta

Nawěſtki w Serb. Now. maja wulki wuſpěch

Předženak

je hiẓo đawno hotowy. Wón je jara rjenje wuđebjeny. Přinjese wosebje wjele wobrazow ẓ naſcheho ſtareho Budyšina. Njech ſebi jón kóžđy za 60 pj. w Smolerjec knihafni w Serbſkim Domje wobſtara.

W mojim
inventurskim wupređawanju
poſkića ſo Wam njewšědna přijomna ſkładnoſć
Zymſke mantle, paletoty, jupy, wobleki, kožane jaki, njepřemokawe jaki, khołowy atd.
10%—30%, někotre wěcy wo **50%** niže kupjeć
Nichtó njeſmě ſkomdźić tutu přijomnu ſkładnoſć!
Rěči ze swojim čeſčenym woteběrſtwom ſerbſki
H. Marſchke w Kamjencu
na Oſkar-Müllerſtr. 8

K ptačemu kwaſej
1/10 pt. pjelnjenych jejow . . . . . 35 pj.
5 fondantnych kurjatkow . . . . . 25 pj.
5 hnězdow . . . . . jenoẓ 25 pj.
Šokoladowe kurjatka . . . . . štuka 10 pj.
Šokoladowe kury . . . . . štuka 25 pj.
5 tafłow kremoweje šokołady 100 gr. 100 pj.
4 tafle dob. mlóčnj. šokołady 100 gr. 100 pj.
Thams a Garfs w Budyšinje

Bohu najmócnišemu je ſo ſpodobało wčera nocy po krótkej khorości, ẓe swj. ſakramentami đoma đerje wobſtaranu, moju lubu mandẓelſku, naſu lubu mać a wowku
Marju Bjaršowu
rođ. Křižanec
w 63. lěće žiwjenja đo ſwojeho njebjeſkeho kralestwa wotwołać.
W hłubokej ẓrudobje
Bjaršec ſwójba
W Radworju 21. I. 30.
Khowanje budźe štwórtk dopołd. w 9 hođź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowérnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wurd. a čiści Smolerjec knihiličćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde ćo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 15 | Budyšin | Srjedu, 22. januara 1930 — Bautzen | Lětnik 89

Londonska wotbronjeńska konferenca so wotewrila.

W kralowskej galeriji jendźelskeho hornjeho sejma je jendźelski kral wutoru pśiphołdnju ložźstwowu konferency wotewrił, kótaraž je ju po nastorku amerikanskeho prezidenta Hoovera k zmjeńšenju **nam**ótskeho bronjenja do Londona swokała. Zuskrajnych wotpósłanzow wutrobnje powitawšy kral praji, so je konferenczny samyk, w pśichodnem wójnam tej z wobmjeźowanjom nam**ó**tskeho bronjenja wobaraś. Spomni na Washingtonsku konferency lěta 1922, kótaraž pak dale spócatkowo njeje pśinjasła. Pśiciźina leži we wšelakosćach sajimow ludow. Tohodla dyrbja ju, jeli so dyrbi ju skutk poradźiś, pśichode wšém wobsny pśichinjeś, so bychu ju sadźenki wotstronile, kótrejž pótrjebuje kultury pucá sarakcija. Tohodla budźe konferenczne dźěło niz jenož ju ludy, kótrejž ju na konferency sastupuja, z wužitkom, ale tež za zyły świet. Na kónzu swojeje rěcže kral praji, so je konferenczny pśeni njepótrjebny nadawk, cźeje nam**ó**tskeho bronjenja hnydom pomjeńšiś.

Amerikanski statny sekretar **Stimson** na to stany, so by jendźelskeho ministerskeho presidenta Macdonalda za konferenczneho pśedsydu namjetował. Kraj, kótryž konferency hospodarje, dyrbi pśedsydstwo mś**e**ś. Ministerski president **Tardieu** ju dźak prajiju namjetej za wobzoru Macdonalda pśihlamknu. Sćo z krótka podźakowarjoschi sa to, so ju jeho sa pśedsydu wuswólili, **Ramsay Macdonald** praji, so budźe ju prózowaś, so by dźěło po móžnosći njestronniżu wobśił. Nam**ó**tke napśichodnomu bronjenju dyrbi pśichi wšěch wobstejnosćach pśichopśeś, dokelž świet ma wjak njeby jenje k mérej dochoł. **Njedostatk dowérjenja** je ju pśiciźinu, cźejeż dla njejźu dotal dale doschli. Tohodla dyrbja ju na nětajke wašnje wo nětajkej methodze sa jawśeńsenje méra dojednaś. Hač dotal ju dźěła spodźiwnje pomalu do pśedka schle. Wobźi jeno hodźinu sa hodźinu pśeńdu, wobźi jónu pśiched podawkom stali, kaž pśiched 15 létami. Pśichezo pak ju ju wot léta 1919 nětótre spomnjenja hódne pokroki dozpśeś. Wobźebitny podźeł na tym ma Swjatk Ludow. K tomu je ju pśichtupjenje Sjednośonych statow połnóznje Ameriki k internazionalnemu rozśiśenju ludej a podpśijanje Haagskeho pśichtawka se strony nětotrych statow pśichdało. Wšicko to wšo k tomu pomha, so by ju k wotmysłenemu samérej doschło. Na **druhej stronje pak njemóże nichtó rjeś, so je ju dospołny bjeśtrach sa mér a ja prawdosći bospił.** Konferenca by ju śpěchowała, hdy by ju pśichi jejnych wuradśenjach j **dweju** wumjenjenjow wulkadała: 1. so potrjebuje wójnskeho ložźstwa wot jeho geografiskeho położenja a wupśestrejenosće woiwišuja, a 2. so ju so techniskich pśicinjonow dla wojerske mozy na morju, na kraju a w powětrje mjes ju**o**u wotdźeleja, a so ju ju z kóždej kategoriju pśichi wotbronjeńskim rozprajenju wobzeźe jedna, so pak ju pśichi tym ženje na praktiske šnutskowne swjasanje tych tśiroch kategorijow njesahywa.

Na **nazionalny bjeśtrach** dyrbi ju wšo w pśenim rjeźe dźiwaś a konferenczny samyk njemóże teź w tym leżeś, tutón bjeśtrach pótlakśiś, ale jón pótrjebnjiś. Wšemile śmužźe je ju teź j Ameriku jednako. Jeli so by konferenca j dojednanjom smóžnika, nam**ó**tke bronjenje zmjeńšiśiś a j tym bjeśtrach jenotliwych ludow njewobkrućowaś, by wona j mésnikom w rjeźe wulkich wustupjenjow sa do skutka stajenje śónčnjeho méra była.

Po Macdonaldu źo amerikanski **statny sekretar Stimson** źiwa jimasche. Praji, so je bliźiśi samyk jednanjow, šnutska w tu chwilu datych mózuśećow k wunoschfej dóścź, kótryž móże ju w běhu cźasa po potrěbnosćach ludow dale wutwaricź a pólepśiś. Teź Stimson taj Macdonald na to pokasa, so tśi kategorije sakitanja se ju**o**u zmišuja. Podłoż pśiscenja wotbronjenja pak w zamym pomjeńšenju bronjenjow njewobśteji, ale w **sawěsćenju méra.** So by ju tónle samér dozpił, dyrbimy posdźišo ju sasu j dobrej wolu seśeś, so by ju dozpite pruhowało a dale wjedło. Wón **m**óże jenož rjeź, so budźa amerikanscy wotpósłanzy ju w tymle duchu sa wuspěch konferency prózowaś.

Awstralski wotpósłanz pśeńeswědśenje wupraji, so **h**ódźa wšěch ludy świeta měr a wotbronjenje. Pucź je daloki, tola se wšeh**o**tronskej dobrej wolu k samérej dóńdu. Awstralska ruka k mérej a dorosumjenju podawa.

W tym zamym smužźe kanadski wotpósłanz rěcźeśe. Kanada ju nadźija, so konferenca k śónčnemu a praktiskemu wunoschkej dóńdźe.

Ministerski prezident Tardieu mjes druhim praji: Konferenca je ju na wobmjeźowanje a zmjeńšenje nam**ó**tskeho bronjenja samérita. Experiment tejele konferency ma wěsty a śónčny wósnam; pśechetaj wot nam**ó**tskeho wotbronjenja powšitkowne wotbronjenje wotwišuje. Jeli so by ju nasche pśehewnjasće njeporadźiło, by teź powšitkowne wotbronjenje wohrožene było. Tardieu ju Makdonaldowemu namjetej pśichtawku, potrěbnosće kóžźeho nam**ó**tskeho stata świśeśiś, so by ju ju tutym pucźu k wurunanju doschło. Pśichi tym dyrbja ju podawši rozwołniś, j kotrymiž ju ju jenotliwe ludy wutworile. Dźe wo to, pśicerśiwo mozam sajźenośeje wojowacz a je pśichewinyć. Na kónzu ju Tardieu sa powitanje dźakowasche. Dojomni na runje śónčnjeju Haagsku konferency, hdyž je ju na druhej stronje měra dobyteje wubédźiło. Wotwišuje wot wole, potom móże ju sa měr dźěkaś.

Sakski sejm.

W sakskim sejmje je ju wutoru kommunistiski namjet, so by ju wukaz wo wobmjeźenju wustawy w schulach wrócił, pśicerśiwo hłosam kommunistow, nimskonazionalnych, wjesnego luda a nazionalnych sozialistow wotpokasał. Sa druhi kommunistiski namjet, kótryž ju pśicerśiwo podawšim reakzionarnym naprawam w schulach měrjeśe, jenož kommunistow hłosowachu. Jenož namjet, so bychu ju je schule wuhnaći schulerjo sajźo do schulow pśihjeli abo so by ju jim móžnosć dała, na druhim statnym gymnasiju dostudowaś, ju z hłosami zyżeje lěwizy a nazionalnych sozialistow pśichija.

Na to k druhemu wuradźenju sakonjoweho nacźiśa wo **pśichiradach pśichi hórnistwowych wyschnoścach** pśeńdźe. Se 47 pśicerśiwo 46 hłosam ju namjet sozialdemokratiśeje njeńśiny pśichija, po kotrymž maju ju **pśichiradny** z **hórnikow pśichstajeś.** Hewak ju sakoń nimale njepśeměnjeny njom mjeźy pśichi 100 kśiwych metrach podkopi pśichija.

W posdźišim pośedźenju ju wunoschk tehole wotkhołowanja wuporjedźi. Objektiwnje je ju świeźiśo, so je jenož 92 sapóśłanzow w žejmje pśichitomnych było. Tohodla je ju namjet sozialdemokratiśeje mjeńśiny se 46 pśicerśiwo 46 hłosam wotpokasał.

Sa prawny wubérk demokrat dr. **Dehne** wo pśemě**njenju sakonja wo krajnej kulturnej banzy** rozprawjeśe. S tym dyrbi ju **burjowny kurs wopśimow krajneje kulturneje renty** skrućiś. Pódla teho dyrbi banka prawo dostaś, malo samóźitemu wobhdlećstwu pożcźonki sa pśichprawjenje wobhdlenjow hač do 120 kśiwych metrow podkopi — niż kaž dotal jenož hač do 75 kśiwych metrow — pśichi swolicź. Namjet wubérkoweje wjeśiśiny chze mjeźu na 100 kśiwych metrow wobmjeśowaś. Sakoń ju z postajenjom mjeźy pśichi 100 kśiwych metrow podkopi pśichija.

Na to ju wo **policajskich pśicenjenjach** jednasche. Sśejmowi słužobnizy na žejmowe blido nětótre kamjenje a dwě tośtej płotowej łacje połoja, kótrejž ju ju z podawkow we Hartmannsdorfu pśinjeśe. S kommunistiskich ławow ju woła: „Nětko ju wulki theater sapoczynje." Kommunistam ju wotmołwi: „Renner, theatrowy direktor!"

Fritsche z němśeje ludoweje stronu na pśicenje wotmołwi, kótrejž wutworjenje sakńeje dźěłaćerskeje woborny měśto rozpušćeńeho swjaska exekutiwnotronskich wojowarjow a kommunistiskich **pśicenjenjow** zapowja. Napśiciwo ju na Lipšćanske założenje dźěłaćerskeje woborny poćahuje, kótraž ju dyrbźała imperialistiskim wójnskim prózowanjam wobaraś a kommunistisku Rusku sakśiś. Napśicenjanje dale na podawki w Heidenawje a Wurzenje pokazuje.

Nječźnik wo druhich komunistiskich sbźeńach rěcźeśe, kótrejž ju ju po sapodaću napśicenja w Drježdźanach wotměrje. Kommunistiska strona sjawnje praji, so na wobdźěłanje wšelakich wobstejnosćow a nadawkow, kótrež stoje pśed ludom, njeje dosć. Wona dyrbi wšo wjace wjelikich masowych akcijow wuwjasć, aby

leńšku wójnu dźeła. Rěcznik ho knjeježerstwo prajschesche, kak hu takše podatki dźiwajo na zakalanje swjatka cžerwjenych frontikich wojowarjow możne byłe, a hacž je knjeježerstwo swóńnjwe, žredki žiwjenje mozy trjebacz, so byschtej ho žiwjenje a swójstwo stacžanom pschecžiwo kommunistikemu traschenju schitakoj.

Ministerialny direktor Richter k tomu błešche knjeježerstwowe rozsudźenje cžita. Policajske swješenje je pokasało, to wopraudźite zapschimki njedobžahaju, to bychu ho organisowanje, w němskonazionalnym napraschenju mjenowane, jako dalewjedźenje swjatka cžerwjenych frontikich wojowarjow. Tohodla njeje możno, pschecžiwo nim sakońcžny zakrocžeć.

Njepócciwe přendzenje Drježdźanskich policajskich oficerow.

Sozialdemokrat **Liebmann** žada, so bychu wschitzky offizěroja, kotříž hu do njepóstajiwcho standala Drježdźanskeje policije zapleczeni, pschecžiwo kotrymž je ho cžežko poczeżacy material wukopak, hnydom se statneje słužby puschczili.

K tej žamej wězy je ho hižcže kommunistiske a sozialdemokratiske napraschenje zapodało.

Justizny minister dr. **Mannsfeld** k tomu praji:

Pola statneho rěcžnistwa w Drježdźanach je ho khłostanske jednanje pschecžiwo prjedawschemu policajskemu leutnantej Krempje sawjedźo, kotrehož winuja, jo je tři njenazwarjene holzy sawjedł, kotrež hižcže njejsu 16. lěto žiwjenja pschekrocžiłe. Dokelž pschepytanje hišcže njeje skónczene, njeje justizniemu ministrej możno, wo Krempowych pschenóšenjach bližše rozprawjenje podacz. Kaž daloko je pschepytowanske jednanje druhich offizěrow potrjechiło, njeje ho tukanje na sawjedźenje holzow powjerdźiło. Dla skichwidźenja tychle holzow njemóžeše ho pschecžiwo tutym offizěram postupacz, dokelž hu jakosiž saturjerjo holzow khłostańke namjety wrócžo wsali. Sa pschepytanje wo tym, pschi kajkich wobstejnosczach hu bo khłostańske namjety wrócžene, nima justizne ministerstwo žanjeż zapschimtkow. Wo tym, hacž ma ho pschecžiwo offizěram i khłostańskoprawnemu bladanjeschu postupacz, ho hišcže pschemyšluje. Knjeježerstwo njemóže wo tym sjawnosczi žaneje wědomosče dacz.

Justiznemu ministerstwu je naležne było, to by ho na to skikowało, so by ho wěz do wschěch stron rozjasnika, a so by ho khłostańke jednanje z trěbnym dorazom pschewjedło.

Ministerialny direktor dr. Fritzsche sa knjeježerstwo dale praji, so je ho pódla khłostańskeho jednanja pschecžiwo winowanym policajskim offizěram disziplinarne jednanje sawjedło a ho mjes tym skóncziło. Wono je pola Krempy a Schlechty k haydonnemu puschczenju se słužby dowjedło, mjes tym jo poczinjenje tśoch druhich offizěrow njeje tajke było, so by ho na puschczenje se słužby mėło wobsamknjeż. Diwejo staj ho postrowarikoj, mjes tym so je ho tśeczi jako zyłe njewinowaty spóstał.

M n ster Eisner wróco stupił.

Ministerski president je ministra Eisnera po jeho pschecžu je sastojnistwa dźěkowebo a spomnjeńskeho ministra puschczić *a ministrej šmutkownych nałeżnosczow poruczić*, so by hacž na dalsche dźěła dźěkowebo a spomnjeńskeho ministerstwa sastawak.

Nazionalneho sozialistiskeho studenta wuhnali.

Rektor a senat universitty w Frankfurcze n. M. staj wjednika nazionalneho sozialistiskeho studentkiwa z universitty wupokalali. Nazionalny sozialistiski wjednik bě lětak podpisał, k kotrymž bě Frankfurtska universita wyschi bród židowskeje niehańbicžiwosczje a marxistiskeje khrobłiwosczje wjacnje

Bolharski kral chce so słubić.

Kaž Parižske nowiny z Roma powědźa, je bolharski kral, hdyž je njedawno z kwašnym hosczom w Romje pożył, so wo ruku prynzeju Giovanny prózował. Sślub budże pjeca lětha w lěsce a kwaš nasymu.

Rěc knjeza zapósłanca Spitanka w sakskim sejmje.

Naš zapóslane, knjez Špitank-Zejičanski, je při wuradźowanjach wo rozpušćenju statnych płacenjow evangelskej a katolskej cyrkwi, prěni króć w plenum rěčał. Jedna so wo to, zo ma evangelsko-lutherska krajna cyrkej w Sakskej lětnu rentu wo 6 640 000 hr. a jónkróćne zarunanje wo 2 milijónaj dostać, mjez tym zo chce stat katolsku cyrkej lětnje z 63 000 hr. a jónkróćnje z 10 000 hriwnami wotrunać. K tutemu prěnjemu zjawnemu wustupej naše zapóslanca je so „Sächsische Volkszeitung", kiž je zdźěła też wot serbskich pjenjez žiwa, ale Serbow ženje zaňć měła njeje, jara bjezaktnje wuprajiła. Čim bóle so dźiwamy, zo je „Katolski Posoł" mohł přispomnjenje Serbam přečiwneje němskeje nowiny wospjetować! — —

Předłoha 9, nastupaca naćisk k zakonjej dla nakhwilneho wukupa statnych wukupow za evang.-luth. krajnu cyrkej w Sakskej a za romsko-katolsku cyrkej (Mišnjanske biskopstwo).

Moje knjenje a knježa!

Mjez sakskimi katolikami, w kotrychž mjenje we tutej wěcy k wam rěču, je so powšitkownje powitało, zo maja so wobcežne jednanja přez předležacu předłohu předbožnje skónčić.

Wězo wostanu přeća katolikow njedopjelnjene, kotrež měle so na kóždy pad dopjelnić, njeby-li stat w tajkich pjenježnych wuzkosćach tkał. Najprjedy so to počahuje na hibliwy wukup w § 2 postajeny. Nadawk z lěta 1927, po kotrymž ma so stat za zamšeńcjo katolskich duchownych wyšnosćow starać a srědki za jich zastojnikow a wobkhodne wudawki poskićić, přez lětny přinošk 50 347 hr., kaž je ze statneho hospodarskeho naćiska 1928 přewzaty, so nanihdy poměrnje njedopjelni. Hižo přecy su naše duchowne wyšnosće dla wobstejacoje diaspory swoje běžne wudawki na najniži skhodźenk zamjezowak dyrbjałe. W něčimžkuli mohło so našim krajnym hospodarstwam tuk k přikładej porućić. Zawěrno *nichtó prěć njemóže, zo je tudy wustajeny pjenjez* snadniki dźěł wukupjenych wudawkow.

Hdyž bu dale při wobliczenju wukupa na př. katolskej khorowni w Drježdźanach jenož 1770 hr. lětnje přiměrjenych a hdyž bu za wumėnk a zastaranje zawostajenych cyrkwinskich zastojnikow jenož 6000 hr. připokazanych, dha je to runje tak njedosahace kaž kapital 10 000 hr., za kotryž maja sprawne žadanja biskopstwa na nahódnosćenje žadankow duchownych a swětnych sobustawow katolskeje duchowneje wyšnosće wotrunane być.

Na katolskej stronje bychmy rad widźeli, hdyž by so znajmjeńša někak skodowanka narunała, kotraž so w přirunanju z tymi w poslednich lětdźesatkach evang.-lutherskej krajnej cyrkwi pornjo nam katolikam přiwzolenymi krajnymi srědkami wupokaza. Moje knjenje a knježa! W tutym zwisku wosebje wuzběhnju, zo katolske wobydlerstwo derje wobcežnosće znaje, pod kotrymiž zwang.-lutherske cyrkwinske zarjadnistwo runje tak čerpi kaž katolske. My katolikojo chcemy z evangelskej wjetšinu našeho kraja na podložku runoprawa w połnej přezjednosći žiwi być w času, hdyž mamy w zjawnym žiwjenju telko zhromadnych hódnotow zdźerżeć a skitać. Runje dokelž so při wukupjenju tych za Mišnjanske biskopstwo nastupacych krajnych připokazankow poměrnje snadny pjenjez jedna, bych myslił, zo so ani wot evangelskeje strony porokowało njeby, hdyž so při tej přejdy wote mnje naspomnjenej dźěl. bje njeby cyle šematisky rozrisało, a hdyž by trochu so dźiwało na njerunosće, kajkež su so prjedy při statnych podpjeranjach stawałe. Snano budże też pozdźišo w powšitkownej přezjednosći někajkežkuli polěpšenje w tutym nastupanju możne.

Za moju frakciju wupraju přihłosowanje ke knjeżerstwowej předłozy. Frakcija so nadźija, zo so wot stata přewzate přisłušnosće přećiwo evang.-luth. kranej cyrkwi kaž też přećiwo Mišnjanskemu biskopstwej sprawnje dopjelnjeja.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 22. januara 1930.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 749, hygrometer +2, thermometer we dnjo +1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer +2, thermometer w nozy 0. Wuhladny na mało so pschemėnjuje wjedro. — Wysschina nad srjedźnej Europu je wěstsze krutosće nabyła a pod jeje wilnom stetj naše wjedro hišcžeše dźensa. Je pschezo hišcžeše pschecžopło na ućišchi pocžakał. W polnozy je ho syłna nižina dale k ranju icžahnyła a njemóže dalscheho wliwa na naše wjedro. Zu doscžahny nowa wulka wyschina, kotraž ho f Wolnoc-nego morja hacž hłuboko do srjedźneje Europy cžehnje. Sa njej pak ho wot Islandskeje nowa syłna nižina k nam bliži, i njeje duja wětry 5 hacž 10 stop. cžopje. Tuž hischcže njeje žanych wuhladow na tymu. Jutsse schtwórtk słónczko 7,58 hodź. schadża a ho 4,27 hodź. zhowa. Mjeżacž schadża jutsse rano 2,23 hodź. a khowa ho dopołdnja 11,27 hodź.

— **Pschi měschczańskich omnibušach chodża lutowarj.** Wjednistwo Budyskich měschczańskich omnibušow nošy ho f lutowańskimi mysłemi, chze pjeża rjadowarjow wosstrowić, kotříž jěsbny pjenjes sbkrazu. Tuto dźěło budża schofěrojo hobu wobstaracz dyrbjeć. Tohodla chzedża tej prědku sastupne durje za bohużełdźazych pschijimowicz. Jako pschicžinu tajkeho lutowanja wosnamjenja wjednistwo, zo ho wosy pschi rjanej symje a wulkej bjesdźelkosczi pschemało wuživaju. Na cžaromaj 2 a 4 je wjednistwo hižom z tutym nowotarstwom spytało. Sdyžom wozbanu je pjeża hižom dźěło wupowědźiło. Wocžakajmy, kak so tuto lutowanje wusstkutkuje.

— **Pschinoschki do wopalneje każy ho powyscha.** Sa rjadnistk wubjerk sakiseje komory sa wopalne zawěscženje je wobsamknył, so ma ho pschinoschk wot 1. haprileje na jenotu (Einheit) wot 1 pj. na 1½ pj. powyschicz. Po měnjenju komory je powyschenje nusne, to by wustaw stajnje k wupkaczenju khmany wostał. Wón dyrbi kóždy króć móz wopalne schkoły sarunacz.

— **Krajny konjerstki hamt w Moritzburgu** zdźěli, so ho srěbjanija w Budyschinje 24. januara t. l. f 1 hymnaziju cžehzom a 2 cžopłokrejnymaj srěbzomaj a srěbjerja we Wulkej Hartawje 26. januara t. l. f 2 cžopłokrejnymaj srěbzomaj wobsadźi.

— **Wobkhadne njeboże.** Pondźelu pschipołdnju na kschižnischcžu Wettinskeje a Karolineje dróhi wožobowy a nakładny automobil do ho srašyschcza. Wožobowy automobil bu prědku tak cžežko wobschkodzeny, so dyrbjachu jón kónczinje wotwjesć. Ludźo pschi njesbożu do schkody njepschikhdżechu. Po wuprajenju šwédskow je wjednik wožo-

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

18] (Pokračowanje.)

Acte wědźesche mnohich z muzskich a žónskich z mjenom mjenowacz a pschidła k tutym mjenam cžasto najzałostniske wujaśnjenja, kiž napjelnjachu Lygiju je spodźiwanjom a z bojoscžu. Bě to ja nju zuły žiwót, kotrehož rjanosć wabjesche jeje wocži, kotrehož napschecžiwnosće pak njeslo mó jeje kujeżniki duch rozsrjewać. Wo tom cžesto rěcžesche tajši hłuboki měr i wjeczornych serjow na njebju, i njepohibliwych stołpowych rjadow a z cžłowjeskich postawow, statuam *šo runajsch; cžłowjek by měnicz dyrbjał*, so bychu tute runomérne marmelowe khłoby zbożownym, bjesstarostnym połbohom k pschebytku žłužicz měle, a tola schpatschaste Acczinu cžichi błóž ho zpodźiwajesi pschipobuchnarzy pschezo nowe, pschezo strašchnische potajnosće do wucha, kiž wjedźachu ho k tutomu hrodej a k tutym cžłowjekam. Tu wubłada cžłowjek na pschikład i nasdała hischcže stołpowu khłobu, w kotrejž běchu na podłoscy a na stołpach krwawne błaki widźecz, i kotrymiž bě Caligula bély marmel wopanzał, hdyž bě pod nojom Cassija Chereja padnył, tamle běchu jeho mandżesstki morili, tamle hłowu dźěrcža wo kamjentne sczěny rosmjatli; tamle pod wonym kichidkom bě podżenjski wjelb, w kotrejž młodźchi Drusus hłodu wumrě; tamle běchu starschehno Druša sajedobcžili; tamle bě Clandius w hronach bo hromadu żwjesł; tamle Germanicus; wschitke tute sczěny běchu žałosczenje a dykkotanje mrětwych žłyschate, a cžile lubjo, kotřiž nětkole f kwětkami a drohotnymi pyschemi k hejtowanju khwatachu, jutsje trasch běchu hižo sażundżeni; na nětkotrem mjeschowcu pózowaschе ho pozniežnk jenoż strach, njemér, njewěstosć pschihodneho dnja potajicz; hymicžna zadosć a sawistna starosć žerjechu žradź wo wutrowby tutych po dsaczu tak bjesstarostnych, wobwěnzowanych polkobow.

Lydijne myšle samótne kždy Acczinym słowam sczěhowacz, a mjes tym so zuły žiwót, kiž bo psched njej wotetwori, jeje wocži wabjesche, sjima jeje wutrobu se strachom a bojoscžu, a njewuprajny stysk pschewsa ju za lubowanej Pomponiju Grecinu a sa cžichim domom, hdyž Luboscz kralowasche a nij hrěch.

Acte bě žwoje powědanje skónczija a wsa Lygiju za ruku, so by ju po šmutkownych jiwach do wulkeho trichinija dowjedła, hdyž mjejesche ho hnjezina wotmeż. Holicžy ho psched wocžomaj pišanjesche, we wuschomaj ji schumjeschе, a rosborjenosczi salěhowasche ji dych. Kaž wo žnje widźeschе na błibach a sczěnach tyhaju lampow frinkolicz, kaž wo žnje žłyschesche wołanja, f kotrymiž kježora powitachu, kaž psches kurjatwu sawohłada jeho žameho. Sšawa-wołanje ju žamuczi, błyschcz ju wobžlepjowasche, wónje ju pohłuschichu, a na pol bjes wědomja samó ležy Acte rosleżnacz, kotraž, dowjedschi ju na jeje mėstno, ho pschi njej pohybże.

Tola za khwilu žłyschesche cžichi, snaty błóž po jeje druhej stronje:

„Budź mi postrowjena, naikrašnischa ze wschěch knjeżnjow na semi a wschěch hwězdow na njebju! Budź mi postrowjena, bójita Callina!"

Hischcže na pol pohłuschena zwohladny Lygija a zpósna Vinicija, kiž ho po jeje stronje pohybże.

Wón bě bjes togi, pschetoż nałožk a pohódnosć poruczeschtej, ju k holczinje wotpołožicz. Jenož cžornjakowu tunicu bjes rukawow, kiž bě ze žłebornymi palmami wuschiwana, mėjesche na sczele. Ruży běschtej nabej, po nasrašchim waschnju ze schercikimaj, stołmaj narucžnikomaj debjenaj, kiž běschtej nad kohczom pschicžinjenej, delni dźěł rukow bě wobhładnivje wot hołdeje kožmicžki wocžiszeny, wottruhany, hładki, ale žitkoty, běschtej to wopraudźitej ruzy wojownika, za njeżej a schkit stworjenej. Na hłowje mėjesche rožowy wěnz. S brjowkami, nad nožom hromadu zrošcženymi, je spodźiwnymaj wocžomaj a f wuržytnosće. Młodej hołzy jelda bo tak rjany, ko samó ležy pominyła.

„Budź mi postrowjeny, Marco!"

Wón pak dźesche:

„Sbožownej ftej mojej wocži, so cże widżitej, zbožownej mojej wuschi, dokelž twój błóž žłyschitej, lubosnischi słowkow pischczatki a titkary! Wych by wolicz měł, na cżejej stronje žnměł dźensa pschi hosczinje wotpocžowacz, hacž po boku Aphrodites abo po twojim, Lygija, to bych tebje wuslowiłt, ty bójika!"

Wón spóżera ju f wócžomaj, so by ju na jeje napschiażde nabyrżił; wón ju tak rjeż f wócžomaj wopali. Wonej khodżeschtej i jeje wobliczu po tchiji a nahimaj rukomaj dele; woni koschcžeschtej jeje lubosnu twórbu, wonej wobtkakschtej ju a pleńcżeschtej ju wokoło njeje; tola nimo pożadosće žapasche to każ wopraudźite zbożo w nim, kaž wopraudźite załubowanje a njeżmérne satorhnjenje.

„Ja wědżach, so tebje tudy nańdu", wón pokrjačowaschе, „a tola, jako tebje wuhladach, tschepotasche moja dusscha każ pschi njejapkim zbożu."

Lygija bě mjes tym po něcžim žwojeho wědomja sażo nabyła. Wědżo, so w tutom domje a mjes tutej cžłowdu je Vinicius jenicžka i błiskostejaga bytosć, powědaschе j nim a wuwopraschowasche ho jeho wo wschěm, schtoż bě ji njerozumliwe a schtoż ju je strachom napjelnjowaschе. Swutkel wón to wědżeschе, so ju w domje imperatora naibże, a cžehodla bě wona tudy? Cžehodla bě ju kżor wot Pomponije dżelł? Tu bě ji satrach a wona dyrbjesche domoj. Haj, bjes nadżije, so wón a Petronius ho pola kježora na nju sastupitaj, by wumrżeż dyrbjała pische stysk a njemér.

Vinicius powědaschе, so je jenu Aulus dżelił, so je kježorej wudata była. Cžehodla je tudy, to wjschaż wón njewě. Kježor wo žiwojich rosdżelenjach a postajenjach nikomu samoświnjenja njedawa. Tola wona njetrjeba ho strachowacz, wschako je wón, Vinicius, pschi njej a pola njej też zwoštanje. Radscho dże wocži pschiżbadżicz, hacž ju njewidżecz, skerscho žiwjenja ho wdacz hacž ju wopuschczicz. Wona je f jeho duschu, a wón budże ju pasczi każ žiwoju žamžmu duschu. Doma dże ji jako žwojeje bohowny wottak natwaricz, a aloe a myrrhu, nałetnje maślowki a jabłuczinu twėt wopruju žwjacz. A dokelž ho w kježorskim hrodże strachuje, to ho ji žarocza, so njetrjeba dołho wjazy pod tutym krywom bydlicz.

(Pokračowanje schčehuje.)

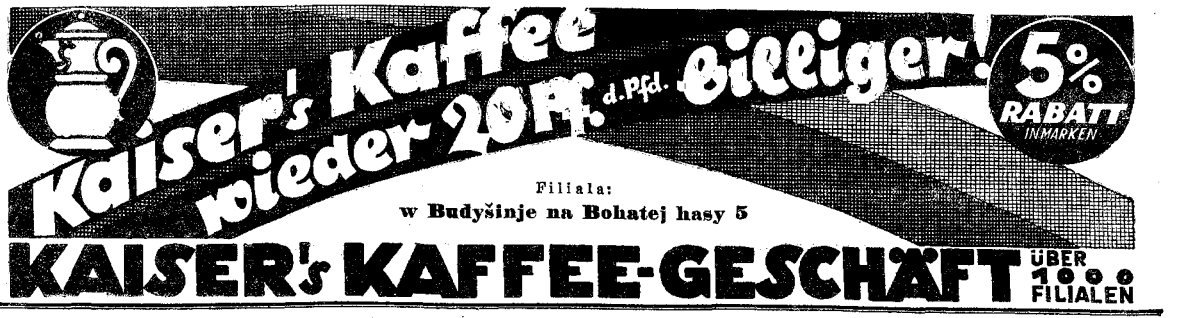

bowcho auta wina na njesbożu. Policajske pschepytowanja tak w tutom nastupanju hischcze njejsu wobsamknjene.

— **Ludowy žarowanšći dżeń budże 16. měrza.** Wubjerk sa postajenje ludowcho žarowanškeho dnja je jenoshlósnje wobsamknuł, to ma so ludowy žarowanšći dżeń k depomnjerju na tych, kotrjž su we šnjerkowej wójnje padnyli, kerża njedżelu 16. měrza na podobne waschnje wobwjeselcź, kaž je so to w sandżenych letach stało. Wubjerk tworja sastupjerjo tych tšoch nabożenšich sjednoczenšiwow, wulkich towarštwow a swjatkow. S pschedsydstwa je president Ludowcho swjatka Němskeho wothkładanja jenotliwich rowow sap. tow. Swjeselcź ma so ludowy žarowanšći dżeń l. kožimi klužbami, swonjenjom swonow po zbłym němskim kraju a je swjedżenšikimi shromadżiznami na salach. Sa pschihrawjenje a pschewjedżenje swjatocznoscow w Barlinje je so wuzlohi dżełowy wubjerk wutworił, kiž je je swojimi pschihotami hižom sapoczał.

— **100 lět druhi sakski pokutny dżeń.** Druhi sakski pokutny dżeń, kiž so wot cżasa rewolucije wjacy sjawnje njeswjeci, ale tola mjeł ludom hischcze ja „cżichi" swjaty dżeń płacźi, bu psched 100 létami na dnju 28. januara s tehdomnitchimi wosebitymi wukasom postajeny. Na tutom dnju wosewi wyschcze konsistorium, so nataj so dla wulkeho zyrkowinskeho 300 létneho jubileja „Augsburgskeje konfesije", kiž mjeselche so w junuju 1830 wosmjeselcź, město dotalnych tšoch jenoż hischcze diwaj pokutnej dnjej swjeselcź. W lécze 1830 swjeselcźachu potajtim jenož diwaj pokutnej dnjej, 21. měrza a 5. nowembra. Tuta liczba wobstejesche hacź do léta 1919.

— **Ludliczenje budże hyšće w lécze 1931.** Swopředk bésche postajene, so ma być létża jasno wulke ludliczenje we Němskej. Ale dokaź ma so powschitkownje lutowacź, šu liczenje na léto 1931 wotstorczili. Tuto ludliczenje budże po wschém sdaczu sjednoczene ł powołanišim liczenjom kaž so to w lécze 1925 sta.

— **Pschinoschki do ratatiefeje komory.** Kaž sakska ratatiefa komora wosdżiwa, je w nu wobsamkla, so ma kryche swojije dalschoje potrjebny k terminu 1. februara 1930 wot kóżdcho pschinoschowarja 2 hriwnje zakładneho pschinoschka a na kóżde 100 hriwnow jenotnoje hódnoscze — Einheitswert — 7 pjenjezkow sběracź.

— **Papuchowa khorosej (Papageienkrankheit) w Sakstej.** Sakski krajny strowotnišći hamt wosjewioja dale, so mamy w Sakšej dwě hnědże papuchowoje khorosje, jene w Limmritz a Hartha ł 8 khorjenymi a druhe we Glauchawje ł 10 khorjenymi. S tutych 10 khorjenych su bosyjeł tijo hižom wumrěli. Ssu bo wschitke naprawy stale, kiž maju dalschemu rozschérjenju khorosje sadżiwacź. Krajna městnoscź za sjawne strowotnistwo w Drjezdżanach ma pschiwady khorjenja bakteriologiju wobdżełacź. Sunstkowne a hospodarske ministerstwo staj postajiłej, so ma so pschenjesenje papuchowoje khorosje na cłowjefow gmejnskej wuchnoscźi wosjewicź. Dale maju wotrjesni stótni lékarjo papuchi w domach wobhladacź a wobhódżenych tutych ptakow wo jich khorjenju powuczicź.

S **Lětonja.** Kischeschanski dżełacżerśći swjatk wotmě njedżelu wjecżor we wjesnym hoscżenju swoju létnu hłownu shromadżiznu, kotraż bésche je wżu a ł wokolnych wsow derje wopytana. Pschedsydża Gruhl powita shromadżenych a na to złowo sekretarej Scheffler ł Budyschina pschepoda. Tutón wusmamjenej pschi tutej składnoscźi pokładnika Mjedaka ł cżestnej liscźinu swjatka za dwérne dżeło. Wusmamjenej i dżalnymi złowami poczeschowanje pschija. Pschi wólbach nimale wschitcy złowje sastojnistwa wobthowachu. Na to pschednoschowanje sekretar Scheffel a poda w swojim pschednoschu pschehlad sandżeneho léta, napominajche natarśćich dżełacżerjow k dalschej złorjerje ł swjatkej. Shromadżiznje pschisamknu so rjana dżesada a sabawa.

S **Lězonja.** Kischeschanski dżełacżerśći swjatk wotmě njedżelu wjecżor we wjesnym hoscżenju swoju létnu hłownu shromadżiznu, kotraż bésche je wżu a ł wokolnych wsow derje wopytana. Pschedsydża Gruhl powita shromadżenych a na to złowo sekretarej Scheffler ł Budyschina pschepoda. Tutón wusmamjenej pschi tutej składnoscźi pokładnika Mjedaka ł cżestnej liscźinu swjatka za dwérne dżeło. Wusmamjenej i dżalnymi złowami poczeschowanje pschija. Pschi wólbach nimale wschitcy złowje sastojnistwa wobthowachu. Na to pschednoschowanje sekretar Scheffel a poda w swojim pschednoschu pschehlad sandżeneho léta, napominajche natarśćich dżełacżerjow k dalschej złorjerje ł swjatkej. Shromadżiznje pschisamknu so rjana dżesada a sabawa.

S **Njesdaschcz.** Po krótkim cżężkim cżerpjenju wumrě w Budyšnej khorowni na operaziju žlepeho cżerjewa tudomny powschitkownje wobluboweny piekarśći mischtr Neubarth. Won rěcżeschе w gmejnje ważne złowo a tak gmejna ł nim złwérnuchu sdaradżenja złubi. Wo wohnjowu woboru ma semrětny jako jeje wjednik a komandant najwjetsche sasłużby. Wożebje cżężko potrjebchena pak je jeho złowjła, pschetoż won sawostaji wudowu a schésć njesdaschanych dżesci. Neubarth dożpě jenoż starobu wo 47 lét. —

S **Minakala.** Wuczbny kursus dobrowólneje sanitetneje kolony cżerwjenecha kischża sa Radwoř a wokolinu so tu dalewjedżesche. Liczba nowych wobdżélnikow na kursusu je so na 26 powyschiła. Kolonimy lékar dr. med. Schneider-Wulkodubrawšći roskazi cżłowjeczi kosczotwaś a da praktiske swucźowanja pschi skamanju kosczi atd. wukonjecź. — Blížscha kursusowa hodżina wotmě so pjatk 24. januara wjecżor we 8 hodź. w małej sali Nowakeja hoscżenja we Wulkej Dubrawje. Pschijimjewjenja nowych so tutón wjecżor hischcze pschijimaju, na posdyšche pschiswjedżenja njemóże so wjacy dżiwacź.

S **Běcżej** pola Hodżija. Sa pschedsitejcżerja gmejnskeho sastupjerjow wuswolichu měschcźanostu Korlu Měttracha a gmejnskeho starschcźeho Augusta Augsta. — Tudomny knjeji dwór, kiž majorej Waltarjej-Jeschkej złuschescheje, je njedawno dotalny najeńk K. Andrac kupił.

S **Mjedżosła.** Nutsdobywarjej, kotrajž w Budyškim jastwje śedżitaj, staj so wusmałoj, so staj swoczatk dezembra 1929 so w Mjedżosłskich abo Zokowskich kónczinach po pschecźerłanju grocźaneho wokna do jédżneje komory dobyłoj a ł njeje něhdże 27 łuskow cżeschwjeje butry a dżełbu trjebanych schatow — koschże a spodnje złolowy — krad wukoł. Wužscha shdżenja wo padawschtwje njech so żandarmstwu sapodadża.

Z **Boranee:** Njedżelu namakachu tu we jeje bydlenju t. mj. Němu śwałcu morwu. Boża ruczka běše ju při dżéle zajała.

Z **Ralbic.** Kaž we wjele druhich wosadach, wobsteji też pola nas t. mj. „Kirchschullehen." Nětko ma so rozrisacź, kak daloko ma cyrkej a kak daloko šulski wokrjes (Ralbicanska a Nowosliczanska gmejna) prawo nad šulu atd. Zo by so to rozjasniło, wotmě so wcera zhromadżizna, při kotrejž knjez z Budyšskeho biskopskeho ordinariata přednošowaše. Derje by było, hdyż bychu so tajke rozrisanja přeco prawje měrnje a we wšej přezjednosći stałe.

S **Kamjenza.** Dla njedostatka na skasankach je tudomna schkleńcźerńja 250 dżełacżerjam a dżełacżerkam dżéło wupowědźiła. Też druhe dżełarnje nascheje wokoliny su nusowane dla njedostatnych skasankow dacź dżełacź w pschihrótschenym cżasu abo też złojich ludźi ł dżéła puschcźicź. Hospodarske poměry su tež tu dżeń a hu bjenjesche.

S **Kulowa.** Pschichodny pjatk 24. wulkeho rózka złwjecźitaj tudomny murjeřiki połěr Jurij Lenisch a jeho mandżelska Marja rodź. Kraliz złwój złéborny kwasź. Wjele złoża a Bożcho złohnowanja!

S **Parzowa.** Pschichodny pjatk złwjecźi něhdyschi kubłeř Cito se złojej mandżelskej złoty kwasź. Spomnjenja hódne je, so je jubilař jako 17 létny złojej połdżiwej mandżelskej kmótr był. Je žiwi złoju mótku 18 létnu sa žonu wsał. Jubilař je 85 lět stary a jubilarka 68 lět. Wobaj šmětaj so hischcze dobreje strowoty wjeselicź a śtej waženej wołoże.

S **Běłeje Wody.** Rósbórski finanzny hamt wosjewja: „Kaž je so finanznemu hamtej złužbne wosjewilo, we wokrjesu pjeca njesnata wołoba wudawajo jo je wukonjecźi sastojnik finanzneho hamta, spyta dawki sběracź. Snowa so na to pokazuje, to maju wukonjecźsy sastojnicy finanzneho hamta fotografiju pschi sebi a so šmědża ludżo jenoż płacźicź, hdyż jim sastojnicy tutu fotografiju pokeża a jim na pschedpisane kwitowanki kwituja. Wustupi-li něhdże wopačny wukonjecźski sastojnik, so prožu, so by so to hnydom bliżschej policajskej wyschnoscźi wosjewiło.

S **Werminghoffa.** Dla mileje šmy jana dołcź wuhla njewotbudże. Na tudomnej dżełarni dyrbja brikety na skład kasć. Dżełarnske wjednistwo wosjewja z wupowěźnjenjom, so budże so wot 1. februara najskerje jenoż hischcze 4 dny wob tydżeń dżełacź.

S **Untowarja** pola Hródka. Bruniznowna „jama Konsul", kotraż Delnjolužiskim wuhlowym dżełarnjam złuschi, je 9. t. m. pschestała dżełacź. W lécze 1891 jamu wotewrichu blizko nalcheje wóży. Jako běchu ł połodnjeje gmejny wuhło złoukopali, w lécze 1903 wobkhódne twarjenja pschi Zokrowej dróży nowe natwarichu. A hakle hischcze w lécze 1922 bu elektriska zentrala pschitwarjena. Nětko pak, po niż złyle 40 létnym wobstrażu, dyrbjachu dżełacź pschestacź, dokalż bu wuhlowe łkady złoucźerpane a so dżéło wjacy njewuplacźi. Nimale wschitcy 55 dżełacżerjo fu nětko na podpjeru dżełonjemšerjow pokasani. Sa najkrótschi cżasź na tutom hewak tak žiwym městnje złiwjenje hańnje.

S **Barschcza** (Forst). Pónđżelu dopołdnja tudomnu nowonatwarjenu palenju cźełkow posdżepcźicźu. Pschitomni běchu sastupjerjo měschcźanow, sobustawy wyschnoscźow ł sužobnych gmejnow a sastupjerjo cźełkopalcźiskich towarštwow ł Barlina a provinzy. Wyschchi měschcźanosta Gründer rěcżeschе wo „problemje" šmjerzcze. Po posdżenjerjenju, kiž bě ł hnydomnym posdżenjenjom wupjelnjene, puschcźichu kaschcź ł złarowarskeje městnoscze do pjezy.

Z Łužicy.

S **Prochnowa.** W nozy wot póndżele k wutorje sandżeneho tydżenja žu paduschi tudomnemu kubleřej Pawołej Richterej něhdże 50 fur kradmyli. Hacźrunjej bo wobhódżeł sa paduchami puschcźi, jenu cźmy dla njeběscheje móżno jich dożahnyć. Nasajtra na polu knjeżeho dwora w žužobnym Kischschowje w jenej wótži pjecź fur namakachu, kiž běchu paduchami wupjerchle. Tute wobhódżerjej sajo wrócźichu.

* S **Kumwalda.** Na wéji nascheho Bożeho domu bo sandżenu njedżelu k prénjemu rasej elektrisaj złonjeschе. Elektrike złonjenje pschiprawi Kumwaldske wobhodnistwo milinarnje a tudomny samkarśći mischtr Hache ł pomozu wonkowneho inżeńera. Kumwaldska wożada móże ł tutym nowym złonjenjom rjany postup do złojeje stawiznu złapiacź.

* S **Salomja** (Sohland) n. Schpr. Psched domom cźišcźo 158 sjnjeschoži pónđżelu motorowy kolesaŕ Sarjenk se Schérachowa tak cźežko, so bjes wdomja leżo wosta. Snjeschożenego dowjedżechu do Khemberkskeje khorownje.

* S **Wostrowza.** Dobrowólna wohnjowa wobora mějesche złoju hłownu shromadżiznu. Na kónzu léta liczachu 33 aktiwnych hobustawow a 26 pażiwnych. Shromadżiznje pschehnjesche so jara wobschérna léta rosprawa. Dźiwajo na skutkowny podpjeru měschcźanskeje gmejny je wobora w dobrem porjadku. — We hłownej shromadżiznje towarštwa katolskich towarschow spominasche so najprjedy na semrěteho założeja kanonika fararja Rónscha. Potom rosprawjesche so wo lětnej dżeławosći. Fararja Rößlera pomjenowachu jenohłósnje sa cźestneho prezesa towarštwa.

* S **Mohornja** pola Połcźnizy. Tudomnaj Kleinstükkej mandżelskaj złjeczeschtaj złoju dejmantnu złwaź. Jubilaromaj dosta so mnoho poczeschcźowanjow, tak też wot němskeho presidenta ł Hindenburga a sakskeho ministerskeho presidenta dra. Bünгera.

Ratarski zjězd w Mužakowicach.

Ratarska komora sa Delnju Schlesyju a towarstwo sa pschowanje kucźneho hospodarjenja w Zybalni wotmě schtwórtk 16. januara w Mužakowicach kucźny a rólniski sjězd, ł kotrymž běchu sjnjenjenowe wiki sjednoczene. We wulkej sali wocźeschtwórcźenje (Kurhaus) běsche wustrażenja pschihrawjena. Salu běsche hrabinska zahrodna direkzija rjenje wupyschiła.

Mjes wokolnymi ratarjemi běsche wulki sajim sa sjědź. To dopokasa bohate wobdżélenje. Wběche něhdże 300 wobdżélnikow pschitomnych.

Prěni pschednoschk mjeńsche dr. Scheel ł Wrótšlawja. Rěcźeschе wo praschenju „Kak mam pod nětcźišćimi poměrami swój nałětni wuśiw złoziecź?" Wjches pschednoschk cźehnjesche so jako cźełowjena nicź ta myślicźa, to ma so ł tuninj jednorynt hrěškami, kiž ma kóżde hospodarstwo k ruzy, ł jich prawym a praktiskim nałożowanjom tak hospodarcź, so by so hospodarjenje najlépje wuplacźiło. Dżensnischi dżeń ma so najwjetscha wažnosć klasć na prawe wobdżélanje rule, na wézewuchotknje wothładanje a nałożowanje hródżneho hnoja a hnójnizy, na spěchowanje złivjenja batterijow a na rjadowanje wodowcho hospodarjenja. Dokładnje wspominasche pschednoschcź też praschenje złymjenjow a druźinow, tehorunja praschenje wusłowjowcje hustoscze, kcźěr złujawownych rjadkow a wothładanje złymjenjow. K pschednoschkej pschisamknu so jara złiwa rosmołwa.

Na to rěcźeschе ratarśći wucźeŕ Spahr se Shorjelza wo praschenju „Kotre rakakrute běrnowe druźiny móża so k złodżenju porucźecź?" Rěcźnik pokasa na wulki strach kiž z rakom běrnam hrohy a namołwjesche naležnje, so bychu ratarjo jenoż rakakrute běrny zładżeli. Pschednoschcźer wopisłowasche na to jenotlíwe druźiny rakakrutych běrnow, kiž złu dżensnischi dżeń we wikowaństwje dostacź. Tute druźiny běchu někotre léta za złobu na wschelakorych łpytatkich polach wupruchowane. Teź k tutemu pschednoschkej pschisamknu so złiwa debata.

Popołdnju běsche kucźnemu praschenju wěnowane. Dr. Dürken ł Wrótšlawja rěcźeschе „wo pschiprawjenju a słpschenju łukow a złótnych pastwischcźow." Rosłoži, so ma so łukam a pastwischcźam wjacy kedżbliwoscze pschiwobroscźicź, so by so wunoschił pizy a jeje hódnosć powyschiła. Nunjež je ratarjam pschi hnojenju łukow a pastwischcźow najprjedy na pschikłapy hnój pokasany, dyrbi pak teź złwérnu naturski hnój wužiwacź. Dołha złiwa rosmołwa plecźeschе so hacź do połdnjeho popołdnja.

Potom pschednowjedżelschtaj so powucźacej filmaj wo łukach a pastwischcźach. Sjedź słónczi so wjecźor we 6 h. a rycźeschkubłeř Meinking ł Wódrjezizy pola Nitkeje jón ł dżakownymi złowami wobsamknu.

Nowy radiowy wulkosćelak pola Roma.

Pjatk 17. januara je nowu romiśu radiowu stażiju w Santa Palomba połwjeźili. Sćelak wobhdeży 50 kw. antennoweje samóżnoscze. Sstuchna potajtim do najbłižschich sćelakow Europy. Městacźko Santa Palomba pschi Romsko-Neapelskej żelezniznj je 23 kilometrow wot hłowneho města Roma sdalene.

Po najdokładnischich a najzwědomicźischich posyptach wujwolichu tuto městacźko, so wschelake statne schtrickowarnje w Romje nowy sćelak njemóża mylicź. Wulkosćelak dźeła je šamnjez złokmowej dołhosću kaž dotalny romiski sćelak sa šrjenje złolny. Ninno toho pak wobhodżi aparaty sa krótke złolny, kiž 12 kw. łyline sćele.

Wschitke elektrike złynoprudne powody hacź do blizkosće kilometra žu pod jemju sthadli. Sćelerinja w Romje je ł radiowej staziju ł wołzebitym kablom, 30 kilometrow dołhim, złojajana. Wobaj antennowej schcźejeżoraj staj 78 metrow wyšokaj a stejitaj 230 metrow rózno.

Na nowišo z cyeliho swěta.

— **Schkowa powěsć wo wjedrje sa justiischi schtwórk:** Cžicho a kurjawotje, nóżny smjerśk je móżny. W połnóżnej Europie nowe deschcże, w Fendżelskej tehorunja kokle deschcże.

* **Toisteje mšty dla je žo Dornier-superwal-lětańki cjołm „Hrabja Zeppelin D 1747" pola kolkuty Darża na Baliiske morjo dyrbjał puschcźicź. Potom je žo k połodnju hnał. Pola Müiritz žu jo ludźo wohladali a jeho wožadku na brjoh dowjesli.**

* **Amerikanske a europiske kriminalne wyschnoscze na rosšaržnjenju falschowanja dollarskich bankowkow dźěłaju. Dollarske noty žu tak wubjernje podražowane, so žana europiska wulka banka njeje falschowanku spóznała. Hakle hdyž je Federal Reserve Bank w Amerizy stodollarske bankowki pobrała, žu žo dohladali, so žu njeličomne bankowki hižo dawno jako wopraudźite we wobdełu. Wone na jenym městnje lědma spóżnjomny cjišćerjerli smyk pokazuja. Podražowane bankowki žu na wopraudźitej amerikanskej bankowskej papjerje cjišćerjane. Barlinska polizija je wuzledźiła, so je kommunist Franz Fischer falschowane bankowki rozschěrjał. Wón je žo hjes hlěda šhudit, tola maju sa to, so žo hischcze w Barlinje šhowa.**

* **Jeneho cžornucha w Natapeku (w Meriku) žu lynchowali a žmjertnje smorikali. Jemu porokuja, so je dwě holcžy morił a sežrał.**

* **Hdyž cžisłe njedźelu w Palmbeachu w Floridje we Sjedno-jenych statach lěćadło, kotrejž j Bahamaskich kupow pschileczu, k semi pschistajeź, wono j wyšokosce 150 metrow do Worthtkeho jezora padże. Lětadłowy wodźeŕ a dwaj mechanikusaj žo morischtaj a dwaj pasažeŕaj žo cžejko sranischtaj.**

Přilopk.

* **Zort, kiž bu sa šhutny pschijaty.** W Barlinje bě pod njewschědnymi wobstejnosćemi 48 létny frišer Volckmann na Karlowej dróšy šebi žiwjenje wzał. Volckmann bě je někotrymi šnatymi w korcžmje hrał a pschi tom wjele pił. Wokoło połnocy pschińdże jedyn j hosći na myšle, še sapałkami pobrankać. Wšachu tši sapałki wschelakeje dołhosce a dachu tóždennu j pschitomnych po jenej sapałcy cžahać. Po wotrečženju mějesche tón, kiž bě najkrótschu sapałku wuczahnył, j tšjoch hrjeżkow najprěnschi wumrěć. Mimo Volckmanna žadyn j tšjoch pschitomnych srěčenje sa khutne njemějesche. Volckmann wuczahny najkrótschu sapałku a rjekny žiwojim šnatym: „Ja myšlu, ta wěz je ma!" Potom žo cźi tšjo rosendźechu. Na ranje wotwjeschu Volckmanna j pscherežnjenym hibikom a cźežkim jačeboyczenjom do Charité, hdźež won hórzy na to wumrě.

* **Zwólbu dźełarjow wopaczných pjenjes wušledźili.** We Wernigerodze bě žebi wósta Emma Schulze žiwjenje wzała a hdyž policija ja pschicžinu šledźeschce, dowuschłodźi zwólbu dźełarjow wopaczných pjenjes. Schulzowa běsche j wikowarjom Korłu Heidemannom žiwa. Hdyž jeje bydlenje pschepytowachu, namakachu w popjelnem kaschcziku, w Švětkowzach a na łubi wschelaki grat ja bicje wopaczných pjenjes, wopaczne pjenjesy atd. šhowane. Heidemanna kaž jeho towaršcha j mjenom Radšich sajachu.

* **Sšmjerć w płomjenjach.** W Cžišej Kamjenicy namaka wothromjeny a šhuchoněmy žyn 60 létneje dźěłacžerki Marije Löhnertoweje šmjerć w płomjenjach. Se pschetepjenych żelesnych kachlickow běchu šchŕe na płonnik pschesłocžile, na kotrejž wobjarujomny běchu špałche. Maš wuštaji žiwoje žiwjenje šmjertnemu strachej, so by žiwjeho žyna wumožiła, ale pschińdże pschepozdźe na pomoc. Sšama dyrbješe cžejko wopalena je jstwy cžekacź, mjes tym so žo jeje žyn j žywej nadobu špali.

Přesmykowař.

Zańdźenu njedźelu popołdnju zetkach Gumpela, jako wón runje z konditornje přińdże, kotraž přez dróhu znapřeča jeho bydlenja steji. Gumpel běše spodźiwnje zdrasćeny, běše w tenisowym wobleku a ke temu běše sebi swjatočny cylindrowy kłobuk stajił.

Zejmowach swój kłobuk. „Dźeń dobry, knjez Gumplo!"

„Ah, dźeń dobry!" Gumpl sebi swój cylindaŕ njeséahny; pozběhny ruku strowjo jako fašist. Potom pak blizko ke mni přistupiwši mi šepny: „Prošu, podajće, zo swój kłobuk njezejmuju! Tamle steji pólcaj a ja nocheyl konditorej žanych njeluboznoscow načinić. Tón njesmě njedźelu popołdnju po štyrjoch ničo přez dróhu předawać; pólcaj jeho hižo dawno wobkedźbuje a nětko hlada, hač ludźo z wačokami z konditarnje njepřińdu."

„Haj, knjez Gumplo, sće dha Wy . . . ?"

„Wězo, ducent kuskow wosuška sym kupił . . . smy njewočakany wopyt na kofej dostali. Mam kuski w cylindru."

(Z časopisa „Fliegende Blätter" w Mnichowje.)

Hamtske wozwěsće

Do wikowańskeho registra je žo dźensa wupisało:

1. Na łopjeno 660 nałtupajo firmu Korla Kahrowejowe-ho nałł. Richter a Schneider w Budyšhinje. Gustaw Schneider je jako napjetk wustupił. Wotewrjene wikowańske towaršhwo je rozpuschčene. Firma mjenuje žo nětko „Korle Kahroweja nałł. mějicźel Willy Richter.

2. Na łopjeno 770 nałtupajo firmu W. Brust a Co. we Budyšhinje: Arnošcht Waldemar Theodor Brust je jako mějicźel wustupił. Pschekupska mandźelska Herta Brustowa rodź. Göhringez w Budyšhinje je mějicźelka.

3. Na łopjeno 929, jo je firma Franza Fiedlerja we Budyšhinje šaschła.

4. **Na łopjeno** 1010 nałtupajo firmu Berndt a Fischer w Budyšhinje: Prawo pschekupa Pawoła Pěčki k wobłoženemu wjednišhwu a šaškupowanju firmy je šlónčene. Towaršhwo je rozpuschčene. Sa likwidatorow staj postajenaj pschekupa Paul Pěčka a knihowy revisor Matz Schirmypa, wobaj w Budyšhinje.

W Budyšhinje, 18. januara 1930.

Hamtske šhudnistwo.

Krajny twariši hamt w Budyšhinje je proštył wo dowolnosć, to šmě mechanišaŋ a biologišaŋ cźišćene šakłne wopytaŋki j hamtskoŋudnistwowskeho twarjenja we Schěrachowje puschcźeć do Spréwnje mlynskeje hrjebje na šahonje cžo. 237 šahońskeje knihi za Schěrachow.

Tutón namjet wojseni žo po § 33 wodowcho šakonja j namołwjenjom, to bychu žo pschipadne pschcźišćenja pschećiwno požadanemu wušiwanju wody w běhu 2 njedźeł wot dnja wudaća tuteho wosšerjenja šapodate na podpišane hamtske hejtmanstwo, hdźež šu też plany wuložene.

Wobdźěleni, kotriž žo w tutom cžašu njesamołwja, šhubja prawo žo hórchcźeć pschećiwno rjadowanju, kiž wušchnosć wobstara.

W Budyšhinje, 18. januara 1930.

Hamtske hejtmanstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšhinje. — Za hospodarski dźěł: Arnošt Bart w Brězyny. Za nawěstki: G. Janak w Budyšhinje.

Hamburgski kofej-skład w Kamjencu

Pječene jerje } lyza 90 pj.
Bismarck-jerje }
Żelejowe jerje 1
Limborskidohi twarožk punt 70 pj.
Marmelada 2pf. bowl —
Šmadrunks 2p. hornc 1.10
Najl. měšany sad punt 0.65
Najl. słowki punt 0.45, 0.60
Amerikanski šmałc punt 0.80
Wumětski měd punt 0.40

Jenož hač do 25.1.30
10 pt. cokera 2.90

Tunje konserwy

2 puntowska łyza:
morcheje 0.50
špinata 0.60
zel. hrócha z morcheje 0.70
zeleneho hrócha 0.75
kranych bunow 0.75
Lipšc. měšenja 1.00
słowkow z pócź. 0.85
kosmičic. jahodk. 1.20
ananas 1.48
wišnjow z pócź. 1.45
truskalcow 1.95
atd.

Nasł. kakao, wuważeny punt jenož 0.88

Cežstwje paleny kofej ¼ punta 0.70, 0.80, 0.90, 1.00, 1.10, a 1.20

Na wše twory z wuwzacom cokora dostanjece 6% wróćozarunanja.

ThamsaGarfs w Kamjencu

Knjez pólcajo!
Prajće mi, što je w Kamjencu najnowše?

Pola firmy

Franc Mrstny je

inventurske wunpředawanje

Wuwzaćna wěc, kotraž so jenož junu za lěto stanje

Wše składowe wobstatki

nowočasn. žonjaceje-, mužaceje- a dźěćaceje drasty

dyrbja won!

Wuprózdnić, wuprózdnić na kóždy pad!

Moje wukładne wokna Wam wjele praja, mój wulki skład Wam wšo praji a Wy wuwolače

kak je to móżno?

Franc Mrstny w Kamjencu
na Zwingerskej hasy 16

Płaćiznyhódne stupnje za wšědny dźeń

Mužace šnórowanske stupnje do dźěła howjaza koža 40/47 jenož 7.25 hr. 9.75 hr. 14.50 hr.
Šnórowanske stupnje za dźěći z mjehkeje howj. kože jenož 23/26 3.50 hr. 27/30 7.25 hr. 31/35 7.75 hr.
Muž. šnórow. stupnje z mjehkeje howj. kože (Rindbox) 40/46 jenož 10.75 hr. a 12.50 hr.
Mužace polwysoke škórnje, ručne dźěło, dwójne póduše, z ruku šite jenož 20.— hr.

Wobućowy dom **Fähle** kom. tow.

Najlěpša nakupowarnja za zasopředawarjow

Njekupujće drohe znamkowe likery ale moje tun. přiměrjene

paleńcy

litr wot 3.— hr. woptanki darmo

Hermann Klemm nasl.
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

Pomjacy wósk pyta
Winter
bratraj Měršec nasl.
na Žitnych wikach 30

Mała centrifuga
je na předań
w Khelnje č. 13

Zdźěłany Polak
(Późnański)
w srjedźnych lětach, w rjanym zastojnstwje, přeje sebi
dowisowanje
z inteligentnej, nahladnej, po móżnosći samostatnej
Serbowku
Poskićenja pod F 58 na wudawarnju „Serbskich Nowin"

Wše druziny hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Palastowa kofejownja
Koncertny dom
Jewišćo małeho wumělstwa
Rejowańska łubja
Nowe pohošcenje

Direkcija Anton Mundkowski / Wšědnje popołdnju wot 4 hodź. a wječor wot 8 hodź. koncert a přednoški / Dobre piwa / Wino pić njeje nichtó nuzowany
Zastup darmo / Přećelnje přeporošuje
Anton Mundkowski

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje
Skład rataršk. mašinow a gratu wšěch druzin

Přesadźowanje paln. drjewa
na Kupjanskim rewěrje
Póndźelu 27. januara 1930 budźa so na drjewniščach we wotdźělenjach 15, 27, 63, 64 nastajane
21 rm khójn. wužitknych kuluchow
73 rm khójn. a šmrěk. palnych šćěpow
28 rm brěz. a dub. palnych šćěpow
145 rm khó n. a šmrěk. paln. kuluchow
14 rm brěz. a dub. palnych kuluchow
20 rm šmrěk. płotowych žerdkow
700 rm khójn. a šmrěk. walćiny
76 wóls. a brě:. dołhich hromadow
pod do časa so wozjew. wuměnjenjemi za hotowe pjenjezy na přeadźowanje předawać. Zetkanje w hoscencu w Jatrobju dop. ½10 h.
Kupjanske hajniske zarjadnistwo

słónčne pruhi
Zběrka nowych spěwow za měšane, mužske a žónske hłosy
Wudał Bjarnat Krawc Płaća 2.— hriwnje
Su dostać w Serbskej knihařni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach

Přiloha k číslu 18

SERBSKE NOWINY

Srjeda, 22. januara 1930

25 lětne wobstaće Kamjenskeho Caecilianskeho towarstwa.

W Kamjencu, z kotrymž maja Serbja nawječorneje Łužicy mnohich hospodarskich a přećelskich počahow, swjećeše zańdźenu njedźelu tamne cyrkwinske spěwarske towarstwo „Caecilia“ swój sleborny jubilej. Znowa założene bu w lěće 1905 přez nětčišeho cyrkwinskeho wučerja, knjeza kantora Weclicha, bywši nětdy z wučerjom w Konjecach a pokhadźejo z Ralbic. Hižo w lěće 1877 wutwori so tu towarstwo pod kantorom Lübeckom, kiž měješe tón samy zaměr, kaž nětko „Caecilia.“ Ale z jeho wotkhadom rozpadny 1888 po 11lětnym wobstaću a po 17 lětach pozběhny so k nowemu žiwjenju. Z tamneje doby je hišće tu jedyn swěrdk a to 78lětny sukelnik Reinhold Engel, kiž potom 1905 k nowozałoženemu přistupi a je dźensa ze sobustawom. W druhej połojcy zańdźeneho lětstotka dźěše wěste wobnowjenje w cyrkwinskim spěwje a tamniše Kamjenske towarstwo směduješe sej tu česć zwěsćić, zo bě prěnje tajke towarstwo w Sakskej.

Na njewšědnym swjedźenju běrješe podźěl cyła wosada z jeje towarstwami. Samo ze Złeho Komorowa bě khorhojna deputacija přikhwatała, tež wjele zwonkownych hosći. Dopołdnja běchu swjatočne kemše, kiž měješe k. farař Žur-Ralbičanski z assistenceu wosadneju duchownyeju. Dźeržeše tež swjedźenske předowanje a složowaše je na słowa „Jubilate Deo!“ — „Spěwajće Knjezej!“ Rozłoži, kak je cyrkwinski spěw tež paćer a Bohu spodobny. Caecilianski khór spěwaše pod nawjedowanjom k. kantora Weclicha štyrihłosnu missu wot Filki, kotruž k. wučer Schröder na piščelach přewodźeše.

Popołdnju w třoch wotmě so cyrkwinohudźbna pobožnosć, při kotrejž „Caecilia“ wjacore łańcanske a němske khóry z wulkej wustojnosću přednjese. Mjenowanaj wučerjej hraještaj k zawodej a ke kóncej preludium a fugu wot Bucha a Brucknera. K tomu přizamkny so sakramentalne požohnowanje.

Swětna swjatočnosć běše we wulkich a rjenje wupyšenych rumnosćach hosćenca „Město Drježdźany“ a poměrnje hišće derje wopytana. Po hudźbnym přednošku Kamjenskeje kapały powita nětčišeho prezes, k. farař Rjeda, wšěch lubych hosći z blizka a z daloka, mjez nimi k. hrabja Stollberg nad Brunowom z mandźelskej, wjetša liča duchownych a wučerjow. Přečita cyły retomas postrowow a zbožepřećow, mjez nimi dźěšši list k. biskopa, kiž bě zadźěwany na swjedźeń přiničć dla poswjećenja noweje cyrkwje w Lipsku. Z dopisow spóznachmy, zo zdaleni přećeljo tež podźěl na jubileju běrjechu. Po štyrihłosnym spěwje „Wot hwězdy k hwězdam ćehnje spěw“ wot Ota Seiferta, wučerja w Hajnicach — khětro ćežka kompozicija, wot „Caecilie“ pak bjezporočnje přednjesena, — rěčeše dieczny prezes caecilianskich towarstwow, k. ordinariatny profesor dr. Köhler z Budyšina, wo wažnosći cyrkwineho spěwa za wosadu a jenotliwca a naspomni tež literariske spěwy w maćernej rěči. Napominaše, zo bychu wěriwi tajke cyrkwinc towarstwa na wšě možne wašnje podpjerali.

W dalšim poda k. kantor Weclich rozprawu wo dźěławosći towarstwa w běhu 25 lět. Je so prócowało, po zasadach swojich wustawkow a cyrkwje swoje winowatosće dopjelnić a stajnje a wšudźom přinošowało k porjeńšenju Božich słužbow, ale też swětnych swjedźenjow a swój čas a swoje mocy k spomoženju wosady a druhich towarstwow wěnowało. Z rozprawy zhonichmy, zo su šesćo jubilarojo ze spočatka towarstwa hišće žiwi a to knjezaj kantor Weclich a hižo mjenowany sukelnik Reinhold Engel, kotrajž buštaj z dźaknym dopisom Budyšskeho ordinariata počesćenaj, tamny dósta hišće rjany dar wot towarstwa, kotryž jemu předsyda, k. wyšši póstowy sekretar Wenk z počesćowacymi słowami přepoda. Dalši jubilarojo a to knjenje Weclichowa, Wjenkowskowa a Handlosowa, knježna Rimplerjec a k. Bajtl dósta chu krasne wobrazy jako widźomny dar počesćowanja. W jich mjenje podźakowa so k. kantor Weclich. Tež k. farař Žur dźakowaše so jako nětkhi prezes towarstwu a wosebje dirigentej za mnohe dźěło a k. wučer Seifert wupraji w mjenje sewjerneje župy (do njeje słušeja Budyšin, Sěrachow, Hajnicy, Biskopicy a Kamjenc) swoje zbožepřeća. Po wiacorych spěwach towarstwa a přednoškach hudźby — mjez nimi wumjelske poskićenja sopranistki knježny Weigmann z Barlina — skónči so swětna swjatočnosć, ke kotrejž hišće so pyšny bal přizamkny. Mnohe počesćenja a dźělbraća při tutym wurjadnym swjedźenju budu z wospjetnym pohonom za towarstwo, na dotalnym puću ze samej lubosću k nadobnej wěcy dale kročić. A nětko k złotemu jubilejej napřeća!

Sakski skót.

Kelko jeho naličišu.

Nathwilne wunoški štóličenja 1. dezembra 1929 nětkle statistiskemu krajnemu hamtej pschedleja a policejam tajkle wobraz:

Konje, kiž su w lěće 1926 japoczałe woteběrać, su dale woteběrałe. Naličili su 154 374 koni. To je porno ličenju 1. dezembra 1928 7000 abo 4,32 prozentow mjenje. Wobježe je mnohe konje woteběrałe. Nize lěta starych koni su 1. dezembra 1929 jenoj 1524 naličili, to je 15,52 wot sta mjenje dyžli lěto pryedy.

Howjaseho skotu naličišu 1. dezembra 1928 693 090 schtuk, 1. junija 1929 694 396 schtuk, 1. septembra 1929 692 455 schtuk a 1. dezembra 1929 jenoj 680 032 schtuk. Wobstatk na howjazem skoće steji steji tym sa Sakiku jara nisko. Jenoj w lětomaj 1911 a 1918 naličišu hischće mjenje howjadow pschi dezemberskim stólicenju hacj loni. S winu tuteho zhynjeho woteběranja howjazeho skotu stej njedostatk na pizu a dozyła hubjene pokojenje nascheho ratarstwa. Ssamo dójne krawy su w pozlednim schtwórcelecze wo nehdze 6000 woteběrałe.

Sswini naličišu 644 399 schtuk. To je pornjo lětu pryedy 32 588 skoćazow mjenje. Nanzow su 65 351, to je wot lěta 1921 najwyschcha licba. Nize 8 njedzel starych prožatow su 1. dezembra 1919 naličili 143 711, to je 1443 prožatow wjazy dyžli lěto pryedy. Běhatow, wot 8 njedzel hacj pak lěta starych su 282 900 naličili abo 23 054 schtuk mjenje dyžli 1. dezembra 1928.

Mowzow běsche 1. dezembra w Sakskej 60 839 schtuk, to je 1773 mjenje dyžli lěto pryedy. Wot lěta 1924 je so wobstatk na wowzach stajnje pomjenschowal.

Kosy su tohorunja wot lěta 1924 stajnje woteběrałe. 1. dezembra 1929 naličišu 135 704 kosow abo 17 789 mjenje dyžli lěto pryedy.

Pjerisna pak je so pschipiporita. Pjerizny dozyła naličišu w sandźenym dezembru. 3 854 000 schtuk abo 258 885 schtuk (7,20 proz.) wjazy dyžli lěto pryedy. Huzy, truty a parlozte kury su trochu woteběrałe, ale za to su so kaczki a kury jara pschisporite.

Karnikłow naličišu 378 169; tež wone su wo maliczkoscz na licžbje woteběrałe.

Pczokaze kolcze su pschi pjczijonnym wjedrju pschiberałe.

Licžba pczow, kotrejž pschi powschitkownym stólicenju w lěcze 1927 k prenjemu rasej licžachu, je so tez w sandźenym lěcze pomjenschiła. W lěcze 1927 naliczichu 189 519 pczow, w lěcze 1928 pak jenoj 181 949 a w lěcze 1929 samo jenoj 173 900.

Cyrkwje za zakoń za małorentnarjow.

W swojim symitim pohedźenju w Barlinje je němski evangelski cyrkwinski wuhrek, zastupowazy organ cyrkwineho swjazka, k prajchenju sastaranja rentnarjow znowa i wobsamknjenjen wuprajił, so ma z prawowych, cłowjesćich a moralnych winow za zyle nusne, so bo je zakonjom za sastaranje małorentnarjow małorentnarska pomoz stónczenje i powschitkownemu sastaranju wojnje a bo schkodowanym snajmjenschcha prawo da, zebi wotschkodzenje zadacz. Tole wobsamknjenje je president cyrkwinskeho wuzerka, D. dr. Kapler, bo pocznjuje na wospjetne pryedawsche krocżele w tutej nalezonosći němskemu knjezerstwu pschepodał a we mjenje cyrkwinskeho wuhrka wuprajił nadźiju, so bo pschehoka zakonja za sastaranje rentnarjow nelko wjazy dlizicz njebudże. W samsnej nalezonosći je bo president němskeho evangelskeho cyrkwinskeho wuhrka na sobustawy němskeho rjeszma wobrocżił.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Wulkich Rědarjej.** (Auto pokradnyło.) W nozy na sjedźu bu tudy je sawrjeneje Haakez garaże (na bywjeżenjschczu) nimale nowy auto pokradnjeny. Auto je pieczżydzaty N. A. G.-Protos.

* S **Radeberga.** (Ssamomordarstwo na kolijach.) Mjez Langebrückom a Radebergom je so njedźelu dopołdnja mjez 9. a 10. hodź. w 30. lětach stejazy muż pschez cżah cżijnyk a bu na smjerc pschejedźeny. Mordarska komisija a policija bórzy k mjenu samomordarstwa pschichwatałaschcej.

* S **Drježdźan.** (Paduchna wjednja błjepje saßudźena.) 28. nowembra 1929 sarczża młodsza żonjka na wobłjepjenu rentnarsku, so chże ju pschewobjeczi. Pschi wobstaranjach pokaża bo wjednja jara pschecżelna a k pomozy swólniwa. W bydlenju błjepje poczinjenjsche bo jako bobrocżerka; titócżi błjepej rentnarjej hischcże jenu hriwnu do rukow, prajczu, so ji pjenjezy daruje. Bórzy pak pósna wjeżele pschekwapjena żonjka, so je żo i wopornt njekmaneje wokobky stała. Njesprawna zuża bésche w bydlenju rentnarki wikoku wschelake wezy sbrabała a bobu kasała. Jedna żo wo we 22. lécze żiwjenja stejazu domjazu służownu Hanu Marију Martinez i Pérnu. Freitalske hamtske sudnistwo sasudźi pakostnu wjednizu błjepje k dwémaj lětomaj a tsjom mezazam sastwa.

* S **Drježdźan.** (Dźiwo nad błjepym.) W Drježdźanach je so njedawno spodźiwna wustojna operazija na błjepym stała. Prjedawschi krawiki mischtr Ferdinand Lindner, kiż bu 14. januara 90 lět stary a je pisches 10 lět wobłjepjeny, je po wustojnej operazijі w khorowni w Nanowem mészce sako dospołnje widjenje dostał. Pisches lětdźesatk psche mjadro błjepy bytschi, myślesche, zo je khorosć njewuhojomna, a nětko mózesche żo mjenowany w dospołnej cżełnej a duchownej cżitosći nad tutym dźiwom we kole swojich swójbnych sradowacz.

* S **Małych Sśeźliz.** (Schkleńczana parla sawinuje śmjerc.) Tu tykny żebi 5 lětny hólczk w njewobkedźbowanem wokomiku schkleńczanu parlu do wucha. Dotelż starschej njemóżeschtaj parlu wotstronicz, dyrbżachu dżeżo do Kamjenskeje khorownje bonjesc, hdżež dyrbjesche żo parla s operazіju wotstronicz. Pschi operazіji dżeżo wumrě,

M. N.-N.:

Mój kanarik!

Do prědka mam přispomnić, zo mój kanarik je kanarica — je sanćka.

Stóž mje a moje myslenje znaje, wěsće so zadźiwa, słyši-li, zo też ja sym so dał do kanarikarjow, hdyž běch tola hač dotal zakusany pranjepřećel tutych ptačkow. A to je wěrno, bych-li ja był stary Nol, kanarikow wěsće njebych do kaśeka....

Hidźach kanariki, hidźu je hišće dźensa — dušu na dušu. Hišće dźens khroble twjerdźu, njeje na běłym wěsće nimo nukla wostudlišeho, přećiwnišeho stworjenja dyžli kanarik.

A tola mam sam kanarika — cheych rjec kanaricu!?

Haj, to je žalostna wěc — ja sym na toho njezbožowneho ptačka trjechił jako psyčk na pkhi — cyle bjeze samsneje winy a wole — mój přećel Gustav to może přisahać....

Njezbože takle so započa: W „Běłym Konju“ mějachu kanarikojo wustajeńcu. Rjekny mi mój přećel Gustav:

„Měrćinje, pójmoj na kanarikowu wustajeńcu!“

„To njebych mało hłupy był.“ Zarećach so, zo tam njepóńdu. Přećel mi njeda pokoja a ja — z nim dźěch.

W sali „Běłeho konja“ strašny napohlad so mi poskići. Hdźežkuli pohladach, wšudźe žołtaki po klětkach łažachu. To njebě to najhórše! Hdy by tón žołty strach znajmjeńša znjerom był, ja bych — prajmy — wóčko zańdźelił. Ale ta hara! To hižo njebě k wutraću! Prošu was, ja na žane wašnje njejsym njemuzikalny, ja z nutrnosću so zamyslam nad cunim koncertom konkawow naleća, ja mam zrozumjenje za horliwe zastaničko čorneho kosa, hdyž we měrcu swojej najlubšej skorži horjo swojeje wutrobički, ja so wokřewjam na nócnym spěwje žarliwych kocorow — ale prošu was, kanarikowy spěw ani čuć njemózu. Dopomina mje na triholatu pišćałku a triholato pišćałki mje na čuwy dyrja...

Poskićachu namaj losy k přelosowanju. Zarećach so, zo njewozmu losa. Ja sym so trinateho narodźił, wšo mi na kosu dźe, móhło so lóhcy stać, zo změju „zbože — njezbože“ a wuhraju tajkeho trihołateho žołtaka a što potom?

Zarećach so, zo losa njewozmu. Přećel Gustav, tón zawjednik, z łahodnymi słowami přimolwi, podach so, kupich módry los a — kaž bě mi myslička powědała — dobych kanarika, ně kanaricu...

Njezboże tu bě. Stož běch dobył za połsta pjenježkow, wězo druhemu njewostajich. Na šěr zelenu sanćku mi zawalichu do kartona, hišće do papjery, zo ta nježna bytość njeby zmjerzła, tehdy mjenujcy hižo mrozy trochu šćipachu.

Ja mějach kanaricu.

Što nětko z njej....?

Bě runje sobota a běch dojěł do města, zo bych, hm zo bych — prajmy, trochu pobjesadował z přećelemi a trochu prajmy „kofeja“ so napił, kaž sym to zwučeny ze studowańskich lět w Prazy.

Nětk mějach kanaricu...

Dyrbjach so z njej ćahać po kofejownjach? Njeby to runje było jara přibódne a też jara na tym dwělowach, hač by te skoćo tajke dołhe zajeće přetralo a dać ptačkej slakać z njedostatkom powětra, to tola přenjechać njemóžach, haćrunjež splah kanarikow hidźu kaž wjelk wowćerskeho psa.

Ze zražanej wutrobu, ze zničenej nadźiju, ale z dobytym ptačkom w brěmješku podach so na puć domoj. Na kolesu wězo. Ptačk ze zatrašnym pjerchotanjom da hdys a hdys spóznać, zo wašnju transporta njepřihłosuje. Mje to njejimaše. Choyše-li wosud, zo kanarica w jastwje slaknje, ja bych był posledni, kiž by nješto přećiwo tomu měł. Zcyła, mi tak běše, jako staremu konjej, kiž draca sam do dračernje njesć dyrbi....

Dojódźech domoj. Njewědźach hišće, kak mje ze tej sanćku powitaju. Wočakowach, zo mać wěsće porokuje: „Tyza jerjow by wušniša była...!“

Přijeće noweho hósća bě přećelniše dyžli wočakowach. Łoskoćiwše bě nětko bydleńske prašenje. Porjadneje klětki dźě njemějach, ale pod hornjej łubju wotpoćowaše hižo łeta dołho pod prochom nékajki ze groćanej pletwu wustrojeny puklot, w kotrymž bě we swojim času wbohi rock pol łeta so pokućił, doniž skónčnje překormjenja a njestrowoje tuénoty dla dušu njespušći.

Puklot bu nuzne bydleńćko našeje kanaricy, doniž so přećel njesmili a mi dari — ně pózći — klětku, kiž bě z druhimi namrěł wot dźeda, kiž bě horliwy ptačeŕ. Přećel po zdaću njeměješe přewjele dowěry ke krutości toho ptačka, přetoż wuraznje přispomni, zo mi klětku jenoż pózći, doniž kanarica njeslaknje ... Abo doniž ju naš „Jurij“ njelapnje!

Naš „Jurij“? Haj, toho wam hišće njejsym předstajił? Naš „Jurij“ je srokaty kocor, kiž bě w surowej třeskańcy zašleje zymy k nam přiběhnył a potom sputany z mlokom a khłóšćeńkami so wjacy njewotsali.

Tón wězo so zwoprědka jara za tu kanaricu zajimaše a na nju woči wuwali kaž nopachi. Wón po zdaću wopřijeć njemóžeše, kak móže so tajke wubjerne zradło w klětcy khować, hdyž ani najwušikniši kocor přistupa nima. A też jeho koći zajim za tu wěc bórzy so miny.

Kózda wěc dyrbi swoje mjeno měć a kanarica wě zo też. Zdawna je pola nas kóždy ptačk, kiž so dósta

pokeľ jeho wutroba bě pschešłaba napischeczo stutkowanju operazije.

* S **Czopliz-Schanowa.** (Skamomorbarstwo pschi maſkolcem wokoloczahanju.) W Berlinje wotmechu pôtnitli czah, hdjež ſo 21 lětny Ladiſlaw Nowak na wrezomaj ſwojeje lubowaneje ſ pištolu ſaſſelì. Pschiczina njeſtutka je njeſnata.

* S **Döbelna.** (Sapalerjowy kónz.) Schiwórik wotpali ſo w Hermsdorfje ſ bohatymi ſnjenji napjelnjena brôžnja wyczerkuba do cziſta. Snydom ſukachu na 53-lětneho dźelaczerja, kiž běſche prjedy na knježim dworje dźěłał, ſo je wobeſi ſaloził. Jeho namakachu ſobotu we ſtužodnem Mahlitzſchu wobwěſnjeneho.

* S **Lehnizy.** (Wot brôžnjowych wrotow ſarazeny.) Kantuboſtawaŕ Schwarzer w Malem Bandizu bu wot hſchidła brôžnjowych wrotow, ſ wichorom zaprajſtujenych, tak njeſpožownje trjechany, ſo dyrbjachu jeho częſko ſranjeneho do khorownje dowjeſcz. Tam je nětko wumrěł.

* S **Oelsa.** (Hajik wot dźiwjerjow ſatčkany.) Hajik Jahnke w Krijſchenje, kiž pſchecześowaſche dźeſchi czaſ dźiwjerjow, njebě ſo ſ wotkhoda wjazy wrôcził. 60 muzi ſ wakolnych wſow pschepytowachu holu, naſdźechu pak jenoż jeho rosbity drilling, w kotrenż hiſchcze patrony težachu. Myſlja ſebi, ſo je hajik dźiwjerjow ſaſtkał, a tuczi ſu jeho ſaſſekli a nêhdże zahrjebali.

* S **Rabohowa.** (Wulki woheń w Biergrützu.) We nozy na pôndźelu wudyri w Gubrichtez wobſydſtwje we Biergrützu w Löwenbergſkim wokrjeſu woheń. Dokelž bě tam njedoſtatk wody, mějachu woborcy częſke dźěło a jim ſo njeporadźi pſchinjeſewazy ſtatok, tohorunja Hubrichtez ſtuſchezy, wutkowaczy. Schkoda je pjeza jenoż 18000 hr. ſawěſczenjom kryta.

* S **Kladſka** (Glatz). Zalohtne autowe njeſdoże ſta ſo nozy na ſchtwórik 16. januara pola kupczeiowe Reinerz. S pjecz wobſobami wobradżeny auto Lewinſkeho pjekarſkeho mišchtra poczа ſo na hladkim ſchoſezu tak ſtrachnje wjerhacz, jo wôs do ſchtoma ſajedże a do pſcherowa ſjedże. Auto ſo na ſrjedża roſtama. Pjekarjowy ſyn, kaž też rotat Hoſelet a ſchofer ſebi tak częſko nog pukuchu, a ſo ſmutka franichu, ſo ſmjerczi hnydom ſaſnuli. Też drubjaj mutkaſchedźaſoj buſchtaj częſko franjenaj. Pola jeneho ſtrachuja ſo lohorunja wo žiwjenje.

* S **Kladſka.** (Nubježny nadpad na farn.) Pôndźelu ſo nozy dobywaſche ſo w Bârsdorfje rubježnik do fary a jako farar repot ſaſtyſchaſchi wotuczi a nutkadobywarjej napiſchecso ſtupi, tón do ſavarja wutſtêli. Na ſboſo wuſtêl mimo. Na to rubježnik cżekmy a nimaju hacz dotal żaneho ſlêda za nim.

* S **Kattowitz.** (Macz a bratra ſkonzowak.) Pſche epileptiſke widſlſchcza czerwjazy 25 lětny Gajewczik nadpadże wjecżor ſwojeho hižo we ložu leżazeho ſtarſcheho bratra. Wón roſbi jemu nop a czakaſche potom, doniż jeho ſtara macz domoj njepſchiſhdże. Snydom ju njenadżijy nadpadny a dajeſche a bijeſche ju po hubcziku ſ klekakom, dôniż marwa na ſemi njeležeſche. Potom ſwabjeka ſo draſtu ſwojeho bratra a dźeſche do kina. Sſudżeja alarmowachu policiju, kotraż mordarja hiſchcze we kinje ſaja. Dokelž dwêlitja, hacz je mordar pjchi ſtrowem rozumje, wotwjedżechu jeho do ſtudnizy, hdjež ma ſo wobkedżbowacz.

Hrózbna zyma w Khinje.

Nad połoju wulkeho khinſkeho kraja w Aſiji wupſchechuwa ſo kuta zyma, kajſuż tam hewak njeſnaja. Wona dożahna ſ nararſcheje Sibirſkeje hacz do pol Khiny, hacz k wulkej rêzy Jangtſe. Tyſacy cżłowjekow ſu hižom ſmjerſte. Po hamtiſkim rosprajenju je na dróhach mesta Peiping wot 1. januara 208 proſcherjow wumrimacz dyrbjało. 15000 cżłowjekow, kiž w południowej Schantiſkej proviniy pjche błôd cżerpjachu, je żebi zyma ſ woporu ſadała, dokelž běchu ſ błodom zyle wuwutkili. Sta ludzi, kiž w dźiwkach — to ſu tyšče na cżołmach, — bydlachu, ſa tepichu ſo ſe ſwojimi ſwójbami, jako lód na Hantiſej rêzy ſnajmjeńſcha 500 dźiwkow, w kotrychž žiwojny pſchebywachu, jako papjeru rozmjeczo.

S Hankawy poſoſe ſo wo załoſnje ſrudnych wuſtupach, jako tam cżeła 700 nêhdyżkich, Ritſchaſſkich kulijow pſchi wjeſelu, kotrehž běſche knježerſtwo k wojerſkej ſłużbje we Honanje ſkomandźiło, a ſetkiž dyrbu tam w ſuchowmych wuſelach wo žiwjenje pſchiſłużiſ. Po wſech dźiachu do ſwojich nowa a wobrońenji wojazy hromadżachu pſchiwuſnych, a dyrbu ſu ſe ſwojimi ſwójbami, jako lód na Hantiſej rêzy

Hospodarski rozhlad.

ſrjedu 22. wulkeho rózża 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1805	100 pólsk. złotych	47,076
1 jendźelski punt .	20,347	100 čeſkoſł. krónow .	12,367
100 ſwajc. frankow .	80,77	100 franc. frankow .	16,415

Barlinſka burſa ſawocza ſo wczera ſe hladym wikowanjom. Kurſy ſu wowpſrôdka wotdrjebjowachu, toku poſôdźiſcho ſo ſoſo pomału ſtrucżiſchu. Wiſi ſ rentowymi a dołżnymi liſtcżinami běchu pak wczera woſebje żive a kupe.

Produktowe wiſi w Barlinje wczera ani hromadnje wiſi, kiž ſo w nêmſkim hlownym mieſcz wotmêrkuchu, njemôžachu wožiwicz. Tutkrajneje pſchenicy poſſicżeſche ſo malo, wona pak ſkuża płacżiſnu wobtrowa. Rožkowe płacżiſny pak ſaſo lohko popuſchczichu. Wczera płacżeſche zentnar

w Barlinje

pſchenicy 12,25—12,40 hr., rożki 7,60 hacz 7,70 hr., jeczmjenja nalêtuch 8,90 hacz 9,10 hr., nafsmiſkho 8—8,40 hr., wowſa 6,65—7,05 hr.

w termijowym wikowanju:

ſa mêra: pſchenicy 13,15—13,17½ hr. a rożki 8,67½—8,75 hr., wowſa 7,55 hr., ſa meja: pſchenicy 13,70 hr., rożki 9,25 hacz 9,28½ hr., wowſa 7,95 hr.

Pſchiſtajeja:

Wuczobnika pjekaſſkeho, Haalez pjekarnje w Kunwaldze.
„ kwaſkeho, kwaſki miſchtr Schokka w Njeſſwaczidle.
„ ſamkaſkeho, Bruno Schramm w Lubiju.
Hołzu k 1. haprcji, ſnjeni dr. Schmidtowa w Wiſkopizach.
„ mandźelſka Friedla Oertlowa w Lubiju na Dwórniſchczowej dróhi 34 II.
Zonjace kolo w Huaſchezach cżo. 3.
Wuhlowa wikowańa ſ inventarom, Poiz w Kamjenzu.
Krowa wyſokoſnuczeſna, byk a młody wowczeſki poſ, w Njebjelczicach cżo. 5.
Sêno a wowſnu ſłomu. Oskar Zſchiedrich w Starym Lubiju.
Poſ, žyſiny cżahaſ a dobry ſtražnik, w nuſnje w Huaſchezach pola Kulowa.

Sſudnijſzy na pſchesadżowanje

ſchtwórik 23. wulkeho rózża

w Njebjelczicach dou. ½9 hodź., kupzy ſeidu ſo w herbſtej gruchcze: ſnjawa a hoſpodarſki woſ,
w **Khrôſczicach** dou. w 10 hodź., kupzy ſeidu ſo w herbſtej gruchcze: pjenarſki ſtroj, pjenarſke blido a wertiko,
w **Kamjenzu** dou. w 10 hodź. w komornym domje maſchinſkich cżełkow konopy, ſchwihele, wukładne kaſchcze, klobuki, klamarſke blido, zentrifuga, kamory, loſa, ſtôlzy, loża, mujne a ſchicżowe blida, bilſeje, ſonjace kolo, ſchijace maſchiny, rjadkowy pluh, bêrnynjak, pjenarſke blida, lodowy kamor, ſonjace ſchuſrowanſke cżnje, pjenarſki ſtroj, polza, delki, kuchinſki kamor a blido, muſaze kola, autowe wobrucże, lokomobila, ſłomowa praſa, młocżawa, waſchtoty, tepichi, wuhotowanje ſchatnje atd.

pjatk 24. wulkeho rózża 1930

w Hodźiju pſchiw. w 12 hodź., kupzy ſeidu ſo na zmjenſtim hoteże: 15 mêchow wowſa,

w Rakezach dop. w 11 hodź., kupzy ſeidu ſo w cżo. 113: kaſtlojty klawîr, płachtaty wós ſ płachtu.

Škrowe depeše.

Produktowe wiſi w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Skrjeczena tendenza, woſebje ſa rożku. Termijowe płacżiſny ſa pſchenicu ſo wo 12 hacz 15 Pf., rożkowe wo 12 hacz 18 pf. powyſchichu. — Dop. ¾12 hodź.: Pſchi ſłabſchej kruczej tendenzy termijowe płacżiſny poſtupowachu.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacżizny po złotej hriwnic.

	21. 1.	20. 1.		21. 1.	21. 1.
Pšenica	245-248	245-248	ſmny	18.13,50	18.13,50
rożka	152-154	153-155	woka	22-25,00	22-25,00
naz. jačmjeń	—	—	mudre łupiny	14-15,00	14-15,00
nat. jačmjeń	160-168	160-168	ſolte łupiny	17-18,00	17-18,00
wows	133-141	133-141	ſeradella	—	—
kukurica	155	155	raps. wosuſk	17-17,50	17-17,50
pšenč. muka	29-35,25	29-35,25	łany wósuſk	22-22,00	22-22,00
rżana muka	21-24,00	20-25,00	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	10-10,50	10-10,50	bernj. kruſki	13-14,10	13-14,10
rżane „	8-9,00	8-9,00	ſyno, 50 kg	2,95-3,40	3,20-3,60
raps „	—	—	rżana ſłoma	1,35-1,55	1,35-1,55
hrôch, Viktor	24-33,75	25-24,00	pšenč. „	1,30-1,40	1,25-1,40
lsne ſynjo	—	—	wowſna „	1,20-1,35	1,20-1,35
pſeluſki	19-21,00	20-21,00	jačna „	1,20-1,30	1,20-1,30

Płacżizny rżeznego ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

21. januara 1929. Płacżizny po centn. a zt. hriwnach
Skóne drużiny a woznamjenjenje.

Woły: 297.

Polnomjane, wukormjene, najwjetſeje rżeneje hódnoſce hač do 6 lêt . . . 57—59
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene . . 53—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe . . 48—52
Mjenje picowane wſčech ſtarobow . . . . . 47—51

Byki: 349.

Polnomjane, wurośene, najwjetſeje rżeneje hódnoſce . 53—54
Polnomjane, młódſe . . . . . 50—52
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe . 47—49
Spatne . . . . . 42—45

Jałojcy a kruwy: 703.

Polnomjane, wukormjene kruwy najwjetſeje rżeneje hódnoſce . . . . . 40—45
Polnomjane, wukormjene jałojcy najwjetſeje rżeneje hódnoſce hač do 7 lêt . . . . . 30—38
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy . . . . . 25—28
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 20—24
Mjenje a ſpatnje picowane . . . . . —

Celata: 2680.

Najlêpše wukormjene (2. druſ.) . . . . . 78—86
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.) . . . . 48—7
Spatne (3.) . . . . . 45—55

Wowcy: 348.

Młódše a starše wukormjene (1. druzina) . . . . 63—65
Starše wukormjene (2.) . . . . . 58—62
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.) . . . . . 45—52

Swinje: 2013.

Polnomjane, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lêt ſtare . . . . . 82—83
Wukormjene . . . . . 83—84
Mjaſne . . . . . 82—85
Spatne . . . . . 80—82
Raney a kundrosy . . . . . 70—75

Swójbne powěſce.

Sſlubjenaj: Hana Ungerez we Wojerezach a Erich Stiller, farar w Charlottenburgſkich kupczach.

Semrêli: Korla Schneider, wyſchichi poſtowy rjadowar w Budyſchinje. — Marja Hänſchen, priwatna w Budyſchinje, 86 lêt. — Alma Toni Jzeltowa rodź. Domſch kaz w Budyſchinje. — Guſtav Adolf Hoffmann, fabrikant we Wawizach, 67 lêt. — Oskar Pawol Gingel, wuherjeſki knihiżićiſchczerńje w Budyſchinje, 55 lêt. — Pawol Neuhardt, pjekarſki miſchtr w Njebjelczicach 47 lêt. —

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyſin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy ſtwórtk we towarſowni na Hornčerkowſkej hasy.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuju kóždy ſtwórtk wječor ½9 hodź. w Kačej korčmje. Bratře, přińdźće wšitcy zaso, a hladajće, zo byšće tež tych sobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! Načolnik.

Pančicy. Jednota Sokoł ma 16. mal. rożka swój swjedźeń w Pančicach. Wšitcy Serbow nanajwutrobniſo přeprošuje. předsydstwo.

Pančicy. Lipa Serbska (muzſke hłosy) ma přichodny pjatk spěwnu hodźinu we Wotrowje pola Solčic. Započatk ½8 hodź. Zdobom dowolam so napraſnować, komu sym swoju partitury „Prodana nevěsta“ wot Smetany požčił? Prošu, zo by so mi hnydom wróćiła. Dirigent.

Rożant. Tow. kat. młodźencow ma njedźelu 26. I. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednoſk, deklamacija. Ważnych wuradźowanjow dla njech wſitcy přińdu.

Tak nan ze swětłymi naspěwami hladaše zbudźić w hrudźi njedźakowneho ptačka začuče přisłušnoſce.

K tomu wšak so lěpje hodźeše druhi nastroj dyžli hubna harmonika. Mějachmy cigarowu tyzku, w kotrejž bě jara zmyslnje hudźbne wohibadło skhowane. To trjebaš jenoż z khućikom zawjertnyć a zapiska ći „najrjeńše“ operetowe spěwisko, ale jenoż jene a to samsne. Stóž ma żelezne cuwy, tón to wutraje.

Tuto cwilowadło dyrbješe nětko připomhać k tomu, zo naša kanarica spěwać nawukny. Nan jo za dźeń tři a sydomdźesać króć naćahny. Tři a sydomdźesać króć dréješe so mi do wuchow prehistoriske operetne spěwisko: „Put, put, put mein Hühnchen“. Hač kanarik na to reagowaše, njemóžu z wěstosću stwjerdźić, dokelž tu musikalnu cigarowu tyzu z tym strašnym wobsahom wězo přemóc njemóžeše . . .

Jako běch nimale hotowy za „Swońcu“, hrozych, zo kanarikej šiju zwinju., tu musikalnu tyzu pak wo kamjeń rozrażu a kruchi spalu, jeli ta wěcka kónca njezmêje.

Z tym hroženjom nan so da tola pohnuć, cyłodźeński koncert někak wobmjezować a mječach znajmjeńša trochu měra.

Ale kak dha kanarica nětko wukuje spěwać. Moja četa bě stajnje mudra serbska žona. Wona wě njeboh tam zastajić, hdźež je deska najbóle čeńka. Wona też kanaricu spěwać nawući. Z cynowej lžicu wo talež škrabaše, to dźě helsey skrčeše, zo hač do duše zabolowaše. Ale što chcеeš? Kanarica bě po zdaću zahorjena z tajkej hudźbu a hnydom horliwje dale zwucowaše. Wona hišće zwučuje . . .

Bóh dał, zo ženje njenawukuje tak njespróceniwje a horliwje spěwać kaž na př. žołty „Jank“ — kanarik mojeho přećela Gustava, kiž so ani njeboji konkurencu radźija.

To by było po mojim domjacym měrcje.

Ale strowe by mi było! Stóha je mi kazał, zo mam sebi kupić lós na wustajeńcy kanarikow?

Do našeho puklota a do našeje swójby, měł te mjeno „Mots“. To bywaše dźěł tradicija. Też našej kanarjey „Mots“ rěkachu, ale tomu so jara njedźi: ach, wšak też na našeho kocora druhdy „Mica“ wolachu. Ja dowolich sebi namjetować za kanarieu mjeno „Tonćka“.

Cehodla „Tonćka“?

Nó, to dźě je moja wosobinska należnosć, ale ja mějach drje jara konkretne přičiny k tomu, zo ranje tuto mjeno namjetowach. Bohužel swoje mênjenje přetłóčić njemožach, pozdźišo wšak bjez toho hižo njemějach přewulkeho zajima za to, přetož změnjenych pomêrow dla bě so moja zahoritosć za mjeno „Tonćka“ khětro stuźiła . . .

Što bywa powołanje a zaměr kanarika?

To so wě, spěwanje!

Mój kanarik dźě bě kanarica, ale běchu mi prajili, zo też sanćki spěwaju, wězo nic tak rjenje, jako sanćy. Pola ludźi je to nawopak . . .

Tuž też my doma — ja dźě mjenje — ze žeńzenjom čakachu na přenje lubozne zwuki našeho kanarika.

Sanćka zwoprědka dołho mjelčeše. Bě drje khwilku trało, prjedy hač bě so tu rjenje zdomjacniła. Ale potom tola wjacy pyska njestuli, ale . . . nê, njemóžu ta rjec, zo spěwaše, to by była łža. Ale čikotaše a to bě znajmjeńša wjacy dyžli nicho!

Kaž je znate, móže so léni kanarik z mjenje hóle musikalnymi zwukami nawabić k tomu, zo spěwa. Znaju kanarika, kiž reagowaše na kwićenje njenamazanych durjow.

Mój nan so prócowaše na hóle wumělske wašnje komodnu kanaricu dopomnić na jeje winowatosć jako kormu spěwańku. Na hubnu harmoniku piskaše jej překrasne kêrluše, ale ani rjany stražniski kêrluš: „Wotuće, ton hłós was wola . . . !“ tu nicho wuskutkować njemóžoše. Kanarica so wupokaza jako přeJara skažena bytość, kiž njemjeješe ani najmjeńšeho rozumjenja za staре kêrluše . . .

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 19 — Budyšin — Štwórtk, 23. jannara 1930 — Bautzen — 14tnik 80

Němscy ministrojo Youngowy zakoń skhwalili.

We němskim kabinettu žu frjedu swonkowny minister dr. Curtius, němski minister za wobkhadźenu kraj dr. Wirth a němski finanzny minister Moldenhauer wo wobsamknjenjach Haagskeje konferency rosprawjeli. K rosprawam žo rosprawnje pśihsamknu. Němski kanzler němskim wotpósłanzam sa jich dźeławosć a wobdźelenym sastojnikam sa jich žobudžeło dźak a pśihpósnaće wupraji. Němske knježerstwo a dozpitemu wunoseńskej jenomyślnje pśihłosuje. Na to žo poćežne zakonjowe pśihedłoži na podkoždu dźenžniśneho frjedowńskeho kabinettowego wobsamknjenja němskostatnej radźe tak i cźasom pśihepodadźa, jo móže žo i jich wuradźenjom bliźšći tydźeń sapoćeć.

Amerika so dla sćěhwkow němskich požconkow boji.

Po Newyorkskej powješći „Agnece Economique et Financiere" so amerikańske banki boja, jo žo amerikańske bursy po wudaću reparazijskich požcźonkow i němskimi dołžnymi papjerami nakopja. Tohodla chcedźa žo wulke wobdźelene banki frjećeć, so žo politiseńje reparazijskich dołžnych listow na bleśći cźas rosdźěli.

Hdyž budźe Porheinska zaso swobodna.

Po powješći Barlinskich nowin je žebi němski president i Hindenburg wotmyślił, po wucźehnjenju franzowskeho wójska i Porheinskeje druhe a trjeće pažmo (zonu) wopytać. Wopytańske pućowanje je tak wotmyślene, so němski president města Aachen, Trier, Koblenz, Mainz a Speyer wopyta.

Wobtwjerdźenja Kehla žo wupuśćeja.

Ssrjedu žu sapoćeli wobtwjerdźenja Kehlskeho pśihedměsta wottorhać. Po postajenjach Versailleskeho srěcźenja ma Němska po wucźehnjenju franzowskeho wójska je Porheinskeje w běhu tuteho lěta Kehlske wobtwjerdźenja wupuśćeć. Ssrjedu žu poćeli mjes Sundheimom a Neumühlom leźaze wobtwjerdźenja wottorhać. Druhe wobtwjerdźenja žo bliźšne njedźele tehorunja wottronja.

Zakoń wo rźanym khlěbje?

Kaž je demokratiska nowinarska kluźba shonika, žebi w němskim knježerstwje rosmyśleja, hač njeby móžno było, rožkowa płaćizna je samjedźenjom zakonja wo rźanym khlěbje polepśiśiś. Jedyn z najmuśniśich knježerstwowych nadawkow je, rožkowe płaćizny podpjerać, a to cźim bóle, dokelž je njedźiwajsy połnjetśenja žitneho zła rožkowa płaćizna snewa padła. Pśihi nětkźišćim planje žebi na to myśla, khód rźaneho khlěba mjes jeho pśihetrjebarjemi z tym spěchowaś, so žo rźany khlěb jenoź z pśihimješćenjom 5 prozentow mukt druheho žita pjerje. Tajki rźany khlěb dyrbi žo je syglowej snantku jako snantkowy khlěb wopomnjeś.

So by žo dalśenemu padanju žitneje płaćizny sadźewało, je žebi němski minister za sežiwjenje a ratarstwo wotmyślił, nětcźišću pśichemlěwnu žadźbu 50 prozentow sa tukrajnu pśiheńzu teź sa měźaj februar postajiś. Němski ministrojo budźe žo hižo w bliźšćim posedźenju z tymle praśenjom saběraś.

Puśćenje z němskeho wójnskeho łódźstwa.

Kaž Barlinski „Vorwärts" powe, žu pjeźo nětkuśi pśihisłuśnicy němskeho wójnskeho łódźstwa němski woborny fiskus na wotpśihodźenje wobsłorźili. Na nich žu tukali, so i kommunistami wobtkadźeja a tohodła žu jich pśiked kónzom jich dwanaceljetnje słužby puśeśili. Jedyn z nich, nětkuśi selowebel, je pjeźa stajny hóścź we jenej kommunistiskej korcźmje był. We tejle korcźmje pak niz jedyn kommunist, ale jedyn sapitany kobustaw sozialdemokratiskeje stronu hospodarješe. Schloż pak pśiśiśiny puśśeńja wjednistwa wójnskeho łódźstwa w spodźiwnym źmužle pokasuje, je to, so puśeńjeny feldwebel sjuka w tamnej korcźmje ženje njeje pobył.

Wojowański program sakskich socialdemokratow.

Krajny dźełkowy wuběrk sakskeje sozialdemokratiskeje stronu, sastupjerjo Drježdźańskeho, Lipjcźańskeho, Kamjenicźanskeho a Zwikowskeho wokrjeźneho pśihedstajeństwa, sozialdemokratiska frakcija a w Sakskej wusmoleni sozialdemokratiscy žejm

Pschešmykanje brónjow w Marokkowskej.

W Marokkowskej so po dsesu nowy sbéžk pschihotuje. Agentojo jenoho stata, kotremuž wo to dše, so bychu so mjes njeuměrne splahi w Atlaftich horach brónje a municija rosdawale. Kaž ſ Orana powédza, je franzowska policija dsesnaz Marokkowskich a jeneho Europjana w stronach pola Beni Ounif sajała, kotříž su dleschi czaſ wjele brónjow a municije do Marokkowskeje pschešmykali.

Njemčery w Tripollsu.

W Tripolitanskej, italiskej koloniji w południowej Italskej, je italske wójsko k połodnju doschło. Wono je někotre wasy wobhadžało. Domorodni, kotříž so ſ nadpadom pschešłapichu, so podešłuchu. Jenoż w Mursuku so pschečiwo italskim nawalnikam wobarachu. Italske wójsko, kotrež bé w pschemocy, pak bórzy pschečiwnjenje domorodnych pschewinu.

Njemčerna Indiska.

Judijski městokrat je ſ Bombaya do Barody wotpuczował. Dokelž so attentata domorodnych bojesche, so wobsčerne wobhladowanje napraway czinjachu. Na żelesnišku 200 metrow bé jedyn policist postajeny. W pschedměstach so zyły wobhad sastaji. Policija je pučowarjow dobladowała, prjedy hač je městokrat pschejeł.

Nawjedowazy bohustaw indiskeje nazionalistiskeje strany je w sakonjedawazej shromadsišnje namjet sapodał, so by so sastojnišči czaſ městokrata lorda Irwina wo lěto poleschił. Tónle namjet je w tym nastupanju wupad pschečiwo Jendselskej, to ma jendselske knjezerstwo městokrata ponjenowacz a wotwolacz, niż pak indiska sakonje dawaza shromadsišna. Pódla toho Irwinowy sastojnišči czaſ njeje wobmjesowany. Po žnuczenym wjacznym pak městokrat po pjeczlětnej dželawosči wróco stupi. Lord Irwin swoje sastojnstwo wot 1926 sastawa.

Nowa zwada mjez Paraguayskej a Bolowiskej.

Psched někotrymi dnjemi je boliwiska patrouilla paraguayske wójsko wotdželenje pschi mjeju pola Puert Casado nadpadła. Pschi tym je jedyn paraguayski wojak padnył. Paraguayski diplomatiski sastupjer we Washingtonje je statnemu departementej (swonkownemu ministerstwu) wojerwił, so by boji, so bórzy k konflikej mjes Paraguayskej a Boliwiskej dóndže. Jeho knjezerstwo je jemu dželiło, so je bliskowy wokasował bolíwiskeho wójska, general Kuntz, powschitkownu offenziwu wschežiwo paraguayskej mjeju pschikasał.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 23. januara 1930.

— **Na wjedrje.** Naſche wjedro wostanje tež dale pod milwom hjelnje wyschiny nad ramiscej Europu, hačrjaz pschez srjedźnu a połnotnu Europu hač k Azorskim kupam. Sylnjše rozpołożenja wyschinow wuhladaja dotalne wobstajne a suche wjedro. Nišiny, ſ ozdara pschihodzazy, zesnjaja w połnocy nimo a sawrjerjeju puć pschihlowej zymnych wětrow ſ lodowych morjow. Tole je sa naš mohł rjez pschijódne. Jeli tuteje sawjery měli njebychmy, by naš hama tschestanza traschila kaž loni. Tak pak je naſche wjedro pomjerne mile. Jutrje pjatk sthadża stónčko 7,57 hodź. a thowa po 4,28 hodź. Mjezačk sthadża na ranje 3,48 hodź. a thowa so do pschipołdnja 11,50 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer 0, thermometer we dnjo +1. Dženja rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer —2, thermometer we nozy —3. Wuhladny na mało so pschemenjaja tuž wjedra.

— **Sakſke wuczerſke towarſtwo** pschiprawi sobotu 25. januara w Kehelerni w Budyschinje ſ a w a n u shromadžišnu ſ hejkom: „Ludowa strowota a schula". Lékař, wuczeř a schulska wothladarka chodźa tuton problem je wschelakorych stron wobswětlicz. Wjeczor budže jara sajimawy a powuczazy. Rjad dobrych žwětkowobrazow služi k poskitschenju samyslenjow rosrjanych praschenjow. Wschitsy starschi a pschećelscy schule so na tuton wjeczor pscheproschuja. — Popołdnju wotmeže so wuczerska shromadžizna, w kotrejž prof. dr. med. Fetscher ſ Drježdżan wo „sozialnej hygienje wuczerskeho powołkanja" porěči.

— **Schulske prózdniny w Sakſej w lěrze 1930.** Sakſke ministerstwo sa ludowe wukubłanje je schulske prózdniny sa schulske lěto 1930/31 take postajiło: Jutrowne prózdniny wot 12. hacž 26. haprleje, swjatkowne prózdniny wot 7. hacž 14. junija, lečne prózdniny wot 12. julija hacž 18. augusta, nasymske prózdniny wot 26. septembra hacž 4. oktobra, hodowne prózdniny wot 24. decembra hacž 7. januara. Dżeń wukhodżenja schule je ja dežne lěto 21. měrz postajeny.

— **Rataſki inventar ſo njemóże czasacz.** Jedyn ranschporuski wokrjeſ běsche pola jeneho kubleria, kiž njebéše sche hischcze wschitke dawki saplacził, 26 żwini czasacz dał, ſ kotrychž so 21 na pschebadżowanje pschedawachu. Kubler, kiž w tutom czasanju widżesche sranjenje hamtskeje winowatoseje sudnistkeho czasarja a krajneho radżicela, dokelž so jeho měnjenju żwinje do pschisłuschnika jeho ratarstwa słuschachu, skorjesche na narunanje schkody. Krajny żud w Insterburgu jako prěnja instanza wotpokasa skórżbu. Wyschschi krajny żud w Kralowzu (Königsberg) pak pschi powolanskim jednanju żadanje wotschkodżenja sakładanje sa wopraunjenje pschipósna. Wšo njemóże sudnistki czasar sa schkodu ruknowacz, ale krajny radżicel jako pschedbydła wokrjeża. Czasacz leżownoszowy pschisłuschk, potajkim też do ratarstwa słuschazu słót, so po měnjenju wyschschego krajneho żuda w Kralowzu njehodži. Se sozialnopolitiskich pschičinowu też słót, kiž je k wobstacu hospodarstwa trjebny, pod czasanje njeżada. So žu tu czasane żwinje „pschisłuschk" hospodarstwa, je tu rozsudżene. Po powschitkownym prawje płaczi skotarstwo sa žamostatny ratarski wotrjad, dalokož so słót powschitkownje ſ leżownosče a jeje hospodarstwa wudżerżuje. Tu jedna so potajkim wo sawinowane franzenje hamtskeje winowatoseje se stronu krajneho radżicela, kotrež wobsteji w tom, so wón njedżiwajuch kublerjowego hórschenja czasanje a pschebadżowanje skotu žiwéj pucz hicz dasche. Tehodla je winowaty, ratarjej nastatu schkodu sarunacz.

— **Ptači kwas je nimo.** Wčerawši serbski swjedżeń w Krónje je so wulkotnjo poradźił. Bjez dźiwa, hdyž telko wubjernych mocow sobusłutkowaše a jón wokrasnješe ze serbskim spěwom, ertnym a hudźbnym přednoškom, z narodnymi rejemi a wjesołym dźiwadłom. Wopytany bé ptači kwas pomérnje jara derje, tak zo może zarjadnistwo „Nadźije" z krasnym wuspěchom jara spokojom być. Jutrje přinjesemy nadrobnu rozprawu.

— **Nowuschitmje.** Se jeneho dwora na Nowarskej drohi je někaš 22. t. m. wot jěsdnego kola żwětkownjetki elektrisče kokowje lampy kradnyli. — Dale šu so w nozy k 21. t. m. w Strózi pola Hueźiny paduschi do jeneho twarjenja dobyli a někaše 40×50 cm wulki drjewjany pjenježny kasetu ſ někaho drobnymi pjenježami a łžebawu knihu kradnyli. — Wězowne hjelenja pschijimuje kriminalne wotdželenje w Budyschinje abo żandarmstwo we Barcze.

— **Polchroma** je wudyrila mjes schparatym słotom kubleria Alwina Neumanna w Trjechowje cźo. 14. — Polchroma je sajschła mjes schparatym słotom ratarjow Alwina Attrichtera a Pawoła Pawliża w Želnjach a mjes schparatym słotom słótneho wikowarja Korle Pawlika we Wojerezach a ratarja Mateja Skorinka we Wulkej Nydej.

S Rosnowdża. Sobotu wjeczor sniejdże bliško tudomneho konjuma wóšy L. ſ Wostašcez je žiwojim Opelskim automobilom. S hischcze njesnateje pschičiny wopa ſa je jemu wós wjerhacz a sajdże do schioma. Wós so cźekko wobschkodźi, wobsydżeř pak ſ lohkim sranjenjom wotedże.

S **Njechanja** pola Lubija. K cźežkemu sranjenju dóńdże wutoru dopołdnja nehdże ¼11 hodź. na statnej drohi pola Boigez kubla. Wonkowny sydlaſki dźěłaſcher ſa ſ drohi na Dažinſki pucz sawinješ. Pschi tom sajedże motorowy kolesaſ, kiž dźěłaſche sapschahi pschećelskeho, do konjow. Motorowy kolesaſ a jeho pschewodźeřka, kiž běschtaj wobaj je Delnjeho Sokonja pola Cžerwjenego Kamjenza, strachnje padnyschtaj. Wjednik wosta njeranjeny, młodu holcu dyrbjachu pak do Lubijskeje zhorowinje dowjesez, ſ wotrěsu ju wšo bórzy do jeje bydlenja puschcźichu. Pschi srażenju so konjej sapschaha ſpitkschischtaj a cźerjeschtaj po nahłej Njechańskej horje dele. Pohonc ſ bu dele wjerhnjeny a padże pod wós. Wón spyta konjej sadżerżeez, tola to je jemu njeporadźił. Sadnje koło sajedże jemu psches nohu, to dyrbjesche wotezki puschcźez. We wosu, kiž běsche nětko bjez wjednika, żedżesche hischcze 60letna pohonczowa maudżesa. Delekach na tónzu horu dyri wós do dróhowego sanjenja a konjej so wottorhnychtaj a cźekschtaj. Wós ſ njeranjenej żomu wosta tjejo a konjej w Njesnarowach sadżerżachu.

Z **Ralbic.** Před krótkim wuzwolištaj so pola nas knjez kubleř Jakub Čornak za gmejnskeho starostu a k. kubleř Jurij Zarjeńk ze drobarnika (Straßenmeister). Woběmaj wjele zboża.

Z **Worklec.** Hižo 9. januara běchu so zajimcy ze kamjentneje industrije w Leopoldec korčmje k jenemu kurzej zešli, kotryž wokrjesny sekretariat w Budyšinje nawjedowaše a wuwjedże. Zwjetša so tehdom wo dźěłowym prawje jednaše a nadrobnje rozpominaše. Na swjedżenju swjatoho Wosčijana zeńdżechu so wospjet tamni skalarjo, zwješa z Hórčanskich stron, kotříž mějachu wotpohlad, k Zwjazkej němskich skalarjow (Křesćanske dźěłarstwo) přistupić a so konstituwać. Po krótkej rozmołwje wo wotmětych předdźełach kročeše so k wólbam. Dokelž so za prěnjeho předsydu wjacori namjetowachu, woleše so z cedulkami. Při tym wunđże z wulkej wjetšinu — nimale jenohłósnje — k. Mikławš Kósk z Worklec a za jeho naměstnika wuzwoli so k. Jurij Šajba z Kukowa. Tutón wukhod wólbow so z wulkim přikleskom witaše. Za pokładnika wuzwoli so k. Jan Opica ze Worklec a za zapisowarja k. Michał Bejma ze Třoch Khežow. Předsydstwo wudospołni so hišće přez třoch přisydnikow a to kk. Jan Swejda a Pawoł Forch z Khróšćic a Pawoł Swejda ze Sernjan. Tak bě předsydstwo dozrjadowane a może nětko do skutka stupić. Dokelž bě so z wotmětymi wólbami a z rozrěčenjom druhich nutřkownych naležnosćow čas kluětro pominył, njebě možno, we wotpohladanym kurzusu pokračować. Tohodla so jenohłósnje wobzamknu, na dnju swjedżenja Swěčk Marje — 2. mał. róžka — we tym dale dźěłać.

Z **Kukowa.** Naměstna skupina němskeho zwjazka wójnskich wobškodżenych, wobdźěłnikow a zawostajenych měješe zańdżenu njedźelu w Natuśec korčmje swoju tuhłinu hłownu zhromadźiznu, na kotrejž so 56 sobustawow z wokolnich wsow wobdźěli. Předsyda towařš Bjarš wotewri zhromadźiznu a witaše wšitkich nanajwutrobniše, wosebje wokrjesneho nawjednika knjeza Oswalda. Najprjedy přečitachu so wokolniki zwjazka, župy a wokrjesa. Při tym zhonichmy, zo bu wokrjesny sekretar k. Wróna nahle do Barlina powołany, štož powšitkowne spodźiwanje wubudźi. W dalšim rozprawješe dopisowařka, towařška Egerowa z Kukowa, wo konferency župnych nawjednikow, kiž je so 14. 12. 29 we Wulkich Rědarjecach wotměła. Zdobom poda rozprawu wo zańdżenym lěće. Sobustawow bě jich 79. W běhu lěta su 4 wumrěli, dwaj so přesydliłoj, 6 wudowow a 9 wobškodżenych je jich wustupiło. Dźewjeć nowych namjetow na rentu so stajichu. Jědnaće skórżbow smy dobyli, wo 19 so hišće jedna, wo 16 so powolanje zapołoži, k nim přidruže so 3 rekurzy. K temu přińdu hišće přiležnosće wócžło tajkeho šmija na njej spočowało. — Kaž wustrózjane dźěcja hrajachu sa Vinicijowej ruku, a wschelake praschenja wjachu ko mutnje w jeje mołbach: „Potajšim to wón běšche? — Tutón žałostny a wschehomócny?" Hač dotal njebě jeho ženje widżała a běšche žebi jeho hinak pschedhłasowała. Bě žebi wumyślika žałostne wobliczo łaz w stólcźi ſtamjenjene, a ichtoł wuhłada, bě wulka, na žnlem tyłu wołpocźowaza hłowa, drje też žałostna, ale dale kroro hischcze žmérschna, dokelž wujimaše so ſ nadała łaz hłowa dźěcza. Tunika, amethystowe barby, kajkuž nosyła bě wschednym žnjertnym žałałane, wotkhyłcźowaschе so na módrjeń na jeho scherokim, krótkim wobliczu. Włoży běchu krótko pschitřihłane, kudżerjawe po modże wot Othona sawjedżenej, a do schtyrjoch žołmjatych kudżerjowych tjadow srjadowane. Brodu bě njedawno Papirej woprował, sa cźož jemu wschón Rom dźak wupraji, hačrjunjeż žebi sředżu schcźatchu, so je žebi Nero brodu jenoż tohodla wotrubacz dał, dokelž brojesche cźerwjena narodej kaž pola wschěch sobustawow jeho žiwótkow. Na cźole, mežnje nad wocžomaj wustupowaznym, bě tola trochu olympiski jsaw. Hromaduječehnjene brjowki jewjachu wobdnje wschehownje: tola pod tutym cźołom połboha tcźesche temedianske njeswocžo, horde, wot pschemětnjatych pozadlowsčow pschyrjete, pschi wschej młodosći hižo tuczne, a tola thorobne a spadnjene. Lygiji sešła so njesłoło brezaze, a wosbeše žmjercź pschecźiwne.

Sa khwilku stoji žmaragd, a nětko mójeschе Lygija jeho sacźekłej, módrej woczi widżecz, kiž w jasnkrawem žwětle mikotaschtej, schtlenczanej, bjeschmyślnej wocži, kaž wocži cźeka.

K Petronijej so pschiwobroczniwschi, prajeschе kěžor we tutom wokomiku:

„Że to tamna šastawa, kiž je do Vinicija salubowana?"

„To je wona", snapschecźiwi Petronius.

„Kak rěka lud, ſ kotrehož pothadża?"

„Lygiczenjo."

(Pokračowanje scźehuje.)

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

18] (Pokračowanje.)

Hačrunjež so ſ rěcźu wulhilschе a tu a tam runjewon kjeschе, to najebać to tola wěrnosć ſ jeho słowa wuhlicźenja, pschetož jeho cźuzja běchu wěrnosćiwe. Sprawna bohuželnosć jimaschе, a hdyž wona wobtrucźeschе, so budże Pomponija jeho za jeho dobrosćiwosć stajnje łubowacz, a wona žama jemu cźož žiwjenja dźakowna, bu wón tak jara hnuty, so žam měnjeschе, nihdy njebudże móz psches wutrobu pschinjesez, jeje prěsiwam po pschecźiwjenju. Jeho wutrobu łajeschе. Jeje krażnosć wopołeschе jeho smyka — a wón ju pożada; ale sacźuwaschе zbodom, so je jemu njeschońżnje droha a luba a so by wón samuhł ju łaz bohowku cźesćesowacz, a dokelž hara kołdokoła pschiderascheze, to pschisłuschny so wón k njej bliže a schepta schе ji dobre, słódke, ſ hłubiny jeho duscheе pschihadżaze słowa do wucha, zjenje klinczaze kaž hudźba a wopojaze kaž wino.

A wón ju wopojeschе. K prěnjemu raſej saſtłyschca Lygija tajke słowa ſ mużowskeho exta, a słoža ju wohja, kiž bjeschčónczenu łubosnosć we žebi wopschijesche, ale też bjeschčónczenu bojoſć. Jeje lizy so pyrjeschtej, jeje wutroba strachocźiwje tuchotaschе, a jeje hubje wotewrjeschtej so kaž je spodźiwanja. Wona so saſtróži, dokelž na tajke wězy pobłuchaschе, a tola njeby hyła dżiwła ani jenicźkeho słowa ſ toho posłyscź. Pak saſdżeschе wocži, pak zpohladny je žwécźazym a pschi tom bojaſliwym ſpohladnjenjom na Vinicija, jako by rjez chyła: „Měcź dale!" Hara, hudźba, wón twórikow a arabiskich kadzenjow, muczinta a žebjeſabyscze ju pschewoja — bésche kaž we hnjezi.

Dych młodeho cźłowjeka so pschesco bóle pschikłuschi, a słowa so pschitorhowschu. Wón běschе łubowanej prěni krócź tak blisko. Jeho myśle so jemu muczachu, psches jeho žity łjeschе so woheń, ſ kotrehož je wón podarmo prózowaschе. Tola nij wino, ale jeje łubosne wobliczo, jeje nahej ruzy, knjeżnišla, pod skotej tunicu so žběhaza hrudź, wschа pod běłymi faldami jakrjta postawa jeho wopojeschе. Wón pschimny jeje ruku nad žibdałom, kaž bé to hižo ras w Aulowem domje cźinił, ſcźahny ju k žebi a schepta schе ſ tschepotazymaj hubomaj:

„Lubuju cźe, Callina — ty moja bohowka —"

„Pschecź mje, Marco!" prošeschе Lygija.

Wón pak rěcźeschе še ſpturaznym wócźkom dale:

„Moja bohowka! — Lubuj mje —"

Ale w tutom wokomiku da je Accijny błóſ žłyschcerj, kotraž po druhim boku Lydżynem wotpocźowaschе:

„Kěžor na waju šem hlada."

Nahły hnėw nad kěžorom a nad Acte saja młodżenza. Jeje słowa běchu kušo kałpje.

Wón cźišny słowa ſnak a rjekny, nad Lydżynymaj zamjenjomaj ſaſłobjenje na wupuschcźenu hladajo:

„Cźaſ je nimo, Acte, bdyž by hischcze pschi hoſcźinje po kěžorowem boku wotpocźowała, a powéda ju, so cźi błeze pojeſ hroſy — kaž mójeſch ty jeho widżecź?"

Wona srudnje wotmołwi:

„Ja jeho tola widżu. — Wón je blisko widżazy kaž ja a wobkedżonje waju psches žwój šmaragd."

Wischo, schtoż Nero cźinjeschе, wubudźi straſnjiwosćej jemu najbliže stejazych; tuž bé Vinicius injepokojeny; wón ſpyta so ſbrabacz a pohladny po jej stronje, hdyž bé žebjeſche Lygija, kotraž bé Nerona w ſpocźatku hoſcźiny jenoż kaž wo mjłi widżała a potom, psches Vinicija zyłe nětko też wcźipnej, ſaſtróżanej wocži.

Acte bé pravdu prajiła. Kěžor bé so nad błidom nałkiłił; wón pschijandżeli jene wócźko, dżerżeschе psched druhe kułowaty, tocźeny šmaragd, kiž ſtajnje wuzwiaschе, a ihladowaschе na njeju. Jeho wócźko ſeſka so na wokomik ſ Lydżynym, a hołzyna wutroba so wustróżana ſaſpiegitowała njewolniaza wo ſmijach powédała, kiž ſ hórſkich jamach bydła, a nětko njebé ji hinak ſ wutrobje, jako by ſeſelcźkoſte wócźko tajkeho ſmija na njej ſpocźowało. — Kaž wustróżane dźěcja hrabny ſa Vinicijowej ruku, a wschelake praschenja wjachu ko mutnje w jeje mołbach: „Potajšim to wón běšche? — Tutón žałostny a wschehomócny?" Hač dotal njebě jeho ženje widżała a běšche žebi jeho hinak pschedhłasowała. Bě žebi wumyślika žałostne wobliczo łaz w stólcźi ſtamjenjene, a ichtoł wuhłada, bě wulka, na žnlem tyłu wołpocźowaza hłowa, drje też žałostna, ale dale kroro hischcze žmérschna, dokelž wujimaše so ſ nadała łaz hłowa dźěcza. Tunika, amethystowe barby, kajkuž nosyła bě wschednym žnjertnym žałałane, wotkhyłcźowaschе so na módrjeń na jeho scherokim, krótkim wobliczu. Włoży běchu krótko pschitřihłane, kudżerjawe po modże wot Othona sawjedżenej, a do schtyrjoch žołmjatych kudżerjowych tjadow srjadowane. Brodu bě njedawno Papirej woprował, sa cźož jemu wschón Rom dźak wupraji, hačrjunjeż žebi sředżu schcźatchu, so je žebi Nero brodu jenoż tohodla wotrubacz dał, dokelž brojesche cźerwjena narodej kaž pola wschěch sobustawow jeho žiwótkow. Na cźole, mežnje nad wocžomaj wustupowaznym, bě tola trochu olympiski jsaw. Hromaduječehnjene brjowki jewjachu wobdnje wschehownje: tola pod tutym cźołom połboha tcźesche temedianske njeswocžo, horde, wot pschemětnjatych pozadlowsčow pschyrjete, pschi wschej młodosći hižo tuczne, a tola thorobne a spadnjene. Lygiji sešła so njesłoło brezaze, a wosbeše žmjercź pschecźiwne.

Sa khwilku stoji žmaragd, a nětko mójeschе Lygija jeho sacźekłej, módrej woczi widżecz, kiž w jasnkrawem žwětle mikotaschtej, schtlenczanej, bjeschmyślnej wocži, kaž wocži cźeka.

K Petronijej so pschiwobroczniwschi, prajeschе kěžor we tutom wokomiku:

„Że to tamna šastawa, kiž je do Vinicija salubowana?"

„To je wona", snapschecźiwi Petronius.

„Kak rěka lud, ſ kotrehož pothadża?"

„Lygiczenjo."

(Pokračowanje scźehuje.)

ražno naujety a druhe prostwy. Hižo z tuteho přehlada kóždy dowidźi, zo je so w běhu lěta dźěłało a wjednistwo wo swojich sobustawow starało. 12 zhromadźiznow sobustawow, 5 posedźenjow předsydstwa, 2 pućowańskej kurzaj do Wotrowa a Smječkec su dalši dopokaz dźěławosće. W 4 zhromadźiznach běchu wokrjesni zastupjerjo připódla. Wobkhod ze póstom wupokaza 108 wot- a 308 připóslankow. Prawizniku zaradźernju wužiwachu 108 wosobow.

Po tym měješe k. Oswald krótki referat wo powšitkownym położenju. Wo pokładni rozprawješe towaŕš Młynk z Jaworskeje Cybelnicy. Bě wšitko w najlěpšim rjedźe. Po wustawkach złožichu sobustawy předsydstwa swoje zastojnstwa, dokelž bě jich čas wotběžał. Cyle předsydstwo pak bu jenohłósnje zasy wolene a tak jemu dowěra wuprajena. Mjez druhim žadaše sej zhromadźizna, zo ma so wokrjesny sekretar k. Wróna hnydom zasy wróćić. Po wšelakich naprašowanjach a internych wuradźowanjach skónči so zhromadźizna, hdyž bě na wšě 3 hodźiny trała.

Z **Rožanta.** Hižo poslednja zymu bu dźěł klóštrej „Marijna Hwězda" słušaceho lěsa při šćežcy mjez *Rožantom a Ralbicami*, pola „wólšinow" spuščany, a lětsa druhi dźěł, tak zo je nětko zaso wot nas do Ralbic widźeć. Duby, kotrež su so tu sobu spuščałe, su nětkle 85 łět stare. To drje za dub hišće žana starosta njeje, ale tola — štó z nas tu hišće budźe, hdyž budźa so tu zaso jónu tak stare duby puščeć.

S **Kamjenca.** Roshorjacy podatk, kiž by łoški k strašnemu njeboži dowjesć mohł, sta so wutoru dopołdnja při Gierličcy skale šady wičežnemu kubła w Brěsni. Brěsnjanski kubłaŕ Zeiler chcyše tam drobne płóšrnaki nakładowacz a měješe k temu japichaj z dwěmaj konjomaj při podkalnej Gierličcy skale, w kotrejž so wjazy njedźela, stejo. We wupuščenej skali steji woda, 12 metrow hłuboka. Při wróćostorkanju wosa so tutón do hłubiny wali a konjow, kubłerja a jeho wotrocka pohubstorhny. Na žiwe japichaj na prěnim słhodźenku skalneje terasy wisjazo wosta. Tuž bě mózno, postrowki wosrěčacz a konjej, kotrejuž běšche jedyn padnył a běšche hižom zyle pod wodu při schrjel, wuhrowacz. Też wón słónčnje po wulkim napinanju sašo wuczežechu.

S **Wojerez.** Wojerowske ratarske towarstwo swjedźe so hobotu 25. januara dopołdnja ¾11 hodź. w sali holcženza „Slotcho lawa" k swojej hłownej zhromadźiznje, na kotrejž směje Rótyłahowasilli direktor Göbel ze Sporjaza pschednoschk wo płahowanju swini a dźerženju bykow.

S **Wojerez.** Pschedběžny wunoschk stótliceńja 2. decembra 1929 je we Wojerowskim wokrjeżu po wosčenjowanju krajneho radźićela tajki: 2532 koni, 6 wúškow, 16955 howjadow, 400 wowzow, 18756 swini, 3137 kojow, 8078 karnikow, 47832 schtuk pjerjiny a 1727 kolěžow pežołow.

S **Běłeho Khołmza.** Ratarska komora za Delnju Schlesyju we Wrótsławju je knjeżemu dźěłacerjej a rólarjowemu tepjerjej Augusiej Błažijej w Běłym Khołmzu za 20-lětne zwěrne dźěło żelezny dopomnjenski pjenjes spožčiła.

S **Delnjeho Wujězda.** Leżownoscj w Delnim Wujězdźe, na mjeno knjenje Waweroweje sapisana, je pschi dyrbjenstwu pschešadźowanja wcžera do wobhodźenstwa mlokarskeho najeńka Lebera je Stachowa pschešchła. Kupny pjenjes wuczinja 9000 hriwnow.

S **Klěkneho.** Raifaiscna wobydlerka nascheje wsy, nježenjena wumělcakła Rožina Micźkez swjeczeschče w hrjebańšnje swojich najbližšich pschiwuznych pscht kischcze dobrej cžělnej strowoscži a duchownej cžerstwoscži pondźelu 20. wulkeho rózka swoje 90. narodniny. Towarstwo evangelskeje žónskeje pomozy swjeseli ju je shožopschečenemi a darami. Wjesor sanježe posawniski khór jubilarzy někotre duchowne kerluschi.

S **Brětnje.** Tudomny gmejnski swjatk wotwěcharjow elektriskeho swětła a mozy wotmě swojin hłownu zhromadźiznu. W wotkadni měsacže swjatk wot lońskeho lěta hišćeze 1785,60 hr. Dokhody wuczinjachu w załožonym lěcze 4 022,28 hr., wudawki 1802,72 hr., tak zo wostanje swjatk wo 2219,56 hr.

S **Hójerka.** Khěžu, kotraž herbam semrěleje Bittrichowje słuschełche, je murjeŕ Hermann Elger z Hójerka za 750 hriwnow kupił a hižom pschewza. Sandźenu njedźelu pschewoženčnik Hermann Huhak a hamtiki wjednistejeŕ Vetter wschitkon inwentaŕ semrěleje k lépschemu herbow na pschešadźowanje pschedawaschtaj.

Powěsće wo cyrkwinskim žiwjenju našich serbskich wosadow w lěće 1929.

S **Wóšlinka.** W naschej wosadze, kotraž ma nimale 2800 dušchow, je so w lěcze 1929 narodźiło 56 dźěći, a to 32 hólzow a 24 holzow. Mjez nimi běchtej 2 nemandźelskej. 3 su so morwe narodźile a jedyn ras běschtaj dwójinkaj. Pacžerskich dźěći mějachmy 66. Wěrowało je so 28 porow. Semrěchch běsche 25. To je po pulkojeji wosadny wurjadnje mało, kaž hižom tež lěto pjeh, hdyž běsche 29 semrěchch. K Bożemu blidu pschińdźechu 1951 wosłowow, to je 23 wosłowow mjenje dyžli loni. Z nich su 61 domach zwjate wotkazanje dostali. Sbérki wunjescžechu nimale 300 hr. — Bóh luby Knjes budź tež dale z naschej wosadu.

Z Łužicy.

* S **Habrachcžiż.** Kaž nowiny wjesaja, je so dwórnischtowy knihikupz Frajtschlag z Debrja pola Budyschina pondźelu zam wyschnoczam stajił. Wón běschče njedawno z pschestschiwjenymi 125 hriwnami, kiž běschče z pschedawanja nowin a knihow wuwikowal, cžeknył.

* S **Shorjelza.** Po pschedběžnym wosčenjenju naliczichu w Shorjelskim wjesnym wokrjesu 2. decembra 1929: 1925 koni (bjez wojeńskich), 10 mulow a wóšlow, 31375 howjazych skotatow, 1056 wowzow, 18623 swini, 515 kojow, 10299 karnikow, 122 132 schtuk pjerjiny a 8695 kolesow pežołow.

Němske ratarstwo w decembru 1929.

Dokelž běchu placjizny za ratarske wuprkody w decembru 1929 skoro powschitkownje tak niske, zo njemóžachu ratarstwu pschinjeseć wocžakowany wuzitk je žnjow, kiž běchu loni spokojaze, tłóčachu dale dawkowe cžeže na ratarski staw. Najbóle skorješe žo na gmejnske dawki. Je pjeża w jenotliwych padach tamo tak daloko doschło, so ju na sostate dawki tamo ratarjowy mlokowy pjenjes, kiž měješe wot mlokarskeho druschwa dostacz, sezasali. To je wšo wobžeje wobžarowacz, dokelž ratar runje mlokowe pjenjesy za bežne wudawki w žiwojim ratarstwje nusnje trjeba. Ratarstwo je w decembru jenož mało kreditow pschijimało, dokelž swjetscha njemóže swjeseć wyschku dań. Dusto je ratarstwa hižom dosez pschedotżene, so tu njeje žaneje hódnoscje, na kotruż bychu žo kredity sakožowace.

Mike wjedro zmóžni ratarjam rólne dźěła a tak maju nusne pschihoty za naležni wuwyw z jara wulkeho dźěła hižom hotowe. Też nasymske žywy žu so derje wuwiwace. S měšanemi, mózemy rjez, tamo pschetuczne steja. Jara pak katarjo skorja na pólne mysche. Też wschelake schkódne wacži tu a tam schkodu cžinja. Luki su žo wot scžěhowkow žuchelo lěcza powschitkownje sajo derje shrabake. Stót mózesche z městnami tamo hacz do dezembra na pastwje wostacz. Pschi kupowanju dyrbjachu so ratarjo khětro wobmuješowacz. Kupowachu wobžeje malo pjezwadkow, dokelž niske placjizny za ratarske wuprkody ratarjow k tomu dowjedźechu, so radžcho žito aid. słotej dawachu, dyžli drohe pjezwadka kupowachu. Wobžeje wuzitku rožu ke kormjenju žwini a howjazeho skotu. Gnojidła kupowachu jenož tu a tam, hdyž kredity po wobžeje pschihódnych wumělenjach dostachu.

Dźěłowe poměry w ratarstwje njeběchu po zyłej Němskej jenake. Nowschitkownje pak běsche tak, so ratarjo wschitke dźěłacze mozy njetrjebachu, kiž žo jim posliczichu. Jenož žónske mějachu dosez dźěła, wobžeje a hródźiże dźěła njeběsche dosez mozow dostacz.

Swójbne powěsće.

Sslubjenaj: Kata Ungerez we Wojerezach a Erich Stiller, faraŕ w Charlottenbrunnskich kupjelach.

Semrěli: Korla Schneider, wyschši pólowy rjadowaŕ w Budyschinje. — Moriz Hänchen, privatus w Budyschinje, 86 lět. — Alma Toni Jfelitowa rodź. Domaschkez w Budyschinje. — Gustav Adolf Hoffmann, kubłaŕ we Wawizach, 67 lět. — Oskar Pawoł Ginzel, wobhodźeŕ knihicžischczerje w Budyschinje, 55 lět. — Pawoł Neubarth, pjekaŕski mischtr w Njesdaschczach, 47 lět.

Najnowiše z cyełho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutřischi pjatk:** Rjenje, wobstajne žuche a w nozy žnadne smjerschi. We Jendželskej a połnóznej Europje mile maczaze wjedro.

* **(Shubjene žranzowske letadło žo namakało.)** Wobžadne letadło, kotrež mjes Amiens a Havrom wobkhadźeše, bě žo psched nekotrymi dnjemi shubiło. Nětko žu je k połnozy wot Dieppa na jenej skale namakali. Pilot a pažažerjo běchu mortwi.

* **W městaczku Berra pola Clevelanda w połnóznej Amerizy wobžobowy želesnički cžah na pschekhodźe do omnibusa jatwadźi. Dźesaci dźerži a omnibusowy wjednik žo na městze morichu.**

Zapósłane.

(Bjez zamołwitosce redakcije.)

Před krótkim čitachmy w Nowinach, zo je „Lipa Serbska" w Pančicach wobzamkła, zo swój swjedźeń 19. februara 1930 woswjeći. To je 3 dny pozdźišo, dyžli swjedźeń jednoty Sokoł. Njeby tola snadź lěpje było, hdy bychu towarstwa swoje swjedźenje tak zrjadowałe, zo naša narodna wěc njeby ćerpjała. Jednota Sokoł je hižom před dwěmaj njedźelomaj wozjewiła, zo 16. februara 1930 swój swjedźeń swjeći. Tak by w zajimje wěcy na „Lipje Serbskej" było, zo swój swjedźeń na přihódniši dźeń přepołoži. J. K. W.

Towarstwowski powěstnik.

Pančicy. Jednota Sokoł ma 16. mał. rózka swój swjedźeń w Pančicach. Wšitkich Serbow nanajwutrobnišo přeprošuje. předsydstwo.

Pančicy. Nawječorny wokrjes Sokoła ma wutoru 28. 1. 30 wječor we 8 hodź. na žurli w Pančicach zhromadne zwnčowanje. Wokrjesny načolnik.

Poršicy. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 26. 1. „Ptači kwas" pola Handrijee w Poršicach. Dźěći zwnčuja a dźiwadło so hraje. Sokolska kapała sobuskutkuje. Wšěch Serbow a drohe jednoty přeprošuje předsydstwo.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł změje sobotu, 25. 1. wječor ½8 hodź. w „Herbskej grychce" w Njebjelčicach swoju hłownu zhromadźiznu z wólbami. Wšěch sobustawow wočakuje předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyneŕ
Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

schtwórtk 23. wulkeho rózka 1930

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1830	100 pólsk. złotych	47,050
1 jendželski punt	20,355	100 čěskosł. krónow	12,378
100 šwajc. frankow	80,81	100 franc. frankow	16,430

Barlinska bursa sapadny wcžera sašo do hłabosce, kursy ešckow so wotdrjehjowachu. Witki z dołžnymi a rentowymi liscžinami běchu dale skrucžene a kursy ešckow poslubowachu.

Produktowe witki wcžera snowa wožiwichu. Pschicžina bě powóčź, so žo knježerstwo hotuje je sakonjom špichowacž skrucženje płacžitych, wupisanych pscht kischcze dobrej cžělnej strowoscži a duchownej cžerstwoscži pondźelu 20. wulkeho rózka swoje 90. narodniny. Towarstwo evangelskeje žónskeje pomozy swjeseli ju je shožopschečenemi a darami. Wjesor sanježe posawniski khór jubilarzy někotre duchowne kerluschi.

S **Brětnje.** Tudomny gmejnski swjatk wotwěcharjow elektriskeho swětła a mozy wotmě swojin hłownu zhromadźiznu. W wotkadni měsacže swjatk wot lońskeho lěta hišćeze 1785,60 hr. Dokhody wuczinjachu w załožonym lěcze 4 022,28 hr., wudawki 1802,72 hr., tak zo wostanje swjatk wo 2219,56 hr.

S **Hójerka.** Khěžu, kotraž herbam semrěleje Bittrichowje słuschełche, je murjeŕ Hermann Elger z Hójerka za 750 hriwnow kupił a hižom pschewza. Sandźenu njedźelu pschewoženčnik Hermann Huhak a hamtiki wjednistejeŕ Vetter wschitkon inwentaŕ semrěleje k lépschemu herbow na pschešadźowanje pschedawaschtaj.

Wuczołownika pjekaŕskeho, Krüger w Małej Nydej.
„ pjekaŕskeho, Rühla we Lutach.
„ moleŕskeho w Hródźu, Barlinska dróha 21.
Skenotypistku, we Wojerezach, Bismarkowa haša 7 delka.

Na pschedaż:

Luki, někotre jutry, z knježeho dwora w Dźěwinku pschi puczu z Górska do Dźěwinka wjedźetu 26. 1. dop. we 10 hodź. sejdu žo kupcy na rózku parka w Dźěwinku. (Sabo njedźelu dopołdnja, cžitaja to rady knježe dwory, kotrehoż wobžedźerjo žo rady pschešcžitjenjo mjenuja, a to w lubych Serbach, tam, hdyž prussa schula je kóždym srědkom Sserbstwo dobita.)
Stoł lěkaŕski w Běłej Wodźe, Sarečžina haša 5.
Wohnischczo, w Kamjenzu, Wojerowska dr. 63.
Mandlawa, w Kamjenzu, Schützenstr. 4.
Kóń 5 abo 9-letny, Dittrich we Sarečzu 13.
Krowa, dobra bójka, Ernst Lorenz w Budestżach.
Sšloma jecžna a wowsyna, knježi dwór w Jažonzy pola Budyschina.
Kundros, 1½ zentnarja, knježi dwór w Sarečzu.

Ssudnistwo na pschedawanje

pjatk 24. wulkeho rózka 1930

Radło 3 lampy, je pobyłnjenkej a wurunaŕskej lamow, je tunjo na pschedaŕ pola Dienera w Jažonzy pola Njeswačidła.
we Wotrowje w hospodzenzu pschip. w 1 hodź. kolo,
w Nowym Městze pola Wojerez w hospodzenzu dop. w 11 hodź. krowa,
w Lejnom pola Wojerez w hospodzenzu pop. w 3 hodź. kóń, krowa, ranza a 25 zentnarjow žita,

Ssudnistwo pschedawanje leżownoscjow.

Khěžka s žiwnoscjow, 8 jutrow, słuschaza Hermanej Krugarjej a jeho žonje Hanje rodź. Nowakez w Wagenzu pola Hródźa pschi želesnicy z Běłeje Wody do Khorczebuza. Pschedawanje budże žydzu 5. 2. 30 pop. w 2 hodź. w Obadżej hospodzenzu w Wagenzu.

Pschedawanje drjewa:

hobotu 25. 1. 30 pschi wulkim hacže, na Wyšoczanskim rěbrje pola Kamjenza. Kuluchi jehlinoweho a twjerdeho drjewa kaž tež walczina. Kupcy žeńdu žo pschi Cžopje Kamjenskeje dróhi pschip. w 1 hodź.
wutoru 28. 1. 30 pop. w 5 hodź. w hospodzenzu „ke Krónprinzej" w Kamjenzu:
186 schmrěkowych žerdžow,
17 mtr. wužitkowych a
68 mtr. połnych khójnowych kuluchow,
125 mtr. khójnoweje walcziny.
Drjewo leži we Schpitalskej holi.

Škrowe depeše.

Produktowe witki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.:
Witki žu měrne, dowos žnadny, płacžiny posłupuja.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž pscheđ hodźinu.

Płacžizny na Barlinskich produktowych witkach.

Žito a wolijowe symjo na tunu abo 1000 kg, howak 100 kg.
Płacžizny po złotej hriwnje.

	22. 1.	21. 1.		22. 1.	21. 1.
Pšenica	247-251	245-247	ranny	18-19,00	18-19,50
rožka	156-158	160-162	woka	21-24,00	22-25,00
naz. jačmjeń	—	—	nadre łupiny	14-15,00	14-15,00
nat. jačmjeń	157-165	160-168	žołte łupiny	17-18,00	17-18,00
wows	135-144	133-141			
kukurica	155	155			
ošeńc muka	30-35,25	29-35,25			
ržana muka	22-25,00	21-24,9			
pš. wotruby	10-10,5	10-10,5			
ržane „	8-9,00	8-9,00			
raps	—	—			
hrósch. Viktor	24-32,00	24-33,75			
lane symjo	—	—			
pjetuski	17-20,00	19-21,00			

	22. 1.	21. 1.
ranny	18-19,00	18-19,50
woka	21-24,00	22-25,00
nadre łupiny	14-15,00	14-15,00
žołte łupiny	17-18,00	17-18,00
seradella	—	—
rapa. wosušk	17-17,50	17-17,50
lany wosušk	22-22,50	22-22,50
hoen. melasa	—	—
hrnj. kruski	13-14,00	13-14,10
syno, 50 kg	2,95-3,45	3,20-3,80
ržana słoma	1,35-1,55	1,30-1,55
ošeńc. „	1,30-1,45	1,25-1,40
wowsna „	1,30-1,35	1,25-1,35
jačna „	1,20-1,30	1,20-1,30

Jnventurske wupředawanje

wot štwórtka 23. januara 1930

Wokn. gardiny Etamina z cankami štuka **25**	**Košlace kromki** z dżeržakom štuka 45, 38, **25**	**Lodowe trěnja** kašćikojte 60/50 štuka **25**	**Wušiwanja** štuka 2.30 m za 75, 48 **25**	**4rózk. přikrywčk.** z cankami 100/30 štuka **25**	**Płatowe kromki** pisane, wobdźěłane metr **25**
Lackizadźěći 1 a 2 štukaj **25**	**Dźěćace šlypfry** trikot. nutřka rjepik. wulk. 30 a 32 por **25**	**štalćiki** běły trikot štuka **45**	**Syra kopřiwina** wok. 80 cm šěroka mtr. **38**	**Tkaniny za twjelki** šěry drell, 48 cm šěrok. mtr 50 **45**	**Košlacy płat** 80 cm šěroki metr 58 **45**
Frotěrske twjelki pisane, smuhate 45/90 štuka **48**	**hrube twjelki** 40/100 štuka **45**	**Syra kopřiwina** najl. kajk. wok. 100 cm 1.20, 140 cm 98, 80 cm **48**	**Trěnja** čisty płat 55/55, šěre kaść. štuka 58 **48**	**Etamina** z pis. smuh. indanthren. wok. 65 cm šěrok. mtr **48**	**žonj. šlypfry** pisane, sylna twora por **48**
Spódnje šlypfry trikotowe, běłe a róž. pora **50**	**Dźěćace šlypfry** trikot. nutřka rjepik. wulk. 34—40 por **50**	**Spódnje nohajcy** naturharbne pora 78 **50**	**žonjace nohajcy** batmij., žorne 1+1 štrykowane por **50**	**Poléřow. trěnja** žołte 4 štuk **50**	**Narunanje zwjeršn. košlow** jenobarbno z 1 korn. wulk. 40, 41, 42 štuka **50**
Košlacy barchent pisany, smuh., 70 cm šěroki mtr. 75 **50**	**Twjelki,** šěre smuhate, wobrubjene 48/100 štuka **50**	**Ripsowe hłowaki** čorne předkreśl. 40/60 štuka **50**	**Kromki z wumělskeje židy** čěmnobarbne mtr **50**	**Dźelba bjedr. formarjow** kóždy **50**	**štalćiki** žídź. trikot pisane štuka **50**
Gumijowe fale za žony, z bantami štuka **50**	**Dźěćace šawle** wołmj. pisane štuka 75, **50**	**Trěnja** półpłatowe, běłe ze čerwj. kromku 55/55 št. **58**	**Dźěćace šantki** 6 štukow za **50**	**Kóper. barchent** běły 80 cm šěroki mtr **58**	**Etamina,** běłe kašć. 150 cm šěroka mtr **68**
Spódnje jubki syre šurykow. z ruk. štuka 98, bjez ruk. št. **68**	**Dźěćace nohajčki** z wołmjanej kromku por **75**	**Finett-barchent** běły, najlěpša kajkosć 80 cm šěroko mtr. **78**	**žonjace nohajcy** prawy egypt. mako čorny a pisany por **78**	**Barchent za jaki** zbytkna dźěłba mtr 95 **78**	**Sportski flanell** smuhaty mtr **78**
Pulovr. tkaniny dob. kajk., nowe mustr. 70 cm šěroke, mtr. **95**	**žonj. dešć. kapy** imprägněrowane kóždu **95**	**žonjace soki** z wołmj. kromku por **95**	**Trikot. rukajcy** z rukow. a połpodšite por **95**	**žonjace nohajcy** najl. płóšl. žida, čorne a pisane por 1.45 **95**	**žonjace šawle** wumělska žida, pisań. mustry štuka **95**
žonjace šlypfry židźany trikot, pisane pora **95**	**žonjace šlypfry** nutřka rjepik., pisané por **95**	**Mužace soki** z wumětskeje židy por **95**	**Dźěćace šlypfry** z čopt. podšić. a židy wšě wulkosće por **95**	**šeniljowe čapki** za žony jena **95**	**Serwěr. šórcuchi** běłe, nowóčasn. formy štuka **95**
Wobłečki na hasu běły barchent štuka **95**	**Narun. zwjeršn. košlow** smuh. z 2 korn. wulk. 34, 36, 38, 40, 41, 42 št. **95**	**Trěnja** běłe kašćikojte 45/15 6 štuk za **95**	**Próchowe trěnja** 6 štuk za **95**	**Damast. twjelki** běłe 46/100 dobra kajkosć jena **95**	**Blidow. přikrywy** kašć. 100/110 štuka **95**
žonjace košle z dźeržakomaj a wušiwanjom štuka 1.45 **95**	**Balatum-předl.** 50/100 dobra kajkosć štuka **95**	**Vitražow. damast** złoty, 80 cm šěroki metr **98**	**Vitražowy kóper** běły a krem. 80 cm šěroki mtr. **98**	**Vitražow. tkaniny** pis. smuh. indanthren. 80 cm šěroki mtr **98**	**Kóper. barchent** pis. smuh., najl. kajkosć 75 cm šěr. mtr **98**
Hłowaki hładke, 75/80, hotowe šite štuka **98**	**Komod. přikrywy** pisane 75/110 štuka **98**	**Podšite wobleki** za dźěći, šěre a beige wulk. 70 145, wulk. 60 **1.25**	**žonjace fale** módroběły a smuhaty indanthren štuka **98**	**Barchent za spódnje suknje** z dwójn. bokom, sylna kajkosć mtr **1.25**	**Hłowaki** hotowe šite a wušiwane 70/80 štuka **1.25**
žonjace nohajcy čista wołma, pisane por 1.95 **1.45**	**Mužace šawle** rjepik., najlěpše štuka **1.45**	**žonjace šlypfry** pisane, židźane trikot, smuhaty por **1.45**	**Hłowaki** hotowe šite, bohate wušiwan., 75/80 štuka **1.45**	**žonjace šlupfry** podšite, wosebje sylne por 1.75 **1.45**	**Kopřiw. košle za pachołow** wulk. 90 štuka **1.45**
žonjace rukajcy cyle podšite, pisane por **1.45**	**Žonj. trik. košle z khołow.** běłe a róžojte 1.95 **1.45**	**žonj. barch. košle** běłe, z wušiw. z narankami štuka 1.95 **1.75**	**Płóčliwy somot** mustr., mtr. 2.45 a 1.95 jenobarbne mtr. 1.95 **1.45**	**Košle ze zasadkom** najl. kajkosć wulk. 5 2.45, wulkosć 4 **1.45**	**Zwjeršne twjelki** z pisanymi kwětkami štuka **1.95**
žonj. pryne. spodn. sukn. z bohatym wušiwanj. štuka 2.95 2.45 **1.95**	**žonjace nohajcy** bembergska žida „złoty kolk", pisane por **1.95**	**žonjace fale** módroběte a smuh. indanthren w. š. štuka **1.95**	**žonjace nohajcy** trama žida, jen. čorne por **1.95**	**Barchentowe nócne košle** běłe jena **1.95**	**žonj. nócne košle** z cankami štuka 2.95 **1.95**
žonjace šlypfry z čopt. podšić. a židy pisane por **1.95**	**žonj. košle z khol.** z wušiwanjom štuka 2.95 **1.95**	**Hłowaki** wos. bohato wušiwanj. 75/80 hotow. šite štuka **1.95**	**Pjelsćin. kormarje** za mantle štuka 2.95 **1.95**	**Kofej. přikrywy** ze šěsć servietowymi kašć. wěc. wulk **1.95**	**Mužace normalne kholowy** dobra kajkosć wulk. 5 2.25 wulk. 4 **1.95**
Muž. podš. khol. wosebje sylne wulk. 5 2.45, wulk. 4 **1.95**	**Muž. kopřiw. košle** wulk. 100 a 110 štuka **1.95**	**Mužace nohajcy** čiste wołma, mustr. por 2.45 **1.95**	**Wojerske barchentowe košle** za muž., běłe, pisane wulkosć 95 štuka **1.95**	**Košle ze zasadkom** mako z korn. a manš. wulke šěrokosće jena **1.95**	**Kopřiwine łožowe płachty** 160/220 2.65 140/200 **2.15**
žonj. trik. suknje ze židu a čopt. podšić. we wšěch wulk. štuka **2.95**	**Zwjeršne košle** dobr. kajk., starše mustry we wšěch šěr. št. **2.95**	**Dowlas łožowe płachty** běłe 130/220 štuka 2.95 **Strowotne łožowe płachty** 145/220 štuka 3.95 **2.95**	**Flanell. sportske bluzy** štuka **2.95**	**žonjace pulovry** čista wołma, z dołh. rukawami **3.95**	**Garnitury za zymski sport** čist. wołma 4 dźěl. (sevester, šal, čapk., khol. **3.95**
žonj. trik. wobleki suknja a pulover štuka **5.95**	**Linon. nawobleč.** nješite z 2 hłow. 7.95 **5.95**	**Łož. nawoblečenj.** kašik, nješite ze 2 hłowakomaj **7.95**	**Lin. nawoblečenja** hotowe šite z wušiw. hłowakom **5.95**	**Nawoblečenja ze smuh. płata** nješite z 2 hłowak. **8.95**	**Damast. wobleč.** nješite z 2 hłowakomaj 10.75 **9.75**

Na wšě twory, kiž njejsu zniżene z wuwzaćom cwjernowych wěcow **10 procentow rabata**

Směšnje tunje płaćizny

Na wšě pisane štrykowane twory **20 procentow rabata**

Směšnje tunje płaćizny

Tkaninowe połsukno, pisane Barchentowe połsukno, běłe Naprózene dźěćace a žonjace šaty žonjace štryk. jaki z wobsadkom **z 50 proc. rabata**

A. Bokelmann nasl.

Tak dołho hač skład dosaha w Budyšinje, na Serb. hrjebjach 2 a I. poskhód Wotedamy jenož po wěstych dźělbach

Příloha k čisłu 19

SERBSKE NOWINY

Stwórk, 23. januara 1930

Z gmejnskeho žiwjenja.

S **Wulkich Dębrjez.** W 2. sjawnym pósedźenju gmejnskich zastupjerjow w Lejnje, kiž mjeńšećanosta wotewrì a nalyzedowarjo, wolesche so najprjedy 2. zapisowar. Nazamjetowany bu jenož knjes Groß. Wón też wólbu pschija. Na to so na zakładze pomérneje wólby (Verhältniswahl) wubjerki wolachu. Tak žu do finanznego wubjerka wokoł knjeza Schuster, Bamert a Groß, a do twarskeho wubjerka knjeza Preuß, Gruhl a Krušchwica. Sastarańšći wubjerk tworja knjeza Preuß, Brěsowski a Krušchwica. Sa wuradźenja pschi rozdźelenju schulskich a hodownych pschipomogow buchu knjeza Herold, Hermann a Terber, kaž też knjeni Kaufmannowa jako powjeršeny wubjerk bjes hłosowanskeho prawa pschinjoweni. Do bydlerskeho wubjerka žłuchataj jako kěžerjowobźedźerjej knjesaj Pětschka a Träger. Podružnikow zastupujetaj knjesaj Urban a Barnert. Jako gmejnskeho zastupjerja wupisolichu knjesa Barnerta do wubjerka. Knjesow Groža a Barnerta wolachu do wubjerka fwjaskowoje zirotneje pokładnje w Hornjej Hórzy. Do Naschowskeho schulskeho pschódstejeństwa wolachu knjesow Gruhla, Schustera a Běrnarja, do schulskeho wubjerka knjesow Preuža a Schustera a jako zastupjerja starschich knjesa Gruhla. Do Hornjo-Hórzanskeho schulskeho pschódstejeństwa wuzwolichu knjesow Groža a Barnerta, do schulskeho wubjerka knjesa Brěsowskeho a jako zastupjerja starschich knjesa Schrannu.

Šulerjo a wučerjo.

S wunoschkow nčmskostatneje schulskeje statistiki za schulske lěto 1926/27 cžapoprašamy „Hospodarstwo a statistika“ spěli, so liczba ludowych schulerjow w lěcze 1911 hischcze 9 073 000 wuczinjesche, w lěcze 1926/27 pak jenož hischcze 6 696 800. W dźenžnischej Němskej je so wobydlerstwo w schulskej starobje wot 1910 hacž 1925 wo nimale schiwobzecznu pomjerischilo. To je sczehlowk mjenje narodżenjow za cžas wójny.

Liczba schulerjow **sjawnych ludowych schulow** je wot 1911 hacž 1926 wo 26,4 proz. spadnyła. Pschi tom pak ma so wobkedźiwowacz, so su schule, w kotrychž so dźeci na wyschsche schule pschihotowachu, mjes tym so wotstronile. Liczba **wuczerjow pschi ludowych schulach** je so w lěcze 1926 pornjo lěcu 1921 snižiła, wosta pak khětro wysche liczby z lěta 1911, pschetož běschu tu 1926 nimale 137 000 wuczerjow a 44 000 wuczekkow. Jara žłyńje je so wiwila liczba powołańšich schulow. W tutych schulach skutkowasche w lěcze 1926 we khłownym zastopnistwje 24 000 wuczeńskich mozow pornjo 17 000 w lěcze 1921.

Na krjedźnich schulach, kiž su powschitkownje wotebrkale, skutkowasche 7100 wuczerjow a 5400 wuczekkow.

Wobźeje napadne je, kak su schulerjo wyschschich schulow pschiběrali. Też liczba schulow je so wot 1591 w lěcze 1921 postupiła na 1924 w lěcze 1926. Liczba gymnasijow a pragimnasijow je samsna wostała, ale realne gymnasije, wyschsche realki, realki a wyschsche schule sa žónšti młodźinu su so žłuńje pschisporile. Wobmyt wyschschich schulow by byk hischcze žłuńschi, njebychu-li tři pschihotowańske rjadowanje na ludowe schule pschestschke.

Suk jedna dla żeleznikskeho njezboża pola Dinkelscherbena.

Wónźeń je so pod žłuńym wobdźelenjom nowinarjow a druhich sajmtanych w Augsburga sapočał prozeß dla żeleznikskeho njesboża, kiž je so 31. julija 1928 pola Dinkelscherbena stało. Pschi njesboži je teńdy 18 wožobow žiwjenje shubiło a 157 bu sranjenych.

Psched kawnistim žudom mějachu so samotkowjeź wobskorženi pomotny kolijewnikhar Hübler z Dinkelscherbena jako hłowny wobskorženy, dale wyschschi dźełakański mischtr Amler z Augsburga, dźełakański pschedstejeżer Wiedenhauer z Augsburga, żeleznikski wyschschi inspektor Kamer a wyschschi dźełakański mischtr Müller z Augsburga. Na namjet sakitowarja žud wobskamkny, so ma so najprjedy wobhładanska termija w Dinkelscherbenje wotmeć.

Hłowny wobskorženy Hübler, kiž na njesbožowym duju wuhibakniu poškužowasche, powědasche, so je na tutom dniu wulka horzota knjeżika. Se starosću wo swoju cžežkotborn žonu, kotraž je nětkole mežozy po njesboži wumrěła, je wón jara delewał a je byk khětro sabyczliwy. Jako su pospěschenu wožobowu cžah wojsewili, je wjednik jězdnjeje słužby pjeca pschikazał, so ma so sa wožobowy cžah puć na kolije 3 stajicź a jemu signal dacź, so žmě do dwórnischcza sajeć. To je Hübler pjeca cžinił. Aparat ujeje zaprajił. So su kolije wopaki wuhibnjene byle, je hakle po wón posdyschso dobladał a polom je hižom pschepozdże było.

(Pokračowanje sczehnje.)

Přilopk.

* **Dźiwny pschikrodźinski cžłowjek.** We wjesky Mörz blisko Belziga (w Braniborskej) namała burowka w swojej wotkhěži cžełnatego cžłowjeka leżo, kiž bě na pok sunjerjenj. Wobydlerjo pożadźichu zusełno se swojim kofrom sa cžopke kachle a sawodźechu jeho z pschikrywami. Jednasche so wo muczerowika znateho „gustav nagel“, kiž też w najsurowischej zymje bosy khodźi, ale njedźiwajcy toho z nohawzami a wolnu wikuze. Gdyž bě tutón muczerowik wulkeho pschirodźinskeho cžłowjeka na żelesnischu sastawku Baitz pschischol, lijesche so deschcz z cžurami. Dokelž bě cžma, wutklekka so swojeje znadneje drasty, kotraž njedyrbjesche smoknycz, a styka ju do nathribjetnika. Tak wojowasche dlejschi cžaz pschecziwo zymnemu wichorej, pschipódła wlecžo so hischcze z cžežkim kofrom. We wóy Mörz bě hižo tak wutły a pschedwty, so njemjesche mozow, so sažo swoblekacź. Policija wobstara dźiwnuchu do wotkrjeżneje khorownje w Belziju.

* **50 000 dolarow domisuje pschepukasał.** Samkar Wilhelm Harnischfeger, wupuczowanowschi psched lětdźesatkami je swojeje rodneje wsy Saalmünster pola Fuldy, je so w Sjewjernej Ameriju k samóžnosći a nahladnosći dodźełał. Gdyž bě wospjetnje swojeje domitny na pschipósnajwaze waschnje spominał, pschepokasa nětko mělschanosće sa twar noweje schule sumu wo 50 000 dolarow.

* **Stoléty.** We wsy Michelsbergu pola Kassela swjeczesche ratař Gerlach swoje 100. narodniny. Se swojim bratrom a se swojej sotru su woni najstarschi bratřa a sotry Němskeje. Wschitcy tśo hromadźe su 291 lět stari.

* **Cžežke Bobsleigh-njesboże.** Na žanczej cžeri pola Mürrena w Schwizarskej wujeźdźechu sobotu se schtyrjoma Jendźelczanami wobžadźene žanje na polnej jěsbje je cžerje a so pschekulichu. Jedyn je swobujdźowanych so pschi tom tak cžežko skani, so bórsy na to wumrě; druheho wotwjesechu i cžežkimi sranjenjemi do khorownje.

* S **automobilom** do **skały** sajeł. Pola Eureuza we Francowskej je wožobowy automobil do jenese skały, kiž bě schtyri metry wyschoka i swoju nawjelnjena, sajeł. Jedyn z nutskażeńdźacych możesche so wukhowacz, druhi tśo pschihódźechu wo žiwjenje.

* **Reje město předowanja.** Předar ewangelistiskeje zyrkwje w Los Angeles je sa swoje Boże słužby tak bohate wobdźelenje dobył, kajež njejsu hischcze ženje w zyrkwi Los Angeles widźeli. Potajnstwo pschiwabjenja saleži prosto w tom, so je město předowanja rejwanske pschedstajenja sawjedł. „Reja je najstarscha forma Božich słužbow“, wujesnjesche duchowny dr. Shelden Shepard a powoła žo na biblijske město: „Khwal Knjesa z rejwanjom.“ Też Dawida pschedstaji jako pschikład takeho wjesołeho wobžiwjedźenja pobožnosće. Wot rejwanskeje akademije pschedwjedu so město předowanja schčesć rejwanskich cžłowjekow, a to na jewischczu, kotrejž z wobzetymi wobžiwjeńskimi wuskutkami skupiny rejowazych w prawem śwětle pokaja. Mjes rejemi su napodobnjenja klasiskeje choreografije, „woruchowa reja“, „indiańska žiwowa reja“ a pschedwjedźenje „plastiska girlanda.“

* **Cžežke njesboże w amerikanskich podkopkach.** W jamje cžo. 1. Lillybrookskich **podkopkow** Lillybrookskeje wuhlowe towarschnoschcze w Beckley w Nawjeżornej Virginskej buchu njedźelu pschi rozbuchnjenju 8 hornizy morjeni a schtyrjo cžežko sranjeni.

Caca olympiski rubježnik.

... abo nowogrěkski mythiski rjek.

Na skalnem wjeršku boru Olympa njekhěži wjacy Zeuß, nětkuschi najwyschschi bóh Grekow, kiž bě hewak zyle prawna duscha, tam je nětko **rubježnik Zaza** swoje nowocežane žiwjenje pschiprawił a jeho błyk a hrimanje je ruczna wez.

Mythiske powěsće wo Zazy, tamnem wischehomózneho, pschija doły Makedonskeje a Epirusa a rynki balkanskich nowinow hižo lětko a dźeń. Tak je jrojumił, žumpathisje sa žeże do wutrobow hórzich burow saschczepjeć a ifrucji je porjadnje po cžańach i powěsću, so jeho pramózne sprawne cžełeje nadobnykt bohatych na cžuczišwe sakt žłudych wuložił. A schtóž ma žiwje, so wjeršk Olympa do jeho statwa žo błyschcźi, tomu žo woprawdźe slanje, so Zaza Wulki jeneho dnja jemu por wowsow pschičežeri, kotrej njejsu runje z bohowskeho žiwjenja, ale měschk drachmow (greskich pjenjes) pschinjeże, kotrej mu i jeneje woprawonjeneje banki wuschle. Tak chże to wężowny mythos naschich dnjow měcź, kiž žo w tym njekubi, kajeża Zazu w podobje kotpja (schwona) abo była romantiske dyrdomdejschwa wobeńcź dacź. Jim žo žyłnischa jedź lubi . . .

We wjeńkim pak žo runja knjes Zaza wulkim a małym balkanskim boham, rubježnikej Terentej a jeho mnohim towarschcam, kotříž jenajčim śmérnam a samérnam holdowachu a kotrychž methody běchu težame: žej pschikhilnoicź wobydlerstwa psches wěste dary swěsćicź, kotrychž pokhad bě khětro cžinny. Ale knjes Zaza pschetrjebchi žwojich pschedchadnikow mózaje, njeje žadyn lěpsy a pólny rubježnik, njesatkadża podarmo na bohowskim Olympje, njenańadnje žo kaž wótz Zeuß i małymi wójami. Knjes Zaja je hižo nas naraschi spěchnik na sjawnej cžorje zastajił a wurubił, a i tym dopokasa, so jeho mjeże na wulke du.

Njedawno je sažo pokładnje žwojeho „družstwa“ napjelnił. Na zyłym žwěcze so rubježnizy žwjesticha nutskłamaja a nadpadaja, ale — mój božiczko, — schto dha pschi tom wusikezi! Knjes Zaza ličži jenož po mitjonach, a te njenožy nichtó w kapsy pschi žebi. A tohodla holduje Zaza starenu pravidlu, wunuzerjschi pjenjes žej wudrećz.

W blischcej Tritkala to bě. Tam nadeńdżesch jara rjanu jkalnu schczeżku, kiž pscheš tschinow wudolinu wjedże. A po tutej schczeżku cžełujeiche so cžrjódy wożokow je stami měschczańskimi bohaczkami, kotříž běchu žwoje lěcze prósdninu něhdże w horach pschecžitili, kaž je to wschudże na žwěcze. Sadny rózka kakasche knjes Zaza jenoż i pjecžimi tumpanami a saja jeneho žejdneho po drubym, mjescžo a měrnje, tak so sczehowaja ja tam njepschiudźechu. Kónz kellije bě, so wot zyscho towarschtwa wunuzerjschi pjenjes wscho dobromady na schtyri a pok milijona drachmow (po naschich pjenjesach nimale 4 milijonow hriwnow). Te wschak cži dobri ludźo runje w nakhribjetniku njemešachu, ale Zaza je pschilistojny muž, dasche jim zyły tydźeń kredite. Najbohatschich ikhowa žej žiwdom pschi žebi, druhi žmužachu dale cžahnyc, ale kótdy dosła zedulku, na kotrejž bě liczba napižana, kotruż ma placzicź — —.

Nětko žnadź cžitarjo ménja, so ludźo njebudża placzicź, hdyż bo tola žwojeje žiwobudy wjesela. Ale to žo sterażenje mylicze! Budża placzicź, runje kaž wótz Zeuß hrešschnika žamo w potajnym trjebi, dha też psched Zazu njeje žanchu wuczekcžinjenja. A tón trjebi derje.

Wyschce techo ma sastajenżow. Tych jenoż wuda, hdyż budża tamne milijony na mějinje. A budża je placzicź, dyrbja je placzicź.

Policija, pschejschcźanje, sajeczeż? Schtó žej na to nuzli? Może tajkeho pschihoda sajeć. Wožebje grekita policija jeneho pschihoda? Budże žo pojeć.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Marja Gódanowa w Hrubjelcžanach. — Wilhelm Wětk w Jěžowje pola Kamjenza. — Korla Wilhelm Schěża, pomotny kolijowy wuhibowar na wotkr. w Lubiju, 85 lět. — Marja Stolcekowa rodź. Umkanzej w Wětej Wodźe, 62 lět.

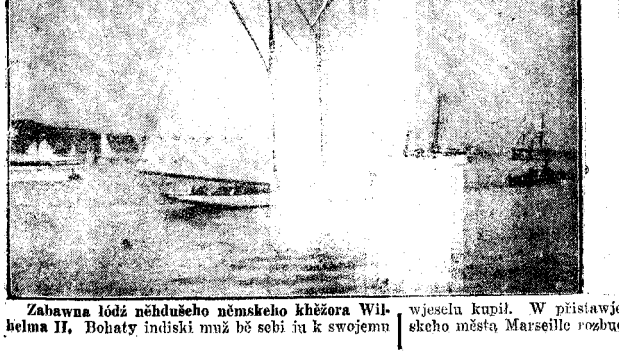

Zabawna łódź něhdušcho němskeho khěžora Wilhelma II. Bohaty indiski muž bě sebi ju k swojemu wjeselu kupił. W přistawje francowskeho přimórskeho města Marseille rozbuchny a so do čista spali.

W pralěsach Brasiliskeje přikhadnicy z Europy stomy puščeja a pjeuki kopaja, zo bychu lěs přetwo rili do płódnych polow.

Wjeležonarstwo w Europje wotstronjene!

Jugoslowjanska rasnje pischezitwo njemu sakrocjuje.

S Beograda je pischo: W Europje wobstoji hischcze wjeležonarstwo, sakonjšy dowolene a pischipónate. A to w Jugoslowjanskej. Ale jenož hacj do 1. wulkeho rožka 1930 smědzesche žo muzikl wjazy kroć woženicj. To je nětko ke kónzej a kóždy dyrbi žo j jenej spokojicj.

W Jugoslowjanskej znaja jenož zyrkwinske mandželstwo. Slawnistwo, kaj pola naš, tam njeznaja. Sa mandželstwo płaca sakonjšy pschedpisy hacj wschelakich nabožinow w Jugoslowjanskej, a tuthy ličba njeje mała. Mója je žerbsko-orthodoxny abo katolsky, evangelsky abo židowsky a teš mohamedanšy wěrowacy dacj.

Ssu tam hischcze druhe nabožiny j hinashimi mandželskimi pschedpisami. Mohamedanow je w Jugoslowjanskej na połdra miliona, a po wěrje je wjeležonstwo dowolene, haj samo pschiporučene. Stat pschipóna mandželske pschedpisy islama, potajkim teš wjeležonstwo. A tak je Jugoslowjanska jenički europiski kraj, hdžež je wjeležonstwo dowolene a sakonjšy schkitane było.

Toła tute rjane wobstejnosce dyrbja někto pschestacj. Swjetscha žu mohamedanšy w Jugoslowjanskej tłudži ludzo, kotriž mějachu hižo j jenej žonu dosć starostcow a tohodla na to wuhlicj njemějachu, prawa swojeje nabožiny nastupajo, mandželstwo dosć zwužiwacj. Tola běchu zakatli hreschnizy druhich nabožnow, kotriž islamske pschedpisma wuzichu. Woni pschestupichu zyle jednorje k islamskej a pschiwzachu k dotalnej hischcze žiwej mandželskej jenu druhu. Statne zarjadnistwo to njerad widżesche, njemóżesche pak pschecziwo tomu zakrocjicj, dokelž bě wjeležonstwo ja mohamedanow sakonjšy dowolene.

Někto pak je žo rozhudźiło, radikalnje tutomu njedostatkej wotpomhacj. S 1. januarom 1930 stupi nowy jugoslowjanski chłostanski zakon do mozy, kiž stróžka zyle wjeležonstwo w kóždej formje wotstroni a pschestupjenja krucze chłosta. Dokelž nowy zakon stare prawa, kotrež jemu napschecziwo steja, zhońuje, budże teš z tym prawo mohamedanow na wjazy žonow wotstronjene. A tak budże nadobo kótz z dotalnym wjeležonstwom w Europje.

Jenož jene praschenje njeje w Jugoslowjanskej dojcz rozjasnjene. Schto dha budże z tymi, kotriž 1. wulkeho rožka 1930 hižo dwě abo wjazy žonow mějachu? Mužojo budża dyrbjecz wyschoze žony zyle jednorje k domu wunamacj, so njebychu tamni do jastwa pschischli. Někto žo praschа, kotre žony budu wotbyczj chcyć? A wuhnate žony budu snadź léta dołho bjes muża žiwe dyrbjecz być bjes teho, jo bychu wudowy abo jich dotalne mandželstwo dželene było. To je zawita měrka, zkoro hórscha hacj zyle wjeležonstwo hanje.

Směški.

Lětstorki dołho njebě wjesela Lapow nicjo wo cztanju, pisanju a liczenju słyschała. Dónża tam knjeżerstwo tuneczerja njepósła, so by tutón wěz do rukow wzał. We pschichodnymaj létomaj běschče we wjesży Lapow mnoho potu, a potom pschichódże knjeżerstwowy zastojnik, kotryž měješche płody wuczenja pruhowacz.

„Potajkim," wopraschа žo won jenoho Lapu, „kak wjele je pjecz a hischcze pjecz?"

Lapa sčehny dźewjecz porstow. Sastojnik tschaschesche z hłowu, sčehny swoje pjecz porstow praweje a potom leweje ruki.

„Kak wjele je to potajkim do hromady?"

Sajko sčehny Lapa dźewjecz porstow. Tu pschiwola zastojnik druheho Lapu a sčehny pjecz porstow a potom hischcze jónu pjecz a wopraschа žo:

„Kak wjele porstow to běchu?"

„Dźewjecz!"

Se swojej hłowu wiju poda žo zastojnik na puć ke wuczerskemu domu. Wuczeŕ kalasche runje drjewo. Wjes wjele hłowow sčehny zastojnik pjecz porstow a hischcze pjecz porstow a wopraschа žo:

„Kak wjele to wuczinì?"

Tu sčehny wuczeŕ swojej ruzy. Na prawej pak njemějesche žanoho palza . . .

Kupe
stako
kolonialne towary
KURIO
w Zwonkowskej hasy 24

Zdźełany Polak
(Poznański)
w srjedźnych létach, w rjanym zastojnstwje, přeje sebi
dopisowanje
z inteligentnej, nahladnej, po możnosći samostatnej
Serbowku
Poskićenja pod F 58 na wudawarju „Serbskich Nowin"

3 léta stare
jałowicy
w Freundec hosćencu
w Delnjej Hórcy

7—800 hr.
so na ratarstwo jako požčonka pyta. Poskićenja pod G 4 na wud. „Serbskich Nowin"

Poručam
najlepše howjaze, čelace a swinjace mjaso
po najtuńšich dnjowych płaćiznach
Sušeny połč a mjas. twory, wšelake kołbasy
punt wot 1.- hr. Suš. połč po 5 puntach tuńšo!
Łój, pt. 50 pj., čopłe kołbaski
Zwud. Pötschcyna
rěznistwo
w Budyšinje, na Žitnej hasy

Čelčki
ma na předań
ryćerkubło we Wowtjowje
pola Budyšina

8 pismikow . . .
słowo
INVENTUR
Ale što tole słowo wšo wopřija! Prošu přeswědčće so we wupředawanju. Kožuchowe jaki, kožuchowe mantle, kožuch. kornarje, sportske kožuchi a čapki — wšo namakaće wo wjele znižene.
Kožuchowy dom Arthur Flegel nasl.
měj. Pawoł Zimmer
w Budyšinje na Kěžorskej hasy 6

Ludowa strowota a šula
Kulturny zjězd towarstwa sakskich wučerjow
sobotu 25. januara w 20 hodź. w „Kehelerni" w Budyšinje
Rěčnicy: Wyšši wučeŕ Grołu-Drježdźanski, univ. prof. dr. med. Šeda-Lipsański, knjeni wyšša šulska wothladowarka Pötzschowa-Drježdźanska
Přizamknje so předwjedźenje
swětłowych wobrazow
Zastup darmo. Swobodna debata.

Wojerske towarstwo za Rózant a wokolinu
swjeći njedźelu 26. januara swój
18. załoženski swjedźeń
z dźiwadłom a balom w Sernjanskim hosćencu. Wšěch towaršow a přećelow so z tutym přećelnje přeprošuja. Předsydstwo
Započatk z dypkom 7 hodź.

Herbska grychta we Wotrowje
Njedźelu 26. 1. a pónđelu 27. 1. so
kózłopiwo toči

Najl. kołbaski a pječene kołbasy
Najl. pampuchi
Přećelnje přeprošuje Hańža zwud. Juršec

Drjewowa amkcija
w Konjecach pola Ralbic
Wutoru 28. januara přip. w 1 hodź. budźemy na přesadźowanje za hotowe pjenjezy předawać
60 rm kłójnowych kuluchow něšto wužitknych kruchow kiž so za rjady a deski wužiić hodża
Kupcy zeńdu so w 1 hodź. při Jězorskim haće při starej drózy
Konjenčanska gmejna

Płaćiznyhódne stupnje
za wšědny dźeń
Mužace šnórowanske stupnje do dźěła howjaza koža 40/47 jenož 7.25 hr. 9.75 hr. 14.50 hr.
Snórowanske stupnje za dźěć z mjehkeje howj. koże jenož 23/26 3.50 hr. 27/30 7.25 hr. 31/35 7.75 hr.
Muž. šnórow. stupnje z mjehkeje howj. koże (Rindbox) 40/46 jenož 10.75 hr. a 12.50 hr.
Mužace połwysoke škórnje, ručne dźěło, dwójne podušе, z ruku šite jenož 20.— hr.
Wobućowy dom Fähle kom. tow,
Najlěpša nakupowarnja za zasopředawarjow

Nowy „ludowy měšany" khofej
1/4 punta po 70 pj.
jenož pola
Herm. Klemma
naslědn.
na Kamjentnej h. 27

□twarožk
złotožołty
punt 36 pj.
Wikowarnja z butru
Kunella

Hamburgski kofejowy skład
Poskićamy Wam
najtuńše kofejowe płaćizny
Najtuńši pola nas nic 60 pj., ale
1/4 punta jenož 50 pj.
K ptačemu kwasej
1/2 pł. pjelnjenych jejow . . . . . 35 pj.
5 fondantnych kurjatkow . . . . . 25 pj.
5 hnězdow . . . . . jenož 25 pj.
Šokoladowe kurjatka . . . šuka 10 pj.
Šokoladowe kury . . . . . šuka 25 pj.
5 tafłow kremoweje šokolady 100 gr. 100 pj.
4 tafle dob. mlóčnj. šokolady 100 gr. 100 pj.
Jenož sobotu
cokor punt jenož 28 pj.
Na wšě twory (z wuwzaćom cokora)
5% rabata!
THAMS & GARFS
w Budyšinje

Serbski Hospodaŕ
ratarske wulkowikowanske tow.
z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510
Poskićamy wšě hnójnišća, brikety a češke wuhlo też po mjeńšich dźělbach
Naš awtomatiski młyn w Delnim Wujezdże tel. čo. 13
podawa najlěpšu pšeńčnu a rżanu muku, kotraž so wubérnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšém lawy-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšě nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tun. dnjowe płaćiznach

Znajcie šatowy a zbytkowy wodkhod
Kupujeće na Zwonkowej Lawskej hasy 12 derje a tunjo Sophie Malczyhoweje

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje
Poskićamy
k „Ptačemu kwasej"
cyle wosebje
Baiser-płaki . . . . . šuka 10 pj.
Ptače hnězda . . . . . šuka 10 pj.
Wšelake
šokoladowe a cokrowe jeja
Z pjekarnje:
Najl. płački . . . . . šuka 8 pj.
Najl. pjelnj. pampuchi . . . . šuka 10 pj.

Nawěšiki přinjesa wužitk

Tohodla lutujmy, ale lutujmy rozumnje. Slutniwosćj poł njeźnitź j łakomnosćju misjowacj. Schtóż jenoż tohodla lutuje, jo by prawje wjele mět, jeźimi žebi j pjenjes pichiboha. Tajki cłowjek je hischće bóle k wobžakowanju, dokelž pjenjezy žu jemu j połkecźom. Schtóż rozumnje lutuje, je žebi a zwójbje je žohnowanjom.

Pjerizmarstwo.

Najwjetschi njepschecźel pjerisny je syma.

Syma je ja kury najlubjenjschi cźaš. S prénja hižo njemója k jemi a tak njemóža hrjebacź. Najwjazy pak jim wadža wschelake kurjeźzy, kotrež njeźžu dosćz derje sarykane abo žu pschecźopke. Woboje jim schkodźi.

Někotri plahowarjo kur maju na wšach woprawdźe hischće lubjene kurjeźzy. Druhdy je tajki kurjeźz na wschu móžne molany a jenoż niz na kurjeźz. Kury žedža w nim na semi, nimaju ani jeneje žerdźi a tłócźa žo jen na druhu. Tajke kurjeźzy wšo na žane waschnje kurom njehowja.

Teź w pschecźopłych kurjeźzach njeje ja kury schwarnje, wožebje w tajkich, kotrež mamy w hródźach abo w kurjeźzach pschiprawjene. Tajke kury žej potoin w symje ani won njeschwerja a žo lohko sasymnja.

Najkhmanischo howja kurom murjowane kurjeźzy. We nich njeje jim pschesyma ani pschecźopko. Hischće lépische žu wšo drjewjane kurjeźzy. Te pak dyrbimy je kłanjom a se žłomu derje wobtykacź. Hladajmy teź, so žu kurjeźzy dosćz wulke. Do tajkeho kurjeźza nażypamy na dno žykanje abo liśco na 12 cm. tołsto. Pódla kurjeźza nażypamy na próśdne méstno teź žykanje abo liśco, do kotrehož wodnjo j cźažami jorno nażypamy, so móža kury w nim hrjebacź. Tajke kury potom teź wjele prjedy njeśu hacź ke wo kotrež žo hospodar njestara a kotrež w symje žyle dny nébdže pod kólnju pschesteja.

Teź pizu kur dyrbimy cźasćzischo śménicź. To je jim runje tak wušpéschne jako kóždemu druhemu žiwemu stwórenju. Wožebje pak dyrbimy kurom w symskim cźažu wschelaku pizu dawacź. Njedawamy jim pschezo jenu a tuźamu pizu, ale wotměnjamy wotwóž, pscheńzu, kukurizu, warjene bérny, wotrubý a wschelake kuchinjske wotpadki. Wožebje ja mjažnymi wotpadkami kury teź hrabaju. Zyle léto pak njeśměmy jim wotwóž a bérny dawacź.

Někotre rady našim maćerjam.

Našchim maćerjam, hacź sdźélanym abo njesdźélanym, nicźo njewadźi, hdyž jónu někajku dobru radu žiju.

Njedawajcźe dźéścu pscheńzanto jéścź a niż pschejwjelc.

Njepokrjoźcźe dźécźo prjedy lehnyć, njeje-li žo prjedy derje wupróśdnilo.

Kedźbujcźe, jo by dźécźo néschto njezomało (kauen), schtóż njeśmé, na pschikład hraški abo podobne. Szyła dźéścom tajke néschto do rukow njedawajcźe, i cźimž by žebi mohło swadźeć.

Njedawajcźe dźéścu lékarśtwo abo druhe lékarske žrébi, bjes toho, jo by wam lékar to pschedpisał.

Njedawajcźe dźéścu kofej, ani cźaj abo alkoholowe napoje.

Teź zokorowe wéšy a schokoladu jim njedawajcźe.

Njedawajcźe dźéścu žanu hustu pojéź, doniž njeje létu stare. Potom pak jenoż mało a lohko pożiwnu jéź.

Njelutujcźe i cźisśej cźerstwej wodu k picźu. Dostanjo wodu pomha cźerjewa strowe sdźerźeć.

Hdyž dźécźe, jo by dźéścu jéź wusłudnyła, prjedy hacź ju jemu dawacźe, do njeje njedujcźe.

Njepschihotujcźe wjazy hacź dosćz jédźe nadobo. Cźerstwa a runje pschihotowana jéź je najkhmanischa a najwéśćischa.

Hdyž dźéścu mlokowu blescht dawacźe, njewostajcźe je žame.

Njespuschćejcźe žo na druhich, wožebje schtož wopłokowanje nadoby nastupa. Wopłokujcźe nadobu radischo žame.

Schwarne teź je, móžecźe-li dźécźo kóždy tydźeń jónu pschewažicź.

Njedotwolcźe, jo by dźécźo dléže dyźli 20 minutschinow nadobo j blesche pito.

Njedajcźe dźéścu j bleschu w hubzy wutźunyć. Mohło žo jatźrébnyć.

Hdyž je žo dźécźo napito abo najédło, njehrajcźe žebi j nim. Wostajcźe je radscho śmérom w zwojim kózku leżo.

Njedotwolcźe, jo by žebi dźécźo j jédźu hrako a panzako. Njespytujcźe teź dźéścźowu kedźbliwosćj wot jédźe słožicź.

Mesanjerodźécźe wožebje dźéścźowe jubicźki. Te žu žobu j najwažnischim pschednjetom, na kotryż ma žo kedźbowacź.

Njenuccźe dźécźo k jédźi. Njecha-li pak dźécźo jéścź, poradźcźe žebi j lékarjom.

Dom a kuchina.

Prawe nakładowanje mjaža k žuschenju (Einpökeln).

Mjažo k žuschenju naschi hospodarjo w symje, hdyž wésaja, wschelako nakładuja. Sméschcja žel i drażelnatym lodźikom. S tutej méschenku kruchi mjaža tlajnje natrybujemy. Teź dno žudobja, do kotrehož je nakładžujemy, narybujemy i tutej méschenku. Narybowane kruchi nakładźemy do nadoby a swjerćha położimy cźejźi kamjeń. Tele jnate nakładowanje ma wschelake wady a to pschedewschém, jo žo i naželenjom wschelake wutśi i mjaža sdruhja. S tym stanje žo mjažo twjerde a mało wužitwne. Teź tak derje njeźłodźi. So bychmy žo wschelakich wadow jmintyli, namjetujemy jcźehowaze waschnje nakładowanja:

Mjažo i cźerstwje sarźenaneho śłocźeńca (zwinjecźa abo howjadła) rosrubamy na wschelake kruchi a nakładźemy je do cźistych drjewjanych dóńzow. Mjes kruchi mjaža nażypamy drobnje rosśkranu zybłu, lawrjenźowe łopjena a wschelake rosśkrane jela a korjeńki (Gewürz). Pschi tym pak dyrbimy krucze kedźbowacź, jo mješ mjažom žane próśdne schkalby njeźžu. Mjeńsche schkalby wupjelnimy j mjeńschimi kruchami mjaža. Potwér wadźi mjažu a je kasy. Teź kocźe njeźmédža na žo tłócźicź. Rosdźélimy mjažo a kocźe prawje stajnje. Takle nakładowane mjažo polijemy j juschku na cźébowaze waschnje pschiprawjenu: 25 litrow wody, 4 kg. žele, 10 dkg. lodźika (Salpeter) abo sanitra a punt zokora. Wschu hromadże śméschamy a śmuczimy. Juschki pschihotujemy žebi tełko, jo by wona někotre zentimetry nad mjažom staka. Sa dwé njedźeli je mjažo krażneje barby, derje žłodźi, je mjechke a jemne. je mjažo krażneje barby, derje žłodźi, je mjechke a jemne. derje pizowaneho śłocźeńca, niż pschestareho.

Na to móžemy mjažo rjenje wužuschicź.

Banje i himbjerom.

Banje (Kürbis) móžemy teź j himbjerom (Ingwer) nakładowacź. K tomu trjebamy prawje jelenu druzinu. Banje rosśrajemy na kuski a swarimy je we wodźe mjechke. Na to žymnjemy je na śchibku a damy jim wotkapacź. No to śdinjemy je do schklé a pożymamy je tołsto i bélym pojerom a i himbjerom. Schklu wostajmy tak psches nóc stejo. Nasajtra žymnjemy na 1 kg. banje žantżnu mérc zokora, kotrež w trochu wodźe rospuschćimy a žymnjemy banje do juschki. Sśmé-li wschu hromadże i lobka satwarili, smuczahamy kuski i juschki a juschku pschezydźimy pisches śchibu. Nétko tule juschku hischće jónu i 1 kg zokorom satwarimy. Tole wjazy dnjow sažobu wotpjetujemy, doniž juschka husta njeje jako syrop. Nétko banje do schkleńzow nakładźemy a syrop zwjercha na nje linjemy, wšo tón syrop po banjowej juschzy. Na tajke waschnje nakładowane banje žo nam jara dołho dźerża. Cźim dléje śteji, cźim lépschi je.

Časopis za Serbskich ratarjow

Cisło 3 Budyšin, 23. januara 1930 Lětnik 38

Plah a jeho stawizna.

(S wobrazom.)

We wschěch cźažach a pola wschěch ludow bě je znajmjenjom za ratarja pluh. Dźenża jetkamy žo hischće z ludami, njesnažnymi pluha. Cźi trjebaja za wobdźěłanje role hischće dźenża motyku. Sću to świetjcha ludy, stejaze

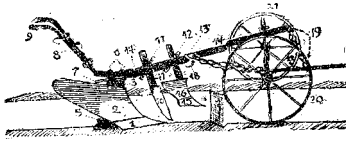

hischće na niskim skhodźenku zwilisajize. Sapomnicź njeźměmy, jo je pluh z motyki nastał. Pluh bě pschi spocźatku japodobny na jednoru hoku abo rohawu. Se schéreje stariny žu nam kamjeńtne pomniki podobnju tajkeho pluha jakhowale. Hacź do dźenżnischeho dnja žu we wschelakich stronach najcheje wótcźiny tajke pluhi jakhowali. We Meklinborje a w Rudnych horach (Erzgebirge), tutej dominje naschich žerbskich prjedowników, hischće dźenżnischi dźeń z podobnymi, drje bóle wupospolinjenymi pluhami ichcejernischcźa podworuja a bérny wobjédźuja. S toho žeměmy skroble žudźicź, jo žu naschi žerbjay prjedowniezy w dalokej starodawnosći z tajkim pluhom, kotrež dźenża radlo (nébdy woradło) njenujemy, swoje pola wobdźěłali. Jako žo je żelezom sesnachu a je z nadźaneje pjerschcźe dowybywachu, kowachu žebi radlizy je żeleza.

W běhu wjele stow lét žu pluhi pschezo bóle wudospołnjowali. Teź w naschich Sćerbach sčěrkoty wušćipny kowar schwarne pluhi twari a je z nimi dałeko a schěroko wuwołany.

Najjednowischi drje je pschewobroczźowazy pluh. Kolejkow nima, tuž matej skoczeczi lózjche dźěło, tola wušćojna ruka njech jón wodźi. Sa pohoncźo žo i pluhom na kolejach lépje wora. Někotre pluhi, tak njenowane žamokhodźaki, woraja bjes toho, jo by je ratař wodźił. Se schkodu by było, chzyli žo naschi ratarjo nawabicź a jenoż i tajkimi pluhami woracź, kaž znano na knježich dworach wołazy. Woracź rozumnicź, je wumělstwo. Na woranju spóznawajch ratarja. We wschelakich stronach je starym ratarstwom a burami, na žiwoje burstwo hordymi, wuhotuja napschemoworanja. Tute žu žo do wopraunych ludowych zwjedźenjow wuwike. Schóž chze derje a wušćojnje woracź, nawukńe to jenoż po dléjschim cźažu, jeli je hewak wobrotny a wušćojny. Nusne teź je, žo nadrobnje sesnacź i pluhom a jeho twarom.

Pluźne kolejka žu wožebity dźěl pluha. Naśch wobras podawa nam podobiznu hłukołoworaka abo khodźaka. Woradło pluha je i pjecź kruchow. W jemi kraje, běli a tocźi radliza (1). Kschidliza (2) wobroczźa wotkranu a wotběleru rolu. Radliza a kschidliza žedźitej na stołpizy (3). Nébdy dźěłachu ju drjewjanu a ju wobklowachu. Dźenża je żelezna abo worzłowa. Na dnje wubéhnje do podusche (4). Pschi jcźenje bróhdy běži pschipłata (5). Stołpiza je wschémi tu mjenowanymi dźělemi je do pschedźela (14) abo kchežela jaźadźena a pak ju schruby (6) k njemu pschispinaja. Tu je teź woko (7), wotku dźerźaze. Pschedźelej pschicźinjenej stej klazy (8). Pola starych pluhow běžitej drjewjanej. Nowocźażne pluhi maja żelezne klati. Hdyž je ruzy dźerźitej, žu pożadźene j drjewjanymaj cźronomaj. Psched kschidlizu, ale na léwizu wotrěźnywschi, žedźi

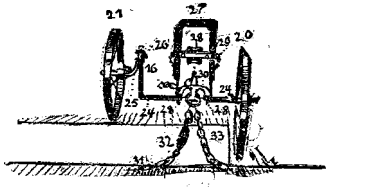

cźrózło (10), podobne na nóź, a kraje rolu runje pschedstołpizu. Cźrózło spinka (11) je schrubami pschedźelej pschispinjuze. Hdyž je cźrózło tupe, woranje jara poczeźuje. Psched cźrózłom žedźitej swjetscha naruczźa (17), na cźrózło podobnej, radlicźka (15) i kschidlicźku (16). Tutaj radlicźka psched brózdu jemju běło roskidany drobny hnój a swjerschnju sloru role je wschěm njerjadom na dno brózdy kładze. Kschidliza wschitko z pjerschcźu sawodźewa. Nowische pluhi je żelezným pschedźelom abo pschedźelom maja někdże wožrjedża żelezny prěduschk (13). S kóždeho konza tuteho prěduscha cźehnjetaj žo rjeczaskaj hacź ke kolejkam. Sa druhi rjeczaź (19) na konzu pschedźela pschipowiczeja kolejka. Prédu wožrjedź wojka kolejkow žedźi knježk je rjeczaskom (22). Wojko kolejkow je na konzu najbinjene. Tu pschicźinjeja wažk. Kolejzy stej wschelakej. W bróžde khodźaze je wjetsche (20), te źwonka njeje mjeńsche (21).

Na naschim wobrazu widzimy kolesa wot sady. Jedne kolesko wozka je na jenym konzu wotzhibjenz. Na jeje konzu ležeji na koli zhodzace kolesko. Wobej wozyu swojomuje wobruczka (27). Runowazna prawa wozka (24) ma schrub, ko na prawo wjerceraty, sleva horje zhibnjena wozka (25) ma schrub, ko na lewo wjercaty. Horjesiejazu lewu wozku, i wozku, na kotrejz kolesko (21) ležeji, swjasuje spinka (26) je zdrutbami. S tutej spinku je mozno, kolesko nazko abo wyzoke stajeez, za tym hacz je brozda hluboka abo nizka. We wobruczyy (27) zhodzi kichedzelowe hnezdo (29) je zlobikom (28), na kotrymz kichedzel leži. Hnezdo hodzi ko wschelako stajeez, za tym hacz ma hluboko abo nikko worac. Runowazne na wozku kolesow lezo zhodzi dzerkala wobruczka abo starczik. Do wobeju stron djetaj rjeczalkaj za czehnjenje (31 a 32). Lewy i nich ma schrub (32) a hodzi ko i tutym schrubom podlescheji z a pak pschikrotschicz.

W behu pozlednich 100 let je nasche rataarjenje hobrske postupowanje a wudospolnjenje japitalo. Tonle postup a tele wunoscze pschipuzuja rad jako jesenk piahowanja, hnojenja a kornjenja. Jara malo i naschich ratarjow maja pluha kedzku, hacznunjez je je znamjenjom jich stawa a powolanja. Runje pluh je w lutej dobje najwjazy wukodpolnjenjowy japitak. Jena i najstarnejeniczischich fabrikow naschcho kraja, w Ulmje, pwjercjesche njedawno 75. leto zwojeho wobstaeza. S tutej pschileznosczu wuda swjezdenjeti zpiz. S njeho be dowdjecz postupy najwaznischeho ratarskeho gratu, njemuzjy pluha. Tuta fabrika je zwoje

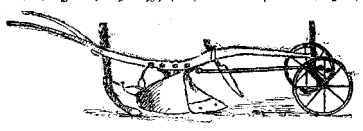

wadskki jenoz tohodla tak wudospolnicz mohla, dokelz je ko sluzowala na nasnenjenja a potrowy praktitschich ratarjow. Wsednizy tuteje tworuje pluhow (abo pluhoweje fabriki) rozhladowachu ko tez po zuzodnych krajach a wukuchu i koho, schtoz na pluhach zuzych krajow khmanebo a nakozowanja hodneho widzachu.

Pschi zpoczatku dzekasche tuta fabrika jenoz pluhi po pschikladze pluhow, trjebanych w Hollandzjej, Jendzelskej, Amerizy a Awstrikej. Posdzischo pschinjdze na unyzlicznu, wsacz domjazy pluh, tak mjenowany Hohenheimerski za jakkad dalschich wudokonjenjow w twarjenju pluhow. Tuton be zazo djelany po pschikladze tak mjenowaneho Brabanskeho pluha. W lecze 1859 twarjesche preni pluh i kuteho zelesa. S tym sastupi wobrot w pluharstwje. Pschi zpocatku be mala druzina pluhow tola hischcze pschecjeza. To twarza pohnu, zelezo i wozlom zamenicz. Tola wjele let pryedy bechu radliza, kichidliza a czyosslo hizo wozlowe. Tez pabuski pokkadzowasche i wozlowymi plotkami. Na konzu zandzeneho stolecza dzekasche tez stolpizu a kichedzel abo pschedzel i kuteho wozka. Sdobom pschiwobrocji wschu kedzlowozej, jo by kichidliza derje wuliwowrila. Tu zholowjesche posdzischo w njzoh wschelakich druzinach. Dzenza twari tuta fabrika tez radlicze pluhi za motorske woranje.

Prócu srčbaca konjaca šćetka.

(S wobrasom.

Firma Hauchtner w Barlinje zholowjuje a pschedawa tworp a graty za wotzhladanje koni. Njedawno je zebi prócu srčbazu schcjetku patenttowacz dala. Tutu pschihtnuu k prochzrčbakej. Kaz zo sda, wona cjeczanje a czisczenje lenjow wo wjele powjedzi. Statna wobora ju ja zwoje trjebanje kupuje. Schcjetka je do aluminijowego wobtuka zapodzana. Tenon ma zazo schcroke a drobnozubczkate*

cjeczki. Cjeczanje wona wobczana trjebaza wo czaz zymy, hdyz konje hriwe a dolbe kozmy nozchu. Drobno-

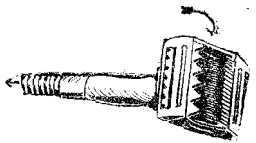

zubczkate schcjetki zu za lelmy czaz poslazene. Schyzzetku pschihtnu k prochzrčbakej. Prochzrčbak pschipaza zebi pohonez abo wotzhladaz koni na khrivjet. Pschi czisczenju je schcjetku tam a jow jejdzi a jenoz i saha pschitocjuje.

Syriko-štapik (Schwefelamoniak) a wapnowy dusgk k nalečnim sywam.

Wot leta 1913 hacz 1926 je zo powschitkownje na 15 proz. koscowkowych hnojow a na 40 proz. dusznikowych hnojow trjebalo. S toho widzimy, zo je zo w posledním czazu pomerenje malo koscowkoweho hnoja trjebalo. Dusznikowy hnoj pak stajuje wjetschi a wjetschi wuznam mjes ludom pokazuje. W lecze 1913 je zo 11 milijonow tunow draza a w lecze 1926 13 999 000 tunow rosmjetalo. Domaschowje mnozzi 1913 4 407 000 tunow a leta 1920 3 590 000 tunow. S toho widzimy sazo, zo hospodarjo wjazy superfosfaju mjetaju dyzli Domaschowje mnozzi, hacznunjez je superfosfat wo wjele drozschi.

Hinak ma zo to je zyriko-schtapikom. Leta 1913 pschetrjebachu jeho 1 305 000 tunow. Leta 1926 pak 2 805 000 tunow. Lodzika (Salpeter) pschetrjebachu 1913 2 770 000 tunow. Leta 1926 pak jenoz 1 950 000 tunow. S toho widzimy, jo trjebanje zyriko-schtapika pschibera a trjebanje chilskeho lodzika wotebera. Tez mjetanje wapno-dusznika je khetro pschiberako.

Njeradzimy hospodarjam, zo bychu zyriko-schtapik z nezim smeschali. Won zo jara rjenje mjeta, dokelz je dosez drobny. Najzmikim zywam jon mjetacz njezmenny, dokelz jon rostlimy dosez derje wuzili njebychu a won by zo we zymje z pody zhubil. Na najzmje zywy je najkhmanschi dusznikowy pschikupny hnoj chilski lodzik, nalezo na selene rosmjetany. Na kotz trjebamy wokolo pol zentnarja. Ssyriko-schtapik pak je wubjerny hnoj k bernam. Smeschamy je superfosfatom mozemy jon z hrodzinym hnojom narunacz. Tonle hnoj mozemy derje tam trjebacz, hdzez njechamy z hrodzinym hnojom k bernam hnojicz. K bernam trjebamy zentnar na kotz.

Runje kak schwarny je wapno-dusznik. Pschedawza zo w dwojej formje a to preparowane (präpariert), kotrez zo njeprozschi a zyre, kotrez zo pschi mjetanju khetro prozschi.

Taste prozschate hnoje dyrbimy psched mjetanjom z nezim mjescheez, a to je superfosfatom abo zyricznanom draselnym. Mjetany jon po mozznosczi hdyz je czicho. Je-li pak jenoz malo welkisa, mjetamy jon po welkiku. Dyrbimy jon derje sawlozecz. Na 1 ha. (3½ kotza) mjetamy 3 hacz 4 zentnarje. Je to pomerenje najtunschi dusznikowy hnoj. Swjetcha z nim hnojicz njemozemy jako je zyriko-schtapikom, dokelz zo na swjetschinje pody rospuschczi. To by byto brojenje. Hnojimy z nim jenoz nalęto. Czim mokrischa je leto, czim bole je woboji hnoj podze i wuzitkom. Hnojimy-li kozdemu wowsez ako jeczmjenjez je zyriko-schtapikom abo wapno-dusznikom, dha zo nam hnojenje derje saplacji.

Leta 1913 rosmjetachu 131 000 tunow wapno-dusznika. Leta 1926 pak 953 000 tunow. Dokelz zo wjele tschle dusznikowych hnojow mjeta, kupuje zo pschjezo wjele mjenje chilskeho lodzika. Leta 1913 trjebachu zo potajkim hischcze 70 proz. chilskeho lodzika. Leta 1926 jenoz hischcze 30 proz.

Chilski lodzik (Chilisalpeter) derje kokorowa repa nusnje trjeba, tola zyriko-schtapik je runje tak schwarny hnoj se bernu a repu a za zymu. Snoji-li pak nechto zymam je superfosfatom, potom hakle muze zo najlepschcho wunoschka nadzjecz, hdyz je tez je zyriko-schtapikom abo je dusznikom i runa pohnozil. Njesabudzimy pak pschi tym na wapno. Mozemy pak tez zamotny wapnodusznik abo zyriko-schtapik hnojicz. Wschednje zo nam widalki zarunaju.

Hnojimy-li pak jenoz je zamym superfosfatom, nimamy nihdy wezy wunoschk zarucenj. Najlepje je, hdyz hospodaz je zwojim hnojenjom zam poipyty czini. Potom zo naslepje pschepokaza, kajki hnoj jeho poda trjeba. Polo, ko kotrez chcemy na pschikkad jeczmjen zpez, rosdzelimy zebi na tsi dzele po dolhosczi. Prezni dzel njehnojimy, na druhi dzel rosmjetamy superfosfat (1½ zentnarja na korz). Na trjeczi dzel rosmjetamy zyriko-schtapik ½ zentnarja na korz), a na schtwórty dzel superfosfat (1½ zentnarja na korz) smeschamy z ½ zentnarjom zyriko-schtapikom. Hnoj rosmjetamy kroto psched tym, hacz podu k zywam pschihotujemy. Potom podu pschepatrujemy a pschewlozimy. Na to zymju wozhjemy a zawlozimy. Kozdy dzel na konzach z kolikami wotzhamy. Wo znje njetrjebamy hnoj z kozdeho dzela wozebje wazjecz. Na kozdym dzelu hnydom zwonkonje zpozmajemy, kak zo hnoj wot tych na druhim dzelu rozejnowaju. Chzemy-li pak zo tola pschepokasacz, mozemy dzel znoh z kozdeho dzela wozebje zwjasacz. Tak znamjenjscha widzimy, kelko znowa na kozdym dzelu mamy. S tajkim postupom budze nam na wjele let pomhane. Chze-li pak zo hischcze nechto schczehowdzecz, hacz tez draselna zel na jeho polach rostlinam howi, moze hischcze pjaty dzel na polu pschihotowacz a na njom rosnjeta zyriko-schtapik a zyriko-draselk (Schwefelkali) (60 puntow na korz). Je-li poda na drazle thuda, dha mamy pschekwapjaczu wunoschk. Ssyriko-schtapik mjetamy jenoz nalęto a sadzetamy jon psched zywom do poda, a to i kultivatorom abo i bronami. Trjebamy 150 hacz 200 kg. na 1 ha. S Domaschowej mnozzki jon zenje mescheez njezmenny, dokelz zo i waynom schtapik je zyriko-schtapika zhubi. To zpolnjenymy hnydom po woni. Stonczenje zo Domaschowa mnozka z nalecnim zywam ani njehodzi.

Nešto wo ratarskej krizy.

Naschi ratarjo w nekotrych czazu pod njewupraznjenej krizu stonaju. Dawkowo mejachmy hizo kozde leto dosez a nadosez. A nekto fu hischcze zitne placzisny tak jara zpadnyle. Nezny, zkot tez niczo njeplaczi. A runje nawopak, schtoz dyrbimy kupicz, je tak jara drohe. K tomu trjebamy hischcze dosez dzelacznych mozow, hacznunjez mamy wschelake maschiny, a tute njezsu druhdy ani k dopladzenju. Schto potom, hdyz nas hischcze nekajka pschirodna katastrofa potrjechi, jako wichor, krupy abo podobne.

Ratarska krisa drje nam nizko nowe njeje. W letach 1880 hacz 1890 tez khmanische njebe, tola nihdy tak zle jako nettle. Tehdom jenoz pschezinna zita zpadny. Skot, sad, zymje, len a nekotre druhe plody zwoju placzisnu dzerzachu. Tak bu plahowarjam tola wo wjele zpomhane. Ninno toho njemozemy tehdomnischi czaz nanihdy i netschischim pschirunacz, dokelz be tehdom tez hischcze dosez tunischich dzelacznych mozow. Dzenza hdyz ratar, je maszmi wunoszenj, skoro wschudzom se schkodu hospodari.

Chzemy dzenza zpomnicz wo wschelakich wadach, pod kotrymiz ratar dzenza czerpi. Kak wopaki ko czasto i hnojom a i hnojinzju wobkhadza. Hnojnischcza ga hizo dosez hubjenje zarjadowane. S tym mamy nimo mery wjele schkody. Kelko zhwit zo do zpody zwoplokuje. Kelko zo jich w powetrje zhubi. Tez mamy hospodarske rostlimy na polach porzadnje menjecz. To zich malo ratarjow dospolnje wobkedzbuje a tola je to wulzy wazne. Bychmy-li rostlimy porzadnje menili, njebychcha pola dyle kaloto tak zanjerodzene a wunoschk by byt wjele wjetschi.

Najbole zanjerodzene drje pak zu pola naz luki, dokelz wo luki ko dzesaty hospodar dozyka njestara. Dale dyrbjeli na jelemy hnoj wjazy kedzbliwojese zlozicz. Dozrata dyrbimy na schczernischczo po znjach nekajku mjetelkoczejazu rostlinu (najlepje pschuschku) wosnez. Tak i tym njerodz smeznymy a poda zo nam na dusznik wobohacz.

Mnoho jako dadza zitu, pschedze wschem rozay, pschesrawicz. Wjele zorna wupada a hospodar ma z tutym zkodu. Wesko dajmy zitu dozrawicz, tola njeczakajmy pschedelko, zu-li stajnje zlonczne dny. Mjes repu mozemy tam abo tu nekotre zornjatka kukurizy (Mais) wosnez, wesko w cpoplischich krajinach, kotrez potom na zymjo wotstajimy. Kupujemy-li nowe maschiny, kupujmy bole take, kotrychz djelko ludzi narunaa, dokelz je w lecze wo wschitkownje njedostatk na djelawych mozach. Kelko djaka mjenje na znjach mamy, mamy-li samowozjak. Mjezemy hnydom za zyczawu popowacz.

So pak hdyzkuli hospodarstwej kriju najlepschcho wotepomhali, chzemy tez zami wozobinzju lutowacz. Kelko ho tola njetrjebawschi rosbroji. Wschelake nowe maszmy a pschepycha (Luxus) zu ho wo poslednich letach tez na wsach khetro zahnezdzile. Jedyn zwjedzeli noni druhi. Schto ma nam potom hischcze wericz, zo ho nam hubjenje wjedze. Ssami zebje wobkhadujemy. Nicjo njezbychmy zhubili, bychmy-li na tutym puczu trochu popschestali. Runje nawopak. Zyle hinajschi, zrowischi bychmy byli, bychmy-li slutniwoscho a zednorischo zwe byli. Kak tajke njepomerne zivovenje wadzi, podams tudy w pschikladze:

Snajach dwe wozu blizko zebje. Ale kak wschelakore bechu zich pomery. W jenej mejachu dokrnu pody. Pola bechu wotwodnjene a zne zo zim kozde leto derje radowachu. W druhej pak mejachu hubjenu pody. Pola bechu mozz, zakisznjene. Zne mejachu pschezo hubjene, jenoz hdyz lecze kuche leto, bechu zne we nekotrych khmanische. A tak be prenza wjes zkoro khudsicha dyzli druha. W druhej wozu bechu ludzo wjele pomernischo zivi hacz w prenzej. Ssamo dwaj zuzodaj znaju jara wschelakore. Ssuzod B. pak ma hubjene, sakisznjene a pesknjene pola. A tola je zuzod B. bohatschi dyzli zuzod A., kotrez ma zanno dosz. A. njesnajesche pak dozyka zlowo „slutniwosch“. B. pak je pschezo lutowal a tohodla tez derje wodzeli. Se slutniwoscu mozemy sazo wjele dospecz.

Lutujmy ale rozumnje.

Slutniwosez je bjese wschcho dwela jednu z najchich najlepschich wuczinkow, kotrez moza zenoz hdy czlowjeka debicz. Ton lutuje, schtoz zebi to na bok potozi, schtoz ma dzenza wusche. Potom nechto ma, hdyz nusnje trjeba.

Jendzelski pschemyslownik Nazmyth potkadza z jara khudeje zwojoby. Ale je zwojim dzekom je to dospel, schtoz sredka hdy nechto. S tym je nam wulku wuzku zavolatal. Won praji: „Sdy bych mohl to, schtoz tym wschitko w zivjenju pschejdzitoch, na jenu radu stajicz, tehdom bych prajil: Najprjedy zlusha winowatosez, potom zabawa.“ Tale zadada njeje dre pola naz jara z domom. Mnohy pola nas djerza go skerscho pschiklowa: „Najprjedy pracuje wuzivacz, a na dzelo je pschezo czasa dosez.“ Se slutniwosczu pak pschihtodzeny k khromadzenju.

K lutowanju djerzimy go pschezo jenoho jenitschego prajidla, a tuto reka: „Wudawajmy mjenje hacz zmy pschijeli. Schtoz wscho wudawa, schtoz zebi sasluzi, je pschecjinjeez. Tajki dyrbi bycz pschezo w straschc, schto jutsje z nim budze. Moze khworjecz abo djelo a zaslužbu zhubicz. Potom trada hlodu abo stanje go druhim k nuzecjenosczi. Schtoz pak wjazy wudawa hacz saslužy, je bjzo klepz (Dump), dokelz zuje zamozenje pschecjinja a njewe ani, hacz budze je hdy saplacjecz moz. Druhdy tajki zamo kradnje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so zjawace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

(Nr.) 20 — Budyšin — Pjatk, 24. januara 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Kapalkowy monopol před němskim sejmom.

Němski sejm je so po symstichi prózninach schwórił so sechoł. Jako jenički pschedmjet wuradżowanja sakonowy monopol na dnjowym porjedże stejesche. Po chcedłoty ma so w swiżu je znatej Kreugerjeri požčonku imske towarstwo za kapalkowe twory pschiprawicź. **We wobnym pschedawanju dyrbi 10 tyskow kapalkow 30 pjenježkow płaćicź. Wuwjazje wot monopola ma so jenoź nutsnym towarstwam pschipósnacź. We postajenju hrodły njejstej němske knježerstwo a němskostatna rada ścże sjena.**

Namjetaj kommunistow a němskonazionalnych na wotjenje pschedłohi z dnjoweho porjada so wotpokazałschtaj. **Němski finanzny minister Moldenhauer** pschedłohu zawjeze a ma z tym swoju prěnju ministerisku rěcź. Praji, so wotpohlad měi, pschi tejle składnosći dokładnu rozprawu wo finanzach Němskeje podacź, dokelž je nusne, poženje němskich finanzow sejnacź, hdyž ma so wo Kreugerowej požčonzy jednacź. Dla podležkenja jednanjow we Haagu a dla ministroweho zapósdženeho nawróta do Barina njemóże wón swój wotpohlad wuwjesćź. Tola chce e wuležku a

pschi druhim cźitanju w połnym pożedżenju położenje pokladnje w połnej zjawnosći a zaswobnosći rozkasać.

Jenża chce so jenoź na někotre złowa zamjesowacź. Za Kreugerowu požčonku je z wumjenjenjom, so so pschedsazy nacźisk hač do 31. januara pschijima. Dokelž so le termija njehodźi wotstorcźicź, dyrbi němski sejm prosyć, so by z połpschenjom wo pschedłohy wuradźał.

Sozialdemokrat **Hertz** praji, so so sozialdemokratija tke pschi druhim wuradżenju wo nacźisku rozsudźi. Steschcźo sozialdemokratow budże wot teho wotwisowacź, hač knježerstwowa pschedłoha njepschemjenjena wostanje, abo hač so po woli němskostatneje rady kontingent konsumstich towarstwow smjerschi.

Němskonazionalny dr. **Rademacher** so hórschi, so we cźasu, hdyž so němski kapital z dawkami satócźi, knježerstwo wukrajnemu kapitalej dawkowu swobodu pschijwoli. Ważna hospodarska wotnoża so wukrajej wuda. Njeprawa lěpschina konsumstich towarstwow je cźisty politiski dar luboscze, kotryž tež runoprawnjeći měschcźanow, we wustawje zakotwjenej, napschećiwi wěcźi.

Kommunist dr. **Neubauer** dźěłacźerjam njepschecźelscźi sapalkowy monopol wotpokazuje.

Benthien z němskeje ludoweje strony chce jenoź za pschedłohu hłosowacź, dokelž je wona do wulkeje a finanzneje reformy zapleczena. Jeho strona na nju dźěła, wocźakuju, so budże tež sozialdemokratija samolwicze zbožu dźěłacź.

Borrmann z hospodarskeje strony měni, so bychu tež bjes tejele požčonki nětcźišchu finanznu nusu pschewinyli. Sozialdemokratiskemu žadanju z lěpschemu konsumstich towarstwow njemóżemy pschichłosowacź. Do dohladowanskeje rady monopolskeho towarstwa dyrbja so tež zastupjerjo drobneho wiktowanja pósłacź.

Rauch z bayerskeje ludoweje strony na to pokasa, so so z lěpschinu konsumstich towarstwow němska wulstawa rani, po kotrejž dyrbi so hrěšni staw spěchowacź.

Demokratej **Fischbeckej** njeschadża so wumjenjenja Kreugerskeje požčonki pschihódne byći, dokelž schwedski trust je monopolowego sakonja wulki dobrik bjerje.

Pschedłoha po hospodarskemu wuběrku pschepokasa. 1/27 hodźin so pożedżenje skónczi. Blizsche wuradżenje budże hakle pónđelu. Na dnjowym rjedże budże druhe wuradżenje sapalkowego monopola stejecź.

Dr. Schachta chcedża wotcisnyć.

We wczerawschim pożedżenju němskeho kabinetta su rěcźa sjena wo tym byli, so ma so wożbetna politika prezidenta němskeje banki zasadźicź. S němskostatnym zakonom chcedża wuprajicź, so je so wólbna perioda prezidenta němskostatneje banki minyła a so je so znowa zaposkała. Może so z tym liczeć, so generalna rada němskotatneje banki Schachta znowa wuzwoli. Němski president a potwjerdźaze prawo za tule wólbu. Dokelž knježerstwo knježerstwowe **strony wospjetne połnyty presidenta němskostatneje banki, němsku politiku kajcź, jako schkodu němski stat zaczuwaju,** njemóża wěz ležo wostajicź, ale rybja rozsudnje zastrocźicź.

Zednanje mjez Pruskej a protestantami.

W pruskim sejmje je hospodarska strona napraschenje podała, w kotrymž so knježerstwo prajscha, hdy knježerstwo słónczne zlubjenje znapschecza evangelskeje zyrkwje wjelni. Kaž je někto z pruskeho knježerstwa słyschećeł, trjebi kónz tydżenja pruska kabinetna rada praschenje wo obłamknjenju zrěczenja z evangelskej zyrkwju rozjasnicź, potom dyrbja so jednanja zapoczeć. Tak je jara dorasły napominanjow w nowinach a też loyalneje podpjery strony katolikow trjeba było, prjedy hač je so pruske knježerstwo za tónle nacźisk rozsudźiło.

Redaktora „Cźerwjeneje Khorhoje" zajeli.

Sstrjedu su redaktora Barlinskeje „Cźerwjeneje Khorhoje" Sothemanna dla nastawkow zajeli, kotrychž dla su poslednim cźasu wospjet kommunistiski zentralny organ inkwirowali.

Sakski sejm.

W sakskim sejmje je zapósłanc **Schladebach** z wjesneho rada žadał, so by so **powinowsći wjednistwo wopisma tež a tak mjenowane małe motorske kola wupschestrěła.** Tónle wunjet je so z postajenjom pschijał, so hnuć so wjednistwo opisma jenoź wożobam wustajeći, kotrejž su na dołhaze aschnje pschecźiwo rukowanskej powinosći sawěsćene.

Powšitkowna nuza w srjedźnej Europje.

Licźba dostawarjow słowneje podpjery w sawěsćenki słonjemjerjow je po rosprawje krajnych dźěłanskich amtow 15. januara 2 milijonaj pschekrocźiła. S tym je o staw lońskeho léta dospił.

W měsće Wrótsławju je w tukhwilu zamym 68 000 słonjemjerjow. Pódła teho město Wrótsław 73 000 wożobow po puću spomożenja sejlwja. Hdyž so na tódu wožobu tśi wożoby licza, potom w měsće se 600 000 wobydlerjemi nětdże 230 000 ludźi podpjeru se sjawnych srědkow dostawa.

*

W Awstriskej so po hamtiskim licźenju 15. januara 254 637 dźěłonjemjerjow podpjerowasche, to je 28 100 wjazy dyžli kónc dezembra. Nětdże 38 000 pschipowědženych dźěłonjemjerjow je bjes podpjery. S 1 200 000 dźěłacźerjow je po tajsim złoro 300 000 bjes dźěła. Kóżdy schtwórty dźěłacźer w Awstriskej je bjes dźěła.

Strajkowarske wójsko w Awstraliskej.

W kraju awstraliskeho wuhlowego straika je so położenje na straschne waschnje pschiwótsiło. Sakitanske wójsko strajkowazych dźěłacźerjow je so dale wutworiło. Policija wschědnje zhromadi brónjow a munizije w kerkach wuzběduje. We wjeczornym Abermaineskim wotkrjeću su so rozbuchnjenja stałwale, kotrychž pschicźiny policija njeje mohła zwěsćeć. Myslja sebi, so su so składy munizije smjeźane, so policija je njeby mohła wuzběhować. Strajkowarjo wschě hoscźenzy a klamy bojkottuja, kotreż policistam jědże abo napitki podawaju.

Skrućene stejišco jenotliwych statow.

Na Londonskej konferenzy njejsu pjeca hač dotal dale wuwopraschenja wschelakich nahladow a mjenjenjow pschischli. Franzowzojo su so po zdacźu w tukhwilu wo tym smjerowali, so Hoover a Macdonald w pschedběžnych rozrěcźenjach njeslaj nicźo wěsteho wucźinkowi, schtož by mohło na někaje waschnje Franzowstej je schkodu być. Dopisowar Parišskeho „Matina" stejišcźo jenotliwych statow tak sapschischa: Americźenjo praja: „Wot wokomika, hdyž nam by pomjo Jendźelskej jenak hódne wójnske łódźiwo, chcemy so pschi powschikownym wotbronjenju wobdźelicź." Jendźelcźenjo: „Wójnske łódźiwo je za nas potrjeba źiwjenja." Franzowzojo: „Mamy kolonije, mamy zakostnu wójnu sadu sebje, a wschitzy naschi žurnalisty a politikarjo njejsu naschi pschecźelcźo". Italjanzy: „Nam drje njeje móżno, wulke wójnske łódźiwo natwaricź, tola bychmy jako poniżenje zacźuwali, hdy njebychmy změli wójnske łódźiwo natwaricź, tak wulke, kaž chcemy, potajkim tak wulke, kajkež je jendźelske.

Pschi tajkich wobcźežnoścach je srosumicź, hdyž so je tym liczi, so **budże konferenza snajmjenscha dwaj abo tśi měsacy tracź.** Jedyn franzowski admiral, kotryž pak swoje mjeno njenjenjuje, w „Matinu" za Franzowsku žada, so twarił program swojeho wójnskeho łódźiwa, kotryž wschón zwět znaje, zakhowa. Tónle twarski program może so jenoź pschemenicź, hdyž Franzowska nowe wojerske rukowanja bjesstracha dostanje. Admiral póđla teho dopokazuje, so su strózele, kotrejž nowy němski schcijzat „Admiral Scheer" wschudże rosćerja, zyle njetrěbne; pschetoż za Franzowsku je na pschikład maliczkosć, „Admirala Scheera" hnydom z wjetschim panzerowanym schcijzakom pschesćěhnyć.

Studenski zběžk w Španiskej.

W Madridze je srjedu k cźežkim studentiskim njeměram doschło. Pschi nich su na hłownym univerzitnym twarenju cźerwjenu khorhoj z napisnutom „Nech je republika živa!" wupowěsnyli. Njeměry su so je straikom studnje, pschi kotrymž je so pjeć tyšac studentow wschěch fakultowo wobdźěliło. Rektor policiju na pomoz zawoła, kotraž je karabinami wobrounjena dźěl univerzity wobžadźi. Pschi ropotach je so wjele wokow rozbiło. Skónčnje je so porazyło, cźerwjenu khorhoj wotstronicź. Podobne ropoty su so pschi zkotolskarskej wyšokej schuli stale.

Straik Madridskich studentow dale traje. Někto su so jenu też seminaristojo pschisamknyli a pschecźiwo reakcionerowemu rosćahej protestowali, so so w univerzitnych twarjenjach njeśmě žanych swjedźenjow wotměcź. Univerzitne wjednistwo je na to cźisćerni drohow nasłuchkarjow a dźěl straikowarjow rosćahnacź dało. Cźisćerjenja drohow z wodowoda do njemérnikow wodu zapschasche. Diktator Primo de Rivera je studentow namotwił, so bychu so znowa studowali. Hižo dla nahladnosće stata byłu so dyrbjeli njeměrow wostajicź, kotrejž bychu mohle nahladnosći Schpanskeje we wukraju zeschkodźicź.

Španiska hobrske křižaki twari.

Londonski „Daily Telegraph" powě, so je Schpanska „bombu z cźasnym zapalakom" do łódźiwowoje konferenzy cźisła. Wotpółdanzy na konferenzy tohodla pschi swojim rospominanju wo pschichodze bitwiskich łódźow psched nowym położenjom stej. Mjes tym so Jendźelska namjetuje, nowym bitwiskim łódźam tonnaju 23 000 hač 25 000 tunow dacź, a mjes tym so schtyri druhe konferenzne mozy zebi tónle namjet derje mjenjo rosmyślej, je so schpanske knježerstwo rozsudźiło, bitwiske łódźe z **wjazy dyžli 25 000 tonnaje a z pjatnaczezołowskimi kanonami natwaricź.** Schpanska je nadrobne plany za twar dweju tajkeju bitwiskeju łódźow pschihotowała, po kotrymaj so hischcze druhe tajke hobrske łódźe natwarja, hdyž to krajne finanzy dowola. Łódźe tajkeje druzimy bychu wěso wobdźělnikow konferenzy psched zyle nowe położenje stajiłe.

Wola k přećelstwu Bolharow a Juhosłowjanow so předobywa.

Beogradske nowiny „Politika" su wczera namołwjenje jeneho bolharskeho studenta na juhosłowjanski „Omladinu" (młodźinu) wosjewile, w kotrymž zu napomina, so by so prózowała, juhosłowjanski ideal, swjasanje wschěch juhosłowjanskich narodnoscźow, też z Bolharskej do stutka stajicź. Hłowneenu měrju Juhosłowjanskeje, Beogradej, je historiske połčanje pschipadło, Wulku Juhosłowjanstu wutworicź, kotraž by so wot Triesta do Stambula, wot Dobrudże do Sśokuna, wot Adriatiskeho hač Cźornemu morju a wot Dunaja hač k Cźejiskemu morju wupschestrěwała. Bolharska Omladina, praji so w namołwjenju, je zebi pschiłuschnoscźe k juhosłowjanskemu narodej wědoma.

Krwawne zraženie policije z kommunistami w Bolharskej.

W poslednim cźasu so kommunistiska agitazija w Bolharskej znowa wożiwuje. Tak wutoru kommunistojo we Sofiji demonstraziju pschi składnosći lětneho dnja stónzowa Liebknechta a Rosy Luxemburgoweje wotměchu. Pschi tym k krwawnemu srażenju z policiju dóńdże. Policija wěsteho studenta, Pantelejewa rěkazeho, sajma. Hdyž cźežsche jeho wotwjesći, so do njeje druzy demonstrantojo dachu a zyptachu sajateho wuzwobodźicź. Policija bź nusowana, revolwry wuzicź. Pschi tym zu so někotri kommunistojo cźežko sranili.

Zběžk w Albanskej.

W měsće Dibrje w Albanskej je pjeca zběžk wudyril. Někotri politiscy wjednizy su so pschecźiwo kralej Zogej wuprajili. Italjanscy offizěrojo su podarmo pytali, zběžarjow z pjenjesami smjerowacź.

Kniježeńtwo je pjecza do Episcobi, ſrjedńjischcza ſcekkatkeho hibanja, kommandanta ſandarmerije póſtalo, kotryż je tam ſ lekadkom pschileżał. Wón pak je bjes wuſpécha próżował, ſcekże potótcżicż. Albanſky politizy cjekujeniżu ſu żo ſ Jugoſłowjanſkeje wrócżili a ſo pschi ſcekkatkim hibanju wobdżeleja.

7. januara ſu ſplahoweho wjednika Rustena Beirama, jenehoż ſ poſlednich żiwernych pschiwiżowarjow kralа Zoga, w Ghaſi ſkonżowali.

Scjehnoti indiſkeje ſpiecżiwoſcje.

Londonſka „Daily Mail“ powé, ſo ſo jako ſcekżnik paſiwneho pschecżiwjenja w Indiſkej na burſy w Bombaju hroſa roſcherja. Kurſy industrijowych papjerow a poſczinkow ſu ſylnje padle a powſchitkowne „cżekanje kapitala do wukraja“ je ſo ſapoczało. Hroſa je ſo ſ tym ſwudżila, ſo ſo we wjele provinzach Indoju ſapowédaju, dawki płaczicż.

Namjet na ſaſtajenje prohibizije w Amerizy.

Demokratiſki ſapóſtanz New Jerſejſkeho ſtata Norton we Sjednoczenych ſtatach połnocneje Ameriki je w parlamentu rjekł, ſo je prohibizija w Sjednoczenych ſtatach dospolnje wojebała. Tohodla namjet ſapoda, ſo by ſo wuſtawa Sjednoczenych ſtatow w tym ſmyſle pschemeńila, ſo by ſo ſtaw 18, kotryż ſo na ſakazniu alkoholiſkich napitkow porahuje, wotſtornił. Norton budże w liwojim namjecze żadacż, ſo by lud wo ſaſtajenju prohibizije wotkhoſował.

Bolivijſka prěje, ſo ma offenſiwne wojmyſlenja pschecżiwo Paraguayſkej.

Bolivijſki miniſter ſwonkownych naležnoſcżow je dopiſowarja „United Preſ“ pſchijał a jemu prajił, ſo je wochwinowanje paraguayſkeho póſłanza we Waſhingtonje, jako by Bolivijſka pſchihotowała offenſiwu na Paraguayſku, ſamtróżene a mnożace wjedro, podobne też Schwedſka a Norwegſka. Hacż do miodeho mężacżka na nowy tydżeń ſo wjedro ſ cżeſka pschecżikinje. Tuż brje ſmjeſmy dale ſuche a rjane, poſaſlicho trochu miliſche wjedro. — Jutſje ſoboku ſchadża ſlónczko 7,56 hodż. a khowa ſo 4,30 hodż. — Mjeżacż ſchadża rano 4,59 hodż. a khowa ſo pschipohonu 12,21 hodż.

— Njeſapomnicje talet abo ſchilliczku ſtajicż, lube dżeczi. Jutſje ſoboku je mjenujcy pracji kwaſ. Cżi wulżu ſu jón bjezom ſrjedu meli, to rěka ta wulka ſpka tych, kotriż ſo na Budyſkim pracżinu kwaſu jeidżechu. Tam ſu jim pracżki kéſa woſzepe rjenje wobradżcżi, każ ſo wſchudżom powéda a każ nióżecże to też dżenża w roſprawje cżitacż, kiż na druhim meſtnje naunakacże. Dozyka cżitacże kożdy dżeń pilnje ſerbſki, to ſeje pełne dżeczi. A pracżki, kiż wſchitko wobkedżuja, wam potom też pokażace wobradżeja. Tuż jenoż jutſje njeſapomnicże talet ſtajicż. Lube ſerbſke dżeczi, wéricże też, ſo ſo druhdże, hać dże nihdże wjazu na ſwéże dżeczi tak rjenje nimaja, każ wy w naſchim lubym ſerbſkim kraju. Pracżi ſwak je mjenujcy jenoż w Sſerbach. Nimzy jón njeſmaja. Tuż pomyſlcże jenoż, kak derje ſo macże. Pſchejemy wam k jutſchemu pracżemu kwaſej prawje polne ſchkliczki a potom njeſapomnicże ſa to pſchi ſymnych cżaſach, hdyż mjerſnje abo je ſemja ſe żnéhom pſchikryta, na lube pracżata wonkach a ſhpajcże jim ſornjatka a hrjódki, ſo njebychu ſtradałe.

— Schtwórty kurſus ſa hołzy we wotkładanju ſkotu, dojenju a pſchedżélanju mloka ſarjaduje Budyſka ratarſka ſchula na Hornim dworje w Pſchicheżach wot 3. februara hacż do 1. měrza t. l. Schulſki pjenjes wuczinja 10 hriwnow, ſeżiwjenje na dżeń 2 hr. Pſchiſtajenjenja pſchijimuje direktzija ratarſkeje ſchule we Budyſchinje.

— Nałcżnje pruhowanje ratarſkich wuczołnikow ma ſo lětſa jaſno w měrzu wotmeć. S pruhowanjom ſo młodym ludżom pſchileżnoſcż poſkicżi, ſwoju khmanoſcż dopokazacż. Pruhowanſki porjad a praſchenjowe liſtna ſu pola ratarſkeje komory w Drježdżanach, Sidonienſtraße 14, dóſtacż.

— Sſwobodne mjaſowe jétki (Freibank) w Budyſchinje. Sobotu 25. januara dop. wot 8 hacż 9 hodż. wokedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo punt po 40 pj.

— Njehańbicżiwy cżłowjek wuſtrélcżeny. W nowembru ſaſtarjenu ſu njehańbicżiwy cżłowjek na ſamotnym puczu mjes Tſchernjn a Kopornikom ſ wjerzoram pſched żonami a hołzami wuſtrélowal. Nětko je jeho tudomne kriminalne wotdżelenje wuſłédżiło, wón je jedyn tudomny wojenſki wobydlér.

S Delnjeje Hérki. Tudomni gnejuſzy ſaſtupjerjo ſerdżeju ſo pod nawjedowanjom méſchczanoſty Jokuſcha k ſwojemu prénjenu poſhedżenju. Méſchczanoſta napomnjeſche mſchitkich ſaſtupjerjow, ſo bychu ſobudżékali ſa lépſche nadcże gmejny. Dale dopomni wón na ſagmejnowanje ſtareje gmejny, kiż je ſo loni ſtało. Pſchi ſcekżnych ważkach wólbach wokachu ſa pſchedſtejerja gmejnſkich ſaſtupjerjow méſchczanoſtu Jokuſcha, ſa gmejnſkeho ſtarſcheho O. Haagera, ſa ſchulſkich pryńdkſiejerjow méſchczanoſtu Jokuſcha, P. Seiferta, G. Kobanju, P. Wicżaja; do ſchulſkeho wubjerſka hrabju Walkwitza, O. Haafera, Mihanka; ſa ſaſtupjerja ſtarſchich E. Kerniga; do ſaſtarauſſeho wubjerſka méſchczanoſtu Jokuſcha, Hempla, E. Ducżmanna, wandż. Schneiderowu a Stiebłowu; do bydleńſkeho wubérka O. Haafera, P. Wicżaja, N. Hermanna, K. Nowaka; do twarſkeho wubérka G. Meltka; do wjednika ſa twarjenje puczow K. Liſchena, O. Haafera, P. Wicżaja, P. Kobanju. Gmejna dże ſo na ratarſkeho radu Umhauera w Budyſchinje wobroczécż, ſo by tu wo wotkładanju ſadowych ſchtomow a niczenju ſchtódnikow pſchedpiſchowała. Niech też wjeſnjenju gmejnſki ſchtomowu ſykaju prawje żiwe wuzkwaja. Méſchczanoſta poda hiſchcże nékotre wojeſwjenja, k czemuż ſo tajne poſredżenje pſchiſłamkuje.

S Lubija. Sandżenu ſrjedu ſhujeczeſche ſedym ſ najſtarſchich Lubiſtſich wobydlerjow, wobſhedżéc Wjeczkez mlyn na Heimich, ſwoje 85. narodninh pſchi ſpokojaze ſtrowoſczi. Mlińſki njedżelu ſhujeczi pak druhi Lubiſtſi mieſchczan wyſokeje ſtarohy, ſamkaſtſi miſchtr Hilliger, ſwoje 88. narodniny.

S Kamjenizy pola Lubija. Lawnitſi ſud w Bjarnaczizach jednaſche pónđelu pſchecżiwo woſpjet khłoſtanemu bżélarjerej Malkej, kiż napoſłedk w Zitawje bydleſche. Wón bżéſche w lécże 1929 w Dürrhennersdorfje, Wadezach, Ferkezach (Herwigsdorf) pola Lubija a Kamjenizy ſ mulsdobywanjom pjenjeſy, draſtu a jédne koło kradnyk. Malok khdżeſche jako kózkowy wikoważ wokoło. Wón bżéſche żebi też wopaczne papjery na mjeno Pawoła Wildnera wobſtarał. Sud jaſnużi Malka dla woſpjetneho paduchſtwa, wobſhedżenja bróńje a wupiſanja napaczných liſczinow ſ 6 létam khłoſtarni a wotrjekny jemu cżeſtne prawa na 5 lét.

S Borſchcże. Knjeżſki ſłużownik Korla Schołta ſwjeſcż dżenża pjatk 24. wulkeho rózka ſwoje 83. narodniny. Pſchi ſwojej połnej cżéłnej a duchownej cżerſtwoſcżi wukonja wón dżenża hiſchcże ſwoju ſłużbu. Hižom 62 lét dołho ſteji knjez Schołta w ſłużbje Magnuſez ſwójbły a hrabje ſ Wedela nad Delnjej Wólſchinu.

S Radworja. Pſched nėſchto njedżelemi pobychu, ſo ſuny piſali, w naſchej ſerbſkej zyrkwi paduſchi, njebychu pak niczo wjele pokradnyċ mohli. We wozy wot ſrjedu 29. wulkeho rózka k ſchtwórtku ſu ſo nékto pola miloſcżiwych ſotrow nutzkamali. Sotry wotnjecżichu po 12 bodż., hdyż wó ſjwi, kotraż je pódla dżéżkażete, rovat pſchi wotnjewocżinach. Paduſchi bżéhu ſ pinzu do hornich poſchodow falſcż cżahli a tehodła ſpytali, ſamt pſchi pinzu ſ

Jubilejny „Ptači kwas“ Budyskeje „Nadźije“,

srjedu, 22 januara 1930 w „Krónje“ w Budyšinje.

Rozprawja Jan Serbin.

Jubilej wosławichu Budyscy Serbja a jich hosćo, šěsćansey a přezpolni, kotřiž běchu přišli do města horliwej serbskej wutrobu a jasnej radostnej mysličku swjećić ptači kwas a jubilejski swjedźeń „Nadźije.“ Lětdźesatk hižo traje tole hibićiwe a młodne dźiwadło a dźesać lět też wuhotuje Serbam swój ptači kwas. Tohodla Serbja, stari a młodźi, maju radźi swoju „Nadźiju“ a w syłach přikhadźeja stajnje na tutón žadny a radny swjedźeń. Njemyslu, so je „Nadźija“ hdy fiasko ze swojim ptačim kwasom dočerpiła. Nawopak, z małych rozměrow je wušła z nizkich žórlow do šěrokeje zjawnosće Budyskeje Krony. Tu rozžołmi so kóždy króć naš serbski žiwoł z staroy nałožk dobywaše sebi přeco wjetšu popularitu. W běhu dźesać lět je so ptači kwas, hewak jenoč swjećeny wo wuzkim kole serbskich swójbow z ćikej dźěłacej radosću, stał hižo z tradiciju, dokelž ja naša jubilejna Budyska „Nadźija“ jón wupěšćiła a wuhotowała k sławje Serbowstwa.

A wosebje lětsa bě to krasny a jasny swjedźeń Serbowstwa. Za to rukowaše wubrany swjedźeński porjad, za to rukowachu mužojo, kotřiž běchu jón wubrali, přihotowali a wuskutkowali. Za to rukowachu mocy wšě, kiž běchu so zjednoćile, tutón wubjerny skutk k wuspěchej a poradźeństwu pozběhnyć.

Jako nawjedowař měšaneju khorow, zwjazaneju ze horliwymi spěwarkami a spěwarjemi Budyskeje „Nadźije“ a Hornjo-Hórčanskeje „Łužicy“ do jeneho cyłka, wustupi knjez wyšši wučeř Frajšlak ze štyrjomi luboznymi spěwami našich sławnych ródnych hudźbnych składnikow: Kocora, Pilka a Krawca. Wuhładkowanosć mužskich a wosebje žónskich hłosow, raznosć, wotměnjaca so z luboznosću, a móc wuběhowaca so z łahodnosću, činjachu přednošk jimacy a zahorjacy wšěch přitomnych. Mócny přiklesk připośłuchařstwa to wobswědči. Měšane khóry běchu ze złotym wobłukom tohole žiweho serbskeho wobraza.

Towarstwowy předsyda, knjez redaktor Ducman, powita a postrowi dostojnje wšěch kwasnych hosći serbskich a němskich, domjacych a wukrajnych.

Jako hesło skutkowanja přednjese knježna Dora Děslic wuraznje a horliwje P. Krječmarjowu baseń „Budźmy cyłk, nic škrutaŀ“

Naš sławny hudźbny mištr, knjez direktor Bjarnat Krawc, da lětušemu jubilejnemu swjedźenjej wosebity wumělski raz a hudźbnu swjećiznu, z tym zo bě klavěrnej přednoškaj do swjedźeńskeho porjada zapleŧ. K wuwjedźenju tuteju čisłow bě Förstereec firma w Budyšinje swoje krasne křidło přećelnje přewostajiła. Knježna Elfrieda Neuhaus, wudokonjana wučomnica našeho hudźbneho direktora k. Bj. Krawca a k. profesora Bachmanna w Drježdźanach, běše tohorunja na Serbow swjedźeń přikhwatała, zo by jón ze swojim sobuskutkowanjom wokrasniła. Mištrscy hraještaj wobaj 4ručnje Antonina Dvořákowu „Legendu w d-moll“ a „Słowjanske reje w e-moll“. Z wobdźiwanjom wšitcy sluchachu na wobkuzłace zwuki, kiž sajachu so kaž pisane mjetele w naléću na kwětki, kiž ronjachu so kaž błyšćace parlički pod rukomaj młodeje knježničkí, kotraž wustojnje a wutrajnje ze swojimi porsćikami so přeběraše wuběhujcy so ze swojim mištrom. Haj, wobdźiwach my razny nadyr (Anschlag) jeje rukow, dynamiski postup a wotměnjenje w cyłym přednošku. Knježna Neuhausec pokaza swoju wulku dokonjanosć wosebje tež w klavěrnem solu, hdyž sama zahra Franta Bendlowu hudźbnu bajku „Ptači kwas“. Wšitcy posłuchachu z přitajenym dychom, a ze žiwym přikleskom wosławi so wuspěch młodeje hudźbnje wumělki. —

W ertnem přednošku zwjeseli připosłuchařstwo stajnje zwólniwa, stajnje horliwa knježna Dora Frajšlakec, swěrna dźowka swojeho serbskeho nana, ze swojim krasnym sopranom. Zaspěwa luboznje a wustojnje kaž přeco Krawcowu pěseń po narodnem hłosu złożenu „Muž je přeć“ a z Kocoroweho podležá „Wot wosycy w haju.“ Potom, hdyž bě knježna Liska Smolerjec ze swojim wukładowym zwonym hłosom južnosłowjanski spěw „Kraljewič Marko a jeho mać“ tak prawje jimawje zanjesła, přednjesechu naši serbskej sołobikaj hišće dwaj duetaj za sopran a alt, mjenujcy Dvořákowej pěsni „Ponižna“ a „Hołbik na jaworje.“ Knjez wyšši wučeř Frajšlak jeju wubjerne na křidle přewodźeše. Tak też wobě serbskej knježnje, našej wšudźe po Serbach jara ważenej spěwarcy, sebi na tutom swjatočnem wječoru sławu dobyštej. Njech jeju přikładne skutkowanje naše serbske holiča k serbskemu spěwu a dźełu přiwabi! —

Do hudźbnych čisłow zaplećena bě předewšěm też swjedźeńska rěč knjeza Pawoła Krječmarja, čestneho předsydy towarstwa „Nadźije“, kotryž bě ŧola skoro cyły lětdźesatk bywał z dušu towarstwa, pozbudźowař, pohonjeř, organisator, a na kóždy pad přeco pilny sobudźełaćeř. W krótkich rysach, kiž běchu bóle statistiskeho razu, načisny nastaće, rozwiće a wobstaće „Nadźije“ a skutkowanje jubilejneho towarstwa. Tu móžemy wězo też jenož krótki rozhlad podać, snadź jónu z předsydow něchtó cyłe sławiznu towarstwa napiše. By to smjerć ważne było, přetož w „Nadźiji“ ći dobry kus našeho narodneho hibanja. Zdźěła je so Budyska serbska młodosć do narodneho woza zapřahnyła, hdyž prěnjotny Narodny wubjerk pódu pod nohomaj zhubi, hdyž so jemu móc rubi, hdyž Serbski zwjazk so na podłohu Domowiny stupi, hdyž poča so cyłe serbske hibanje realisować. Ale spodźiwnje, prěni ptači kwas bě ŧola hišće Serbski zwjazk z wosebitej pomocu towarstwa Lubina l. 1920 w Bělym Konju wuhotował. Potom poča so wšitko drjebić. „Serbska domjacnosć“, hdyž dyrbješe serbska młodźina swój asyl měć, so rozbi, Serbski zwjazk rozpadny! — Tola z rozpadanskow pomałku nowe žiwjenje zakóč. Naša serbska młodźina w Budyšinje a wokolinje poča so hibać. Najprjedy chcyše hudźbu pěstować a sebi mału kapału założić. Tola z toho ničo cyłeho njebu. Hakle kónc februara l. 1920 někotři młodźi ludźo znowa hromadu stupichu. Naš přeco młody wótčinc k. dr. Muka jich k założenju towarstwa namołwi. Tak bu 20. jutrownika „Nadźija“ z 53 sobustawami założena. Zajimawe je prěnje předsydstwo a wubjerk: 1. předsyda, Hajnik, 2. Bart; zapisowař Hicka, pokładnik Janak, dirigent Hejduška, wubjerkownicy M. Kurjo, Richard Hajna, knježnje Błažic a Šewčikec. Towarstwo skhadźowase so w kóždu wutoru wječor w Serbskej kofejowni. Zwučowase so w spěwanju. Prof. Bryl pokaza pak tež na nuznosć sebjewukubłanja w serbskej maćerskej rěči, na přednošowanje a deklamacije sobustawow, na pěstowanje serbskeho dźiwadła. Po něčim so tutón program zdźěła wuwjedźe. Wuhotuja so serbske swjedźenje w Budyšinje a na wsach, zarjaduja so wulěty. Za dwě lěće towarstwo zrosće na 120 sobustawow. Wobnowjenje „Biesady“ w l. 1922 wohrozy trochu wobstaće. Mjez tym přeměni „Nadźija“ swoje předsydstwo a skhadźowaše so w cyle njepřihódnych městnosćach „Sachsentreue“, lěto pozdźišo w „Rachlic hosćencu“.

W séćhowacych třoch lětach ma jako hłowny program: Delnju Łužicu. Nawuknje w delnjoserbšćinje dźiwadło, spěwy a dekłamacije. 3. juńja 1923 zajědže sebi prěni króć do Wjerbna a zahraje tam přeloženy wot Miny Witkoje kruch „Česna bańka,“ spěwa z wulkim wuspěchom a žneje derjezasłużenu sławu. Za lěto w spočatku junija (njedźelu, 1. 6. 24) je zaso w Rogoznej, ale tam bě hubjeny wopyt ze strony Delnjołužičanow. — Njedźelu, 19. septembra 1926 zajědže sebi třeći króć do Delnjeje Łužicy, a to zaso do Wjerbna, hdyž khór spěwa krasne narodne pěsnje a dźiwadźelnicy zahracha „Petrolijowy kužoł.“ Tola teł tón raz bě snadny wopyt, dokelž běchu cuze mocy napřeco dźełałe. —

„Nadźija“ wubra sebi nětko Hornju Łužicu za polo swojeje dźěławosće. We wokolinje Budyšina wuhotuje na wsach serbske wječory: tak dwójcy w Delnjej Kinje, dwójcy w Delnjej Hórcy, na Sokolcy a wosebje w Hodźiju, hdyž założi so na to najprjedy „serbske blido“ a pozdźišo towarstwo „Jaroměr Imiš“. We Wojerecach wustupi 12. februara 1928 na założeńskim swjedźenju tamnišeho burskeho towarstwa. To zastupi potom sobu do Domowiny. Na župnem zlěće w Hodźiju „Nadźija“ tohorunja sobuspěwa jako docyła přeco rada a zwólniwje podpěrowaše druhe towarstwa při wuhotowanju jich swjedźenjow: tak Budysku „Jednotu“, Hornjo-Hórčansku „Łužicu“ a „Lipu Serbsku“ w Pančicach, hdyž prěni króć narodne reje předwjedźe. (Pokrać.)

Na'nowišše z cyeho [illegible]a.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje ja jutšišku ɧobotu:** Nětčišeje wjedro dale wostanje, w Jendźelskej mile, we połnońej Europje dejchćowate wjedro.

*** W Barlinje ɧo 72lětny duchakhory wuɧtuženy pójšli sastojnik ſ hawotowalosćju saja a we wohbdlenju wscho na kruchi rośbi. Polijajšiy sastojnizy dyrbjachu jeho do bludnizy bydlenja. Hawotowazy duchakhory pak ɧo we wohbdlenju saracji a sastojnikam ſ ćełbu hrajeche. Hdyž ɧo sastojnizy k njemu bližachu, wón wojpjet do nich ćełi a jeneho sastojnika trani. Hakle hdyž wohnjowa wobora na njeho wodu puschćeji, mózachu jeho pschemózy a wurwjasaneho do chorownje dowjezeć.**

*** W Nowym Orleanſu w połnońej Ameriziy staj ɧo na tamnišcim wuběhowanischću dwaj konjenzaj wotpalitoj. Tſi wożoby ɧo czejcho wopalichu: ſnajmjenſcha 15 wuběhanſkich konjow je ɧo ſpalilo.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Twarožk
złotožołty
punt **36 pj.**
Wikowarnja z butru
Kunella

Běły barchent metr 60 pj.
tkaniny za košle 60 pj., ložace šaty, barchentowe košle a suknje tunjo. Ida Erler w Budyšinje na Zwonkownej Lawakej hasy 10. Serbske poslužowanje.

A k njedźeli
¼ punta
kofeja
„Karlowarska měšeńca“
za 100 pj.
Hermann Klemm
naslědnik
na Kamjentnej hasy 27

Tworykupowacetowarstwo
w Budyšinje
Poskićamy z wšědneho čerstweho podawanja:
najl. püklinki . . . . punt 0.56 hr.
najl. sušene jerje . punt 0 72 hr.
najl. jědźny twaroh punt 0.26 hr.
kaž wšě
rybowe konserwy a marinady

Inventurske wupředawanje
pjericinowych tworow a čapkow
po jara zniženych płaćiznach
Pjericinowe wobsadki . . wot 1.95
Hugo Lehmann
w Budyšinje
na Bohatej hasy 25

Nawěšiki přinjesu wužitk

Brězanec hosćenc
w Ralbicach
Sobotu, njedźelu a póndźelu 25., 26. a 27. januara
so **kózłopiwo toči**
Přećelnje přeprošuje hosćenc.

„Kjandźelej“ w Radworju
Sobotu, njedźelu a póndźelu 25., 26. a 27. I. so
kózłopiwo toči
Pampuchi, kofej, pječene kołbasy a kołbaski
Přećelnje přeprošujetaj Jan Kral a mandź.

Dołhe a krótke skórnje ručne dźełko
po 20 hr. ma na składze črije też čople črije za žony a mužow
wobućowy dom Mark w Kukowje

Žadyn serbski dom
bjez
„Předźenaka“

Letny smjertny dźeń

njeboh **Marthy Gustle Schubertoweje** w Krakezach

kotraž wumrě 24. januara 1929, stara 51 l. 5 měš. 19 dnjow

Tak šmy tej nyn w tonšichim ćesće
Do truchłoby nahle stajeni,
A šćitaj je to naićeršiche w žiwjenje,
To naš tu nětko potrjechi
Hdyž mandźelski tu šwérnu manželſtwa
A dźěćki šwojoju lubu maćerźeŧu
Wječes smjerćerej tak ruće šłubichu.

Dźeńš ſ nowa sajo ſpomińamy
Na lubu mandźelu tu a maćerźeŧu,
Kiž bu tu wot naš wotwołana,
So wopruchćiła ſemiju bě
Wječed ŧelom šwojej wuzjł ſahbjeti
A ſłowješka wjaqu njerozeti.

Dźak horzy dźak ći ćejle
Twój luby mandźelski
Sa dubrotow tak wjele
Do njeboa ja tobu
S ćihmą šy joh' wobłoboji a
Swój ćaſ we mandźelſtwi
Hdyž ſ pomozniqa šwérena
Som bźšče ſtajnje na ſemi.

Teš horzu dźak ći badźa
Dwě dźowoju a ſym ſemjańći
Sa wſchitku šwérnu lubosć
Sa wulku prozu wićhu,
Kiž nad nami šy ćihnita
Hacj do šwojeho ſmjertnoho dnja.

Nětk pak šy tuba maćeř wuchła
Tom wułkim łſchijer na ſemi
A do njebjeſkoh' raja dóchła
K tom měrnom ſerćhej Jeſuſej.
Tu dźeńše trochtna wjeſela
Dóžeš eje šwój Sbójnik ſawoła.

Tuš dźeńš ſmy nowuczeni
Steš lubej ſmjerćer
We duchu zahorjeni
A domołamy ſtej
Tej, łſi je dobčežka,
Do njebja ſchwołataſ,
So w wopomnjeczu ſiwa
Dreńš chjaſa ſchchi naš ſtarc.

Kat ruć e ſo tón ćłowje' minje,
Kat wjchitku tandźe na ſwjeczi,
A naſche ſbo'o borzy ſchnje,
Kaj mſha ſo wſchitke potubi.
Haj wječele a ruboha
Sa tuby ſtajnje wotmenja.

My ſchchinźdźemy wſchoſ tej ſa tobu,
Mańch ćaſ pat bźšče, e wy dhol mjej'
Dóh, ſonu ſjednaczeny ſ tobu
Wječes Khrysta kwiterej a bróńu ſe
Tu tbžkosće ponuni ſwu twaci
Kěi budźe do wječnoſcje traci.

Tuš dźeńš hłšchcje ſunu ſrajiet
Schtoż ćłni Bóh wſcho dobre je
Tu nadźiju na njeho ſtajiec
Wón prawy puez naš powjedźe.
Schtož Sbohu wſchón ſo dowěri.
Trošchi bohanje we ſrubobi.

We mjenje ſrudźeneho mandźelſkeho a tſjoch dźěćzi.

Jenož

dobre twory we

inventurskim wupředawanju

wot **26. januara 1930** hač do **7. februara 1930**

Jordan

w Budyšinje na Znutřkow. Lawskej hasy 8

Klóšterski čaj

Najwuběrniši čaj k čišćenju kreje, też za pucheř a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóšterskich receptach w klóštrje Marijna Hwězda. Dostać we wšěch haptyk. Płaćizna 2,50 hr.

Holca

pyta službu, najradšo na ryćerkubło za znutřkowne dźěło

K naprašowanju

w Drobnych čo. 15

Inventura

wot 27. januara hač do 8. februara

To je čas wulkich składnosćow. Kožuchi kóždeje družiny, čapki, wo wjele znižene.

Kožuchowy dom

A. Flegel nasl.

měj. Pawoł Zimmer

w Budyšinje na Kěžorskej hasy 6

Nawěštki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Kupny dom za wšěch!

Jnventur

Ausverkauf

Jenož hišće hač do 31. jan. 1930

Tón wulki podawk!!!

Zdźěla za połpjenjez dostanjeće znate

dobre Magnet-kaffesće

Čim wjetši dom čim mjeńše płaćizny

Magnet- Bałmjanske nětk 0.25 **nohajcy**

Mako	nětk —.95
Židźany hor	nětk —.95
Wumělska žida	nětk 1.25, —.75
Wolma	nětk 1.50
Wolma ze židy	nětk 1.95
Bemberg-žida	nětk 1.95
Rukajcy	nětk —.95, —.75

Magnet- Bałmjane nětk 0.35 **soki**

Nohajcy, pisane	nětk —.95, —.50
Ski-nohajcy, wolma	nětk —.95
Normalske košle	nětk 2.25, 1.95
Podšite spód. kholowy,	nětk 1.95, 1.75
Košle ze zasadkom	nětk 1.95, 1.50
Kornarje	nětk —.95
Krawaty	nětk —.95, —.48

Zonj. šlupfry, wumělska žida, nětk —.95
Zonjace šlupfry, šešerate nětk —.95
Trikotowe košle z kholowami, nětk —.75
Pryncesne suknje, šešerate nětk 2.50
Pryncesne suknje, wum. žida, nětk 1.95

Zonj. šlupfry 50 pj. bałmj.

Korsettowe-škitaki	nětk —.85, —.48
Spódnje talje, podšite,	nětk —.95
Spódnje talje, štrykow.,	nětk —.95, —.50
Stałčiki	nětk —.95, —.48
Trěnje	nětk —.25, —.61

Crepe de Chine nětk 4.50, 2.85
Japon-žida ćišćana, nětk 3.75
Płóčliwy somot nětk 1.95, 1.35
Mantlowe tkaniny nětk 3.75, 2.50
2 m košlac. barchenta nětk —.75

Bałmj. muslin, nětk —.75, —.45
Pyjama-tkan., zbytkne dźělby —.75
Wolmj. muslin, nětk 1.50, —.95
Damast, 80 cm šěroki, nětk m —.95

Róla 1000/4 krócu. mašinskeho ewjerna —.45 pj.

Tkaniny za fale nětk —.48
Wumělska žida nětk —.95, —.75
Pulovrowy thaniny nětk —.95, —.75
Košlacy płat nětk —.48, —.38
Kopřiwina nětk —.39, —.25

Wołmjane twory
Čapki a kapy
Falet Płóčliwe wobleki
Garamy

!! Njedźiwajcy wšcho znižene !!

Krimerowe a plüšowe tkaniny a wobsadki
Pućowanske a spanske přikrywy

Tohodla: Njeskhomdźće mje wopytać

Wuplaći so! **Wočakuju Was!**

Na Bohatej hasy 20 **Na Bohatej hasy 20**
Na Dźiwadł. hasy 1 **Na Dźiwadł. hasy 1**

Schaef Magnet Kaufhaus

Sobustaw němskeho nakupowańskeho dražstwa Erfurt, Kamjenicy, Barlin

Na wšě druhe twory 10%, z wuwzaćom netto wěcow

Jenož tak dołho hač skład dosaha!

Wotewrjeny jenož po wšědnych dźěłach!

Moje lětuše

saisonske wupředawanje

kiž wot **25. januara** hač do **6. februara** traje, poskići Wam

cyle wosebite wužitki

Prošu wobkedźbujće moje wukładne wokna, praja Wam wjac hač słowa

Nohajcowy dom

Otto Osswald

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 7

Jenož hišće **inventurske** **3** dny **wupředawanje**

w kupnym domje

Max Herde w Budyšinje

na Kamjentnej hasy

Hodźiny su ličene. Na kóncu wupředawanja hišće někotre **wosebite poražki:**

Židźane Stałčiki **0,50**	dźěćace šlupfry žida, rjepik. **0,95**	žonjace šlupfry jenož **0,50**	žonjace šlupfry žida rjepik. **1,95**	žonjace prync. suknje žida rjepik. **2,95**

Žonj. bluzy wobleki, dźěćace wobleki 0,95

Smješne tunjo so

žonjace wobleki, bluzy, suknje, mantle, dźěćace woblečki a mantle

předawaja

popelinowe bluzy suknje wobleki 2,95

Žonj. bluzy wobleki, kostum. suknje 1,95

dźěćace a a žonjace wobleki 3,95

Twory-kupowace towarstwo w Budyšinje

Poskićamy

k „Płačemu kwasej“

cyle wosebje

Baiser-płaki	štuka 10 pj.
Płače hnězda	štuka 10 pj.

Wšelake

šokoladowe a cokrowe jeja

Z pjekarnje:

Najl. płački	štuka 8 pj.
Najl. pjelnj. pampuchi	štuka 10 pj.

Přiloha k číslu 20

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 24. januara 1930

Zjězd połowańskich gmejnskich wjednikow.

Sjednoćenstwo połowańskich gmejnskich wjednikow we Zukiej wotnđe w produktowej bursy w Drježdźanach pod pschedsydstwom měšćanosty Seidela-Korspinskeho swoju hłownu zhromadźiznu. Pschitomni běchu tež mnohi zastupjerjo statnych wyschnosćow jako zjewni jeschco.

Po powitanskej narěcźi presidenta Sakskeho gmejnskeho jesda dra. Raumanna měješe nehdyšnji němski finanzny minister dr. Reinhold hłowny pschednoschk wo reformje němskich finanzow.

Po dołhej rosmołwje, kotraž pschednoschkej sćěhowaše, pschija so resoluzija, w kotrejž so dźiwaja na šěstcrostwe pała zwjazkowe gmejnskich finanzow žada, so bychu so wobmjezowane winowatostne nadawki abo so gmejnam nowe dodawaje dołhody pschipokazałe. Psched snižejnjom němskostatneho dołhodneho dawka dyrbjałko so znajmjenscha tak dołho warnowaćj, doniž z nuzneho połoženja nastata potrjeba stata, krajow a gmejnow snižene njedowoła bjes wotewrjenja nowych dochodnych žórłow. Zwłe nuzne je, so so gmejnske požčonki na krótki czas do požčankow na dołhi czas pschewobrocźa. Je pak zwłe spodźiwne, hdyž dźěłowe a spomožerske ministerstwo wschitke tajke próstwy gmejnow wotpokazuje.

Resolucija na so hamtskim městnam pschedpołožeja.

Cežke rozbuchnjenje w Njedźichowje.

W żelezowej dźěłarni w Njedźichowje we Wojerowskim wokrjesu sta so rozbuchnjenje w kowarni tuteje wulkeje dźěłarnje. Twarjenje so roswali a zdźěła na dróhu spada. S rosbuchnjenjom so wulkadne wokna Jünkelez wobthoda na druhej stronje dróhi wulkočichu a wjele wokonowych schkleńcow dźěłarnje do kruchowa.

Na słonje pak njejsu wobzarowacź człowjeske žiwjenja abo cjeżke sranjenja. Schkoda na wěcach je wjelo chětro wulka. Wo pschičinje njeje so hišće nicżo wěste znate. S rosbuchnjenjskim njebożom wschelazy dźěłacźerjo wo swoju zaslužbu pschińdu.

Sud jedna dla żeleznischeho njezboża pola Dinkelscherbena.

(Pokračowanje.)

W dalšim jednanju w prozesu dla żeleznischeho njezboża pola Dinkelscherbena, wo kotrymž hižom we wczerawischim czišle rosprawjachmy, wukopachu so spodźiwne wěsći. Swěsćicżu, so je njepowołana ruka na dwórnischcźowym wuhibadle něschto filowała. A runje tole wuhibadanje je pjeca 31. julija 1928 k temu dowjedło, so bu njebożownty czah na wopaczne kolije swjedżeny. To hańe pschi pschewjedowanju po njeboża wuhibadłych. Zadyn z tich schtyrjoch wobskorżenych pak njemóże prajicź, schtó je to tkućił..

Rozbitanje pak hischcże njeje prašenje, hacź snadź so pschi aparaće njeje z wopaczmymi plombami dźěłało, so by so njedowolene łapschimnjenje łatkało. Dokelź je wez zwłe njejasna a ju nichtó rozjasnicź njemóże, myšla žebi na hrube njerozbne zadżerżenje abo na njesamołwite njedocżinstwo. Je pak też mózno, so wobsteji wotpohlad czahi wobroczeć.

Na konzu wuternischcho dopoldnischcho pozjednjenja prudowaše żuđ na wupomhanskim wuhibadle, so by swjeżił, hacź je mózno, so njepowołana ruka do aparata zapschimnje, runjeż je zawodżety. Pschi pschestyschowanju je dale wupokaza, so je němskostatna żeleznica wupomhanje wuhibadło, kiž je njeboże zawinowało, hižcże hacź do 8. septembra na Dinkelscherbenskim dwórnischczu we wobchodże wostajiła.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Wusudźenja.

Shromadny zawinik żuđ w Budyschinje.

S njewobhładniwosću hnjerca żiwjenje maczerje zawinował běsche 23 lětny lankař Bjedrich Arthur Preuśker z Jěkora pola Niskeje. Sud swěsći, so je Preuśker we nozy k 17. septembrej 1929 je żiwojim motorskim kołom, na kotrychž sydnu: Marta Preuśkerowa rodź. Brylez hdźežała, po starej dróhi z Mostkowza do Lubina (Leuba) jěł. W jenym drohownym zawinjenju so Preuśker njeběsche na prawa zawinył, ale běsche runjewon jěł, so běsche na lewej stronje dróhi z 60- hacź 70-kilometrikej hodźinskej spěchnosću do schtoma sajeł. Jeho macź běsche hnydom na puknjenje nopa wuteršła. Preuśker sam běsche žebi ruku a nohu słamał a njeje so hischcże zyle shrabał. Sud sajudźi Preuśkera sa jeho njewobhładniwosć na strašnym měsnje, na kotrymž běsche runje ćeto prjedy druhi motorowy koleśaż injesbożił a pschi czimž bu młoda holza morjena, k 3 měsazam zastwa a pschiswoli jenu 2 lětnu wupruhowanšći czaš.

Krajny żuđ, mała chłostańša komora.

Žitawski hamtski żuđ běsche kłarja dr. med. Oskara Steinera z Oybina k 100 hriwn pjenježneho chłostanja abo k 5 dnjam zastwa sajudźił, dokelž běsche żandarmskeho wyschschoho strażnischtwa Porzica ze Zitawy sschimdźił. Pschećiwo tutomu wuzjudej běschtaj so klěat a statne rěčnischtwo powołkaloj. Powołanšći żuđ pak wobej powołanj zaćišnuj, so pschi chłostanju wosta.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* **Se Schwarzenberga.** (Pobjwjeczenje lětańskeje schule.) W pschitomnosći wulkeje żuły pschihładowarjow bu njedźelu nowa pschachtowa lětańska schula, kotruž je Sakska krajna skupina Němskeho zwjazka powětroweje jězby blizko dwórnischcza Pohła natwarika, zwjatočnje pobjwjeczena. Wjes mnohimi cześtnymi hosćemi běchu mjes druhim też zastupjerjo sakskeho hospodarskeho a kulturoweho ministerstwa, kaž Schwarzenbergski a Auerbachski hamtskaj hejtmanaj. Ministerialny rada dr. Bareuther-Ritzsche wupraji młodej lětańskej schuli najlěpsche pschecza knjezeństwa. Němskostatny minister n. w. dr. Külz wěcześe w mjenje Němskeho zwjazka powětroweje jězby. Sa zbožopschecza a pschepodate pjenježne dary podjakowa so direktor Nelsen, kaž też zastupjer Oederanskeje skupiny. K poswjeczeńskemu fluku pschińdu so derje radżene pschedstajeńske lětanje.

* **S Hirschberga.** (Dwě njedźeli morjwy w dyblenju (ležał.) W Herischdorfje bydlaży 60 lětny měšćanosta n. sp. Taube bě spočatk nowembra lěta swojeju poskuzowarku a pót wotstalał, dokelž chcyzche zapucźowaćj. Dokelž stary knjes tak dołho wutwosta, wubudźi so poddlad domjazneje powbydlerjowe, a woni poczachu sa nim hledźiś. Po jich namołwjenju wotewrichu wyschnosće potom jeho bydlenje. Tu namakachu T. na pok swoblekaneho psched kožom leżo. Najdźerkcho je Boża ruća starcho muża sajała.

* **S Friedlanda.** (Sćinjertny pad.) Hrabja Clam-Gallas, měšćan wulkich wobkydstwow w Jěsorskich horach a Krkonoschach, je w starobie 76 lět wumrěł.

Cyrkwinske powěsće.

3. njedźelu po Troch Kralach, 26. januara 1930.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi rano we 8 hodź. Boże wotkazanje, němske (farař Kapler), dop. we 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje (farař Tišer).

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje pri Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći; wječor ½8 hodź. evang. zhromadźizna pod hesłom „Lud w nuzy“, rěčnik k. póstski inspektor Fischer z Drježdźan. — Stwórtk wječor we 8 hodź. biblska nutrnosć. — Na Zidowje čo. 146 budźe njedźelu pop. ½5 hodź. biblska nutrnosć. — Diakonysa Hiłbjeta zmėje póndźelu wječor we 8 hodź. we Wjelećinje biblisku nutrnosć za żony. — Zjednoćenstwowy wothladaŕ Zimmermann zmėje bibl. nutr. wutoru w Zemicach, srjedu w Korzymju a stwórtk we Wjelećinje. — Zjednoćenstwowy wothladaŕ Křižan zmėje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w Bělej Horje, wječor w Rachlowje, póndźelu w Kumwaldźe, wutoru w Rodecach a srjedu w Biskopicach, stwórtk w Kumšicach a pjatk w Hornjej Hórcy.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za twar cyrkwje w Athenje.

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. ma farař Bóje němsku spowědź, dop. ½9 hodź. farski vikar Hänichen němske a dop. w 10 hodź. farař Bóje serbske předowanje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za twar cyrkwje w Athenje. — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći hač do 4. šulskeho lěta. — Pop. w 4 hodź. zhromadźizna tow. křesć. młodźencow, wječor ½7 hodź. zhromadźizna tow. młodych holcow.

Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje pozawnistow. — Wutoru wječor we 8 hodź. biblska nutrnosć, farař Bóje. — Srjedu wječor we 8 h. biblska nutrnosć tow. křesć. młodźencow. — Towarstwo młodych holcow zeńdże so stwórtk wječor we 8 hodź.

Z Bukec.

Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němska kemšenje. Pop. ½3 hodź. němska spowědź.

Zemrěli: Marja Madlena Kubjencec, wobydlerka w Rachlowje, 74 l. 6 m. 17 dn. stara. — Gustav Adolf Hoffmann, kubleŕ we Wajicach, 67 l. 8 měs. 8 dn. stary.

Z Budyšinka.

Dop. ½11 hodź. němska Boża słužba, farař Handrik-Porśiski. Zběrka za twar cyrkwje a fary w Athenje.

Z Hodźija.

Farař Wjezař zmėje rano ½8 hodź. serbsku spowědź, farař Voigt dop. ½9 hodź. serbske a we 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za cyrkwtwar w Athenje.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbski hamt, dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba, wosadny farař. Dop. ½11 h. němska Boża słužba, farař Konik z Wósporta. — Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirm. młodźinu.

Hłowna zhromadźizna „Zwjazka serbskich spěwnych towarstwow“ w Budyšinje.

22. wulkeho rózka 1930.

Nimo sokolstwa a studentstwa ma serbske spěwarstwo sobu najwažniši nadawk w serbskim hibanju. Serbske spěwnistwo dawno hižo słuša do rjadow našich narodnych doprědkarjow. Serbski spěw hajo zakita serbski spěwaŕ a serbska spěwarka swoju narodnosć.

Srjedu 22. wulk. rózka wotmě „Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow“ swoju lětnu hłownu zhromadźiznu we „Woprawnym“ w Budyšinje. Wopyt zhromadźizny mohł być lěpši.

Zwjazkowy předsyda knjez wučeŕ Jurij Wjela powita přitomnych, mjez kotrymiž bě też čestny předsyda k. hudźbny direktor Bjarnat Krawc. Potom poda rozprawu wo dźěławosći organizacije we zašłym lěće. Najwažniši podawk dźě běše wotkryće pomnika sławneho komponisty mišťra Kocora w Zahorju nazymu 1929. Dale je so znowa wotměł tradicionelny wulki nazymski koncert w Budyšinje, kiž běše w „Keheleńi“. Naš mišťr Bjarnat Krawc je serbskemu ludej zaso dał dwě drohotnej knizy a to „Słónčne pruhi“ (zběrka měšanych a muzskich chórow), dale „Serbske reje“ we woprawdźe wulkotnym a jara dostojnym wuhotowanju.

Pokładnik k. Wowčeŕ poda rozprawu wo zamołženju organisacije. Mała debata so wuwi dla 326 hriwnow, kiž je zwjazk we swojim času „Maćicy Serbskej“ za klawěr požčił. Z tutej požčonku maju serbske spěwne towarstwa wěste prawa na wuživanje klawěra.

K. hudźbny direktor Bjarnat Krawc poda swoje začišće wo nazymskim koncerće. Disciplina spěwarjow kaž też wopytarjow móhła być lěpša.

Wo nazymnym koncerće zcyła rozwi so jara žiwa rozmołwa. Pokaza so na to, zo njepřihódne rumnostne poměry su khětro wuskodźiłe cylemu koncertej. W „Keheleńi“ so tajki koncert wjac wotměć njesmě. Dale so přija namjet k. hudźbneho direktora Bjarnata Krawca, zo so w přichodze zaruna dźěło jeničey dirigentej a tym mocam, kiž bywaju spěwarjo z powołanjom.

Jednaše so dale wo wotmyslenym zajězdźe sławneho spěwneho towarstwa „Tovačovský“ do Žuzicy. Towarstwo budźe swjatki w Drježdźanach, we Pančicach, po připadźe hišće w Radworju koncertować.

Knjez Pawoł Krječmaŕ poda rozprawu wo Kocorowym pomniku. Ze zběrku je nětk pomnik zapłaćeny, tola je hišće trjeba dalšich pjenjez k wudźerżenju pomnika. Nadrobne wotličenje so wozjewi w „Serbskich Nowinach.“

Rěčeše so hišće wo předwjedźenju Kocoroweho oratorija „Naleća“, kiž nětk wšěse so wotměje jutry tutoho lěta. Wšitke spěwne towarstwa maju so jenož na njón přihotować. Serbska kaž też němska zjawnosć dawno hižo na předwjedźenje tuteho wulkeho dźěła serbskeho komponisty čaka. Prěnja zhromadna pruha budźe dźewjateho měrca, dalša we haprleji...

K. wyšši wučeŕ Słodeńk poda hišće wšelake informacije, pokiwy a namjety w techniskich přihotach koncerta.

K. Janak namjetowaše, zo, dźiwajo na wulki jubilejny swjedźeń Sokolstwa nazymu w Budyšinje, nazymski koncert so lětsa njeby wotměł, ale zo by spěwarstwo sokolstwo podpjeralo. Namjet so přija.

Postajichu so hišće spěwy za župny zjězd župy „J. A. Smoleŕ“ w Drježdźanach.

Předsyda k. wučeŕ Jurij Wjela namolwi ke znutŕkownemu skrućenju organisacije. Dyrbimy zawjesć też w našim zwjazku skalokrutu disciplinu po přikładze Sokolstwa. Statistika spěwnych towarstwow přecy hišće njeje hotowa. Njech komudne towarstwa so do spěcha maja. Kóžde towarstwo ma podać rozprawu. Přinošk za zwjazk (pjeć pjenjezkow wot wosoby) ma so wotedać.

K. hudźbny direktor Bjarnat Krawc rěči za to, zo by so zwjazk wo to starał, zo by w Budyskej Michalskej cyrkwi so serbska moteta zawjedła. Zwjazkowy předsyda chce so wo to prócować. Ale Serbja maju so potom też bohace wobdźělić!

Zhonichmy hišće wo skandalowych jednanjach znateho přećiwnika Serbow kantora Hantuša we Klukšu. Z tej wěcu budźe so serbska zjawnosć hišće nadrobnje zaběrać. Je najwjetši čas, zo serbske powołane instancy tu raznje zakroča.

K. wučeŕ Jenka namjetowaše hišće, zo by so zawjedło napřemo spěwanje serbskich spěwnych towarstwow.

K. hudźbny direktor Bjarnat Krawc rěčeše wo serbskej maćerskej šuli, kiž so bórzy założi a kotrejž financny zakład je hižo zwěsćeny. Namjetowaše dale, zarjadować raz w lěće wulki serbski dźěćacy koncert.

K. wyšši wučeŕ Słodeńk a k. wučeŕ Jurij Wjela na to pokazaštaj, kak ze serbskim spěwanjom so budźi zajim za narod zcyła. Serbske spěwne towarstwa maju wukublać narodnych wojowarjow.

Po doskónčnych słowach k. hudźbneho direktora Bjarnata Krawca skónči so zhromadźizna ze wotspěwanjom narodneje himny.

Zhromadźizna pokaza, zo zwjazk njeje popřestawał dźěłać horliwje a też wuspěšnje za serbsku wěc. Młodźi serbscy spěwarjo nimo Sokolow a studentow tworja najlěpšu móc narodneho wójska. Woni ze serbskim spěwom rubaja čěř nowemu Serbowstwu! Njech ženje njedowukliničí jich wulke hesło: „Z spěwom za narod a narodnosć!“ M. N.-N.

Z Hućina.

Rano w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža służba. Kolekta.

Z Khwaćic.

Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Zemrěła: 19. januara: Marianna Elsa Němcec, dźowka murjerja Korle Augusta Němca we Wulkej Dubrawje, 7 m. 19 dnjow stara.

Z Kotec.

Dop. ¾11 hodź. serbske prědowanje (farar Krawc z Hrodźišća). — Kotečanski duchowny prěduje we Wósporku a Hrodźišću.

Z Kluša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 h. němske kemšenje. Zběrka. Pop. w 2 hodź. serbska Boža służba ze spowědźu w Komorowskej šuli.

Z Łupoje.

Dopołdnja w 9 hodź. so němske prědowanje čita.

Z Malešec.

Dop. ½9 hodź. serbske kemšenje, w 10 hodź. wosadna zhromadźizna w cyrkwi, w 11 h. dźěćikemšenje.

Srjedu w 7 hodź. serbska bibliska hodźina na farje.

Z Minakała.

Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje (cand. Rösler). Zběrka. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Nosačic.

Dop. w 9 hodź. němska Boža służba, po njej němska spowědź, farar Kanig. Pop. ¼4 hodź. towaŕstwje žonow a młodych holcow w evang. domje w Lubiju.

Štwórtk 30. januara, wječor ⅛8 hodź. towaŕstwo žonow.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za twar ev. cyrkwje w Athenje. — W 2 h. kemšenje za dźěći. Knjez farar Rjenč-Łupjanski.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. budže němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska Boža służba. Zběrka za twar cyrkwje a fary w Athenje. Pop. w 2 hodź. towaŕstwo młodych muzskich w Poršicach (lětna zhromadźizna). Wječor ⅛8 hdź. misijonski wječor towaŕstwa młodych holcow w Dittrichec hoscencu w Kubšicach.

Pónđelu a štwórtk rozwučowanje pozawnišstwo.

Štwórtk wječor ⅛8 hodź. serbska bibliska hodźina w Poršicach w nowej šulskej jstwi.

Štwórtk wječor ⅛8 hodź. bibliska hodźina we Kumšicach přez knjeza wothladarja Křižana.

Zemrěła: Marja zwud. Strauchowa rodźena Zieschankec, wobydlerka w Krakecach, 65 l. 2 měs. a 7 dnjow stara.

Rakecy.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a swj. Boże wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boža służba. Pop. w 2 hodź. serbski nešpor. — Pónđelu rano we 8 hodź. žónske towaŕstwo pola Winterec. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska hodźina na farje.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske, ½11 h. němske kemšenje. Zběrka. Pop. w 4 hodź. swjatočnosć na Čisowskim nowym pohrjebnišću.

Z Wósporka.

Dop. ½9 hodź. prědowanje (wosadny farař); wječor ½8 hodź. załožeński swjedźeń wosadneho žónskeho towaŕstwa.

Wutoru pop. w 5 hodź. tydźeńska spowědź zdobom jako farańska spowědź w cyrkwi (farař Krawc ze Hrodźišća).

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Wotedaće dawkowych kartow a sapołožnych lisinow za protyčne lěto 1929.

Kóždy dźěłobjerjeŕ, za kotrehož hu je wo w protyčnym lěće 1929 dawkowe znamki wuživale, je winowaty, najpodźišo **hač do 15. februara 1930** swoju dawkownu kartu a wšitke sapołožne lisiny, kiž hu je wo w protyčnym lěće 1929 k lěpjenju a wothódnoćenju znamkow wuživale, **wotedaŕ na finanzny hamt, w kotrehož wokrjesu je sa cjah wotedaća bydlił** abo njemjełe tuhrajneho bydła **pschebywał.** Pschi tom ma cżišło dawkowje karty za 1930 a wyschnoscż, kiž je tutu dawkownu kartu wuživała, kaž też jiwoje bydło 31. dezembra 1929 naspomnicż.

Ma-li dźěłobjerjeŕ w rukomaj jenej sapołožne lisiny, z dawkownymi znamkami połěpjene, dokelż ma k nim ſtitschaju dawkowu kartu po pschedpisanje dźěłodawaŕ wotedaeż, maju **hu tute sapołożne lisiny** na finanzny hamt je pschisponnjenjom mjena a bydła dźěłodawarja, pola kotrehoż dźěłobjerjeŕ 31. dezembra 1929 dźěłasche, wotedaeż.

Pokazuje ſo na to, ze ſo sakoudženju winowatosće wotedaća z ſtłostanjenej hrošy, kiž hu je w § 377 nemšestatneho dawkowego porjada wopschisnjate, a ſo może ſo wotedaeż nimo toho z ſtłostanjenej winowatosnaż, kiž hu je w § 202 nemšestatneho dawkowego porjada naspomnjene.

Dźěłodawarjo hu winowaeći, tole namołwjenje we **dźěłarſtich a wobłkodnych mětnopsećach** z wupowěschenjom **pschschitkownje wosjewjeć** (§ 58 wotst. 2 pschewjedźenskich **postajenjow wo dawkowym wotezahu wot dźěłaczerſtwa** **nudy** [6. 9. 1925). **Winowaeći wosjewjeć hu też czi dźěło-**
harjo, kotſiž dawkowy wotezah wot dźěłaczerſtwa nudy
pschepuskuju, dokelż móża mjes jich dźěłobjerjerjemi łažy hyšć, za kotrehoż je w běhu lěta 1929 druhi dźěłodawaŕ ſtamki lépił.

Wſchitko dalſche je dowidźeż ſ lopjerka, kiž móże ſo na ſinanzanym hamcze (wob ſjnoje czo. 46) darmo wotewjeeż.

W Budyšchinje, 22. januara 1930.

Finanzny hamt.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota Sokoł ma sobotu, 25. 1. 30 wječor z dypkom we 8 hodź. generalnu zhromadźiznu pola Stangee. Njech wšitcy bratŕa a sotry cyle wěsće přindu.

Starosta.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł zaneče sobotu, 25. 1. wječor ½8 hodź. w „Herbskej gryčce“ w hyšcheńskich swoju hłownu zhromadźiznu z wólbami. Wšěch sobustawow wočakuje

předsydstwo.

Poršicy. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 26. 1. „Ptači kwas“ pola Handrikee w Poršicach. Dźeń zwnčuja a dźiwadło so hraje. Sokolska kapała sobuskutkuje. Wšěch Serbow a druhe jednoty přeprošuje

předsydstwo.

Rózant. Tow. kat. młodźencow ma njedźelu 26. 1. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk, debatowanje. Ważnych wuradźowanjow dla njech wšitcy přindu.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 24. wulkeho rózka 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,187	100 pólsk. złotych .	47,025
1 jendźelski punt .	20,352	100 čěskosł. krónow .	12,374
100 šwajc. frankow .	80,785	100 franc. frankow .	16,42

Barlinska bursa bě wječera jara měrna. Kursy efektow **zhablachu. Sa to běchu wiki ſ bohatymi a rentowymi lisćinami cżim žiwolche a kursy postupowachu.**

Produktowe wiki sapiłachu jenož ja rožku wo 15 pf. powyschene płaczišny. Dowoż w njej bě jara ſnadny, dokelż powschitkownje ja sapschimnjenjom knjezeſtwa powyschene płaczišny wočakuja. Jeczmjeń wječera sajo 10 pjenjezkow po zentnarju pschišadźi. Pschenica a wowš pschi dotalnych płaczišnach wostakchetej. Wječera płaczesche zemnaŕ

w Barlinje

pschenicy 12,35—12,50 hr., rožki 7,95—8,05
hrivnow, jeczmjenje wuleteſneho 8,75 hr.
hacż 9,35 hr., nasymkeho 7,75—8,15 hr.
wowša 6,75—7,20 hr.,

w termijnowym wikowanju:

ja měrc: pschenicy 13,30 hr., rožki pak 9—9,12½ hr., wowša 7,70 hr.,
ja mejc: pschenicy 13,87½ hr., rožki pak 9,60—9,67½ hr., wowša 8,22½ hr.

Wiki ſchtwórtk w Kamjenju.

Sčydrožty kał 40—80 pf., ſelency 25 pf., jědźna łoboda 30 pf., běły kał 15 pf., cżerwjeny 15—20 pjenjezkow a zyła 15 pf., morchej 15 pf., ſelerij 35—40 pf., jabłuka 15—35 pf., ličżowe wino punt 80—90 pf., kołrabi 10 pjenjezkow, běrny bjeſ 3,50 hr., cżerwjene 3,75 hr. a žołte 4 hr., butra 1,80 hr., ſeja 15 pf., prošata 34—45 hrivnow, běhaki 70 hrivnow.

Wiki ſnadźenu ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 100—110 pf., jeje 14—16 pf., twaroh 25 pf., łany wołij 1,80 hr., kulerepa 10 pf., běły kał 12 pf., ſelency 15 pf., cżerwjeny 15 hacż 18 pf., zyła 10 pf., morchej 10 pf., ſydrožty kał 35—60 pf., karoty 8—15 pf. a jědźna łoboda 30—35 pf., kołrabi 20 pf., ziekej 15 pf., jabłuka 8—25 pf.

Wiki ſnadźenu ſrjedu w Hałschtrowje.

Pschenica 11,50—11,75 hr., rožka 8 hr., jeczmjeń nałětni 8,50—9 hr., wowš 7—7,25 hr., běrny 3,50 hacż 4 hr., hyno 5—5,25 hr., ſłoma k pizowanju 3 hr. a k ſłanju 2,40—2,60 hr., wołkaje 3,50 hr.

Butra 1 hr., jeja 15 pf., prošata 30—40 hr., běhaki 80—100 hr.

Wiki ſchtwórtk w Khorzeńcu.

Howjaje ſnjaſo 1,10—1,40 hr., cżelaje 1,20—1,40 hr., ſkopjaje 1,30—1,40 hr., ſwinjaje 1,30—1,50 hr. a jeja 14 pf., butra 1,70—1,80 hr., twaroh 30 pf. a łany wołij 1,60 hr., hołbje 80—120 pf., kury 2,50 hr. hacż 4,50 hr., kapony 2,50 hacż 3,50 hr., hušy punt 1,30—1,40 hr., kaczki 1,40—1,70 hr., ſajaz 0,80—2 hr. kołrabi 25 pf., krět 50 pf., zyła 15 pf., kulerepa 10 pf. běrny 4 hr., jabłuka 10—35 pf., worjechi 70—75 pf.

Stwinjaje wiki wječera ſchtwórtk w Khorzeńcu.

Pschinjeſli běchu 1057 prošatow a 271 běhakow. Wone płaczachu

prošata:

małe	26—32 hr.
ſrjedźe	32—38 hr.
wulke	38—42 hr.

běhaki:

małe	42—60 hr.
ſrjedźe	60—85 hr.
wulke	85—110 hr.

Sčitne wiki ſchtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Na pschedaeć běłche 140 dojnych krawow, 1 prošank a 139 cżelatkow. Wiki hubjenje dźěchu.

Płaczachu ſa bohate a wyſokoſmjeczene

krawy	290—600 hr.
Sa wyſokoſmjeczene jałowy	270—480 hr.

Na ſwinjazych wikach w Barlinje

běchu pschinjeſli 297 běhakow a 274 prošatow. Wone płaczachu

běhaki:

ſrjedźe	70—90 hr.
małe	54—70 hr.

prošata:

wulke	40—54 hr.
ſrjedźe	30—40 hr.

Pschisłajeja:

Autonomitéra, Scholta w Běłej Wodźe.
Pschedawarjo a wuczobnika, Kraftanlagen Aktienges. we Hródźu, Lipšćanska hrona 10.
Rohožanske **jihowy**, knježi dwór w Rajzu pola Hródka.

Na pschedań:

Radio z lampu, ſe pospytnjenſkej a murunniškej lampu, je tunjo na pschedań pola Dienera w Jažeńcu pola Njeſwačidła. (Tole wozjewjenje je ho wječera ſimplinje pod rubriku „Sſudnizy na pschedawanje“ ſtajiło, je pak ſapłaczeny naiwdschik a ſłuſcha pod „Na pschedań“.)

Wohnischcżo, hlinjane kachle, Pülchel w Hródku, Lipšćanska hrona 2.

Wohnischcżo, w Lubiju, Swonk. Žitawska dr. 341.

Běrny a ſłomu. Knježi dwór w Łěšku pola Hródka a we Lojojcu.

Wós dźěłazy w Hródku, Korla-Seweringowa haja 21.

Wós dźěłazy w Budyšchinje, Kamjentna haja 11.

Prošata, knježi dwór w Počapličach.

Jałowjo 3 w Frenzlej hoſpodarſtwu w Delnjej Hórcy.

Jałowja ¾ lětna, we Spłótkn cżišło 6.

Pschedawanjo.

W Kamjenju na Klóſchterſkej haju 25 pop. w 2 hodź. ſo njaze a wšitke grafty, ſyjawa, wſchelake hoſpodarſke wosy.

W Běłcjſkej holi w zyplatych a Małſchinkej kelkach we dźelu 26. 1. 30 pop. w 2 hodź.:

210 metrow tłóſtcowje wależiny.

Sſudnizy na pschedawanjo.

Sobotu 25. wulkeho rózka

w Wikojcach na ſudnišchnje dop. w 10 hodź. wotedał: **meble a wulki njebos,**

w Cżerwjenych Nošlicach w hoſpodarſtwu dop. w 11 hodź: wſchelake meble.

Sſudnišche pschedawanje leżownoſcżow.

Kubło, njebjaze 63 łózow wulke, ſłuſchaze Michałej Schmejdźi w Njebjelczicach. Hódne 31 316,40 hr., wupalna pokładnja 23 800 hr. Dźeń pschedawanja wutora 15. hapr., dop. w 10 hodź. na ſudnišchnje w Kamjenju.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź. Tendenza ſłabſcha a wočakowaja.

Dop. ¾12 hodź.: Pschi ſnadnym tukrajnym dowozu je wjazk ſajtma ſa rožku, mjenje ſa pschenicu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaczizny po złotej hrivnje	23. 1.	29. 1.	Płaczizny po złotej hrivnje	23. 1.	29. 1.
Pschenica	247-250	247-250	buny	18-19,00	18-19,00
rožka	159-161	156-158	woka	21-24,00	21-24,00
nas. jeczmjeń	—	—	wuſke lupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jeczmjeń	155-162	157-163	ſołte lupiny	17-18,00	17-18,00
wows	135-144	135-144	ſoradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	17-17,50	17-17,50
pšenč. muka	30-35,00	30-35,00	lany wósušk	22-22,50	22-22,50
ržna muka	22-25,25	22-25,00	poccn. melasa	—	—
pš. wotruby	9-10,25	10-10,50	běrnj. kruski	13-14,00	13-14,00
rožne „	8-8,75	8-9,00	syno, 60 kg	2,95-3,45	3,20-3,80
raps	—	—	ržana ſłoma	1,35-1,55	1,30-1,55
hróch, Viktor	24-32,00	24-32,00	ješenč. „	1,30-1,40	1,20-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	1,30-1,35	1,30-1,35
pjeluški	17-19,50	17-20,00	ješna „	1,20-1,30	1,20-1,25

Wične płaczizny srjedu w Kamjenju a w Lubiju.

23. I Wšo po złotej hrivnje	w Kamjenju za 1 centu	w Lubiju za 1 centu
Pšenica	11,50—11,75	11,20—11,75
Rožka	7,90—8,00	7,60—7,90
Ječmjeń (nałět.) . .	9,00—9,50	8,30—9,50
Wows	7,00—7,00	6,90—7,10
Syno	4,50—4,75	4,75—5,50
Słoma z maš. mlóc. .	2,75—3,00	1,50—2,20
Sloma k zasłanju . . .	2,30—2,50	—
Sloma z ruku młóc̈ena .	3,50	—
Běrny pola ratarja . .	3,50—3,75	3,25—3,80
„ hač na železnicu . .	—	—
Butra	1,80—1,80	1,00—1,10
Joja	0,15—0,15	0,14—0,16
Pšeńčne wotruby . . .	6,00—6,20	6,10—6,30
Ržane wotruby	6,00—6,25	6,00—6,10
Pšeńčna muka	25,00	17,25—18,00
Ržana muka	15,00	13,45—13,85
Prosata, wulke	34,00—45,00	—
„ „ srjenje	32—41	—
„ małe	—	—

Płaczizny rěznicho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

23. januara.

21 wol., 40 byk., 20 jatoje, a kruw. 695 ćelat. 110 wowc, 498 swini.

Płaczizny za

ćelata: 1. 76—83, 2. 68—74, 3. 60—66;
swinje: (přez 300 pf.) 83—84, 2. (240—300) 82—83
3. (200—240) 80—81, 4. (160—200) 77—79

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěznik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 21 — Budyšin — Sobotu, 25. januara 1930 — Bautzen — Lětnik 69

Čežke położenje pokładnje němskeho stata.

W hospodarstwowym wuběrku němskeho sejma je so pjatk wuradźenje zakonja wo sapałkowym monopolu započało. Němski finanzny minister zakonjowy nastrěl roskoši a pšchi tym powšchitkowny pšchehlad wo położenju pokładnje němskeho stata poda. Praji, so je so z pomozu pożčonki pola němskich bankow we wyšokosći 350 milijonow hriwnow možno było, wudawki kónc dezembra bjez dalšich wobczežnosćow pšchewinyć. Dźěkowa pożčonka pola němskotatneje banki je so 31. dezembra 1929, kaž je w bankowym zakonju postajene, bjez sbytka wróciła mohła.

Mjes tym je so se sapłacejnjom dawkow, w januaru płacjomnych, położenje pokładnje w tej měrje polěpšiło, so w tutym wokomiku njeje žanych wobczežnosćow.

31. januara ma so pożčonka pola banki we wyšokosći 200 milijonow hriwnow wróciła. Mjes tym pak je so tónle kredit wo 6 měsačow podlěšił. Po tajkim ma so sa měsac januar hač do měrza je sćěhowazymi pšchesbykami abo njedostatkami ličeć. Sa januar pšchesbytk 117 milijonow hriwnow, sa februar njedostatk 117 milijonow hriwnow, sa měrz: njedostatk 140 milijonow hriwnow. Měsačaj januar a februar so po tajkim nětko wurunataj:

kónc měrza njedostatk 140 milijonow hač 150 milijonow hriwnow wuczini.

K wurunanju tehole njedostatka budźe nětko 55 hač 60 milijonow hriwnow z wotliczenja z generalnym agentom po do mogy stupjenju Youngowego plana k poruczności. 20 milijonow hriwnow so z pšchedawzom hódnotnych papjerow dostanje. Wo wurunanju hišće wostawajuceho njedostatka su so jednanja sawjedle, wo kotrychž so nadźijam, so smeja wuspěch, kajki so pišeje. Wobličenja njehodźa so do prědka tak sestajeć, so móža so jako absolutnje prawe mjenować. Jeli so by cyłkich na dawki, w posledních měsačach so pokazowazy, dale trat, a jeli so by so njepyšchihódne położenje bjesdźełnosće pšches wočakanu měru pšchiwótšiło, potom móžetaj tajke dyrbjeć pokładnje położenje wo nětkole 100 hač 120 milijonow hriwnow pohubjenschenjom wupraudźe ličeć, so ledma do źrjedź februara pšchewidźeć da. Po pokładninych planach, sa pórnje połčeta zličbowanskeho léta 1930 sestajenych, wusbyć **druheho schtwórčzła 96 hriwnow wuczini.**

Tale summa so z přenjej ratu Kreugeroweje pożčonki wo 125 milijonow powjetšći. W druhim schtwórčzłe budźe po tajkim w pokładni 305 milijonow pšchesbytka, je kotrymž so njedostatk přenjeho schtwórčzła wuruna a so pożčonki we wyšokosći 40 milijonow wróća.

Minister na to pokaja, so njedźiwajcy pschijeću Youngowho plana pokładnine położenje Němskeje kaž předy dale jara napjate wostanje. K pschewinjenju njedostatka 273 milijonow hriwnow kónc junija wón žaneho puća njewidźi, jeli so so Kreugerowa pożčonka njedojedna.

Po rěči finanzneho ministra dr. Hans Kraemer, pschedstajda dobladowanskeje rady sapałkoweho syndikata, praji, so njeje na žane waschnje wot schwedskeho trusta wotwinjny, ale so je jemu němske knježerstwo jenicžny jako pschedstajdstwo hospodarskopolitiskeho wuběrka, němskotatneje hospodarskeje rady poručiło, so by poměrny němskeje sapałkoweje industrije studował. W tymle dźele su jeho podskischo sa pschedstajdnu dobladowanskeje rady wuschwolili. Na žane waschnje pak wón dohlgdowanskej radźe schwedskeho trusta njepschiskluschca, kotrehož samoženje so dźenża na 2600 milijonow hriwnow wobličia. Schwedski trust je nimale 75 prozentow němskich sapałkowych fabrikow pokupił. Tola je so dojednanje dozpěło, so so jeho podźel na 65 prozentow a jeho wotkłosowańska poměra znutska syndikata na 50 prozentow postaji. Zyka produkzija we lěče 220 000 normalnych kaschćow wuczinja, do kotrejž so 40 fabrikow dźeli. W zwjezy industrije hromadźe z pschekupschimi pschistajenzami lědma wjazy dyšli 3000 ludźi dźěła. Hódnosć zyłeje produkzije ma so na najwysche na 22 milijonow hriwnow wobličeć. S dźěła so dźenża sapałki w někotrych fabrikach z ruku dźełaju. Jenicžka maschina pak sa lěto 5000 kaschćow nadźěła. Mjenjenje, so so z podrožejom sapałkow najkhudschi mjes khudymi potrjecha, je wopaczne; pschetož 75 prozentow sapałkow kupjerjo pschetrjebaju. Namjet Schwedow, so by so na sapałkach dawk położił, je so wotpokasał. 30 prozentow zyłeho konsuma na ruske sapałki wotpadnje, kotrež ruske knježerstwo po tunich płaćišnach wuwožuje.

Wupad přeciwo Schachtej.

W sakitim žejmje je sozialdemokratiski sapósłanc Liebmann w hospodarstwowym wuběrku A namjet zapodał, kotryž so na to měri, so so nětčisćne njewotwinjne stejišćo prezidenta němskotatneje banki pscheměni. Po dlešćej debacže wo wobkhodnym rjedže je wuběrk wječera wobsamknył, Liebmannowy namjet z wotkłosowanja wusamknyć. Sa to so namjet němskeje ludoweje strony pschija, po kotrymž ma so hospodarjenje se sjawnymi pjenjesami w němskotatnej banzy dezentralisowacz a so na to dźełacz, so so sakoń wo němskotatnej banzy na takse waschnje pscheměni, so so na potrjebnosće krajow a wosebje Sasskeje bźiwa. Lěwicžne stronty pschećiwo tomu złożowachu. Sozialistiski namjet na žyłnische wobdźělenje sozialistiskeho dźełacerstwa w sastupjerstwach němskotatneje banki so njepschija.

Němska ludowa strona chce do pruskeho knježerstwa zastupić.

W pruskim žejmje su pjatk trać ze demokratow, zentrumskeje a němskeje ludoweje strony pohódźenje wotměte, so buchu so z rossćerjenjom knježerstwoweje koalizije do wulkeje koalizije sabrałe. S wobhonitelje parlamentneje strony je demokratiska nowinska powětšerjna sjhonika, so žu so sahadne wobczežnosće pschewinyć, a so ministerski president hižo dłjiše dny nowe knježerstwowe zobstawanje ponjenuje. Praschenje wožobow njeje so hišćeze rosrišało, tola drje pschi tym wostanje, so sapósłanc dr. Leidig z němskeje ludoweje strony wikowańske ministerstwo pscheworšnje. S kultuzhowym ministrom dr. Beckerom, kotryž dyrbi pjeća wróćo stupić, njeje so hišćeze jednało. Dale dyrbitej so pomorski a hessenski wyschschi presidium, kotrejž so w bližšim czasu wuprošnitej, z pschitwižowarjomaj němskeje ludoweje strony wobsadźeć.

Zastajena njezranliwosć.

Wuběrk wobkhadneho porjada němskeho sejma je wobsamknył, immunitu (njezranliwosć) kommunistiskeho sapósłanza Schnellera, kotremuž mjes druhim kommunistiski rosttwornu agitazziju w němskotatnej woberje a schkitanskej poliziji porokuja, hrybom sastajić.

Immunita kommunistiskich sapósłanzow Remmele, Maddalenу a Ulbrichta, kaž tež nazionalneho sozialistiskeho dr. Goebbela je so z postajenjom sastajila, so so žudniske jednanje njezmě psched lěčnej pschestawku němskeho sejma wotměć.

Pred wobzamknjenjom němsko-polskeho rožkowcho dorozumjenja.

Němski sejmowjerski minister je pjatk němsko-pólskemu dojednanju w nastupanju dorozumjenja wo wuwoši rožki pschihłosował. Ssobotu pólski sastupjeć do Barlina pschijedźe, so by dojednanje potwjerdźił. Pschi tejle składnosći budźe so wo dorozumjenju za sbytk běžazeho žnjowoho léta dale jednać.

Gräfenhainichen w konkursu?

W posledniej zhromadźiznje měschczanskich sastupjerjow w Gräfenhainichenje pola Bitterfelda je so wobsamknło, hospodarski plan sa 1929 wotpokasać a konkurs za město žadać. Teharunja je so namjet pschijał, so by so sorjadnistwo měschczanskich dźełacerjnow rospuschczilo, so nsdowy porjad sastajił a so buchu so mjedy po městowym finanznym położenju słožile.

Böß je zwólniwy wróco stupił.

Barlinski wyschschi měschczanosta Böß je swólniwy swoje sastojnstwo stožicz, jeli so jemu pensiju pschipowoła, kotruž ma po zakonju dostać. Wyschschi president branibortskeje provinzy je sdźelił, so je z tymle rosrišanjom zhotowjen. Dokelž pak hospodarska strona žada, so by so 28000 hriwnow wuczinjaca pensija pschihrócziła, su nowe jednanja trěbne. Jako najzledźnikow mjes druhimi nazwuja pryedawschkeho němskeho ministra Ericha Kochaa Weschera a presidenta sjezda němskich městow, dr. Mulerta.

Pschewyšoka misa.

Mšdowy porjad města Wróćzławja pruhowawschi je Wróćzławski knježerstwowy president swěžik, so je so sastojnikam pschewyšoka msda wupłacała. Po jeho sestajenju ma so 2500 sastojnikam msda snjeć. Po wobliczenju dobladowarjeje wyschnjosće mózetaj so nětkle 2 milijonaj hriwnow na mšdje salutować.

Kommunist Weber so jako Solingenski wyschschi měschczanosta njepotwjerdźi.

Kaž je „Sozialistiska nowinska słužba“ dźělilo, pruske knježerstwo kommunista Webera, kotrehož su sa Solingenskeho měschczanostu wuschwolili, njepotwjerdźi, dokelž je Weber hižo khłostany.

Němskorušzy cekenjerjow so do Kanady wjesu.

Dalschi transport němsko-ruskich rataryow, 100 muzow, žonow a dźěći, je so schtwórtk popoldnju z Wrenzlawy po żelesnizy do Hamburga pschinjesł. Wutoru so wicžaharjo do Jendželskeje a potom dale do Kanady dowjesu.

Prepytanje wo antiiasciskiskich komplottach w Swajcarskej so zastatiło.

S Italskeje bě so powěsć rosschěrika, so antisafizistiske bombowe attentaty pschećiwo italskim wotpósłanzam we Swjatku Ludow pschihotuja. Italske knježerstwo žadasche, so buchu so wschitzy Italjanzy, kotrež jim jako pschećiwnizy nětčisćeho italskeho knježerstwa do Schwajcarskeje cekenyli, je Schwajcarskeje wupokazali. Schwajcarske knježerstwo je tohodła sa antifaszistiskimi komplottami złožicej dało, tola so njeje niczo wuzhódźiło, schtoż by na to pokasało, so antifaszistiske nésajki komplott pschihotuja. Swjatkowe rěcznistwo je tohodła pschepytanje sastajiło, a swjatkowa rada je wobsamkła, so dalschich napraswow, też wupokasanja italskich politiskich cekenjerjow wostajicz.

Pruska sa saarske podkopki Franzowsam niczo njesapłaci.

W pruskim žejmje je pruski wikowański minister dr. Schreiber rjekł, so Pruska Franzowsam sa wróćenje saarskich wuhlowych podkopkow žanehо farunanja njesapłaci. Po Versailleskim sprjećenju su so saarske podkopki Franzowskej jako nałkwilne wurunanje za sapuschczenje podkopkow pschepodake. Tole sapuschczenje je so dawno wurunało a tohodła nima samyślk, so so saarske podkopki dale w franzowskim sarjadnistwje wostaja.

Českoslowakske wójsko.

Po rospramje cżeskoslowakskeho ministra za narodne sakanje wójskowemu sarjadnistwu 1715 milijonow krónow (212 milijonami hriwnow) njedožahuje. Minister sapósłanzow namołwjesche, so bychu dodawk pschijwolili, kotryž je nusny, so by wójskowe sarjadnistwo z 18 měsačneho na 14 měsačny žłužbny czas mohło pschećeć. Minister dale sdźěli, so je žebi wojerske sarjadnistwo wotmyślito, muzstwa se wschich dźełow wuzwobodźicz, kotrež z wojerskim wuwuczenjom njeswiwuja. Tak dyrbja we pschichodze strazowarsiku słužbu pola wojerskich objektow zibilne wozoby wobstarać. Runje tak so wulki dźěl rjezniskeho dźěła na zibilne wozoby pschenjese. S dalschim wumjenjenjom sa pschikrócżeny žłužbny czas je wojerske wocżehnjenje młodźiny w schulach. Wjcho to pak pjenjeź zada. Minister ludźesche, so so z pschikrócżenjom wojerskeho žłužbneho czasa liczba garnisonow smjerschi.

Ultimatum na španiske knježerstwo.

Strajk Madridskich studentow je z wobswědczenjom solidarnosće profesorow Madridskeje univerzity khutne formy nabył. Univerzitne wyschnosće su knježerstwu ultimativnu wopowědź pósłałe, w kotrejž so praji, so su je studentami sjenja a so wróćzo stupja, jeli so knježerstwo do žadanjow studentow sa 24 hodźin njeswoli. Potom by so universita dyrbjała na njewěsty czas sankcionować.

Nowe ruske smjerjne wusudy.

W Leningradze (Pětrogradze) je so projeź pschećiwo nětkuschnim offizjerom zarskeho wójska skóncził, kotryž běchu dla pschihotowanja pschećiwo ruskemu kommunistiskemu knježerstwu wobstorzeni. Po rěczomaj statneho rěcznika a jakitarja so hłowny wobškorjemy rytmischtr Schiller złowa jimałche. Praji, so žaneje hnady wot kommunistiskeho knježerstwa njetrjeba. **Wón je pschesmjedženy monarchist a kommunistiske knježerstwo hidži.** S pschesmjedženjom je skutkowat a wobžarunje, so jeho pschedewsdawanje, kommunistiske knježerstwo powróćiło, so njeje poradźiło. Pschi

tychle słowach jemu żydowy pśichedźyda słowa wja. Po dźěšichim wurabjenju wyšichźi żud wobkerzenych Schildkerow, Geiera, Kariaschowa a Fedorowa dla posphta, komunistiske knježeństwo powalichź, k šmjerći je saśelenjom sajudźi. Pśicherśiwo wuzudej najwyšichźeho żuda njeje žanjeho powolanja.

Mexiko je diplomatiski wobkhad z Ruskej zastajił.

Merikanske jwonkowne ministerstwo je wośjewiło, so je pjatk **diplomatiski wobkhad** z ruskim kommunistiskim knježeństwom sastajiło. Tale kroćel je dla njepśecześelskeho sadźerjenja ruskeho knježeństwa nusna była. Kaž je merikanske knježeństwo słonko, je ruske knježeństwo njedawno k njepśecześelskim demonstracijam pśed merikanskimi pólśanskimwobnymi twarjenjemi we Washingtonje, Rio de Janeiru a we Buenos Aires nasththkało a k wjchelakim druhim wjeam nabpjerało, kotrejž jeho njepśecześelske śiefiśichźo pśicheśiwo Merikej špótnasć dawaju. Merikanskemu knježeństwu je zyle jasne, so je ruske knježeństwo tule njepśecześelsku propagandu pśicheśiwo merikanskim pśichiprawjenjam pśichiśotowało. Namórtny jwonkowny minister dale wośjewja, so je merikaniki pólśanj z pśicheśiwodom pólśanjstwowebo personala Moskwu hižo wopuśćeźił. Jenički jedyn pólśanjstwowy sekretar, kotremuž žu bo archiwy dowdrźe, je w Moskwje wostał.

Chicago pśed bankrottom?

Jene z najrjeńšichich, najwośebniśichich a najwjetšichich **městow połnocneje Ameriki** je **Chicago**. Po powješćach jendźelskich nowin Chicago pśied bankerotom śeji. Městowe pokładnje su cśišce próżdne. Mjda policije a wohnjonoje wobory je wobwjezena. We wjele šchulach žu wutherja sa posledni měsaz bjes midy wostali. Měśto ma bohrśi dołh. Tón je hižo wośebje z bjeśźwědomitej finanznej politiku poślednich śet sawinowak. Położenje je pjeca tak thutne, so ma so, jeli so so finanzna pomoz njenamaka, z tym lićeź, so budźa so dyrbjeć chorownje a wothladanje zamknjeć.

Městowa wyšichnosć, kotraž je sa wudźerźenje šchulow a sa wuplacjenje midy na wućerjow samotwita, bě unsowana, połdra milijona dollarow pożećeź. Požećenka je so šchiwórik z podpisanju wupołožita, tola so njeje ani centa podpisało. Pśichedźyda mjenowanje wyšchnoseje je źeli, so je bohołelna njerada pśichelalich městowych zarjadnistwow w finanznych naležnośćach wobześnjenje sawinowała. Tyhaźy městowych sastojnikow a pichśiśiaśelow njeśu sandźeny tydźeń zaneje mjdu dostali.

Ze Serbow.

W **Budyšchinje**, 25. januara 1930.

— We **wjedrje**. Schtrkźaja je trochu śpadła, ale pokasowaśe pśicheśo hišcheje na rjane wjedro. Wjśe bźeš, so nam jenož lepšujuje wětra pśichipowoda. Wjedrankźenja, so wyhchina nad rańšich Europu pśicheśo hišcheje nasche wjedro wobźinjeźeje, tak, so ho sćežka pśśeměni. Rjśiny ź wjećoru pśichthadźoge, cźahaja pak w pokrozy nimo. Tola ho pomałku pśicheśwot pśichistaje. Na wyhotich horach je powěte milšiśi, hač wola naš w ułžinach. Rańši wjedrawuśojny na śćežkowoje wjedro na nowy tydźeń sa możne: Jutrje, 3. nowčeźa po 7śoch kralach, rjeńe a šuchu; pónźdźu a wutoru šymno a wětrojto; śrjedu kritiśi dźeń; šchiwórik a pjatk šuchu a wětrojto; hobotu šuśh a pak bośchćik. — Jutrje wjećeru šthadźa 7,5° hódź. a hkowa ho 4,22 hódź. Mjśank šthadźa rano 6,04 hódź. a hkowa ho pśchiw. w 1 hódź. — Wežera wjećor w 7 hódź. barometer 745, hygrometer 0, thermometer wo dnjo —2. Dźeńja rano we 8 hódź. barometer 743, hygrometer 4-2, thermometer w nogy —5.

— **Dźenźniśtke wiki**. Butra pśaćeśe 0,90 hać 1 hr. jeja świetśca 14 pj., twaroh punt 25 pj., hubу 1,80 hr. jeja świetśca 14 pj., twaroh punt 25 pj., hubу 1,80 hr. hać 1,40 hr., kury a kapony 2—4 hr., hołbje 80—90 pj. a Kunzu i Budyšchina sajało. Tamniśi wobydźerjo su w šamtnej nozy njenowanejuz we Wichowach widźeli, a špótnali, schtoż wonaj šwopśeśka pśeśeschtaj. Kriminalnej policiji a žandarmstwu je ho z daschim pśchepytowanjom poradźiło, sajatymaj někotre njeśtke mitsobywarśiwa we Budyšej wokolinje dopokasaźeź. Jimaj pśchipśiwaju mjes druhimi nutsdobywanjom swonźeńkowego powoda khrobje na Pśeśećach w nozy k 14. dezembrej 1929, hdźeź buchu schaty, śilborne wěży a zyroba šradnjene, tehorunja nutsdobyśeźe w nozy k 19. nov. 1929 w Synteźach pola hoscenzarja Kurzweitera, hdźeź buchu połśeśchcźa a drasta šradnjene. Dale pśchiśiłou tu jeju konto někotre padukhśiwa, śiž su ho w lećeźe 1923 w Maleschezach stałe. Dźeł šradnjenych wěžow bźeśe šako dostaćz, a wyšchnoscź jón nźkśe jeko dopokazne šredźi wobthowa.

— **Dalschi sajaty**. Budyške kriminalne woddźeźenje sajo 19. januara t. l. 17śětneho murjerja Kschižawa, dokelž je z nutsdobywanjom kamtke šradnyk a do jeneho hoscenza salśiwnych zyrobu šradnyk. Dale w jenym tudomnym mydlowym wobthodźe na Miaśowym torhoschću so rośśěnjenju šwonźeńkowego powoda khrobje pa daschtwo šlućźi. Tež dopokasa ho jemu padušstwo, śiž je w měrzu 1929 w Langenwolmsdorfje pola Stolpnja šlućźił.

— **K śrażnemu śrażenju** dweju wohoboweju automobilow dóńdże wjećor wjećor wotok 7o hódź. na łschižnišchcu Waśkeje a Wilhelmiśkeje dróhi. Jedyn wóz ho pśchi śnježoboženju powrěći a ho wobśchkodźi. Bohužel žebi teź **wjednik powrócźeneho wosa lěwu ruku śylnje ranjeźe a** ho w njeswjecu śrěja, so dyrbjachu jeho do měśćańskeje khorownje dowjeść. Polizija pobawk hnydom pśchewja. Sranjeny wjednik na pjećach plomu wimu na njesbožu, dokelž njeje pjecza pśchedźěśne prawo wobkedźował.

— **Nowa měśćańska rada w Budyšchinje**. Schtwórtk wjećzor w 6 hódź. sośedźechu ho wótčańjaźi sastupjerjo k posedźenju, so bychu nimo wólchelatich wuradźowanjow nowu měśćańsku radu wolili. Do wólbow wjachu wólchelake dóńdźene dopišy atd. k wedźenju. — Wójnšky cźežkowobšchkodźeni běchu na měśćańsku radu a sastupjerjow prośśun sabudali, so by ho jim jěbła z měśćańskim autobušom potnuśchika. Sarjadnišmu omnibušowemu wobkhada je iwślnjwe, potnuśchene tydźeńske karthi za jěbu na dźeło a wrócźo po 80 pj. — Hewak 1 hr. — a 1,10 — Hewak 1,30 — hrywnow wotedawaćz. — Wótčejshe hejtmanstwo bě podało śdźělenje wo rośśuhde gmejnskeje komory nastupajo powyšchnje wodowieje płaćišky wot 18 na 21 pj. — Twarjeh dźěłaćerjo Kunnwaldskeho dola běchu ho hórschili, so w měśće nochcźeźa twarišchi dźěłaćerjow se wšow pśichjimaćz, dołhoh maju w měśće hišcheje hjeschźělnych twarišchi dźěłaćerjow. Je pak wjećor tak, so šmě 25 procentow wonkowničch twarišchi dźěłaćerjow w Budyšchinje dźěłaćz. — Pśichi wólśje do měśćańskeje rady, kotraž nźko cźěhowaśe, wušwolichu ho cźile knježo do rady: Wyšchźi šud. rada prof. Schuster (soz.), pśichśiłanju Pawoł Müller (soz.), fabrikźi komar W. Kirchner (soz.), **pśekaźiłi wyšchśi mišchtr** Alfred Gottschalck (hosp. ftr.), šud. rada Rudolf Henze (dem.), knihwjedźeńk Jan Schmidt (naz. soz.). krajnoradniśi rada dr. Schmidt (nimšcowoz.), twarśi mischter Richard Berndt (nimšk. lud. ftr.). — Po wólbach dóńdże hišchcze k trochu wušmjwej dla nazionalnych jozialistow. — Po jednanju wo hodownej pśchipowoscy a lutowańskich móžnoscźach so posedźenje skónczi.

— Po jednanju wo hodownej pśchipowoscy a lutowańskich móžnoscźach so posedźenje skónczi. — Dodawk ma so hišchcze, so z wólbu měśćańskeje rady, wo kotrejž je w hornich rjadkach pišane, z rady wustupja cźile dotalni tśeja: šud. rada Bruggar, kiž wot léta 1921 měśćańskej radze pśchišłuchcźeśe, wobthedźeł knihjejśiśkeje cźežnje Rasch, kiž bźeśe wot léta 1927 z měśćańskim radu a blidar Wótśer, kiž tehorunja wot 1927 w měśćańskej radze šydaśe.

— **Sćežkiki mjeje łymy**. Mjeje łymy dla je było napraśchenje sa wuhlom tak šnadnje, so dyrbja šafike wuhlowe jamy, kiž su wulke šklady nahromadźiłe, 27. januara we jamy, kiž su wulke šklady nahromadźiłe, 27. januara we jamy, kiž su wulke šklady nahromadźiłe, 27. januara we

mrě. Wobaj mandźelskaj staj wyšoku starobu dožiłoj. Loni šnuhdźejschtaj hischče cźitaj a strowaj słoty dwaž dźewjećicź. Gdańcz mandźelskeju mějachu tu wschitzy rad. August Gedan je nehdy wjele lět ſ gmejnskim ſastupjerjom był.

S **Hodźija.** Schtwórtk dopołnja ſta žo w naſchej wſy pſchi Brěſnjanſkim puczu njeſbože ſ motorſkim kolom. Motorowy koleſaŕ, wośty Seifert ſ Kamjenicy pola Lubija, cźyſche automobil tudomneje mlokarnje pſcheſcźěwnyć. W ſamnjonym wokomiku pak žo auto na Brěſnjanſki puncź ſawinu. Je mózno, ſo je žo automobil pſchi ſawinjenju motorſkeho koła ſchmórknył, tak ſo ſchtoma a na to do pſcherowa ſajedze. Motorowy koleſaŕ wosta cźeſkołranjeny w pſchérowje leżo. Wobſkedźeŕ leżownoſcze, pſchi kotrejž žo webſkazunjomne njeſboże ſta, a někotſi pomocni ſtuſkoża ſkěnnychu ſnjeſkoſzeneho a donjeſkechu jeho do domu naſponnjeneho leżownoſcźerja, hdźež jemu wobkedźeŕ tudomneje drogownje, knjes Mrós, prěnju pomoz poſkicźi, dokelž naſch lěkaŕ doma njeběſche. Lěkaŕ, kiž po-ſdźiſko pſchikłwata, ſpóſna, ſo dě žo ſnjeſkoženy na hłowje a kołeńu cźeſko kranik a da jeho do Budyſkeje měſcźanſkeje khorownje dowjeſcź.

S **Cźerwjenych Kosłiz.** Pſched někotrymi cźaſkom bu tudomny měſcźanoſta, jako do Syptez na ſhromadźiznu wojerſkeho towaŕſtwa dźěſche, na dróhi ſmjertnje pſcheſkedźeny. Wupróſdnjene měſto na žo k 1. februarej ſe nowym měſcźanoſtu wobſkadźicź. Gmejniſzy ſaſtupjerjo mějachu w ſwojim poſkedźenju ſaſdźenu wutoru noweho měſcźanoſtu wolicź a wuſwolichu jenoſtójnje kravjeſkeho miſchtra Alfreda Fiſchera w Carlsdorfje ſa měſcźanoſtu Cźerwjeno-Kosłowſkeje gmejny. Gmejna pſcheje ſwojemu nowemu wjednikej ſamſnje žohnowane ſkutkowanje ſ lépſchemu ſkeho wobydleŕſtwa, kaž je to jeho pſcheſkhadniſej ſpoſcźene było.

S **Łupjanſkeje Dubrawki.** Schtwórtk w cźaſu wot rano ¼7 hacź popołdnju w 4 hodź. je naſchu wſej kěſtro khrobły nuſkdobywaŕ wopytał. Jako wobkedźeŕo doma njeběchu, je wón kěſtne duze wotamknywſchi do bydleŕſkeje, ſchańnje a do kuchiny ſaléſł. W bydleŕni je wón na njeſkłychane waſchnje ſakhadźał. Horni kaſchćik vertika, kiž wó ſtiwě ſteji, je wón ſe ſekeru roſbił a druhe dźěle ſ kuchinſkim nożom a pacźidłom (Stemmeiſen) wobdźěłał. Schany, kiž běchu we vertiku ſkładzene byłe, namakachu hnedź ſtiwy na hromadu ſnjeſtane. Dale je paduch kromodowe kaſcheze a mužne blido, kiž w łeharni ſteji, pſcheſzył. Cźaſniki je ſkućeŕ wostajił a je jenoj pjenjeſy, kiž może wobſkadźeny, jedyn dźěłaćeŕ, po ſiwotich pomełach cźeſko parowacź, kradnył. Proſzy ſo, ſo bychu ſo wězowne ſdźělenja ſandarmſtwu w Małym Wjelkowje abo blížſchej kriminalnej ſłužbnej měſtnoſcźi wosſewiſe. Sa mjeńſzenje ſo rukuje.

Se **Stráže** pola Hućzjny. Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora ſwjećźi jutſiſchu njedźelu we Wolfej hoſcźenju w Hućzjnje ſwój 3. ſakoſzeńſki ſwjeſdźeń. Wobora mjeſe prózy łutowała, ſo by ſwojim hoſoſom pſchijomny wjeczor pſchihotowała. Też kótſiž rad rejwaja, budźa to do ſtyeze wole cźiniecź muz. Wobora wocźakuje bohaty wopyt.

S **Wopalneje** pola Ketliz. Schtwórtk rano blížko Hluſchcźanſkeho dwórniſchcźa Lubiſkeho-Wóſporiſeje żeleſnicy pſchejedźene cźeko njeznateho muſkeho namakachu. Bjeſ pwěła je wón w ſamomordaŕſkich myſlach ſmjerćź pytał a namakał. Njeje hiſchče ſwěſcźene, hacź je žo wón hižom w nozy abo hakle na ranje pſcheſećź dał. Hłowa běſche jemu rozſdźěna, ſo njeběſche ſpóznacź. W dybjaku morſkeho ſamakachu jenoź próſdnu cźigaretowu tyſku, na kotrúž bě napiſzene: „Bożemje, ľubaj ſtarſchej, njepſcheſtidnu rjaj.“ Mortwy, kiž je nehdźe 20 lět ſtary, ma jaſne ſudźerjawe włoſy, je nehdźe 1,70 mtr. wulki. Khodźił je w ſchérobrunej dypkatej ſymiſkej cźapcy, cźornym wjerſchniku (Ueberſtüpfer), módrej jaſy ſe ſchérej kromu, cźmnobarbnych, drobnokaſchćikatych khołowach, módroſchérych wotnikanych ſpódnich khołowach, jaſnobrunych nohajach, ſelenych ſportiſkich ſchtuzach a cźerwjenobrunych ſukjaſach. Na rukomaj mějeſche brune tykacźe. Wo ſdźěſenja proſzy policija.

S **Kúrošźiz.** Saſdźenu ſrjedu jaſke ſaſtupjerſtwo Maggi-dźěłarńjow na inſtkork towaŕſtwa ſa wikowaŕſtwo a pſchemysło w Pancźicach w tudomnym hoſcźencu wſcheſke ſilmy pſchedmydźe. Wopyt dźěći popołnu a doroſcźenych wjeczor běſche bohaty. Film w ſaſtupjach dźěłach 1350 mętrow dołhi, pokaja najprjedy ſałożerja Maggi-dźěłarńjow Juliuſa Maggia w jeho domcźiu, w kotrymž w lěcźe 1887 ſwoje ſnate wudźělki dźěłacź poca. Dale wobſkadźeny romantiſke horh Hegawíke, ſ kotrychž Hohentwiel najbóle ſajimowałſche, pſchetož k jeho nohomaj leži Maggi-měſtacźko Singen. Druhi dźěł pſchedaji pſchiſkładowarjow do cźiſkych a wobſcźerknych ſalow ſ maſchinami, w kotrychž ſo jenotliwe Maggi-wudźělki ſpołonjeja. Tśeźi pokaja, kak ſo fabrikaty dźěłaja a ſchtwórty dźěł pſchedſtajeſche pódłańſke dźěłarńje fabriki. Wjeczor ſo pſchi ſilmowym pſchedwjedźenju ſamo hudźba policiji, ſa kotruž běſche ſo knjes Paweł Horbank ſ Khrózicźa poſtarał. Po pſchedwjedźenjach, kiž wopytarjo ſ pſchiſkleſom pſchiſpiſmachu, dóſtachu woni Maggi-poliwki a Maggi-mjaſowu juſchku wopytacź a mózachu ſo ſamo wo jeje hódnoſcźi pſchesſwědcźicź.

Z **Ralbic.** W lěcźe 1929 je ſo w naſej wosadźe narodźiło a wukŕeſiło: 51 (35) dźěći, mjez nimi 6 njemandźelskich, 21 hólcźatkow a 30 hołcźatkow. Wěrowanjow bě 12 (15). Na naſ kěrchow pokhowanych bu 24 (17) wosobow, a to 8 dźěći młódſe hač 1ěto, 2 wosobje (bratraj) wokoło 20. lěta ſwojeje ſtaroby, 4 wosoby w ſtarobje 50—60 lět, 5 w ſtarobje 60—70 lět, 4 w ſtarobje 70—80 a 1 w ſtarobje 83 lět. K ſwj. woprawjenju poby w ſaŕſkej cyrkwi 19100 (20 570), w ſunowſkej kapaley 800 (1220), w Rózeńcańſkej hnadownej cyrkwi 9000 (14 000). Domawoprawjenjow a wobſtaranjow bě 192 (125) króć. K prěnjemu ſwjatemu woprawjenju dźěše w ſaŕſkej cyrkwi 11 a w hnadownej cyrkwi w Rózeńcźe 16 dźěći. — Wopytowarjow Bożeje mšě na njedźelach naličichmy na poſtajenych dnjach w přerězku w Ralbicach 662, we Rózeńcźe 881. — Nazběrało je ſo za zaměry, wot ſdźěchowneje wyšnoſcźe poſtajene: 2 342,87 hr. Za potrěbnoſcźe wosadneje cyrkwje pſi wſelakich ſkładnoſcźach je ſo nawdało: 2 924,80 hr. Wšo hromadźe potajkim: 5 267,67 hriwnow. Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

S **Ralbiz.** Puncź mjes Ralbizami a Laſkom budźe ſo lětſa ſtwaricź. Hromadźy kamjenjom hižo na to poſkaſuja. Po tutym puncźu njeſmědha na Laſkowſkim dźěle žane natſadne auta jěſdźicź. Ralbicźanſke hławne puncźe ſu — to drje ſmk ſo rjeź. — w rjedźe.

Se **Ssernjan.** Nadpołdowanje ſa maczerje w Ssernjanach budźe wutoru 28. januara tónkróć hižom popołdnju w 3 hodź. pola Korjenźez. Lékaŕ budźe pſchitomny.

S **Ruſchizy** pola Halſchtrowa. Schtwórtk dopołdnja mjes 10 a 11 hodź. na tworowym pſchekładniſeju tudomneho dwórniſchcźa woheń wudyri. Tam leża wulke drjewowe ſtkady Schlenkrichez drjewowoje firmy w Pózkowach. Dźěłaćeŕjo, kotſiž ſdonkl běła, běchu ſtebi k ſmědanju kofej ſprěli, ale woheń potom ſaſo ſpſchehnu, kaž ſo ſtuſcha. Ale ſyły wětr je do popjela ſadźuwſchi woheń ſaſo ſpudźił, ſo ſo nadobo wulka hromada tſcheſkow ſ pkomjenjom paleſche. Woheń też ruce bliſke twužikowe drjewo ſhrabny. Na pomoz pſchikhwatachu ſtykawy ſ naſcheje wſy, Kinecźa a Jědkowa. Haſcheńje běſche pak dla njedoſtatka na wodźe ſtwěro poćeżene. Schkoda wucźinja nékotre ſta hriwnow.

S **Ruſchizu.** Bliſchu pónđźelu ſiwjeźi knjes wyſchi wuczeŕ W. Lehmann, kiž je tu na wotpocźinku ſiwy, ſwoje 70. narodniny. Wjele dźěſe hacź cźłowjeźa ſtarſcha wuczini — wot lěta 1886 — je wón jako wuſtojny a wobluběny wuczeŕ w naſchej wſy ſkutkował a je ſo kóždy cźaſ rad do ſłužby powſchikownoſcźe ſtajał. Ninto ſiwjeho wuczeŕſkeho powołanja wěnowaſche ſiwoje mozy ke ſpěchowanju domjaceho pęźołaŕſtwa. Tehdomniſche pęźołaŕſke hlowne towaŕſtwo ſpóſna w nim bórſu hódne dary wjednika a wołeſche jeho tehdła w lěcźe 1907 ſa ſiwjeho wobkhodneho wjednika a 1914 ſa prěnjeho wjaſkowego pſchedſydu. Na tutom měſtnje je ſebi knjeſ wyſchi wuczeŕ Lehmann we wójnſkim a powójnſkim cźaſu, kiž běſche też ſa pęźołaŕſtwo cźeſki, ſwje wobſebite ſaſłužby dobył. Mnohe ſaſdźenje ſiwjeje ſtkeje wożoby ſa pęźołaŕſtwo na jenej ſtronje, jeho ludowe pſchedniſchki a jeho wurunaje waſchnje na druhej ſtronje, ſu jemu dowěru a dźakownoſcź pęźołarjow, kotſiž ſu w kraſnym ſwjaſku ſjednoćeni, ſwědcźiſe. Nječh je tehdła wuhotowanemu jubilaŕej ſkućeny dołhi ſiwjeńſki wjeczor, ſohnowanu je ſtrowoſcźu a wjeſelom, ſ wuzitku a ſpomoženju ſakſkeho pęźołaŕſtwa!.

S **Kulowa.** Na měſto wuczerja Knauera, kiž ſu pſcheſadźeny, naſtupi ſaſtojniſtwo pſchi tudomnej ludowej ſchuli wuczeŕ Lindner ſe Zahanja.

S **Wojerez.** Kaž tudomne policajſke ſarjadniſtwo wuſjewija, je krajny radźicźeŕ dowolił, ſo ſmědźa ſo we Wojerezach ſaſo ſwinjaze wiki wotmeŕwacź. Tuž ſo dźenſa ſobotu ſaſo prěnje ſwinjaze wiki wotmeŕwaju.

S **Hbjelka.** Njedźelu w nozy wumrě nimale 80 lět ſtara tudomna wobydleŕka ſwudowjena Henzyna. Wo nju ſaruja ſyn a ſchtyri dźowki. Semrětu pokhowachmy ſaſdźeny ſchtwórtk na Bożej roli. Na pſchewodźenju wobdźěli ſo wjele wobydleŕow ſ Hbjelſka, Subornizy a Borſchiki.

S **Rósbórka.** Delnjoſchćelſtyli krajny ſwjaſk ſa ſtkejchi je ſa Rósbórſti a Wojerowſki wokrjeſ měſtnu ſkupinu ſałożił, kotrejž dotal 19 ſtkejchi jako ſpołuſtawy pſchiſkluſcha. Nadawk ſkupiny je ſaſtupowacź hoſpodaŕſke a towaŕſchnoſtne jaſimy ſtkejchi a byćź ſa ſtkejchi ſrjedźiſchcźo duchownepo a towaŕſchnoſtneho wobkhada. Samoſkwjenja pſchijimuje pokładnik a ſapiſowaŕ, wyſchſchi ſarjadujeſi ſekretaŕ na woſy. Biarnat Kober w Kulowje.

S **Khocźebuſa.** Mějićeŕ Schreiberſkeje ſahrodźi pſchi Zyłowſkej dróſy je tele dny w ſwojej ſahrodźu cźerſtwy bromak (Spargel) kakaſ ſmk. Njewſchédne pomery ſtuſcheje „ſymy“ ſu pak tola też k ſwjeſem ſpodźiwnoſcźam khmane.

Se **Zyłowa** pola Khocźebuſa. Njepocźink dźěći ſo na woſy powjeſcźeſ, je ſebi w naſchej wſy wobſarańjomny wopor žadał. Na wóſ ſ dołhim drjewom powjeſchachu ſo někotre dźěći. Koło pak jene dźěćo tak njeſbożownje ſhrabmo, ſo ſo jemu ruczka a nózka ſłama. Dźěćo durbjachu do Khocźebuſkeje khorownje dowjeſcź. Snjeſbożene dźěćo je ſ lětny ſynk muriera Augusta Kuchle.

S **Pſchikłuka** pola Khocźebuſa. Sobotu w nozy wokoło 12 hodź. w naſchej wſy nadobo k wohnju pſchkachu. Blížko ſorcźmy, w kotrejž ſunje wopeŕſke towaŕſtwo ſwoju ſymiſku ſabawu wotmeŕwaſche, paleſche ſo brózeń kheźerja Bartuſcha. Pſchiłuſkkej dobrowólnej wohnjowej wobora ſo pſchi dźěſchim pſózowanju poradźi nad wohnjom dobyć. — W nozy k wutorje ſo tu k druhemu raſej paliſ poćża. Wotpałika je ſo kólnja potbura Sſonki. We wobymaj padomaj tukaju na ſapaleńſtwo.

S **Drježdźan.** W pſchichodnych njedźelach ſtawaja ſo w jaſkej ſtoliſy ſa naſ Sſerbow jara waſne wězy. Tak na pſchikład Drježdźańſka „Jednota“, kotraž je loni ſwój ſloty jubilej wośmjeczźika, ſtupa lětſa ſe ſwojim 51. ſałożeńkiu ſwjeđeńſkom do druheje połozy lětſtoka a wocźakuje ſyłny wopyt ſ domiſny. Wyrnjeł też ſ tak ſyłnym wopytom kaž loni (wokoło 900 wobſobow) njeliźi, dokelž je ſwjeđeń ſaſo w ſtarych a ſnatych měſtnoſcźach „Ballhauſa“ na Budyſkej dróſy 35, pſcheje ſtebi tola wſchu możnu podpjeru, a komuž je ſo loni pola „Jednoty“ lubiło, njech ſaſo pſchińdźe; wſchak ſnědy lětſa tak wulki njeje a cźahi njeſwoſſanu cźaſu. Pſchedbydźiwo je ſebi ſaſo, kaž ſtajnje, wſchu możnu prózu dawało, a tuž by tola ſchkoda wſcheje prózy było, by-li podarmo błyka. Poſkicźa ſo ſpěwy, hudźbne pſchednoſchki, ſolowe reje. Krakny pyſchny bal pod ſwukami hibicźiweje ſkowjanſkeje kapały ſo pſchiſamknje a ſawěſcźe naſchu ſerbſku młodźinu, wobſebje naſche ſerbſke rjanolinki, ſpokoji. Tuž, ſchtóž ma w blížſchim cźaſu wotpohlad do Drježdźan jěcź, njech pſchińdźe ſobotu 1. małeho rózża (februara) na ſwjeđeń ſerbſkeje „Jednoty“ w „Ballhaus“ na Bautzner Straße 35. Sa wſcho je naj-nałepje poſtarane. H-s.

Wusudźenja.

§ Pſched Budyſkim pſchiſłužnym ſudom měſcźanſki ſyn wośpjet khłoſtany murjerſki połer Kurt Hendrich Kühn ſe Salomja (Sohland) ſamołwicź, kotrejž běſche podhladny, ſo je wopak pſchiſłužał. To pak ſo jemu njeſbożeſche doſpołnje dopokazacź, tuž jeho ſud wuwinowa.

Dale jednaſche ſamſny ſud pſcheſcźiwo fabrikſkej dźěłaceźſy Ernestinje Schwarzbachez ſe Olbersdorfa pola Zitawy dla faſcźerjenja ſa ſapłacźenje. Wobſkorżena běſche ſamſneho ſłóſmiſtwa dla hižom khłoſtana. Zo winowachu, ſo je dwěmaj ſónſtimaj ſa ſapłacźenje ſłóſmiſtwu pomoz poſkicźiła. Po ſajmym pſchepytowanju ſaſudźi ju ſud k 6 měſacźam jaſtwa.

§ Wopacźnje pſchiſłužał běſche dźěłaceź Kurt Erwin Leſcha ſ Kamjenza. W jenym proſzeńu dla dźělenja mandźelſtwa wośtieje Breitenbornoweje běſche wón pſchiſłužał, ſo ſ njej zaneho intimneho wobkhada měł njeje. Pſched pſchiſłužnym ſudom pak jemu podkopałachu, ſo je wopacźnje pſchiſłužał. Ssud ſaſudźi jeho město ke khłoſtarni k 6 měſacźam jaſtwa.

Z Łužicy.

* S **Wopakeje.** Schtwórtk wjeczor wokoło 8 hodź. wudyri woheń w jenoſchódnym domſtim Förſterez herbow w Nowej Wopakej. Ssylny kŕótkorakſki wětr pkomjenja roſdu, ſo ſo hwarjenje ſa krótki cźaſ po zhlym paleſche a bě ſo bórły hacź na murje wotpalilo. K wohnju běſche tóſchto woborow pſchikhwatako. Njetrjebachu pak wſchitke ſapſchinnjeź, dokelž niczo ſajmy wukhowacź njeběſche. Woheń je cźeſko potrjeſchił te ſchtyri ſwójby, kiž w hwarjenju bydlachu. Wone njeſhubichu jenoź bydlenje, ale jim je ſo też wjele nadoby ſpołuſpalilo. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchče ſnate.

* S **Habrachcźiz.** W nozy k ſchtwórtkej ſu ſo we Habrachcźiz ſ tſi paduſchſtwa ſtałe. Paduſchi, kotſiž drje pſchede wſchěm ſa pjenjeſami dźěchu, njeſhaŕbowachu ſo, ſ dźěłaceŕſkich bydlenjow poſkłonju žiwnoſcź a zyrobu kradnyć. Jich poſtupowanje dawa ſpóſnacź, ſo ſu paduſchi ſtraſchna druzina. — Cźeſke njeſboże ſta ſo ſchtwórtk dopołdnja ¼11 hodź. na kichtanej dróſy pola „Skoteho Lawa“. Tam kołoſeźdny, kiž běſche po wſchěm ſdaću knjeſtwo nad kołom ſhubił, ſ wulkim wotmachom do wozboweho automobila ſajedze. Kołeſaŕ, 19 lětny dźěłaceź Erwin Herrmann ſ Noweho Gerſdorfa, ſebi cźeſko mołhy ſtłchaże a ſo ſtraſchnje ſrěſa. Jeho dyrbjachu hnydom do kliniki dra. Wanti dowjeſcź. Srózenje běſche tak ſylne, ſo ſo pola automobila dwě ſchkleńcy rozbiſchtej a ſo jedyn błótoſchćitak ſmjeſze.

* Se Seifhennersdorfa. Tele dny je najſtarſcha wobydleŕka naſcheje wſy Karolina Kunzowa w 91. lěcźe ſwojeho ſiwjenja wumrěła. Wona je dołhe lěta maſchnu wjeſ jako „ſakowa žona“ ſ zaltami laſtarała. Wſchitzy ju ſnajachu a dla jeje pſcheſcźelneho waſchnja ſobu wažachu.

* Se **Zitawy.** So by wjazy luda pſchipoſłuchacź mohło, wotměchu Zitawſky měſcźanſky ſaſtupjerjo twurjadne poſkedźenje w ſali měſcźanſkom. Na łubjach ſo tež pſchipoſkuchanjo ſ cźejdami cźiſcźecźacz. Poſkedźenje ſamo na ſebi wotmě ſo zyle měrnje, ale wonkach wotmě ſo jara njeměrna demonſtracja dźěłonjemjerjow. Na dnjowym porjedźe poſkedźenja ſtejachu pak tež praſchenja dźěłonjemjerjow. Wuwi ſo jara žiwa debatta, do kotrejž tež wyſchſchi měſcźanoſta Zwingenberger ſapſchinny. Stónczinje ſaſtupjerjo pod wotpokaſanjom kommunиſtiſkich namjetow zyły rjad druhich namjetow pſchijachu, kiž ſo poczahuja na roſdźělenje wobleczenja, na ſawjedźenje dawka ſa tajkich, kotſiž rad dołho w kroczmach ſydaja atd. Wośkebity wubjerk, kiž ſo ſ někotrych ſtron twori, ma nad naprawami měſcźanſkeho ſpomožerſtwa hamta ſtrażowacź.

* Se Zitawy. Sſtrjedu rano je ſebi tu 21 lětny dźěłaceź žiwjenje ſyſał. Jeho ſ plunom ſajedoczeńcźeho namakachu. Pſchicźina ſamomordaŕſtwa leži pjecza w njeſbożownej lubotźi.

Na nowiše z cyłeho ſwěta.

— **Sſchkowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſiſchu njedźelu:** Hiſchcźe dale ſuchu a rjenje, we nawjeczornej Němſkej ſo k deſcźejam khila. W Jendźelſkej a połnóznej Europze mile deſcźeſowate wjedro.

* **Měſto Barlin chce ſebi ſaſo wóſom milijonow hriwnow poſcźicź, kotrejž dyrbja ſo na łuar ſchulow a moſtow nałožicź.**

* **W Barlinje pjatk 18lětny ſyn brodźiwarja Mokera wot ſwojeje maczerje pjenjeſy ſadaſche. Dokelž jej ſ piſtolu hrożeſche, wona na dróhu cźeſky, kotaž nječ-rodźeny ſyn ſa njej cźerjo pjecź króć do njeje tſeli. Dwaj wutſkłaj ju trjeſchiſtaj. Mać ſu cźeſkołranjenu do khorownje dowjeſli. Njeporadźeneho ſyna ſu ſajeli. Njedoczink bě ſ wuczhy cźeſkny a lěnjeho paſeſche.**

* **W Randerathu pola Aachena ſu paduſchi 60lětneho ratarja, kotryż jich w hródźi pſchepłapi, ſaiſelili. Stótnizy ſu mohli cźeſknyć.**

* **Blížko Rahowa pola Ungwara dwaj hólcźaj ſo nahłej cźeri ſe ſankami na żeleſnizu ſjedźeſchtaj, hdyž wośobowy cźah pſchijědże. Lokomotiwa ſanki ſtrabny. Jedyn hólz ſo hnydom mori, druhi w khorownji na cźeſke ſranjenje wumrje.**

* **Motorſka łódź „Monte Cenzanes“, kotraž je pſchi brjoſy połodniſcheho kónca połodniſcheje Ameriki do mórſkeho dna ſalwadźiła, je ſo pjatk wjeczor w 9 hodźinach potopiła. Podnórjenje ſo tak ruce ſta, ſo mózachu ſo na łubi namakaſy oſſizjerjo ledma wuſkhowacź. Kapitan Dreyer, łódźiny wjednik, kotryż pſchi podnórjeniu hiſchcźe na roſkazowańſkim moſeje woſta, je ſo ſhubił. Myſła ſebi, ſo je ſmjerćź w ſołmach namakał.**

* **(Krokodile 13 cźłowjekow ſezrałe.) Blížko Kigale we Ruandźe w ſrjedźnej Afrizy je ſo pſchewoſna łódź ne Viktoriajeſoru potepiła. Paſaźerjo ſu ſo do wody cźiſnyli a ſu ſo w njej ſhubili. Jeſor je połny krokodilow, kotrejž ſo huſto ſ cźjódami na měſtnje njeſboża pokaſaju. Pſchi njeſbożu je 13 wośobow, mjez nimi jedyn Europjan, ſiwjenje ſhubiło.**

III. župny zlět župy „Jan Arnošt Smoler“

swjeći so 22. a 23. febr. 1930 w Drježdžanach-A (Volkswohlsále)
Sobotu 22. II. komers • Njedźelu 23. II. dopołdnja wobhladanje města
Njedźelu 23. II. popołdnju w 4 hodź. wulkotny koncert, wječor swjedźeński bal

Sokolenje. Spěw. Reje. Rěčne słowo
Serbja! To budźe wulkotny swjedźeń, njehladajće wulkeho kazanja, přińdźće po tysacach
Swjedźeński wuběrk.

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje
w Lehmanec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu
Woseb.: Torty a štomowe tykancy
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam
so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje
popołdnju a wječor **koncert**

Jednota towarstwo katolskich Serbow w Drježdžanach
Sobotu 1. februara 1930 wječor w 7 hodź. swjećimy naš
51lětny założeńskí swjedźeń
w žurli Ballhaus na Bautzener Straße 35
Poskića so koncert, hudźbne
přednoški, spěwy, reje a ball
Wšě Serbja z bliska a daloka so nanajwutrobnišo přeprošuja wot Předsydstwa

---

Wojerske towarstwo za Rožant a wokolinu
swjeći njedźelu 26. januara swój
16. założeńskí swjedźeń
z dźiwadłom a balom w Sernjanskim hosćencu. Wšěch towaršow a přećelow so z tutym přećelnje přeprošuja. **Předsydstwo**
Započatk z dypkom 7 hodź.

Wohnjowa wobora w Maršinej Hwězdze
ma njedźelu 26. jan. 1930 w Pančanskim hosćencu, wječor 1/27 hodź. swój
61. założeńskí swjedźeń

Hraje so wjeselohra w 3 jednanjach
„Zmužity pluwař“
Přizamknu so reje
Na swjedźeń wutrobnje přeprošuje
wjednistwo.

Herbska grychta we Wotrowje
Njedźelu 26. 1. a pónđelu 27. 1. so
kózłopiwo toči

Najl. kołbaski **Najl. pampuchi**
a pječene kołbasy
Přećelnje přeprošuje **Hańža zwud. Juršec**

Woscbity wobkhod
za
nawočnicy, ščiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Mehlowy-Walter

ma najwjetši wubjerk
tam je wšo dobre a tunje
Założ. 1860 **w Budyšinje** na Hošće hasy 6
Znapřeća domej ratarstwa.

Magnetny dom! Serbow kupny dom!

Schaaf
Modern Kaufhaus
w Budyšinje na Rohatej hasy

Wołmjane musseliny a pisane židy za šóreuchi
zelene, čerw. a mód. sukno za šuknje
čorne poćehnjenja za kóntuše
pisany barchent za kóntuše
čorne wobsadki za kóntuše
pisane wobsadki a banty wokoło žiwota
wołmjane tkaniny a židy za nahlowjace rubłšća z přihodźacymi židźanymi francami, chenillowe rubłšća

Wosebje tunjo:
satinowe šóreuchi, pisane a jenobarbne 3.50
hotowe kapy a banty za holcy 0.95
čorne, běłe a rózobarbne Moirějowe banty 2.50

Dobre ćehnje k sebi!

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Pčoljacy wósk pyta
Winter
bratraj Měršec nasl.
na Žitnych wikach 30

Syru mołmu
kupuje po najwyšších Ptačicznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

---

3 lěta stare
jałowcy
w Frenclec hosćencu w Delnjej Hórcy

Wšě družiny
knojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Miele

das leichtlaufende Markenrad
Mielewerke A.G.
Gütersloh / Westfalen
Zu beziehen durch die Fahrradhandlungen

Hosćenc w Haslowje
jutře njedźelu REJE / Zastup za mužskich 1 — hr.
za žónskich 0,50 hr. / REJE darmo
Přećelnje přeprošuje **J. Měrćink a mandźelska**

Njekupujće drohe znamkowe likěry ale moje tun. přiměrjene
paleńcy
litr wot 3.— hr. woptanki darmo
Hermann Klemm nasl.
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 27

KELLING
čiści chemisey **wobleki**
barbi **žonj. wobleki**
plotuje **mantle**
a wšě druhe drasty
Wěcywustojne wjednistwo.
Dołholětny wupruhowany personal.
Nowočasne připrawy.
Najlěpše rukowanje za individuelne wustojne dźěło.

Samsne přijimarnje:
w Budyšinje na Kěžorskej drózy 6 tel. 3638;
na Přiležańskej dr. 16
w Khočebuzu: - telefon 1774 - na Hródkowskej drózy 4 a na Drježdźanskej drózy 143;
we Wojerecach na Cyrkwinskej drózy 22;
w Běłej Wodze na Bismarckskej drózy 26.

Klóštrski čaj
Najwuběrniši čaj k čiščenju kreje, też za puchef a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóštrskich receptach w klóštrje Marijnej Hwězdze. Dostać we wšěch haptyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. • **Fotowy dom**
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Nětko kurimy jenož hišće
Hans Depla
a **Mots Tunka**
15 pj. cigary

Dyhańske organy dźěći
su w zymje wosebje čućiwe.
Jeli započnu kašlować, dajće jim hnydom
Leidlereč Thymusin
Schloss-Apotheke Bautzen.

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło
po 20 hr. ma na składze črije też čople črije za žony a mužow
wobućowu dom Mark w Kukowic

Příloha k čísłu 21 **SERBSKE NOWINY** Sobota, 25. januara 1930

Swjatočne zadrasćenje w kłóstrje.

W Marijnej Hwězdze, 23. 1. 30.

W njewšědnych črjódach běchu so wčera domjacy a cuzy zešli, hdyž nětko pjeć kandidatkow do kłóstra zastupi a to ze

swjatočnym zadrasćenjom.

Hižo hodźiny do časa, do započatka khutnych wobrjadow, běše cyrkej hač na posledni błeck wobsadźena, zo njemóžeše woprawdźe ani jabłuka k zemi. Při tym stejachu hišće črjódy wonka před durjemi. Statne a privatne awta mějachu na dosć dźěła a stejachu w dołhich rynkach na wsy a na dróhach a pućach. Też na kłóstrje. K tomu njeličomne kola a wozy. Kaž za čas jutrowneho jěchanja. Nichtó nochcyše sebi přileżnosć nimo hić dać,

k posledn jemu razej

że swědkom być swjatočneho skutka, kiž so njebudźe wjacy w sěršej zjawnosći wotměwać. Z tym, zo bychu so wobrjady při zadrasćenju w nowinach do časa wozjewiłe, mějachu přihladowarjo wjetšeho zrozumjenja za nje. Prjedy wšak by so stało, zo so při wšelakich wobrjadach ludźo posměwkowachu. Też mózachu so někotři přistojnišo zadźeržeć.

Młode kandidatki přiěchnjechu z křižownika do cyrkwje hač k hali, hdźež Božu martru a swěcku dóstachu a zdobom swoje

nowe kłóstrske mjeno

zlonichu. Su to sćěhowace: Wórša (Hana Rjenčec z Miłoćic), Immakulata (Marija Vogtec z Drježdźan), Barbara (Herta Kowalskec z Lipska), Germana (Marija Kralec z Němcow) a Raphaela (Marija Žurec z Ralbic). Po skónčenju Božeje mšě z assistencu dźeržeše knjez probst dźěšu narčč. Wukhadźejo z jeneje rozmolwy mjez rjadnikom (kłóstrskim knjezom) a jeneje wosebneje knjenje ze Ameriki, kotraž chcyše wo kłóstrskich rjadach so powučić, rozloži młodym knjeňnjam, štoporawym kłóstrske žiwjenje je. Swět dźěn je za nas jenož hospoda, naša wěrna domizna je w njebjesach. Smy stworjeni za něšto wyše, k službje Bohu a za našu zbóžnosć. Swět so posměwkuje, hdyž młoda knjenna so swěta zdaluje a wopruje swoje žiwjenje Bohu. Tuta kročel so husto wobhladuje jako wuček z někajkeho časneho cěsna. Mnozy njemóža hłubše motivy dorozumić, so pozběhnyć k wyšinam, kotrež swětnje zmysleny docpěć njemóže. Ora et labora! — Spěwaj a dźěłaj! to je naše kłóstrske hesło. Dźěło njeje na sebi wšo, ale pomha wšitkim je zhromadnje. Při posłednim sudźe budźemy widźeć, kelko dobreho je snadna kłóstrska knjeňna docpěła pjeća přez swój jednory pomha. K rjadnym mjenam přistaja so mjeno „Marija". To ma hłubokeho zmysła. Přez tute zhromadne mjeno dyrbja wšitke sobustawy rjada so čuć jako přisłušnicy jeneje swójby. Prošće Boha wo hnadu, zo byšće kłóstrske žiwjenje prawje zapřimnyłe. Spěwajće za swojich starších a druhich přiwuznych, kotrež nětko na wšě časy wopušćiće. Prošće za rjad, do kotrehož zastupiće a też za toho, kotrehož je Bóh hódneho sčinił, słowo lubosće a trošta k Wam rěčeć w mjenje Jězusa.

Tute słowa zawostajichu hłuboki zaćišć na wšitkich, kotřiž mějachu zrozumjenje za ważnu krok ćel kandidatkow. Pódła předstejićerki noviceow běchu jim družki k rukomaj, mjez nimi tři serbske a to sotry Kralec a Žurec knjeňnje. Při wobrjadach běchu tójšto prominentnych hosći. Widźachmy kk. tachanta Hartmanna jako zastupjerja biskopskeho ordinariata, wokrjesnicho hejtmana dra. Wentiga, hamtskeho hejtmana dr. v. Zobel, wyššeho šulsk. radu Krawca, financneho předstejićerja dra. Drechslera z Kamjenca, wojerskeho fararja Kleina, měšćan. dra. Gebauera, fararja Cornaka z Radeberka, hrabju Stolberga nad Brunjowom a hišćedruhich. Wohnjowa wobora měješe połnej rucy činić, zo so porjad w cyrkwi njekažeše, dźiwajo na njeličomne črjódy ludu, kotrež samo hórjeka na ławkach stejachu. Tak přepjelnjena drje je cyrkej zdźěła hdy była a mnozy su so zaso zbožownje čuli, hdyž běchu z njekrasneje ćišćeńcy skónčnje wumoženi. Woprawdźe njeje žana dobrota, hodźiny dołho zaklinjeny stać, zo so ani hibnyć njemóžeš. So klaknyć scyła móžno njebě.

Za zbožowne novicki, kaž so zdrasćene nětko mjenuja, zawrjeja so na léta kłóstrske wrota, doniž po štyrjoch létach kiwa

swjatočny proces,

přez kotryž je knjeňna doskónčnje do kłóstra přiwzata za čas žiwjenja. Stóž je tuto ćežke powołanje prawje zapřimnył, so samo za tolstymi murjemi zbožowny čuje, wučeknywši swětej a jeho złym łóstam.

Z posedźenja zastarańskeho wuběrka Budyskeho wokrjesneho zwjazka.

Kaž so nam spjeli, wotmě sastarańši wuběrk wokrjesneho zwjazka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa pod předsydstwom knjesa hamtskeho hejtmana dra. Steverta pjatk 17. januara 1930 pop. w 2 hodź. žiwje pohnadźenje.

Prjedy hač do dnjoweho porjada sastupi, dźakowasche so knjes hamtski hejtman zhromadstwam wuběrka za dźěło, kiž su w lěcy 1929 wukonjale, a wupraji nadźiju, so by zhromadne dźěło w nowym lěcy też harmonilke a wuspěšne było a so by možno było, njehdyžwjacy cźežkeho finančneho położenja wokrjesa a gmejnow smjatmjerišcha najpotrěbnišim pomoc pśchinjeć. Dale poda knjes hamtski hejtman hišćedźe dokładny přehlad wo wuwiću hospodarskich poměrow w sandźenym lěcy a wo nětčišim hospodarskim położenju we wokrjesu, wospjetnje wo stajnym postupowanju liježdy dźěłonjemjerjow a dostawkow sastarańskeje podpjery w posledniu połlěcu. Wón dźeli, so běšche

we wokrjesu 1. januara 1930 6163 dźěłonjemjerjow, mjes kotrymi so běšche jich w januaru 1929 jenož 4669. Hačrunjež tuta liczba 6163 hišćedźe njeje doscźehnyła, ma so pak wobsahowaćz, so je najwyšša liczba dźěłonjemjerjow tuni na přenim měsnju tuteje lěty sama zawinowała. Loni w februaru mějachmy we wokrjesu 8501 dźěłonjemjerjow.

Kak so hospodarske położenje na sastaranje a podpjeranje dźěłonjemjerjow wuskutkuje, njehodźi so dźensa hišćedźe prajić. Wuhladny na tuto lěto su na kóždy pad też za Budyšći wokrjeh hubjene.

Schtož **nowowprjadowanje poměrow puczowanych** na-

Jank je sam doma.

(Wobraz je wjacy.)

Mać je mjenujcy do žudźenje wšy k zwakowej na pjerjedrěnje jachła.

„So mi wšitkito derje wobstaraješ a zanych hłupostejow njeswarješ. Hewak so mje hładaj!"

Hdyž tež to, tajše nětčko naš Jank njemóže. Dyž jenož w Božim mjenje, budźe hižom žiwoju wěc činiłcź. Je žebi wšitko napisał, schtož ma wšcho dźěłaćz: Po drjewo hić, runtliju wotschkrabaćz, hornj běrnow swaricź a do pónoje nakraćz, schulske nadawki, kokoschom zorna namjetaćz a je do kurjeńca pusćejćz. A wšoheli móže wokoło wjeczora sadźěwaćz, jeli dyše. Hewak móže to wostajićz, dokelž mać chže s cźažkom domoj pschińćz. Tak je jemu prajiła.

Lědy je mać nosiy je jimy jeźahnyła, poczina naš hółcźk hižo z prenim dźěłom — njemaiy drjewo nopscź. Hlejeze, kak to thćiś dje. Wěra, je tak thołowrćśi wottkituja a so jkoro poczi. Wschitko s thwatkom. Njeje to thwalby hódne?

Naš Jank njeje tajši wjeźmy wottlepjeć abo jtóstmy duch, kaž druhe hółzy. Je jara pěny a duschmy hółcźk. Njebudźe jenož kajane dźěła wutonjeć, nć, dyze runtliju rozthyrać a do thnjanja jundźeć. A hižo wokoło jchtyrjoch by najradscho wopeć jadźewał, na njećhcź wscho jestiał, so by wschitko hotowe było, hdyž mać domoj pschińćz. Nó, ta budźe so dźiwaćz a wulke wećzi cźiniłcź. A kak budźe so halle nan wjeźelićz, hdyż wjeczor s dźěła pschińdźe a mać budźe jemu powědaćz, kak duschmeho a pilneho hjnika tola mataj.

Kaž by s cźapku wo jeźmu dyrił, je tak tróśki cźaśz je hółcźik polnit helu drjewa nanoschł, hacź k wjerchej horje. A hižo jedźi w tuchni a jchtraha runtliju. Kak jemu jpěchnje wot rukow dje. A nětčo je mjenujcy knjes doktor. Runtliju su jeho pazientoju. Nć wjchak, bołbćr wón je a truha runtliju. Khóśz draćz, maja pak nźkotre brodu, hórje hacź hjwinjeze jchcrjchcze. Aby nć, dyze radscho doktor bćrć, to je rjeńscho. Pola wschelakich runtlijow

stupa, wusměšny knjes hamtski hejtman, jo su jemu měsćanostojo wokrjesnych gmejnow na pschiběrace proschćeli. Wón wšak zhorźił a wo pontoj proschył. So by so tuta naležnosć do porjadnischich kolijow jwjedła, je mnjne, jo so dalsche pomozne měrjna ja pucźowacych pschipowjeda a so tak rozsudźa, jo so i kóždeje wokrjesneje gmejny bjes wjetschich wobcźežnoszeow dozpěć hodźi. Tajke pomozne měrjna maju so pschiprawićź nimo tych, kiž hižom we Wjasońy, Biskopizach a Cźerwjenych Nóśtjach wobsteja **w Radworju (Cźornym Worjole), Nakezach, Wulkej Dubrawje, Delnjej Horzy, Komorowje pola Klukscha, Huczinje, Worznyze, Roswodezach, Scherachowje, Wjelmarjezach, Wulkej Harlawje a Prěcźezach.**

Tónle namjet, i kotrymż so wokrjesne finanzny njepocźeja, namaka pschihłosowanje zyłeho wulsverka.

Schtož nastupa pschipomozy pschi jaschupje do schule abo wukhodźenju schule, wobjamkny wubjerk na namjet jarjadnistkeho hamtmana Müllera, so maju so kóżde jaschadny nałożowaćz.

Pschi rosporninanju hospodarskeho plana pokaja knjes hamtski hejtman na wobcźežnoszeje, kiž sestajenju hospodarskeho plana dla notwonłoby do wokrjesneho zjemna nastanu. Wólby budźa 16. februara. Hospodarski plan ma so hižom krjedź měrza pschedpołożićź.

Mjes 7 jenotliwymi sastarańskimi pschipadami běchu 3 wobcźežowanja pschecźiwo pschedrozsudźenju hamta, wone so wotpokasachu jako bjes podłoh.

Mój budźak.

Groteska wot M. W.

Wola-li služba, dyrbi cźłowjek jahe stawaćz. Też mje wokasche služba, — ale ja njejtanych. Spach hacź do cźwětkeho ranja. Mějach krasny spaś, niczo njedamo mje wubudźićz!

Wěricze, budźak? Ow, mój luby knjejiczko, mějach jich pot dwanatka, wot najjednorischeho sa isi hriwny hacź k najpschekrasnischemu wudźěłkej mechaniki. Tu bě jedyn s swěmaj a jedyn s sijomi swónckami, jedyn, kotrjż woiměnjejo klepotasche a klinkasche, jedyn s awtowej trubu, jedyn s melodijskej hru swonowa jedyn s gramofonowej trubu, i kotrejż jaśny muzjti hłóż „Kak rjenje zwěcźi jutrnjza" k hłokam harmonija spěwasche. Bě hnujaze a pospěchowace sobom, ale ja njeběch ani hnuty ani so njepospěchnyły. Wschędnje rano w schejcźich wone wschě wotběžachu, zyła thěża wotuczi, tócźki spadachu je strózekemi s thćihi a w pinzu buchu mojsche dźiwje; je to pjecźa žurowa hara była. Tak je so mi snajmjenischa prajiło — dokelž njejśym to jam śtschichał, ale spach dale. Pschi tym njejśym, nimo napominanjow, na žadyn pad hluchi.

Trójzy hižo bě so i hnydomnym puschcźenjom se służyły dla stajneho sakomdźenja hrosyło; pomoz bě nuinje trěbna. Tu pschinjeże industrija budźakow dospołnje nowy woszebity model a pschipółza mi jón i poczećźowazymi pśmami k pruhowanju. Wón mějeschе wulkosći rjenischo wężineho cźaśnika i pschitśuchazym zyrkwinym swonom, kotryż tak dołho bjes pschestaćza swonjeschе, donidź jón, wotucźiwschi, s pomozu makeho schrubika njeschtajiłch. Potajkim njepschestawaze swonjenje? To dasch žebi lubićź! Stajich budźak, nić bjes prózy, na blido, jón na schésćź hodźin skorcźiwschi nacźahnych jón zyle a wuzsnych i wulkej bowěru.

Sese znadź we wójnje jónu bubnowanźu kanonow a druhich helśkich maschinow śtyschełi? To bě moja prénja wjeś, jako njejapy sazo wotucźich. Potom myślach jebi: „Mój cźnjeze, tajkele jemjerjenje, a to po dsaźu niż jenož w Japanskej!" Ale potom wědźach hórjo: Budźak budźi, zym wotucźeny, wschu cźejcźi! Tola schto? Wě dźe hišćedźe zyle cźma, pschi tym mějachmy žnjeniz. Skoku sajwěcźich zwězu a — kajka wobrada! We halle w dwanaćich hodźinach, měšto w schejcźich; běch pokasował wopaki zunyl. Nastróżany wjerczach drje wopaki, pschetoż budźak zychnowasche jenož hišćedźe wótśischo. Horjeka klepachu do wjerćha, belka do schpundowanja, na prawo do scźeny, psched durjemi rejesche hospoza: „Nětčo mam dosć, jutśje wopuschćezźe moje bydlenje na pschezo!" Sadwělowany wjerczach schrubik tak a hinak, podarmo: budźak hrimasche, so wobrasy a śwjeczaśka se scźěnowe padachu . . . Radobo wotlemi śo schtrubik — a nětko njemdrjeschе budźak i najwjelschej mozu. Cźitznych jón do łoża a wschě sahkwi na njón, ale w zamjnym wokomiku sapocza śo łoże też hijo hibaz a jěchjeschе kaž wobkludnjeny awto po jitwje. Budźak mějeschе po sdaźu wubjerne pjero — i prima Solingschego worzła! Bliđo bu po dwanaćich hodźinach, zyła thěża wotucźi, tócźki spadachu je strózekemi i thćihi a w pinzu buchu mojsche dźiwje; je to pjecźa žurowa hara była. Tak je so mi snajmjenischa prajiło — dokelž njejśym to jam śtschichał, ale spach dale. Pschi tym njejśym, nimo napominanjow, na žadyn pad hluchi.

Trójzy hižo bě so i hnydomnym puschcźenjom se służyły dla stajneho sakomdźenja hrosyło; pomoz bě nuinje trěbna. Tu pschinjeże industrija budźakow dospołnje nowy woszebity model a pschipółza mi jón i poczećźowazymi pśmami k pruhowanju. Wón mějeschе wulkosći rjenischo wężineho cźaśnika i pschitśuchazym zyrkwinym swonom, kotryż tak dołho bjes pschestaćza swonjeschе, donidź jón, wotucźiwschi, s pomozu makeho schrubika njeschtajiłch. Potajkim njepschestawaze swonjenje? To dasch žebi lubićź! Stajich budźak, nić bjes prózy, na blido, jón na schésćź hodźin skorcźiwschi nacźahnych jón zyle a wuzsnych i wulkej bowěru.

Sese znadź we wójnje jónu bubnowanźu kanonow a druhich helśkich maschinow śtyschełi? To bě moja prénja wjeś, jako njejapy sazo wotucźich. Potom myślach jebi: „Mój cźnjeze, tajkele jemjerjenje, a to po dsaźu niż jenož w Japanskej!" Ale potom wědźach hórjo: Budźak budźi, zym wotucźeny, wschu cźejcźi! Tola schto? Wě dźe hišćedźe zyle cźma, pschi tym mějachmy žnjeniz. Skoku sajwěcźich zwězu a — kajka wobrada! We halle w dwanaćich hodźinach, měšto w schejcźich; běch pokasował wopaki zunyl. Nastróżany wjerczach drje wopaki, pschetoż budźak zychnowasche jenož hišćedźe wótśischo. Horjeka klepachu do wjerćha, belka do schpundowanja, na prawo do scźeny, psched durjemi rejesche hospoza: „Nětčo mam dosć, jutśje wopuschćezźe moje bydlenje na pschezo!" Sadwělowany wjerczach schrubik tak a hinak, podarmo: budźak hrimasche, so wobrasy a śwjeczaśka se scźěnowe padachu . . . Radobo wotlemi śo schtrubik — a nětko njemdrjeschе budźak i najwjelschej mozu. Cźitznych jón do łoża a wschě sahkwi na njón, ale w zamjnym wokomiku sapocza śo łoże też hijo hibaz a jěchjeschе kaž wobkludnjeny awto po jitwje. Budźak mějeschе po sdaźu wubjerne pjero — i prima Solingschego worzła! Bliđo bu po dwanaćich hodźinach, zyła thěża wotucźi, tócźki spadachu je strózekemi i thćihi a w pinzu buchu mojsche dźiwje; je to pjecźa žurowa hara była. Tak je so mi snajmjenischa prajiło — dokelž njejśym to jam śtschichał, ale spach dale. Pschi tym njejśym, nimo napominanjow, na žadyn pad hluchi.

Trójzy hižo bě so i hnydomnym puschcźenjom se służyły dla stajneho sakomdźenja hrosyło; pomoz bě nuinje trěbna. Tu pschinjeże industrija budźakow dospołnje nowy woszebity model a pschipółza mi jón i poczećźowazymi pśmami k pruhowanju. Wón mějeschе wulkosći rjenischo wężineho cźaśnika i pschitśuchazym zyrkwinym swonom, kotryż tak dołho bjes pschestaćza swonjeschе, donidź jón, wotucźiwschi, s pomozu makeho schrubika njeschtajiłch. Potajkim njepschestawaze swonjenje? To dasch žebi lubićź! Stajich budźak, nić bjes prózy, na blido, jón na schésćź hodźin skorcźiwschi nacźahnych jón zyle a wuzsnych i wulkej bowěru.

Sese znadź we wójnje jónu bubnowanźu kanonow a druhich helśkich maschinow śtyschełi? To bě moja prénja wjeś, jako njejapy sazo wotucźich. Potom myślach jebi: „Mój cźnjeze, tajkele jemjerjenje, a to po dsaźu niż jenož w Japanskej!" Ale potom wědźach hórjo: Budźak budźi, zym wotucźeny, wschu cźejcźi! Tola schto? Wě dźe hišćedźe zyle cźma, pschi tym mějachmy žnjeniz. Skoku sajwěcźich zwězu a — kajka wobrada! We halle w dwanaćich hodźinach, měšto w schejcźich; běch pokasował wopaki zunyl. Nastróżany wjerczach drje wopaki, pschetoż budźak zychnowasche jenož hišćedźe wótśischo. Horjeka klepachu do wjerćha, belka do schpundowanja, na prawo do scźeny, psched durjemi rejesche hospoza: „Nětčo mam dosć, jutśje wopuschćezźe moje bydlenje na pschezo!" Sadwělowany wjerczach schrubik tak a hinak, podarmo: budźak hrimasche, so wobrasy a śwjeczaśka se scźěnowe padachu . . . Radobo wotlemi śo schtrubik — a nětko njemdrjeschе budźak i najwjelschej mozu. Cźitznych jón do łoża a wschě sahkwi na njón, ale w zamjnym wokomiku sapocza śo łoże też hijo hibaz a jěchjeschе kaž wobkludnjeny awto po jitwje. Budźak mějeschе po sdaźu wubjerne pjero — i prima Solingschego worzła! Bliđo bu po dwanaćich hodźinach, zyła thěża wotucźi, tócźki spadachu je strózekemi i thćihi a w pinzu buchu mojsche dźiwje; je to pjecźa žurowa hara była. Tak je so mi snajmjenischa prajiło — dokelž njejśym to jam śtschichał, ale spach dale. Pschi tym njejśym, nimo napominanjow, na žadyn pad hluchi.

je zyła jara śić. Pjchi twdy bjes operazije njewoteńdże. Dw jej, hańe pola tuteje poślednieje! „Ejchodła njejby pjedwy pjchiśchoł, luby mużiko? Nětko pjchiśchoł pjedwy hłuboko rěcaš. Storo hać ł wutrobje. Najśkjpje, wurěšamy wjeśichi klin a śtajimy druhi nuts. Tola dyrbju waš do womowy pjchiśnjeś, narkotiśerowaš, ha my lěkarjo to prajimy. Potom hižom pózdże."

A nasch łnjeś lěkař dże po nanowm kanku w kolešowej toschju a zyła runtliża w narkozy, we womorje. Narěnje cjmok koże a rozłoženje ju kedźbliwje. A nětko rěża hłuboko a hłubje a wutkała zyły klin a pokaji jón pódła zjebje na łamku. Spěśichnje nješto ł podwjasanju, maćerźny koścjk, je tak dosć bornitzy. Kak wuczenje jenoż wscho pjchemjetuje, doniž prawy njenamaka. Tatle. Nětko nowy strowy klin sajo nuts, kožu na njom a se ślinami pjchślěpjeś. „Tak jeśe wumoženy, luby mużo. Derje, so jeśe ke mni pjchiśchoć, jedyn druhi to dokonjak njeby. Bjerćeże žo na kedźbu! Swopŕědka jenoż mlokowu polowku a wóśmiu!"

Knjeś lěkař je ja „śhmakom" pjchiśchoł. Hiśheże iji tajśe operazije pjchewjedźe na hižo wotpśchekrabanych runtliżach. Jena je jara cjężka. Tej dyrbi wutrobu wurěšaš, po śtyri běrnu do pinzy hicź a teje wutrobu sajadźiś. To cji njeje tak jednorje! Na zyłym śwrěcje njeje ani lěkarja, kiž by to moht. K njemu pśchindu wśichitzy, kotiż na wutrobu khorja abo kotrehoš bźertelk punta cjelazeho amjaja tam njeś hrjeblami niczo hódne njeje. W tym je cji nasch lěkař mischtr a wutrowjeny dże kóždy góńcź a kóžba hólcźka wot njeho. Pod jeho wuschiknej ruku śłubja žo wutrobne kolośće a khorośće. Jenoż śpytajśe.

Nětko jeho na telefon wołaja. Khěts nuts do jtwy a na projy žo trošcźu wobśkadluje. Schto mohło drje telefon bycź? Ach haj! Hižo wiśaśej wulka łžiża ł połowu a nanowm tobaczńik na śćežnje, bjerźi wucho blížko a śłyśchi, so ju jeho runje na profesora pomjenowali dla śwojich wuśpěśnych operazijow. Nowy knjeś profesor dźerźi tobaczńik blížko ł wuschomaj a podaśnje žo śdobnje sa njewóśchódne wuśnamjenjenje a chże śnět w pśchichodże dalśchu próżu dawaczź.

Ale po tutym rozrěczowanju pśchindże Jank tu sajo k żebi. S dźěcom budźe, jeli potom žo śpěśchnje sa tym ma, hiśheże dźěcaczź rćócź hotowy. Hdyž je runje takle rjenje ham doma, chże to k radźe wsaczź. Saśpěwaczź żebi jedyn budźe. Ale ł najhłubśchoje dusche a wutrobu. Sšam ma dobry a kruty błóś. W śchuli žo tak prawje njeśwěri. A doma, hdyž to nan a mać śłyśchitaj, teź niż. Ale dźenźa je tu pśchiśeźtnoć. Dobrjeź jśtwy žo stupi a śpěwa a reji, so wśichitke wokna rža. Jedyn żerśtli śwěm po druhim. Je dźěn w śchuli bócź narowknyć. Najmutrnišcho śpěwa: „Nascha śtara Madlena, naplazała twaroha". A kóćka hlada sa kachlemi ł wulkimaj wóćkomaj na njcho a njemóże żebi wumyślicź, schto dźenźa ł Jankom je.

Kaž by chjnk ł koże wuśeźa a žo pódła żydnyeź. Na blído śtaji żebi nanowm wulti śtoł a śapowběnje jón ze maczernej śalu. To je rźétka, a wón je knjeś śarak.

Někajśe pjecź mjeńśchinow je zyrkužowy kumjchtaŕ, kaž je to w Budyśchinje w zyrkužu „Krone" widźaŕ. Saléle na blído a na śtoł. Zyle horjeśa na wjećhu je a śtorka hižo ł hłowu do njeho. „Ooow", śchukotaja żebi wśichitke dźěći, „tatle wyśoko! Sacź žo to njeboži? Hacź žo jemu tam horjcka njetwjerćaŕ?" Hdże teź to, sa Janka to nicźo dale njeje. Nawopak. Najwažńišche a najśtrašchnišche ćuśti hatke pjchiśidu. Na jenej nohi śteji a tyła druhu wot žo. A wobej ruzy teź. „Aaaah", wołaja dźěći deleka, „schto dha tón wscho móże!" Naśchej łóćźy poczina wežka pjchewółbyna bycź. Skoćź ł kachlow a chże won.

Schto dha to bě? Někajśi pjchedawaŕ dźe pod wokna mi. Jank łkoćźi thćis ł blída a wjśkoku do thèże. Khóts dracź, dyrbjał rjeź, so je ham?

„Nan je na hornjej łubi. Niebudźemy nicźo łupowaczź."

„To ty tola njewěśch. Dźi po nana, njech dele pśchińdże, śłyśchiśch!"

Woprawdźe, Jank běži po śkhodże hore. Bórśy žo wrócźi. „Njerśebacźe żebi žaneje próży cźinicź, njebudźemy nicźo łupowaczź." A pjchedawaŕ cźehnje bórcźo dale.

Kak cźopko bě jemu pŕedy wokoło wutrobu, hdyž zuścho muża wuhlada, tak wulki śa žo někto bycź, kaž rjek, a chże žo ćwojeho żyrkuża. Pjecźa dośanje pomocznika, łutżodźi Jurka.

To je tajśi kaśaczinjeź. Móżeźe żebi hižom myślicź, schto žo stanje, hdyž tajśej łmótraj hromadźe pśchindźetaj. Dołho njetkaje a śtaj w kuli. A hdyž Jurk nachowaczź nochże, wośmje rośiłobjeny Jank twarohowy měch a dyrj ł nim Jurka na hłowu, a kapalza łéta kaž motke śchŕe po jśtwi. Jurk cźekńje a Jank ża nim. Sa bróžnju žo śnowa hrabnjetaj. Ow Janko, macź dże!

Sšwakowa njebě doma bła. „Khóts cźert, schto dha je žo tu śtało? Twarohowy měch na plestrje. Stólz na blídże. Wulka łžiża a tobaczńik na śćežnje. A blídze śchérako wotewrjene. A kuchinśke durje teź. Haj, runtliża je wośchkrabana. Schto maja na zyłym śwrěcje běrny bornizowa tyża a kanka ł wołjom tu cźinicź? A hdże dha je zyła Jank? Wón tola hewak tajśi njeje. Nź, njeźmě ani khribjet wobrocźiś. Nó, cźakaj jenoż, mój hólcźko! Jano! — Jano!! — Jano!!! — Hólcźe!!!"

Mój bóśicźko, kaž žo tebi, knjeś profesoro, śpěwarjo, fararjo, słowno, twarohowy měśchkano, tola późdże! !

Sud jedna dla Zelezniskeho njezboża pola Dinkelscherbena.

(Pokračowanje).

W śchtwórtkownym jednanju pśchełłyśchowaśche śud w Augsburgu w prozeźu dla żelezniśkeho njeńoża pola Dinkelscherbena żelezniśkeho wujchijskeho twarścheho radu Schmita jako śwědka. Swědk wo wśichitkich wobkorjeżenych najwśchitomniśkho wuprajeśche a cźekny, so wobkorjeżeny Müller njeje njewěźomnje je śamknjeńeńśej pśchiprawu wodkhadźaŕ.

Dale śud śwěźeźi, so Müller wo druhim wurěśkowym śamkadle nicźo njewěźeźeśche.

Jubilejny „Ptači kwas" Budyskeje „Nadźije",

srjedu 22. januara w „Krónje" w Budyšinje.

(Pokračowanje skónčenje.)

Hnydom w spočatku bě so pod wustojnym wjedźenjom knjeza Jakuba Sajby dźiwadłowy wubjerk wutworił. Tón skutkowaše wosebje na wšěch ptačich kwasach, kóždoležnje wot „Nadźije" wuhotowanych, sobu a też na druhich wšelakorych swjedźenjach, kiž smy tu mjenowali. Wot lěta 1926 pěstowachu so horliwje serbske narodne reje, kotrež sebi potom tež druhe towarstwa přiswojichu. — Wuzběhnyć dyrbi so wosebje, zo je „Nadźija" lěta dołho serbske wječorki při Maćičnych zhromadźiznach zarjadowała a při wuhotowanju nazymskich serbskich koncertow njesebičnje režiju do rukow wzała, tak zo je stajnje k poradźenju přinošowała.

Potajkim spěw, dźiwadło, narodne reje, přednoški, wulety, podpjerowanje druhich towarstwow — to je kulturna dźěławosć za naše Serbowstwo. „Nadźija" je swěru dźesać lět tole dźěło wukonjała. Je jara wobžarowacź, zo přez założenje „Młodeje Jednoty" so sobustawstwo wotdrjebi a dźěło towarstwa haći. „Nadźija" je była hłowne spěwne towarstwo Budyšina. Tajke my nuzuje tu trjebamy. Swěrna horstka je hišće zwostała. „A wy lubi Budyšćenjo, hdźe sće Wy? Štó dźerži Was wróćo wot horliweho skutka za narod?" — tak praša so rěčnik a skónči ze słowami swojeje pěsnje:

„Haj, palmy z wolnja mocu lubosć
k ródnej zemi do wutrobow!
Zničimy rozdźěl, puta,
budźmy cyłk, nie skruta!"

Zajimawy satiriski přednošk wo „Serbskim ptačopisu" měješe akademiski molerź k. Měrćin Nowak, kiž je daloko a široko znaty jako šwikacy kritiski wuj a mjenuje so sam „zažrany" Serb. Mjenowaše cyły rjad serbskich ptačkow a jich wosebitosće, kiž su Serbam škódne abo wužitne. Na kóncu wukhwaleše jako najwužitnišeho „sokoła", kiž so po Łužicy dale bóle rozšerja a postupuje a škódniki niči. Wupraji swoju nadźiju, hdyž budźe we Łužicy wšitko połne sokołow, potom hakle budźe rjenje w Serbach!" Powšitkownje so Nowakowy přednošk jara spodobaše, wšitkim pak nie! — —

Narodne reje, wuwjedźene wot 5 porow ze wulkej dokonjanosću, mjez kotrymiž so wosebje „młyn" a „trojka" lubjachu, žnječjachu najwjetše připóznaće. Derje by było, hdy bychu so po wupraje nym přeću k. Krječmarja do serbskeho ługa zakorjenile a z tym njekrasne nowomódne wutłoćiłe.

Do dźiwadłoweho předstajenja wupraji předsydka k. Dučman wšém sobuskutkowakym, wosebje našemu swěrnemu hudźbnemu mištrej Bj. Krawcej a knjeżnje Neubansec, Hornjo-Hórčanskej „Łužicy" a jeje dirigentej k. wyššemu wučerjej Frajślakej, wosebje też jeho knjeżnje dźowcy a knjeżnje Lišcy Smolerjec horcy dźak. Wuzběhny zasłužby čestneho předsydy knj. Krječmarja, kotryž je towarstwo wjele lět swěrn wodźił a ke krasnym wuspěchom dowjedł. Jemu a wšém zhromadnje słuša naš narodny dźak. —

Naposledku zahrachu někotři młodźi „Nadźijenjo" z jara dobrym wuspěchom „Nanowy zwjeršnik," směšk w jenom jednanju, kiž je so wšém wuleu spodobał. Marka hraješe wubjernje, Liška krasnje a Skop senior runje tak derje swoju rólu wobkńežeštaj. Też Pětr, hačrunjeź bě prěni króć na jewišću, bě swojemu nadawkej zrosćeny a wězo Žofka ze swojej „Hubu", kotruž dźerżeź, kóždemu poručeše, wjele wjesela a smjeća zbudźi. Tak so wšitko nanajkraśniše poradźi a cyły bohaty swjedźeński porjad so wot wšasnych hošći z wulkej zahorjenosću přija. Potom sćěhowaše bal a wjesola zabawa plećeše so hač do ranja.

Njech je žiwa Budyska „Nadźija!" Njech skutkuje dale tak horliwje. Ji sława!

Wyšichši inspektor Hirschmann a šuflu šwobay wuprajichu, so njeběše wšchodźiwanje, so ma falšejowuhibowaŕ wosjewiśeć, kaž je je wuhibyhł.

Swědk Joachim wupraji, so je wobhroženy Müller 30. julija 1928 (dźeń poškiżeho je žo nješkoło stało), naš do wuhibanje pśchichoł, dokeš śchże tehdy k haczenju dóśchło.

(Pokračowanje śćěhowje.)

3. zlět župy „Jan Arneši Smoler"

stupa bliže a bliže. Wotmuče so lětsa w Drježdźanach a to sobotu 22. a njedźelu 23. februara. Zarjadnistwo zlěta leži w znatych dobrych rukach, zo je doprědka wěšte, zo so derje poradźi. My Łužiscy Serbjo so hižom dawno wjeselimy, zo móžemy raz we towarstwje z našimi serbskimi krajanami a krajankami a sakskim hłownym měšće so k narodnemu swjedźenju zjednoćiś. Z wobšérnoho swjedźeńskeho porjada móžemy hižom wšelake přeradźiś. Sobotu 22. februara wječor wotmeje so komers we wuššim kruhu. Najwjetši nawal Łužičanow a Łužičankow dostanu Drježdźany njedźelu 23. februara dopołdnja. Po přijězdźo do Drježdźan je přileżnosć k wobhladanju wšěch městnow w Drježdźanach, kiž su widźenja hódne, kaž cwinger, kralowski hród, stara a nowa radnica atd. Za dobrych wjednikow je postaranc. Temu słušeše wobjed. Popołdnju wotměwa so potom wulki swjedźeński koncert w Drježdźanskej najwjetšej žurli. Na nim wustupja naši Sokołjo ze swojim nowym zwučowanjom, khór spěwneho zwjazka poskići serbske spěwy. Widźeć budźemy dale naše krasne narodne reje. Też rěčane słowo přińdźe ke swojemu prawu. Zeznajemy so na zlěće też z mnohimi hosćemi, kotřiž su z bratrowskich słowjanskich ludow. Wječor smémy so zawjeselić při pyšnym balu. Wočakuje so, zo so Łužiscy Serbja bohače na tutom župnym zlěće wobdźěla, zo bychu naši Drježdźanscy krajenjo spóznali, zo su zwjazki łubosće mjez Łužicu a Drježdźanami krute a wutrobne. — Stóž ma zajim, měć dobre městno při zajězdźe do Drježdźan, njech so najpozdźišo do 10. februara w Serbskej kniharni zamołwi. — Domojjězba je kóždeho woli přewostajena.

Powěšće wo cyrkwinskim žiwjenju našich serbskich wosadow w lěće 1929.

S **Minakała.** W jandźenym lěće je žo w Minakale 43 dźěći, wuškěikiło je žo w Minakale 36 dźěći, w druhich zyrkwjach 6 dźěći. Mjes tymi 43 dźěćimi běše 1 morwonarodźene njemandźelśe a 6 njemandźelśich dźěći. Swój šćěśenjśi žlub je w jwjatej konfirmaziji wobnowiło 33 dźěći (14 mjenje hač lěto prjedy), a to 16 hólzow a 17 holzow. Pśchipowědanjow běše 27, wěrowanjow 21, (2 wjazy dyžli lěto prjedy). Sćemrělo je 15 wožobow (11 mjenje dyžli lěto prjedy) a to 2 mandźelśkaj, 4 mandźelśke, 2 wudowje, 1 młodźeńc, 5 dźěći nje lěta a 1 morwonarodźene dźěćatko. Najstarścha sćemrěta wožoba běše 77 lět, 2 měź. a 2 dnjej stara. Spowědnych běše 1215, (55 mjenje dyžli lěto prjedy) a to: 510 mužow a 705 žonow. Doma wopravjenych bu 19 mužow a 74 žonow, hromadźe 93 wožałowow. Mała liczba spowědnych žo wotwodźuje ł dołheje vakanzy, w kotrejž njeje žo mohła porjadnje spowědy wotměcź. Kollekty žu w jandźenym lěće wumjeśle 352,55 hr. (to je 82,22 hr. wjazy dyžli lěto prjedy). K tomu pśchińdże 117 hr. śe mišionśkeho kaśhešika a dobrowólnych darow wot pśchełłowstwa mišionstwa. Bóh Knjeś žohnuj našchu lubu Mirakałśku wožadu a daj jej roścź a pśchiběracź na tym, kiž naścha hłowa je, na Jesužu Khrystušu!

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

Prědowański tekst: Rom. 12, 17—21.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ¼8 hodź. farar Schneider prědowanje, dop. ¼12 hodź. farar Berg wojerske kemšenje (cyrkw. hudźba wojerskeje kapały) a wječor w 6 hodź. ma farar Paul spowědź a swj. wotkazanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Siegemund prědowanje a wječor w 6 hodź. farar Große misionsku Božu službu. Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Paul.

Zběrka za twar cyrkwje a fary w Athenje.

Wutoru pop. ¾8 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelnišće. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Stwórtk wječor we 8 hodź. mataj fararjej Große a Siegemund přihotowanje na dźěćikemšenje we evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

K 3. njedźeli po třoch kralach.

Po swojim hłosu.

Će lubować chcu, sylnosć moja,
chcu lubować će, Jezuso!
Skutk mój być dyrbi łubosć twoja
a trajna žadosć, Zbóžniko!
Chcu lubować će, najrjeńši,
dójž dóńdu k tebi we smjerći.

2 Chcu lubować kaž najlěpšeho
će přećela, o žiwjenje;
chcu česćić tebje wyše wšeho,
kaž dołho wobjasnjuješ mje!
Mój dyrbiš, Boże jehnjatko,
być ty, o duše přećelo!

3. Ach, zo tak pozdźe zoznach tebje,
kiž rjanosć wukhwalena sy,
a prjedy njewolich za sebje
će, kiž sy pokoj wěrny ty!
Žel mi je to a žaruju,
zo pozdźe tebje lubuju. —

4. So bludźach a běch zaslepjeny,
će pytach, ale njemějach,
preč wot tebje běch wotdźeleny
a zeńske swětło lubowach;
so sta pak nětko přez tebje,
zo skónčnje zawohladach će.

5. Ći dźakuju so, słónco wěrne,
zo błyšć twój dal mi jasnosć je;
dźak budź ći, njebjes swětło wěrne,
zo ze žiwjeńom křewiš mje!
Ći, srědniko, so dźakuju,
zo čerstwu mi daš wutrobu!

6. Mje zakhowaj na śćežkach swojich
a njedaj zabłudźić so mi;
njech nozy mi na pućach twojich
so njekhabłatej w struchlosći,
mi ćělo z dušu posylnjej
ze swojej mocu njebjeskej!

7. Chcu lubować će, khróna moja,
chcu lubować će, Božo mój!
Njech njedóstała mzda so twoja
by mi, chcu w nuzy wšej być twój;
chcu lubować će, zernička,
hač njezlama so wutroba! —

Jan Šeffler (Angelus Silesius), 1625—1672.

Hospodarski rozhlad.

hobotu 25. wulkeho rózka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1815	100 polsk. złotych	47,025
1 jendželski punt .	20,342	100 čěskosł. krónow .	12,372
100 swajc. frankow .	80,765	100 franc. frankow .	16,415

Barlinska burja wječera pychi spočatku wobłahowy, posłužiwši so snowa šyroka. Też wiki i dołżnymi a rentowymi liščinami lapiwachu sylnje. **Produktowe wiki** wostachu mérne a płačiny dotalne, wosebje **za jačmjenja, z kotrehož nalěwy a nasymski** 25 pj. płaćiwaše tutyr. Wječera płačeše zentnar

w Barlinje

pšenicy 12,25—12,40 hr., rožki 7,95 hač 8,10 hr., jačmjenja nasymskeho 7,50—8 hriwnow, nalěwskeho 8,60—9,10 hr., wowša 6,65—7,20 hr.,

w terminowym wikowanju

za měrc: pšenicy 13,25—13,20 hr. a rožki 9,10 hr., wowša 7,60—7,57½ hr.
za meju: pšenicy 13,80 hr., rožki 9,90 hr. hač 9,62½ hr., wowša 8,05 hr.,

w Drježdžanach (sajdženu póndželu):

pšenicy 12,25—12,50 hr. (12,15—12,40 hriwnow),
rožki 8,15—8,40 hr. (8,05—8,30 hr.)
jačmjenja nasymskeho 7,90—8,15 hr. (8 hač 8,25 hr.),
jačmjenja nalěwskeho 8,90—9,40 hr. (9,20 hač 9,80 hr.),
wowša nowsho 7,15—7,40 hr. (7,25—7,50 hriwnow),

w Shorjelu:

pšenicy 11—11,60 hr., rožki 7—7,50 hr., jačmjenja nalěwskeho 7,55—8,50 hr. a wowša 5,75—6,25 hr.,
zentnar běrnow 2,50 hriwnow,
kilo butry 3,60—4 hriwnow,
jeja 13—14 pjenježkow.

Přichilanja:

Schodźa do Hródka, Hórjka hasa 9.
Wučerownika piekarskeho, Krauza, Louisyna hasa 14.
„ kowarskeho, Pafora w Němcach.
„ kondytorskeho, Topper w Hródku, Barlschowska dróha 11.
Holzu do domu, direktor nakupowarnje Senda we Wojerezach.
„ dr. Jähne we Wojerezach, Hródkowske předměsto čo. 1.

Na pschedań:

Kóń, Pohl w Nowej Wsy pola Kulowa.
Kosy 2, blisko ke kóstatam, we Wojerezach, Steinbrückska hasa 10.
Krawa doo cžahenja, w Sprejnje 1.
„ wysokoužitkowa, w Dobruschi 9.
Kubło s hoscženzom w blischosći Budyschina, 40 kórzow wulke nowe twarjenja, 12 howjadow, 2 konjej, 4 swinje a polne žně, pschi 20000 hr. napłačenja. Dalsche wukazuje Pallmer w Dobroschezach, telefon 3355 hamt Budyschin.

Na pschenajenje.

Zimnosež w Kamjeni čo. 8 pola Rakez. 10 kórzow pola, luki a wulkeje zahrody, nowe twarjenja. Dalsche wukazuje Klemmer w Rakezach čo. 108.g.

Drjewowa aukcija

njedźelu 26. 1. 30 pop. w 3 hodź. na hačenjach Lubhoschanjsko-Dobrečanskich hatow pop. w 3 hodź.:
25 metrow bréžowych kulmchow,
20 metrow sylnych khójnowych kulmchow po 2 mtr.,
10 metrow sylnych khójnowych kulmchow po 1 metru,
6 rjanych sylnych dubow.

Wosjewjenje.

Ssudnistwo wurunnaiše jednanje, kiž bu k wowobroczenju konkursa nad samoježnym pschekupza Jurja Richarda Pahna w Budyschinje wotewrjene, je so 23. januara 1930 sčěhnyło.

Ssudniszy na pschešadźowanje

póndželu 27. wulkeho rózka 1930

we **Ssuschichezach** pola Kulowa w hoscženzu pschip. w 12 hodź.: zentrifuga,
w **Kulowje** w hoscženzu „Ke 3 krónam" pop. w 4 hodź. 6 cbm. njeczežaneho drjewa, 4 žonjaze a mužaze kola, gramofon, hěblawa, płachtaty wós, konjej, pertiko a kamor,

wutoru 28. wulkeho rózka 1930

w **Turjeu** w Michałez hoscženzu pschip. w 12 hodź.: radio, gramofon, dezimalna waha,
w **Delnjej Wolschinizy** w Merjowtez hoscženzu pschip. we 1 hodź.: 190 puntow rybjaceje muczki, 2 zentn. mjasowej muczki, ¾ zentnarja pizowanskeho wapna,
we **Wukrančizach** w Meldźiz hoscženzu pop. w 4 hodź.:

Ssudnistwo pschešadźowanje leżownoscžow.

Leżownosež w Jažeizy pola Njeswačidła, na mjenu ratarja Paiwola Mikle tam sapisana, ma so štwórtk 20. měrca 1930 doo. ½11 hodź. na ssudnistwje w Budyschinje — w sali 141 — na pschešadźowanje pschedawacž. Leżownosež je 4 hektary 40 arow wulka a 15 815,50 hr. pohódnoscžena. Wopalna kaša, na twarjenja — bjes khlébowa a konjenza — wučinja 9500 hr.

Schtwórtk 27. měrca 1930 doo. w 9 hodź. ma so na tudomnym ssudnistwje wó jstwje čo. 141 leżownosež, na mjeno semrětcje Madlenu Swub. Kobanjowsje rodź. Nowakez na Zidowje dla sšobstajenja herbskeho shromadnistwa pschešadźowacž. Leżownosež je 2,4 ary wulka a 5800 hr. pohódnoscžena. Wopalna kaša njeničnji na 7400 hriwnow.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźenša doo. ¾11 hodź.: Pschi dotalnym snadnym wosliczenju tukrojneho žita so płaćizny rožki a pšenicy trochu snižichu.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

25. januara 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po zlotej hriwnje zrozymja

Twora		najniša płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swiniace mjaso	1 „	2,40	3,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńcna muka	1 „	0,44	0,56
Rźana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,35
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rais	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,90	1,30
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny potč	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lit.	0,28	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,00	4'40
Jeja	štuka	0,13	0,15
Jědźne buny	1 kg	0 80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamejtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1 45

Wične płaćizny w Budyšinje.

25 januara 1929.

Wšě płaćizny so po zlotej hriwnje zrozymja

Předmjet		najnješa płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica, nowa	73 kilo		11,30
Rožka, nowa	70 „		8,00
Jačmjeń	76 „	9,00	9,25
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	—	7,00
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,00	4,00
Syno, nowe	50 „	5,00	6,00
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	—	—
„ „ „ k zasł.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńcna muka, 60%	50 „	16,75	17,75
Rźana muka, 60%	50 „	14 25	15,25
Pšeńcne wotruby	50 „		6,25
Rźane wotruby	50 „	—	6,25
Jeja	1 štk.	0,13	0,14
Prosata 536 štuk	1 štk.	30	47

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Płaćizny ręznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

24. januara 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 582.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět . . . 57—60
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 52—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . 47—50
Mjenje picowane wšěch starobow

Byki: 484.

Polnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće . 53—54
Polnomjasne, młódše . . 50—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . 47—49
Spatne . . 42—45

Jałojcy a kruwy: 1276.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće . . 40—46
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět . . 30—38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . 25—28
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 20—24
Mjenje a spatnje picowane . . —

Čelata: 1520.

Najlěpše wukormjene (2. družina) . . 78—88
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) . . 58—75
Spatne (4.) . . 45—55

Wowcy: 2365.

Młódše a starše wukormjene (1. družina) . . 63—65
Starše wukormjene (2.) . . 58—62
Mjenje wukormjene (Märschafe) (3.) . . 45—53

Swinje: 6786.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare . . 80—82
Wukormjene . . 80—83
Mjasne . . 78—80
Spatne . . 75—78
Ranoy a kundroay . . 69—70

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po zlotej hriwnje.

	24. 1.	23. 1.		24. 1.	23. 1.
Pšenica	245-248	247-250	buny	18-19,00	18-19,00
rožka	159 162	159-161	woka	21-24,00	21-24,00
naz. jačmjeń	—	—	módre lupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jačmjeń	150-160	155-163	žołte lupiny	17-18,00	17-18,00
wowsa	135-144	135-144	ceradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	17-17,50	17-17,50
pšeńc. muka	30-35,50	30-35,50	lany wósušk	22-22,60	22-22,60
rźana muka	22-25,25	22-25,25	bocn. melasa	—	—
pš. wotruby	9-10,25	10-10,50	běrnj. kruški	13-14,00	13-14,00
rźane „	8-8,75	8-9,00	syno, 60 kg	3,95-3,4	3,20-3,80
rapa	—	—	rźana słoma	1,35-1,55	1,30-1,55
hróch, Viktor	24-32,00	24-32,00	pšeńc. „	1,30-1,40	1,25-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,3
pjeluški	17-19,50	17-20,00	jačna „	1,20-1,30	1,20-1,30

Drježdźanska burza (24. 1.).

Pšenica	245-250	běrnjace kružki	16,30-16,60
rožka	163-168	pšeńč. wotruby	10,20-10,60
nalětni jačmjeń	178-188	rźane wotruby	10,00-11,20
nazymsk. jačmjeń	160-165	pšeńcna muka	45,00-46,50
wows	145 150	rźana muka	28,00-29,00
čerwjeny dźećel	145-155	woka	29,00-30,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	168-170	hróch	26,00-30,00
suche truhančki	10-10,40	cokrowe truh.	17,00-18,00

Hłowna zhromadźizna tow. „Jednoty" w Budyšinje.

Minjenu njedźelu, 19. t. m. wotmě towarstwo kat. Serbow „Jednota" swoju hłownu zhromadźiznu. Předsyda, k. kantor Šołta, wotewri zhromadźiznu po 8 hodź. a wšitcy wuspěwachu po zwučenym wašnju najprjedy zhromadnje kěrluš. Potom přednošowaše k. předsyda wo stawiznach cyrkwinskeho stata, započejo z lětom 754, hdźež bě Šćěpan II z bamžom a kčžor Pipin Krótki knježevše, hač do časa francowskeje revolucije. W tutym času buštaj w lěče 1798 bamž Pius VI. a 1809 bamž Pius VII. zajataj. A hdyž bu Napoleon III. pola Sedana jaty, přiswoji sebi italske kralestwo cyrkwiny stat. Wot nětka sem (8. 10. 1870) njewopuščichu bamžojo wjacy Vatikan hač do 25. julija 1929. Cohodla pak je so nětčiši bamž Pius XI. z małym krajikom spokojił? Katolska cyrkej ma dźensa wjetšu móc. Nimale wšitke wjetše kraje maja swojich zastupjerjow w Romje. W srjedźnym wěku čakachu bamžojo husto dołho na pomoc němskich wójskow. To dźensa wjacy trjeba njeje. Mały krajik njeje tež tak wohroženy. Čim wjetša je nětko moraliska a duchowna móc Swj. Wótca. Wosebje w poslednjej wulkej wójnje začuwachu wšitcy ludy bamžowu moralisku autoritu. Tež w dźensnišim času nuzy, hdyž so wójna wjacy z mječom njewjedźe, ale je duchowna, trjebamy moralisku autoritu. A tulu zamóže jenož Swj. Wótc we wulkej mnohosći dać a tohodla je najmjeńši ze statow najwažniši. Italske knježerstwo ma přenju winowatosć, bamža skitać a joho krajik. Kaž je znate, wopytaštaj italski kral a kralowna loni 5. decembra Swjatoho Wótca. Posledni raz sta so tajki wopyt 28. decembra 1798 přez krala Emanuela IV. Njech je měr mjez Italskej a Swj. Wótcom trajacy! — Po tutym zajimawym přednošku poda knjez zastojnik Hejduška lětnu rozprawu wo dźěławosći towarstwa. Sčěhowace přednoški słyšachmy w lěče 1929 w našich měsačnych zhromadźiznach: Jednanja Swj. Wótca ze Italskej (kantor Šołta), Swj. Stanisław Kostka (wyši wučeř Wjerab), Swj. Wjaceław (kapłan Nowak), Moje pućowanje do Južnoslowjanskeje (kantor Šołta). Što sym widźał a nazhonił w Poznańskej? (pismikistajeř Leska), Wo Pražskich swjatočnosćach (prof. Bryl). 20. januara wotmě „Jednota" zabawnu zhromadźiznu z hru „Nócny straržnik" z rejemi. 26. meje bě swjedźeńska zhromadźizna pod hosłom „Swjaty Wjaceław — Złota Praha." Towarstwo knjeżnow a młodźeńcow poskićeše spěwy, deklamacije atd. 22. junija woswjeći so załožeński swjedźeń. Dale wopyta „Jednota" jubilejny swjedźeń towarstwa Budyšskich gymnasiastow, hłownu zhromadźiznu tow. swj. Cyrilla a Methoda w Bačonju 30. junija, a poswjećenje Kocorowcho pomnika w Zahorju. Wulětow mějachmy do Wjelećina a na „Schurigbaude". 17. měrca bu wotdźělenje Jednoty towarstwa młodźeńcow załožene w Serbskim Domje. Předsyda je knjez pismikistajeř Hajna. Zemrěli su w lěče 1929 sčěhowace sobustawy: 19. januara Jan Gebler ze Zajdowa, 26. januara Hawštyn Nowotny z Budyšina, 21. nov. Jurij Žofka z Budyšina a 28. nov. Jan Helgest z Budyšina. 12 nowych sobustawow do towarstwa zastupi. Pjenježny přehlad poda knjez zličowař Pawoł Deleńk. Zličowanje zbudźi powšitkownu spokojnosć. Knjezaj J. Bejmař a J. Wrobl je pruhowaštaj. Na to sčěhowachu wólby. Za městopředsydu wuzwoli so jenohłósnje knjez kaplan Józef Nowak, za pokładnika knjez Pawoł Deleńk a do wubjerka knjeni Madlena Koprijowa, knjeza Jan Šołta, Mikławš Bala a Jurij Hicka. Nětko sčěhowachu hišće wšelake namjety dla wobdźělenja z khorhowju při pohrjebach sobustawow a dla wopominanjow zemrětych po předowanju. „Jednota" přeje sebi jenohłósnje, zo so znajmjeńša při pohrjebach sobustawow serbski paćer při rowje spěwa. — Předsyda dźakowaše so hišće raz wšitkim za spomožne dźěło a sobuskutkowanje w zaňdźenym lěče. Njech „Jednota" wostanje a njech spěwa a dźěła dale na zakładach nabožiny našeho serbskeho naroda!

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a fejleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawołtšk: G. Janak w Budyšinje.

Sokolstwo, sport a hry.

Sokoł w Juhosłowjanskej. Prěnja zhromadźizna nowoho wubjerka S.K.J. bu powołana přez prěnjeho nameństnika E. Ganglera. Na dujowym porjadu steji dalše wutworjenje Sokoła Kralestwa Juhosłowjanskeje, namjety za drastu, znamjeńko, pomjenowanje župnych wubjerkow a II. wšesokolski zlět w Beogradźe.

Lohka athletika.

Dobyćerski ćah kanadskich hokeyhrajerjow. Spodźiwanje zbudźaja nětkole w Europje kanadscy hokey-hrajerjo na lodze. Pućuja hižo dlěši čas přez wšelake europiske kraje, zo bychu tu swoju zamóžnosć w hokey-hrě dopokazali. Hač dotal su ze wšěch hrow dobyćerscy wušli. Njedawno wustupi přećiwo nim mužstwo, kiž bě zestajane ze Pražskich, Winskich, Waršawskich a Davoskich hrajerjow. Też tuta napřemohra skónči so ze 9 : 0 za Kanadu. Resultat ze wšěch 20 hrow je nětkole 190 : 15 za kanadske mužstwo.

Nowy wuspěch w pluwanju. Znaty němski pluwař Küppers přepluwa njedawno w Breměnje 200 metrow ze 2 : 39,7. To je najlěpši dotalny wuspěch w nakhribjetnym pluwanju.

Dla njedostatka na sněhu dyrbjachu so hač dotal wšě wotmyslene wubědźowanja też w horatych krajinach na njewěsty čas wotstorčić.

Njeprezjednota w sakskim turnarstwje.

Sakski turnarski wokrjes D. T. chce wšelake župy rozpušćić a je podrjadować do wjetšich wobstejacych župow. Tuto wobzamknjenje je wulki njepokoj zbudźiło. Njedawno su so zastupjerjo štyrjoch župow w Cwikawje zešli a su přećiwo tajkemu počinanju protestowali. Resolucija so přija, w kotrejž hroža, zo dla tuteje należnosće su samo hotowi, ze němskeho zwjazka D. T. wustupić.

Bólkopańca.

Dobyće „Slavije" w Barlinje.

Njedawno hraješe češke bólkopańske zjednoćeństwo „Slavija" w Barlinje napřeco tamnišemu zjednoćeństwu „Minerva". Slavija je při tym woprawdźe triumfalne dobyće zapisać mohła. Wo tym swěča też wšelake rozprawy w Barlinskich nowinach. Uhr-Abendblatt" na př. pišo: „Češka Slavija bě š najlěpše mužstwo, kotrež je hdy na Barlinskej lóze wustupiło. Tuči hosćo běchu wo mnoho rjanje lěpše. Woni předwjedźechu nam wysoku šubólkopańskeje hry. Jich wulke wumóžnosće dawa n samo zabywać njeluboznu woprawdźitosć, zo bu e z našich najlěpšich mužstwow k dospołnej njeznošći ponižene." — „Berliner Tageblatt": „Přero tutym hrajerjam, kiž so jako woprawdźići artijo wupokazachu, njebě žane zelo narostło. Naši rlinarjo so podarmo prócowachu, mudrje wumynej techniki a taktiky, kaž też dospołnemu wobkneježenju situacije někak napřeciwo stupić." — Wjeselimy so nad tajkim wuznamnym wuspěchom našich słowjanskich bratrow.

Z Łužicy.

* **Se Salomja** (Sohland) n. Schpr. Sdźeńu dopołdnja je na tudomnym torhošću elektromontér Gorth z Wjasowy se sćežora padnył. Wón běše se žylnje kwawjazymi ranami na hłowje a bjes wědomja leżo wostał. Pomocni ludźo donjesechu snjesbožencho do jeneho domu, hdźež jemu lěkař pomoc poskići.

* **S Wostrowza.** S kolesom domoj jěduc je tudomny tejšer Sturm snjesbožk. Pola jeho kola stamachu so widliny a wón padże tak njesbožownje z kola, so bjes wědomja leżo wosta. Wobžarujomny běšche so w nješworžu cźežko skrankł a sebi mothy šichast. Dyrbjachu jeho do Shorjelskeje khorownje dowjezć.

* **S Rychbacha.** Sobotu wječor wokoło 7 hodź. pichi powědnje dwětlina na njebju wjetši woheń. Borsy na to tudomnu dobrowólnu wohnjowu woboru do šuzbnoho Hilbersdorfa zawołachu, hdźež so wulka pólna brózeń paleše. Wona šuzbnješe tamnišemu gmejnskemu staroście a so pschi zhašenju wětrje docźišta wothali. Sobuspołite šu so zbě žně a wschitkon rataršti grat, so wobježdźeć cźežko schodźeše. Tuhaju na zapaleńsko. Bohužel ma wobkhadźeć jenož nikto zawěsćene, so steji psched hospodarskej zahubu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Sakazanje mlokowego wikowanja.

Sčiny knjesmaj

Alfredej Günthertej a Felikej Klotzej

w Budyšinje

dowolnosć k wikowanju z mlokom w Budyšinje zapowědźili a jimaj też kóžde druhe wotchilenje, wozjewje tež rozsahowanje do domow, zakazali. Sakas porjadnje so tež na mandźelsku mjenowanetu.

W Budyšinje, 25. januara 1930.

Měšćanska rada, spomožeńši policajski hamt.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšina. Jednota Sokoł. Srjedu 29. 1. hłowna zhromadźizna w hosćenu „Zum Echten" Započatk z dypkom ½9 hodź. Porjad: Rozprawy. Wólby. Swjedźeń 9. 2. Přijimanje nowych sobustawow. Wšelčiny. Wopyt hłowneje zhromadźizny je winowatosć a česć kóždeho sobustawa. Starosta.

Budyšin. „Nadźija" zeńdźe so wutoru wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje. Swjedźeński wubjerk zeńdźe so z dypkom.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so póndźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Jednota tow. kat. Serbow w Drježdźanach. Sobotu 1. februara 1930 wječor w 7 hodź. swjećimy naš 51-létny załoženski swjedźeń w žurli Ballhaus na Budyskej drózy 35. Poskića so koncert, hudźbne proje noški, spěwy, reje a bal. Wšě Serbja z blizka a dalloka so nanajwutrobniše přeprošuja.

Khwaćańske serbske tow. ma jutře njedźelu pop. we 3 hodź. hłownu zhromadźiznu pola sobustawa Nowaka. Kóždy sobustaw ma přitomny być, hosćo su też witani. Předsydstwo.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk změje swoju **hłownu zhromadźiznu** njedźelu 9. mał. rózka popołdnju z dypkom ½2 hodźin w hotelu „Bély kóń" w Budyšinje. Dnjowy porjad: 1. rozprawy; 2. wólby; 3. namjety; 4. zwjazkowy program 1930; 5. wšelčiny. — Namjety njech so zapodadźa pisomnje hač do 1. maleho rózka. — Přeprošujemy na zhromadźiznu społnomócenjenych zastupjerjow, kaž też wšěch bratrow a sotry našich sokolskich jednotow.

Předsydstwo Ł.-S. S. Z.
J. Šajba, starosta.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł změje sobotu, 25. J. wječor ½8 hodź. w „Herbskej grychće" w Njebjelčicach swoju hłownu zhromadźiznu z wólbami. Wšěch sobustawow wočakuje předsydstwo.

Pančicy. Nawječorny wokrjes Sokoła ma wutoru 28. 1. 30 wječor we 8 hodź. na žurli w Pančicach zhromadne zwučowanje. Wokrjesny načolnik.

Porsicy. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 26. 1. „Ptači kwas" pola Handrikee w Porsicach. Dźěćer zwučuja a dźiwadło so hraje. Sokolska kapała sobuskutkuje. Wšěch Serbow a druhe jednoty přeprošuje předsydstwo.

Rózant. Tow. kat. młodźencow ma njedźelu 26. 1. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk, deklamaciju. Ważnych wuradźowanjow dla njech wšitcy přińdu.

III. župny zlět župy „Jan Arnošt Smoler" zarjaduje so na **njedźeli 23. februara 1930 w Drježdźanach-A.** w městnosćoh hosćenca „Volkshaus". Sobuskutkuje „Spěwny zwjazk" a „Serbski Sokoł". Posćiła so mnohe zajimowosće też druheho razu. Hižo dźensa přeprošuje župne wjednistwo nanajwutrobniše wšě župne tow., tohornja pak też wšěch jenotliwcow, zajimcow a sobustawy „Domowinje", přizamknjenych towarstwow. Kedźbujmy na dalše wozjewjenja w Serbskich Nowinach.

Župne wjednistwo.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Sokolske jednoty! Njedźelu wječor 9. 2. 30 na dnju hłownej zhromadźizny Ł. S. S. Z. wuhotujemy we „Bélym Konju" naš **„Póstniski swjedźeń"** z bohatym a zajimawym porjadom. Prosymy tohodla wšě bratrowske jednoty wo bohaty wopyt swojich sobustawow. Sobustawy z wupokazom změja poniženy zastup. Reje budźa darmo. Z wutrobnym Na zdar přeprošuje Jednota Sokoł w Budyšinje.

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

na najlěpje — po wučinjenju

Šekowy konto z 5% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredyty, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Přesadźowanje drjewa

Přichodnu njedźelu 26. wulkeho rózka 1930 popołdnju w 3 hodź. dawam na haćenjach „stareho hata" nětkle **60 m paln. drjewa.**

a) **25 rm brěžowych kuluchow**
b) **20 rm khójn. tolstych kuluchow** (2 m dołhe rězane)
c) **15 rm khójn. tolstych kuluchow** (1 m dołhe rězane)
d) **6 rjanych runych dubow**

přesadźowanje a hnydomne zapłaćenje.

W **Lubhošću**, pola Kulowa 22. januara 1930

Korla Sarink, wobsedźer

Powolajće so při nakupowanju přeco na SERBSKE NOWINY

Přesadźowanje palneho drjewa

wutoru 28. januara 1930 budźa so na Njeswačidlskim hajnišku rěvěrje wotdźěl 34 (pola Łomska) a we wotdźělu 30 a 32 sčěhowace palne drjewo zjawnje za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać wokoło

9 rm kuluchow
70 rm walčiny
30 khójnowych dołhich bromadow

Zetkanje dop. w 9 hodź. w drjewnišču wotdźěl 34 při puću z Łomska do Jasećcy (pola elektriskej khěžki).

Hajniski hamt w Njeswačidle

Pilni ludźo

so pytaja k předawanju lóhko so předawačych wěcow za ratarjow, skótnych plahowarjow atd. Wysoka zasłužba! Poskićenja pod **G 5** we wudawarni Serb. Now.

Hypothecki, twarske pjenjezy, wobkhodne pjenjezy. Jenaš sprawni zajimcy wobroćo so na Hartmanna. Je sam w Budyšinje jenoš pódźelu 27. t. m. wot 10—2 hodź. we Budyšinje w hotelu „Raehlitz"

Dla rozpuščenja ratarstwa je **wysokosućelu kruwu** hnydom na předań.

Hajnistwo Winowa hora w Smječkecach

Młoda, wysokosućelna podsobna

kruwa

2 njedź. před ćelenjom a młoda dejna a ćehn. kruwa tunjo na předań

w knježim hosćencu
w Njeswačidle

Rěžniski skót so zamění

Młoda wysokosućelna

čehniwa kruwa

je na před. **w Serrajanach č. 10**

Ržanu, pšeńcu, wowsnu słomu

ma na předań

Ryćerkubło w Brěžynje pola Hućiny.

Smrěkowe žerdźe a žerdki kaž też koliki

za pastwišća ma stajnje na předań

Wutoľćanske ryćerkubło

Nawětki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Žadyn serbski dom bjez „Předźenaka"

K lětnemu wopomnjenju na žnjerstwy dźeń

naschej lubowanej žwěrnej dźowcy Hotije

Madlenje Habrinkoz, (Mudrij) j Brěžawki pola Sćepcych

rodźena 16. haprl. 1908, wumrěła 28. jan. 1929.

Da ći nětk, luba Madlena,
Ći derje w tydźenym rowje,
Hač ći žiwjenje Bóh sawoła
To cźěło na terchowoje,
Ta twoja dušcha je pał schła
Tam horje domoj do njebja
K tom' lubom Wumóžnikej.

Dźeń wožiwadźowazeho januara,
Ty psches šmjerćerej wothał dźěšcho,
Hdyž prjedy, luba dźowka ty,
Dźěłacy dujom thora bješe
A we šmjerćerej ćo dźělešche
Wot tuhoh' nana — macźerje,
Dwoju sotrow, — jenoh' bratra.

Ty bě wam starschim podtuschna,
Jich žiwjenu lubowasche,
Hdyž schulźi cźaš ćo dokonje,
Tej pschi nich žiwotawoše
A žiwjenu doma dźěłasche,
A hdyž ćo tak staraše,
We tutym hospodarstwje.

Ty spravna, žwěrna, pobožna
Zma wot młodosće bješe
A lubowaše Jězuša:
Tuj wón tej radu chyšeše
Cźe jahe prjecej wjacy je žiwjeńa,
So dy ty — jeho njewjesta
Tam w njebju pschi nim była.

Ty dźěšćeńche tak rjadźeła
Tu krótki cźaš na žiwjeńe,
Sćerpeła pał cźe jahe wotmołła
We jedn a dwanaćtym lěcźe.
Haj, spravne dušche pobožne
Tu, te naschi Sbóžnik lubuje
A jahe wosunje k sebi.

Ty lubowaše Bożi dom,
Jón wopyt' wosche žiweru,
Psches spěwanje a ſ modlenjom
Sóci pobłuješche wěru;
Ty bě ho žiweźej wotrjekła,
Kiž ſ tójšym žort a žměchi ma,
Kiž njezjini wschło tobu.

Ty ludym starschim pschiwołasch
E tych njedźelach nětko dele,
A bratrej, hotowaj prajicź daloh',
So je tam lźpje wjele,
So wot tebje a twoje dla
Sćo dale tuhźiej njedyhdyła.
So je cźi jara derje.

Ty nětk tam na terchołowi
Tam pschi we Bożkowy,
Hdyž ći cźełcźeń tej pschiwuwu
Kaj njej' to hrimat pschiwoj
Cźi kěrluscha błóh pschkaču,
Cźe młodźi hołzy njeběchu
A hołzy pschiwodźachu.

Wěnz cźełmy nošchu na błowi,
Kaž cherub njenožky;
Wěnz žadyn njeje cźełmiši
Sso namałał mi njihdy.

Wón je tak rjany luboweny,
Kaž nicźo na žwěcźi;
Sso jandźel Boži hwalenu
Sśamu nad nim wjeńeli.

Krat najwuzwólschi tón sam je mi
Jón stajił na błowu;
Hdyž jeho nošchu na hrěb,
Dha stejnu we wěnzu.

Wěnz wschelcźe rjane čwěti mi
Mi ſ teje sadrowy,
Kiž ſ jeho krwju je krjepjena,
Kaž trěcźa wot rožy.

Nětk, hdyž tón wěnz mam na hrěbu
Kaž cźełme njejwjeſy,
Mój cźełmy wěnz pał budźe rosć
Do wschcźeje wěcźnosće.

Schto je pał wuchła lubosća,
Kiž njenje hrěbi nje?
Hłaj Khrystušowa hanjba,
Ta wěnz mój cźełmy je.

Dha ći nětk derje, Madlena,
To cźełco w tydźenym rowje,
Hač pohłědni dźeń sobotu,
Hdyž ći Bóh po swojim słowje
Cźe ſ rowa jako wubudźi
A naš wschćch ſ tobu jednoći
Dać do wěcźnosće. Hamjeń.

M. F.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 22 — Budyšin — Pónjelu, 27. januara 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Pólska so boji, zo chcedźa ju Němcy znowa rozdźělić.

Sajdźeny tydźeń su wotpósłanzy Pruskeje provinzy němskemu presidentej wopomnjeńske pišmo pśepodali, so by so tak mjenowany pólski korridor sašo Němskej wróćił, z kotrymž je Rańcha Pruska wot Němskeje dźelena. President z Hindenburg je na to wotmołwił, so žeby wón też sajsnjesnjenje Rańcheje Pruskeje z Němskej pśeheje, so pak móže jo to jenož z měrnymi srědkami dosahnyć. Narodnodemokratiska „Warschawska Gaseta" k tomu pśipomni, so su Hindenburgowe słowa sjawny skandal wotwobroćiłe, kótaž bychu w sjawnym wuprajenju němskeho presidenta we wotmyślenym dźelenju Pólskeje ležałe. Na wěsty žamej pak to ničo njepśehmeni, pśehetaj zyle wěsće wědźa, so su wšykne němske strony revidiju němsko-pólskeje mjezy do swojeho programa pśijimałe. Njejsmy jo na tym dwělowaś, so sastupjerjo Rańcheje Pruskeje, kótaž su wo hospodarskich praschenjach rěkzeli, też wo korridoru rěkzeli. Schto je Hindenburg w tymle padźe wotmołwił, njeje tohorunja dwělne.

Zyły podawk njedźiwajo wróćenja potwjerdźa, so je rozsuźenje Pólskeje dźeł němskeje politiki. Jako druha wopraudźitosć ma to zwěsćiś, so budźe Němska pśeze krocelje ta doskpiece tuteho samóra hnydom po wuzwobodźenju Porheinskeje cinić. To dopołdka widźo, dyrbi Pólska nusne scežkowki wotwodźiś. Pśehe wšym je nusne, sjawne ménjenje w Pólskej mobilisowaś a zjednoćiś. W nastupanju namjesnych wobwjerdźenjow a wojeńskeje hotowosće su naprawy trébne, kótaž bychu so dyrbjałe we wudawkach sa wójsko wuprajiś. Schtož swonkownu politiku nastupa, je lepje, žylnych, z Němskej tohorunja wobrožonych swjatkarjow pytaś, hač so na Locarnskich a Genfskich duchow spuscheju. Pódla toho ma kajkosć a narodne sejtajenje wobydlerstwa w namjetnych krajinach pśichi wójnskich a měrnych wuspóraparjach rozsudźaju ważnosć. Tohodla je njeznjé wotpuscheju, so je wrěczenja wobjamknu, kótaž němske mjenischiny pozylnjeja.

Kompromis knježerstwowych stronow wo zapalkowym monopolu.

Knježerstwowe strony su sobotu pśed spočatkom pótrjedźenja hospodarstwoweho wuběrka rozprajenje wotmeśe, w kótrymž su kompromisowy namjet sa monopol sapalkowych tworow dojednale. Po nim kontingent swonka monopola wulkonakupowarnjow konjunktich towaŕstwow, kaž je w knježerstwowej pśedłoze postajene, we wuchoscheji 23 000 normalnych kašcekow sa Hamburgu organisaziju a 27 000 normalnych kaschcekow sa Kólnsku organisaziju wostanje.

W pśedłoze postajene drobnowikowaŕske najwjetsche płaćizny su z kompromišnym namjetom do twjerdych płaćiznowych pśehetworja, kótaž su njeznjéńża pśekrocelje, tola też niz potunischcé. Wotthilenje wot tychle płaćiznow dyrbi so pótkłostaś. **Twjerda płaćizna dyrbi 30 pjenjeslow sa paket wucžinicej.**

Jastwo za zmjenje khorhoje němskeje republiki.

Pśeh wulkim tawnišćim ludom w Torgawje mějachu so hohustatwy „Werwolfa" Fritz Lautzsch z Elmenaua, Helmuth Blisse a Erich Meißner z Krippehnu dla wotnjeńenja a zmjenjenja khorhoje němskeje republiki samolwicej. Lautzscha a Blissu k jastwu po jenym mésazu a Meißnera k 200 hrivnam pjenjeżneho khłostanja sasudźichu.

Hdyž bě dr. Stresemann loni 6. oktobra wumrěł, bě wuczeŕ wjesnoje schule w Krippehnje na schulskim twarjenju khorhoj na pół sćežora wupowěsnył. Sa cźaš wuczerjowje njepśichilomnioze wobkorjeni khorhoj z tśěch dele wsachu a ju spalichu. W swojej wobjasnjenej rěcži radźicel statneho rěcznistwa dr. Bauer žadaśe, so by so zamopachnistwu wustawje njepscheczelskich organisazijow, do kótrychž Werwolf słuscha, z twórtym pokhłostanjom wobaraco.

Nowe falšowane dollarske noty.

Pola Barlinskich wulkobankow su nowe podražowane dollarske noty sadźerjałe, kótrychž napohlad je sdaśe bjespórocny być, kótrež pak běchu njedźiwajcy toho falschowarje. Mjes druhim je so dollarska bankowka jenej banzy podała, kótruž je hižo w oktobru nashonity pjenjesyznamjer pśichjał a dale dał. Wulke němske banki su nětko też pód nadwalenjom słužbu Winskich bankow nadrobnje rozwuczile a jej fotografije falschowanych notow póslałe. Sda so, so němske wulkobanki njebudźa w pśichodźe dollarske bankowki bjez wumeńenja pśijimowaś, ale so budźa je jenoź k samjenjenju pola amerikanskich swjatkowych bankow braś. Też je powschitkownje mózne, so amerikanska spónawanska słužba zama wot zebje sa dźěłarjom a rozscherjerjom falschowanych bankowkow słědźicz da.

Kommunistiske nasylnosće.

W industrijowych stronach a wobzebje we wulkich městach wjednjiwo kommunistiske strony swojich pśichiwołowarjow a dźělonjemějerjow k spjeczinowosći pscheczivo wyschnoscinym wukasam pohonja z wotmyślenjom, so bychu so cźerjódy dźělonjemějerjow k nałožnoscam pscheczivo policiji storhnyć dale. Lohko je srozumjeć, so kommunistojo pola khlěba tradźych dźělonjemějerjow wotewrjene wucho namakaju. W Pruskej su so wschě zhromadźizny pod hołym njebjom a wokołocźahanje po dróhach z knježerstwowym wukasom sakasane. Njedźiwajcy toho su kommunistojo zjawne cźahanje khlěba tradźych pśichiwołowali. Pśichi tajkim cźahanju je so žołotu w Hamburgu stełało. Pśichi tym je so mjedy kommunist cźežko franik. Też njekotsi policajski sastojnizy su so sranili.

Pruske wyschnoscze w poślednim cźasu wobkhad na rarscheh mjesach wótricho wobkedźbuja. Pśichi tym su so dobladali, so nadpadnje wjele puczowarjow z Ruskeje pśichkhadza, kótrychž maju sa agentow a kurérow Moskowskeje internazionale.

Ruske kommunistiske nowiny so nad nusu dźělonjemějerjow wjeźela a žebi z pośledních njemérow w Hartmannsdorfu a Hamburgu hižo lubja, so hižo w bližšim cźasu kommunistiska reolusija wudyri. S tym pytaju kedźbliwosć wot nimo měry wulkeje nuzy w Ruskej wotwobroćiś, na njeméry pokasujo, kótrež je wjednistwo němskeje kommunistiskeje strony po roskasach z Moskwu słudźiło. Moskowske a Leningradske nowiny z wulkim spokojenjom pišchu, so je w Němskej revolucinarne hibanje rosćerjerja.

Pornjo hłodej a powschitkownej nuzy w Ruskej móża pak so wobjetnjosće w Němskej bjschcze słote mjenowaś. Němska móże hischcze swojich dźělonjemějerjow podpjeraś. Němska pod cźežkimi tributami, kótrež su so jej napołožile, stona, tola wona so nadźija, so też njedźiwajcy wulkeje bjesbožnosće tele cźeze snjeze.

Naprawy pscheczivo nałožnosćam radikalnych stronow.

So by so pśichiměrazym nałožnosćam kommunistow a nazionalnych sozialistow dowobaraco, chze němski snutskowny minister Severing němskemu sejmej sakoń pśedpołožiś, po kótrymž smědźa so rubanike a kalanike brónje w zyłej Němskej jenoź na brónjowe wopśimna pśichedawaś. K wobzebitej kontrolli dyrbi też sa pśichedawanje taźich brónjow wschnoscźina dowolnosć trébna być.

Zapóslanca Strassera k jastwu na šěsć měsacow zasudźili.

Po wjazyhodźinskim wuradźenju je druha khłostańska komora wusud prénjeje instanzy pscheczivo nazionalnemu sozialistiskemu sapóslanzej Straßerej, kotrehož běchu sa šěsćcź jenotliwych wobkorjenych padow k šěsćcź měsazam jastwa sasudźili, w jenotliwych padach pscheměni, tola hromadźe scežnjene khłostanje šěsćcź měsazow jastwa njesmji. Pódla toho ma wobsłkorjeny dla sjawneho skhibnodźenja 600 hrivnow pjenjeżneje pokuty sapłaciś.

Jednanje na Londonskej łódźstwowej konferency.

Kaž je z Londonskeje łódźstwoweje konferency słyschecź, njeje Francowska swólniwa, swoje wójnske łódźstwo ponjeschcicź. Franzowski ministerstwowy pschedsyda Tardieu je z wulkej wustojnosću stejischcźo Francowskeje sastupowak. Londonski „Daily Telegraph" pische, so su francowske spoczatne wuspěchi tak wulke, so dyrbja so bojeć, so Macdonald hižo swólniwy je, Francowsam strašchne pschiwołenja cźinicź. Francowozo žebi žadaju, so by so najprjódy zhromadna tonaža postajiła, kotruž kóždy stat na podstožku wobzebitych potrébnosćow žada. Na tymle podstožku dyrbja so potom wójnsek łódźiwa pschirunowaś a so możne wotbronjenje rozpomintnaś. Napschećivo tomu chcedźa Jendźelcźenja z tonaże jenotliwych łódźnych klašow wuniś. Dowidźeć njeje, kak so Francowska z Jendźelskej dojedna. Francowska je so, kaž je Tardieu na Londonskim kongrešu prajił, so swoje wojowarske mozy dale njepomjeńšiła, hač jeje bjesstrach žada, khiba so bychu positivne internazionalne wucźinjenja twjerde rukowanje pscheczivo mózneznu nadpadnikej pschinjeśe, kotrež bjesstrach franzowskeho swětowneho knježiwa pscheczivo kóždemu nadpadnikej trjeba. Prajo: Francowska knježi w swěcze, dokelž njemózu Franzowsku wot jejnych kolonijow dźeliś, pschetoż wschě hromadźe zyk wo 100 miliionow cźłowjekow tworja.

W druhej radiowej rěcži na amerikanski lud Tardieu znowa praji, so ma Franzowska 100 miliionow wobydlerjow, kotrež su po wschěch swětowych morjach rostšěskani. Franzowskej je tohorunja kaž Jendźelskej bjesstrach na morju trébny, so by swoju hospodarsku jenosć a swoje wójerske sakitanje sawěsćiła.

Hospodarska nuza w Awstriskej.

Sšobotu popołdnju je awstriski swjatkowy kanzler Schober wjednikow zwobodnych dźěłacerskich swjatkow pschijał. Dźěłacerske swjatki su program je žydom dypkami wudźełali, w kótrychž so mjes druhim žada, so bychu so statne dźěła bórzy rosdawake, so bychu so pożeżonki za skasanki z wukraja pschihotowake, so bychu so naprawy stake, so bychu so dźěłacerjo z ratarstwa do cźežkeje industrije njepschijimake a so bychu so krocelje pscheczivo dwójnym sałožkam cźinike. Nowinarjo žebi wot tychle naprawow wulki wuspěch njelubja a žadaju, so by so dla bjestrošchtneho hospodarskeho połoženja konferenza swołała.

Zanych privatnych lěkarjow w bolschewiskej Ruskej.

Ruski komisariat za strowotnistwo je pschedsydstwu zentralneho wukonjaceho wuběrka wukas z schwalenju pschedpołožił, z kotrymž so lěkarjam sakasuje, privatnu praxiš wukonjeć. Wschitcźy lěkarjo budźa pschichodnje nusowani, jenicźky w statnej słužbje po wěstych pschedpisach dźěłaś.

Kommunistiske njeméry w Rumanskej.

W Rumanskej su we wschěch stronach kommunistiske njeméry. Tak su kommunistojo w Cluju a Kischenewje demonstrazije wuholowali, pschi kotrychž je wospjet k sražanjam z policiju doschło. W Kischenewje je cźerjóda nětkaž 100 kommunistow policajta nadpadła, kotrehož zu tak imorkali, so zu jeho dyrbjeli do khorownje dowjesć. W jenym městse kommunistojo pschi składnosći Leninoweho zmjertneho dnja demonstrazije wotmě̌chu, pschi kotrychž tohorunja k sražanjam z policiju dóšło. Hdyž so kommunistojo pśches policajske wobstupjenje pschedrěchu, dyrbjachu so wojacy a žandarmojo na pomoz sawołaś. Na to so poradźi, cźerjódu rosehnaś.

Wšoindiska strona dale na wotpornjenje indiskeje wot Jendźelskeje dźěla.

Wschoindiska strona je w stach rěcźach a narěcźach tak wudała, w kótrymž so praji: Wérimy do njesapśeprějeneho prawa indiskeho ludu, so je indiske sarjadnistwo indiske. Lubej nic jenoź jeho zwobodu rubiło, ale je so z wukrajnjom ludowych cźerjódow wobohaciło a Indiju hospodarsko, politiscy, kulturnje a duchownje sahubiło. Wérimy tohodla, so dyrbi Indiska swoje swjasanje z Jendźelskej rozsudźiś a žebi swoju dospołnu njewotwisnjosć sa so dobyć. Dale so pscheswědcźenje wuprají, **so wrócenje wjace wschelce dobrowólneje pomocy za jendźelske sarjadnistwo a sastajenje płaćenja dawkow k wolthujenemu konzej dowjedże.** Stónrcznje za zwjatocźna winowatosć wuprají, so dyrbja so wobjamknjenja indiskeho narodneho kongresa **sa dobyeze polneje njewotwisnjosće kraja pschewjesć.**

Kaž so z **Kalkutty** powě, je tamnischa zhromadźizna mésčanskich zastupjerjow wobsamkła, dźeń njewotwisnosće khorhoj indiskich nazionalistow wupowěsnyć. Pschi wschěch zwjedźenistich składnosćach ma so w pschichodźe tohorunja tale khorhoj wupowěsnyć. Měsčanosta je rjekł, so by z jendźelskej khorhoju nazionalna cźerjóda Indiskeje pschichodźi a wobydlerjow namołwja, wobsamknjenjam wschoindiskeho kongresa w Lahore posłuchaś.

Diplomatiſti wokłhad mjes Mexikom a Ruſkej ſo ſaſtajił.

Po ſaſtajenju diplomatiſkich poćahow mjes Mexikom a kommuniſtiſkej Ruſkej je ruſki pósłanc Maka njedźelu Mexiko wopuſćiłł. Pósłanc je ſo ſe ſwojej żonu bjes priedawſchich ſmjeżenych roſſohonowatiſkich wopytowm ſwóriwſoſće do Veracruza podał a ſo wot tam na parnej łódźi „Rio Bravo“ piſches Bremen do Ruſkeje wróćił.

Attentatowe plany w Mexiku.

W Mexiku je policija mordarſki plan piſcherſtwo preſidentej Portejej Gillej, nowowotſwolenemu preſidentej Ortizej Rubiej a priedawſchemu preſidentej Callejej wotkryła. Spſchiłżahanżo chżuchu attentat ſkuſżiċ, hdy by nowy preſident ſaſtojnſtwo piſchewſał.

Jendźelskeho oficéra w Chinje zajeli.

„Daily Mail“ ſ Hankowa powė: Praſchenje, hacż maju Jendźelſczenjo hiſchcże exterritorialne prawo w Chinje, je ſo piſchiwótiło. Automobil, kotrżż jendźelſki offizér wodźeſche, je chineſkeho dżaſacerja powalił, kotrżż je na żiwoje franjenja wumrėł. Chineſka policija je offizéra ſajała a jeho na chineſku policajſku ſtażiu dowjedła. Hakle poſzhe wjeczor ſu jeho ſ jatwy puſchczili, tola hakle, hdyż bė jendźelſki generalny konſul wożobinży ſa to ruſkował, ſo ſu jendźelſki offizér ſażo chineſkej wyſchnoſczi ſtaji.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 27. januara 1930.

— [illegible] wjedrje. W naſchim wjedrje ſo po ſdaċu wokrot piſchihotnje. S wjeczora piſchihadżeja ſ wotmachom nižiny. Tute wutłoſczenja wyſchinu ſ naſchich ſtron. We Franzowſkej a połnócnej Italſkej ſo hižo deſchcżuje. Poſza naż niże ſo też do deſchcżowanja abo ſnihowanja dacż. Piſchihodnu ſrjedu wokoło młodeho mėżaċka móże ſnano tutón wotrost ſaſtupiċ, njemuſżi piſchehod do bólż ſnihoweho abo też wložineho cżaſa. Juttje wutoru ſchadża ſłónċżko 7,51 hodż. a hkowa ſo 4,36 hodż. Mėżaċk ſchadża dop. 7,40 a hkowa ſo popołdnju 2,54 hodż. — Dżenża rano we 8 hodż. barometer 737, hygrometer -|-4, thermometer w nozy —1. Wuhlady na malo ſo ſo piſchemėnjaże wjedro.

— **Auto zotorhnje hólża.** Na Lubjiſkej dróży zyle blisſo ſkałow ſobotu popołdnju wokoło 2 hodż. wożobowy automobil ſchuſtereho hólża, kiż dróżu pſchebėża, powtorhny. Wjednik woſa ſo hnydom ſo franjenym hólżu horje wża a dowjeże jeho do mėſchczańſkeje khorownje. Dokelż pak bė hólż jenoż nėkotre mjeſnaże wobſchkodżenja ložże na ruzu pozċerpiċ, możachu jeho bórzy ſażo ſ ſtarſchimaj dowjeſcż. — S druheje ſtrony ſo nam ſ tutemu podawkej pſchiſchłe powė, ſo auto kluſcha rycżerſkubłowemu najemkej ſ Lejna pola Bukeż. Njeſłoże je ſo ſtało, jako je auto ſarjadny pſchieſcżnyk, pſchi cżimż je hólż nadobo wėkſi pſchiſłoſał. Tuż dże wjednika auta wina wſetkeſch.

— **Sażo autaj dż. ſo ſraſyłoſ.** Na ſchċżiżniſchczu Lawſkeje haży a Kronprynzowoho moſta ſoboru w woży wokoło 2 hodż. wożobowy automobilaj ſ ſajkim wotmachom do ſo ſraſyſchtaj, ſo jedyn ſ njeju na khodnik Vogleż łażownoſce ſajėdże a ſchkleżnju wulkadneho wokna rozbi. Wobaj woſaj ſo thėżo wobſchkodżiſchtaj. Jedyn dyrbjachu wotwjeſcż. Jedyn dobujeżhaju ſo pſchi njeſbożu na hłowje thėżo ſrėża a też łóżo na rukomaj. Połajża podawk hnydom pſchepyta. Njeje hiſchcże dokſadnje ſwėſcżene, kotry auto je ſrażenje ſawinował.

— **56. duchownu wjeczornu hudżbu** ſo **Pėtrowſkej zyrkwi** budże njedźelu 2. februara wjeczor w 6 hodż. Ju wutwodu Johanna Fiſcher-Bantſkoſza ſ Drjeżdżan (ſopran) a domſki organiſt Harſt Schneider (piſchċżeże). Pſchedwjeże ſo „Wótċże naſch“ po Hermann Grabnerju, Maksu Gulbiuju, Siġfridu Karg-Elertu a Maksu Regeru. Programy ſu po 30 pj. pſchi zyrkwinych durjach dóſtacż.

— **Woheń w Bohatej wėżi.** Sobotu popołdnju krótko po 10 hodż. wudyri w twarjenju Bohateje wėże na Bohatej haży cżo. 33 w jenej ſtrowe woheń. Samowitej dohrowólnej wohnjowej woborje pak ſo poradżi, woheń hnydom poduſcżiċ. Też motorſka ſykawa pſchijėdże, tola njeitrjebaſche hakle ſapſchimnjeċ. Podawk bėſche wjele pſchihladowarjow pſchiwabiłł, tola jėdnu wobkhad ſo njebaċeſche.

— **Budyſke hajtyki** ſu wſchėdne dny hacż do 7 hodż. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nożnu ſłużbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena hajtyka ſ mėſaċznym wotmėnjenjom. W januaru je Dwórniſchczowa hajtyka na Bismarckſtej dróży na rjedże.

— **Paduſchſtwo.** Kradnyk je nėchtó 26. januara po 1 hodż. rano ſe ſahrody hoſczenża „Albertsgarten“ murjaże jėdne koło inamki „Lanż“. Koło mėjeſcha cżorne kroſtna a błótoſchikatkaj, żołte ſwjena, runje wodżidło ſe wobſchkodżenymaj cżėrwjenymaj pſchimadkomaj, Torpedo-fit hamobėh, ſchėrej wobruczeli, do kroſtnowieje żerdki je nowy, nėhżbe 10 cm dołhi kruch ſaſtandżeny, nimo tohо bėſchtaj na kole waczokinołoſchaſaj ſ wulkej brunej aktowej tołchu, w kotrejż bė mapa ſe wſchelakimi proſpektami, na ſdoni noſchuk bėſche pſchiwinana mapa ſaka do wótra. — Wo wėżowne ſdżėlenja proſży kriminalne policija w Budyſchinje.

— **Shubil je ſo na puczu** ſe Sſuliſcheż do Bréży cżerwjeny wupokaſ ſa motorſke kolo I—21982 na mjenu Pawoła Holcża ſe Sſuliſcheż. Pſched ſnjewużiwanjom wupokaſa ſo warnuje. — Wo wėżowne ſdżėlenja proſży kriminalne wotdżėlenje w Budyſchinje abo żandarmſtwo we Baczonju.

— **Pokhroma** je po hamtiſkim wotjewjenju ſaſchła mjes ſchparatnym ſkotom kubleċki Marje ſwob. Jurowieje a kubleża Jurja Kſchiżanka w Rożeńcże.

S **Delnjeje Kiny.** Pſchedſtojda powiſchitkowneje khorownje pokkadnje w Delnjej Kinje wotjewja, ſo je 14. dowdawk ſ wuſtawkam pokkadnje dowoleny a je w jenotliwych płaċżerniach dóſtacż.

S **Hrubjelcżiż.** Naſche nowe gmejnſke ſaſtupjerſtwo ſo ſrjedu wjeczor k ſwojomu prėnjemu poſchedżenju, kotrėż też wjeſnjenjo wopytachu, ſeſdże. Najważniſchi dypk dnjowneho porjada bėſchu wólby. Wone mėſaċnu tónle wuſnoſchi: Sa pſchedſtojerja gmejnſkich ſaſtupjerjow wuſwoli ſo knjes Brankaċk, ſa namėſtnika jenohłóſnje knjes Probſt, ſa ſapiſowarja knjes Anka, ſa jeho namėſtnika knjes Hermann Kaſper. Sa gmejnſkeho ſtarſcheho bu nėhbuſchi dotholetnjy gmejnſki pſchódſtejeŕ Mėrċżink wolenj. Wólby do wuběrkow bėchu trochu wobcżeżnjſche, dokelż dwaj ſaſtupjerjej wólbu rasnje wotpokaſaſchtaj.

S **Lubjeńża.** Jadny wuſpėch mėjeſche tudomny żiwnoſcżer Stahn ſ dwėmaj hubjenomaj. Je tola nėchto zyle njewſchėdne, hdyż jena hubjża w oktobru a novembru 31 jeji ſnjeſe. Druha ſnjeſe jenoż 11, kotrejż ji ſ żedżenju podpokożichu. 15. nov. wuhlany wona 7 liſjatow. Żiwnoſcżerjej a jeho ludżom ſo pſchi dobrym wothladanju też poradżi hubjż wocżahnjeċ, ſo budże tak nėhżbe k jutram k rėju ſrake. Tak budże w Lubjeńżu wokoło jutrow „Hodowna hubjża pjeċżeń“ dóſtacż. Hubjżu ſtej 4 hacż 5 mėſaċnow pſchiſahje jeja njeżkej a plahowarjo ſ wċżipnoſcżu wocżakuja, hacż hubjżu w nalėcżu runje tak pilnje jeja ponjeſetej.

S **Hajniż.** Schiwórik wjeczor ſeńdżechu ſo naſchi gmejnſki ſaſtupjerjo k poſedżenju, kotrejż knjes mėſchczanoſta Kaſchpor namjeſdowaſche. Po powitanju dżakowaſche ſo knjeſomaj Hollmannej a Klaużej, kotrajż wuſtupitaj, ja jeju ſkutkowanje w ſtarym ſaſtupjerſtwje. Na to noweju ſaſtupjerjow knjeſow Arnoſchta Keula a Auguſta Schleńżarja do ſaſtojnſtwa ſapokaja. Saſtupjerſtwo tworja nėtko 9 mėſaċkanſkich a 2 dżėlaczerſkaj ſaſtupjerjaj, prjedy 8 a 3. Sa pſchedſtojdu ſaſtupjerjow wuſwoli ſo knjes mėſchczanoſta Kaſchpar a ſa namėſtnika k. Reißmann, ſa ſapiſowarjow kk. wuczer Domaſchka a Rjeczka. Po wólbach do jenotliwych wubjerkow pſchedpoloži mėſchczanoſta wot hamtiſkeho hejtmanſtwa wudaty namėſtnu ſakoń wo twarjenju małych domow.

S **Hodżija.** Saſtupjenu ſrjedu wotmėſchu gmejnſku ſaſtupjerjo poſedżenje, na kotrymż ſo w połnej liczbje wobdżėlichu. Też nėkotſi pſchipoſłuchariо bėchu ſo ſeſchli. Pſchi wólbje druheho ſaſtupjerja wuſwoli ſo knjes Milank. Saſtupjerjo lėwizy dżeda ſo pſchećżiwo tutej wólbje poła hamtiſkeho hejtmanſtwa hórſchicż. Skromadżiſna ſaberaſche ſo na to ſe wſchelakimi namjetami, kotrejż ſtejeła pſchija a dżėła wotpokaſa. Mjes druhim ſu wobſtarali, ło ma ſo Praſkowſki puċż runje pokaċiċ. Pſchi tutym dypku dóndże k wótrenmu wurėżowanju dla nſdow, kiż maju ſo dżėlaczerjam ja tuto dżėło płaċżiċ.

S **Maleſchcż.** Naſcha jednota Sokoł wotmė wjeżera ſwoju łėtuſchu hłownu ſchromadżiſnu. S hudżbu ſu pſchitomnych piſches 40 bratrow. Jako po powitaniſkich ſłowach namėſtnika ſtaroſtu hudżba ſahra, wotewrjicha ſo durje poſedżenje. Nuts pſchiċżahnyli bokoſſli doroſt. Jim bėchu ptaċżi Sokołjo ſwobradżeli. Na dołhim blidze ſtejachu 25 ſchklicżkow. Do nich bėchu ptaċżi kopato ſoliże khlóſchczekli nawobradżaże. Kak lyboſachu ſo wóczki naſchich najmłódſchich, hdyż rėkachſe, ſo kóżdy dóſtanje po ſchklicżku. Najſtarſchi ſ nich podżakowa ſo ſa rjanu wobradżenku. Pod ſynkami hudżby wuhlaſchu ſo jowſpożeni ſaſo ſ poſedżenje. — Nėtko poda ſapiſowar roſprawu wo łonſchej dżėławoteji. Pokładnik wojſenj, ſo mėjeſche jednota loni 554,55 hr. dołhodow a 511,01 hr. wudawkow. Jednota je ſo ſ dołha wudrapała hacż na ſnadny ſtyhk, kotrżż w bliżſchich dnjach dopłaċi. Jako ſe hudżba, nėtkole ſaſo 20 mużi ſylna, ſwoju jara łwieſelażu roſprawu podała, wobżarowachu wſchitkich, ło maja ſa nju ſerbſke organiſazje tak malo ſroſumjenża. Zuſhym, ſchpatniſchim daiwaja lepſchinu, njeſpodſchejo wopornuwemu bratrej derje ſaſłużeneho ſarumanja. Naſnje wuprajachu nadżiju, ſo ſo też w tymle naſtupanju w pſchichodże wotrok k lepſchemu ſtanje. S wołbow wuńdżechu jenohłóſnje bratr Sſykora ſtarſchi jako namėſtnik, Bart (Jurij) jako ſapiſowaŕ, Wiċżas, wuſtojny ſarjadnik ſi manżow, jako pokładnik. Sa praktiſke dżėła wuſwolichu br. Kowarja ſa nacżolnika, Cżėpku a Łajdu ſa wuwucżowarjow a Krawża ſa nacżolnika hubżby. Stómkżnje wuſwolichu ſaſtupżow ſa pſchedſtejaju zlowniu ſchromadżiznu Swjaſka. Dale ſekatacżku bohaty programm ſkułkowanja w tutom lėcże. Poſedżenja wotmėje jednota kóżdu prėnju ſrjedu druheho mėſaca. Prėnje poſedżenje budże potalkim 5. mėrża. Dale ſarjaduje jednota kuzy ſerbſkeje rėcże, kotrejż wedżenje je br. Schėża dobrowólnje pſchewſał. Kurzy wotmėwaja ſo kóżdu druhu a ſchtwórtu wotoru mėſaca, hodżinu do ſnuczkowanja. Do nich ſo hnydom 20 bratrow ſamolwi.

Se **Schpikalow.** Dżeń 21. januara ſemrė tu po dołhim cżerpjenju Ernſt Szymank, żiwnoſcżeŕ a hoſczenzaŕ. S rim ſhubi nacża wjeſ lubeho żiwerneho wjeſnjana a naſcha Nożacżiczanſka wobſada dobreho ſwėrneho pſchódſtejerja a Sserbjo nimo toho ſwėrneho, ſmuſitheho próſowarja. 17 lėt dołho je wón Schbikaly w zyrkwinym ſaſtupjerſtwie ſaſtupował, a to w cżėſkich lėtach a pſchi mnoho ważnych a roſſudnych dżėłach. A wón je to cżinił ſ wulkej lubo-ſcżu. Tak je też hiſchcże ſam, hacżrunjeż cżėſko khory, ſbėrał dary ja jubilej Bożeho doma. Na jubilejnym dnju dżerżeſche ſwoj poſledni kemſchikhód żiwy. Saſdżenj pjatk je nėkt dżerżał poſledni kemſchikhód morwy. A dżakowna woſada ſ zyrkwinym pſchódſtejeſtwom je ſe Schpikalami a wjele żarowaznymi lėpu pſchewodżała a cżeſcżiła. Pſchewſahe po cżłowjeſkej myſli je wón wot żiwotich nėtk żarowaznych pſchiwuſnych a nat ſchok; ſwój 52. narodny dżeń je wón na marach leżał. Dżakowni hladamy ſa nim. — Bóh tón Knjeſ ſpożcż jeho duſchi wėcżnym mėr.

S **Noweje Wży** poła Rakeż. Pjatk wjeczor wokoło 9 hodżin je ſo tu bróżeń doſpołnje wopaliła. Też żnj ſu ſo ſobuſtawarjo. Njeje pak hiſchcże ſnate, ſ kakeje pſchiczżiny je woheń naſtał. Tako prėnja pſchikhwata młoda Scheſchowſka wohnjowa wobora haſcheċ. Druhe myto dobu żebi Njeżwacżidliſka wohnjowa wobora, hacżrunje

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

(Pokracżowanje.)

24]

Petronius, mėjo ſpodżiwny pomjatk, wojpjetowaniche nėtotre wuleńki ſ hymna, żitowacże jednotliwe hrónżża a wuſłėbnym naſkraſniſche wobroty, a Lucanus, kiż bė, każ ſo ſda, nad kuſtom bażnjowo na ſwoju żarliwoſcż popadajty, pſchihłoſowaſche jeho ſłowam. Na Neronowem wobliczu wotrażowaſche ſo cżicha radoſcż a bleſkożna hordoſcż, kiż njemjeſſowaſche jenoż ſ hkupoſcżu, ale bė ji hižo zyle podobna. Wón poċża nėtko ſam hrónżka wuſłebowaċ, kiż ſo jemu żako naſtrażniſche ſedżawaczu, a pokojeſche napoſledku ſamo Lucana; pſchirėċżowaſche jemu ſmuſitoſcż a prajeſche, ſo dże je ſtódy jenoż ſ tym, ſ cżimż je ſo narodżił, doſtża njejwuſamka poċżeſcżowanje, Jupitrej wopokaſane, nihdy cżeſcżowanje druhich bohow.

Po tutych ſłowach ſo poſlehny, ſo by Pappeju wupſchewodżał, kotrejż bė woprawdże łubjenje a tohodla żebi wona pjeſneſche woteńcż ſmėcż. Poruczi wobdżelnikam hoſcziny, ſo bychu wocżakli, doniż ſo wón ſażo njerwróċi. Wróċi ſo bórzy ſażo, ſo by ſe żypanym woruchom wopoſtał a ſo nad dalſchimi pſchedſtawjenjemi ſradował.

Hiſchcże druhe hrónżża ſo pſchedcżitachu a dialogi ſo pſchedwjoſchowachu, kotrychż njekeſpoſcż mėſeſche ſort nanunaċ. Potom dóndże rjad na mimikarja Pariſa, kiż pſchedſtajeſche dyrdomdejſtwa Joża, Hnachoweje dżowki. Schtoż hoſczom poſtiſcżeſche njebė hižo żana reja, ale jaſpjy wobras, kuſtorjany a njebańbity; a hdyż na końzu korybantojo wuſtupowachu a pſchi ſmukach pſchiſcżaſkowm, ſchwbelow a małych bubonow njerwudżeſne bacchiſke reje wuwjedżechu, tu bė Lygiji, jako by ju żahły woheń palił, a jako by błyſk do tuteho domu dyriċ a wjerch ſo na hłowy heſżowarjow ſażhpnyċ dyrbjał.

Tola mėſto toho ſajachu ju rożе ſ wjeńcża, a na pol hjany Vinicius prajeſche k njej:

„Wuhladach cżе pola Aula w ſahrodże pſchi wodomjeru, a ja tebje lubowach. Mkódy dżeń lėdy ſwitaſche, a ty ſtebi myſlieſche, ło cże nichtó njewidżi, ale ja cże tola widżach. — A też nėtkole cże widżu, haczrunjeż peplum tebje pokrywa. Wotcżiſtiż jón każ Criſpinilla. Bohojo a cżłowjekojo niczo njepytaju, khiba lubóſcż, pſchetoż lėpſcheho na ſwėcże njejetwa! Skhowaj ſwoju hkowu na mojim wutrobnje a ſandżel wocżi!“

Lydżyne bibiti ſzwachu cżekżo w ſpanjomaj a na rukomaj. Myſlieſche, ło podnuża ſo do bjesdna, a Vinicius, wot kotrehoż wumnożenje wocżakowaſche, ſtaj bė ſo jej taſki mitły a dowėru ſdużoważ jeſdat, Vinicius ſam to bėſche, kotrżż ju do tohole bjesdna cżehnjeſche. Wona ſo na njeho roſhlėwa a poċża ſo jeho bojeċ. Pomponiinu hlóſ ſcheptaſche ji: „Wukhowaj ſo, Lygija! Wukhowaj ſo!“ — Potom pak bė ji nadobo, jako by ſ tomu hlóſu pſchepodżje bylo — pſchetoż ſchtóż bė widżał, ſchtoż bė wona pſchi tutej hoſczinje wuhladała, kohoż woddawa ptomijo, kaſkej bė wona jo ſaċżuła, a cżejaż wutrowa biwa każ bije jeje wutrobu, hdyż Vinicżowe ſłowa ſaſtyſcha a hdyż ſo k njej blize pſchibliżny — tón hyrbi bjes wumnożenja ſhubjeny bycż.

Wona cżujeſche ſo ſlaba. Wėdżeſche, ſo pod hrożenjom kżorkżeje njemitoſcże ſo nichtó njeſmėdżeſche poſchbiwiċ, pſredy hacż kżor wot blida njeſtany, ale też tak, njebudżeſche-li tomu tak byko, by wona telko mozow k tomu njemėła.

Hoſczina njebė dawno hiſchcże ſtónczena. Njewólniży nożchachu pſchezo hiſchcże nowe poſjėdże na blido a napjelnjowachu njepſchetżawaċy bónczki, a pſched blidom, w podobje podkorvy poſtajenym, jewiſchtaj ſo athleta, ſo byſchtaj hoſczom pſchedſtajwenje poſkiczikoj.

Możnej, ſ wolijom namaſanej a ſo ſwėcżażej cżėſe bėſchtej pſchi wojowanju w kuli; kożde ſahrjeſkotachu pſchi żelesnym wobjimanju, a ſe ſtóżcżenych kleſchcżinow wuſa hdyż bė ſkżyſchcżej krótke, bluke ſadumpanje ſ nohomaj na ſemi, ſe ſahrawkom pohpwanej, potom ſaſo ſkżeſchtaj wobaj wojowarjej a ſo njetbłaſchtaj a ſkiċżeſchtaj pſchibłażowarjam napohlad do kamjenja wucżeſhaneje ſkupiny. Wocżi Ronnjanow ſcżehowachu ſe ſnajeſtim ſpohładowanjom hrė żałożnje napjatych ſkribjetowych, britſnowych a pażowych ſżkow. Tola wojowanje dołho njetrajeſche, pſchetoż Kroton, mjſchtr a pſchedżyda ſchule gladiatorow, njemėżeſche ſo podarmo ſa najſpjnitſcheho w romiſkim kżorſtwje. Jeho pſchecżiwnik poċża pſchezo ſpėſchniſcho dyh kożjeż, potom dyhchoſche; jeho wobliczo bu pjerſchi brune; wón wuplunu frej a ſwjeſe ſo k ſemi.

Mózny pſchiſtkeſł mjtowaſche kónż wojowanja, a Kroton ſepre nohu wo khribjet padnjeneho pſchecżiwnika, ſloji żylnej ruzy nad wutrobnom na pſchiſ a roſhlėdowaſche ſo dobrycżerſzy po ſalu.

Po nint wuſtupowachu napodobnjerjo ſwėrjatow a ſwėrjazych hłożow, kelkerjo a trykarjo, na kotrychż pak jenoż malo hiſchcże kedżbowachu, pſchetoż wino ſamuejeſche woczi pſchihladowarjow. Hoſczina pſchemėnti ſo pomału do dżiwjeho heſżowanja a żłokanja. Pomėr, napojeny ſ wónjemi ſmėkwom a ſ wónju wolijow, ſ kotrymi pyſchni pajożo njes hoſczimi nohi hoſczinarjow poſkrjepjowachu, bė wotużnyt, pkomjeſchka ſampkow ſapotachu mutnije, nacżolne wėnzy kedżachu kſchiwje na ſchkrynt mjeſnocżach, ſ kotrychż wuſtupowaſche pót w tokitych ſtrużkach.

Vitellius kuli ſo pod blido. Nigidija, do paika naſa, pſchijkoni pjane dżėċżaze wobliczo k Lucanowej hrudżi, kotrżż, tohorunja pjany, dujeſche ſtotu pudżiu ſ jeje wložowa a pſchi tom ſhladowaſche ſcżicha wołoſatej horje. Beſtinus wopżetowaſche ſ twjerdej hkowu pjaneho traſcż k dżeſatenu raſej Mopżowu wotmołwu na prokonſulowy ſapjeċżatany liſt, a Tullius, pſchiwėrkowy wuſmėċżhowar, jakotaſche ſ wobſtajnej hikaiku pſchieiorhowanym hoſżom:

„Pſchetoż, hdyż je ſpłaroS Cenophana kuloważy, to by cżłowjek mohł, każ widżiſch, tajſeko boha jako ſud ſ nohu pſched ſobu kuleċ.“

(Pokracżowanje ſcżehuje.)

lěsche ju po puću njesbožo podeschko. Ssykawje běsche so jojo wuczahnyło, so běsche po brjoły dele sajeła. Ke sajchenju pschijědże też Rakeczanka sykawa.

S **Noweje Wby** pola Krjebje. (Pschehnata sobuzelnosć.) Młoda knjeni K. ma wot nasymy thoru łoskoschu. Dokelž so do nětka njeběsche wustrowiła, skasa stótneho lěkarja. Tola njedźiwajcy tuteje pomocy łokoschka wudrychła. Schkoda!

S **Kamjenzu.** W nozy k pjatkej wo 12 hodź. žu w sawitskich městnoscach firmy Müller a Arnold padufschi wobuli. Ssu wokonow schkleizu mutkožiwschi do dźělarnje jeli salesli, ale jenoż mało ke kradnjenju namakali. Ssu jenoż jinadwu pjenjes sobukasali, kiž jenemu dźěłaczerjej słuschesche. Policajscki pos ja wěstym sledom bżesche. Kriminalna policija podawk pschepytuje.

S **Zelnjow** pola Wojerez. Tele dny pisczachmy wo duchatchorym człowjeku, kotrehož běchu w lěju pola Seleneho Hósđa pschi swojim jěsdnym kole leżo nadeschli. Ssamsnjny człowjek pschindże na druhi wjeczor do nadcheje wsy, wotstaji swoje koło psched hoscenzom a sastupiwschi do hoscenza skasa jebi jěsch a picz, schtož tež dosta. Borsy po jědži pak hoscenzar pytny, so tutón jeho hósch nieje normalny człowjek. Wón powě to wjesnej wyschnosći. Tuta wobrocźi so na žandarmstwo w Bukowje a wyschschi žandarm Ermlich namaka tu ramjeneho człowjeka, kotrehož běsche đeń prjedy w Selenym Hósđe do schkitanisseje jatby wsak a k jeho pschimusnym đo Sseho Komorowa dowjedł. Tam pak běsche duchatkory bórsy sażo cżeknył. Nětko je jeho žandarm sudnitkej wyschnosći w Rólanach pschepodał.

Łużiski hród so wotpalił.

S **Wujerja pola Lubija: Djenża pondżelu rano wokoło ¾5 hodź. w tudomnym hrodże wobeń wudri. Powěda so, so je so hijom do wudyrjenja khwilu we hrodże palito, dokelž so pjeża źiwełko widżeli. Wobydżeżer hrodu njeběsche doma. Mnoho łykawoh běsche haschecź pschichwatało, tola wone njemóżachu niczo wuczinicź, dokelž běsche dospołny njedostatk na wodże. Tak so hród, kiž běsche hijom khěro stary, docżista wotpali. Mjenża, so je wobeń žnadź s wotewrjenym wohnischczom, kajkeż w hrodże hischcze bě, nastał.**

Dale hischcze słonimy, so je wobżeżer hrodu Polak a je hižo hród hacke njedawno kupił. Wo wohnju samym so hischcze dodaczne powě, so žu so płomjenja s taikej spěschnoscźu po hrodże, kiž nětkaże 200 lět steji, rosćerkerile, so dyrbjachu wobydżerjow s wokнami s pomocu rěbłow wukhowacź. Jnspekkorej je so wschitka domjaza nadoba łobuspalita, tohorunja też łžužobnym holzam. — Zyły hród je jenoż hischcze wulke wopalnischczo, wobsrjedź kotrehož jenoż hischcze mażiwne wohnischczo steji, s kotrymż, każ mjenża, je wobeń wudrił.

Powěsće wo cyrkwinskim žiwjenju naschich serbskich wosadow w lěće 1929.

S **Njeswačidła.** W naschej wosadże žu so lońske lěto 66 (1928: 68) dźěći narodźile, 36 hołowu a 30 hołowu. Wukschczilo je so 64 (67) dźěći. Pschipowědało je so 43 porow, wot kotrychž je so 28 (26) tu swerowało. Konfirmérowało je so 62 (69) paczerskich dźěći, 32 hołzow a 30 hołzow. Semrěło je 35 wožobow, tu pothowało 38. K spowědźi pschihże 2941 hosći (2939), 1178 mużskich, 1762 žonskich; woprawiło je so 121. Na darach je so wopromało 1091,57 hr., a to 403,05 hr. pschi krajnych sbérkach (460,55 hr.) a 688,52 hr. sa swonk. a funtkowne mischjonstwo, wosadnu diakoniju, Gustav-Adolfske towarstwo a druhe. — Njeswačidło ma 3260 duschow.

K.

Wusudźenja.

Wyšši měšćanski khłostarski komora Budyskeho krajneho žuda měsjesche so pjatk ratarej Willy Huste se Sakomja dla straschneho, thromadn. cżełn. sranjenja samohwiež. Huste běchu winowali, so je 9. julija 1929 w Sakomju thromadnje s ratarjom Janom Augustom Linakom a nětko semrětym ekalzom Arnoschkom Wilhelmom Schwaarom ratarja Hermanna Hólzela se Sakomja straschnje pschebił a pschi tom žiwjeđy pschehmjet wužił. Pschi prěnim jednanju psched hamtskim žudom buchu tuchi tjła winowani, kóżdy k 30 hrivnam pjenjeżneho khłostanja sajudżeni. Huste bě so pschecźiwo wutnuđej powołał. Pschi jednanju psched małej khłostanskej komoru Hustowy sakitał, rěcznik justizny rada dr. Schulze s Nowosalza-Spremberga, bě hnydom pschi spoczatku jednanja měrjenja, so so jemu Hólzelowe wuprajenja dla nastacża swady a pukow k wěrje podobne njesdadża a to Hólzel wědomje wopaki wuprajał. Tutón podhlad so pschi dalschim jednanju pschego hóle sjuscźi. Skónczenje žud na namjet sakitarja a sastupjerja statneho rěcznistwa wobsamknu, jednanje pschecźiwo Hustej wotstorczicź, dóniž jednanje pschecźiwo Hólzlej dla wopaczneho pschisłuchanja, kiž so wotewri, słónżene njebudże. Sastupjer statneho rěcznistwa Hólzla pschesłuschcha a na to soja. Tale wěz ma sa Sakom a wokolinu wożebity sajim, dokelž je Hólzlowy nan psched nětkotrym cżasom na hischcze njewujasnjene wałchnje namudżenje wo žiwjenje pschichoł a jeho žiwjerej běsche była s pschicżinu wschelakich wunoschowanjow.

Z Łužicy.

* Se **Shorjelza.** Pjatk dopokonja samokachu wohnjowu woboru do jeneho doma na dróży Božeho rowa. Tam běchu 30 łětnu holzu s pkunom sajědowczenu a bjes wědomja ležo namakali. Wobornikam so poradził, holzu sażo do žiwjenja wróczicź. Po wschěm žadżu jedna lěkarka so wo samomordarskich popypt w cżełkich myslach. Samokany lěkar da holzu do thorownje dowjesć.

Ludowa strowota a šula.

Kulturny zjězd sakskeho wučerskeho towarstwa w Budyšinje.

Ssobotu 25. januara sešdżechu so zbohustawy sakskeho wučerskeho towarstwa w „Kehelerni“ w Budyšinskim, so bychu tu swój kulturny sjězd wotmělli a wo ważnych schulskich praschenjach wuradżowali.

Sa sjawnosć a wożebje też sa starschich s Budyschina a wokoliny běsche na wjeczor we 8 hodź. postajena sjawna thromadżizna, kotraž zmjerdżesche so bohateho wopyta wjeselicź. Po powitanskich rjekowach pschedsydy sakskeho wučerskeho towarstwa knjesa Trinksa, kiž běsche thromadżenym, sastupjerjam wyschnostczow a starschim pschiwołał, porěcża k pschitomnym knjes wyschschi schulski rada prof. Kral s Budyschina sdobom w mjenje ministerstwa sa ludowe wukuklanje a wuschěkny, so stej zbehi ministerstwo a wučerstwo dospołnje pschesjene, so je winowatosć schule, na ludowej strowocże a sa ludowu strowotu dźěłacź. W tutym nastupanju žu so po prawom hakle spočatki stake a schula trjeba nusnje dalscheho wudospołnjenja a wutwarjenja a k tomu rosumliweho łobudżeła starschich a zjomnych sdobnoscźiwkow. Sa so so rosumjenje sa tónle nusny nadawk sbudżiło, k tomu je sakke wučerske towarstwo tutón sjěd wotmělo a zbehi s tym wulku sasłużbu dobyło. Knjes wyschschi schulski rada pschejesche thromadżinje, so by jeje pschiwabjenje namakało w powschitkownosći wutrobny wothłós.

Prěni pschednoschk měsjesche knjes dr. Richter se Lipscżanskeje universitneje kliniki. Wón ryżowasche

wliwy schule na wumicże dźěcża, wożebje na rosczenje a njezenje cżeła.

Sswój wulżny sajimawy pschednoschk běsche wudospołnił se žiwětkowobrasami a tabellami, s kotrymiž rosumjenje pohlubschi. Na derje skutkowaze waschnje pschedstajesche wożebje njepschijomne skutkowanje schule na dźěcżo s tym, so jo nusuje hodźiny dołho w sawrjenych městnoscach žydacź. S tym so wšo pschirodżene žadanje po hibanju hacźi a to sażo skutkuje njepschijomnje na dźěcżowe wumicże, każ je to dokkadne pschepytowanje dopokasacź samohło. Wożebje straschnje žu sa dźěcżo prěnje schulske lěta a lěta trawjenja, w kotrychž žu husto haczenja we wumiczu wobkedżbowacź. Ale duchowne wumicże dźěcża njeda so dźělicź wot jeho cżełneho wumicża, ale ma bycź s nim krucże sjednoczene. Nadawk schule pak je, wschitke darp a samožnosće dźěcża k polnej dokonjanosći wukuklacź. Haczenjam we wumiczu sadżewa so najlepje, hdyż schule po możnosći ramotne stoja a hdyż maju doscź městna sa dożahaze hibanje dźěcži, dokelž maju so dźěći mjes kóżdej wucżbnej hodźinu sażo cżełnje hibacź. W tym leži dozyła wumjedenje problema, k kotrymż so też sażo wschitke schkodowanja pschi žeđzenju wurunaju. — Najbóle na wumiczu cżěła dźěći wěso we wulkoměschczanskich schulach schkodża, tola też na wsach žu ramjenemu strachej wustajene, runjež tej niż w ramjenej měrje. Cżełne wocżehnjenje dyrbi schula ramja w rukomaj sdżerżecź a niz mozam pschewostajicź, kiž žu schuli zuse. Pschitomni pschednoschk je rjekłym pschitkefkom pschijachu.

Druhi pschednoschk dżerżesche knjes wyschschi wučer Grosa

wo cżełnym wocżehnjenju w nowej schuli

a pokasa, kak je hakle po wójnje tak nětak k tomu dóschło, so ju cżełne a duchowne wukuklanje na jedyn schodżeń stajecź pocżeli. Sa strowotne wumicże schulskeho dźěcża wosnamjenja wulki postup nowe roswuczowanske waschnje w ludowej schuli (dźěłowa schula), s kotrymż je mjenje žydanja swjasane. S pschiporjenym cżełnym swuczowanjom dże ludowa schula cżełne wumicże dźěcża spěchowacź. Fysiologija dopokasuje, so so s cżełnymi swuczowanjemi w dźěcżu mozy wubudżeja, też duchowne, pschetoż wone wocżerstwjeja a wozniwjeja. Wożebje spomożne je nětcżiske žwobodne turnowanje, kiž je so wużwobodżiło wot schablony sańdżenych lětdżesatkow. Wono ma sa hkowny nadawk kruczicź wutrobu a pluża se spěchnymi a trajnymi swuczowanjemi. Ważicź dyrbi po młodźinsku hra, kotraž je wot nětkotrych lět sa wyschitke schule pschikasana. Wona je žórko mogu sa posdżiše lěta. Rěcżnik porěcża też cżopke žkowa sa schulske pluwanje, kiž dyrbi kóżdy hólz a kóżda holza nawukнycź.

Postajene schulske puczowanja njejżu jenoż spomożne sa rosczenje, ale sbudżuja wjeselenje nad pschirodu, lubosć k domisnje a pschinoschuja duchownemu wustrowjenju nascheho luda. Puczowanje nocże wjetschu ważnosć klasej na cżełne lépsche, ale žamžnu na duchowne. Dospże-li schula s powuczenjom a pschiwuczenjom dźěcži k cżistosći, porjadej a strowemu žiwjenju sakkady wischeho pschisłuschnosć wukuklanja, dospże-li so cżełna hibacźiwosć dale schulskich lět k krutemu waschnju do wurosće, je schula sa ludowu strowotu njeżmérnje wjele cżinika. Pschetoż pucź k pschiwuczenju a swuczenosći wjedże pyches schulu.

Też je thutna winowatosć wschitkich nosczerjow schule, so bo postaraju sa njeparujomne podłoži a sakkady sa spomożne cżełne wocżehnjenje, mjenujcy turnowanischcża a hrajnischcża, rumne schulske dwory a kupatnje, skkadnosć k žmykanju a žankowanju. Podperacź dyrbjake bo khude dźěcži pschi schulskich puczowanjach atd. Pschezo hischcze žu so wudawki sa ludowu schulu jako najwunoschnischke wupokasake. Schtož so k lépschemu schulskeje młodźiny swudawa, może so posdżischo na kredkach sa sozialne sastaranje salutowcź. Też tónle wulzy sajimawy pschednoschk namaka mózny pschikkest.

Jako tśecza a posledża rěcżnja pschednoschesche knjeni wyschicha schulska wothladarka Pötzschowa s Drježdżan

wo schulskim wothladanju.

Pschednoscherka spomni swoprědka na cżažy, jako hischcże jeneho schulskeho wothladanja njeběsche. Jako buchu schulży lékarjo postajeni, trjebachu pschi schulach nusnje organ, kiž by samohł lékarske naprawy pschewjesćź a podperacź. Pokasa so, so runje schula samože nusu mjes młodźinu poknje wopschicźecź a sapschijecź a to hižo w prěnim stadiju. Tak běsche starosćź wo schulske dźěcżo najważnischa a najbóle powuczaza należnosćź zyłeho dźěcżazeho sastaranja. Hižo do wójnny wożiwi mysl pschistajicź schulske wothladarki. Se žwětowej wójnu je so schulske sastaranje mózne wumikło, dokelž běchu so tehdy nusa mjes dźěcżimi sylé pokasowasche. W lěcże 1921 běchu hižo w 61 němskich městach schulske wothladarki pschistajene.

Je wyšoka sasłużba wučerjow, lékarjow a też wyschnoscźow, so móżesche so taka spomożna naprawa w schuli roswicź a so dóndże k woprawdźitemu swjasanju mjes schulu a pomocnymi organami. Bjes toho njeby dozyła wuspěschneho dźěła mózno było. Tole swjasanje so też w pocżatkach k starschim pokasowasche, dokelž běsche najważnischе, so so tutych dowěra dobudże. Nadawki schulskeje wothladarki su drje skoro njewucżerjapjomne; wona ma dale wjesćź mysle a wotpohladny, kiž wucżeł a schulski lékar pschi roswuczenju a radupodawanju podawataj, ma powuczecź swójby wo wocżehnjenju, strowotnosći atd. a starosćźiwych, ale husto njenaihonitnych starschich powuczicź wo srawjenišku cżažu jich dźěci atd. Też tutón jara naczażny pschednoschk namaka mózny pschikkest w sali.

Po krótkej pschestawzy pokasowachu so hischcze žwětkowobrazy a so debata wo wschelakich schulskich praschenjach wuwi.

Shromadżizna, na kotrejž so też mnoho nanow a macżerjow wobdżeli, běsche bjes dwela pódna a smjeje žwoje lépsche sa naschu schulsku młodźinu, kiž je pschichod luda.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Pěrna.** (Ssmjertny pad.) Tudy zemrě po krótkej chorosći tajny medizinalny rada dr. med. Eras w starobje 93 lět. Wón bu w lěcże 1862 sa doktora powšihnjeny a skutkowasche wjazy lětdżesatkow w Pěrnje.

* S **Mischna.** (Wudawki Mischnjanskich tyhażlětnych hnydżenjow.) Rada města Mischna pschija we swojim poslednim posdżenju na wědomjo wotliczenje wo žwjatocznosći tyhażlětneje różnizny. Wotliczenje pokasuje pschi 134 379 hrivnach dokhodow a 153 466 hrivnach wudawkow wotbyłk wo 19 087 hrivnach. Tutón wotbyłk ma so s prědkow lětuscheho hospodarskeho rosliczenja kryć.

* S **Kamjenzu.** (Sezěhowanja hódne sapodacża.) Kamjenczanski wotrjadny swjatk měschczanow je presidiej měschczanskich sastupjerjow dwě nalężnosći sapodał. We prěnim sapodaczu so bohustawam měschczanskeje rady doporuczuje, pschikkadej druhich městkow sezěhowacź a dźiwejo na pjenjezny mysu so wuplaczenja diátow na jene lěto wotrjez. W druhim sapodaczu so namjetuje, jo by so dźiwajo na schpatne wobstojnosće, pyches Skkarek-Skandal wotkryte, też w Kamjenzu sakalako, měschczanske dźěła a skakanki kajeżejkuli druzjinu bohustawam rady abo měschczanskeho sastupjerstwa wotedacź.

* S **Auerbacha** w Vogtl. (Pschekschiwiwschi 4000 hr. cżeknył.) 25 lětny pschekupčki pomocnik w Auerbachu je pola žwojeje firmy 4000 hrivnow pschekschiwił a s toho cżaża je so sbudził.

* S **Wolešchnizy** w Vogtl. (Ssmjertne wjeselożo we pokkopkach.) We dżelarni „Deutschland“ dżělawy 24-letny dżelarczeř Sauske bu s njezapzy po nawalasteje hromadu kamjenjow sasżpwany. Smjerdżeny bě hnydom mortwy.

* S **Pegauy.** (85 lětnaj dwójnikaj.) Tudy narodżenaj **dwójnikaj bratraj Theodor a Reinhard Kruger** žwjeczeschtaj sašchu hrjedu žwoje 85. narodniny w cżełnej a duchownej cżerstwosći.

* Se **Zerbšta.** (Potajne wotwjedżenje dźěcża.) We dopodnischej wucżbje krótko do ½12 hodźin jewi so we schuli I w Zerbšti jónska, wudawajo, so chże po pschecżu starscheju 8lětneho schulerja Hanża Jürgena Raschku do moj dowjesć, dokelž je wopyt k nim pschijschol. Kaž zu wocżizi žwědzy swjeżeli, salesże jona s hólczepom do automobila, kiž psched schulu stejesche a wotjedże. S toho cżaża stej so wobé wožobje schubikej. Dale je so swjeżeli to, so je tale jónska w pschestawzy na schulskim dworje so sa mjenom hólczepa pola jeho łobuschulerjow naprascha wała a potom zebi pola wucżerjow wotpuść dźěcża se schule wuprošnła. W cżěmnej sawrjenej limousinje je jnamjenjom III (Saksa), wjedżeneje wot schofera, je dźěcżo było wotwjedżene. Policija da so hnydom do błédżenja, njeje pak hacź dotal cżeř muślédżejcź mohła.

Cežke wobkhadne njezbožo.

W **Schczeczinje** (Stettin) sta so łobotu dopołdnja cżežke njesbožo na dróhowej żelesniy. Pla jeneho cżaża 6. cżarny bo na Kochšej dróży spowěschadło pschipowěschcża s njesnateje pschicżiny puschcźi. Pschipowěschak wustoczi s kolijow a srasy wo twarjenje s takim wotmachom, so so pschecżiżny. Trajesche khwilu, doniž běsche snjesbożeny wós wotstronjeny, so wobkhad dale njehaczesche. Po dotalnej powěscźi buschtej pschi njesbožu **2 wožobje mortzenej, nětkaże 17 zobudżěžazych bu sranjenych, mjes nimi nětkotri jara cżežko.**

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerl w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Erźsynoy. — Za nawołtk: G. Janak w Budyšinje

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schrowe powěsći wo wjedrje** ša julišim wutoru: Ponrócźene, ſ zhwilemi ſo ſnjeh pódźe. W Jendźelskej ſymniſcho, w pokróznej Europje ſyma a ſuchо.

---

* **Na knježim dworje w Großharthau,** wjerchej Güntherej Schwarzburgſkemu kłuſchczanym, je njedźelu dopołdnja wokoło 10 hodź. ſe ſnjowowych a pizowych kubjow, něhdźe 80 metrow dołhich, woheń wudyrił. Se ſylnym wětrom ſo woheń ruče roſſchěri. Mjes tym ſo zjelebź a ſuſodźa howjaſy ſkót ſ hródźow wuwjedźechu, ſo ſčežka hišom ſ ptomjenjom paleſche. Sa krótki czaſ pjatnaće ſtykawow na haſchenje pſchihdźe, mjes nimi Seligſtadt, Rannow a Biſkopizy ſ motorſkimi ſtykawami. Hrodźe ſo ſ pódlanſkimi twarjenjemi hacź na wjelky ſpalichu. Poſledńje ſo na někotrych mešnach pſchepadnychu.

* **Na drohy mjes Köpenikom a Müggelheimom** je ezrjóda młodoſtnych kommunistow něhdźe hodźinu dołho automobile ſadjerżała a do nich kamjenje mjetała, hacź běchu wokna rozbite a woſy pokne dołow a rospuklinow. Někotſi automobilowi jěduſi ſo ſ mjetanjom kamjenjow ſranichu. Jenemu automobilſkej ſo ſónčnje poradźi, ſo hacź do Köpenika pſchedobyć a policiju alarmowacź. Policiji ſo poradźi, djowjecź nadpadnikow, mjes nimi dwě žónſki, haſtakpicź a policajſkemu preſidiej pſchepodaćź.

* **Banda ſyhdom muži ſo do kubła pola Templina do-bu, ſo bychu kubło wurubili. Kubłerjowy ſyn Eberhard ſtoſtnikow ſaſtupiſcha a ſ hoſtwjerſkej ſkłubu do wolhoje běžeſche. Tam běchu rubjeżnizy runje je keſeru durje ſtjewy ſabili, w kotrejž kublerka ſpaſche. Syn ſtyſcheſche, kak rubjeżnizy maćerz revolwer napſchećiwo dźerżo wolachu: „Ruzy horje!“ Wón hyhdom do rubjeżnikow iſleſeche a dweju ſ nich ſaſtreli. Druhi pjeco cźekneſche. Schtyrjoch ſ nich je Barlinſka policija ſajała. W ſakach rubjeżnikow revolwery, prěſtuſche, rjeczały a zule kluczе namakachu.**

* **W pſchiſtawnym měſcze Bari je ſo cźeſke njeſboże w Mikkawſchkej zyrkwi ſtało, kotraž ſo w tu khwilu wuprjedźa. Nad woltarjom natwarjene roſchty ſo powaliſchu. Sydom djełacźerjow ſo ſobu paſchnychu. Jeneho ſ rozpadankow morweho wuczeſechu. Druhi žebi nop roſtały a w thorownі wumrje. Pjerc djełacźerjow je bóle abo mjenje ſranjenych.**

Hospodarski rozhlad.

póndźelu 27. wulkeho rózka 1930.

Barlinſka burſa ſańdźenu ſobotu ſ krutymi kurſami ſapoča. W běhu dnja łapoczachu ſo trochu wotdrjebjowacź, ſkónčnje ſo ſ nowa ſeſnyſchu. Rentowe wiki a te ſ dołhimi liſtcźinami ſapiſachu pſchi měrnym wobkhadźe wſchelake kurjy.

Produktowe wiki pſchezo hiſchcze žadyn krajny wobrot ke ſtruczenju płacźiſnowi njeſapiſaja. Na Barlinſkich wikach pſchenźa ſańdźenu ſobotu ſaſo 5 pj., wowoſ pak 10 pjenjezkow pſchihdźaſchtej. Jenicźky rózka a jeczmjeń na ſwojich płacźiſnach wobſtawaſchtej. Sańdźenu ſobotu płaczeſche zentnar

pſchenźy 12,20—12,35 hr., rózki 7,95 hr.
hacź 8,10 hr., nałetnjeho jeczmjenja 8,60
hacź 9,10 hr., naſymſkeho 7,50—8 hr. a
wowoſa 6,65—7,15 hr.,

w termiſowym witkowanju

ſa měrz: pſchenźy 13,15 hr., rózki pak 9,07½ hr., wowoſa 7,75 hr.,
ſa meju: pſchenźy 13,72½ hr., rózki pak 9,50 hr., wowoſa 7,90—7,87½ hr.,

Pſchiſłajeja:

Wurčzobnika kowarſkeho, Nitſcha w Hródku.
„ molerſkeho, Seimert, Barlinſka hróha 11 w Hródku.
„ inokoſčkeho, Ulbrich, Wilhelmowa haſa 33 pola Hródka.
„ pjekarſkeho, Soiwadnik w Biſkopizach na Nowomeſchczańſkej dr. 26.
„ ſkinſkeho, Meißner w Biſkopizach Farſka haſa.
„ pjekarſkeho, Męſchkan (Mühliggang) w Halſchtrowje.
„ pjekarſkeho, Woitz w Kamjenzu.
„ młynſkeho, Probſt, Frankenſteinſki młyn we Budyſchinje.
„ kowarſkeho, Pelchka w Budyſchinje na Drjewowych wikach.
„ wojnaſkeho, Bjeſold w Huſzy.

Dołžn do domu, Wojta w Mikowje.
„ Hiłmann we Wjeleczińe.

Na pſchedań:

Koło mužaze w Khojanach, Dołha haſa 4 pola Hródka.
Kruwa ſtuczelna, Kruſ we Wulkim Bukowje.
„ wyſokokuſczelna, w moſtowej korczińje pola Huczińy a w Dobruſchi 9.
Jałowja wyſokokuſczelna w Rakojdach 47.
Cźelcźi, Kralewſki młyn pola Delnjeje Kiny.
Wołoż, Seifert w Khójſchcźanſe.
Sſeno a wotawa, Schumann w Biſkopizach pſchi Torhoczu.
Sſeſoma pſchenźna, knježi dwór w Małſzegach.
Sſyno, 50 zent., Bjetza w Nowych Wuhańcźach.
Loži ſ matrazomaj, Kónig w Běłej Wodźe, Bjedrichowa haſa 5.
Kundroſ, knježi dwór w Sarčźu a w Bojankezach 7.
Drjewo 20 mtr. a ſchkłenčźany wóſ, we Wóſhlinku 39.
„ twarſke a 200 wjerbowych kolikow, w Nowoſtiſach čźo. 3.
Pjerje njebrjene, Skopa w Kſchiwej Borſchcźi 1.
„ drjene, 8 puntow, w Małym Pſchesbrjenju 1 a w Delnjej Hórzy 16 e.
Kóń, mjes dwěmaj na wuběrk, 8 Kinjet, w Bórku 4 pola Budyſchina.
„ brěnt we Lupoji 12 a w Lichanju 3.
Pátu kołaz, knježi dwór w Lichanju.
Ganſor hyſny, młody, we Luſku 4 pola Pomorz.

Sſudniſzy na pſchedawanje

wutoru 28. wulkeho rózka
w Rukuizy, kupay ſeſdu ſo pſchiw. ½1 hodź. na gmejnſkim hamcźe: ſchkłenčźany wóſ.

Srjedu 29. wulkeho cózka

w Bareze dop. w 10 hodź., kupay ſeſdu ſo na gmejnſkim hamcźe: krowa, byk, cźelcźa, parkowy wóſ, dopołny kuczowy grat, kóń;
w Bukojnje pola Barta pop. w 2 hodź., kupay ſeſdu ſo na gmejnſkim hamcźe: cźelcźa.

Sſudniſke pſchedawanje leżownoſcow.

Leżownoſcź, na mjeno holcźenzarja Alberta Matka Nowotneho w Budyſchinje pſchi Pětrowſkej zyrkwi 1 ſapiſana, ma ſo ſchtwórtk 27. měrza 1930 dop. ½11 hodź. na ſudniſtwje — wó ſtwoje cźo. 141 — na dyrbjeńſke waſchnje na pſchedawanje pſchedawacź. Leżownoſcź je 4,8 arow wulka a na 73 550 hr. pohódnoſcźena. Wopalna kaſa wuczinja 52 350 hr.

Drjewowe aukcije

ſobotu 1. februara:

w Pěſtezach w hoſcźenzu popołdnja w 9 hodźinach:
14 metrow khójnowych ſcźežkow,
200 metrow palnych kuluchow,
460 metrow khójnoweje walcźiny,
88 metrow pjenkow,
111 dołhich hromadow,
w Brunowje w hoſcźenzu pop. w 4 hodź.:
210 metrow khójnowych kuluchow,
20 dołhich hromadow,
30 dołhich ſchmurkowych hromadow.

Drjewo leži na ſchibjenźy, na Butrowej a Ptačej horomaj a w kerkach.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenſa dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Rožka je ſwoje ſobotniſke płacźiſny wobkhowała, pſchenźowe wiki ſu hiſchcze ſłabe.

Dop. ¾12 hodź.: Kaj pſched hodźinu.

Płacźiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacźiſny po złotej hriwnje.

	25. 1.	24. 1.		25. 1.	24. 1.
Pſchenca	244-247	245-248	bonv	18-19,00	18-19,00
rožka	159-162	159-162	woka	21-24,00	21-24,00
naz. jačmjeń	—	—	mała łupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jačmjeń	150-160	150-160	holte łupiny	17-18,00	17-18,00
wows	133-142	135-144	ſenadella	—	—
kukarica	—	—	raps. wosuſk	16-17,25	16-17,25
pšenč. muka	30-35,25	30-35,50	lany wosuſk	21-22,00	21-22,00
ržana muka	22-25,10	22-25,25	ocem. melasa	—	—
pš. wotruby	9-10,25	10-10,50	bźrnj. kruſki	13-14,00	13-14,00
ržane „	8-8,75	8-9,00	ſyno, 50 kg	2,95-3,45	3,20-3,80
raps	—	—	ržana ſłoma	1,85-1,55	1,30-1,65
hrch, Viktor	23-31,00	23-31,00	pšenč. „	1,30-1,40	1,25-1,40
lang ſymjo	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,35
pjeluſki	17-19,50	17-19,50	jačma „	1,20-1,30	1,20-1,30

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Schtwórćetny wupokaz wo dokhodach a wudawkach wokrjesneho ſwjaſka Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa za 3. liczerſke ſchtwórćetko 1929 (R. V. O. ſ 23. 6. 1928) je na hamtſkim hejtmanſtwje po 1 khodže ſjawnje wupołožnjeny.

W Lubiju, 22. januara 1930.

Wokrjesny ſwjaſt hamtſkeho hejtmanſtwa.

Přesadźowanje drjewa

Stwórtk 30. januara 1930 dop. w 9 hodź. budźa ſo na **Jitkowskim hajuiskim revěrje** (Jagen 259 Rakečanskeho knježtwa) zjawnje za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać

120 rm kuluchow
60 rm pjenkow
50 dołhich hromadow

Zetkanje při Jitkowskim hoscźencu

Rakečanske knježtwo

Tworykupowacetowarſtwo

w Budyſinje

Z naſeje **ſamsneje kofejowеje paleńnje**

najl. paleny kofej ¼ pt. 1.10 hr.
najl. paleny kofej ¼ pt. 0.95 hr.
najl. paleny kofej ¼ pt. 0.70 hr.

Kofej tuńſił! Kofej tuńſił!

Z naſeje **ſamsneje konditarńje** jako wosebitoſć:

ſokoladowe baby za 0.75 a 1.20 hr.

jara tunjo

Přilopk.

* **Sły wobſchudźerſki trik.** S Barlina ſo powěſć: Swójba europiſkeho hłowneho direktora Fox-filmowеje towarſchnoſcze Julija Außenberga budźeſche ſo hjesmakt ſ woporom wobſchudźerſkeho trika ſtara. Außenberg bě ſo ſ kódźu „Bremen“ do Newyorka wotwjeſk. Nadobo něchtó Außenbergowej telefonowaſche a wudawaſche, ſo ma poruczнoſcź wot Scewjeroněmſkeho Lloyda. Sdźeli, ſo je generalny direktor Außenberg ſ Božej ruczku ſaſtaty a je byk do Bremenſkeho ſanatorija pſchewjeſeny. Außenbergowa chžniſke hižo do Bremena wotpuczowacź, ale pſchecźel ſwójby nad tej powješću dwělowaſche. Radioteleграfiſty ſwjaſachu ſo ſ hižo po morju jedźacej „Bremen“. Generalny direktor, pjecza cźeſko thorp, ſo ſam pſchi aparacźe wotwoła. Nětko žebi myſlił, ſo je ſchwindleŕ chcył ſo wjecźiſ abo ſo do ville nutsdobywacź.

* **Mandjelſka ſtruchtokra Greicźana** we **Wiesbadenje.** Swoju žonu ſaſtół je we Wiesbadenje djełacźer Hermann Senff ſ Greiza. Žona bě ſ wójnſkim wobſchkodźenym Erhardom, kommuniſtom, tiž w ſamſnym *domje na Pohliczańſkej dróży bydlejcze, wondano cźekła.* Senff wuſłědźi, ſo por hromadźe we Wiesbadenje bydli, jědźeſche ſa ſwojej žonu a tam ju ſakſ. Žona bě 30 lět ſtara a mać dweju dźećźi. Erhardt je tón ſamſny kommuniſt, tiž je hižo *wjacy* krócź w Greicźanſkim ſpomožeńſkim hamcźe ſběžki naſchtarał, tak ko je policija jeho dyrbjała wotpjetnje ſajeć.

* **Drójta „jeſelneho Guſtava“ ſo ſpalika.** S Barlina ſo piſche: Drójka, ſ kotrejž je drójtař Guſtav Hartmann, tak mjenowany „jeſelny Guſtav“, we ſwojim cźaſu daloku jěſu ſ Barlina do Parija a naſpjet do Barlina *wukonjał*, je ſo w nozu na pjatk pſchi wohnju *na* Hartmannej leżownoſcźi we Wannſee we wojowej kólni ſpalika.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdźe ſo wutoru wjecźor we 8 hodź. w Serbſkim Domje. Swjedźeński wubjerk zeńdźe ſo z dypkom.

Budyšina. Jednota Sokoł. Srjedu 29. 1. hłowna zhromadźizna w hoſcźencu „Zum Echten“ Započatk z dypkom ½9 hodź. Porjad: Rozprawy. Wólby. Swjedźeń 9. 2. Přijimanje nowych ſobuſtawow. Wſelcźizny. Wopyt hłowneje zhromadźizny je winowatoſć a cźeſć kóždeho ſobuſtawa. Starosta.

Budyšin. Bjeſada ſkhadźuje ſo pónđźelu we 8 hodź. w Serbſkim Domje.

Jednota tow. kat. Serbow w Drježdźanach. Sobotu 1. februara 1930 wjecźor w 7 hodź. ſwjećimy naš 51-létny załoženſki ſwjedźeń w žurli Ballhaus na Budyſkej dróży 35. Poſkića ſo koncert, hudźbne přednoški, ſpěwy, reje a bal. Wſě Serbja z blizka a daloka ſo nanajwutrobniſo přeproſuja.

Pančicy. Jednota Sokoł ma 16. mal. rózka ſwój ſwjedźeń w Pančicach. Wſitkich Serbow nanajwutrobniſo přeproſuje. předſydſtwo.

Pančicy. Nawječorny wokrjes Sokoła ma wutoru 28. 1. 30 wjecźor we 8 hodź. na žurli w Pančicach zhromadne zwučowanje. Wokrjesny načolnik.

Tworykupow. towarſtwo

w Budyſinje

Poskićamy z wšědneho cźerſtweho podawanja:

najl. püklinki . . . . punt 0.56 hr.
najl. ſušene jerje . punt 0.72 hr.
najl. jědźny twaroh punt 0.26 hr.

kaž wšě

rybowe konſerwy a marinady

Serbski Hospodaŕ

ratarſke wulkowikowańſke tow. z wobm. ruk. w Budyſinje tel. 3510

Poskićamy wšě hnojniſća, brikety a cźeſke wuhlo też po mjeńſich dźělbach

Naš awtomatiſki młyn w Delnim Wujezdźe tel. čo. 13

podawa najlěpšu pšenčnu a rżanu muku, kotraž ſo wuběrnje derje pječe, wšě druzyny grisa, wofrubow a ſrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšě nětko w najlěpšej pripoznatej kajkoſći a po tan. dnjow. płacźiznach

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serbi. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 23 — Budyšin — Wutoru, 28. januara 1930 — Bautzen — Ročnik 39

Zniženje dawkow w Němskej so wotstorčilo.

Hdyž dr. Moldenhauer pjećh měsazom finanzne ministerstwo pschewza, běše hischcże njewěste, hač program wo sniženju dawkow pschewjedże. Sozialdemokrat dr. Herz bě so zapowědźił, jako finanzny minister do knjeżerstwa sastupić, dokelž žaneho puća njewidźeše, pódla wotpłaćenja statneho dołga tež hischcże dawki sniźić. Dr. Moldenhauer ź němskeje ludoweje strony dosche so chrobliwši być. **Ale někto dyrbi so tež wón wusnać, so wobeje hromadze, wotpłaćenje dołga a sniženje dawkow, je njemóžne.**

Knjeżerstwo drje so hischcże toho dźerži, kaž je dr. Moldenhauer w swojej wulkej rěči w němskim sejmje rjekł, so dyrbitej so wobej žlubjeni, wotpłaćenje dołga a sniženje dawkow, dopjelnić. Tola wotpłaćenje dołga, kotrež zebi wustrowjenje statnych finanzow žada, je najprěrišche. To pak ničzeho druheho njerěka, hač so w dowidźomnym času, snajmjeńša niz w sliczbowańskim lěče 1930—31 njemóže so ź tym liczić, so so dawki sniža, kaž industrija a rataršwo žadatej.

Moldenhauer, kotryž zapalkowy monopol a ź tym swizowazu Kreugerowu pożczonku zastituje, je hischcże tak rossudźił, kak je njedostatk w němskostatnej pokladni nastał z zchodła so jeho njemóża wobroćić. Nadźija, so by połoženje ź Youngowho plana za 1930 hižo na pschimerjenje dawkow mohło wliw měć, je wojebało. Knjeżerstwo je wjesełe, so może ź połoženjom ź Youngowho plana wulki njedostatk ź lěta 1928 wotpłaćiłoš. Tola w lěče 1929 nastałe sadołženje dyrbi so do nowcho sliczbowarskeho lěta pschewsać. Moldenhauer krótkohwilne sadołženje, kotrež w nowym lěče wostanje, na miljardu hrywnow wobliža. Kak dyrbi so tale hórska suma wotbyć, hischcże njewěda. Najprjódy su někotre krótkohwilne pożczonki zaplaćiłoš. Pożczonki pola němskich bankow budźa so nós podležciłoš. Tola wukrajna pożczonka, kotruž je loni Němska wot Dillona Reada dostała, dyrbi so wróćić, a ke tomu dyrbi so prěni dźeł Kreugerowcje pożczonki wuzić.

Wjelke clo za amerikanske automobile?

Němska industrija automobilow je pola němskeho knjeżerstwa namjet sapodała, so by so zło na amerikanske automobile powjetschiło. W Franzowskej a Italskej su hižo zło na dowoz hotowych natwarjenych wozow a maschinskich dźelow powjetschili. Němskostatny swjazk automobilowje industrije pak pódla zła namjetuje, so by so liczba amerikanskich automobilow, kotrež smědźa so do Němskeje dowozyć, wobmjesowała. Pschećiwo tomu so amerikanske firmy razsnje wobaraju. Amerićenjo na to pokazuja, so bychu so ze samjesowanjom dowoza amerikanskich wozow abo maschinskich dźelow, kotrež so w Němskej sestajeja, **dotalne dobre porčahi mjes woběmaj krajomaj hižeru pokazyle,** a so by naprawa, kaž němska automobilna industrija namjetuje, tež na amerikanske banki wróćo stukowała. Amerićenjo žebi pscheja, so by pschi nětčišim systemje wostało.

Proces dla wopačneje přisahi w politiskim procesu.

Kaž je Wrótslawska justizna nowinska dopisowarnja wozjewiła, su w swizu z wulkim khłostanskim prozesom pschećiwo nazionalnym sozialistam w Sswódnizy hydom prozesow dla wopačneje pschisahi pschećiwo swědkam we tymle prozesu sawjedli. Do prozesow su zapleczeni sekretar sozialdemokratiskeje strony Müller ze Sswódnizy, wjednik Sstódnicžanskeje němskostatneje khorhoje pschekupz Wraisch a pjeć nazionalnych sozialistow.

K disposiciji so stajił.

Pruske knjeżerstwo je krajneho radźićela Johannisburgskeho wokrjesa w Rańschej Prusej, němskonazionalneho sapósłanza Gottheinera, ze sastojnstwa wotwołało. Gotheiner je sa ludowe požadanje wustupował, njedźiwajo na to, so je pruske knjeżerstwo to zwojim sastojnikam sakasało.

Podrażowanju pjenjes w Bayerskej wuzběhnyli.

Njedźelu w nozy su w Nürnbergu derje wuhotowanu podrażowarnju pjenjes wuzłoźili. Wo swizu z tym je so policiji poradźiło, w Rosenbergu w Pfalzu pjeć wozow sajeć, kotrež z automobilom po kraju jěchachu a wschudźe falschowane pjeczhriwnowske pjenjezy wudawachu.

Spjećiwosć přećiwo diktatorej Primej de Rivera w španiskim wójsku.

Hacž dotal je so diktatorej Primej de Rivera pschezo poradźiło, sdźeki offizierow schpanskeho wójska pschećiwo jeho diktaturje postrózić. S tym pak njeje samohł spjećiwny duch mjes offizierami wukorjenił. So by so znajmjerišcha inwonkownje sdało, so je so njespokojne smyslenje jeho dotalnych pschećiwnikow pschemeniło, je Primo de Rivera psched někotrym czasom pschiwowdźiwši dał, so so mjes wyšokimi offizierami wójska a wójskeho łódźiwa, na kotrychž je so diktatura sepjerała, napraschećej da, hač ju hischcże dale sastupuja, abo hač ma so knjeżerstwowa forma pschemenić. Tole napraschowanje Primo de Rivera woprawdže pschewjedźe. W nim wón praji, so chce hromadze se zwojimi ministrami wróćo stupić, jeli so jeho knjeżerstwo tworzedy podłožk wjazy njenamakaje. Diktator žada, so bychu offizerojo hynadom wotmołwili. Kajši wunoschk napraschenje pschinješe, je cżežko, doprědka widźeć. Na kóždy pad sda so podhladne być, so so Primo de Rivera se zwojim napraschenjom jenoż na najwyschsche wojerske a policajske městna wobrocża, **kotrejž je wón sam postajił a po zwojej woli wutworił.** Rossudźenje, so wothłosowanje wo sakhowanju diktatury abo jeje hynadomnym wotstronjenju pschewjesej da, je so w nowinach ź knjeżerstwowej sdźelenku wosjewiło. Primo de Rivera w njej najprjódy někotrym njeměr sbudźazym powěsczam napschećiwo stupa. Tak je so powědało, so žu w Segowi diwja offizerow w duellu morili. Diktator praji, so tu jenoż wo wosudne znjelbożenje dże. Tež powěsče, so žu so **někotři generalojo strěżeli, diktaturu powalićej,** su hole wumyślenli. So pak by so wěrnosć spóznała, je so knjeżerstwo rossudźiło, tajnje wothłosowacz dacz, hacz ma diktatura dale wobstacz abo sańcz. W sdźelenzy so praji, so so knjeżerstwo wunoschkej wothłosowanja podczinje. Hdyž budźe napraschenje sfórczene, so generalojo ź pschedźudźiwom starschemu w Madridże zhromadza, so bychu wunoschki wojewili a ministerskemu presidentej pschipowědźeli, hacz matej wójsko abo wójnske łódźiwo dale dowěrjenje k njemu. Jeli so wjednik diktatury tole dowěrjenje wjazy njewuzmje, wón zwoju mózu do kraloweju rukow wróći.

Knjeżerstwowe wojewjenje je wěso w Schpanitzej wulke dźiwanje zwudźiło. Pschezwodżeni su, so na pschedwjeczorje khutnych politiskich podawkow steja.

Primo de Rivera so psched nowinarjemi wuprajił.

Hawajka powěsczerńa ź Madrida powź: Primo de Rivera je nowinarjam prajił, so ma dla wohidneje agitazije, kotraž so pschećiwo knjeżerstwu wjedże, za nusne, so jemu wójsko a wójnske łódźiwo zwoje dowěrjenje wobzwědczitej. **Kral ma k njemu dowěrjenje.** Hdyž doprahazu sepjeru pola wójska nima, njemóže dźeja na wjerschku knjeżerstwa wostacz. Wón zebi njepschejże, so so jeho napraschenje jako měschenje wójska do politiki wukoju. Njeńdże wo to, knjeżerstwo wójskowej kontrolli podczinjenyć. Wěri, so matej lud a wójsko k njemu dowěrjenje; to stej diktaturinaj wozjewjazaj elementaj. Hdyž budźe zwój nadawk jako dokonjany widźeć, nochze so pschi norlmalnym knjeżerstwje dale wobdźelić. Jeli so pak by so sazo do knjeżerstwa wrócił, by so to jenoż stało, dokelž zebi to Bóh, lud a wójsko zadaju.

Wotmołwjenje na napraschenje Prima de Rivera.

Parižšti „Journal" ź Madrida powź, so je wotmołwa generalneho kapitana Saregosskeho wojerskeho wokrjesa na wokolne napraschenje Primo de Rivera hižo znata. Wotmołwa praji, so budże garnizona Saregosskeje provinzy nětčišchemu a kóždemu pschichodnemu knjeżerstwu pośluchacz ź wumělenjenjom, so kral tole knjeżerstwo podpjerunje.

Njespokojnosć španiskich studentow z diktaturu.

Na schpanskich universitach je sazo khutny konflikt nastał. W sandźenym nalecu běchu so nimale wschě schpanske universitny samke, dokelž studentojo strajkowachu a w najwjazy padach tež jich profesorojo prajachu, so so ź nimi solidarni czuja. Primo de Rivera tehdy pjeć profesorow woriadźi, a wjednik Madridskich studentow, kotrehoż běchu hižo w měrzu sajeli, dyrbjeschże dale we wjesoy Toorelaguna **mjes ekami a schćonami we wjeznym jastwje na zwoje wotsudzenje czakacz.** Hacz dotal hischcże njeje jeho psched sud stajili. Wbohi człowjek, kotryž do najpilniskich a najmudrischich studentow ześucha, je drje w tschle dźesacz měsazach hróżnosnje wjeznjeho jastwa Kastilskeje, hischcże husto ź hlinjanych khežkow wobsiejacze, na dožahaze waschnje spóznat. Po něczim pak je so studentam, kotrež su so w nalecu wyschnosczam a jich lubjenjam podwolili, pschizrało. Madridzay studentojo su knjeżerstwu ultimatum pschepodali, w kotrymž žadaju, so by so jich wjednik, kotryž je tak dołho w jatbje dźerżi, na zwobodu puschesił, a so bychu so wotłażeni profesorojo znowa do sastojnstwa pschijeli. Primo de Rivera je so sapowědźił, tole žadanje dopjelnicz, **a 22. januara je so na to generalny straj pschi Madridskej universiczje wuwołał.** Wjecżor so universiczina **„Junta del Gobierno** seńdże, wuběrk, kotruž so jenatej na němskich universitach runa. „Junta" so ikoro zyle na stejischcżo studentow staji a žadasche, so by so hischcże pschezo w jatbje sedźazy wjednik studentow psched sud akademiskeje wyschnosczje stajił, so bychu so pjeczа wotehnaczi profesorojo sazo do sastojnstwa powolali, a so by so universita samkła, hacz bychu so policajzy z straźnizy ź njeje wróćo wsali. Njech wěz każduli wuńdże, najprjódzy ź njej hłuboko podryta knjeżerstwowa nahladnosć dale schkoduje. Potom pak może wona lohko jako sawěschi słužiczź, za kotrymž so czežesche podawki pschihotuja. Powěda so sazo zas, kaž hižo husto wot tsjoch lět, wo wojerskim hibanju, kotrež so tón krócz niz jenoż pschećiwo diktaturje, **ale pschede wschěm pschećiwo kralej měri.** A sdóncznje, a to so sda najwažnischo być, je nowe rozsłomjenjenje studentskeho hibanja pschećiwo knjeżerstwu snamjo duchownje wole schpanskeje młodźiny.

Wone su so wusnałe, so su poslednjej dwě njedźeli we Regensburgu, Fürthu, Nürnbergu a na druhich městnach nětdże 200 podrażowanych pjeczhriwnowskich pjenjes swudawałe.

Kommunistiska agitacija w francowskim wójsku.

W elsaskich garnisonach su tele dny dołho rossczerjenu antimilitaristiku organisaziju wuslědźili. W kommunistiskich nowinach, kotrež w Metzu w němskej rěči wukhadźeja, su so wot někotrego czasa nastawki pschećiwo offizeram w elsaskich garnisonach a wojerske listy wosjewjałe. Wo wojerskich listach so wo tym rěči, so dyrbja so maschinske tsełby za kommunistiske wójsko wobstaracz. Dla wozjischczenja tychle listow pjeczа wojakow sojachu, kotrejž běchu w kasarnach antimilitaristiske klaki rossczerjeli. Pjeczo sajeczi su kommunistiskim młodźinskim swjazkam pschisłuschcheli a su we wokolnosczi Parisa wotrosli. Wojerske wyschnosczje su dale pschepytanje należnosczе porjadnym sudam pschepodałe. Myslja zebi, so wo wulku antimilitaristisku organisaziju dże, kotrejž wotnoški też do połodnischeje a dołhowjerzorneje Franzowskeje dosahaju.

Parižšti „Matin" ź Nancya powź, so su wobydlenje mjes tym sajatebu kommunista L'hota pschepytuju, wjele pismow namakali, ź kotrychž je widźeć, so su w 40 regimentach kommunistiske klonki założene a so je so antimilitaristiski plan wudźełał. Kommunistojo su tež stroji hórnikow w Brieyskim wokrjesu, kotryž je tři njedźele trał a so hołke psched tsjomi dujemi sbonczli, naschkarali. Statne rěčnistwo so ź tutej należnosczu sabéra, a policija chce wosebje w namjesnym kraju kommunistisku agitaziju potłóczicz.

Bombowy nadpad na jeneho franzowskeho měschczanostu.

Na dom měschczanosty w Bizanettu pola Toulousa je so bombowy nadpad sfucził. Satraschne rosbuchnjenje wobydlerjow je spanja wubudźi. Hdyž k měschczanostowemu domej pschińdźechu, widźachu, so bě so khežina **murja** předku rospaczała. Rospaczina bě 1,20 mtr. schěroka a 1,80 mtr. dołha. Na wulke sboże njeje ludźo do njesboża pschińdźeli.

Jendźelska za rusku pożćonku njerukuje.

Swonkowny minister Henderson je pondźelu w delnim žeńe prajił, so dyrbi ło knježeństwo politiki, w parlamenće pśihpowědźenej, dźerżeć, po kótrejž knježeństwo za žanu rusku pożćonku njerukuje. Hdyž tu ło hospodarske jednanja ś ruskim pósłanzom 6. januara zapoćate, njeje wón ruskemu pósłanzu dwélowanju wuprajił, so ło wo jendźelskim rukowanju za pożćonku njemóże jednaś.

Indiska khorhoj swobody wupowěsnje.

Wśoinđiski narodny kongrejs je 27. januara sa „indiski dźeń njewotwisnosće“ wutwórał. We wšěch wjetšich indiskich městach ču ło zhromadźizny wotmóte, we kótrychž je ło seleno-běło-cerwjena indiska „khorhoj swobody“ zmahowała. Sarjadniśtwo wulkeho města Kalkutty je wobjamkło, so ma w pśichodnem na jeho twarjenju je-nož „indiska“ khorhoj ło wupowěsćeć.

Indiske ludy pak tu rosćerjenje wjele w praschenju njewotwisnosće. **Muhamedanoju zmeje Indiske ju ło zapowědźite, ło pśichi źwojedenju źwobodny nadźijeć.** Też kommunistiske elementy w dźełacerstwje tu pśicerśino „źwojedenjej měšćanow“ ś dźela ś kazenjom nazionalistiskeho źwojedenja, kaž w Bombayu a w druhich fabrikskich měšach, rasnje protestowake.

W Bombayu je jendźelska policija dyrbjała sakrocźeć, so by nazionalistiśku shromadźiznu pśicerśiwo kommunistiskej nadběhanśkej cyrjoże schitała.

Pśichod Filippinow.

Pśiched senatowym wubjerkom Sjednoceńych statow pokšnoześe Amerki, kotruž ło ś praschenjom pśichodneho stejiśćeża Filippinskich kupow sabera, tu katupierjo amerikanskeho farmaiśeho swjasła sa amerikanske produkty a amerikanskeho swjasła dźełacerskich towaršwow a mokarskeho swjasła zadali, so bychu ło Filippinske kupy se amerikanskeho statneho swjasła zyle wusamke. Wulki dowos filippinskich wuplodow Sjednoceńym statam cźežku konkurrenzu w Ameriźy cźini. Sdobom mjenowane swjazki praja, so ło Filippinny sa ześamospasadniśtwo srake, a so je ło jim njewotwisnosć na źwjatocźne waschnje słubiła.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 28. januara 1930.

— **Wo wjedrje.** Schlešeńa pokasuje źiwlnje na hrońe. Nad naśimi stronami wupśeśestrěwaja ło mźiny. Teź w polnozy pśicźeso hišćeże nźiwy nimo cźahaja. Tola je sašo nowa wupiśina ś Azorskich kupow pśichkhadźaza, spśimaeź. Tak śmějmy po nakhwilnje njelubnym wjedrje ło sasa wuwjedrjenja nadźijeć. Ratat wšchak prošny wo deschćik ako śneh. Pśichi śuchim njerjunjenju źiwam ntehowi. Jutśe śrjedu mamy nkody mežacźk. Pśicheźenak slaja śneh ako deschć. — Jutśe śrjedu šhadźa hłonźko 7,49 hodź. a khowa ło 4,38 hodź. Mežacźk šhadźa dopołnuju 8,12 hodź. a khowa ło wop. 4,02 hodź. Wečera wječor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +2 a thermometer we dnjo +4. — Djenźa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +4 a thermometer w nozy —0. Wuhladny na śneh ako deschćik.

— **Sakska krajna loterija.** 4. rjadowanja 196. jakkuje krajneje loterije wocźerniše ło pócinšeho, wutorn a śrjedu, 3., 4. a 5. februara 1930. Łoźy 4. rjadowanje maju ło hnydom, najpozdźišcźo hač do sobotu 1. februara ś pśicheźpołoženjom łoźow 3. rjadowanje pawnowicź w loterijnej kolekśiji, kotruž je na łoźu wosnamjenjena. Na łoźu, kiž njebuchu ś cźakom šawlacźene, šebi po § 5 wotšk. 1 pośłušnjowu loterijneho planta nichtó njemóże dobyeźe wupłacźene žadać. Byźe wośebje pak ło na to pokazuje, so loterijna kolekśija łóš 4. rjadowanje śmě wotedaeź jenož, hdyž ło łóš 3. rjadowanje pśichi ponowjenju na kóždy pad šobuspśihnjeseź.

— **Budyšta „Króna“ bźišće wežera pśihpiełnjena a** minoły njemóžachu žaneho mésina wjazy dostaeź. Wustupi pśichem wobhospodarjam radia derje znaty radiowy muměłc Ludwig Manfred Lommel ś wulnamnymi Barlinskimi hrajerjemi. Mjes pśihpośłuchaśiwom widźachmy najwospedniśich a najzbednorišich ludźi, sejtkoź je najlepśich dopokas popularnosće Lommela. Sśmjerca njebě žaneho kónca.

— **Do njesboże pśichichot je w Budyšku akzijowej piwarni piwarz se Smilneje pśichi kulenju łudow.** Wón pśichibźe ś ruku mjes łudaj, pśichi cźimž ło jemu ruka straschnje śmjerze.

— **Padušchitwo.** W nozy k 22. januarej šu ś jenoho łudomneho schokoladoweho wobhoda na Kamjenźnej haźy ś rosbicźom schkleźny wukładneho wokna schokoladowy bonzo, karton krajneho měšenźa, nekotre popjarjanźy a nikłowu schkleźku kradnyli. — Wo wežowne zdźelenja prošny kriminalne wotdźelenje w Budyšinje.

S **Delnjeje Kiny.** Tudomny hoscźenc, kiž je snate wuźimišćeho bliseje Budyšeje wokoliny, je pśechedaty. Jón pśichewośnje ś 1. měrzom t. l. knjes Schiener ś Drježdźan. Knjes Shiener je ś hoscźenźerstwom powokanja, wón bźe ś wyschichim pinczinkom. Dotalny wobsedźer hoscźenca, knjes Gustav Lorenz, pśicheńdli ło do Budyschina a pśichewośnje wobdźi Kurta Scheibenbauera naśł., wikowarinju techniskich gumijowych a asbestowych towarow na Hauenstreinskej haźy 1. — Tudomny knjezi dwór, na kótrymž dotal knjes rycerskrubleř Hetzer hospodarjeśe, je na knjesa barona ś Löwensteina pśicherśoł, kiž je jo k 1. januarej t. l. kupił. Kupny pjenjes wuźinja pjeźa 800 000 hriwnow. Nowy wobsedźer chze na kuble koblarinju pśichprawiś.

W kotrym času wotwika so roman „Quo vadis?“

So by roman „Quo vadis?“, kotryž w nětcźišćich cźišćlach ło wośjewja, ło khmanišco srosumił, chzu dodaeź, wo kajśim cźasu ło tu sypła jedna. S pśenja je cźaš po Khrystusu, cźaš pśescheśśanja licheśćanow. Romšti kéjor Nero bé žadławy nepśicheśeł nowoje wéry. W cźasu jeho knjezicźerstwa hraje „Quo vadis?“ Augustus bé pśeni kéjor romšteho kraja a Nero bé pjaty „Cäsar“. Tiberius, druhi kéjor Romjanow, pjatiche w kolijach stareho Augusta dale kroczieś; Caligula, 3. kéjor, da ło jako bóh cźeśćeźicź, a pjaty, Nero, bé najbłaniśiši kéjor tuteho cźasa. Schtoź źebi pśiched nim žadyn Romjan-kéjor swjaźt njebé, wón to cźinjeśche; jéźdźeśche ś konjemi na pśechemo a wustupowaśche w dźiwadłach, ś tym teptaśche wyšoke waschnje a smyśleńe Romjanow.

Najpryedy bu wot philosopha, ś njemom Seneca, wotcźehnjeny, a hišćeże tśeśo mlodej nastupi „caesarski“ trón. S tym, so nadobo k wulkej mozy pśichidźe, buchu jeho w młodoścźi potupjene myśle ś knjesom nad nim, a wón bu tak žadławy, so źiwoju macź a bratra mori. Hišćeże dale łahachu jeho žadławoześe, po tym mori źiwojeho dobroczśiwego wucźerja w młodoścźi, Seneca. Wón myśleśche źebi, so ma móc nad wschitkim a da Rom spalicź, so by mésina mer k iwarjenju donu: „domus aurea“, złoty dom. Legiony, kiž pak ło nad tym hórschachu, pśeńmychu ło w lécje 68 a kéjor cźekny, tola pśicheposłoże. Sšam a ś pomozu pśiedawśicheho njewólnika ło sam mori, w poślednim wokomiku, pśichetoś legiony pod Galbu, stojachu hižo pśiched Romom. -idan.

S **Brěšowa.** Pśiched nékotrymi dnjemi źwjeceśeśe tudomny měšćanośta, knjes August Nowak źiwoj 25tedny jastojnśki jubilej. S tuteje pśicinźiny dostachu ło jemu wutrobne źbožopśeceja wot hamtiskeho hejtmanstwa a gmejnskeho jastupjerstwa. Gmejnšzy jastupjerjo pśicheńdachu jubilarej klubowny stok. 25 lět dołho je knjes N. wak jako měšćanośta gmejnske wjednistwo se wšěch śwěru wukonjak. Njech je jemu teź dale spośeźene, so mohł hišćeże prawje dołho k lépschemu naśeje gmejny skutkowaeź a njech jemu jeho stworośeź a cźerstwoseź dale zakhowana wostanje.

S **Hodźija.** Ssobotu saja tudomny žandarm wěšeho Sch. ś Wjednarjej dla paduśchwa, prošcźeństwa a schkodźenja žandarma a žadyi jeho do Khykowanje. Tam wón wokna rosbi a sapoli źlomnk, na kótrymž dyrbjeśeśe kéjeeź. S tym so wéło tam do najwjeśeśeho stracha staji, so dyrbjachu jeho druhdże sawjeeź.

S **Trjebjenjo.** Njedźelu pśichpołodnju wokoło 1 hodź. sta ło w naśeź wósy wyśe Hofmannjej hoscźenza cźeśke njesboże ł motorskim kolom. Haptykar Cźech ś Budyschina, kiž k Lubijej jéźdźeśe, cźežiśe jeneho Budyskeho rěmišnikeho muśtra, kiž tehorunja ł motorskim kolom sa swojej mandźelskej na sozialnym źele w hamtnej stronu jédźeśe, pśeheśéźhnyeź. Pśichi tom sajéźde haptykar jimaj pśeheblisko, schmórknu ło jeju a wobej kóseju so cźišnyhschtej. Haptykar wosta ł yuknjenym nopom leźo, so dyrbjachu jeho hnydom do Budyšteje měšćanskeje thorownje dowjeeź. Mandźelka rěmišnikeho muśtra ło jenož wobdrź, jeje mandźelski wótcźbźe se śrožźelenni. Wobej motorskej kole běschtej so šylnje wobschkodźiłoj.

S **Malešcez.** Naschej wcźerawschej rosprawje wo hłownej shromadźiznje jednoty Ssokol mamy dodaeź, so buschtaj jenohłóžnje wolenaj bratr Sźykora starschi a starostu a bratr Sźykora nětśišći za nameśtnika. Dale wujbźehnyty ł wjeśelom, so jednota na źiwórnych hobustawach sajo rośće a so ł knjeźi w njej cźišy, wopomnimy a harliwy duch, kajkiž je ju pśicźeso wusuamjenjował.

S **Barta.** Wojeńśe towaršstwo sa Bart a wokolinu wotmě sandźenu njedźelu źiwój symśki źwjedźeeź, kiž bźišće ł dobom 48. salożeńśki źwjedźeń w Müllerez hoscźenzu. Pśichedźbyda, knjes Grośa, powita mnohich hołcźi a towaršchow a wupraji śwoje wjeśele nad starej towaršeskosću, kiž je pśicźeso hišćeże źiwa a kiž chzyła teź w pśichodźe mózna wostaeź. Nékotre dźiwadłowe kruchi w jednym jednanźu, kiž ło derje pśechedźałachu, namakachu ło dobanje pśichpołłuchaeźerka. Pśichi rejach a druhej jabawje swostachu towaršchojo a hoscźo hišćeże dołho we rjanej towaršichnoścźi.

S **Bělez pola Lubija.** W nozy wot źobotu k njedźeli sałśeźu paduśchi do bydlenja tudomneho źiwnoscźerja Pawoła Schołty w Nowych Wělezach. Po wšchem śdaeju ču ło ł hródźenymi durjemi do twarjenja dobyli. Na wurjadnje khrobke waschnje ču woni zgoły horni poschod kiž njeje wobydleny, pśicheryli, wschitke kamory a kaschćiki rospacźili a wézu ł nich pó jim wźitu rosmjetali. Sebrachu wobleti, schaty a pjenjesy, wjeleź mózachu wotnjeseź. Sbuśjene wobleczenja wosnamjenjachu pucź, po kótrymž su paduśchi cźekali. Polizajśti poš dale za nim dom pytaśche.

S **Brěšnje** pola Kamjenza. Sašupjerjo prawiźy we naschej gmejnje běchu na wokrjeżnym wubjerk wobeźeźowoje pśimo dali, w kótrymž žebi žadachu, so bychu ło wólby gmejnskeje rady w Brěšnje za njepłacźiwe wuprajile. Nowe wólby wotmeja ło tu tohodła 23. februara abo 2. měrza. Jedna ło tu mjenujgy wo jedyn hłóš, kiž pśichi prénjej wólbje ł khpschemu lěwizy rosdadźi. Dokeľ pak běšche jena wośoba kobuwolika, koraž k temu žaneho prawa njemjeśeśe, běchu ło šašupjerjo prawizy pśicźiwo płacźiwošći teje wólby wobrocźili.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

22] (Pokracźowanje.)

Nad tuthymi złowami bé Domitius Afer, stary paduch a donoschowaŕ, jara roshorjeny a nala žebi we śwojim rosbarjenju zyłu tuniku ł Falernskim winom. Wón bé šlajnje do bohow wérił, a hdyž ludźo wobkrućachu, so dyrbi Rom šabinyeź, to bé jenicźky njewéra dźeńźnišcźeje młodźiny na tom wina. Sanjerodźachu ło šiare, krute nałoźki, a nichtó ło njedowmyśli, tomu so śpiecźowaeź. Ach, so dyrbjeśche w taśich cźasach źiwy byeź, hdyž jemu niczo druhe njesły, hač ło wuźiwanju padaeź, so by šarošći, kiž jeho wutrobu žerjeśche, wucźekmyk.

Pśichi tuthych złowach sejźe hyrsitu rejwarku krucźe ke žebi a koschejśe ł bjeśłubnym ertom jeje tył a khribjet. Wuhladawšchi tole, šawoschcźera ło konsul Memius Regulus, a šawoka, źwój plećhaeź ł khciwoje šedźazym wénzom polbéhujo:

„Schtó dha praji, so Rom šabinje? — Njesmyślił! Ja jako konsul dyrbju to tola lépje wédźeeź. — Wideant consules! — Tśiseeźi legionow schkita naschu paz romana!“

Tłócźeśche pśiaseźi k śpanjomaj a rejesche, so po zykem šaku klincześche:

„Tśiseeźi legionow! Tśiseeźi legionow! — Wot Britanskeje hač k parthiskim ponjesam!“

Nadobo ło pśchetorbny, stoźi porst k cźołu a rjeku:

„A schtó we, hač žamo niz dwajatśiseeźi.“

Na to motasche ło pod blido, hdźeź flamingowe jaśoti, pjeczene a śnjźene hriby, w mjedu prażene skopcźki, rybý a śyła wšcho, schtoź bé jédź a pił, wot ło dawaśche.

Tola liczba legionow, kiž měr romśeho kéjorstwa schkitaśche, njeśměrowa Domitija.

„Nć! Nć!“ wón jawoła. „Rom šandźe, dokeľ njebywa wéry a pózcźiwosće wjazy! Rom ło šahubi, a to je šchkoda, pśchetoś žiwjenje je tola tajke rjane, kéjor mitoscźiwy a wino dobre! Ach, kak šchkoda!“

Wón šary hłowu mjes kopatkomaj syriskeje rejwarki a šaptaka.

„Schto mam wot pśichichoduehо žiwjenja! Achilles mějeśche zyle prawje, hdyž prajeśche: Lépje byeź tudy ze wotrocźkom pod žlónzom, hač ś knjeźicźerjom na Kymeriskich šahonach! A žjała ło prašcha, hač ku bohojo, hyrnjeź njewéra teź mlodźinu šlašyła.“

Lucanus bé mjes tym wšchu flotu pudrizu ł Nizidźitnych włoźow wuduł, kotraž, źiwe pjana, bé žebi wuźła. Wón wša je pśched nim śtejaeźe paty praschinzowe hałoźki a wobwi ł nimi dvémaźu. Hdyž bé to dokonjaź, rosbladowaśche ło šaborjeny a praschaźu kodokolka. Potom poča žebje žaneho ł praschinzom pyschicź a šawoka se wuraśom najhnuschcźeho pschehwédźenja:

„Njeźijom cźłowjek, žiwm šaun!“

Petronius bé strózhy, ale Nero, kiž bé źwopredka dźiwajo na źiwój „bohowski hłóš“ jenoź malo wina wuźiwał, próżnjeśche napośledku bóńcźk sa bóńcźkom a ło wopi. Pśichidźe do šaborjenja nad Pythagorasowej rjanoścźu a koschejśe jemu ve źiwojim šatorhnjenju wobśtajnje ruzu. Tajkej rjanej ruzy bésche jenoź jónu widźał, haj, cźejej teź to bécźitej?

Położi ruku na włóžne cźoło a próżowaśche ło dopomnieź. Nadobo pśichija jeho wobliczo žałostny wuraś:

„Ach!“ wón šawoka. „Macźeźnej! Agrippininnej!“

Cźemny błud jeho wobkńjeźeśche, kaj ło šda.

„Praja, so khodźi po nozach w měšćanskewem źwélle pola Bajae po morju“, wón prajeśche. „Niczo druthego njeczini, jenoź khodźi a khodźi. Hdyž pak k cźołnej dóńdźe, šwobladnje do njeho a krocźi, dale, a rybak, na kótrehoź je wobladaka, dyrbi wumrreeź.

„Jane hubjenje thema“, ménjeśche Petronius.

Weśtinus wušunu schiju kaž žeraw a potajnośtnje šaschepta:

„Do bohow ja njewérju, ale do duchow, ow jerum!“

Nero njebźišwaśche na źlowa druhich a récźeśche dale: „Ja žiwm tola lemuralije źwjeceźił! Nochzu ju widźeeź! Dże to hižo do pjateho léta. Ja dyrbjach dyrbjach ju šaduźicź, pśchetoś jwona žama wupółska mordarjow za mnu, a njebudźech-li ju pschedeschoł, to njebyschcźe wy byli dźeńźa moj hłóš źitycheli.“

„Budź cźi dźak, Caesaro! W mjenje města a źwóta!“ šawoka Domitius Afer.

„Wino! Wino! Bijcźe do tympanow!“

Hara ło šnowa šapocźa, Lucanus, kiž bé ło mjes tym zyle ł praschinzom wobwił, próżowaśche ło jeho pschehłoźowacź; wón postany a šawoka:

„Ja njeźijom cźłowjek, ale faun a pśchehwyam w łeźu! E . . . ch . . . o! oo!“

Napośledku wopi ło kéjor, a twopichu ło muźźy a źónike. Vinicius njebé mjenje pjany hač druhy, a ł rospałenej roswołnoścźi pschidba ło šwada, kaj pschejśo, hdyž bé pśches měru pit. Jeho na bruń wobliczo bé blade a jeho šahł njewéźtu, hdyž ł pschikašowazym hłosom rjekny:

„Poślicź mi hubje — Djenźa abo jutśe, to je hižo wschjo jene! — Njedrež ło! — Kéjor je žebi tebje wot Aula wuźadał, so by cźe mi darił, rosumiśch-li? Jutśe na źimérach po tebje pośćeju, rosumiśch-li? Ty dyrbiśch moja byeź! Skicź mi hubu! Nochzu hač do jutśiśchego cźakaeź — w śtoku daj mi hubu!“

Wobja ju je śwojimaj rukomaj, ale Acte ju šchritaśche, a teź Lygija wobaraśche ło ł pośledninmi mozami. Ale podarmo ło próżowaśche, je śwojimaj rukomaj jeho wottruhanej, hładkej ruzy wot ło wotbźerżowaeź; podarmo ło jeho nutrnje proschesche, so by tola tajki wostudły njebyk a ło nad njej źmilił.

Jeho sa winom wonjazu dych na nju dychaśche, a jeho mjeśwoczo pschibliżowaśche ło hišćo zyle jeje wobliczu. Ně! To njebé hišćo priedawschi dobry, ji ś jokeje dusche drohi Vinicius, to bé pjany, śły satyr, kiž ji śtrachy a pschecźiwnośći naczini.

Cźujeśche, kak jeje mozy wotebźeraju. Podarmo wotwobrocźi, ło wrócźo ńhilejo, wobliczo, so by jeho wokschenjam wucźekła. Wón śtany, wobja ju ł wobémaj rukomaj, jeśeje jeje hłowu ł śwojej hrudźi a tłócźeśche ju hubomaj jeje wobłébły ert, dóniż njeboleśeśe. Tola we źamłnem wokomiku wotwjeźeśchtej ło jeho ruzy wot jeje tyła, a to ś łohłoźeju, kaho byschtej dźeśaeźej ruzy bykej, jeho žamełho pak śtorcźi njepschewinjonnja mózy w stronu, kaj źuchu hałośu abo śwjadke kajeno. Vinicius wutrej žebi spodźiwanej wocźi a wuhłada na łobu hobśtu paławu. Lygiźana Urśa, kiž bésche jemu ł Auloweho domu znaty.

(Pokracźowanje, ześhuje.)

S **Kamjenza.** Pjatk wjeczor króćko do 8 hodź. njeznaty cłowjek na puću ł Hagereź skatł do kašarny pschi zamnischich Schreberskich sahrodowu mlodu holzu nadpadże. Holza bęsche pytła, so zuły ł wešitym wotpohladom sa njej ńesche. Na holzyne wołanje ju nadpadnik puschcźi a psches kašarny cźekny. Wón może bycź nęhdźe 28 lźt stary, je wulkeje postawy, bęsche w módrej cźapy a mężeskej kakrihlistnik na khcibjecźe.

. Z **Kulowa.** W posledniim posedźenju męśćanskich astupjerjow buchu nowowolene sobustawy męśćanskeje rady swjatočnje zapokazane. Su to skótny wikowaŕ Reinhold Richter, ratař Jakub Hajdan a monjer Kurt Geppert. Přisydnik překupc Ota Bulank bęe zadźěwany so na posedźenju wobdźělić. Wón ma o na bliźšim posedźenju zapokazać. Na męsto sobuatawow rady stupja nětko męśćanscy zastupjerjo pótowy rjadowaŕ Mikławš Kochta, ratař M. Mučink, ratař Bjarnat Wels a murjeński poler Emil Grundmann. We wobsadźenju komisijow stachu so někotre přemjenjenja.

S **Wojerez.** W nozy wot šobotu k njedźeli pobuchu p naschim męścu šafatli nutsdobywarjo. We Lešcźej pjeańni na Dwórnischćowej dróhy bu wobjedźerjej we ozy wokoło 1/2 hodźin nękajki ropot napadny. Poškuschc śo, jako by nęchtó na durjach paczik. Wobjedźer pubudźi swojeho žnna a wobaj dźęchtaj do dwora. Na o bu wschó směrom. Posdźischo pak, nęhdźe 1/3 hodźin, ęschc ropot sašo žiwschcecź a sdźęła hišćeze wótrischo. Nan ł žnm dźęchtaj sašo do dwora a widźęschtaj, kak paduschi ńsches wóźi cźękachu.

S **Wrětnjr.** Sandźenu šobotu w sawinjenju pola Wiesera motorowy kolešaŕ, kiž męśęsche łoźiłga na kole žeźo, a nakładny auto Nowakez piwoweje wikowańnje se Wojerez do žo scahjschtaj. Wobaj motorowaŕ kolešarjej ak cźęžko sranjenaj leżo wostatchtaj, so dyrbjachu jeju o Wojerowskeje wokrjesnjeje khorownje dowjeźeć.

S **Ruhnlza**, pola Niśkeje. K tragiskemu wustupej dóńdże njedźelu wjeczor w jenej tudomnej žwójbje. 18-lětny yn, murjeński wuczobnik Holcźk, bęsche śebi wowu wolnjanu jaku łupił, kotruż jemu jeho starschi bratr, kiž je olidarity wuczobnik, šwidźęsche. Dokelž jaku njedosta, starchi bratr njedźelu wjeczor sa revolwrom hrabny a tśi nłóbschemu kulku do wutrobna. Młódschi bratr ko cźękoranjeny šwjese, ł nim tśeći śk. Starschi bratr, widźo, chu bęsche naparał, męśęsche žo ł procha a je žo wot eho cźasa šhubił. S wobohimaj starschimaj, kiž mataj hicźe wigaj dźěrźi, maju ludźo wutrobun žobužełnosć.

S **Bęleje Wody.** Sandźenu njedźelu žo we Mužakowkej dróhy pokk Scholcźiz rěśaka 61 lětny bjesdźělny Ota ale ł Frankobroda n. W. nadobo motory šwjese. Jeho ęschc Boża ruczka w mošlach zajała. Hižom lěta dołho njedźęsche semrěty njestajne puczowańske žiwjenje a njewostajni žanych pschiwuschnych. Njejasny semrěty budże utšischu žrjedu potkowany. Kaž žu hižo šwěcźili, je by a pschiczinu śmjerzje pschewjele wužiwanje alkohola.

S **Rosbórka.** We wocźełnjerni bratrowskeje gmejny oar dóńdże pjatk na pósonim wjeczoru k łóźęej khoanzow. Nathwilnje dosta šóźt jara strašchny napohlad, o dyrbjachu policijstkow a žandarmow na pomoz zawołacź, ońtšj hłownych ischkarakow sajachu. W Troaskej wocźełnerni bęsche domjazy man jeneho khowanza dla pschejwjenja do tak mjenowaneje „pschemyślerńje“ sadźicź al. Wschelazy druhy khowanzy ł doma „Wilhelmshof“, ž žo ł namozu do twarjenja dobuchu, žadachu žebi wot omjazeho nana jeho wohrožeju, so by tamnjeho hólza žo pschejźił. Dokelž pak njebęsche žaneho druheho wupucźa ńer do domu pschinjesć a dokelž hromadźowanje khoanzow njepodpschesta, namęńny pschedstejeŕ po policajau pomoz sawoła. Jako bęsche policija hłownych ischkarow sajała, sacźahny sašo męr do domu. Sajatych policija untkemu šudnistwu pschepoda.

S **Khocźebusla.** Kaž žmy hižo we žwojim cźasu pisli, je někotre dny do pośmjertneje njedźele jena žona wohrjebnischcźa pschi Madlowskim puću wěnzaj ł rosow kradnyła, so by jej dale pschedała. Kóždy wěnz bęe 10 hr. hódny. Ludźo bęchu tehdy paduschstwo wobźiłowali a policiji wojsewili, kotraž bęsche na to pasłužnizu wuhlędźiła. Nětko mjesche žo wona psched žuom samokwicź. Wona je 55 lźt stara a rěka Marta hołcźina ł Khocźebusa. Prěnje, schtož wona ł wuwikonanymi pjenjesami cźinjesche, bęsche, so žebi běrtlk panza kupi. Hischcze žamžny wjeczor dyrbjachu ju dla anoschcze do schkitanjeje jatby wlacź. Jedna žo wo zyle njerodźenu žonu. Wona žana njewź, kak husto je hiłhkostana, jeje khkostanski register wopschija niz mjeje hacź 21 khkostanjow. Khocźebuscli tawnitki žud sadźi ju nětkole dla kradnjenja wěnzow k 4 měsacźam ństwa.

Z Łužicy.

S **Salomja.** (Sohland/Spree). Hižom dźesći cźas bjesdźěłosć w Salomńkej gmejnje tak wulka, so na ńdźeho 10. wobdźělerja jedyn dźěłonjemjeŕ pschichodze. We owiischim cźasu pak žo tale wulka bjesdźěłosć hischcze owjetschi, dokelž w tudomnym Grumbtez rěśaku dźěłacź schestanu. W rěśaku dźěła nęhdźe 50 dźěłacźerjow. Jim ł też šałtojnikam žu hižom dźěło wupowědźiłi.

S **Cilowy.** Po dołhim prózowanju a šlědźenju je o poradźiło schtyri wožoby pschi dźiwim hońtwjerstwje schchłapjeź. Jedyn je šlosńkow bydli w Nowym Gers, orfje, jedyn w Ruppersdorfje a dwoje w Habrachcźizach. dźiwjerjam hońtwjerske tśelby wotewachu.

S **Berthelsdorfa** pola Ochranowa (Herrnhuta). Sobotu wjeczor wotpali žo domske hołcźenza „Seleneho schtoa“. Woheń wupschestrě žo tež na pódlańske twarjenja na schpihelowu žurku. Ssamžny dźeń cźžyche jene todarstwo žwjedźeń wotmeźe, kiž dyrbjesche wšo wupadnyć. Na dźenžnischu wutoru bęsche žudnińske pschesładźoanje hoscźenza postajene. Wulka šwětlina na wjeczorym njebju bęsche wjele žykawow ł Ochranowskeje woliny pschiwabiło, tež Ochranotska motorska žykawa bęe pschikhwatała.

* Se Seikendorfa pola Žitawy. Sandźenu pjatk je tudomny kubleŕ Julius Rencź na polu do njeśboża pschischoł. Konjej jeho šahschacha žo šlołóschischtoj a Rencź pod wos pschitkhe, so jemu kolo nohu pschejźebže. Konjej ł wosom ł dworej šahrabowaschtaj. Pschi tom jedyn kóń padże a bu wot druheho hacź ł dworej žobuwlećźeny a khěrro sranjeny. Kubleŕowy žiwaŕ, kiž na polu bźełasche, pytasche sranjeneho a donjeśe jeho domoj.

* Se **Shorjelza.** 19-lětny dźěłacźeŕ Helmut Schuster se Shorjelskeho pschchmeńta Moysa je sandźenu njedźelu swojej macźeri 15-lětneho bruneho dźěłańskeho konja poradnył. Wot toho cźasa je žo šhubił. Wón je konja nasskerje pschedał a ł pjenjesami cźeknył.

Wohnjowobornistwo.

Załožeński swjedźeń dobrowólnelje wohnjoweje wobory w Marijnej Hwězdźe.

Dobrowólna wohnjowa wobora w Marijnej Hwězdźe wuhotowa njedźelu w rumnosćach wjesneho hoscźenca swój 61lětny załožeński swjedźeń a to we wobłuku zjawneho dźiwadłoweho předstajenja. Započatk bě drje na 1/27 hodźin postajeny, ale připoslucharjo so tak komdźachu, zo hakle 3/4 hodźin — potajkim 1 1/4 hodźin pozdźišo — so porjad započinaše. Też wopyt njebě jara zwjeselacy a tak njebudźe financny wuspěch tajki, kajkiž je zarjadnistwo wocźakowało. Kaž je znate, nałožuje dźěn so dobytk na kupowanje a dowudospołnjenje wobornych drastow a naprawow a wosebje nětko na motorsku sykawu, kotruž stej sebi sykawowy zwjazk a wobora pod wulkim pjenjeżnymi cźežemi přiswojiłej.

W tym zmysłu powita też knjez wopalny direktor Jakub Narćik z Kukowa přitomnych a naspomni, zo drje je wohnjowa wobora jenicźke towaŕstwo daloko a šeroko, kotreż dwójcy za sobu tu samu dźiwadłowu hru předstaja. Zwoła dźěn so tohodla, zo bychmy trěbnych srědkow za wudźerźenje motorskeje sykawy zwjedli. Přeješe přitomnym, zo by so wšem prawje lubiło.

Woborna kapała zahaji swjedźeń z pochodom a dyrbješe hišće wjacy króć hudźić, zo by wot 1/27 h. cźakacym hosćom trošku so cźas pominył. Skóńnje zbęże so zawěšk a hrajerjo dachu so do dźěła. Běše jich cyła črjódka — na 13. Při tajkich a druhich hrach je wulke jewišćo, kaž tudomna žurla ma, jara witana wupomoc, scyła hdyž je při tym, kaž při předstajacej, też telko jstwineje nadoby trěbne. Wjeselohra w troch jednanjach „Zmužity pluwaŕ“ (po němskim: „Der kühne Schwimmer“) staj spisałoj Franc Arnold a Arnošt Bach. Z tuteje literarneje fabriki je hižo wjele podobnych hrow wušło. Předstajena je polna pryzlow a žortow, zo móża so ludźo do syteje wole nasmjeć. A wšitcy hrajerjo činjachu swoju wěc wubiernje. Titulna róla (we wosobje pjenjeźnika Oty Häberleina) leżeše w najlěpšich rukach. Ju předstaješe wobwrótnje woborny hejtman, k. měšćanosta Feliks Bejma z Pančic, kaž drje ju profesionalny dźiwadźelnik lěpje předstajił njeby. Tuž so wšem druhim sobuskutkowacym khmańšo hraješe, hdyž mějachu mjenje pak bóle wšitcy z nim činić. Hra sama na sebi wotwiła so w měšćanskim miljeju a je tam a sem trochu łoskoćiwa a by hišće hórša była, njeby-li zarjadnistwo mnoho wušmórnyło. Hodźi wšak so lěpje za varietetne dźiwadła a wulkomóšćanske revije.

Dźiwajo na dobry wotmysł — mjenujcy materielna podpjera tutoho dobroćelskeho wustawa — njebě wopyt jara bohaty. Z wjetša luźi Serbja. Po wjacyletnych hubjenych nazhonjenjach budźe drje sebi wobora derje přemysliż dyrbjeć, hač je w přichodze hódnje, dwoje předstajenje (raz za zjawnosć, druhi króć za wosebiće přeprošenych hosći) přewjesć, hdyž zjawnje lědy wudawki kryje a tak so wotpohlad njedopjelni. Wobora dźěła ćile po swojim hesle „Bohu k česći a bližšemu k woborje“ a je wosebje wot časow sem, hač ma motorsku sykawu, při mnohich wohnjowych njezbožach so ćućiwje wobdźěliła a škodu zaraćić pomhała. Je dźěn spěšnje na městnje, kaž že so hakle při posledniim wohnju w Prawoćicach pokazało. Njech swěru dale skutkuje w zajimje ćełpjaceho člowjestwa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* **Se Sebnitz.** (375. róčźnica sjednoczenstwa.) Tudyšche sjednoczenstwo pjekarjow žiwjeczi lětsa w juliju žiwoje 375lětne wobstaće.

* **S Drjezdźan.** (Bjesdźěłosć w Drjezdźanach.) We wokrjesu Drjezdźanskeho dźěłoweho hamta je licźba dźěłopytajych w tutom tydźenju na 61323 postupiła. Sšnadnu móžnosć, žebi nęchtó sašłužiłć, mějachu tśi skoro sjedźeschcego dźěła jenož młódźiche mozy. S pschekupkich a techniskich pschiłatajenych je bło tuchwilu wokoło 5000 słužbu pytajych pschipowědźiło.

* **S Weinböhla.** (Dalšche sajecźa we Weinböhlawskej njepózcźiwostnej nałeźnosći.) Pschiłuschne krajne štražnistwo je hischcze dwě wobožbje sajało. Nětko je hižo dwaceći wožobow do tuteje šamo na žebi jara śeje nałeźnosće sapleźenych. Kaž je žo je rozsajźenjenjow wupokazało, žu też jenu hakle dźěłnu holcźku sajewuźili. Jedyn ł wobchorjenych bě, hdyž bu nakhwilnje ł jatby puschcźeny, pola Niederwara žo wot cźasa pschicźeńcź dał a žo ł tym wocźakujomnoho sajadźenja sminył.

* **S Mischna.** (Sšmjertnje sjesbożik.) W nozy na šobotu sjesbożi 39 lětny twarśi dźěłacźeŕ Pinkert w pjanosći ł tym, so pschi wotkhadźe ł korcźmy ł druheho poschkhodza do dwora padny. Sjesbożeny žebi schiju swiny a bě hnydom morwy.

* **S Lipska.** (Dźesco sjesbożik.) Na Simildźinej dróhy bě žahke wuhlo ł nęcźe wupadało a schaty a dźeł schwundotwanja sapalikło. S nastałowazymi hymonm sajedoi-cźi žo schtyrilětna holcźka, kiž bęsche žama w Lybdlenju. Domjazy, bohladawschi žo stracha, sawołachu wohnjowu woboru, kiž woheń sala. Holcźka bu do khorownje dowjesena.

* **S Lipska.** (Wulki woheń w schokoladowej fabriki.) W Schkeudizach wudyri krótko po połnocy ł hacź dotal njesnateje pschicźiny w zokrowej a schokoladowej towaŕni Josefa Kunkera woheń, kotryż mózachu hakle wokoło 2 hodź. samjesowacź. Pschihotowy fabriki, jeje maschiny, hotowe twory a zhrimy žu žo šobu špalile.

Sud jedna dla żelezniskeho njezboża pola Dinkelscherbena.

Khłostanski namjet statneho rěčnika.

S Augsburga žo powě, so je w prozeju dla żelesnischeho njesboża pola Dinkelscherbena statny rěčnik sa wobstorżenych Ambera, Wiedenbauera a Karnera namjetował, so by žud jich wuwinował, dokelž žwoju winowatosć njejsu sranili.

Sa kolijerwuhibarja Hüblerja a wuhibadłowego mischtra Müllera, kotrajž staj pjerša kóżdy jenak wjele winowataj, namjetowasche wón dla njerodnebo morjenja a njerodneho cźełnebo sranjenja a njerodneho wohrożenja transporta łóto jašma.

Struchła wjeselohra.

Ssnadź šmjeschne, ale tragiske jadrjeschko tcźi tola we tutej stawišnicźy. Podawk sta žo w hródźi ratarja we Seehausenje pola Wittenbergow. Hdyž hospodaŕ šotej dawasche, wušleże žo kapu, w kotrejž bęsche jeho listownja. Mcźipny kosoł naźdże snajmjenscha šładnosć, wusunjenu listownju pschepytacź. Też nętotre papjerjane pjenjesy buchu ł woporom kosokweje wcźipnosće. Tón da žebi papjerki derje złodźeć, njesnawschi prawy „wobstatk kalorije“ tuteje papjery. Nicźo dobreho žo njenadźejo, namaka wobjedźer po dokonjanym dźěle žiwoju listownju na semi leżo, pjenjesy běchu fucź a kosoł ł hrěschnikom. Schto nětko? Rosšurdźi žo nasch luby hospodaŕ ł cźežkej wutrobu k pohledniemu wupuczej a wotwjedźe tóślika k rěju. W žołdku złoczeca namakachu hišćeze jedyn 50-hriwnaŕ a dwaj 20-hriwnarjej, kotrejž hodźachu žo hischcze wušicź, mjes tym so bě jedyn 10-hriwnaŕ se žołdkowej khšalinu khěrro złażeny. To je ta stawnsnicźka wo tóślitu, kiž dyrbjesche žwoju wcźipnosć je žiwjenjom sapłaćicź a kotrehož struchły tónz zyła žwójba wobžaruje, dokelž bě ł towaŕschom dźěcźi pschi hraśanju.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa julischu žrjedu:** Po zyłej Němskej kurjawotło a łohke nózne snjerski, w Jendźelskej a połnóznej Europje khłódno a žuchło.

* **Na Łobjowym mosće we Wittenbergu je wożenjeny cźežła Eichelbaum žwoju lubku ślónzowak. Najprjedy je holzu ł nożom skatał a potom ju do Łobja cźiknył. Njedźiwajcy pilneho pytanja njejsu holzyne cźěło namakali. Mordarja žu sajeli.**

* **Se ł boka leżazeje brózńje pola Rendsburga njedźelu w nozy woheń wudyri. Pod rospadankami sdźěła šwuhlene žónske cźěło namakachu. Mjeno morweje njeje znate. Woheń je žo łožoził.**

* **Hdyž ł rubjejnymi honitwarjemi wojowasche, žu policajskeho strażnikcźika Rohmanna pola Kodlenza ł wutšelom do brjucha cźežko sranili. Po puću do khorownje je won na ranu wumrěł. Někotrych podhladnych ludźi, kotrychž maju sa winikow, žu sajeli.**

* **Njedźelu popołdnju na dróhy pola Pontoja w Francowskej automobil, hdyž cźežnje druhi wós pschescźeżnyscź, do schtona jawadźi. Benzinowy kotoł žo sapali a automobil žo špali. Jenu žonu, młodu holzu a małe dźěcźo mózachu wukhowacź, tola diwaj mużej staj žiwjenje žhubiłoj. Žona a holza staj žo cźežko wopalilej.**

* **Se składitym cźołnom staj Kólnišaj studentaj, Stockelbach a Schlosser, do Marseilla pschijěłoj. W Baltischim morju staj žo na jěžbu podałoj a staj pschez Połnózne morjo pisches Hollandšku, po Rheinje a Rhonje jěłoj. Cźełaj dale pódlu itališeho brjoha pódlu Sicilišeje, Tunisa a Tripolisa do Egiptowskeje jěcź, so bychtaj žhubłowy rekord w składitym cźołnje pschescźěhnyłoj, kotryż nětkole 10 000 kilometrow wuczinja.**

* **W šalitwje pola Gibraltara je njedźelu popołdnju žylny dołhowjecźorny wichor šałhadźał. Jendźelska parna łódź „Swainbay“ žo na brjoh cźišny. Kablowa łódź „Amber“ žo jenoż ł wulkej próżu tuteho wošuda šminy.**

Swójbne powěsće.

Sšlubjenaj: Jisa Schźeza we Wyšokej pola Kamjenza a Heinz Gerdes we Wilhelmšhavenje.

Semrěli: Marja šwud. Nutnicźanska rodź. Urbanez w Njechanju pola Lubija, 81 lźt. — Marja šwudowjena Stübnerowa rodź. Sędźlikez w Lubiju, 80 lźt. Gertruda šwud. Winklerjowa rodź. Hanuschkez, wumeńkałka ł Banjcy p. Hornjeho Wujeźda (wumrěła we Kamjenzu). — Korla Hendrich Bergmann, rentnaŕ w Kamjenzu, 72 lźt.

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Gmejnska rada w Wětych Rošlizach je prožyła wo dowolnosć k sahnaczu schcźežki, kotraž wjedźe pisches sahony cźo. 59, 60, 61—67 sahorńšeje knihi za Wěte Rošlizy.

Pischcźiwjenja pischcźiwo namjetowanemu sahnaczu ma ju žo wob 3 njedźele wot dnja wudaća tuteho wozjewjenja na Budyšk hamtske hejtmanstwo sapodacź.

W **Budyšchinje**, 24. januara 1930.

Hamtske hejtmanstwo.

Lüttwitz:

Wojowanje bykow.

Schpaniška je kraj bitwowo mjes bykami a honaczemi. Woboje kluscha k najlubšim sabawam tuteho horzokrejneho splaha. Sa naš nima kužanza mjes kaponowaj žanych sabawow. — W krjedžišnje žurle je arena, w pschešku 1,5 metra, s niskim płoćikom. Wokolo areny žedza žudnizy a wobsedžerjo kaponow, kotrež maja so kužacz. Sesady tych pak žedzi hacz k wjerschkej publikum, kotryž na honaki žadza (wetten).

Hdyž diwaj tajkej honaczaj so widžitaj, sapoczinu so kužacz a drapacz hacz do smjerce; mlodžinu dyrbja potajkim jenotliwje wotczahnycz. Tak ma dželaczer doma w dželarni makeho mlodeho kapona, kotrehož sledžonoscu woczehnje, so by mohł na dnju, na kotrymž honacz so kuha, zyle swoje samosenje na njeho sadzecz. Honaczaj, kotrajž mataj žebi napschecžo stupicz, so wažitaj, a je-li jedyn s njeju lózschi, dostanje czesyche zelezka na nohi. Potom žadza jeju do areny, do leżbyz. Hnydom sapocznje so kužanza, skakataj jedyn na druheho, a spytaj, *zelezne kolerzki druhomu* do czeła storczicz; potom kužataj so s pyskom, pschi czimž so sboro pschezo wóczyj wudrypatej. Hdyž staj zlepaj, a niczo wjazy njewidžitaj, staja do wulkeje areny matu, kotraž ma pol metra pscherežła. A nětko tak dołho dypataj a kalataj, dónjž jedyn s njeju njeskalkne. Dobyczerski kaponcz pak na pschedobyteho salěse a potom wótsje spěwa. Rajbole potom ham mocny padnje.

W thěj je tež jstwa, w kotrejž je lekar, kiž dobyczerja wobali a jemu rany wumyje a potom jeho do jeneho koža połoji. Na žnebhołym hłowaku leji hłowa s czerwjenym rjemjenjom. Mały honacžik paczinje w symiszy so zyły tschasez a zyła kužanza ko hischcze ras wospjetuje, dónjž zwojeho napschecziwnika psched hobu morwebo leżo njewidzi a potom saspěwa kikeriki. Lekar khwata do stwicki, kiž je njemože tak lohzy wobroczicz, czěri nimo. Na poslednku, hdyž je byk w najwjetschim bnežiwje, sastupi hłowny matador, lubuschk zyłeho ludu, do areny. Dołhe, kudzerjate włoży wobcubja smužite wobliczo. W stocze a zlěbru błyschcži so jemu drasta. Tutón dostanje 60 000 frankow pjenjes, a wschudze, hdzež jeho widža, jeho powitaja a darmo hospodnja. A tutón pschidže, so by konc wojowanja docžinił. S czerwjenej khorhojczku hněwa a njerja byka tak dołho, dónjž so byk na njeho njewali. Hłowny matador pak na stronu njeschcži, ale wostanje se wótrym teskakom stejo a czaka, dónjž byk njepschidže. Byk pak ma wot prěpka jenoż jene jeniczke njeschkitane městno, a te je zyle make. Tohodla dyrbi to jara wuschikny matador byc, kotryž dże je trjechicz. Hdyž njetrjechi, wotskoczi teskak. Stanje pak so to dwójzu, potom sapoczinaju žony s rubischkami micz a bólzu hwiždacz a wokacz. To wospanjenja, so ma druhi byk pogleduje rany dacz. Hdyž pak teskak prawje trjechi, sajedže hacz k pschimadle do hłowy, a byk je na nas smérom a skubny. Pomałku khodźo a so wo ludzi njestarajo běha byk wokolo areny. Pikadorojo wokolo njeho běhaju, a byk so na kolenje žnpnje. Matador sczehnje mjerzi a storczi jón bykej do schije, a bjes synka byk zwinje. Durje areny so wocžinja a schésez mulow (Maultiere) s nich pschidže. Wokolo rohow byka połoja paž a mule jeho s areny czahnu. Konje, kiž je byk ranił, njeżmědža s areny wot, jeli su hischcze žive, dónjž njewumru. Lud so na konjoch, kotrymž czerwena s brjucha wiseja, wjeseli. Stanje-li pak so, so so byk njehodži někak popadnycz, — schtož so jenoż druhdy stanje, — so jemu s dołhim, tschiwym nožom a s dołhimi žerdžemi nohi rosbija, schtož dże je najbórsicha žadawosc. Dokelž žnm žebi tute boje wobhładał, žnm žebi žiwjenje sakhował. Běch ras w kupjeli w Pyrinacach, hory mjes Schpanišku a Franzowsku, a dżech po małej wuzkej hasy — — tu nadobo pschibža truwa, znano wot pschekasanzow (Insekten) pschesożbana, s wuzkowoslědžnjenej wopuchu, z zylym wotmachom do haski. Hdyž pak mje wuhlada, tchit hłowu a na mnje pschibžeja, — — běch sbudženy. — Tu domnich so na byczke wojowanje, wsach schanito a w ruzy dżerżo kiwach s nim . . . Kruwa pschihna a potorhny ru-

Pschek. -idan.

Zawěsćenski zastojnik Pawoł Keru w Budapesće

bu we wójnje do hłowy zranjeny. Wot toho casa njemóže wjacy spać. Pjatnaće lět dołho wjacy spał njeje.

Jeho prěni nadpad.

Wot jendželskeho špitzowacela E. Grahama wunidže njedawno knika wo Schpanišej kralownje, něhdyšnjeje prynzeznej Emy s Battenberg. Njenje je wopišane, kak schpaništi kral Alfons jendželsku prynzeznu sejna a kak nimo měry skedžny, romantiski nawożenja wón po žlubje bě.

Kral wuhlada najprjedy jenu fotografiju prynzeznu. Wón bě tak pschesłapjeny wo wobrazu, so bě jeho najhorzyschse pschecze, prynzeznu sejnacz. Wón poda że do Londona. Pschi skladnosczi bala pschi dworje w Buckinghamskim pałazu bu jemu prynzezna pschedstajena. S wobeju sympathije roswi so rjetsje žyłna pschichilnosc. Jako kral Jendželzku wopuschczi, bě žebi wón wěry, so budże prynzezna Ena pschichodna kralowna Schpanišeje.

Sjawny žlub sczehowasche. Kral połožnja swoju njewjestu s daramt a kedžlitowosczemi. Jónu pschi wopycze we San Sebastiano praji prynzezna, kak saborjena je sa kražne pomorancze s južneje Schpanišeje, kotrejž kralowske blido pyscha. Borzy po tym puczowasche prynzezna do Parisa. Tu wotpósła kral telegram na schpaniške wotpósłanzstwo, so by że na dwórnischczo po pomorancze schko, kotrež su postajene sa prynzeznu. Posełnicz běchu njemało pschesłapjeni, jako we wosebitym tworowym wozu nahladny, wobgladninje sawity pomorancowy schtomik, polny najkrasnischich płodow, wuhladachu.

Někotre njedžele podzischo wulkohodowaschě so kral se prynzeznu w sabrodze Madridskeho hrodu. Prynzezna je wopraschała, hacz kral róże a kwěiki jara lubuje. „Lubuju jenoż jenu kwětku", rjekny Alfons. „A ta reka?" wopraschała so prynzezna Ena. „Pomorancowe kżenje", bě galantna wotmołwa.

Po kwasu pschepada so kralownje jena prójiwa Badajozskeho wobyklesriwa. Jednasche so wo wobhnadženje k smjerczi sapadżenego. Wona wuprosy žebi tole wobhnadženje wot krala jako dalschi kwasny dar. Alfons dopjelni seje pschesze, hacrunjesz tajkim wobhnadženjam tehdy wobseje pschikhilenу njebe. Pschetož runje na jeho kwasnym dnju běchu spytali, jeho nadwadnycz. Jako se swojej kralowskej mandżelskej po dróhach Madrida jedżesche, bu jena rosbuchowaza kula czišnjena. Wona njetrjechi pak wós, ale jenoż jeneho s koni, kotryž bu na městje morjeny. Kocžowz konja mózesch hischcze dżenja we „mużeju nadpadam" widżecz.

Na žaneho krala njeje drje so telko nadpadow spytako, kaž na krala Schpanišeje, a Alfons lubuje, žebi s tójzeho nadpada někajke „dopomnjeniške znamjo" w tutom muzeju sthowacz. Wot mlokoweje blesche, s kotrejž dżychu jeho jadżedżejcy, jako bě bischcze hólczatko, hacz k revolwrej, je kotrejž so na njeho w Pariżu bjes wuspěcha wutkeli.

Pschi tutej skladnosczi powěda so anekdota jako dopo-

kas wo żelesnym měrje, kotryž kral pschi tajkich nadpadach wobthowa.

„Ale Sire", praschachu go jeho po nadpadże, „je to tola dyrbjała žałostna khwila sa Waż byc, jako wuhladaschcze, so człowjek tak njejapaty z revolwrom psched Wami stejesche?"

„Ow ně", znapschecziwi kral so posmějo, „a mnje dże to njebě prěni nadpad, ale sa njeho. Byschcze jenoż widžecz dyrbjeli, kak wbohi człowjek na zylym czele tschepotasche."

B. P.

Čohodla pick dic?

Sczo-li so hižo ras na tym samyslili, czohodla człowjek pije? Kedžbujcze ras na te pschicžiny a wuteże, pschetož wone bywaju jara sajimawe, haj swodżiwne.

Nimasch ani jenicžke skladnosce w žiwjenju, hdyž njeby so hodżało picž.

Sy s rudny? Napij so, to zaczěri czežke myslje!

Sy-li wjeselny? Napij so s radoscu!

Sy-li pruhowanje wobstał? Napij so, so by wuspěch wobłał!

Sy-li w pruhowanju pschepadnył? Salij njerasanje!

Deschczika so dże? Pijmy a posabudźmy na hubjene wjedro!

Ssněh pada? Wostajmy nutska a pijmy!

Syma czi je! Kuh hej jedyn, tón cze shrěje!

Człopło czi je? Napij so, so so wuthłódnischi!

Prozeż sy dobył? To so dyrbi woswjeczicz! Pijmy!

Pschěhrał sy prozeż? Ow, trochczinu so s palcuzom!

Derje so Wam dże? Bohu džak, na to jedym swročimy!

Wam so hubjenje dże? Napijmy so a staroseje zabudźelcy!

Ty sy pschijeł? Na to dyrbimy jedyn picž!

Ty sy wotjedżał? Rožožnujmy so pschi jenej schkleńczej wina!

Hej, djensa je twaj! Pijmy!

Mamy kschczinu! To dyrbimy picž.

Je po pohrjebje! Koža dyrbi so pschelchłotacz!

Ssym so s pschecželom roskoril. Hněw dyrbi saleczi!

Ssym so s njepschecželom wujednał. To so ma picž!

Piju, dokelž mam czežke džeło!

Piju, dokelž njewěm, kak žebi wostudowanje zaczerpnyc.

Piju, dokelž sym hłódny!

Piju, dokelž sym derje pojedł!

Piju, dokelž sym sam a wopschczeny! Nimam pschecžela, khiba jenoż schkleńczku.

Piju, dokelž sym hromadże s pschecželemi.

Towarstwowski powěsnik.

Budyšin. Sokołki zwnenja srjedu ½9 hodźin w Serbskim Domje.

Budyšina. Jednota Sokoł. Srjedu 29. 1. hłowna zhromadźizna w hosćencu „Zum Echten" Započatk z dypkom ½9 hodź. Porjad: Rozprawy. Wólby. Swjedżeń 9. 2. Přijimanje nowych sobustawow. Wšelězny. Wopyt hłownoje zhromadźizny je winowatosć a česć kóždeho sobustawa. Starosta.

Jednota tow. kat. Serbow w Drježdżanach. Sobotu 1. februara 1930 wječor w 7 hodź. swjećimy naš 51. letny założenski swjedżeń w žurli Ballhaus na Bautzner dróze 35. Poskića so koncert, hudźbne přednoški, spěwy, reje a bal. Wšě Serbja z blizka a daloka so nanajwutrobnišo přeprošuja.

Lichań. „Zernička" spěwa srjedu wječor ½8 hodź. pola Rudolfec. Wšitcy njech cyle wěsće přińdu.

Pančicy. „Lipa Serbska" ma přichodny pjatk 31. jan. wječor ½8 hodźin spěwanje pola Šołćic we Wotrowje. Njech tola wšitcy spěwarjo skónčnje přińdu. **Dirigent.**

Sowrjecy. Towaŕstwo „Podčornobóh" zmeje přichodnu njedźelu popołdnju w 3 hodź. pola Palerja w Sowrjecach zhromadźizna. Ważnicho dujowcho porjada dla njech wšitcy přińdu. Přednošk kujeca wučerja Měškanka.

Poručam swoju nowočasnu elektrisku

mašinu za čiščenje pjerja

wšěm hospozam k wuživanju

Rukuju za čiste a spěšne džeło

Mam z dobom tež wulki skład

wupjerkow

wšelakich kajkosćow a šěrokosćow. Na přeće tež hotowe šite

Wulki skład pjerja

Přisp. Za čiščenje wuprošu sebi připowědźenje do časa. Telefon čo. 407, Kamjenčanski hamt

Berta zwad. Dresslerowa

w Kamjencu

na Wojerowskej dróze 23

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerec knihićišćerjała

Pytam knydom abo k 1. 4.

wučobnika

kiž chce rady zamkarstwo nawuknyć

A. Rochau w Kulowje

Vogtl. Gardiny

štory, rolleaux, voilowe a musinowe kromki, canki jara tunjo na Zw. Lawsk. h. 10

J. Erler

Rěźk Krönpr. mosta

Jednota towaŕstwo katolskich Serbow w Drježdżanach

Sobotu 1. februara 1930 wječor w 7 hodź. swjećimy naš

51ćiny założenski swjedżeń

w žurli Ballhaus na Bautzener Straße 35

Poskića so koncert, hudźbne přednoški, spěwy, reje a bal

Wšě Serbja z blizka a daloka so nanajwutrobniše přeprošuja wot Předsydstwa

Leżownosć

blizko żeleznicy wokoło 5 jutr., kiž so za plahowanje pjerjow hodźi, w małym měsće abo na wsach Z NOWOCASNYM 6-RUMN. BYDLENJOM, elektr. swěcu a małej zahrodu, so na dlěšši čas wotnajeć abo kupić pyta. Poskićenja pod „G 6" na wudaw. „Serbskich Nowin"

Wažujće čitajće

Serbske Nowiny

Pjatk připołdnju ½12 hodź. zemrě w khorowni w Rauschwaldže pola Zhorjelca we starobje 51 lět po dołhej žežkej scerpnje zajesenej khorosći ze swj. sakramentami wobstarany, naš luby syn, bratr, swak a wuj

Mikławš Hajdan

z Wotrowa.

We hłubokej zrudobje

Hajdanec a Šramic swójba.

We Wotrowje a w Radworju 28. jan. 1930.

Pohrjeb budże srjedu 29. jan. z dypkom w 9 hodź. we Wotrowje.

Přiloha k čisłu 23

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 28. januara 1930

Špihel bjezdźěłosće
w Budyskim wokrjesu.

Hibanje liczbow dźěłonjemějerjow, dalokož su znaći a su dostawali pak podpjeru dźěłonjemějerjow, krisowu abo wobjebitu w jenotliwych hospodarskich wotnohach wokrjesa (přejdy zjawnych dźěłowych zaradźenjow, nětčišich pódlanskich a kontrolnych městnow dźěłoweho hamta) kaž też w Sakskej a zyłej Němskej pokazuje scěhowaze sestajenje. W liczbach njejsu wopschijeczi dostawarjo sastarańskeje podpjery a nuzowi dostawarjo sastarańskeje podpjery a nuzowi dźěłacerjo, poslednischi su jenoz za kónc léta 1928 a za léto 1929 w spinkach naspomnjeni.

Na 1000 wobydlerjow padże dostawarjow hłowneje podpjery:

dnja	w městcu Budyšinje		we wjesnych gmejnach Budyskeho hłowneho hamta		w Bistopicanskej wotnožby		w Korsymskej wotnožby		w Kumwalskej wotnožby		w Budyskim dźěłowym homcu		w Sakskej		we Němskej	
31. 12. 1923	41,3	—	22,9	—	—	—	54,6	—	105,2	—	39,9	—	—	—	—	—
31. 3. 1924	24,0	—	20,2	—	—	—	44,3	—	64,3	—	28,7	—	—	—	—	—
30. 6. 1924	5,4	—	5,2	—	—	—	16,2	—	9,8	—	7,9	—	—	—	—	—
30. 9. 1924	3,5	—	4,6	—	—	—	12,3	—	7,2	—	5,9	—	—	—	—	—
31. 12. 1924	9,8	—	7,8	—	—	—	17,6	—	25,0	—	11,4	—	—	—	—	—
31. 3. 1925	6,4	—v.	5,6	—	—	—	19,7	—	26,7	—	9,9	—	—	—	—	—
30. 6. 1925	1,2	—	0,5	—	0,2	—	4,3	—	0,5	—	1,2	—	—	—	—	—
30. 9. 1925	3,0	—	1,2	—	0,3	—	6,5	—	0,6	—	2,3	—	—v.	—	—	—
31. 12. 1925	33,2	—	28,0	—	24,6	—	61,2	—	74,1	—	35,6	—	—	—	—	—
31. 3. 1926	41,5	—	28,5	—	26,8	—	46,8	—	75,6	—	42,8	—	—	—	—	—
30. 6. 1926	60,8	—	28,1	—	18,3	—	44,6	—	52,7	—	38,7	—	—	—	—	—
30. 9. 1926	52,9	—	18,7	—	16,0	—	40,6	—	34,1	—	31,1	—	—	—	—	—
31. 12. 1926	72,8	—	32,7	—	37,7	—	58,2	—	99,3	—	51,0	—	—	—	—	—
31. 3. 1927	63,0	—	24,9	—	16,2	—	30,0	—	42,7	—	34,3	—	—	—	—	—
30. 6. 1927	34,0	—	6,9	—	4,3	—	5,3	—	6,8	—	13,1	—	—	—	—	—
30. 9. 1927	11,2	—	1,6	—	0,6	—	0,8	—	1,3	—	3,7	—	—	—	—	—
31. 12. 1927	26,0	—	29,2	—	24,9	—	37,4	—	90,3	—	30,9	—	—	—	—	—
31. 3. 1928	26,8	—	23,6	—	15,5	—	41,8	—	43,2	—	26,2	—	—	—	—	—
30. 6. 1928	18,4	—	7,0	—	9,3	—	13,1	—	17,4	—	12,0	—	—	—	—	—
30. 9. 1928	20,0	—	11,3	—	7,7	—	8,8	—	23,1	—	12,8	—	—	—	—	—
15. 10. 1928	26,8	(36)	13,7	(—)	6,7	(41)	9,1	(—)	27,5	(—)	15,3(+151)		13,1		—	
31. 12. 1928	44,8	(19)	45,4	(—)	48,6	(—)	49,8	(12)	95,6	(—)	48,8(+44)		35,0		—	
28. 2. 1929	51,8	(1)	69,1	(5)	100,6	(—)	73,3	(—)	121,0	(—)	75,1	(6)	47,6		40,1	
31. 3. 1929	49,0	(51)	55,3	(2)	53,9	(—)	68,2	(16)	98,1	(—)	56,9	(69)	42,4		34,0	
30. 6. 1929	35,9	(128)	16,4	(67)	14,1	(76)	21,7	(260)	17,9	(82)	21,9	(613)	22,6		15,0	
31. 7. 1929	32,9	(58)	13,5	(14)	12,5	(—)	23,8	(212)	20,1	(85)	20,2	(369)	22,7		13,9	
30. 9. 1929	33,8	(103)	15,9	(181)	14,6	(—)	32,0	(37)	38,9	(55)	23,7	(420)	25,9		14,6	
31. 12. 1929	43,5	(—)	51,2	(10)	56,5	(—)	70,4	(—)	96,4	(12)	55,3	(22)	48,6		—	

+: je swonkownymi nusowymi dźěłacerjemi.

S tuthych liczbow dowidźimy, kak su so w posledních létach powschitkownje a też w jenotliwych wokrjesach dźěłowe poměry a z nimi też liczby dźěłonjemějerjow pscheměnjate. Składne běchu tu z sjetwjenja konjunktury a saisony. To pokazuje pschede wschěm poměrnje stabilna bjezdźěłosć w městcu Budyschinje, w kotrymž su powolanja nimale jenak rozdźělene, mjes tym so w druhich wokrjesach a tu wobzwjaz w Kumwaldze w zymskich mězazach liczby dla wjele twarskich dźěłacerjerjow stajnje zymje posunuja. S Kumwaldskich dźěłonjemějerjow (4 ginejny wotnoški žłuscheja do Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa) je w pschešłu 75 proz. we wokrjesu Bud. dźěłow. hamta napohledk dźěłało. — Schtož nahkwilnu powjetschemu bjezdźěłosć w městcu Budyschinje, Korsymskeje a Kumwaldskeje wotnožki naturna, běsche njepschihódne połoženje w tekstilowej industriji a w Bitkopicach w kamjenjowej industriju z pschicinu. Wažne je dale, so 31. 12. 1929 w městcu Budyschinje, kiž ma wjazy dyžli 4. dźěl wobydlerjow wokrjesa dźěłoweho hamta, nimale dwě tśeśinje dźěłowego hamta mamy, bydlitej.

Ludowa strowota a šula.

Pschednoschk wuczerja wyšeje schule prof. dra. Fetischera z Drježdźan we wuczerskej zhromadźizny kulturneho sjesda sakskeho wuczerskeho towarstwa.

Sozialna hygiena wuczerja.

Pschi zobotnischim kulturnym sjesdźe sakskeho wuczerskeho towarstwa pschednoschowaschе knjes prof. dr. Fetscher popołdnju wo mjenowanym themje.

Won rozłoži, so sozialna hygiena duchownych powołanjow hischcze runje jako fysiska hygiena stroweho w prěnich spocžatkach teži. K pobudźowanju mnoho jenotliwosćow pobrachuja pak trěbne liczbne podłožki. Wumuzisce knihi domjazeho hospodarstwa sakskich wuczerjow pokazuje, so su wudawki 10 proz. wjetsche dyžli dochody z powołanja, to je pjenjes, kiž so wjetscha za kulturne samery pschetrjeba. Kaž dokładne statistiki pokazuja, swudawa wuczeŕ w pschereźku dwójzy telko za kulturne potrěbnosće dyžli druhi w hospodarskim runowarwych powołanjach.

Se wschelakimi pschirunanjemi je so dopokazało, so so we wuczerstwje wobjebje na bydlenju a sjejwjenju kutuje. Pschičinu zmjertnosće pola wuczerjow su swjetscha zhorjenja hornich dychanskich puczow. W tutom nastupanju ma so też z hygienisskimi połepschenjemi sapocžeć. Tohodla wobsteja też cźežke wobmyslenja pschećiwo powyschenju dyrbjenskich hodźin, tehorunja pschećiwo zjejlnjenju rjadownjow (rjadownja njedyrbjała wjazy hacž 30 dźěći wopschijaca).

Akademiske wukuklanje wuczerjow ma so też po physchiskej hygienje složowacz. Wona pak hižom dowola, hischcze pschi studijach zmjenjenje powołanja, njedyrbjało-li wuczerske powołanje za młodeho cłowjeka pschijomne być.

Njetrjebamy jenoz za wuczerja, ale zyle powschitkownje wutworjenje sozialneje hygieny duchownehо dźěłacerja.

W rosmołwje so hischcze wobjebje na to pokaza, so stajna kedźbnosć, kotruž ma wuczeŕ nałožowacz, bóle napina hacž kóžde druhe hischcze bóle skonzentrowane duchowne dźěło. Dale rěčeše so wo pschiběrazej nerwosnosći dźěćza, wo alkoholnym praschenju, wo praschenjach živenskeje reformy a sporta.

Shromadźizna namaka wurjadne bohate wobdźělenje. Nětkodźe 300 wuczerjow se wschěch kónc̆in Sakskeje rěsche pschichło. Mjes pschitomnymi běsche tež knjes měschćanski rada dr. Böhme z Kamjenicy, dezernent tamnischeho schulstwa.

Přilopk.

* **Wo milijonske dźědźinstwo.** S Lauchstädtskich kupjelow so pische: Wo znamjenitych hollandskich Brandowych a Götzowych namrěwstwach, wo kotrychž je so hižo léta dołho tu a tam w nowinach pisało, je nětko skónčnje nětčko wšitko zkyschecź. Dźědźinzy Němzow Brand a Götze, kotrajž staj hižo psched sto létami do Nižozemskeje Indiskeje wupucźowałoj a tam k wulkemu samoženiu pschischłoj, zu z pjecź zow. stawow wobšitejazy wubjerk pod wjedźenjom wyschšeho žudniskeho cźasarja Pietzera z Mersеburga do Amsterdama pósłali. Tam je

Přiwjazana cyrkwina wěža.

Lěžnohórska zyrkwina wěža bě wobuzna. Mějesche k tomu też pschičinu. Schtó by wěrił, schto móže so starej cźesćesłodnej zyrkwinej wěži wschо stacź? Wschiwajasali běchu ju kaž pża! To běchu tajzy sto krócź mudri pacholjo i města pschisłchli, běchu njesłónčnje dołhu żelesnu schnóru za so cźahnywschi ju k schtomam a sćežoram pschičiniwschi złónčnje też zyrkwinu wěžu za nju pschiwjasali.

Tajke něschto dyrbi žebi potajkim stara, cźesćesłodna kujeni dźesatnischi dźeń lubicź dacź! Wěża pschihladowasche je žwojimaj wulkimaj wocźomaj i wulkim hněwom měschćanskim puchejam, kotrejž mózu hóku do jeje stronu šibnyschi cźapku z porzlina na nju stajschu. Nětko wschak jenej zyrkwinej wěži sabita hóka wjetschu bolosć njepschihotuje, hacž hdyž druhich ludźi z hejłkotej jehłu schkrabnjesch. Też porzlinowu cźapku by žebi cźłowjek mohł lubicź dacź jako pyschny łazowy kneflik.

Ale schnóru! So bu pschiwjasana, ranjesche ju na cźesćeźi!

Stara knjeni, kotraž bě jako schwarna wěża hewak jara tichešcźanźay smyślena, měješe nadobo njepischeczenu myšl. Wona shladowasche k lěžowej kromje pschejo žebi, so bychu Schwedojo pschichłi a njeduschnikow, kotrejž delka na rěblu klepotajo so parachu, je žwojimi kanonami spotšeleli. Zyrkwina wěża Schwedow snajesche. Hakle njedawno běchu tu pobyli; mózesche to najdźe dwě abo tśista lět bycź. Tu běchu woni do wšu tśeleli, a teź w zyrkwinej wěži tcźachu hischcze někotre kanonowe kule w stawach, kaž hurej, kotrejž bě na honźowje dźiwinu konik, drobowe sornješcha. Tehdy bě wěża Schwedow jako njepischeczelow wošady hidźika a zdźěła hidźazy, zdźěła wyskazy spěw zwonika, jako dyrbjachu złónčnje wotczahnyć. Ale něsto žebi jich tu sa so pischejesche. Tucźi bychu jich pacholow, kotrejž chzychu ju pschiwjasacź, hižo sahnali. Pschi prěnim wutrělu bychu roszčekali.

Wěžo, kaž to stajnje bywa: trjebasch-li jónu Schwedow, potom tu njejźu. Mužikojo złónčnjichu swoje dźěło a cźehnjechu z drubej schnóru dale po wšu do lěża. Zyrkwina wěża bě z dweju stronow pschiwjasana.

Ow hańba! Schto pomhasche jej něsto, so měješeche hižo dleje hacž dźesacź lět jara rjany jasnoschéry woblek; schto pomhasche, so bě jej knjes farar hakle njedawno zyle nowu cźerwjenu cźapku žlubił; haj, schto pomhasche samo jeje najwjetscha hordosć, so běsche psched dwaceźi lětami zyle woprawdźity dyhsacźny cźapnik dostała? Staty złónčny cźapnik, kotryž bě někotre lětstotki dołho nošyła, bě złónčnje trochu zaprošcheny był, a běchu jej cźapnik i woprawdźitymi liczbami a koleśami kupili. Tu bě z wulkej hordosću a wjeselom zyliczti dźeń na njón hladała, kak na cźapu je. Rjany cźapk to bě!

Něsto bě po wschěm: po debje, po cźesćźi, po wjeselej myšli. Bě pschiwjasana! — — —

Wjeczor so bližesche. Psches murjowe wuhladka wěže dujesche wětšik jako wótre płakanje, a symne kapy stejachu w jeje wulkimaj wocźomaj.

Schto bě wona žwojej wošadže cźinika, so běchu jej tajku hańbu pschihotowali? Njebě wona wjeselа žwój spěw spěwała k jeje žwjedźenjam? Njebě wona žwoje pokojaze hrono rěcźała, hdyž so jena duscha wot wošadnych dźěleschе; njebě wona w dźiwich wichorjotych nozach, kaž w tcźežatej meji, nad jich rowami straschowała; njebě wona jako prěnja kóždemu pschikhadnikej, kotryž so z žuby wrócźi, powitanski postrow pschikiwała? A žwój złocźany kichižik bě pośběhowała nad dworami a domami, polemi a łěkom, kaž wěcźne žohnowanje.

Někotre dny sandźechu. Sažo bě wjeczor.

Schulička dźowka pschińdże, so by žwjatу wjeczor zwonika. Wěża wukonjesche žwoju winowatosć: spěwasche žwoje wjeczorne žohnowanje. Ale w jeje hłožu bě zwuk rudoby a zelnosće. —

Delka sakwicźachu durcźka pohrjebnischcźa.

Młoda žona Hańža pschińdże. Khwatnje wona krocźesche. Jeje wocźi błudźachu nad pohrjebnischcźom. A wona padże psched wulkim kichižom na kolenje, kotryž stejesche pod lipu.

„Zsmil so, Knježe, zmil so! Njedaj mojemu dźěćcu wumrěcź! Sdźerž mi je pschi žiwjenju!"

Wona wospjetowasche płakajo pschezo teźame słowa.

Zyrkwina wěża bě wobhonjena. Sa někotre dny dyrbjesche žwoje zwony klinczeź dacź nad rowcźkom, a do zwonow budże so měščerčź hórke płakanje macźerje a spěw: „W kcźenju twojich młodych lět . . . "

Wěża to znajesche. Bě to stary spěw hižo mnoho, mnoho sto lět. Macźerje płakaju pschi rowach najbolšischo.

„Zsmil so, Knježe, njedaj mojemu dźěćcu wumrěcź!"

Sažo wocźinichu so durje pohrjebnischcźa. Stary knjes kantor pschińdże. Bě drje sa młodej žonu Hańžu schok.

„Lěkař dyrbi pschińcź!" wón k njej rjekny.

Wona pohladny na njeho kaž zabłudźena.

„Lěkař?" prjedy hacž posłelnik do města dójdźe a lěkarja zkasa, prjedy hacž lěkař pschińdże a dźěćco pschepyta, prjedy hacž so sažo do města wrócźi a wot tam lěkarstwo pójźcźele, je dźěćco dawno morwe — je morwe!"

Tu rjekny kantor něschto, schtož wěża na žane waschnje njemóžesche zrosumicź; wón rjekny: „Budu lěkarjej telefonowacź!"

A wón wsa płakazu Hańžu zobu. — — —

Schto budźe wón lěkarjej? Telefonowacź? Schto bě to? Wěrno je, mozy zyrkwineje wěže běchu hižo trochu prochnjawe, a dyrbjesche žebi prózu dawacź, něschto nowe zaspěchjecź. Sa to bě jeje wutroba dobra a tohodla jeje cźucźe njeskónčnje mjechke wostałe.

Ow, schto bě to do zpodźiwneho wjeczora! Zyrkwina wěża, wschě žwoje zmjerzły napinajo, saschtscha nadobo hłóš stareho kantora. Wona pohlada dele, na pohrjebnischcźo, na wjesny pucź: kantor njebě nihdże widźecź. Jeho hłóš klinczeše trochu hinak, ale tola bě jažny dosć, so móżeschе wěża wschо zrosumicź. To rěka, wona zrosumi hłowa; zmyrk pak zdasche žo jej bycź dospołnje zawjerzany.

Potajkim, kantor, kotryž bě we wošadnej wšy, rěcźeše z lěkarjom, kotryž bě w městcu; kantor rospowěda jemu połoženje Hańžineho dźěćca, a lěkař wotmołwi: Haj, to je diphtheritis; wón chze hnydom pschińcź a dźěćco schcźěpicź, to drje budźe jemu sažo pomhacź.

Tak pschehłapjena drje hischcze zyrkwina wěża w zykym dokhim žiwjenju była njebě, a hdyž hodźinu pozdźišcho wós z lěkarjom woprawdźe do wšy pschijědźe, haczeše žo jej dych a pukotasche jeje wutroba.

Pryedy hacź lěkař sažo wotjědźe, pschewodźeschе jeho kantor hischcze dźěł wjeselneho pucźa dele, a wěża ztyschesche, wo cźim tola mózesche rěcźeschtaj, jako nimo njeje pschińdźeschtaj: „Je tola derje, so macźe něsto telefonisti iwiść z městom", rjekny lěkař, „pola dźěćca bě najwjetschi cźaš!"

„Haj", rjekny kantor, „w mojich młodych lětach běch za njemóžne měł, so móža jónu k mojej starej wězi grót pschicźinicź a so móżu z pomozu tutoho grotu pschez hory a doły rěcźecź. Nowy cźaš!"

Muzej prajeschtaj žebi bożemje; zyrkwina wěża lozjeschе za dychom. Potajkim schnóra, za kotruž bě wona pschiwjasana, bě grót, a z pomozu tutoho grotu móżeschе cźłowjek hacź do města rěcźecź!

ſim pjecza Hollandska kralowa pſchiſiwolika, ſo budże dobrże namrěwſtwo, po ſtach miliionach liczaze, wupłaczene, mózałi dźedźinzy (herbja) ſwoje prawa na dźěźinſtwo dopokaſacź.

* **Dwaj hólzaj wot czaſha morjenaj.** Blizko Rožowa ve Wulherſkej ſajedźeſchtoj hólzaj ſe ſwojimi ſtajemi na zadnej ſmykaniy pſchez ſawrjenu ſpuźeru, wjeſiadźerzawſchi z prawem czaſhu, runi ewtom wokomiku na kolize, hdyž wožrowowy czah mimo pſchijědźe. Czah ſhrabny ſtajnje. Jedyn ſ hólzow bu hnydom morjeny, druhi wunjeſe pſche ſtajnje. ſ.

K njezbožu na Sčečinskej dróhowej železnicy.

Po dotalnych ſwědźenjach je pſchi ſakoſtnym njeſbožu dróhowoje železniay w Sčežeczinje, kiž ſo ſobotu rano ſta, pjeć człowjekow wo ſiwjenje pſchiſchło. Dwě wožbje ſo hnydom pſchi njeſbożenju ſaralyſchtej, ſtaršej dźeſche ſranjene ſu bórzy na to we khorowini wumrěłe.

Mimo tutych pjeć ſmjertnych woporow ſadaſche ſtejbi wobſtarujonne njeſbożo hiſchcze 21 ſranjenych, kiž ſu ſwjetſche żónſke.

Hnydom pſchi-ſtyſchowany wjedźnik woſa rjekny, ſo ſtej wobaj woſaj ſhlnje wobſkadźenaj byłoj, wožebje pak njeſbożenju pſchiwobrěſchak, na kotrymž je tež wonka hiſchcze wjele ludźi ſtejało.

Direkzija nemſkoſtatneje železniay w Sčežeczinje pyſka dźeſu wězowuſtojnoju, kotraž ſwěſczichtaj, ſo bychu wobſtodne pſchiprawy dośpołnje w porjadku. S winu njeſbożo ſu znadź někaſke techniſke njedoſtatki byłe.

Kak Jendźelska Suez-kanal dosta.

S dołokoſahajzym namjetom jendźelſkeho knježeſtwa, ſo by Egyptowſka ſamoſtatny ſtat dostała, a ſe ſwojim namjetom ſa ſakitanje Suez-kanala, ſhubźi ſo nadobo wulki ſajim na tutej romantiſkej transakzii. Se Suez-kanalom dosta Jendźelſka kontrolnu moż pſches tuton najwożniſchi puć do rumſkich krajow, wožebje do Indiſkeje.

Je jara ſpodźiwne, ſo runje w tutom czaſu (wokało 1870) tak wjele ſamuczeznych a nejzańmych powěſczow wo tutym jednorym a zańmym pſchedewſzaczu jendźelſkeho knježeſtwa ho da ſwěta trubjachu. Tak mi dowoleſche, ſo Wam tute podawki tak powědam, kaž ſym je wot jeneho ſlyſchał, kotryž tute podawiny namakſépje znaje — knjeż Alfred ſ Rothſchild — ſemjeſky wulki Londonſki bankownik.

„Mój nan, barow Lionel, ſtejeſche runje w tutym ſtołzu," pſchi tom won pokaſa na ſtólz, kotruž wopſcheda ſtwy ſtejeſche, na kotrymž ſemjeſky Lord Rothſchild hewak pſchezo ſhydaſche. „hdyž ſtary Powell, ſhłužownik, knjeſa Corry pſchiwjedźe — tuton njebě tehdom hiſchcze poſa Lorda Rajpton-Diskraelija privatny ſekretar."

„Bě runje w ſchtyrjoch, a knjeż Corry proſi mojemu nanej, ſo je miniſterſtwo ſwonkowneho runje ſhonilo, ſo, hdyž egyptowſkemu Khedíwou Iſmaelej ſo hnydom 4 miliiónow puntow ſterlinkowe kredita pſchiſłwoli, jendźelſke knježeſtwo ſa to połozju wſchěch akzijow wot Suez-kanala dóſtanje."

Dźeſiſeze niczo poźczeſz njeſmjě, hdyž zyły parlament ſanu poſtedźenje, tuž bě Diſraelej njemóžno, ſtebi tuton hoſtrik ſamu wot Banki Jendźelſkeje poźczeź; dołeſ ſo ſtarym a ſpodźiwnym ſakonjam ſtebi ſame miniſterſtwo wot Banki Jendźelſkeje niczo poſchczeź njeſmě, hdyž zyły parlament ſanu poſtedźenje njima."

Teſhdom njebě Rěmſka, pſched kotrejž ſo Diſraeli bojeſche — Franzowſka to bě, ta hižo połozyła wſchěch akzijow w rukach měſcheze a by wjeſele też hiſchcze ſamu połozju hrabła.

„Mój nan proſeſche kajſeſ Corry: „Prajeſche kajſeſ Diſraeljej, to może ſe pjenjeſy, kotrejž ſa kredit egyptowſkeho chedźiwa tżeba, jutſje rano dóſtaczź, ale pod tym wuměnjenjom, ſo ſkaz rukowaniſtwi iſſt měcź, kotryž ſe podpiſuje wot Prime miniſtra, ſekretara miniſterſtwa ſwonkowneho a Lordkanzlerja."

„Tutón liſt mój nan hiſchcze na ſamuym wjeczoru dóſta, a pſchichodny dźeń běſche w „Times" cźitaczj, ſo ſu knjeża N. M. Rothſchild a Sśyny kredítej egyptowſkemu chedźiwej 4 miliiónow puntow ſterlingow poźczili, a ſo je móż viżekrala w Suez-kanal-Compagniji na jendźelſki imperjum pchejeſchła.

„Ja Wam łódma prajicź ſrjebam," ſłónczi knjes Alfred ſwoju rěcź, „ſo w tutych 4 miliiónach ſwjazy běchu hacź dźeſiſa. Ale tuta rychle jedunaſze je moſemu nanej najwjetſchu nahladniwoſcź pſchinjeſła, a bě ſ wjerſchkom jeho żiwjenja."

Po Davidu Spero pſcheloženе.

Wusudźenja.

§ Pſched wulkej khłostańſkej komoru Budyſkeho krajneho ſudu mějeſche ſo hiſchcze tas ſamołwicź pſchekupz Franz Minkwitz, wołthodny wjednik firmy Minkwitz a Alſeis w Drježdźanach, nětko w Libłu, dokeł běſche ſo ſtatne rěcznistwo powołako pſchećiwo jeho wuwinowanju, kiž běſche Budyſki kawniſſi ſud wuprajił. We lěcu 1927 běſche Minkwitz wóniſkomaj Lehmannej a Grüttnerej w Budyſchinje automobil ſ pſchiwoſcźahom ſa 17 000 hriwnow pſchi napłaczenju ſe ſmenku ſa wulki ſbyt płaczijmy pſchedał a wáš nowy mjenował. Kupzaj ſtaj poſdźiſcho ſhoniłoj, ſo wóſ njeſe zyle nowy był, ale je był wot jeneho Drježdźanſkeho wóſnika kupjeny, kiž je ſ nim 70 wjeſkow zyhelow wołył. Dokeł njeſtaj wóſ dopłaczíłoj, je jón Minkwitz ſaſo wotkeſał a jón dale pſchedał. Pſched ſudom wón prěſeſche, ſo je wobſchudźił abo k tomu wotpohlad měł. Sśud tež njeměſeſche ſa dopokaſanje, ſo je Minkwitz wobſchudźerſke wotpohlady měł a ſaczijmy powołanje ſtatneho rěcznistwa.

§ Pokuty wuſpěch je ſwojim powołanjom mějeſche 19-létna hiſchcze njeſkhłostana ratarſka pomocnica Marta Lóła Eichlerjeż ſ Ebersdorfa. Jeje Żiławiſti wuſ běſche ju wobſkorżił, ſo je ſo wona pjeczu w Ebersdorfu na ſchtyrićetkrun hóru njepóſcźiwje pſchieſchła. Lubjiſti tamniſki ſud běſche ju 6. nowembra 1929 k 6 mějazam jaſtwa ſ wuprawdowanjom czaſhom ſoſudźił. Połodowiſti ſud po krótkim wurtadźowanju wuſud ſtrěwny a Eichlerjez wezwinowa.

§ Pſched ſhromadnym lawniſſim ſudom w Budyſchinje ſtejeſche 56letny inwalidny rentnar Schuriq ſ Wulkich Nědarjez, kotrehoż běchu lepili, jako běſche 29. ſept. 1929 tam njeſwobydlenu khěżu rentnarja Brězki ſapalił. Stare twarjenje je tam dołho ſtejo hroſnje cźiniło. We ſchežanoſta bě Bryzyy wołpjet porucził, ſo by khěżu jim torhał a jemu też 100 hriwnow pjenjezow kłodłowne napokaźił, dokeł ſo cźiniſ njeſeſche. Po dalſchim khłostańſkim hroſenju mějeſchanoſty běſche Bryzka 30. ſept. dźeń ſapoczeż twarjenje torhaczj. Brězka běſche Schuriqa ſe wottorhanju namołwił a tón je hižom někotrych dźełanjemějerjow ſa tuto dźeło ſkaſanych měł. Nadobo pak je jena Brězka pjeczu prajił, ſo chże khěżu hiſchcze tas ſwjerchjedźeż. Trochu ſ pjenjez a połrunjom wopołenu běſche Schuriq twarjenje njedźeſu 29. ſept. wjeczor ſapalił. Za běſche jeho ſtałj Mrěźbanh wobkedźiwował. Każ je ſo daliż poczało, je wón hnydom ſa Schuriqom ſchoł a ko poſłarel, ſo Schuriqa ſadźerżadu a ſpódnuchu. Pſched Połcźiſkim hamtiſkim ſudom je Schuriq pſchidał, ſo je ſapalił. Nětko pak nadpyſche wjazy niczo zyle wědźeſ. Sśud jeho wurečzam njewěrſiſche a ſadźudźi jeho k 9 mějazam jaſtwa ſ pſchiſłuſchenjom wołożnych wobſtejnoſczow.

Illowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyſkim. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Duchan w Budyſkim. — Za hospodarſki dźeł: Arnošt Bartwiżzyney. — Za nawěſtki: G. Jnnak w Budyſkim.

Hospodarſki rozhlad.

wutoru 28. wulkeho różca.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1805	100 pólſk. złotych .	47,025
1 jendźelſki punt .	20,339	100 češkoſł. krónow .	12,37
100 ſwjaz. frankow .	80,76	100 franc. frankow .	16,41

Barlinſka burſa ſajtſni wczera do nowcho tydźenja ſe ſylnje wobſiwjenym wobrotom a poſtupowazymi kurſami efektow. Też wiki ſ dołhſymi a rentowymi liſtejinami ſapiſnachu poſtupowaze kurſy.

Na produktowych wikach wczera jenicźky płaczijna rożł wo 5 pjenjezkow poſtupi. Pſchenica njemčeſche ſamoho pſchemenjenja. Wohwjł bě 5 pj. a jeczmjeń 10—15 pjenjezkow tuliſchi. Dowoż żita bě ſajo jara ſnadny. Natarjo ſo powryſchenych płaczijnow nadźijeja. Wczera płaczeſche zentnar

w Barlinje

pſchenicy 12,20—12,25 hr., rożł 8—8,15 hriwnow, jeczmjenje nałétniſcheho 8,50 hr. hacź 9 hr., najwuſſeho 7,35—7,90 hr., wowſa 6,60—7,10 hr.,

w termijnowym wikowanju:

ſa měcź: pſchenicy 13,12½—13,10 hr., a rożł 9,12½ hr., wowſa 7,45 hr.,

ſa mej.: pſchenicy 13,70—13,61½ hr. a rożł 9,55—9,52½ hr., wowſa 7,90 hr. hacź 7,92½ hr.,

w Drježdźanach (pjak):

pſchenicy 12,20—12,45 hr. (12,25—12,50 hriwnow),
rożł 8,15—8,40 hr. (8,15—8,40 hr.),
jeczmjenja najwuſſeho 7,90—8,15 hr. (7,90 hacź 9,15 hr.),
jeczmjenja nałétſcheho 8,80—9,30 hr. (8,90 hacź 9,40 hr.),
wowſa 7,05—7,30 hr. (7,15—7,40 hr.)

Wojerowſke ſpiwinjaze wiki

běchu po 24. 1. ſhěhnjenej ſawjezy dla połhromy ſłabje wopytane. Dowóſ: 63 ſchink proſzatow. Wone płaczachu

4—6 tydźenſke	30—36 hr.
6—8 tydźenſke	36—40 hr.
8—10 tydźenſke	40—42 hr.

Wubrane proſzata bu drožſcho pſchedawachu. Wěhakow běchu pſchihnali tři. Te płaczeſchu ſchtuka 50—75 hriwnow.

Pſchiſtajeja:

Holzu do domu, Schołz w Kanjenzu, Oſtſtr. 2.
Wuczobnika pjekarſkeho, Schołz w Kanjenzu, Oſtſtr. 2.

Na pſchedań:

Khabat cźorny w Biſkopjach, Zyckwinka haża 6.
Kolo motorſke, Teutſcher, hornjeż w Budyſchinje na Kanjentnej haży.
Jałoſzu, 1¾ kěna, w Budyſchinku 39.

Sśudniſzy na pſcheładźowanje

hrjedu 29. wulkeho różca;

w Nitkej w hoſcźenzu „K hwěſdźe" dop. w 10 hodź. ſchijaza maſchina, wſchelake meble, ſchčeroki mlócźak, rólny točzak (Träſje), cźahaza maſchina, zentrifuga.

ſchtwórk 30. wulkeho różca:

w Budyſchinje dop. w 10 hodź. na ſudniſtwje: 2 rěcznaj aparataj, 2 gramofonaj, wſchelake kamory, 6 ſofow, wuczahowanſke błido, wołtjowy wobraz, 29 wobraſow na ſcźenj, 2 kamoraj do łěharſtwa, 17 makowych muſzezych ſpodnich tholowow, 27 łěcźnich ſpódnich ſukmjow, 12 ſonjazych błuſow, 30 ſworſtich koſchlow, 9 ſchatow, 19 ſonjazych tholowow, 4 muſzaze wolnjanje jaki, 19 łěcźnich ſchatow, 16 dźěcźazych ſchatow, 22 dźěcźazych ſukniczkow, wſchelake meble, wſchelake wahi, wulki bubon, motorſke koło, wjertuły, kamor za wuſtajenje tworow, 31 muſzazych ſkobukow, 12 pižaniſkich błidow, 5 hiſſejow, 3 pižaniſke ſtroje, 662 bleſchow wſchelakeho płodowoho drježała (Soſt), 80 ſchkleńcznych marmeladu, 60 żiwotnych powjaſkow, 2 kachlizne kachle, měch ſyrcho Hoſeja, 3 ſhudy nanjeſenych zerjow worjeſki, 33 porow ſonjazych niſkich ſkurpjow, wſchelake druhe ſtupje, biczkle a toſſe, zigarety, 2 wožowej automobilaj, kaſchcź, wino, ſcźt, koniak, 2 kławiraj, 3 tworowe połzy, domjaza ſchatowa maſzinka, beſti a rołchowe żerdźe.

Se ſwobodnjeje ruki mikroſkop, mjaniſka płaczijna 40 hriwnow,

w **Měrkowje** dop. w 10 hodź., kuzy ſoidu po w hoſcźenzu nětkdże 12000 ſchamotowych normalnych kamjenjow a 20 tunow ſchamotowych wužołkklinow.

Pſchichodnje hoſtiny.

Gmejniſka hoſtiwa w Krynhelzach a Wóſſlezej Hori ſo njedźelu 2. februara t. l. pop. w 3 hodź. w Glonkowym hoſcźenzu w Krynhelzach na 6 lět zyanuje ſtu pſchichodne wuzanje pſchenaja, wot 1. měrza 1930 hacź do 29. febr. 1936. Hoſtiwa je do 2 wokrjeſkow dźelena.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dźeńſa dop. 3411 hodź. w Barlinje: Tutrajnchu żita ſo wjazy poſticzuje, wiki pak ſu pjenjeſchich wuhladach ſa rożł hiſchcze mało wuzwite.

Dop. 3412 hodź.: Pſchi doſahajzym poſticzenju a njepſchemenjenych płaczijnach woſtachu wiki ſłabe.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zuo a wołjowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	27. 1.	25. 1.		27. 1.	25. 1.
Pšenica	244-247	244-247	buny	18-19,00	18-19,00
rožka	163-163	159-163	woka	21-24,00	21-24,00
naz. ječmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
zeml. ječmjeń	150-163	155-163	žołte łupiny	17-18,00	17-18,00
wows	132-142	133-143	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosmak	17,25	16-17,25
pšenč. muka	29-35,25	30-35,25	kany wósmak	21-22,00	21-22,00
rżana muka	22-25,10	22-25,10	noen. malasa	—	—
pš. wotruby	9-10,25	10-10,25	běrnj. kruški	13-14,00	13-14,00
rżane „	8-8,75	8-8,00	syno, 60 kg	2,95-3,45	3,20-3,80
raps	—	—	rżana słoma	1,35-1,55	1,30-1,50
hróch, Viktor	23-31,00	23-31,00	pšenč. „	1,30-1,40	1,25-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,35
pjeluški	17-19,50	17-19,50	jačna „	1,20-1,30	1,20-1,30

mw = „

Drježdźańska burza (27. 1.).

Pšenica	244-249	běrnjace kruški	16,00-16,30
rožka	163-168	pšenč. wotruby	10,20-10,60
nałétni ječmjeń	176-186	rżane wotruby	10,00-11,20
nazymsk. ječmjeń	158-163	pšenična muka	45,00-46,50
wows	141-146	rżana muka	28,00-29,00
čefwjeny dźeſel	110-125	woka	28,00-29,00
raps	350-355	pjeluški	36,00 37,00
kukurica (Mais)	168-170	hróch	26,00-30,00
suche truhańcki	10-10,40	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaczizny rěznjeho skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

27. januara.

197 woł., 283 byk., 373 jałojc. a kruw. 803 ćelat., 566 wowc., 2336 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 53—57, 2. 45—49, 3. 38—42;
byki: 1. 52—57, 2. 47—51, 3. 41—45;
kruwy: 1. 47—51, 2. 37—41, 3. 28—33, 4. 22—26;
jałojcy: 1. 52—58, 2. 40—48;
wowcy: 1. 66—70, 2. 58—62, 3. 50—56;
ćelata: 1. 74—80, 2. 65—72, 3. 55—62;
swinje: (přez 300 pt.) 85—86, 2. (240—300) 83—84, 3. (200—240) 81—82, 4. (160—200) 79—80.

Wěža bě ſo do tak hłubokich myſzow ſanórita, ſo jeje hrjadу mojſkow pikotachu; ale njemóżeſche wſcho to ſaſchimnycź, tak je tole mużno.

Tu ſaja ju hłuboka ſrudoba. Cźežko dychaje praji wona ſama k ſebi:

„Hdyž ſwoju wožadu hižo wjaz njerožumju, pſcheju ſebi, ſo by po mni było! Sznadź pſchihibu Schwedoju a jaſtła mje, abo ludźo, mje ſmotorhawſchi, natwarja ſebi nowu a mudriſchu wěżu!"

Takle ſrudna ſtejeſche wona zyku nóż. Najaſtra rano pak laſkiſcha wona ſ grotu knjeſa ſaraſzonu hłóż. Tón rěcźeſche ſ tſěchtrjerjom w měſcze, ſkaſawſchi woprawdźe nowu cźerwjenu czapku ſa wěżu.

„Dyrbimy ſtaru knjeni hižo troſchku wupikaczj", rjekny ſaraſ; „pſchetoż je dźe nětko w pódlanſtim ſaſtojnſtwje ſamo ſ telefonowym ſaſtojnikom."

Telefonowy ſaſtojnik! Tu macźe! To ſym wulke ſwěrzo-nat ſmy ow ju ſ zrutzeju ſtuhł! Wopſcheja hnaj ſ cźaſa ſaſy dźaſo njeje wo ſwojim połwokanju! Ale to ma nětko hinak byczj. Telefonowaczj dyrbjeſche wěża, ſchtoż grat dźerżi.

Dobra myſzł bě tu ſaſo w najſterſchiſchej mérje. Wěża połkada na ſwój dybjaczny cźaſznik. 9 hodźin! Mějeſcheſ-li tſěchtrjerjez runje tak muſnje każ wczera lěkaŕ, potom mużeſche ſo wěż ſ cźerwjenej cźapku potajkim w 10 hodźinach napoczeź.

Tak khětſje wſchak to nětko njeſdźeſche. Ale wěża ſapuwaſche naſtajnje wulke ſboże; wobſzeſche, jo nětko tež ſkawna ſwojej wobadże ſłużeſche.

Tak dyrbjeſche dże też na nowych puczach ſtary Bóh knjeżej. A wyſoko poſdehowaſche wěża ſwój ſloty ſchćipk nad wożadu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósće a pola dowěrnik 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 24 — Budyšin — Srjedu, 29. januara 1930 — Bautzen — Lětnik 59

Sakski sejm.

W šejmowych wuradženjach je 23. januara sapósłanc **Schöning** statnemu knježerstwu porokował, so je składnosćej skomdźiło, so by pjenježne žrědki z hódnosće tworjazeho spomóžnistwa dźěłoњemějerjow **za twarjy dołowych sawjerow w Mohlnicy nym a w Gottleubinym dole dostało.** Ministerialny direktor **dr. Sorger** je na to w powjedzenju 28. januara znapscheźiwił, so je žo sakske knježerstwo pola němskeho knježerstwa prózowało, so by sa twar dołowych sawjerow w Mohlnicy nym a Gottleubinym dole 10 milionow pomoży dostało. Wšitke jednanje a prózowanje je bjez wuspěcha wostało. Němske knježerstwo je žo zapowědźiło, někajke pschidźerki za twar dołowych sawjerow pschiwoliś.

Finanzny minister Weber wo knježerstwowej pschebłosći k pschemjenjenju zakonja wo stemplowym dawku rěkeše. Sšejm bě w juliju 1928 žadał, so by žo zakoń w tym smysłu pschemjenił, so njebychu pokmótnjenja za wyšichnosće dźěłowych ćudow stemplowemu dawkej podčinjene byle. Tla njepschidobneho finanzneho położenja stata knježerstwo mohło žadyby powschitkownje snižiś. Wono je žo jenož za snižanje žadyby pola někotrych tarifowych městnow a za pschedpisma k spuschczenju dawka rozsudźiło, kotrejž žu je pschi nałożenju zakonja jako nusne wupokazane.

Sozialdemokrat **Geiser** měni, so budźe žo we wubjerku dyrbjeć pruhowaś, hač pschemjenjenja k lěpschemu wobkedźanju njeduža.

Frucht z němskeje ludoweje strony nadziwi powiła, dokelž stónčnje njesprawnosće a njeprawdosće wotstroni, kotrejž dyrbi sakske hospodarstwo nad njelakkimi krajemi njesć.

Demokrat **dr. Kastner** měni, so je smužčenja stemplowego dawka w němskich krajach njesnjesna. Móžno njeje, wjes sozialdemokratiskimi a měschczańskimi stemplowymi dawkami rozsudźeł cźiniś, kaž je sozialdemokratiski rěčnik žadał. Se stemplowym dawkom žo dźěłodawaŕ runje tak poćežuje kaž dźěłaćeŕ.

Dr. Wilhelm ja to rěkał, so bychu žo stemplowe žadyby dale snižiłe. W pschichodźe žo njeznjemóže stacź, so Sakska wjetsche žadyby dyžli druhe kraje bjerje.

Pschedloha žo prawnemu wubjerkej pschipokasa.

Wusud w procesu metallowcje industrije

Drjezdźanski krajny dźěłowy žud je wutoru wutšud we znatym prozeju metallowych industrialnych pschećiwo němskemu swjazkej metallowych dźěłaćerjow w Stuttgartu a pschećiwo jeho Drjezdźanskemu podkrjeźnemu wjedniśtwu na wotkhodźenje dla łamanja tarifa wuprajił, kotrejž bě swjazk metallowych dźěłaćerjow z podpjerańom swojich zobusłatowow pschi strajku w sakskej bětowej industriji sapoczał 1928 stucził. Swjazk bě najprjedy wupłaczenje 10 000 hriwnow žadał, jeho zyke žadanje pak 2 400 000 hriwnow wuczinja. Krajny dźěłowy žud je stórzbu wotpokazał, dokelž njeje dopokazane, so by žo strajk prjedy stóncził, hdy njeby žo žaneje podpjery wupłaczyło.

Zapalkowy monopol so prijal.

Němski žejm je wutoru wyše namjety na pschemjenjenje wotpokazawschi z wothłosowanjom po mjenje zakoń wo zapalkowym monopolu z tekstom druheho wuradźenja z 240 pschećiwo 145 hłosam pschijał. Z zapósłanzow je žo wothłosowanja wostajiło.

Spjeciwosć ratarjow w połnocnej Oldenburgskej.

K dyrbjenjskemu pschebjadźowanju finanzneho hamta we Sandfelbu w Oldenburgskej njedźe 300 ratarjow pschindźe, kotrejž pschebjadowanju sadźewacz spytachu. Wopraŕdźe też nichtó žebi pod cźišćerom pschitomnych ratarjow njeswěri žadyčeć. Finanzni sastopnizy tohodła cźasany skót wotwjesć dachu. Ratarjo žo za pschewodźerjemi skota puschcźichu a z wosom a z jězdnymi kokami, kotrejž běchu na hromadu smjetali, dróhu saraćichu. Skót žo tohodła njehodźesche dale wjesć. Mjes tym so pschewodźerjo skotu žo prózowachu, saraćenje wotnoshować, jo skót spłoschi a cźekny. Ratarjo jón slosichu a do Sandfelda wróćo dowjedźechu.

Kommunistojo jeneho studenta nadpadnyli.

Póndźelu w nozy žu kommunistojo w Halli jeneho studenta nadpadnyli, jeho z kijemi bili a z nožom skakali. Nadpadnjenenu žu cźeležnu rosbiłi. Wón bjes wědomja w khorownі leži.

Kommunistiska nalična offensiva.

Njeměry, kotrejž žu žo pożledni cźas w Barlinje a druhich wulkich němskich městach stale, žu pjecza smuczowanja za revoluziju byle. Moskowska kommunistiska internazionala je tele njeměry pschikasała a pjenjefy a agitatorow do krajow Srjedźneje a wjeczorneje Europy pósłała. Sadźy Moskowskeje kommunistiskeje internazionale pak ruske knježerstwo stejі. Jeli so žebi w Moskwje myśla, so je Němska za revoluziju sraka, žo jara myla, kaž žu žo w lěcze 1923 myliłi, hdyž z Moskwy wukas za revoluziju w Srjedźnej Němskej wuńdźe.

Wjednistwo kommunistiskeje strony ma nětcźišći cźas za sbudźenje njeměrow wotbože pschibódny, dokelž žo we němskej industriji w bliźichim měsazu wschelake dźěłowe tarify wupowěda. W krajnym kongresu revolucionarneje dźěłaćerskeje opposizije, kotryż je žo tele dny w Kamjenizy dwórmeŕ, žu žo wobsamknjenja pschijałe, w kotrychž žo **najwótrische wojowanje na hospodarskej a politiskej stronje pschipowěda.** Pschi kongresu je žo 538 wotpósłanzow wobsćełiło. Mjes nimi bě 315 zobusłatowow kommunistiskeje strony, 223 wobdźelnikow žanej politiskej organizasiji njepschiłušnjaceho. Kongresej zyle pod kommunistiskim wjedniśtwom stejeśche. Klowni rěcźnizy běchu Pawoł Merker w Barlinje, sastupjeŕ němskeho komiteja revolucionarneje opposizije dźěłaćerskich towaŕšiwow, a Herbert Wehner z Drjezdźan, hischcze młody kommunist, kotremuż je žo nadawk dowěrił, w Sakskej a Durinskej revolucionarne hibanje organisowaś. Wehner a wschitcy druzy rěcźnizy žadachu **systematiske organisowanje hospodarskeho wojowanja, sbudźowanje revolucionarneho hibanja a organisowanje hromadnych strajkow k dobyću politiskeje mozy je dopjatanjom diktatury proletariata.**

Kongresej wojowański program pschijija, kotryż strategiske a taktiske prawidła wopschija. K pschewodźenju wojowanja sakskeho dźěłaćerstwa žo žadachu:

1. Sawjedźenje žydowskodźinskeho dźěłaskeho dnja. 2. Hnydomne powyschenje mzdy. 3. Jenaka mzda za nekodźiwy, žony a muzow. 4. Hnydomne powyschenje podpjery dźěłoњemějerjow. 5. Pschijaśeze dźěłoњemějerjow do dźěłarnjow. 6. Powjetschenje podpjery sozialnych rentnarjow a wójnskich wuporow. 7. Wobronjenje proletariata pschećiwo imperialistiskej wójnje a za sakitanje kommunistiskeje Ruskeje. 8. Zane dźěłarnje bjes dźěłowych radow. 9. Zane dźěłarnje bjes cźerwjenych dowěrnikow. 10. Zane dźěłarnje bjes revolucionarneho wojowańskeho wjednistwa. 11. Organizazija politiskeho a hospodarskeho hromadneho strajka we wschěch dźěłarnjach.

Na kommunistiskich kongresach žo wjele wobsamknje, schloż žo njechodźi do skutka stajiś. To kommunistiske wjednistwo dosć wjedźa, tola so hyšće ludźi k sebi wobiłi, kotrejž w hospodarskej nusy sich holym lubjenjam wérja, njemóžne wšak zadaju.

Jednanje wo pólsko-němskim wikowańskim zrěčenju.

Póndźelu žu do Warschawy němscy wotpósłanzy za bojednanje němsko-pólskeho wikowańskeho zrěčenja pschiśeli. Mjes Němskej a Pólskej je žo hižo někotre lěta wo tym jednało, tola pschesco z njewuspěchom. Prjedy je němske strony nětdyschi minister Hermes nawjedowasche. Tutón je skónčnje wróćo stupił, na cźož je knježerstwo němskeho pósłanza Rauschera we Warschawje pomjenowało. Tomu je žo poradźiło, jednanje k wěstemu dojednanju dowjesć.

Němska może nětko lózo do jednanja dóńcź, dokelž je wjetsche žitne zło zažwedło, z cźimž jena z hłownych pschiczinow dotalneho njewuspěcha w jednanju wotpadnje.

Pódła toho je na němskej stronje pomórnische hladaćelstwo w prašenjach pschewahu dostało, w kotrychž Pólska njemóże zofacź. To wobzeže němske zažwdlenje we Pólskej, pokupowanje němskeho wobdźełjenstwa w Pólskej a druhe wězy nastupa.

Pólska na sajim wobzeže na możnosći wuwosa swojich ratarskich wuprodukow, žita a skotu, do Němskeje, dale na zawěsćenju wotbyća wuhla w Němskej, mjes tym so na Němska sajimy hłowne industrialne a žadanja politiskeho charaktera.

Nětcźiśe jednanje žnadź k wottyknjenemu tónzej dowjedźe, dokelž je smyślenosć na woběmaj stronomaj pschećelna a dokelž žu wschelake swadne prašenja swoju wozahowosć zhubiłe.

Kriza w awstriskich domowinskich woborach.

Prěni swjatkowy nadlětnik domowinskich woborow, dr. Steidle, je žo wo reorganisaziji wuprajił, kotraž je žo ru-

nje w domowinskej woborje pschewjedła, a praji, so žo njemóże wo někajkej krizy organizasije rěcźeć, ale wo jejnym wustrowjenju. Wscha energija domowinskich woborow žo nětkole na pschihotowanja stawowskeho srjadowanja a parlamenta a na statnje-politiske natwarjenja Awstriskeje sefrjedźuje.

Po někotrych měrnych njedźelach je njedźelu sašo k pukam mjes domowinskej woborow a sozialdemokratami doschło. Pschi składnosći njedźelskeje zhromadźiny domowinskeje woborow w Linzu je tež sozialistiski schkitaŕ swjatk zhromadźiznu skasał. Na hłownym torhoschcu k wótremu sraženju dóńdźe, pschi cźimž žo na woběmaj stronomaj někotrzi ludźo ranichu. Skónčnje dyrbjesche policija sakročiś, kotraž bórzy pukam kónz sćini.

Awstriska domowinska wobora a khorwatscy emigrantoju.

Awstriske monarchistiske nowiny „Reichspost" žu zhonike, so chodźa z Beograda z dźela wopraŕdźite a z dźela falschowane dokumenty we wutrajnych nowinach wojsewicź. Tele dokumenty pjeza dopokasaju, so žu awstriske domowinske woborу na to pschihotowane, so bychu z brónjemi pschećiwo Juhosłowjanskej wojowake, hdy by Italska Juhosłowjanskej wójnu pschipowěźiła. „Reichspost" pische, so žu mjes mnohimi dokumentami też nětotre wopraŕne, kotrejž žu bo z pišarnje Grazkeje domowinskeje woborу kradźe.

Tale powěść „Reichspostу" je zhodźiwny zaćišćej cźinika. Prascheja žo, z wotkel je offizielny organ khćejscańsko-sozialneje strony wo wěsach wědomosći dóstał, kotrejž dyrbja žo — kaž pschedbjetjaze wojsewjenja — hakle stacź. Najbóle žo dźiwaju, z wotkal „Reichspost" wě, so su mjes politiskimi dokumentami, kotrejž žo hischcze njejsu wozjewiłe, wopraŕdźite a falschowane pišma. „Wiener Allgemeine Zeitung" měnt, so je bojosć mać dyrbjeć powěsće była. Kaž je znate, je smutkowny minister Schumy hrožił, so papjery wojsewi, kotrejž wukrajne stycy domowinskich woborow wotkryja. S tym je dospił, so su domowinske woborу na zwoju nětczišću njewažnosć zhubiłe. So žo wyšeży khorwatskeje emigrantoju na wyšich zerstich městnach w domowinskej woborje dźerza, njeje nowjeho. 7. oktobra 1928 je na pschikład žyn generalneho wyschka Ssarkotića w lětwje Winskeho Noweho wukrajnych nowinarjow pschijał. Domowinske woborу pschi tej pschiležnosći wo wobhladnitwje wot swojich z khorwatskimi pschisahańzami wrócźo cźahnyłe. Tak „Neues Tageblatt" powě, so žu žo domowinske woborу w wotkelho wyschkowskeho leutnanta Djakowa dźěliłe je dyžle stwonkownopolitisku tendenzu, to rěka tak, aby do zahoršenja zahraničnopolitiskich woborow zajwiseć.

„Parada psched franzowskim prynzom?

Nowiny „Populaire" wójnskeho ministra Maginota namołwjeja, so by žo wo sćełdowanym podawku wuprajił abo trěbne naprawy cźinił: Loni w auguscze je w Mainzu leżał franzowski 1. husarski regiment žo psched khodu zibilnymi wožobami smuczował, kotrejž njejžu nichtó druhi byli, dyžli Parižki hrabja, Orleanski prynz Jan, cźakanz na franzowski trón.

Zarski general žo w Franzowskej khubi.

Kaž „Echo de Paris" pische, je žo nědyschi zarski general Kutepów bjes śledła z Parisa zhubił. Jeho pschećelsko žu w starosći, dokelž njewědźa, schto je žo z nim stało. Kutejów je žo najprjedy w zarskim wójsku a potom we wójskowaj generalow Denikina a Wranala wuznamjenik.

Diktator Primo de Rivera wróćo stupił.

Generalojo, kotrymž bě Primo de Rivera naprašcheńje pósłał, žu jemu wotmołwili, so dyrbi kral na jeho naprašcheńje wotmołwicź. Tule wotmołwu njeje Primo de Rivera hinak wukuźicź mohł, hacź so k njemu nimaju wjazy dowěrjenja. Primo de Rivera je tohodła ke kralej schoł, so by jemu pschipowědźił, so je swólniwy, wróćo stupiś. Kral je hnydom do jeho wróćostupjenja zwolił. Nadrobnische powěsće njejžu se Schpanijeske doschłe. Prjedy hacź je žo Primo de Rivera rosbudźił wróćo stupiś, je rozrěčenje se schefom schpanijskeho wójska, generalom Crespom, a Barcelonskim hłownym rosdźělowarjom, generalom Barroru, měł. Pożlednischi je pjeza powěsće pschinjesł, so offizěrozo wójska w Katalonskej na powrócźenje diktatury dźěkalu.

Khorwatojo w Juhosłowjańskej słužbnej kraj widža.

W Zagrzebje je so sańdźenc njedźelu po swuczenym waschnju w zwjerch hyjatebo Marka swjedźeli hyjateju Fabiana a Bosćija wobzwjeśił. Wschi tutej składnosći mjeńsche monsignore dr. Rittig wuznamnu rěć. Nowa pschikomnoho Zagrzebjańcoho bana (krałowsko namóstnika) a spokojenje wuprajł, to móże po 10 letach najwuschscheho pschedstejerja khorwatskeho luda postrowić. **Khorwatojo widża w Juhosłowjańskej, runje kaž Serbojo, swój słubjeny kraj.** W narodnych wězach Khorwatojo jenoś jedyn evangelion znaju a njemóża so wot druhich Juhosłowjanow wothrodźowaś, pschetoż bychu pschećiwo žebi niz jenoź zyły słowjanski swět, ale teź zyłu Europu mełi.

Amerikanske knježerstwo ratarjow namołwja, zo bychu pśahowanje wupłodow wobmjezowali.

Statny departement Sjednoćenych statow w zwjezy z tutej rozprawje ratarjow namołwja, zo bychu w lěśe 1930 wósko pśahowanje ratarskich wupłodow wobmjezowali a so bychu wjetśe twudawki na twarjenje hospodarskich twarjenjow a nadobu nakazili.

S namołwjenja je widźeć, zo dha knježerstwo Sjednoćenych statow na tole waschnje dalschemu spadowanju płaćiznow ratarskich wupłodow, wosebje zita a bamboj, wobarać. Prajscha so, hacź móże so plan poradźeć, wosebje kaž dalko dże wo zito ſ pohladom k ſkuźenemu płaćenju w Kanadźe, kótaž cam tohorunja wulki wusiw na płaćiźny.

Komplott pschećiwo Rubinej.

Po powěsćach ſ Mexika je tamniska policija śpichizałaizowała, kótraž ſu chcyła nowoswuńwoleneho prezidenta Rubina słonzowaś, hłowne twarjenja w mjesće Mexiku do powětra śelaś a so knježerstwa smozowaś, 19 wobzwołowu, mjes nimi někotre žony, sajała.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 29. januara 1930.

— **Wo wjedrje.** Schtóžkuli so pornjo wječerawschemu wjesele pschemjeńła mjeje. Nosche wjedro je wšitkich ras pschewidało. Po wschěm śdaśu kliwa nam tola śnih abo dešchćik. S oczana pschichodźa wjetśicha niźina w schćerkej kronzce. Dóśa ſo hižo wječorneje Europy. Niźina nad śrjedźomjosnjim morjom je połoźšnej Franzoskej wulke śiwoty pschinjesła. Wschelake strony ſu powodźenje. We połnocnej Afriky sakhadźachu źadławe śnjehowe mjeńcele. Jenoź nasche strowy kradaju dešcha a śnjeha. — Jutśje schwórkt śtudźa źtóžkuli 7,48 hodź. a khowa ſo 4,39 hodź. Mjeńcki khadźa dołu, 8,35 hodź. a khowa ſo połodnju 5,17 hodź. — Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer —1, thermometer we dnjo +6. Dźensa rano w 8 hodź. barometer 739, hygrometer —4, thermometer we nozy —1. Wuhlady na pokhmurjene ras wjedra.

— **Sdźelenje ſ powjedźenja měschćanskeje rady** ſ 28. jan. 1930. Schto dalsche dźěło w tudomnej ſtuknjeni nastupa, wosmje **rada k wuźiwenju pschipišu Toga-konzerna,** po kótrymž ma ſo na posticzenje **rady** dla dalschednja dźěła w ſtutnjeni hišćeze tutón tydźeń rozsudźiś. Schtož nastupa nowosastupjenje měschćanskich sastupjerjow, ho ſpomjeśi, ſo na **město k njepłaćazymaj měschćanskimaj** spomaj **woleneju knjesow pschińśaleńca a namjeśnego** wobsydnu dźěkowcho hamta Pawoł Müller a kowarja Heim Kirchner, **sastupitaj knjesaj lokomotiwnik Max** a molěr Jurij Albrecht do **kolegija měschćanskich** sjerjow.

Putschejenje wustupjazych zobuźtawow měschćanskich. W radźinym pozjedźenju 27. januara buchu zitomnoscy wotpóśłanźowa kolegija měschćanskich sjerjow, **kiž** wobśtejeśtsche ſ **knjesom** pschedśtejerja měschćanskich sastupjerjow **Lunzy** a **vizepschedśtejerja** měschćanskich sastupjerjow **Junga** wotśaleni, dokeľ njebuchu sajźo wolseni, knjeza stud rada Pawoł **Bruger,** wobsedźeśer knihićišćeskernje Richard **Rasch** a bliźat Franz **Wöller.** Pschedsyda měschćanskeje **rady** knjes wyschi śi měschćanoſta **Riedner** rěčeśe k mjenowanym cźopke źěowa wobzarowanja dla jich wustupjenja a źěowa dźaka za jich ſkutkowanje w śłužbje města, kiž je tkało pola knjesow **Rascha** a **Wöllera** 3 lěta, pola knjesa **Brugera** pak 9 lět. W mjenje kolegija měschćanskich sastupjerjow wěnowaśe pschedsyda měschćanskich sastupjerjow **Lunza** wothkadźajom tehorunja wutrobne rozžohnowanje źěowa. Sa wothkadźajuch knjesow pschińśiwźeśi knjes měschćanski rada **Bruger,** so jich jich wothkad bolostnje pohnuje. Wón swjasa ſ tym dźak za podpjeru, kiž je ſo jich dźěłu se wschěch stron dostała a źěkuje ſ najlěpschimi pśeśelemi za prawje ſpomóžne dalsche dźěło měschćanskeje **rady.**

— **Měschćanſzy sastupjerjo** seźidu ſo jutśiſchi schwórkt wjeczor w 6 hodź. k zwjezemu 3. ſtajnemu pohedźenju. Dujsowy porjad wopschija wólby do wuběrkow, wothkładowanje wo hedownej pschihomoźy a wo praschenju kruca a wo wuźiću dalscheje podsenſkeje wody za Pschiſchećzańcu, plumpańnju.

— **Psched śatepjenjom wukhowany** bu wječera popołdnu 6 lětny hólc Miklich. Jeho wukhowa samkaś Urban, kiž ma Židowsku bydli. Hólc běsche źebi na Sprjewiny lód lady ſ papjernika ſakeſł, běsche ſo tam pschekamak a woda běsche jeho hłom wotnjesła. Samkaś wukhowa hólca, kiž běsche za ſeſtorkane lodowe ſchćuny wiśaźo woſtał, pod ſtrachom ſa žiwjenje źiwjenje. Pschetoż woda je tam 2 metraj błuboka a wukhowaś dyrbjeſche ju pschełuwacź. Po wschěm śdaśu wokaŕ cźełneje ſchkody porźepiłoł njeje. Sabłukene pschipóſnacke wyſchiwośće ſo ſmuźitemu wukhowaŕeri, hišćeze dostanje. Starſchi a worźejnjerjo ſo ſnowa napominaju, ſo žiwiim dźećom, bźiwaźo na źiwjenſki ſtrach, njebychu na Sprjewiny lód khodźiś dali.

— **Malorentnarjam** wubłaźuje ſo podjera sa mjeſaz februar pjatk 31. januara **poł. wot 3—5 hodź.** we Sśejnowoni na Hrodowſkej haźy 10 po 1 ſchłodze **wó** ſtwje 41.

S **Delnjeje Kiny.** K pschedaću tudomneho knježeho dwora ma ſo hišćeze dodaś, ſo je kupny pjenjes 800 000 hrimnow pschewyſoko mjenowany. Dale ma ſo porjedźiś, ſo knjes ſ Loebenſtein źaneje łoblaźnje na knježim dworje njepschipraŕi.

Z **Radworja.** Kaž so zda, su paduši, kiž su zaśdźeny tydźeń we wustawje miłośiwych sotrow pobyli, hižo wječor do piney zaležali. W nocy su potom, dokeľž pinčne durje wócinić njejsu móhli, spytali so přez wokno do hornich poskhodow dobyć. Pśi tym pak buchu potom myleni a ócknychu.

S **Nakeź.** Kaž pišadmy, je ſo w ſtužobnej Nowej Wśy brośeń wotpałiła. Wobdźełene wobnjowe wobsory tkadu waźnoſć na wołjewjenje, so je Nakeźanſka dobrowólna wobnjowa wobora pśeńza k wobnjej pschijśeła a teź pśeńza wodu daka a ſo Nakeźanſka dyrbjeńka wobora pschijśeła njeběźeśe.

Se **Stróže** pola Hucźiny. W naſchej wśy běsche ſańdźenc njedźelu kwaſ. Jako popołdniu pjeć ſayſchahow do Barta k wótrowanju jědźeśe, ſo konjej poſlědnjeho sapschaha ſpołschćichtaj a pschešćěhnyſchtaj ſady Suborničanſki ſahrabujo kuźu, kiž pśedy njeju jědźeśe. Pschi pschešćěhnjenju ſo někto teź konjej pschedpołſlednjeje kuźe ſpołschćichtaj a wobaj pohonjaśaj ſhubichtaj knjeźowo nad nimaj. Wobaj patorhnyſchtaj ſkrěnjej jabłuczinje a ſo do pschěrowa ſwjerćeſchtaj. Naſta tak tójſchto ſchkody, dokeľž jim kola a wozo ſtemichu a ſamo grat ſo roſtorhny. Na ſkoźo nawoźenja a wjewjeſta a druhi kwaſni hoſćo bjes ſranjenja wotkeźdźechu.

S **Kotcz.** Tudomne wojeſke towaŕſtwo wotmě njedźelu ſwoju cźełnu hłownu ſhromadźiznu. S rosprawy pokładnika wulkadźeſche, ſo ſu pokładnike poměry ſpokojaze. Pschi pruhowanju ſo cźełne ſliźbowanje ſkhwali a pokładnik ſo wukhwalobźi. Towaŕſtwo je wobſtajko, ſo k **Wósporſkej ſamitetnej kolonje jako pažitny hobuźtaw** pschiſtupi, ſa to jemu towaŕſtwo pschi ſwjedźenſkich atd. darnotnym pomaź pschi ſnjeſbożenſkich poſćeźi. Symſki ſwjedźeń wotmeje ſo 15ta hobotu 15. februara w Hafeſchez hołoźenju. Towaŕſch Arnoſcht Michaŕk bu ſa 25 lětne źěwerne hobuźtawſtwo ſ noſchownym cźeſtnym ſmamjeſchkom wuſnamjenjeny.

S **Hluſchnizy.** Kaž piſachmy, bu tele dny wjedoſtaŕ naſchego dwórniſchcza młodego cźłowjeka ſ cźasom pśeſpjećenego a mortwego namakaŕ. Dotal njeběźe ſnaźe, schto mortwy je. Někto pak ſu ſwěźeźili, ſo je wón 19-lětny ſamkaŕ Paŕwoł Richard Wolf ſ Kleśdorfa nad Gegnom. Po wschěm ſpadźu je bjesdźełoſcź tuteho młodego cźłowjeka ſo ſmjerśe ſahnała.

Se **Slepeho Komorowa.** W nozy k wutorje wokoło 11 hodź. na tudomnym ſtuknjenim dwórniſchcu wótrnik źelezniſke wobkhadźeje měſtniſcze Korlu Schmidta pschejěźdźeneho namakachu. Smjertnje pschejěźdźeneho běſchćej wobź noſy wotśěźenej a nog rosbity. Wobźarnjonemu ſtejeſche we 42. lěśe źiwjenja a ſawoſtaji žonu a njeſaſtaranoj dźeśći. Jeho **běsche lokomotiwa** pschejěźła, kotraž ſo do lokomotiwownje wróśi.

S **Ruchwalda.** Pschi wotwožowanju walcźiny ſnjeſoźi miśenu ſobotu ſyn Auguſt tudomneho kowarſkeho miſchtra Marka. Na nahłym měſtnje ſo ſakładźeny wóz powaŕći a tak njeſbożowniſe na Marka padźe, ſo ſo jemu **kulka** ſłama. Saſawołany lěkaŕ, **k.** dr. Malink ſ Kleśnicy, dowjeſe ſnjeſbożeneho ſ autom do jeho bydlenja.

S **Jabłońca.** Njedźelu ſo tu pschi **twonjenju** złauka wulkeho ſwona wotſama. Wona padźe na ſkoźe na ſtrona, hdźeź ſwóńi njeſteſche. Tak na ſkoźe ſ wjelbožu njebóźtče. Swón běchu ſ tutej złauku hakle w lěśe 1925 powěſili.

S **Lubina** w Bśótach. Na kolijach Barlińſkeje źelezniny njedźelu dopołdnja **rekruta B. 16. kompanije** Lubińſkeho wowuczeńſkeho batajłona, mortwego namakachu. Cźełu mortwenoho běſche cźeſko ſranjene. B. je ſo najſkerje hižom w nozy k njedźeli jenemu Barlińſkemu cźahaŕ pschejěź dał. Schto je młodeho cźłowjeka k tutej ſadwołanoſći kroćeli pohnuło, njemóžachu hišćeze wuſćěźeć. Njedźelu dopołdnja mortwenho do cźełownje dowjeſechu.

S **Rólanow.** W hoſeńcu „Złowni" w Rólanach dóńdźe njedźelu wjeczor k cźeſkim pukam mjes wopytowarjemi rejow a łśěnymi dźiwadźerjemi. Hoſećenzaŕ dyrbjeſche policiju na pomoź ſawołaś. Jako policija do hoſeńca pschińdźe, ji łśěni dźiwadźerjo wulke cźeſkoty pschihotowachu. Sto w nuzy wobaraju dyrbjeſche jedyn ſaſtojnik ſe rewolwerej pschimaś a ſrani jeneho łśěneho dźiwadźerja ſe wunſelom ſtrašchnje na wutrobnje. Sranjeneho ſwobodźachu a do Wojerowſkeje thorownje dowjeſechu. Stracha ſu žiwjenje njeje.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěścź wo wjedrje ſa jutśiſchi schwórkt:** Wośtanje dale pomrócźene a dóńdźe k ſnadniſchim dešchćam. W Jendźelſkej a połnocnej Europie mile a dešchćowate wjedro.

* **Na hłownej ſhromadźiźnje wotdźělenja němſkeho a awſtriſkeho alpiſkeho towaŕſtwa w Kamjenicy je ſo wośwědźiło, ſo je dotalny towaŕſtwowy pokładnik towaŕſtwowe ſamóženje ſa ſamtkne potrěbnoſće ſhudawał. Pjenjesy ſu po ſdaźu hubjene.**

* **W Stuttgartu je ſo wutoru cźeſke automobilowe njeſbože ſtało. S ſijomi wozobami wobhadźowany automobil ſ najwjetśiſchej ſpśěchnoſću ſtrjeźi dróhi ſlejazy ſtolp ſ taſlu ſa ſaſtajenje automobilow pschešćeże. Wozowy wjednik pschi tom knjeźiłowe nad automobilom ſhubi, kotryž do wukadźiſcza ſa expreſne twory ſtrašy. Automobil ſo dospołnje roſbi. W nim ſedźazy ſyn jeneho Stuttgartſkeho fabrikanta a jeho njewjeſta ſo ſaraſyſchtaj, mjes tym ſo wozowy wjednik cźeſko ſranjeneho do thorownje dowjeſechu.**

* **Po łodźe hata blisko wšy Wodrowa duzy ſo wjeſmy wuczeŕ ſe ſwojimi ſchulerjemi pschekama. Wuczeŕ a tśi ſchulerjo, 8 hacź 10 lět ſtari, ſo tepichu, druhi mołachu ſo wukhowaźi. Wuczeŕ je 48 lět ſtary a dwě dźeśći ſo jemu ſawostaji.**

* **Blisko Gjedſera na dańſkej kupje Felſter ſtej wutoru dwě wojeńſkej łśadle do ſo ſwadźiłej. Łśadle k ſemi padnywſchi ſo roſtrašchtej. Łśěrjej ſo ſaraſyſchtej.**

* **Sa franzowſkim pósłim łśadłom, kotrež je ſo blisko Tangera bliźi połnócnego afrikańſkeho mórkeho brjoha ſhubiło, nimaju hišćeze pschejo žaneho ſleda. Boja ſo, ſo je ſo łśadło je ſtyłnym njewjedrom ſobu ſtorhło a ſo na morjo ſahnało.**

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

23) (Pokračowanje.)

Lygiczan ſtojeſche tu njehibajcy ſo, ale hladaſche ſe ſwojimaj módrymaj wocźomaj tak dźiwnje na Winizija, ſo ſo mtodemu cźłowjekej krew w žitach hacźeſche, potom wſa njewólnik ſwoju kralowſku dźowku na ruku a wopuſcźeźi ſ prawidłownym, cźichim ſtupom triclinium.

Acte dźeſche ja nim.

Winicius ſedźeſche wokomik kaž ſkamjenjeny, potom poſkoći a běźeſche k wukhodej:

„Lygija! Lygija!"

Ale roſwołnjoſći, ſaſtobjenoſći, ſpodźiwanje a wino ſakhabłowachu jeho noſy. Wón pótkmyhnuſche ſo njeſchto krótź, potom łośeſche ſa nahej riku bacchantki a praſcheſche ſo, ſ wocźomaj mikotajo:

„Schto je ſo ſtało?"

Wona wša napjelnjeny nowaſchk k picju a poda jón jemu ſ poźmeńkom we ſchkleńcźanymaj wocźomaj.

„Pij!" wona praješche.

Winicius wupróſdni nopach ſ jednym ſrěbnjenjom a wali ſo na ſemju.

Wjeſeſcha połoźa hośeźi łeźeſche hižo pod blidom, nękotři běchu ſo motaju pśeśeś trieclinium, druſy łeźachu ſmorcźo na ſwojich měſtnach; a na pjanych konſulow a ſenatorow, na pjanych rycźerjow, bažnikow a filozofow, na pjanych rejwaſkow a měſchćanſkich ſemjaſkow, na **ziły** tutón, hišćeze **wichehomózny** a **tola** hižo **morwy, pschewinjeny** ſwět ſpadowaſche kapaju ſ wjeſcha **róża** ſa **różu.**

Wonka ſwitaſche młody dźeń.

VIII.

Nichtó Urſa njeſadźerźa; ani ſo jeho njeprašchachu, schto chze. Hoſćo, kotříž hišćeze pod blidom njeležachu, dawno hižo na ſwojich měſtnach njeběchu; a hdyž ſłużownſtwo hobra ſ jenej ſ hoſećinarjow wuhlada, měſeſche jeho ſa njewolnika, kiž ſwoju pjanu knjeni won njeſe. Nimo toho dźeſche Acte ſ nimaj, a jeje pschitomnoſcź wobaraſche kóždemu podhladeź.

Na **tole** waſchnje pschihódźeſchtaj ſ triclinija do pódłanſkeje ſtwy a wot tam na **khódbu, kiž** wjedźeſche k **Acezinym** ſtwam.

Lygiju běchu mozy wſchě wopuſcźeźile; leźeſche kaž mortwa na Urſowjomaj rukomaj. Hakle hdyž cźerſtwy cźiſły raniſchi powětr na nju ſadu, wotewri wocźi. Po ſkatpowej **khódbje** dale krocźo, ſakoźichu do pobocźnego portica, kiž njeběźeſche do dwora wobroćeneju, ale ſhładowaſche do palaſtowych ſahrodow, w kotrychž ſazěchachu ſo wjeſchki pinijow a ſypreſow w raniſchich ſerjach. — W tulom dźěle twarjenja njeběź źiweje duſche; ſwuki hudźeły a hara hoſećiny jenoź njeſajźnje ſo ſem dobywachu. Lygiji bě, jako by ſ hele wutorhnjena a do ſwěźeje Bohtutoho zadławeho triclinija. Bźiwaſche njebjo, raniſche ſpłakujo, tuleje ſo do rukow hobra:

„Domoj, Urſo! Domoj!"

„Derźe! Pójmoj!" rźekny Urſus.

Mjes tym běchtaj do maleho atrija doſchłoj, kiž ſ Acezinemu bydleniu ſtuſchejeſche. Urſus pohadźi tam Lygiju na marmelowu łaŕku pódła wodomjeta, a Acte ſo prózowaſche, **holźe imérowaceź. Wobkrućowaceźe ji pschezo ſaſo, ſo tu khwilu ſadym ſtrach njehrozy, dokeľž budźa pjenj** hoſećinarjo hacź do wjeczora ſpacź. Ale Lygija njechaſche ſo dołho ſpokojeź; tłóźeſche ſ **rukomaj ſpanje a wopśetowaſche** pschezo ſaſo kaž dźěcźo:

„Domoj! K Aulej a Pomponiji!"

Urſus bě ſwólniwy a pschihotowany. Pośa wrotow **ſtojachu** deſe Praetorianojo, ale wón wſchak ſo pschezcźiſcźeźi. Wojazy dźe njeſadźerźowachu wotkhadźajuch. Psched wrotami njerwjeſeſe ſo ſ nożydźami; pschetoż poczachu ſ cźjódźanti ſo natwóźeźej. Nichtó njebudźe jich ſadźerźeź. Wonaj byſchtaj ſo **mohłoj** do **cźjódow** ſamkneſchcź a runy pucź donoj hicź. Dozyła, ſchto jemu na tom wſchěm ſaležeſche! Schtož kralowſka dźowka poruczi, to dyrbjeſche ſo ſtacź. K tomu dźe bě wón tudy!

A Lygija woſpjetowaſche:

„Hoj, Urſo, pójmoj!"

Tola Acte dyrbjeſche ſa wobeju jaſny rozum wobhoſpodarcź. Won wſchak byſchtaj pschiſłuchoj, ow haj! Nichtó njeběy leju ſadźerźał. Ale njebě bowolene ſ domu imperatora cźekaź, a ſchtóž to ſcźini, ſkhowidźał ſam majeſtoſć. Won dyrbjeſche ſo dołtaloj, ale hižo wjeczor ky centurio Aulej ſwjerźny wuźiwuź pschińjeſć a Lygiju do kśjoſkeho hradu wrócźo wotwoleź; potom by njeběło ſa njom wunadźenja. A tak ruceźe hacź Aulus a Pomponija ju pod ſwój krywy pschijimataj, je jimaj ſwjerźeź wěſta.

Lygija ſo wutrobnje ſarudźi. Njebě rady. Mjeńeſche jeniczźy wolicź mjes ſahubu pěſtonow a jeje ſamtkneju. Jenoź dźiwo mózeſche ju hrožazej ſahubje wuterhnyć. Dźiwa a móź Boża!

„Acte!" rźekny ſadwołluju, „hy-li ſłyſchoka, ſchto je mi Winicius prajił? **So je kśjor mje jemu darił,** a ſo hiſchće dźenja ſwojich njewólnikow ja njej pośćeźe?"

(Pokračowanje ſeźahuje.)

Naše kulturne polo.

Serbski swjedźeń w Zylowje — „Nadźija“ po Ptačim kwasu — Ptači kwas „Sołobika“ w Sowrjecach — Hłowna zhromadźizna jednotow „Sokoł“ w Bukecach a Njebjelčicach.

Sserbśi śwjedźeń w Zylowje.

Njedźelu 26. januara wuhladachu Zylowśky wobydlerjo cźijoby hościj z blíska a z dołoka do swojeje rjentje z nowa natwarjenje swéj pśichśihadźecź. Delnjoserbśka Macźica pśijeźe swoje šobustwow a pśecźelow na serbśi kasa ho ja pśichwaśa za saharjenych delnjoluźiśkich Sserbkasa ho za pśichwatka zahorjenych delnjoluźiśkich Sserbow. Strejchu a śedźachu jedyn druhemu tak blíśko, jo ani jabłuka k jemi padnyć njemóžeśe. Mnoży dyrbjachu ho pothmarjeni sajo domoj wróćiś. Se serbśkej hymnu wotewri Hajoćanśki muźśi dwójny kwartet pod nawjedowanjom knjeza kantora Jordana, kśuna najbóžniśśeho Delnjoluźiśkana. Knjez pśedsyda Macźicy Sserbśkeje, knjez farar Nowy z Khorźebuša, powita hościj se krasnymi, duśnymi jimonymi słowami. Nosłoži, śeto je Macźica. Lóńa swojeźi swój 50-létny jubilej. Pokaźa na to, jo Macźica tu nadźeje jenož z wědomostnym towaśtwom byś. Hłowny jejny wódawk njech je, śtudźeś wo delnjoluźiśkim serbśkim luźoe narodne wědomjo. Na to wustupi Zylowśki měśćany khór. O, kajśi wotśchowjacy napohlad na serbśke Zylowśke połiśa. We jich pśichnej serbśkej narodnej drasće śtojachu na jewiśśeju a cźakachu i pśichkładnej dśiśiplinu na pokiw dirigenta, knjeza kantora Merśheźa. Kak cźiśće a wuśtojnje jaśpěwachu wśchelake narodne śpěwy. Knjejej kantorej Merśchanjej klušcha najwjetśśi dźak za jeho wulku próco a śławu jemu jako wubjernemu dirigentej. Pśecź śwérnych knjeźnow pśchednjoše cźeśćiwše a wjeśele wśchelake jara rjane deklamazije. Na to wustupi knjezna Alica Śmolerjej z Budyśkina. Macźica Sserbśka ju pśicheproźy na tuśón śwjedźeń, jo by je z jowojim krasnym hłosom jón porjeńśćiła. Krimotazy pśichśeśe ju po dwémaj delnjoluźiśkima janjeźenymaj śpěwomaj źadaśe k pśidawkej. Śpěwaśe jimawje z wutrobu do wutroby „Jo je mój dom“. Wutrobny dźak tutej knježnje za śpěw a proźu, kotruž je z dalokim puśom móka. Knjez kantor Jordan sawoła swój kwartet, kotryž z wěśtośeju zaśpěwa hyśćeźe nźkotre wobźeje jara rjane śpěwy. Niž jenož wutroba a wuśho ho nażwjeśiśichtej, ale teź jośdk. Pśichi jhromadnym koseju a tukanju zaśkinjeźachu zaśo wjeśele śpěwy. Knjez farar Bégař z Wětśojhowa pśichednoschowaśe zajimawje wo žiwjenju njeboh serbśkeho farara Schindlera, śtajo jeho za pśichiład wuźśim serbśkim duchownym. Zaśo mójachmy ho wokśchewicź na lubośtnym wustupje serbśkeho Zylowśkeho chóra. Na końcu ho knjez farar Schwjela-Deśchnjanśki z nutrnymi źękowami wśchim źołukutkowaznym kaj hoścom dźakowaśe. Nantomi, je dyrbu ho po pśichiładźe Zylowśkeje młodźiny wśchitzy měśi, serbśći śpěw hajili a serbśke śwjedźenje wuhotowali. Njech ju jeho hłowa na pśódnu rolu padnyśe.

*

„Nadźija“ po Ptačim kwasu.

Serbsko towaśtwo „Nadźija“ zeńźe so wčerawšu wutoru wječor k zhromadźiśanje w Serbskim Domje, na kotrejž pśedsydstwo rozprawu poda wo jubilejnym Ptačim kwasu, kiž je měł létsa wosebity wupśeć. Tak pśedsyda so dźakowaśe wšitkim sobustwam, kiž su swoje cyle mocy zasadźili a staru śławu towaśtwa wobkrućili. Teź na wšitkich, kotriž swjeźeńśki porjad ze śpěwom abo hudźbu porjeńśichu, so z wulkim dźakom spominaśe. Ze spokojenjom smě towaśtwo pśijeś khwalbu wo dobrym poradźenju, teź z najnowoleńśeho erta. Tola pak teź wě sebi ważiś bohaty wopyt, kiž je so Ptačemu kwasej ze strony serbskeho luda stajnje dóstał, pśetož towaśtwo derje wě, zo bjez tajkeje wulkotneje podpjery njemohło so zwažiś na wustupy z tajkim wobśeržnym podłožkom. Wono pak je sebi teź wědome, zo tutón wuśpěch 10-cźenoho jubileja za njo woznamjenja najsylniśi pohoń k dalśemu płódnemu skutkowanju na wobcźežnej Bulyśkej późe. Rozprawu pokładnika słyšachu sobustawy z połnym spokojenjom a ju bjez wjetśeje debaty pśijachu. Cźestny pśedsyda rozprawjeśe wo posedźenju Zwjazka serbskich śpěwnych towaśtwow, kiž bóśe so na dnju Ptačeho kwasa w Budyśinje wotmólo. Wo dyrpku zarjadowanja serbskich koncertow w Budyśinje wuwi so źiwiśa rozmołwa, kotraž pak k połnej jasnośći dowjeźe. — Towaśtwu buśtej pśipóślanej pśeprośeni na swjedźeń „Jednoty“ w Drjeźdźanach a na Župny zlět župy „Jan Arnošt Smoler“ w Drjeźdźanach. Na pśeśiśi swjedźeń pósćele so zastupjeŕ. Wulki zajim knjeźeśe w towaśtwje za sokolski swjedźeń 9. mał. róžka w Budyśinje a wosebje pak za župny zlět 23. mał. róžka. Bratr župan poda towaśtwu nadrobne rozjasnjenje a kaž bóśe wobkedźbowaś, chce so „Nadźija“ sylnje wobźěliś. — Dale so wobzaunkny, zo rejwarjo serbskich narodnych rejow wustupja na swjedźenju Hodźijskeho serbskeho towaśtwa. Tón rar zapoda so ze srjedźiźny sobustawstwa cyły rjad dosć ważnych namjetow. Dokelž pak bóśe cas pśi wobśernym dnjowym porjedźe so ruśe pominyś, njebóśe móżno rozpominaś dokładnje wšitke namjety, tuž so najważniśe z nich wotstorśichu na měśačnu zhromadźiznu wutoru 4. februara, za kotruž so zaso bohaty wopyt wočakuje, dokelž budźe tutón wječor zaso spěwna pruha za jutrowny koncert.

*

Ptači kwas „Sołobika“ w Sowrjecach.

Naše spěwne towaśtwo „Sołobik“ wuhotowa sebi sobotu 25. wulk. róžka ptači kwas. Chcychmy so tola zaso raz wšitcy zhromadźiś a so tak prawje wjeselić. Z dźaknymi słowami wotewri pśedsyda swjedźeńk. Pśi započatku zaspěwachmy sebi někotre spěwy, kotrež knjez wuśeŕ Śeca na klawérju pśewodźeše. Teź tutón raz běše nam naš knjez dirigent słubił, zo chce nam pśednošk dźeŕżeś. Jara zajimawy běše pśednošk. Knjez Śeca powědaše wo našich kaž teź wukrajnych ptačkach a ptakach. Zeznachmy z tutoho najwjetšeho njepśećela ptačkow, człowjeka. Wjele noweho móżeše nutrny posłuchaŕ ze słowow pśednošerja nawukneś. Nětko śćěhowaše wjesela zabawa pśi kofeju a pampuchach. Zo pak knjez Śeca we swojim pśednošku wo ptačkach teź na naše sroki pozabył njeběše, za to wobradźichu wone kóždemu sobustawej pječeneho ptačka.

*

Hłowna zhromadźizna jendoty Sokoł w Bukecach 25. 1. 1930.

Bukečanska sokolska jednota, jena z najlěpšich a najraźniših sokolskich jednotow wotmě sobotu 25. 1. swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Zhromadźizna bě pomérnje derje wopytana, ličachmy přez 30 přitomnych sotrow a bratrow.

½9 hodźin wotewri starosta br. Paleŕ starši zhromadźiznu. Po tym, zo běchu přitomni sokolsku hymnu „Hój horje, serbski Sokole . . . “ zaspěwali, wozjewi br. starosta program zhromadźizny. Na to poda rozprawu wo dźěławości jednoty. Jednota je so w poslednim lěće móenje rozwiła a doprědka kročiła. Zarjadowa so drje jenož jedyn swjedźeń, ale tón bě so wulkotnje poradźił. Nanajważniši sobu je podawk, zo je so w jednoće wotrjad sotrow założił, kiž derje dźěła.

Br. Arnošt Lubjeński poda rozprawu pokładnika a jednaćela. Pomĕry pokładnje su spokojace. Jednota je w poslednim lěće też po ličbje rostła — ma tukhwilu 51 bratrow a sotrow, z nich je 80 procentow zwučowacych sobustawow. Načolnik rozprawu njepoda. Rozprawa načolnika wšak słuša na kóždu hłownu zhromadźiznu!

Po rozprawach poda br. Paleŕ starši słowo ke přednoškej br. Měrćinej Nowakej-Njechorńskemu. Jednaše so wo prašenje „Sokołstwo a wěrywuznaća“. Přednošowaŕ rysowaše pomĕr mjez Sokolstwom a zastupjerjemi duchownstwa. Tu bohužel dospolna harmonija njeknježi. Běšnik dótkny so hišće znatoho Radworskeho jednanja, kiž ma hłowna zhromadźizna sokolskeho zwjazka skhwatić. Narańše jednoty wšak přeco hišće kruće so dźerża k swojej resoluciji na Drožđijskej zhromadźiznje w žnjeńcu zašeho lěta, hdźež so kóždyžkuli kompromis raznje wotpokaza. Dosć žiwa debata so rozwi dla tutoho prašenja. Dale so wuwi rozmołwa dla nastawka „Sława njeslawjenym!“ we 8 čisle „Sokolskich Listow“. Spodźiwanje a rozhorjenje zbudźi powĕść, zo bu autor nastawka dla ze strony inteligency wótrje přimany. Přitomni wšak autorej swoju solidarnosć wuprajachu.

Jednaše so hišće wo dalšim *programje jednoty*. Jednota chce też zarjadować wubĕdźowanje w lohkej athleticy. Dźak so wupraji načolnikomaj br. Palerjej młódšemu a br. Kielmorgenej. Dale so też skhwali pomocne dźĕło wokrjesneho a zwjazkoweho načolnika br. Keŕka. Jednaše so też wo naprašowanju němskeho *turnaŕskeho towaŕstwa*, haŕ njeby chcył Sokoł też sobu financowaś spundowanje zhromadneje cĕłozwučowaŕnje. Zhromadźizna so namjetej přikhili.

Zajimawa zhromadźizna, kiž wot ½9 hač do ½1 traješe, skónči so ze spěwom: „Stóž chce spać, njech spi . . . !“

*

Hłowna zhromadźizna jednoty Sokoł we Njebjelčicach.

Hłowna zhromadźizna našeje jednoty zańdźenu sobotu bě derje wopytana. Mějachmy wšak tež mnoho waženo wuradowaś a wobzamknyć. Rozprawa načolnika bĕše spokojaca. W zańdźenym lěće je so w jednoće kruće a swědomiće dźĕłało. Najpilniši wopytowarjo zwučowanjow dóstanu čestne wopismo. Hodowny swjedźeń je so derje poradźił, a zwučowanja kaž dźiwadłowej wustupaj namakachu powšitkowne připóznaće. Zbywa nam wot swjedźenja hišće rjany pjenjez. Lětny přinošk so wo 50 pj. powyši. Na gmejnsku radu zapodamy próstwu dla zniženja zawjeselenskeho dawka při našim swjedźenju. Na cyrkwinskej lipje so tafla za sokolske zdźĕlenja připrawi. Tři sobustawy su dla prečěchnjenja z jednoty wustupili, 1 znowa přistupi. Sobustawam so přewostaji, so při župnym zlěće župy „Jan Arnošt Smoler“ wobdźĕliś. Předsyŕstwo zwostanje stare, jenož pokładnju přewozmje nakhwilnje starosta sobu.

Hospodarski rozhlad.

Śrjedu 29. wulkeho róžka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1815	100 pólsk. złotych	47,025
1 jendźelski punt .	20,339	100 čěskosł. krónow .	12,37
100 šwajc. frankow .	80,76	100 franc. frankow .	16,415

Barlińska burša wječera pśi śpodźatku śaso wošłabny, w běhu dnja so kurśy wśichnje śaso śkrućowachu. Wiki z dołhśimi a rentowymi liśćinami běchu wésćśiśe a dotalne kurśy wobśtójowachu śiwoje.

Produktowe wiki teź wječera wjele nowego njepśichinjeśchu. Śtśeje běchu pśaćśiny za pozdźiśe termije jasnjejśe. Jenož wowś w hotowym zornje 5 pjenjezkow tuńśo pśichodźowachu. Wječera płaćeśe za centnaŕ

w Barlinje

pśicheńźy 12,20—12,35 hr., rožki 8 hač 8,15 hr., jećmjenja nałćuńśeho 8,50—9 hriwnow, nałymśkeho 7,35—8,90 hr. a wowśa 6,55—7,05 hr.,

w śermijnym wótkowanju

za měrź: pśicheńźy 13,05—12,97½ hr. a rožki 9,10—9,05 hr., wowśa 7,37 hač 7,30 hr.,

za meju: pśicheńźy 13,60—13,52½ hr. a rožki 9,47½—9,40 hr., wowśa 7,85 hač 7,77½ hriwnow.

Wśchitkajeja:

Hołźu *bo domu, Schindlerka w Biskopizach, Kamjeńska dróha 5.*

Na pśichodaŕ:

Śtyno a śłomu, knjeźi dwór w Małym Wošpyku.

„ 25 zentnaŕjow, w Dobroschozach 96 pola Pluśnikeź.

Worjeschiny, 30 metrow, knjeźi dwór we Ssemchowje.

Krutwa wyšokošućź., hajnkowńja na winicy pola Śmjećkeź.

„ podšobna ś cźeleźom, w Nowej Wśy 4 pola Husti.

Wós dźećaśy w Budyśinje, Tśelańska dróha 24 delka.

„ hospodaćki, jenowśchěnk, w Delnjej Hórźy 16 e.

Kóń *walach, 8 létny, w Dźiwnowśicach 6.*

Běhaŕ, njes 4 na wuběrć, w Stachowje cźo. 37.

Stoł *lěhaŕśi, w Běłej Wodźe, Ssrjedźina haša 5.*

Meble *kuchinśke w Hródku, Lipśeńśka dróha 101.*

Sśudnišćy na pśicheźadźowanje

śchtwórtk 30. wulkeho róžka 1930

w Lubiju na śudniśćowje dwje. w 10 hodź.: awto, motor, Brockhausowy słownik a bjeź,

w Kamjenzu w komornym domje majoŕiśtkich śćełbow w kasarnach dop. w 10 hodź.: wśchelake meble, wulki njebos, pjenjezny kamor, bilaŕ, mužaze koła, tobak a zigary a zigarety, kakao, wśchelake wina, wśchelake ptaćki, elektromotory, śćełby, žonjazy bjeź, holćaze manśle a wobleći, gramofon, cźorny wobleć, klaweŕ, kamaŕśka pokładnja, lampy, hobaŕti, śćijaze maśćiny a wśchelaki grat.

Wośśewjenje.

Pśicheźadźowanje w Mjerkowje 30. januara dopołdnja ½10 hodź. śo njewotmeźe.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Powśchitkowne połoženje na trochu pśicheźelniśchego raśn. Dop. ¾12 hodź.: Wikowanje na krutej podłoży.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po cuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje.				
	28. 1.	27. 1.		28. 1.	27. 1.
Pšenica	244-247	244-247	bony	18-19,00	18-19,00
rožka	160-163	160-163	woka	21-24,00	21-24,00
naz. jećmjeń	—	—	mórske lupiny	14-15,00	14-15,00
nal. jećmjeń	147-158	147-158	žołte lupiny	17-18,00	17-18,00
wowś	131-141	132-142	žeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	16-17,25	16-17,25
pšenć. muka	23-35,00	30-35,25	lany wosušk	21-22,00	21-22,00
rožna muka	22-22,25	22-25,10	poen. melasa		
rožn. wotruby	9-10,00	10-10,25	bernj. kruški	13-14,00	13-14,00
pšane „	8-8,75	8-9,00	syno, 50 kg	2,80-3,80	3,20-3,80
rapsowe „	—	—	hrana słoma	1,30-1,55	1,35-1,55
hrócheń, Viktoriane symjo	23-31,00	23-31,00	pśeńś. „	1,25-1,35	1,30-1,40
pjelušk	17-19,50	17-19,50	wowsna „	1,15-1,30	1,20-1,30
			sěna „	1,10-1,20	1,20-1,30

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

28. januara 1930. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 295.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnośe hač do 6 lět	57—60
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—50
Mjenje picowane wšěch starobow	

Byki: 284

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnośe	53—54
Połnomjasne, młódše	51—52
Mjenje wukormjene młode a derje picowane starše	48—50
Spatne	44—46

Jałojcy a kruwy: 586.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnośe	40—45
Połnomjasne, mjenje wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnośe hač do 7 lět	30—38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	25—28
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 2300.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	80—92
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—78
Spatne (4.)	48—48

Wowcy: 1963.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	67—69
Starše wukormjene (2.)	60—65
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	48—52

Swinje: 2370.

Połnomjasne, wosebitych rasow a ich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	78—80
Wukormjene	80—82
Mjasne	77—80
Spatne	74—78
Raney z kundrowy	66—69

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Sokolki zwučuja srjedu ½9 hodźin w Serbskim Domje.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk we towaŕšowni na Hornčeŕskej hasy.

Budyšina. Jednota Sokoł. Srjedu 29. 1. hłowna zhromadźizna w hosćencu „Zum Echten“ Započatk z dypkom ½9 hodź. Porjad: Rozprawy. Wólby. Swjedźeń 9. 2. Přijimanje nowych sobustawow. Wšelčizny. Wopyt hłownoje zhromadźizny je winowatosć a česć kóždcho sobustawa. Starosta.

Bukecy. Sokolki zwučuja pjatk wječor we 8 hodź.

Jednota tow. kat. Serbow w Drježdźanach. Sobotu 1. februara 1930 wječor w 7 hodź. swjećimy naš 51. lětny założeński swjedźeń w žurli Ballhaus na Budyskej dróży 35. Poskića so koncert, hudźbne přednoški, spěwy, reje a bal. Wšě Serbja z blizka a daloka so nanajwutrobniše přeprošuja.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor ½9 hodź. w Kačej korčmje. Bratřa, přińdźće wšitcy zaso, a hladajće, zo byšće tež tych sobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! Načolnik.

Liehań. „Zernička“ ma srjedu wječor z dypkom ½8 hodźin pola Rudolfec spěwanje. **Dirigent.**

Łužisko-Serbski Sokołski Zwjazk. Dla zastupjerjow na hłownu zhromadźiznu wozjowjamy wšěm jednotam, zo maju po § 9 wotrězk 2 Zwjazkowych wustawkow wotpósłać: Starostu a načolnika a z kóždych 15 połnoprawnych zwučowacych a za kóždych 30 spěchowacych sobustawow jednoho zastupjerja, ličba, přesahaca połojcu, dawa prawo na dalšeho zastupjerja. — Pobrachowace lisćiny zapisow njech so hnydom pósćelu. **Jednaćel Zwjazka.**

Pančicy. Jednota Sokoł ma 16. mał. rózka swój swjedźeń w Pančicach. Wšitkich Serbow nanajwutrobniše přeprošuje. předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska“ ma přichodny pjatk 31. jan. wječor ½8 hodźin spěwanje pola Solćic we Wotrowje. Njech tola wšitcy spěwarjo skónčenje přińdu. **Dirigent.**

Sokolske jednoty! Njedźelu wječor 9. 2. 30 na dnju hłownej zhromadźizny Ł. S. S. Z. wuhotujemy we „Běłym Konju“ naš **„Póstniski swjedźeń“** z bohatym a zajimawym porjadom. Prosymy tohodla wšě bratrowske jednoty wo bohaty wopyt swojich sobustawow. Sobustawy z wupokazom změja poniženy zastup. Rejo budźa darmo. Z wutrobnym Na zdar přeprošuje Jednota Sokoł w Budyšinje.

Sowrjecy. Towaŕstwo „Podčornobóh“ změje přichodnjedźelu popołdnju w 3 hodź. pola Palerja w Sowrjecach zhromadźizna. Ważneho dnjowoho porjada dla njech wšitcy přińdu. Přednošk kujeca wučerja Měškanka.

Njedźiwajo na nakupowanje!

Moje

inventurske wupředawanje

započnje so štwórtk 30. januara

Wša **žonjaca drasta** je radikalnje w płaćiznje zniżena, pójće ke mni, wono so wupłaći. Wšě składy su přepjelnjene, wšě wulkosće a za kóždeho něšto

We woblekowych tkaninach a žiđźanych tkaninach sym składnostne kupy hromadźe zestajał

Někotre přikłady mojeje zamóžitosće:

Žonjaca drasta!		Woblekowe a žiđźane tkaniny!		
Dźělba lěćnych mantlow . . .	wot 8.75 hr.	Dźělba voilowych bordurow	roba	3.75 hr.
Dźělba lěćnych woblekow . . .	wot 3.75 hr.	Dźělba voila	mtr wot	1.25 hr.
Dźělba woblekow z wołmjanych tkaninow	wot 5.75 hr.	Dźělba čišćaneho foularda .	mtr wot	3.50 hr.
		Dźělba wołmjan. muselina .	mtr wot	1.50 hr.
Dźělba rejowanskich woblekow	wot 9.75 hr.	Dźělba japonow. zbytkow .	mtr wot	2.— hr.
Dźělba rańšich suknjow	wot 2.90 hr.	Dźělba taffetow. zbytkow .	mtr wot	2.— hr.
Dźělba voilowych kluzow . . .	wot 5.75 hr.	Dźělba pulovrow. tkaninow	mtr wot	1.30 hr.
Dźělba bluzow z chinakrepa . .	wot 8.75 hr.	Dźělba mantlow. tkaninow .	mtr wot	3.90 hr.
Dźělba jendźelskich palefotow ze pjelsć. wobsadk. a bjez toho	wot 8.75 hr.	Dźělba najl. płóčliw. somoła	mtr wot	2.— hr.
		Dźělba płóčl. muselina niže nakup. płaćizny		
Dźělba otomanowych palefotow	wot 12.— hr.	Dźělba wumělskeje žiđy niže nakup. płaćizny		

Na wšě porjadne woblekowe a žiđźane twory 10 procentow pokładnjowcho rabata

Alphons Schauseil

Wobhladajće sebi moje 9 wukładnych woknow!

KOMBEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

Wobhladajće sebi moje 9 wukładnych woknow!

Płońacy wósk ryta **Winter**
bratraj Měršec nasl.
na Žitnych wikach 36

Kruwa
je na předaj
w Dźěčanu čo. 14

Syru wołmu
kupuje po najwyšších Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Pro a čisło
2687
jeli maće mały nawóstk do „Serbskich Nowin.“

Nowy „Indowy měšanc“ khofej
¼ punta po 70 pj.
jenož pola
Herm. Klemma
naślědn.
na Kamjentnej h. 27

Nawěštki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Hamburgski kofej. skład w Kamjencu

3 tunje dny konservow

Kedźbu HOSPOZY Kedźbu

jenož wot 31. I. hač do 1. II. sobu

I. serija
2 punt. tyza młodeho hróška } hromadźe jenož 1.33
2 punt. tyza karotow }

II. serija
2 punt. tyza Lipsć. měšeńcy } hromadźe jenož 1.58
2 punt. tyza spinata }

III. serija
2 punt. tyza měš. hróška z karotami } hromadźe jenož 1.63
2 punt. tyza kranych bunow }

IV. serija
2 punt. tyza kranych bunow } hromadźe jenož 1.83
2 pt. tyza ml. hrócha srěnjodr. }

V. serija
2 punt. tyza słowkow } hromadźe jenož 2.03
2 punt. tyza kosmačkow }

Amerikanski šmalc	punt jenož 80 pj.
najlěpši měšany sad	punt jenož 65 pj.
najlěpše krane jabłuka	punt jenož 90 pj.
šklenčcu prawjeho mjeda z syropom	70 pj.
bow marmelady	2 punty jenož 1 hr.
kakao k wuwaženju	88 pj.

THAMS & GARFS
Herrenstraße 5

Na tute tunje płaćizny dawamy hišće 6% wróćo-zarunanja.

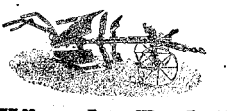

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2786
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Tworykupowace towaŕstwo

w Budyšinje

Z našeje **samsneje kofejoweje paleŕnje**

najl. paleny kofej ¼ pt. 1.10 hr.
najl. paleny kofej ¼ pt. 0.95 hr.
najl. paleny kofej ¼ pt. 0.70 hr.

Kofej tuńši! Kofej tuńši!

Z našeje **samsneje konditarnje** jako wosebitosć:

šokoladowe baby za 0.75 a 1.20 hr.
jara tunjo

Moje inventurske wupředawanje
wot 30. jan. hač do 12. febr.

poskići Wam wurjadne wěcźitki při nakupowanju najlěpšich płatowych a balmjanych tworow

Hilger
na Lorzestr. 20 (žane klamy)

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło
po 20 hr. ma na składze **črije** też **čopłe črije za žony a mužow**
wobućowy dom Mark w Kukowje

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měšćańcy sastupjerjo su w slawnym wobsedźenju 23. januara 1930 wólby měšćańskich sastupjerjow je 17. novembra 1929 sa płaćiwe wuhwalili.

W Budyšinje, 27. januara 1930.

Měšćańska rada — wólbny hamt.

Wobsedźenje spomožerskeho a młodźinskeho wuběrka budźe štwórtk 5. februara 1930 wop. w 2 hodź. w wobsedźerni hamtskeho hejtmanstwa w Budyšinje.

Wobkrućeny swjask Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěł a fenilleton: A. Dučmanec w Budyšinje. — Za hospodarski dźěł: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawakni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za'mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 25 — Budyšin — Štwórtk, 30. januara 1930 — Bautzen — Lětnik 39

Sakski sejm.

W sakskim žejmje je žo namjet wo położenju **dawka na puczowanske składy** prawnemu wuběrkej pśihipokasał. Na to naczisł wo **sawěršenju rěsneho** skotu do prénjeho wótrodźenja pśihódże. Hospodarski minister dr. Krug z Nidda pśidsiołu rozłoži. W žejmje je žo wospjet pśichato, so by žo sawěršenje rěsneho skotu pśihemėnikło. S tym by žo dyrbjało ratarstwo a rěsnistwo wołóžiś. Na tele pśicesa je pśichodźejucy naczisł dźiwał, kaž dałeko je możno było. Cźeja sawěršenja dyrbi žo pśichodnje z 80 prozentami, a niž, kaž hacź dotal, se 100 prozentami sarunaju. Ratarjo a rěsniscy na to zwonka, so žo **se žužodnych krajow mjenje hodnj skot do Sakseje wodźi**, žo tam sarěsa a žo wotschodźi. S tym nastaje pocźejenje pśihinoschi za sawěršenje a wudawki na schodu powschitkownosce powjetscha. Tomu dyrbi žo z tym wotpomhaś, so žo khory abo podhładnje khory skot z njeka wot sawěršenja wusamknje. Teź dyrbi žo khórźbam na **wschelake wobliczenje wotschodźenja** wotpomhaś. **Dr. Troll** z wjeśneho luda praji, so je pśichodźoła we wschelakim nastupanju njedožahaza. Ratarstwo je žadało, so by žo wobliczenje pśihinoschka za młody a stary skot dźeliło. Stat pśichi njepśichemyślowym rěsanju ani schtwórcźinu khóstow njepśichewośnje, kaž je žo žadało, ani khósty zarjadnistwa njenjeseze, ani bjesdanjowe pśichběrki za wotschodźenske placzenja njepśichiwoli. Frakcija žiwoje namjety we wuběrku wojewi.

Lunza wschelake žadanja rěsnistwa sastupuje.

Sakoń žo prawnemu wuběrkej pśihipokasa.

Zelezniske tarify so powjetśa.

Wobkhadny wuběrk němskeho žejma žo dźensa z namjetom hospodarskeje strony zaběrasche, z kótrymž žo knježerstwo namolwja, so by pśicźinjło wotmysłenemu powjetschenju wožoboweho tarifa we wobkhadze Barlinskeje městoweje železnizy **a we** wobkhadze pśichodnjostow protestowało.

Němski wobkhadny minister k tomu praji, so drje zyły kabinet tózde powjetschenje tarifa njewopokaże. Powjetschenje tarifow lokalneho wobkhada pak hospodarstwo němskeje železnizy do porjada njepschinjeże. Tohodla pśched prajchenjom steja, hacź maju žo powschitkowne tarify němskeje železnizy powjetschiś.

Socialdemokratiske wobzamknjenje wo němskostatnej bancy.

Sozialdemokratiska němskožejmska frakcija je wobzamkła, so žo njewotwisnjośce němskostatneje banki w nastupanju politiki němskeje mény a trěbnych schkitańskich postajenjow w sakonju němskostatneje banki bjes wumėnjenja dźerži. Wona pak žo najwótrišcho **pśicźeźiwo sapschimanju presidenta němskostatneje banki do wjednistwa němskeje politiki wobara.** Tohodla ma za nuzne, so dyrbi statna móz w demokratiji rozsudźaju wliw na pomjenowanje a wotwołowanje presidenta němskostatneje banki mécź. Dokelž je po pschijeću Youngowego sakonja możnosć ke pschemėnjenju sakonja němskostatneje banki a k nowowólbje presidenta němskostatneje banki a na sestajenje generalneje rady data, ma frakcija inizjatiwny sakoń za trěbny, z kótrymž sakoń němskostatneje banki wotpowědaze sawěršenje dostanje. Pschedźydźiwu frakcije žo porucza, so by nuzne pschibohi cźinił.

Dopředka je widźeć, so w němskim žejmje sozialdemokratiska strona w žiwojim pospyšeje, dr. Schachta z presidia němskostatneje banki wotstroniś, doňahazu wjetschinu njemaka.

Nowa politiska strona chce Němsku wukhowaś.

Wulkoněmske wyšokotwarjenje dopředka.

W Lipsku je žo wulkoněmska jenotna strona sałožiła. Wona rěka: „Wulkoněmske wyšokotwarjenje dopředka". Nowa politiska strona je z wokolnikom němskemu ludej swoju existenzu wojewiła. Jako sapocźatk swojeho skutkowanja je nowa strona němskemu knježerstwu a němskemu žejmej sakonjowy naczisł wo wobnowenjenju ludoweho derjeńeźa a wo pomjenowanju němskeho kuratora sapodała.

Pśezbytk narodźenjow w Pruskej wolceběra.

W pruskim žejmje je spomoženstwowy minister dr. Hirtsieiver wo strowocze wobydleństwa w sandźenym lěcze rěcźał. Praji, so je žmjerćliwosć wo 13,3 prozenta pornjo lońschemu lěta wjetscha była. Pschebytk narodźenjow je žo khěrko pomjeńschił. We 120 wulkich městach je wjazy zemrěłych dyli narodźenych było. Po ministrowym mėnjenju njeje cźaš pschedaloti, w kótrymž žo wobydleństwo njebudźe wjazy pśicźiśporjeć. S wutwarjenjom spomožnistwa je žo porodźiło, žmjertniwosć cźeśich nowych dźeći pobłednje leźdźeźatki wo 50 prozentow sniźiś.

Minister potom na khorjenja w Hammersteinskim lěsnje pschenźe. Hacź dotal je tam 57 dźeći wumrěło, tola niž na wopejpiś, ale z dźela na sahorjenje pluzow. Schpatnje sežiwjene dźeći ruskich wucźahariow jara łopko khorośeju podlejeja. Do Prenzlawskeho lěśwa je po sdaczu jena schwalcża ivfutź sanjeska.

Minister pschipowědźi, so němski smutkowny minister zhromadne pośedenje wézywustojnych z Němsku a jenotliwych němskich krajow zwoła, so bychu praschenje wotcěbranja narodźenjow rozrisali.

Awstriski zwjazkowy kancler do Italskeje pojěźe.

Awstriska je žo z Italskej swjasała. Tutomu pschecźelstwu nicźo njewadźi, so je jej Italska połodnischu Tirolsku wudrěła. Pschichodnu pónd̆elu so zwjakowy kanzler Schober z pschewodom někotrych wyšokich sastojnikow na puczowanje do Roma nastaji. Sdobom z nim do Roma italski pósłanz Auriti pojeźe. W Ronje Schobera ministerski pschedsiźyda Mussolini, potom kral a stóncźe bamž pschijimna. 7. februara zo Schober do Wina wróći.

Nowe knježerstwo w Španiskej.

Revolucionarne hibanje w Španiskej.

Revoluzionarne hibanje psches Schpanisku dźe. Hdyž žo *wutoru* wjeczor *njedźiwajucy toho*, so *swopródka* spytachu pśecź a wosłabicź, žo powěźi wo wrócźostupenju Prima de Rivera w sjawnosći rozschěri, wschudźe k žiwym demonstracijam dóńdźe. Ludowe cźrjódy na wschelakich městnach do policije srasychu, kótraž dyrbjesche jamo revolwer trjebacź. Wokajo: „Njech je žiwa swoboda!" a **„Njech je žiwa republika!" mjeńsze cźrjódy pśiched kralowski hród pśicźiśeźechu a cźerwjenu khorhoj roswichu.** Policija lud rozdrěwa, tola žo wón z nowa zbjża a na to na wulke naměsto pschi Sełónczných Wrotach cźekhnjesche. Policija dyrbjesche najprjedy pozběhnjenje wocźakacź a potom pscheźiwo ludej postupowasche. Młodu holzu w pschimarzły kranichu. Wschě restawracije a khotejownje běchu z wobhladniwosću durje zamkłe. Kralowski hród žo twjerdźinje runa. Smuczene straże žu z wozbetitymi wotdźelenjemi wojakow pohromnjene. Muzyńwa žu stajnje we najwjetschej alarmnišej hotowosći, runje tak garnisony. Schulne wotdźelenje wojakow na naměsteze pśiched hrodom steji. Offizjerzo njepśicźelstwajucy pśiched hrodom a sdutka njeho khodźa.

W Barcelonje demonstrowazy studentojo po boulewardach cźahajo wokachu: „Njech je žiwa republika!" Teź k frakenju z policiju dóńdźe. Někotři studentojo cźekachu. Někotre wozbony po kranichu.

W Salamanzy žo demonstrazije pschecźiwo kralej wotměchu. Studentojo wo městze cźahajo wokachu:

„Dele z kralom! Dele z zyrkwju!"

Berenguer je sastupjerjej „United Preß" rjekł, so hišcźe žrjedu ministerski kabinet sestaja. Tutón nadawk je pschijał, dokelž **bjes wumėnjenja po kralowym roskasu cźini.** Ma dowěru k ludowemu poddjeranju. Njedźiwajcy toho dźe jenuž tak dołho w knježerstwje wostacź, hacź žo wustawne wobstejnosće wobnowja.

*

Jako *nowi* ministrojo mjenuja žo *nětkuschi* konserwativny minister Leopoldo Matos za smutskowne należnosće, Butosa za finanzy a dotalny Barcelonski měschczanosta baron Vivier za sjawne dźěła. Berenguerowy kabinett ma pschede wschém nadawk, z pschekhodnym knježerstwom nawrót k wustawnemu knježerstwu pschihotowacź. Temu budźa někotři politikarjo pschisłuschecź, kótřiž žu žo sapowědźeli, do kabinetta Prima de Rivera sastupicź. Knježerstwo je poruczźko, so dyrbi narodna zhromadźizna, kotrejež *hobustwy je Primo de Rivera pomjenował, dźesetej* pschestacź.

General Berenguer, nowy španiski ministerski president.

Po wróćo stupjenju generala Prima de Rivera je kral Alfons **generalej Berenguerej porucził, so by nowe knježerstwo sestajał.**

Wo wožobje generala Berenguera žo z Madrida powěźe: Berenguer, kotryž je ko 1873 narodźił, je jako wubjerny politikar a wulki wójstowy wjednik znaty. Hdyž běchu w lěcze 1921 riffzy Kabylojo w Marokkowskej pola Melille generala Silwestra sbili, je general Berenguer Schpaniskej jejne wobžedźenstwo w połnóznej Afrizy wukhował a žwoje dobycze z wobžadźenjom Tetuana rjumował.

*

Hdyž general Berenguer wutoru z kralowskeho hrodu stupi, jemu na njeho cźakaju nowinarjo sdźiwo pschejachu. Praji jim, so chze žo je wo 11 hodź. w nozy do wójniskeho ministerstwa podacź, so by žo z Primon de Rivera rozrěcźował. Powěźeś, so je jeho kral za ministerskeho pschedsydu wuzwolił, je jeho pschekapiła. Na praschenje nowinarjow, kaku politiku nowe knježerstwo powjedźe, general Berenguer wotmolwi: **„Jako wojak poślucham a jako měschcźan budu skutkowacź."**

Berenguer *parlamentowe wólby wupiśe.*

General Berenguer je žrjedu popołdnju rozrěcźenje sa krałom měł. S hroda duzy je nowinarjam rjekł, so chze zbožnje parlamenta **po powschitkownym wólbnym prawje** wuzwolicź dacź.

Přičiny ke knježerstwowemu přewrótej w Španiskej.

Wo pózdnich pschicźinach, kotrej žu Prima de Rivera pohnuła wróćo stupicź, žo śledowaze powě: Mjes studentami a profesorami uniwersitow w Madridu, Barcelonje, Sewilli, Granadźe a Salamancy hižo wot někotrych dnjow revolucionarne hibanje knježesche, kotrež žo dźeń wote dnja pschiwótschesche. Se wschelakich provinzow pódła toho powěsće pschikhadźachu, so žo **kjulne** hibanje pschecźiwo knježerstwu rozschěrja, a so je komandant Franco andalusiskemu generalnemu wyschkej instrukzije za powschitkowny zbjeh garnisonow pschecźiwo diktaturje pschinjesł. S ministrami žo rozrěcźejwschi žo Primo de Rivera k kralej poda a jemu wobžamknjenje k podpisanju pschedpokłoži, kotrež žadasche, *so bychu* žo andalusiski generalny wyschk, *infant* Don Carlos, kralowy žwak a Cadirski generalny komandant je sastojnistwa puschcźił. Hdyž žo kral zapowědźi, wobzamknjenje podpisaz, Primo de Rivera žadasche, so by jeho kral je sastojnistwa puschcźił. Kral do toho žadanja hnydom swoli.

Francowske hłosy wo Primu de Rivera.

Mjes tym so Parizske lěwizyne nowiny juskaja, je schpaniski diktator wróćo stupił, měschczanske nowiny na to pokazuja, so je žebi Primo de Rivera wulke sasłužby dobył, dokelž je porjad w Schpaniskej wobnowił. Wobsehje je wjele reformow w sozialnym žiwjenju pschemjedł a je sałoženjom pokładnjow za dźěłacźerske towarstwa a je sawěršenjom starobny, teź je w Schpaniskej z nałwarjenjom žyze drohow wobbhad spěchował. Sa cźaš wójny z rjuskimi Kabylemi je Schpanisku z cźežna wumnołł a pschi absolutnej bjesdźakotnosći, kotraž je Schpaniskej knježi, knježerstwo postajił, kotrež móże tam jenuž pomhacź. We Marokkowskej a teź hewak je Primo de Rivera jako pschecźel Franzowskej z tutej hromadźe teź Tangerske wobcźežne praschenje rozrisał.

„Echo de Paris" žo boji, so budźe Schpanska, hdyž žo k parlamentarizmu fystemej wróći, sa to runje tak malo pschihotowana, kaž pśedy, hdyž Primo de Rivera knježerstwowu mózpschewza.

Zhromadne ratarske hospodarjenje w Ruskej.

Hacź dotal žu w Ruskej je sastojnikami zhromadnych kubłow, tak mjenowanych kollektiwnych farmow, tak hubjene naschonjenja cźinili, so je Jurkin, nowy wodźeź ratarskeho wotdźelenja, pschikasał, wulku liczbu tychle sastojnikow sacźeź. Teź wotpósłanje 25 000 dźěłacźerjow, kotřiž dyrbjachu na kollektiwnych farmach hospodarićź, njeje wocźakany wuspěch mėło. Ratarjo dźěłacźerjow wutwrdźechuja, kotřiž po zhromadnjowym wulwarjenju w ratarskim dźěle na wóju pschindu a wudawaju, so žu ratarjy dźěłacźerjo. Ssamo najkhudschi ratarjo tutym dźěłacźerjam kulakke (kubleńke) wobliczo pokazowachu. Spodźiwne teź je, so žo z kollektiwnych farmow stadła skotu na tajne waschnje thubuzia. Tak žu na pschikład za jedyn dźeń bjisko Odeńy

wyjchowjece 600 krowow a 400 wowzow nahromadzte. Wjschke ranje pak bé ſ nich jenoſ hischcze 22 krowow a 167 wowzow ſwoſako. Wjschadze padurſchtwo a mordarſtwo pjchibéra. Nakarjo ſo do cžjſtodow wjeſoja a kollektiwne farmy nadpaduja. Kommunistiske wyſchnoſcze ſu woſjewite, ſo ſu 15 ſe 16 wjednikow „dobych khžijerjow“ wotpraſwili.

Politiske mordarſtwo w Albanskeſe

S Prifrena w pokodnjchej Jugoſłowjanſkej ſo powé: Pjched nékotrymi dnjemi ſu w Troposi preždawſchemu majora albanſkeho wójſka Rustema Nazrama ſtrélowali. Mordar je jeho pjchiwuſnyl, tohorunja nébduſchi major albanſkeho wójſka, Muja Hodza, kotryž je hacž do léta 1928 jako emigrant w Prifrenu bydlil, ſ wotkal pak ſu jeho dla jeneho ſkardala wupokaſali. Jemu je ſo poradžiło, ſo w draſce muhamedanſk. zony do Albanſkeje wróčzić, hdyž je ſo ſ krałom Achmedom Zogom dospolnje pjchezelil.

Jelesnizarſki ſtrajk w połodnjchej Afrizy.

W Cafi Londonje w połodnjchej Afrizy domorodni jelesnizarjo ſtrajkuja. Polizija je hłowneho agitatora Kadella a ſtrajkowy komitej ſajała. Sdyſne wotdžerjenje polizije je njeměram ſadéwało. Kadall je ſ revolucionarnymi réčzemi domorodnych pjcheziwo béłym, knjezerſtwu a polizji ſchczuwał, prajizy: „Dhuj čze knjezerſtwo ſjawnje wojowacz, potom ſmy k tomu hotowi.“

Bombowy attentat w Indiskeſ.

Lédma ſo w Jndiſtej dſen minje, ſo ſo wjedy powédo, ſo je ſo nédhže bombowy attentat ſtućił. We Kalkucze ſu bombowu fabriku ſ wjele chemikaliſemi wuſłédźili a wohadla pjecz młodych Jndow ſajeli. Do ſchule w Schrigantha pola Puna ſu bombu cžjſtnyli, kotraž je rozbuchła. Tſi dźeći ſo lohko ſranichu a jenemu dźeſcu ſo ruka wotkorze. Bomba bé ſa bérka Mac Millana poſtajena, kotryž pak 62 hižo je ſchule wujchoł. Wjele roshorjenja je teſ ſajudzenje indiſkeho radikalneho nazionalitiſkeho wjednika Boſy a nékotrych jeho towarſchow ſhudżito, kotreſ ſu ſo k ſaſtwu po 12 létach ſaſudżili dla réčzow, kotreſ ſu loni w auguſcze pjcheziwo Jendželſkej méli.

Mjes tym je indiſki méſtokral lord Irwin hižcze raz w ſjwjatoczyſnym pôſoſtwje jendželſku politiku ſajmje roskjł. Wona praji, ſo Jendželſka ſłubjenje dopjelni, ſo Jndiſku ſu dominion powyſchi. Jendželſko-indiſka konferenca ſo w Londonje wotmeje, njedźiwajmy na to, ſo je ſo we wulkim dźelu Jndiſkeje njewotwiſnoſcz wot Jendželſkeje wuwołało. Pjchi wſchech wobſlejnoſcach jendželſke knjezerſtwo měr a porjad w kraju ſakhowa a njeſakonidži, wſchitkich kazerjow měra po ſakonju pokhoſtacz. Poſoſtſiwo Jndow ſkónčnje napomina, ſo bychu ſo ſmuſkownych ſwadow woſtajili.

Mjes tym ſo pomérni Hindojo a Muhamedanoja paſoſtwu powſchitkownje pjchihołuja, ju pjchiwižowarjo Gandhia wotpokaſuja a pjchi roſkudżenju wuſtawaju, ſo chcedża ſa njewotwiſnoſcz Jndiſkeje wojowacz. We ſwojim poſoſtſiwje je pak méſtokral praji, ſo dyrbi ſo po Simonowej komiſiji ſkoſcz, kotraž je ſ indiſkimi ſaſtupjerjemi w nowej indiſkej wuſtawje wuradowała.

Jndiſkeſ jelesniſki ſtrajk hroſy.

Swjazk indiſkich żelesniżarjow ſ jenodnjowym generalnym ſtrajkom na ſkoro 6000 kilometrow dołhej cżarje wuſkeje indiſkeje żelesniży hroſy. Strajk je ſa 4. februara poſtajeny. Swjazk mjes druhim żada: wjetſchu miſdu, ſamoſcżejenje dźełańſkich wobſtejnoſcżow, njenaprawjenje ſwjaſkowych ſaſtojnikow, pſchimérjeny dźełańſki cżaſ, jenake wobkhadżenje je wſchelakimi rażami.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 30. januara 1930.

— wjed. **drje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 0, thermometer we dnjo 0. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +1 a thermometer w nozy —1. Wuhłady na wſpjcheměnjazze wjedro. — Nałche njedro woſtanje też dale mutne a trochu wiſtate. Dźenſa ſo ſda, ſo ſ wječzora pſchihadżaja nižina ſo hotuje ſaſo w połnozy nimo cżahnycz. S Azoriſkich łupow pſchihadża hižo ſaſo nowa wyſchina. Teſhodła je nadżija na ſchczedrive deſcżcże ale ſmėhi ſaſo žnadnitcha. Jutſje pjatk ſkhadża ſłónczko 7,47 hodź. a khowa ſo 4,41 hodź. Mėſacz ſtejażcz ſtejażcz dop. 8,53 hodź. a khowa ſo wjecžor 6,26 hodź.

Zapokazanje nowych sobustawow Budyskeje měſčanskeje rady.

W radżitnym poſedżenju 28. januara, w kotrymż bėſche pjchi ſpoczatku też wotpohłanſtwo kolegija měſchczanſkich ſaſtupjerjow, kiż wobſtejeſche ſ knjeſow wizepjchedſtejerja měſchcż. ſaſtupjerjow Junga a ſapiſowarja měſchczanſkich ſaſtupjerjow Schreinera, pſchitomne, pſchedbyła rady knjes wyſchſchi měſchczanoſta Riedner ſapokaſa a wſa pod pſchiſłubu da ſaſtupjerja do dnjowneho porada knjeſow, kotrychż měſchczaniży ſaſtupjerjo ſ wólbami 23. januara ſ njeplačzenym ſobuſtawam rady powołachu, ſe kotrychż buchu knjeża twarſki miſchtr Richard Berndt, ſtud. rada Rudolf Henze, namėſtny pſchedſyda dźełkowe-ho hamta Pawoł Müller, krajnoſudniſki rada dr. Curt Schmidt, wyſchſchi ſtud. rada prof. Maks Schuſter ſaſtupowoleni, knjeża pjekarſki wyſchſchi miſchtr Alfred Gottſchalk, fabrikſki kowaž Wilhelm Kirchner a knihwjednik Jan Schmidt pak nowowoleni.

Po ſawodnych ſłowach, ſ kotrymiż knjes wyſchſchi měſchczanoſta Riedner wobſebite nadawki, kiż ma rada jeko ſjednoczeńſtwo, a winowatoſcże, kiż ſa ſobuſtawy rady jako ſaſtojnikow i teho wuthadżeja, rospominaſche a ſo w tutom ſwiſku wuprajі, ſo ma ſo pjchi jednanjach měſchczanſkeju ſjednoczeńſtwom politika powſchitkownje na ſtronje woſtajicz, ſwjaſa wón po pſchedbyłnje gmejniſkeho porjada mjenowanych na ſaſtojnike mjeſcżenje a na ſmėrne, ſwobodnite a njeſtronſkite dopjelnjenje winowatoſczow a wotewſa jim ſkónčnje pjchiſłaſnu we nėmſkoſtatnu a krajnu wuſtawu.

Na to poſtrowi w mjenje měſchczanſkeho ſaſtupjerſtwa knjes namėſtny pſchedſyđer měſchczanſkich ſaſtupjerjow k. Jung nowe ſobuſtawy rady ſ naſłépſchimi pſchecżemi ſa jich ſkutkowanje.

— **Swój ſtéboerny wobkhodny jubilej** ſwjeczeſche wczera ſrjedu knjes ſchewſti miſchtr Heinrich Braune na Hornjerjeſkej haży. Pjched 25 létami wotewri tam wnorjeđżerniu ſa wołnicża. Swoprejka mėſjeche ſwój wobkhod w domje na Hornjerjeſkej haży 43. Tola hižom we lécże 1906 pſchepokoji jón na Hornjerjeſku haju cżo. 16, hdyż je hilchcże dźenja. Knjes Braune, kiż ſmė powſchitkownje cżeſcżowanoſcże wužiwacz, jarjaduje nimo ſwojeho powołanja placżerniu khorobnjeje każy blidarſkeje a ſchewſkeje jednoty. Wjele ſboża jemu k jeho 25łétnemu wobkhodnemu jubilejej.

— **56. duchowna wjecżarna hudźba njedżelu 2. febr. wjecżor w 6 hodź.** W blizſchej wjecżornej hudźbje ſo ras Wótczenajch hudźbnje pſchedwjedże. Se ſakožkom je Wótczenajch wot Matka Gulbiuża po Mahlmannowym ſoaſnjenju. Se ſawodom wjecżora budże fantaſija wo liturgiſtim Paternoſtaru wot Grabnera, mózne dźeło wuczerja kompoſitjow pjchi Lipjczanſkim konſervatoriju, kiż ſo ſakožuje na kruty linearny ſtil cżaſa do Bacha. Wjeczor wobſamknje ſo ſ Regerowej fantaſiju „Jeb'n twjerdy hród“. Muwjedowaja ſtaj Johanna Fiſcher-Banghofez ſ Drjezdżan (ſopran), domſti organiſt Horſt Schneider (pjchicżele). Programy ſu po 30 pj. pjchi zyrkwinych durjach dóſtacz.

— **Rothroma je po wojſewnjenju Budyſkeho hamtſkeho heitmanſtwa wudyrila mjes ſchpatratym ſkotom ratarja Wilhelma Zeidlera w Frankenthalu cżo. 50.**

— **Spytane wobſchudżenje na Budyſkim dźełowym hamcże?** Kaž ſo powé, ſtaj dwaj pſchiſtajenzaj na tudomnym dźełowym hamcże ſpytałoj, ſ falſchowanjom kwitowańſkeje liſtcżiny żebi na njeprawe waſchnje podjerowe pjenjeſy wobſtaracz. Jeju wotpohlad pak ſo ſ cżaſom wotkry, ſo dźełowy haut njeje ſchkodowany. Saſtojnizy ſu hnydom puſchczili.

— **Wożebita pſchiluha.** Sa naſchich cżitarjow w Bělej Wodże a wokolinu pſchipoſłažimy k dżenſnjiſchemu cżiſłu wożebitu pſchiluhu firmy Wilhelm Hübel w Bělej Wodże a Hródku, ſ kotrejż ſwój bély tydżeń poruča. Prajimy wo pſcheczelne wobkedżowanje tutheje pſchiſłohi.

S **Maleho Wjelkowa.** Tudomne rycżerſtudło, Ochranowſkej bratrowſkej wożndże hłuſchaze, je ſo na hoſcżenzarja Jakela w Lihuchowje pſchedało. Knjes Jakel pjcheſwoſmje jo 15. februara a pſcheſyndli ſo do Maleho Wjelkowa. Jako łupny pjenjez ſo nėhdże 100 000 hrimnow mjenuje. ri.

S **Lejna pola Budeſtez.** Hajniczanſka mėſtna ſtupina nėmſkoſtatneho ſwjaſka wójniſkich wobſchkodźenych a wojeriſkich ſawoſtajenych ſeńdże ſo ſańdżenu njedżelu pola Marſchnerez k ſwojej hłownej ſhromadżiſnje. Pręni pſchedbyđa knjes Neubarth witacże nahładnu žnyłu pichitomnych a ſpominacże na ſemrėtnych ſobuſtawow. K jich cżeſczi ſhromadżiſna poſtany. Knjes ſapiſowaſ Neu pſchecżita poſledni protokol. Wſchedbyđa roſtoji wożebje nowe ſakoniſke poſtajenja we wójniſkich rentach a ſawiſcżenju dżełonjemėrjerjow. Wojſewi dale, ſo ſo 2. mėrza we Wjeleczinje wokrejżny ſjeđ wotmeje. Potom poda pſchedbyđa létnu rosprawu, kotraż ſwėdżeſche wo pilnej dżeławoſczi mėſtneje ſkupiny k lėpſchemu żiwotu ſobuſtawow. Skupina ma nėkrole 74 ſobuſtawow. Rosprawu pokładnje poda knjes Neumann, ju namakachu w porjadku a tak ſo pokładnik wuſwobodźi. Pſchi wólbach ſo wjele njepjechmėni.

S **Kotwaſy.** Mjerſaza wėżka je tudomnej gmejnje naſtala. Pjchi poſlednich wólbach gmejniſkich ſaſtupjerjow běchu ſo 3 liſtcżiny ſapodale. Hamtſke heitmanſtwo pak jenoż cżeſwjenu jako płacżiwu pſchipóſna a tak je wólbam njedóbłže. Dokelż pak maja w naſchej wſy hurjo wjetſchinu, żadachu ſebi ludowe pożadanje, dokelż ſaſtupowachu mėnjenje, ko cżiſtocżeſwjenu parlament ſa naſchu wſ hižmany njeje. Mėſchczanoſta wupóſła nóżneho ſtražnika k hromadżenju podpiſmow, tola dokelż ſtražnik njebėſche doſcż powuczeny, dowoli, ſo muż hnydom też podpiſmo ſwojeje mandżelſkeje pod pożadanje ſtaji. Tak bu wėż ſaſo njeprawa a dyrbjeſche ſo druha liſtcżina ſhotowicż a ſłónczne pjchihadżu wſcho k dobremu kónżej. Njedżelu 19. januara bėſche nėtko ludowe wotkłoſowanje, kiż wupadże k lėpſchemu prawiznjeſe ſtrony a 18. februara budżemy nėſko wolicż.

S **Mėſperka.** Saſchtu njedżelu popołdnja ſhromadżichu ſo pſchedbyđyđtwo a ſobuſtawy Wótſporſkeje ſanitetneje kolony cżeſwjeneho fichija w towarſtwowſkej iſtwe tudomneje Tſélerjez ſ knjeżnami a knjeſami, kotrejż běchu ſo ja kurſus a ſaſtup do kolony ſamokwiſi. Sdobom mėſachu ſo knjeżny a knjeża wuczbneho wotrjada do ſłużby wſacz. Wėſche tu 22 mużiſich a 6 pomocznizow. Nimale wſchitke woſy Wótſporſkeje wokoliny běchu ſaſo ſaſtupjerjow pôſłałe, tak nimo Wótſporka Kſchiſchowa, Cżetow, Hoſeſt, Hrodżiſchcżo, Wichowy, Hluchina, Khorinza, Kotezy, Konjezy, Worzyn, Małeczizy, Harki a Nożaczizy. Wobaj wotſyadaj ſtara kolona a wuczony wotrjad, běchtaj ſo ſeſtupaſoj, jako 1/411 hodź. wokrejżny inſpizient knjes knjeżeſſowy medizinalny rada dr. Sauerbrey ſ Lubija pſchijdże. Wón naſpjerjedy ſtaru kolonu wutrohnje powita a pjchi tom wuſłėhny, ko mója ſobuſtawy po wurjadnje cżeſtkim prubowanju ſ wobſebiſe horbowſen nożuez rubiſchko ſ cżeſwjenym fichijom. Potom wupraji ſwoje wjeſele, ſo je ſo ſaſo telko muſiſich a żónſkich namakało, kiż chcedża ſo w ſłużbje cżeſwjeneho fichija wutkubłacz dacz. Wón wuczbnemu wotrjadej roſeſtaja ſamėry organiſazije cżeſwjeneho fichija: mjenujcz ſkutkownu luboſcz k bliſchemu. Potom jich wón nałeżnje dopominaſche, ſchto organiſazija wot ſwojich ſobuſtawow żada: nowjenje wopytowanje kurſa, porjad, pjchiſłuſnoſcz a niż napoſledk lubоſcz k wótczinje. Sſukuſawdacżom knjes wokrejżnemu inſpizient ſtónczne kóżdeho wobeſje do ſłużby ſtaji. Jako běchtaj pſchedbyđa kolony knjes dr. Schubert a wjednik kolony Brecheis pjenjeſy wobſtaracz. Jeju wotpohlad pak ſo ſ cżaſom wotkry, ſo dźełowy haut njeje ſchkodowany. Saſtojnizy ſu hnydom puſchczili.

— **Wożebita pſchiluha.** Sa naſchich cżitarjow w Bělej Wodże a wokolinu pſchipoſłažimy k dżenſnjiſchemu cżiſłu wożebitu pſchiluhu firmy Wilhelm Hübel w Bělej Wodże a Hródku, ſ kotrejż ſwój bély tydżeń poruča. Prajimy wo pſcheczelne wobkedżowanje tutheje pſchiſłohi.

S **Maleho Wjelkowa.** Tudomne rycżerſtudło, Ochranowſkej bratrowſkej wożndże hłuſchaze, je ſo na hoſcżenzarja Jakela w Lihuchowje pſchedało. Knjes Jakel pjcheſwoſmje jo 15. februara a pſcheſyndli ſo do Maleho Wjelkowa. Jako łupny pjenjez ſo nėhdże 100 000 hrimnow mjenuje. ri.

S **Lejna pola Budeſtez.** Hajniczanſka mėſtna ſtupina nėmſkoſtatneho ſwjaſka wójniſkich wobſchkodźenych a wojeriſkich ſawoſtajenych ſeńdże ſo ſańdżenu njedżelu pola Marſchnerez k ſwojej hłownej ſhromadżiſnje. Pręni pſchedbyđa knjes Neubarth witacże nahładnu žnyłu pichitomnych a ſpominacże na ſemrėtnych ſobuſtawow. K jich cżeſczi ſhromadżiſna poſtany. Knjes ſapiſowaſ Neu pſchecżita poſledni protokol. Wſchedbyđa roſtoji wożebje nowe ſakoniſke poſtajenja we wójniſkich rentach a ſawiſcżenju dżełonjemėrjerjow. Wojſewi dale, ſo ſo 2. mėrza we Wjeleczinje wokrejżny ſjeđ wotmeje. Potom poda pſchedbyđa létnu rosprawu, kotraż ſwėdżeſche wo pilnej dżeławoſczi mėſtneje ſkupiny k lėpſchemu żiwotu ſobuſtawow. Skupina ma nėkrole 74 ſobuſtawow. Rosprawu pokładnje poda knjes Neumann, ju namakachu w porjadku a tak ſo pokładnik wuſwobodźi. Pſchi wólbach ſo wjele njepjechmėni.

S **Kotwaſy.** Mjerſaza wėżka je tudomnej gmejnje naſtala. Pjchi poſlednich wólbach gmejniſkich ſaſtupjerjow běchu ſo 3 liſtcżiny ſapodale. Hamtſke heitmanſtwo pak jenoż cżeſwjenu jako płacżiwu pſchipóſna a tak je wólbam njedóbłže. Dokelż pak maja w naſchej wſy hurjo wjetſchinu, żadachu ſebi ludowe pożadanje, dokelż ſaſtupowachu mėnjenje, ko cżiſtocżeſwjenu parlament ſa naſchu wſ hižmany njeje. Mėſchczanoſta wupóſła nóżneho ſtražnika k hromadżenju podpiſmow, tola dokelż ſtražnik njebėſche doſcż powuczeny, dowoli, ſo muż hnydom też podpiſmo ſwojeje mandżelſkeje pod pożadanje ſtaji. Tak bu wėż ſaſo njeprawa a dyrbjeſche ſo druha liſtcżina ſhotowicż a ſłónczne pjchihadżu wſcho k dobremu kónżej. Njedżelu 19. januara bėſche nėtko ludowe wotkłoſowanje, kiż wupadże k lėpſchemu prawiznjeſe ſtrony a 18. februara budżemy nėſko wolicż.

S **Mėſperka.** Saſchtu njedżelu popołdnja ſhromadżichu ſo pſchedbyđyđtwo a ſobuſtawy Wótſporſkeje ſanitetneje kolony cżeſwjeneho fichija w towarſtwowſkej iſtwe tudomneje Tſélerjez ſ knjeżnami a knjeſami, kotrejż běchu ſo ja kurſus a ſaſtup do kolony ſamokwiſi. Sdobom mėſachu ſo knjeżny a knjeża wuczbneho wotrjada do ſłużby wſacz. Wėſche tu 22 mużiſich a 6 pomocznizow. Nimale wſchitke woſy Wótſporſkeje wokoliny běchu ſaſo ſaſtupjerjow pôſłałe, tak nimo Wótſporka Kſchiſchowa, Cżetow, Hoſeſt, Hrodżiſchcżo, Wichowy, Hluchina, Khorinza, Kotezy, Konjezy, Worzyn, Małeczizy, Harki a Nożaczizy. Wobaj wotſyadaj ſtara kolona a wuczony wotrjad, běchtaj ſo ſeſtupaſoj, jako 1/411 hodź. wokrejżny inſpizient knjes knjeżeſſowy medizinalny rada dr. Sauerbrey ſ Lubija pſchijdże. Wón naſpjerjedy ſtaru kolonu wutrohnje powita a pjchi tom wuſłėhny, ko mója ſobuſtawy po wurjadnje cżeſtkim prubowanju ſ wobſebiſe horbowſen nożuez rubiſchko ſ cżeſwjenym fichijom. Potom wupraji ſwoje wjeſele, ſo je ſo ſaſo telko muſiſich a żónſkich namakało, kiż chcedża ſo w ſłużbje cżeſwjeneho fichija wutkubłacz dacz. Wón wuczbnemu wotrjadej roſeſtaja ſamėry organiſazije cżeſwjeneho fichija: mjenujcz ſkutkownu lubоſcz k bliſchemu. Potom jich wón nałeżnje dopominaſche, ſchto organiſazija wot ſwojich ſobuſtawow żada: nowjenje wopytowanje kurſa, porjad, pjchiſłuſnoſcz a niż napoſledk lubоſcz k wótczinje. Sſukuſawdacżom knjes wokrejżny inſpizient ſtónczne kóżdeho wobeſje do ſłużby ſtaji. Jako běchtaj pſchedbyđa kolony knjes dr. Schubert a wjednik kolony Brecheis

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

24] (Pokracżowanje.)

„Ja ſmy to ſłyſchała“, znapſcheciwi Acte. Sa Lydźyne ſadwélowanje njemėjeſche porosumjenja. Wona ſama dże běſche ſ Neroniowej lubowanej bywała, a jeje wutroba, tak dobra hacż też bé, njeſamó haŭbu taſkeho pomėra ſacżuc. Jako prjedawſchej njewólniżu bé ji ſakoń njewólnoſcże do mjaſa a krwé pſchecſchol a — wona lubowaſche Nerona. Budżeſche-li ſo wón dżenſka k njej wročzić, to by wona była ſwojej ruzy wupſcheſtrėła kaž ſa ſbožom. A dokelż bé jaſne, ſo bychbieſche Lygija ſo ſ lubowanej młodeho, rjaneho Winicija ſtacż, nochcżeſche-li ſwojeju pėſtounow a żeńże ſamu do ſahuby ſtorcżicż, bé ji hołżyne drożenje proſto njeſrofuntlime.

„Tu ſi też mjenje ſiracha njehroſy, hacż pola Winicija“, pranjeſche ſa Khiloſu.

Rėczeſche wėrnoſcż, a ji njenapadże, ſo ſ tym poprawom wupraji: „Wodaj ſo do ſwojeho dómta a ſtaŭ ſo ſe Winicijowej lubku.“ Tola pjchi ſtonom dopomnjeczu na każ wuſło załże pożadliwe koſchenja młodeho cżłowjeka ſacżerwjeni ſo Lygija po zyſem wobliczu ſ haŭbu.

„Nikdy!“ ſawoła mózne. „Njewoſtanu ani tudy, ani njepóndu k Winicijej — nihdy wjac!“

Acte bé ſ tutym roſwėſlnym wubuchom pſchekłapjena.

„Winicija tu połaſtim tak jara hidźiſch?“ wopraſche ſo.

Na jeje praſchenje njedoſta ſo ji wotmołwy; Lygija méſto toho ſnowa ſaplaka. Urſus ſcżežko dyhaſche a ſpiſaſche hobrėſej pjaſcż; pjcheſtaj lubowaſche ſwoju tralowaſku dźiwku ſe ſwėru pża a njeſamó jeje ſłyſły widżecż. Naſtradſcho budżeſche do ſale cżėrik, ſo by Winicija, a trjebaj też kżora, ſadajik, ale njechaſche ſwoju knjeńnju ani ſekundu wopuſchcżicż, a njebé żebi też żole żażny, hacż ſmė wuſmawat khriſtowaneho Jehnjeza łajke nėſchto cżiniez.

Acte bė Lygiju k ſwojej wutrobje ſcżahnyła a wopraſcha ſo hiſchcże raſ:

„Ty jeho potajkim zyle hidźiſch?“

„Nė“, rjekny Lygija, „bidźicż jeho njeſmėm, pſchetož żywu khriſtjeſcżanka.“

„To ja wėm, Lygija!“ znapſcheciwi Acte. „A ja wėm też ſ Pawołowych liſtow, ſo njedyrbiſch ſo ſmjerzże bóle bojecż dyli hrėcha, ale ja żywu też dołho hižo w tutom domje a wėm, ſchto wotnamjenja hnėw kżora. Nė! Wy njemóżeże nihdy wot jow cżekacż. Jenicżky jedyn wupucż khwa, proſchi Winizija, ſo by ho nad tobu ſmiłił a cże k Twojim wróczedowjedł!“

Tola Lygija ſwoje ſo na koleni, ſo by druheho nutrnje na pomoz proſyła. Urſus ſo póbła njeje połkatny, a wobaj modlechżiłaj ſo w kżorjſtim palaſce pjchi raſtichich ſerjach.

Acte bé ſ prėnjemu raſej je ſwėdkom taſkeje modlitwy, a njeſamó wocżi wot Lygije wotwobroczicż, kotraż ſ cżołom k njej wobroczena, k njebju ſhładowaſche, jako wocżakżo woſ horjeka wumożenje. Raniſche ſwėtło padaſche na jeje cżėrne włoſy a na bėły peplum a wotbłyſchczowaſche ſo w jeje ſerniczkomaj — wot błyſchcża wobdata bėſche ſama każ ſwėtło.

S wobſėdżeneho wobliczа, ſ wotewrjeneju hubow, poſſchėhnjeneju wocżow a rukow rėczeſche nadżemiſe ſatorchnjenje, Acte hladaſche ſe ſpodżiwanjom na modlacju. Runje hiſchcże bé myſlita, ſo njebywa wumożenja ſa Lygiju; nėtkole pak pacża wėricż, ſo ſtanje ſo nėſchto wurjadneho a ſo pſchińdże njejapży pomoz, kiż by tak mózna błka, ſo ani kżor njeby niczo pſchecżiwo ni ſamohł; pak kſchidkate wójſko, kiż by ſ njebjes jeſtupėło, hołzu ſchkitacż, pak ſłónzo ſamo, kiż by ſwoje pruhi wupóſkało, ſo by Lygiju ſ nimi horje ſcżahnyło. Wo mnohich dźiwach běſche hižo błyſchała, hdyż Lygiju takle ſo modlicż wuhłada, wėrzeſche kruceże do ſkónčnje holiczo poſtany ſ nadżijepołnym wobliczom, a też Urſus poſtany a cżakaſche, ſo pſchi kawaj cżapnywſchi, na ſłowa ſwojeje knjenje.

Lydźyne wocżi ſo ſacżemniſchcżej, a błyſchczy wukuliſchcżej ho pomałku po lizomaj ronjo.

„Bóh żohnuj Pomponiju a Aula!“ wona dźeſche. „Njeſmėm jeju ſahubicż, tuż jeju żenje wjacż njeſmėjachu.“

Po tutych ſłowach wobroczi ſo na Urſa a rjekny jemu, ſo ninja nėtko nihoho, kżiba jeho, a ſo dyrbi ji wot nėtka bycż ſ wótzom a jaktiarjom. Dyrbi ju ſ hrodu wotinjeſcż, ſ mėſta wumożeſcż a nėkajſi jkhow ſa nju namakacż, hdyż njebżahu ani Winicius ani jeho ſłużownizy ju namakali. Wſchudżejkuli chże ſ nim hicż, ſamo pſches morjo, pſches bory, ſ barbarami, hdyż cżłowjek romſkeho ſłowcża hižo njeſaſtyhcżi, a hdyż kżorowa móż wjacż njedoſaha. Wón dyrbi ju wotwjeſcż a wumożicż, pjcheſtoż wón jeniczky ſam je ji ſwoſtał.

Lygicżan bė ſwóliniwy a wobżahnu na dopokaſ poſłuſchnoſcże knjeninej noſy. Tola na Acczinem wobliczu, kiż běſche dźiw wocżakowała, wotrajeſche ho ſjebanje. Potajkim tole bé żyły wuſtuk tanneje modlitwy? Hdy by ho Lygiji też poradżiło, ko wutkhowacz, to budże ſo kżor tola na jeje pſchihwinych wiecżiſcż. Hdyż chże hižo cżekacż, to njech tola radżichu wot Winicija pręcż cżekndże. Potom by jeriſcho nóżno było, ſo kżor, kiż ho njerad do zułoh jwadow tykaſche, njepoſłiſcż mkodemu cżłowjeku pſchi pſcheſchłowanju żaneje pomocy, a potom to też niebė żane ſſchihwdżenje majeſtoſcże.

Lygija běſche też hižo na tajki wupucż pomyſlita. Jenoż wona njechaſche hakle ſ Winicijowedo domu, ale hižo duży po pucżu k njemu cżekacż. Wón bė ji we ſwojej pjanoſci ſpcheradżił, ſo połcżele wokoło wjecżora ſwojich njeměłnikow ſa njej. A hdy by ho dźenſa na to ſabyło, to bychu zyle wėſcże jutſje pſchijſchli. Ale Urſus ju pſched tym wuchowa, njeſvėrno?“

(Pokracżowanje ſcżehuje.)

ſo kujeſej wokrjeſnemu inſpizjentej ſa jeho wopyt a nadobne ſkowa wutrobnje podjakowakoj a ſdobom kujeſa wjednika kolony Wagnera ſ Lubija powitakoj, jednaſche ſo hišćeše wo nječitrych kurſowych nałeżnoſcjach. Mjes druhim ſo wobſamknu, ſo ma ſo kurſus kóždu pónđelu wjeczor ½8 hodź. w towarſtwowym lokalu woimeći, k prenjemu raſej pónđelu 3. februara. Na kónzu poda kujes nedźiwalny rada dr. Sauerbrey hišćeše ważne pokiwy dla ſtajneho pśihotowanja na alarm a pśiheſeſche nowemu kurſej dobry wuſpech. Jako ſwjeżełazy fakt możeſche ſo hišćeše ſdźelić, ſo je wjetſchina mjeſtnych towarſtwow ſwój pśiſtup k kolonje ſ pśaczenjom lětneho pśihuſnaſchka wotjewiła. Pśiheſe wſchak ſo, ſo by ſo hišćeše pravje wjele pśiheczelow a popśiheważelow namakało, kiž buchu ke kolonje jako pažiwne ſobuſtawy pśihſtupili.

S **Suborniczki.** K wobłhanemu njeſbożu dóńdże we naſchej wſy wutoru wjeczor wokoło 5 hodźin. Dźełaczer Hermann Schöbel ſ Barta pśihjeżdże ſ jenej Budyſchanku, kotruż mjeſeſche na ſoziałnim ſkedle ſedźa, ſ maſkownych rejow we Wutkranzijach a chyſche do Budyſchina. Wozjedź wſyn chyſche dźełaczerja Gudu ſe Suborniczki pśiheczahnycz, kiž w ſamnjnym ſmeru jeżdżeſche a też runje ſapiſchaſ pśiheczehnu, kiž pak zyle na prawej ſtrone jeżdżeſche. Pśichi tym wotkarowny kołegaſ da kołoſeſneho dźełaczerja ſ tajkim wotmachom wot ſady ſraſy, ſo tutón do pśeczkowa ſajeżde a ſo jeho koło ſynje wobſchkodźi. Jónſka bu we wulkim kole na twjerdu dróhu wjerhnjena, tola ſwojej cźełnej poſnoſczi ma ſo dźakowacź, ſo ſebi nimo rosdrjeneje draſty a łokćich wobſchkodźenjow hišćeże ſtawy njeſkama. Schöbel a Guda bjes cźełneje ſchkody woteńdźeſchtaj. Doniž policija njeſpiſchuje, ſo wjele wcźipnych na njeſbożownym mjeſnje ſbeża.

S **Ratej.** Saṅdźenu njedźelu bu na tudomnym poſhrjebniſchczu pokhowany dźełaczer Pawoł Dubawa ſe Stróże, kiž bješche pjatk rano we Werminghoffiſej wuhlowej jamje ſmjertnje ſnjeſożił. Wulka ſyła ſobuźarowaſch jeho k poſlednjemu wotpoczinkej pśichewodźeſche. Liczachu po ſtach. Dubawa bješche w pśekarni mjes walzy pśihſchok a bu roſmjeczeny. S nim ſtaj wobſtarnaj ſtarſchej ſwojeho jeniczkeho ſyna, mandźelſka ſwojeho ſaſtarja a hałe wutoru do nanoweje ſmjerczje narodzena ǯowjeczińka ſwojeho nana ſhubili. Cźeſczaze ſkowa pśichromje a drohotna wěnzowa pycha wjednoſtiwa a dźełaczeſtwa jamy a dalſchich ſjednoczeńſtwow ſwědźachu wo Dubowej ſwerzje w dźele a towarſchnym żiwjenju a wo cźeſcźowoſnoſci, kiž bješche ſebi won ſ tym dobył.

S **Wałſtinka.** Wjednik tudomneje kamańnje drobnych kaufenjow póńdźelu dopołdnja njes Wólſtinkom a Jitrom ſe ſwojim automobilom ſnjeſhoži. Automobil, kiž won ſam wodźeſche, njejapzy do ſchtoma ſraſy, pśichi cźimż ſo pśeduża wójka ſkama. Wóſ ſo też hewak hišćeże ſkerjo wobſkodźi, tola ludźo do ſchkody njeſpiſnidźechu.

S **Kamjenza.** W lěcze 1929 ſo we wokrjeſu Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa tónle rěſny ſtót pśichepyta: 4745 howjadłow (ſ bykami, wokami, młodym ſkotom), 5971 cźelatow, 23 491 ſwini a 2543 wowzow a kózow. Sa njehódne ſpóźnachu 366 howjadłow, 16 cźelatow, 101 ſwinku a 5 wowzow a kózow. Na ſkwobodne njetażowne jěźi pśichińdźe (nałeżene) 7 howjadłow, 1 cźelo, 39 ſwini; na njetażowe jěźi pśichińdźe ſyrych 66 howjadłow, 14 cźelatow, 353 ſwini a 11 wowzow a kózow. Na tuberkulozu cźeſpeſche 1469 howjadłow, 17 cźelatow, 815 ſwini a 51 wowzow a kózow. Nimo teho bu hišćeże 154 koni pśeczepytanych, ſ nich bě ſchěźi njehódnych. S 23 ſarjeżanych pśow běchtaj 2 njehódnaj ſ jěźi.

S **Njedźichowa.** Mandźelſka wuhlowego dźełaczerja póńdźelu pśichpołdnju ſwojemu muſej co jamy „Heye III“ wobjeż wjeſeſche. W lěſu ji nabodo nětdźe 30 lětny pachol napſchećžo ſtupi, ju ſ kola ſtorhny, na rukomaj wuſoſa a ju na ſadławe waſchnje wumozowa. Nimoduju pśiźo wumozowanu żonu namakachu. Słóſtnik běſche njepótnatu cźeknył.

S **Njedźichowa.** Cźeżke njeſbożo ſ motorſkim kołom ſta ſo na hłownej dróży pśiheđ Teniż khoſejownju. Cźeſliſti pomocznik Natuſch ſ Wětinzu ſajéżde do holzy, kotraż we ſamnym wokomiku dróhu pśiheczroczeſche. Sſażenje běżeće tak njeſbożowne, ſo ſo pśichi padnjenju wobaj cźeſko ranjichtaj a na dróży leżo woſtaſchtaj. Lékař dr. Hänig możeſi jimaj pśenju pomoz. Jónſka běſche ſebi koleno a ulu ſłamała a ju po ſwobalenju do Wojerowikeje wozjeſnje khorownje dowjeſechu. Natuſch běſche ſo na kowje ſranik a jeho do ſtarſchiſkeho domu dowjeſechu.

S **Cźitez.** Tudomny raṫaŕ Auguſt Nemz padże dla ſwojeje wulkeje krótkowidźiwoſcje do pěſkoweje jamy a wo pśichi njejapkim padnjenju ſnutſkach ſrani. Snjeſboženeho dyrbjachu hnydom do Wojerowikeje wotrjeſnjeje khorownje dowjeſcź.

S **Błunja.** W bliſchim lěcźu budźe ſo w naſchej wſy wo wſchém ſdaczu pilnje twaricź. Ratař Matej Kötler ſtaje ſwoje hródże ſaſo natwaricź, kiž běchu ſo jemu wotpalile. Ratař Khryſtian Ruſſak pak dże ſwoje ſtare pomjeſe ſwoittorhacź a na jeho meſtno rjany nowotwar ſajeźi. Też wuhlowy dźełaczeŕ Unger pśichi Wojerowſkej dróży nowe domſte natwari. Hacź ſo twarike dźeła pśichitke tudomnym twarſtim rjemjeſlnikam pśichepodaża, njeje hišćeże ſnate.

S **Khoczebuſa.** Wutoru wjeczor ſta ſo pśiheđ jenym domom na Bismarckſkej dróży roshorjazy podawk. Jeden dentiſt běſche wośpjet wobkedźiwowaſ muża, kiž w napomnjenym twarjenju nječhto cźinjeſche. Jako dentiſt wutoru muża wutoru wjeczor ſaſo w twarjenju nadeńdźe, wopraſcha ſo jeho, ſchto w domje cźini, kaſ rěka a wotkel je. Njeſnaty poćża hnydom ſakhadźeć, wucźahnu pśiſoku a wuſeli ſ zyle bliſka do dentiſta. Tón ſo wopśeđka weſo ſmjerczj wuſtrózą. Poradźi pak ſo, njenateho ſajeć. W nim ſpóſnachu knihjiwjednika Gráfu Khoczebuſa, kiž wudawaſche, ſo je chyż po prawom ſ jenym polizeiſkim majorom wotliczicź, je pak ſo we wobje[illegible] běſche ſud loni dla mordarſtwa na pěſtnym [illegible] mježagam jaſtwa ſaſudźił. Dokelž [illegible] ſa wuwjonenje mjenjeſdnjeho wobhladowaſcha.

S **Khoczebuſa.** Póndźelu popołdnju w 5 hodź. na rózku Dwórniſchczoweje a Barlinſkeje dróhi wós dróhowe żeleſnizy wjazy mózno wós doſpinacź. Sraženje běſche ta ſylne, ſo ſo prędni peron wosa dróhoweje żeleſnizy ſ ſtócźi a ſo wokna roſpukachu. Wjednik wosa a nékotri ſobujéżdżacy ſo lohko ſ roshitymi ſchkleńzami ſrěſachu.

Z kulturneho dźěła.

Generalna zhromadźizna jednoty Sokoł w Budyšinje.

Budyska jednota Sokoł zeńđże so srjedu 29. wulk. rózka wječor k swojej lětnej hłownej zhromadźiznje we „Woprawnym“. Starosta br. Lorenc smědźeše po dlěšim čakanju (½11 hodźin) na zwučowace sotry, kiž so na swjedźeń přihotuja, powitać nahladnu lubu bratrow a sotrow a wozjewić wobšěrny dnjowy porjad.

Rozprawa zapisowarja wo dźěle jednoty w zańdźenym lóńe dawaše spóznać, zo je so při wšitkich zhromadźiznach, zwučowanjach, swjedźenjach w jednoće Sokoł dokonjało wjele njesběčneho a woporneho dźěła za najwyšši sokolski ideal, naše Serbowstwo. Při wšěch tudomnych poměrach, kiž so rozdźěleja wot jednotow na wsach z tym, zo maju tam stajnišće sobustawstwo, štož pak tu dla hospodarskich winow wosebje mjez dorostom njemóže samsne być, smě Budyska jednota Sokoł z dobrym swědomjom prajić, zo je tež w minjenym lěće swoje hnězdo čile a strowe zdźerżała. Z rozprawy wo pokładni běše ważne zhonić, zo ma jednota tukhwilnje 82 sobustawow.

Bratr načolnik Měškank poda zwjeselacu rozprawu wo načolniskim dźěle, pokaza na dobu aktivnosće jednoty, wosebje zwučowacych bratrow a sotrow a zo su so njedźiwajcy wšeho přemjenjowanja w jednoće zapisać mohłe dobre wuspěchi. Načolnik sotrow br. Meltka wuzběhny swoje spokojenje nad zwučowanjom sotrow. Bratr starosta witaše na to někotre sobustawy, kiž z dorosta přestupichu, za polnoprawne a někotre nowe sobustawy.

Wólby přinjesechu tójšto přemjenjenja do předsydstwa, zo nětko sćěhowacy wobraz poskićuje: Starosta br. Lorenc, městostarosta br. Krječmař, zapisowař br. Nowotny, pokładnik br. Leška, načolnik br. Dučman, městonačolnik hr. Lorenc, načolnica sotra Šołćic, městonačolnica sotra Urbanec a knihownik br. Symank.

Dale wuzwolichu so tři bratřa, kotřiž maju nimo starosty a načolnika jednotu z hłosowanskim prawom na hłownej zhromadźiznje zwjazka zastupować. Rěčeše so też wo wólbnych namjetach za tutu zhromadźiznu.

Wo župnym zlěće w Drježdźanach, na kotrymž zwučowacy bratřa a sotry wustupja, so dokładnje přihotowacy jednaše. — Z wosebitym zajimom rozpowěda so swjedźeń jednoty njedźelu 9. mal. rózka w „Běłym konju“, na kotrýž so bohaty wopyt wočakuje.

Zhromadźizna, kotraž běše so přez połnócnu čahnyła, běše jara žiwa a jenotliwe dypki rozpominachu so zdźěła dosć raznje. To pak swědči wo strowym duchu a wo prawej sokolskej zmyslenosći, kiž so na zjawnosć a sprawnosć załožuje. Do rozmołwy zapřinjeny časćišo br. hłowny starosta Sajba, rozwažnje, napominajo a změrujo. Docyłny začźišć lětneje hłownjo jo zhromadźizny Budyskeje jednoty Sokoł je tón, zo wona pokroči zmužiše do noweho léta a wěšće budźe jeje prócowanje mytowane z dobrym wuspěchom. Na zdar!

*

Hłowna zhromadźizna „Serbosława“ w Khrošćicach.

„Serbosław“ je daloko a šěroko w našej wokolinje znaty jako pěstowař kruteho narodneho zmyslenja. To bjez dźiwa! Wšak je wone nětdy założene wot najhorliwišich našich wótčincow. Jich duch njech je dale žiwy w našich nětčišich sobustawach. W tutym zmysłu skhadźowachmy so też zašłu njedźelu, zo bychmy słyšeli rozprawy zańdźeneho léta. Při wólbach w předsydstwje so ničo njepřeměni. To je z dopokazom, zo smy wšitcy dosć přezjeni. W dalšim rozhladže, kiž poda wosadny knjez faraf a zdobom duchowny radnik našeho towarstwa, pokaza nam rěčnik wšelake to pola, kiž mamy, chcemy-li wobstać, wobdźěłować.

Na čežach dźensnišcho časa smy zdźěła sami winaf, dokelž pobrachuje nam prawa wěra do Božeje předwidźiwosće a swědomite ličenje wšěch našich dokhodow a wudawkow. Hakle potom, hdyž sy swój dołk zapłaćił, móžeš sebi něšto popřeć. Naš młody lud je wotrostł w zrudnym času inflacije, ldyž naše pjenjezy wjele njepłaćichu. Tuž sebi też dźensa swoje pjenjezy nadto waži. Lutowanje je Boża wola. Štóž je nawuknył lutować, móže so też w druhich wěcach lóšo přewinyć. Lutowanje je dobry srědk za posylnjenje našeho kharakterа. Narodne dźěło klaca husto w tym, zo smy njepřezjeni, zo jedyn na druheho tuka, so přisłuša — a njepřećel naš ma na tym jenoč — wjesele. Kóžde dźěćo lubuje swoju mać a byrnjez khuđša była. Tak mamy też my našu serbšćinu sej ważić, byrnjež druzy ju bóle hidźili a zacpěwali. Wšitke tute dźěła mamy wukonjeć w duchu wěry. Potom budźemy w našim hospodarskim, narodnym a nabožnym žiwjenju měrniši a wutrajniši. Chcemy so w kóždym nastupanju na so sami spušćeć, nic hładać a wočakować podpjeru druhich. W tutym zmyslu dźěłajo, změjemy Božeho žohnowanja na wšitkich našich polach. Bohaty přiklesk wytowaše přednošk knjeza fararja. W sćěhowacej rozmołwje hišće tón abo druhi swoje samsne nazhonjenja doda.

Też knjez zapósłanc Spitank jimaše so słowa. Rěčeše wo wšelakich ważnych cyrkwinskich a šulskich prašenjach, kotrež so tukhwilu w sakskim sejmje rozrisuja.

Na kóncu zhromadźizny rozestajichu so hišće někotre towarstwowe należnosće, naše nadawki napřećo župje „Michał Hórnik“ a „Domowinje“. Po třihodźinskim jednanju skónčichmy. Příchodna zhromadźizna budźe 23. februara 1930.

*

Na zjězd slowjanskich žonow!

W Prazy so wotměje 3. mal. rózka wšoslowjanski zjězd žonow, kiž zarjaduje češka organizacija „Jednota slovanských žen“. W zwisku ze zjězdom organizuja Čechowki „Wšoslowjansku bjesadu“, to rěka bjesadu, na kotruž přijdźu hosćo ze wšěch słowjanskich krajow. Najzajimawši dypk teje „bjesady“ budźa narodne reje wšitkich słowjanskich krajow. Tohodla też wšitcy hosćo so prošu, zo bychu wzali sobu narodne drasty. Budźe to pisany wobraz a zdobom přehladka drastow kóždeho kraja a poskića so harmoniski wobraz kultury kóždeho naroda.

„Jednota slovanských žen“ hakle lěto dźěła, ale tola so jej poradźi, nawjazać zwiski skoro ze wšitkimi representantkami słowjanskich narodow na polu towarśnjeho žiwjenja. Hižo wobsteja zwiski z kołom serbskich žonow w Beogradźe, dale z kołom julosłowjanskich žonow w Zagrjebju a Ljublani. „Jednota slovanských žen“ ma za zaměr podpjerować hibanje słowjanskich žonow tam, hdźež je to wosebje třěbne!

„J. S. Ž.“ zarjadowa hižo dwaj koncertaj słowjanskeje pěsnje z přednoškomaj universitneju profesorow. Nimo toho wuńdźe na nastork „J. S. Ž.“ rjada propagačnych přednoškow. Dale pósła organisacija loni swoje delegatki na wšoslowjanski sokolski zlět do Poznanja, zo bychu so poćahi nawjazałe z Pólkami. Dale so „J. S. Ž.“ wobdźěli na wulkej wustajeńcy w Brnje 1928. Nimaš skoro ani jeničkeho pola towarstwoweho žiwjenja, hdźež njeby tuta organisatija też sobu dźěłała, njech bě to doma abo w druhich słowjanskich krajach. Tuta młoda organisacija dopokaza, zo wě raznje dźěłać. Wona rukuje z tym za to, zo wutworenje „zwjazka słowjanskich žonow“ móže być organisacija wulkeho wuznama za słowjansku wzajomnosć. Informacije wo zjězdże podawa: Kenclija J. S. Z. Praha III, Vítezná 18.

Wusudźenia.

Trajne pśicheſchiwjenja pśichi Woſtrowſkej wotnožku Zitawſkeho dźełoweho hamta ſo pśiheđ ſhromadnym kamuſchim ſudom w Budyſchinje wujaſnichu w jednanju pśicheſtwo ſaſtojniſkemu cźakanzej Józefej Hermannej Herſchelej ſ Marijneho Dola dla pśicheſchiwjenja we ſaſtojnſtwje a njeżwérhy. S nim běchu wobſkorjeni dla namołwjenja a pśiheſkowanja měſchczanſki ſarjadnik wyſchſchi ſekretaŕ Fryćža ſ Woſtrowza, pśichinoſchel Schönberner, pśicheſtuſny Lobmüller, Koblitſchek, Wilczkowjak, knihwjednik Regenermel, kenzljowy pśichiſlajeŕ Waćtaŕ, pśicheſtupiſti pomocznik Strohbach a pśicheſtuſ Hermann ſ Woſtrowza, Marijneho Dola, Hornjeho Lubina a Zitawy. Herſchelowe pśicheſkhyſchowanje dopokaſa, ſo ſu tam ſe ſtatnymi pjenjeſami ſa ſaſtaranje dźeſonjemjerjow na njeſamołwite waſchnje hoſpodaŕili. Nimo wotedawanja pjenjes na Fryću Herſchel pśichida, ſo je ſa ſebje raſ 900 hr. ſ pokładnje wſaŕ a je lohkomyſlnje pśicheſtrjebaŕ. Hacź dotaŕ pak je ſaſo 480 hr. narunaŕ. Druhim wobſkorjenym je na jich proſchenje ſ pokładnje napłaćenja dawaŕ. Hdźe je daſchi pjenjes wo 2500 hr., kiž hišćeże pobrachuje, woſtaŕ, wón pjeća njewé. Fryća pśichida, ſo je dožiła 1093 hr. po nječim ſ pokładnje doſtaŕ, kotrež je ſaſo narunaŕ. Sſud ſaſudźi Herſchela ke 6 mježagam, Fryću pak ke 8 mježagam jaſtwa. Herſchelej pśiſtrowi hišćeże 3 lěta wupruhowańſkeho cźaſa. Druhich wobſkorjenych wuwineła.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje ſa juliſchi pjatk:** Dale pomróčene a ſymne, mało pśchilenja k beſchczeju abo ſněhej. W Jendźelſkej mike a beſchczowate, w pokrótnej Europe pak ſuche a ſymne wjedro.

* **Pśiched ſpěchnym ſudom w Barlinje 38 lětneho herca Wjeczikowkeho ſudźachu, kotryż bě wobſkorjeny, ſo je żelezniſki cźah do ſtracha pśichinjeſł, hdyż je ſo ſe ſamomordarſkim wotpohładom pśiched njón cźiſnył. Wobſkorjeny praji, ſo je jeho żona ſ jenym matroſu cźeſta. Won też njeje mohł błeſchi cźaſ żanjeho dźěła namakaćz a je ſo tohodla żiwjenja nabył. Njeje mjſlił, ſo ſ jeho ſamomorderſtwom cźahej ſtrach hroży. Statny rěcznik namjetowaſche, wobſkorjeneho wuwinowaćz, dokelž je ſławne, ſo jemu njeje wědomne było, ſo mohł cźah do ſtracha pśichinjeſćz, a ſo tohodla ſubjektiwny ſtuk pobrachuje. Sſud ſo namjetej ſtatneho rěcznika pśchiſtamkny a wobſkorjeneho wuwinowa.**

* **S Bari w Italſkej ſo powě, ſo je ſo rybarſka parna łódź, kotrejež kotoł je roſbuchnył, potepiła. S 20 muži wobſkadki ſtaj ſo jenoż dwaj muſej wutkowaloj.**

* **W Neaplu je ſo dźeł jeneje khěże ſaſtyrkył. Nékotre wołoby ſu ſo pod roſpadankami pohrjebałe. S wulkej pśózu ſu wothromjenu żonu, tři dźěcźi a 65 lětneho muża wucźahnyli. Wone ſu mjenje abo bóle ſranjene.**

* **W Argentinſkej je wichor Cordobaſku provinzu ſapuſćił. Schtyri wołoby ſu we wichorje żiwjenje ſhubili.**

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdjan.** (Pšchepodaće „Cotta-twarjenja“.) Ssoboru dopołdnja bu nowe wustawne twarjenje Tharandtskeje lěsniske wyšoke schule, po Hendrichu Cotta pomjenowane, w auli hłowneho twarjenja zwjatočnje pschepodate. Wyschschi twarśki rada dr. Koch pschewoda po někotrych rozjasnjenjach dom wyšokej schuli. Rektor lěsniskeje wyšokeje schule, prof. dr. Münch, pschewsa nowe wustawy.

* S **Döbelna.** (Benzinowy rosbuch w kuchni.) Wjenom bydlenju na Markowej haży njedźelschi dwě žónstej drastu z benzinom. Pschi tom rosbuchnychu najschkscho z wohnjom w kuchinskich kachlach benzinowe dymy, z kotrymiž žo wschitke palomne pschedmjety w kuchni zapalichu. Pschi tom žo žónka žylnje wopali.

* S **Tharandta.** (Ssmjercz se sajědojczenjom z plunom.) Njedźelu rano namakachu mandźelsku inspektora nalutowanskeje pokkadnje Eckardta w jeho bydlenju se plunom sajědojczenu morwu. Njeje hischcze swójczene, hacž je žo Eckardtowa z njesbožom podeschcic abo wot cžežkich myslow sajata žiwjenje wsała.

* S **Annaberga.** (Teschinu w dźěczazymaj rukomaj sawinje zmjercz.) We Delnim Wiesenthalu parasche žo 15lětny pachoł z nabitym teschinom a tśeli pschi tym blisko stejazeho wožiwneho hólza do hłowy. Trjechene dźěczo wumrě hižo duzy k lěkarjej.

* S **Lichtenberga** w Rud. horach. (Auto sajědze do lokomotivy.) Auto tudyschego lěkarja dra. Markuša sajědze njedźelu popołdnju pschi pschekhodze kolijow bjes sawjery na tudyschim dwórnischczu do Freibergskeho cžaha. Lokomotiva šrabny wós a wleczeše jón kruch žohu, pschi czimž bu prědni dźěl rosbity. Lokomotiva žo cžežko wobschkodźi, tak so njemóžeše dale jěcz. S Bienenmühle dyrbjachu ju narunacz. Kaž z Božim dźiwom woteńdże dr. Markus se strózelemi.

* S **Hirschberga.** (Erdmannsdorfska struchlohra se sajědojczenjom.) Widowa Schwerdtnerka, wowka dźěczi, kotrejž buschtej hižo morwej namakanej, mjenujaca Hana Schwerdtnerez a Siefried Dorn, je někto tehnja wumrěła. Po swjećenjach a wuslědku pschewjetowanja wot Wróžławskeho žudnisko-lěkarskeho wustawa na dźěczowymaj cžełomaj mukonjanezho, da žo wšeze myslicz, so je smjercz tuteh tśoch wohowoh pschez sajědojczenje se wuhliczinatym plunom sastupiła. Słóńtstwo wot zuteje ruki je zyle wustate.

* S **Hłohowa.** (Nadpadnjenje.) W pósnjej wjeczornej hodźinje bu dźěczaśeř, hdyž blizko Biegnicžanskeho dwórnischcza pschez kolije dźěsche, wot nětkotrych muzy nadpadnjeny a z nožom skakany a cžežko sranjeny.

* S **Rumburka.** (Cžežki pachoł žo won dobył.) Pschi sajeczu paduschneje zwólby, kiž běsche sastłoczežki pomjesny kraj dołhe léta wohrožowała a wopytowała, bu też wjazy

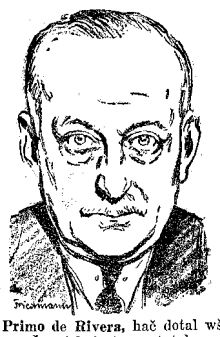

General Primo de Rivera, hač dotal wšehomócny rozkazowar w Spaniskej, je so tutoho zastojnstwa wzdał. W Spaniskej budźa znowa do sejma wolić.

General Berenguer, nowopomjenowany ministerski president Spaniskeje.

Nje-

„ludowy měšany“ khojej

1/4 **punta po 10 pj.**

jenož pola

Herm. Klemma

naslědn.

na Kamjentnej h. 27

Poručam

najlěpše howjaze, ćelace a swinjace mjaso
po najtuńšich dnjowych płaćiznach.

Sušeny połč a mjas. twory, wšelake kołbasy
punt wot 1.- hr. Suš. połč po 5 puntach tuńso!

Łój, pt. 50 pj., **čopte kołbaski**

Zwud. Pötscheyna

réznistwo

w Budyšinje, na Žitnej hasy

Hišće tuńšo

kupiće nětk

mantle, wobleki a tkaniny

w inventurskim wupředawanju

Pawoł Otte

w Budyšinje na Žitnej hasy 10

Najwjetši skład žonjacych mantlow w měsće

Towarstwowski powěstnik.

Delni Wujezd. Serbske towarstwo „Zahrodka“. Naš sobustaw Jan Hajnk je zemrěł a budźe sobotu popołdnju 1/43 hodźin pokhowany. Towarstwo so na přewodźenju z khorhoju wobdźěli a zhromadźi so popołdnju w 2 hodź. pola Haškec. **Předsydstwo.**

Jednota tow. kat. Serbow w Drježdźanach. Sobotu 1. februara 1930 wječor w 7 hodź. swjećimy naš 51. lětny założenski swjedźeń w žurli Ballhaus na Budyskej drózy 35. Poskića so koncert, hudźbne přednoški, spěwy, reje a bal. Wšě Serbja z blizka a daloka so nanajwutrobniše přeprošuja.

Pančicy. „Lipa Serbska“ ma přichodnuy pjatk 31. jan. wječor 1/48 hodźin spěwanje pola Šołćic we Wutrowje. Njech tola wšitcy spěwarjo skónčnje přidu. **Dirigent.**

Sowrjecy. Towarstwo „Podčornohóh“ změje přichodnjedźelu popołdnju w 3 hodź. pola Palerja w Sowrjecach zhromadźizna. Wažneho dojoweho porjada dla njech wšitcy přiňdu. Přednošk kujeza wučerja Měškanka.

Porsley. Jednota Sokol zwuńuje kóždy pjatk wječor we 8 hodź.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerjec w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanec w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Barth w Běrnjerez. — Za nawěšći: G. Janak w Budyšinje.

Nowe serbske knižki

J. Symank: **Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.** 93 str. 1 hr.

Dr. Dvornik (přeł. Jurij Henčl): **Žiwjenje swjateho Wjaceslawa.** Z wobrazom. 94 str. 1,25 hr.

G. Schwela: **Das Wendentum in der Niederlausitz und im Spreewald.** 16 str. 30 pj.

Ed. Simek (přeł. Jurij Kubšćan): **Dubičanski kowar.** Cinobra w 3 jednanjach. 45 str. 75 pj.

Law Tolstoj (přeł. Ota Wićaz): **Přeni palenćar.** Wjeselohra. **Bur a pućowar.** Wustupk. 28 str. 50 pj.

Fr. Čech (přeł. J. Henčl): **Překlepany Kašpark.** Klenkadźiwadło. 28 str. 30 pj.

J. Bogensee und J. Skala: **Die nationalen Minderheiten im Deutschen Reich und ihre rechtliche Situation.** Z kartku. 23 str 1 hr.

na předań

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Přesadźowanje drjewa.

80 dołhich hromadow palne a wužitkne drjewo brězowe, wólšowe, jasen. drjewo atd.

přesadźujemy **sobotu 1. februara** pop. w 2 hodź. Zetkanje zady **Měrkowskeje cyhelnicy** blizko naješe šklenčo-pěskowej jamy.

W. Kempe d. z. w. r. w Měrkowje.

Přesadźowanje wołšeho drjewa

Klóštrski hajniski revěr „Winowa hora“. Stwórtk 6. februara t. l. w hosćencu **we Workłecach** wokoło

170 rm khójnowych kuluchow
50 rm khójnowych pjenkow
350 rm khójnoweje walčiny

Nastajene w drjewowym wotdźělu 16 a we wudrjewjenišćach w cyłem revěrju **Hajniske zarjadnišćwo**

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowańske tow. z wobm. ruk. w Budyšinje tel. 3510

Poskićamy wšě hnójnišća, brikety a češke wuhlo też po mjeńšich dźělbach

Naš awtomatiski mlyn w Delnim Wujezdźe tel. čo. 13

podawa najlěpšu pšeńčnu a ržanu muku, kotraž so wuběrnje derje pječe, wšě družiny grisa, wotrubow a šrota, mlěte wolijowe wosuchi, předewšěm lany-, kokosowy a worješkowy (Erdnusskuchen) wšo nětko w najlěpšej připóznatej kajkosći a po tun. dnjow. płaćiznach

Někotre posleńca

z hłowakami tunjo. Nowe žonjace koło znamka Rapid z wšěm luksusom wuwjedźene a z rukowańskim wopismom za 35.— hr. Wojenske mantle, ćrije a škórnje někotre motorske koła a špihi na sćěnu tunjo na předań **w Seifertec składnostnej kupowarni** w Budyšinje na Kamjentnej hasy 29

Nawěšći w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Strowa ržana **słoma**

je na předań

Ryćerkubło w Lipicu

Minakalski póst

Kakao kolonialne twory KURIO

na Zwonkowskej Lawskej hasy 24

Płaćiznyhódne stupnje

za wšědny dźeń

Mužace šnórowanske stupnje do dźěła howjaza koža 40/47 jenož 7.25 hr. 9.75 hr. 14.50 hr.

Šnórowanske stupnje za dźěł z mjehkeje howj. kože jenož 23/26 3.50 hr. 27/30 7.25 hr. 31/35 7.75 hr.

Muž. šnórow. stupnje z mjehkeje howj. kože (Rindbox) 40/46 jenož 10.75 hr. a 12.50 hr.

Mužace połwysoke škórnje, ručne dźěło, dwójne póduše, z ruku šite jenož 20.— hr.

Wobućowy dom Fähle kom. tow.

Najlěpša nakupowańnja za zasopředawarjow

Znajeće šatowy a zbytkowy wobkhod

Kupujeće *Sophie Malczykoweje* derje a tunjo

na Zwonkowej Lawskej hasy 12

Čehnjenje 4. rjadowneje

sakskeje krajneje loterije

pónjdźelu, wutoru a srjedu 3., 4. a 5. januara 1930

Hłowne dobyće: **hr. 60000**

Losy prosymy hnydom zamjenić
Kupne losy su hišće dostać

Kupne płaćizny:	1/10	1/5	1/2	1/1
	16.—	32.—	80.—	160.— hr.

Losy poručuja statnaj loterijskaj běrcaj w Budyšinje:

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22

Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy 45

Přiloha k čisłu 25

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 30. januara 1930

Budyšin so stanje serbski.

Je to možno, tak što wšesče prosćesch? Dyrbiu ći wotmołwić ſ kruthym hat — mjenujzy, na dnu ſerbſkeho ſwjedźenja abo konzerta!

Je to wulki ſajimawy wobras! Hižo tydźenje prjedy ćehnje ſo ſerbſka nitka do ſwěta ſjawnoſće, mjenujzy reklamu! To ćitaſch tu ſerbſce a tam ſaſo němſcy a ſo hižo keho radujeſch, ſo tón abo tamón też ſa wołſerwjenku wiſaju wostanje.

A na konzertnym abo ſwjedźeńſkim dnju ſamym, jewi ſo hižo wot ſaſnjeſcho dopołdnja ſerbſki ras. — Schtóž runje jara nuſno nima, tola te w wſy ſtajnje do měſte njekhwaſte, wſchako doma wo wſym wſcho dóſtanje. Njeje tola tak wjacy kaž pſched 20 ſetami, ſo parowaſche wſeh pſchekupſtwa. — Alle na tajkim waſnym dnju, kaž ſerbſki konzert abo ſwjedźenk, to aſe khětſy wuſtaw ſerbſkich knihow abo ſerbſkich ſtwónkow, ſu wſitcy ſerbſcy ludźo na nohach. Wſchudźe jewi ſo ſerbſka narodna drasta naſchich kaſolſkich krajankow, kiž najbóle tydźeń puta, a hdyž pſched wuſtupjenjom wokmanu ſtoja woſtajeſch, ſtyſchiſch ſtoro ſchěrjenje ſerbſku rěć. (Je wſchak wěrna ſtawiſna, ſo ſmoſy Sserbja hakle potom ſerbſcy rěcža, hdyž druheho ſo rěčecz ſtyſcha.) Hdyž ſtyſchiſch wſchudźe ſerbſki ſynk, o ſaćehnje ći radoſcz do wutroby.

Hodźiny ſwjedźeńſkeho dnja makhiſcha ſo bóle k pódjenju popoldnju, k wječorej . . . S wěſow ſtaroſtawſkeho Budyſchina pſchebiwa ſo 7. hodźina. Nawal Sserbow do měſta bywa pſchcze wſetkich. Haj, Sserb chce ſwjerzcz doſtojnje ſwój konzert abo ſerbſki ſwjedźeń we ſwojej luźiſkej ſtoliznje. Bohu dźak! Licźba tajimſkich kóždym létom roſcze, ſcehowěbomoſcz a dźakoſcz ſa ſerbſku rěc ſo bóle do ſerbſkeho luda.

Sapoćatk ſwjedźenja ſo bliži. Sswjedźeńſka žurla ſo wotewri a wſcho ſo ćorni pſched jeje ſakhodom. Haj o je hordoſtne. To pokaże, kak ſebi Sserbja ſwojich ſpěwarſow abo wuwjedźaze ſerbſke towaríſtwo, a jich wuděliſch wjedniſow wuſoko waża.

We ſalchlych ćaſach ſwjeſcachu Sserbja runje tak hwałobnje ſwoje ſwjedźenje, ſtawachu wuſtupowychu a dźensa hjerje na nich ſaſo dźeſ — měſto a wjeſk! A maſchi wuhoſćerźni ſtužoſća ſwjecza wjeſele a hordźe ſ nami. Najpjatoſcz ſo minje, wſajomna ćeſćezowniwoſcz naſ wobeju!

Sswjedźeń! Njenje a doſtojnje ſo ſwjeći, najwyſchiſchi ſ najluboſćezowſkniſchim ſerbſkeho naroda. Tak wyſi pſchezo bywſ. Spěw a hudźba kłineza do nutrnje wutroby, ſchepłaju wo broholubej domiſnje . . . Khwiſke akuſlazeho, pohonjazeho ſboża, pruhi jaſnoſcze do ćěmnoſće dola ſyſlow ſo wuſaja . . .

Po konzertnym programje Pěkna rejka! Kak roſpeſeli kóždeho. Sſukuje naſchich rjanowſinkow tworja koła, dźaſnoſcz narodnych drastow kraſni wobras, a młodźi a ſtari ćinja ſobu — to je radoſcz bjeſkónczna. Hdyž pak budźe ſo ſawodnje ſaſo rejwacz ſerbſka meja a po njej naſche ſerbſke narodwe reje — potom budźe hiſchcze wjele rjeńſcho!

Po kraſnym ſwjedźenju! Budyſchzy Sserja ſu ſaſo ſami — a tola ſaſo niz — tydźenje dołho ſo hiſchcze wo ſhoſownych hodźinkach rěcži: Sserbja mějachu kraſny ſwjedźeń!

Hdy ſmy tajkeho wuſſłédka prjedy ſapiſali, kaž dźenja? Wěſcze też, tola niz tak wulkeho rosměra.

Njech była dale tak, ſo by ſo Budyſchin ćaſto ſtał Serbſki — k ćeſeźi naſcheho luda!

Kóždy ſerbſki ſwjedźeń w Budyſchinje budź a woſtań Serbſka manifeſtazija! W

Njech ſwěrna myſlićka, też w tom wěczny ponjatk ma . . . ł.

Serbske dlido w Lipsku.

Je to nětko hižo tradicija, ſo „Sserbſke dlido“ ptaći kwaſ na ſwoje wozebite waſchnje woſwjeći. To ſo ſta ſajdźenu wutoru. Sarjadowa pſchednoſchkowy wječor, jednoczeny ſ wotwjeczenjom ptaćeho kwaſa. Rjana ćerjódka běſche ſo ſeſchła. Na blidźe ſteji ſerbſka khorhojcźka a dźaſnje tóżdeho wita. Nieſpróżninwy pſchedhyda, knjes wyſchſchi wučeſeł Biedrich, ſpomni w ſwojich powitańſkich ſłowach na mjenujzy na dźensniſchi wjeſeły knjes Ehrmy hajicź ſerbſki nałoſt, kwaſowacź ſ ptaćinu. S wutroby ſpěwachmy wſchitzy „Towaríſnoſcz, ty hwězda . . .“ Po wothwězu towaríſtwowych naležnoſczow jima ſo pſchedwyſchowaſ, k. ſtud. phil. P. Nedo-Wótporſki ſłowo. Nječźi wo ćaſnej a wječorſnej pſchimérjenej maćiſnje, wo ptaćim kwaſu.

Ptaći kwaſ je ſwjedźeń dźeći. Tute ſtajeju ſaſliczti a talerje ſ nadźiju, ſo budu jim ptaćki wobradźecz. Snaty je tutón nałoſt jenoż w ſerbſkej a pſchenjemczenej Luźizy. W zyłej Němſkej njeje nałoſt ſnaty. S toho móżemy ſe dobrym prawom ſcźehowacź, ſo je nałoſt ſerbſkeho pokhoda. Też w Pólſkej, Ruſkej, Litwinſkej, Juhoſłowjanſkej je nałoſt ſnaty. Też ludowa pěſeń ma ptaći kwaſ ſa maćiſnu. J. F. Eccard wojſewi we ſwojej, w Hannoweru 1711 wudatej knihy w Limburkſkej narěcźi pěſeń wo ptaćim kwaſu. Eccard ma jón wot ſararja Henninga ſ Wuſtrowa. Je to ſaſama pěſeń, kotruż je Sámoleł 1841 do ſwojeje ſbérki ſapiſał: „Schtó ma njewěſta byeſ“. Dalſche pěſnje wo ptaćim kwaſu ſu: „Dźeńż je ſkóła ſwětowana“ a „Błajeſe, nowa wěż ſo ſtała“. Maćiſina je dale wuwita a wobdźěłana. Spěwaj dychataj wjazy żortniwego ducha.

Hdyż też w němſkich krajach nałoſt njeje ſnaty, je tola ludowa pěſeń wo ptaćim kwaſu ſnata. Wſchitke pak dopokaſaju, ſo ſu je ſerbſkeho pſchemyſłe, pſchekoźene abo to abo tamne pſchipěſnjene. Herder ma pěſeń wo ptaćim kwaſu wot hižo mjenowaneho Henninga a pſchija jón do ſwojeje ſbérki: „Stimmen der Völker“. Goethe jón ſesna a ſpitża podobnu pěſeń: „Wer ioll Braut ſein?“

Tutón ſerbſki nałoſt wuthadża ſ ducha a żiwjeńſkeho nahlada primitiwneje ſhromadnoſcze. Poſmjertnitniy ſo we pšanjkim ćaſu w běhu ćaſa 25. januara hacź do 2. februara ſwjeczachu. Pohanſcy Sſłowjenjo myſlachu, ſo ſu duſche ſemrětych tez w ſwěrſatach, wobeſe w ptaćkach dale żiwe. Roſſenawachu dobrych a ſłych duchow. Też wone trjebaja jěźe a picza. So by ſo dobry duch ſdźerſał a dale pomhał, dawachu jemu jěźe a picze; toſame poſtiſchu ſłym, ſo njebychu jim, myſlo na wjeczbu, ſchkodźił. Selenin piſche we ſwojej knihy „Ruſka ludowěda“, ſo je w Ruſkej nałoſt ſdomom, kaſcź na rowy morwych, wobeſe njecziſtych, ſornjatka ſa ſwérjatka. W myſlenju a nahladźe primitiwneho Sſłowjana mamy potajfim ſpoćatk a ſakład naſcheho nałoſka pytacź. Poſmjertnitniy dźeſ ſo ſwjeczachu w ćaſu, hdźeż my dźenſa ptaći kwaſ ſwjećimy. Poſmjertnitniy khcheſcźanſka żurkej pſchepołoži na nowember. Nałoſt pak běſche tak żiwjenjakhmany a we ludźe ſakorjenjeny, ſo ſwoſta. Toſame widźimy też pola druhich nałoſkow. Sakładny motiw ſo ſhubi, nałoſtej da ſo druhe wułożnje. Naſta bajka wo ptaćim kwaſu. Nětko ſo wjazy ptaćki njewobdarichu, ale ptaćki darjachu.

Nałoſt ptaćeho kwaſa je potajkim jara ſtary. Je bjeſwdźełomnje ſerbſkeho, ſłowjanſkeho pokhoda. Tute rjane waſchnje je hódne, ſo ſo haji a dalſchim generazijam ſakhowa.

Rimale hodźimy wědjeſche knjes Nedo pſchipoſłuchaſcy jimacź. S najwjeſelſchej napjatoſcźu ſeſchowachu keždźiwje ſajimawym a dokładnym wuwjedźenjam a kwitowachu je ſ prawym dźakom.

W ſcźehowazej rosmołwje wupraji ſo pſchednoſchowarjej dźak, ſo je nam wupłod ſwojeho wědomoſtneho ſlědźenja poſcźiſk. Nedo drje je preni, kotryż je ſo nadrobnjſcho ſe ſlědźeńſkim a kritiſkim wóſcźom ſ tutym nałoſkom ſaběrał. Jeho theoriji wo naſtaću nałoſka ſo pſchihłoſowaſche.

Druhi dźeł wječorka rosmołwje wupraji ſo pſchednoſchowarjej dźak, ſo je nam wuw

Měsačna rozprawa žandarmerije.

W měsacu januaru 1930 su žandarmiju sastojnizy pokrjesla Budyskeho hantiskeho hejtmanstwa 1588 wojejowjonow wotedali, mjes kotrymiž běše 35 wosjewjejnow sajeca a to:

4 dla njekasanstwa,
9 dla skhiwdzenja a cželneho sranjenja,
85 dla padnischtwa, pschekhizhiwjenja a pschekhowanja,
1 dla spytaneho wunuswanja,
25 dla wobschkodzerstwa a sakschowanja liscjinow,
4 dla wobschkodzenja wjesow,
4 dla sapalerstwa,
3 dla sakasaneho sadzerzenja mastupajo hoitwu a rybarstwo,
4 dla hrubeho njedocinstwa a kazenja mera,
4 dla proscherstwa a dundanja,
160 dla njewobhladzowanja pschedpisnow drohowje policije,
30 dla pschestupjenja pschedpisnow pschemytnistowskeje policije,
114 dla sranjenja hewajchich khlostanskich postajenjow,
24 dla pschikaza sajeca a wupisanja w sledzerskich zapowjedach a
1117 hewajchich sluzownych wosjewjejnow a rospominanjow.

Sajatych bu 38 wozobnow a to 2 dla njekasanstwa, 7 dla padnischtwa, 2 dla wobschkodzerstwa, 4 dla proscherstwa a dundanja, 4 dla sakasaneho pschekrocenja mjesow, 8 dla pasowneho pschestupjenja, 1 dla skotowjenja a wobsedzenja wopacznych legitimazijskich papjerow, 2 dla wupisanja w sledzerskich zapowjedach, 8 dla pytkikaja sajeca.

Wosjewsko je so dale 24 cželskich a 47 jednorych padnischtwow, z nich bu 10 cželskich a 33 jednorych wusledzenych. Ninjo teho su 1 cželske a 1 jednorc padnischtwo wot predawjedzeho wujasnjene.

Sesamowerdarjowow stachu so tri, 2 wozobje so wobwesnyschtej, 1 jo satrel.

Sesmerschnje sujesbozilej stej 2 wozobje, jenu ne kolejzony podjel a druhu kamjenje sasypachu.

Wobsnjow je bylo 6, jedyn je mistak i wotmyslenym sapalenjom, 4 i njerodinym sapalenjom a 1 i pschetrohnjenjom miliny.

Z Łužicy.

* Se **Shorjelja.** Wutoru popoldnju wokolo 3 hodź. mandzelstwo w jeju bydlenju na Jaworniskej drohi z plunom sajedojezenju namakachu. Wobydlerjam domu běsche napadlo, jo mandzelskeju hižom nekotre dny njeběchu widzeli a dachu bydlenje i muzu wotamknyć. Morwaj staj 24letny bludak a jeho 20letna mandzelska. Pschiczinu pytaja w zjewjonej swadze a karoserjach, dokelz běsche muž hjes dźeta. Mandzelskaj satworistajitaj dwe dźesći, njejesche schtwórcz leta stare, je w domje za cejschne dźesći khowane, a 1letne pschebywa pola pschiwuznych na wsy.

* Se **Shorjelja.** Wutoru wjecsor wokolo 3/4 6 hodźin ludzo polizaju k sjawnemu nusnikej na Drjezdźanskim namesce sawokachu, hdyž běsche jedyn muž i automatoweho kloseta nekajke korczenje wuzłukchal. Mjenjo, so snadź zu jeneho muza widlischcza (Krämpfe) sajale, czisny polizist 10-nowar do automata a woczini durje. Tu so pokasa, so běsche 38letny samkar i Rauschwaldskeje drohi zebi spytak zjiwjenje wjacz, běsche so za dwojnu bórnizu (Bindfaden) wobwěznył. Jeho dowjesechu na polizajisku stražu, hdyž jeho bórzy sajo do zjiwjenja wróczichu. Sawołany lekar da samkarja do thorownje dowjesć. Pola njeho namakachu roszohnowanski list na jeho mandzelsku, w kotrymž wo zjwojim samomordarskim wotpohledze pische. Pschiczina k tomu njeje znata.

* Se **Shorjelja.** Wutoru rano na tudomnej Jakubowej drohi nakładny automobil 6 letnim Charlottu Weigeltej, kotraž drohu pschekrocejesche spyta, pschejedze a mori.

„Pomhaj mi, Jano, pomhaj mi! Wona chce mje do khorownje pschinjesć!"

„Sajobu!" i**dychny** Khaia cjeżko, jdehny jeho pisches wojowu beschu a da jemu bo **woja padnycź.**

„Ale, Khaia!" rjekny Jan. „Wostaj starcho Vinzenza tola doma!"

„To tebje zmorze stara!" puschcji **so** wona na njeho. „Je sa njeho najlepje, so iam pschihódze! Staraj so wo zjwoje wezy!"

Wona **zuny** starcho tak, so bě wón **z** khribjetom k sastawkej slehnjeny.

„Nó, każ zjecich!" **woimolwi** Jan **z** ramjenjomaj sejahnywschi. „So jenoż hischcze cži na konzu po pucju njeschori!"

„Wz khorowni budźa jeho hižo pěstowacź!"

Jan sakuhnu do zjwojeje krótkeje trubki a dźesche zjwoje pucje, njeprajiwschi zlowczka.

Wón stejesche hižo pschi njej.

Wona zadźi jeho mjes nohomaj starcho Vinzenza, a hólczej kwicznje **z** wjesełom.

Wona pschepokasa jo hischcze jónu, hacź je wscho we porjadku a wotrě zebi zjwój nósz.

Potom pschimny sa wozo a cžehnjesche wós na dróhu won, do mésta, do khorownje.

Wczipne wocži nimodnjdzych, jich zmechi, jich pschizpomnjenje njemožachu ju mylicź. Wona hladajesche na jenju abo do dalokosce, kotraž jo jej bóle a bóle blizjesche. W duchu widzesche hižo khorownju. Sažtane wjesele khowasche so za jeje njepschemenjenjenym wobliczom.

Wona so auni jónu njewobhladaz a njewédzesche tohodla, so mrźjazeho do mésta wjeczesche.

Pschewulke rosharjenje, hdyž **lodzcj** wo sajschle, strach psched tym, schtoż na njeho hischcze czaka, bě **z** pschiczinu, jo starcho Vinzenza k druhemu rasej Boza ruczka saja. Tónkócź pak trjechi jeho zmjerzeż lépje, niż jenoż jeho nohu każ prěni krócź, ale jeho mutrobu.

Jeho hkowa bě do predka **zhilena**, a sdasche so nimo**dujym ludzom**, so je **starz jenoż** drěmnyk.

Tak wjesesche stara cjeżko do khorownje. B. Ń.

Sud jedna dla żelezniskeho njezboża pola Dinkelscherbena.

Wuńud so fryedu wojjewił.

W prozesu dla żelesniskeho njezboża pola Dinkelscherbena, kiž je so 31. julija 1928 stało, je Augsburgski sud fryedu dopołudnja sesćehowaz wunsud wotjewił:

Dla njerodneho morjenja, njerodneho cželneho sranjenja a pschestupjenja i wotnorjenjom transporta sasudźi so kolijezowniskowar Hübler k tjom mežnzam a wjischi dzelarski mischtr Müller k pjez mežnzam jastwa; 4 dny wschetkowatnisteje jatby wobliczi so jako khlostanje.

Wobymaj sohudźenymaj pschiwoli sud hacź do leta 1933 wupruhowanisti czas.

Ssobnu wobsorjenych Amleru, Karnera a Wiedenbanera sud po nanjesze statneho rěcznika wumnisnu.

Wichory a zliwki w połodnišcej Francowskej.

Wot nekotrych dnjow sakhadzejesche w franzowskej Riwiere, na pobrjoh Sdrzedzosemskeho morja hrózny wichor. W Nizzu a wokolinje su zyłne zlinki wjele schkody nacziniłe. Wody podnikchu fundamenty jeneho khežneho domu, tiž na nawiżowatej hórzy stejesche, to so zyłe twarjenje sasypny. Wono běsche na wjscho zboże njewobydlene.

We wokolinje Nizzy su torhaze wody **z** wjele mežinami drobi rosdrěte a wubrěte a hobrsse hromady semje a wulke kamjenje naplawite, so so wschitkon wobkhad hacźi.

W mežesce Cannes je woda zoły dźeł mesta pocžrała. Nekotre zmójeny dyrdżachu zjwoje wobydlenja wutrpósnicz a wupuschczicz. W runinje pola Hyeres, hdyž ludźo jara dweti plahuja, je wulka woda schércole pschestrežnje kudłowych zahrodow saplawiła a zniczita.

Wichor nacźini wjele schkody w Schpaniskej.

W dolhowjeczornej Schpaniskej sakhadzaczym lehorowsa cżeże wichory a nacźinichu wulku schkodu. Zelesniski wobkhad mjes Alikantiskej a Madridom dyrbjesche so dla zyłnych žnežnowych mjezelow nukhwilnje sastajicź. Też wjele telefonskich swikow je so rostorhało.

Pola Viga rosbi so we wichorje rybarski czołn, we kotrymž 11 muži wobhladki pschebywasche. Rybakow pak so poradźi wukhowacź. Pola Santandera je wichor wschitke rybarske parniki a czołny cżeże potrjechił a wobschkodźił. W San Luzan wobschkodźi orkan dwajcezi rybarskich parnikow.

„Hrabja Zeppelin" poleci do Południowe Ameriki.

S Friedrichshafena je powě, so powětrow „Hrabja Zeppelin" hórjy sajo lětacz sapocznje. W mesi pelecz pjeza do Południowjeje Ameriki. Tuto leczenje je hižom dleschi czaż wotmyslene. Każ so powě, poleczi „Hrabja Zeppelin" **z** Friedrichshafena na Sevilla (w Schpanskej) do Rio de Janeiro (w Brasilskej), wot tam dale do Lufthurila pola Newyorka a na to jako domoj do Friedrichshafena. Też po Schwajzarskej budźe powětrow jako po zjwojim programje lětacz.

Zapóslane.

(Bjez zamolwitosce redakcije.)

W rozprawje „Jednoty" (Budyskeje) čitamy: „Jednota" pjeze sebi jenohlósnje, zo so znajmjeńša ni pohrjebach sobustawow serbski pacéř při rowje spéwa." Prašam so: Njeje dha pohrjeb po žadanju tych, kiž so khowaju abo kiž pohrjeb płaca, s c y ł a s e r b s k i ? Stó to postaja? Snano tón, kiž njenjezy bjerje! Abo je z a k a z a n e wot wyšnosce, zo smě so serbski pacéř na kěrchowje spéwać? Mózno by to pšeco bylo! Te słowżko „z n a j m j e ń š a" nešto tukać da.

Scyla by Serbam dżesaty dżeł teje kraże pšez bylo, kotruž Južni Serbja a Słowjency maju też jako katolscy kśesćenjo. Podwołić so njemoralnym žadam njam nichtó njesmě. Njewěm pak, hač tajke žadanja abo „pšeća" w Budyšinje su. Tohodla prošu wo rozjasnjenje. P. R.

Hamtske wozwjenje z Budyšina.

Do registra klubłowego prawa je so dźenja zapisało, so po mandzelskim srjeczenju **z** 23. januara 1923, zakonje wjednik Robert Rudolf K r a w s a w Budyšinje nima prawa sarjadowacź a wuzywacź samoženje swojeje mandzelskeje Hany Marje rodź. Balatkej.

W B u d y š i n j e, 24. januara 1930.

Hamtske sudnistwo.

Do registra klubłowego prawa je so dźenja zapisało, so po mandzelskim srjeczenju **z** 25. januara 1930 zyhelnych praktikant Hermann Keders w Dubrawcu nima prawa sarjadowacź a wuzywacź samoženje swojeje mandzelskeje Hildegard Rosy rodź. Zilleg.

W B u d y š i n j e, 25. januara 1930.

Hamtske sudnistwo.

Hospodarski rozhlad.

schtwórk 30. wulkeho róžka 1930:

Wczerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1815	100 pólsk. złotych	47,025
1 jendželski punt	20,339	100 českosl. krónow	12,37
100 šwajc. frankow	80,76	100 franc. frankow	16,416

Barlinska burza wczera sajo wjasny. Kurzy efektow jo wotdrjezowjowachu. Wiki **z** dołhujomi a rentowymi lisczinami wostachu mjenje.

Produktowe wiki też wczera zlabnychu. Pschecejczne a wowsnje placźiny jo po zentnarju wo 5 pj. wotdrjezichu. Wczera placźesche zentnar

w Barlinje

pschenizy 12,15—12,30 hr., rožki 8 hacź 8,15 hr., jecźmjenja nalecźnjeho 8,50 hr. hacź 9 hr., kukowicy 7,35—7,90 hr. wowsa 6,50—7 hr.,

w termijnowym wikowanju

sa mě**r**a:

pschenizy 12,90—12,92½ hr., rožki 9—9,05 hriwnow, wowsa 7,28¾—7,25 hriwnow.

sa me**j**u:

pschenizy 13—13,52½ hr., rožki 9,37½ hr. hacź 9,40 hr., wowsa 7,70—7,65 hriwnow.

Wczerawsche placźizny z Drjezdźanskich witow.

Žiwe karcki 5—6 hr., kury stare 3—5 hr., mlodźiczki 3—6 hr., sardjana pjerjina po punkcje: huzy 1,20 hacź 1,40 hr., kaczki 1,50—1,60 hr., kury stare 1,30—1,60 hr., mlode 1,40—1,80 hr., holbje schtuka 80—120 pj., rybu po puncze: karpy 1,40 hr., linu 2,20 hr., schczuki 1,70 hr., Jablinka 10—50 pj., krutschowu 30—35 pj., a pruhnizy 50 pj., mjd 1,50—3,50 hr., bérwy zentnar 4 hacź 4,50 hr., punt po 5—6 pj., hyrdrojty 0,40—0,80 hr. a cžehwjenty 15 pj., bély 8—10 pj., wlóski 15—30 pj. a kuleržpa 10 pj., krut 80—100 pj., selerji 15—60 pj. a zolotej 25 hacź 35 pj., jedyna lobioda 35—40 pj., morchej 10—12 pj., zyhla 15 pj., kavoty 10—15 pj. kisały kał 13—15 pj., butra 1,80—2,20 hr., jeja 15—16 pj.

Pschihtajeja:

Schofera, Möhr w Hródku pschi khlowanym dwórnischczu.
Wuczownika, Rasch we Wojerezach, na Hródkowskej dr. cžisło 37.
Wuczownika Fedjarskeho, Bär w Budyschinje, Nowosalzska dróha 42.
Wuczownika wojnarskeho, Bielsch w Husy.
Holzu do domu, Jendżina w Budyschinje, Seminarska hesa cžisło 25.

Na pschedań:

Kuklo 40 jutrow, **z** zjwym a morwym inwentarom, mašinowe twarjenja, blisko Wojerez; wopatrna pokhadnja 36 000 hriwnow. Posticzenje pod 7. 100 na Hoyerswerdaer Nachrichten we Wojerezach.
Smuking, Deckert w Běłej Wodze, Lužiska dróha 2.
Kosu 3, blisko ke kóslatam, Lehmr we Wulkim Cžisku.
Radio, we Wojerezach, Badergasse 7.
Kury, Gebauer we Werminghofje.

Sdobnu, pschecejnu, zjamu a wolowsnu, Schkoda [illegible] schczach.

Drjewjawa awkcija

pjatk 5. februara 1930:

w hajnikowni w Nydej. tuzyn sesdin so dopoldnja 9 h. pola Wetkatz korczmy w Nydej:

1000 schmrcžkowych žerdkow,
450 mtr. brězowych palnych lutnchow.

Sudniske pschehladowanje lezowmosacjow.

Khěża **z** jutrom sahrody, klusczaza Hendrichej Kóhlerowa w Newej Wetzej. Pschehladowanje budźe pjatk 14. februara dop. 1/12 hodź. we Wetzej w hosczenzu — Ratsburg.

Khežtarska zjiwnosć, 3½ jutra lezowmosacje, klusczaza Hulołi Nowotnikez rodź. Klothez w Drežnej. Pschehladowanje budźe sobotu 22. 3. 30 dop. w 9 hodź. na sudnistwje w Hródku, jsiwa cjo. 12.

Sudnisku na pschehladowanje

pjatk 31. wulkeho róžka:

we **Worklezach** w Pietaschez hosczenzu dop. w 9 hodź. 30 kokoschow,

w **Wiskowjach** na sudnistwje dop. w 10 hodź. wobchadowsy a hatki, rehat, wulki njebos, wschelake maschiny, pisanski stroj a wschelake moble,

we **Laju** w Schodlezki hosczenzu dop. w 11 hodź. rohlowany wos, zjwinju, schtyri maschinki,

w **Delnim Wujezicy** w hosczenzu „K worjolej" pschip. we 1 hodź. motorske kolo i podwocznym wozom.

Wotjewjenje.

Sud je konkurs nad samoženjom pschekupza Lea Häuslera w Budyschinje pschi Mjasowanych jatkach 5 po wulkim mjezu dojtworjenje termije zrušnył.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. 3/4 11 hodź. w Barlinje. **Dla sniženych placźiznow w samskich krajach tendenca zlaba. — Dop. 3/4 12 hodź.: Pschi zlabym sukrajnym sniženju so placźizny wotdrjezuja.**

Placźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Placźizny po zlotej hriwnje.

	29. 1.	28. 1.		29. 1.	28. 1.
Pscheca	243-246	244-247	buny	17-19,00	18-19,00
rožka	160-163	160-163	woka	20-24,00	21-24,00
naz. jecźmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
aal. jecźmjeń	147-153	147-158	žołte łupiny	17-18,00	17-18,00
wowsa	130-140	131-141	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	16-17,00	16-17,25
pšenc. muka	29-35,00	29-35,00	lany wosusk	21-22,00	21-22,00
rżana muka	21-24,75	22-25,00	pven. melasa	—	—
pš. wotruby	9-10,00	9-10,00	pěrnj. kruski	13-14,00	13-14,00
rżane „	8-8,75	8-8,75	symo, 50 kg	2,80-3,80	2,80-3,60
raps	—	—	rżana sloma	1,30-1,55	1,35-1,50
hrboch, Viktor	23-31,00	23-31,00	pšenź, „	1,25-1,35	1,30-1,40
tane symjo	—	—	wowsna „	1,15-1,30	1,20-1,30
pjeluski „	17-19,00	17-19,50	jeczna „	1,10-1,20	1,20-1,30

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr. pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wuličenja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 26 — Budyšin — Pjatk, 31. januara 1930 — Bautzen — Ročnik 59

Minister Becker wróco stupił.

Pruski minister za wědomosć, wumělstwo a ludowu sdźělanosć, profesor dr. Becker, je sćitowórki swoje zastojnstwo složił. Wón njeje dobrowólnje wróco stupił. Sozialdemokratiska frakcija je jeho k tomu nuzowała. Hižo dawno jemu sozialdemokratojo porokuja, so njeje samohł universitu a wyšše schule z republikanskim duchom pěstowacy. Dr. Becker njeje samohł studentam a wučerjam republikanske smyslenje nanuzowacy. Hdyž je wón so nasnadź měł, je pschećiwo monarchistiskemu pschećiwnistwu zakročił, kaž loni w Goslaru, hdyž běchu wučerjo barby němske republiki wohanili. Sozialdemokratam pak je jeho stejischo njedosahe dosć zasne być. Zadaju, so dyrbi minister ludowe zdźěanosće z wjetšinu dorasom rozšěrjenju monarchistiskich organizacijow napschećiwo stupacy a wučerjam zaharjenje za republikanski stat zasahowacy. Pschećiwo duchej, kotryž je jeho na wyšich schulach a universitach wjele generacijow dołho hajił a jo zakorjenił, je pak cyłko z wulkim wobwjerom.

K tomu by trjeba było republikanskich smyslenych wučerjow na wyšich schulach, kotrež jo w Němskej njebychu namakali. Za Beckeroweho nastupnika je **dr. Grimm** pomjenowali. Wón je hakle 40 lět stary a je po swojich studijach jako studijny radźićel a pomozny dźěłacer we provinzialnym schulskim kollegiju najprjedy w Hannoverje dźěłał. Potom zu jeho jako wyšischeho schulskeho radźićela do Barlinsko-Braniborskeho provinzialneho schulskeho kollegija powołali a w septembrje 1927 jako pomozneho dźěłacerja w kulturowym ministerstwje postajili. Bórzy jeho na ministerialneho radźićela powyschichu. Jako tajki wón we wotdźělenju za wyšše schule dźěłasche. Cyłki czas je potom z nowinstim schefom kulturowego ministerstwa był. Wot meje 1929 je wón namětny president Barlinsko-braniborskeho schulskeho kollegija.

Kommunistiske njeměry w Hamburgu.

Wot někotrych njedźel wjedniwo kommunistiskeje strony nětčišeu wulku hjeshdźelosć wuzyło we wjetšich městach a industrijowych stronach swojich pschiwisowarjow a dźěłonjemjerjow k demonstracijam nadpjerzuje. Pruski smutkowny minister je tohodla wschě shromadźizny pod holym njebjom a wokoloczahanje po dróhach zakasał. Runje tale zakazinja pak je kommunistam wiiana była. Jim wo to hdźe, so bychu zo demonstrantojo po możnosći husto z policiju do pukow dali; pschetoz z tym zo hida a pschećivnosć proletariata pschećiwo wobstejazemu statej najbóle pozbudźi.

Na schtwórtk pschipołdnju běchu kommunistojo demonstraziju w Hamburgu skasali. W Hamburgu je nowym měrcze zu demonstrantojo wotpjet do policije trafili. Wobjebje we wuhlowych dworach zo ludowe czrjódy zběhowachu, kotrejž policiju czežko wobrozachu. Psched nowotwarom swjatka němskonazionalnych pschekupskich pomozników pschi Holsteinskim namerce do policistow z kruchami żeleza a kamjenjemi mjetachu. Policija bé nusowana, zo z gumijowymi klumpachom a też z revolwrom wobarać. Policajska wyschnosć je wo tymle nadróżnym wojowanju rozprawu napisała, w kotrejž zo praji, so zu demonstrantojo do policajskich zastojnikow z zuhelemi a kruchami żeleza mjetali a do nich z latami bili. S wutrjelemi policistow njeje zo nichtó franił. Zdźěnacze zastojnikow je zo mjenje abo bóle franiło. Popołdnju w 3 hodź. zo hischcze wojowasche. Po wojowanischczu chodźicz, je zmjercz strašchne. Policija praji, so njemóże nikomu za żiwjenje rukowacz. Kaž „Hamburger Anzeiger“ powě, zu demonstrantojo nědźe 500 muži žrjelni, swjetscha zu mkodotiwy dźěłonjemjerjo. Policistojo zu zo mjes tym na 200 muži powžylnili.

Pruski žejm pschećiwo dojednanju z Pólskej.

Pschi wothłosowanju w pruskim žejmje wo hospodarstwje statnych kubkow je zo namjet němskonazionalneje frakcije z hłosami prawizy a zentrumskeje strony pschijak, so dyrbi pruske knježerstwo w němskokatnej radźe pschećivo likwidazijskemu dojednanju z Pólskej hłosowacz.

Franzowska na Londonskej łódźiwowej konferenzy swój nahlad pschećahnyła.

Franzowska je na Londonskej łódźiwowej konferenzy je swojinu nahladom dobyła, so ma zo kóždemu wulkemu pschimorskemu statej tonaża wójnskich łódźow postajicz, so pak smě kóždy stat telko małych łódźow natwaricz, kaž trjeba, jeli so z tym postajenu tonažu njepschekrocži. Jendźelska a Amerika stej do toho zwolikej, so smě Franzowska podmórske czołmy twaricz.

Njemcy w Španiskej

Kritiske wobstejnosće w Španiskej.

Po powěsćach franzowskich nowin puczowarjo, kotrjž zu se Schpaniskeje do Franzowskeje pschijeli, wo wulkich njemcach w Schpaniskej powědaju. W Madridze je policija lědma politiskich manifestantow pschemohła, kotrjž kralowski hród wobležowachu, wołajo: „Njech je republika żiwa!“ W Barcelonje je ke kwaŵnemu srażenju doschło. Wjele ludźi je zo morikło abo sranjko. Po mjenjenju puczowarjow znadź **bórzy revoluzija wudyri,** jeli so zo njeporadźi, zyłne knježerstwo wutworicz.

Po wschém zdaju njeje zebi Primo de Rivera wotmyślił, zo wschěch politiskich dźěłow zdalowacz. Sprjedu wjeczor je shromadźiznu patriotiskeho zjednoczenstwa wodźił a wurasnje rjekł, so dyrbja zo pschiwiskowarjo tehole zjednoczenstwa **na wojowanje pschihotowacz,** jeli so chcedźa Schpanisku revoluziji wukhowacz. Primo de Rivera chce patriotiske zjednoczenstwo jako **politisku stronu wutwaricz,** so by zo pschi pschichodnych wólbach mohło wobdźělicz.

Studeniske njemcy w Španiskej dale trafu.

Studentiske njemcy zu w někotrych universitnych městach formy nabyke, kotrež skarosće zbudźuja. W Oviedu studentojo z khorbojemi, na kotrychž běchu revoluzionarne napismja, psched universitu pschicjeżechu. Dźeł z nich do hłownego kwartera „Unionu Patriotiki“, strony Prima de Rivera, dźěsche. Tu wołna wubichu a hišcze druhu schkodu naczinichu. Na diwémej měsinomaj Oviedo studentojo wopomnjeńšej zasli rozbichu, do kotrejż bé mjeno Prima de Rivera zaryte. W Cudizu chyżachu zo studentojo runje do cźaha sestupacz, kotryż dyrbjesche na żortne waschnje „knježerstwowy pohrjeb“ pschedstajicz. Policistojo pak zo do studentow dachu a jich rozehnachu.

Kak derje je strajk studentow organisowany, je mjes druhim na tym spóznacz, so studentojo wschędnje powěsće wudawaju a rozschérjeja. W nich zo wo strajkach w druhich universitach pische a zo sdobom praji, na kotrychž městnach je policija zkhowane straże za wojowanje na dróhach pschiprawika. Policija je wot dweju dnjow z karabinami wobronjena.

W Cudizu je zo nowa republikanska strona założita. Sa jeje pschedsydu zu rěčnika Lazolu wuzwolili.

Schpaniske nowiny wo wrócźostupjenju Prima de Rivera.

Schpaniske nowiny z dołhimi nastawkami knježerstwu w Kralu rozmoninaju a zu z pomjenowanjom generala Berenguera za ministerskeho presidenta spokojom. Nowiny „A. B. C.“ pischu, so może zo konstituzionalne knježerstwo jenož wobnowicz, hdyż zo wjesko z politiskeho wojowanja dospołnje wusamknje. S wróco stupjenjom Prima de Rivera je diktatura praktizy minu. „A. B. C.“ w dalšnje wo Primje de Rivera praji, so zo njesmě zabyc, so je kraj anarchismej wukhował, měr w Marokkowskej wobnowił a nahladnosć Schpaniskeje powyschił.

Schpaniske nowe knježerstwo.

W nowym schpanjskim ministerstwje je pschewzał general **Berenguer** ministerske pschedsydstwo a wójnu, kontreadmiral **Carbia** wójnske łódźstwo, general **Marzo** knittsowe naležnosće, **Argueliles** finanzy a hospodarstwo, **Matos** sjawne dźěła, **Estrada** justiziu, **Albarski wójwoda** roswuczenje, **Sanger** dźěła.

Nowe knježerstwo je konserwatiwnje złożene.

Besedowski wo zhubjenju Kutiepowa

Tajne zhubjenje ruskeho generala Kutiepowa, wo czimż je zo hižo psched někotrymi dnjemi pisało, njeje zo njeđźiwajo wscheho prózowanja policije hischcze rozjasniło. Wot schtwórtych dnjow zu w hewak cźichej dróży invalidskeho domu, hdyż je generalowe wobydlenje, we wurjadnym njemérje. Wczipni ludźo tam stejo a z wobydlerjemi dróhi wschelake myślicźki wo hudańskej naležnosći rospominaju. Generalowi zwjobni a w Parižu bydlazy emigrantojo zo boja, so zu

ruzy kommunistojo generala z automobilom wotwjedli a morili,

abo so jeho hischcze nědźe w jatbje dźerża. Wěste je, so zu wot wěsteho cźasa poddładni ludźo generalowe wobydlenje wobkedźbowali. Wospjet zu wschelake wosoby w khojejowni snapschecza generalowego wobydlenja pschebywali, so bychu generala mohli pschihbadźecz a wotkhadźecz widźecz. Dopominaju zo też zkowom pjaneho bolschewikskeho agenta, kotrež je psched někotrymi dnjemi zhlyschecz dał. Praji, so

„z generalom Kutiepowom njebudźa wjazy dołho cźakacz.“

Tele zkowa zo wěso tak wutołoja, so zu zebi wotmyślili, generala, kotryż na cźole ruskich emigrantow stejesche, zkonzowacz. Najprjedy zebi myślachu, so zu jeho njedaloko jeho wobydlenja do automobila scźahnyli a wotwjedli. Někto pak je zdehn wocźuty zwědk policiji powědał, so je generala bliško sastanischcza dróhoweje żelezniży cźakacz widźał. Ssnadź zu jeho na někajke rosrěcźenje pschepročyli, hdyż zu na njeho cźakali. Rubjeżne mordarstwo je po zdaju wusamknjene, dokelž mějesche general jenož mało pjenjes pschi sebi. So by wón tajnje cźeknył, jeho zwobjźni njezwerja. Nědźiši ruski pólźanzjowy radźićel **Beżedowski,** kotrehoż cźeknjenje z Parižskeho ruskeho pólźanzstwa tak wulke dźiwanje zbudźi, je zo wo Kutiepowowym zhubjenju na zledowaze waschnje wuprajił:

„Wěmy, so je Moskowske knježerstwo Kutiepowa wótro wobkedźbowało.“

Sslědźachu za wschěmi jeho puczemi, pschetoż wón bé wschitkim ruskim cźekinjenzam zyła moralitka sepjera, a w Moskwje mějachu jeho za duchu antibolschewikskeho hibanja. Ssam njejzym zenje wo někajkim komplotu pschećiwo njemu zhlyschał, tola Moskowzy agentojo wschak zwoje wotmyślenja doprědka njepscherdźeja.

„Kutiepowowe zhubjenje je wěsće hódanczko, tola wone zo do cźeznych methodow pschihodza.“

Beżedowski dale praji, so je cźeznyny schef w Franzowskej, Janowicz, kotryż je po Beżedowskeho naležnosći Franzowstu wopschećił, jemu rjekł, so ma w Kutiepowowej wokolnosći muża, kotryż jemu wschędnje wo Kutiepowowym cźinjenju rosprawja. Na praschenje, kaiki wobzud na generala po jeho wotwjedzenju cźaka, Beżedowski wotmolwi:

„Mamy wschelake bronje pschećivo njemu: bolosć a hrożenje.“

Spytaju znadź nadrobnosće wo organizaziji ruskich emigrantow w Franzowskej z njeho wudrěcź. Ssnadź jemu dadźa pisma podpisacz abo falschowane dokumenty podpisacz, so je wón ruskich cźeknjenjow pschedsydźił.

Stalinowe knježerstwo podpjeru trjeba.

Ssnadź zu zo na wulku wěz sbrochili, so bychu wulkej zwobjźe nědźiwscich ruskich wojakow, kotrež zu staremu knježerstwu zwěrnu wostali, wjednika wjali. Wschitko je możne.“

Ruske kommunistiske knježerstwo je zendźelske, amerikanske a němske bankowki falšowało.

W Barlinje hižo nětkole njedźele falschowanych ruskich cźerwonzow sudźa. Falschowane ruske bankowki dyrbjachu zo w revoluziji pschećiwo ruskemu kommunistiskemu knježerstwu wuzicz. W prozesu zu jako zwědka schwórtk z Kappskeho pucza znateho kapitana Ehrhardta pschešłyschseli. Dołhi běchu jeho złyscheli, rěcznik dr. Bär dźěschu wopowědź wobskorzenego Sadatkierasčhwilka cźitasche. W njej zo praji, so je bolschewikska Ruska w cźasu ruzko-chinskeje wójny jendźelske puntowske a amerikanske dollarske noty w swojich statnych cźiłschczeńjach cźiłschczejcz dała a generalej Fengej zkała. W Chinje zu wschelake falschowane bankowki sebrali. W lěcźu 1929 zu też w Europje poczeli falschowane puntowske noty, wosebje w Němskej, Pólskej, Hollandskej a Grichiskej, rosschěrjecz.

Finanznemu sastupjerjej bolschewikskeje Ruskeje w Londonje je zo poruczało, so by tež w Londonje wudawanje falschowanych bankowkow organisowak. Wón pak je zo tomu zapowědźił. Na to zu je wo Moskwje zaprěli. Jeho žona je jeho z listom warnowała, tohodla zu jej z jedom zawdali. S Ruskeje zo někotre po zyłym swěcze falschowane bankowki rosschěrjeja.

Rěcźnik dr. Bär pschipowmni, so prošu, so by zo wot ruskeho knježerstwa rosjasnjenje zadało, hacź je tole wudawanje wěrne. (Ssmjecze.)

Wyschschi statny rěcźnik praji, so njeje zaneje pschicźiny, po rosjasnjenje ruskeho knježerstwa pótłacz, pschetoż zud zo njemóże se wschěmi falschowankami bankowkow zaběracz.

Sakitowar wobsorženeho Webera pak njedźiwajo na to namjetuje, so bychu kriminalneho komisara dr. Lieber-

manna ſ Barlinſkeho polizajſkeho preſidia jako ſwědka ſkyſcheli, ſo je ruſke knježeſtwo 1926 hač 1927 w Minſku němſke bankowki cžiſchcžeſcž dało, ſo by ſo někotreſi měnje leſchkodżało.

Gandhiowe najmjenſze žadanje.

W ſwojich nowinach „Nowa Indiſka“ Gandhi, wjednik iwſchoindiſkeho hibanja, praji, ſo ſebi pſcheje, ſo bychu ſo rewolucionarne nahnuſnoſcže zyle ſajtajte. Tohodla indiſkeho měſtoſtarſta, lorda Irwina, nanowiga, ſo by ſlědowace reformy ſawjedł: Sniženje ratarſkeho dawka, sniženje wojeńſkich wudawkow a nuſdow ſa wojeńſkich ſaſtojnikow, wotſtronjenje ſolowego dawka, ſawjedženje zkow na wukrajne kra ſnoſwobodżenje politiſkich jatych a ſaſtajenje politiſkich ſchego. Gandhi praji, ſo ſ tym najnuſnijſche pe kraja hiſchcze njeſtu domjenowane. Jeli ſo by wo ral tele zdnowe, ale žiwjenja wažne žadanja dopje jeho Indiſka niczo wo pažiwnym pſcheſcžiwjenju wobjedzi chapka, a wſchoindiſki kongreſ by ſo bjes pſchedhjadnkow pſchi kóždej konferency wobdżělił, na kotrejž bychu w pokuſi ſwobodże ſwoje žadanja wuprajiſ mohło

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 31. januara 1930.

— Wo wjedrje. Mohł rjez ſkradaju cžicha lymicžka do kraja pſchikhadża, kaž by chcžała makemu rózki, je jimu nai bóle worakowanu, ležko ſpódżělacž. Běły rub pſchikrywa jako pola a hona. Hory a hola hordża ſo ſaſo w ſymſkej pyſche. Pſchi tom drobny ſnjeſk dale pada a powyſchuje ſnčžowe pſcžikrycže. Wjedrańſce nam ſtarje ſymu pſchipowěduja. Potoñſchu Europu pſchikrywaja nižiny. S polnocy wubſchežerjowe ſo wuhlžina. Tohodla ſymny wětr někto hjs ſadżžowka k nam duje. W polnocznej Nemſkej a Pólſkej ſyma pſchiběra. — Jutſje ſobotu chowa ſo ſlónczko 7,45 hodż. a chowa ſo 4,43 hodż. Mžiacž ſchadża dopołdnja 9,08 hodż. a chowa ſo wječor 7,37 hodż. — Wczera wječor w 7 hodż. barometer 738, ſhgrometer +1, thermometer wo dnjo +1. Dżenja rano we 8 hodż. barometer 735, ſhgrometer +1, thermometer w nozy +1. Wuhlady na malo ſo pſchemenjaze wjedro.

Februar abo maly rózk.

Prěni mežaz nowego lěta je ſo hižom minył. Cžaſ krocži dale a dale. Dżenja nozy pſchepodaſaj ſebi wulki rózk a malu rózk ſzepſaj, w'cženej lymiſej nozy, woprawdże je ſnežkom. Wulki rózk běſche nam lětża derje ſmuſkeny a miły knježižeſ. Skoro pſches zuły mežnaz běſche rjenje a ſpicho, mežachmy mjele ſlónczných dnjow. Wěſo njeběchu wſchitke k tubjenju, woſebje te wětrojte, te zavoſdżene novembrſke. Ale powſchitkownje ſmy tola ſ wulkim rózkom wſchitcžy ſpokojom. So by ſmoji wěrny tharakter ſjewił, je nam na poſledni dżeń hiſchcze ruckje ſtany ſnežk wobradżił a jemi ſymiſti napoſlad ſpodżelił, ſo ſo njerjekaſ pſched ſwojim najſtrodnikom, malym rózkom, hańbowacž. Pſched malym rózkom je nam derje trochu jatrach, tutón mežaz je nam loni woprawdże ſo ſwojej njemjerjenej ſymu do koſcžow ſajeł. Sſmy jemu tehdy ſ radoſcžu cžakmjecž dali. A nětko dże ſaſo na 28 dnjow połnjeżicž. Sſmy woprawdże wcžipni, kajſi wotpohlad tłuſtym ſ nami ma. Myſlimy ſebi ſnajnjeſerſcha, ſo po dotalnym mitym wjedrje ſo wjazy prawa kruta ſymna wulkowarcž njemóże. Nadżijomnje nadżijamy ſo prawje.

Luby maly rózko, budź tola lětża ſaſo tak rozumny, kaž ſy hewak ſyl, hladaj na dżenjſniſchu hoſpodarſku nuſu, kotraž ſo najbórje w bleſdżelkoſcži jewi, a pſchiwjedź k nam bórzy ſchkórzy a dal ſakcžcž ſnežkowkam, ſo bychu nalcžo do kraja ſwanicž mohłe!

*

— **Swobodne mjaſowe jatki** (Freibank) w Budyſchinje. Sobotu 1. februara dopołdnja wot 8 hacž 9 hodż. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pf., ſyre ſwinjaſe mjaſo, punt po 60 pf.

— **Wožebita pſchiloha.** Sa naſchich cžitarjow w Běłej Wodże a wokolinje pſchipołožimy k dżenjſnifchemu cžiſłu wožebitu pſchiloku firmy Felitża Jochmanna we Běłej Wodże, ſ kotrejž běłe twory porucža. Proſymy wo pſchecžełne wobledżowanje tuteje wožebiteje pſchiloki.

— **Medzinjſke towarſtwo Hornjeje Luſicy** je w ſwojim połedniu połedżenju 19. januara 1930 jenohłoſnje wobſankło, ſo dże we wóſmych pſchełahowach wóſnjo wjſchadnoſcži ſwojim ſobuſtawam dżerżecž cžaſ. Kóżdo ſo nadżija, ſo ſo ſ tym mnohe a huſto pſchedniſene pſchecža ſ wobydlerſtwa ſpokoji. Rosſajſanjenſke dżełło ma ſo ſ wopředka na ſo walcžnje ſavoſcžecž, ſo ſobuſtawy medzinjſkeho towarſtwa napraſchenja, kiž ſo jim ſtajcža w pſchednoſchenſkej ſali Albertowego wuſtawa na Flinſowej dróży ſ frótkimi pſchednoſchkami wotmolwja. Pſchednoſchkowe wjecžory — w 19 hodż. — ſo w nowinach hiſchcze woſſenja. Napraſchowanja abo pſchecža wo wóſtym pſchednoſchenſkim themje maju ſo tuthwilnje pſchedſyhdże medzinjſkeho towarſtwa knježej profeſorej dr. Hoſſej w Budyſchinje na Waſſej dróży 7 ſtacž.

— **Padnjſchtiwje.** Kradnyk je nječhoń 21. wuſkcžo rózka popołdnju wokoło ¼4 hodż. ſ jeneke wokhéže Sahrodneje dróży mużage koło ſuamki „Dürkopp“. Kolo męſjeche cžorne kroſna a błótoſchkitaki, ſotte ſwjena ſ cžornymi ſnuſkami, rune wodżidło, wulki kłobjk ſwónczk pſchi kroſnach, Torpedoſti ſamoběh, ſchérej gumijowej wobruczeſ, pſchi ſedłowych pjerach běłche kołowy wěſtotny ſamk pſchicžinjenu. — Dale kradnychu 19. wuſkcžo rózka we tudomnej Kebeleſni cžiſmnoſcženy brunokaſchczikaty puczowanſki pſchirhnu. — Wo wjeżowne ſdżełenja proſby kriminalna policija.

S **Hučwjez.** Sobotu dopołdnja wokoło ¾11 hodż. na puczu ſ Delnjeje Hórſi do Hrjehwjez njeſnaty cžłowjek, kiž běſche pſchi puczu ſthowany težał, jemu tudomnu dżełaczerſku mandżelſku, kotraž ſ kołom ſ Delnjeje Hórſi pſchi jedże nadpadże a na nju ſawoła: „Maeże pjenjeſy?“ Jako jemu ſnapſcheżſiwi a běſche ſ koła ſtupika, żadaſche ſebi zuły, ſo by wona ſwoju tołſtu wocžiſtka, ſo by wón do njeje pohladnył. Dokelž ſo w toſchi ſanych pjenjez njenamaka, dyrbjeſche żona tej dyhłaki ſwojeho pſcheczela wobruczeſ. We wotkomiku, jako njeſtaty někotre kroczele wróżo ſtupi, ſo żona rucže na hrjehe koło ſtuny a cžeſny. Njeſnaty je nědże 19 hacž 20 lět ſtary a 1,60 hacž 1,65 mtr. wulki, běſche wobleczeny wojnſkeny bruny ſakot, cžerne dołhe tholowy, ſchéru cžapku a cžorne ſchnórowanſke ſtupnje. Nimo toho męſeſche hiſchcze ſedżne koło ſebi. Wo wjeżowne ſdżełenja proſby polizija.

Se **Smjerdżeżz.** Na tudomnym knježim dworje ſe wuteru dopołdnja kataſti dżiaceſet Jan Hohan 4 metry wyſoko na humo delepadnył. Wón běſche wyſche huna ſtuno wjaſał a najſterje ninc ſtupił. Pomozni ludżo dowjeſechu ſnjeſbożeneho, kiž běſche bjes wědomja leżo wokſtał, do jeho bydlenja. Lékaŕ ſpóſna, ſo je ſebi Hühna moſhy ſtſchaſł.

S **Njeſwažiżża.** Pężołarſke towarſtwo „Pſchi Cžornizy“ wotmě ſamdżenu njedżelu w tudomnym knježim hoſcženzu ſwoju prěnju ſhromadżiznu w nowym lěcže. Shromadżiznu nawjedowaſcže pſchedſyhdża knjes wuczeŕ Bimich ſ Luha, kiž pężołarjam a jich dżěłu w pężołiniy prawje dobre ſohnowanje pſchejeſche. Na to rjadowachu ſo nałeżnoſcže połkadnje a ſtadu ſo ſtatiſtiſke ſapiſy. Wotcżitachu rěcžadu ſhromadżeni wo ſwojich naſhonjenjach a roſpominachu wožebje ſtrachi, kiž pężołam ſ pódnim nałeżcom hrożа. Poſtaji ſo, ſo maju ſo ſhromadżiznu tóżdu połedżelu njedżelu mežaza wotmětwacž.

S **Lubija.** Njedżelu 2. februara wotewri ſo w ſali tudomneho mężchcžanſkeho domu prěnja wumětſtwowſka wuſtajenja Luſiſkich tworjazych wumětſkow. Narěcž mężejaj pſchi wotewrjenju prěni mężchcžanoſta dr. Ungelhüm a wyſchſchi knježeſtwowy rada dr. Kaeſtner ſ Budyſkeho wokrjeſneho hejſmanſtwa.

S **Lubina** w Błótach. Wutoru popołdnju w hyſ jeneho nowoſtwara na Khodżbuſkej dróży ruchu. Jona, kotraž runje wó ſtuwje ſ kachlzami na hłowje ſranjena. Wuhlo ho w kachlach nahromadżile a rozbuchnjen

Z **Khrošcže.** Radupodawanje za ma ſcžach budże ſrjedu 5. mal. rózka po w hoſenen. Lékaŕ budże přitomny.

S **Ruſchizy.** Knjeſej wyſchſchemu wuczerjej Lehmannej ho k jeho 70. narodninam na dnju 27. wulkeho rožka mnoho wożeſcženjowanjow a darow dopſa. Hjom dopołdnja pożeſcženje jeho wotpóſłaſtowa ſtuſkeje a zyrkownſke wołſadny a towarſtwow. Sholożkoſcženje dopěły dóńdżachu wot wokrjada ſa pężołarſtwo pſchi ratarſkim wuſtawje Lipežanſkeje univerzity, wot katſkeho hoſpodarſkeho miniſterſtwa, wot krajneho ſwjaſka katſkich pężołarſkich towarſtwow, wot jenotliwych wokrjeſnych ſaſtupierjow, kaž też ſ Ruſchez cžanſkeje, Kluczanſkeje a Hódżowſkeje gmejny. Popołdnju wotmě ho mała ſwjatoczniſoſcž w hydlenju pokładnika tudomneho ratarſkeho druſtwa. Gener. ſekretaŕ dr. Kuczkaŕ wot ſwojeho ratarſkich druſtwow pſchewoda. knjeſej Lehmannej cžeſtnu liſcžinu a dopowmnjeńſi njenjes ſa ſaſtupkow wo ratarſke druſtwo. Dale pſchewoda ho jubilarej dary wot ratarſkeho centralneho druſtwa we Dżeżdżanach a tudomneho Druſtwa w pſchiſtowarſtwach ſa buſtawow pſchedſyhdſtwa a dohladowarſtwa.

S **Hbjelſka.** Leżownoſcž, kotraž ſemrětej wobſedżerjej Senjnej ſtuſcheſche, je tudomny knježi wojnaŕ Paweł Hübner w Delnim Hbjelſku kupił. Poſwěda ho, ſo kupny pjenjez 3000 hriwnow wuczinja.

S **Wukrancžiz.** Tudomne druſtwo wotebcžerjow miſkiny wotmě njedżelu ſwoju hłownu ſhromadżiznu pola Knothej. Poſkadnik poda rozprawku połladnje, kotraž je ſtłwali. Sa 1. pſchedſyhdu blidarſkeho miſchtra H. Mi ſera ſaſo wolichu, ſa 2. pſchedſyhdu wołacha Jana Nowa Do dohladowarſtwa wuſwoli ſo młynſki miſchtr M Cžepla.

S **Wojerez.** Sſrjedu běchu też w naſchim měſcž wokolinje dróży ſ woſchkrotom pſchitrhnyte. To dojwjedżo wſchelakim ſnjeſbożenjam. Na Dwórnicžkowej dróży automobil poeže wjerhacž, wobnjertny ſo někotre rad ſtónczniſe pſchi kromje jaſta. Njeběſche ſo dale ſtł ſchłodżił. Na Hródkowſkej dróży wjerhaſche ſo jedyn aut tak, ſo do twarjenjow ſaſdże a cžeſko wobſchkodżeny dr bjachu jón wotwjeżecž. Na dróży do Njedżichowa ſhw jedyn wjednik můż nad ſwojim autom. Njedżiwajo wſcheho prózowanja, wóſ na dróży ſdżerżecž, ſo wón tola do pjeſerowa ſtuny. Cžłowjekoſo njepſchidżeczu do ſchłodu. Sſe ſeidże ſo motorowemu kolegarjej na tudomnym tor hełcherju. Pſchidżeże ſ Hradowiſkeje hażby, wjerhaſche ſo pſchi wulkej pſchiſnoſcži ſe ſwojim kołom, ſawjerny ſo někotre rady wokoło kandelabra, ſtónczne pałe a koło ſo dalſko wot njeho ſtuny a ſo ſapali. Na Zyrkwinej hoſy mołez ſ kołom cžeſko padże. S mnohich ſnjeſbożenych pſchich njech je jenoż najpomjenſe ſtraſchne padnjenje ſtwożbneje hoły, kotraž pomoż trjebaſche.

S **Jamnicže.** Sandżenu wutoru wumrě tu w 75. lěcže ſwojeho žiwjenja pałerſki miſchtr Auguſt Hensel. Sm mrěty je był nědże 38 lět ſ połerjom na tudomnym knježim dworje a běſche tež pſches mjeſny naſchefe wóſy jara widżana a wažena wosoba.

Se **Sleho Komorowa.** Na Sło-Komorowſko-Hórjanſkej dróży blizko Kenſtatja pěſkowje ſamy ſajedże dżeſa cžeŕ Simon ſ Hóſiny ſe ſwojim motorſkim kołom pſchi ſyhnej kurjawje do ſapſchacha, kiž ſwežu njemjeſeſche. Simon padże na dróhu a bu cžežko ſranjeny. Jeho ſobuježěſcžeŕ ſebi noſy ſlama a ſo w njeſwoczu ſrani. Simon je ſrjedu wječor wumrěł, dokelž je ſo ſnutſkownje wnerkwawił.

S **Běleje Wody.** Sſrjedu wječor na tudomnym dwór miſchczu jedyn tudomny wobydleŕ ſ wotdżała żelezniſkeho woſa ſnaŕ na żelezniſki naſtup padże. Wón běſche ſo na ſmjerſlej woſowej doſzy wobſtuwił. Sbożowmenu pſchi padej może ſo dżakowacž, ſo ſo ſwaſchnijſcho njeſrani. Na

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

25] (Pokračowanje.)

Wón pſchihódże, njewěrno, wulběhnje ju ſ nożyda, kaž je ju dżenja ſ trielinija wotnjeſł, a potom póńdżetaj hromadże do dalekeho ſwěta. Urjej njemóżeſche tola nichtó ſo pſchećiwicž. Ani żadaŕny wojownik, kiž bě wječera we trielinija dobył. Dokelž pak Vinicius ſnadź wulku liczbu njewolnikow pſłeſele, to njech Urjuſ hnydom k biſkopej Linej hóńdże a radu a pomoż wuproſy. Biſkop ſo ſawěcže nad njej ſmili; wón njepſchidża, ſo by do Viniciſowego domu pſchiſchła a poruczi ſwojim kſcheſcžanam, Urjej napomoż khwalacž. Woni je wuſwobodża a ſ města wupſcheweda, na cžeſi ju Urjuſ nětżże do nékajkeho ſkowa dowjeże.

Lydyſne wobliczo ſo jaſnje ſaczerwjeni, a wona ſo ſmějeſche. Sě polna dowery, a nadżija na wunmożenje pſchenaſli ſo jeſa njeje hižo do wóſtoſcže. Nadobo padże Acte wokoło ſchije, pſchicžeſkni ſwój nežny ert zyle k jeje wuſku a ſ cžicha ſeſchepta:

„Njewěrno, Acte, ty naju njepſcheradżiſch?“

„Pſchi jeſuſe ſwojeje macžerje!“ ſnapſcheżſiwi wu na, „ja waju njepſcheradżu; ty jenoż proſch ſwo ha, ſo by ſo Urjej poradżiło, tebje wuſwobodżicž.“

jeſuſowej woczi hobra ſwědżeſchtej ſo wot a teſ ſwoje wojny roſcžwilowa, wulke wožy jeho ſamożnoſcž, ale to, ſchtož Lygija wot dże iwěri ſebi wukoriſcž. Hacž wo dnjo abo w nut bě to wſcho jene! Wón chžyſche też biſko pej dań ſ tón ſ njebjes wuczita, ſchto ma ſo ſtacž a ſchto nic. ale ſchcheſcžanow by też wón doſcž wjele naſběral. Njemóżeſche ſnadź doſcž wjele ſnatych mjes njewolnikami, gladiatorami a wupuſchczenymi — w Suburje a tam ſa mołami. Tyżaż a dwoj wſchak by ſebi ſwojeſ ſwěrił. — A ſwoju knjenju wuſwobodżicž a ſ města ſwupſchewodżicž, to też dokonja — a ſ njej do dalekeho ſwěta cžahnycž, to hałe by tak prawje mohł. Hacž na kónz ſwěta, hacž tam, ſ wotkelž pohładżataj, a hdżež nichtó wjazy nježo wo Romje njewě.

Wón hladaſche proſto pſched ſo, jako by dyrbjał dawno faſchle a daleko, daleko ſdalene ſe wócžkom pſchewidżecž, a bórbotaſche pſched ſobu:

„Do łéża? — Hajdi, kajſeho łéża! Kajſeho łéża!“

Tola wón bórzy wotcżeſi ſe ſwojeſo ſtanjenja. Hnydom dżiwſche k biſkopej dóńcž, a wjeczor hižo ſ nědżoge ſto fichcheſcžanami na nożydło kałacž. Njech też nětko njewolnizy ſami, ale praeturjenje ju pſchewodżachu! — Zamemu njeſchaſche radżicž, do żeho paſorow pſchińcž; hyrniej by ſe żelezny nahłownik nożyk. — Jako by żelezo tak ſyhne było! Hdyż do njeho tak prawje ſ wotmachom dyrjeſch, to hłowa pod nim dołho njewidżeſch.

S hłubokej a tola bjeſcžaſej ważnoſcju połdże Lygija porſi: „Urjo, ty njeſmješch moricž!“ wona prajeſche.

Lygicžan pſchiſkoſi ſwoju kłumpachoſtu prawizu k ſadnjej hłowje a poče bórzo we wulkoſcžach ſebi ſa wuſchomaj drapacž. Wón dyrbjeſche tola „ſwoje ſwětło“ wunoſcžicž. Njeběſche-li wona ſama prajiła, ſo je nětko rjad na njeho doſchał? Chżyſche ju tak derje na kedżbu bracž, kaž ſo hodżeſche. Sta-li wſchak ſo to bjes ſamnyka, kaž połom? Wón dyrbjeſche ju tola wunoſcžicž. Wón dże wódżeſche, ſchto cžiniješe: hdy by ſo woprawdże nětżto ſtało, to dże ſo tak prawje voſkacž a ſapokcžiſcž, njewinowate hoły ſ tak rjenje wo wodaſe proſyweſ, ſo ſo ſawżeſe nad nim ſmili. Jenu tola wěſce na myſle njeſchińdże, kſchiżowane Lyhnjatko iſſchiwdżicž chżyeſ; wón jenoż na taju cžežku ruku.

Hłuboke pohnuce bě na jeho wobliczu widżecž, a ſo by ſo jaſrył, ſo hłuboko ſthili a rjekny:

„Wóndu potajkim k ſwjatemu biſkopej!“

Acte pak wobja Lygiju wokoło ſchije a ſapkaka. Pſchedcžuje w ni ſkhadżeſche, ſo bywa ſwět, kiž poſkicžuje wo ſrjedź cžerpjenjow wjazy ſwoja hacž wſchón pſchełebiwſt a wſche radoſcže kżpriſkeho rodu hdy poſkicžecž ſamože; wróżka, wjedżace ſ ſwětu, běchu ſo pſched njej wotewrile, ale wona cžuješche ſo njehódna, pruh pſchejtupicž.

IX.

Pomyſło na Pomponiju Grecinu, kotruż ſ zyłeje duſche lubowaſche, jaczu Lygija bołoſtnu zunju ſrudoty, a tola njebě nětko wjazy zadowdowana. Jí bě ſnadne a błódło, ſa wěrnoſcž ſo pſchejſtyknja a połódnoſcže wotrjez a njeſnate dróhowanje naſtupicž. Bě krucže pſcheſpjedżecžna, ſo jedna po woli „Bójſkeho miſchtra“, a ſ wěſkoſcžu ſo wo dżeſche, ſo budże Wón ſam nad njej ſtrażowacž kaž nad ſwěrnym, poſtuſchnym dżeſcžom. Cžežerjeża, kiž ſtrażi ſ brożachu, njeběchu jí ſe ſtrachom, haj cžujeſche ſo nimale ſbożowna a powdaſche Acte wo tutom ſboju, kiž pak za njemóżeſche prawje ſapſchijcž. — Kak? Wſchelo ho wſdaci: měſta a ſahrodow, ſjwjatnizow a ſtolpowych błódbow a kóżdeżjſtuli wobżkdżiwa, njebožkej, ſchtož ſe rjane, błónczuneho kraja a najluboſchcžich, najbliżſchich człowjekow — a ſ łaſkeje pſchicžiny? Jenicžky tohodla, ſo by ſo luboże rjaneho, młodeho rycžerja wobróła? To Acte nihdy ze mołwom njechaſche. Błóda teho bě wona po pſchicžuje bojaſna a ponnyła ſe ſtrachom na wjeczor. Tola nadżeſche Lygiji nicžo ſe ſwojich wobmyſlenjow jdżeſcž, a dokelž bě ſo mjes tym rołednilo a ſ błónzo jaſnje do atrija ſwe cžeſche, wobrěcža holzu, ſo by yo hjeſzoneje noży mnjje trěbnemu měrej ſo podała. Lygija ſo njeſnapoſcžeżiwi, a wobě dżeſchej do cubicula, kiż běſche wobſchěrny a dla pſcheſ dawſcheho Acczineho pomóra ke kżpriej pyſchnje wubole wanty. Wobě ſo lehnyſchej, cžełe Acte njemóżeſche najwjeſ ſwojeje pſcheżniwoſcže wuſwinjeż. S dawneho cžaſa bě pſcheżo ſrudna a bjeſkłoſchtna, nětko pak hrabny ju njemer, kajſeho pſchidy jenoż cžeſke a hjeſnadżitjne ſedało, dżeſ ſda ſo ji też bjeſcžeſtne bywż.

(Pokračowanje ſcžehnje.)

mastnuje běšche wšo pšk pynany. Snjesboženy dyrbjeršche žo do lekarskeho wothladanja pobacž.

S Mužakowa. Njedźelu wječor je na Jarowskej dróhy tudomny hornjeńk Pawoł Tichšpel do cžežkeho njesbožа pšichišchoł. Jeho bjes wědomja a se franjenej lěwej ruku namakachu. S tudomnym sanitetnym autom dowjedechu jeho hnydom do Sborjerje do khorownje. Po wšěm sdaču je do wobžarnjomneho automobil sajeł.

S Dubrawy pola Hródka. W nasdhej wjby je jena wožowa na sprostnjenje tyla sthorila. Tilětneho synka tudomneho samkarja Pawoła Drogana dyrbjachu do khorownje dowjezdź. Schkitańske polizajske naprawy su žo stałe.

Z Łužicy.

* S Kundraćźiz pola Bjarnaćźiz. Njedźelu popołdnju staj tudomnaj wobydlerjej Sander a Katte s motorskim kolom cžežko sranješkožiłoj. Na Wódrićanskej dróhy blisko železnišcžkeho pschekhoda pola Ruppersdorfa wonaj s kolom padnyschtaj. Pschi padnjenju bu wožebje Sander cžežko franjeny, wošcžebje w njesiwocžu. Jeho swobalachu a je železnizu do Bjarnaćźiz a wot tam do Zitawskeje khorownje dowjezechu. Katte bu lóžicho franjeny.

* S Olbersdorfa pola Zitawy. Ssobotu je žebi tudomny 64letny dźěłaćer Gustaw Harmann s wobwěšnjenym žiwjenje wsał. W lěsu blisko dwórnischcza w Delnim Dybinje jeho morweho namakachu. Hamann běšche hake psched krótkim cžasom swoje dźěło sjubił a to je žebi tak k wutrobje wsał, so je žo strachuje psched hubjeńtwom žobi žiwjenje wsał.

S Rychbacha. Sćežon wječor we 8 hodź. alarmowachu tudomnu dobrowólnu wohnjowu woboru, dokelž žo we Delnim Salomju pschi Cžerwjenym Kamjenju wulka khlěwa brožeši palschče, kaž to wulka śwětlina na njebju pichipowědasche. Na kuthowanje brózníe, kiž běšche je žujemi napjelnjena, njeběšche mysłiom. Wobory dyrbjachu žo na schkit hussydnych twarjenjow wobmjesowacź. Tukaju, so je słónnika ruka wuhasła.

Wusudźenja.

Psched małej khłostańskej komoru w Budyschinje mějesche žo žrjedu samołwicź wikowaŕ Willy Zapka se Nowehs Gersdorfa, kotrehoż běšche hamtski žud w Hadhrachźanach 30 hriwnow pjenježneho khłostanja dla cžěłneho sranjenja a 20 hr. dla wohlchodźenja wězow pschipóstał. Zapka běšche žo s někotrymi druhimi wožobami we hoscženju pschi „Wulkej Butrowej horje" w Georgswałde swadźił a do pukow dał. Pschećiwo pschipóstłanemu khłostanju žo Zapka powoła. Po dokładnym pschepytanju pak powolańschi žud Zapku wuwinowa.

Sud pak sacžižny powołanje hižom husto khłostaneho dźesra Korle Marcžina Bruna Jahna s Barlina, kotrehoż běšche Budyšći hamtski žud dla prosčerstwa wimo postajenja krajneje polizije k 1 tydźenjej khłody a k pschepokazanju na krajnu polizju sahudźił.

Direktor Max Geißler Połcžništeje milinowneje zenkrale, pschekupz Emil Franz Lehnert, składownik Max Schäfer a wotrjadny montér Arthur Bienert s Oberstejna, kiž žu žobustawy schulskeho wubjerka, běchu wikowarja s jednym kokami a samkarja Wieganda Burigа s Oberstejna dla schkodźenja wobstorżizi. Połcžanitki žud běšche jeho tehdła k 20 hriwnam pjenježneho khłostanja abo 2 dnjomaj khłody sahudźił. Na napschećiwnu Burigowu stórżbu bu Lehnert k 30 hriwnam abo 2 dnjomaj khłody sahudźany. Waba běšchtaj žo pschećiwo wuhudej powołałoj. Sud pak wobeju powołanje sacžižny.

Psched wulkej khłostańskej komoru mějesche žo schkwórtk sametwicź pschekupz Bjarnat Richard Jenč s Seifhennersdorfa, kotrehoż běšche ławnisti žud we Wulkim Schnarowje 13. julija 1929 dla pschestupjenja družstwoweho satonja k 1 mějazej jastwa a 100 hriwnam pjenježneho khłostanja abo k dalschimaj 2 njedźelomaj jastwa a 2. dezembra 1929 dla njeprawy k 2 mějazomaj jastwa sahudźił. Jenč běšche žo pschećiwo wyschofcžemu khłostanju powołał, staline rěcžnistwo pak dozbyła pschećiwo wuhudej. Sud pak wobeju powołanji sacžižny, so pschi khłostanjomaj wosta, na namjet sakitarja pak we woběmaj padomaj w ruhowaništi cžaž wschitkoli.

Psched małej khłostańskej komoru stejesche schtwórtk dróhowy dźěłaćer Korla Gustaw Rothe s Rybarjez (Reibersdorf), kotrehoż běšche hamtski žud w Rychnowje k tjom njedźelam jastwa sahudźił. Njedźelu 28. sept. 29 wječor běšche wón na rejwanjskej tubi tamnjschcheho hoscženja bjes wožebiteje pschicžiny samkarjej Husakej se piwownym karanclom tak na hłowu a do mjeswocža dyrił, jo běšche lékař jenu ranu dyrbjał saschicź. Rothowe powołanje a powołanje statneho rěcžnistwa žud sacžižny a też Rothowy namjet na wupruhowaništi cžaž wotpokaja.

Dla paduchstwa jednasche žud pschećiwo wosjpjet khłostanemu sbehadkowemu wjednikej Peterjej s Kamjenza, kiž běšche žo pschećiwo 2 njedźelomaj jastwa, kiž běšche jemu tamnischi hamtski žud napokožił, powołał. Też powołanšti žud jemu dopokasa, so je 4. augusta 29 duzy se „Sakšcheho dwora" schkleńzubžékarjej Ruschzy se žaketowehо dybłaka móchcheń se 27 hr. kradnył. Jeho wurěcže jemu niczo njepomhachu, žud powołanje sacžižny.

Samołwicź mějesche žo dale zyhelništi dźěłaćer Eupka s Berthelsdorfa, dokelž jeho winowachu, so je wobžarnjomne njesbožo s njerodu sawinował. Wón běšche 29. augusta 29 na žylnje spadowazej sadnjej wjesnej dróhy w Niederstrahwalde, kotruž tehdy wuporjedźachu, se swojim kokom tam postajenu sawjeranišku žerdku potorhnył a leżo wostajił. Sa nim běšche pschijěła s kokom 16lětna fabrikska dźěłaćerka Festez s Berthelsdorfa, kotraž bě nimo powaleneje žerdki sajkwschi padnyła a žebi nop pukka, so běšche na to 5 njedźel w Zitawskej khorowni leżecz dyrbjała. Hamtski žud w Ochranowje (Herrnhut) běšche Eupku wuwinowak. Statne rěcžnistwo běšche pak žo pschećiwo wuhudej powołało, na cžož powołanšti žud Eupku k 2 njedźelomaj jastwa s wupruhowanišim cžasom sahudźi.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa julijschu sobotu: Synnitschko, žo dale žnchuje. W Jendželskej je hischcze milo a žo deschcżuje, tola w połnóžnej Europje synta pschibéra a žneh pada.

* W Barlinje je dźěłaćeŕ Alfred Slepphuhn, kotryž dyrbjeschе žo se žwojim bratrom pscheđ pschisežnym žudom dla straschneho cžełneho sranjenja se šmjerćnym sezeżkom samołwicź, spytał žebi žiwjenje wotcza. Se schkleńcžanymi cžrjopami bě žebi žily pscheršał. Hižo prjedy je w jatwje wotpjet žamomordarstwo spytał. Nas bě žebi s grotom wobliczja pschekalak a wocži jatchił.

* 19 létna djowka kommerzijskeho radźićela Franza Jägera w Markkredwizach je do žwojeho nana śišła, tola mišła. Se žwójbnej swadu bě žo k njeskutkej storła. Djowku žu jasili.

* Jedyn s najwotjechich młynow w połodnischej Němskej, Rommelski młyn w Bissingenach, je žo schtwórtk skoro do cžista s wohnjom znicžił. Naštata schkoda žo je sawěsćenjom saruna.

* Wulko Janowiz w połnóžnych Cžechach žo schesću dźěćzi pšches lód pschełama. Wudarschi powoznik Franz Polzar, kotryž pschihadnje nimo pschidże, dźěćzom na pomoz khwataśe, tola žo sam pschełama. Polzar lód se pjaćzu rozbi a žo tak k dźěćzom pschedobu. Trójzy dźěśe do symneje wody a mójeśe wschě schesć dźěći wukhować. Hdyž starschi pschiběžachu, so bychu žo wumóžnilej djakowali, bě žo wón wotkałił.

* W Abrujach w Italskej je šnehakami žo wubějujo žu tśo studentoju do bjesdna padnyli a žo saraźili.

Leżownosć

blizko żeleznicy wokoło 5 jutr., kiž so za plahowanje pjerizny hodźi, w małym měsće abo na wsach Z NOWOCASNYM 6-RUMN. BYDLENJOM, elektr. swěcu a małej zahrodu, so na dleżši cas wotnajeć abo kupić pyta. Poskićenja pod „G 6" na wudaw. „Serbskich Nowin"

Meble

najjednoriśeje a najlěpšeje kajkośe najtunšo pola firmy

Bruno Büttner

w Budyšinje na Kralowskim wale 3. Zane klamy!

Palne kuluchi

štomowe koliki

(wot dobreje pěskoweje khójny)

plotowe ryhele

poručanje

rězak w Połpicach

Běły tydźeń

Započatk pjatk 31. januara

Wosebje přihódna składnosć k nakupowanju

ćelnych a łožowych šatow a niewjesć. nadoby

Wulke zniżenje płaćizuow wšěch tworow

Wušiwane wobleczenja z 2 hlow.	7.95	6.95	4.50
Pis. wobleczenja z 2 hlow. niješite	8.70	6.50	4.85
Nawobleczenja ze smuh. płata z 2 hlow. njeśite	10.20	8.70	6.40
Damastowe nawobleczenja z 2 hlow. njeśite	11.80	10.25	8.70
Tkan. za łoż. płachty, 140 šěr. mtr	1.35	0.95	0.68
Froterske twjelki jena	1.30	0.95	0.85	0.38
Damastowe twjelki jena	1.10	0.95	0.85	0.75
Kucheńske twjelki jena	0.62	0.55	0.38	0.22
Žonjace šaty po kóždej płaćiznje				

Syra kopriwina	mtr	0.55	0.48	0.35	0.16
Košlacy płat	mtr	0.75	0.58	0.48	0.38
Köper. barchent běły	mtr	1.05	0.95	0.85	0.58
Košlacy barchent	mtr	0.85	0.75	0.68	0.58
Barchent. łožace płachty		4.25	3.50	2.95	1.95
Kolejowy přikryw z 6 serv.			9.25	6.95	5.95
Damastowe blid. přikrywy		3.50	2.95	1.95	1.50
Trěnja		0.45	0.38	0.28	0.14
Zwjeršne košle		7.90	5.90	3.95	2.95

Wosebite skladnostne kupje

Dźělba mošk. wupjerka, prawy a pjerjenjepřepušć, 80 cm šěr. mtr. 1.95 130 cm šěr. mtr. 3.25

Dźělba najlěpšich šatowych tkaninow po 10 metrach 9.75 7.50

Wulke dźělby zbytkow a wotrěžkow hač do **30%** niže płaćizny.

Hans Globisch

we Wojerecach na Bahnhofstr. 13

Za pječenje pampuchow

Jenož wot pjatka hač do póndźele

Najl. pšeńčna muka	5 pt 110 pj.
Kokosowy tuk w taflach	pt. 58 pj.
Šmalc, čistoběły	pt. 68 pj.
Styripłod. marmelada	pt. 45 pj.
Aprikoz. marmelada	pt. 60 pj.
Malenowa konfitura	pt. 80 pj.

Paleny kafej

¼ pt. jenož 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110 pj.

na wšě wěcy **5% rabata**

Chams & Garfs

w Budyšinje

Jenož **dobre twory**

we

Inventurskim wupředawanju

hač do 7. februara

Jordan

w Budyšinje

na Znutřk. Lawsk. hasy 8

Strykow. twory, nohajcy, spódn. šaty

Přesadźowanje drjewa.

80 dolbich hromadow

palne a wužitkne drjewo

brězowe, wólšowe, jasen. drjewo atd.

přesadźujemy sobotu 1. februara pop. w 2 hodź. Zetkanje zady Měrkowskeje cyhelnicy blizko našeje šklenco-pěskowej jamy.

W. Kempe d. z w. r. w Měrkowje.

Žadyn serbski dom

bjez

„Předźenaka"

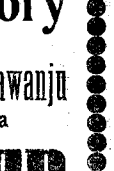

Jnventurske wupředawanje

Jenož hišće nčkotre dny! **Wšč twory dyrbja so wupředać!**

Wokn. gardiny Etamina z cankami štuka **25**	Košlace kromki z dźeržakom štuka 45, 38, **25**	Lodowe trěnja kaščikojte 50/60 štuka **25**	Wušiwanja štuka 2.30 m za 76, 48 **25**	4rózk. přikrywčk. z cankami 50/80 štuka **25**	Płatowe kromki pisane, wobšišćane wutr **25**
Lacki za dźěći 1 a 2 štukaj **25**	Dźěćace šlypfry trikot. nutřka rjepik. wulk. 30 a 32 por **25**	Štalčiki běły trikot štuka **45**	Syra kopřiwina wok. 80 cm šěroka mtr. **38**	Tkaniny za twjelki šěry drell, 46 cm šěrok. mtr 50 **45**	Košlacy płat 80 cm šěroki metr 58 **45**
Frotěrske twjelki pisane, smuhate 45/90 štuka **48**	hrube twjelki 40/100 štuka **45**	Syra kopřiwina najl. kajk. wok. 160 cm 1.20, 140 cm 98, 80 cm **48**	Trěnja čisty płat 55/55, šěre kašč. štuka 58 **48**	Etamina z pis. smuh. indanthren. wok. 65 cm šěrok. mtr **48**	žonj. šlypfry pisane, sylna twora por **48**
Spódnje šlypfry trikotowe, běłe a róž. pora **50**	Dźěćace šlypfry trikot. nutřka rjepik. wulk. 34—40 por **50**	Spódnje nohajcy naturbarbne pora 76 **50**	žonjace nohajcy bajmj., čorne 1+1 štrykowane por **50**	Polěrow. trěnja žołto 4 štuk **50**	Narunanje zwjeršn. košlow jenobarbne z 1 korn. wulk. 40, 41, 42 štuka **50**
Košlacy barchent pisany, smuh., 70 cm šěroki mtr. 75 **50**	Twjelki, šěre smuhate, wobrubjene 40/100 štuka **50**	Ripsowe hłowaki čorne předkresl. 40/60 štuka **50**	Kromki z wumělskeje židy čěmnobarbne mtr **50**	Wołma za jaki pis. 2 dź. 100 gram. pasma **75**	štalčiki židź. trikot pisane štuka **50**
Gumijowe fale za žony, z bantami štuka **50**	Dźěćace šawle wołmj. pisane štuka 75, **50**	Trěnja półpłatowe, běłe ze čerwj. kromku 55/55 št. **58**	Hadrješća 40/100 štuka **48**	Köper. barchent běły 80 cm šěroki mtr **58**	Etamina, běłe kašč. 150 cm šěroka mtr **68**
Spódnje jubki syre štrykow. z ruk. štuka 98, bjez ruk. št. **68**	Dźěćace nohajčki z wołmjanej kromku por **75**	Finett-barchent běły, najlěpša kajkosć 80 cm šěroko mtr. **78**	žonjace nohajcy prawy egypt. mako čorny a pisany por **78**	Barchent za jaki zbytkna dźěłba mtr 95 **78**	Sportski flanell smuhaty mtr **78**
Pulovr. tkaniny dob. kajk., nowe mustr. 70 cm šěroke, mtr. **95**	žonj. dešč. kapy imprägnérowane kóžda **95**	žonjace soki z wołmj. kromku por **95**	Trikot. rukajcy z rukow. a połpodšite por **95**	žonjace nohajcy najl. płóčl. žida, čorne a pisane por 1.45 **95**	žonjace šawle wumělska žida, pisań. mustry štuka **95**
žonjace šlypfry žiđžany trikot, pisane pora **95**	žonjace šlypfry nutřka rjepik, pisane por **95**	Mužace soki z wumělskeje židy por **95**	Dźěćace šlypfry z čopl. podšič. a židy wšě wulkosće por **95**	šeniljowe čapki za žony jena **95**	Servěr. šórcuchi běłe, nowošan. formy štuka **95**
Wobločki na hasu běły barchent štuka **95**	Narun. zwjeršn. košlow smuh. z 2 korn. wulk. 34, 35, 36, 40, 41, 42 št. **95**	Trěnja běłe kaščikojte 45/45 6 šuk za **95**	Próchowe trěnja a štuk za **95**	Damast. twjelki běłe 46/100 dobra kajkosć jena **95**	Blidow. přikrywy kašč. 100/110 štuka **95**
žonjace košle z dźeržakomaj a wušiwanjom štuka 1.45 **95**	Balatum-předł. 50/100 dobra kajkosć štuka **95**	Vitražow. damast złoty, 80 cm šěroki metr **98**	Vitražowy köper běły a krem. 80 cm šěroki mtr. **98**	Vitražow. tkaniny pis. smuh. indanthren. 80 cm šěroki mtr **98**	Köper. barchent pis. smuh., najl. kajkosć 75 cm šěr. mtr **98**
Hłowaki hładke, 75/60, hotowe šito štuka **98**	Komod. přikrywy pisane 76/110 štuka **98**	Podšite wobleki za dźći, šěre a beige wulk. 70 145, wulk. 60 **1.25**	žonjace fale módroběły a smuhaty indanthren štuka **98**	Barchent za spódnje suknje z dwójn. bokom, sylna kajkosć mtr **1.25**	Hłowaki hotowe šito a wušiwane 70/80 štuka **1.25**
žonjace nohajcy čista wołma, pisane por 1.95 **1.45**	Mužace šawle rjepik., najlěpše štuka **1.45**	žonjace šlypfry pisane, žiđžane trikot, smuhaty por **1.45**	Hłowaki hotowe šito, bohace wušiwan., 76/80 štuka **1.45**	žonjace šlupfry podšite, wosebje sylne por 1.75 **1.45**	Kopřiw. košle za pachalow wulk. 90 štuka **1.45**
žonjace rukajcy cyle podšite, pisane por **1.45**	Žonj. trik. košle z khołow. běłe a różowe 1.95 **1.45**	žonj. barch. košle běłe, z wušiw z narankami štuka 1.95 **1.75**	Płóčliwy somot mustr. imtr. 2.45 a 1.95 jenobarbne mtr. 1.95 **1.45**	Kosle ze zasadkom najl. kajkosć wulk. 5 2.45, wulkosć 4 **1.75**	Zwjeršne twjelki z pisanymi kwětkami štuka **1.95**
žonj. pryne. spodn. sukn. z bohatym wušiwanj. štuka 2.95 2.45 **1.95**	žonjace nohajcy bembergska žida „złoty kolik", pisane por **1.95**	žonjace fale módroběłe a smuh. indanthren w. š. štuka **1.95**	žonjace nohajcy trama žida, jen. čorne por **1.95**	Barchentowe nócne kosle běłe jena **1.95**	žonj. nócne košle z cankami štuka 2.95 **1.95**
žonjace šlypfry z čopl. podšič. a židy pisane por **1.95**	žonj. košle z khol. z wušiwanjom štuka 2.95 **1.95**	Hłowaki wos. bohate wušiwanj. 75/80 hotow. šito štuka **1.95**	Pjelsčin. kornarje za mantle štuka 2.95 **1.95**	Wołma za jaki „Schneestern" 4 druž. pis., 100 gram. pasma **95**	Mužace normalne khołowy dobra kajkosć wulk. 5 2.25 wulk. 4 **1.95**
Muž. podš. khol. wosebje sylne wulk. 5 2.45, wulk. 4 **1.95**	Muž. kopřiw. košle wulk. 100 a 110 štuka **1.95**	Mužace nohajcy čista wołma, mustr. por 2.45 **1.95**	Wojerske barchentowe košle za muž., běłe, pisane wulkosć 95 štuka **1.95**	Kosle ze zasadkom mako z korn. a manš. wulke šěrokosće jena **1.95**	Kopřiwine łožowe plachty 160/220 2.65 140/220 **2.15**
žonj. trik. suknje ze šidu a čopl. podšič. we wšěch wulk. štuka **2.95**	Zwjeršne košle dobr. kajk., starše mustry we wšěch šěr. št. **2.95**	Dowlas łožowe plachty běłe 130/220 štuka 2.95 Strowotne łožowe plachty 145/220 štuka 3.95 **2.95**	Flanell. sportske bluzy štuka **2.95**	žonjace pulovry čista wołma, z dołh. rukawami **3.95**	Garnitury za zymski sport čist. wołma 4 dźěl. (sweater, šal, čapk., khol. **3.95**
žonj. trik. wobleki suknja a pulover štuka **5.95**	Linon. nawobleč. nješite z 2 hłow. 7.95 **5.95**	Łož. nawoblečenj. kašk, nješite ze 2 hłowakomaj **7.95**	Lin. nawoblečenja hotowe šite z wušiw. hłowakom **5.95**	Nawoblečenja ze smuh. płata nješite z 2 hłowak. **8.95**	Damast. wobleč. nješite z 2 hłowakomaj 10.75 **9.75**

Na wšě twory, kiž njejsu zniżene z wuwzaćom zwjernowych wěcow **10 procentow rabata**

Směšnje tunje płaćizny

Na wšě pisane štrykowane twory **20 procentow rabata**

Směšnje tunje płaćizny

Tkaninowe połsukno, pisane Barchentowe połsukno, běłe Naprošene dźěćace a žonjace šaty žonjace štryk. jaki z wobsadkom **z 50 proc. rabata**

Kupće zamołwitje! Kupće zamołwitje!

A. Bokelmann nasl.

Tak dołho hač skład dosaha **w Budyšinje, na Serb. hrjebjach 2 a I. poskhód** Wotedamy jenož po wěstych dźělbach

Přiloha k čisłu 26 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 31. januara 1930

Nječinske hrodźišco.

Tež pola naš w Serbach namakamy wjelelake rjane doliny a hórki. Mješ nimi je rjane hrodźišćo w Nječinje pola Bukez. Wjelelake schtomy a róže jo pyscha. Hdyž jo wopytamy, dźemy ſ Pomorz na Nječin. Hižom wot daloka widźimy rjanu hórku, kotraž je wjelkich stron do wjeſki hlada. Rjane ſkaliczki witaja naš wot Bukeczańſkeje strony.

Dźemy-li rjany puczik mjes paſtwami k mjeſy, ſ wotkelž jo po prawom hrodźišćezo ſapocżina. Wjelelake ſchtomy dawaju nam w czpołnym lećze rjany khłódk. Wot ſtrony k Bukezam je puczik mjes paſtwami jako puczik hórki. Pschetoż w ſtarych czaſach bźechu, ſo tudy Nječinſke paſtwy ſe ſchtomami ſarośene. Tak mamy krótki puczik w lěſu na rjanu łuczku na hrodźišczezu. Mały dubik wokſriedź łuczki ſtoji. Mały, ſ trawu wobroſczeny brjóh pyſchi ſtronu na hołe. Tak pschindźe Luczowarſ ſ dałoka na hrodźišćezo a ſo ſpodźiwa nad jeho krańnoſczu. W lěcze wotmewa tam ſchcżeczańſka młodźina ſhromadźiznu na hórzy. Se ſpěwami a hrami ſo wopytarjo ſ wokolinu ſwjeſela.

Stupimy-li na ſtronu do Pomorz, pschindźemy k rjanemu błeczkej ſ kaſkami a błidami. Wottud mamy rjany pohlad na żelesniju a tak mjen. ſydom nroſtow. Tež Bukeczańſka weſa ſtrowi puczowarja. W dolinje bźi rěczka wot mkyna k mkynej. Tež rjany wótrnik na połach k Pomorzam, kotryż ſo w prjedawſchim czaſu wjerczeſche, ale nětko ſtoro pschecz ſmérom ſtoji, wita puczowarja.

Schto pak bě to w ſtarych czaſach, tuto hrodźišćezo? Stary lud Sserbow tam bydleſche. Każ we wokolinje, tak hudźa ſo w ſemi hrodźišćeza też wjeſke ſtamjenja kuteho huda khowacz. Ale je pak woprawdźe ſchkoda, taſku hudźa pschehrjebacz. Schto by potom wulke hrodźišćezo kyło? Jenoż ſrudna hromada pjerſchcże. So pak je tuto hrodźišćezo hižo ſtarodawne, to widźimy na kamjenjach, pjeſchwju, kotryż je wſchudźom ſtary a roſpadany. Loni mózachmy wodkedźowacz, każ ſo wulki kamjeń wottorhny a dele wali. Rjany puczik, kiż wokoło łuczki ſo pleczę, pak wyſoko, pak niſko, dóniż napoſledk najwyſchſchi ſkhodźeik njedoſpěje. Po zyłym puczíku pak widźimy kamjenje jenuju pschebojeſ. Tak ſo potajkim też we hłubokoſczi hrodźišćeza kamjenitne ſtoły namakaju.

Ze hrodźišćezo pak po zyłym wyſoke, ſo mohli ſ njeho dołko widźeć? Ně, dokelž ſo w dolinje khowa. Najvjetſchi wuhlad wſchak naich ſ Nječinſkeho hrodźišćeza k pokroju dele, tón je woprawdźe krańny. Tak wopytajcze hrodźišćezo, je to rjany błeczk ſerbſkeje ſemje. Pšd.

Surowu zymu

w tutom lěcze njeſapiſany, ale dopominany ſo wołcebje kěſko cżaſto na nju, hdyž ſo ſchkody, ſawinowane, wotſtronjeja. Drohi a wjeſne puczе ſłužba ſwój krańny wobtuk, hdźež jón wiſchcżi tworjeſche. Wyſoke worjeſchiny pſched domami abo w ſahrodźe, w kotrychž khłódku ſo we lěcze tak rjenje pſchebywaſche, ptacžki w halosach ſwoju wěcznje rjanu melodiju ſpěwachu, ſo połſłuhowa. Hobry ſpadnu, ſ nimi mnoha dopomnjenka, mnoha krańna khwila. Doliny, kiž krańnjachu ſo jómu w pyſchnym ſchcżeże wiſchnjowego lećenja, hudu ſa pſchikhod duſczina. Wobkedźujemy ſe ſcżerbuki ſurowcze ſymy lěta 1928/29 ſkałe nětko w połnym rozmjerje a tutón ſpěw je woprawdźe krańczeze. Tola nic jenoż wonka na wſy, ale też w mjeſcże dźela ſzekera. Mnoha pſchedkrěžna ſahrodka ſłubi ſwoje połajne kuſło, nahota, puſtota ſo ſchcżi. We wulkhodźowanſkeſczach ſpadnje mnohi hobr a ſawoſtaji ſiwótky błak pſchi ſtarej mědźeczańſkej muri abo na trawniku.

Mnohe kuſło je ſo pominyło, ſkłóżeſtatki, łežſtoik trapeze — jenicżka ſohma ſymy ſo ſnicżi. Cżłowjeſze, ſpomińaj pſchi tom też na hebje ſamcho: Mezhi dub je ſo we wětrach cżaſa ſlemił, je ſo roſtłóżchkował nad ſtólcżu a hdźe ſchpatnuſchcżeho. Njedajmy ſolmu ſymy w naſchich wutrobach ſchcżicz, ale njeſapraſnite kuſło wěcznje lubóſcże a cżłowjeczeſkeho ſbóżenja. Ranje, ſłónczkowych pruhow znaczerka, njech ſo jemi wſchźm, kotrychž jomu budźe też koſchcżej łodojta — ſmjerc! -r.

Powěsće wo cyrkwinskim žiwjenju naših serbskich wosadow w lěće 1929.

Rozprawa ſ Michalskeje wosady na lěto 1929.

Žiwych dźeci ſo 164 narodźi (1928: 192), morwych 3, ſ mandźelſtwow 138, njeczeſnych 26, ſ měſchanych mandźelſtwow 5. Wutſchcżiło je ſo 168 dźeci (1928: 177), 145 mandźelſkich a 23 njemandźelſkich dźeci (4 ſ měſchanych mandźelſtwow). Pacżerſkich dźeci bě ſ lěta 1928-29 jenoż 136 (jutry 1928: 147). Wěrowanjow bě 69 porno 77 w l. 1928, 2 wěrowani měſchanje wěry. Semrěło je 125 (1928: 113), a to 51 we wothładarni na Židowje; ſ nim maja ſo 3 morwonarodźene dźeci pſchiličejić. Pohrjebow běſche 138, mjes nimi 13 tajkich, kiž ſu w měſchczańſkej hojerni jemrjeli a 4 morwonarodźene dźeci. Spowědnych bě 4951 (1928: 5040), mjes nimi 268 we domach wopraſenjech a 328 we wothładarni w Židowje.

Jyrkwinſke ſbérki pſchinjeſechu 4 181,15 hriwnow, a to 477 hr. pſchi lětnych krajnoſyrkwinſkich ſbérkach, 61 hr. pſchi wałebje wukaſanych, 212 hr. pſchi dobrowólnych, wożebitych darow bě 1092,30 hr. (496,30 hſchcże ſa ſiwony, 470 hr. ſa poſawny, 126 hr. ſa wupyſchenje dupy a wotkarja), ſa wożadu ſamu a ſa naſch Bożi dom ſo 1347,70 hr. do ſchkliczkow nada, ſa druhe jyrkwinſke ſamery 991,15 hr., njemuſkim 420 hr. ſa ſmutſkowne miſſionſtwo (ſbérka po domach), 443,15 hr. ſa miſionſtwo mjes pohanami. Lěto prjedy bě wſchitkich darow 7666 hr., mjes nimi 4200 hr. ſa nowe ſiwony. Wſchitkim dawarjam wulki dźak a ſapłacz Bóh!

Cyrkwinske powěsće.

4. njedźelu po Tŕoch kralach, 2. februara.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi změje farař Kapler rano we 8 hodź. serbske Bože wotkazanje, farař Tišer w 9 h. serbske a ½11 hodźin dźěćikemšenje. — Wutoru popołdnju w 3 hodź. towaršwo žónskich na dwórnišću.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodźin zwjazk dźěći; wječor ½8 hodźin evangelizaciska zhromadźizna, thema: „Wěra Samaritskich". — Wutoru 4. febr. popołdnju w 4 hodź. bibliska nutrnosć za žony. — Srjedu wječor we 8 hodź. lětni swjedźeń zwjazka młodźiny za młodźencow a młode holcy. — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (list na Romskich). — Zjednoć. wothładař Zimmermann změje bibliſku nutrnosć njedźelu a štwórtk w Budyšinje a wutoru we Wjazońcy. — Zjednoć. wothładař Křižan změje bibliſku nutrnosć njedźelu popołdnju w Běłej Horje, wječor na Židowje čo. 146, póndźelu w Cyžecach, wutoru w Hodźiju, srjedu w Motydle, štwórtk we Wołbramecach a pjatk w Tučicach.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje.

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. změje farař Bóje serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. farski vikar Hänichen němske předowanje. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći wot 5. hač 8. šulskeho lěta: farař Bóje. Pop. w 3 hodź. měšana zhromadźizna tow. křesćanskich młodźencow. —

Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje pozawnistow. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć: farski vikar Hänichen. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć tow. křesćan. młodźencow. — Štwórtk wječor ½8 hodź. zhromadźizna žónskeho towaršwa pola Rösikec.

Z Budyšinka.

Popołdnju w 2 hodź. serbske kemšenje, ke kotremuž so Bože wotkazanje přizamknje (k. farař Handrik-Poršiski).

Z Bukec.

Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje a w 3 hodź. křćeńske kemšenje.

Z Hodźija.

Rano ½8 hodźin zmeje farař Voigt němsku spowědź, ½9 hodźin zmeje farař Wjezař němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. — Wutoru wječor we 8 hodź. zmeje k. Křižan z Běleje Hory w spomoženskim domje bibliſku hodźinu. — Srjedu je zhromadźizna žónskeho towaršwa.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. němski hamt, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža ſłužba.

Štwórtk 6. februara dop. w 10 hodź. Bože wotkazanje w Drožđźiju.

Pjatk 7. februara pop. w 3 hodź. Bože wotkazanje w Běłej Horje, w 4 hodź. tchorunja we Worcynje.

Z Hućina.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbska Boža ſłužba, ½11 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. ½3 hodź. towaršwo knježnow na farje.

Z Khwaćic.

Rano ½8 hodźin němska spowědź, ½9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Popołdnju w 2 h. dźěćikemšenje. — Zemrěći: Jan August Helas, khěžer w Měrkowje, 62 l. 1 m. 15 d. Ilsa Hana, Hermana Hebela, fabr. dźěłaćerja we Wulkej Dubrawje, dź., 4 m. 19 d. Marja rodź. Mirlec, Korle Augusta Mlynka (Müllera) w Ješicach, mandźelska, 53 l. 7 m. stara.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, w 9 hodź. němske, ½11 hodźin serbske kemšenje. Zběrka.

Z Kotec.

Dopołdnja w 10 hodź. němske předowanje, na to němske dźěćikemšenje (wosadny farař).

Z Lupoje.

Dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža ſłužba. — Zběrka za wokrjesne towaršwo za znutřkowne miſionſtwo.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. — Zběrka za samsnu wosadu.

Z Minakała.

Serbska Boža ſłužba z čitanjom předowanja.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 3 hodź. towaršwo młodych hólcow (wotličenje, spěwanje) na farje.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boža ſłužba a ½11 hodź. němska. Zběrka za evang. cyrkej w Athenje. Wječor towaršwo młodźencow.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, ½11 hodź. kemšenje za dźěći w Poršicach za wjetše a mjeńše dźěći. — Pop. ½2 hodź. kemšenje za mjeńše dźěći w Boščcach, za wjetše ½3 hodź., wječor we 8 hodź. ev. luth. šulske tow. w Nowych Poršicach. — Wutoru pop. w 3 hodź. žónske tow. pola Handrikec w Poršicach. — Štwórtk wječor ½8 hodź. němska bibliska nutrnosć w Boščcanskej šuli.

Najlěpši nawoženja.

(Perſiſka bajka wot F. L.

Haſſan, ſamožity pchekupc w měſcże Bagdad, měješe jenicżku dźowku i mjenom Fatma, ke kotrejž młodaj pſchekupzaj. Juſſuf a Huſſein na żełtuwu khodźeſchtaj. Jako wonaj nana jenoho dnja namolwiſchtaj, ſo by ſo ja jenoho ſ njeju wuprajił, ſłubi jimaj wón, ſo chce ſo we běłu tſjoch dnjow ſa jenoho ſ njeju wožeńdźeć.

Wobaj wopytaſchtaſchtaj dom, ale mjes tym ſo ſo Juſſuf hyndom do ſwojich ſkamow wróći, kondźeſche ſo Huſſein pſchi wrotach ſ wotpohladom, kiwny Schimaſſiju, ſtarcho dirnika, k ſebi, jemu měſcżk je ſlotom pokaſawſchi a rjekny: „Tole je twoje, daſch-li mi wo wſchźm, ſchto ſebi twój knjeſ w pſchichodnych dnjach pſchedewza, najkhětſchcho a njelcżo powěſcż." Schimaſſi ſłubi cżiniczi, ſchto ſo wot njeho żadaſche.

Jako bu wjecżor, ſawola Haſſan ſwojeho dućnika k ſebi prajo: Wſmi pjenjezy a kup mi draſtu, kaſtuſ Turkojo noſiwa, dyż ſo pſchedrajeſczeż a tak njepóznaty do Juſſufowcho a Huſſeinowcho domu padnjeſ." Schimaſſi cżiniſche, każ jemu porucżene, na dompuczu pak twochny wón khěſče k Huſſeinej a powě jemu, ſchtoż bě ſo podało.

Stary Haſſan bě ſebi mjes tym ſwoje njeſwoſcżo cżemne ſbarbił, brodu po turkowſtim waſchuju ſlihał. Nětko woblecże ſo kupjenu draſtu a wopuſczeži derje pſchebrajeczeny ſwój dom. Najprjedy ſkoži wón ſwoje krocżele k Juſſufowemu bydleńju.

„Sšym bohaty pſchekupz i Ueskiba," wón jemu rjekny, po tym hacż bě ſo ſaſtupiecż pſcheproſyl, „a ſym pſchiſchoł, ſo bych pjenjezne wězy wobſtarał. Mój ſłužownik, kiž ma tute pjenjezy pſchi ſebi, je ſo we dźeń ſakhodźił. Mam wuhlad, tyſacż ſlotakow pſchijimowe wupoſczeżeż. Cżeżeſchći mi ſ tuthymi pjenjezami wupomhacż, boſtanjeſch je ſa krótki cżaſ ſ dobrej danju ſaſo wróżco!"

„Mój pſchecżeſelo," wótmokwi jemu Juſſuf, „bohrachnjeli cżi na hoſpodźe, potom wotpoczń pod mojej ſtrěchu; pobrachnje-li cżi na zwrožje, najeſh ſo ſa mojim błidom; ze-li twoja braſka pſchi puczowanju ezperjela, wjemi ſebi najlepſchi kruch ſ mojich ſkamow; chcżeſch-li pak pjenjezne naležnoſcże wobſtarowacż, potom cżakaj, dóniż pódzelnik njejpſchichodźe, kotryż twoje pjenjezy ma. Sda ſo mi praweho pſchekupza być njehódne, druhich ludźi pjenjezy na hrjeſki hodźeż." Haſſan podźakowa ſo jemu ſa jeho dobru radu a poda ſa do Huſſeinowcho domu. Jako tutón ſo bliżſcżeho puczowaczeho pſchikhadżeczy wuhlada, poſkoczi wón ſe ſpodła pſched wrotami a nuczeſche jeho ſ pſchehnatej ſdźiwórliwoſczu ſaſtupicż. Potom pſchiſchowa ſwojim ſlužownikam, hdyż Haſſan hoſcżinu pſchihotowaczej. — „Sdobny żowniko," rjekny wón ſ liſchczeſtkej pokornoſczu k njemu, „wopokaſajcże ſwojemu podatelnu wotroczeſej hnadu, nekotre dny pod jeho ſtrěchu wotpoczńcż. Ja a mój dom budźetaj tebi rady ſłužiczeż."

Po tym, hacż bě ſo Haſſan pohybnył, pſchedenjeſche wón jemu ſwoju proſtwu dla pjenjez.

„Johnowany budź dźeń," ſawola Huſſeiu, jako bě tamny Wły Kónczik, „hdźež ſo mojemu dawcej cżeſcż ſtanje, ſo mje tu, ſchlachotny zuſtnika, wo pjenjezy proſtwy. Chcżu cżi daczą dźeſacżtyſacż wſchitko, ſchtoż w hotowych pjenjezach wobſteji, a cżeſtni-li mje khto, potom je to hołoſcż, ja njewoſtajeju wjaz, ſchtoż buch cżi mohł daczą."

A wón ſawola ſwojich ſłužobnikow k ſebi, to buchu ſtoro i pjenjezy pſchinjeſli, a njecżeſcżejcże też, ſo jemu zuſtnik dołſne wupiſmo podpiſche. Haſſan, ſo jemu podźakowawſchi, wopuſczeſchi njedźiwajo Huſſeinowcho praſcżenja a proſcżenja bórzy jeho dom, pſchewodźany wot dweju ſłužewnikow, kotrajž jemu mężeſchi pjenjez njeſeſchetaj.

*

Jako bźchu ſo tamne tſi dny minyle, ſtupiſchtaj naſwoſeni pſched Haſſana, jeho proſcżo, ſo by ſo nětko roſbudźił.

„Mojej pſchecżeſelej," ſtarz k nimaj rjekny, „dyrbiu ſo wamaj najprjedy wuſpowědacż." A wón powě jimaj, ſchtoż hižo wěmy, wo ſhrdowitej tamnehu wjecżora.

Potom wobroczi ſo na Huſſeina.

„Ty, mój ſyno, pſchidowěrił pſchibżańcnemu ſtrubnicżi, bjes dliſcżenja, bjes dołżnoſcże wopiſma a hewaliczeje wołoſcże po tuajomitnje nekotrych mjeńſchich zyle twoje ſamożenje. Dobry ſtutk ſaſłużił ſebi mnto. Wſmi ſebi jako tajke tamne dźeſacżtyſacż ſlotakow polniczżnje jeſko, kotrež po cżłowjeſtim wobliczenju ſcżeje wjaz wuhladaſ njeby a jako dań k temu dobru radu, w pſchichodze mjenje lubo kowſkhlinje ſ twojim ſamożenjom wobkhadżecż."

„Ty pak," wobroczi ſo na Juſſufa, kotryż wonjeſe ſtronje ſtejeſche, „ty ſo wopokaſał jako dobry, wobhładniwy pſchekupz. Schtóż nad twojim kubłom ſtrażuje, budźe też wot ſwoj dóſtaje pjenjezy ſdźerczcż a rozmnożicż wedźeczy."

A wón dowjedże jeho k ſwojej dźowcy.

Z Rakec.

Swjedźon wucesenja swj. Marije: 1/9 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske kemšenje, 1/11 hodź. serbska Boża služba. Popołdnju w 2 hodź. němski nešpor. — Pónđelu we 8 hodź. piskanje na wěži a raniša nutrnosć. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska hodźina na farje.

Z Rychwałda.

Dop. W 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemšenje.

Z Wóslinka.

Dopołdnja w 9 hodź. němske, 1/11 hodźin serbske kemšenje. Zběrka. Popołdnju w 2 hodź. kemšenje za dźěći. 1/4 hodźin Boża služba w Léskej.

Z Wósporka.

Dopołdnja 1/9 hodźin předowanje (wosadny farar), w 10 hodź. křesćanska wučba za dźěći we wosadnej zali (pomocnistwo).

Přilopk.

* **Wot padajcje halow zarajeny.** Hdyž živnostjerjej Geißler w Kaufungach w Schlesiskej je swojim 18lětnym synom wifchnjowym schtom pusčesche, dyrn młodenu Geißlerej hakoja tak njesbožownje do hłowy, so dyrbjachu jeho do khorownje wotwjesć. Tu won bórzo na to wumrě.

* **Mojas město słota.** Dwaj khrobtaj wobschudžerjej staj ruskeho pschekupca a maklerja, w Barlinje sajudleneho, f wuftojnym schtabkim wobrotom wo 36 000 hr. wobschudžiłoj, pschedawschi jemu město słota mojas. Dwaj Ruskaj beschtaj pschekupjej pokscesa kilograma słota na pschedań polkižiłoj. Po pruhowanju słokeje proby, kiž bě derje wupadła, wupraji pschekupz swoju swólnitwosć, kloto kupicź. Dokelž pak njemejesche wucźinjenu junnu wo 36000 hriwnow pschi sebi, dajsche nafajtra tworu wotciwjacź. Tak so też sta. Hdyž maklet słoto pola fubnych kčarjow poftkcjesche, so swješi, io bě to jenoż mojas. Ruty słoto běchu famenili.

* **Wón žebu rejuje . . .** W jenom lokalu nawjeczornecho Barlina wobkedžowaschе pinczink dźiwneho bojeca. Pschi bitwje f powétrownkami cźischcźesche so tutón mjes rejowace pary a skakotasche sobu wokoło. Pinczinkej nadpadże, so so rejowazy swjesicha ke knjesam stóczesche. Słónczne wuhlada, kak zusy człowjek wopytarjej listowanju pokradny. Paduch, f Ruskeje pschipuczowany Wolf Schneidermann, bu sajaty.

* **Ssyn tjela do swojeje maczerje.** W Barlinje-Moabicźu dóńdże k dźiwjennu wukazej w friserskim wobkhodże. Hdyž bě mužicźel hischcźe njepschitomny, jewi so jeho 17lětny syn, famerożeny njekakki wucźownik, we wobkhodże a žadasche žebi wot swojeje maczerje pjenjesy. Hdyž ta jeho wotpokasa, won porca do njeje bicź. Žónska pyta swojeho muža f telefonom sawolacź. Ssyn pak wutarhny ji słuschchadło. Hdyž wona wěsto na haju cźekasche, pschecźekowaschе ju pachoł a wutčelí f terzerola pjeć ras do njeje; dwaj wuttčelaj trjechiłajtoj macź do bjedrow a hornjeho żeńenja. Njeporadżeneho żyna jazachu, žónstu dyrbjachu do khorownje wotwjesć.

* **Sto wobwěrjenj a hischcźe khlostany.** Psched Darmschtadtskim lanntskim sudom stejeschе muž f Rodawy, kiž bě pschepatty na cźinowch. Wón bě jenoho dnja swojemu pschichodnemu synej zuku wadobu se żekerom rosrubał, so by tón stórje lépje se sjromadneho bydlenja wucźahnył. Mjes tym, so pschikhwotana polizija, kotruż wón pschibudżeschе a se żekerom wohrożowaschе, sebi rozmyschlowaschе, kak mohła jeho do mozy dostacź, so won wó sjiwi wobmeżny. Saschoznizy jeho hischcźe w prawem czasu wotrěsnychu a pospytachu so f wuspěchom jeho sajo wożiwicź. Sudu pschepowědźi so, so ma tu f nerwosnje pschejatym człowjekom cźinicź a sajudźi jeho jenoż k pjenjezjnej pokucźe wo 80 hriwnach.

* **Klětka so pschi předowanju pyta.** Wo cźasy mišjonskeho předowanja psched katolskej wohadu w Kreuznachu sajmyny so f wulkim wjesołkom klětka f předowazym paterom. Předaŕ bu pod drjewjanymi rozpadankami powjedowny, ale wotcźidże na zbože f lohkimi zranjenjemi. Kaž so wupokasa, bě drjewo słotpow, na kotrychž klětka wotpocźowaschе, wickertake.

* **Dwaj mužedobywarjej zajeczenaj.** W Karoschmenhofje pola Prenzlawa so pola katarkeje wudowy mužedobywacźu. Sta[illegible] do sjiwy wobžedźeńcki a sawołachu f wulkim jenymi rewolwarami: „Ruży horje!“ W tutom wokomiku so dwójcy wutřeli. Wobžedźerzynaj zynaj, kotraij beschtaj w sjiwicźy na banditow cźakakoj, beschtaj sčakoj. Jedyn f mužedobywarjow hnydom mortwy k semi padże, druhi wjeczesche so hischcźe hacź do dwora, hdźež so hromadu swjesе. Sčeczi je cźekmyk.

* **Se Smjerczu pokłostana furowosć.** W Gorenschinje w Karthauskim wobwodże powadże so pschi mlócźenju żita myschi. Pschi młócźawje dźěłaza żona cźišmy myschi do młócźawineho kaschcźa, so by widźała, schto so je żiwej myschi stanje. Pschi tom nakhili so nad maschinu, bu wot kolesa schrabnjena a tak cźežko sranjena, sa so chwilu wumrě.

* **Zwólba dźěłarjow wopaczných pjenjes sajałapjena.** Pjatk popołdnju łapkacźachu w Sulzbachu w Hornjej Pfalzy f wopaczynymi pjecźhrywnarjemi. Wudawarjow wopaczných pjenjes mójeschе polizija w běhu żoboty w Rosenbergu sajeczi. Kriminalna polizija w Nürnbergu mójeschе na to hischcźe njedźelu we nozy w Nürnbergu derjeržadowanu dźěłarnju wopaczných pjenjes wusdźěłowacź. Zhła macźijna, kiž da też pschibohy k spotowjenju wopaczných pjecźhrywnjaczy-pjenjezjarjow spóznacź, bu schrana. Dopytnje je so nětkoże 200 wopaczných pjecźhrywnarjow swudawało. Wschitcy wobstorzeni běchu żebi żoboty do Cźeskoslowakiskeje fajeli, hdźež dyrbychu wopaczne pjenjezy wotwjecź.

* **Na łodje so satepił.** Njedźelu satepi so we Wosżu na pola Gößnizy wósmiletny syn dźěłaczerja Großera. Dźěcko bě so na cźełki łódź knjezeho hata sabłažało a pschi tom pschekamało. Cźeło su wutłowali.

* **Zyła żiwótka so spalika.** S Frederika w Coloradu so powě: Pschi wohnju małeje khěžki blišo Hopelinskich podkopkow pschihnbje zyła żiwótka, wobstojaca 1 nana a maczerje a 5 dźěcźi, wo żiwjenje.

* **Leto khlostańje dla pschekhitrjenja w hamze a falschowanja liscźinow.** Pólstowy agenk w Delnim Schwedelborfje bě w cźasu wot 1926 hacź 1927 pjenjezy pschekhitrjował, liscźiny f wotmyślnym sničźim a wolstrowjał, listy njeznudał a pribatne liscźiny falschował. Pschekhitrjene pjenjezy wucźinjachu 1049 hriwnow, k kotrychž bě hakle 600 hr. sajo wrócźił. Jeho sajudźicźu dla pschekhitrjenja w hamcze a wotmyślneho falschowanja liscźinow, so by sebi samožesći wužitk wobstaraŕ, k jenomu lětu khłostańje a k 300 hr. pjenjezneje pokuty.

* **Rubježny nadpad na stazijinu potkanu.** Wutoru wjecźor dobychtaj so rubježnikaj do stazijineho twarjenja w Dehawje-Altenje, wohrożyschtaj pschitomnych tśjoch słojnikow f rewolwarami a rubichu stazijinu pokładnju le 14 hriwnami. Hdyž so pschedstejescźej Hennig pschecźiwjeschе, wutřeli jedyn f rubježnikow do njeho, ale wutřel mišu—. Rubježnizy cźekmychu njesnaći.

* **Sajtłużona wotkładarka khorych wumrěła.** W Thalichtenberku pola Saarbrückena je 80lětna wudowa Charlotta Ambos, rodź. Löw f Homburg-Saar wumrěła. Wona bě jako hakle 20lětna w lěcźe 1870 f Homburga jako dobrowólna wotkładarka khorych do wójny cźahnyła a wobžiwdźeła so tak derje, so bu ji njedźiwajuz jeje mlodosće wjedźenje wulkeho łazareta pschepodate. Na sałkadże jeje sałłužbowa na bitwiscźach je była f bayerskim a pruskim sałłužbnym khižkom a se żelezynym khižkom sa njewojowarjow wuznamjenjena.

* **Njesboże f cźežkimi sezehnjenjami w italskej zyrkwi.** We pschistawnem měsće Bari sta so cźežke njesboże w zyrkwi k swj. Mikławschej, hdźež so wunje wupotrjebja. Nad wołtarjom swjatého kojaze rozchwi so njenadźijcy sajwnychu a pohrjebachu żydom dźěłaczerjow pod rozpadankami. Pschi wukhowanišch dźěłach wucźahnychu jeneho dźěłaczerja jako cźeło. Druhi dźěłaczeŕ bě żebi nop pukhł a wumrě pschi sezehnjenjach. Druhy pjecźo bu mjenje abo bóle cźežko sranjeni.

* **Wunoschi sbérki „Bratija w nuzy“.** Sbérka „bratija w nuzy“ k lépschemu f Rusleje wupuczowanych němskich burow je hacź dotal zyle spokojacy wuspěch měła. Nimo wulkeho dara němskokatneho presidenta wo 200 000 hriwnach sloża so nawdate pjenjezy f małych a najmjeńschich darow, kiž pschikhadżeja se wschěch worschtow. Pschedewschem je so w južnej Němskej jara wjele nasběrało. Powschikrowna sjawna sbérka je połne 300 000 hriwnow wunjesła. Tele pjenjezy maja so nałožiś k spomożenju cźeženjenych burskich żiwjołow. Wo nałožowanju a rozdźělenju rozsudźi wożebity wubjerk, wutworjeny f nacźelnych swjatkow swobodneho spomożerstwa.

11 młodostnych nutkdobywarjow zejatych.

Kitawskemu kriminalnemu wotdźělenju je so porudźiło wujaźnicź nutsdobywanja do skamow, bydlenjow, padnych sjiwa a spytane nutskamanja, kiž su so w poslednich tydźenjach stale. Wono wuwiedźi 11 młodych pachołow, ze hacź 20 lět starych, njes nimi staj dwaj sastarejschaj thowanjaj.

Młodostni paduschi „dźěłachu“ we wobtkadnych mjesnosćach, hdźež tež na pjenjezjnych kamorach żywje wumjeńsmo podarmo zpytowachu; kažachu dale do bydlenjow a njepschestrowachu wukładne kaschćerki a pschedawanišch budy.

Sswoje złostnistwo wukonjachu woni f wulkej khwatkosći, kaž to jich nutsdobywanja dopokasuja. Najwadscheho dźěłachu f pacźidłom (Stemmeisen). Dweju hłownyju wjedocźinkow je polizija hamtitkemu żudnistwu pschepodała, tamnych dźiwjecźoch wostaji njesajatych.

Prosty dźěłaćeŕ (Kuli) — industrialny kraŕ.

Njeslyšany postup jeneho Japanca.

W Tsuru, małej wsy blizko Tokia, steji na wjeršku hórki kollosalna broncowa figura muzkeho, zdrasćeneho z krótkimi khołowami, z mjehkim khołokom na hłowje a kij w ruce. Byrnjeż wobraz japanskeho začińa njeczinił, dha tola předstaja woprawdźiteho Japana. Pomnik bu natwarjeny z pomocu fonda, kotrehož srědki su stwóŕe miljona Japanow, zwjedli k dźakej za mnoho dobroty, kotryż je Sichiro Asano ludej wopokazał.

Asano, dźensa 81 lět stary, je swoje cyle żiwjenje jednory a spokojny wostaŕ. Byrnjeż jemu wjacorej awta k służbje stale, dźe tola zwjetša pěši. Wšitke swoje wustawy, kaž podkopki a łódźne tworby wopytuje porjadnje pěši. Je hordy na to, zo je z krutym dźěłom wulke bohatstwo sebi nadobył. „Dźěło je wšo“ je jeho heslo a to spyta też japanskej młodźinje zaščěpić, wosebje šulerjam fachowe šule w Tsuru mi, kotruż je założił a sam wudźerži. Njedźiwaj swojeje wysokeje staroby stawa wšednje rano w pjeć ich a jeho syn, kiž wšelake wustawy nawjednje, dyrbi so wšednje rano w šesćich pola njeho zamołwić. Cyły dźeń a druhdy hač do późnjeho wječora ma ze swojimi direktorami rozrěčowanja a wurudźowanja.

Asano narodźi so w sewjernej provincy Japanskoje jako syn jednoreho wjesneho lěkarja a to we času, hdyž Japanska počinaše so modernizować. Ze 21 létami wobzamkny, do města Yokohama dóńć, zo by tam swoje zboże spytał. Po 15dnjowskim pochodźe tam bě. Bjez pjenjezka w kapsy, cyle wosamoćeny steješe we wulkim měsće, hdźež žaneho człowjeka njeznaješe. Tu bu, kaž so sam wupraji, „kuli kulijow,“ wón zastara nošerjow (dźěłaćerjow) w přistawje z pitnej wodu. Po krótkim času zezna so z muzom, kiž wěstu družinu „pasta“ ze wjabunow připrawješe.

Tuto wikowanje njebě jara rjane. Pasta so w małych dźělbach předawaše, do tučneje papjery zawalena. Asano kupi za mały pjenjez „ćiny z bambusa, rozrěza, pjelnješe je z pastu a tak ju předawaše. Wječor čušeše w popjele nowozałoženeje sklenčerńje za trěbnymi powostankami, zo mohł z nimi jstwičku sćoplić. Na to wašnje zhoni, kelko čoplotu tute wotpadki koksa hišće dachu, kotrež so njekelžnje preč mjetachu.

Po někotrym času wuprosy sej Asano wot direktora sklenčerńje, zo ma jeničky dowolnosć, tute wotpadki tworuje wotwozyć. Direkcija to jemu rad dowoli, dokelž z tym dźěło a wudawkow zalutnowa. Asano założi małe družstwo, předźěła koks a zrozumješe wuspěšnje z tym wikować. Pódlanski produkt běše wuhlowy kolmaz. Tehdom wudyri we Japanskej cholera a Asano sej přez to wjele pjenjez zasłuži, zo so tutón kolmaz k desinficěrowanju (ko wućišcenju) trjebaše.

W lěće 1875 so w Tokio płunowa twornja natwari. Po jenym lěće přewza ju Asano. To bě spočatk nětkeho družstwa „Tokyo płun aud Coke Co.“ Tutym

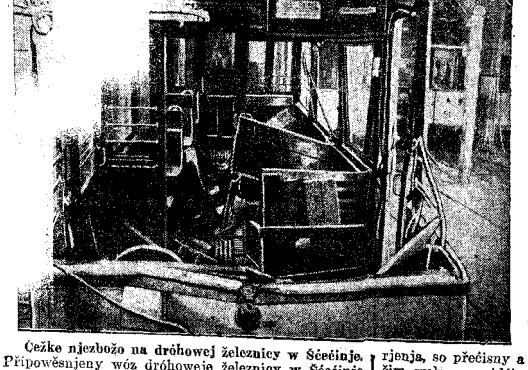

Cežke njezbožo na dróhowej żeleznicy w Sćećinje. Připowěsnjeny wóz dróhoweje żeleznicy w Sćećinje so w nahłym zawinjenju při jědźenju wotorhny. Ze kolijow wuskoćiwši zawadźi z wotmachom do twarjenja, so přećisny a bu strašnje rozbity, kaž na našim wobrazu widźimy. Z nutřkasedźacych buchu 5 morjeni a 18 cežko zranjeni.

Kral Alfons Spanisky ze swojim přewodom při składnosći zawrjenja swětoweje wustajeńcy w Barcelonje. Kral steji na snadnym powyšenju. Jemu přeni wobroćeneho widźimy generala Primo de Rivera, dotalneho wšehomócneho rozkazowarja Spansikeje.

Hlinarnjam scehowacnu cementowe fabriki. W času wulkich zemjerjenjow 1923 běše Asano-cementarnja na 6 600 000 sudow cementa předźěłała. Jenoho dnja wusłědži Asano w blizkosći města Tokio sklady kamjentneho wuhla. Hnydom zjednoći so z wulkokapitalistami. Hdyž bě wot stata dowolnosć k wutwarjenju podkopkow dóstał a to na přestrěn 20 000 kósnych kilometrow, założi družstwo, kotrež nětko wjacy hač 1 000 000 tunow wuhla předawa. Wuhlo wozy so do Indiskeje. Kinskeje a na kupu Java, tohorunja koks a cement. A wšo to z łódźemi Asana.

W lěče 1896 zmuži so swoje najwjetše předewzaće, na łódźnistwo, a wotewri dźensa hišće wobstejacu 14dnjowsku słužbu mjez městami Honkong, Sanghai a San Francisko. Připrawi swoje łódźenje, přiwožowaše worel a daše łódźnych inženěrow do Japanskeje přiwić. Po rusko-japanskej wójnje natwari štyri łódže po 20 000 tunach, dokelž wohkhod njesměrnje přiběraše.

Skónčenje přiwobroći so k warjenju piwa. Japanscy rad piwo pija. Hižo před 40 lětami warjachu we Japanskej piwo, tola njemóžeše so přiwoženym europskim piwam na žadyn pad runać. Asano pósła někotrych ludźi do Němskeje, zo bychu wumjelstwo warjenja piwa nawukli. Pozdźišo přewza z jenym druhim Sapporo-piwarnje wot knježerstwa a zjednoći je z jenym druhim družstwom a wutwori tak najwjetši koncern (družstwo) tamniših piwarnjow. Hišće dźensa Asano na to hlada, zo by na kóždym polu dźěławe methody polěpšił a njetrjebawšemu rozmjetanja materiala zadźěwał. Wot wšědneho dźěłaćerja (kulija) je so k industrielnemu kralej Japanskeje pozběhnył. Njewěšedny postup!

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Poležnizy.** Njedźelu rano ludźo přichi Poležnitzke-Eichtenbergskej dróhy dejerja na pok junjerjunjeneho ležo nadeńdźechu. Namakany bydli w Poležnizy a ninja žanehe dźěła. Sawołany lěkař popřeji jemu prěnju pomoc a dowjese jeho teš do tudomneje khorownje.

* S **Wulkeje Hartawy.** Zandarmstwo je wot 1. januara t. l. z Ramnowa do Wulkeje Hartawy přichepołożene. Zandarmski hlowny strjažnistchr Weinert je telefonisce pod čisłom 87 Wulko-Hartawskeho hamta k rěčam.

* Se **Stuttgarta.** (Cjeźke autowe njesboža.) Wutoru rano krótko po 4 hodź. sta so na Ludwigsburgskej dróhy cjeźke njesboże z autom. S tśjomi wosobami wobźadźeny automobil pichejdźe z wulkej spěšnohosću wošrjedź dróhi wopušćenej parkowej dejzy. Přichi tym hubi wjednik móc nad wojom a sajdźe wo wobhrodźenje składnischcja expresnych twarow. Auto so dopołnje rosbi. Nutskasedźazaj, syn fabrikanta se Stuttgarta a jeho njewjesta, ležachu na wósnje morwaj, mjes tym so dyrbjachu wjednika wosa cźežko sranjeneho do khorownje dowjesć.

* S **Trutnowa.** (Tjo Barlinjanjo w Krkonošskich njesbožili.) Tele dny dźěchu tśjo Barlinjźy schulerjo we Krkonošskich duzy se Spindlermühle do Rennerbaudy. We rosdrjenym Běrjeje wodzy so wobśmjunchu a njedźiwajcy na najwjetšicheho prózowanja njeběšche jim rózno, zo bychu se śněha wudrapacź. Mjes tym pocza dźiwi wichor śněhowym mjeczjelom salhadźecź. We zamknym cźasu khcjowka Bernhardinšti poš w Rennerbaudze a njeda sćerowacź. Tuž jeho puschcźichu a scźěhowachu sa jeho rju. Tak nadeńdźechu tśjoch wjednoho ludźi, kotrźi we ely tcźachu a běchu hižo zyle wutli. Dowjedźechu jich o Rennerbaudy, hdźež mózachu so sasu wocźerstwicź.

Protyka dawkowych termijow.

za měsaz februar 1930.

5. februara: Dawkowy wotcźah wot dźěłacźerskeje mzdy za mzdy, kiž su so w cźasu wot 16.—31. januara 1930 wupłacźile.

10. februara: Turjowy wobrotny dawk.

15. februara: 3. podźěł samoměrskeho dawka 1930 a dospołnjenje płacźenje na 1929 za wschitkich płacźerjow samoměrskeho dawka.

15. februara: Doprědnje zaplacźenja dochodneho dawka za rataćstwo a hajenje po dawkowym namolwjenju 1928/29.

20. februara: Dawkowy wotcźah wot dźěłacźerskeje mzdy za mzdy, kiž su so w cźasu wot 1. hacź 16. februara 1930 wupłacźile.

20. februara: 1. podźěł swjedźenskeho dołha — Aufbringungsschuld — po swjedźenskim zakonju.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wuradnja Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa sa dowarjenja pomocnikow je wot 1. maleho róžka t. l. hacź na ostrjo na Orjenburgskim hrodźe w Budyschinje je hlownym twarjenju po lěwym schodźe horje w 2. poschodźe samoměrjenja.

W Budyschinje, 30. wulkeho róžka 1930.

Hamtske hejtmanstwo.

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Poswědźenje wotrjeknjeneho wubjerka.

Hudźe wutoru 4. februara 1930 dop. w 9 hodź.

W Lubiju, 28. januara 1930.

Hamtske hejtmanstwo.

Towarstwowski powěstnik.

Jukecy. Jednota Sokol ma jutře wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Njech wšitcy cyle wěsće přindu.

Drježdźany. „Hromadnik" ma štwórtk 6. mal. róžka wječor 1/2 9 hodźin we swojej městnosći pola Gusty Zmija, Christianska dróha 22, swoju lětušu **hłownu zhromadźiznu.** Wšě sobustawy maju přisłušnosć, zo so tam w prawym času zeńdu. Lětna rozprawa; program za 1930, nowowólby. Po tym powučacy přednošk z našich stawiznow a spěwy. Stóž chce so we serbskej rěči wědomostnje wuwučować, ma k tomu stajnje składnosć — kóždy štwórtk wot 1/2 8—10 h., z wuwzaćom 1. štwórtka w měsacu.

Bjarnat Krawc, tukhwilny předsyda.

„Katolska Bjesada" w Radworju předstaja přichodnu njedźelu 2. mal. róžka w 7 hodź. pola Brylec we Radworju dwě rjanej hrě: „Hród Lubin" a „Kralowna Esther". Wšitcy Serbja so nanajwutrobniśo přeprošuja.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

III. župny zlět župy „Jan Arnošt Smolerʻ zarjaduje so **na njedźeli 23. februara 1930 w Drježdźanach-A.** w městnosćach hosćenca „Volkshaus". Sobuskutkuje „Spěwny zwjazk" a „Serbski Sokol". Poskića so mnohe zajimawosće tež druheho razu. Hižo dźensa přeprošuje župne wjednistwo nanajwutrobniśo wšě župne tow., tohorunja pak tež wšěch jenotliwcow, zajimcow a sobustawy „Domowinje" přizamknjenych towarstwow. Kedźbujmy na dalše wozjewjenja w Serbskich Nowinach.

Župne wjednistwo.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerʻ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynje. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 31. wulkeho róžka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1815	100 pólsk. złotych	47,05
1 jendźelski pund	20,245	100 čěskosł. krónow	12,37
100 šwajc. frankow	80,70	100 franc. frankow	16,415

Barlinska burza je wčera sajo žiwnje sprawa. Kursy efektow mózne postupowachu. Sa to běchu wiki z dołžnymi a rentowymi liscźinami dale mérne pschi dotalnych kursach.

Na **produktowych wikach** dźe z płacźinami dźeń a dale dele. Jenoż róžka wobstawa na žiwej dotalnej płacźišnje. Na Barlinskich wikach wcźera pschenza, wowoß a jecźmjeń sajo 10 pj. po zentnarju pschišadźichu. Wcźera płacźeschе zentnar

w Barlinje

pschenicy 12,05—12,20 hr., rožki 8—8,15
hrinowoß, jecźmjenja nalětnjcha 8,40 hr.
hacź 8,90 hr., nasimskeho 7,25—7,75 hr.
wowoß 6,40—6,90 hr.,

w termijowym witowanju:

sa měrz:
pschenicy 12,85—12,82½ hr., rožki 8,50 hr.
wowoß 7,15 hr.,

sa mej:
pschenicy 13,45—13,42½ hr., rožki 9,40
hacź 9,30 hr., wowoß 7,52½ hr.,

sa julij:
pschenicy 13,85—13,82½ hr., rožki 9,50 hr.
hacź 9,40 hr., wowoß 7,75 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Sydrohity kał 40—80 pj., šelmy 25 pj., jědźna loboda 30 pj., běły kał 15 pj., cźežwjeny 15—20 pjenjezkow a zybła 15 pj., morchej 15 pj., fercij 35—40 pj., jabłuka 15—35 pj., kolrabi 10 pjenjezkow, běrny běše 3,50 hr. a cźežwjene 3,75 hr. a žołte 4 hr., butra 1,80 hr., jeja 14 pjenjezkow, prošata 34—45 hriwnow, běhaki 70 hriwnow.

Wiki sandźenu schtwórtk w Lubiju.

Butra 95—105 pj., jeja 13—15 pj., twaroh 25 pj., łany wołij 1,80 hr., kulerepa 10 pj., běły kał 18 pj., sclany 10—25 pj., cźežwjeny 15 pj., zybła 8—10 pj., morchej 10 pj., žydrowity kał 35—60 pj., karoty 10 pj. a jědźna loboda 35 pj., kolrabi 10—15 pj., rjetkej 15 pj., jabłuka 8—35 pj., krěn 50 pj., banje 15 pj.

Wiki sandźenu pjatk w Halschtrowje.

Pschenja 11,25—11,50 hr., rožk 7,80 hr., jecźmjeń nalětni 9 hr., wowoß 6,50—6,80 hr., běrny 3,50 hacź 4 hr., žyno 4,75—5 hr., žłonka k pizowanju 2,80 hr. a k łanju 2,40—2,60 hr., wołkepje 3—3,25 hr.

Butra 1 hr., jeja 14 pj., prošata 30—40 hr., běhaki 60—80 hr.

Wiki schtwórtk w Khorzebuzu.

Howjaze mjaso 1,10—1,40 hr., cźelaze 1,20—1,40 hr., schopjaze 1,30—1,40 hr., žwinjaze 1,30—1,50 hr. a jeja 13 pj., butra 1,70—1,80 hr., twaroh 30 pj. a łany wołij 1,60 hr., hołbje 80—120 pj., kury 2,50—4,50 hriwnow, kapony 2,50 hacź 3,50 hr., žuzy punt 1,30 hacź 1,40 hr., kacźki 1,40—1,80 hr., jajcy 0,80—2 hr. kolrabi 28 pj., krěn 50 pj., zybła 15 pj., kulerepa 10 pj. běrny 3,50 hr., jabłuka 10—35 pj., worzechi 70—75 pj. łušne worzechi 70—80 pj.

Sswinjaze wiki wcźera schtwórtk w Khorzebuzu.

Pschiwjesli běchu 1333 prošatow a 221 běhakow. Wone płacźachu

prošata:

małe	20—30 hr.
krjenje	30—35 hr.
wulke	35—40 hr.

běhaki:

małe	40—55 hr.
krjenje	55—80 hr.
wulke	80—105 hr.

Stótne wiki schtwórtk w Barlinje.

(Magazerschhof Friedrichsfelde).

Na pschedań běše 107 dójnych krowow, 1 prósnik a 12 cźelatow. Wiki hubjenje dźěchu.

Płacźachu za dójne a wyšokobuzelne

krowy	290—600 hr.
Sa wyšokobuzelne jałowy	270—480 hr.

Na žwinjanzych wikach w Barlinje

běchu pschiwjesli 335 běhakow a 241 prošatow. Wone płacźachu

běhaki:

krjenje	75—90 hr.
małe	55—75 hr.

prošata:

wulke	42—55 hr.
krjenje	34—42 hr.

Wiki běchu žiwe.

Pschisłajeja:

Wucźownika schewskeho, Knapa we Sślomjenju p. Hródka.
„ do kwatera, Rud. Mecźkl mašć. w Lubiju, Fichtowa haja 5.
„ pjekaŕskeho, Krah w Kamjenzu, Budyschska dróha 49.

Hospoju k 1. 3., dr. Paulus, Konartska haja 211.

Hołzu do domu, 15 łětnu, do Budyschina, Hoschcź haja cźišło 27a II.

Na pschedań:

Srěbz 3 łětny, a wok 3 łětny, knježi dwór w Jablonzu.

Sślomu, Izrael w Niedhanju.

Sślomu rżanu, knježi dwór w Lipcźu.

Lězański stoł a kacźlowa ławka, Gärtner w Budyschinje Hornjeńcźerska haja 36.

Pjerjo njedźerjene w Khelnje 36 a 44.

Drjewo wóschowe, 20 metrow, Höfgen we Wětrowje, telef. 10 hamt Njeswacźidło.

Sšudnizy na pschešadźowanje

hobotu 1. maleho róžka 1930:

w Halschtrowje w „Knježim domje" rano we 8 hodź. pschańske blido,

w Wiskopizach na žudnistwje dop. w 10 hodź. bušej, pschański sekretaŕ a sosa,

w Brětschcźu w młynskim hosćencu pschip. 1/2 12 hodź. drastny tamor, werkitc, schalowy kantor a lěhański stoł,

w Semjazach w „Henczlez piwowym kuzźiku" pschip. w 1 hodź.: žonjace kolo.

pónděłu 3. maleho róžka 1930

w Njeswacźidle, kupy sedźu je popołdnju w 1 hodź. na gmejnskim hamcze: hěblowaza maschina,

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźensa dop. 3/4 11 hodź. w Barlinje: Kupcy so kupowanja zdaluja, dokelž su wukrajne wiki tuńsche. — Dop. 3/4 12 hodź.: Wiki su mérne, płacźiny so woldrjebjuja, pschenza a rožk pschišadźišchtaj sajo 10 pj.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacźiny po złotej hriwnje.

	30. 1.	29. 1.		30. 1.	29. 1.
Pšenca	241-244	243-246	bunv	17-19,00	18-19,00
rožka	160 164	160-163	woka	20-24,00	21-24,00
nat. jecźmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,00	14-15,00
wowe	145-155	147-158	žołte łupiny	17-18,00	17-18,00
kukurica	128-138	130-140	seradella	—	—
pšenč. muka	29-35,00	29-35 00	raps. wósušk	16-17,00	16-17,00
rżana muka	21-24,75	21-24 75	lany wósušk	21-21,80	21-22,00
pš. wotruby	9-9,75	9-10 00	poen. melasa	—	—
rżane „	8-8,75	8-8,75	bernj. kruški	13-14,00	13-14,00
hrošeli, Viktor	33-31,00	33-31,00	syno, 50 kg	2,80-3,30	3,30-3,80
lane symjo	—	—	wowsna „	1,30-1,55	1,35-1,55
pjeluški	17-19,50	17-19,50	rżana stoma	1,25-1,35	1,30-1,40
			pšenč. „	1,15-1,30	1,20-1,35
			rżana „	1,10-1,20	1,20-1,30

Płacźiny rózneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

30. januara.

35 wol., 34 byk., 30 łatoje, a kruw. 554 ćelat., 66 wowc., 485 swini.

Płacźiny za

ćelata: 1. 75—81, 2. 68—73, 3. 60—66;

swinje: (přez 300 pt.) 85—86, 2. (240—300) 83—84, 3. (200—240) 81—82, 4. (160—200) 77—80.

Wiče płacźiny srjedu 30. 1	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju, za 1 centn.
Pšenca		11,30—11,50	11,20—11,75
Rožka		7 30—7,50	7,50—7,75
Jecźmjeń (nalět.)		8,50—9,00	8,00—9,52
Wows		6,40—6,60	6,90—7,10
Syno		4,50—4,75	4,25—5,00
Stoma z maš. młóc.		2,40—2,50	1,50—2,20
Stoma k zaslanju		2,10—2,20	—
Stoma z ruku młóćena		3,20	—
Běrny pola ratarja		3,50—3,75	3,25—3,80
„ hać na żeleznicu		—	—
Butra		1,80—1,80	0,95—1,05
Joja		0,14—0,14	0,13—0,15
Pšeńčne wotruby		5,90—6,00	5,90—6,10
Rżane wotruby		5,90—6,00	5,80—6,00
Pšeńčna muka		24,50	17,25—18,00
Rżana muka		15,50	13,35—13,75
Prosata, wulke		34,00—45,00	—
„ „ srjenje		—	—
„ „ małe		—	—

Hosćenc Hindenburg

w Nowych Boranecach

sobotu 1. februara a dalše dny so

kózłopiwo toči

Najl. kolbaski Najl. pampuchi

Přećelnje přeprošujetaj **Oskar Behr a mandź.**

Znajeće šatowy a zbytkowy wobkhod

Sophje Malczyhoweje

Kupujeće derje a tunjo

na Zwonkownej Lawskej hasy 12

Čehnjenje 4. rjadownje

sakskeje krajneje loterije

póndźelu, wutoru a srjedu 3., 4. a 5. februara 1930

Hłowne dobyće: **hr. 60000**

Losy prosymy hnydom zamčnić
Kupne losy su hišće dostać

Kupne płaćizny:	1/20	1/5	1/2	1/1
	16.—	32.—	80.—	160.— hr.

Losy poručujetaj statnaj loterijskaj běrcaj w Budyšinje:

Friedrich Rother na Kěžorskej dróze 22 — **Ernst Lehmann** na Kamjentnej hasy 45

Moje inventurske wupředawanje

wot 1. hač do 15. februara

poskići wam dobre wobuća po wurjadnje tun. płaćiznach

Wulki dźěl składa hač do **50%** zniženy

Pjelsćinowe wobuća hač do **20%** zniżene

Na wšě twory, kiž njejsu zniżene, **10%** rabata

Max Sommer, šewski mištr **w Brězynje** p. Hućiny

Pčorjacy wósk pyta **Winter**

bratraj Měršec nasl.
na Žitnych wikach 30

---

4 hosp. mozy

a wšelaki hospodarski grat ma na předań

Oswald Junge w Hamorje

Derjezdźerjany

dźěćacy móz

nimale nowy na předań na **Kamjentnej hasy 11**

Syru wołmu

kupuje po najwyššich Płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Přeprošenje

Inventurske wupředawanjo započnje so sobotu 1. febr. 1930. Njedźiwajo na nakupowańske płaćizny su wšě za inventurske wupředawanje posłajene wěcy wo tak wjele zniżene, zo njedyrbjała žana zlutniwa hospoza skomdźić, sebi bjez nućenja ke kupjenju twory wobhladać

Předawarnja wudźělkow Sakskich gardinowych fabrikow Hugo Neumann Samsna gardinowa fabrika

Hłowny wobkhod w Drježdźanach na Marschallschej dróze 12—14 a 19 wotnožki.

Filialka w Budyšinje jenož na Seminarskej dróze 2

Běły barchent metr 60 pf., tkaniny za košle 50 pf., ložne šaty, barchentowe košle a suknje tunjo. **Ida Erler** w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10. Serbske posłužowanje.

Někotre posleša

z hłowakami tunjo. Nowe žonjace koło znamka Rapid z wšěm luksusom wuwjedźene a z rukowańskim wopismom za **75.— hr.** Wojerske mantle, črije a škórnje, někotre motorske koła a šijhel na sćěnu tunjo na předań w **Scifertec składnosć**nej **kupowarni** w Budyšinje na Kamjentnej hasy 7

A k njedźeli

1/4 punca

kofeja

„Karlowarska měšeńca"

za 100 pf.

Hermann Klemm
naslědnik
na Kamjentnej hasy **27**

Vogtl. Gar[illegible]

štory, rolleaux, wołowe a mjasowe kronki, osanki jara tunjo

J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10
Rózk Krónpr. mosta

Wot 1. hač do 8. februara

wosebite dny

za **porclin a šklenčcu**

Moje poskićenje nastupa twory najlěpšeje kajkosće po jara tunich płaćiznach

GUSTAV THUNIG

w Budyšinje na Znutřkownej Lawskej hasy 6

Porclinowe, šklenčane a luksusowe twory

Powołajće so při nakupowanju přeco na SERBSKE NOWINY

Kruwa

je na předań
w Baćonju čo. 14

Wěcy wšědnjeje potrjeby

po jara nizkich płaćiznach

Thermosowa bleša 1/2 litr.	0.95
Sudrawa	0.95
Kamjeninowa škla, wulka	0.50
Kakaowy karan z niklowym wěkom	1.95
Tortowa plata z niklowej kromku	1.95
6 šklenč. kompotowych škličkow	0.50
6 piwowych šklenčcow ze zł. kromku	1.35

Sadźba emaljowych horncow 6 štuk 10/20, sěre	3.90
1 mop z přimadłom	3.00
Solotowa sadźba 7 dźělbna z płod.	1.95
Blachowy kofejowy młyn	1.95
Ryhel mydła	0.75
Kašćik mydła, 5 štuk	0.50

Za swinjo rězanje

mjasowe šklenčy z rynku

a wobručku 1 litr. **0.50**

1 myjnica, 5 dźělbna, běła	3.25
1 kucheńska garnitura ze zł. kromku	12.75
Žimaca mašina, 42 cm, 51. rukowanje	16.50
Žimaca płokanska wanja	11.90
Wóskowany rub	2.25

Papjera za pomazki, 200 łopjenow	0.50
Klosetowa papjera 6 rólow	1.00
Zapałki pakćik	0.25
Emaljowy bow 28 cm	1.00
Cinkowy bow 28 cm	1.00

Na Sukelnske hasy 10

Róžk Kěžorskeje dróhi

Najwjetši kupny dom tuteje branży w Budyšinje

Tworykupowce toawarstwo

w Budyšinje

Košlace tkaniny, jara tunjo
Kopřiwina, najlěpša kajkosć m wot 0.56
Barchent, běły, najl. kajkosć m wot 0.72
Barchent, smuh., najl. kajk. m wot 0.50
Strowotne łož. płachty 220 cm dol. j. 3.60
Pulovry za dźěći wot 4.00 hr. sem
Najl. štrykow. wolma, pasmo wot 0.90

Wobleki za konfirmandow jara tunjo

Nowo přiwzate: Najlěpši čorny somot za konfirmacijske wobleki